Ч. 26. Львôвъ, Середа 1 (13) цвѣтня 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Запросины до предплаты.

Съ нынѣшнымъ днемъ розпочинаеся друге чвертьрочье нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты и о вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Условія предплаты на „Дѣло“ и „Библіотеку повѣстій“ вымѣненѝ повысше остаются незмѣненѝ.

Положенье въ Россіи.

Загальна увага все еще звернена на Россію. Однакожь вѣсти, якѝ доходятъ зъ ôттамъ, не даютъ ніякои ясности положеня. Процесъ 6 нигилистôвъ, котрый скôнчився сего понедѣлка засудомъ всѣхъ обжалованыхъ на смерть черезъ повѣшенье, представивъ яркій образъ страшнои пôдземнои дѣятельности революційнои и незвычайнои очайдушности безпосередныхъ участникôвъ крôвавои катастрофи при Катериньскôмъ каналѣ. Дотеперь вѣдомѝ мѣры правительства всѣ звернені лише на ôткрытье тайныхъ агитаторôвъ и на приверненье публичного спокою, однакожь они свѣдчатъ бôльше о заклопотаню и непорадности, якъ о дѣйстнôмъ приверненю не то ладу, але хочьбы спокою. Послѣдными часами принесла Köln. Zeitung, звычайно добре поинформована, вѣдомôсть о бурливôй сценѣ межи царемъ а вел. княземъ Константиномъ и о увязненю его сына вел. кн. Николая Константиновича, якобы зъ причины якогось новозамѣреного заговору противъ теперѣшному цареви. Вѣденьска Presse одержала вѣдомôсть, що россійска полиція мала впасти на слѣдъ звязи кн. Николая Константиновича съ нигилистичною акціею. Якъ нибудь тая вѣдомôсть еще доси выжидае свого потвердженя, однакожь вже сама можливôсть такихъ вѣстій высыланыхъ зъ Петербурга (розумѣеся пôдъ переглядомъ цензуры) указуе, що россійске правительство не мае точнои вѣдомости о розмѣрахъ революційнои акціи и не могло доси навѣть зъорієнтоватися що до головныхъ жерелъ нигилистичнои пропаганды. Фактомъ есть, що россійске правительство замѣряло ôтнестись до другихъ державъ, щобы они предприняли спôльнѝ мѣры противъ нигилистôвъ, котрыхъ уважаеся за одно съ соціялистами. Однакожь гдеякѝ державы, а именно Франція, оказались неприклонными для проектованыхъ спôльныхъ репресалій и теперь, якъ звѣщае Agence Russe, россійске правительство понехало свôй первѣстный замѣръ антинигилистичнои кооперации всѣхъ державъ. Поминувши тую дипльоматичну неудачу треба сказати, що въ самôмъ помыслѣ побореня нигилизму черезъ дипльоматичну кооперацію европейскихъ державъ объявляеся нове запôзнанье сущности нигилизму, бо жь нигилизмъ не есть недугомъ загальноевропейскимъ, але специяльного внутрѣшно-россійскимъ. Условія повстаня, розвою и дотеперѣшного существованя нигилизму лежатъ внутрь а не внѣ Россіи, внутрь россійского организму державного. Чижь може ихъ знищити яка друга держава? Можнабы, припустѣмъ, схопити и пôдъ россійскій судъ выдати одно чи друге индивидуумъ близше або дальше стояче ôтъ нигилистичнои пропаганды, але чижь тымъ схопится головне жерело нигилизму? Тажь впрочѣмъ навѣть бомбы ужитѝ при послѣднôй катастрофѣ були фабрикованѝ, якъ стверджено, не поза Россією але въ самôмъ Петербурзѣ! Щожь тутъ поможе акція другихъ державъ?! Если однакожь россійске правительство еще и теперь ôтдавалося такимъ илюзіямъ, котрѝ розбились лише черезъ неприклоннôсть другихъ державъ для змѣны основъ межидержавного права, то се показуе, що россійске правительство еще и теперь помиляеся що до сущности нигилизму и замѣсть видѣти въ Рысаковыхъ, Кибальчичахъ, Перовскихъ и т. д. лише орудія нигилистичнои акціи, видитъ въ нихъ саме головне жерело нигилизму и надѣесь, що коли они погибнутъ — устане рухъ революційный. Зъ початку — могли бути такѝ илюзіи простимѝ, але не теперь, не по такъ численныхъ и такъ сумныхъ досвѣдахъ. Листъ „исполнительного комитету“ нигилистôвъ до нового царя оголошеный въ тайнôмъ органѣ: „Народная Воля“ съ датою 12 (24) марта, кидае немало свѣтла на характеръ нигилистичнои акціи. Якъ и неимовѣрно може се здаватись, але листъ сей писаный въ тонѣ дуже поважнôмъ, а его авторы звертаючись съ поважаньемъ до нового царя стараются розъяснити способъ, въ якій можнабы привернути правильный и мирный розвôй Россіи. Одно зъ найбôльше характеристичныхъ мѣстцъ сего листу стараеся доказати, що россійскихъ революціонистôвъ вытворюютъ самѝ обстоятельства, загальне незадоволенье и стремленье Россіи, здобути собѣ новѝ формы соспôльнѝ и политичнѝ. На мѣстце одныхъ дѣятелѣвъ революційныхъ являются щоразъ новѝ и щоразъ численнѣйшѝ, бôльше завзятѝ и бôльше енергичнѝ. Репресійнѝ средства не убиваютъ отже революціонистôвъ, навѣть ихъ не ôтстрашуютъ, але, здаеся, еще бôльше пôдмагаютъ революційну силу. Листъ нигилистичного комитету покликуеся на тое, що революційне движенье росло помимо засудженя и страченя нигилистôвъ р. 1874 и 1878—1879 и стараеся тымъ доказати щоразъ бôльше взростаючу силу нигилистôвъ. Дальше указуе листъ на тое, що если правительство буде и на будуще такъ само поступати с. е. лише одными строгими репресаліями воювати, то число невдоволеныхъ взросте до безмѣрности, а тогды высунеся страшна мара правдивои, загальнои революціи. Найважнѣйшій уступъ листу есть безперечно той, где робится выразна рôжниця межи соціялистами, а россійскими революціонерами и где пôдносится противъ дотеперѣшного рос. правительства замѣтъ, що оно переслѣдовало и переслѣдуе не одныхъ лише соціялистôвъ, але й людій, котрѝ въ интересѣ загального добра радѝ бы змѣнити теперѣшну систему здеморализованого бюрократизму (чиновництва), вызыскуючого масы народа и цѣлу соспôльнôсть въ свою користь. Если вже сей уступъ листу тайного комитету показуе, що ôнъ промовляе не такъ въ имени соціялизму якъ радше въ имени либерального стремленя политично-державного перестрою въ дусѣ реформовôмъ, то дальшѝ уступы сего листу выповѣдаютъ тое еще яснѣйше.

Зъ теперѣшного положеня — говорится дальше въ тôмъ листѣ — есть тôлько два выходы: або дальшій упадокъ ажь до страшнои, загальнои революціи, або добровôльне ôткликаньеся до волѣ народа. Въ интересѣ ôтчины и загального добра заклинае комитетъ нового царя, щобы его выбôръ павъ на другу альтернативу и заявляе зъ своеи стороны, що партія революціонерôвъ безъусловно пôдклонится воли цѣлого народа, и що тогды цѣлкомъ уступитъ рухъ революційный мѣстце мирнôй праци. Комитетъ жадае отже 1) амнестіи для политичныхъ переступникôвъ, 2) скликаня представителѣвъ цѣлого народа Россіи для перегляду теперь существуючихъ формъ державного и соспôльного житя и заведеня въ нихъ змѣнъ ôтповѣдныхъ бажанямъ и стремленямъ народа. Выборы повиннѝ бути свобôднѝ, послôвъ повиннѝ высылати всѣ клясы и станы людности, а то въ числѣ розмѣрнôмъ до числа выборцѣвъ. Тымчасовѝ средства, улегшаючѝ переведенье сихъ выборôвъ, повиннѝ бути: свобода печати, свобода слова и зôбрань, якъ и свобода выборчихъ програмôвъ. Если таке „народне зôбранье“ буде скликане, кôнчитъ листъ, то революціонисты пôддадутся безъусловно его ухваламъ и полишатъ всякѝ дальшѝ насильнѝ дѣланя.

Якъ видимо, тайный комитетъ поставивъ головне пытанье справдѣ поважно и ясно. Що бы и мôгъ кто думати о т. з. нигилистичнôмъ движеню, але на пôдставѣ сего листу и попередныхъ подôбныхъ манифестацій ніякъ не можна брати сего движеня за одно съ соціялистичнымъ движеньемъ въ Нѣмеччинѣ, ани съ республиканьскимъ движеньемъ въ Италіи, а тымъ менше съ такими справдѣ божевôльными объявами Нобилингôвъ, Гедлѣвъ и Мостôвъ. Можна навѣть, если кто хоче, сомнѣватися о серіозности сего листу, але тымъ не менше останеся серіозною альтернатива въ тôмъ листѣ поставлена: або конституція (а точнѣйше: выслуханье волѣ цѣлого народа), або дальшѝ бозпорядки, загальна тревога, а навѣть мара страшнои революціи. Справдѣ, если яке правительство мае бути сильне и тревале, то тôлько таке, котре почивае на воли цѣлого народа, а если що може оживити, обезпечити и до миру привернути цѣлу Россію, то тôлько воля цѣлои людности. Длячого жь новый царь не мôгбы и не мавъ выбрати другои альтернативы: выслухати волѣ цѣлого народа и допустити его до спôвдѣланя въ побореню страшного лиха? Чижь можна припускати, що бôльшôсть цѣлои людности Россіи есть противна добру державы, царя и свому власному? Чи можна думати, що она схотѣлабы пôддержати анархію? А если нѣ, такъ чомужь неужити сего въ всѣхъ европейскихъ державахъ практикованого и добрымъ успѣхомъ увѣнчаного способу присмиреня революційныхъ рухôвъ, тымъ бôльше, що самѝ революціонисты годятся на капитуляцію?! Справдѣ, такъ добро Россіи якъ и спокôй другихъ державъ Европы вымагаютъ якъ найскоршого присмиреня россійского руху революційного. Єдиный выхôдъ бачимо въ наданю свободы и въ призваню цѣлои людности до мирнои працѣ. Всѣ репресалія, всѣ высиленя полиційнѝ — оказалися недостаточными, а навѣть шкодливыми. Всѣ приклонники дотеперѣшныхъ репресалій мовкнутъ на пытанье: що дальше?, — тожь Россія повинна пôйти дорогою, котру впрочѣмъ и вся либеральна праса россійска указуе яко єдино спасительну: дорогою реформъ и свобôдного спôвдѣланя цѣлои людности, всѣхъ народôвъ Россіи.

Гдещо о рекламаціяхъ

зъ причины хибного заклясованя (§. 37, бук. е.)

Пôсля §. 37 закона зъ 6 цвѣтня 1879 можна вносити рекламаціи противъ выслѣдкôвъ зашацованя зъ слѣдуючихъ причинъ: а) задля хибного записаня посѣданя (индикаціи); b) задля хибного обчисленя поверхности (площины грунту); с) задля похибокъ въ установленôмъ обчисленю; d) задля хибного означеня поодинокихъ грунтôвъ яко обовязаныхъ до оплаты грунтового податку, або яко вôльныхъ ôтъ того податку; е) задля хибного зашацованя въ клясификаційну тарифу (задля хибного заклясованя).

Такъ якъ при вношеню рекламацій головно треба уважати на ихъ основательнôсть (умотивованье), то приглянувшись близше повысшимъ пяти точкамъ, заразъ впадае въ очи велика рôжниця межи першими чотырма точками а послѣдною точкою що до хибного заклясованя. Если въ операталхъ катастральныхъ, взглядно въ вытягу (аркушику) заходятъ похибки обнятѝ въ першихъ чотырохъ точкахъ §. 37., то само умотивованье рекламаціи не подае дуже много трудностій. При хибнôмъ записаню стану посѣданя послужатъ документы (контракты купна и продажи, замѣны, декреты спадщины, табулярнѝ выказы и т. п.), або потвердженье другои стороны и иншѝ свѣдоцтва на доказъ хибности записаня и на умотивованье рекламаціи; при хибнôмъ помѣрѣ и хибнôмъ обчисленю умотивованье рекламаціи почивае бôльше въ математичнôй операціи и еи властивôй силѣ доводовôй; при хибнôмъ записаню грунту яко обовязаного до оплаты податку опираеся рекламація на высказаню условій вôльности ôтъ грунтового податку, вычисленыхъ въ §. 2 закона зъ 24 мая 1869 о регуляціи грунтового податку. Не такъ маеся рѣчь съ пятою точкою §. 37 що до хибного заклясованя. Тутъ повстае не тôлько пытанье, коли можна уважати певный грунтъ яко хибно заклясованый, але такожь, якъ и чимъ доказати, що дотычащій грунтъ несправедливо втягнено до певноя клясы, отже за высоко зашацовано?

Рекламаціи въ точцѣ е) §. 37 обнятѝ суть при тôмъ найважнѣйшѝ, бо они єдино еще хоть въ части, на случай ихъ справедливого увзглядненя, моглибы вырôвнати несправедливости розкладу податку, выплываючого зъ несправедливого ошацованя и заклясованя поодинокихъ грунтôвъ. Але заразомъ при рекламаціяхъ сего роду стыкаются супротивнѝ интересы задля того, що засада контингентованя грунтового податку потягае за собою певну солидарнôсть въ оплатѣ сего податку такъ, що обниженье для одныхъ есть заразомъ пôдвысшеньемъ для другихъ. Єслижь особенно грунта малои посѣлости зôстали взглядно за высоко ошацованѝ и заклясованѝ, а если зъ другои стороны есть доказанымъ фактомъ, що складъ комисій повѣтовыхъ и комисіи рекламаційнои находится въ рукахъ приклонникôвъ бôльшои посѣлости и вже зъ тои причины не можна надѣятись на ихъ прихильнôсть для рекламаціи малои посѣлости, — то очевидно важнôсть умотивованя рекламацій задля хибного заклясованя высувае въ цѣлôй справѣ рекламаційнôй на першій плянъ. Замѣтна такожь рѣчь, що польскѝ голосы доси дуже дискретно мовчатъ о рекламаціяхъ задля хибного заклясованя, а навѣть почасти явно ôтраджуютъ вносити рекламаціи зъ

сего поводу. Часто чуємо зъ сеи стороны голосы: лучше не реклямувати, якъ надмѣрно реклямувати, бо на тôмъ можна єще гôрше выйти. Длячого можна гôрше выйти — сего не сказано. Намъ выдаєся, що реклямація може бути лише або увзгляднена, або неувзгляднена, що отже може послѣдувати ректификація по мысли жаданя реклямаціи, або тои ректификаціи не буде и станъ записôвъ и выказôвъ катасгральныхъ останеся незмѣненый с. є. въ теперѣшныхъ выказахъ обнятый, що однакожь высше заклясованье грунту безъ предлежачои реклямаціи съ такимъ жаданьемъ не може мати мѣстця, бо при реклямаціяхъ обовязує засада, що урядъ, а властиво комисія повѣтова взглядно реклямаційна ничого не дѣлає ex officio безъ иниціятивы дотычащои стороны. Длячого отже вношенье реклямацій моглобы бôльше пошкодити, якъ невношенье — сего не можемо порозумѣти.

Въ кождôмъ однакожь случаю треба головну увагу звертати на умотивованье реклямацій. Въ чѣмъ однакожь має почивати тоє умотивованье?

(*Дальше буде.*)

ДОПИСЬ.

Зъ Черновець. (*Загальнѝ зборы руского политич. товариства „Руска Рада“.*) Щобы познакомити ширшій кругъ читателѣвъ съ станомъ народныхъ справъ буковиньскихъ Русинôвъ, не менше, щобы звернути пильнѣйшу увагу галицкихъ Русинôвъ на то обстоятельство, що они при своѣй власнôй дѣятельности не повиннѝ забувати и о буковиньскôй Руси, котра послѣдными часами знаходится въ значнôмъ небезпеченьствѣ, подаємо до вѣдомости справозданье зъ послѣдныхъ загальныхъ зборôвъ. На зборы явилося до 50 членôвъ, а найбôльше тѣшило насъ то, що видѣлисьмо значне число селянъ, котрѝ мимо дуже лихои дороги прибули навѣть зъ подальшихъ сторôнъ и брали живый удѣлъ въ нарадахъ. По ôтвореню зборôвъ заступникомъ предсѣдателя, о. Евзевіємъ Андрѣйчукомъ, по принятю кôлькохъ новыхъ членôвъ и по прочитаню протоколу зъ минувшихъ загальныхъ зборôвъ, слѣдовало справозданье зъ дѣятельности выдѣлу за минувшій рôкъ, зъ котрого показалося, що такъ якъ до недавна єще наша „Руска Рада“ не давала знаку житя, такъ розвинула она въ минувшôмъ роцѣ надзвычайну дѣятельнôсть и не пропустила майже жадного случаю, где ходило о оборону правъ и интересôвъ руского народа. Наведемо тôлько важнѣйшѝ точки, а єсьмо пересвѣдченѝ, що нашѝ братя Галичане одобрятъ поступованье такъ выдѣлу, якъ и поодинокихъ членôвъ. Вже передъ конскрипціею звертала „Руска Рада“ зъ поводу недостаточныхъ основъ самои конскрипціи увагу правительства, щобы не дало зробити кривды найчисленнѣйше заступленому рускому народови, а коли мимо того показалися въ многихъ громадахъ надъужитя, доносила о тôмъ краєвому правительству и министерству, що въ самôмъ дѣлѣ помогло, хотяй не совсѣмъ. Дальше удавалося тоє товариство до министерства и до рады державнои о заведенье руского языка на богословскôмъ факультетѣ попри языкѣ волоскій; до дирекціи желѣзницѣ о рускѝ таблицѣ перестороги въ рускôй части Буковины; съ трудомъ постаралося, що до комитету занимаючогося принятьемъ Цѣсаря взято бôльше, якъ одного Русина, выслало депутацію до Цѣсаря съ просьбою о заложенье низшои гимназіи по части съ рускимъ выкладовымъ языкомъ въ Кôцмани, брало живу участь въ Іосифиньскôмъ обходѣ дуже свѣтло тутъ торжествованôмъ, занималося користно по першій разъ выборами до рады мѣскои, допоминалося въ консисторіи, щобы въ рускихъ громадахъ священики ôтправляли богослуженье по славяньски, и якъ то не помогло, ôтнеслося до правительства и т. д.

Затымъ слѣдовала бесѣда професора университету, Игнатія Онишкевича, въ котрôй бесѣдникъ, здаєся першій разъ на Буковинѣ, описавъ, або, якъ селяне говорили, змалювавъ вѣрный образъ того стану, въ якôмъ знаходится буковиньска Русь, и выложивъ середъ грôмкихъ одобрень наше ôтношенье до обохъ другихъ буковиньскихъ народôвъ: до Волохôвъ и Нѣмцѣвъ. Потôмъ вызначивъ дорогу до дальшои дѣятельности товариства, котре, по єго мнѣнію, має цѣлу свою увагу звернути на розбудженье всѣхъ верствъ руского народа въ Буковинѣ, щобы они прійшли до самопôзнаня рускихъ австрійскихъ обывателѣвъ, и ажь осягнувши тую цѣль братися до поза громадскихъ пытань политичныхъ; натеперь и се выстарчитъ, єсли будутъ старатися, не дати робити собѣ кривды. Наконець выложивъ и доказавъ якъ найяснѣйше, що мы самѝ не можемо устоятися при такихъ пытаняхъ, якъ выборы до сойму, до думы державнои и т. д., длятого мусимо въ данôмъ случаю ити съ Нѣмцями, за котрыхъ помочію можемо образоватися, не боячися вынародовленя.

Тои бесѣды, тревавшои $1^1/_2$ годины, выслухали всѣ съ найбôльшою увагою и приняли єи одноголосно грôмкими окликами: „Слава!“

Зъ дальшихъ нарадъ записуємо тôлько справу о реклямаціяхъ противъ нового податку грунтового, пôднесену ц. к. адъюнктомъ Титомъ Реваковичемъ, котру поручено новому выдѣлови до якъ найскоршого залагодженя.

Наконець выбрано новый выдѣлъ зъ членôвъ, поданыхъ въ попереднôмъ ч-лѣ.

Тымъ закôнчено загальнѝ зборы, по чѣмъ выдѣлъ уложився въ той способъ, що выбрано одноголосно на предсѣдателя о. Е. Андрѣйчука, на єго заступника И. Онишкевича, на секретаря И. Тыминьского, а на касієра Е. Пигуляка.

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ послôвъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Дальше.*)

А тогды мусѣвбы бувъ яко выборцѣвъ показати намъ особы, котрѝ або переважно зависятъ ôтъ старосты, якъ вôйты, або ôтъ дѣдича, якъ шинкарѣ, залягаючѝ съ одною або й бôльше арендовыми ратами; або се були паньскѝ економы та гайдуки, готовѝ на першій розказъ повнити паньску волю, або такѝ урядники чи то автотомичнѝ чи политичнѝ, котрымъ ишло передовсѣмъ о власнѝ цѣли, о такъ звану „органичну працю“ або о будущу карієру и придбанье заслуги. И справдѣ нема у насъ ничого лекшого, якъ бути выбранымъ, коли кто єсть старостою, повѣтовымъ секретаремъ або въ загалѣ политичнымъ урядникомъ, котрый съ народомъ має частѝ зношеня и котрого кождый потребує або боится. Треба тôлько вôйтови гдещо приобѣцяти або єго залякати, а все пôйде якъ съ масломъ; у насъ не треба навѣть довго бути старостою, щобы бути выбранымъ. Доказомъ на тоє єсть выбôръ п. депутованого рицаря фонъ Хамца, котрый заледво 3 мѣсяцѣ бувъ старостою, а вже зôставъ выбраный посломъ до рады державнои. Але не хочу о тôмъ бôльше говорити, возьмѣтъ на увагу выборы въ Косовѣ-Кутахъ. Досыть було вицепрезидентови намѣстництва тôлько пôдшепнути старостѣ: „хочу бути выбранымъ“, а вже й зôставъ выбраный (*Веселôсть*). Такѝ штучки умѣютъ нашѝ пп. старосты дуже легко у насъ перепроваджувати. Длятого то, мои ПП., справдѣ й не дуже то потрѣбно у насъ тыхъ бѣдныхъ выборцѣвъ покликати до урны выборчои; можна совсѣмъ по просту дати заступитися п. старостою. Недавно єще приняли вы, ПП., резолюцію, въ котрôй завзываєте правительство, щобы бачило на тоє, щобъ урядники до справъ выборчихъ не мѣшалися. Мôй Боже, панѣръ терпеливый! Резолюція давно забута а робится тоє, що чія уподоба. Але вертаю єще до статистики выборôвъ. Гдеякихъ цѣкавыхъ датъ п. справоздавець бôльшости все таки намъ не подавъ, а я пересвѣдченый, що ôнъ о нихъ дуже добре знає. И такъ забувъ намъ сказати н. пр., кôлько грошій коштували тѝ выборы, кôлько выборцѣвъ пôдкуплено, кôлько коштували піятыки и т. д.? Булибы мы, мои ПП., съ зачудованьемъ почули застрашаючѝ цифры. Бажавбы я справдѣ въ нашôмъ интересѣ, щобъ выборы въ Галичинѣ ôтбувалися частѣйше, бо тогды бувбы я певный, що кишенѣ нашихъ панôвъ швидко выпорожнилибыся. (*Жива веселôсть.*) Въ продовженю свого выводу п. справоздавець бôльшости завдавъ собѣ, якъ сказано, богато працѣ, щобы єго дѣйстно уважано не справоздавцемъ але защитникомъ п. кандидата. По мому личному пересвѣдченю можна сказати и тутъ давну пословицю: „qui nimium probat, nihil probat“.

Переходжу теперь за п. справоздавцемъ до протестôвъ выборчихъ. Держачись єго власного подѣлу, обговорю напередъ формальнѝ хибы акту выборчого, ôттакъ поступованье урядникôвъ провадившихъ выбôръ, а наконець выборчу агитацію. Зачнѣмъ ôтъ формальныхъ хибъ акту выборчого. Приходится говорити о правыборахъ и починати ôтъ Станиславова. Щобъ не томити ПП. вычислюваньемъ всего того, що въ Станиславовѣ дѣялось, мушу напередъ замѣтити, що взглядомъ Станиславова совсѣмъ ничого не выкрыто, що отже все, що подавъ справоздавець бôльшости єсть бôльше-менше єго власный поглядъ, опертый на здогадахъ, такъ само якъ и тіи закиды, котрыми ôнъ збивавъ протесты выборчѝ. Але сконстатовано, що именно правыборы въ Хомяковѣ, хоть були назначенѝ на 9 год. рано, ôтбулися ажь о 2 год. зъ полудня, коли всѣ люде розôйшлись були въ поле на роботу. Хоть дальше въ уставѣ сказано (alinea 3, §. 18 поступов. при выбор. до рады держав.), що комисія выборча має складатися зъ комисаря выборчого и начальника громадского, тутъ причепився єще автономичный секретарь повѣтовый. Якъ комисарь выборчій мôгъ на се дозволити и оказувати тôлько чемности для того пана, що чекавъ, ажь поки Свєнцицкій не вернувъ зъ корчмы, где пôсля слôвъ протесту: „оброблювавъ выборцѣвъ“, се для многихъ може бути загадкою. Але стверджено на певно, що выборы выборцѣвъ ôтбулися въ єго присутствію. Якъ мôгъ Свєнцицкій въ загалѣ доступити тои чести и чого тамъ потребувавъ? Ба, ôнъ тамъ мавъ не мале дѣло, бо якъ видно, ôнъ бувъ агентомъ польского кандидата и въ єго рукахъ були грошѣ, а се, звѣстно, nervus rerum!... Надъ реклямаціями зъ Богородчанъ не стану богато розводитися, але одного мѣстця въ справозданю, где написано: „при означеню числа выборцѣвъ для кождои громады“, не можу поминути мовчки, бо тутъ застосовано не поступованье выборче до рады державнои, але до сойму кр.; а зъ того выйшло, що замѣсть 115 выборцѣвъ выбрано тôлько 98, т. є. о 17 менше. Противъ правдивости сего случаю не пôднесено ни ôтки ніякого замѣту. Староста по просту звинявся, що се другій зробивъ тую погану похибку, алежь намѣсництво предсѣ прямо высказало, що се противится позитивному законови. Коли отже лучилася така груба похибка формальна, що выбрано о 17 выборцѣвъ за мало, котрыхъ голосы моглибы бути рѣшаючими тымъ бôльше, що якъ сказано вже на вступѣ, рôжниця розходилася тôлько о 5 або 6 голосôвъ, то ясна рѣчь, що сего не можна такъ по просту поминути. П. справоздавець называє се звычайнымъ „Kunstfehler“ въ практицѣ выборчôй. Такъ, такъ се штучна помилка (*Веселôсть на лѣвици*), бо кто знає, чи она не зроблена нарочно (*Дуже добре! на лѣвици*). А такихъ штучныхъ помылокъ мы єще знайдемо кôлька. Дальше переходитъ п. справоздавець до уконституованя комисій выборчихъ и до ихъ урядового поступованя и говоритъ передовсѣмъ о выборахъ въ Товмачи. Выбôръ комисіи не ôтбувся тамъ въ означенôй годинѣ; староста назначивъ єи выбôръ на 8 год. рано. На тую годину зôйшлось 178 выборцѣвъ, котрѝ дбали о тоє, щобы прійти на часъ. Нашь селянинъ, коли замовленый на 8 год., не спитъ вже ôтъ 4, щобы въ свôй часъ бути на мѣстци, и жде терпеливо тои хвилѣ, щобы не опôзнитись. Въ протестѣ читаємо, що люде зверталися до жандарма, а той ихъ ôтправивъ. Бѣднѝ люде не знали, що и зъ заду бувъ вхôдъ, при котрôмъ такожь стоявъ жандармъ. Але по щожь всѣхъ тыхъ церемоній? — Запрошенѝ паны, котрыхъ п. староста потребувавъ для свого кандидата, повходили задными дверми и сейчасъ таки уконституовалися яко комисія выборча. Було ихъ всѣхъ лишь 18 и не потребуючи ніякои штучнои помылки, выбрали самѝ себе и одноголосно голосували за своимъ кандидатомъ. Коли зголосилися другѝ выборцѣ, вже комисія выборча була зложена и розпочала свою дѣятельнôсть. Вже все йшло въ найкрасшôмъ порядку, а бѣднѝ выборцѣ мусѣли приступати до урны выборчои, не мавши передъ тымъ случайности брати удѣлу въ дуже важнôмъ вступнôмъ актѣ, т. є. въ выборѣ комисіи выборчои и въ заведеню належитои контролѣ. Якѝ жь то єще штучнѝ помылки поповнила комисія выборча? Будынокъ староства має 6 комнатъ; возьмѣмъ комнату першу, тамъ сидитъ комисія выборча и то не пôдъ стѣною, але такъ, щобы ôтъ стола була бôльше звернена до дверій комнаты II, где були впакованѝ выборцѣ, и то, розумѣєсь, такъ, щобъ никто крôмъ „избранникôвъ“ не мôгъ протиснутися. При комисіи выборчôй було людій досыть, а мѣжь ними и такихъ богато, котрѝ не були выборцями; але позаякъ се були агенты польского кандидата, то ихъ не тôлько що не выкинено, але єще обходженося съ ними съ великою почестію. А коли одинъ выборець зъ притыкаючои комнаты поважився — мои ПП., поважився—вести контролю и зъ далека придивлятися цѣлôй тôй роботѣ, щобъ съ оловцемъ въ рукахъ нотувати собѣ въ книжочцѣ, якъ поодинокѝ голосували, то п. комисарь повѣтовый, Ант. Смольскій, крикнувъ до него чемными словами: „Рушай зъ ôтси!“ — а той, кто мавъ рушати зъ ôтси, се бувъ рускій священикъ. Кажутъ, що у насъ съ духовеньствомъ обходятся съ пошанованьемъ; чи се правда, можна зъ сего досадно переконатися. А коли выборець сказавъ: „Алежь выборы прилюдни; никто не може заборонити менѣ нотувати собѣ, — я предсѣ выборець и выповняю своє право!“ — то прикликано сейчасъ жандарма, а той совсѣмъ попросту вхопивъ священика за ковнѣръ и ударивъ єго въ груди такъ, що той заточився. (*То скандалъ! — зъ лѣвицѣ. Справоздавець дръ Юл. Черкавскій: То не правда!*) П. справоздавець каже: „не правда!“ Не знаю, зъ ôтки ôнъ набравъ тои певности. Вы моглибы се сказати, п. справоздавець, и я самъ сказавбы „не правда“, колибъ выборцѣвъ переслухано и всѣхъ тыхъ, кого ôнъ покликає на свѣдкôвъ сего факту. Але я констатую, що ани єго, ани свѣдкôвъ сеи образы не переслухано. (*Слухайте, слухайте! зъ лѣвицѣ; рухъ середъ лѣвицѣ. — Дръ Юл. Черкавскій: Єго переслухано!*)

Се не правда! Впрочѣмъ п. справоздавець дуже легко мôгбы мене переконати; ôнъ має акта, нехай покаже протоколъ, въ котрôмъ переслухано дотычащого священика и єго свѣдкôвъ, але голословнымъ крикомъ: „не правда“ я не можу вдоволитися. (*Браво, браво! Дуже добре! зъ лѣвицѣ.*) Правда, другихъ переслухувано, якогось Янкевича, але не ображеного, ани єго свѣдкôвъ: Левицкого, Недельского и Коржиньского (*Такъ єсть! зъ лѣвицѣ*). На се єще п. справоздавець не давъ намъ доказу.

(*Дальше буде.*)

Процесъ нигилистôвъ.

(*Дальше.*)

Въ IV розд. розказуєсь про житье Єссики Гельфманъ и про Михайлова, котрый при арештованю 6 разôвъ выстрѣливъ до полиціи. Ôнъ 6 лѣтъ бувъ въ Петербурзѣ котляремъ; у него найдено адресы, по котрымъ арештовано много людій, межь ними й студента Орлова, котрый пôзнѣйше окремо буде ставленый передъ судъ. Въ роздѣлѣ V описано обширно цѣле дѣло пôдкопу на ул. Садовôй. Въ VI роздѣлѣ высказано таку думку, що всѣ арештованѝ мали одинъ замѣръ, були близько знакомѝ, зъ чого выходитъ, що належали до одного тайного товариства. Згадуєсь дальше, що выкрыто мешканье Єльникова, котрый кинувъ другу, смертоносну бомбу. У Єльникова и Рысакова бували сходины комитету; тамъ ухвалено замахъ, хочь зразу думалось зробити єго въ дальшôй будучности. На тыждень передъ 1 марта Рысаковъ заявивъ готовôсть сповнити замахъ и єго впроваджено на ул. Тележну. На завôзванье Желябова до замаху зголосилось 47-охъ охотникôвъ, а 4 выбрано. Рысаковъ, Михайловъ и Ивановичь мали чатувати на царя надъ каналомъ, Перовска наглядала за всѣмъ и мала дати сигналъ, що й справдѣ учинила. Приготовленье бомбъ взявъ на себе Кибальчичь и кôлька днѣвъ передъ замахомъ пробували Рысаковъ, Михайловъ и Ивановичь дѣланя бомбъ за мѣстомъ. Проба удалась. 9 марта Перовска одержала инструкцію и апараты. Она принесла заговорщикамъ бомбы. Кибальчичь принѣсъ такожь апараты до мины на Садовôй ул., котрѝ самъ приладивъ. Перовска кождому вказала мѣстце дѣланя зъ пляну. По думцѣ Кибальчича головна акція мала бути на Садовôй улици. Съ бомбами ôнъ не надѣявся удачѣ, числивъ бôльше на мину. У Перовскои найдено програму великоруского товариства соціялистôвъ-федералистôвъ, проклямаціи о довершенôмъ цареубійствѣ, пôдроблену печать московского губернатора и плянъ организаціи товариства. Роздѣлъ VII трактує о Рысаковѣ пôсля єго зôзнань, коли вступивъ до револ. товариства и о приготовленяхъ до замаху. Замахъ бувъ дѣломъ комитету „працюючои колюмны военнои.“

Вже на 9 днѣвъ передъ 13 марта Желябовъ приготовивъ все до замаху. Рысаковъ заявивъ, що тероризмъ уважає средствомъ до выкликаня революціи и показаня силы народа, а такожь пôмстою за репрессіи урядовѝ. Убиваючи царя, ôнъ надѣявся 1) обалити тероризмъ урядовый, 2) запевнити пôдъ новымъ правленьемъ мирный розвôй соціяльнои пропаганды, 3) запобѣгчи выбухови революціи мужицкои, котра самымъ терористамъ страшна и 4) усунути самого царя, яко ворога соціяльнои реформы. Желябовъ заявивъ, що належтъ до партіи „Землѣ и Волѣ“, котра хоче усунути пану ючихъ. Признався, що єсть агентомъ III-ого степени, що выдавъ ôтозву закликаючи о-

хотникôвъ до замаху на царя и що зголосилось ихъ 47. Говоритъ дальше, що Михайловъ не мавъ участи въ замаху. Желябовъ признався дальше въ письмѣ до прокуратора, що чинивъ рôжнѝ замахи, бувъ на зъѣздѣ въ Липецку и проситъ, щобъ его яко ветерана революціи не уважати менше виннымъ ôтъ прочихъ. Софія Перовска признае, що належитъ до партіи революційнои. Спôввинныхъ не хоче выдати. Признае, що пôдчасъ замаху стояла на другôмъ боцѣ каналу и видѣла, якъ кинено обѣ бомбы. Твердитъ, що приступила до терористôвъ длятого, бо знала, що царь николи не змѣнитъ своеи системы правленя. Єссе Гельфманъ признала, що въ еи мешканю була тайна друкарня, а она була зецеркою и ширила революційнѝ письма. Михайловъ признався, що належавъ до терористôвъ а именно до колюмны робôтницкои, котра мала убивати шпигунôвъ. Роздѣлъ VIII говоритъ о удѣлѣ Желябова въ попередныхъ замахахъ. Кибальчичь бувъ техникомъ революціонерôвъ. Бувъ студентомъ инжинерного института и укôнченый медикъ. Въ 1878 р. бувъ въ процесѣ 193-хъ разомъ съ Желябовымъ, але зôставъ увôльненый. 1879 р. зновъ приставъ до революціонерôвъ и бувъ на зъѣздѣ въ Липецку. Самъ выраблявъ динамитъ, нитроглицерину и бомбы и образовався въ тôмъ взглядѣ на специялиста. Ôтъ грудня 1879 пробувавъ нелегально въ Петербурзѣ. Въ его мешканю була такожь тайна друкарня. Ôнъ предложивъ плянъ замаху, котрый мавъ всѣ шансы поводженя. Въ пôдкопѣ при Садовôй улици не бравъ участи, але достарчивъ науковыхъ вказôвокъ що до скôлькости потрѣбного динамиту, якъ и що до запалюючихъ прирядôвъ. Приряды до киданя були такожь его дѣломъ. Выробивъ ôнъ чотыри бомбы до киданя. Пôдчасъ замаху бувъ въ дома и доперва вечеромъ дôзнався, що замахъ удався. Ôнъ вынайшовъ такожь апаратъ. Помагали ему двѣ особы, котрыхъ однакожь не вымѣнитъ. Знайдено въ его помешканю такожь брошуру о фабрикаціи бомбъ. Динамитъ спроваджовано зъ Одессы пôдъ титуломъ: вино.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Палата панôвъ*) на 36 засѣданю дня 8 с. м. ôткинула бôльшостію 74 гол. противъ 32 ухваленый палатою послôвъ проєктъ Линбахера о зменшеню обовязкового часу науки въ народныхъ школахъ. Зъ тои причины въ парляментарныхъ кругахъ розôйшлась поголоска о министеріяльнôй кризѣ, а именно що пôдчасъ ферій Великодныхъ святъ выступитъ зъ кабинету министеръ просвѣты бар. Конрадъ ф. Айбесфельдъ и министеръ торговлѣ Пино. Поки що, тіи поголоски доси все еще поголосками, и яко такѝ розбираются всею печатію.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Змѣна въ министерствѣ.*) Министромъ просвѣты зôставъ именованый на мѣстце щирого але нерѣшучого Сабурова бар. Николай, колишный цивильный губернаторъ Кавказу. Министромъ доменъ именованый гр. Игнатьевъ, панславистъ. Рôвножь другій панславистъ, генералъ Черняевъ, мае доступити достоиньства губернатора Оренбурга. Предстоятъ змѣны министра вôйны и правосудія. На министра правосудія мае бути назначеный або Половцевъ або Ковалевскій, звѣстнѝ ревизійнѝ сенаторы.

Франція. Африканьскѝ посѣлости ôтъ давна роблятъ Франціи богато клопоту. До недавна займався тымъ Альжиръ а теперь, коли удалось Альжиръ троха усмирити, прійшла черга на Тунисъ. Тунисъ есть, якъ звѣстно, самостôйна, пôдъ протекціею султана стояча держава, але бей Туниса ни въ чѣмъ впрочѣмъ не зависитъ ôтъ султана. Бей выступивъ, якъ голосятъ, въ порозумѣню съ Италіею противъ французского вплыву въ пôвнôчнôй Африцѣ, а его пôдданѝ, пограничнѝ съ Альжиромъ племена арабскѝ, почали нападати на Французôвъ, а послѣдными часами вырѣзали навѣть цѣлу французку експедицію, пôслану для техничного выслѣдженя окраинъ Сагары. Се спонукало Французôвъ до оружного выступленя противъ Туниса, а одинъ ôтдѣлъ сточивъ уже съ Тунетанцями 11-годинну битву. Зъ полудня Франціи, зъ Тульону, выслано сими днями цѣлу ескадру зъ пяти великихъ кораблѣвъ для забезпеченя французскихъ посѣлостій въ Альжирѣ, а може и для покореня Туниса. Правда, Франція передъ всѣми европейскими державами голосно говоритъ, що не йде ѣй о аннектованье Туниса, але о укаранье племени Крумирôвъ, котрѝ вырѣзали французку експедицію. Справа тунетаньска, хочь сама собою не така важна, ôткликнулась вже голосно въ политицѣ европейскôй — довела до министеріяльнои кризы въ Италіи. Палата послôвъ дала министерству Кайроли вотумъ недовѣрія за тое, що немовь-то министерство дуже оспало и слабо боронило интересôвъ италійскихъ въ Тунисѣ супротивъ забаганокъ французскихъ. Министерство подалось до димисіи, и король по довгôмъ ваганю принявъ его димисію. Зважаючи на тое, що министерство Кайроли уступило немовь задля пріязни до Франціи и що тымъ самымъ для будущого италійского министерства зъ горы вже существуе порученье палаты — выступати острѣйше въ оборонѣ интересôвъ Италіи въ пôвнôчнôй Африцѣ, а взглядно выступати острѣйше противъ Франціи, — гдеякѝ политики тревожно поглядаютъ на полудень, боячись, чи часомъ споры та бôйки африканьскихъ Арабôвъ не выкличутъ якои бурѣ въ Европѣ.

Англія. Бувшій соціяль-демократичный посолъ нѣмецкій І. Мостъ, выгнаный зъ Нѣмеччины, выдававъ въ Лондонѣ крайно червону часопись „Freiheit“, где съ нечуваным цинизмомъ кидався на всѣхъ и вся, починаючи ôтъ капиталистôвъ ажь до царѣвъ и Бога. Сталося, що по убійствѣ царя въ Петербурзѣ Мостъ написавъ въ „Freiheit“ статю, въ котрôй дуже хваливъ цареубійство въ загалѣ. Се обурило всѣхъ, а именно Глядстона и Бисмарка. Моста арештовано (на що була пôдстава) и закрыто друкарню, где друкувалась „Freiheit“ (на що не було пôдставы). Зъ того повстало невдоволенье въ англійскихъ газетахъ; соціялистичный митингъ ухваливъ выдавати дальше „Freiheit“ а Моста не выпущено помимо предкладанои кавціи. За тое касіеръ редакціи „Freiheit“ выступивъ съ сензаційною новиною, що два высокѝ англійскѝ урядники, секретарь стану Дилькъ и секретарь адмиралиціи Бресси, пôдпомагали „Freiheit“ грôшми. Зъ того поводу внѣсъ одинъ посолъ въ парляментѣ интерпеляцію, котру Дилькъ заперечивъ. Касіеръ „Freiheit“ зновъ обстае при своѣмъ и каже, що готовъ вразъ съ однымъ свѣдкомъ дати доказъ на свое твердженье передъ судомъ або и передъ парляментомъ. Цѣла тая справа готова закôнчитися скандаломъ, котрый може довести и до кризы министеріяльнои, а найбôльше при тôмъ скористае увязненый Мостъ, котрый мае ставати передъ судомъ присяжныхъ.

Турція. Ôтпоручники европейскихъ державъ, котрѝ вже ôтъ мѣсяця радятъ въ Константинополи надъ залагодженьемъ греческо-турецкои справы, згодилися наконець на одно рѣшенье и розôслали его телеграфично до своихъ правительствъ. Чути, що державы европейскѝ пристаютъ на проєктъ своихъ ôтпоручникôвъ, хочь ани Портѣ ани Греціи ôнъ еще не зôставъ предложеный. Проєктъ той залагоджуе справу такъ, що ôтдае Греціи островъ Крету и часть Тессаліи (Янину съ округомъ) безъ Епиру. Ôтпоручники предложили свôй проєктъ напередъ державамъ длятого, щобы ихъ згôдность давала тому проєктови вже напередъ певну силу и могла выконати на Греціи и Турціи певный натискъ въ случаю ихъ опору. Тымчасомъ обѣ интересованѝ державы не перестаютъ готовитися до вôйны. Въ портовыхъ мѣстахъ Епиру, а особливо въ Превезѣ, Турція концентрує войско и заказує окрестнымъ жителямъ продавати збôже, котре правительство само въ случаю вôйны закупитъ.

Островъ Хіосъ навѣщеный недавно страшнымъ землетрясеньемъ. Кромѣ мѣста Хіосъ бôльше якъ 30 селъ землетрясенье зруйнувало. Въ самôмъ мѣстѣ знайдено доси 1400 трупôвъ, а всѣхъ погибшихъ числятъ на 4000. Около 40.000 людій остало безъ стрѣхи и хлѣба. Султанъ выславъ два кораблѣ живностій и наметôвъ.

Вѣсти зъ Украины.

— **Зъ Украины** пишутъ намъ: „Сими днями получено въ Кіевѣ зъ „главного управленія по дѣламъ печати“ призволенье на выпускъ въ свѣтъ малоруского збôрника п. з. „*Луна*“, *котрый мае выходити вправдѣ не періодично але осôбными выпусками, кôлька разôвъ до року въ мѣру*, якъ призбираются матеріялы. До першого выпуска вже выготовленѝ статіи знаменитшихъ малорускихъ писателѣвъ, якъ Костомарова, Левицкого и др., а такожь посмертный твôръ Т. Шевченка“. Тая вѣсть, переслана намъ съ повною порукою еи достовѣрности, потверджуе нашѝ надѣѣ на лучшій зворотъ въ доли руского народа въ Россіи. Якъ звѣстно, доси кіевска цензура ôтзначалася особенною строгостію супротивъ руского языка. Фактъ, що призволенье на выдаванье quasi періодичного збôрника „Луна“ наспѣло ажь зъ головного комитету прасового зъ Петербурга, доказуе, що въ Петербурзѣ объявляеся змѣна въ користь руского языка.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** именовавъ Архикнязя Рудольфа комендантомъ 18-бригады пѣхоты, а кн. Виртемберского генералъ-комендантомъ во Львовѣ, котрому надавъ такожь великій крестъ ордеру Леопольда съ военною декорацією командорскою.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Лôмна въ пов. турчаньскôмъ 100 зр. запомоги на докôнченье будовы мѣстцевои церкви.

— **Ч. 25 „Дѣла“** зôстало сконфисковане за допись зъ Яворова. Другій накладъ мôгъ бути высланый доперва въ недѣлю.

— **Нову церковь** въ Полôвцяхъ обовязався устроити власнымъ коштомъ п. Октавъ Орловскій, тамошный коляторъ. Церковь тая буде стояти до 15.000 зр.; плянъ вже выготовленый.

— **Церковь въ Саджавѣ** пов. богородчаньского згорѣла сими днями совсѣмъ. Пожаръ повставъ правдоподôбно зъ неосторожности церковного слуги; шкода выноситъ до 3.500 зр.

— **Фалшôвника срѣбныхъ І-риньсковыхъ штукъ** уняла 10 л. с. м. полиція, а заразомъ ôткрыла поза мѣстомъ Львовомъ мѣстце фабрикаціи, где найдено такожь рôжнѝ знаряды до фалшованя монетъ.

— **Шегединъ** загроженый есть неминущимъ выливомъ воды. Войско и робôтники працюютъ съ цѣлою форсою. Великій страхъ огорнувъ жителѣвъ, котрѝ утѣкаютъ, стараючись охоронити свое житье и майно.

— **Конфискаты**. Послѣдне число литературно-политично-науковои часописи „Свѣтъ“ („Сьвіт“) сконфисковала ц. к. прокураторія за артикулъ п. н. „День 13 (1) марта въ Петербурзѣ“. Такожь сконфисковано „Dziennik Polski“ и „Gazet-y Narodow-y“ зъ дня 12 л. с. м. за оголошенье листу тайного комитету „Народнои Волѣ“, оповѣщеного безъ всякои перешкоды зъ стороны прокураторіи въ всѣхъ нѣмецкихъ часописяхъ и въ крак. „Czas-ѣ“.

— Вп. п. **Кулѣшь**, звѣстный нашь писатель, працюе теперь надъ перекладомъ всѣхъ творôвъ Шекспира съ англійского на (мало-) рускій языкъ. Якъ звѣщаютъ, доси перевѣвъ Вп. К. вже шѣсть драматичныхъ творôвъ Шекспира. Буде се першій безпосередный перекладъ Шекспира зъ англійского на нашь рôдный языкъ. Не потребуемо додавати, що литературна слава Вп. К., а особенно его глубоке знанье нашого и англійского языка будятъ якъ найкрасшѝ надѣѣ на повну удалнôсть сего перекладу.

— **Руску исторію** на университетѣ львôвскôмъ въ лѣтнôмъ пôврочю сего року школьного буде выкладавъ проф. унив. дръ Изидоръ Шараневичь, котрый прихилившись до просьбы, львôвскихъ Русинôвъ-академикôвъ. Выкладъ той буде обнимати періодъ часу ôтъ уніи въ Берестю с. є. ôтъ року 1596 ажь до року 1649 и ограниченый на двѣ годины тыжднево. Сподѣемся, що тѝ загально пожаданѝ и користнѝ выклады питомои исторіи будутъ притягати всю нашу академичну молодѣжь, котрôй ачейже не може бути рôвнодушною наука рôдной исторіи.

— **Рускѝ товариства економичнѝ**. На поли економичнôмъ объявляеся послѣдными часами чимъ разъ бôльшій рухъ межи Русинами. Якъ зачуваемо, мае незадовго основатись руске товариство асекураційне п. н. „*Русь*“, оперте на взаимности. Выбрана до того анкета обрадуе надъ уложеньемъ дотычныхъ статутôвъ, предложеныхъ п. И. Левицкимъ. На чолѣ того товариства мае бути трехъ директерôвъ, а руководячимъ директоромъ буде дръ Яминьскій, адвокатъ краевый. Зачуваемъ такожь, що мае заснованися небавомъ такожь друге руске товариство, котрого головною задачію буде безпосередно вплывати на полѣпшенье економичного быту нашихъ селянъ и мѣщанъ черезъ плеканье торговлѣ, кредитове пôдпомаганье господарства и заохоту до промыслу и въ загалѣ черезъ вплыванье на розвôй новыхъ жерелъ заробковыхъ.

— **О джумѣ въ Азіи** доносятъ, що въ послѣднôмъ тыждни умерло въ Неджефіи и Гиндіи на ту заразу 80 осôбъ. Такожь появилася джума въ перскôй провинціи Асбеидшанѣ, въ мѣстцевости Мерага.

— **Першу галицку спôлку меду** завязали делегаты товариства пчôльничо-огородового на загальныхъ зборахъ, ôтбувшихся во Львовѣ дня 12 (24) марця с. р. Спôлка тая опираесь на ôтповѣдно малыхъ вкладкахъ съ порукою ограниченою и мае на цѣли впровадити торговлю медомъ и овочами на користнѣйшу дорогу, якъ такожь занятися выробомъ всякихъ напоѣвъ и другихъ артикулôвъ зъ меду и овочѣвъ. Выбрано дирекцію, до котрои входятъ дръ Теофиль Цьесельскій, Константинъ Ключенко и о. Порфирій Бажаньскій; кромѣ того выбрано раду надзирательну, зложену зъ 12 членôвъ. Кто хотѣвбы приступити до тои спôлки, мае зголоситися до п. К. Ключенка, ликвидатора рустикального банку кредитового во Львовѣ; удѣлъ членьскій выноситъ 10 зр., вписове 2 зр., а кромѣ того кождый членъ спôлки ручитъ до 5-тикратнои высокости, с. є. до 50 зр.

— **Дръ М. Новицкій**, котрый причинився до побôльшеня рыбостану въ кôлькохъ рѣкахъ Галичины, пустивъ дня 2 л. цвѣтня с. р. до Сяну пôдъ Сянокомъ и до Ославы пôдъ Загôрьемъ 10.000 молодыхъ лососѣвъ и надъ 5.000 молодыхъ лососьо-пстругôвъ. При тôй цѣлôй роботѣ залягала докола численна людность, где находилися такожь власти политичнѝ, автономичнѝ и духовеньство.

— **Въ Станиславовѣ** выказала нова конскрипція межи иншими слѣдуючѝ даты: Цѣле мѣсто числитъ вразъ съ войскомъ 18.626 душъ, а всѣхъ домôвъ есть 1.257; пôсля религіи есть 5.584 осôбъ р. кат., *2.793 гр. кат.*, 90 орм. кат., 1 гр. прав., 126 еванг. авсб., 8 еванг. гельв., 1 англ., 10.023 мойс.; домашный языкъ есть у 6.998 осôбъ нѣмецк., у 42 ческо-моравско-словацкій, у 9734 польскій, у *1.643 (!) рускій*, у 1 словеньскій, у 1 италійсскій, у 1 угорскій. Се одинъ зъ образкôвъ, якъ переведено у насъ конскрипцію.

— **Стипендіи** зъ фундаціи Каролины Глинецкои по 105 зр. рôчно надало ц. к. намѣстництво на предложенье Института Ставропигійского П. Петрицкому, сл. 1-го року правъ на университетѣ львôвскôмъ, и М. Тимчишину, сл. 1-го року правъ на тôмже университетѣ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію одержавъ о. І. Грабовичь на Стоичатôвъ.

Завѣдательства одержали: оо. І. Лотоцкій въ Полôвцяхъ, М. Боднарь въ Стѣнцѣ и І. Маркевичь въ Ожидовѣ.

До институціи каноничнои завôзванѝ: оо. Е. Шухевичь на Красcôвъ, І. Целевичь на Тростянець и П. Дурбакъ на Посѣчь.

Сотрудничества одержали: оо. І. Навроцкій въ Тернополи, Д. Бахталовскій въ Бережанахъ, Ю. Дудкевичь въ Конюхахъ, Т. Петровскій въ Коссовѣ и Г. Чубатый въ Островѣ.

Резигнувавъ зъ презенты на Берлинъ о. М. Струтыньскій зъ Космача.

Ординаріятскимъ ôтпоручникомъ въ комисію, котра мае уложити буджетъ для дотаціи гр. к. буковиньского духовеньства на рôкъ 1882, выбраный о. крыл. и дек. черновецкій Теодоръ Максимовичь.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Завѣдательства одержали: оо. М. Калимонъ въ Билинѣ, Д. Билиньскій въ Залѣсю и А. Чарнецкій въ Нисмичахъ.

Сотрудничества одержали: оо. Т. Скородыньскій въ Фульштынѣ дек. старосôльского, Н. Висневскій въ Радымнѣ дек. перемыского и Л. Луцкій въ Дроздовичахъ дек. нижанковского. (Той послѣдный одержавъ ôтпустку зъ дому презвитеріяльного въ цѣли помочи тамтейшому заслабшому парохови.)

О наданье мѣстцевого священика проситъ громада Щавникъ дек. мушиньского.

О сотрудника въ особѣ о. Артымовича, сотрудника зъ Вишенки архіепархіи львôвскои, проситъ о. П. Боровець, парохъ въ Потеличи.

Въ пропозицію на парохію Гойче дек. потелицкого поставленѝ: оо. 1) К. Строньскій, 2) Л. Лисякъ, 3) М. Фолисъ, дальше А. Сембратовичь, І. Федоновичь, Л. Саноцкій, К. Саикъ, В. Левицкій, Н. Боберскій, А. Колпачкевичь, П. Гисовскій, Т. Дорошь, В. Подолиньскій, Г. Журавецкій, С. Дуткевичь и В. Лисякъ.

ÔТКРЫТЕ ПИСЬМО

до Вп. Старосты въ Жовквѣ.

Выборы до новои Рады повѣтовои розпочались дня 31 сѣчня 1881, а укôнчились цѣлковито дня 10 марця 1881. Актъ выборчій що до всѣхъ групъ давно вже правосильный. Длячого жь п. Староста не зволивъ до нынѣшного дня доручити цертификатôвъ для нововыбраныхъ радныхъ и якъ довго еще мае продовжатись то зволѣканье?

Часъ дорогій минае, а нововыбранѝ раднѝ не будутъ мати навѣть часу уконституоватись. Народъ не длятого выбиравъ нову Раду, щобы еи ad acta вложити. Народъ нетерпеливо очѣкуе дѣятельности новои Рады и кождый пытае: „що се такого?!“

Песимисты шепчутъ, що се умысно зволѣкаесь на то, щобы нова рада съ рускою бôльшостію не мала спосôбности и часу взятися до дѣла. Всякимъ вреднымъ домысламъ и позорамъ партійности выпадае положити таму. Тожь въ имени добра повѣту, и зъ уваги на удержанье въ народѣ довѣрія въ безсторонность властій, просимо о **скоре доручене** цертификатôвъ новымъ раднымъ.

Безсторонный.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Батькôвщины: о. Н. К. въ Медыню 70 кр., о. А. Б. въ Устю 35 кр., о. К. въ Валявѣ 40 кр., о. Л. въ Пôдлубахъ 35 кр., о. Т. О. въ Петровѣ 35 кр., о. З. въ Теребовли 35 кр., о. П. въ Стремильчу 35 кр., Вп. Р. Р. въ Мостыщи 2 зр. 50 кр., Вп. И. В. въ Стрыю 3 зр. 84 кр., о. П. В. въ Волчи 35 кр.; для Зорѣ: о. М. К. въ Медыни 1 зр., о. І. Г. въ Довгôмъ 2 зр., Вп. О. Б. въ Тернополи 1 зр., о. И. Г. въ Молошковичахъ 1 зр., Вп. В. Г. въ Стрыю 1 зр.

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ

во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9

поручае свою (2—?)

головну торговлю

ВИНЪ

краевыхъ и заграничныхъ; такожь **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого КОНЯКУ.**

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!

ôтъ кôльканацяти лѣтъ почтенна взглядами П. Т. Публичности

ЦУКОРНЯ

пôдъ фирмою

М. КОСТЕЦКІЙ

во Львовѣ, ул. Кароля Людвика ч. 3.

поручае всякй роды **тѣстъ, цукрôвъ, мазуркôвъ** и **тортôвъ**, якъ такожь всякй въ обрубъ цукорництва входячй выробы, и проситъ о ласкавй и вчаснй замовленя, за котрыхъ старанне и точне выповненье заручае

Съ поважаньемъ

(2—3) **М. Костецкій.**

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Гандель вудженого мясива

ВАЛ. ЯКУБОВСКОГО

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 20.

поручае **НА СВЯТА**

шинки, озоры, ковбасы вудженй и варенй, сальцесоны, роляду, салями суху и сочисту власного выробу и дуже доброго смаку — по цѣнахъ найумѣркованнѣйшихъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются якъ найточнѣйше. (2—?)

ЦВѢТЫ ДО СВѢЧОКЪ

Для церквей и костелôвъ

пара ôтъ 35 кр. до 1 зр. 50 кр.

ВАЗОНОВЙ БУКЕТЫ НА ПРЕСТОЛЪ

пара ôтъ 3, 4, 5 до 8 зр. и высше

поручае фабричный складъ свѣчокъ **Ф. Шубута и Сына** ВО ЛЬВОВѢ, въ ринку ч. 45.

(5—5)

МОРИЦЪ АГИТЪ

во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 18

поручае гуртовно и частями

ВИНА УГОРСКЙ

котрй сего року спровадивъ особисто зъ Угоръ въ великôмъ запасѣ и найлучшôмъ родѣ, не щадячи при тôмъ жадныхъ коштôвъ и трудôвъ.

Рôжчй роды **ВИНЪ** по цѣнахъ *найдешевшихъ*. Рôвночасно звертаю увагу П. Т. Публичности на мôй **Вышинкъ**, котрый мѣститъ въ собѣ найлучшій **мѣдъ, румъ, ликеры, розолисы** и рôжнй **пива**, якъ такожь всякй **перекуски.** (2—4)

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.

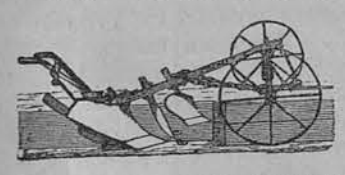

поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстнй зъ доскональго выконаня свои

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами.
R. Sack-а универсальнй плуги сталевй,
Нръ 3 и 4 скибовй плуги патентованй,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональнй и бороны ланцуховй,
Нового моделю сѣярнѣ рядовй власного выробу, систему ложочкового або кôлець чернящихъ.
Оригинальнй Sack-а сѣярнѣ рядовй,
Сѣярнѣ широкометнй, (3—8)
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д.

Илюстрованй катальоги gratis и franco.

Въ нашôмъ *ново урядженôмъ, парою порушанôмъ варстатѣ*, можемо всякого рода репарацій якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

На свята!

Львôвъ, ринокъ, ч. 30.

Спеціяльный складъ гербаты и руму

ЮЛІЯ АДАМА

во Львовѣ, ринокъ ч. 30.

поручае при надходячихъ святахъ дешевше якъ въ другихъ торговляхъ слѣдуючй артикулы:

Цукоръ	все въ найлучшôмъ сортѣ	**Гербату**
Каву		**Румъ**
Мигдалы		**Вина**
Родзинки		**Портеръ**
Чоколяду!		**Розолисы**
Помаранчѣ		**Ликеры**
Цитрины		**Сыры**
Свѣчки		**Медôвники**

Замовленя въ провинціи залагоджуеся точно и ôтворотною почтою. (4—5)

На свята!

Львôвъ, ринокъ, ч. 30.

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовй с. е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великй и малй, полумисковй ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроенй на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетнй сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлй, подовговатй и до рыбъ, якъ такожь спеціяльнй предметы для готелѣвъ, реставрацій и кавярнь.

Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означенй суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдовань — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязанй есьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**

При тôй способности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликаняся на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(1—?) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

Поручаю зъ власнои фабрики (5—5)

ВОСКОВЙ СВѢЧКИ

церковнй и столовй

ПОСТАВНИКИ, ТРОЙЦѢ и ГРОМНИЦѢ

по 4, 5, 6, 7, 8 и 10 вѣденьскихъ фунтôвъ

бѣлй и забарвленй;

Стеариновй свѣчки, Апольо, церковнй и столовй

бѣлй и забарвленй, котрй продаю тôлько пôсля вѣденьскихъ вагъ.

Маю такожь на складѣ

Вôскъ жовтый и бѣлый въ грудахъ

совсѣмъ чистый безъ всякихъ домѣшокъ, до **воскованя помостôвъ.**

Гандель полотенъ и гербаты

ФРИДРИХА ШУБУТА И СЫНА

во Львовѣ, въ ринку, ч. 45.

Всякй замовленя зъ провинціи выконую якъ найточнѣйше.

ТОРГОВЛЯ ЦЕРКОВНЫХЪ ЗНАРЯДÔВЪ

пôдъ фирмою

ТАДЕЙ УЗЕМБЛО

во Львовѣ въ ринку ч. 36,

заложена въ 1850 роцѣ,

поручае на **СВЯТА** великій выбôръ фелонôвъ, хоруговъ, стихарôвъ, балдахинôвъ, антипедій, бурсъ, церковныхъ одежь, иконъ, образôвъ церковныхъ на блясѣ и полотнѣ, ковчегôвъ або Архи, бѣля церковного, галонôвъ, френзлѣвъ, кутасôвъ шиховыхъ, золотыхъ и шовковыхъ и т. д.

Замовленя зъ провинцій выповняются скоро и точно.

Цѣнники высылаются на жаданье franco. 2—4

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!

поручае звѣстна вже ôтъ давна

ЦУКОРНЯ МИЛЛЕРА

пляцъ Маріяцкій

найкрасшй торты, мазурки, бабы, тѣста перекладанй, баранки и писанки.

1/2 **кгр.**	12 родôвъ цукоркôвъ	10 кр.,
	найлѣпшои помадки	1 50 зр.,
	овочѣвъ полудневыхъ	2 зр.,
	чоколядки Мас.	2 зр.

Найсмачнѣйша

кава, гербата и чоколяда.

О ласкавй и вчаснй замовленя просится. (2—3)

СВѢЖЙ НАСѢНЯ

всякихъ огородовинъ и цвѣтôвъ, рослинъ пастевныхъ, люцерны францускои и т. и. зъ послѣдного збору можна набути

ВЪ ГОЛОВНÔМЪ СКЛАДѢ

І. СТАХЕВИЧА

во Львовѣ, пляцъ Маріяцкій, ч. д. 11.

Посылки на провинцію выповняются ôтворотною почтою.

Цѣнники высылаеся на жаданье franco. 3—3

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 27. Львôвъ, Субота 4 (16) цвѣтня 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочалося друге чвертьрочье нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты и о вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Условія предплаты на „Дѣло“ и „Библіотеку повѣстій“ вымѣненѝ повысше остаются незмѣненѝ.

Яка будучнôсть?

I.

Таке пытанье мимохôть насуваеся, скôлько разôвъ згадаемо о економичнôмъ станѣ нашого краю. А вже николи не выступае се пытанье съ такою яскравостію, якъ коли памяти загалу пригадаеся старый „банкъ селяньскій“ — та институція, для котрои не безъ дотепу але й не безъ страшносумнои правды вже передъ кôлькома лѣтами назначено быстроумнымъ гумористомъ на найôтповѣднѣйшу вывѣску: „выправлену шкôру хлопску“. Дня 8 цвѣтня с. р. ôтбулися зъ ряду XII-тѝ загальнѝ зборы делегатôвъ сего банку; дирекція, а взглядно зарядъ банку предложивъ свое справозданье — и давна мара страшнои долѣ нашого селяньства зновъ выступила въ цѣлôй своѣй ôтразливôй наготѣ. Образъ економичного стану довжникôвъ, „рустикального банку“, якій розкрываеся передъ нами на пôдставѣ власного представленя банкового заряду, есть справдѣ що наймешше сумный. Однакожь еще далеко сумнѣйшою представляеся тая рôвнодушнôсть, съ якою, здаеся, ôтносится загалъ мыслячихъ людій и майже цѣле дневникарство до такъ безперечно многоважнои справы, якою есть доля цѣлыхъ десяткôвъ тысячь нашого селяньства и маломѣщаньства.

Кто пригадае собѣ, якъ еще рôкъ тому назадъ по всѣхъ дневникахъ пôдносилися голоснѝ ôтзывы въ справѣ рустикального банку и о безъôтраднôй доли его довжникôвъ, якъ появлялись рôжнорôднѝ брошуры въ тôйже справѣ и съ рôвно голосными ôтзывами о потребѣ реформы и ратунку, яка жива агитація велася минувшого року передъ зборами и пôдчасъ зборôвъ делегатôвъ банку и якъ остаточно навѣть въ соймѣ важкѝ замѣты спали на „банкъ рустикальный“, — той певно немало здивуеся, що сего року и самѝ загальнѝ зборы делегатôвъ банку и цѣла справа банковои реформы и полѣпшеня долѣ его довжникôвъ, — якъ все тое мовь непостережимо проминуло, перейшло и зновъ спочило въ непамяти. Не вжежь все тамъ получшало, а давнѣйшѝ такъ затревоженѝ, такъ голоснѝ, а навѣть алярмуючѝ ôтзывы були лише пересадою? Тажь еще недавно кôлька такихъ загально знаныхъ и у насъ звычайныхъ а такъ разячихъ фактôвъ банковои господарки середъ нашого селяньства були представленѝ пос. В. Ковальскимъ въ радѣ державнôй и недавно еще чули мы въ тôйже радѣ державнôй дуже вымовну интерпеляцію гр. Гогенварта о грôзнôй будучности селяньства? Чижь все тое було лише привидомъ — галюцинаціею?!

Але послухаймо самого справозданя заряду рустикального банку. Съ кôнцемъ минувшого року — говорится въ справозданю — на 44.881 членахъ тяживъ пожичковый довгъ въ сумѣ 7,268.873 зр. Въ протягу своеи 12-лѣтнои дѣятельности удѣливъ банкъ 65.299 пожичокъ, противъ 8.388 довжникамъ провадивъ екзекуцію, а 2,329 селяньскихъ господарствъ продавъ на лицитаціи. Въ чіи руки перейшли тіи злицитованѝ господарства селяньскѝ, сего тяжко дôзнатись зъ банкового справозданя, въ тôмъ взглядѣ надъ мѣру ляконичного. Р. 1880 вплынуло до банку 3.674 новыхъ подань о пожички, а то почасти ôтъ новыхъ членôвъ (отже о новѝ пожички), въ части ôтъ давнѣйшихъ членôвъ, котрѝ почасти затягали новѝ пожички, почасти жадали додатковыхъ пожичокъ (на вырôвнанье залеглыхъ ратъ и процентôвъ). Зъ тыхъ подань ôткинено 140, ôтослано до доповненя 327, а призволено на пожички 3207. Зъ сихъ послѣдныхъ зреализовано до кôнця минувшого року 1327 пожичокъ въ сумѣ 543.445 зр., котра то сума кромѣ солидарнои поруки есть убезпечена на просторони 22.480 моргôвъ орного грунту, лукъ и огородôвъ представляючихъ пôсля статутовои нормы оцѣненя вартôсть 858.660 зр., не вчисляючи въ то вартости мешкальныхъ и господарскихъ будынкôвъ, котрѝ суть осôбно убезпеченѝ (и разомъ ôтповѣдаютъ за пожичку) ôтъ огня майже до высокости сумы удѣленыхъ пожичокъ.

Тыхъ кôлька циферъ, выйнятыхъ зъ справозданя банку, досыть ясно представляютъ намъ станъ кредитовыхъ ôтношень сего банку до селяньского господарства. Тіи ôтношеня въ ничѣмъ не змѣнилися на лучше, а противно прибули еще новѝ спôвубѣгателѣ о пожички — новѝ жертвы кредитовыхъ операцій. Кажемо: жертвы, божь не потребуемо наново и може въ десятый вже разъ выказовати, що кредитъ удѣлюваный рустикальнымъ банкомъ селяньству и маломѣщаньству есть не тôлько нераціональный, але впростъ шкодливый. По голосахъ, якѝ озвалися о рустикальнôмъ банку въ соймѣ, въ радѣ державнôй и въ недавно поданôмъ нами справозданю дотычащои комисіи соймовои, можемо назвати такій судъ о шкодливости сеи дѣятельности рустикального банку для нашихъ селяньскихъ господарствъ — загальнымъ и загально узнанымъ. Тая кредитова дѣятельнôсть банку продовжаеся дальше, бо, якъ бачимо, банкови прибуло минувшого року надъ 3000 новыхъ членôвъ, взглядно новыхъ довжникôвъ и 22.480 моргôвъ землѣ обтяжено новыми пожичками, котрыхъ годѣ неназвати лихварскими, такъ якъ оплата процентôвъ и всѣлякихъ провизій и належитостій ôтъ тыхъ пожичокъ ніякимъ чиномъ не може бути покрыта зъ доходôвъ самого обдовженого господарства. Крôмъ того банкове справозданье замѣтне такожь и зъ иншого взгляду. Кожде пожичкою обтяжене господарство, — говорится дальше въ справозданю — представляе пересѣчно $9^{6}/_{10}$ моргôвъ, а пересѣчна высокôсть кождои поодинокои пожички удѣленои на таке господарство выноситъ 233 зр. — супротивъ вартости того господарства оцѣненои банкомъ (одинъ моргъ пріймаеся пôсля статутового оцѣненя въ вартости 38 зр.) на 366 зр.

Кто нибудь знае близше ôтношеня нашого краю, сей муситъ признати, що у насъ пересѣчный объемъ поодинокихъ селяньскихъ господарствъ давно вже спавъ понизше 6 моргôвъ*), що про тое рустикальный банкъ рекрутуе свою клієнтелю зъ бôльше объемистыхъ селяньскихъ господарствъ, такъ якъ господарства въ тôмъ банку задовженѝ выказуютъ пересѣчный объемъ 10 моргôвъ землѣ. Банкъ рустикальный, якъ выказуе его справозданье, выставляе на лицитацію пересѣчно до року 800 селянь. господарствъ, а зъ тыхъ продае що року пересѣчно около 200 селяньскихъ господарствъ с. з. *до року вывлащуеся черезъ посередництво рустикального банку пересѣчно 2,000 моргôвъ селяньскои землѣ!* И рустикальный банкъ говоритъ еще въ своемъ справозданю: тôлько 800 господарствъ, тôлько 8,000 моргôвъ селяньскои землѣ выставляеся що року на лицитацію, тôлько 200 господарствъ, тôлько 2,000 моргôвъ землѣ що року вывлащуеся!! Для банку и его „уживаючихъ“ членôвъ може се бути лише „тôлько“,— для насъ, для цѣлого краю и для нашого селяньства тіи цифры суть перестрашаючѝ, бо они показуютъ, въ якъ великихъ розмѣрахъ ведеся у насъ вывлащенье землѣ именно селяньскихъ господарствъ взглядно еще найсильнѣйшихъ, бо объему пересѣчно 10 моргôвъ, — господарствъ селяньскихъ, котрѝ моглибы еще самѝ въ собѣ остоятися працію свого господаря, а зъ другои стороны своимъ объемомъ вымагаютъ ôтъ своихъ властителѣвъ и ихъ родинъ стôлько працѣ и заходу до року, що не лишаютъ имъ часу до такихъ посторонныхъ заробкôвъ на чужихъ господарствахъ, якѝ можутъ мати дрôбнѝ посѣдателѣ 3-морговыхъ грунтôвъ.

* Еще въ року 1870 выказуе Rapacki въ своѣй кн. „Ludność Galicyi“, що на одно господарство припадае 7 моргôвъ. По бôльше якъ 10 лѣтахъ роздробленье грунтôвъ поступило незрôвнано дальше.

Гдещо о рекламаціяхъ

зъ причины хибного заклясованя (§. 37, бук. е.)

(Дальше.)

Далися чути голосы, и то въ однôй львôвскôй часописи, що при рекламаціяхъ въ поводу хибного заклясованя достаточно одного твердженя, що дотычащій грунтъ хибно заклясовано, а вже ôттакъ комисія зъѣде на грунтъ и буде доходити правды сего твердженя.

Пôсля мои гадки таке заключенье и такій способъ вношеня рекламацій не мае основы, понеже комисія не муситъ але може лише зъѣхати на грунтъ. И такъ Артик. VIII закона зъ 28 марта 1880 (Ч. 34 В. з. д.) и §. 39 закона зъ 6 цвѣтня 1879 (Ч. 54 В. з. д.) приписуе, що повѣтова комисія мае попереду переглянути рекламаціи и по ихъ провѣреню рѣшити, чи доходженя на мѣстци маютъ переводитись чи нѣ. Тожь въ случаю неумотивованя рекламаціи комисія очевидно безъ дальшого доходженя ôткине рекламацію, инакше мусѣлибы такѝ мѣстцевѝ дослѣдженя наново всюда переводитись, отже послѣдувавбы другій катастральный переглядъ майже цѣлого краю.

Тожь думаю, що мотива наведенѝ въ рекламаціи повиннѝ бути на стôлько основнѝ и правдивѝ, щобы могли дѣйстно пересвѣдчити комисію о хибности заклясованя и могли бути евентуально ствердженѝ при доходженю на мѣстци.

Если хочемо знати, якѝ маютъ бути мотива при рекламаціяхъ задля хибного заклясованя, мусимо передовсѣмъ застановитись, що есть клясованье и въ чѣмъ може почивати его хибнôсть? Въ §. 34 закона зъ 24 мая 1869 сказано: „клясованье полягае на застосованю позицій клясификаційнои тарифы установленыхъ для рôжныхъ родôвъ управы до кождого поодинокого кавалка грунту въ громадѣ и повѣтѣ пôдлягаючого грунтовому податкови.“ Дальше постановляе §. 19 сего закона, щô розумѣеся пôдъ клясификаційною позиціею тарифы: „чистый дохôдъ зъ низшо-австрійского морга обчисленый въ грошахъ для кождои клясы кождого рода управы, творитъ тарифову позицію клясификаційну тоижь клясы“. Всѣ обстоятельства, котрѝ вплываютъ на чистый дохôдъ грунтôвъ клясификаційного дистрикту, маютъ бути такъ точно замѣченѝ и розваженѝ, щобы существеннѝ рôжницѣ, якѝ заходятъ въ клясификаційнôмъ повѣтѣ що до доходу грунтôвъ, були пôсля можности увзглядненѝ (§. 21). Клясификаційнѝ тарифы для поодинокихъ клясъ рôжныхъ родôвъ управы маютъ бути ôтповѣдно степенованѝ и такъ установленѝ, щобы при ихъ застосованю до властивыхъ грунтôвъ бувъ унятый середный чистый дохôдъ тыхже с. е. такій чистый дохôдъ, якій они даютъ пересѣчно въ протягу лѣтъ, обнимаючôмъ звычайну чергу змѣнъ въ доходѣ, — кождому посѣдателеви при звычайнôмъ (отже не надзвычайнôмъ) способѣ господарованя, якій есть на бôльшости тыхъ грунтôвъ въ дотычащôмъ клясификаційнôмъ дистриктѣ прійнятый, — и по ôттрученю всѣхъ потрѣбныхъ въ дистриктѣ звычайныхъ господарскихъ коштôвъ и коштôвъ узысканя доходу. Клясификаційнѝ тарифы установленѝ остаточно черезъ центральну комисію зôстали дня 1 н. с. марта с. р. урядово оголошенѝ. Позиціи сеи тарифы кождого клясификаційного дистрикту (взглядно повѣту) представляютъ для кождои клясы чистый дохôдъ зъ одного морга дотычащои культуры. Клясованье поодинокихъ грунтôвъ почивае отже въ тôмъ, щобы дотычащій грунтъ пôдтягнути пôдъ ôтповѣдну ему клясу и тымъ самымъ установити его чистый дохôдъ. Коли отже розходится о тое, чи сей грунтъ справедливо заклясовано, то се значитъ стôлько, якъ дослѣдити, чи сей грунтъ ôтповѣдае по своѣй квалификаціи тôй клясѣ, до котрои его зачислено, с. е. чи дѣйстный чистый дохôдъ зъ морга сего грунту рôвнаеся чистому доходови, якій установлено для морга грунту тои клясы, до якои грунтъ заклясовано? Щобы ôтповѣсти на тое пытанье а тымъ самымъ доказати, чи заклясованье справедливе чи хибне, треба при обчисленю чистого доходу зъ дотычащого грунту придержоватись тыхъ самыхъ правилъ (высказаныхъ въ законѣ зъ 24 мая 1869 о регуляціи грунтового податку и въ выданыхъ пôзнѣйше урядовыхъ инструкціяхъ), пôсля котрыхъ переводилося, а властиво повинно було переводитись урядове клясованье грунтôвъ.

Головнѣйшѝ правила суть:

1) чистый дохôдъ мае бути середный с. е. такій, якій дотычащій грунтъ при господарцѣ, на такихъ грунтахъ и въ дотычащôмъ дистриктѣ звычайнôй, дае пересѣчно въ протягу часу обнимаючого звычайну чергу змѣнъ господарскои управы (§. 19);

2) при обчисленю сего звычайного чистого доходу маютъ бути по можности увзглядненѝ всѣ обстоятельства вплываючѝ на скôлькôсть чистого доходу (§. 21);

3) такъ кошта господарскѝ якъ и кошта узысканя доходу маютъ при обчисленю приниматись въ звычайнôй высокости (§. 19.); отже звычайнѝ пересѣчнѝ цѣны плодôвъ земныхъ (обчисленѝ зъ лѣтъ 1855—1869 въ пересѣчности), роботы и иншихъ выдаткôвъ.

(Дальше буде.)

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Дальше.*)

Дальше, многѝ выборцѣ кандидата не означили належно; однѝ его назвали Пузына, другѝ „Козина“, третѝ „Фрузина“ и т. д. Що се не однозначущѝ назвы, можна вже зъ самого слуху осудити. Тыхъ выборцѣвъ пôзнѣйше переслухували. Але кто переслухувавъ? Може непартійна комисія?

Важнымъ поводомъ уневажненя есть выбôръ комисіи выборчои въ Надвôрнѣ. Тамъ дѣялось на перекôръ §. 33 (передпослѣдна Alinea) поступованя выборчого до рады державнои. Въ складъ комисіи выборчои маютъ выбирати выборцѣ трехъ членôвъ а трехъ староста; тое й сталося. Але ишло о выбôръ сего члена, котрый маеся выбирати спôльно; на того семого шѣсть членôвъ не могли згодитись. А §. 3., Alinea передпослѣдна, выразно постановляе, що семого члена выбираютъ всѣ шѣсть абсолютною бôльшостію голосôвъ. Щожь сталося въ сѣмъ случаю? Члены по просту кинули льосъ. Въ якихъ случаяхъ допущене льосованье, се въ законѣ поодиноко вычислене, — до сего случаю оно було совсѣмъ непримѣстне. Сталась отже неформальнôсть, противна выразнôй буквѣ поступованя выборчого. А се не може бути рôвнодушнымъ; бо коли разъ обôйтись рôвнодушно съ постановленьемъ закона, то тогды вже въ всѣмъ запануе своеволя и всяка рѣчь буде накручуватись такъ, якъ кому пригôдно. Треба отже конечно въ тôмъ взглядѣ уважати на точнôсть, бо инакше цѣле поступованье выборче зôйде на нищо, коли будеся его пôсля кождочаснои уподобы уживати. Въ многихъ парляментахъ вже сей одинъ поводъ выстарчивбы до ореченя, що комисія выборча не була легально зложена и що длятого всѣ еи чинности не можутъ мати правнои силы. У насъ же, пôсля внесеня бôльшости мае инакше статись...

Точка 7-а, то знову случай въ Станиславовѣ. Якъ звѣстно, всюда выбôръ ôтбувся два разы, бо при першôмъ выборѣ жаденъ кандидатъ не одержавъ абсолютнои бôльшости голосôвъ. Що жаденъ кандидатъ бôльшости не одержавъ, где — повторяю — була рôжниця о пять до шѣсть голосôвъ, — то пôсля мого погляду совсѣмъ не дивниця, божь тутъ ляканося поступати по закону. Прошу послухати, що сталося въ Станиславовѣ. По першôмъ выборѣ переведено скрутиніюмъ. Тогды списъ ôтданыхъ голосôвъ порôвнано съ листою голосуючихъ. Одинъ документъ, именно списъ голосôвъ есть рôвно такъ интегральнымъ актомъ въ ходѣ голосованя, якъ другій документъ, т. е. листа голосуючихъ. Жадному зъ тыхъ двохъ документôвъ не можна придавати бôльшои або меншои ваги, бо оба они ведутся тôлько для належнои поспôльнои контролѣ; оба отже мусятъ совсѣмъ згоджуватись. А щожь показалося при скрутиніюмъ? Тая проста рѣчь, що списъ ôтданыхъ голосôвъ не годився съ листою голосуючихъ. Пôсля листы голосуючихъ мавъ именно рускій кандидатъ о много бôльше голосôвъ одержати, нѣжь пôсля спису ôтданыхъ голосôвъ. (*Слухайте! слухайте! на лѣвици*). А що листа голосуючихъ не була сякъ-такъ проваджена, але противно, що она була проваджена безъ штучныхъ помылокъ и по належнôй формѣ, — за се ручитъ тое обстоятельство, що кромѣ члена комисіи о. Кирила Церкевича еще другій членъ комисіи, Раковскій, провадивъ листу для себе и ессе! обѣ листы на волосокъ згôднѝ съ собою. (*Слухайте! слухайте! на лѣвици*). Щожь чинитъ быстроумна комисія выборча въ Станиславовѣ? — розумѣесь, и комисарь выборчій бувъ при тôмъ. Щобы привернути згôднôсть обохъ публичныхъ документôвъ, она по просту касуе листы голосуючихъ, коли вже выборцѣ розôйшлися, — и улекшуе собѣ задачу въ той найпростѣйшій способъ, що зъ спису ôтданыхъ голосôвъ переписуе на новозроблену листу голосуючихъ якъразъ тôлько голосôвъ, кôлько кождый кандидатъ мавъ въ списѣ ôтданыхъ голосôвъ. (*Слухайте! слухайте! на лѣвици*), и такъ усторонено дизгармонію штучною помылкою. Неправдажь, хороша операція? (*Посолъ ф. Гакельбергъ: То неимовѣрне!*) Але правдиве! (*Веселôсть*). Вправдѣ о. Раковскій, провадившій другу листу, чинивъ противъ такому поступованю закидъ, але щожь, староста мусить все лучше знати, — и таки на тôмъ стало. Покасованѝ тіи документы навѣть не долучено до актôвъ выборчихъ. (*Слухайте! слухайте! на лѣвици*), имовѣрно длятого, щобы намъ заощадити маленького гнѣву. Алежь въ загалѣ чи можна касувати публичнѝ документы? Чи то правильно? Можна помылитись, але предсѣ не годится касувати документôвъ. Зъ тыхъ публичныхъ документôвъ мае кождый выборець право домагатись, щобы тіижь хочь палатѣ пословъ були предложенѝ для остаточного розсуду. (*Такъ повинно буши! на лѣвици*). Тымчасомъ ихъ по просту ескамотовано на вѣчну память (*Веселôсть на лѣвици*).

(*Дальше буде.*)

Процесъ нигилистôвъ.

(*Дальше.*)

По перечитаню акту обжалованя слѣдувало переслуханье судимыхъ. Рысаковъ признався, що належавъ до атентату зъ 1 (13) марта, але до партіи „Народная Воля“ властиво не належавъ и тôлько въ послѣдныхъ часахъ прилучився до терористôвъ, видячи, що правительство не подавало й найменшои можности мирного ширеня соціялистичныхъ думокъ. Ôнъ твердитъ, що его втягнувъ и втаемничивъ въ заговоръ Желябовъ, съ котрымъ пôзнавсь на сходинахъ. Желябовъ указавъ ему на теророръ яко единый выхôдъ зъ теперѣшного стану. Бомбы и инструкціи одержавъ ôтъ Перовскои. Софія Перовска призналась, що управляла атентатомъ по арештованю Желябова, що належитъ до партіи терористичнои и брала участь такожь въ иншихъ атентатахъ на царя. Желябовъ говоривъ довго и смѣло про погляды и намѣры терористôвъ. Признаесь, що самъ уложивъ плянъ до атентату и самъ обдумавъ средства для его переведеня. Признаесь такожь, що замахъ на одеской желѣзници коло Александровска бувъ такожь его дѣломъ. Запытаный: якого ôнъ вѣроисповѣданя,—ôтповѣвъ, що вѣритъ въ науку Христа, котра каже любити другихъ и терпѣти для нихъ; наука Христова не перечитъ его засадамъ и дѣламъ. Михайловъ признае такожь, що належавъ до партіи терористичнои, що занимався агитаціею межи робôтниками, перечитъ однакожь, мовьбы то бравъ удѣлъ въ послѣднôмъ замаху на царя. Желябова знавъ зъ далека и не сходився съ нимъ николи. Гессе Гельфманъ такожь признаесь, що належала до партіи революційнои, ширила письма и ôтозвы, що въ еи помешканю була тайна друкарня, але перечитъ, якобы належала до замаху на царя. Застрѣлившійся Саблинъ (Навроцкій), котрый живъ съ нею, належавъ вправдѣ до заговору, але она не була втягнена въ тайны его плянôвъ. Наконець шестый обжалованый Кибальчичь признае такожь, що належавъ до замаху, що бомбы були зроблені пôсля его помыслу, що ôнъ достарчивъ динамиту, котрымъ высаджено въ воздухъ часть зимового Двôрця, але тогды не знавъ еще, въ якôй цѣли той динамитъ мавъ бути ужитый.

По тôмъ слѣдувало переслуханье свѣдкôвъ и знавцѣвъ, а такожь ôтчитанье протоколôвъ взятыхъ на мѣстци замаху и зôзнаня Дворжецкого, котрый задля слабости самъ не мôгъ явитись на розправу. Ôттакъ прокураторъ Муравевъ выголосивъ довгу шестигодинну бесѣду, въ котрôй обширно доказовавъ вину всѣхъ обжалованыхъ и закôнчивъ вôзваньемъ всѣхъ людій до борбы съ нигилистами и нигилизмомъ. Бесѣды адвокатôвъ въ оборонѣ обжалованыхъ були дуже короткѝ и незначущѝ. Всѣ они мусѣли ограничитись на просьбахъ о увзглядненье облегчаючихъ обстоятельствъ, якъ малолѣтности Рысакова (19 лѣтъ), схибленого выхованя у Михайлова и т. д. Желябовъ, Перовска и Кибальчичь говорили въ своѣй оборонѣ довго и съ жаромъ. Всѣ они высказали свою неустрашимôсть передъ смертію. Желябовъ жадавъ тôлько, щобы ему дали „выговоритися“, Перовска просила, щобы судіи не брали взгляду на тое, що она женщина, але щобы еи на смерть засудили, а Кибальчичь просивъ, щобы ему передъ смертію позволили для потомности написати розправу о его вынаходцѣ бомбъ, щобы его секретъ не перейшовъ съ нимъ до гробу. Розправа тягнулася до пôвночи въ недѣлю. Трибуналъ сейчасъ по скôнченю промовъ пôйшовъ на нараду, по недовгôмъ часѣ вернувся и оголосивъ всѣмъ обжалованымъ засудъ на смерть черезъ повѣшенье.

(*Конець буде*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зъ справъ внутрѣшныхъ Россіи найбôльше теперь зацѣкавлюе, бо впрочѣмъ еще не выяснена, справа арештованя вел. князя Николая Константиновича. Вел. кн. Николай бувъ за крадѣжь діяментôвъ интернованый въ Тверѣ. По смерти царя Александра II просивъ теперѣшного царя, щобы ему позволивъ вернути до Петербурга. Царь не позволивъ. Дня 5 цвѣтня арештовано князя въ селѣ Саблино на московской желѣзници. Три офицеры спровадили его до палаты батька вел. кн. Константина и тамъ интернували. За причину арештованя подаютъ однѝ недозволеный поворотъ князя зъ Тверу; другѝ належанье его до нигилистичного руху, чи въ загалѣ до якогось заговору противъ нового царя. На се послѣдне пôдозрѣнье наводитъ загадочна телеграма *кн. Николая до батька*, перехоплена урядомъ телеграфичнымъ. О непріязныхъ ôтношеняхъ мѣжь новымъ царемъ а вел. кн. Константиномъ вже не ôтъ теперь говорили, а ôтъ часу вступленя Александра III на престолъ се стало совсѣмъ яснымъ; газеты донесли недавно о „грôзной сценѣ“, яка ôтогралась мѣжь царемъ а в. кн. Константиномъ. Найновѣйша телеграма доноситъ, що царь рѣшивъ незабавомъ знести посаду генералъ-адмирала, котру держитъ теперь вел. кн. Константинъ. Рôвножь другій братъ померлого царя, вел. кн. Николай Николаевичь, выѣхавъ на розказъ царя за границю.

Въ Петербурзѣ арештованя ôтбуваются дальше: арештуютъ и высокихъ достойникôвъ и студентôвъ. Царска родина выѣхала до Гатчина пôдъ Петербургомъ. Полицію петербурску маютъ скрѣпити о 570 пôдофицерôвъ. О радѣ помôчнôй градоначальника Баранова ничого не чути; загальна думка така, що се поронена дитина; Петербуржцѣ дотепно называютъ еи „радою баранячою“ (Барановъ). Що станесь съ засуджеными на смерть 6-ма нигилистами, чи буде кто зъ нихъ уласкавленый — не знати. Много гомону въ Петербурзѣ начинила смѣла бесѣда молодого професора фильософіи на университетѣ петерб., Соловева, котрый доказувавъ, що для добра Россіи царь повиненъ помилувати засудженыхъ.

Именованье министромъ дôбръ державныхъ гр. Игнатева, сына звѣстного дипломата (панслависта), всѣхъ дуже невдовольнило. Противно именованье министромъ просвѣты бар. Николяй, бувшого колись помôчникомъ либерального министра Головина, у всѣхъ выкликало красщѝ надѣи. Минист. вôйны Милютинъ мае небавомъ уступити; рôвно жь и минист. комуникацій Поссієтъ, котрого мѣстце мае заняти гр. Бобриньскій.

Пôдчасъ похорону царя якійсь невышуканый доси злодѣй укравъ клейноды зъ гербового царского щита, котрый бувъ установленый надъ домовиною царя въ Петропавловской церквѣ.

Англія. Дня 7 цвѣтня внѣсъ Глядстонъ въ парляментѣ англійскôмъ ирляндскій биль краевый и поперъ его двогодинною, знаменитою бесѣдою. Передъ кôлькома мѣсяцями панувала въ Ирляндіи еще страшенна анархія; всѣ выжидали нетерпеливо катастрофы и вѣщували упадокъ Глядстона. Тымчасомъ Глядстонови удалось усмирити рухъ аграрійнои лиги переведеньемъ въ парляментѣ двохъ ухвалъ: знесеня Habeas Corpus въ Ирляндіи и заказомъ оружія. Теперь ажь по арештованю верховодôвъ руху, по строгихъ ревизіяхъ и конфискатахъ оружія, — Глядстонъ выступивъ въ парляментѣ съ проектомъ закона, котрый мае радикально зреформувати ôтношеня поземельнѝ въ Ирляндіи. Ôнъ на вступѣ своеи бесѣды выразно признався, що сей проектъ поземельнои реформы есть для него найтяжшою задачію въ житю. Глядстонъ то не першій разъ выступае съ тою справою передъ парляментъ; еще въ р. 1870 бувъ внесеный законъ, котрый мавъ улегшити долю ирландскихъ чиншôвникôвъ, — але не то що не улекшивъ, але еще погôршивъ. Передъ р. 1870 существувавъ въ ирляндскôмъ законодавствѣ системъ вôльнои умовы. Законъ же зъ 1870 р. мавъ на цѣли, допомагати набуваню независимои власности землѣ и посередно знѣсъ вôльну умову черезъ клявзулю, що панъ-властитель мае въ случаю непокоеня чиншôвника въ посѣданю платити томужь ôтшкодованье. Але дальше постановленье закона зъ 1870 р., котре дозволяло при арендованю землѣ за чиншь ôтъ 50 фунтôвъ штерлингôвъ въ гору заключати вольнѝ умовы, давало панамъ-властителямъ способъ обôйти законъ въ практицѣ. Наслѣдокъ того бувъ такій, що властителѣ въ власнôмъ интересѣ выганяли дрôбныхъ чиншôвникôвъ, а свои землѣ скуплювали и заокруглювали, щобы могли одинъ ихъ комплексъ що найменше за 50 фунт. штерлингôвъ пôсля вôльнои умовы арендувати. Новый же проектъ закона, теперь внесеный, лишае вольну умову тôлько при грунтахъ, ôтъ котрыхъ рôчный чиншь выноситъ надъ 150 фунт. штерл. (надъ 1500 зол. р. в. австр.).

Засаднича реформа нового биля лежитъ въ заведеню земельного трибуналу судового або краевои комисіи. Той урядъ мае задачу стерегчи интересôвъ чиншôвника и регулювати ôтношеня мѣжь нимъ а властителемъ. Трибуналъ мае сккадатись зъ 3 членôвъ, зъ котрыхъ 1 членъ мусить бути членомъ найвысшого судейского трибуналу. Сѣдище свое той урядъ мае мати въ Дублинѣ, але мае право розсылати пôдкомисіи для слѣдствъ по всѣхъ частяхъ краю. До того краевого уряду мае кождый чиншôвникъ въ всѣхъ своихъ спорахъ съ властителемъ рекуровати. Доси убогій не мôгъ доходити свого права въ судахъ звычайныхъ зъ причины запутаности и коштовности процесу. Теперь урядъ краевый буде першою а зарôвно и послѣдною апеляційною инстанціею ôтъ судôвъ краевыхъ у всѣхъ пытаняхъ дотычащихъ права грунтовои власности и аренды. Другою важною засадою нового биля есть признанье права чиншового, позаякъ кождый чиншôвникъ може свое право посѣданя продати съ двома тôлько условіями: може продати лишь однôй особѣ и мусить о намѣренôй продажи завѣдомити свого пана, котрый мае право самъ чиншь ôткупити або за умовлену цѣну, або въ случаю незгоды за цѣну, яку вызначитъ урядъ краевый. Дальшѝ постановы биля маютъ цѣль — забезпечити тревалôсть ôтношень чиншовыхъ. Пôсля нового закона мае бути двѣ клясы чиншôвникôвъ: звычайнѝ и такѝ, котрѝ свою оселю посѣдаютъ на пôдставѣ розпорядженя уряду краевого. Коли чиншôвникъ удасться до краевого уряду съ жалобою, що платитъ за высокій чиншь, тогды кр. урядъ постановляе чиншь для него. И така высокôсть чиншу, постановлена урядомъ, мае обовязуючу, неôтмѣнному силу на 15 лѣтъ. Тое постановленье мае зарадити найбôльше пекучимъ потребамъ теперѣшности. Але биль стараесь и о будучнôсть постановами о улекшеню закупна земельнои власности и выхованье независимого стану селяньского. Урядъ краевый мае право чиншôвникови, маючому охоту купити выарендовану оселю, дати заличку до трехъ четвертыхъ цѣны купна, коли ôнъ еи платитъ властителеви наразъ, або половину, коли платитъ рôчными ратами. Урядъ краевый мае дальше право самъ закуповувати грунта и ôтпродувати ихъ чиншôвникамъ. Дальше урядъ краевый мае навѣть право давати товариствамъ залички для меліораціи и управы пусто лежавшихъ земель. Наконець дано кр. урядови право, пôдпомагати выселеня до якои нибудь кольоніи.

Зъ сего биля видно, що Глядстонъ для розвязаня грôзнои ирляндскои справы не убоявся зъ однои стороны посягнути на свобôдне право власности а зъ другои стороны въ користь убогихъ чиншôвникôвъ сягнути глубоко въ касу державну, — якъ въ сѣмъ столѣтю еще жаденъ европейскій министеръ не поважився. Чи биль Глядстона зôстане принятый парляментомъ, доси навѣрно сказати не можна; однакожь бôльше вѣроятнымъ есть, що зôстане принятый.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Созань въ повѣтѣ старомѣскôмъ 100 зр. запомоги на реставрацію церкви и 100 зр. запомоги для громады Нинôвцѣ въ пов. сокальскôмъ на докôнченье будовы церкви.

— **Упокоилися оо.:** Юліанъ Грибовичь, приватный сотрудникъ въ Звиняцѣ дек. кудринецкого, въ 35-ôмъ роцѣ житя и въ 7-ôмъ роцѣ стяженьства, — и Емилій Сембратовичь, парохъ въ Турцѣ дек. высочаньского еп. перемыскои, въ 39-ôмъ роцѣ житя и 13-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна имъ память!

— **Дамами придворными** именовала Є. В. Цѣсарева: кн. Александрову Чарторыску, кн. Адамову Сапѣжину, гр. Людвикову Водзицку, гр. Артурову Потоцку, гр. Володимирову Дѣдушицку и гр. Вильгельмову Сѣминьску-Левицку.

— **Дѣйстными учителями школъ етатовыхъ** именовала рада школьна: Я. Цислу въ Крамарôвцѣ, В. Бѣгу въ Новотанци, І. Малика въ Веселôй, І. Келяра въ Змѣнници, І. Крысу въ Лазахъ, І. Голембя въ Іодлôвцѣ, О. Бѣгуна въ Залучи Т. Жмудзиньску въ Зборовѣ и П. Мазурка въ школѣ филіяльнôй въ Лещковѣ.

— **На Островѣ Хіосъ** було дня 12. с. м. знову землетрясенье и то такъ сильне, що знищило до решты цѣлый островъ. Вслѣдствіе того землетрясеня поверхня землѣ обнижилася о одинъ метеръ; нарôдъ въ великôмъ числѣ утѣкае. Внаслѣдство першого землетрясеня згинуло, пôсля донетерѣшныхъ обчислень, 8.000 людій, а раненыхъ есть 10.000. Въ однôй мѣстцевости Невита згинуло наразъ 12.000 людій.

— **Нова композиція музична** п. н. „*Надвѣтрянка*“, укладу п. Максима Копка выйде, сими днями. Композиція тая обнимае думку и коломыйки на фортепянъ, а чистый дохôдъ еи призначеный на воспиталище дѣвоче во Львовѣ; накладъ автора.

— **Коронація короля румуньского** ôтбудеся дня 10(22) мая с. р. съ великимъ торжествомъ. Вже теперь приготовлюются до того акту.

— **Въ справѣ засуду на Рысакова и 5 товаришѣвъ** надôйшли вчера слѣдуючѝ телеграмы: „На 5 засудженыхъ виновникахъ замаху зъ процесу Рысакова кара смерти буде выконана нынѣ о 9 годинѣ рано на пляцу Семенôвскôмъ. Выконанье засуду на Ессе Гельфманъ, котра находится въ станѣ благословеннôмъ, ôтложено ажь до еи розвязаня.“ Нынѣ донесли найновѣйшѝ телеграмы, що кару смерти на 5 засудженыхъ вже сповнено.

— **Въ Петербурзѣ** арештовано 2 (14)

с. м. незвѣстного чоловѣка, котрый мавъ при собѣ много прокламацій съ грозьбами. Щобъ справдити его особу, выставлено его на видъ публичный въ домѣ начальника мѣста, где приходитъ оглядати его велике число людій. Арештованый не хоче до ничого признаватися. Такожь выкрыто 20 революціонерôвъ въ домѣ судовôмъ, въ котрôмъ пробуваютъ засудженѝ на смерть нигилисты. При арештованю ставили они опôръ; гдекотрѝ зъ нихъ поутѣкали. Кажутъ, що найдено у нихъ 20 фунтôвъ динамиту.

— **Организацію соціялистôвъ** такъ они савъ Желябовъ пôдчасъ процесу: Цѣла организація обнимае подѣлъ на групы, центра, дружины и асоціяціи. Групы суть найнизшимъ степенемъ; членамъ групъ поручена есть пропаганда. Всѣ начальники групъ творятъ центра, котрѝ руководятъ групами. Власть верховодячу мае конгресъ, котрый вызначае комитетъ выконуючій до сповненя своихъ ухвалъ. Дружиною руководитъ атаманъ. Такихъ дружинъ есть въ Петербурзѣ чотыри. Организація тая обнимае цѣлу Россію.

— **Додатокъ до нынѣшного ч. „Gazet-ы Narodow-ои“** сконфискувала ц. к. прокураторія за польске „memorandum“ до папы Леона XIII въ справѣ укладôвъ римскои куріи съ Россією.

— **На свôй власный людъ** забули верховодячѝ Поляки въ своѣй загорѣлости поборюваня Русинôвъ. Коли въ всхôднôй Галичинѣ роблятся всякѝ усилія пригнести Русь, въ захôднôй Галичинѣ емиграція польскихъ селянъ щоразъ бôльше взмагаеся. Дôйшло навѣть до того шкандалу, що громады Кобыляне и Ленка (Łęka) чуючись покривджеными рѣшеньемъ сервитутовои справы въ користь пана, а не маючи ніякого розумного и щирого порадника, понали пôдъ наущеньемъ якогось Tomasza Pirożka на оригинальну гадку, выслати петицію до царя Александра II о интервенцію въ ихъ користь. Коли черезъ довшій часъ не мали ôтповѣди на выслану почтою петицію, почали урговати черезъ австр. амбасаду въ Петербурзѣ. Въ той спосôбъ доперва дôзналось наше правительство о цѣлôй правдѣ и зарядило слѣдство. Якъ показуе шематизмъ перем. рускои епархіи, въ обохъ тыхъ громадахъ не тôлько нема ніякого руского „попа и дяка“, але навѣть ни одной рускои душѣ. Обѣ громады чисто польскѝ. Се не шкодитъ однакожь польонофильскôй W. Allg. Ztg. голосити передъ свѣтомъ, що се „руссофильска агитація“ межи рускими селянами! О тôй справѣ поговоримо еще близше слѣдуючого разу.

— **О затвердженю выбору кн. Пузыны** пише „Kölnische Zeitung“, одна зъ найзнаменитшихъ нѣмецкихъ газетъ, межи иншими такъ: „Сторонность автономичнои бôльшости палаты пословъ, котра затведила выбôръ галицко-польского посла Пузыны помимо страшенныхъ несправедливостій при выборахъ, перевысшае о много тую сторонность, яку оказала правиця при потвердженю выборôвъ зъ высшо-австрійскои бôльшои посѣлости. Поляки, котрѝ хотѣлибъ уходити за представителѣвъ идеи „рôвне право для всѣхъ народностій державы,“ суть въ Галичинѣ найгôршѝ и найбезстыднѣйшѝ гнобителѣ (die ärgsten und schamlosesten Unterdrücker) руского елементу, а вырече́нье Siéyes-а, котре кн. Чарторыскій по причинѣ звѣстнои дебаты надъ адресомъ зъ року 1879 застосувавъ до партіи вѣрноконституційнои „Ils voulaient être libres mais ils ne savent pas être justes,“для никого бôльше не есть ôтповѣдне, якъ для самыхъ Поляковъ. Брутальность, яку оказала правиця потвердженьемъ выбору Пузыны, есть не тôлько явнымъ ображеньемъ всякои моральности, але такожь политичною недорѣчностію (politische Dummheit), божь предсѣ есть рѣчію обоятною, чи правиця буде числити для себе той одинъ голосъ Пузыны черезъ короткій часъ, нѣмъ переведеся повторный выбôръ, по друге Пузына мôгъ правдоподôбно знову перейти, а по трете еслибъ навѣть и выбрано Русина Заклиньского, то и тогды той одинъ голосъ не бувбы для правицѣ утраченый, такъ якъ Русины голосуютъ звызвычайно въ всѣхъ важнѣйшихъ справахъ съ правицію и за правительствамъ“!!

— **Совѣтникъ Теодоръ Кульчицкій** зôставъ именованый доцентомъ университету львôвского, а такожь членомъ львôвскои комисіи екзаминаційнои для рахунковости.

— (*М.*) **О банку рôльничôмъ** пишутъ намъ зъ пôдъ Львова: „Сего року скликано анкету збôжеву пôдъ проводомъ Намѣстника Галичины, котра намѣрила основати банкъ рôльничій въ тôй цѣли, щобы двигнути торговлю збôжемъ, дуже у насъ пôдупалу. Многѝ члены збôжевои анкеты, якъ и другѝ посѣдателѣ великихъ посѣлостій уложили дотычащій статутъ банку и отворили субскрипцію на удѣлы. Доси зôбрано вже до 60.000 зр. Дѣятельность свою розпôчне банкъ рôльничій ажь тогды, коли призбирае 100.000 с. е. 500 удѣлôвъ по 200 зр. Банкъ той буде розтягатися на Галичину и Буковину, а головною его задачію есть заниматися продажію всякихъ плодôвъ земныхъ и рôльничихъ выробôвъ промысловыхъ, якъ такожь давати господарямъ задатки на ихъ плоды, такъ що они не потребуютъ продавати своихъ плодôвъ за що нибудь и коли нибудь, але чекати часу, ажь буде можна продати якъ найкористнѣйше. Заведенье того банку есть для насъ господарѣвъ потѣшаючою новиною, такъ якъ знаемо, що доси майже вся торговля збôжемъ почиває въ рукахъ жидôвъ и рôжнородныхъ факторôвъ, котрѝ на тôмъ поли вызыскуютъ въ страшный спосôбъ нашихъ хлѣборобôвъ, котрѝ въ кôнци такой суть змушенѝ продавати имъ свои плоды. Зъ другои однакъ стороны сомнѣваемося, чи той новый банкъ вырве нашихъ селянъ зъ рукъ жидôвскихъ, для котрыхъ торговля збôжемъ сталася мовбы якимъ монополемъ, такъ якъ дѣятельность того банку буде ведена лише на бôльшѝ розмѣры и тôлько середъ великихъ посѣдателѣвъ землѣ. Навѣть можна сомнѣватися, чи наше убожше священьство буде могло користати зъ торговельного посередництва сего рôльничого банку. Длятого булобы пожаданымъ, щобы — если новый банкъ не буде мôгъ ôтповѣсти тôй цѣли — устроити на провинціи подôбнѝ заведеня, котрѝ занималибыся безпосередно продажію селяньского збôжа и рôльничихъ выробôвъ промысловыхъ, щобъ вже разъ вырвати нашъ бѣдный людъ ôтъ тои гибели, котра его чимъ разъ бôльше пригнитае. Часъ о тôмъ подумати!“

— **Зъ Бачь Керестуръ**, осады рускои положеной найдальше на полудни, одержали мы сими днями письмо, въ котрôмъ дякуютъ намъ тамошнѝ Русины, що памятаемъ за нихъ, и межи иншими такъ пишутъ: „Въ Корестурѣ есть насъ 4.872 душъ, и то самѝ Русины, другого народа нѣтъ; домôвъ есть 705. Въ Куцурѣ, такожь въ нашôмъ комитатѣ, есть 2.736 душъ Русинôвъ; въ Новôмъ Садѣ, т. е. въ Ujvédek, есть лемъ мало Русинôвъ; у Дюрдюве есть Русинôвъ до 600, такожь есть Русины у Шиду, у Славоніи, у Беркасове, у Бачинцохъ, у Никложевцохъ и у Петрôвцохъ. Ту долу (на долѣ = на полудни) есть насъ до 10.000 Русинôвъ, котрѝ сходиме баремъ разъ до рока въ едно (разомъ) на отпустъ въ кожду зъ выказаныхъ мѣстцевостій. Такъ, хто ма свôй рôдъ, та сходится на тотѝ свята, але до насъ найвецей, бо насъ найвекше число и самѝ Русины. А епископа маеме у Хорваціи у Крижевчохъ, и то не Русинъ але Хорватъ. Ôтъ того часу, якъ жіемъ и памятамъ, нигда у Керестурѣ не бувъ. За то здравѝ будьте, що вы за насъ хцете знати; такъ мы ôтъ васъ нучимеся дешто по руски и не запомнеме вщицко нашихъ прадѣдôвъ. И то вамъ давамъ знати, що у насъ велика вода; кождый день дождъ пада, що не можеме свои грунты обробити. А у Керестурѣ есть велика земля а вшитко ровна; маме 216 сесиона, а у кождôмъ сесиону 4 ферталѣ, кождый ферталь ма 14 голды, еденъ голдъ ма 1.100□ вата. Маме такожь велике пашвиско, але теперь вшитко зъ воду покрыте“.

— Piśmienniczy organ **„Głos Stanisławowski“**, котрому часами захочуеся удѣляти науки Русинамъ и бути руководителемъ провинціонального житя, якъ неменше проповѣдникомъ польонизуючои цивилизаціи на Руси, такъ илюструе свою глубоку ученость въ ч. 3.: „Wiosna nie może się jakoś ustalić tego roku, w niedzielę *barometer wskazywał siedm stopni ciepła,* — ale przez noc śnieg pobielił znowu dachy, we wtorek pseudoprzymrozek — środa — barometr wskazuje 5 stopni ciepła“. А скôлько степенѣвъ недоуцтва скрибентôвъ?

— **Посмертна згадка.** Дня 2 цвѣтня упокоився въ Станиславовѣ **Антоній Могильницкій**, учитель когдашныхъ школъ нормальныхъ, 94-лѣтный старець. До кôнця свого житя бувъ ôнъ здоровый, въ повнѣ силъ физичныхъ и душевныхъ; дня 31 марта написавъ еще собѣ квитъ до касы, дня 1 цвѣтня почувствовавъ себе недужнымъ, дня 2 положився до лôжка, принявъ святѝ тайны, попращався съ своими и уснувъ въ покою сномъ вѣчнымъ. Бувъ то учитель честный, добрый, вырозумѣлый, правдивый педагогъ, незвычайный на свôй часъ. Его поясненя, его выкладъ були яснѝ, зрозумѣлѝ для малыхъ хлопцѣвъ, а що бувъ лагôдный и обходився съ школярями якъ розумный отець съ дѣтьми, то его бôльше хлопцѣ поважали и слухали и охотнѣйше всего, що ôнъ учивъ, выучовалися, якъ у другихъ учителѣвъ, котрѝ лишь крикомъ и рôзгою комендировали. Кôлько то генерацій выховавъ ôнъ, кôлько то людій, нынѣ на рôжныхъ становищахъ поставленыхъ, выйшло зъ пôдъ его педагогичного проводу, одержало ôтъ него перше сѣмя науки, перше свѣтло, розъясняюче темноту ума! Пôдписаный, яко его бувшій ученикъ, посвящае зъ вдячностію свому давному учителеви тыхъ кôлька словъ пропамятныхъ. Вѣчная ему память!

В. И.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту одержавъ о. Роздольскій на Берлинъ.

Посаду гр. к. душпастыря въ львôвскôмъ закладѣ карнôмъ для мужчинъ въ Бригидкахъ надавъ министеръ справедливости о. Л. Туркевичу, капелянови зъ Сухориць.

До институціи каноничнои завôзванѝ: оо. В. Кисѣлевскій на Товмачикъ и А. Желехôвскій на Бережницю.

Сотрудничества одержали: оо. В. Лукашевичь въ Космыринѣ, В. Жилавый въ Ляцкôмъ, І. Калиньскій въ Сассовѣ и І. Сохоцкій въ Ланахъ.

Каноничну институцію одержавъ о. Е. Бородайкевичь на Гринôвцѣ дек. товмацкого.

Завѣдательство одержавъ о. Е. Яворовскій въ Маркôвци.

Ôтъ испыту конкурсового увôльненый о. Д. Хромовскій.

Въ пропозицію на Стратынъ принятѝ: оо. Глебовицкій, Величковскій и Е. Воляньскій.

Всячина.

— **Вѣрный свому слову.** Недавно заявивъ въ Пештѣ одинъ токарь, именемъ Фердинандъ Наги, передъ своими товаришами, що ôнъ завсѣгды вѣрный свому слову и робитъ все тое, що коли обѣцяе. „Але предсѣ не повѣсишся, — сказавъ ктось жартомъ — хотьбы навѣть давъ ты на се свое слово.“ — „Чому нѣ, — ôтповѣвъ токарь — а навѣть обѣцяю зробити тое завтра рано.“ Всѣ товаришѣ смѣялись зъ того, але на другій день рано найдено дѣйстно токаря повѣшеного на стрыху свого дому. Перетято заразъ шнуръ, на котрôмъ висѣвъ токарь, и привернено его знову до житя, однакъ лѣкарь заявивъ, що нема надѣи, щобъ токарь живъ.

— **Княгиня Долгорукова-Юрієвска,** якъ доносятъ зъ Петербурга, казала собѣ обтяти свое гарне довге и буйне волосье, тоту окрасу жѣночого роду, и зложила его въ домовинѣ замордованого царя. Царь Александеръ III призволивъ на той объявъ чувства, знаючи, що кн. Долгорукова була дорогою женою его отцеви. Княгиня зробила се зъ тои причины, що царь Александеръ II любуючись разъ за житя еи бльондъ-волосьемъ, мавъ заявити, що ôнъ не бувбы радъ, щобы по его смерти подивлявъ кто иншій гарне волосье его жены. Долгорукова есть дѣйстно придавлена по смерти мужа и нѣкому не показуеся; значно постарѣла ся, хоть числитъ доперва трицять кôлька лѣтъ. Теперь замешкала она у своеи матери, опустивши палату в. кн. Михаила.

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣйшу подяку:** 126) Всч. Роздольскій Іоанъ ôтъ парохіи Боршова 10 зр.; 127) Всч. о. Шанковскій Антоній зъ Нижборка ôтъ себе 10 зр., ôтъ Всч. п-ѣ Шанковскои Агрипины зъ Нижборка 10 зр., — разомъ 20 зр.; 128) Всч. о. Душпиньскій Леонтій зъ Пилипча ôтъ себе и ôтъ брацтвъ церк. въ Пилипчу и Михалковѣ 6 зр.; 129) Всч. о. Дрогомирецкій Корнилій зъ Попельникъ ôтъ себе и парохіянъ 5 зр.; 130) Всч. о. Гаваньскій дек. залѣщицкій ôтъ Всч. о. Угрыновского зъ Щитовець 2 зр.; 131) Всч. о. Іоанъ Балько зъ Росохача ôтъ себе и парохіянъ въ Росохачу и Сосолôвцѣ 8 зр. 14 кр.; 132) Всч. о. Шанковскій Левъ зъ Дулибъ дек. стрыйскій ôтъ себе 5 зр.; 133) Всч. о. Стадникъ Теодоръ зъ Сущина ôтъ себе 5 зр., ôтъ Всч. п-ѣ Кручковскои зъ Лошнева 10 зр.,— разомъ 15 зр.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

для Bartnika post.: о. З. Ш. въ Тышкôвцяхъ 2 зр.; для Страхопуда: о. Т. въ Хлѣбичинѣ 1 зр. 35 кр.; для Науки о. І. Г. въ Будынинѣ 2 зр., Вп. Р. Р. въ Мостыщи 4 зр., о. Ю. О. въ Сенечолѣ 2 зр.; для Гал. Сіона о. І. Б. въ Ляшкахъ 2 зр., о. Ю. Г. въ Шляхтинцяхъ 1 зр., о. М. К. въ Островѣ 1 зр.; для Новости: Вп. Р. Р. въ Мостыщу 2 зр.; для Общ. Качковского Вп. Р. Р. въ Мостыщи 1 зр.; для Просвѣты: Вп. Р. Р. въ Мостыщи 1 зр.; для Свѣта: Вп. О. Б. въ Тернополи 1 зр., Вп. И. В. въ Стрыю 80 кр.; на дѣвоче воспиталище: о. Пытликъ и прихожане Стремильча 12 зр.; на могилу Шевченка: о. Пытликъ въ Стремильчу 1 зр., Вп. И. Вахнянинъ въ Стрыю 1 зр.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй ино разъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ его иннымъ. Тѝ его свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы свое велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячуе, суть найлучшою порукою его скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добринецкого; *въ Коломыи* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (6—11)

МОРИЦЪ АГИТЪ

во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 18

поручае гуртовно и частями

ВИНА УГОРСКѢ

котрѝ сего року спровадивъ особисто зъ Угоръ въ великôмъ запасѣ и найлучшôмъ родѣ, не щадячи при тôмъ жадныхъ коштôвъ и трудôвъ.

Рôжнѝ роды **винъ** по цѣнахъ *найдешевшихъ*. Рôвночасно звертаю увагу П. Т. Публичности на мôй **Вышинкъ**, котрый мѣститъ въ собѣ найлучшій **мѣдъ, румъ, ликеры, розолисы** и рôжнѝ **пива**, якъ такожь всякѝ **перекуски.** (3—4)

Шукаючи порады, переглядае неодинъ хорый газеты и пытаеся, котрому зъ многихъ анонсованыхъ уздоровляючихъ средствъ мае завѣрити? Одно або друге завѣдомленье импонуе своимъ богатымъ содержаньемъ, тожь ôнъ выбирае, хотяй найчастѣйше — совсѣмъ неôтповѣдне! Кто хоче отже уникнути такихъ похибокъ и не выдавати надармо грошій, тому радимо, спровадити собѣ брошуру **Karl Gorischek** „Krankenfreund“ (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6), такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть обговоренѝ подрôбно и точно найбôльше уживанѝ средства, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокоемъ переглянути и выбрати собѣ найлѣпше средство. Тая брошура, котра вже появилась въ 450-ôмъ накладѣ, посылаеся gratis и franco, — не мае отже замовляючій жадныхъ выдатковъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну. (4—6)

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ и ножевѝ, поправленѝ и патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ).

Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневѝ по I зр.

Замѣна и специяльнѝ направы.

Човенка, части складовѝ, иглы и олива.

Поручае

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до перероб. тенія на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр. 12—?

І. Н. СПОЖАРСКІЙ

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25

поручає ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и робôтню рукавичокъ власного выробу, якъ такожь всякого рода

ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧІЙ

именно

американьскій оленковій сподне и кафтаны

въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякі роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосевій и оленковій до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскій, шапки мундуровій и цивильній, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичній и шнурованій

по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (1—6)

Гандель вудженого мясива

ВАЛ. ЯКУБОВСКОГО

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 20.

поручає **НА СВЯТА**

шинки, озоры, ковбасы вудженій и вареній, сальцесоны, роляду, салями суху и сочисту власного выробу и дуже доброго смаку — по цѣнахъ найумѣркованнѣйшихъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются якъ найточнѣйше. (3—?)

СВѢЖІЙ НАСѢНЯ

всякихъ огородовинъ и цвѣтôвъ, рослинъ пастевныхъ, люцерны французкои и т. и. зъ послѣдного збору можна набути

ВЪ ГОЛОВНÔМЪ СКЛАДѢ

І. СТАХЕВИЧА

во Львовѣ, пляцъ Маріяцкій, ч. д. 11.

Посылки на провинцію выповняются ôтворотною почтою.

Цѣнники высылаєся на жаданье franco. 4—6

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.

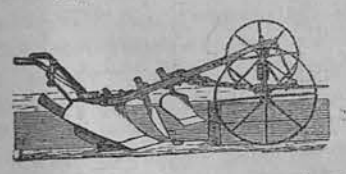

поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстній зъ досконалого выконаня свои

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами,
R. Sack-a универсальній плуги сталевій,
Нръ 3 и 4 скибовій плуги патентованій,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональній и бороны ланцуховій,
Нового моделю сѣярнѣ рядовій власного выробу, систему ложочкового або кôлець чернящихъ,
Оригинальній Sack-a сѣярнѣ рядовій,
Сѣярнѣ широкометній,
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д. (4—8)

Илюстрованій катальоги gratis и franco.

Въ нашôмъ *ново уряджено̂мъ, парою порушано̂мъ варстатѣ*, можемо всякого рода репараціи якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

„CONCORDIA"

Першій львôвскій закладъ погребôвъ

Ф. ОПУХЛЯКА,

зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагає повага того рода обрядôвъ, — поручає свою услугу.

Має на складѣ всякій приборы и займаєся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшій. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома єсть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдає такожь всякого рода трумны деревляній. — Замовленя выповняє безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.

Якъ **„Concordia"** сповняє замовленя, переконуютъ о тôмъ численній писемній подяки, котрій кождои хвилѣ можна переглянути. (7—?)

Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ

во Львовѣ, ул Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9

поручає свою (3—?)

ГОЛОВНУ ТОРГОВЛЮ

ВИНЪ

краєвыхъ и заграничныхъ; такожь **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого**

КОНЯКУ.

Львôвъ, ринокъ, ч. 30.

На свята!

Спеціяльный складъ гербаты и руму

ЮЛІЯ АДАМА

во Львовѣ, ринокъ ч. 30.

поручає при надходячихъ святахъ дешевше якъ въ другихъ торговляхъ слѣдуючій артикулы:

Цукоръ	все въ найлучшôмъ сортѣ	**Гербату**
Каву		**Румъ**
Мигдалы		**Вина**
Родзинки		**Портеръ**
Чоколяду		**Розолисы**
Помаранчѣ		**Ликеры**
Цитрины		**Сыры**
Свѣчки		**Медôвники**

Замовленя зъ провинціи залагоджуєся точно и ôтворотною почтою. (6—5)

На свята!

Львôвъ, ринокъ, ч. 30.

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержує въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовій с. є. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великій и малій, полумисковій ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, зваряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроєній на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетній сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлій, подовговатій и до рыбъ, якъ такожь спеціяльній предметы для готелѣвъ, реставрацій и кавярнь.

Звертаємъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означеній суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle", и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдованъ — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязаній єсьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. є. фабричныхъ.**

При тôй способности пригадуємося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдає все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôнъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дає намъ право до ôткликаняся на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(2—?) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

! Для господынь !

Єслибы „кава Franck", именно правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаємъ

не була **добра,** то не малобы причины єи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.

Хочете отже, **Всечестній господынѣ,** ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои,** зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои,** именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тій фабриканты, котрій **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера,** шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

ДЛЯ ЖИДÔВЪ

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшій торговлѣ en gross et detail. (1—10)

ТОРГОВЛЯ ЦЕРКОВНЫХЪ ЗНАРЯДÔВЪ

пôдъ фирмою

ТАДЕЙ УЗЕМБЛО

во Львовѣ въ ринку ч. 36,

заложена въ 1850 роцѣ,

поручає на **СВЯТА** великій выбôръ фелонôвъ, хоруговъ, стихарôвъ, балдахинôвъ, антипедій, бурсъ, церковныхъ одежь, иконъ, образôвъ церковныхъ на блясѣ и полотнѣ, ковчегôвъ або Архи, бѣля церковного, галонôвъ, френзлѣвъ, кутасôвъ шиховыхъ, золотыхъ и шовковыхъ и т. д.

Замовленя зъ провинцій выповняются скоро и точно.

Цѣнники высылаются на жаданье franco. 3—4

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 28. Львôвъ, Середа 8 (20) цвѣтня 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочалося друге чвертьрочье нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтповленье предплаты и о вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Условія предплаты на „Дѣло“ и „Библіотеку повѣстій“ вымѣненѣ повысше остаются незмѣненѣ.

Яка будучнôсть?

II.

Коли отже селяньскѣ господарства, объему понизше 6 моргôвъ, щоразъ бôльше упадаютъ такъ пôдъ наслѣдствами приватнои лихвы якъ и великихъ тягарôвъ публичныхъ, а при тôмъ еще щоразъ бôльше ослаблюются черезъ щоразъ дальше поступаюче роздробленье, — то знову другѣ селяньскѣ господарства обему повысше 6 моргôвъ стаются жертвою шкодливыхъ операцій кредитовыхъ рустикального банку. Загальне наслѣдство сего стану есть таке, що цѣла селяньска посѣлôсть посувается щоразъ дальше до своеи цѣлковитои руины.

Щожь зробивъ банкъ рустикальный супротивъ такого сумного стану? На загальныхъ зборахъ банку говорено вправдѣ много пустыхъ слôвъ въ оборонѣ банку противъ замѣтôвъ пôдношеныхъ въ дневникахъ (банковѣ оборонцѣ забули о замѣтахъ соймовои комисіи, въ радѣ державнôй и т. д.), але о тôмъ, якъ выдобути довжникôвъ банку зъ неминучои руины, совсѣмъ не говорено. Вправдѣ ухвалено слѣдуючѣ внесеня: 1) уповажняеся завѣдуючу раду, крôмъ 6% листôвъ заставныхъ и комунальныхъ облигацій выдавати такѣжь листы и облигаціи на 5% и 4%; 2) стопа процентова пожичокъ удѣлюваныхъ банкомъ въ листахъ 5% — обнижаеся на 9%, а при пожичкахъ въ 4% листахъ на 8%; при громадскихъ пожичкахъ удѣляныхъ въ комунальныхъ пожичкахъ 5% або 4% обнижаеся проц. стопа на 8% взглядно на 7%; 3) давнѣйшѣ пожички можутъ бути на жаданье довжника конвертованѣ; 4) ôтсотки проволоки будутъ числитись о 10% высше ôтъ кождочаснои стопы процентовои. Однакожь придивившись близше тымъ „облегченямъ“, мы ніякъ не можемо увѣритись, що они зôстали прійнятѣ для поратованя банковыхъ довжникôвъ. Не можемо въ тôмъ увѣритись вже по тôй однôй причинѣ, що при звѣстнôй манипуляціи рустикального банку що до удѣлюваня пожичокъ, при почислюваню всѣлякихъ провизій и коштôвъ ніякъ не можемо узнати 9% а взглядно 8-процентовои пожички, котра зъ що ино указаныхъ причинъ все на дѣлѣ выйде для довжника высше опроцентованою (около 12%), за спасительну и раціональну для нашихъ господарствъ. Въ доказъ сего най послужитъ практика „Рôльничо-кредитового Заведеня для Галичины и Буковины“, котре такожь удѣляе 9% пожички, а при тôмъ, чи власне для того стоитъ тожь само передъ пытаньемъ примусового вывлащуваня селяньскихъ грунтôвъ. Намъ выдаеся, що повысшѣ „облегченя“ починено выключно лише въ интересѣ самого банку, а то по перше зô взгляду на конкуренцію другихъ кредитовыхъ заведень (якъ пр. Рôльничо-кред. Заведеня), котрѣ удѣлюютъ пожички дешевше, якъ дотеперѣшнѣ пожички рустикального банку, а подруге зô взгляду на новоухваленый законъ противъ лихвы, котрый, якъ доказали рѣшеня найвыс. трибуналу, мôгбы бути застосованый до кредитовыхъ операцій рустикального банку перевысшаючихъ законну стопу процентову 12%. Кромѣ того выдаеся намъ ухвалена теперь рустикальнымъ банкомъ конверзія его давнѣйшихъ пожичокъ лише яко средство ратунку пожадане передовсѣмъ для самого банку въ подôбнôмъ змыслѣ, якъ дотеперь практиковане тымже банкомъ удѣлюванье т. з. „додатковыхъ пожичокъ“ на покрытье залеглыхъ ратъ процентовыхъ и амортизаційныхъ.

Зъ тыхъ причинъ не маемо ніякои надѣѣ, що доля довжникôвъ рустикального банку повысшими „облегченями“ справдѣ поправится, що именно сумный процесъ вывлащеня селянъ зъ ихъ прадѣдной земли, теперь въ такъ широкихъ розмѣрахъ веденый, буде здержаный и до правдивои необходимости обмеженый. Пытанье вывлащеня селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ землѣ остаеся отвертымъ — якъ и доси.

И якажь будучнôсть — пытаемо? Дѣятельнôсть рустикального банку есть лише частію тои нераціональнои кредитовои организаціи у насъ, котра потягае за собою вывлащуванье. Кромѣ рустикального банку маемо еще и иншѣ подôбного рода заведеня, маемо и приватный кредитъ нераціональный, — що все разомъ такъ довго буде за собою потягати упадокъ селяньскихъ господарствъ, якъ довго въ цѣлôмъ краю не здвигнеся здорова, раціональна организація кредитова.

Щожь въ тôмъ взглядѣ здѣлано доси? Если поминемо поодинокѣ, майже единичнѣ усилія поодинокихъ громадскихъ касъ пожичковыхъ, то мусимо признати, що доси въ тôмъ взглядѣ ничого не зробилося и не робится. И се есть властива причина, длячого съ такою тревогою пытаемо о будучнôсть нашого селяньства и маломѣщаньства. Соймъ доси, кромѣ неудачного и совсѣмъ неôтповѣдного проекту кр. Выдѣлу о „банку краевôмъ“, ничого не зробивъ въ тôй справѣ. Доси нарѣкаю на неприклоннôсть центрального правительства, але ôтъ двохъ лѣтъ и тая вымôвка устала. Жіемо въ ерѣ „прихильности правительства для краю“ — и щожь робится у насъ въ тôй безперечно найважнѣйшôй справѣ? Утворенье „Länderbank-у“ и банку рôльничого, будова трансверзальнои желѣзницѣ, новый податокъ грунтовый, новый податокъ домовый, войскова такса, а може еще новый податокъ ôтъ нафты и т. д. — все тое безперечно въ ничѣмъ не змѣнитъ долѣ нашого селяньства и маломѣщаньства на лучше, не повздержитъ его упадку. Що будемо мати бôльше „краевыхъ“ Verwaltungsrath-ôвъ, що бôльша посѣлôсть буде мати лучшій ôтбытъ своихъ продуктôвъ, що кôлька сотъ моргôвъ лѣсу може бути фруктификаційно (!) вытятыхъ на пороги новыхъ желѣзниць, а кôлькохъ адвокатôвъ може обогатитись при експропріяціи грунтôвъ, якъ кôлькохъ предпріемцѣвъ краевыхъ при будовѣ, — се все може бути потѣшаючимъ для меншого або бôльшого кружка людій, але тымъ еще не полѣпшится доля селяньства и маломѣщаньства, загрожена на дѣлѣ и теперь лихварскими операціями кредитовыми.

Доля народа представляеся теперь въ дуже сумныхъ барвахъ. Вѣсти зъ захôднои Галичины показуютъ, що станъ польского люду зарôвно безъôтрадный, якъ и станъ селяньства въ всхôднôй Галичинѣ, а найновѣйша справа мазурскихъ громадъ Кобыляны и Ленка есть найлучшою илюстраціею, якъ верховодячѣ Поляки и польске священьство совсѣмъ занедбали свôй власный людъ и ôтдали его въ жертву всѣмъ експлюататорамъ темноты народа. Бôльше, якъ коли нибудь передъ тымъ, выявляеся теперь немôчнôсть, непорадность и неспособнôсть верховодячихъ у насъ Полякôвъ до правдивого а хосенного проводу въ краю. Ера ихъ верховодства зазначаеся цѣлковитою бездѣльностію въ справахъ народа и щоразъ бôльшимъ упадкомъ краю. Ôтъ пяти лѣтъ вытиснули они зъ сойму „балястъ хлопôвъ и Русинôвъ“, а власне ôтъ тыхъ пяти лѣтъ не зробили они тамже ничого, що бы дѣйстно могло причинитись до пôднесеня народного быту матеріяльного. Есть се найлучшій доказъ, що верховодячѣ у насъ Поляки не репрезентуютъ ніякихъ интересôвъ народныхъ и що они лише умѣютъ „уживати“ высокихъ достоиньствъ, але не працювати. Есть се такожь доказомъ, до чого веде политика верховодячихъ Полякôвъ, котрѣ замѣсть органичнои пряцѣ двохъ народôвъ въ мирѣ и взаимнôмъ поважаню своихъ правъ обопôльныхъ, — выписали на своѣй хоругвѣ: безъусловну вражду противъ рускои народности — и лише въ поступѣ польонизаціи видятъ цѣле свое щастье.

Тожь пора, щобы Русины всѣма силами бралися до живои, неутомимои працѣ такожь и надъ матеріяльными справами народными. Не можна намъ поперестувати на жаляхъ, не можна заколысуватись до сну жалосливыми пѣснями, а треба братися до працѣ такожь и на економичнôмъ поли. Не зависть, не пристрасть, а щира прихильнôсть для добра интересôвъ народныхъ най проводитъ намъ въ тôй працѣ, а съ часомъ, хочь може не безъ перешкодъ и пересудôвъ зъ початку, стане вразъ съ нами вся здоровомысляща, вся щиронародна, загальному добру приклонна часть нашого краю. Именножь повздержанье дальшои руины нашого селяньства и маломѣщаньства повинно статися одною зъ найпершихъ точокъ нашои народнои програмы.

Гдещо о рекламаціяхъ

зъ причины хибного заклясованя (§. 37, бук. е.).

(Дальше.)

Выказъ такихъ пересѣчныхъ цѣнъ культуры якъ и цѣнъ плодôвъ земныхъ повиненъ находитися въ дотычащôй комисіи шацунковôй;

4) станъ управы грунту слѣдуе завсѣгды принимати середный (§. 13 инструкціи при клясованю)*);

5) слѣдуе увзглядняти властивôсть грунту с. е. складъ покладу земного, положенье (до сонця — чи нѣ, спадистôсть, нараженье на замулюванье и вымулюванье и т. д.) (§. 12 инструкціи);

6) не можна зважати на стосунки власности и на господарску звязь грунтôвъ съ иншими грунтами або съ промысловыми закладами;

7) не можна увзглядняти тягарôвъ и данинъ грунтовыхъ, ани правъ съ грунтами полученыхъ (§. 13 циф. 2 и 3 инструкціи);

8) що до рôлѣ, належитъ принимати завсѣгды такій станъ еи управы, въ якôмъ находятся тіи орнѣ грунта дотычащого повѣту (дистрикту клясификаційного), на котрыхъ доси постôйно (тревало) господаровано способомъ звычайно уживанымъ, безъ ужитя штучныхъ средствъ управы, — а пожитокъ зъ пашѣ тôлько тамъ належитъ почисляти, где звычайно и въ бôльшихъ розмѣрахъ практикуеся (§. 15 бук. а. инстр.);

9) що до лукъ треба зважати, скôлько разôвъ ихъ косится, чи выдаютъ пашу солодку, квасну чи мѣшану, чи ихъ навозится, чистится, осушуеся, наводнюеся або дренуе (§. 15 бук. b. инструкціи);

10) при огородахъ, шкôлкахъ деревъ, паркахъ, городахъ для розрывки и т. д. треба переводити клясованье черезъ порôвнанье пôсля обстоятельствъ съ доходомъ ôтповѣдныхъ рôль, лукъ або лѣсôвъ въ повѣтѣ (клясиф. дистриктѣ); а тѣ городы, котрѣ тôлько при помочи незвычайного промыслу приносятъ незвычайно высокій дохôдъ, не належитъ высше клясовати ôтъ тыхъ городôвъ, котрѣ пôдъ взглядомъ прочихъ своихъ стосункôвъ находятся въ рôвныхъ условіяхъ (§. 15 бук. с. инстр.);

11) пасовиска слѣдуе клясовати черезъ порôвнанье съ луками, котрѣ выдаютъ однаковый плôдъ съ ними (§. 15 бук. е. инстр.);

12) полонины слѣдуе клясовати пôсля цѣлого чиншу державного (посесійного) ôтъ нихъ оплачуваного, або пôсля спашного ôтъ кождои штуки худобы оплачуваного, або пôсля числа и роду худобы рôчно приганяного, увзглядняючи при тôмъ часъ треваня пашѣ и въ сей способъ узысканого пожитку зъ полонинъ, при чѣмъ такожь слѣдуе увзглядняти выдатки на уставленье засѣкъ, убезпечаючихъ худобу ôтъ спаданя въ пропасти, и кошаръ, якъ неменше выдатки на спровадженье воды (§. 15 бук. f. инстр.);

Се суть головнѣйшѣ правила закона и инструкціи о клясованю грунтôвъ, котрыхъ слѣдуе придержуватися при провѣреню переведеного клясованя. Въ умотивованю рекламацій слѣдуе отже покликуватись на тіи приписы.

Цѣнною помочію при умотивованю рекламацій задля хибного клясованя есть такожь описъ*) повѣту (взглядно дистрикту клясификаційного) въ мысль §. 23 закона зъ 24 мая 1869 черезъ шацункового референта спорядженый. Въ тôмъ описѣ мае кромѣ спису всѣхъ громадъ и обшарôвъ двôрскихъ, бути представлене: положенье, розтяглôсть и розграниченье повѣту, загальна постать и характеръ терену; климатичнѣ стосунки, загальнѣ свойства и властивôсть грунту, рôжнороднѣ стосунки грунтовыхъ доходôвъ повѣту пôсля культуры, прилады до спроваджуваня и спусту воды; дренажѣ, комуникаційнѣ средства, станъ и стосунки ôтбыту господарскихъ и лѣсныхъ плодôвъ; станъ залюдненя, плоды зъ всѣхъ трехъ свѣтôвъ природы; дальше подѣлъ грунту, способъ загосподарованя, оборотъ продажи такъ цѣлыхъ господарствъ якъ и поодинокихъ грунтôвъ и парцель зъ послѣдныхъ 15 лѣтъ; дальше середнѣ цѣны за матеріялы и натуралія и т. п.

(Конець буде.)

*) Инструкція о способѣ поступованя при клясованю поодинокихъ грунтôвъ. Вѣдень. Друкомъ ц. к. придворнои и правительственнои друкарнѣ. 1875.

*) Не „переглядъ“ повѣту.

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Дальше*)

П. справоздавець хотѣвъ тую дрôбницю по просту поминути и высказавъ ту передъ нами гарну теорію про интерпретацію дотычащого уступу права, — тôлько що тая интерпретація дуже простымъ способомъ прямо обалює цѣле поступованье при выборѣ до рады державнои. Отжежь се для него головна рѣчь, о проче ôнъ совсѣмъ не дбае. Нехай же за тою наивною теорісю иде, кто хоче; але въ австрійскôмъ парляментѣ, где предсѣ существуюче право повинно мати силу, запевне не пôйде за нею ани одинъ образованый юристъ. Ба, ôнъ думае и кладе навѣть немалу вагу на тое, що коли члены комисіи выготовили другу листу выборчу и не протестували, то вже все було гараздъ. Але не йде тутъ о пониманье пп. членôвъ комисіи, але о тое, чи и о скôлько перестерѣгано якъ слѣдъ обовязуючого права, чи нѣ. А впрочѣмъ протестували предсѣ три члены комисіи: Церкевичь, Мохъ и Раковскій, а крôмъ нихъ еще 29 другихъ выборцѣвъ, и протесты ихъ лежатъ передъ нами. А чомужь не переслухано тыхъ членôвъ комисіи? Они чей булибы не одно выяснили и булибы достаточно вытолкували свое загадочне поступованье. Але гдеинде було инакше рѣшено — и тому то мусѣвъ властивый маневръ остатись тайною и порости травою.

Пореходжу до нового уступу. Въ уступѣ 8 справозданя бôльшости выразився п. справоздавець дуже непарляментарно о однôмъ зô своихъ товаришѣвъ. Тамъ ôнъ именно говоритъ о першôмъ справозданю Вп. п. депутованого Вебера. П. деп. д-ру Веберови, якъ звѣстно, сталася невеличка пригода при ôтчитуваню пôдписôвъ членôвъ комисіи на высше згаданыхъ станиславôвскихъ документахъ. Отжежь не кождому все знати, а кто вже гдеякій блудъ побачитъ и скаже: ось ту бачу блудъ, — то не муситъ же вже о тôмъ кождому на голосъ говорити! Щожь за пригода сталася пос. Веберови? Маючи въ рукахъ листы выборчѝ и списы голосôвъ станиславôвскихъ, спостерѣгъ ôнъ, що на однôмъ документѣ пôдписы членôвъ комисіи були такѝ, а на другôмъ инакшѝ; ôнъ прочитавъ ихъ именно на однôмъ списѣ въ латиньскôмъ resp. нѣмецкôмъ альфабетѣ, а на другôмъ выдавались ему якимись дивовижными. Ôнъ завдавъ собѣ чимало працѣ, щобъ ôтцифрувати тіи пôдписы — розумѣесь о кôлько звѣстно ему рôжнѝ буквы, котрѝ ôнъ всѣ уважавъ латиньскими — и прійшовъ до того внесеня, що ту щось пофалшовано, бо члены на обохъ документахъ не однѝ и тѝ самѝ. Але дѣло выяснилось сейчасъ въ выдѣлѣ легитимаційнôмъ. Показалося на першій поглядъ, що помылка пôйшла зъ того, що члены комисіи выборчои пôдписались разъ латиньскими, а разъ рускими буквами. Я не дивуюсь совсѣмъ, що пос. Веберъ не умѣвъ належно прочитати руского письма, котрого може николи и не вчився; сего ôтъ него й жадати годѣ. Але одно мене вразило и немало здивувало: що п. справоздавець бôльшости, котрый случайно ôтцифрувавъ тіи гієроглифы, самъ не знавъ, якъ ихъ назвати. Подумайте собѣ, мои ПП.: ôнъ самъ, якъ се неразъ и при неоднôй случайности голосивъ, есть Русиномъ, — а предсѣ называе тіи буквы разъ греческими, разъ славяньскими, разъ россійскими, а тôлько правдиво не може, чи не хоче сказати, що буквы тѝ именно рускѝ; сего такъ ôнъ боится (*Веселôсть*), якъ чогось заказаного и зачарованого (*Браво!*). Отожь мушу я его троха утихомирити; надѣюся, що ему яко Русинови зроблю велику пріятнôсть, коли скажу, що се именно тôлько рускѝ буквы, его власнôсть, его тысячилѣтне наслѣдье, тое наслѣдье, котрого его пра-прадѣды съ гордостію уживали. Але коли ôнъ нынѣ сего не розумѣе, то мушу его дуже жалувати (*Веселôсть*).

А теперь, мои ПП., щось нового: п. справоздавець хоче бути такожь справедливымъ. И справдѣ ôнъ такимъ показався, бо самъ давъ менѣ еще одинъ доказъ, щобъ уважати неправнымъ тое, о чѣмъ я и впередъ знавъ, що оно неправне. Бо коли говоритъ о хибности пôдписôвъ, то робитъ наразъ salto mortale, переходитъ до мѣстця выборчого Богородчанъ и каже: Здаеся такожь, що и Иванъ Мартинець бувъ членомъ выборчои комисіи, але его пôдпису межи пôдписами на актахъ выборчихъ нема, тôлько фигурує тамъ трета особа Константинъ Кравчикъ. Коли се правда, то вже eo ipso цѣлый актъ есть неправный, позаякъ тôлько члены комисіи маютъ право и обовязокъ пôдписувати акта выборчѝ, а не якась трета неуповажнена особа. Прошу менѣ показати §. поступованя при выборахъ до рады державнои, котрый бы допускавъ таку субституцію одного члена комисіи. Якимъ жежь правомъ фигурує Константинъ Кравчикъ на тôмъ документѣ и що тамъ мавъ за дѣло? А при тôмъ еще именно хибує одного легального пôдпису, черезъ що цѣлый актъ стаесь неважнымъ. Дякую протое п. справоздавцеви бôльшости за той новый доказъ, бо колибы мое пересвѣдченье о неправности выбору було впрочѣмъ ослаблене, то симъ фактомъ п. справоздавець бôльшости пôдпербы его совсѣмъ на ново. (*Дужа добре!*)

(*Дальше буде.*)

Процесъ нигилистôвъ.

(*Конець*)

Засудженѝ мали до вечера слѣдуючого дня речинець для внесеня зажаленя неважности розправы, зъ того речинця однакожь не скористали. При ôтчитаню засуду смерти Желябовъ, Перовска, Кибальчичь и Михайловъ показались рôвнодушными: Перовска просила, щобы не зважали на тое, що она женщина, але щобы ѣй дали подѣлити судьбу своихъ товаришѣвъ; Кибальчичь иронично выкрикнувъ, що ôнъ дивуесь, длячого люде такъ дуже перецѣнюютъ житье, а Желябовъ вставлявся за Михайловымъ и завѣрявъ судіѣвъ, що Михайловъ въ справѣ атентату на царя совсѣмъ не бравъ участи. Рысаковъ и Ессе Гельфманъ були при читаню засуду блѣдѝ и похмурѝ. Кромѣ Желябова всѣ просили о ôтписъ выроку. Перовска, яко дворянка, не могла бути повѣшена на пôдставѣ самого засуду судового; засудъ потребувавъ еще потвердженя царского. Царь потвердивъ помимо того, що цариця мала его просити, щобы женщинъ не вѣшати. Засудженѝ могли еще просити о уласкавленье. Зъ шести засудженыхъ тôлько два, Рысаковъ и Михайловъ, дались наклонити своимъ адвокатамъ и пôдписали прошеня о уласкавленье. Оба они еще найскорше могли бути уласкавленѝ: Рысаковъ задля своеи неповнолѣтности (19 лѣтъ) а Михайловъ за-для того, що фактично не бувъ виновникомъ убійства царя. Трибуналъ судовый узнавъ ихъ недостойными уласкавленя, однакожь предложивъ прошеня Рыс. и Мих. цареви; царь ôткинувъ. Коли всѣ засудженѝ були послѣдный разъ зôбранѝ въ сали судовôй, Желябовъ попросивъ предсѣдателя, щобы позволивъ имъ въ послѣдне розпрощатися, на що предсѣдатель позволивъ. Желябовъ обôймивъ крѣпко свого молодого ученика Рысакова и поцѣлувавъ его, а Перовскôй два разы замѣтно конвульсійно стиснувъ руку, ôттакъ всѣ розпрощались щиро мѣжь собою. На день 15 цвѣтня рано призначено екзекуцію. Днемъ впередъ обвѣщено о тôмъ засудженымъ. Ессе Гельфманъ при тôмъ обвѣщеню зôмлѣла. Коли прійшла до себе, заявила, що она бременна. Два лѣкарѣ сконстатували правду того, а судъ ôтложивъ екзекуцію на нѣй ажь до часу єи розвязаня. Дня 15 цвѣтня звѣстили поприлѣплюванѝ обвѣстки, що о 9 годинѣ рано ôтбудесь явна екзекуція засудженыхъ на Семеновскôй площади. Тамъ взносилась шибениця на чорнôмъ руштованю; бальокъ поперечный бувъ три сяжнѣ надъ землею; на нѣмъ було 5 обручикôвъ съ заложеными шнурками. Коло шибеницѣ бувъ занятый катъ, мужикъ съ червоною бородою, мерзкимъ лицемъ, съ чотырма криминальниками, зъ котрыхъ два були засудженѝ на 10 лѣтъ а два на 5 лѣтъ вязницѣ; криминальники були убранѝ въ овечѝ кожухи, съ выписанымъ чорно на плечахъ рокомъ засудженя. Катъ перебрався вже на руштованю въ высокѝ чоботы, чорнѝ штаны, чорну камизельку, а поверхъ цѣлого одѣня спустивъ червону сорочку. За руштованьемъ стояло 5 домовинъ, а въ нихъ смертельнѝ китлѣ зъ сѣрого цвилиху съ капузами. Велику Семеновску площадь окружило войско чотырма кордонами (въ 4 лавы). Поза войскомъ стояли тысячѣ цѣкавого народа. Войско було лицемъ звернене до народа, плечима до шибеницѣ. Улицѣ, котрыми засудженѝ мали ѣхати зъ городскои вязницѣ, рôвно обсадивъ народъ. Напередъ ѣхали офицеры, ôттакъ козаки съ заложеными списами, потôмъ першій вôзъ съ засуджеными. Вôзъ чорный, конѣ чорнѝ; на возѣ два высокѝ стôлцѣ съ оплечниками до коній. На тôмъ першôмъ возѣ ѣхали Рысаковъ и Желябовъ. Рысаковъ страшенно змѣнився ôтъ часу процесу; мертвецки блѣдый, съ страшнымъ позоромъ. Желябовъ не змѣнився, тôлько поблѣдъ. По дорозѣ ôнъ хотѣвъ промовляти до народа, але заразъ забубнили бубны и заглушили совсѣмъ его бесѣду. Не могучи говорити, засудженѝ тôлько кланялись народови. Коли першій вôзъ приѣхавъ пôдъ шибеницю, помôчники ката ôтвязали Рысакова и Желябова ôтъ воза, повели на руштованье и уставили обôчь себе при т. зв. ганьблячихъ паляхъ. Тымчасомъ наспѣвъ другій вôзъ, на котрôмъ ѣхали: Кибальчичь, Перовска въ серединѣ и Михайловъ. Зъ нихъ найменше змѣнена и найпритомнѣйша Перовска. Съ ними поступлено якъ съ попередными. Передъ шафотомъ стояли: генералъ-прокураторъ Плеве съ помôчниками, полицмайстеръ Барановъ, генералы и журналисты, штабовый лѣкарь и асистентъ для сконстатованя смерти. Почалось читанье выроку. Всѣ зняли шапки зъ головъ, а засудженымъ катъ и посѣпаки здôймили зъ головъ капузы. По ôтчитаню выроку вступило на руштованье 5 священикôвъ. Засудженѝ молятся, цѣлуютъ по кôлька разôвъ крестъ. Желябовъ розмовлявъ съ священикомъ. Священики зôйшли въ долину. Засудженѝ еще разъ прощаются съ собою. Почали глухо бубны бити и били ажь до скôнченя екзекуціи. Засудженыхъ почали переодягати въ послѣдну одежу, въ родъ мѣшка, въ котрый всувается цѣлый преступникъ. Насампередъ Кибальчичеви натягнули капузу китлѣ на голову, ôттакъ Михайлову, Перовскôй, Желябови и Рысакови пôсля степеня провины; найтяжшій виновникъ мавъ бути на самый конець вѣшаный. Михайловъ два разы урвався зъ шнурка; добре повѣсили его ажь за третымъ разомъ. По сконстатованю смерти всѣхъ повѣшеныхъ зложено трупы въ домовины а тіи знову до крытыхъ возôвъ и поховано на невѣдомôмъ мѣстци, имовѣрно на березѣ моря. По вложеню домовинъ у возы розôбрано заразъ цѣле шибеничне руштованье.

Враженье межи народомъ присутствуючимъ екзекуціи було страшенне, — именно въ хвили, коли Михайловъ разъ по разу зъ шибеницѣ урывався. Неменше враженье на народъ выкликала и екзекуція на Перовскôй. До послѣдной хвилѣ всѣ недовѣряли, щобы повѣшено женьщину, бо, якъ звѣстно, вже ôтъ 130 лѣтъ не було случаю страченя женьщины. Належитъ замѣтити, що жителѣ Петербурга, якъ се згôдно свѣдчатъ численнѝ кореспонденціи въ заграничныхъ часописяхъ, загально надѣялись на уласкавленье. Звѣстно такожь, що Соловевъ, професоръ фильософіи на петербурскôмъ университетѣ на публичнôмъ ôтчитѣ передъ численными слухачами (около 1500) такожь высказався за уласкавленьемъ засудженыхъ и тымъ вызвавъ превеликій ентузіязмъ у своихъ слухачѣвъ. Проф. Соловева, якъ доносятъ, увязнено за той ôтчитъ. Однакожь ся послѣдна вѣдомôсть потребує еще потвердженя.

„Moskalofilskie agitacye“ середъ Поляковъ.

Не потребуемо пригадовати безмѣрныхъ и неустаючихъ клеветъ такъ польскихъ дневникôвъ, якъ и самыхъ польскихъ достойникôвъ систематично розсѣваныхъ о руссофильскихъ, царославныхъ, соціялистичныхъ и якъ тамъ еще называныхъ агитаціяхъ, якобы середъ руского священьства и руского народа веденыхъ. Вѣдома жь всѣмъ рѣчь, що одна зъ высокопоставленыхъ осôбъ, пôдъ нашептами такихъ клеветникôвъ, узнала за ôтповѣдне и чемне, навѣть передъ ВПр. Митрополитомъ згадати о „гравитаціи руского священьства до Россіи“! Всѣ поясненя, всѣ оправдуваня зъ стороны Русинôвъ були не менше систематично заглушуванѝ новыми клеветами о новыхъ агитаціяхъ, а вслѣдъ за тымъ молестовано людій всѣлякими ревизіями — очевидно безъуспѣшными, бо безпредметовыми. Краковскій „Czas“ заговоривъ навѣть о тôмъ, що „Korona straciła zaufanie do Rusinów“, а хочь мы свого часу домагались офиціяльного поясненя въ тôмъ взглядѣ, — офиціяльнѝ органы мовчали и такимъ мовчаньемъ оправдовали кинену клевету, а бодай пôдпомагали єи ширитись. Тымчасомъ случився въ захôднôй Галичинѣ фактъ такъ въ тôмъ якъ и въ многихъ иншихъ взглядахъ дуже характеристичный. Двѣ мазурскѝ громады, Кобыляны и Ленка, чуючись покривджеными рѣшеньемъ сервитутового спору въ користь пана, наущенѝ якимсь Tomaszem Pirożkiem, внесли петицію до царя Александра II о приклонну интервенцію въ тôй справѣ сервитутовôй. Коли на тую петицію черезъ довгій часъ не получали ніякои ôтповѣди, почали урговати черезъ австрійску амбасаду въ Петербурзѣ о царску ôтповѣдь и въ той способъ доперва дôзналось австрійске правительство о цѣлôмъ фактѣ. При тôмъ замѣтно еще и то, що громада Ленка (Łęka), а взглядно єи рада громадска съ всѣма формальностями, приписаными уставою, обрадовала надъ петиціею до царя и повзяла въ тôмъ взглядѣ формальну ухвалу — одноголосну. Намѣстництво довѣдавшись о тôмъ фактѣ ôтъ петербурскои амбасады, зарядило слѣдство, розвязало раду громадску въ Ленцѣ, членôвъ громадского начальства Кобылянъ и Ленка потягнено до отвѣчальности. Есть се фактъ, о котрôмъ польскѝ дневники зъ зрозумѣлыхъ причинъ або совсѣмъ не згадуютъ, або закрываютъ его ляконичною фразою „москальофильскихъ агитацій“. Видимо жалуютъ, що се не сталося въ всхôднôй Галичинѣ. Тогды то булибы посыпались громы на Русинôвъ, руске духовеньство и т. д. Однакожь Кобыляне и Ленка, кросняньского повѣту, лежатъ въ захôднôй Галичинѣ, а шематизмъ гр. к. перемыскои епархіи навѣть не згадує о тыхъ мѣстцевостяхъ и не выказує ни однои рускои душѣ въ громадахъ сеи назвы, ани нема тамъ руского священика, руского дяка и паламаря. Се однакожь не перешкодило польскимъ скрибентамъ въ польонофильскôй Wiener Allg. Ztg. написати, що се агитація середъ руского селяньства! Маемо однакожь надѣю, що бодай мыслящѝ умы середъ Полякôвъ застановлятся глубше надъ симъ фактомъ. Головна рѣчь тутъ не въ агитаторѣ и не въ агитаціи, але въ незаперечимôмъ сумнôмъ положеню селяньства въ Галичинѣ. Сумна рѣчь, що Поляки, такъ на око журливѝ о добро „ruskiego ludku“ не клопочутся о своѣмъ власнôмъ „людку“ и не освѣтили его доси хочьбы на стôлько, що писати петиціи до царя о интервенцію, се рѣчь и не дозволена и смѣшна. Еще сумнѣйше, що невдоволенье середъ польского люду захôдной Галичины взросло ажь до такихъ розмѣрôвъ, що ôнъ здаеся вже не мати ніякого довѣрія до справедливости нашихъ властій и то въ часѣ, коли Поляки верховодятъ въ краю и правительство ніякъ не може уважатись неприхильнымъ для Полякôвъ. А власне за новыхъ часôвъ дожили мы крôвавои револьты мазурскихъ селянъ въ Домбровѣ тожь задля справъ сервитутовыхъ, недавно чули мы о розсѣваню соціялистичныхъ ôтозвъ середъ польскихъ громадъ, а емиграція польского люду росте зъ дня на день!

Высше поданый фактъ есть новою илюстраціею, якъ добре дѣеся польскому людови пôдъ покровомъ верховодства партіи „Czas“-у, Gaz. Nar. и Dzien. pol. Громадамъ неприклонни рѣшеня справъ сервитутовыхъ безперечно лучались и въ всхôднôй части Галичины и то еще о много частѣйше, однакожь довготерпеливый рускій народъ, хочь мавъ еще и своеродни „добродѣйства“ польскои гегемоніи, предсѣ не захитався въ своѣй льояльности. Сумнѝ объявы бôльше вразливого а менше терпеливого мазурского люду повиннѝ ачейже разъ нагадати нашимъ польонизаторамъ, що добро краю и народа не почиває въ его польонизаціи. Булабъ пора, щобы нашѝ загорѣлѝ польонизаторы замѣсть ображати руску народнôсть и єи всюда переслѣдовати, замѣсть денунціювати Русинôвъ-урядникôвъ и учителѣвъ за ихъ совѣстну працю надъ правдивою просвѣтою руского народа, замѣсть безперестанно клеветати о „руссофильскихъ гравитаціяхъ“ Русинôвъ, — звернули свою увагу на свое поле, на свôй власный народъ, на его пôднесенье, щобы замѣсть польонизаціи руского народа, занялись трудомъ надъ полѣпшеньемъ долѣ власныхъ польскихъ братій-селянъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Ческій университетъ въ Празѣ.*) Сегорôчный великдень принѣсъ для Чехôвъ славный подарунокъ, котрымъ они натѣшитись не можутъ, — а тымъ дарункомъ есть: національный университетъ въ Празѣ. Пôсля найвысшого цѣсарского постановленя университетъ праскій мае бути подѣленый на два университеты съ двома краевыми языками выкладовыми: ческимъ и нѣмецкимъ. Оба университеты однакожь будутъ мати одну и тую саму назву: „Carolo-Ferdinandea Universitas“. Министрови просвѣты припоручене переведенье сего найвысшого постановленя. Ôтъ 1 жовтня 1881 р. маютъ бути отворенѝ тымчасомъ два лишь выдѣлы: правничій и фильософичный; прочѝ два выдѣлы: медичный и теольогичный маютъ бути отворенѝ, якъ Чехи надѣются, скоро опôсля, бо вже съ 1 жовтнемъ 1882 р.

Якъ звѣстно, недавно еще велася въ Чехіи борба межи Чехами а Нѣмцями о тое, чи университетъ праскій мае остати одинъ а тôлько съ подвôйными выдѣлами (деканатами), чи маютъ бути два совсѣмъ окремѝ университеты, одинъ съ другимъ неполученѝ. Першого, т. е. одного университету съ подвôйными выдѣлами (нѣмецкимъ и ческимъ) жадали Чехи, покликуючись на тое, що король ихъ Кароль (цѣсарь Кароль IV) основавъ университетъ въ Празѣ для народа ческого, котрый мае отже до существуючого университета историчне право. Нѣмцѣ знову хотѣли, щобы Каролиньскій университетъ зôставъ ôтъ теперь выключно нѣмецкимъ, а для Чехôвъ щобы отворено совсѣмъ новый, окремый университетъ. Нѣмцѣ загадали въ той способъ совсѣмъ ôтлучитись ôтъ Чехôвъ и ôтъ ческого вплыву, котрый щоразъ бôльше росте и росте въ Чехахъ и Празѣ и разъ-наразъ вытискае елементъ нѣмецкій зъ дотеперѣшного выключного панованя въ Чехіи. Правительство, щобы не оскорбити ни одныхъ ни другихъ, выбрало „золоту середину“, а именно: зъ однои стороны сповнило бажанье Чехôвъ о тôлько, що ческій университетъ хочь окремый буде уважатись половиною университету Каролиньского, значитъ, правительство увзгляднило историчне право Чехôвъ, — зъ другои знову стороны сповнило бажанье й Нѣмцѣвъ, роздѣлюючи фактично универси-

тетъ на два университеты пôсля народности.

Звѣстна рѣчь, що одержанье власного, національного университету було однымъ зъ найважнѣйшихъ и найгорячійшихъ бажань ческого народу и ческои делегаціи. Що зъ того, що въ столици Чехіи, въ Празѣ, бувъ университетъ, коли ôтъ часôвъ Іосифа II на мѣстце языка латиньского ставъ языкъ нѣмецкій выкладовымъ? Ôтъ сто лѣтъ тревае борба народа ческого не о вытисненье языка нѣмецкого зъ праского университету, а тôлько о рôвноуправненье обохъ красвыхъ языкôвъ. Чехи справедливо жалувались на недостачу національного найвысшого закладу наукового, котрый въ культурнôмъ розвою народа есть мовь сонце, зъ котрого сыплются свѣтлй лучѣ на цѣле ниво народного житя. Чехамъ, розвившимъ такъ славно въ сѣмъ столѣтю свою литературу, годѣ ôтмовити нездôбности ихъ языка до выкладу зъ катедры университетскои. Пôдъ свѣжимъ враженьемъ рѣшеня цѣсарского о отвореню ческого университету „Politik“ выкрикае: „Чехи були доси одинокимъ (?) народомъ въ Европѣ страшенно покривдженымъ и упослѣдженымъ въ тôмъ взглядѣ, що на 7 миліонôвъ они не мали ни одного національного университету, коли тымчасомъ Бельгія на 5 миліонôвъ жителѣвъ а Швайцарія навѣть на 2,700.000 маютъ по 4 университеты!“ Покривдженье дотеперѣшне Чехôвъ въ тôмъ взглядѣ мы мусимъ признати и тѣшимось зъ щасливого успѣху ихъ довгои борбы. Замѣтимъ однакожь при сѣмъ случаю на выводы „Politik“, що есть въ Европѣ другій славяньскій народъ о 10 миліонôвъ численнѣйшій ôтъ Чехôвъ — народъ рускій, котрый доси не мае ни одного національного университету. Надъ 3 миліоны того народа жіе нынѣ въ Австріи пôдъ тымъ самымъ правительствомъ, котре „Politik“ возвеличала и рôвно справедливымъ для всѣхъ австрійскихъ народôвъ; тіи три миліоны Русинôвъ не маютъ доси національного университету, того сонця, котрого лучѣ освѣчуютъ „горы и долы народного житя“ и „безъ котрого не може бути поступу народа“, якъ справедливо завѣряе „Politik“. Чи тіи три миліоны славяньского народу дôждутся коли такого великодного подарунку — національного университету, — якимъ радуются сегодня Чехи?

ЗАГРАНИЦЯ.

Греція. Ôтъ кôлькохъ днѣвъ вже надходятъ потѣшаючй вѣдомости зъ Атенъ: греческій кабинетъ склонюесь до принятя ноты державъ, установляючои новй границѣ Греціи. Телеграма зъ дня 13 с. м. наспѣвша въ четверъ зъ Атенъ доноситъ, що тогожь дня о 7 год. вечеромъ правительство греческе приняло предложенье державъ, але рôвночасно жадае, щобы державы еи забезпечили, що Турція симъ разомъ ôтдасть нехибно ôтступленй ѣй територіи. Ôтповѣдь тая вже доручена представителямъ державъ. Въ тôйже ôтповѣди заявляе Греція, що помимо хибъ новои граничнои линіи годится на ню и пріймае еи длятого, бо жадае спокою; поспѣшитъ заняти вызначенй ѣй землѣ, але рôвночасно ôткликуесь до почутя справедливости державъ, щобы тіижь занялись судьбою Грекôвъ, замешкуючихъ територіи не признанй Греціи послѣдною нотою державъ. Конець кôнцемъ, въ теперѣшнôй хвили справа греческо-турецка здаесь близькою рѣшеня. Она була одинокою спорною справою межи державами европейскими въ послѣднихъ часахъ. По еи залагодженю горизонтъ европейскій, есть надѣя, буде якійсь часъ проясненый — але чи на довго? Въ послѣднôмъ часѣ выплыла на верхъ справа тунетаньска и непорозумѣнье межи Франціею и Италіею. Франція буде вести вôйну въ пôвнôчнôй Африцѣ, але то бôльше якъ певно, що на вôйнѣ въ Африцѣ и скôнчится, а до оружного зôткненя межи Франціею а Италіею не прійде.

Франція. Много шуму въ печати цѣлои Европы наробило найновѣйше почастне мобилизованье французского корпусу, призначеного до вôйны съ Крумирами въ пôвнôчнôй Африцѣ. Ôтъ часу пруско-французскои вôйны Европа а именно Нѣмеччина зôрко слѣдила розвôй войсковыхъ силъ въ Франціи. Доси не було случаю бачити, яка организація величезнои французскои арміи, чи на случай небезпеченьства потрафитъ французска армія борзо змобилизоватись, — що есть нынѣ дуже важною рѣчію при веденю вôйны. Найновѣйша мобилизація 20-тысячного корпусу показала непораднôсть французского министерства вôйны въ тôмъ взглядѣ. 20-тысячный корпусъ повиненъ бути сейчасъ змобилизованый; тымчасомъ мобилизація тревала довго: пѣхоту стягано зъ пôвнôчныхъ гарнизонôвъ, артилерію зъ южныхъ — словомъ, все ишло помалу. Французскй газеты, однй якъ National, почали выказувати непораднôсть министерства вôйны и злу организацію арміи, другй знову стаютъ въ оборонѣ арміи и кажутъ, що французска армія такъ зъорганизована, що хочь не може такъ легко змобилизуватись одинъ корпусъ, то за тое цѣла дуже легко змобилизуесь. На всякій способъ однако при мобилизаціи корпуса тунетаньского Франція показала велику непораднôсть и певно постараесь зъ того взяти собѣ науку на будуще. Европа тымчасомъ съ нетерпеливостію выжидае побачити, якъ буде пописуватися французске войско въ пôвнôчнôй Африцѣ въ борбѣ съ Крумирами, и зъ того буде судити о здôбности и вытревалости французского войска на случай тôлько обговорюванои и очѣкуванои вôйны съ Нѣмеччиною.

НОВИНКИ.

— **Выбôръ посла соймового** зъ выборчого округа сельскихъ громадъ Львôвъ-Винники-Щирець розписано на день **27 л. мая с. р.**

— **Страстнй псальмы** ôтспѣваютъ питомцѣ въ церквѣ гр. к. духовнои семинаріи въ Велику пятницю о 4 год. пополудни, а именно: „Благообразный Іосифъ“ (Д. Бортняньского), „Насъ ради“ и „Искупилъ ны еси“ (Лавровского), „Днесь виситъ на древѣ“ (Гесели), „Насъ ради“ и „Искупилъ ны еси“ (Рудковского), „Виджу Тя“ (Гайдена), „Днесь со мною“ (Гайдена) и „Благообразный Іосифъ“. Въ рускôй духовнôй семинаріи перемыскôй ôтспѣваютъ питомцѣ псальмы страстнй пôдъ проводомъ звѣстного композитора о. В. Матюка.

— **О. Павло Калитовскій**, парохъ въ Бутынахъ дек. угнôвского еп. перемыскои, упокоився въ 64-ôмъ роцѣ житя и въ 39-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна ему память!

— **Дѣйстными учителями и учительками школъ етатовыхъ** именованй: И. Бокъ въ Пакошôвцѣ, Е. Врублевскій въ Ушвѣ, П. Балтаровичева въ Лежайску и А. Старкель въ Ярославю.

— **Въ копальняхъ нафты пôдъ Коломыею**, въ Слободѣ рунгурскôй, выбухнувъ 5 (17) с. м. пожаръ, котрый знищивъ цѣлый резервоаръ нафты, кôлькасотъ бочокъ съ роною и сусѣднй будынки. Страту понесли пп. Торосевичъ и Чировскій.

— **Лордъ Биконсфильдъ** умеръ дня 7 (19) с. м. въ Лондонѣ.

— **Въ справѣ конфискаты ч. 25 „Дѣла“**: Ч. 5875.

Въ имени Его Величества Цѣсаря!

— Ц. к. Судъ краевый въ справахъ карныхъ во Львовѣ рѣшивъ на пôдставѣ §§. 489 и 493 р. к. и §. 37 зак. прас., що основа артикулу умѣщеного въ ч. 25 часописи „Дѣло“ зъ дня 28 марця (9 цвѣтня) 1881 пôдъ написомъ „Новинки. Зъ пôдъ Яворова пишуть намъ“, въ уступѣ ôтъ слôвъ „однакожь въ способъ“ до слôвъ „веде слѣдство“ — мѣститъ въ собѣ знамена выступку зъ § 300 зак. кари. що протое заряджена черезъ ц. к. прокураторію державну конфиската тогожь числа часописи „Дѣло“ есть усправедливленною, дальше розпростороненье инкриминованого артикулу есть взборонене и що забраный накладъ мае бути знищеный.

Поводы:

Въ инкриминованôмъ артикулѣ усилуе авторъ взбудити взгорду и ненависть противъ властямъ державнымъ и ихъ органамъ, протое мѣститъ сей артикулъ въ собѣ знамена выступку зъ §. 300 зак. карн. и длятого застосовано повысшй приписы законôвъ.

Львôвъ, дня 15 цвѣтня 1881.

Lidl.

— **Зъ Петербурга** доносятъ, що навѣть помѣжь службою самого царя находятся нигилисты, чого доказомъ, що мѣжь письма надôсланй ôтъ рôжныхъ дворôвъ вмѣшано такожь проклямацію „комитету исполнительного“. Не тôлько въ службѣ мужескôй, але й жѣночôй находятся нигилистки, що занепокоило дуже царя, а особливо цареву, котра налягае на свого мужа, щобы доконче подѣлавъ ôтповѣднй реформы.

— **Єзуиты въ Буковинѣ**. Зъ Черновець звѣщаютъ: Передъ рокомъ прибули єзуиты до Черновець, щобы заложити тамъ свою осаду въ родѣ якого закладу для выхованя молодежи и хотѣли навѣть въ тôй цѣли купити реальнôсть. Понеже однакожь тамошнй жителѣ дали имъ, яко непрошенымъ гостямъ, пôзнати, що совсѣмъ не бажаютъ єзуитскои опѣки, котра грозитъ мирнымъ интересамъ конфесійнымъ и народнымъ, — то єзуиты ôтъѣхали. Але по якôмсь часѣ устроився комитетъ пôдъ проводомъ кс. дра Корницкого, щобы завести дôмъ для христіяньскихъ сирôтъ, и въ тôй цѣли маютъ бути розписанй складки. Єслибы той закладъ вôйшовъ дѣйстно въ житье,—говоритъ „Oesterreichischer Grenzbote“ — то мы увѣренй, що поза тою цѣлію крыются иншй намѣреня. По всякôй дѣятельности Поляковъ, а именно польскихъ товариствъ, мусимо бачити лише цѣль польонизаціи другихъ народностій, якъ маемъ того доказъ въ Галичинѣ, где польонизація черезъ єзуитôвъ и другихъ Полякôвъ дôйшла вже до крайности.

— **Россійскй професоры университетскй**, якъ звѣщаютъ „М. Вѣдом.“, удаются до австро-угорскои монархіи и до Турціи въ цѣляхъ науковыхъ а именно: дѣйстный совѣтникъ Унтербергеръ професоръ университету въ Дорпатѣ, дѣйст. сов. Сухомлиновъ проф. унив. въ Петербурзѣ, дѣйст. сов. Мартенсъ, проф. унив. въ Петербурзѣ, сов. Ковалевскій проф. унив. въ Одессѣ и магистеръ Бѣлогоричь Котляревскій проф. унив. въ Москвѣ.

— **Въ Коломыѣ** появилось „*Świtło*“ — Pyśmo dla Naroda — и заспѣвало Русинамъ латиньскими буквами въ Цвѣтну Недѣлю: Христосъ воскресъ! Въ першôмъ члѣ выповѣдае редакція на вступѣ гадку, що хотѣлабы сѣяти згоду межи Русинами а Поляками, але вже въ другôй статіи послѣдуе примѣру кореспондента Gaz. Nar. z Pokucia и силится оклеветати Русинôвъ въ Станиславовѣ за то, що тамъ при послѣдныхъ выборахъ побѣдивъ рускій кандидатъ. Редакція бажае, щобы „Switło“ було читане такожь черезъ „Narôd polskij w czasty zachôdnôj kraju.“ Переглянувши цѣлу тенденцію сего „Swiłła“ думаемо, що редакція замѣсть воювати вѣтраками на нашôмъ Покутю, зробилабъ далеко красше, якбы перенеслась до Ясна або и до Бохнѣ и тамъ поучувала мазурскій народъ, щобы „za gospodarstwa naszoho rodymcia dra Dunajewskoho“ не ôтносився „do Moskalôw“ и не компромитовавъ своихъ „rodymcôw w kontuszach.“ Нашь рускій народъ обôйдеся безъ такихъ „świtył“, маючи свои популярнй часописи, котрй совѣстно сповняютъ свою задачу.

— **Послѣдна нôчь засудженыхъ нигилистôвъ**. Въ вечеръ прійшовъ до засудженыхъ священикъ. Рысаковъ говоривъ довго съ священикомъ, высповѣдався и запричащався. Тожь само Михайловъ бесѣдувавъ довго съ священикомъ и высповѣдався. Кибальчичь дуже довго розправлявъ съ священикомъ. Желябовъ и Перовска совсѣмъ не хотѣли съ священикомъ бачитись. Перовска, зъ роду графянка, оказала яко женьщина незвычайну силу духа и тверду волю; може зъ всѣхъ засудженыхъ она найôтважнѣйше дожидала смерти. Еще передъ кôлькома днями написала она прощальне письмо до своеи матери. О 11 год. положилась до сну. Кибальчичь написавъ въ ночи листъ до свого брата; такожь и Михайловъ написавъ до своихъ родичѣвъ, але съ великими правописными похибками. Желябовъ написавъ до своихъ кревныхъ, по чѣмъ положився о год. 11 до лôжка. Нôчь перебули засудженй неспокôйно, лише Перовска и Кибальчичь були совсѣмъ спокôйнй. О 6 год. рано збуджено засудженыхъ и подано имъ чай. По тôмъ поодиноко переводжено кождого засудженого до осôбнои кôмнаты, где ихъ переодѣто въ арештантску одѣжь, поверхъ котрои надѣто чорный арештантскій армякъ (въ родѣ чорнои рясы), а на голову круглу широку шапку съ наушниками. Потôмъ вывели ихъ на дворъ и катъ усадивъ ихъ на двохъ возахъ привязавши руки, ноги и туловище кождого засудженого ременями до воза. О 8-ôй год. выѣхали возы зъ вязничного дворця пôдъ дуже сильнымъ конвоемъ войска. Неперечислимй масы народа стояли по цѣлôй дорозѣ.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту одержавъ о. Любѣнецкій на Сороки дек. щирецкого.

Увôльняючій декретъ ôтъ обовязкôвъ ординаріятского школьного комисаря олеского одержавъ о. І. Трилёвскій.

Сотрудничество отворитися мае въ Петранцѣ дек. калуского.

Въ пропозицію принятй: оо. 1) И. Руденьскій, 2) К. Глѣбовицкій, 3) І. Чировскій, дальше М. Соневицкій, В. Хойнацкій, А. Карачевскій и И. Алексевичь — на Гарасамôвъ дек. жукôвского; 1) И. Стеткевичь, 2) А. Кобриньскій и 3) В. Пасиновичь — на Жабье-Ильце дек. косôвского.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту одержали оо.: З. Крвавичь на парохію Негрыбка дек. перемыского и К. Грушкевичь на парохію Конотопы дек. варяского.

Не принято резигнаціи о. Л. Панна, пароха зъ Тулиголовъ дек. судововишеньского, зъ тоиже парохіи.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Засѣданье историчного товариства лѣтописця Нестора**, ôтбувшеся въ Кіевѣ дня 1 (13) марта с. р., було посвящене памяти Т. Шевченка. Засѣданье ôтбулось въ сали университетскôй, котру залягала численна публичнôсть. Предсѣдатель товариства, А. А. Котляревскій, ôткрывъ засѣданье ôтчитомъ „*О историчнôмъ значеню творôвъ народныхъ поетôвъ*“ на тематъ Шевченка. Ôтчитъ той, якъ пишутъ россійскй газеты, бувъ знаменитый, выголошеный съ незвычайнымъ чувствомъ для великого нашого поета. Бесѣдникъ высказавъ, що Тарасъ бувъ глубоко звязаный съ рôдною Украиною, и тому то поемы его суть такъ взнеслй и маютъ историчне значенье. П. Котляревскій указавъ дальше, що творы Шевченка, писанй языкомъ россійскимъ, не маютъ вартости, такъ якъ лише своимъ рôднымъ языкомъ можна такъ высоко пôднестись. Дальше вказавъ бесѣдникъ, що 20 лѣтъ по Шевченку не являесь вже вправдѣ подôбный малорускій геній, але причина того не въ тôмъ, будьто бы вже загинувъ всякій талантъ, але лише внѣшнй неприхильнй обставины стоятъ твердою запорою. Нехай вôльно буде — закôнчивъ бесѣдникъ — розвиватись малорускôй литературѣ, нехай свобѣднѣйше ôтотхне Украина, а прійде часъ, що озвеся еще неодинъ поетъ вѣщимъ словомъ и стане намъ другимъ Шевченкомъ. Ôтчитъ той зробивъ велике враженье на публичности и одушевивъ еи. По сѣмъ слѣдувавъ ôтчитъ В. Б. Антоновича, котрый говоривъ „*О значеню творôвъ Шевченка историчного характеру*“. И сей бесѣдникъ вывязався якъ найлѣпше зъ своеи задачѣ, а яко ученый историкъ высказавъ ясно, що творы Шевченка суть дуже цѣннй для исторіи, такъ якъ въ нихъ розвиваются передъ нами картины цѣлыхъ историчныхъ епохъ, а дуже часто такй ôтношеня, котрй лише по уплывѣ якогось часу суть предметомъ строго науковыхъ дослѣдôвъ. На доказъ того звернувъ бесѣдникъ увагу на поему „Иванъ Пôдкова“, где вѣрно высказанй ôтношеня межи атаманомъ-диктаторомъ а вольными козаками. Ôттакъ розбиравъ дуже цѣкаво на новысшій тематъ поему „Гайдамаки“, где видно великій геній поета, такъ якъ ôнъ не представляеся тутъ совсѣмъ, якъ гдеякй думаютъ, „жестокимъ“, але противно бажае миру на всѣй краинѣ, а малюе лише быстроумно неôтповѣднй ôтношеня межи можною клясою а людомъ, котрый въ кôнци, природнымъ ходомъ, мусѣвъ боронити своихъ правъ и ратувати свое существованье. Ôтчиты тй приняла публичнôсть съ великимъ вдоволеньемъ; они суть доказомъ, якъ щирй сыны Руси почитаютъ глубоко свого генія и якъ сердечно бажаютъ, щобы на рôднôй нивѣ рознеслось живе рôдне слово...

Всячина.

— **О загадочныхъ цвѣтахъ** пише „Pester Lloyd“ такъ: Одна убога вдова въ Унгварѣ, именемъ Клингаръ, жіюча зъ заробку, пôслала цѣсареви двѣ китицѣ польныхъ цвѣтôвъ, въ тôй вѣдай надѣи, що дôстане за тое щедру нагороду. По кôлькохъ дняхъ ôтослано еи тй китицѣ съ заявленьемъ, що цѣсарь ихъ не принявъ, такъ якъ тй цвѣты суть затрутй. Клингаръ перестрашилася тымъ такъ, що счезла гдесь безъ слѣду.

— **Кости мамута** найдено недавно на поли пôдъ Краковомъ, а именно щоку и кôлька костій чашки.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Ч. Народолюбецъ зъ пôдъ Львова. Дописъ умѣстимо, если намъ подасьте доказы на наведенй факта. Въ тôй цѣли просимо съ нами порозумѣтися. *Всч. В. въ Б.* Полемичныхъ статій сего рода не замѣряемо мѣстити, бо не маемо надѣи, щобы невидющй прозрѣли, а непоправнй поправились. *Всч. о. К. въ М.* Пôднесена Вами справа нашого священьства дуже важна, але якъ самй признаете, вымагае дуже обширнои студіи, а що важнѣйше бракъ достовѣрныхъ датъ дуже утрудняе працю. Мимо того надѣемось въ не дуже довгôмъ часѣ и тіи перешкоды побороти. Праця вже розпочата и правдоподôбно буде дуже обширна. *Вп. К. въ З.* Зъ переданыхъ намъ дописій скористаемо. Дописъ о выборахъ зъ р. 1879 передавнена.

Курсъ львôвскій зъ дня 18. л. цвѣтня 1881.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р. (без текучого куп.)	274	—	277	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р. (без текучого куп.)	181	—	184	—
Банку гип. галиц. по 200 р. (без текучого куп.)	300	—	304	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	100	40	101	40
„ „ „ по 4% ав.	93	75	94	75
„ „ „ по 5% ав. період.	100	40	101	40
Банку гип. галиц 6% ав.	103	30	104	30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	102	—	103	25
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	99	75	100	75
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	101	—	102	50
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	102	75	104	25
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	—
„ „ Станиславова	23	—	25	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	45	5	55
„ цѣсарскій	5	46	5	56
Наполеондоръ	9	28	9	38
Пôвимперіялъ	9	55	9	66
Рубель россійскій срѣбный	1	50	1	65
„ „ паперовый	1	19½	1	21½
100 марокъ нѣмецкихъ	57	35	58	10
Серебро	99	50	100	50

Курсъ збôжа зъ дня 18 л. цвѣтня 1881.

(*Справозданье львôвскои комнаты торговельнои.*

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница червона	10	20	11	—
„ бѣла	10	20	11	—
„ жовта	10	--	10	25
„ осѣнна	—	-	—	—
Жито	9	—	9	80
Ячмѣнь	6	50	7	—
Гречка	6	50	7	—
Овесъ	6	—	6	50
Горохъ до варки	7	50	8	50
„ паст.	6	50	7	—
Выка	6	20	6	70
Кокорудза стара	6	70	7	—
„ нова	6	—	6	20
Рѣпакъ зимовый	11	50	11	70
„ лѣтный	11	10	11	20
Ржѣй (Лянка)	10	—	10	50
Насѣнье лияне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	30	—	42	-
Кминъ	—	-	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	

☞ **Съ нынѣшнымъ числомъ розсылаеся для мѣстцевыхъ ВП. предплатыкôвъ цѣнникъ торговлѣ О. Т. Винклера.**

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!
поручае звѣстна вже ôтъ давна
ЦУКОРНЯ МИЛЛЕРА
пляцъ Маріяцкій
найкрасшй торты, мазурки, бабы, тѣста перекладанй, баранки и писанки.
½ **кгр.** { 12 родôвъ цукоркôвъ 10 кр., найлѣпшои помадки 1·50 зр, овочѣвъ полудневыхъ 2 зр., чоколядки Мас. 2 зр.
Найсмачнѣйша
кава, гербата и чоколяда.
О ласкавй и вчаснй замовленя просится. (3—3)

Закладъ огородничій
николая
ВОЛИНЬСКОГО
во Львовѣ, ул. Садôвнича ч. 13
поручае 1—3
Бураки пастевнй великаньскй, жовтй або червонй — ½ клгр. 40 кр.
Люцерну францускy, даючу пять покосôвъ на рôкъ — ½ клгр. 65 кр.
Райграсъ францускій — ½ кл. 40 кр.
Райграсъ англійскій — ½ кл. 30 кр.

☞ **НА ПОСТЪ** ☜
Свѣжу рыбу морску
ВЫЗИНА
поручае
Ф. В. КРУЛИКОВСКІЙ
во Львовѣ. 1—?

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ
во Львовѣ — Ринокъ, ч. 29
(въ переходнôй каменици Андріоллёго)
ФАБРИКА
и головный складъ капелюхôвъ
мужескихъ и дамскихъ
всякого рода, якъ: цилиндры фильцовй, матеріяльнй; черевики, мешты и пôдошевки фильцовй. Принимае также до праня, прасованя и фарбованя капелюхи мужескй и дамскй.
Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ. (4—6)

Гандель вудженого мясива
ВАЛ. ЯКУБОВСКОГО
во Львовѣ, улиця Галицка ч. 20.
поручае **НА СВЯТА**
шинки, озоры, ковбасы вудженй и вренй, сальцесоны, роляду, салями суху и сочисту власного выробу и дуже доброго смаку — по цѣнахъ найумѣркованнѣйшихъ.
Замовленя зъ провинціи выповняются якъ найточнѣйше. (4—?)

СВѢЖЙ НАСѢНЯ
всякихъ огородовинъ и цвѣтôвъ, рослинъ пастевныхъ, люцерны францускои и т. и. зъ послѣдного збору можна набути
ВЪ ГОЛОВНÔМЪ СКЛАДѢ
І. СТАХЕВИЧА
во Львовѣ, пляцъ Маріяцкій, ч. д. 11.
☞ Посылки на провинцію выповняются ôтворотною почтою.
Цѣнники высылаеся на жаданье franco. 5—6

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ
во Львовѣ, ул Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9
поручае свою (4—?)
головну торговлю
ВИНЪ
краевыхъ и заграничныхъ; также **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого**
КОНЯКУ.

МОРИЦЪ АГИТЪ
во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 18
поручае гуртовно и частями
ВИНА УГОРСКЙ
котрй сего року спровадивъ особисто зъ Угоръ въ великôмъ запасѣ и найлучшôмъ родѣ, не щадячи при тôмъ жадныхъ коштôвъ и трудôвъ.
Рôжнй роды **винъ** по цѣнахъ *найдешевшихъ*. Рôвночасно звертаю увагу П. Т. Публичности на мôй **Вышинкъ**, котрый мѣститъ въ собѣ найлучшій **мѣдъ, румъ, ликеры, розолисы** и рôжнй **пива**, якъ также всякй **перекуски.** (4—4)

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНЙ!
ôтъ кôльканацяти лѣтъ почтенна взглядами П. Т. Публичности
ЦУКОРНЯ
пôдъ фирмою
М. КОСТЕЦКІЙ
во Львовѣ, ул. Кароля Людвика ч. 3.
поручае всякй роды **тѣстъ, цукрôвъ, мазуркôвъ** и **тортôвъ**, якъ также всякй въ обрубъ цукорництва входячй выробы, и проситъ о ласкавй и вчаснй замовленя, за котрыхъ старанне и точне выповненье заручае
Съ поважаньемъ
(3—3) **М. Костецкій.**

Der Pain-Expeller
mit „Anker"
есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

І. Н. СПОЖАРСКІЙ
рукавичникъ и бандажистъ
во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25
поручае ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и робôтню рукавичокъ власного выробу, якъ также всякого рода
ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧЙ
именно
американьскй оленковй сподне и кафтаны
въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякй роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосевй и оленковй до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскй, шапки мундуровй и цивильнй, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичнй и шнурованй
☞ **по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.**
Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (2—6)

Моя маса до воскованя пôдлоги (помосту),
найлучша яка тôлько есть, мае тое преимущество, що **помостови**, такъ зъ мягкого якъ и твердого дерева, при напущеню (въ станѣ плыннôмъ, якъ молоко — розпущена въ кипячôй водѣ пôсля припису) — надае лыскучу, до ляку подôбну поверхнôсть, котра своею **тревалостію** и **елеганціею** а при тôмъ **дешевостію** вызначаеся и мытье помосту, такъ шкодливе здоровлю особливо въ зимѣ, чинитъ совсѣмъ злишнымъ, тымъ бôльше, що порохъ можна змести зъ запущеного помосту вохкою шматою обвязаною на щѣтку.
Барва масы есть: дубова, ясенева, орѣхова, темнобрунатна, а также есть маса совсѣмъ безбарвна, ôтъ котрои гарнй паркеты дôстаютъ лише полыскъ. ½ кильо выстане на малу кôмнату и коштуе во Львовѣ **60 кр.**, — почтою **франко** до 100 миль **84 кр.**, до 5 кильо лише **5 зр. 94 кр.**
О. Т. Винклеръ
1—4 *во Львовѣ.*

Львôвъ, ринокъ, ч. 30.
На свята!
Спеціяльный складъ гербаты и руму
ЮЛІЯ АДАМА
во Львовѣ, ринокъ ч. 30.
поручае при надходячихъ святахъ дешевше якъ въ другихъ торговляхъ слѣдуючй артикулы:

Цукоръ	все въ найлучшôмъ сортѣ	**Гербату**
Каву		**Румъ**
Мигдалы		**Вина**
Родзинки		**Портеръ**
Чоколяду		**Розолисы**
Помаранчѣ		**Ликеры**
Цитрины		**Сыры**
Свѣчки		**Медôвники**

☞ Замовленя зъ провинціи залагоджуеся точно и ôтворотною почтою. (6—6)
На свята!
Львôвъ, ринокъ, ч. 30.

! Для господынь !
Еслибы „кава Franck", именно
правдива
Генрика Франка сынôвъ
въ Линцу надъ Дунаемъ
не була **добра,** то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охороннои.
Хочете отже, **Всечестнй господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво
Правдиву каву Франка
ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдписъ:
Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg
Тй фабриканты, котрй **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.
Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько
Правдивои кавы Франка
съ поименною ознакою
Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg
котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера**, шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и
☞ **ДЛЯ ЖИДÔВЪ** ☜
пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.
Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшй торговлѣ en gross et detail. (2—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 29. Львôвъ, Субота 11 (23) цвѣтня 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоптъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочалося друге чвертьрочье нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты и о вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Условія предплаты на „Дѣло“ и „Библіотеку повѣстій“ вымѣненѝ повысше остаются незмѣненѝ.

Руске вѣче народне
во Львовѣ.

Наша сила въ масахъ нашого многочисленного руского народа, наша надѣя и будучнôсть въ оживленю, въ освѣдомленю и вдвигненю цѣлого руского народа до повного житя и розвою. Така сила заявилась, така надѣя лучшои будучности заблысла на першôмъ народнôмъ вѣчу Русинôвъ во Львовѣ минувшого року. Оцѣнюючи сей народный объявъ пôсля его достоиньства, мы вже тогды сказали, що „всюда и по цѣлôй нашôй Руси повиннѝ хоть може въ меншихъ розмѣрахъ, але съ неменшою згодливостію и одушевленностію ôтбуватись такѝ объявы нашого житя, такѝ обговоры нашои народнои програмы“, якъ се сталось на першôмъ рускôмъ вѣчу народнôмъ. Тую гадку плекали мы безперестанно и пôдносили ей въ нашôй часописи, а нынѣ можемо сконстатовати, що цѣла наша Галицка Русь живо почула потребу такои живои дѣятельности черезъ народнѝ вѣча. Не хочемо выпереджувати фактôвъ и говорити о тôмъ, якъ скоро добра воля станеся дѣломъ въ кождôмъ важнѣйшôмъ осередку нашои Руси. Нынѣ записуемо лише фактъ, що львôвскѝ Русины задумали сповнити свою повиннôсть першого почину, першого примѣру. **На день 24 цвѣтня (6 мая) с. р., въ пятницю пôсля провôднои недѣлѣ, буде скликане народне вѣче Русинôвъ** зъ окрестности Львова, а именно зъ повѣтôвъ Львôвъ, Винники и Щирець, передовсѣмъ головно въ справѣ назначеного на день 15 (27) мая выбору посла соймового зъ селяньскои куріи. Не потребуемо додавати слôвъ заохоты до численнои участи, божь скликанье сего вѣча есть лише сповненьемъ загального бажаня такъ нашои интелигенціи, якъ особенно нашихъ селянъ. Тожь сподѣемося, що на се вѣче приспѣютъ всѣ нашѝ щирѝ земляки и тутъ прилюдно заявлятъ свои мысли, свои бажаня и свои замѣры въ важныхъ справахъ народныхъ, якѝ теперь стоятъ у насъ на дневнôмъ порядку.

Селяньство.

Однымъ зъ найбôльше замѣтныхъ объявôвъ теперѣшного политичного житя въ Австріи есть безперечно движенье нѣмецкого селяньства, о котрôмъ мы вже давнѣйше неразъ згадували. Вызване спершу одною лише справою реформы грунтового податку скоро обняло селяньске движенье не тôлько долѣшну и горѣшну Австрію, але также и Тироль и другѝ сосѣднѝ краѣ коронни. Зъ початку могло здаватись, що зборы нѣмецкихъ селянъ суть лише хвилевымъ рухомъ, бôльше демонстраційного характеру. Однакожь тіи зборы селяньскѝ почали щоразъ частѣйше повторятись и прибирати виднѣйшѝ формы. Розходилось вже при тыхъ зборахъ не о одно пытанье грунтового податку, але о интересы селяньства въ загалѣ, о ихъ оборону черезъ самыхъ селянъ. Ухвалюванѝ на зборахъ резолюціи розширились що до объему обговорюваныхъ предметôвъ, а скоро повстала также гадка надати селяньскимъ зборамъ бôльше постôйности и тревалости черезъ заснованье селяньскихъ товариствъ (Bauernvereine), котрыхъ задача почивае въ розбудженю селяньства и въ оборонѣ селяньскихъ интересôвъ. Першій початокъ въ тôмъ взглядѣ зробили селяне горѣшнои Австріи, основавши у себе селяньске товариство, котре вже розпочало свою звычайну дѣятельнôсть.

Дня 6 (18) с. м. ôтбулися въ Вѣдни зборы селянъ долѣшнои Австріи. На зборы приспѣло около 5000 селянъ. Ôтъ участи въ обрадахъ выключено послôвъ и адвокатôвъ, що дуже огорчило такъ звану нѣмецко-либеральну прасу. Резолюціи ухваленѝ на тыхъ зборахъ ôтносятся до дуже важныхъ пытань народныхъ и заслугуютъ на повну увагу. Въ першôй резолюціи заявляютъ селяне, що хотятъ выступати яко самостôйна, консервативна партія, независима ôтъ другихъ партій. Въ другôй резолюціи жадаютъ: 1) ухваленя строгого закона противъ лихвы, 2) знесеня векслъовости (Wechselfähigkeit) у селянъ и обмеженя права выставляти векслѣ лише на протоколованѝ фирмы, 3) обмеженя подѣльности грунтôвъ до означенои мѣры и вызначеня певного ненарушимого минимумъ екзистенціи для селянина, 4) установленя мировыхъ судôвъ, котрѝ безъ интервенціи адвокатôвъ рѣшалибы остаточно грунтовѝ споры, 5) змѣны примусу легализаційного такъ, щобы кождый громадскій начальникъ мавъ право легализовати грамоты дотычащѝ интересôвъ не высше 1000 зр., 6) заведеня податку биржевого (Börsensteuer) и податку особисто-доходового. Въ дальшихъ резолюціяхъ высказався селяньскій збôръ за обмеженьемъ 8-лѣтного обовязкового часу школьного, за удержаньемъ конфесійного характеру школы и за скрѣпленьемъ вплыву мѣстцевои рады школьнои на школу. Вконець прійнято резолюцію, жадаючу знесеня куріи бôльшихъ посѣлостій и розширеня права выборчого въ сельскихъ громадахъ на кождого, кто платитъ 5 зр. податкôвъ безпосередныхъ вразъ съ додатками, — якъ также зменшеня часу треваня посольского мандату зъ 6 на 3 лѣтъ.

Тіи резолюціи ясно показуютъ, що нѣмецке селяньство живо почувае свои интересы и ôтрубно ôтъ дотеперь верховодячого сторонництва вѣрноконституційныхъ хоче переводити тіи интересы въ житю и добиватись своихъ правъ. Нѣмецкѝ вѣрноконституційнѝ дневники дуже неприхильно дивлятся на тое движенье селянъ, бо характеръ селяньского руху въ многихъ и то дуже важныхъ точкахъ прямо противится звѣстнôй програмѣ вѣрноконституційныхъ, котра покрывае и боронитъ лихварство, биржевѝ и гриндерскѝ швиндлѣ и вступаеся за неоподаткованьемъ капиталистôвъ. Однакожь мимо тои неприхильности такъ вѣрноконституційного сторонництва, якъ и аристократично-консервативныхъ сторонництвъ рухъ селянъ набирае щоразъ бôльшого значеня, тымъ бôльше, що и селяне долѣшнои Австріи ухвалили также завязати у себе товариство селянъ для постôйнои обороны своихъ интересôвъ. Маемо передъ собою объявъ незаперечимо великои досяглости для внутрѣшно-державного житя политичного. Селяньство, котре доси не брало въ житю конституційнôмъ майже ніякои участи и давало заступатись въ соймахъ и радахъ иншимъ елементамъ, розумѣеся не безъ шкоды своихъ власныхъ интересôвъ, выступае теперь на политичный виднокругъ съ хоругвою обороны своихъ правъ своими силами. Приглянувшись близше тымъ справамъ и интересамъ селяньскимъ, бачимо, що мимо рôжнородности краѣвъ коронныхъ, мимо рôжницѣ національнои и рôжного степени просвѣты народнои, всюда въ головныхъ точкахъ объявляеся спôльнôсть и схôднôсть интересôвъ селяньскихъ и що, если тôлько рухъ селяньскій ширше розвинеся, бôльше скрѣпне и освѣдомится, на тыхъ основахъ вытворится нове, сильне сторонництво державне, съ котрымъ якъ правительство, такъ и всѣ другѝ сторонництва будутъ мусѣли совѣстно числитись. Мы Русины вступаючись передовсѣмъ за интересы щиронароднѝ, маемо особенну причину радуватись зъ сего нового объяву, зъ сего взросту селяньского руху. Се жь передъ нашими очима выдвигаеся для насъ новый а певный союзникъ, съ котрымъ справдѣ лучитъ насъ спôльнôсть интересôвъ.

Въ нашôй тяжкôй борôбѣ о народнѝ интересы стрѣчаемо тутъ нового союзника не тôлько щирого але и сильного, котрый зможе подати и намъ помôчну руку въ спôльнôй борôбѣ за спôльнѝ интересы. Тôлькожь до сего необходимо потреба, щобы кто схоче пописоватися такими вже дуже давно звѣстными и узнаными „ôткрытями“, що народна поезія доказуе тожсамôсть Русинôвъ въ Галичинѣ и на Украинѣ, а знову зъ другои стороны еще въ „Запискахъ о Южной Руси“ и въ трудахъ О. Миллера доволѣ ясно представлено розвôй и причины упадку историчныхъ думъ, супротивъ чого теорія п. Courrriére'а о занесеню историчныхъ пѣсень зъ Украины до Галичины черезъ вандрôвку кобзарѣвъ выдаеся дуже дивною. О народнôй поезіи говоритъ авторъ: „Порôвнуюче дослѣдженье нар. малорус. поезіи въ Галичинѣ и въ Украинѣ булобы достаточнымъ доводомъ, щобы выказати схôднôсть етнографичну, котра сполучае тѝ двѣ галузи политично розъединенѝ. Въ однôй якъ въ другôй находимъ идентичнѝ темы и тую красоту формы, тое богатство чувства, котре ставитъ малоруску поезію на рôвнѣ съ поезією серôскою. Не стану тутъ говорити о пѣсняхъ обрядовыхъ, спѣваемыхъ на св. Вечеръ, на Великдень, на св. Іоанна (здаеся Щедрôвки передъ Іорд. — перев.), въ котрыхъ подыблемъ гдекуды лише слабôй слѣды древности безъ значеня сущного.

(*Дальше буде.*)

ГДЕЩО О ДѢЛѢ

„Histoire de la litterature contemporaine chez les Slaves“

par C. Courrière membre du Comité slave de Kiev (Paris, G. Charpentier, 1879).

(*Дальше.*)

Впрочѣмъ не бôльше порозумѣня существовало и межи самыми Русинами. Они доперва еще занимались дискусією надъ пытаньемъ, чи ихъ нарôдъ мае бути уважаный яко ôтломокъ народа великоруского, чи яко племя народности ôтрубнои. Коли настало министерство Гогенварта, оживились надѣи Полякôвъ, которѝ бажали прійти à tout prix до автономіи и въ тôй цѣли вôзвали партію Лавровского, щобы сполучилась съ ними. Рускій дневникъ „Основа“ (органъ Лавровского, 1871), що йно заложеный не безъ гдеякихъ субсидій официяльныхъ, пôддержувавъ угодове направленье и проповѣдувавъ сполученье обохъ партій. Лавровскій ôтповѣвъ совсѣмъ справедливо, що Русины становлятъ не партію, але нарôдъ, и що ôнъ не може ничого обѣцювати безъ позитивныхъ гваранцій. Въ дусѣ примирительнôмъ промовлявъ и днев. „Край“ (що до полонизму найправовѣрнѣйшій), но безъуспѣшно.

Коли партія централистична, щобы зашахувати федералистôвъ, вынайшла безпосереднѝ выборы, Поляки обавляючись, щобы не бути въ меншости*), повстали съ цѣлою силою противъ сего нового рода выборôвъ. Русины, котрымъ безпосереднѝ выборы були на руку, стали по сторонѣ централистôвъ. Въ р. 1872 „Руска Рада“ выслала до Вѣдня адресу пôдписану бôльше якъ 300 громадами. Законъ зôставъ ухваленый; Поляки выступили (? — перев.) зъ райхсрату, а Русины не мали зъ него ніякого хôсна. Зъ другои стороны розъяренье, яке панувало межи обома народами еще бôльше взмоглося. Дневники польскѝ огорченѝ за неудачу, яку потерпѣла ихъ политика, подвоили свою завзятôсть противъ Русинôвъ. Они бачили всюда лише „ajentów moskiewskich, wichrzenia panslawistyczne, ruble moskiewskie“ и пр.

Якъ попередне, такъ и дальше представленье стану Галичины п. Courrière-омъ грѣшитъ дуже великою поверховностію и грубымъ незнаньемъ нашихъ краевыхъ ôтношень. Такъ пр. авторови здаеся, що катедра рускои литературы въ львôвскôмъ университетѣ основана доперва р. 1866, коли еи занявъ проф. дръ Огоновскій, — Могильницкого, автора „Скита Манявского“, зачисляе ôнъ еще до жіючихъ писателѣвъ, а межи рускими писателями вычисляе лише о. Гушалевича, Фельдковича (мае бути: Федьковичь) и якогось Шербецкого!! — народного поета!! — Славича и Марію Сіоньску!!! При такôмъ знаню нашои галицкои литературы не диво, що авторъ выводитъ дивоглядни погляды. Алежь предсѣ мôгъ вже поинформуватися, если не зъ „Читанки“ Александра Барвѣньского, може ему мало приступнои, то бодай зъ першого выданя „Исторіи славяньскихъ литературъ“ Пыпина и Спасовича — на стôлько, щобы не писати простыхъ небылицъ о насъ передъ Французами. Всѣ важнѣйшѝ литературнѝ працѣ Галичанъ и Украинцѣвъ, печатанѝ ôтъ 1860 р. въ Галичинѣ, або совсѣмъ незнанѝ авторови, або лише зъ поговору чужого, еще до того не добре дослуханого.

Неменшою поверховностію ôтзначаеся также поглядъ автора на нашу народну поезію. Нагромадженѝ вже доси матеріялы о нашôй устнôй словесности и студіи въ тôмъ взглядѣ переведенѝ ставляютъ теперь далеко бôльшѝ вымоги для кождого, кто береся писати о нашôй пребогатôй устнôй словесности. Есть певна порція наивности въ тôмъ, если теперь доперва кто схоче пописоватися такими вже дуже давно звѣстными и узнаными „ôткрытями“, що народна поезія доказуе тожсамôсть Русинôвъ въ Галичинѣ и на Украинѣ, а знову зъ другои стороны еще въ „Запискахъ о Южной Руси“ и въ трудахъ О. Миллера доволѣ ясно представлено розвôй и причины упадку историчныхъ думъ, супротивъ чого теорія п. Courrriére'а о занесеню историчныхъ пѣсень зъ Украины до Галичины черезъ вандрôвку кобзарѣвъ выдаеся дуже дивною. О народнôй поезіи говоритъ авторъ: „Порôвнуюче дослѣдженье нар. малорус. поезіи въ Галичинѣ и въ Украинѣ булобы достаточнымъ доводомъ, щобы выказати схôднôсть етнографичну, котра сполучае тѝ двѣ галузи политично розъединенѝ. Въ однôй якъ въ другôй находимъ идентичнѝ темы и тую красоту формы, тое богатство чувства, котре ставитъ малоруску поезію на рôвнѣ съ поезією серôскою. Не стану тутъ говорити о пѣсняхъ обрядовыхъ, спѣваемыхъ на св. Вечеръ, на Великдень, на св. Іоанна (здаеся Щедрôвки передъ Іорд. — перев.), въ котрыхъ подыблемъ гдекуды лише слабôй слѣды древности безъ значеня сущного.

(*Дальше буде.*)

*) Властива причина опозиціи Полякôвъ противъ безпосередныхъ выборôвъ була та, що они хотѣли удержати право сойму (где мали свою бôльшôсть), высылати послôвъ (делегацію) до рады державнои и евентуальне право невысыланя такои делегаціи. *Пр. Ред.*

и у насъ селяне порозумѣли и живѣйше почули такъ свои права якъ и свои жизненнй интересы, щобы и наше селяньство могло съ повною свѣдомостію такожь выступити на политичный виднокругъ и взяти живу участь въ заступництвѣ и оборонѣ своихъ интересôвъ. До сеи цѣли веде просвѣта народа, надъ котрою намъ слѣдуе всѣма силами трудитись.

Гдещо о реклямаціяхъ

зъ причины хибного заклясованя (§. 37, бук. е.)

(Конець.)

Розходится теперь о тое, якъ на дѣлѣ при провѣрюваню клясованя грунтôвъ придержоватись попередъ поданыхъ правилъ законныхъ о клясованю? Вже попереду сказано, що при провѣреню обчисленя чистого доходу зъ дотычащого грунту треба придержоватись тыхъ самыхъ правилъ, пôсля котрыхъ клясованье грунтôвъ урядово переводилося, — однакожь при реклямованю суть вже данй певнй обмеженя. Передовсѣмъ треба памятати, що подѣлъ на клясы и роды культуры, якъ и тарифы клясификаційнй, означуючй для кождои клясы кождого рода культуры скôлькôсть чистого доходу зъ одного морга грунту, — суть вже правосильно и остаточно установленй и не дадутся бôльше вже съ успѣхомъ оспорювати. Такъ прим. пôсля тарифы клясификаційнои, ухваленои остаточно центральною комисіею, установлено въ турчаньскôмъ повѣтѣ для огородôвъ лише двѣ клясы съ доходомъ 5 зр. и 2 зр. зъ одного морга. Оспорювати тую установу и доказовати, що въ тôмъ повѣтѣ повинно установитись для огородôвъ еще трету клясу съ доходомъ зр. 1·20, якъ се зроблено въ стрыйскôмъ повѣтѣ, або еще дальшихъ три клясъ, якъ се зроблено пр. въ львôвскôмъ повѣтѣ, — и жадати, щобы реклямованый грунтъ заклясовано до клясы для дотычащого повѣту и дотычащои культуры въ тарифѣ клясификаційнôй не выказанои, — булобы пôсля моеи думки совсѣмъ блуднымъ. Не менше блудно булобы доказовати, хотяйбы на пôдставѣ законныхъ приписôвъ и обчислень, що пр. чистый доходъ зъ одного морга рôлѣ II клясы въ тернопôльскôмъ повѣтѣ хибно обчислено на 6 зр., а що противно слѣдовалобы сей доходъ низше оцѣнити, якъ такожь булобы безкористно доказовати, що пр. несправедливо обчислено чистый доходъ зъ одного морга лѣса низше, якъ такій же доходъ зъ морга рôлѣ. Такй и тымъ подôбнй реклямаціи не довелибы до ніякого користного наслѣдку.

Реклямація задля хибного заклясованя мусить держатись высше згаданыхъ границь ненарушимости подѣлу клясъ и клясификаційнои тарифы въ загалѣ, отже и ненарушимости чистого доходу установленого въ тôй тарифѣ для кождои культуры и для кождои клясы дотычащого повѣта. Задачію реклямуючого може бути лише тое, на основѣ попередъ наведеныхъ законныхъ приписôвъ доказати, що его грунтъ, задля котрого ôнъ реклямуе, своею квалификаціею не ôтповѣдае тôй клясѣ, до котрои его заклясовано, що отже не дае такого доходу, якій установлено въ тарифѣ клясификаційнôй для сеи клясы, але дае доходъ меншій и повиненъ для того бути перенесеный до гôршои (высшои) клясы, що отже и доходъ въ „вытягу“ (аркушику) обчисленый есть хибный и повиненъ бути на меншу квоту зниженый. До переведеня сего доводу мають послужити попередъ наведенй приписы законнй, приложенй (застосованй) въ практицѣ до свойствъ реклямованого грунту.

Въ тôмъ взглядѣ насувае ся еще одно помôчне жерело, а тымъ суть взорцевй грунта установленй для кождои клясы кождои культуры дотычащого повѣту. Взорцевый грунтъ повиненъ бути образомъ (типомъ) справедливого заклясованя, бо взорцевый грунтъ мае власне въ кождôй клясѣ показати, якъ мае на дѣлѣ выглядати грунтъ, котрый можна заклясовати до дотычащои клясы с. е. до тои клясы, для котрои взорцевый грунтъ установлено.

Взорцевый грунтъ мае бути, такъ сказати, персонификацією кождои позиціи тарифы клясификаційнои для кождои клясы, кождои культуры и кождого повѣту (дистрикту) клясификаційного. Ôтношенье взорцевого грунту до законныхъ приписôвъ о клясованю — есть меншебôльше таке, якъ теоріи до прикладу и то прикладу урядово установленого. Що може бути неясне въ теоріи, повинно розъяснитись въ практицѣ. При провѣрюваню справедливости заклясованя на пôдставѣ попередъ поданыхъ приписôвъ законныхъ може бути еще гдещо сомнительне, неясне, неунятне. Въ тôмъ взглядѣ подае много помочи грунтъ взорцевый. Бо въ загалѣ повстае пытанье, чи дотычащій грунтъ справедливо заклясовано до певнои клясы, то зô взгляду на взорцевый грунтъ, установленый для тои клясы, се пытанье зводится на таке пытанье: чи дотычащій грунтъ по своѣй квалификаціи с. е. по своѣмъ покладѣ, складовыхъ частяхъ, положеню, выдатности и т. д. есть такій самъ, якъ грунтъ взорцевый, установленый для тои клясы?

Пôсля закона повиненъ бути для кождои клясы, кождои культуры дотычащого повѣту выбраный зъ помежи грунтôвъ въ тôмъ повѣтѣ положеныхъ грунтъ взорцевый и точно описаный. Описъ взорцевыхъ грунтôвъ повиненъ находитись въ комисіи шацунковôй, а взглядно въ дотычащôмъ староствѣ. Сей описъ обнимае одинацять рубрикъ, зъ котрыхъ найважнѣйшй рубрики: 4) складовй части грунту, 5) поклады грунту, 6) положенье взорцевого грунту, его похилôсть до сонця и иншй особеннй свойства. Маючи такій описъ грунтôвъ взорцевыхъ, легко порôвнати кождый реклямованый грунтъ съ его взорцемъ и выказати, що примѣромъ реклямована рôля заклясована до певнои клясы не ôтповѣдае своею квалификаціею, се есть своимъ складомъ, покладомъ, положеньемъ и т. п. взорцевому грунтови установленому для сеи клясы. Если пр. складова часть взорцевого грунту есть означена яко чорноземъ, его поклады — глина, а ôттакъ пѣсокъ, его положенье до сонця и на рôвнинѣ, — а реклямованый грунтъ (заклясованый до клясы, для котрои сей взор. грунтъ установлено) есть пѣсковатый, покладъ мае камѣнистый и творитъ собою косогору звернену до пôвночи, отже ôтъ сонця, — и если до того еще въ описѣ повѣту выказано, що мѣстцевôсть, въ котрôмъ реклямованый грунтъ положеный, мае въ загалѣ самй пѣсковатй грунта, звернен до пôвночи, съ камѣнистымъ покладомъ и т. д., — то на пôдставѣ такихъ даныхъ вже далеко лекше доказати, що реклямованый грунтъ несправедливо заклясовано до тои клясы, для котрои установлено такъ ôтмѣнно квалификованый грунтъ взорцевый. Еще бôльше узасадненя набере реклямація, если докажеся, що реклямованый грунтъ бôльше похожій до взорцевого грунту установленого для лихшои клясы, анижь до взор. грунту тои клясы, до котрои реклямованый грунтъ зачислено.

Просвѣтѣмся!

Пôзнати самого себе, пôзнати свои хибы — пôзнати и поправитись, се було по всѣ часы найважнѣйшою и найтяжшою задачію кождого чоловѣка. Пôзнай себе — буде зъ тебе! Коли се велика задача для единицѣ, — о скôлько жь бôльша она для бôльшого числа людій, для цѣлои клясы, для цѣлои соспôльности, для цѣлого народа! А ничого ôтраднѣйшого, ничого бôльше потѣшаючого, якъ коли такои задачѣ пріймаеся цѣла кляса людности, цѣлый нарôдъ. Се доказъ и доброи волѣ и жизненности и можливости поправы.

Коли не помыляемося, то нашь нарôдъ, а передовсѣмъ его интелигентна верства ступае на тую дорогу внутрѣшнои розваги. Численнй неудачѣ мовьбы приневолюючою силою звернули увагу нашои интелигенціи на таке самопôзнанье, на исповѣдь власныхъ грѣхôвъ. Бôльше якъ ôтъ року розкрываемо и розпôзнаемо нашй хибы, нашй блуды, нашй недостатки. Видно не мало ихъ набралось, коли доси не покôнчено ихъ розглядати. И справдѣ! Не будь ихъ тôлько у насъ — мы не булибъ такъ тяжко и такъ низько упали. Але що смѣемо явно до сего признатись и съ цѣлою щиростію прилюдно вдаритись въ груди, — се показуе, що хочемо бути праведными, що хочемо бути добрыми, що хочемо поправитись. Але, якъ сказано, се тôлько початокъ а не конець дѣла народного розкаяня, божь и не всѣ еще розкаялись и — не у всѣмъ! Въ многôмъ и много недугуемо, тожь и не скоро можемо розпôзнати и вылѣчити нашй недуги. А розпôзнанье слабости, се рѣчь якъ для единицѣ такъ и для загалу многоважна, ледви чи не найважнѣйша.

Пôзнаемо, що одною зъ головныхъ причинъ нашихъ народныхъ неудачь есть недостаточнôсть або и цѣлковитый бракъ народнои просвѣты, а тымъ самымъ и народного самопôзнаня въ цѣлôмъ народѣ, а то такъ въ масахъ народныхъ, якъ и въ интелигенціи. Слѣдуе отже поправитись и всѣма силами взятися до просвѣты руского народа, не выключаючи и самои интелигенціи. На просвѣту рускои интелигенціи въ народнôмъ дусѣ рускôмъ положивъ головну вагу Впр. о. Качала въ своѣй статіи. Впр. о. Наумовичь забравъ такожь голосъ въ справѣ народнои просвѣты и пôднявся труду розкрыти много темныхъ сторôнъ сеи такъ важнои а такъ все еще занедбанои справы. Совсѣмъ справедливо замѣчае о. Н., що все то, що доси зроблено у насъ для народнои просвѣты, есть лише каплею въ мори. Однакожь, чи зъ того слѣдуе, що народна просвѣта есть у насъ середъ теперѣшныхъ обстоятельствъ не можлива? Се можна тôлько такъ розумѣти, що, якъ довго наша интелигенція буде такою и такъ поступати якъ доси, такъ довго не можна думати о правдивôй просвѣтѣ народнôй у насъ. Дуже справедливо говоритъ о. Н.: „если хочемо, щобы тая капля (просвѣты) въ морю сталася бодай потокомъ, то *мы, просвѣтитель народа, повиннй ôтродитись духомъ* и ôткинути ôтъ себе всѣ ставшйся вже второю природою привычки, и вернутись до народу, ôтъ котрого мы далеко-далеко ôтбѣгли.“ Не менше вповнѣ справедлива замѣтка, що наша интелигенція есть выхована и перейнята чужимъ, противународнымъ, аристократично- (шляхоцко-) польскимъ духомъ, що вже зъ малу всыпае въ себе погорду до „хлопа-Гаврила“, а съ тымъ разомъ и погорду для народного слова, дальше для рôдного языка, яко „хлопского“, для рôднои словесности и въ загалѣ для всего, що свое, народне, руске. Основнôй и дуже вѣрнôй діягнозѣ пôдтягае о. Н. руске священьство, выказуючи, якъ оно далеко стоитъ ôтъ народа и ôтъ него ôтчужуеся. Давнй священики т. з. antiquae educationis, ôтдѣленй своею малообразованностію и тогдашною высокоглядностію панôвъ ôтъ аристократичныхъ вплывôвъ двôрскихъ, жили близько народа и съ народомъ и мали его повне довѣріе. Пôзнѣйшй часы робили щоразъ бôльшій провалъ межи священьствомъ а народомъ, такъ що зъ того часу наше священьство въ значно переважнôй части перестало бути народнымъ. „По священьствѣ studii rutheni слѣдовало вже поколѣнье, — пише о. Н., — котре училось не тôлько ôтъ чужихъ, але и ôтъ своихъ: презирати и высмѣвати все, що народне, руске — и якъ найбôльше ôтъ него ôтдалятись, а пріймати въ свои домы польско-паньскй норовы и пороки. Наше духовеньство вôйшло вже въ мниме высше товариство и перенялось его духомъ. Рускій языкъ выгнано зъ приходскихъ комнатъ въ кухню, рускй богословскй книги заступила библіотека всякихъ иншихъ, но не рускихъ книжокъ...“ Самъ о. Н. пише наконець такъ: „я тожь такъ само, якъ множество зъ насъ, дорогй отцѣ-други, звычайный продуктъ аристократично-польского антинародного выхованя и тому думаю, що и вы схочете признатись въ тôмъ самôмъ и подумати надъ тымъ: чи не лучше бы намъ всѣмъ повернути до народу, ôтъ котрого мы, его духовнй, такъ далеко ôтбѣгли?..“ О. Н. розкрывъ въ своѣй статіи безпощадно слабй стороны нашого духовеньства и никто певно не може его посудити въ тôмъ взглядѣ о пессимизмъ. Можна бы може сказати, що раны занадто ясно освѣченй, однакожь для основнои діягнозы треба и ясного освѣтленя. Съ тою діягнозою треба вповнѣ згодитись, однакожь повстае пытанье, що значитъ „повернути до народа“ и якй суть тй радикальнй средства поправы, о котрыхъ говоритъ о. Н.?

(Дальше буде.)

ДОПИСЬ.

Зъ Львôвского повѣту. (*Справа подѣльности селяньскихъ грунтôвъ.*) Справу повздержаня щоразъ бôльшого роздроблюваня посѣлости селяньскои неразъ вже порушали нашй часописи. Теперь же само правительство бере тую справу въ свои руки и совѣтуе надъ тымъ, чи и въ якій способъ належалобы змѣнити законъ зъ дня 1 падолиста 1868 д. з. кр. ч. 25, котрымъ усторонено давнѣйше обовязуючій заказъ дѣленя грунтôвъ. Щобы розсмотрити фактичнй обстоятельства, вытворенй въ наслѣдство згаданого закону краевого, и оцѣнити безсторонно высказанй въ тôмъ дѣлѣ розличнй гадки, прійшло до пересвѣдченя, що треба призбирати и звести въ цѣлôсть немало матеріялу статистичного, а именно выказати даты:

1) Ôтъ кôлько посѣлостій селяньскихъ зôстали ôтлученй грунтовй части ôтъ хвилѣ правосильности закона зъ дня 1 падолиста 1868 д. з. к. ч. 25 с. е. ôтъ 8 сѣчня 1869 певнй грунта, а то такъ въ дорозѣ добровôльнои або примусовои продажи, якъ и въ дорозѣ подѣлу спадщины?

2) Въ кôлько случаяхъ ôтлученье тое булобы наступило, хотьбы повысшій законъ не бувъ выданый, а то зъ причины будовы желѣзниць и публичныхъ дорôгъ або зъ иншихъ ôтъ свобôдной постановы посѣдателя независимыхъ причинъ?

3) Кôлько всёго обшару занимали тотй посѣлости селяньскй, котрй по р. 1868 дôзнали зменшеня територіяльного передъ р. 1869, а якій обшаръ занимаютъ они сегодня, не вчисляючи грунтôвъ пôдъ 2) згаданыхъ?

4) Кôлько штукъ худобы тяглои (коній, волôвъ) находилося въ кождôй громадѣ передъ р. 1869, а кôлько находится сегодня и чи причины зменшеня скôлькости худобы тяглои — если се дѣйстно сталося — належитъ глядати въ подѣльности грунтôвъ селяньскихъ, чи гдеинде?

5) Кôлько новыхъ газдôвствъ селяньскихъ повстало на грунтахъ ôтлученыхъ ôтъ первѣстныхъ посѣлостій и якій обшаръ занимаютъ тотй газдôвства?

6) Кôлько ôтлученыхъ грунтôвъ прилучено до иншихъ уже существовавшихъ посѣлостій?

7) Яка есть рôжниця въ скôлькости посѣдателѣвъ грунтôвъ селяньскихъ передъ р. 1869 а нынѣшнымъ станомъ?

Такй даты маютъ выказати всѣ начальства громадскй тутешного повѣту на руки староства съ можливою точностію въ формѣ табеляричнôй пôсля залученого взôрця.

Въ кôнци дотычного розпорядженя (зъ 15 марта с. р. ч. 3264) староство завзывае начальства громадскй, щобы въ дотычнôмъ справозданю обявили свою гадку:

а) якй користнй чи некористнй наслѣдства мавъ згаданый законъ для партій интересованыхъ сторôнъ для газдôвства сельского и для силы податковои повѣту?

б) чи обявившйся зъ сего закона користи перевысшаютъ повставшй въ наслѣдство тогожь некористи, або насупротивъ?

в) а въ послѣднôмъ случаю, якй средства запобѣгаючй належалобы ввести въ дорозѣ законодательнôй, щобы положити рѣшучу запору некористнымъ наслѣдствамъ наведеного закона краевого?

Якъ бачимо отже, впроваджена тутъ на порядокъ дневный справа есть великои досяглости, а если призбираесь дотычный матеріялъ, довѣдаемось зъ него много цѣкавыхъ рѣчій.

Тожь бажати бы належало, щобы правительство чимъ скорше старалось довести до кôнця порушену справу такъ въ власнôмъ интересѣ якъ и въ интересѣ загроженого господарства краевого.

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(Дальше.)

Приступаю теперь до 9 точки: „Сповнюванье права выбору черезъ неуправненыхъ и перешкоджуванье управненымъ выповнювати право выборче“. Не буду тутъ ПП-ôвъ довго томити. П. справоздавець самъ вказавъ двохъ неуправненыхъ, а именно Евгенія и Людвика Мазараки и еще Ивана Сеньковского, що я съ великою пріятностію принимаю до вѣдомости. Лишь то мене дивуе, що п. справоздавець, котрый собѣ такъ богато працѣ задавъ, щобы „простудіювати“ тй акты, спустився совсѣмъ на то, що староста, а взглядно намѣстництво высказали про Ивана

Книгиницкого, Баруха Гельмана и Викентія Гумякевича. Аджежь въ протестѣ покликанося на Мартинця яко свѣдка, котрый дуже добре знае ôтношеня тыхъ выборцѣвъ. Колибы того свѣдка въ тôмъ взглядѣ переслухано, то бувбы певно еще гдещо бôльше навѣвъ, зъ чого бы п. справоздавець такъ само переконався якъ и я о тôмъ, що тѝ паны не мали права брати прямого удѣлу въ выборахъ. Але протяглобыся занадто довго, колибы я хотѣвъ се дѣло высвѣчувати. Залишаю се дѣло и переходжу до точки 10, котра говоритъ о тôмъ твердженю протесту, будьтобы многимъ выборцямъ рôжными способами перешкоджено брати удѣлъ въ выборѣ. Наведено тамъ цѣлый рядъ фактôвъ. Выборцѣ Теодоръ Дутка, Василь Волочѣй, Петро Веркалець и Микита Хмельовскій потвердили, що имъ перешкоджено приступити до выбору, а гдеякихъ нявѣть передъ самымъ выборомъ арештовано, черезъ що они мимо щирои волѣ не могли ôтдати своихъ голосôвъ, якъ Петро Веркалець и другѝ. Але о тôмъ еще пôзнѣйше поговорю. Що тыкае Станиславова, мушу еще гдещо сказати про Ивана Ткачовского. Коли той хотѣвъ голосувати за Заклиньскимъ, то староста сейчасъ казавъ его вытрутити и безъ поданя правнои причины арештувати. Правда, пôзнѣйше на жаданье члена комисіи, Моха, выпущено того выборця зъ арешту, але до голосованя его вже не допущено. (*Слухайте! на лѣвици*). Той фактъ дуже чистенько замазуе п. справоздавець кажучи, „выпадае зъ того, що той выборець при другôмъ выборѣ по просту не бувъ присутный, а прійшовъ може ажь по укôнченю выбору“. Отожь позволю собѣ поратувати троха память п. справоздавця и нагадаю ему за дозволомъ п. президента слѣдуюче мѣстце зъ протесту станиславôвского. На стор. 12 написано тамъ: „Коли голосы выборцѣвъ балянсували межи обома кандидатами, а рôжниця була лишь о кôлька голосôвъ, и коли сторонники Пузыны почули обаву, щобъ не переважили голосы за рускимъ кандидатомъ, то щобы стероризувати рускихъ выборцѣвъ и ôтклонити ихъ ôтъ голосованя за Заклиньскимъ, п. комисарь староства, Єгерманъ, вытягъ изъ салѣ выборчои одного выборця, Ивана Ткачовского зъ села Викторова, ôтдавъ его полиціянови, котрый заволѣкъ его до арешту и продержавъ тамъ ажь до скôнченя выбору. Коли рускій членъ комисіи, Мохъ, почувъ о тôмъ арештованю и интерпелювавъ комисаря выборчого о насилуванье права выборчого, приведено згаданого выборця передъ выборчу комисію, где ôнъ справдѣ признавъ, що повѣтовый комисарь п. Єгерманъ вытягъ его зъ салѣ выборчои и арештувавъ безъ всякого права, черезъ що ôнъ не мôгъ зробити ужитку зъ свого права голосованя.

А коли меншôсть рускихъ членôвъ комисіи просила, щобы голосъ того выборця въ листу выборчу вписати, то бôльшôсть комисіи выборчои и комисарь выборчій заборонили пôдъ предлогомъ, що голосованье вже скôнчене, хотяй Иванъ Ткачовскій пôсля §. 45 поступованя выборчого передъ замкненьемъ голосованя зôставъ зъ арешту до салѣ впровадженый, а впрочѣмъ при выклику его имени ôнъ не зъ своеи вины не ôтдавъ голосу, але длятого, що сидѣвъ пôдъ той часъ въ арештѣ. П. справоздавець однакожь оправдуе всѣ тіи обстоятельства простою догадкою: Може бути, що ôнъ явився по выборѣ, або може бути сталося се або тое! Ну, длячогожь не переслухано Ткачовского и о. Моха, котрый за Ткачовскимъ вставився, длячого той случай не не выяснено? Чи не зъ боязни, щобы не мусѣти сконстатувати, що выборець противного кандидата зôставъ безправно затасканый до арешту? Такъ, тутъ ходитъ о Русина; а чи одинъ Русинъ бôльше або менше въ арештѣ сидитъ, тымъ панамъ байдуже. (*Веселôсть.*) Рѣчь дуже сумна, але правдива. Въ Товмачи жандармъ Фиголь зневаживъ чинно выборця Волосинюка; се значитъ, жандармъ не побивъ его ажь такъ, щобы съ нимъ вже кепско було, але, якъ сказано въ протестѣ, неделикатно его мацнувъ.

Теодоръ Дутка вызнавъ, що жидова въ глотѣ его притримала, такъ що ôнъ не мôгъ пôйти, при тѣснѣйшôмъ выборѣ дати свôй голосъ. На тое каже справозданье, що се неправда, бо одинъ свѣдокъ а то листоношъ Вассеръ, котрый хотѣвъ Дутку 8-ма зр. пôдкупити, вызнавъ, що видѣвъ его пяного. Отже Лейба Вассеръ, котрый самъ зôстае въ пôдозрѣню пôдкупства, стаесь клясичнымъ свѣдкомъ, коли свѣдчитъ на искористь Дутки (*Слухайте! на лѣвици*), и противъ такого свѣдка вызнаня самого оскорбленого не маютъ найменшого значеня!

Василь Волочѣй такожь не ôтдавъ голосу; въ справозданю сказано, що се тôлько случайнôсть, хочь се рѣчь доказана, що ôнъ насиліемъ перешкодженый бувъ ôтдати свôй голосъ.

Але, мои ПП., коли бъ всего дотеперь говореного було еще за мало, то фактъ, якій стався съ Петромъ Веркалцемъ въ Порогôвъ есть того рода, що справдѣ подумати о нѣмъ — волосъ на головѣ встае. Ото зъявляесь выборець, 70-лѣтный старець (*Слухайте! слухайте! — на лѣвици*), мужь поважаный, кôлькаразовый начальникъ громады, чоловѣкъ, котрый платитъ 80 зр. податку грунтового, а 80 зр. для галицкого хлѣбороба дуже богато. Хоровитый той старый чоловѣкъ ôтдавъ свôй голосъ на руского кандидата и за той проступокъ вытерпѣвъ богато, бо коли зôйшовъ въ долину, почали его зô всѣхъ сторонъ тручати, сѣпати; цѣла зграя жидôвскихъ бахорѣвъ прилюдно его на ганьбу пôдняла... И ось що! — бачитъ тое на свои очи жандармъ Сидоръ и замѣсть тыхъ бахорѣвъ розôгнати и вступитися за бѣднымъ старцемъ, — ôнъ подумавъ собѣ: я тую рѣчь коротше залагоджу — и замикае старого до арешту (*Голосне негодованье на лѣвици.*) — и старый ревно плаче въ арештѣ мовь на руинахъ Єрусалима. (*Веселôсть на лѣвици.*) Такъ, мои ПП., то не смѣху варте, то чувство бурится на такій поступокъ; але я мушу и такѝ епизоды приводити, бо не хочу васъ нудити. Такъ, мои ПП., той ц. к. жандармъ Сидоръ, потягненый до отвѣчательности, заявивъ, що секретарь повѣтовый Ридль зачувъ, що въ долинѣ есть якійсь пяный и давъ розказъ, его арештувати. На тое каже секретарь повѣтовый: Коли я розказавъ арештувати, то я розумѣвъ арештувати піяка а не якого порядного чоловѣка. (*Веселôсть.*) П. справоздавець хоче цѣлу тую исторію по просту перескочити и каже, що арештованье, може бути, наступило черезъ несправедливый доносъ жандарма Сидора, — але самои сути рѣчи п. справоздавець не хоче тыкати, бо она для него за дуже дражлива. Тôлькожь розумѣесь само собою выборець Веркалець не мôгъ зъ свого права выборчого скористати.

(*Дальше буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Арештованя въ Петербурзѣ и Москвѣ продовжаются безнастанно. Въ Петербурзѣ полиція ôткрыла при улици Форштадскôй тайну друкарню и арештовала три особы. Рôвножь удалося полиціи арештувати двѣ важнѝ личности революційного руху, а именно: Арона Чукча, одного зъ членôвъ „исполнительного комитету“ и еще одного мужчину незвѣстного имени, при котрôмъ найдено множество проклямацій. Имени свого не хотѣвъ ôткрыти. Єго выставлено въ полиціи на показъ и завôзвано жителѣвъ Петербурга, щобы ишли на него дивитись, чей кто его пôзнасть; рôвножь всѣ сторожѣ камениць одержали наказъ сходитись глядѣти на арештованого. Чи удалось кому пôзнати арештованого и подати его имя, не звѣстно. Пôдчасъ везеня нигилистôвъ на шибеницю арештувала полиція три особы, мѣжь тыми одну паню, котра голосно почала выславляти засудженыхъ; простый нарôдъ кинувся на ню, але полиція еи охоронила передъ народомъ и арештувала. Професора Соловева, котрый въ день суду надъ цареубійцями мавъ промову въ благотворительнôмъ обществѣ и сказавъ, що царь не повиненъ пôдписати смертного выроку, — арештовано, якъ згôдно доносятъ всѣ газеты. Въ Москвѣ заведено малый станъ облоги; тамъ мали ôткрыти тайну друкарню. Рôвножь мали ôткрыти тайну друкарню въ Кіевѣ.

Незабавомъ розпôчнутся въ Россіи новѝ процесы политичнѝ. Въ Петербурзѣ найблизшій процесъ буде точитись въ справѣ Тригонѣ, званого Мильордомъ, арештованого по замаху на царя въ Петербурзѣ. Тригоня есть однымъ зъ головнѣйшихъ нигилистôвъ россійскихъ, числитъ 35 лѣтъ, бувшій адвокатъ въ Одессѣ. При кôнци сего мѣсяця ôтбудеся такожь процесъ политичный въ Кіевѣ. Обжалованыхъ есть шѣсть особъ: дворяне Кашинцевъ, Щедринъ и Присецка, сынъ священника Преображеньскій, жена доктора Богомольцева и жена професора Ковалевска.

По катастрофѣ петербурскôй заказано студентамъ университетôвъ збиратись на нарады. Того заказу не послухали студенты московского университету; двѣста кôлькадесятъ ихъ зôйшлось въ будынку университетскôмъ на нараду. Ректоръ завôзвавъ ихъ, щобы розôйшлись; они не послухали. Тогды войско и полиція окружили университетъ, списано всѣхъ участникôвъ збору и ôтдано ихъ пôдъ судъ университетскій. — Засудъ на студентôвъ петербурского университету за звѣстну недавну аферу при дорôчнôмъ торжествѣ университетскôмъ запавъ вже послѣдными днями. Судъ университетскій засудивъ 18 студентôвъ на выключенье зъ университету, 71 студентôвъ на арештъ ôтъ 3—7 днѣвъ съ погрозою, що въ случаю повторного переступства чекае ихъ выключенье, а 100 студентôвъ укарано наганою. Кромѣ того послѣдными днями ôтшукала и арештовала петербурска полиція укрывавшогося довго студента Подбельского, котрый пôдчасъ того торжества университетского чинно инсультувавъ (схвативъ за плече) присутного торжеству министра просвѣты Сабурова.

Зимовый дворець и палату Аничкова обкопуютъ доокола и обводятъ пôдземною желѣзною сѣтію, котра мае хоронити передъ пôдкопами и пôдкладуваньемъ пôдъ тіи царскѝ резиденціи експльодуючихъ матеріялôвъ.

Рада полиційна додана петербурскому градоначальникови, Баранову, вже не ôтбувае засѣдань и небавомъ мае бути розвязана. Самъ Барановъ уступае незадовго, а его мѣстце займе градоначальникъ Одессы генералъ Гайнцъ. Длячого Барановъ, стоячій у царя въ ласкахъ и посѣдаючій царске довѣріе, уступае, се доси загадка неôтгадана.

До вѣденьскои „Presse“ доносятъ зъ Петербурга, що новый царь выдасть 29 с. м., яко въ день именинъ небôщика ôтця, указъ запроваджуючій реформы въ царствѣ. Кореспондентъ петербурскій до „Kölnische Zeitung“ подае яко фактъ, що по смерти царя Александра II знайдено на его бюрку проектъ реформы конституційнои для губерній европейскои Россіи и що новый царь заразъ по смерти ôтця того проекту не оголосивъ длятого, щобы не здавалось, що ôнъ налякавсь нигилистôвъ.

Дня 25 цвѣтня кн. Горчаковъ буде празднувати 25-лѣтный ювилей канцлерства (министра справъ заграничныхъ). Кн. Горчаковъ хорый, пробувае въ Ниццѣ и тамъ таки ôтпразднуе свôй ювилей. Зъ Петербурга выѣдутъ до Ниццы съ желанями ôтъ царя бар. Іомини и бар. Фредериксъ. Имовѣрно того таки дня кн. Горчаковъ подасться до димисіи. Кто буде его наслѣдникомъ, доси не звѣстно.

Посолъ россійскій въ Берлинѣ, Сабуровъ, одержавъ препорученье ôтъ свого правительства порозумѣтись съ кн. Бисмаркомъ взглядомъ права притулку (Asilrecht) въ тôмъ взглядѣ, щобы убійство княжои головы уважалось звычайнымъ злочиньствомъ, а такѝ злочинцѣ щобы були выдаванѝ. Россія не думае уживати жадныхъ прессій, а числитъ на солидарнôсть державъ европейскихъ; коли кабинеты не порозумѣются дипльоматичною кореспонденціею, то буде скликана спôльна конференція.

Сенаторъ Половцевъ, котрый передъ смертію Александра II ôтбувавъ ревизію въ кіевскôй губерніи и ôткрывъ много непорядкôвъ и надъужить въ рôжныхъ урядахъ, розпочавъ наново перервану смертію царя ревизію въ Кіевщинѣ.

Експедиція противъ Текинцѣвъ въ Азіи скôнчилася и ген. Скобелевъ вертае до Петербурга. Въ Асхабадѣ попрощався съ войсками и заявивъ, що експедиція осягнула вже свою цѣль. Англичане отже безпôдставно пôдозрѣвали, що войска россійскѝ пôйдутъ на Мервь.

Ромунія. Кабинетъ ромуньскій Іоана Братіяна подався до димисіи. Король хотѣвъ поручити Іоанови Братіяну зложити новый кабинетъ, але той рѣшучо заявивъ, що зъ причины ослабленя намѣряе совсѣмъ усунутись ôтъ дѣлъ публичныхъ. Король завôзвавъ Димитрія Братіяна (брата Іоана), дотеперѣшного посла въ Константинополи, щобы ôнъ принявся зложити новый кабинетъ. Димитрій Братіяно принявся тои мисіи.

Италія. Криза министерска въ Италіи вже скôнчилась и то въ той способъ, що на наляганье короля кабинетъ Кайролього ôткликавъ свою димисію. Министеріюмъ Кайролього въ повнôмъ своѣмъ складѣ выступитъ слѣдуючого тыждня передъ парляментомъ и зажадае вотумъ довѣрія, котре, есть надѣя, одержитъ. Потôмъ запевне, наступитъ якась реконструкція кабинету.

Франція. Незабавомъ маютъ войска французкѝ въ пôвнôчнôй Африцѣ розпочати вôйну съ Крумирами. Вѣдомости, якѝ зъ пôвнôчнои Африки доходятъ, суть дуже суперечнѝ: однѝ доносятъ, що Крумиры хотятъ зложити оружіе, другѝ, що готовлятся до завзятого бою и покладаютъ надѣю на бея туниского и Италію. „Journal des Débats“ остерѣгае Французôвъ, що вôйна съ племенами африканьскими не буде такъ дуже легка, що французка армія мае дѣло съ непріятелемъ зручнымъ и прудкимъ.

Дня 19 цвѣтня почавъ межинародный конгресъ монетарный въ Парижи свои нарады. Министеръ дѣлъ заграничныхъ Бартелеми Ст. Илеръ отворивъ засѣданье конгресу бесѣдою. Ôнъ звернувъ увагу делегатôвъ на тое, що сей конгресъ есть найважнѣйшій зô всѣхъ доси ôтбутыхъ. Пытанье монетарне теперь мае незвычайну доносимôсть. Оборотъ грошевый при теперѣшныхъ економичныхъ ôтношеняхъ нарушеный съ шкодою для добробыту краѣвъ. Конгресъ мае задачу вынайти средства, щобы нарушену рôвновагу привернути. Президентомъ конгресу выбрано черезъ аклямацію Магнена, французкого министра финансôвъ. Магненъ въ вступнôмъ своѣмъ словѣ освѣдчаесь за интернаціональнымъ биметализмомъ (рôвнобѣжною циркуляціею золотои и срѣбнои монеты), яко одинокимъ системомъ, котрый може въ всѣхъ частяхъ свѣта привернути регулярнôсть монеты.

Балканьскій пôвъостровъ. Якъ мы вже доносили, греческе правительство згодилось на линію граничну, вызначену ѣй въ послѣднôй нотѣ державъ. Дня 19 цвѣтня гр. Гацфельдъ разомъ съ прочими представителями державъ вручивъ ноту Портѣ. Нота не заключае въ собѣ постановлень о способѣ передачи Греціи вызначенои територіи; се буде предметомъ пôзнѣйшихъ розправъ.

НОВИНКИ.

— **Съ днемъ свѣтлого праздника Воскресенія Христова** витаемо всѣхъ нашихъ ВП. читателѣвъ радôстными словами: Христосъ воскресе! и при загальнôмъ ôтгомонѣ щирыхъ привѣтôвъ, що кожду грудь руску милымъ чувствомъ напуваютъ, здоровимъ всѣхъ сердечно и желаемъ щасливои долѣ. Веселыхъ святъ!

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Озерна въ повѣтѣ золочѣвскôмъ 300 зр. запомоги для пошкодованыхъ селянъ черезъ градобитье.

— **ВПр. нашь Митрополитъ** мае выѣхати въ послѣдныхъ дняхъ червця до Риму на торжество кирило-методіевске, котре ôтбудеся дня 5 л. липця с. р.

— **Посмертна згадка**. Зъ Мостôвъ великихъ пишутъ намъ: Дня 16 цвѣтня с. р. при численнôй участи священьства и народу похоронили мы тлѣннѝ мощѣ бл. п. о. Павла Калитовского, пароха Бутынъ, вицедекана и отця численнои родины. Небôщикъ належавъ до тыхъ рѣдкихъ мужѣвъ, котрѝ безъ великого шуму выповняютъ взорцево свои обовязки взглядомъ родины и народу свого. Въ закутику бутыньскôмъ выховався бл. п. о. Павло Калитовскій и тутъ цѣле свое житье посвятивъ народови свому. Згасла намъ зоря жовкôвского повѣту, попращався съ житьемъ взорцевый отець родины, утомився примѣрный отець духовный, щирый, безъинтересовный опѣкунъ и оборонця народу свого. Вѣчная Тобѣ память, мужу великихъ заслугъ! За Твои тихѝ труды неустаннѝ заховаемо ôтъ рода въ родъ въ серцяхъ нашихъ вдячнôсть и милу вспоминку для Тебе! Спи, рицарю нашь, супокôйно по довголѣтныхъ трудахъ; не журись: гадки твои праведнѝ сиротами не останутъ, они знайдутъ опѣкуна, котрый ихъ дальше плекати буде.

— **Тайными совѣтниками** зôстали именованѝ гр. Володимиръ Руссоцкій и Павло Попель.

— **Совѣтникомъ палаты въ найвысшôмъ трибуналѣ** зôставъ именованый дръ Пепловскій, совѣтникъ высшого суду краевого во Львовѣ.

— **Концепистами скарбовыми** зôстали именованѝ В. Яворскій и С. Кульматицкій.

— **Рускій народный театръ** пôдъ дирекціею О. Бачиньского, остаючій теперь въ Перемышли, ôтграе въ четверъ дня 16 (28) с. м. по разъ першій народну комедіоперу въ 3 актахъ п. н. „*Процiха*“, передѣлану зъ польского, съ оригинальною музикою М. Вербицкого; такожь до кождого акту оригинальна увертюра М. Вербицкого. Цѣна мѣстцъ: билетъ фамилійный на 4 особы 3 зр., крѣсло близше 1 зр., дальше 60 кр., мѣстце для стоячихъ 40 кр., партеръ для ученикôвъ и войсковыхъ 25 кр., галерія 20 кр. Дохôдъ зъ того представленя призначеный на памятникъ Михаила Вербицкого, славнозвѣстного нашого музика, тожь надѣятись можна, що руска публичнôсть возьме численну участь въ тôмъ представленю.

— **Въ Перемышли** ôтбудеся дня 15 (27) с. м. концертъ въ користь звѣстного нашого спѣвака п. А. Мышуги, котрый выбираеся въ першихъ дняхъ мая с. р. за границю въ цѣли дальшого образованя. Вечеръ той, въ котрôмъ буде брати участь самъ п. Мышуга, згромадитъ безперечно численну публику перемыску.

— **Стипендію** въ сумѣ 100 зр. рôчно надавъ Совѣтъ „Народного Дому“ Ользѣ Литиньскôй, ученицѣ 4 року учительскои семинаріи въ Перемышли, сиротѣ по гр. к. священику.

— **Испыты для учителѣвъ шкôлъ реальныхъ**, т. зв. клявзуровѝ, ôтбудутся въ дняхъ 20 и 21 л. мая с. р. въ забудованю львôвскои политехники.

— **Зъ Медыки** пишутъ намъ, що тамъ жидъ опоѣвъ о пôвночи зъ дня 18 на 19 л. с. м. трехъ господарѣвъ и удався съ ними на ставъ ловити рыбу. Въѣхавши човномъ на глубину, всѣ они вывернулись въ воду и одинъ господарь утопився, оставивши жену и дрôбнѝ дѣти сиротами. Якъ то умѣютъ жиды убивати тою нещастною горѣвкою нашь нарôдъ!

— **Рака жолудкового** оперувавъ сими днями въ заступствѣ дра Бильрота доцентъ дръ А. Вельфлеръ въ Вѣдни на однôй 52-лѣтнôй женщинѣ. Операція тая, вже четверта зъ ряду, удалася симъ разомъ такъ, що хора вже девятого дня була совсѣмъ вылѣчена.

— **Премію на малорускій словарь** означивъ, якъ мы доносили вже свого часу въ „Дѣлѣ“, звѣстный нашъ историкъ Н. И. Костомарôвъ. Нынѣ читаемъ въ петербурскôмъ „Правительственнôмъ Вѣстнику“ оголошенье съ подрôбными условіями, дотычащими тои преміи. Н. Костомарôвъ жертвувавъ именно на ту цѣль 4000 рублѣвъ въ закладныхъ листахъ харкôвского рустикального банку; головною основою словаря мае бути народный малорускій языкъ. Речинець конкурсу тревае до 1 (13) грудня 1891 року. Оцѣнку надôсланыхъ словарѣвъ поручае академія наукъ особнôй комисіи, зложенôй зъ трехъ ученыхъ фильольогôвъ, знатокôвъ славяньскихъ языкôвъ, а особливо языка руского. Одинъ зъ членôвъ комисіи мае бути чистый Малорусинъ, котрый зрѣсъ ôтъ лѣтъ дитячихъ съ языкомъ малорускимъ. Дѣйстні члены академіи не можутъ користуватись премією Н. И. Костомарова.

— **Днѣстеръ пôдъ Могилевомъ** вылявъ надмѣрно и залявъ значно водою низшій части мѣста, такъ що жителѣ утѣкаютъ зъ нихъ на човнахъ.

— Россійске посольство въ Лондонѣ зажадало ôтъ Англіи **выданя звѣстного Гартмана**. Чи правительство англійске сповнитъ просьбу Россіи, не знати, але здаесь рѣчію певною, що Гартмана выдалитъ на правнôй пôдставѣ зъ своихъ границь, такъ якъ ôнъ безъ дозволу правительства ôтбувавъ подорожь до Швайцаріи. Пишутъ такожь, що найдено мины пôдъ портикомъ зимового дворця; около палаты Аничкова, якъ такожь на сусѣдныхъ пляцахъ, котрі зôстали закуплені, шукае полиція за минами.

— **Меморандумъ до папы Леона XIII** выслала недавно якась часть Полякôвъ, и то въ тôй цѣли, щобы перешкодити укладамъ куріи съ Россією. Меморандумъ тое говоритъ, що папа не повиненъ входити въ жадну звязь съ Россією, котра есть найбôльшимъ ворогомъ вѣры католицкои и славяньщины и при теперѣшныхъ укладахъ кнуе лише здраду, щобы потôмъ могла накинути Полякамъ ярмо вѣры православнои. Дальше остерѣгае меморандумъ папу, щобы тойже не дався увести горсткою сервилистôвъ-Полякôвъ, котрі радібы вôйти съ Россією въ уклады, и пригадуе на чинъ Григорія XVI, котрый при такôй самôй спосôбности дуже ошукався. Цѣле меморандумъ мѣститъ въ собѣ самохвальство Полякôвъ, посунене вже ажь до ôтразы, а зъ другои стороны ôтзначаеся такою заѣлостію противъ Россіи, що годѣ побачити тамъ хоть одну искорку христіяньскои любови, безъ котрои предсѣ не годится такъ коритись передъ апостольскою столицію. „Czas“ выступае противъ того меморандумъ, заявляючи, що Полякамъ не дѣло тыкатись въ дипльоматичні справы, які суть предметомъ укладôвъ межи курією а Россією.

— **О незвычайнôмъ знахори снôвъ** пише турецка газета „Стамбулъ“ совсѣмъ серіозно такі рѣчи: Славный знахоръ снôвъ Али-Ефенди прійшовъ сими днями до нашои редакціи и показавъ намъ число выдаванои тому чотыри лѣтъ назадъ газеты „Сабахъ“ зъ дня 2 грудня 1876 р., где розказуесь фактъ, що бувшій посолъ Игнатьевъ прикликавъ до себе Али-Ефенди съ просьбою о вытолкованье сну, якій мавъ покôйный царь Александеръ II. Видѣвъ ôнъ именно въ снѣ двѣ луны: одну замрачену червону, другу звычайного виду, але жовту. Али-Ефенди вытолкувавъ той сонъ въ той спосôбъ, що помѣжь Россією а Турцією наступитъ велика вôйна, по чѣмъ въ Россіи настане рухъ революційный, а за кôлька лѣтъ станеся царь жертвою тои партіи. Посолъ обдаривъ щедро славного знахоря, а выяснене толкованье переславъ заразъ телеграфично царю Александру II.

— **Въ Лешневѣ пôдъ Бродами** знищивъ пожаръ дня 3 (15) с. м. монастырь Бернадинôвъ, костелъ, божницю, 99 домôвъ и 27 иншихъ забудовань; такожь погибла въ огни одна дитина, а кромѣ того згорѣло немало штукъ худобы и пашнѣ. Сто кôлькадесять родинъ осталося безъ хлѣба; шкоду обчисляютъ на 120.000 зр.

— **Польскій театръ гр. Скарбка** перейшовъ въ сихъ дняхъ пôдъ дирекцію п. Адама Милашевского (на мѣстце п. І. Добжаньского, редактора Gaz. Narod.), котрый бувъ вже директоромъ того театру передъ 10 лѣтами.

— **Въ Нижневѣ** пов. товмацкого обôкравъ тамошный дякъ Иванъ Гавриленько дня 11 л. с. м. церковь, взявши надъ 2000 зр. Злодѣя выкрыто, котрый заразъ признався до вины, указавши такожь мѣстце, где укрывъ грошѣ, а именно пôдъ пôдлогою свого дому; скрынку съ двома облигаціями и книжочкою касы щадничои кинувъ ôнъ въ воду, где еи тамъ найдено. Зъ всѣхъ грошій выдавъ ôнъ 10 зр.

— **Въ Одессѣ и Городнѣ** зарядила полиція средства осторожности и заборонила громадитись по улицяхъ, такъ якъ говорятъ въ тыхъ мѣстахъ о намѣреныхъ рухахъ на свята Великодні, а именно о нападѣ на жидôвъ.

— **Въ Румуніи** почали выходити вже новіі монеты съ ознакою Кароля I, короля румуньского.

— **Офицерамъ резервовымъ** не вôльно вже носити мундурôвъ войсковыхъ пôдчасъ увôльненя ихъ зô службы, такъ якъ министерство вôйны выдало ôтповѣдне розпорядженье, пôсля котрого вôльно тымже офицерамъ носити мундуры тôлько пôдчасъ вправъ або мельдункôвъ.

— **Зъ Парижа** выдалено недавно кôлькохъ нигилистôвъ и забрано имъ компромитуючі письма, котрі переслано до Петербурга. На пôдставѣ тыхъ писемъ ôтбуваются численні арештованя въ Россіи.

— **Смерть лорда Биконсфильда** (Д' Израели) при теперѣшнôмъ занятю уваги Европы справами Россіи, балканьского пôвострову и Тунису ледви що стала замѣтнымъ фактомъ на европейскôмъ небосклонѣ. Д' Израели служивъ ôтчинѣ 44 лѣтъ, а ôтзначився ôнъ не тôлько на поли политичнôмъ, але стався такожь звѣстнымъ яко писатель; умеръ въ 76 ôмъ роцѣ житя. Ôнъ походивъ зъ родины жидôвскои, котра въ часѣ инквизиціи выемигрувала зъ Ишпаніи до Италіи, а ôттакъ до Англіи. Его отець Изаакъ (умершій 1848 р.) выеднавъ для себе англійске право обывательства черезъ знаменитіі працѣ литературні, именно историчні; ôнъ призначивъ зъ початку свого сына Бенъямина на купця, котрый однакъ показувавъ бôльше здôбностій до литературы и житя публичного. Бенъяминъ кинувся протое на поле письменництва и объѣхавши р. 1826 рôжні краѣ, написавъ славный романъ „Vivian Grey,“ чимъ здобувъ собѣ славу литературну. На поле политичне вступивъ Д'Израели яко радикалъ и реформаторъ, ôттакъ прилучився до партіи тористичнои, а р. 1837 засѣвъ въ палатѣ низшôй, где зъ початку не велося ему, але за тое пôзнѣйше стався головою молодои партіи въ тôй палатѣ. Въ р. 1852 зôставъ министромъ скарбу, а ôттакъ бравъ живый удѣлъ въ парляментѣ; въ р. 1868 зôставъ премієромъ, по чѣмъ выступавъ часто яко головна особистôсть въ правленю, а найбôльшу свою дѣятельнôсть и повагу зазначивъ пôдчасъ послѣднои россійско-турецкои вôйны и трактату берлиньского. Королева Англіи надала ему титулъ графа „earl of Beaconsfield“. Еще тамтого року напечатавъ Биконсфильдъ свое дѣло п. н. „Eudymiona“.

— **Женьщина á la дръ Танеръ.** Въ американьскôмъ мѣстѣ Іовѣ розпочала 52-лѣтна женьщина Гаріетъ Гуель дня 11(23) лютого с. р. добровôльный пôстъ, наслѣдуючи звѣстну пробу дра Танера. Черезъ 33 днѣвъ не брала до устъ навѣть однои каплѣ воды, доперва по тôмъ часѣ пила потроха зимнои воды, але не ѣла ничого. Такъ выдержала 47 день, по чѣмъ умерла зъ голоду; навѣть въ послѣднôй хвили свого скону не хотѣла она ничого ѣсти, хоть була совсѣмъ притомна. При посмертнôй секціи оказалося, що въ тѣлѣ не було майже ничого крови, а цѣлый жолудокъ бувъ мовьбы засушеный; трупъ важивъ заледво 67 фунтôвъ. Гуель предприняла таку добровôльну муку правдоподôбно, якъ пишутъ гдеякі газеты, въ розпуцѣ зъ причины тяжкои хоробы, зъ котрои она не могла выйти.

— **Велике землетрясенье** навѣстило недавно мѣсто Задаръ въ Дальмаціи, пôдчасъ котрого роздавався глухій пôдземный лоскôтъ.

— **Землетрясенье** навѣстило въ сихъ дняхъ цѣлу середну Калифорнію и зробило значні шкоды.

— **О новôмъ царю Александрѣ III** выражаются гдеякі газеты дуже похвально, наводячи много фактôвъ, котрі свѣдчатъ о его бôльше поступовыхъ переконаняхъ. Розказуютъ, що заразъ по его вступленю на престолъ, прійшовъ до него до рапорту министеръ почтъ Маковъ съ перехоплеными и отвореными листами. Царь обурився на се и сказавъ: „Если подôбні неôтповѣдні рѣчи дѣялися доси, то теперь довжні устати.“

— **Самовôльне побиранье належитостій нотаріяльныхъ за списованье актôвъ посмертныхъ.** *(Важный выпадокъ зъ права цивильного, особенно для нашихъ селянъ, що до належитостій нотаріяльныхъ.)* Судъ повѣтовый въ С. заказавъ ухвалою зъ 30 мая 1879 ч. 3449, дотычному ц. к. нотареви яко комисареви судовому, самовôльне побиранье ôтъ сторôнъ належитостій за списованье актôвъ посмертныхъ.

На рекурсъ дотычного ц. к. нотаря затвердивъ ц. к. высшій судъ краевый рѣшеньемъ зъ 20 сѣчня 1880 ч. 15058 тую ухвалу суду повѣтового, а вразъ съ тымъ на пôдставѣ §. 186 уставы нотар. зъ 21 мая 1855 ч. 94 З. Д. парт. II уставы нотар. зъ 25 липця 1871 ч. 75 З. Д. наказавъ, що нотареви не вôльно побирати ніякихъ належитостій ани предплатъ безпосередно ôтъ сторôнъ, на рахунокъ списуватися маючихъ актôвъ посмертныхъ, ани не вôльно ему самовôльно повздержуватися ôтъ списаня тыхъ актôвъ ажь до зложеня задатку а конто тои чинности.

И противъ тои ухвалы высшого суду черезъ ц. к. нотаря внесеный рекурсъ зôставъ черезъ ц. к. найвысшій судъ въ Вѣдни рѣшеньемъ зъ 16 вересня 1880 ч. 8075 ôткиненый и ухвала суду затверджена.

Знаючи, якъ великі надъужитя зъ тои причины дѣются и якъ часто ц. к. нотарѣ ôтъ сторôнъ надто великі належитости и предплаты безъ позволеня ц. к. судôвъ поберають, звертаемъ на повысші рѣшеня загальну увагу, просимо о оголошенье тыхъ рѣшень, ·/. обвѣщеныхъ въ газетѣ „Gerichtshalle“ ч. 99 зъ року 1880 ·/., въ всѣхъ нашихъ именно народныхъ газетахъ, а уповаючи на совѣстнôсть нашихъ судôвъ, радимо особенно селянамъ, щобы безъ попередного наказу судового ніякихъ грошій або предплатъ ани задаткôвъ ц. к. нотарямъ за такъ звану „померщину“ не давали, а тôлько имъ доперва по списаню актôвъ спадщинныхъ тіи належитости платили, котрі самъ ц. к. судъ нотареви призначитъ. Якбы якій ц. к. нотарь по селахъ при списѣ актôвъ о заплату домагався, то най ему сукцесоры скажутъ, що тогды належитôсть заплатятъ ему, якъ предложитъ судови рахунокъ, и якъ судъ призначитъ, кôлько треба платити. Нотарѣ суть обовязані самі по селахъ ѣздити и если бôльше пертрактацій робятъ, тое въ рахунку до суду высказати. На актахъ списаныхъ не черезъ нотарѣвъ, але тôлько черезъ ихъ писарѣвъ, не маючихъ дотычного испыту нотаріяльного, нехай люде по селахъ не пôдписуются, бо акты такі суть звычайно лихо и недокладно зроблені.

При тôмъ случаю звертаемъ увагу, що еслибы въ поодинокихъ выпадкахъ належитôсть ц. к. нотареви була черезъ судъ за высоко признана, н. пр. бôльше якъ 5 або 6 зр. а. в., — тогды прислугуе дотычнôй сторонѣ представленье а взглядно рекурсъ до 14 день до ц. к. высшого суду, и що пôсля §. 27 уст. о належитостяхъ нотаріяльныхъ всѣ пертрактаціи, въ котрыхъ маетокъ не перевысшае сумы 100 зр. а. в., суть вôльні ôтъ всякихъ оплатъ нотаріяльныхъ.

Николичь.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Веснянка,** читаночка для малыхъ и старыхъ; уложивъ В. Шухевичь“. Пôдъ тымъ титуломъ выйшла сими днями 60 та зъ ряду книжочка „Просвѣты“, обôймаюча въ собѣ кôлька повѣстокъ, якъ такожь популярно написані артикулы зъ природы, котрі кромѣ пожитку мусить такожь заинтересувати нашъ нарôдъ. Цѣна тои книжочки 15 кр.; сторôнъ 80.

— **„Сваты,** образокъ зъ галицко-руского житя — написавъ Денисъ“. Есть то повѣсть передрукована зъ „Зорѣ“, где авторъ розказавъ житье священикôвъ, такъ въ крузѣ родиннôмъ якъ и въ ôтношеню до народа и церкви. Книжочка тая обнимае 60 ст. друку въ великôй 16-цѣ и стоитъ 28 кр. въ книгарни ставропигійскôй, а 20 кр. въ редакціи „Зорѣ“.

— **Нова композиція музична** п. Ф. Тымольского п. н. „Подолянки“ появилась сими днями во Львовѣ. Композиція тая мѣститъ думку и коломыйки пôдъ фортепянъ и стоитъ 64 кр. Дôстати можна по всѣхъ книгарняхъ львôвскихъ.

— **„Ерцгерцогъ Рудольфъ, наслѣдный принцъ Австріи,** праздничное сочиненіе въ память торжества бракосочетанія для руской молодежи, перевелъ зъ нѣмецкого Ив. Авкс. Глѣбовицкій. Вѣдень. Накладомъ А. Пихлера вдовы и сына V., площадь Маргареты 2!“ Пôдъ тымъ наголовкомъ выйшла недавно книжочка въ Вѣдни съ кôлькома илюстраціями, написана способомъ оповѣданя.

Всячина.

— (*Р.*) **Засыпане пѣскомъ мѣсто** ôткрыто въ Альгеріи, близько мѣста Кваргля. Нерôвна и валовата сторона середъ пѣсковои рôвнины звернула увагу француского археольога Таггу, котрый почавъ тамъ копати и добувъ насамперѣдъ одинъ минаретъ, ôттакъ цѣлый мечетъ, дальше вежу и 12 дуже добре захованыхъ домôвъ, погребаныхъ въ пѣскахъ пустынѣ, котрі тутъ навѣяти колись мусѣвъ страшный вѣтеръ Самумъ. Дальші копаня и ôтгребуваня провадятся коштомъ француского правительства. Загребане мѣсто мусить бути дуже давне, бо въ краю не заховалася жадна легенда о его минувшости.

— (*Р.*) Пôвъ милѣ поза мурами **Помпеѣвъ** ôткрыто недавно сѣльску римску вилю, засыпану лявою Везувія разомъ съ тымъ мѣстомъ р. 79 по Хр. На просторони кôлькаметровôй знайдено 30 людскихъ шкелетôвъ; зъ тыхъ находилося 10 разомъ въ однôй свѣтлици, якъ можна догадатися, члены однои родины. Смерть постигла ихъ разомъ, а останки ихъ лежали тожь разомъ зверхъ 1800 лѣтъ, теперь розлучатъ ихъ и розмѣстятъ по рôжныхъ габинетахъ. На костяхъ знайдено цѣнні оздобы, нашійники, бранзолеты, ковтки и перстенѣ.

— **Дорогі хвосты.** Въ вѣденьскихъ закладахъ модъ готовлятся сукнѣ для высокихъ дамъ, котрі дня 9 мая, по въѣздѣ княгинѣ Стефаніи до Вѣдня, будутъ на галяобѣдѣ въ цѣсарскôмъ замку. Всѣ дамы мусятъ явитись съ хвостами. Надъ 50 суконь выготовили вже вѣденьскі модні заклады, а щобы дати понятье о коштовности однои сукнѣ, досыть сказати, що самъ хвôстъ коштуе пересѣчно 5000 зр.

ÔТОЗВА

товариства школьного „Помôчь“ во Львовѣ.

Знаною есть у насъ загальна нужда цѣлого руского народа, однакожь въ найбôльшôй нуждѣ жіютъ бѣдні дѣточки, що ходятъ до рускои народнои школы.

То обстоятельство спонукало учителѣвъ до завязаня школьного товариства „Помôчь“ въ р. 1878, котре поставило собѣ за цѣль, спомагати молодѣжь зъ народнои школы семинарскои въ „Народнôмъ Домѣ“. Во Львовѣ суть Русины межи бѣдными зарôбниками и сторожами, що съ великою охотою посылаютъ свои дѣти до рускои школы, бо видятъ, що ихъ дѣти идутъ до школы безъ книжокъ, босі, въ лахманахъ, а вертаютъ до дому съ книжками, въ бундахъ и чоботахъ. Такожь не потребуютъ родичѣ николи журитися о зошиты, пера, атраментъ и оловцѣ, що черезъ рôкъ такожь досыть коштуе, бо то все дае дѣтямъ товариство „Помôчь“.

Се причинилося до того, що руска школа числитъ сего року 350 дѣтій, хлопцѣвъ и дѣвчатъ. Хлопцѣ маютъ 4 клясы, а для дѣвчатъ есть 6 клясъ, въ котрыхъ учитъ 6 учительокъ рускимъ выкладовымъ языкомъ. Есть то перша и єдина руска школа дѣвоча на цѣлый свѣтъ. А кажемо еще разъ, що посылаютъ до тои школы дѣтій самі найубожші люде, самъ пролетаріятъ, зъ интелигенціи нема майже никого. Запомагае тоту бѣдноту товариство „Помôчь“, але оно само дуже бѣдне, бо мало кто платитъ вкладки, а еще менше вписуеся новыхъ членôвъ, такъ що цѣлый его маетокъ выноситъ теперь 204 зр., бо вже ôтъ вересня м. р. выдано на убранье и на приборы науковіі до 200 зр. Фондъ товариства бувбы еще меншій, колибы не приходило ему що року 60 зр. яко процентъ ôтъ 1000 зр., зложеныхъ на желѣзный капиталъ въ Институтѣ Ставроп. черезъ найбôльшого патріота руского бл. п. Ем. Коссака, игумена крехôвского. Такожь переславъ Высокопочтенный о. Кобыляньскій зъ Пôйла уже дотеперь кôлька сотокъ зр. товариству. Нашіі народні институціи все запомагаютъ тоту молодѣжь: Ставропигія обдаряе дѣточокъ книжками рускими, а „Народный Домъ“ чобôтьми, бундами, плащами та черевиками. Сего року обдаривъ „Народный Домъ“ 70 дѣтій. При роздаваню тыхъ рѣчій зверталося увагу на поступъ въ наукахъ, бо инакше требабы мати дуже великі фонды, щобы хоть половину дѣтій обдарити на зиму и на лѣто, а здалобыся тое дуже. Дѣти тіі выховуются въ побожности; що недѣлѣ и свята идутъ на службу Божу до церкви св. Николая и снѣваютъ пôдъ проводомъ учителѣвъ цѣлу службу. Се такъ подобаеся переходячимъ, що церковь гнеть наповняеся народомъ, и то родичѣ приходятъ слухати, якъ ихъ дѣти спѣваютъ, а идучі селяне на торгъ вступаютъ до церкви, любуются хорошимъ спѣвомъ и дивуются, чому у нихъ того нема.

Протое просимо патріотôвъ, щобы ще крыми дарами причинялися до спомаганя рускихъ бѣдныхъ дѣточокъ во Львовѣ за примѣромъ оо. бл. п. Коссака и Кобыляньского зъ Пôйла.

Ôтъ Выдѣлу школьного товариства „Помôчь“ въ „Народнôмъ Домѣ“.—Во Львовѣ, дня 16 (28) марця 1881.

Михаилъ Калинецъ, предсѣдатель.
Андрей Бѣлецкій, членъ Выдѣлу и катихитъ.

ПОСЛѢДНІ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень. Рада державна розпôчне по святахъ свои засѣданя 28 цвѣтня. На порядку дневнôмъ дебата буджетова.

Петербургъ 21 цвѣтня. Кабинетъ россійскій розôславъ державамъ циркулярну ноту, запрошуючи державы на конференцію, на котрôй маютъ ухвалитися мѣры противъ интернаціональныхъ революціонерôвъ.

Скодаръ 21 цвѣтня. Межи турецкимъ войскомъ Дервиша пашѣ а Альбанцями прійшло послѣдными днями несподѣвано до борôбы, въ котрôй Альбанцѣ зôстали побіті.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Въ пропозицію принятѝ: оо. 1) К. Глѣбовицкій, 2) І. Кобриновичь, 3) С. Стисловскій и Л. Микитка — на Утѣховичи дек. нараѣвского; 1) З. Сѣменовичь, 2) Н. Теодоровичь, 3) І. Щуровскій — на Иваникôвку дек. станиславôвского; М. Дзеровичь и Е. Яворскій (кромѣ выказаного вже терна въ ч-ѣ 27 „Дѣла") — на Стратынъ дек. нараѣвского.

Подяку заявило министерство вôйны монастырямъ въ Добромыли, Бучачи, Гошевѣ, Пôдгорцяхъ и Краснопущи за выраженє ними желанье несеня помочи у себе жовнѣрямъ-реконвалесцентамъ пôдчасъ вôйны.

— Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку: 134) Всч. о. Желеховскій зъ Лубны еп. перем. дек. бѣрчаньского ôтъ Впр. о. декана Ю. Куиловского 5 зр., ôтъ Всч. оо. Копыстяньского Сильвестра зъ Кôньского, Калужняцкого зъ Издебокъ, Метика зъ Пятковы, Федоровича зъ Яблоницѣ, Копыстяньского зъ Павлокомы, Чичиловича зъ Глôдля, Желеховского зъ Лубны по 1 зр., ôтъ Всч. оо. Созаньского зъ Глумча 25 кр., Дуркота Іосифа зъ Бахоря и Черевки зъ Дубецка по 50 кр., — разомъ 13 зр. 25 кр.; 135) Всч. о. Левицкій Стефанъ зъ Ляцкого ôтъ Чч. парохіянъ въ Ляцкôмъ 9 зр.; 136) Всч. о. Ступницкій Теодоръ, дек. ходорôвскій зъ Молотова ôтъ Всч. оо. Бачиньского Стан. зъ Васючина 3 зр., Фаціевича зъ Лѣщины, Фаціевича зъ Фраги, Бородайкевича зъ Станьковець, Воєводки зъ Помоняты, Обрѣзкова зъ Книгиничь по 1 зр., ôтъ Чч. брацтвъ церк. въ Фразѣ 5 зр., въ Лѣщинѣ 2 зр., въ Станкôвцяхъ 4 зр., въ Книгиничахъ 3 зр. 20 кр., въ Молотовѣ 2 зр. 80 зр., — разомъ 34 зр.; 137) Всч. о. Литвиновичь Северинъ зъ Ключева ôтъ себе 4 зр., ôтъ церковн. брацтвъ въ Ключевѣ великôмъ 20 зр., въ Ключевѣ малôмъ 2 зр., — разомъ 26 зр.; 138) Впр. о. Кобляньскій, крыл. и деканъ коломыйскій ôтъ Всч. оо. Каратницкого Діонизія зъ Илинець, Крушельницкого Макс. зъ Назорнѣ, Дворянина зъ Пôдгайчикъ и Кмицикевича зъ Семиковець по 1 зр., ôтъ Всч. о. В. Ступницкого зъ Товмачика 50 кр., — разомъ 4 зр. 50 кр.; 139) Всч. о. Молчковскій зъ Тустаня дек. галицкій ôтъ Всч. о. Грыцея Григорія зъ Демянова ôтъ громады Демянова 10 зр.; 140) Всч. п-ѣ Кебакъ Людмиля жертвы зôбранѝ на весѣлю въ день вѣнчаня Вп. Луцкого Льва съ п. Кебакъ Климентиною въ Крылосѣ у Всч. о. Сембратовича Юліяна 50 зр. 47 кр.; 141) Всч. о. Горыновычь зъ Делѣєва 100 зр.; 142) Всч. о. Олесницкій зъ Говилова, дек. гусятыньскій ôтъ Всч. о. Мелешкевича зъ Сухостава 5 зр., ôтъ брацтва церк. въ Сухоставѣ 5 зр., — разомъ 10 зр.; 143) Всч. п-ѣ Лавровска Іоанна 1 зр.; 144) Всч. о. Стефановичь Александеръ катихитъ во Львовѣ датки ôтъ Впр. и Всесв. крыл. дра Дельковича проф. на университетѣ львôвскôмъ 20 зр., ôтъ Впов. дра Добряньского проф. университ. и адвоката 25 зр., ôтъ Преосв. Ромашкана Григорія Архіепископа ормен. обр., ôтъ Впр. крыл. Шведзицкого, ôтъ Впов. дра Яновского дир. гимн. и Впов. дра Сушкевича Корнилія по 10 зр., ôтъ Впов. проф. Юліяна Медвецкого, Всч. о. Стефановича Александра и Вп. урядникôвъ Геровского Юліяна и Головкевича Емиліяна по 5 зр., ôтъ Всч. оо. Гушалевича Іоанна, дра Іосифа Левицкого, Кмицикевича зъ Гаѣвъ, Всч. п-ѣ Хойнацкои К. и ôтъ Вп. урядникôвъ дра Балько А., совѣт. Кашубиньского и Зубрицкого Евг. по 2 зр., ôтъ Всч. оо. Парыловича А., Фолиса М., Фаціевича В., Кибузиньского Андрея, Пачовского К., Заклиньского Ал. зъ Богородчанъ, Алексевича К., Грабиньского, Ружицкого В., Мацуского Льва, Пашковского Алекс., Мриглодовича Іоана, Сѣрко Іоана, дальше ôтъ Вп. проф. Савчиньского Зигм. совѣтника и директора семинаріи учительскои муж., Курыловича Ст., Громницкого Іоана, дра Целевича Юл., Цеглиньского, Романчука Юл., дра Искрицкого, Вѣнцковского, Заклиньского Ром., Врецьоны Григ., ôтъ Вп. урядникôвъ Ковальского Льва, дра Яновского Альфр., дра Горского Фелик., Дорожевского Напол., Ганинчака, Гучковского Стеф., Палюха, Янкевича, А. З., Любовича, Кунца, дра Мадейского Г. и Всч. п-ѣ Хойнацкои К. по 1 зр., ôтъ Всч. оо. Крыницкого, Коцыка, Н. Н., Глиньского Адальб., дальше ôтъ Вп. пп. Тысовского В., Калитовского, Недельского, Хруповича, Витошиньского Романа, Сайфарта книгаря по 50 кр., ôтъ Впов. сов. Савчиньского (другій разъ) 3 зр., ôтъ Вп. Спожарского Мих. 1 зр. 20 кр., Вп. Бандуровича 20 кр., — разомъ 165 зр. 40 кр.

☞ Зъ причины свѣтлого праздника Воскресенія Христова выйде слѣдуюче число „Дѣла" въ суботу дня 18 (30) с. м.

Товариство „Просвѣта"
має великій запасъ формулярѣвъ для касъ кредитовыхъ сельскихъ и продає ихъ по дуже низькôй цѣнѣ. (7—?)

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.

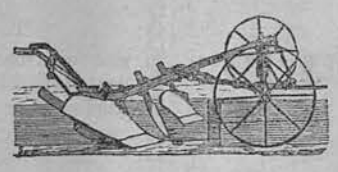

поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстнѝ зъ досконалого выконаня свои

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами,
R. Sack-а универсальнѝ плуги сталевѝ,
Нръ 3 и 4 скибовѝ плуги патентованѝ,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональнѝ и бороны ланцуховѝ,
Нового моделю сѣярнѣ рядовѝ власного выробу, систему ложочкового або кôлець чернящихъ,
Оригинальнѝ Sack-а сѣярнѣ рядовѝ,
Сѣярнѣ широкометнѝ, (5—8)
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д.

Илюстрованѝ катальоги gratis и franco.

Въ нашôмъ *ново уряджено̂мъ, парою порушано̂мъ варстатѣ,* можемо всякого рода репараціи якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881 13—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ иножевѝ, поправленѝи патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваєся.
Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.
Гваранція 5-тилѣтна.
Раты тыждневѝ по I зр.
Замѣна и специяльнѝ направы.
Човенка, части складовѝ, иглы и олива.
Поручає
ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ
механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.
Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

КАПЕЛЮХИ
въ великôмъ выборѣ,
именно **фильцовѝ, шовковѣ, цилиндры, Chapeau Claque, въ найновѣйшихъ фасонахъ**
1—3 одержавъ и поручає
по умѣркованыхъ цѣнахъ
МАРТ. МЮЛЛЕРЪ
во Львовѣ, ул. Галицка, ч. 17.

Книгу дра Ом. Огоновского: **Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache** можна набути въ товариствѣ „имени Шевченка", въ книгарни Миликовского, книгарни польскôй и книгарни Зейфарта & Чайковского во Львовѣ и въ головныхъ книгарняхъ на провинціи.

Schwächezustände
werden bei alten und jungen Männern dauernd unter Garantie geheilt durch die weltberühmten
Oberstabsarzt Dr. Müller'schen
Miraculo=Präparate,
welche dem erschlafften Körper die Kraft der Jugend zurückgeben.
Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Шукаючи порады, переглядає неодинъ хорый газеты и пытаєся, котрому зъ многихъ анонсованыхъ уздоровляючихъ средствъ має завѣрити? Одно або друге завѣдомленье импонує своимъ богатымъ содержаньемъ, тожь ôнъ выбирає, хотяй найчастѣйше — совсѣмъ неôтповѣдне! Кто хоче отже уникнути такихъ похибокъ и не выдавати надармо грошій, тому радимо, спровадити собѣ брошуру **Karl Gorischek** „Krankenfreund" (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6), такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть обговоренѝ подрôбно и точно найбôльше уживанѝ средства, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокоємъ переглянути и выбрати собѣ найлѣпше средство. Тая брошура, котра вже появилась въ 450-ôмъ накладѣ, посылаєся gratis и franco, — не має отже замовляючій жадныхъ выдаткôвъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну. (5—6)

Запевняєся найсовѣстнѣйше порученье!

КАВУ

поручає включно съ цломъ и опакованьемъ, **franco** на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ:

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр 2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а найлучша манильова перлова	„ 1·75	
1а найлучша великозернисто Куба	„ 1.90	
1а арабска правдива Мокка выбирана	„ 1 70	
1а Порторико	„ 1.70	
1а найлучша Ява	„ 1 55	
1а найлучша Ст. Доминго	„ 1.55	
1а найлучша Сантосъ	„ 1.50	
1а досконала Ріо	„ 1.35	

Повна вага. Гваранчую за пропорцу ваги.

Г. Зингеръ, Тріестъ.
(G. Singer, Triest.)
Безпосередній поясненя и докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. 10—10

☞ Перестерѣгаю передъ закупномъ забарвленыхъ сортъ кавы!

Die Oberstabsarzt Dr. Müller'sche *Miraculo=Injection* heilt gefahrlos in drei Tagen jeden Ausfluss der Harnröhre. Selbst in den veraltesten Fällen. Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

ТОРГОВЛЯ ЦЕРКОВНЫХЪ ЗНАРЯДÔВЪ
пôдъ фирмою
ТАДЕЙ УЗЕМБЛО
во Львовѣ въ ринку ч. 36,
заложена въ 1850 роцѣ,
поручає на **СВЯТА** великій выбôръ фелонôвъ, хоруговъ, стихарôвъ, балдахинôвъ, антипедій, бурсъ, церковныхъ одежь, иконъ, образôвъ церковныхъ на блясѣ и полотнѣ, ковчегôвъ або Архи, бѣля церковного, галонôвъ, френзлѣвъ, кутасôвъ шиховыхъ, золотыхъ и шовковыхъ и т. д.
Замовленя зъ провинцій выповняются скоро и точно.
Цѣнники высылаются на жаданье franco. 4—4

КÔННА ДОРОГА ЖЕЛѢЗНА
(ТРАМВАЙ)
во Львовѣ.

Дня 5 (17) марця 1881 **отворено правильный рухъ на просторони пляцъ Голуховсхихъ — рогачка жовкôвска.** Линія та дѣлится на 2 секціи: перша ôтъ пляцу Голуховскихъ до въѣзду на дворець Пôдзамче, друга ôтъ тогоже въѣзду до рогачки жовкôвскои. Рухъ єсть уладженый яко кореспонденційный, вслѣдствіє чого возы на пляцу Голуховскихъ маютъ полученье съ возами курсуючими въ обохъ напрвленяхъ на линіи дворець Кароля Людвика — пляцъ Цловый, и назадъ.

Цѣна ѣзды для однои секціи: **въ I клясѣ 4 кр., въ II клясѣ 3 кр.**

Дирекція руху.

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!

Подаеся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. **Стефана Качалы:**

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуеся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до **Администраціи „Дѣла“** або до книгарнѣ **„Ставропигійского Института“** присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (8 ?)

Веч. рускому Священьству и Громадамъ

поручаемъ нашъ складъ

въ котрôмъ кромѣ правдивыхъ

льняныхъ полотенъ и всякихъ выробôвъ полотняныхъ, коцôвъ, дыванôвъ, суконъ и т. д.

поручаемъ такожь

КОРОНКИ

до обшиваня стихарôвъ (альбъ), представляючи **Матерь Божу съ рускимъ написомъ** и **рôжни матеріи на фелоны** и выготовляемъ такови на желанье пôсля вѣденьского вкусу и крою якъ найскорше. 1—2

Ст. Фертеръ и Ска.

въ Перемышли, рынокъ, дôмъ Тигра

„CONCORDIA“

Першій львôвскій закладъ погребôвъ

Ф. ОПУХЛЯКА,

зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагае повага того рода обрядôвъ, — поручае свою услугу.

Мае на складѣ всякі приборы и займаеся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйші. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома есть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдае такожь всякого рода трумны деревляні. — Замовленя выповняе безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.

Якъ **„Concordia“** сповняе замовленя, переконуютъ о тôмъ численні писемні подяки, котрі кождои хвилѣ можна переглянути. (8—?)

Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

Товариство Просвѣта

набувши на власнôсть

першій и найлучшій

НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ

Ом. Партицкого

обôймаючій 820 сторôнъ

рѣшилось знижити цѣну Словаря зъ 3 злр. **на 1 злр. 50 кр.,** щобы тымъ чиномъ улегшити Вп. Публицѣ рускôй купно такъ въ кождôй хвили потрѣбного пôдручника.

Адреса: **Товариство Просвѣта во Львовѣ.**

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ

во Львовѣ — Рынокъ, ч. 29

(въ переходнôй каменици Андріоллёго)

ФАБРИКА

и головный складъ капелюхôвъ

мужескихъ и дамскихъ

всякого рода, якъ: цилиндры фильцові, матеріяльні; черевики, мешты и пôдошевки фильцові. Принимае такожь до праня, прасованя и фарбованя капелюхи мужескі и дамскі.

Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ. (5—6)

Гандель вудженого мясива

ВАЛ. ЯКУБОВСКОГО

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 20.

поручае **НА СВЯТА**

шинки, озоры, ковбасы вудженій и варені, сальцесоны, роляду, салями суху и сочисту власного выробу и дуже доброго смаку — по цѣнахъ найумѣркованнѣйшихъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются якъ найточнѣйше. (5—?)

СВѢЖІ НАСѢНЯ

всякихъ огородовинъ и цвѣтôвъ, рослинъ пастевныхъ, люцерны францускои и т. и. зъ послѣдного збору можна набути

ВЪ ГОЛОВНÔМЪ СКЛАДѢ

І. СТАХЕВИЧА

во Львовѣ, пляцъ Маріяцкій, ч. д. 11.

Посылки на провинцію выповняются ôтворотною почтою.

Цѣнники высылаеся на жаданье franco. 6—6

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ

во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9

поручае свою (5—?)

ГОЛОВНУ ТОРГОВЛЮ

ВИНЪ

краевыхъ и заграничныхъ; такожь **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого**

КОНЯКУ.

Дуже ôтповѣдна премія для дорослои молодежи

Святый Вечеръ

повѣсть

знаменитого англійского писателя

К. Дикенса

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Въ справѣ рекламацій податку грунтового поручаемъ пожиточну книжочку п. н.

„НОВЫЙ ПОДАТОКЪ ГРУНТОВЫЙ“

написавъ *Харко Таранъ.*

(Друге доповнене выданье.)

Въ VI роздѣлѣ тои книжочки находятся докладні поясненя о рекламаціи и ôтповѣдні до того формулярѣ. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр. Замовляти можна въ редакціи „Батькôвщины“ або „Дѣла“.

Закладъ огородничій

НИКОЛАЯ

ВОЛИНЬСКОГО

во Львовѣ, ул. Садôвнича ч. 13

поручае 2—3

Бураки пастевні великаньскі, жовті або червоні — ½ клгр. 40 кр.

Люцерну францускую, даючу пять покосôвъ на рôкъ — ½ клгр. 65 кр.

Райграсъ францускій — ½ кл. 40 кр.

Райграсъ англійскій — ½ кл. 30 кр.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

І. Н. СПОЖАРСКІЙ

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25

поручае ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и робôтню рукавичокъ власного выробу, якъ такожь всякого рода

ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧІ

именно

американьскі оленкові сподне и кафтаны

въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякі роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосеві и оленкові до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскі, шапки мундурові и цивильні, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичні и шнуровані

по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (3—6)

Моя маса до воскованя пôдлоги (помосту),

найлучша яка тôлько есть, мае тое преимущество, що **помостови,** такъ зъ мягкого якъ и твердого дерева, при напущеню (въ станѣ плыннôмъ, якъ молоко — розпущена въ кипячôй водѣ пôсля припису) — надае лыскучу, до ляку подôбну поверхнôсть, котра своею **тревалостію** и **елеганціею** а при тôмъ **дешевостію** вызначаеся и мытье помосту, такъ шкодливе здоровлю особливо въ зимѣ, чинитъ совсѣмъ злишнымъ, тымъ бôльше, що порохъ можна змести зъ запущеного помосту вохкою шматою обвязаною на щѣтку.

Барва масы есть: дубова, ясенева, орѣхова, темнобрунатна, а такожь есть маса совсѣмъ безбарвна, ôтъ котрои гарні паркеты дôстаютъ лише полыскъ. ½ кильо выстане на малу кôмнату и коштуе во Львовѣ **60 кр.,** — почтою **франко** до 100 миль **84 кр.,** до 5 кильо лише **5 зр. 94 кр.**

О. Т. Винклеръ

2—4 *во Львовѣ.*

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выборъ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столові с. е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великі и малі, полумискові ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроені на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетні сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлі, подовговаті и до рыбъ, якъ такожь спеціяльні предметы для готелѣвъ, реставрацій и каварнъ.

Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означені суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдованъ — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязані всьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**

При тôй спосôбности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликанея на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(3—?) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

! Для господынь !

Єслибы „кава Franck“, именно

правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра,** то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охороннои.

Хочете отже, **Всечестні господынѣ,** ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои,** зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои,** именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Ті фабриканты, котрі **фалшуютъ** имя въ пололонинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Веч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера,** шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

פשר ДЛЯ ЖИДÔВЪ פשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйші торговлѣ en gross et detail. (3—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 30. Львôвъ, Субота 18 (30) цвѣтня 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Запросины до предплаты.

Съ днемъ 1 (13) цвѣтня розпочалося друге чвертьрочье нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты и о вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Условія предплаты на „Дѣло“ и „Библіотеку повѣстій“ вымѣненѝ повысше остаются незмѣненѝ.

Судъ державный
а
рада державна.

Дня 11 листопада 1880 ôтбулися выборы трехъ послôвъ до рады державнои въ бôльшихъ посѣлостій горѣшнои Австріи, при чѣмъ ужито всѣхъ способôвъ, щобы зъ тыхъ выборôвъ выйшли послы консервативнѝ, приклоннѝ теперѣшнôй бôльшости рады державнои и теперѣшному министерству. А понеже бôльшôсть выборцѣвъ була доси вѣрноконституційна, тожь всунено до выборчои листы 14 новыхъ выборцѣвъ, до выбору неуправненыхъ, и въ той способъ выбрано дѣйстно трехъ консервативныхъ послôвъ: гр. Дирк-гайма, бар. Гайдена и опата Мозера — 57 голосами противъ 50 гол. вѣрноконституційныхъ. Протесты внесенѝ противъ тыхъ выборôвъ не осягнули своеи цѣли, бо бôльшôсть рады державнои, дорожачи приростомъ трехъ голосôвъ для своеи партіи, узнала тіи выборы важными. Кн. Аверспергъ и 28 выборцѣвъ не попереставали на одныхъ протестахъ, але внесли жалобу до державного суду (Reichsgericht) съ жаданьемъ, щобы державный судъ узнавъ, що горѣшно-австрійске намѣстництво черезъ вставленье до выборчои листы 14 доси неуправненыхъ (въ жалобѣ вычисленыхъ) выборцѣвъ и черезъ неувзглядненье реклямаціи внесенои противъ листы выборчои нарушило политичне и констигуцією запоручене выборцямъ великихъ посѣлостій горѣшнои Австріи право выбору и право реклямаціи противъ вписаня въ выборчу листу неуправненыхъ выборцѣвъ.

Державный судъ по переведеню розправы выдавъ дня 13 (25) цвѣтня с. р. свôй вырокъ, котрымъ узнавъ, що гор. австр. намѣстництво черезъ вписанье до листы выборцѣвъ 12 неуправненыхъ выборцѣвъ нарушило политичне и конституцією запоручене право выборцѣвъ великои посѣлости горѣшнои Австріи, а именно ихъ право выбору.

Зъ обширного умотивованя сего вироку наведемо лише важнѣйшѝ уступы, позаякъ справа сихъ выборôвъ горѣшнои Австріи мае для насъ тôлько посередный интересъ.

Заступникъ правительства пôднѣсъ при розправѣ два формальнѝ замѣты, именно: 1) замѣтъ некомпетенціи державного суду рѣшати тую справу выборôвъ, а 2) замѣтъ, браку легитимаціи кн. Аверсперга и его 28 товаришѣвъ-выборцѣвъ вносити жалобу въ тôй справѣ передъ державный судъ. Першій замѣтъ мотивувавъ заступникъ правительства тымъ, що тôлько рада державна есть компетентна рѣшати о важности выбору, а другій замѣтъ тымъ, що жалящѝся кн. Аверспергъ и 28 тов. пôсля власного признаня були вписанѝ въ листу выборцѣвъ и не маютъ права жалитися задля вписаня до выборчои листы еще и другихъ выборцѣвъ. Однакожь державный судъ не увзгляднивъ ани першого ани другого замѣту. „Компетенція рады державнои — сказано въ мотивахъ вироку, — а компетенція державного суду, рѣшати о поступованю при выборахъ (Wahlvorgänge), ніякъ не есть однородна и однакова, не абсорбуе и не покрывае себе взаимно, але есть дуже ôтмѣнного роду и ôтъ себе ôтдалена, а суперечнôсть въ обостороннôмъ крузѣ дѣланя (рады державнои а суду державного) не може ніякъ наступити вже зъ тои причины, що юдикатура рады державнои а суду державного ôтносится до ôтмѣнныхъ и совсѣмъ иншихъ точокъ и есть иншого седержаня. Рада державна рѣшае безпосередно и остаточно о правѣ выбраного (посла), коли тымчасомъ судъ державный рѣшае безпосередно и остаточно о правѣ выборця. Именно жь рѣшила рада державна лише о тôмъ, чи сей або той выбôръ якого посла есть важный чи нѣ, и се рѣшенье, розумѣеся, есть остаточне и ненарушиме. А хочь часами рада державна при провѣреню выборôвъ входитъ такожь въ важнôсть управненя выборцѣвъ, то однакожь не выдае она въ тôмъ взглядѣ ніякого формального рѣшеня. Тымчасомъ судъ державный мае свое розпôзнанье обмежити выключно лише на тое, чи черезъ поступованье або зарядженье административнои власти при переведеныхъ выборахъ нарушено або не нарушено яке политичне, конституцією запоручене право, — чимъ совсѣмъ не вдирается въ компетенцію рады державнои що до пытаня, чи выбраный посолъ мае уважатись яко важно або неважно выбраный.“

Що до другого замѣту о браку легитимаціи кн. Аверсперга и 28 тов. вносити жалобу зъ причины, що до листы выборцѣвъ вписано такожь неуправненыхъ выборцѣвъ, мотивы державного суду межи иншимъ такъ высказуются: „Въ §. 26 ординаціи выборчои до рады державнои признано кождому управненому до выбору право, вносити реклямаціи противъ уложенои черезъ намѣстника листы выборцѣвъ, а то такожь зъ причины втягненя до сеи листы неуправненыхъ до выбору. Жаданье, щобы до выборчои листы не втягано неуправненыхъ, есть правомъ политичнымъ и заразомъ правомъ конституцією запорученымъ, бо признанымъ выборчою ординацією, котра есть частію конституціи державнои“. Выказавши дальше, що въ тôмъ случаю дѣйстно неправно вписано до листы выборцѣвъ 12 неуправненыхъ, приходитъ державный судъ въ своихъ мотивахъ до заключеня, що тутъ черезъ неправне вписанье до листы выборчои неуправненыхъ — нарушено политичне и конституційно запоручене право выборцѣвъ бôльшои посѣлости горѣшнои Австріи.

Хотяй судъ державный выразно высказавъ, що его вырокомъ выбôръ высше згаданыхъ трехъ послôвъ остаеся ненарушеный, мимо того однакожь не дасться заперечити, що сей выбôръ трехъ консервативныхъ послôвъ почивае на неправнôй пôдставѣ и що бôльшôсть рады державнои, узнаючи сей выбôръ важнымъ, немовь то потвердила тую неправнôсть, що отже межи судомъ державнымъ а радою державною выродився конфликтъ. Безсторонный, на строгихъ правныхъ основахъ опертый вырокъ державного суду показуе ясно, що бôльшôсть рады державнои противъ права потвердила неправный выбôръ. Еще при провѣреню выбору Юл. Пузыны сказали мы, що автономистична бôльшôсть рады державнои запôзнаючи жаданя справедливости а руководячись лише взглядами свого сторонництва, ступае на дуже небезпечну дорогу, котра совсѣмъ не веде до скрѣпленя поваги автономистичнои бôльшости. Рѣшенье державного суду есть безперечно тяжкимъ ударомъ для автономистôвъ и повинно ихъ звернути зъ хибнои дороги: сила передъ правомъ. Для насъ Русинôвъ есть се примѣръ, якъ то и мы не повиннѝ попереставати на жаляхъ, але въ кождôмъ случаю покривдженя до послѣдного доходити своихъ правъ, а тогды бодай моральна побѣда останеся при насъ.

ДОПИСИ.

Зъ Шельпакъ. *(Полѣпшенье дотаціи духовеньства.)* Досыть у насъ нынѣ говорится о реклямаціяхъ, але здаеся менѣ, мало кто рахуе, щобы пересвѣдчитися, що его чекае по реформѣ податку грунтового. Коли другѝ пишутъ о приписахъ, даютъ свои уваги, я хочу навести прикладъ. Не знаю якъ где, наведу длятого примѣръ власный.

Парафія Шельпаки упосажена 115 моргами землѣ. Дохôдъ зъ грунту цѣлого бувъ оцѣненый на 170 зр., такъ що додатку до конгруи побиравъ парохъ 82 зр. 49 кр. а. в.

Податокъ 35 зр. 68 кр. плативъ фондъ религійный. Парохъ, яко пôдъ конгруою, не плативъ еквиваленту, алюмнату и т. д.

ГДЕЩО О ДѢЛѢ

„Histoire de la litterature contemporaine chez les Slaves“

par C. Courrière membre du Comité slave de Kiev (Paris, G. Charpentier, 1879).

(Дальше и конець.)

„Галичина не була зрѣлищемъ борбъ кровавыхъ(?!), ни авантурничихъ выправъ козакôвъ (?!), ни ворохобнѣ гайдамацкои, длятого й не могла мати того репертоару богатого и розличного думъ историчныхъ, якѝ находимъ въ Украинѣ. Однакожь видно, що она (Гал.) уважно наслухувала, що дѣялося за кордономъ въ степахъ, и сохранила вѣрный ôтгомонъ спѣвôвъ гомонѣвшихъ по Украинѣ. Бандуристы и кобзарѣ сеи окраины мали проходити и Галичину, котра въ самôмъ дѣлѣ знае смерть славного гетьмана Вишневецкого, званого такожь козакомъ Байдою, взятье и ограбленье Варны козаками, побитье Полякôвъ черезъ Хмѣльницкого, смерть Ничая, Морозенька, рѣзню Уманьску, набѣги Татарôвъ и пр. Въ балядахъ домашныхъ находимъ тую строгôсть правленя патріархального и то почутье чести семейнои, якимъ въ загалѣ ôтзначуесь домашне житье Славянъ.“ И тутъ авторъ наводитъ одну таку баляду, а дальше продовжае: „Пѣснѣ любовнѝ суть въ всѣмъ схôднѝ съ украиньскими“, приводячи въ повнôмъ хорошôмъ переводѣ пѣсню: „На що мене зачѣпаешь“. „Пѣснѣ любовнѝ суть майже завсѣгды въ супроводѣ съ танцемъ, якъ въ сербскôмъ колѣ, котрый называютъ короводомъ. Найславнѣйша форма сего танцю есть коломыйка, котру Словаки знаютъ пôдъ именемъ каламайки. Мельодія есть въ $^2/_4$ тактѣ, якъ въ краковяку; пѣсня зложена зъ 4 або 6 строчокъ. Коломыйка въ почести особливо у мешканцѣвъ Карпатъ т. зв. Гуцулôвъ. Тѝ гордѝ гôрняки, нынѣ значно здегенерованѝ, були колись Чорногорцями Галичины. Коломыйки суть дуже численнѝ, — можнабы ними заповнити цѣлѝ томы, но едину (?!) ихъ вартôсть становитъ лише музика (мельодія) и танець.“

На тôмъ кôнчится розправа п. Courrière а надъ иншимъ духовымъ и политичнымъ житьемъ! Тое житье, въ очахъ автора-Француза а съ тымъ и въ очахъ Европы минятурне, выразно неопредѣлене. И не дивниця, божь самъ авторъ признае, що мы свобôднѝ що йно depuis la veille, ôтъ вчера. Зваживши, що тôлько столѣтій галицка Русь проживала середъ дуже непріязныхъ обстоятельствъ польского панованя, то часъ свободы ôтъ 1848 р. справдѣ короткій въ розмѣрности до 500-лѣтнои неволѣ — и тую свободу справедливо назвавъ авторъ вчерашнёю. Но и тая свобода запоручена намъ конституцією, до нынѣ существуе для насъ ино на паперѣ въ арт. XIX. основныхъ законôвъ державныхъ. И щожь на се свѣтъ — опинія публична? „La raison du plus fort est toujours la meilleure“, ôтповѣдае еи мовчанье на нашѝ жалобы, ремонстраціи, протесты!

Тожь не оглядатись намъ на никого, а шукати силы въ собѣ, въ народѣ. Народне вѣче, ôтбувшеся въ 100-лѣтнѝ роковины вступленя на престолъ незабутнёго Цѣсаря Іосифа II, выявило наглядно значну частину тои силы народнои, — слѣдуе тôлько попри розвою интелектуальнôмъ будити й дальше политичне самопôзнанье въ масахъ народа, — тою дорогою лише достигнемо нашои народнои автономіи, а „втогды“, якъ справедливо заявивъ одинъ знаменитый патріотъ на нар. вѣчу, „втогды будемъ могли посвятити всѣ нашѝ силы для матеріяльного пôддвигненя нашого пригнетеного народа“, економичный бо добробытъ краю не зависитъ ôтъ плодоносности и богатства землѣ, але розвиваесь лише въ тôй мѣрѣ, въ якôй мешканцѣ того краю самоуправненѝ, свобôднѝ, — стара то правда, котру выповѣвъ вже Montesquieu: „Les pays ne sont pas cultivés en raison de leur fertilitè, mais en raison de leur liberté.“ Тому то и всякѝ експерименты на поли економичнôмъ въ стороны нашихъ непрошеныхъ „цивилизаторôвъ“ останутся безъ успѣха такъ довго, поки не устане рокова вражда пришельцѣвъ противъ автохтонôвъ. Нынѣ однакожь видимъ, що тая вражда, замѣсть щобы уставати, степенуесь до борбы à toute outrance...

Юліянъ Федорôвъ.

— Одинацятилѣтный хлопець — незвычайнымъ математикомъ. Въ Броварахъ въ черниговскôй губерніи жіе 11-лѣтный жидокъ, именемъ Лейбъ Моцкинъ, котрый ôтзначаеся надзвычайными здôбностями до математики. Знае ôнъ не тôлько основно всю низшу математику съ алгеброю и розвязуе въ памяти рôвнаня съ 5 и 6 невѣдомыми, але ему не тайна и высша математика, именно тригонометрія сферична, геометрія аналитична, а навѣть рахунокъ диференціональный и интегральный. Того всего научився ôнъ безъ всякои помочи, а лишь зъ книжокъ, котрѝ доставлявъ ему его отецъ, такожь любитель математики. Теперь трудится малый Лейбъ надъ розвязаньемъ тыхъ задачъ зъ учебникôвъ, котрѝ пôсля его думки не конче добре розвязавъ математикъ п. Ивановъ, выдавшій книжку съ розвязанями тыхъ задачъ. Тѝ розвязаня, котрѝ уложивъ ôнъ доси, перевысшаютъ дѣйстно своею короткостію и ясностію розвязаня п. Иванова.

Щожь теперь? Теперь оцѣнили грунтъ на 476 зр., поклавши $^1/_3$ часть грунту до II-ои клясы, а до V ои тôлько 8 моргôвъ. А що гôрше, коли добрй лѣсы двôрскй доокола пôдтягнули до III-ои кл. зъ 1 зр. доходу зъ морга, то лѣсъ церковный, где помежи рѣдкй дерева, для браку лѣпшои сѣножати, косится, квалификовано яко сѣножать II-ои кл. съ чистымъ доходомъ 7 зр. рôчно зъ морга.

Чи справедливе таке клясованье, не знаю, хиба обчислене оно на тое, если хочеся кого згубити. Теперь, если не дасться що понижити, податокъ буде выносити 105 зр., котрый вже не фондъ религійный, але самъ парохъ платити буде мусѣвъ.

Та еще на тôмъ не досыть, бо кто платитъ податокъ, мусить платити и додатки краевй, повѣтовй, громадскй и т. д., котрй, якъ вѣдомо, два разы бôльшй, якъ самъ податокъ. До того прійде стосовный еквивалентъ и т. д.

Зберѣмъ тое разомъ:

утрата конгруи	82 зр.
податокъ грунтовый . . .	105 „
додатки	200 „
еквивалентъ	45 „
додатки конкуренційнй около .	100 „
Бôльше менше разомъ .	532 зр.

Не есть же то чисте полѣпшенье дотаціи клиру?! Пишу то длятого, щобы показати, що реклямаціи легко брати не належитъ.

Що до реклямаціи есть нынѣ дорадцѣвъ много, котрй по бôльшôй части радятъ на ослѣпъ. Въ Збаражи есть комитетъ, котрый переводитъ реклямаціи въ повѣтѣ. На засѣданю мали радити не ити задалеко въ знижуваню клясъ, н. пр. въ Шельпакахъ зôстати при 3 зр. 50 кр. пересѣчного доходу зъ морга; инакше реклямаціи не пріймутъ. Коли мене о тое запытано, сказавъ я: На слѣпо говорити не можна, але рахуйте, кôлько податку платила громада дотеперь, а кôлько выпаде по новôмъ ошацованю доходу. Показалося, що громадѣ пôдвысшенобы податокъ о 100%, а колибы рады комитету була услухала, сама собѣ пôднеслабы податокъ еще о 50%. Зъ того видно, якъ кажутъ: людій ся радь а свôй розумъ май, або: рахуй — а покажеся, кто и о кôлько покривдженый.

Стеф. Качала.

Зъ львôвского повѣту. (*Въ справѣ реклямацій.*) Якъ вже було згадано въ „Дѣлѣ“, тутейша рада повѣтова взяла въ свои руки переведенье провѣреня аркушикôвъ индивидуальныхъ и выготовленя реклямацій противъ выслѣдамъ катастру въ справѣ податку грунтового. Теперь выдѣлъ сеи рады повѣтовои (въ окружнику зъ 29 марта с. р. ч. 540) подае громадамъ слѣдуючй условія:

1. Выбраныхъ черезъ себе катастралистôвъ буде выдѣлъ повѣтовый посылати ино до такихъ мѣстцевостій, зъ ôтки зголосится значнѣйше число властителѣвъ грунтôвъ за посредствомъ уряду громадского або настоятеля обшару двôрского съ просьбою о таку помôчь.

2. На покрытье коштôвъ маютъ интересованй складати до касы выдѣлу повѣт. за посредствомъ урядôвъ громадскихъ зъ горы по три и пôвъ крейцаря ôтъ парцелѣ за грунта селяньскй, а за грунта двôрскй по три и пôвъ крейцаря ôтъ морга. За уложенье и написанье потрѣбныхъ реклямацій вже не платится окремо, если провѣренье аркушикôвъ есть заплачене.

3. Выказана тутъ належитôсть мае бути вношена до касы выдѣлу повѣт. зъ горы, бо комисарѣ реклямаційнй будутъ высыланй ино до тыхъ мѣстцевостій, зъ ôтки выдѣлъ повѣт. одержитъ припадаючу ему на покрытье коштôвъ належитôсть.

4. Зъ призбираныхъ такимъ дѣломъ фондôвъ буде оплачуванъ выдѣлъ повѣт. кошты подорожи, дієты, якъ такожь окремй вынадгородженя за доконану роботу высланымъ въ повѣтъ катастралистамъ, а вверхъ того инспектора до надзору надъ ихъ дѣйствованьемъ.

5. Еслибы призбиранй фонды не выстали на покрытье коштôвъ вношеня реклямацій въ повѣту львôвского, покрые недостаючу квоту фондъ повѣтовый; если же лишилась бы яка надвыжка, то буде черезъ раду повѣт. по покрытю всѣхъ обчисленыхъ коштôвъ звернена.

6. Громады маютъ обовязокъ доставити высыланымъ катастралистамъ потрѣбныхъ пôдводъ по приѣзду и выѣзду (за що однако они платити маютъ), дальше безплатного помѣщеня, — а що найголовнѣйше, всякихъ потрѣбныхъ пояснень, котрыхъ бы они жадали до умотивованя реклямацій.

7. Кождый зъ реклямаційныхъ комисарѣвъ буде обовязаный вести выказъ провѣреныхъ аркушикôвъ, а взглядно доконаныхъ черезъ себе реклямацій, начальники же громадъ маютъ своимъ пôдписомъ посвѣдчити ретельнôсть тыхъ выказôвъ, котрй будутъ служити выдѣлови повѣт. за пôдставу до вымѣру заплаты.

8. Комисарѣ реклямаційнй обовязанй обходитися съ партіями чемно, выслухати терпеливо всякихъ поясненій дотычащихъ реклямацій, и свобôдно такожь кождому, кто бы не бувъ задоволеный зъ ихъ дѣяльности, внести противъ нимъ зажаленье до выдѣлу повѣт. Въ случаю узнанои потребы выдѣлъ повѣт. змѣнитъ комисаря реклямаційного.

9. Репрезентація повѣту львôвского поручае тымъ, котрй до неи удадутся въ справѣ реклямацій, що доконанй реклямаціи будутъ здѣланй въ приписанôй формѣ и въ означенôмъ закономъ терминѣ.

10. На основѣ выслѣдôвъ, доконаныхъ при переведеню поименныхъ реклямацій, буде выготовленый зô стороны выдѣлу повѣтового окремый меморіялъ для успѣшнѣйшои обороны цѣлыхъ околиць, покривдженыхъ при оцѣненю приходу зъ грунтôвъ, и сей меморіялъ для скрѣпленя частныхъ реклямацій въ имени всего повѣту буде внесеный до властивои власти.

Подаемо въ скороченю повысшй точки для орієнтованя катастралистôвъ иншихъ повѣтôвъ. Тутейшй катастралисты вже розпочали въ гдеякихъ громадахъ свою роботу; но чи рада повѣтова цѣлу тоту справу переведе въ користь громадъ, чи именно меншу посѣлôсть возьме въ оборону передъ выкористаньемъ черезъ посѣлôсть бôльшу — о тôмъ дуже сомнѣваемся, коли зважимо, що бôльша посѣлôсть въ радѣ повѣт. сильнѣйше заступлена.

Справа реклямацій спиняеся теперь черезъ то, що всѣ аркушики, въ котрыхъ грунтова посѣлôсть зôстала неправильно приписана, выслано до спростованя до уряду податкового. Вправдѣ урядъ податк. мае спростованй аркушики найдальше за кôлька днѣвъ звернути, але при звѣстнôмъ нашôмъ шлендріянѣ урядовôмъ зъ тыхъ кôлькохъ днѣвъ зробится и кôлька тыжднѣвъ, а тутъ кождый день дорогій.

Иванко.

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Дальше.*)

Але бувъ арештованый еще другій выборець, Хмельовскій, зъ причины, що не мавъ карты легитимаційнои. Той думавъ, що коли вже разъ ôтдавъ голосъ, то не потребуе дальше карты, а яко выборець тиснувся до нового выбору — его за тое арештовали. При конфронтація слуга урядовый, арештовавшій Хмельовского, сказавъ, що ôнъ бувъ дуже пяный. Хмельовскій рѣшучо заперечивъ тому и заявивъ, що ôнъ не пье и въ своѣмъ житю еще николи не упився. Но що потреба було предлога арештованя, сказано попросту: выборець бувъ нетверезый и таке толкованье оправдало арештъ. П. справоздавець и той случай перескакуе. Староста повѣтовый, коли его о тôмъ завѣдомили и о помôчь просили, звинявся такъ: „я о тôмъ ничого не знаю, а коли арештованый бувъ выборцемъ, нехайбы бувъ прійшовъ до выбору!“ Хорошои справедливости добився покривдженый ôтъ п. старосты! Якимъ свѣтомъ мôгъ ôнъ прійти, коли бувъ въ арештѣ? (*Веселôсть*).

О точцѣ 11 не буду говорити; то полемика съ ц. к. намѣстницвомъ и ц. к. министерствомъ, котрй мене мало обходятъ, и я обмежусь хиба на тое, що выскажу тую неправнôсть по моѣй думцѣ, длячого власне тіи, котрыхъ пôдозрѣвано яко головныхъ агитаторôвъ и зачинщикôвъ, самй зъ себе, що такъ скажу, протоколъ брали и той протоколъ признано важнымъ. Бôльше о тôй главѣ розводитись не буду, бо надѣюсь и предполагаю, що и ц. к. намѣстництво, коли прійде въ посѣданье акту выборчого, такожь сповнитъ свôй урядъ и ôтдасть справедливôсть однôй чи другôй сторонѣ. Исторія запише, чи наше ожиданье було управнене, чи нѣ. (*Клики на лѣвици: Певно нѣ!*)

Приступаю до роздѣлу *B.*: „Обжалованя ц. к. урядникôвъ и прочихъ урядовыхъ функціонарôвъ“. Тыхъ обжаловуесь за сторонничôсть. Однакожь п. справоздавець бôльшости зводитъ все на незамѣренй и случайнй похибки; але тыхъ похибокъ було чей за богато. Впрочѣмъ о тыхъ справкахъ я вже на иншихъ мѣстцяхъ говоривъ и не потребую тутъ ихъ повторяти.

Пôдъ точкою 5-ою чинится закидъ старостѣ Лукасевичеви, що ôнъ не унявся за бѣднымъ старцемъ Веркалцемъ. Прецѣкаве справозданье старосты. Коли ему казали: „зробѣтъ же ладъ, тутъ находятъ люде, котрй не суть выборцями, такихъ агитацій предсѣ не можна стерпѣти“, — то ôнъ просто тымъ оправдувався, що выбôръ публичный и що до него належатъ навѣть такй люде, котрй до него не належатъ (*Веселôсть на лѣвици*) и що ôнъ не годенъ масы жидôвъ ôтогнати. Чому однакъ ôнъ жандармеріи не завôзвавъ, пощо ôнъ мае слугъ урядовыхъ, — того я справдѣ не можу собѣ вытолкувати. Въ Товмачи, якъ каже протестъ выборцѣвъ, оскорбляли ц. к. урядники и ц. жандармы. Тутъ наводятъ секретаря повѣтового Антона Смульского, котрый казавъ священика Заклиньского напасти; ôттакъ приходитъ въ тôмже протестѣ жандармъ Фиголь, котрый лишь тое сповнивъ, що ему наказавъ секретарь. Я тутъ мôгбы п. справоздавцеви ôтповѣсти, що ôнъ покликуесь на самыхъ такихъ свѣдкôвъ, котрй, такъ сказати, пôдъ однымъ покрываломъ грались, а такй свѣдки у мене не значутъ богато. Длячого не переслухано самыхъ оскорбленыхъ и тыхъ свѣдкôвъ, котрыхъ оскорбленй подали?

Перейдемъ до другого случаю, до жандарма Лихоты, а се прецѣкавый случай. Звѣстно, що пôсля организаціи жандармерскои, жандармъ все повнитъ службу, тымъ бôльше, коли по торговици проходжуесь съ своимъ карабиномъ. И отъ, той добрый жандармъ замѣсть удержувати спокôй и порядокъ на торговици, запустився въ безпотрѣбну розмову съ людьми и сказавъ имъ проповѣдь, кого они маютъ выбирати а кого не маютъ; ôнъ остерѣгавъ людій, Боже сохрани священика выбрати и розказавъ пригоду, яка сталась въ его селѣ, будьтобы тамъ колись умеръ якійсь господарь, оставивши вдову съ шесторо дѣтьми и единою коровою, и бѣдна вдовиця мусѣла тую корову продати, щобъ священикови за похоронъ заплатити. Такъ само, говоривъ жандармъ, поступаютъ и съ вами священики. Той жандармъ бувъ переслуханый а съ нимъ и свѣдки, котрй все просто заперечили; але були переслуханй и три свѣдки, котрй высше наведеный розговôръ потвердили. Коли ôтступивбымь вже ôтъ свѣдка Заклиньского, то остае предсѣ свѣдокъ Дзеровичь, передъ котрымъ жандармъ той уневинився, и завѣрювавъ, що ôнъ такъ зле рѣчи не бравъ и оповѣдаючи про корову вдовину тôлько повторивъ фактъ, якій стався въ его селѣ. А Дзеровичь предсѣ совсѣмъ вѣродостойный свѣдокъ. Свѣдокъ Михаилъ Филиповичь парохъ зъ Кутискъ, вызнае, що оповѣданье жандарма чувъ повторюване черезъ другихъ. Ба навѣть еще одинъ свѣдокъ Мацѣлиньскій вызнавъ, що чувъ цѣле оповѣданье жандарма и дословно его повторивъ. Однакожь тое власне дословне повторенье стало „каменемъ преткновенія“ для п. справоздавця, а именно ôнъ думае, що жандармъ Лихота, зъ роду Мазуръ, не умѣе по руски, отже не мôгъ ничого подôбного говорити. Алежь ради Бога, якъ може жандармъ въ Товмачи, межи рускимъ народомъ стаціонованый, въ загалѣ порозумѣватись съ тымъ народомъ, коли ôнъ по руски не розумѣе? Ôнъ може не буде говорити клясичною русчиною, якъ тутъ до протоколу подано, буде мѣшати гдещо по мазурски, — алежь тымъ збивати противне мнѣніе, се вже за далеко посунене.

(*Конець буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Розправа буджетова.

Въ сей четверъ розпочались наново засѣданя рады державнои. На дневнôмъ порядку стоятъ розправы буджетовй. Заступники всѣхъ народôвъ и сторонництвъ Долитавіи возьмутъ живу участь въ тыхъ розправахъ, щобы при унормованю матеріяльнои стороны державного житя дати выразъ своимъ стремленямъ и бажанямъ. Якъ передъ рокомъ такъ и теперь головна борба буде вестись межи автономистами а централистами. Результатъ сеи борбы дасться напередъ предвидѣти: правительство и автономистична бôльшôсть рады державнои мимо всего опору централистôвъ перепре ухваленье буджету. Не дасться заперечити, що и правительство и автономична бôльшôсть палаты выступаютъ сего разу до борбы бôльше приготованй и сконсолидованй, — централисты бôльше ослабленй и здесорганизованй. Але сегорôчный буджетъ, якъ и согорôчна политика правительственна, все таки еще не суть выразомъ загального стремленя всѣхъ автономистичныхъ и антицентралистичныхъ елементôвъ державныхъ. Лише верховодячй елементы середъ табору автономистôвъ знайдутъ заспокоенье и то по бôльшôй части лише часткове заспокоенье своихъ жаданъ. Поляки и Чехи бôльше ôтъ всѣхъ другихъ можутъ бути задоволенй зъ уступствъ починеныхъ въ буджетѣ въ ихъ користь. Менше задоволеною буде вже партія права и Словенцѣ, за котрыми стоятъ прочй народы доси вже еще выжидаючй рôвноуправненя. Палата пословъ замѣряе вже на другій понедѣлокъ закôнчити буджетовй розправы задля надходячого торжества вѣнчаня Архки. Цѣсаревича Рудольфа съ кн. Стефаніею, назначеного на 10 мая. Зъ тои причины буджетовй розправы будутъ обмеженй на minimum. Тымъ самымъ вже буде обмежена свобода всѣхъ сторонництвъ, вповнѣ высказати свои жаданя при буджетовôй розправѣ. Есьмо пересвѣдченй, що нашй рускй послы схотѣлибы пôднести всѣ нашй хотьбы важнѣйшй справы, нашй упослѣдженя, нашй кривды и нашй жаданя. Але власне зô взгляду на представленый станъ дуже сомнѣваемось, чи зможутъ они въ всѣхъ тыхъ справахъ забрати голосъ. Кромѣ того не маемо надѣи, щобы теперѣшна бôльшôсть палаты пословъ хотяйбы въ части выслухала и увзгляднила нашй жаданя. Есть се выплывомъ теперѣшного положеня парляментарного и тѣсного союза Полякôвъ съ автономистами. Доки справа рôвноуправненя всѣхъ народôвъ не выдвигнеся на ширше поле, обнимаюче не тôлько Полякôвъ и Чехôвъ, але такожь и всѣ другй народы, доти нема надѣи на парляментарный успѣхъ Русинôвъ. Тои хвилѣ мусимо терпеливо дожидати и еи по можности прискорювати. Головна наша дѣятельнôсть все таки остаеся внутрь нашого краю. Тутъ мусимо всѣма силами працювати, организоватись, крѣпитись, щобы съ щоразъ бôльшою силою и свѣдомостію народною выступати на арену политичну. Доси все выжидали мы покровительства и помочи зъ Вѣдня, все надѣялись, що централисты и ихъ министерства станутъ въ нашôй оборонѣ и признаютъ намъ нашй права; въ тôй надѣѣ закладали мы руки и були бôльше-менше совсѣмъ пасивными въ дома — въ краю, середъ народу. Надѣи завели и мы опинились надъ тою пропастію, до котрои завсѣгды доводитъ бездѣльнôсть. Теперь, по довголѣтныхъ сумныхъ досвѣдахъ слѣдуе намъ памятати на блуднôсть такои политики бездѣльности и не зражуючись некористнымъ положеньемъ парляментарнымъ, треба намъ братись до органичнои працѣ въ дома, середъ народа и съ народомъ. При неусыпаючôй праци и въ наше ôконце колись заблысне сонце.

(*Обниженье оплатъ при конверзіи довгôвъ.*) На засѣданю палаты пословъ зъ дня 16 (28) с. м. внѣсъ министевъ финансôвъ дръ Дунаевскій проектъ *закону о улекшеню оплатъ при предпринятôй черезъ гипотечнй заклады кредитовй конверзіи довгôвъ гипотечныхъ.* Законъ той обнимае слѣдуючй точки: §. 1. Зарядови скарбу удѣляеся власть, гипотечнымъ закладамъ кредитовымъ, котрй предпріймутъ конверзію пожичокъ гипотечныхъ на пожички съ низшою стопою процентовою, а взглядно ихъ довжникамъ гипотечнымъ и цедентамъ тыхъ належитостій, — знижити припадаючу скалю оплатъ ôтъ маючихся выдати зъ причины конверзіи документôвъ довжныхъ и цесій до сумы ôтъ кождого аркуша припадаючои сталои оплаты 50 кр., дальше зъ причины втягненя до табулѣ тыхъ документôвъ маючихъ оплачуватися належитостій вписовыхъ, если черезъ таку конверзію наступитъ тревале зниженье стопы процентовои ôтповѣдныхъ претенсій гипотечныхъ, безъ рôвночасного пôдвысшеня сумы капиталу и другихъ побôчныхъ належитостій. Зô взгляду на квиты, якй маютъ выставлятись въ цѣли выкрисленя (зъ табулѣ) конвертованого довгу може бути о стôлько знижена скаля припадаючихъ оплатъ, о скôлько квота призначена до амортизованя не перевысшае квоты, котра мае бути вписаною на еи мѣстце. §. 2. О таке увзглядненье маютъ гипотечнй заклады, respective довжники гипотечнй съ долученьемъ потрѣбныхъ документôвъ въ протягу 30 день по списаню дотычащихъ документôвъ зголоситися до верховныхъ властій скарбовыхъ. Выключно потрѣбнй до того вытяги табулярнй и ôтписы документôвъ суть вôльнй ôтъ стемпля, доки тіижь на жаденъ иншій ужитокъ не будутъ ужитй. §. 3. Правосильнôсть того закона розпочинаеся съ днемъ его оголошеня и тревае до 31 грудня 1885 р. §. 4. Переведенье сего закона поручаеся министрови финансôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Вѣсти о реформахъ и конституціи.*) Въ заграничныхъ дневникахъ безперестанно появляются вѣсти о замѣреныхъ въ Россіи реформахъ нового царя, а навѣть о наданю конституціи. Kölnische Ztg. подала передъ кôлькома днями, що 7 (19) с. м. ôтбулася рада министрôвъ пôдъ предсѣдательствомъ самого царя, на котрôй предложено три ôтмѣннй проекты: 1) скрѣпленье и розширенье (въ либеральнôмъ дусѣ) вже доси существуючихъ *институцій* державныхъ (земствъ, мѣскихъ радъ, державного совѣту, судôвъ присяжныхъ и т. д.), — за чимъ вступався особенно министеръ Абаза; 2) гр. Лорисъ Меликовъ предкладавъ, щобы перевести царскій указъ пôдписаный Александромъ II еще дня 26 лютого (10 марта), отже два дни передъ атентатомъ, а доси неоголошеный, котрый то указъ мавъ заключати въ собѣ многй и далекосягаючй реформы; 3) вел. князь Володимиръ, братъ нового царя, вступався за тымъ, щобы скрѣпити репресійнй средства и безвзглядною строго-

стію привернути внутрѣшный спокôй въ державѣ. — Другі дневники, а особливо англійскі, посуваются еще дальше въ своихъ здогадахъ и говорятъ навѣть о замѣрахъ надання конституціи. Пôсля тыхъ дневникôвъ мавъ гр. Лорисъ-Меликовъ предложити на радѣ министрôвъ проектъ, щобы скликати депутатôвъ зъ всѣхъ губерній, съ выключеньемъ Конгресôвки и Литвы, для уложеня конституціи и для обговореня выслѣдкôвъ сенаторскихъ ревизій. Сей проектъ, пишутъ дальше, мавъ бути на приказъ царя Александра III переробленый и розширеный на цѣлу европейску Россію, отже и на Конгресôвку и Литву, и зôставъ предложеный и прійнятый на радѣ министрôвъ. Царь мавъ згодитись на сей проектъ, лише тôлько его переведенье оставити на пôзнѣйше.

Тіи послѣдні вѣсти выдаются намъ совсѣмъ недостовѣрными, а що найменше передвчасными. Россія, пôсля страшнои катастрофы, все еще находится въ выняткованôмъ станѣ внутрѣшного заколоту и не повернула до нормального стану, щобы вже теперь могли станути на дневнôмъ порядку основні и далекосягаючі реформы, а тымъ бôльше проекты конституційні. Дѣятельнôсть правительственныхъ органôвъ все еще звернена передовсѣмъ на приверненье заколоченого спокою и на выслѣдженье нигилистôвъ, котрыхъ организаційне существованье и теперь проявляеся многими несподѣваными объявами. Въ ночи зъ 9 (21) на 10 (22) с. м. порозлѣплювано въ Москвѣ численні ôтозвы революційні. Всѣ тіи ôтозвы носили печать: „исполнительный комитетъ народной воли“ и взывали нарôдъ до пôмсты за страченье 5 революціонерôвъ въ Петербурзѣ. Въ Москвѣ злапано двохъ порядно убраныхъ людій, розлѣплюючихъ плякаты на мурѣ. Такожь и зъ Петербурга и Вильна доходятъ нові, численні вѣсти о арештованяхъ, однакожь такъ суперечні и въ части недостовѣрні, що годѣ дôзнатися правды. Се тôлько рѣчь певна, що въ Россіи еще панує доси загальне замѣшанье и непевнôсть що до будучности. Вѣсти, які мы одержали изъ-за кордону, малюютъ тамошне положенье въ дуже темныхъ барвахъ, именно задля загального занепокоеня и непевности, що може черезъ день статись и на яку дорогу повернеся внутрѣшне житье державне. Тожь не можемо повѣрити вѣстямъ англійскихъ газетъ о ухваленю и одобреню царемъ проекту конституціи, тымъ менше, що конституційні проекты оголошувані въ англійскихъ часописяхъ, якъ знаемо зъ достовѣрного жерела, фабриковано самыми кореспондентами, запопадливыми за сензаціями. Зъ всѣхъ вѣстій еще найбôльше имовѣрне донесенье Köl. Ztg., котре показує, що въ лонѣ самого правительства спираются три рôжнородні направленя: строгореакційне и конституційно-либеральне, яко двѣ крайности, посередъ котрыхъ стоитъ направленье напôвлиберально-реформове. Представителями строгои реакціи являются Строгоновъ и вел. кн. Володимиръ. Котре направленье возьме верхъ, годѣ теперь еще предсказати.

(*Новый начальникъ прасового комитету.*) „Прав. Вѣстникъ“ оголосивъ вже именованье кн. Вяземского предсѣдателемъ „головного комитета по дѣламъ печати“ — на мѣстце уступившого Абазы. Якъ звѣстно, свого часу дуже приклонно повитано именованье сенат. Абазы головнымъ цензоромъ на мѣстце Григорієва, котрый безпощадно придушовавъ свободу прасы. За часôвъ цензорства Абазы справдѣ много полекшало россійскôй прасѣ, и ôнъ першій призволивъ такожь на гдеякі выданя въ малорускôмъ языцѣ. Россійска праса заговорила свобôднѣйше о потребахъ народныхъ, о недостаткахъ державного устрою внутрѣшного и много тымъ причиналась до розъясненя загального положеня и до переведеня певныхъ реформъ, зъ котрыхъ першимъ приготованьемъ були сенаторскі ревизіи. Доперва атентатъ на царя Александра II вызвавъ бôльшу строгôсть цензуры, съ чимъ имовѣрно негодився Абаза и уступивъ зъ свого становища головного цензора. Новый цензоръ кн. Вяземскій есть сыномъ звѣстного россійского писателя, доволѣ либерального крою. Чи кн. Вяземскій буде хоть на стôлько либеральный, якъ его попередникъ Абаза, не знати, але загально уважаеся въ Россіи уступленье Абазы яко некористный зворотъ въ полекшеню цензурнои строгости.

(*Малорускій языкъ въ Россіи.*) Гдеякі польскі дневники, а именно Dziennik pol., заперечили нашу вѣдомôсть, будьтобы цензурный комитетъ въ Петербурзѣ призволивъ на выдаванье збôрника „Луна“ въ малорускôмъ языцѣ, и подаютъ, що вѣсти о улекшеняхъ для малоруского языка въ Россіи тожь само неимовѣрні. Супротивъ того мусимо заявити, що наша вѣдомôсть о выдаваню „Луны“ въ малорускôмъ языцѣ есть вповнѣ достовѣрна. Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій зъ Украины, выйшовъ въ Кіевѣ перекладъ Гололя „Весняной ночи“ на малорускій языкъ, а такожь получено призволенье на печатанье кôлькохъ поменшихъ малорускихъ книжочокъ. Все то разомъ, розумѣеся само собою, не есть еще приверненьемъ повнои свободы рускому языкови въ Россіи, однакожь годѣ заперечити, що се есть все таки значною пôльгою долѣ руского языка. Россійскі газеты, якъ „Одесскій Вѣстникъ“, „Пчелка“, журналы „Вѣстникъ Европы“, „Слово“ и т. не перестаютъ домагатись, щобы малорускій языкъ заведено въ школахъ. Розумѣеся, що се все дуже немиле галицкимъ Полякамъ, котрі всею силою дусятъ рускій языкъ и руску народнôсть, въ хвили, коли навѣть тая ними такъ ненавиджена Россія, хоть держава абсолютистична, починає давати пôльгу рускому языкови!

(*Межинародна конференція въ справѣ выдаваня полит. переступникôвъ.*) Россійске правительство предложило европейскимъ державамъ, скликати межинародну конференцію, котра бы установила приписы о взаимнôмъ выдаваню пол. переступникôвъ. Якъ звѣщаютъ, Англія и Франція ôтнеслись неприхильно до сего предложеня Россіи такъ, що конференція правдоподôбно не збереся.

Франція. (*Выправа противъ Тунису.*) Вôйна противъ Тунису розпочалася. Ген. Льожерô вступивъ дня 12 (24) с. м. въ границѣ Тунису на полудне землѣ Крумирôвъ, котрі занимаютъ обшаръ захôдно-пôвнôчныхъ посѣлостій тунетаньскихъ. Дня 14 (26) бльоковано мѣсто Кефъ, котре по малôмъ опорѣ пôддалося. Француска фрегата въ прахъ розбила твердиню на островѣ Табарка и высадила войско на суходôлъ. Французскі войска посуваются щоразъ дальше. Тунискій бей въ депеши до лорда Гранвиля запротестовавъ противъ нарушеня границѣ черезъ Французôвъ и предкладає европейскимъ державамъ, щобы они рѣшили, о скôлько оправданні жалобы и жаданя французскі; Тунисъ, яко часть турецкои державы, мае право жадати опѣки европейскихъ державъ, тому то й проситъ бей о ихъ помôчь. Такожь и турецка порта выслала въ тôй справѣ ноту до европейскихъ державъ.

Нѣмеччина. Въ второкъ розпочалася послѣдна сесія нѣмецкого райхсрату. На дневнôмъ порядку було предложенье закона о урядовôмъ языцѣ въ краевôмъ выдѣлѣ въ Альзаціи и Лотарингіи, котрый складаеся зъ послôвъ и завѣдує справами обохъ анектованыхъ краѣвъ, подôбно якъ у насъ соймъ. Доси можна було членамъ альзацко-лотариньского выдѣлу краевого розправляти и урядовати такожь въ французскôмъ языцѣ. Нѣмецке правительство бажаючи згерманизовати оба краѣ, внесло проектъ закона, пôсля котрого въ краевôмъ выдѣлѣ Альзаціи и Лотарингіи мае бути выключно лише нѣмецкій языкъ языкомъ урядовымъ и всѣ члены маютъ уживати выключно лише сего языка. Можна обавлятися, що така насильна мѣра скорше розъяритъ люднôсть Альзаціи и Лотарингіи якъ поможе германизаціи краѣвъ, правда колись то нѣмецкихъ, але теперь вже вповнѣ сфранцуженыхъ.

Греція. Справа грецко-турецка не поступила напередъ. Греція не приклоняеся до уступствъ въ користь Туреччины и готова здаеся, довести цѣлый спôръ до крайности — до вôйны. Въ тôмъ военнôмъ дусѣ ведеся агитація въ цѣлôй Греціи. Туреччина зъ своеи стороны зброится и збирае вôйска на границяхъ Греціи.

Интерпеляція до ц. к. старосты ярославского, п. Бенешка.

Просимо намъ ласкаво ôтповѣсти: 1) Длячого не направлено доси дороги, вымуленои Сяномъ еще на початку марця с. р. въ селѣ Нелипковичахъ? 2) Длячого въ тôмъ селѣ для несвѣдомыхъ проѣзжихъ не поставлено ніякои таблицѣ съ написомъ, куды попсовану дорогу належитъ объѣздити? 3) Чого никто не настае на то, щобы такъ само якъ для охороны грунтôвъ кн. Юр. Чаргорыского не побудовано бодай однои гаты для охороны хлопскихъ грунтôвъ въ Нелипковичахъ? 4) Чому въ такъ званыхъ „wiejskich szkólkach drzewek“, пôдъ котрі всюды забрано спорі кавалки пасовискъ громадскихъ, нема ніякихъ деревецъ? 5) Коли и кто возьмеся сѣяти пѣскові видмы въ нашôмъ повѣтѣ? 6) Чому вже разъ не построитъ ц. к. староство порядного моста на Любачôвцѣ въ селѣ Монастырю, по котрôмъ можнабы ѣздити не наразившись на руптуру. Вся околиця называе теперѣшный мôстъ фортепяномъ зъ фабрики „Samorząd & consortes“, бо и справдѣ покладені тамъ латры на помостѣ скачутъ пôдъ колесами, якъ настоящі клявишѣ. Ôтъ теперь выбрано на направу сего мосту ôтъ Монастырцѣвъ по 2 зр. ôтъ нумеру, та чи зъ того якій хосенъ? Чому не постарався никто, щобы сей якихъ 30—40 метрôвъ довгій мôстъ перейшовъ на фондъ краевый?

Оплачуючій правильно податки.

НОВИНКИ.

— **Впр. Митрополитъ Іосифъ Сембратовичь**, якъ звѣщае „Politik“, мае бути небавомъ именованый кардиналомъ. Такожь діяковарскій епископъ Штросмаеръ, звѣстный патріотъ хорватскій, мае одержати кардинальскій капелюхъ.

— **Комисіи реклямаційні**, якъ доноситъ урядова газета, для податку грунтового будутъ такъ само установлені, якъ були зъорганизовані комисіи шацункові. Въ тôй цѣли подѣлится комисія на три секціи для трехъ районôвъ, именно для львôвского, тернопôльского и краковского.

— **На посады учителѣвъ гимназіяльныхъ** въ гимназіи въ Сяноку оголошуеся конкурсъ, а именно: 1) на посаду учителя фильольогіи клясичнои, 2) учителя фильольогіи клясичнои и языка нѣмецкого и 3) учителя исторіи и географіи. Речинець поданя до 3 (15) мая с. р.

— (М) **Зъ Станиславова** пишутъ намъ пôдъ днемъ 15 (27) с. м.: Нынѣ ôтбулися выборы до радъ повѣтовыхъ въ Станиславовѣ и Богородчанахъ зъ куріи сельскои. Въ обохъ мѣстахъ выбрані народні кандидаты. Въ Станиславовѣ держались сельскі выборцѣ такъ славно, що побѣдили бôльшостію 112 голосôвъ, котрі пали на 9 рускихъ кандидатôвъ, противъ 48 голосôвъ, упавшихъ на польскихъ кандидатôвъ. Выбрані зôстали: о. К. Церкевичь, о И. Литвиновичь, проф. Е. Желеховскій, учит. С. Хохотвицкій, дальше селяне О. Королюкъ, Ф. Дмитрашь, М. Маланюкъ, Д. Винничукъ и Г. Олѣйникъ. Зъ селянъ всѣ письменні. Мимо горячихъ агитацій перепали польскі кандидаты, пп. Брыкчиньскій, бувшій кандидатъ посольскій и маршалокъ, дръ И. Каминьскій, бурмистръ, П. Выхованець, учитель зъ Вовчинця, и другі, котрыхъ по части безъ ихъ вѣдомости помѣщено на польскихъ зеленыхъ карткахъ, зъ котрыхъ одинъ оригинальный примѣрникъ пересылаемъ вамъ. Слѣдуютъ еще выборы зъ мѣстъ въ числѣ 12 членôвъ, зъ дворôвъ 4 члены и зъ промысловцѣвъ 1 членъ. Выбрана сегодня група зъ 9 особъ буде на кождый способъ досыть сильною меншостію, съ котрою бôльшôсть мусить числитися. Въ Богородчанахъ выбрано нынѣ всѣхъ 12 народныхъ кандидатôвъ, 6 священикôвъ и 6 селянъ. При дальшôй солидарности межи Русинами и при горячôй участи народа моглибы тамъ Русины здобути и удержати перевагу автономичну.

— **Генералъ Бенедекъ** умеръ дня 15 (27) с. м. въ Грацу.

— **Зъ Станиславова** доносятъ намъ, що тамошный судъ карный увязнивъ солотвиньского жида Пфефера, котрого зъ помѣжь 21 жидôвъ а 3 Русинôвъ, выбраныхъ до новои рады громадскои въ Солотвинѣ, поставили бурмистромъ. Увязненье наступило задля спроневѣреня маетку сирôтъ, надъ котрыми мавъ вести опѣку. Увязнено такожь его свояка Б. за тое, що казавъ на солотвиньскôмъ цвинтари выконати для себе кôстки христіяньскихъ небôщикôвъ, щобы зъ нихъ спорядити купѣль для своеи слабои жены.

— **Зъ пôдъ Щирця** пишутъ намъ, що при кôнци марця с. р. выемигрували Нѣмцѣ-кольонисты до Америки до провинціи Минезоты, зъ ôтки обѣцяли написати, коли тамъ добре буде имъ дѣятися, и завôзвати до себе другихъ своихъ вспôвбратей. Навѣть и нашихъ рускихъ селянъ намовляютъ рôжні агенты до такои емиграціи. Вправдѣ нашимъ селянамъ докучила вже неодна бѣдна и часомъ вже и жити нема ôтки, та предсѣ думаемъ, що Русины не такъ скорі покидати свôй рôдный край и ити на чужину, где густі случаѣ показали, що и тамъ терпятъ емигранты часомъ велику нужду.

— **Зъ Пôдгаець** пишутъ намъ, що при выѣздѣ тамошного судіи п. Раппе до Самбора на посаду совѣтника зôбрались на дорозѣ жиды и прощали его выстрѣлами зъ моздѣрôвъ и окликами, хоть було то якъ разъ въ самъ сабашь. Замѣтно, що въ тôй оваціи не бравъ кромѣ жидôвъ никто жаднои участи.

— (*И.*) **Зъ Висневчика** пишутъ намъ, що на тамошнôй почтѣ нема рускихъ блянкетôвъ. Сподѣемося, що п. почмайстеръ постараеся о тіи блянкеты, не дожидаючи, щобы ажь вношено жалобу до дирекціи.

— **На Днѣстрѣ пôдъ Галичемъ** лучився въ саму велику пятницю сумный случай. Ôтъ якогось часу перевозилися люде черезъ Днѣстеръ поромомъ, такъ якъ мôстъ пошкодила значно вода. На той поронъ (котрый мавъ лише 8 квадратовыхъ метрôвъ поверхности) усѣло дня 10 (22) с. м. около 50 селянъ съ рôжнымъ товаромъ, якъ безрогами, курками, гусьми и т. и., въ цѣли переѣханя до мѣста. Задля великого тягару годѣ було добре кермувати порономъ, такъ що ôнъ понѣсся съ струями воды, ударивъ о ôторвану часть мосту и высыпавъ всѣхъ людій въ воду вразъ съ цѣлымъ товаромъ. Гдеякі учѣпились заразъ кавалкôвъ мосту, другихъ уратували робôтники направляючі той мôстъ, шѣсть особъ однакъ знайшло смерть въ нуртахъ Днѣстра. Заряджено вже слѣдство судове, котре выкрые предсѣ, чи вина тяжитъ на галицкôмъ магистратѣ, котрый повиненъ бувъ або постаратись о бôльшій поронъ або означити, скôлько особъ мавъ мѣстити той фатальный поронъ, — чи може неосторожнôсть перевозчикôвъ сталася причиною того страшного нещастя?

— **Нападъ розбишакôвъ.** Въ Дуплисканъ въ пов. залѣщицкôмъ напала шайка злочинцѣвъ зъ понедѣлка на второкъ пôдчасъ святъ Великодныхъ на дворъ неприсутного властителя, такъ що одні высадили ôкно въ дворѣ, другі выважили дверѣ въ стайни. Служба однакъ збудилася и почала стрѣляти. Тогды злочинцѣ поутѣкали, допавши своихъ вôзкôвъ, зъ котрыхъ одинъ чекавъ на нихъ за селомъ, другій за садомъ коло двора. Хоть цѣле село лежитъ въ долѣ окружене докола горами, розбишаки утѣкли однакъ безъ перешкоды. Увѣдомлені о тôмъ жандармы не явились еще другого дня по увôдомленю.

— **Зъ Перемышля**: Уставъ для товариства пôдъ именемъ: „Бурса для дѣвчатъ руско-католицкого обряда въ Перемышли“, предложеный Выс. Намѣстничеству дня 28 н. с. марта 1881, зôставъ отвѣтно до §. 7. закона о стоваришеняхъ зъ 15. листопада 1867. ч. 134. затвердженый. Провизоричный комитетъ завзывае тому всѣхъ добромыслячихъ и жичливыхъ народному дѣлу мужѣвъ на первый загальный збôръ въ цѣли выбору дефинитивного выдѣлу на день 2. мая 1881 н. с. точно о $^1/_2$2 год. зъ полудня до комнатъ „Рускои Бесѣды“ и запрошує до якъ начисленнѣйшого вступленя въ члены „Бурсы для дѣвчатъ руско-катол. обряда въ Перемышли“.—Перемышль, дня 29 цвѣтня н. с. 1881. *Ôтъ провизоричного комитету занимаючогося основаньемъ бурсы для дѣвчатъ въ Перемышли.*

— **Въ Щавнôмъ**, на стаціи лупкôвскои желѣзницѣ, згорѣла сими днями церковь до самого грунту.

— **Мукачѣвскій епископъ Пастелій**, якъ звѣстно, вдовець и отець кôлькоро дѣтій, ôтдавъ одну свою дочку, якъ зачуваемъ, — за лютра.

— **Россійска царева**, якъ пишутъ газеты, заслабла тяжко въ Гатчинѣ зъ причины частыхъ пароксизмôвъ гистеричныхъ, котрымъ пôдпадае ôтъ часу замордованя царя. Кажутъ такожь, що царева поронила передвчасно. Хороба царевои такъ дуже занепокоила царя, що ухилився совсѣмъ ôтъ працѣ.

— **Зъ Петербурга** телеграфуютъ до „Kölnische Zeitung“, що вчера мало наступити оголошенье послѣдного рескрипту царя Александра II, о котрôмъ то рескриптѣ писали многі газеты.

— **Отець Кибальчича**, православный священикъ, повѣсився въ Москвѣ, не могучи перенести на собѣ страшнои долѣ свого покôйного сына.

— **Въ Петербурзѣ** не ôтбувся сего року пôдчасъ Великодныхъ святъ ани похôдъ царскои родины и цѣлого двора до церкви, ани гратуляційне принятье, якъ се доси було въ звычаю.

— **Представленя театральні въ Россіи**, завѣшені зъ причины жалобы по царю, позволено знову давати, а то почавши ôтъ дня 2 мая с. р.

— **250 кіевъ** дôставъ, якъ пишутъ газеты, катъ Фроловъ за тое, що пôдчасъ егзекуціи 5-ехъ въ Петербурзѣ бувъ совсѣмъ пяный.

— **Въ Женевѣ** появилися за призволеньемъ полиціи плякаты съ протестомъ противъ евентуальному выконаню кары смерти на Гессе Гельфманъ. Протестъ той пôдписали рôжні товариства, редакціи газетъ и много поодинокихъ особъ.

— **На могилѣ повѣшеныхъ цареубійцѣвъ** на цвинтари Преображеньскôмъ найдено цвѣты и таблицю съ написію: „месть“.

— **Въ Москвѣ** найдено пôдчасъ Великодныхъ святъ въ рôжныхъ частяхъ мѣста деревляні писанки, въ котрыхъ мѣстились революційні проклямаціи.

— **Въ школѣ етатовôй** въ Кутахъ старыхъ зôставъ именованый Яковъ Трембицкій дѣйстнымъ учителемъ, а Антонина Кригеръ дѣйстною учителькою.

— **Якъ то цвите языкъ польскій у braci mojżeszowego wyznania**, нехай послужитъ за доказъ слѣдуючій цертификатъ съ печаткою однои рады громадскои, выставленый черезъ Хаима С.: „Poświadczam, że Abraham Bloch odsila dwie worki wlosie wiebszowych w waga 70 kilo na stacia koliowy pawozdącą do Stacia Hendikfafa a ty wlosy wychodzą z takie miejscu gdysz żadna zaraza anie w okolicach nie panuje“. Подôбною дивоглядною мѣшаниною языковою написавъ одинъ жидъ зъ Перемышля на аркуши конскрипційнôмъ, признаючись, розумѣесь, до польского языка домашного: „Ma ślepi kury i na glowa parsziwie“.

— **Великі маневры осѣнні** ôтбудутся въ вересни пôдъ Перемышлемъ, на котрі мае приѣхати кромѣ архикнязя Альбрехта такожь престолонаслѣдникъ Архикнязь Рудольфъ.

— **Нова въ своѣмъ родѣ газета** почала выходити во Львовѣ. Єсть то часопись въ гебрейскôмъ и польскôмъ языцѣ п. н. „Отчина“.

— **Жидôвъ въ Вѣдни** єсть пôсля новои конскрипціи 72.000 душь, пôдчасъ коли було ихъ въ р. 1869 лише 30.200 душь.

— **Въ Королевци** арештувала полиція дня 13 (25) с. м. студента Іосифа Файдера, котрый грозивъ, що застрѣлитъ цѣсаря Вильгельма. Найдено при нѣмъ много грошій.

— **Именованя.** Заступникомъ надпрокуратора въ львôвскôмъ высшôмъ судѣ краєвôмъ зôставъ именованый дръ Адамъ Казимиръ Генсль, заступникъ прокуратора во Львовѣ; заступникомъ прокуратора въ Самборѣ зôставъ именованый Фридерихъ Кугненъ, адъюнктъ судовый въ Коломыѣ; адъюнктами трибуналôвъ судовыхъ именованй слѣдуючй адъюнкты суду повѣтового: В. Рузеръ во Львовѣ, І. Дзендзелевичь въ Коломыѣ, В. Маньковскій во Львовѣ, С. Прачиньскій въ Перемышли и М. Гушалевичь въ Золочевѣ; адъюнктами суду повѣтового именованй слѣдуючй авскультанты: С. Ковбляньскій въ Коссовѣ, К. Коберваинъ въ Березовѣ В. Занька въ Золочевѣ, І. Кивярскій въ Мельници, С. Дайсенбергъ въ Галичи, І. Сѣльскій въ Болеховѣ и дръ С. Дворскій въ Дрогобычи; гутмайстромъ въ етатѣ ц. к. зарядôвъ салинарныхъ въ Галичинѣ именованый К. Шашевскій, аспотентъ салинарный.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенты одержали: оо. В. Сѣльскій на Довге и И. Руденьскій на Побережье.

Каноничну институцію одержали: оо. А. Желехôвскій на Бережницю, Е. Шухевичь на Красôвъ и А. Гарасевичь на Камѣнну.

Сотрудничества одержали: оо. И. Алексевичь въ Нижневѣ, Лукасевичь въ Монастырискахъ и І. Могильницкій въ Глушковѣ.

Завѣдательства одержали: оо. А. Лотоцкій въ Уторопахъ, П. Кроховскій въ Березовѣ выжнôмъ и А. Заклиньскій въ Фитковѣ.

На конкурсъ розписаный приходъ Стрѣлкôвцѣ дек. кудрынецкого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Веснянои ночи,** оповиданя Н. Гоголя — переложила Олена Пчилка. Кієвъ, 1881“. Пôдъ тымъ наголовкомъ выйшла недавно книжка въ Кієвѣ на (мало-)рускôмъ языцѣ. Цѣна 20 копієкъ, съ пересылкою 35 коп. Дôстати можна въ книгарни Л. В. Левицкого въ Кієвѣ.

— **Въ Сербіи** взмагаєся такожь рухъ соціялистичный. Якъ пишутъ газеты, соціялисты основали вже въ Бѣлгородѣ свою щоденну часопись п. н. „Радникъ“ (Робôтникъ), котрои перше число появилося дня 2 (14) с. м.

— **Англійска газета въ Петербурзѣ,** якъ пишутъ россійскй газеты, мае выходити незадовго пôдъ редакціею п. Гибсона. Выдавати буде єдиный въ Петербурзѣ Англичанинъ-книгарникъ и властитель англійскои библіотеки, п. Воткинсъ.

Подяка.

Пôдписанй сповняючи тôлько свôй найважнѣйшій обовязокъ, складаютъ Высокоповажаному дру З. Линднерови, окулистѣ львôвскому (ул. Кароля Людвика, ч. 19), за выратованье ихъ дочки ôтъ цѣлковитои слѣпоты прилюдно найсердечнѣйшу подяку.

Въ Бужку, дня 8 (20) цвѣтня 1881.

К. и С. Винтонякъ.

Для ВП. Предплатникôвъ „Библіотеки найзнам. повѣстій“ розсылаєся съ симъ числомъ 13. и 14 аркушь повѣсти „Въ оборонѣ чести“.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй ино разъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ его иннымъ. Тй его свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы свое велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячуе, суть найлучшою порукою его скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добринецкого; *въ Коломыѣ* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексеевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (7—11)

Не тôлько черезъ читанье

анонсôвъ зможе собѣ хорый выробити певный судъ, чи се або то зъ помежи многихъ по газетахъ выхвалюваныхъ уздоровляючихъ средствъ єсть для его стану добре, або чи не выдае ôнъ за тое надармо грошій. Нехай отже жаденъ хорый не залишитъ способности и спровадитъ собѣ ôтъ **Karl-a Gorischek-a** (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6) брошуру „Krankenfreund“, такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть найбольше уживанй авторитетами порученй средства подробно и отповѣдно обговоренй, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокосмъ выбрати собѣ найлучше. Присылка тои брошуры слѣдуе **gratis** и **franco**, не мае отже замовляючій жадныхъ нишихъ коштôвъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ

во Львовѣ, ул Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9

поручае свою (6—?)

головну торговлю

ВИНЪ

краєвыхъ и заграничныхъ; такожь **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого**

КОНЯКУ.

КАПЕЛЮХИ

въ великôмъ выборѣ,

именно **фильцовй, шовковѣ, цилиндры, Chapeau Claque, въ найновѣйшихъ фасонахъ**

2—3 одержавъ и поручае

по умѣркованыхъ цѣнахъ

МАРТ. МЮЛЛЕРЪ

во Львовѣ, ул. Галицка, ч. 17.

Въ справѣ реклямацій податку грунтового поручаемъ пожиточну книжочку п. н.

„НОВЫЙ ПОДАТОКЪ ГРУНТОВЫЙ“

написавъ *Харко Таранъ.*

(Друге доповнене выданье.)

Въ VI роздѣлѣ тои книжочки находятся докладнй поясненя о реклямаціи и ôтповѣднй до того формулярѣ. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр. Замовляти можна въ редакціи „Батькôвщины“ або „Дѣла“.

„CONCORDIA“

Першій львôвскій закладъ погребôвъ

Ф. ОПУХЛЯКА,

зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагае повага того рода обрядôвъ, — поручае свою услугу.

Мае на складѣ всякй приборы и займаеся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшй. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома єсть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдае такожь всякого рода трумны деревлянй. — Замовленя выповняе безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.

Якъ „**Concordia**“ сповняе замовленя, переконуютъ о тôмъ численнй писемнй подяки, котрй кождои хвилѣ можна переглянути. (9—?)

Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

Закладъ огородничій

николая

ВОЛИНЬСКОГО

во Львовѣ, ул. Садôвнича ч. 13

поручае 3—3

Бураки пастевнй великаньскй, жовтй або червонй — $^1/_2$ клгр. 40 кр.

Люцерну французку, даючу пять покосôвъ на рôкъ — $^1/_2$ клгр. 65 кр.

Райграсъ французкій — $^1/_2$ кл. 40 кр.

Райграсъ англійскій — $^1/_2$ кл. 30 кр.

І. Н. СПОЖАРСКІЙ

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25

поручае ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и робôтню рукавичокъ власного выробу, якъ такожь всякого рода

ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧЙ

именно

американьскй оленковй сподне и кафтаны

въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякй роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосевй и оленковй до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскй, шапки мундуровй и цивильнй, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичнй и шнурованй

по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (4—6)

Моя маса до воскованя пôдлоги (помосту),

найлучша яка тôлько єсть, мае тое преимущество, що **помостови**, такъ зъ мягкого якъ и твердого дерева, при напущеню (въ станѣ плыннôмъ, якъ молоко — розпущена въ кипячôй водѣ пôсля припису) — надае лыскучу, до ляку подôбну поверхнôсть, котра своею **тревалостію** и **елеганціею** а при тôмъ **дешевостію** вызначаеся и мытье помосту, такъ шкодливе здоровлю особливо въ зимѣ, чинитъ совсѣмъ злишнымъ, тымъ бôльше, що порохъ можна змести зъ запущеного помосту вохкою шматою обвязаною на щѣтку.

Барва масы єсть: дубова, ясенева, орѣхова, темнобрунатна, а такожь єсть маса совсѣмъ безбарвна, ôтъ котрои гарнй паркеты дôстаютъ лише полыскъ. $^1/_2$ кильо выстане на малу кôмнату и коштуе во Львовѣ **60 кр.**, — почтою **франко** до 100 миль **84 кр.**, до 5 кильо лише **5 зр. 94 кр.**

О. Т. Винклеръ

3—4 *во Львовѣ.*

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовй с. е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великй и малй, полумисковй ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроенй на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетнй сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлй, подовговатй и до рыбъ, якъ такожь спеціяльнй предметы для готелѣвъ, реставрацій и каварнь.

Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означенй суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдовань — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязанй сьсмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**

При тôй способности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликаняся на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(4—?) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

Илюстрованй цѣнники на рôкъ 1881 14—?

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнй иножевй, поправленйи патентованй (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваеся.

Вильзона, Гове, Цилиндровй, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневй по 1 зр.

Замѣна и специяльнй направы.

Човенка, части складовй, иглы и олива.

Поручае

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрй такъ шумно продаются за оригинальнй американьскй, пріймаю до переробленя на Зингера поправленй за оплатою 15 зр.

АНТОНІЙ КОЖЕЛЮЖЕКЪ

во Львовѣ — Ринокъ, ч. 29

(въ переходнôй каменици Андріоллёго)

ФАБРИКА

и головный складъ капелюхôвъ мужескихъ и дамскихъ

всякого рода, якъ: цилиндры фильцовй, матеріяльнй; черевики, мешты и пôдошевки фильцовй. Принимае такожь до праня, прасованя и фарбованя капелюхи мужескй и дамскй.

Замовленя выконуются въ якъ найкоротшôмъ часѣ, по найумѣреннѣйшихъ цѣнахъ. (6—6)

Всч. рускому Священьству и Громадамъ

поручаемъ нашъ складъ,

въ котрôмъ кромѣ правдивыхъ

льняныхъ полотенъ и всякихъ выробôвъ полотняныхъ, коцôвъ, дыванôвъ, суконъ и т. д.

поручаемъ такожь

КОРОНКИ

до обшиваня стихарôвъ (альбъ), представляючй **Матерь Божу съ рускимъ написомъ** и **рôжнй матеріи на фелоны** и выготовляемъ таковй на желанье пôсля вѣденьского вкусу и крою якъ найскорше. 2—2

Ст. Ферстеръ и Ска.

въ Перемышли, ринокъ, дôмъ Тигра.

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 31. Львôвъ, Середа 22 цвѣтня (4 мая) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта.

Пригадуемъ всѣмъ Русинамъ повѣтôвъ Львôвъ-Щирець-Винники, що сеи пятницѣ дня 24 (6 мая) с. м. о год. 11 въ „Домѣ Народнôмъ“ ôтбудеся передвыборче вѣче народне въ справѣ надходячихъ выборôвъ посла до сойму.

OO. Zmartwychwstańcy.

Змартвыхвстанцѣ поселились въ столици Галицкои Руси. Они вже розпочали свою дѣятельнôсть пôдъ благословеньствомъ краковского латиньского епископа Дунаевского, дѣятельнôсть — навертаня Русинôвъ, выховуваня рускои молодѣжи! Єсть се вже довершенымъ фактомъ, а теперь розходится лише о тое, щобы тую дѣятельнôсть Змартвыхвстанцѣвъ по можности якъ найбôльше скрѣпити и розширити. Єсли бъ се була справа религійна, справа меншого або бôльшого розширеня католицизму, мы совсѣмъ не пôдносилибы голосу въ тôй справѣ, бо стоячи на поли политично-народнôмъ не хочемо мѣшатись въ справы религійнй, хотяйбы и дуже близькй нашого народа. Однакожь въ тôмъ случаю рѣчь маеся совсѣмъ инакше. Єсли пропаганда Змартвыхвстанцѣвъ мае на цѣли ширити католицизмъ, то кождого муситъ здивовати, длячого она выбирае свое поле на галицкôй Руси а именно середъ народа исповѣдуючого греко-католицку вѣру? Чижь тая вѣра не єсть католицкою? Чи гр.-кат. духовеньство наше не єсть католицке? А коли такъ, то якужь цѣль може мати пропаганда Змартвыхвстанцѣвъ? Очевидно еще якусь другу, суперкатолицку, — говорячи яснѣйше — совсѣмъ нерелигійну, а политичну: цѣль польонизаційнои пропаганды межи Русинами.

Кто схоче се оспорювати, най зволитъ намъ пояснити, въ чѣмъ може почивати католицка пропаганда противъ католикôвъ, чимъ католицизмъ Змартвыхвстанцѣвъ лучшій ôтъ нашого, въ чѣмъ Змартвыхвстанцѣ лучшй католики ôтъ нашого духовеньства? Доси такого поясненя, такого доказу строгои религійности мисіи Змартвыхвстанцѣвъ на католицкôй Руси надармо глядаемо. Зато маемо новый, безпосередный и автентичный доказъ на то, що мисія Змартвыхвстанцѣвъ єсть тôлько политична. Тымъ доказомъ єсть недавно выдана куренда латиньскои консисторіи въ Перемышли о поселеню Змартвыхвстанцѣхъ на Руси. Що ино згадана куренда — выпечатана случайно въ Dzienniku pol. (Nr. 99) — съ рѣдкою ясностію розкрывае такъ исторію повстаня закону Змартвыхвстанцѣвъ, якъ и ихъ характеръ и ихъ цѣли. Початокъ повстаня Змартвыхвстанцѣвъ припадае пôсля упадку старопольского повстаня зъ р. 1831. „Po strasznym pogromie w r. 1831 obok licznych wychodźców, kwiat inteligencji i rycerstwa polskiego szukał *schronienia dla życia i praw narodowych* na obcej ziemi. Jedni z tułaczów z rozpaczy zginęli.... inni znowu u opoki kościoła, z której płynie rzeka żywej wody, szukali *lekarstwa na rany ojczyzny,* wiedząc iż Pan Bóg sanabiles fecit nationes. *Z tych ostatnich* za Grzegorza PP. XVI. *zawiązało się Zgromadzenie Zmartwywstania Pańskiego.*“ Пôсля сего поясненя не можна вже сомнѣватись о тôмъ, якй тенденціи вызвали основанье закону Змартвыхвстанцѣвъ и чіе „zmartwychwstanie“ поставлено цѣлію сего закону. Коли дальше куренда съ славословіемъ пôдноситъ, що „ojczyzna nasza zmartwychwstała“ въ устахъ Змартвыхвстанцѣвъ, що „najwznioślejsze dusze z owych czasów (польского повстаня), zacząwszy od księcia poetów naszych, *od kierownika polityki,* mistrzów w sztuce.... otaczały pierwiastki Zgromadzenia opieką i miłością“, то се тôлько еще бôльше поясняе намъ, що не религія, не католицизмъ и его интересы, але тенденціи политичнй, старопольскй идеалы упавшои Рѣчи-посполитои, идеалы революційнй вызвали и плекали милостію и опѣкою Змартвыхвстанцѣвъ. Умѣемо пошанувати чувства и идеѣ другого народа, хотяй бы они були такъ блуднй и неосущимй, якъ стремленье здвигненя — не польского народа — але старои и пережитои, а тымъ самымъ безповоротнои рѣчи-посполитои, не думаемо дорѣкати Полякамъ за то, що они для ôтбудованя старои Польщи „ôтъ моря до моря“ уживали всѣхъ можливыхъ способôвъ и для тои цѣли мѣжь иншимъ пôдшивались пôдъ плащикъ католицкои религійности, — але найже зновъ никто не жадае ôтъ насъ Русинôвъ, щобы мы вѣрили въ спасеннôсть тыхъ блудныхъ и исторіею вже засудженыхъ старопольскихъ идеалôвъ, а еще бôльше, щобы мы службу для тыхъ старопольскихъ тенденцій уважали за одно съ службою для религіи, для католицизму. Латиньска консисторія въ Перемышли, перейнята старопольскимъ патріотизмомъ и горячою жаждою приверненя старо-шляхоцкои Польщи, боговѣюча передъ повстаньемъ въ р. 1831, съ радостію звѣщае: „Stanęło więc w kraju naszym Zgromadzenie, które przez długie lata *tułactwa* pracowało *dla kraju* (для старои Польщи) pismem i słowem, ofiarą i cierpieniem!“ Тôлькожь дивно, що латиньска консисторія сама такъ ясно ознаменувавши довголѣтну политичну дѣятельнôсть польскихъ емигрантôвъ закрытыхъ шатою монахôвъ, хоче ôттакъ вмовити въ цѣлый свѣтъ и въ насъ, що тая пôдъ покровомъ „kierowników polityki polskiej“ выплекана громада не давно еще въ Галичины выганяныхъ емигрантôвъ мае служити на славу Божу, на пôдмогу католицизму! Коли дальше въ курендѣ говорится, що Змартвыхвстанцями въ Галичинѣ руководитъ гадка „nadania młodzieży ruskiej kierunku takiego, któryby ją ochronił od nieustannych zawiewów, wrogich kościołowi i państwu“, то пôсля попередъ сказаного кождый вже розумѣе, що тутъ пôдъ „kościołem“ треба розумѣти „narodowe tradycye r. 1831“, а пôдъ „państwem“ совсѣмъ не Австрію, але стару Польщу въ старыхъ границяхъ. Може и сему схоче кто заперечити, може и сама латиньска консисторія въ Перемышли схоче свѣтъ увѣряти, що она своею апотеозою повстаня зъ р. 1831 и его апостолôвъ справдѣ думае вступатися за католицизмъ и за Австрію — za kościół i państwo, — тôлькожь позволимо собѣ спытати, где то латиньска консисторія ôткрыла, що руска молодѣжь зôстае пôдъ вплывомъ „nieustannych zawiewów, wrogich kościołowi i państwu“? А дальше пытаемо, якимъ правомъ ôтзывается латиньска консисторія перемыска о рускôй молодѣжи якъ о якихъ заджумленыхъ? Зъ ôтки приходитъ латиньска консисторія до опѣки надъ рускою молодѣжію? Чи не зволилабъ латиньска консисторія перше поклопотатись о своихъ „овечкахъ“, о своимъ духовеньствѣ и о своѣй молодѣжи? Вы кричите о заджумленю Русинôвъ, рускои молодѣжи, о загроженыхъ интересахъ католицизму, такъ позвольте собѣ пригадати, що секта Banasia повстала не середъ руского а середъ мазурского народа, що процесъ 35 краковскихъ соціялистôвъ не бувъ процесомъ рускихъ соціялистôвъ, що руске священьство не мае такихъ Маткотскихъ и Новацкихъ, що рускй громады не послѣдовали еще за прикладомъ Кобылянъ и Ленки положеныхъ въ вашôй дієцезіи и повѣреныхъ опѣцѣ вашого духовеньства. Мы моглибъ еще выказати много такихъ фактôвъ. Але вже наведенй факта повиннй поучити латиньску консисторію перемыску, що еи лучше всего булобы розглянути перше станъ своеи дієцезіи, станъ польскои молодѣжи и польского народа, загоити попереду раны свого организму, якъ порыватись до опѣки надъ рускою молодѣжію и рускимъ народомъ и проповѣдовати пропаганду противъ Русинôвъ.

Такъ отже маемо передъ собою явнй доказы, що такъ въ мисіи Змартвыхвстанцѣвъ на Руси, якъ и въ покровительствѣ лат. конс. перемыскои надъ ними — такъ католицизмъ якъ и въ загалѣ религія совсѣмъ по сторонѣ и що мнима католицка пропаганда служитъ лише плащикомъ для политичныхъ цѣлій польскихъ. И зновъ мусимо сказати, що тутъ бачимо объявъ старопольскои традиціи, котра все уживала религіи за плащикъ

Замѣтки зъ теперѣшности.

(*Выборы въ Станиславовѣ. Плачь „Gaz. Nar.“ и „Czas“-у. Що таке „organiczna praca narodowa“? Выборы до сойму зъ округа Львôвъ-Щирець-Винники. „Dobrodzieje ludu“ сварятся межи собою. Чимъ мѣрлеся „dobrodzieja?“*)

Выборы до рады повѣтовои въ Станиславовѣ и въ Богородчанахъ зновъ подали намъ новый доказъ, якъ наша справа народна мимо всѣхъ перепонъ и численныхъ ворогôвъ може напередъ поступати и розвиватися при вытревалôй працѣ, при щирости патріотизму, при згодливôй дѣятельности всѣхъ Русинôвъ. Не згадуючи вже о героичнôй борбѣ рускихъ выборцѣвъ противъ славнои кампаніи кн. Пузыны, єсть се зъ ряду друга побѣда Русинôвъ станиславôвскои окрестности въ справахъ автономичного житя. „Зновъ маемо записати сумный объявъ поступу руского сторонництва въ нашôмъ мѣстѣ“, съ резигнаціею звѣщае о тыхъ выборахъ кореспондентъ Gaz. Nar., але вже не выгадуе о „agitacyi groźbami piekła i nieba“. Вже навѣть львôвскій кореспондентъ „Czasu“ не кличе „Polizei!“ але съ тяжкимъ серцемъ констатуе „rozgospodarowanie się świętojurców“ яко объявъ упадку польскои „pracy organicznej“. Вже бôльше якъ ôтъ десять лѣтъ глядаемо за тымъ, що мае розумѣтися пôдъ польскою „органичною працею“, безъустанно чуемо тую фразу выголошувану зъ польскихъ трибунъ на рускôй земли, але доси могли мы тôлько такъ зрозумѣти интерпретацію сеи польскои працѣ органичнои: позанимати по можности всѣ користнй, добре платнй мѣстця, невыключаючи навѣть пятириньсковыхъ діюрнъ, всѣ достоиньства, всѣ крѣсла курульскй и стояти на сторожи, щобы, борони Боже, где не допущено якого Русина, якого мужа „ludu, albowiem lud jest to garstka ludzi, którzy buntują się przeciw reprezentantom narodu“*). Скоро тôлько тая цѣль була осягнена, якъ пр. по выборахъ до сойму р. 1876, або до рады державнои р. 1879, затихавъ покликъ: praca organiczna, яко рѣчь довершена; „Kościół i państwo“ були обезпеченй „ôтъ ворожихъ заверухъ“, все благоденьствовало, добробытъ народа взроставъ до того, що було зъ чого справити не тôлько либеріи съ блыскучими гузиками и срѣбными орлами або краевыми гербами, съ червоными пасками и выпустками на синôмъ днѣ для всѣхъ повѣтовыхъ и краевыхъ возьныхъ, але такожь и контушѣ для повѣтовыхъ маршалкôвъ, було зъ чого дати 6000 на репрезентацію кр. маршалкови, а 30,000 до rozporządzalności wydziału... Се були видимй плоды „органичнои працѣ“. А що exempla trahunt a verba volant, то остаточно ничого дивного, коли гдекотрй зъ партіи „организаторôвъ“ еще дальше посунулись въ интерпретованю „organicznej pracy“ и придержуючись засады краевыхъ економистôвъ, що чимъ богатша единиця, тымъ богатшій край, думали лише дальше переводити „органичну працю“ вкладаючи пр. 30,000 зр. до своеи кишенѣ замѣсть до касы фундаціи гр. Скарбка, або до Дроговыского закладу, — уважаючи молоденькихъ сирôтъ лише за цвѣты, котрй можна безкарно зрывати для своеи пріемности и дикои сладости, комисіонуючи коштомъ громады до высокости 8,000 зр. и т. д. Се все була „органична праця“ не тôлько въ субъективнôмъ але и въ партійно-объективнôмъ значеню, божь доси ни одному зъ тыхъ организаторôвъ за тое навѣть волосокъ не злетѣвъ зъ головы. Ба, пригадую собѣ, якъ то разъ зашумѣла по цѣлôмъ краю вѣсть о убійствѣ одного коваля, свояка руского священика. „Nie pojmuję tego wzburzenia, tego hałasu“, озвався одинъ членъ „добре выхованого товариства“, „wszak to zginął tylko prostak z gminu, zausznik świętojurca! Mniej o jednego na świecie!“ И справдѣ ничого не сталось. И се видимо було по думцѣ „органичнои працѣ“.

Тôлько зъ становища такъ понятои „органичнои працѣ“ и блаженьства подаваного нею для еи представителѣвъ можемо мы поняти тое обуренье, тую злôсть нашихъ польонизаторскихъ организаторôвъ, яку выливаютъ они на вѣсть кождого движеня Русинôвъ. Русины — сей ludek poczciwy ale uparty — пôсля ихъ думки не можутъ поняти того посвященя героѣвъ „organicznej pracy“, тои чести, яку они роблятъ рускому народови, опѣкуючись его справами, его интересами, грошами, податками, престаціями, конкуренційными датками и т. п. Тожь коли упертй Русины очевидно доси все еще не могли освоитися съ добромъ такои органичнои працѣ, порѣшили непрошенй и такъ запôзнаванй опѣкуны яснѣйше проговорити до того затвердѣлого народу руского. Всѣ собѣ добре пригадуютъ, якъ пôдчасъ послѣдныхъ выборôвъ до рады державнои на мѣстце покôйного Кржечуновича толковано народови, що п. Абрагамовичь буде такимъ „опѣкуномъ“ селяньскихъ интересôвъ якъ бл. п. Кржечуновичь. Тôлькожь выбôръ переведено не силою тои „опѣкунчои“ аргументаціи, але силою матеріяльныхъ аргументôвъ fortioris et offitiosi. Теперь, коли наближаются новй выборы до сойму, рѣшено проговорити до народу еще яснѣйше, ачейже ôнъ порозумѣе разъ жертволюбнôсть своихъ покровителѣвъ. Титулъ „opiekuni ludu“ выдався вже за слабымъ, а що важнѣйше, для народа двозначнымъ, бо жь попѣкся ôнъ вже не мало на „opiece narodowej“. Треба вышукати сильнѣйшій титулъ! И отъ дня 17 (29) с. м. скликано, якъ вы-

*) Vide „Czas“.

для политичныхъ тенденцій вынародовленя Руси. Сумно, що у насъ починаютъ повертати давнй часы, що религія стаеся знову орудіемъ въ рукахъ польонизаторôвъ. Але есть се фактъ, съ котрымъ належитъ числитися передовсѣмъ нашому духовеньству. На нашôмъ духовеньствѣ почиває тяжкій обовязокъ всѣма силами старатися, щобы религія не втратила свого всесвѣтного, миролюбивого характеру, щобы еи не понижено въ очахъ народа на орудіе польонизаціи, щобы она остоялась повысше пристрастій политичныхъ и щобы у насъ на ново не розгорѣлась религійна вôйна. Мимо всѣхъ перепонъ и трудностій мусить наше духовеньство такъ тѣсно злучитись и здружитись съ народомъ, щобы ніяка супротивна пропаганда не знайшла послуху и приступу середъ нашого народа. Остаточна тенденція Звартвыхвст. йде до того, щобы якъ зъ одной стороны польонизувати рускій народъ, такъ зъ другои стороны зробити теперѣшне руске духовеньство злишнымъ для народа. Есть се отже борба противъ рускои народности, а заразомъ противъ существованя руского духовеньства. Кождый прирôстъ клієнтелѣ Змартвыхвстанцѣвъ мусить потягати за собою рôвну страту руского духовеньства. Тожь caveant consules....

ДОПИСЬ.

(Р.) **Зъ Черновець.** *(Ôтношеня межи Русинами и Румунами.)* Може звѣстно буде Вп. читателямъ „Дѣла“ якій антагонизмъ панує въ загалѣ на Буковинѣ межи Русинами а Волохами. Той антагонизмъ вдерся навѣть въ такй заведеня якъ семинарія, где приспособляются люде, що колись мають проповѣдати любовь христіяньску, любовь ближныхъ, котрй предсѣ повиннй научатися, поступати съ тактомъ ôтповѣднымъ ихъ званію и мирити всяке непорозумѣнье, особенно тутъ, где есть двѣ народности а одна вѣра. Вмѣсто веселыхъ и пріязныхъ лиць, побачишь тамъ захмуренй, злобою и страстями покрытй, котрй тôлько шукають способности, коли бы могли запустити ѣдь въ серце другого брата. На одинъ зъ многихъ доказôвъ подаемо слѣдуючій сумный случай: До семинаріи духовнои прійшовъ одного дня ученикъ VI клясы гимназ., братъ питомця-Русина Козарѣщука, котрому ректоратъ позволивъ, давати своимъ братямъ такъ звану емпирію. Идучи коритаремъ, стрѣтився той ученикъ съ Дмитромъ Попескуломъ, питомцемъ III р. теольогіи, котрый ставъ ему на ногу, а ôттакъ ударивъ его кулакомъ въ плечѣ. Нѣмъ ученикъ вспѣвъ еще ôтповѣсти, зôбѣглися другй питомцѣ-Волохи и почали кричати: „Marsch hinaus! weisst du nicht, dass du Jeden grüssen musst!“ Ôттакъ кинулись на него, почали его бити, окровавили, кричучи безъустанно: „Solche Kerls werden wir morden!... hinaus!“ Зôбѣглися слуги, прибѣгъ префектъ Воюцкій и Топала, котрый вмѣсто зробити конець тôй аферѣ почавъ самъ кричати: „Solche gemeine Kerls muss man hinauswerfen!“ Конець кôнцемъ стало на тôмъ, що Козарѣщукъ безневинного брата свого ледво оборонивъ ôтъ тои напасти, по чѣмъ занѣсъ жалобу до ректорату. Побитый и окровавленый ученикъ удався такожь съ жалобою до самого митрополита. Якъ скôнчится тая справа, не знаемъ и мы не писалибы о нѣй, еслибы съ симъ фактомъ не вязались важнѣйшй мотивы, а именно заѣла злôсть и ненависть Волохôвъ до всего, що руске. Питомцѣ-Волохи не можуть стерпѣти Козарѣщука, котрый яко честный Русинъ завсѣгды и всюды упоминаеся за покривдженье рускихъ народныхъ правъ въ семинаріи. За тое и пôмстились на нѣмъ его братя въ Христѣ, хоть въ такій дикій способъ.

Вспôмну еще такожь о инших поступкахъ нашихъ сусѣдôвъ Волохôвъ, котрй ображають національне чувство кождого Русина.

Пôсля роспорядженя министеріяльного зъ дня 1 вересня 1875 р. додатокъ А. §. 8 — есть выкладовымъ языкомъ на теольогичнôмъ факультетѣ языкъ нѣмецкій. Дальше стоитъ: „Eine Ausnahme tritt nur hinsichtlich der praktischen Theologie-Pastoral, Katechetik, Homiletik, Liturgik und der dazu gehörigen Uebungen ein, für welche das Rumänische und Ruthenische als ordentliche Vortragssprache gilt!“ Тымчасомъ професоры того факультету, не очѣкуючи навѣть рѣшеня дотычнои справы въ радѣ державнôй, выкладають всѣ тіи предметы тôлько по волоски и впроваджують волоскій языкъ, мѣшаючи тымчасомъ нѣмецке и волоске навѣть для тыхъ предметôвъ, для котрыхъ выразно нѣмецкій языкъ яко выкладовый есть призначеный.

Рускй питомцѣ и руска публичнôсть не повиннй обоятно приглядатися тôй справѣ, бо може до того прійти, що и безъ рѣшеня тои справы въ радѣ державнôй станеся языкъ волоскій выкладовымъ. А коли се наступитъ, то за пôзно буде протестувати. Особенно же рускй питомцѣ, ôтъ котрыхъ тое найбôльше залежитъ, не повиннй уважати на жаднй взгляды, не повиннй лякатися, що одного або другого будутъ переслѣдовати, — а повиннй явно запротестовати противъ такому надъужитю и оскорбленю руского языка, щобы пôзнѣйше не мусѣли ôтповѣдати передъ рускимъ свѣтомъ за свое недбальство.

Наведу еще одинъ примѣръ поступованя Волохôвъ. При ôтбувшôйся конскрипціи казавъ деканъ теольогичного факультету служащому Ордзѣ, щобы ôнъ записавъ языкъ волоскій яко языкъ домашный. Але Ордза будучи зъ роду Русиномъ, а не хотячи зъ другои стороны наражатися на неприхильнôсть о. Калиновского написавъ въ листѣ: „rumänisch, ruthenisch, deutsch, polnisch!“ Ктось однакъ пояснивъ бѣдняцѣ, що то не можна писати тыхъ языкôвъ, котрй ôнъ знае, а лишь той, котрымъ ôнъ въ дома говоритъ, — и ôнъ написавъ: „рускій“. Той невинный и справедлиный свôй поступокъ мусить ôнъ нуждою переплатити, въ яку готовъ попасти, бо вже на его мѣстце розписаный конкурсъ.

Кôнчу тыми кôлькома фактами, котрй могутъ причинитися до розъясненя нашои политики; кôнчу съ желаньемъ, щобы нашй сусѣды-Волохи занехали такй враждебнй ôтношеня до Русинôвъ и прійшли до пôзнаня, що тôлько рука въ руку съ Русинами, а не оскорбляючи ихъ природныхъ правъ, могутъ напередъ поступити.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Буджетова дебата въ палатѣ пословъ.) Въ послѣднôмъ ч-лѣ нашои часописи подали мы загальну характеристику дебаты буджетовои, показали на борбу двохъ головныхъ партій парляментарныхъ и зазначилисьмо при тôмъ наше неôтрадне положенье, котрому якъ при попередныхъ централистичныхъ министерствахъ, такъ и при теперѣшнôмъ, автономичнôмъ, не було й нема улекшеня — а все намъ вѣтеръ въ очи. Мы вказали на неутомиму працю и сильну организацію Русинôвъ у внутри свого краю, яко на единоспасаюче средство нашои силы народнои. Нынѣ приглянемось тôй борбѣ автономистôвъ съ централистами при случаю буджетовои розправы и покажемъ тіи оружія, якихъ воюючй стороны уживаютъ. На вступѣ сказати належитъ, що сегорôчный буджетъ представляе немалый дефицитъ, бо — надъ 53 миліоны! Однакожь котрого року буджетъ австрійскій обôйшовсь безъ дефициту! — все бувъ дефицитъ, а сего року зъ загальнои сумы 53 миліонôвъ припадае 37 миліонôвъ на выдатки случайнй, котрй можутъ або й не можутъ повторитись въ другихъ рокахъ, а 17 миліонôвъ дефициту есть сталого, котрый що року буде повторятися. Розумѣеся, що централисты зъ самои засады стають въ опозиціи теперѣшному министерству и промовляють противъ переходу до дебаты специяльнои надъ буджетомъ. И дѣйстно всѣ бесѣдники противъ буджету зъ стороны централистичнои, кромѣ одного дра Кронаветтера, соціяльного демократа, пôдносятъ въ своихъ промовахъ бôльше закидôвъ политичнои натуры, закидôвъ противъ рôвноуправненя Славянъ съ Нѣмцями, якъ закидôвъ противъ самого буджету. Той фактъ пôднѣсъ пос. Гавзнеръ на вступѣ своеи послѣднои знаменитои бесѣды. Впрочѣмъ се вже характеристична прикмета цѣлого парляментаризму въ Австріи, що при всякôй справѣ вылазятъ на першій плянъ споры политичнй, споры національнй и политицѣ падутъ въ жертву интересы економичнй и соціяльнй, добробытъ матеріяльный поодинокихъ краѣвъ и цѣлои Австріи. Такъ и на сей разъ, въ генеральнôй дебатѣ буджетовôй централисты выступали съ рекриминаціями на правительство, що оно протегуе Славянъ, — що университету для Чехôвъ не потрѣбно, що Словенцямъ не належалось було дати почастного рôвноуправненя въ школьництвѣ, що всѣ австрійскй Славяне повиннй бути пôдъ взглядомъ культуры пôдпорядкованй нѣмецкому елементови, бо инакше Австрія пропаде и т. д. Выступати при буджетѣ противъ рôвноуправненя Чехôвъ и Словенцѣвъ въ школьництвѣ Нѣмцѣ-централисты тымъ бôльше не мали права, що $^2/_3$ частій буджету школьного иде на школы нѣмецкй. Въ закидахъ своихъ правительству противъ рôвноуправненю народностій централисты о тôлько мали справедливôсть, що вказали на выключенье ôтъ рôвноправности Русинôвъ, — „Чому не подѣлите университетъ львôвскій на два: польскій и рускій, якъ подѣлилисьте праскій?“

Першій бесѣдникъ централистичный противъ буджету, гр. Мансфельдъ, бувшій министеръ рôльництва, закидавъ правительству, що оно высше ставитъ интересы краѣвъ, якъ державы (значитъ, стоитъ за автономіею а розрушуе централизмъ). Гр. Мансфельдъ выступивъ противъ засады рôвноуправненя народностій и тое рôвноуправненье назвавъ „комунизмомъ народностій“, наконець заявивъ, що федералисты николи не усунутъ дефициту, а можутъ тое учинити тôлько централисты (?). Въ такôмъ самôмъ дусѣ говорили пос. Пахеръ, Гальвихъ, Пленеръ и др. Зъ другого становища промовлявъ противъ буджету демократъ Кронаветтеръ. Той заявивъ, що не мае довѣрія до теперѣшного правительства, бо оно не признае демократичныхъ принципôвъ, теперѣшна бôльшôсть не хотѣла навѣть чути о его внесеню о реформѣ права выборчого а дѣло теперь такъ стоитъ, що 92% жителѣвъ Австріи не мае заступникôвъ въ парляментѣ. Але съ рôвно острою критикою выступивъ дръ Кронаветтеръ и противъ централистôвъ, котрй за часъ свого довголѣтного верховодства щедрй були на обѣцянки, але тыхъ обѣцянокъ николи не додержували. Прійшовши на ôтношеня національнй, сказавъ дръ Кронаветтеръ: „Вѣрте менѣ, панове, есть величезна часть народа нѣмецкого, тутъ незаступлена, котра ненавидитъ всякй національнй „гецы“ и хоче въ згодѣ жити съ всѣми народностями въ Австріи для пôднесеня матеріяльного добробыту въ державѣ. Борба межи нами иде не о національности а о соціяльнй противеньства!“ Переходячи до дефициту ôнъ заявивъ, що одинокимъ средствомъ для его усуненя есть зменшенье буджету на войско.

Зъ стороны автономистôвъ мѣжь иншими промовляли за буджетомъ: гр. Диркгаймъ, бар. Гедень-Лянной, Матушь, Гавзнеръ и министеръ дръ Дунаевскій. Першій бесѣдникъ, гр. Диркгаймъ, выступивъ противъ давнѣйшому господарованю централистôвъ, противъ ихъ системѣ систематичного обтяжуваня податками капиталу недвижимого на користь капиталу движимого. Зъ того пôйшовъ упадокъ рôльництва и павперизмъ. Окликомъ централистôвъ бувъ утискъ люду. Ôтъ 1861 — 1879 р. своею господаркою загнались въ величезный дефицитъ; а нове правительство за два роки не може загоити кôльканацятъ лѣтъ ятрившоися раны. Пос. бар. Гедень Лянной думае, що привернути рôвновагу буджету можна черезъ раціональну реформу податкову и загальну ощаднôсть. Длятого бесѣдникъ предкладае змѣну дотеперѣшнои администраціи а то черезъ усуненье многописьмачества, зредукованя хмаръ урядникôвъ, простого знесеня краевихъ финансовыхъ дирекцій, того непотрѣбного балясту, по примѣру Италіи; дальше привернути простѣйше и справедливѣйше судôвництво, ухвалити справедливѣйшій законъ о належитостяхъ, противъ лихвы, установити селяньскй касы заличковй, злекшити примусъ легализаційный, перевести комасацію грунтôвъ и дати Словенцямъ рôвноуправненье въ судахъ. Пос. Матушь рôвножь выступае противъ теперѣшнои администраціи податковои. Пос. Гавзнеръ розпочавъ свою бесѣду критикою мовы Мансфельда, зъ котрои стало видко, що якбы централисты еще разъ прійшли до власти, то „билибы Славянъ вже не рôзками, але скорпіонами.“ Дальше закинувъ Гавзнеръ Мансфельдови, що ôнъ яко министеръ рôльництва знищивъ ераріяльнй лѣсы въ Неполомицахъ. Рôвно съ попередуражаеся львôв. кореспондентъ „Czas-у“ — „włościanów“ с. е. вôйтôвъ и писарѣвъ, до комнатъ рады повѣтовои во Львовѣ. Передъ громадкою несповна 50 вôйтôвъ и писарѣвъ, при численнôй асистѣ „обывателѣвъ“ представилось наразъ ажь трехъ — „*добродѣѣвъ* люду“. Кн. Сапѣгу, котрый не явився, представивъ „обыватель“ Убышь, п. Меруновичь представивъ самъ себе, а за его слѣдомъ надумався и п. Убышь представити себе яко кандидата на посла и „dobrodzieja ludu“. „Wiec włościański“, якъ се шумно обвѣщувано свого часу, зробивъ комплетне фяско, а по нашому — звѣвся на нинащо не тôлько що до числа селяньскихъ участникôвъ, але и тымъ, що никто зъ селянъ не забравъ голосу. Найзабавнѣйше було, що оба кандидаты Убышь и Меруновичь, секретарь рады повѣтовои, почали мѣжь собою перечитись, кто зъ нихъ есть „dobrodziejem ludu“. Pan Dobrodziej Меруновичь на диво признався, що ôнъ Русинъ, якъ се свого часу зробивъ дръ Юліянъ Черкавскій, — и забувши на то, що передъ двома лѣтами кандидуючи въ ратушевôй сали заявивъ, що руска справа зôстала залагоджена уніею люблиньскою anno 1569 и теперь вже для него не существуе, почавъ признавати, що на свѣтѣ жіють не тôлько Поляки але и Русины и що не годится, щобъ Поляки „выдирали стрѣху“ Русинамъ и на ôтворотъ, бо они мешкають въ однôй хатѣ! „Jestem Rusinem z rodu i przekonania, ale w lwowskim powiecie szczególnie Rusini z Polakami są tak pomieszani, że różnicy podnoszonej właściwie nikt nie czuje“, сказавъ п. М., але забувъ пояснити, якъ ôнъ може бути „Rusinem z przekonania“, скоро „właściwie nie czuje różnicy podnoszonej?!“ Що межи рускими а мазурскими громадами, межи рускими а польскими селянами въ справахъ матеріяльныхъ може бути згода, спôльнôсть интересôвъ и спôльнôсть обороны — се рѣчь певна, але сего не пояснивъ п. М., якъ ôнъ думае йти въ помôчь не тôлько Полякамъ, але и Русинамъ, и що зробили попиранй и захвалюванй нимъ доси представителѣ á la Абрагамовичь и Кржечуновичь для добра вже не рускихъ але хочьбы польскихъ селянъ? Не досыть, на хвилю забавитись въ польского демократа передъ селянами въ часѣ выборôвъ, але треба мати смѣлôсть бути нимъ на дѣлѣ и ôтчѣпитись ôтъ шляхоцко-паньскои полы. П. Убышь заявивъ, що солодкй слова п. Меруновича — се „пустй обѣтницѣ“ и заперечивъ, будьтобы п. М. бувъ „добродѣемъ люду“. Ôттакъ пôднѣсъ свою кандидатуру и старався доказати, що ôнъ есть „добродѣемъ люду“, бо давъ однôй громадѣ, котра погорѣла, 16 кôрцѣвъ збôжа, а до Кривчиць пôславъ кôлька фѣръ сѣна! Мѣра п. Убыша на добродѣѣвъ народныхъ пригадуе пословицю: „величай мене, роте, бо тебе роздеру“, але чи не лучше булобъ п. Убышеви кандидувати въ Шегединѣ, на котрого мешканцѣвъ мусѣвъ ôнъ минувшого року такожь дати зъ кôлька крейцарѣвъ. До сего причинився еще и „Czas“ и починае доказовати, що властивымъ „добродѣемъ люду“ есть кн. Сапѣга, ба що рускій народъ мае обовязокъ, усунути тую „anomalią szkodliwą, aby mąż z tem stanowiskiem *spółczesnem* i z temi wyjątkowemi politycznemi warunkami i środkami — nie zasiadał w sejmie.“ Якъ нибудь не знаемо, що треба розумѣти пôдъ „spółczesnem stanowiskiem“ кн. Сапѣги, але можна звернути увагу, що ту аномалію выключеня кн. Сапѣги зъ сойму попоповнила сама польска шляхта. Зъ ôткижь приходитъ рускій селянинъ сповняти officium за польскихъ панôвъ такъ безвзглядныхъ супротивъ кн. Сапѣги?! Не дарма сказавъ одинъ селянинъ выйшовши зъ того „паньского вѣча“: „Ой, Господоньку, гдесь тыхъ добродѣѣвъ та опѣкунôвъ якъ грибôвъ по дощи, такъ славлятся, що ажь роты друтъ, — а намъ въ боцѣ коле.“

— **Польскимъ повстанцямъ зъ року 1863**, остаючимъ теперь въ Сибири, якъ доносятъ зъ Варшавы, позволивъ Лорисъ Меликовъ переселитись зъ селъ до сосѣдныхъ мѣсточокъ, що значно полѣпшитъ ихъ долю. Зъ сего кроку сподѣваются Поляки уласкавленя своихъ землякôвъ.

ными бесѣдниками выступає противъ фискализмови. Дальше немовь въ ôтповѣдь Кронаветтерови сказавъ, що буджету военного зменшати не можна, поки того не учинитъ Берлинъ, где що разъ бôльше льеся канонъ. Гавзнеръ розвиває и свои пляны реформы податкôвъ и знаходитъ, що много доходôвъ зысковныхъ есть доси неналежито оподаткованыхъ, а се именно заставнѝ листы и дає на собѣ примѣръ, що яко властитель дôбръ платившъ податку 4000 зр.; продавши добра, вложивъ грошѣ въ паперы и на тôмъ дуже добре выйшовъ. Замѣсть теперѣшного податку доходового, котрый несе 21 миліонôвъ предкладає податокъ особисто-доходовый, котрый принесе 40 — 45 миліонôвъ. Дальше предкладає радикальну реформу въ администраціи державныхъ копалнь и монополю тютюну. Передъ заведеньемъ податку особисто-доходового належитъ завести податки ôтъ биржи и люксусовый, котрый то послѣдный принесе 4 милюны рôчно. Всѣ бесѣдники за буджетомъ кôнчили свои бесѣды надѣею, що правительство переведе конче потрôбнѝ реформы податковѝ. Дръ Дунаєвскій въ двогодиннôй бесѣдѣ выкладавъ свои пляны тыхъ реформъ и оправдувався на гдеякѝ закиды централистôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Мы вже доносили о празднованю кн. М. А. Горчакова дуже рѣдкого торжества, — 25-лѣтного министерского ювилея. Бути министромъ великои державы въ протягу цѣлои четвертины столѣтя, — се значитъ бути традиційно постояннымъ и консеквентнымъ въ веденю єи политики. Правда, що така неуклонна постояннôсть показалась можливою въ Россіи лишь въ ôтношеняхъ до заграничныхъ дѣлъ, а не у внутрѣшнôй политицѣ. Кн. Горчаковъ розпочавъ свою дипльоматичну карієру дуже рано: 64 роки вже пройшло ôтъ часу, якъ поступивъ на службу въ титулѣ дипльомата. Дѣятельнôсть его на тôмъ поли почала звертати на себе увагу ôтъ 1854 р., коли ôнъ бравъ участь въ вѣденьскихъ нарадахъ передъ крымскимъ погромомъ. На парискôмъ конгресѣ ôнъ показався вже зручнымъ дипльоматомъ и публичне мнѣніє вже тогды стало вказувати на него, яко единого здôбного руководця заграничнои политики Россіи. Ставши министромъ въ дуже критичну епоху, кн. Горчаковъ ôтъ 1856 р. до послѣдныхъ лѣтъ простоявъ на своѣмъ становищи, дуже часто труднôмъ и вымагаючôмъ политичного такту, знаня и твердости. Миролюбива осторожнôсть, получена съ пôддержаньемъ достоиньства и интересôвъ своеи державы, — се була политична програма кн. Горчакова. Имя его знайшло собѣ въ Европѣ популярнôсть. Головнѝ заслуги канцлера для Россіи всѣмъ звѣстнѝ: ôнъ все стремѣвъ до захованя мира на внѣ: въ тяжкѝ хвилѣ провадивъ дѣха енергично и искусно; въ 1863 р. ôтклонивъ претенсію западныхъ державъ, хотѣвшихъ мѣшатись въ внутрѣшнѝ справы россійскѝ; въ 1871 р. знищивъ невыгôднѝ для Россіи условія париского трактату дотычно Чорного моря; наконець пôдчасъ послѣдныхъ заколотôвъ на всходѣ и на берлиньскôмъ конгресѣ ôтзначився здержанностію. Всѣ тіи заслуги оцѣненѝ въ рескриптѣ царя Александра III, выданôмъ въ Гатчинѣ дня 4 руск. цвѣтня с. р.

Франція. Въ послѣднôмъ числѣ мы вже згадували, що францускѝ войска въ пôвнôчнôй Африцѣ переступили вже въ кôлькохъ мѣстцяхъ границю Тунису, заняли на пôвночи островъ Табарку, на полудни племени Крумировъ мѣсто Кефъ и посуваются щоразъ дальше. Бей Туниса остає все пасивнымъ, не спротивляєся оружно Французамъ, а тôлько за кождый разъ протестує. Коли тая пасивнôсть бея протягнеся до кôнця, то для францускогo завоевательного честолюбія не буде ніякои серіознои практики. Кореспондентъ „Times-а“ доноситъ о своѣй розмовѣ съ беемъ. Бей заявивъ, що его дуже дивує самовôльне поступованье Франціи, що его становища яко васаля Порты Европа николи не оспорювала и що ôнъ все вѣрно сповнявъ препорученя свого настоятеля, султана, и все держався постановлень трактату съ державами, котрымъ запорученѝ всѣмъ Европейцямъ въ Тунисѣ однаковѝ привилеѣ. Тунисъ николи не игнорувавъ справедливыхъ претенсій Франціи, але францускій конзуль Рустанъ въ послѣдныхъ 13 мѣсяцяхъ безнастанно намовлявъ бея приняти протекторатъ Франціи, чого бей не мôгъ николи зробити зô взгляду на его обовязки взглядомъ Турціи и державъ. Бей николи не згодится на занятье Тунису францускими войсками; опору военного не буде ставити, але до самого кôнця буде протестувати и остане на своѣмъ становищи. Бей звертаєсь за опѣкою до Европы, а особливу надѣю покладає на Англію и Италію.

Балканьскій пôвъостровъ. Єще незликвидованый греческо-турецкій спôръ, а вже породилось нове пытанье — альбаньске. Хотяй Альбанцѣ при кождôмъ случаю заявляли о собѣ, то однакожь незвѣстнѝ намъ були доси ихъ цѣли; здавалось, що они служатъ лишь орудіємъ въ рукахъ Порты, мѣжь тымъ недавно прійшло до борбы, въ котрôй одною воюючою стороною були Альбанцѣ а зъ другои регулярнѝ войска турецкѝ. Хотяй турецкій полководець, Дервишь-паша, побивъ Альбанцѣвъ, то однакъ тымъ дѣло не скôнчилось, чого доказомъ есть и той фактъ, що Дервишь-паша самъ проситъ въ Константинополи помочи, бо альбаньскѝ силы въ самôй Альбаніи ненарушенѝ, а послѣдна стычка ихъ съ Дервишемъ-пашою ôтбулась въ Старôй Сербіи, где то находится памятне Косове Поле. Рухъ альбаньскій вже сотный разъ потверджує, якъ нашѣ не умѣютъ управляти своими пôддаными. Рухъ альбаньскій зôставъ выклиняный въ той способъ. Губернаторъ Македоніи скликавъ альбаньскихъ начальникôвъ, въ тôмъ числѣ и вождôвъ альбаньскои лиги, для нарадъ въ Скопльє. Але коли тôлько Альбанцѣ появились, ихъ схватили и ôтвели пôдъ конвоємъ до Салоники. Тогды Альбанцѣ взялись за оружіє, заперли два турецкѝ баталіоны въ цитадели въ Призрени и взяли въ неволю два баталіоны въ Скопльє. Турки боятся за Македонію, где и безъ того рухъ межи Болгарами великій. Альбаньска лига оголосила Али-пашу Гусиньского княземъ Альбаніи. Хотяй альбаньско-греческѝ интересы въ гдечѣмъ розходятся, но есть въ теперѣшнôй хвили пôдстава думати, що Греки дуже стараются зближитись съ Альбанцями; въ Атенахъ выходитъ газетка, котра має спеціяльно тую мисію. Єсли греческо-турецкій спôръ не залагодится, то диверсія Альбанцѣвъ моглабы для Грекôвъ бути дуже користною. На всякій случай въ турецкихъ провинцяхъ знову назбируєсь много горючого матеріялу.

НОВИНКИ.

— **Преосв. Митрополитъ** выѣзджає до Вѣдня на весѣлье Архикнязя Рудольфа завтра (въ четверъ), Преосв. Епископъ-суфраганъ позавтра (въ пятницю).

— **Хоръ нашои духовнои семинаріи**, якъ намъ доносятъ, дôйде знову до давнои славы, такъ якъ обѣцяютъ тоє свѣжѝ силы, якѝ маютъ наспѣти на другій рôкъ и тоє, що звѣстный нашъ спѣвакъ п. Борковскій буде ôтъ теперъ що недѣлѣ и свята спѣвати въ церквѣ св. Георія. До пôднесеня хору въ семинаріи прикладаєся съ замилованьемъ диригенсъ п. Котлярчукъ.

— **Испытъ зрѣлости** письменный въ ц. к. академичнôй (рускôй) гимназіи зачинаєся 30 н. ст. мая а устный 20 червця с. р.

— **Въ Елисаветградѣ** повстали розрухи межи христіяньскою людностію. Розрухи тіи розпочались дня 15 цвѣтня около 4 год. пополудни, при чѣмъ христіяны порозхапували або понищили товары въ кôлькохъ жидôвскихъ склепахъ. Полиція не могла дати сама рады, ажь мусѣла завôзвати войско, котре єще першого дня яко-тако могло повздержати розъяреныхъ мешканцѣвъ. Але на другій день рѣчь була труднѣйша: зъ многихъ околичныхъ селъ приспѣли въ великôй громадѣ селяне, котрѝ взялися такой на добре до жидôвъ. Щобы привернути порядокъ, вылягло цѣле войско стаціоноване въ Елисаветградѣ, а кромѣ того прислано єще въ ночи зъ 16 на 17 цвѣтня три шкадроны улапôвъ, а 17 баталіонôвъ пѣхоты. Ледво могла тая сила встримати обуреныхъ и до крайности розъяреныхъ селянъ, котрѝ хотѣли насильно выкинути зъ мѣста всѣхъ жидôвъ. Пишутъ, що лише одинъ жидъ знайшовъ смерть пôдчасъ тыхъ розрухôвъ, а невелике число есть потурбованыхъ.

— **Банду фалшôвникôвъ банкнотôвъ**, зложену зъ 5 особъ, увязнено дня 11 (23) с. м. въ однôмъ зъ готелѣвъ въ Великôмъ Вараздинѣ. Найдено при нихъ велике число фалшованыхъ 10-риньсковыхъ нотъ. Ôткрыто такожь таку саму банду въ Вершецѣ, съ котрою повысша стояла въ звязи.

— **До рады повѣтовои въ Богородчанахъ** зъ куріи сельскои выбранѝ зôстали: оо. деканъ М. Струтыньскій, А. Заклиньскій, І. Могильницкій, А. Андруховичь, К. Пачовскій и В. Паукъ; дальше селяне М. Марценюкъ, Ф. Говера, Г. Гедчикъ, О. Барабашь, В. Богославичь и Н. Бассарабъ.

— **До рады повѣтовои въ Бôбрцѣ** зъ куріи сельскои зôстали выбранѝ:: оо. деканъ А. Зарицкій, И. Штогринъ, В. Иліясевичь и Е. Дзеровичь; дальше селяне и властителѣ грунту П. Максимôвъ (вôйтъ), І. Сусловскій (вôйтъ), І. Ничка, П. Хрущь, Я. Лучкевичь, М. Закалакъ и С. Генцель, емер. капитанъ и дотеперѣшный заступникъ презеса.

— **До рады повѣтовои въ Золочевѣ** выбрано: оо. Т. Луцыка и Ю. Тарнавского, селянъ М. Костика, М. Илевича, И. Затора, М. Солтовского, И. Березу, Н. Денисевича, С. Юркевича и З. Чусму (послѣднѝ 6 вôйты), дра І. Весоловского, адвоката краевого и Б. Августиновича, властителя дôбръ.

— **О. Григорій Лисъ**, капелянъ въ Ивачевѣ дек. зборôвского, упокоився въ 35-ôмъ роцѣ житя и въ 7-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна єму память!

— **Золотый крестъ заслуги съ короною** одержавъ о. Іоанъ Ломницкій, приходникъ въ Горуцку дек. дрогобыцкого еп. перемыскои, въ признаню его довголѣтнои и користнои дѣятельности.

— Львôвскій кореспондентъ „Dziennika Pozn.“ доноситъ, що противъ **Игнатія Фрида**, директора львôвского банку рустикального, выточено слѣдство судове зъ причины, що тойже пораженый въ справахъ финансовыхъ пôдчасъ краху, мавъ запомагатися грôшми банковыми въ цѣли покритя понесенои шкоды.

— **Старшими лѣкарями** въ чиннôй службѣ войсковôй именованѝ: дръ І. Павликôвъ и дръ М. Яюсъ, старшѝ лѣкарѣ резервовѝ, дръ Д. Бѣлиньскій, лѣкарскій асистентъ резервовый, дръ Т. Ганкевичь и дръ Е. Козловскій.

— **На стипендію зъ фундаціи бл. п. о. Михаила Бѣлецкого** розписує Намѣстництво конкурсъ съ речинцемъ до 3 (15) мая с. р. О тую стипендію, выносячу рôчно 52 зр. 50 кр., просити могутъ ученики чотырехъ низшихъ клясъ гимназіяльныхъ, семинарій учительскихъ, якъ такожь слухачѣ политехники. Просящѝ маютъ выказатися, що походятъ зъ мѣста Городка, суть гр. к. обряду и не маютъ средствъ до удержаня.

— **Въ Скалатѣ** основала тамошна громада дня 14 (26) читальню, выбравши предсѣдателемъ о. И. Наумовича, заступникомъ А. Яременка, майстра ковальского, секретаремъ А. Попадюка, учителя, а касіеромъ Ф. Фальботу, коваля. На першôмъ засѣданю ухвалено, устроити въ день вѣнчаня Архикнязя Рудольфа вечеръ вокально-декляматорскій вразъ съ ôтчитомъ. Для тои читальнѣ ôтступивъ власну комнату п. Иванъ Скуба.

— **Пôсля нового закону** увôльнено ôтъ стемплѣвъ и оплатъ тѝ фундаціи, котрѝ основано зъ причины 50-лѣтныхъ роковинъ уродженя Є. В. Цѣсаря и въ часѣ подорожи Є. В. Цѣсаря до Галичины, якъ такожь и тіи, котрѝ основано або єще маєся основати зъ причины вѣнчаня Архикнязя Рудольфа.

— **„О Кіевлянинѣ“** пишутъ россійскѝ газеты, що съ новымъ рокомъ не буде вже правительство давати єму бôльше субсидій зъ причинъ економичныхъ. „Кіевлянинъ“, якъ звѣстно, ôтзначаєсь, особливо въ послѣдныхъ часахъ, рôжными напастями на гдеякихъ кіевскихъ ученыхъ и на газеты, якъ „Одесскій Вѣстникъ“, „Заря“, „Порядокъ“ и др.

— **Зъ Петербурга** доносятъ, що дня 9 (21) с. м. о год. 1 по полудни на бульварѣ кôнно-гвардійскôмъ коло палаты вел. кн. Николая Николаєвича старшого стрѣливъ димисіованый совѣтникъ гоноровый Преображеньскій до ассесора колегіяльного Песокого и ранивъ его въ ногу. Обохъ арештовано и показалося, що причиною того замаху була лише лична пôмста.

— **Перенесеня.** Заступникъ прокуратора Е. Дуневичь перенѣсся зъ Тернополя до Львова, заступникъ прокуратора К. Вечержикъ зъ Самбора до Тернополя, адъюнктъ судовый А. Оборскій зъ Коломыѣ до Станиславова, адъюнктъ судовый дръ І. Кайзеръ зъ Дрогобыча до Глинянъ и адъюнктъ суд. И. Фидо зъ Мельницѣ до Бережанъ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Впр. Митрополитъ выѣде дня 8 (20) мая с. р. на визитацію декан. стрыйского.

Презенты одержали: оо. А. Бачиньскій, вицеректоръ гр. к. семинаріи духовнои, на Болехôвъ, Г. Третякъ на Угрынôвъ середный и Ю. Стеткевичь на Борки малѝ.

Каноничну институцію одержавъ о. А. Бачиньскій на Болехôвъ.

Сотрудничество одержавъ о. І. Боднарь въ Стрыю.

Завѣдательство одержавъ о. І. Товарницкій въ Клѣщѣвнѣ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенты одержали: оо. Ю. Полошиновичь на парохію Середницю и Т. Скобельскій на парохію Жукôвъ.

Каноничну институцію одержали: оо. З. Крвавичь на Негрыбку и А. Грушкевичь на Татаринôвъ.

Завѣдательства одержали: оо. О. Сиротиньскій въ Бутынахъ, Ю. Мальчиньскій въ Гôйчи и Н. Бачиньскій въ Пôддубцяхъ.

Право презентованя пароха признано п. Веберови зъ Сѣльця вспôльно съ тамошною громадою шляхоцкою.

О мѣстцевого душпастыря проситъ громада Гладышôвъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Сборникъ древне-славянскихъ и южнорусскихъ народныхъ узоровъ“** (взорцѣвъ) выйшовъ недавно въ Кіевѣ и продається въ книгарни Л. В. Ильницкого; цѣна примѣрника съ пересылкою 3 руб. 50 коп. Збôрникъ той мѣститъ численнѝ и хорошѝ взорцѣ орнаментики старославяньскои и украиньскои вразъ съ оздобною рускою азбукою. Выдала Е. Сокологорска.

— **На Выдѣлѣ „Галицко-рускои Матицѣ“** ухвалено, выдавати дальше „Науковый Збôрникъ“. Въ першôмъ выпуску появится „Слово о плъку Игоревѣ“ съ объясненями о. крыл. А. Петрушевича.

— **О Батуринѣ**, колишнôй столици нашои Руси и резиденціи гетьмана Ивана Мазепы, пише цѣкавѝ рѣчи нашъ славный историкъ Впов. Н. Костомарôвъ въ „Порядку“. Якъ самъ Впов. Костомарôвъ пересвѣдчився, оставъ єще въ Батуринѣ славный замокъ, построєный послѣднымъ гетьманомъ малорускимъ, графомъ Кириломъ Григ. Розумовскимъ, котрый по скиненю его зъ гетьманьства живъ єще довго, користуючи зъ всѣхъ гетьманьскихъ доходôвъ. Зъ початку живъ ôнъ въ деревянôмъ домѣ, а доперва при кôнци свого житя поставивъ величавый замокъ о трехъ поверхахъ, котрого руины поглядаютъ нынѣ сумно докола. Старинна тая памятка зъ рôкъ на рôкъ руйнуєсь чимъ разъ бôльше: ôкна повыбиванѝ, стѣнѝ прехорошѝ малюнки пообдиранѝ, дахъ и колюмны хилятся до упадку и гдеякѝ части замку порозбиранѝ. Замокъ окружаютъ старѝ тѣнистѝ дерева, свѣдки колишнои козацкои славы. Булобъ пожаданымъ, щобы не дати розвалитись сему старинному замкови, що въ глухихъ руинахъ дрѣмає надъ Батуриномъ, колишною столицію Руси.

— **„Бурлачка“**, обширна повѣсть звѣстного писателя украиньского, п. Ивана Левицкого, выйшла сего року въ Кіевѣ, где можна єи дôстати въ книгарни Л. В. Ильницкого по цѣнѣ 75 коп. Повѣсть тая основуєсь на народнôмъ бытѣ и розвиває одно зъ важнѣйшихъ пытань нашои родины, а именно, коли здоровѝ єи члены ôтрываются ôтъ неи и часто-густо затрачуются морально. „Бурлачка“ ôтзначаєся плывучимъ, чистонароднымъ языкомъ, вѣрнымъ представленьемъ характерôвъ, майстерскимъ описомъ поодинокихъ образôвъ, горячою любовію своеи ôтчины и гарнымъ поетичнымъ змальованьемъ украиньскои природы.

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** 145) Ч. Редакція „Дѣла“ жертвы присланѝ ôтъ Всч. о. Громадки Григ. зъ Кончакъ 3 зр., ôтъ Чч. парохіянъ въ Скоморохахъ 15 зр., ôтъ церк. брацтва въ Милошевичахъ 2 зр., ôтъ парохіянъ въ Милошевичахъ 2 зр. 8 кр., ôтъ Вп. Виняря Данила, учителя въ Милошевичахъ 50 кр., ôтъ Всч. о. Домбчевского въ Милошевичахъ 1 зр., — разомъ 23 зр. 58 кр.; 146) Всч. о. Лопатыньскій Григорій зъ Долины ôтъ себе 5 зр., ôтъ Ч. п. Витвицкого Мих., мѣщанина 10 зр., зô складки въ церквѣ 5 зр., ôтъ Вп. п. Бараньского, старосты 2 зр., ôтъ Вп. п. Глиньского, ц. к. адъюнкта судового 3 зр., дальше ôтъ Вп. пп. Стобецкого, бурмистра, Вайса Генр., аптикаря, Гицкевича, начальника филіи банку рустик., Нехая, ц. к. старшого завѣд. сольнои банѣ, Шепаровича Емилія, Гендриха, ц. к. надзирателя лѣсôвъ, Бѣлецкого, начальника филіи общого кред. завед., Нигрина, при сольной бани, Косакевича ц. к. судіи повѣтового, Мальчевского, авскультанта, Жегестовского, судового адъюнкта, Яновича, ц. к. нотаря, дра Витошиньского, лѣкаря по 1 зр., ôтъ Вп. пп. Железховского, ц. к. конц. практ. Намѣст., Гавиньского, ц. к. конц. практ. Намѣст., Рондевальда, секретаря при магистратѣ, Гадзиньского, прив. офиц., Праксмалера Р., експ. почт., Слюсарского, инжинера и Мержеевского Р., инжинера по 50 кр., ôтъ Вп. п. Соѣ, адъюнкта податк. 40 кр., ôтъ Вп. пп. Шелиньского, податк. касіера, Поляньского Стан., писаря, Охмана, ц. к. адъюнкта податк., Соболевского, директора голов. школы по 30 кр., ôтъ Вп. пп. Прашаловича, заст. контрол. податк., Янака инспектора полиціи, Реголини, судов. діюрн., Мазуркевича, суд. діюрн., Романовского, купця, Буркевича, писаря при филіи руст. банку, Новорыты, касіера при магистратѣ, п-ы Шепаровичь Софіи, ученицѣ по 20 кр., ôтъ Вп. п. Стасишина діюрниста староства 10 кр., зô складки въ церквѣ У. Пр. Б. (другій разъ) 2 зр. 60 кр., ôтъ 3 мѣстцев. церк. брацтвъ 6 зр., — разомъ 53 зр. 40 кр.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Батькôвщины: о. Д. въ Дараховѣ 30 кр., о. П. въ Белзѣ 35 кр., о. Б. въ Черхавѣ 70 кр., о. С. въ Бышкахъ 35 кр., о. К. въ Ветлинѣ 35 кр., о. Д. въ Гермаковцѣ 35 кр., о. С. въ Лубянкахъ 1 зр. 5 кр., о. И. въ Краснôй 35 кр., о. Д. въ Лежаховѣ 50 кр., Вп. І. Ц. въ Скал. ст. 35 кр., о. А. Т. въ Порудне 35 кр., о. К. въ Бѣгаляхъ 35 кр.; для Зорѣ: Вп. Г. въ

Чернôвцяхъ 2 зр., о. К. В. въ Сѣнявѣ 1 зр., о. А. Т. въ Дрогобычи 1 зр., Вп. Ю. С. въ Болеховѣ 1 зр., о. З. Н. въ Войславичахъ 1 зр., о. Ю. Ф. въ Дубѣ 2 зр., о. С. І. въ Золочевѣ 1 зр.; для Свѣта: Вп. Т. Р. въ Садогорѣ 1 зр., о. Т. К. въ Снятынѣ 1 зр., о. І. Ч. въ Иванковѣ 1 зр.; для Дружного Лихваря: Вп. В. Б. во Львовѣ 1 зр., Вп. Т. Р. въ Садогорѣ 1 зр., Вп. І. Г. во Львовѣ 1 зр., о. С. К. въ Шельпакахъ 5 зр., Вп. М. Ч. въ Богородч. ст. 50 кр., о. А. Т. въ Дрогобычи 1 зр. для Ластôвки: о. Д. въ Дараховѣ 2 зр. 50 кр.; на календарь Наумовича: о Д. въ Дараховѣ 1 зр. 20 кр.; на могилу Шевченка: Вп. І. Гомикъ во Львовѣ 1 зр., Вп. Ю. Нижанковскій въ Золочевѣ 1 зр., Вп. Зав... во Львовѣ 1 зр.; на дѣвоче воспиталище во Львовѣ: Чст. брацтво волковецке 2 зр., Чст. сестрицѣ волковецкѝ 2 зр., Чст. брацтво дзвинигородске 1 зр., Чст. сестрицѣ дзвинигородскѝ 1 зр., Чст. брацтво ляшковецке 1 зр., Чст. сестрицѣ ляшковецкѝ 1 зр., Чст. брацтво бабинецке 1 зр., Чст. сестрицѣ бабинецкѝ 1 зр., о. Л. Шеферъ въ Болшôвцяхъ ôтъ себе и своихъ прихожанъ 5 зр., Чст. громада Дуба 2 зр, Чст. громада Рôвне 2 зр., о. І. Филиповичь въ Дубѣ 2 зр.; для Гал. Сіона: о. А. Д. въ Хильчицяхъ 2 зр., о. Л. Л. въ Белзци 1 зр., о. Ч. Б. въ Нановôй 1 зр., о. Е. С. въ Мѣжинци 1 зр., о. М. С. въ Залôзцяхъ 1 зр.; для Просвѣты: Вп. М. М. въ Чернôвцяхъ 2 зр.; для Школьнои Помочи: Вп. М. Михалякъ въ Чернôвцяхъ 2 зр., о. І. Тарнавскій въ Ямнôй 50 кр.; для бѣдныхъ учениковъ рускои гимназіи: о. Л. Шеферъ въ Болшôвци ôтъ себе и прихожанъ 5 зр.; для Пролома: о. Ч. Б. въ Илавчу 2 зр., о. І. Б. въ Нановôй 1 зр.; для Науки: о. Д. въ Лабшинѣ 2 зр., о. К. въ Плоскôй 2 зр.; для Слова: о. К. К. въ Магляй 3 зр. 50 кр.; для гр. к. митр. канцеляріи: о. К. К. въ Магляй 2 зр.

— **Справозданье зъ дѣятельности товариства Славія въ Цириху** за зимовый пôврокъ 1880-1881. По укôнченю внутренныхъ дѣлъ товариство могло въ слѣдуючôмъ пôвроцѣ приступити до задачѣ, яку собѣ поставило при завязаню, с. е. пôзнаня житя народôвъ славяньскихъ. Въ продовженю того пôвроку ôтбулося 9 зборôвъ съ ôтчитами и розправами, и такъ: 1) *Положенье Русинôвъ въ Галичинѣ*, 2) Кульжиньске пытанье, 3) Россійска печать, 4) Клясицизмъ въ Россіи, 5) Некрасовъ (въ день поминокъ 27 р. грудня), 6) Славяне пôвнôчнои Угорщины, 7) Весѣльнѝ обряды руского народа, 8) Достоевскій, россійскій писатель, и 9) Образки зъ житя руского народа. Отчитôвъ слухало поважне число гостій Цириханъ. Иншѝ зборы посвячено товарискимъ забавамъ, спѣвамъ славяньскихъ народныхъ пѣсень и розмовамъ зъ звѣстного житя Славянъ. Въ читальни выложено 26 часописій и журналôвъ а то: 11 россійскихъ, 4 рускѝ, 3 польскѝ, 2 болгарскѝ, 1 сербоку, 1 словеньску, 1 ческу и 3 нѣмецкѝ. Библіотека числитъ 466 томôвъ противъ 165 минувшого року. Побôльшенье библіотеки завдячуемъ почасти закупну новыхъ дѣлъ, почасти же дарункамъ товаришѣвъ и товариствъ, якъ примѣромъ тов. „Просвѣта" во Львовѣ, и иншимъ особамъ. Въ минувшôмъ пôвроцѣ выпожичено товаришамъ 280 томôвъ. Товариство числитъ 34 членôвъ, а именно 14 Россіянъ, 5 Чехôвъ, 4 Болгарôвъ, 3 Сербôвъ, *2 Русинôвъ*, 2 Полякôвъ, 1 Словака, 1 Швайцарця, 1 Индуса и 1 Румуна; 33 зъ нихъ суть студентами университету або политехники. Для запомоги незаможныхъ товаришѣвъ заведено осôбну касу. При сѣй способности складаемъ П. Т. редакціямъ, товариствамъ и тымъ особамъ, котрѝ нашу славяньску громаду пôдпомагаютъ, нашу сердечну подяку.

За товарство „Славія", голова: *В. Нагорный*, архитектъ; секретарь: *Ал. Нехлеба*, слух. техн.

Всячина.

— **Незвычайна помылка** лучилась недавно въ Москвѣ. Славный музикъ и директоръ тамошнои консерваторіи Николай Рубинштайнъ умеръ недавно въ Парижи, зъ ôтки спроваджено его тѣло до Москвы и похоронено съ великою выставностію. Тымчасомъ рознеслись слухи, що то не Рубинштайна поховано, але женьщину, именемъ Бокъ, котрои тѣло спроваджено рôвночасно въ такôй самôй пацѣ до Вильна, где черезъ помылку перемѣнено тую паку съ пакою, въ котрôй находилось тѣло Рубинштайна. Родина помершои панѣ Бокъ довѣдавшись о тыхъ слухахъ, казала ôтворити трумну и показалося, що зайшла дѣйстно тая фатальна похибка.

— **Зъ песячого мяса** робивъ одинъ рѣзникъ въ Житомири ковбасы, о чѣмъ донѣсъ полиціи выдаленый нимъ зô службы помôчникъ. Полиція найшла дѣйстно у того рѣзника, именемъ Громадецкого, утученѝ псы и много костій песячихъ; въ кôнци самъ властитель признався, що начинявъ ковбасы песячимъ мясомъ.

— **Цивилизуй жида!** Австрійске министерство просвѣты и вѣроисповѣдань выготовило проектъ закона, котрый мае уформувати внѣшнѝ ôтношеня правнѝ жидôвскихъ кагалôвъ, и ôтдавъ его до осуду анкетѣ. До анкеты покликало министерство и жидôвскопольского посла зъ Коломыѣ, надрабина Шрайбера. Проектъ закона жадае мѣжь иншимъ, щобы всякій рабинъ мавъ загальне образованье школьне. Надрабинъ посолъ Шрайберъ обурився такимъ жаданьемъ проекта министеріяльного и розôславъ посланія до галицкихъ филій жидôвского товариства „Machsika Hadath", взываючи ихъ до высыланя петицій съ пôдписами до министерства, щобы оно проектъ закона цофнуло власне задля того принису, що рабинъ мае мати загальне образованье. Пôсля пересвѣдченя Шрайбера и галицкихъ жидôвъ рабинъ не повиненъ бути образованымъ, а повиненъ знати тôлько одинъ тальмудъ.

Найлучшѝ

черезъ „СУЕСЪ" спроваджуванѝ

ГЕРБАТЫ ХИНЬСКѝ

а именно

		цѣна за пôвъ кг.
Нръ 1.	ТАШУ, жовтоцвѣтна аромат.	зр. 4·40
„ 2.	ЮНТОЙЧАНЪ, бѣлоцвѣтна	„ 3·60
„ 3.	НАНДЗИНЪ, чорна ароматична	„ 3·—
„ 4.	СУХОНГЪ, мало наркотична	„ 2·50
„ 5.	КОНГО, чорна, фамилійна	„ 1·50
„ 6.	ВЫСѢВКИ зъ гербатъ	„ 1·20
„ 7.	„ зъ найлучшихъ гербатъ	„ 1·50

КАВА въ найлучшихъ родахъ,

найдешевше въ торговли

СТ. МАРКЕВИЧА

во Львовѣ, въ ринку ч. 42. 1—5

РЕАЛЬНÔСТЬ

на продажь во Львовѣ коло кôнной дороги желѣзнои, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огородцемъ. Тая реальнôсть може бути такожь на двое подѣлена и надаесь такъ добре до найму чиншового, якъ такожь до всякого предприятія.

Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизію, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншъ найму, якъ такожь поносити частію кошты асекураціи и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу.** Вымагаеся 22.000 зр.

Близшѝ поясненя на листовнѝ пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска, ч. 14. (1—3)

Schwächezustände

werden bei alten und jungen Männern dauernd unter Garantie geheilt durch die weltberühmten

Oberstabsarzt Dr. Müller'schen

Miraculo=Präparate,

welche dem erschlafften Körper die Kraft der Jugend zurückgeben.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Die **Oberstabsarzt Dr. Müller'sche**

Miraculo=Injection

heilt gefahrlos in drei Tagen jeden Ausfluss der Harnröhre. Selbst in den veraltesten Fällen.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

КАРОЛЬ ВЕРНЕРЪ

во Львовѣ, ул. Собѣского, ч. 3 и Богданôвка на Городецкôмъ, ч. 2 и 9

поручае свою (7—?)

ГОЛОВНУ ТОРГОВЛЮ

ВИНЪ

краевыхъ и заграничныхъ; такожь **розолисôвъ, ликерôвъ и правдивого**

КОНЯКУ.

Der Pain-Expeller

mit „Anker"

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

І. Н. СПОЖАРСКІЙ

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25

поручае ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и рôбôтню рукавичокъ власного выробу, якъ такожь всякого рода

ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧѝ

именно

американьскѝ оленковѝ сподне и кафтаны

въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякѝ роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосевѝ и оленковѝ до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскѝ, шапки мундуровѝ и цивильнѝ, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичнѝ и шнурованѝ

по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (5—6)

Моя маса до воскованя пôдлоги (помосту),

найлучша яка тôлько есть, мае тое преимущество, що **помостови**, такъ зъ мягкого якъ и твердого дерева, при напущеню (въ станѣ плыннôмъ, якъ молоко — розпущена въ кипячôй водѣ пôсля принису) — надае лыскучу, до ляку подôбну поверхнôсть, котра своею **тревалостію и елеганціею** а при тôмъ **дешевостію** вызначаеся и мытье помосту, такъ шкодливе здоровлю особливо въ зимѣ, чинитъ совсѣмъ злишнымъ, тымъ бôльше, що порохъ можна змести зъ запущеного помосту вохкою шматою обвязаною на щѣтку.

Барва масы есть: дубова, ясенева, орѣхова, темнобрунатна, а такожь есть маса совсѣмъ безбарвна, ôтъ котрои гарнѝ паркеты дôстаютъ лише полыскъ. ½ кильо выстане на малу кôмнату и коштуе во Львовѣ **60 кр.**, — почтою **франко** до 100 миль **84 кр.**, до 5 кильо лише **5 зр. 94 кр.**

О. Т. Винклеръ

4—4 *во Львовѣ.*

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.

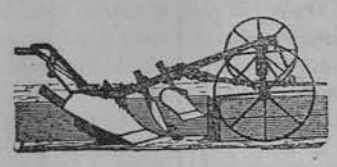

поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстнѝ зъ досконалого выконаня свои

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами,
R. Sack-а универсальнѝ плуги сталевѝ,
Нръ 3 и 4 скибовѝ плуги патентованѝ,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональнѝ и бороны ланцуховѝ,
Нового моделю сѣярнѣ рядовѝ власного выробу, систему ложочкового або кôлець чернящихъ,
Оригинальнѝ Sack-а сѣярнѣ рядовѝ,
Сѣярнѣ широкометнѝ, (6—8)
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д.

Илюстрованѝ катальоги gratis и franco.

Въ нашôмъ *ново уряджено̂мъ, парою порушанôмъ варстатѣ*, можемо всякого рода репараціи якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

! Для господынь !

Єслибы „кава Franck", именно

правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра**, то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охороннои.

Хочете отже, **Всечестнѝ господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тѝ фабриканты, котрѝ **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Папа рабина **Салямона Шпицера**, шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала зпаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшѝ торговлѣ en gross et detail. (4—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 32. Львôвъ, Субота 25 цвѣтня (7 мая) 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстій“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Просвѣтѣмся!

II. *)

Не одно лише духовеньство, але цѣла наша интелигенція — excepti excipiendis — ôтчужилася ôтъ народа и до нынѣ еще стоитъ далеко ôтъ него. А говоримо се не лише о тыхъ 4—5 тысячахъ рускои интелигенціи, але такожь и о тôй значнôй части, такъ сказати, „сурдутового“ населеня всхôднои Галичины, котре хочь свѣдомо не почувается до рускости, все жь таки не есть польскимъ, але рускимъ населеньемъ рускои землѣ, правда, що несвѣдомымъ, національно заумираючимъ, або вже и заумерлымъ. Згадаймо лише, скôлько то въ всхôднôй Галичинѣ есть по бôльшихъ мѣстахъ мѣщанъ, по мѣстахъ и мѣсточкахъ урядникôвъ, професорôвъ, адвокатôвъ и нотарѣвъ, котрѝ чи то обрядомъ, чи походженьемъ ôтъ щиро-рускихъ родичѣвъ, чи остаточно своимъ власнымъ еще не совсѣмъ выгаслымъ, хочь неяснымъ почутьемъ своеи питомои народности, все еще не цѣлкомъ ôтчахнулись ôтъ руского дерева, не прилягли еще цѣлою душею до польщины, але и не маютъ повнои свѣдомости свого національного существованя. Перша часть рускои интелигенціи рôжнится ôтъ сеи другои лише бôльшимъ степенемъ свѣдомости своеи рускости, але въ ôтношеню до народа одна и друга часть интелигенціи совсѣмъ схôдна съ собою, совсѣмъ чужа народови и далека ôтъ народа.

Въ чѣмъ же жь почивае причина сего? Справедливо замѣчае Впр. о. Н., що се духъ польского аристократизму ôтрывае руску интелигенцію ôтъ народа, той самъ духъ аристократичный, котрый и середъ польскои соспôльности забивавъ и забивае щиру народовôсть, щирого духа демократичного и доси не давъ розвинутись демократизмови середъ польского народа. Однакожь коли мы сему близше приглянемось, то мы не побачимо въ тôмъ ничого специфично нового, ничого такого, щобы можна назвати „новыми обстоятельствами“, середъ котрыхъ ажь теперь доперва малабы просвѣта народа статися неможливою. Божь не есть се ничого нового, а противно, якъ признае самъ Впр. о. Н. есть се отвѣчный духъ старои польщины, есть се продуктъ дотеперѣшного историчного житя польского, есть се продовженье житя упривиліованыхъ понадъ масою народа, а навѣть его коштомъ, — житя, котре й було знаменемъ старопольского житя державного и соспôльного. Такъ, сей духъ польско-аристократичный ôтъ першого сполученя Руси съ Польщію тяжко давивъ нашъ народный организмъ, ôнъ то своею противностію до громадского житя руского народа вызывавъ неустаючѝ повстаня руского народу противъ старои рѣчипосполитои, ôнъ вызвавъ всенародне повстанье за часôвъ Хмельницкого и бувъ непомиримымъ роздѣломъ межи Русію а Польщію — яко державою шляхоцкою. А що важнѣйше, сей духъ аристократичный деморализовавъ зъ давна нашѝ лучшѝ силы, ôнъ вщѣплявся середъ нашого козацтва и съ часомъ перетворювавъ козацкихъ старшинъ на такихже шляхтичѣвъ, якъ и польска шляхта, и тымъ все ослаблювавъ нашѝ народнѝ подвиги, не даючи имъ на довго остатися всенародными. Силою деморализаціи сего духа противународного, по ôтнесеныхъ побѣдахъ руского народа, выступали интересы единиць и касты, але не осуществлялись интересы народнѝ; силою тои деморализаціи було завсѣгды посередъ насъ розъеднанье, свары и чвары, запродуванье интересôвъ народныхъ, здрада, поклоньство то передъ королемъ, то передъ царемъ, въ мѣру того, якъ герой, здвигненый силою народа до славы и значеня, надѣявся для себе бôльше выгодъ ôтъ сего або того сосѣда нашого. И если добре приглянемось, длячого нашѝ давнѝ подвиги народнѝ, нашѝ побѣды пôдъ Пилявцями и Зборовомъ, нашѝ геройства пôдъ Конотопомъ и Чигириномъ и т. д. оставалися въ сущности безплодными для народа, длячого нашу Русь дѣлено и каваллковано, длячого мы не могли остояти своеи державнои самостôйности, то попри иншихъ причинахъ одна зъ найважнѣйшихъ почивае власне въ тôмъ, що наша тогдашна освѣчена верства народа вже тогды пôдпадала деморализаційному вплывови противународного духа аристократично-клясового и задля того не мала вже въ собѣ тôлько интелектуального здоровля, стôлько духовои самостôйности и щирого патріотизму народного, щобы могла достойно и успѣшно проводити въ житю и розвою руского народа. Се есть сумна правда, котра намъ поясняе упадокъ нашои самостôйности, безъуспѣшнôсть нашихъ порывôвъ народныхъ и той сумный объявъ неустаючои жебранины чужого покровительства и пôдмоги, а запôзнаваня силы народнои.

Сей противонародный духъ аристократичный не перестававъ на насъ вплывати и дальше пôсля упадку Польщи. Тôлькожь знову приходится намъ сказати, що положенье наше теперь лучше, якъ було за давныхъ часôвъ.

Зъ ôткижь выплывавъ сей духъ аристократично-польскій? Очевидно зъ выхованя и образованя тогдашныхъ часôвъ. Гдежь образовалися и выховувалися тогдашнѝ Русины „шляхотно урожонѝ“, якъ писалось по лѣтописяхъ и въ грамотахъ? Майже цѣла Русь була опустошена неустаючими нападами и совсѣмъ не могла у себе плекати наукъ въ широкихъ розмѣрахъ. Тогды були справдѣ такѝ обстоятельства, середъ котрыхъ не тôлько просвѣта народна, але й просвѣта высшои клясы на Руси ставалась неможливою. Одна академія въ Кіевѣ выховала, правда, много знаменитыхъ и свѣтлыхъ мужѣвъ, але по перше, одна кіевска академія була совсѣмъ недостаточною для просвѣтныхъ потребъ цѣлои нашои Руси, а по друге, що ни говорити, а при тогдашныхъ ôтношеняхъ Кіевъ все бувъ дальше ôтъ Италіи, сего тогдашного жерела цивилизаціи, ôтъ Франціи и Нѣмеччины, навѣть ôтъ ческои Праги, якъ Краковъ и Варшава, а до того еще не такъ легко було хочьбы и „шляхотно урожоному“ Русинови дôбратись до италійскихъ, французскихъ и нѣмецкихъ университетôвъ, до жерелъ цивилизаціи, якъ се могли робити Поляки. А що еще важнѣйше, коли Поляки могли спокôйно въ Краковѣ и Варшавѣ громадити скарбы захôднои науки и цивилизаціи, и спокôйно ихъ плекати та дальше розвивати, Русины, хочьбы и для себе гдещо були принесли зъ захôднои науки и цивилизаціи, разъ-вразъ мусѣли дивитись, якъ разомъ съ руиною ихъ мѣстъ и селъ повертались въ руины такожь и тѝ початки питомои, въ дома выплеканои науки, якъ счезали пôдъ дымомъ и кровію ихъ розсадники науки, ихъ першѝ свѣтила.... початки ихъ цивилизаціи. Польща стала тогды культурно высше ôтъ Руси, она могла культурно розвиватись, тымчасомъ, коли Русь и матеріяльно и культурно була неустанно нищена. Все, що ôтзначалося маеткомъ и родомъ, побирало свою науку, свое выхованье и образованье чи въ Краковѣ чи въ Варшавѣ чи во Львовѣ — все одно — але побирало науку въ польскихъ школахъ и тутъ набиралось тои аристократичнои цивилизаціи, напоювалось тымъ духомъ, що спершу ôтчуживъ намъ нашихъ рускихъ вельможь и панôвъ, а ôттакъ дегенеровавъ нашихъ гетманôвъ, сотникôвъ и полковникôвъ, нашихъ высокопоставленыхъ душпастырѣвъ. Нашѝ Хмельницкѝ, Выговскѝ, Мазепа, Войнаровскій и мн. ин. — се були выхованцѣ польскихъ, езуитскихъ школъ, и тому все выносила ихъ сила народа на почестнѝ мѣстця, они оставались въ сущности чужими для жизненныхъ интересôвъ народныхъ и не могли подвигнути ихъ на ту дорогу, котра моглабъ була довести Русь на поле успѣшного всенародного розвою. „Аристократично-польска поволока“ осталась и на нихъ, вынесена зъ польскихъ школъ, зъ польскои цивилизаціи, и они такъ само мало бачили въ мужику свого брата, якъ мало нынѣ много зъ нашои интелигенціи бачитъ въ народѣ своихъ братій во Христѣ. Причина малоуспѣшности народного дѣла була тутъ и тамъ однакова. Тôлькожь теперь обстоятельства въ многôмъ змѣнились на лучше. Вже не згадуемо о тôмъ, що въ загалѣ гуманнѝ идеѣ, а тымъ самымъ и погляды на народъ дуже много змѣнилися силою поступаючои цивилизаціи, що мужикъ есть вже правно высвободженый и узнаный яко рôвный кождому обывателеви державному, що суспôльный роздѣлъ межи хлопами а панами зрôвнаный законно и що вже не треба великого геройства, узнавати „хлопа“ своимъ братомъ во Христѣ. О тôмъ не будемо говорити, але пôднесемо лише сей фактъ, що мимо цѣлого напору польонизаційного въ теперѣшныхъ часахъ, Русины можутъ образоватись и цивилизоватись безъ втраты своеи народности. Польска школа есть для насъ злою школою навѣть пôдъ взглядомъ педагогичнымъ, а Русины совсѣмъ не потребуютъ черпати свѣтовои цивилизаціи зъ польскихъ университетôвъ и книжокъ. Захôдна наука и цивилизація европейска стала теперь незрôвнано бôльше приступною для насъ въ своѣмъ безпосереднôмъ видѣ. Щобы образоватись въ Вѣдни, на то не треба бути Крезусомъ, щобы пôзнати образованнôсть Франціи и Англіи, до сего не треба надзвычайного случаю и выправы цѣлого полка службы съ военными и невоенными припасами. А впрочѣмъ навѣть польскѝ университеты можутъ лише языково вплывати, а що до самои науки они вже мусятъ хотьбы на послѣднôмъ мѣстци поступати за загаль-

*) Гл. ч. 29.

Гдещо про музику въ загалѣ,
а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажаньскій.*)

Удачно повѣвся сего року спѣвъ въ Велику Пятницю при гробѣ Христовôмъ, выконаный мужескимъ хоромъ, питомцями рускои духовнои семинаріи, и мѣшанымъ хоромъ, питомцями бурсы при Успеньскôй церквѣ во Львовѣ. Кому незнана повна сила хорошого мужеского хора рускои семинаріи и мила сердечна гармонійнôсть розревнюючого, трогательного мѣшаного хора бурсы Успеньскои церкви? Ôтъ давныхъ лѣтъ рôкрôчно выконуютъ оба тіи хоры пригробнѝ спѣвы въ Велику Пятницю, оба они рôкрôчно съ малыми ôтмѣнами повторяютъ тіи самѝ кусники, а мимо того громадятся слушателѣ, знатоки и незнатоки, безъ рôжницѣ народности, що року съ такъ великою цѣкавостію, слухаютъ, любуются тымъ спѣвомъ и съ пріятными чувствами вертаютъ домôвъ. Розглянувшися въ сегорôчнôй програмѣ спѣву Великои Пятницѣ, подыбуемся тутъ съ улюблеными именами нашихъ вокальныхъ композиторôвъ; теперь приходитъ намъ надъ выконаньемъ хорôвъ голосами и надъ поведеньемъ управителѣвъ тыхъ хорôвъ близше застановитися, такъ якъ и надъ самою задачію згаданыхъ кусникôвъ, надъ духомъ, въ якôмъ они уложенѝ, и надъ задачію поодинокихъ хористôвъ и управителѣвъ хорами, щобы до приближительного оцѣненя сегорôчныхъ Великопятничихъ хорôвъ прійти.

Програма хора рускои семинаріи называе тіи кусники „псальмы страстнѝ“. Назва псальмôвъ у насъ досыть утерта, но чи дѣйстно тіи спѣвы належитъ такъ называти?

Еще въ старôмъ законѣ называно тіи пѣсни псальмами, котрѝ выключно въ супроводѣ арфы або позауны, въ загалѣ инструментôвъ разомъ выконувалися. Такими пѣснями були псальмы Давида у Евреѣвъ. Но тіи самѝ псальмы Давида перейшли и въ новый христіяньскій законъ; спѣвалися они и нынѣ спѣваются въ церквахъ, однакъ пôсля установы св. Отцѣвъ безъ всякихъ инструментôвъ, самыми одными чистыми голосами людскои груди; въ минувшихъ вѣкахъ рѣдко бувъ якій композиторъ або контрапунктистъ, котрый бы бувъ свои силы въ композиціи псальмôвъ, и то часто съ удачностію, не пробувавъ. Покôйный Бортняньскій (а за нимъ и другѝ) написавъ множество не то удачныхъ але знаменитыхъ псальмôвъ, котрыми мы и до нынѣ любуемся. Инакше выглядали стародавнѝ псальмы; були они дуже поединчѝ, такъ що до музикальнои ритмики, якъ и що до тоники. Бортняньскій, ученикъ италійскои школы, доперва надавъ имъ строго музикальну внѣшну форму, бо приноровивъ ихъ до розмѣру формы поменшихъ кантатъ симфоничного рода. Ôнъ розвивъ дуже велику розмаитôсть въ ритмѣ, котрый передъ нимъ еще дуже бувъ утяжливый, ôнъ пролявъ свое серце въ солодкихъ, серце порываючихъ мельодіяхъ, ôнъ накормивъ сладощами небесныхъ тонôвъ и зворотôвъ слушателя и тронувъ самѝ навѣть найтвердшѝ серця, ôнъ въумѣвъ удачно поодинокѝ псальмы на музикально-гармонійнѝ части подѣлити, а кождою частію сперзонификувавъ, ôтмалювавъ осôбне чувство. Его одного зъ помѣжь всѣхъ славяньскихъ вокальныхъ композиторôвъ справедливо можемъ рôднымъ братомъ нѣмецкого Мозарта назвати.

Бортняньскій ôтзначаеся тымъ особлившимъ даромъ, що умѣвъ якесь певне чувство живыми, ясными, тоничными барвами артистично намалювати. У него кожда мысль, ба навѣть кожде слово носитъ свою власну цѣху характеристичну. Тому есть ôнъ не лише геній въ повнôмъ значеню слова, но и найвысшій тоничный маляръ. Сей небесный геній дѣйстно умѣе въ своихъ мельодіяхъ ревно заплакати, сердечно розрадуватися, глубоко, поважно и святочно заявитися. Даръ се одинъ зъ найвысшихъ, а даръ геніяльный. Но геній самъ не становитъ еще всего; ôнъ бувъ заразомъ и глубокій психольогъ, бо умѣвъ ôтчитувати чувства всякои ситуаціи, въ якôй бы людске настроенье душѣ не находилося; ясно понимаючи тіи поодинокѝ людскѝ чувства, въумѣвъ ôнъ ихъ и тонами ôтмалювати. Кто знае Мозарта, той легко выробитъ собѣ понятье о Бортняньскôмъ. Дивна рѣчь, що мимо такои глубокоумности всѣлякихъ композицій его я еще въ роцѣ 1870 мавъ спосôбнôсть чути въ устъ переѣзджаючого диригенса исакіевского митрополичого хора зъ Петербурга, п. Львовского, дуже неприхильный судъ о пѣсняхъ Бортняньского. На пытанье, що ôнъ о спѣвахъ Бортняньского думае, сказавъ ôнъ холоднокровно: „то не наше, то западне“. Таку ôтповѣдь пріймивъ я або за неохоту до всего, що есть западне, або що п. Львовскій мимо свого тогды вже середного вѣку мужчинъ еще не умѣвъ генія и психольога Бортняньского зглубити и пôймити. Но еще бôльше здивовало мене, коли я переконався, що тѝ самѝ переконаня подѣляе еще много иншихъ. Сумна се рѣчь, если штука яко штука, чи она зъ пôвночи чи зъ полудня походитъ, яко така съ отворенымъ серцемъ не пріймаеся!

Текстъ до своихъ псальмôвъ бравъ Бортняньскій зъ Давида. Писавъ ôнъ еще дуже богато иншихъ такихъ пѣсній, але

ною цивилизацією и придержоватись пляну для всѣхъ австрійскихъ университетôвъ обовязуючого. Зъ цѣлого школьництва еще народнѝ школы суть безперечно найбôльшои важности, разъ длятого, що вплываютъ безпосередно на нарôдъ, а вдруге длятого, що се есть головне поле, на котрôмъ беззаконно розвиваются найширше польонизаційнѝ пляны и дѣются найбôльшѝ надъужитя. Але мимо того и тутъ еще нема чого попадати въ безъôтрадну розпуку. Злѝ школы, перейнятѝ лише тенденцією польонизаціи, головно тымъ шкодятъ, що замѣсть пôдносити народну просвѣту, повздержуютъ еи и пôддержуютъ темноту. Але скôлькобы ни радовались нашѝ польонизаторы тымъ, що молодѣжь буде передъ „панами“ говорити ломанымъ языкомъ, скôлькобы они ни таловали въ голову сельского хлопця славословій о польскихъ короляхъ и Вандахъ, все тое чи скорше чи пôзнѣйше якъ хмара розплынеся передъ правдивою просвѣтою, котра покаже народови, що добро людскости не въ вытребенькахъ кôлькохъ панôвъ, але въ духовнôмъ и економичнôмъ добробытѣ загалу. А щобы се пôзнати, до сего мае нашь нарôдъ досыть здорового розуму. Треба тôлько щиро попрацювати надъ просвѣтою народа, не кормити его байками и соловѣйными пѣснями, а розъяснити ему всѣ его практичнѝ потребы, его дѣйстне житье, его интересы и указати дорогу самообороны и самопомочи.

Тутъ знову вертаемо до поставленого пытаня, чи можлива народна просвѣта середъ теперѣшныхъ обстоятельствъ? И якъ ни категорично увѣряе насъ Впр. о. Н., що народна просвѣта середъ нынѣшныхъ обстоятельствъ неможлива, мы опять таки скажемо, що она и можлива и необходима, необходимо потребна до того, що тôлько нею можемо здвигнутися въ нашого сумного положеня. Власне тая теплота, тая горячкова енергія, съ якою заввывае Впр. о. Н. насъ всѣхъ до спôльнои працѣ, она лучше всего показуе, що Впр. о. Н. самъ твердо пересвѣдченый о можливости и потребѣ народнои просвѣты власне середъ „нынѣшныхъ обстоятельствъ“. Тôлькожь мы розумѣемо народну просвѣту не лише in membris але и in capite, не тôлько середъ самого люду, але и середъ рускои интелигенціи. Слова великои хочь терпкои правды, яку высказавъ о. Н. о нашôй интелигенціи, тіи слова власне показуютъ потребу основнои просвѣты нашои интелигенціи — просвѣты и загально-культурнои и специфично-народнои. Если наша интелигенція грѣшитъ, спитъ, дармуе и народа вырѣкаеся, если нашь людъ бродитъ въ темрявахъ, не пôзнае самого себе, своихъ интересôвъ, своихъ другôвъ а недругôвъ и не знае якъ за свое одностайно стати и своими правами користатись, — то вина въ тôмъ всѣмъ: бракъ просвѣты. Годѣ еи наразъ здвигнути и повсюду розширити, годѣ однымъ поворотомъ руки все змѣнити на лучше, але хибажь въ того слѣдуе, що просвѣта неможлива? Неможлива она лише тогды, если мы дальше будемо нидѣти въ бездѣльности, плачемъ и протестами успокоювати себе, що мы патріотствуемъ, а тымъ часомъ може и самѝ, хочь несвѣдомо, будемъ попирати тую бездѣльнôсть и щоразъ бôльше занедбанье.

Не хочемо, щобы насъ знову зле понято, що хочемо робити якѝ особистѝ рекриминаціи, тожь еще разъ пôдносимо, що говоримо тутъ о бездѣльности и песимизмѣ дѣйстно бездѣльныхъ и здесперованыхъ, а не о тыхъ, котрѝ хоть може съ скорôнымъ серцемъ, але и съ непоборимою енергією и щиростію трудятся и ратуютъ, що дасться уратовати и що пôсля ихъ думки можна еще ратовати. Поза тымъ, жаль сказати, малочисленнымъ кругомъ старшихъ и молодшихъ, есть цѣла маса интелигенціи, котру зарôвно Впр. о. Н. якъ и мы радѝбы розбудити, обновити и переродити. Выжидаючи еще дальшихъ пояснень Впр. о. Н. що до способôвъ и радикальныхъ средствъ нашои обновы, мы теперь еще повертаемось до самого стану нашои свѣдомо и несвѣдомо рускои интелигенціи и схочемо провѣрити, чи може и мы самѝ — наша свѣдомо-руска интелигенція не блукались часами по бездорожахъ, котрѝ много могли затемнити нашу правдиву просвѣту народну?

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Дальше.*)

Менѣ дуже жаль такого жандарма неборака, бо ôнъ лишь тое повнитъ, що ему наказано, або може забувъ, що ôнъ въ службѣ; а може ôнъ мавъ и добру волю при тôмъ, але его належитъ судити пôсля того, якъ ôнъ тую волю сповнивъ. Многѝ выборцѣ, чувши осторогу ц. к. жандарма, могли дуже легко ôтцуратись свого права голосованя. Треба все и на консеквенціи бачити.

Такожь старостѣ Богошеви чинится закидъ, що ôнъ не допустивъ до себе депутаціи, котра прійшла до него, щобы обстати за духовеньствомъ, и що староста въ загалѣ позволивъ на рôжнѝ шахрайства въ льокали выборчôмъ. П. справоздавець задоволився лишь тымъ, що справозданье самого п. старосты принявъ за достаточне оправданье и сказавъ, що старостѣ протестомъ зроблено кривду. Зъ сего слѣдуе, що обжалованый потребуе по просту лишь заперечити и покликатись на якого нибудь свѣдка, котрый vice versa потребуе оправданя, але ничого не доводитъ.

Переходжу до противзаконныхъ агитацій. Сконстатовано, що Теодоръ Дутка зъ Ляховичь одержавъ въ день выбору 8 зр. ôтъ листоноша Вассера за тое, щобы голосувавъ за Пузыною. Але Вассеръ довѣдався, що Дутка буде инакше голосувати, ôтобравъ отже ôтъ него грошѣ и пôдъ якимсь позоромъ ôтдавъ возьному Маховскому. Вассеръ самъ признае, що давъ 8 зр. Дутцѣ. Яку пôдставу мавъ ôнъ давати комусь грошѣ и то въ день выбору передъ самѣсенькимъ голосованьемъ? П. справоздавець не довѣряе зôзнаню Дутки; се недовѣрство справдѣ надто смѣле! Другій свѣдокъ Иванъ Кôндращукъ зôзнае, що днемъ передъ выборами, 22 червця 1879, прійшли до него два жиды и давали ему 5 зр., щобы голосувавъ за Пузыною. Ôнъ взявъ тыхъ 5 зр. и не ôтдавъ, кажучи, що ôнъ ихъ задержуе яко corpus delicti, щобы ихъ показати при переслуханю. Его не переслухано, а предсѣ можна було щось докладнѣйшого довѣдатись!

Въ повѣтѣ выборчôмъ Товмачи мали дѣятись страшеннѝ рѣчи въ тôмъ взглядѣ. Я позволю собѣ и тутъ память п. справоздавця троха пôдперти. Щобы показати, якъ противзаконно тутъ поступовано и якъ тутъ старанося пôдкупити всѣхъ выборцѣвъ, прошу п. президента позволити менѣ ôтчитати кôлька коротенькихъ уступôвъ зъ товмацкого протесту, на сторонѣ 5. (*читае*):

„Щобы ясно представити партійнôсть и незаконне поступованье комисіи, мусимо долучити идеальный плянъ выборчого льокалю. Саля I, найбôльша зô всѣхъ, служила выключно для засѣданя и чинностій выборчои комисіи. Саля II, бôльше якъ о половину менша ôтъ салѣ I, була призначена для збору и дожиданя выборцѣвъ, зъ ôтки ихъ поименно до салѣ I для ôтданя голосу покликали; при тѣснѣйшôмъ выборѣ стояли выборцѣ въ сали III. Салѣ IV и V, черезъ котрѝ бувъ вхôдъ до саль I, II и III, служили до агитацій и пресій польскихъ и жидôвскихъ агентôвъ та выборцѣвъ. Саля VI була обернена на „комнату гостинну“ — подумайте собѣ, III., — въ старостве! (*Слухайте! на лѣвици*) — и „тутъ порозумѣвалися члены комисіи, урядники и кандидатъ Пузына съ агентами“. (*Слухайте! на лѣвици.*)

Тутъ отже, въ ц. к. будынку староства була отворена формальна агентура (*читае*): „Вступъ до салѣ I не бувъ дозволеный жадному рускому выборцеви“, — розумѣесь, рускій выборець не мôгъ тамъ ничого дôстати выпити, бо тамъ иншого дѣла не було — „поки не покликано его по имени, — тымчасомъ всѣ неуправненѝ до голосованя урядники, польскѝ и жидôвски агитаторы, мали тамъ вступъ вôльный, бо они мали задачу кождого покликаного выборця проводити зъ салѣ II (при тѣснѣйшôмъ выборѣ зъ салѣ III) до стола комисійного и рôжными незаконными средствами: намовами, обѣцянками, натискомъ и всякимъ тероризмомъ до ôтданя голосу на Пузыну приневолювати“.

(*К. б.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Якъ можна було предвидѣти, всѣ три нашѝ послы, записавшіся до голосу при генеральнôй дебатѣ надъ буджетомъ, зъ причины недостачѣ часу не могли забрати голосу. Дискусія була скоро замкнена и выбрано генеральныхъ бесѣдникôвъ. Переходъ до специяльнои дебаты принято незначною бôльшостію голосôвъ. Заразъ приступлено до специяльнои дебаты и ухвалено выдатки: Роздѣлы I до III: на дворъ цѣсарскій 4,650.000 зр.; на канцелярію цѣсарску 70.600 зр. и на раду державну 1,466.960 зр. Роздѣлъ IV: трибуналъ державный 21.000 зр. При сѣмъ роздѣлѣ пос. Граничь забравъ голосъ и вказавъ на тое, що правительство не зважае на рѣшеня державного трибуналу, такъ н. пр. доси не заложило рускои школы народнои во Львовѣ. Министеръ дръ Пражакъ ôтповѣвъ Граничеви, що въ справѣ тои школы правительство веде теперь переговоры. Справдѣ, крайна пора вже, щобы правительство сповнило вырокъ трибуналу державного! О переговорахъ правительства съ радою мѣста Львова мы вже ôтъ року чуемо — а результату ніякого не видко. Роздѣлъ V: рада министрôвъ 904.160 зр. Въ тôмъ роздѣлѣ мѣстится фондъ диспозиційный въ квотѣ 50.000 зр. Пос. Альтеръ и Менгеръ промовляютъ противъ фонда диспозиційного длятого, що не маютъ довѣрія до правительства. Гр. Таффе заявивъ, що правительство уважае призволенье фонду диспозиційного не яко вотумъ довѣрія, але за потребу державну. Фондъ диспозиційный принято. Роздѣлъ VI: выдатки вспôльнѝ 83,293.379 зр. Роздѣлъ VII. Ôттакъ почалась дебата надъ позиціями для поодинокихъ министерствъ. При точцѣ 4 главы „министерство внутрѣшныхъ дѣлъ“ забравъ голосъ пос. о. Озаркевичь, представивъ сумный станъ руского народа въ Галичинѣ а особливо секатуру, якои дôзнае руске священьство ôтъ властій, котрѝ навѣть ôтъ священикôвъ письма въ рускôмъ языцѣ принимати не хочутъ. При точцѣ 9: „выдатки на конскрипцію“ забравъ голосъ пос. сов. Ковальскій и съ властивою ему досадностію скритикувавъ надъужитя и беззаконьства, якѝ дѣялись въ Галичинѣ пôдчасъ конскрипціи. Насамперѣдъ напятнувавъ сов. Ковальскій тое надъужитье, що комисіи конскрипційнѝ майже въ кождôй галицкôй громадѣ жадали контрибуціи, хотяй правительство поодинокимъ краямъ удѣлило на тую цѣль заличку. Дальше малюе безпримѣрно зухвалѝ безправства зъ стороны Полякôвъ и кривды руского народа при конскрипціи, такъ що конскрипція дотычно языка домашного, есть безъ найменшои вартости, бо есть совсѣмъ фалшива. На конець звертаесь сов. Ковальскій до президента министра, яко начальника министерства внутрѣшныхъ дѣлъ, щобы ôтповѣвъ на его интерпеляцію въ справѣ конскрипціи, внесену передъ кôлькома еще мѣсяцями.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Передъ кôлькома днями принѣсъ намъ телеграфъ вѣдомôсть о розрухахъ нового рода въ Россіи — а именно о розрухахъ селянъ противъ жидôвъ. Полемъ тыхъ новыхъ розрухôвъ зъявилась на сей разъ Украина. Ничого въ тôмъ дивного, бо звѣстна рѣчь, що нигде нарôдъ въ россійскôмъ царствѣ не зôстае въ такôй економичнôй неволи жидôвъ, якъ нарôдъ въ южныхъ и западныхъ губерніяхъ. Газета „Порядокъ“ розбираючи пытанье: якѝ могли бути мотивы розрухôвъ: политичнѝ, религійнѝ, чи економичнѝ,—приходитъ до того самого заключеня, що мотивы економичнѝ грали головну ролю въ розрухахъ, мôгъ бути попри нихъ еще й мотивъ религійный, але политичного бути не могло. Фактична сторона дѣла така: Дня 27 цвѣтня — якъ телеграфуютъ зъ Одессы до „Голоса“ — выбухъ въ мѣстѣ Елисаветградѣ о год. 4 по полудни розрухъ противъ жидôвъ. Причина безпосередна розруху була малозначуща. Жидъ-шинкарь побивъ въ шинку христіянина-хлѣбороба за тое, що збивъ склянку. Рознѣсся крикъ и численный нарôдъ зъ сусѣдныхъ шинкôвъ повыбѣгавъ на улицѣ и почавъ кричати: „Нашихъ бютъ!“ Назбѣгалось еще бôльше народа и кинулися бурити и валити жидôвску божницю, жидôвскѝ домы и крамы. Войско употребило всѣхъ усилій, щобы нарôдъ здержати и втамувати грабѣжь, — але ему сего не удалось зъ причины, що на другій день наплыло богато народу зъ селъ доокрестныхъ и селяне рôвно жь кинулись на жидôвскѝ домы и склепы. Непорядокъ тревавъ до другого дня до вечера. Зъ початку розруху зъ помѣжь жидôвъ упавъ выстрѣлъ; тое еще дужше розъярило народъ. Въ ночи на третій день, с. е. на 29 цвѣтня, прибули форсовнымъ маршемъ зъ Новомиргороду три шкадроны уланôвъ, а до полудня еще баталіонъ пѣхоты. Третого дня рано наспѣвъ зъ Херсона генералъ-губернаторъ а зъ Одессы, на розказъ тамошного генералъ-губернатора, прокураторъ. Наслѣдства розрухôвъ въ Елисаветградѣ описуе „Голосъ“ такъ: На жидôвскихъ улицяхъ пѣрье зъ жидôвскихъ бебехôвъ покрыло землю якъ снѣгъ. Тротуары були засыпанѝ кавалками и трѣсками зъ поломаныхъ жидôвскихъ меблѣвъ. Нарôдъ много домôвъ збуривъ до крыхты, поваливъ навѣть стѣны въ одно румовиско; зъ другихъ домôвъ лишивъ лишь дахъ та голѝ стѣны; ôкна, дверѣ, всю посудину въ серединѣ понищивъ. Зруйновано до 200 жидôвскихъ крамôвъ и склепôвъ, цукорню и фабрику оцту. Въ шинкахъ порозбивано бочки. Зъ початку нарôдъ не рабувавъ, а пивъ до волѣ. Одного жида убито на смерть, многихъ ранено. Жиды утѣкали громадами до Одессы, и ту на розказъ властій выдано имъ паспорты. Селяне зъ окрестностій, котрѝ помагали мѣщанамъ елисаветградскимъ товчи и рабувати жидôвъ, прогнанѝ войскомъ зъ мѣста, розбѣглись по селахъ и зачали розбивати жидôвскѝ коршмы. Начальникъ 7 дивизіи кавалеріи, ген. майоръ Косичь, розôславъ 30 цвѣтня кавалерію по селахъ въ промѣни 30-ти верствъ доокола Елисаветграду. Въ село Знаменку, где розрухъ бувъ небезпечнѣйшій, удалася, на жаданье губернатора, шкадрона драгонôвъ зъ Новогеоргіевска желѣзницю, поспѣшнымъ потягомъ. По селахъ всѣ коршмы и шинки позамыкано. Дня 29 цвѣтня вечеромъ стали бити жидôвъ въ мѣсточку Голта, рѣчкою ôтдѣленôмъ ôтъ Ольвіополя. На тревогу почавъ бити пожарный дзвôнъ. Непорядки розпочались зъ бôйки дѣтій; до тои бôйки вмѣшались старшѝ. Въ ночи селяне почали валити жидôвскѝ домы. На розказъ бурмистра зъ Ольвіополя жителѣ тамошнѝ переправились съ полицейскимъ приставомъ до Голты и усмирили бунтôвникôвъ. Новѣйшѝ телеграмы зъ Кіева доносятъ, що тамошный генералъ-губернаторъ Дрентеленъ выславъ 2 баталіоны войска до Корсуня, Смѣлы и другихъ мѣстцевостій, где подôбно якъ въ Елисаветградѣ нарôдъ нападавъ на жидôвъ. Рôвножь предпринято средства осторожности въ мѣстѣ Уманю и окрестности, въ Литинѣ и др.

Лорисъ-Меликовъ поновивъ свою просьбу о димисію, але доси царь еи не принявъ. Натомѣсть дôставъ Лорисъ-Меликовъ 6-тыждневу ôтпустку за границю на часъ купелѣвъ. На случай его димисіи за наступника его уважаютъ загально гр. Игнатьева. Прокураторъ петербурскои судебнои палаты, Плеве, именованый директоромъ департаменту государственнои полиціи. Плеве добився карієры яко прокураторъ черезъ нигилистичнѝ процесы. Есть се молодый ледво трицять кôльколѣтный чоловѣкъ, уродженый и выхованый въ Варшавѣ, — взорець карієровича. „Московскій Телеграфъ“ доноситъ, що министромъ заграничныхъ дѣлъ на мѣстце старика кн. Горчакова буде назначеный кн. Лобановъ-Ростовскій, теперѣшный посолъ въ Лондонѣ. Его мѣстце займе тайн. сов. Сабуровъ, теперѣшный посолъ въ Берлинѣ а того звовъ мѣстце займе Гирсъ, котрый теперь управляе въ неприсутности Горчакова министерствомъ заграничныхъ дѣлъ. Кн. Вяземскій обнявъ вже начальство управленя по дѣламъ печати. Уступившому начальникови Н. С. Абазѣ всѣ газеты (навѣть панславистична „Русь“) посвящуютъ повну признательнôсть за его розумне и умѣренне урядованье. Гр. Валуевъ, президентъ сенату, обходивъ недавно 50-лѣтный ювилей своеи государственнои дѣятельности. Царь подякувавъ ему рескриптомъ въ имени своего батька и своимъ за пятьдесятьлѣтну службу.

Одинъ зъ редакторôвъ „Русского Куріера“ въ Москвѣ зôставъ арештованый и мае бути ставленый передъ судъ военный за дѣла политичнѝ. — Въ мѣстѣ Орелѣ якѝсь невыслѣдженѝ доси люде поприклеювали на мостѣ и лѣхтарняхъ ôтозвы революційнѝ исполнительного комитету зъ дня 2 (14) марта, т. е. зъ другого дня по убійствѣ царя. — Мужчина, котрый пôдчасъ атентату на царя кинувъ другу, смертоносну бомбу и котрый ôтъ своеи жь бомбы по 8 годинахъ умеръ не хотѣвши выявити свого имени, зовеся, якъ сконстатовано, Грыневецкій, сынъ православного священика зъ Луги. — Вѣсть будьтобы батько страченого Кибальчича, священикъ при церквѣ Трифона въ Москвѣ, повѣсився, показалась выдуманою. Газеты московскѝ констатуютъ, що при тôй церквѣ не було жадного того имени священика. Кіевска жь „Заря“ доноситъ, що батько „техника“ нигилистичного, Кибальчича, бувъ приходникомъ въ селѣ липовецкого уѣзда, кіевскои губерніи и еще передъ трема роками умеръ.

Новѣйшѝ вѣсти зъ Россіи стверджуютъ фактъ, що въ послѣднихъ часахъ нигилисты, помимо численныхъ арештованъ, знову щоразъ бôльше пôдносятъ голову.

що ихъ текстъ не бувъ зъ Давида взятый, тому и не называвъ ôнъ ихъ псальмами. Ба навѣть непсальмовѝ пѣснѣ суть своерознѝ що до укладу музикального, такъ примѣромъ его „Благообразный Іосифъ“ рôжнится ôтъ псальмôвъ цѣлкомъ ôтмѣнною кольоратурою и есть властивымъ спѣвомъ при гробѣ И. Христа. Латинники маютъ свои „lamentationes“ (яко плачь Еремiи), уложенѝ въ два, три и чотыри голосы. Такими ляментаціями суть пѣснѣ Палестины и Аллегрого, котрѝ въ страстный тыждень въ Римѣ, въ церквѣ св. Петра и Павла спѣваются.

Зъ сего легко поняти, яку назву повиннѝ спѣвы, выконанѝ хоромъ рускои семинаріи при гробѣ Христовôмъ въ Велику пятницю, носити, коли застановимося, на якôмъ текстѣ они вôдованѝ.

(*Дальше буде.*)

Помимо того, що недавно выкрыто, якъ доноситъ „Порядокъ“, 3 тайнѝ друкарнѣ въ Петербурзѣ, — не перестаютъ выходити въ свѣтъ щоразъ новѝ революційнѝ ôтозвы въ самôмъ Петербурзѣ. Послѣдна ôтозва до царя досыть зухвала. Царь все сидитъ еще въ Гатчинѣ. Совѣтъ при петербурскôмъ градоначальнику выбравъ зъ себе комисію, котра мае обрадити и перевести мѣры безпеченьства на желѣзныхъ дорогахъ, ведучихъ зъ Петербурга до лѣтныхъ царскихъ резиденцій, до Гатчина, Петербурга и Ораніенбавма. Якъ доноситъ „Kölnische Ztg.“, одна зъ найлучше информованыхъ газетъ европейскихъ въ справахъ россійскихъ, нигилисты мали выслати посла до царя, до Гатчина, щобы тойже лично высказавъ цареви жаданя нигилистôвъ, высказанѝ въ ôтозвѣ до царя по убійствѣ его батька. Царь мавъ допустити посла передъ себе, а по выслуханю его казавъ замкнути въ Петропавловску крѣпость. Посолъ однакожь не хоче выявити, якъ зовесь и кто его пôславъ. Въ червню розпôчнесь процесъ 17-ти нигилистôвъ дуже скомпромитованыхъ, на котрыхъ прокураторъ мае внести кару смерти. Найважнѣйшѝ личности процесу: звѣстный Тригоня, Подбьельскій (зачинщикъ непорядкôвъ въ университетѣ петербурскôмъ) и недавно арештованый Исаевъ, котрый мавъ бути обôчь Кибальчича другимъ техникомъ нигилистôвъ. — Публична кара смерти мае бути знесена. — Чотыри професоры московского университету подались до димисіи зъ причины послѣдныхъ студентскихъ непорядкôвъ.

О якихъ нибудь реформахъ въ Россіи ничого доси певного не чути. Всѣ съ нетерпеливостію выжидали 29 цвѣтня, яко дня уродинъ пок. царя — були поголоски, що въ той день будутъ оголошенѝ реформы. День той наспѣвъ, а въ „Правительственнôмъ Вѣстнику“ не знайшлось ніякого подôбного обвѣщеня.

Нѣмеччина. Кн. Бисмаркъ обстае таки при высказанôмъ въ радѣ державнôй проектѣ перенесеня резиденціи цѣсарскои, властій правительственныхъ и парляменту зъ Берлина до иншого мѣста. Кн. Бисмаркъ вже ôтъ довшого часу ворогуе съ радою мѣста Берлина, а найбôльша его злôсть противъ тоижь рады пôйшла зъ того, що рада наложила на его помешканье, складаючеся зъ надъ 30 комнатъ, и на его конѣ громадскій податокъ. Кн. Бисмаркъ учувся тымъ оскорбленый и зъ ôтси — его гнѣвъ и зневага Берлина. Такъ жартобливо толкуютъ собѣ Нѣмцѣ Бисмаркову погрозу, що перенесе столицю зъ Берлина до Касселя або Почдаму. Въ тôмъ жартобливôмъ толкованю есть часть правды; кн. Бисмаркъ особисто не любитъ Берлина. Берлинъ, найбôльше мѣсто Нѣмеччины, повне, розумѣесь, либеральствуючои буржуазіи, котрои Бисмаркъ есть ворогомъ. Не першій се разъ Бисмаркови западае въ голову плянъ такого пониженя Берлина. Вже передъ семи лѣтами выразився ôнъ до одного члена комисіи, котра занималась построеньемъ парляментского будынку въ Берлинѣ, въ той способъ: „Кто вамъ сказавъ, що рада державна зостане въ Берлинѣ? Може я для неи въ Почдамѣ построю будынокъ!“ Такожь по атентатахъ на цѣсаря Вильгельма мавъ кн. Бисмаркъ плянъ перенести столицю зъ Берлина. Фактъ однакъ есть, що канцлерь Берлина не любитъ, не буває ни въ театрѣ, ни оперѣ, ни на выставахъ штукъ, ôтъ часу студентства не бувъ въ богатôмъ берлиньскôмъ музею, ба навѣть на берлиньскôй выставѣ въ 1879 р. нога его не була. Чи Гогенцолерны опустилибы Берлинъ, звязаный съ традиціею династіи, се велике пытанье — здаесь, що нѣ, тымъ бôльше, що столиця въ Берлинѣ — се значитъ супрематія Прусъ надъ прочими краями Нѣмеччины.

Парляментскѝ партіи готовлятся вже до выборчои кампаніи до рады державнои; выборы ôтбудутся въ осени. Сегорôчнѝ выборы маютъ велике значенье, бо ôтъ нихъ залежитъ, чи Бисмаркъ остане на своѣмъ становищи, чи нѣ. Бôльша есть правдоподôбнôсть, що новѝ выборы выпадутъ не по мысли Бисмарка.

Англія. Англійскѝ консерватисты (тори) сильно занепокоенѝ смертію льорда Биконсфильда, предводителя ихъ партіи, бо рôвного ему здôбностію, талантомъ организаторскимъ и зручностію они межи собою не маютъ. Его мѣстце занявъ льордъ Ричмондъ, бувшій льордъ-президентъ тайного совѣта въ кабинетѣ Биконсфильда, другостепенный политичный дѣятель. Такій станъ въ партіи консервативнôй есть на руку Глядстонови и дае ему надѣю, що его биль ирляндскій не встрѣтитъ симъ разомъ такого завзятого ôтпору въ палатѣ льордôвъ, якій встрѣтивъ тамтогорôчный биль Форстера. Дня 2 мая ôтбулося друге читанье ирляндского биля.

Балканьскій пôвъостровъ. Дня 3 мая доручила Почта посламъ европейскимъ въ Константинополи ôтповѣдь на зборну ноту зъ 19 цвѣтня. Султанъ згодився на пропоновану державами линію граничну и вызначивъ ôтпоручникôвъ до заключеня потрѣбныхъ конвенцій. Въ Греціи тымчасомъ народъ бурится противъ свого правительства, котре такожь пристае на вызначену границю. На митингахъ народъ протестуе. Въ Атенахъ розлѣплено плякаты съ грозьбою королеви, коли не услухае голосу народа.

Франція. Войскамъ французскимъ въ Тунисѣ щастится. Першѝ стычки съ Крумирами выпали щасливо для французского оружія. Французска фльота заняла на пôвночи Тунису портъ Бизерту на всходѣ ôтъ землѣ Крумирôвъ. Правительство французске безнастанно голоситъ, що оно не мае намѣру ани аннектувати Тунисъ, ани добиватись протекторату надъ нимъ, а тôлько хоче одержати поруку, що интересы французскѝ будутъ въ Тунисѣ забезпеченѝ. И поки тое не наступитъ, доти войска французскѝ останутъ въ занятыхъ позиціяхъ Занятье Бизерты Французами дуже занепокоило Тунетанцѣвъ. Можна сподѣватися, що духовеньство проголоситъ святу вôйну противъ Французôвъ. Нота Турціи до державъ европейскихъ въ справѣ Тунису остала безъ результату. Россія перша, ôттакъ Австрія и Нѣмеччина ôтповѣли, що не хотятъ мѣшатися въ тую справу.

Повѣтове вѣче народне.

Вчера ôтбулося въ великôй сали „Народного Дому“ повѣтове вѣче народне. Мимо того, що высланѝ запрошуючѝ письма, якъ сконстатовано, по бôльшôй части не дôйшли до рукъ адресатôвъ, явилось около 150 Русинôвъ зъ подальшихъ мѣстцевостій Львôвъ-Щирець-Винники. Самыхъ селянъ явилось надъ 80. Крыл. Я. Шведзицкій ôткрывъ нарады вступнымъ словомъ, въ котрôмъ заявивъ, що выдѣлъ „Рускои Рады“ идучи за голосомъ мужѣвъ довѣрія, рѣшивъ поставити кандидатуру **Теодора Царя**, селянина и начальника громады въ Пôдберезцяхъ, на посла до сойму — и надѣеся, що тая кандидатура буде загально одобрена. Т. Царь, подякувавши за оказане ему довѣріе, заявивъ, що кандидатуру принимае, але проситъ, щобы попереду высказалися бесѣдники, записанѝ до голосу. Дръ И. Добряньскій въ довшôй промовѣ выказуе интересы селяньскѝ и потребу ихъ обороны, якъ и суперечнôсть тыхъ интересôвъ съ интересами другихъ групъ, а именно групы бôльшихъ посѣлостій; въ кôнци представивъ дѣятельнôсть п. Т. Царя яко взорцевого громадянина и начальника, котрому громада Пôдберезцѣ завдячуе свою охорону передъ запропащеньемъ селяньскихъ грунтôвъ. Селянинъ Гладунъ горячо попирае кандидатуру Т. Царя, „бо вже бувбы часъ, щобы мы выбирали своихъ“. В. Барвѣньскій звертаючися до заступництва интересôвъ селяньскихъ, переходитъ коротко дотеперѣшну дѣятельнôсть сойму и выказуе, якъ дуже доси запôзнавано интересы селяньскѝ (при роздѣлѣ тягарôвъ, при уладженю громадскои и повѣтовои организаціи, при дозволеню подѣльности грунтôвъ, бездѣльности противъ вызыскуваня лихвы и т. д.) и що наслѣдствомъ того являеся теперѣшный упадокъ селяньства. Пôдносячи кандидатуру Т. Царя замѣчае, що сей яко живый а досвѣдченый членъ громады самъ розвязавъ практично пытанье кредитовои помочи для селянъ, надъ чимъ доси безъуспѣшно трудився соймъ и кр. выдѣлъ. Мужь, такъ глубоко почуваючій и такъ добре знаючій потребы народа, буде достойно и совѣстно заступати интересы селяньскѝ въ соймѣ. Н. Вахнянинъ въ дуже приступнôй для селянъ промовѣ выказавъ значенье заступництва селяньскои групы и становище пословъ въ соймѣ, якъ и наслѣдства дотеперѣшнои рôвнодушности селянъ при выборовыхъ акціяхъ. Теодоръ Царь запевняе, що совѣстно и по своихъ силахъ готовъ заступати справы селянъ въ соймѣ. Принимаючи кандидатуру робитъ се не для своеи славы, але слухаючи зазыву своихъ братій, котрѝ такъ горячо поперли его кандидатуру. Погляды на справы народнѝ, высказанѝ попередными бесѣдниками, подѣляе совсѣмъ и завсѣгды буде за ними вступатися. Если перейде при выборахъ на посла, то буде се слава не для него, але для тыхъ, що пôдносячи его кандидатуру стаютъ въ оборонѣ селяньскихъ интересôвъ. Зôбранѝ повитали грôмкими оплесками тую бесѣду. На внесенье селянина Корчука ухвалено еще разъ скликати выборцѣвъ, якъ будутъ вже переведенѝ правыборы. Ухвалено такожь скрѣпити выборчій комитетъ чотырма селянами. Нарады закôнчено по 1 год. зъ полудня.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Корчѣвъ въ пов. равско-рускôмъ 200 зр. запомоги на будову церкви, а громадамъ Яблôнка выжна и Высоцко нижне въ пов. турчаньскôмъ по 50 зр. на будову школъ або на внутренне ôтновленье церквей.

— **Вѣнчанье Архикнязя Рудольфа съ королевною Стефаніею** ôтбудеся дня 28 (10 мая) с. м., а дня 27 (9 мая) с. м. о 1 год. зъ полудня прибуде кор. Стефанія до Вѣдня, где въ величавôмъ походѣ, помѣжь шпалеромъ войскъ, рôжныхъ товариствъ и корпорацій удасться до цѣсарскои палаты вразъ съ своими родичами при звукахъ сальвъ и гомонѣ всѣхъ дзвонôвъ. Передъ тріюмфальною брамою коло мосту елисаветиньского повитае королевну Стефанію бурмистръ вѣденьскій короткою промовою; при амбасадорскихъ сходахъ палаты привитаютъ королевну Є. В. Цѣсарь и Архикнязь Рудольфъ, зъ ôтки впровадятъ еи до комнаты тайныхъ совѣтникôвъ. Въ день вѣнчаня згромадятся гостѣ и служба о год. 11 въ палатѣ, зъ ôтки товаришити будутъ цѣлому дворови цѣсарскому до придворного костела Августинôвъ, где въ дверяхъ привитае гостій кардиналъ-архіепископъ праскій. По доконанôмъ актѣ вѣнчаня удасться цѣлый двôръ при звукахъ сальвъ, фанфарôвъ и дзвонôвъ знову до замку въ тôмъ самôмъ порядку, що и при входѣ до костела, а лишь теперь буде ити на передѣ Найдост. молода Пара. Тутъ розôйдеся цѣлый величавый походъ, а цѣсарска и королевска родина удасться до внутренныхъ апартаментôвъ.

— **Намѣстникъ Галичины** повернувъ сими днями зъ Кракова до Львова.

— **Ôтзнаки ордерови** одержали: В. гр. Дѣдушицкій и дръ Грохольскій ордеръ короны желѣзнои першои клясы; архиепископъ Ромашканъ великій крестъ ордеру Францъ Іосифа; Преосв. еп. перемыскій Ступницкій ордеръ короны желѣзнои другои клясы; президентъ Львова Гноиньскій и властитель дôбръ Поляновскій крестъ командорскій ордеру Францъ Іосифа; власт. дôбръ Б. Августиновичь крестъ командорскій ордеру Леопольда; игуменъ оо. Василіянôвъ въ Жовквѣ о. Барусевичь, директоръ семинаріи учит. въ Краковѣ Яблоньскій, крыл. и гр. кат. парохъ въ Коломыѣ І. Кобляньскій, надинспекторъ желѣзницѣ Кароля Людвика Кобличекъ, власт. дôбръ Гальпернъ, радный мѣскій въ Краковѣ Мендельсбургъ, лат. свящ. Мартусевичь, директоръ руху желѣзницѣ львôвско-черн.-яскои К. Естерайхеръ, спедиторъ во Львовѣ Шеленбергъ и Оберлендеръ крестъ кавалерскій ордеру Францъ Іосифа; адвок. львôвскій дръ Мадейскій, адвок. львôвскій дръ Малиновскій, лат. священикъ Новаковскій въ Жовквѣ и Кльобасса ордеръ короны желѣзнои третои клясы; гр. к. парохъ Илія Яремкевичь, гр. кат. парохъ и крыл. Іоанъ Юзычиньскій, лат. священикъ Т. Колясиньскій и инжинеръ А. Кубаля золотый крестъ заслуги съ короною; учит. народ. школъ П. Джилевичь и членъ рады мѣскои въ Перемышли Л. Гансъ золотый крестъ заслуги; начальники громадскѝ Ф. Бразда, К. Хискъ, І. Хитиль, А. Дуда, А. Гахъ, К. Кенкусъ, Н. Ковбасюкъ, Т. Кушнѣрь, В. Май, І. Рыбѣй, І. Сень, Л. Войтовичь и Н. Жакъ срѣбный крестъ заслуги съ короною; І. Савицкій, концип. въ габинетѣ цѣс. и надворный секретарь, ордеръ Францъ Іосифа.

— **Зъ галицкого фонду религійного** удѣливъ Є. В. Цѣсарь слѣдуючѝ запомоги вдовамъ и сиротамъ по гр. к. священикахъ: Ю. Кульматицкôй, вдовѣ по капелянѣ зъ Годынѣ, рôчно 70 зр., Е. Кубѣйчуковôй, вд. по пароху зъ Биткова, и Г. Добряньскôй, вд. по пароху зъ Юровиць, рôчно по 60 зр., М. Срутыньскôй, вд. по пароху зъ Лисовець, Т. Глебовицкôй, вд. по пароху зъ Стрыганець, Д. Иванôвскôй, вд. по пароху зъ Ракова и К. Стрѣльбицкôй, вд. по пароху зъ Гановець, рôчно по 50 зр., І. Хробачиньскôй, сиротѣ по пароху зъ Волѣ Цеклиньскои, рôчно 30 зр., Аннѣ, Антонинѣ и Михалинѣ Сероичковскимъ, сиротамъ по пароху, рôчно по 24 зр.

— **Мѣсто Броды** въ честь вѣнчаня Архикнязя Рудольфа ухвалило межи иншими посвятити въ той день торжественно камѣнь угольный пôдъ будову гимназіи имени Рудольфа.

— **Зъ Тернополя** пишутъ намъ, що тамошна читальня дуже слабо розвиваеся, такъ якъ зарядъ читальнѣ не дѣйствуе съ належитою енергіею. Булобъ пожаданымъ, щобы выдѣлъ тернопôльскои читальнѣ не занедбувавъ такъ важнои справы, бо члены можутъ дуже легко знеохотитися и залишити читальню, котра ачейже немалу користь приноситъ нашимъ мѣщанамъ и селянамъ. Головный обовязокъ спочивае тутъ на о. крыл. Фортунѣ, котрый занявши мѣстце предсѣдателя, не повиненъ предсѣ до того допустити, щобы бôльше якъ черезъ мѣсяць не скликувано засѣдань выдѣлу.

— **Зъ Перемышля** пишутъ намъ, що концертъ п. А. Мышуги, выпавъ дуже добре, хоть публичности було небогато. Спѣвакъ нашъ зробивъ на слухачѣвъ миле враженье, ôтспѣвавши дуже гарно композицію Матюка „Кобъ такъ въ одное слово“, арію зъ „Страшного Двора“ Монюшки, „Веснôвку“ Матюка и пѣсню прощальну, котра всѣмъ припала дуже до вподобы. Кромѣ того ôтспѣвавъ концертантъ вразъ съ п. Г. дуетъ зъ ораторіи „Чотыри поры року“ Гайдена и зъ оперы „Марта“ Фльотова.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ, що на ярмарку въ саму Велику пятницю, коли околичный народъ залягъ густо торговый пляцъ коломыйскій, ѣхавъ въ своѣмъ повозѣ п. Торосевичь, дѣдичь Сопова, такъ скоро и неосторожно, що наѣхавъ на 60-лѣтного старця Кобылецкого, коломыйского мѣщанина. Кобылецкого, тяжко покалѣченого, ôтвезено до шпиталю, где ôнъ находится въ небезпеченьствѣ житя.

— **Загальнѝ зборы членôвъ Ставропійского Институту** ôтбулися пôсля старинного звычаю въ Томину недѣлю дня 19 (1 мая) с. м. въ комнатахъ Ставропигіи, въ цѣли выбору сеніорôвъ, выдѣлу и контрольнои комисіи; всѣхъ голосуючихъ було 26. Выбранѝ слѣдуючѝ пп.: сеніоромъ сов. Ковальскій (бôльшостію 18 голосôвъ), вицесеніорами сов. Децыкевичь и инжинеръ Гавришкевичь, до управляючого выдѣлу: Волосъ, Гарасимовичь, Геровскій, Клемертовичь, Литыньскій, Площаньскій, Поляньскій, Савицкій, Сивулякъ, Сушкевичь, Черлюнчакевичь и сов. Яновскій; синдикомъ Институту остае дръ Добряньскій, котрый засѣдае такожь въ выдѣлѣ; членами контр. ком. выбранѝ пп. Вол. Барвѣньскій и Бѣлорускій. Выдѣлъ на засѣданю зъ22 (4 мая) с. м. уконституовався въ той способъ, що выбрано до заряду церкви пп. Поляньского и Площаньского, бурсы Литыньского и Савицкого, домôвъ Гавришкевича и Волоса, магазинôвъ и касы Яновского и Гарасимовича, друкарнѣ Савицкого и Сивуляка, книгарнѣ Сивуляка и Клемертовича, архиву и библіотеки Яновского и Поляньского; референтами въ справахъ правничихъ выбрано пп. Сушкевича, Геровского и Черлюнчакевича, а секретаремъ Клемертовича.

— **Революційнѝ прокламаціи**, якъ звѣщаютъ россійскѝ газеты, появились въ Кременчузѣ и Крюковѣ. Проклямаціи тіи були адресованѝ до робôтникôвъ. Полиція выслѣдила и арештувала пôдъ Кіевомъ на пароходѣ одного соціялиста, котрый розлѣпювавъ тіи проклямаціи. Пароходъ заразъ задержано и перешукано; при арештованôмъ найдено 24 примѣрникôвъ проклямацій. Такожь въ мѣстѣ Орлѣ появились дня 10 (22) с. м. плякаты на мостѣ и на слупахъ лѣхтарнь революційного содержаня съ пôдписомъ: „Комитетъ Народной Воли. Петербургъ, 2 марта.“

— **Въ Днѣпрѣ** прибула вода такъ сильно, що заляла совсѣмъ низшу часть Подолу, такъ що мѣстце подôбне теперь до Венеціи. Гдеякѝ улицѣ наповнились такъ водою, що ѣздятъ по нихъ човнами, а въ однôй части около 300 домôвъ стоятъ цѣлковито въ водѣ, бо навѣть и дахôвъ не видно. Разъ-вразъ плывутъ люде на човнахъ, щобы ратувати загроженыхъ.

✝ **Упокоилися**: о. Ант. Глушкевичь, парохъ въ Тылявѣ, дек. дукольского еп. перемыс., выслуженый деканъ и надзиратель народ. школъ въ окрузѣ дукольскôмъ, членъ-основатель института „Народный Дôмъ“, ювилятъ съ правомъ ношеня пелерины и рукавцѣвъ, дня 9 (21) с. м. въ 78-ôмъ роцѣ житя и въ 52-ôмъ роцѣ священьства; о. Стефанъ Индышевскій, парохъ въ Сугровѣ дек. ходорôвского, въ 60-ôмъ роцѣ житя и въ 38-ôмъ роцѣ священьства; Т. Плешкевичь, урядникъ почтовый во Львовѣ, въ 28-ôмъ роцѣ житя. Вѣчна имъ память.

— **До рады повѣтовои въ Надвôрнѣ** зъ куріи сельскои выбранѝ: оо. А. Витошиньскій, І. Гарасимовичь, Н. Волошинъ, Д. Воеводка и Д. Луковскій, дальше учит. І. Лонкевичь и селяне П. Нагôрнякъ (вôйтъ), Н. Магура, Н. Микитинъ, Н. Павлюкъ, А. Левицкій и С. Климюкъ.

— **330 увязненыхъ** мае бути уласкавленыхъ зъ причины вѣнчаня Архикнязя Рудольфа.

— **Въ Чернôвцяхъ** есть пôсля новои конскрипціи 45.600 жителѣвъ; прирôстъ ôтъ року 1869 выноситъ 11.716 особъ. Що до религіи есть 13.376 особъ рим. кат., 9.650 гр. ор., 5.636 гр. к., 12.120 авсб., 80 кальв., 249 орм., 14.449 жид., 96 менонитôвъ и 4 особы безконфесійнѝ. Пôсля народности есть 22.878 Нѣмцѣвъ, 8.232 Русинôвъ, 6.707 Полякôвъ, 483 иншихъ Славянъ, 18 Угрôвъ и 2 Италійцѣвъ. Найстаршій мужчина числитъ 98, найстарша женьщина 101 лѣтъ; всѣхъ мужчинъ есть 22.787, а женьщинъ 22.813.

— **О новыхъ десяткахъ** говорятъ, що они дуже легко даются роздѣлити въ теплôй водѣ на двѣ половины, на одну съ текстомъ нѣмецкимъ, другу съ угорскимъ. Чути такожь, що появились вже навѣтъ фалшованѝ десятки того рода, що зъ однои стороны папѣръ, текстъ и знакъ водный суть правдивѝ, друга сторона есть пôдроблена. Розумѣеся, що такѝ фальсификаты не легко розпôзнати.

— **Ессе Гельфманъ**, якъ доносятъ зъ Парижа, хотѣли соціялисты вже другій разъ выкрасти, що имъ однакъ не удалося.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію одержавъ о. В. Кисѣлевскій на Товмачикъ.

До институціи каноничнои завôзванѝ: оо. І. Роздольскій на Берлинъ и Г. Третякъ на Угрынôвъ середный.

Завѣдательство одержавъ о. К. Монастырскій въ Розгôрчи.

Резигнувавъ зъ сотрудничества въ Пôдгайцяхъ о. П. Мандзикъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Веч. о. Т. въ Н. Причинъ, задля котрыхъ не выходитъ „Бескидъ“, не знаемо. Звольте ôтнестись до самои редакціи. *Веч. о. К. въ Л.* О скôлько знаемо, „Głos Wolny“ появляеся лише часами, а не періодично. Впрочѣмъ удайтесь о поясненье до редакцій тыхъ часописій, котрѝ препоручали „Głos Wolny“. *Численнымъ безъименнымъ дописователямъ:* Єще разъ заявляемо, що безъименныхъ дописій не можемо умѣщувати. Редакція муситъ мати доказъ достовѣрооости подаваныхъ фактôвъ, а зъ своеи стороны ручитъ своимъ дописователямъ за повну дискрецію. Кромѣ того безъименнôсть утрудняе порозумѣтись що до пояснень и доповнень часто потрѣбныхъ, а также моглабы наразити редакцію на мистификацію. *Вп. Р. М. Л. въ М.* До кôнця року прійде намъ ôтъ Васъ еще 8 зр. 30 кр., а именно за „Дѣло“ 5 зр. 30 кр. а за „Библіотеку найзн. пов.“ 3 зр.

Слѣдуюче число вышлемо тôлько тымъ ВП. читателямъ, котрѝ заплатили предплату за друге чвертьрочье.

П. Т. предплатникôвъ „Библіотеки пов.“ просимо о якъ найскорше надôсланье предплаты. Щобы не здекомплетувати доси означеного накладу „Библіотеки“, можемо слѣдуючѝ аркушѣ высылати лише тымъ, котрѝ предплату заплатили.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручае **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрыскованъ 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (1—?)

Кто сомнѣваеся,

чи и котрымъ зъ многихъ въ газетахъ захваленыхъ средствъ лѣкарскихъ завѣрити може, тому радимо записати собѣ брошуру: **Karla Gorischek** *„Krankenfreund“*, Kaiserl. Königl. Universitäts-Buchhdlg., Wien, I. Stefansplatz 6. Въ брошурѣ тôй суть найбôльше уживанѝ средства лѣкарскѝ подрôбно и ôтповѣдно обговоренѝ, такъ що съ всякимъ спокоемъ можна собѣ найлучше выбрати. Длятого не повиненъ никто зъ терпячихъ боятися заходу, написати картку кореспонденційну до повысше згаданои книгарнѣ а то тымъ бôльше, що на замовленье вышле ему ся брошурку gratis и franco безъ жадныхъ дальшихъ выдаткôвъ. (7—8)

Найлучшѝ

черезъ **„СУЕСЪ“** спроваджуванѝ

ГЕРБАТЫ ХИНЬСКѝ

а именно

		цѣна за пôвъ кг.
Нръ 1.	ТАШУ, жовтоцвѣтна аромат.	зр. 4·40
„ 2.	ЮНТОЙЧАНЪ, бѣлоцвѣтна	„ 3·60
„ 3.	НАНДЗИНЪ, чорна ароматична	„ 3 —
„ 4.	СУХОНГЪ, мало наркотична	„ 2·50
„ 5.	КОНГО, чорна, фамилійна	„ 1·50
„ 6	ВЫСѢВКИ зъ гербатъ	„ 1·20
„ 7.	„ зъ найлучшихъ гербатъ	„ 1·50

КАВА въ найлучшихъ родахъ,

найдешевше въ торговли

СТ. МАРКЕВИЧА

во Львовѣ, въ ринку ч. 42. 2—5

„CONCORDIA“

Першій львôвскій закладъ погребôвъ

Ф. ОПУХЛЯКА,

згорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагае повага того рода обрядôвъ, — поручае свою услугу.

Мае на складѣ всякѝ приборы и займаеся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшѝ. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома есть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдае также всякого рода трумны деревлянѝ. — Замовленя выповняе безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.

Якъ **„Concordia“** сповняе замовленя, переконуютъ о тôмъ численнѝ писемнѝ подяки, котрѝ кождои хвилѣ можна переглянути. (10—?)

Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

РЕАЛЬНÔСТЬ

на продажъ во Львовѣ коло кôнной дороги желѣзной, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огородцемъ. Тая реальнôсть може бути также на двое подѣлена и надаесь такъ добре до найму чиншового, якъ также до всякого предприятія.

Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизію, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншъ найму, якъ также поносити частію кошты асекурацій и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу.** Вымагаеся 22.000 зр.

Близшѝ поясненя на листовнѝ пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска, ч. 14. (2—3)

КАПЕЛЮХИ

въ великôмъ выборѣ,

именно **фильцовѝ, шовковѣ, цилиндры, Chapeau Claque, въ найновѣйшихъ фасонахъ**

3—3 одержавъ и поручае

по умѣркованыхъ цѣнахъ

МАРТ. МИЛЛЕРЪ

во Львовѣ, ул. Галицка, ч. 17.

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовѝ с. е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великѝ и малѝ, полумисковѝ ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроенѝ на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, также бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетнѝ сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлѝ, подовговатѝ и до рыбъ, якъ также специяльнѝ предметы для готелѣвъ, реставрацій и кавярнь.

Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означенѝ суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдованъ — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязанѝ есьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**

При тôй способности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликаняся на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(5—?) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.

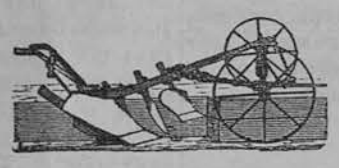

поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстнѝ зъ досконалого выконаня свои

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами,
R. Sack-а универсальнѝ плуги сталевѝ,
Нръ 3 и 4 скибовѝ плуги патентованѝ,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональнѝ и бороны ланцуховѝ,
Нового моделю сѣярнѣ рядовѝ власного выробу, систему ложочкового або кôлець черпящихъ,
Оригинальнѝ Sack-а сѣярнѣ рядовѝ,
Сѣярнѣ широкометнѝ, (7—8)
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д.

Илюстрованѝ катальоги gratis и franco.

Въ нашôмъ *ново урядженôмъ, парою порушанôмъ варстатѣ,* можемо всякого рода репарацій якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

! Для господынь !

Єслибы „кава Franck“, именно правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра,** то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронои.

Хочете отже, **Всечестнѝ господынѣ,** ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои,** зволѣтъ при купнѣ **точно** зважати на знакъ **кавы правдивои,** именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тѝ фабриканты, котрѝ **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Веч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера,** швагра Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшѝ торговлѣ en gross et detail. (5—10)

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881 15—?

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ иножевѝ, поправленѝи патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваеся.

Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневѝ по І зр.

Замѣна и специяльнѝ направы.

Човенка, части складовѝ, иглы и олива.

Поручае

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 33. Львôвъ, Середа 29 цвѣтня (11 мая) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

ВЕСѢЛЬЕ ЦѢСАРЕВИЧА.

Веселе торжество середъ Цѣсарскои Родины оживляє серця всѣхъ народôвъ австрійско-угорскои монархіи спôльнымъ чувствомъ радости и сполучає ихъ въ одну велику семю одушевлену въ тôй хвили однакими чувствами, однакими бажанями и жиченями для Достойнои Пары Молодыхъ, для цѣлого Дому Габсбургôвъ. Єсть се характеристичною ôтзнакою австрійскихъ народôвъ, що тоє вѣками освящене глубоке чувство привязанности для Пануючои Династіи єсть головною основою силы и цѣлости всеи монархіи, спôльною звязію, що мимо домашныхъ спорôвъ межинародныхъ, мимо борбы, часто навѣть дуже завзятои, єднає всѣ народы, миритъ ихъ, оживляє и до спôльнои працѣ для добра державы подвигає. Въ щасливôмъ подружю молодого Цѣсаревича витаютъ австрійскѝ народы свѣтлу будучнôсть тои всеобнимаючои силы, пôддержуючои цѣлôсть и успѣшнôсть розвою австрійско-угорскои монархіи. Завсѣгды перейнятѝ непоколебимымъ чувствомъ вѣрности для Достойного Дому Габсбургôвъ, Русины витаютъ Достойну Пару Молодыхъ староруською жичливостію и горячими желанями щедрого щастя въ надѣи, — такъ свѣтло оправданôй щедростію дотеперѣшныхъ Цѣсарѣвъ Австріи для Русинôвъ, — що тутъ єсть єдине прибѣжище, єдина пôдпора для охороны ихъ народныхъ правъ теперь такъ загроженыхъ а навѣть оспорюваныхъ, запôзнаваныхъ и кривдженыхъ, що тутъ якъ завсѣгды знайдутъ благосклонну опѣку и що силою добродѣйныхъ традицій Династіи Габсбургôвъ взглядомъ руского народа, пôдъ вплывомъ рôвнои благосклонности Династіи для всѣхъ народôвъ, усмирятся противнѝ бурѣ, що бютъ теперь тяжкими фалями на нашу народнôсть, и для руского народа хоть съ часомъ засвѣтитъ сонце лучшои долѣ. Та надѣя на ôтцѣвску охорону оживляє насъ и не дає намъ потонути въ морю усомнѣнія, она родитъ и оживляє нашъ народный ентузіязмъ и здвигає всю австрійску Русь до щирои участи въ радôстнôмъ торжествѣ австрійскихъ народôвъ.

Забута справа!

Сегорôчнѝ розправы буджетовѝ ведутся въ скороченôмъ видѣ, може ажь надто скороченôмъ, щобы можна въ нихъ видѣти повный ôтбитокъ цѣлорочного житя державного. Многѝ спасеннѝ гадки мусятъ остатись невысказанѝ, многѝ справедливѝ жаданя невыслуханѝ, многѝ мѣры нерозваженѝ — и то власне въ пору, коли розходится, а бодай має розходитись о перемѣну устрою державного на лучше, коли маютъ бути выслуханѝ и съ собою помиренѝ всѣ народы Австріи. Межи забутыми и невыслухаными находятся такожь и Русины. Не хочемо тутъ поновляти сказаного вже не разъ на тôмъ мѣстци, але пригадаємо лише одну справу, котра тôлько посередно стоитъ въ звязи съ народными жаданями Русинôвъ що до ихъ рôвноуправненя. Єсть се справа пôднесена въ статіи *„Смирне запытанье до представителѣвъ Короны“*, (гл. „Дѣло“ ч. 96, 97 и 98 зъ р. 1880) и въ статіи „Audacter calumniare!“ (гл. чч. 97 и 98 „Дѣла“ р. 1880). Въ тыхъ статіяхъ пôднесено, що „Czas“, загально уважаный пôвъофиціяльнымъ органомъ обохъ такъ званыхъ краєвыхъ министрôвъ, заявивъ, будьтобы одна высокопоставлена правительственна особа выповѣла, що „Korona straciła zaufanie do Rusinów“, що цѣлый рускій народъ уважаєся яко небезпечный для державы, перейнятый соціялизмомъ и т. д. Доси не послѣдовало ніяке поясненье сеи справы такъ многоважнои для всѣхъ Русинôвъ, а именно „Gazeta lwowska“ мимо свого обовязку не спростовала ани однымъ словомъ высше згаданыхъ слôвъ пôвъофиціяльного „Czas-у“ и совсѣмъ не пояснила сеи справы. Ôтповѣдна пора до поясненя сеи справы черезъ нашихъ послôвъ була при розправахъ надъ урядовыми часописями, котрѝ ачейже маютъ обовязокъ поясняти вѣсти голошенѝ о Коронѣ и о правительственныхъ мужахъ и о ихъ ôтношеняхъ такожь и до руского народа. Коли однакожь, чи задля неприступности до голосу, чи задля браку часу, чи зъ якихъ иншихъ причинъ никто зъ рускихъ послôвъ не забравъ голосу при розправахъ надъ урядовыми газетами и не зажадавъ урядового поясненя сеи справы, то мы єще разъ звертаємо увагу на ту справу нашихъ Вп. послôвъ, и маємо надѣю, що они при найблизшôй случайности зажадаютъ ôтъ Є. Е. министра-президента поясненя сеи всѣхъ Русинôвъ живо дотыкаючои справы.

Повѣтова рада жовкôвска

все єще не може уконституоватись безъ всякои вины єи нововыбраныхъ членôвъ. Звертаємо на се увагу дотычащихъ властій, котрѝ ачейже не схотятъ давати доказу, що повѣтова рада, зложена въ бôльшости зъ Русинôвъ, єсть каменемъ преткновенія дѣйствія автономіи. Тымчасомъ, якъ зачуваємо, роблятся всякѝ усилія, щобы наклонити бодай Русинôвъ-селянъ до резигнаціи зъ выбору! Чижь тôлько рада повѣтова съ польскою бôльшостію може дѣйствувати на Руси?!

Бесѣда пос. о. Озаркевича

выголошена при буджетовыхъ розправахъ при титулѣ 4: „политична администрація краѣвъ“ на 145 засѣданю дня 3 мая 1881.

При генеральнôй розправѣ не мôгъ я прійти до голосу, тожь мушу бодай при спеціяльнôй розправѣ забрати голосъ яко членъ народа, все вѣрного правительству, котрый яко народъ славяньскій, якъ сказавъ Є. Е. министеръ-президентъ, такожь не повиненъ бути тисненый до стѣны, а мимо того при теперѣшныхъ мѣрахъ правительственныхъ єсть совсѣмъ выключеный зъ пôдъ рôвноуправненя. Всѣ бо засады основныхъ законôвъ о рôвноуправненю маютъ значенье лише для другихъ австрійскихъ народôвъ, але для руского народа навѣть и крыхта зъ нихъ не смѣє бути въ житю переведена! Єще на давнѣйшихъ засѣданяхъ выс. палаты старався я совсѣмъ безпристрастно представити многѝ надъужитя, котрыми воюєся противъ нашого народа, але мимо того все остаєся по давному и справдѣ шкода булобы навѣть тратити бôльше слôвъ, якъбы обовязокъ посольскій не приневолювавъ мене до продовженя сеи сизифовои роботы.

Я не навыкъ, кождого разу безпотрѣбно лише пôдносити крикъ болести, але коли бачу, що съ тымъ вѣрнымъ, льояльнымъ и жертволюбнымъ народомъ рускимъ поступаютъ такъ сторонничо и безвзглядно, а єго политичнѝ и національнѝ права просто въ смѣхъ повертаются, то йдучи за волію моихъ выборцѣвъ мушу тутъ бодай заявити, що сей всесторонный гнетъ теперѣшнои политичнои системы на нашъ народъ вже переходитъ всякѝ границѣ и що при такôмъ станѣ ледви чи зможе нашъ народъ довше переносити на собѣ всѣ вымаганя правительства. Мѣжь иншими згадаю лише о тôмъ, що у насъ, здаєся, выдано паролю, щобы самостôйный вплывъ народа на выборы совсѣмъ ослабити и спаралижовати, божь утворено у насъ такъ широке поле для беззаконнои агитаціи, ба навѣть торги для пôдкупства и спродажи голосôвъ, що черезъ то народъ до крайности деморализуєся. И до такихъ дѣлъ уживаютъ многѝ политичнѝ органы правительственнѝ навѣть жандармеріи, щобы тымъ скрѣпити тую беззаконнôсть противъ опущеного, хочь спокôйного народа руского. Але найбôльшу увагу, ба що бôльше можна сказати, навѣть дозôръ полиційный звертаєся у насъ на гр. к. священьство, котре все вызначалося своимъ почутьемъ права яко найлучша пôдпора державы. Я далекій ôтъ того, оскаржувати всѣ политичнѝ органы правительственнѝ, бо суть многѝ (?) межи ними честнѝ, справедливѝ и людскѝ мужѣ, котрѝ дбаютъ о добро державы и єго обывателѣвъ, але суть межи ними и такѝ, котрѝ пôдъ покрышкою закона позволяютъ собѣ всякихъ кривдъ и своєвольностій, а щобы ôттакъ звалити зъ себе вину, єще покривдженого знову кривдятъ, якъ се дѣєся пôсля кождыхъ выборôвъ Я поясню троха, якъ то у насъ поступаютъ съ гр. к. духовеньствомъ. Такъ пр. маю пôдъ рукою письмо ц. к. староства въ Коссовѣ зъ 28 мая 1880 ч. 5426, котрымъ взываєся гр. кат. приходника, щобы выставивъ

Гдещо про музику въ загалѣ,

а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажанський.*)

(*Дальше.*)

Музика єсть широке понятье, а єи рôжнѝ вокальнѝ и инструменталанѝ утворы суть въ рôжнôмъ дусѣ або стилю уложенѝ. Стиль єсть то способъ, якъ кто свои гадки а въ загалѣ своє внутрѣшне чувство для рôжныхъ цѣлій выражає. Якъ въ бесѣдѣ говорится о урядничôмъ, книжковôмъ, поетичнôмъ, або популярнôмъ и т. д. стилю, такъ само и утворы музикальнѝ для рôжныхъ цѣлій маютъ рôжнѝ стилѣ. Цѣль, часъ, мѣстце, случайнôсть домагаются особнои характеристики. Инакше муситъ бути написана церковна композиція, а инакше театральна.

Стиль що до свого историчного розвою дѣлится на стародавный и на новый (романтичный) стиль. Характеръ стародавного стилю єсть передъ всѣмъ повага и чиста духовôсть. Тому кожда давна церковна музика була повôльнѣйша, съ переважно однакими ходами поодинокихъ хоричныхъ голосôвъ, съ выдержаными тонами, — коротко сказати, всюды ôтбивалася на нѣй повага. Инакше представляєся намъ новый стиль музики. На мѣстце понурости наступила мила звучнôсть, мельодійна красота, чаровитôсть — на мѣстце отяжѣлости наступивъ оживленый, жизненный рухъ, а все тоє выкликало новѝ правила.

Стиль що до народности. Кождый народъ має свôй выробленый а вѣками управильненый, собѣ питомый стиль. Въ Европѣ єсть ихъ множество, але мы зведемъ ихъ лише на кôлька загальныхъ, учеными въ загалѣ принятыхъ за взорцевѝ, зъ котрыхъ всѣ другѝ пôсля близшои або дальшои своєи схôдности берутъ примѣръ, ихъ наслѣдуютъ, и собѣ приноровляютъ.

Стиль нѣмецкій ôтзначаєся повагою, зручностію, силою и ясностію въ выраженю. Ôнъ змѣряє бôльше на внутрѣшну жизнь, а менше дбає о поверховнôсть; має притôмъ глубоке и нѣжне чувство. Опертый єсть бôльше на розумѣ.

Стиль францускій цѣхуєся бôльше легкостію и любитъ бôльше поверховно импонувати. Блескъ, полыскъ, се єго особенна цѣль, а щобы єи осягнути, до сего кожде средство у него добре. Єго найкрасша сторона завсѣгды звернена на внѣ, и стараєся бути елегантною. Моглибы мы єго назвати паньскимъ стилемъ.

Стиль италійскій плекає по всѣ часы выключно чисто чувствительне житье, безъ особенного стараня о осягненье певного выразу. Єго цѣль: представленье всеи розкоши, буйности, солодкости, пишности, и ôнъ вѣчно шукає лише того, що бавитъ. Неустанно взрушена пристрасть Италіянина, єго весь чувствительный темпераментъ ясно свѣдчатъ о несталости перепровадженя одностайного, типового характеру. Весь ôнъ опираєся на чувствѣ.

Стиль славяньскій ôтзначаєся єще давными забытками церковнои поваги, силы, духа и чувства. Умѣє ôнъ до крайности тронути и трогати; ôнъ умѣє сердечно заплакати, затужити, але умѣє такожь и шалено радоватися. Возьмѣмъ примѣромъ танець козака, коломыйки, мазура, а возьмѣмъ чардаша, а знайдемъ близьке спорôдненье и схôднôсть: понурôсть, шаленôсть, тужливôсть и ненадѣйнѝ выбухи радости. Сѝ цѣхи пробиваются всюды въ кождôй и всѣлякôй композиціи славяньскôй. Мелянхолія, задума, выбухъ огнистый и туга — се єго природа. Поверховно майже не умѣє импонувати, чувство проливаєся всюды однакъ съ выразомъ поваги и розуму.

Але и индивидуальнôсть вплывае много на стиль. Зъ разу кождый композиторъ наслѣдує стиль свого учителя, и може нимъ навѣть наскрôзь пересякнути. Зъ ôтти то и походитъ, що неодинъ славяньскій композиторъ взявши собѣ за взôръ стиль италійскій або нѣмецкій (бо єму ôнъ сподобався — не зважаючи на то, що ôнъ не єго), запутаєся въ нѣмъ такъ, що малюючи чувства народнѝ нашого руского селянина, вкладає въ єго душу нѣмецкѝ або италійскѝ способы гадокъ и чувствованя — не запримѣтивши навѣть свого замотаня. Але якъ то выглядає уложити нашу коломыйку на нѣмецкій ладъ, то чч. читателѣ самѝ розсудятъ. Вжежь годѣ, щобы нашъ селянинъ по нѣмецки танцювавъ. Зъ сего пôйме кождый такожь и тоє, якъ важною задачію єсть для композитора выстудіювати всѣ рôжнѝ стилѣ рôжныхъ народôвъ, и якъ тяжко, щобы кто, наслухавшися до сыта нѣмецкои та италійскои музики, умѣвъ себе въ сферѣ славяньского духа придержувати.

Доперва коли композиторъ дôйде до самопôзнаня, стає ôнъ самостôйнымъ, а єго стиль стаєся такожь самостôйнымъ. Тому мы говоримъ о стилю Львова, Бортняньского, Баха, Грауна, Гайдена, Мозарта, Бетовена, Глюка, Росинього, Шопена и др., котрѝ ставшися самостôйными, то въ сѣмъ то въ тôмъ направленю инакше себе выражали, а инакшѝ ніянсы голосамъ надавали.

(*Дальше буде.*)

выказъ новонародженыхъ дѣтій за часъ ôтъ 31 марця 1879 до кôнця марця 1880 не въ рускôмъ языцѣ, якъ ôнъ се учинивъ, бо се має противитись розпорядженямъ министра внутренныхъ справъ зъ 16 вересня 1875 ч. 1767 и ц. к. Намѣстництва зъ 25 вересня 1875 ч. 47131, — але въ латиньскôмъ языцѣ. Ôттакъ одержавъ сей приходникъ наново таке саме вôзванье зъ 27 липця 1880 ч. 6762, предложити такій выказъ до трехъ днѣвъ и то пôдъ загроженьемъ кары! Отже най буде выказъ по латиньски, най буде въ якôмъ нибудь языцѣ, тôлько борони Боже не въ рускôмъ — руского языка и письма не можна ніякъ уживати!

И справдѣ вже не знати, въ якôмъ языцѣ має Русинъ ôтносится до властій; напише по руски, то докоряютъ ему, чому не пише въ урядовôмъ польскôмъ языцѣ, и по бôльшôй части такй поданя або совсѣмъ не увзглядняются або навѣть звертаются, хочьбы дотычили и найважнѣйшои справы; напише знову по нѣмецки, то кажуть, що поданье не буде прійняте, бо треба писати въ однôмъ зъ краєвыхъ языкôвъ. Отже писати по польски?! А гдежь пошанованье власнои народности и рôднои мовы? Така то доля нашого священьства, котре муситъ стояти въ безперестанныхъ урядовыхъ ôтношеняхъ съ властями, и за то муситъ оно платити грошевй кары и єще въ политичнôмъ взглядѣ уважають єго неблагонадѣйнымъ! А що на наше священьство накидають такй кары грошевй, на се дамъ бодай одинъ примѣръ. И такъ староство въ Товмачи загрозило письмомъ зъ 6 марця 1881 ч. 2669 тамошному приходникови карою грошевою пôдъ строгостію екзекуціи, єсли въ протягу 24 годинъ не предложитъ конскрипційныхъ выказôвъ въ польскôмъ языцѣ и польскимъ письмомъ. И таке жаданье опирає староство на министеріяльнôмъ розпорядженю зъ 4 червця 1869 ч. 2354 (В. кр. з. ч. 24). Сей случай вѣдомый Є. Е. министрови-президентови. И дивна рѣчь, що щось такого можуть чинити политичнй власти на пôдставѣ розпоряджень и такй розпорядженя приписувати яко мѣродайный приписъ для сторôнъ, коли предсѣ розпорядженя можуть мати мѣстце тôлько въ тыхъ случаяхъ, где нема уставы, або где ходитъ о поясненье уставы. Але тутъ предсѣ существує основный законъ зъ 21 грудня 1867 (В. з. д. ч. 142) Арт. XIX о рôвноуправненю всѣхъ народностій. Якъ можна отже покликуватись лише на якесь розпорядженье тутъ, где єсть выразный законъ? Чижь се не єсть просте вызыванье сторôнъ, щобы они не оглядались на ніякій законъ. Въ кôнци не знати, чи придержуватись закона, чи розпорядженя.

Такожь и въ интелектуальнôмъ взглядѣ безперестанно роблятся всѣлякй перешкоды. Именно утрудняєся всѣми способами закладанье читальнь по громадахъ; рускому товариству „Просвѣта“ во Львовѣ зборонено розширюванье выдаваныхъ нею книжокъ для народнои просвѣты, а просьбѣ сего товариства о книгарню ôтмовила власть политична; инспекторы школъ стараются политично образувати ученикôвъ, зборонюючи розмову въ рускôмъ языцѣ, якъ се дѣєся въ Снятынѣ, где школьный инспекторъ спиняє навѣть науку шк. молодѣжи въ спѣвѣ, приписану школьнымъ закономъ. Се суть, жаль сказати, факты, котрыхъ годѣ заперечити.

Сумный се досвѣдъ, що мужѣ державнй съ замѣромъ стаются неприступными, щобы лише не бути въ рôвнôй мѣрѣ справедливыми взглядомъ правъ всѣхъ народôвъ, — що се належитъ до пляну политичнои системы правительственнои, не тôлько дѣла але и мысли руского народа пôдклоняти пôдъ безпосередну власть правительства. Тожь при такôмъ станѣ неразъ сумнй чувства будятся въ тôмъ народѣ, коли єго голосу о помôчь никто на горѣ не слухає, и сей народъ борючись вже противъ смерти политичнои справдѣ не знає, чи ôнъ жіє въ конституційнôй державѣ, чи урядники для народа, чи народъ для урядникôвъ.

Годилобыся переводячи реформы въ державѣ, руководитись не тôлько утилитаризмомъ, але и справедливостію. Нынѣшный станъ се справдѣ чиста иронія, а правительство при такôмъ поступованю представляєся яко партійне, бо не служитъ справедливôй справѣ и оборонѣ правъ и законôвъ. Якъ бачимо, правительству совсѣмъ не залежитъ на тôмъ, щобы Русинамъ допомогчи, доступити своихъ правъ.

При тôмъ всѣмъ вызыскуєся незнанье правъ у народа въ користь правительственныхъ цѣлій. Зъ однои стороны вымагаєся ôтъ народа якъ найточнѣйшого знаня уставъ, а зъ другои стороны не жадаєся сего знаня ôтъ органôвъ правительственныхъ. Урядники часто не лише зъ незнаня, але зъ злои волѣ нарушуютъ права, але мимо того они находятъ сильну пôдпору въ центральнôмъ правительствѣ, а навѣть дôстаютъ за тоє єще и признанье! Для Русинôвъ нема ни справедливости ни конституційности и єсли такъ дальше пôйде, то бувбы часъ вымазати слова выписанй на входѣ до цѣсарского бургу: Justitia fundamentum regnorum. Съ сумною резигнаціею приходится дивитись на тоє, якъ правительство веде свои дѣла запôзнаючи основы народностій, якъ оно здаєся бути думнымъ на свои успѣхи, при чѣмъ застôй рускои народности уважає за добрый знакъ для себе. Вся рôжнороднôсть подѣй, всѣ тй страданя, якй новѣйшими часами переповняютъ нашу исторію, всѣ злиднѣ, що спадаютъ на нашъ народъ, єго упадокъ и недоля — се жь лише самй знамена анормального стану. Вже майже теперь вытворився неприродный продѣлъ межи народомъ а правительствомъ, бо жь уставы переводятся у насъ лише односторонно на некористь народа. Єсли правительство покликуєся на низькій степень розвою народа, то се не оправдує єго поступованя, бо вина сего не спадає на народъ, а тôлько на правительство.

Яко рускій посолъ и яко Славянинъ згадавъ я тутъ лише о гдекотрыхъ моментахъ, щобы пригадати правительству анормальный станъ, вытвореный теперѣшною политичною администраціею, и звернути увагу, що єсли правительство стоитъ на становищу помиреня всѣхъ народôвъ въ державѣ а для осягненя тои цѣли опираєся на бôльшости выс. палаты и помиренье всѣхъ народôвъ выписало навѣть на своѣй хоругвѣ, то повинно оно тую конституційну засаду: „рôвнй права для всѣхъ“ розширити такожь и на доси совсѣмъ забутый рускій и славяньскій народъ, щобъ сей народъ свобôдно подвигався и розвивався и щобы теплй промѣня конституціонализму не ховались за темными хмарами, але оживляючо вплывали на розцвѣтъ державы и на розвôй и скрѣпленье народôвъ, въ державѣ жіючихъ. (*Славно, славно! зъ лѣвицѣ.*)

Бесѣда посла сов. Ковальского

противъ признаня важности выбору пос. кн. Пузыны,

выголошена въ палатѣ пословъ дня 4 цвѣтня 1881.

(*Конець.*)

Мои ПП.! Такъ дѣялось въ Товмачи! Дальше мавъ жидъ Мендель Инслихтъ давати выборцямъ зъ Остры: Луцѣ Гарасимчукови, Иванови Кендзьорови, и Гнатови Гуцманови по 5 зр., щобы голосували за Пузыною. Тыхъ выборцѣвъ не переслухано; уважано се безпотрѣбнымъ. Алежь бо на тôмъ не конець: посесоръ зъ Коленець дававъ вôйтови зъ Королѣвки, Иванови Цюпякови, и выборцямъ Дмитрови Бойчукови и Дмитрови Гуцуляковн по 15 зр, щобы на Пузыну голосували.

Выборцѣ зъ Чорнолозець, Тома Волосинюкъ и Романъ Такарукъ, при переслуханю въ справѣ Мендля Инслихта заявили, що имъ Іонасъ Ротманъ дававъ 30 зр., щобы голосували на Пузыну; Ивана Цюпяка по просту не переслуховано зъ причины, що не бувъ выборцемъ; зъ того выходитъ, що можна дуже красно пôдкуплювати третй особы а черезъ нихъ и выборцѣвъ, а не можна пôдкуплювати лишь безпосередно самыхъ выборцѣвъ. — Пôсля тогожь смирного мнѣня, се все одно, ôтки выборець грошѣ получитъ, сежь на одно выйде, чи въ той чи въ другій способъ выборця пôдкуплено. Такожь начальникови громады Ôльшаницѣ, Дмитрови Депутатови, мали давати 150 зр., щобы самъ голосувавъ за Пузыною и другихъ до сего намавлявъ. Але Депутатъ совсѣмъ не голосувавъ ни першій ни другій разъ, бувъ совсѣмъ неутральный; єго вправдѣ переслухано и ôнъ все заперечивъ. Алежь тіи, котрй пôсля протесту тоє потвердити могли, именно селяне ôльшаницкй, не були переслуханй. Ц. к. судъ окружный въ Станиславовѣ довѣдавшись о кôлькохъ такихъ пôдкупствахъ, засудивъ по переведенôмъ слѣдствѣ и розправѣ Альтгайма и Ротмана, першого на 8 а другого на 14 днѣвъ арешту за провину покушеного пôдкупства выборцѣвъ.

Коли бесѣда о „пôдкупствахъ“, то я позволю собѣ привести коротеньку увагу зъ протесту товмацкого на сторонѣ 8. Тамъ стоитъ (*читає*): „Пôдкуплюванье выборцѣвъ ту въ Товмачи було такъ загальне, прилюдне и въ очи впадаюче, що мѣсто приняло видъ грошевого торгу, а льокаль выборчій видъ грошевои биржѣ. Весь народъ мѣста збѣгався приглядатися тому беззаконному видовиску. Староство, где ôтбувались выборы, формально облягли грошелюбивй жиды, и безъ памяти воювали за польскимъ кандидатомъ оружіємъ — того диспозиційного фонду. Пôдкупляючй агенты мовь ошалѣлй лѣтали помежи выборцями. Оборотъ гроша зъ однои кешенѣ до другои переломавъ всѣ загороды дискреціи и тайны. Польскій кандидатъ безнастанно змовлявся съ выборцями, черезъ цѣлый часъ выбору шибався зъ однои салѣ до другои и все тоє чинивъ ôнъ такъ безцеремонно и прилюдно, що люде показували на него пальцями, выкрикуючи: „Диви, диви! вже знову одного пôдкупивъ и йде до касы за грôшми!“ То було справдѣ игрище, проституюче весь актъ выборчій и кандидата!

П. справоздавець бôльшости такожь имовѣрно переслѣпивъ, що въ протестѣ „Рады Рускои“ о выборѣ въ Надвôрнôй на стор. 9. сказано (*читає*): „Въ мѣстци выборчôмъ Надвôрнѣ дано выборцямъ Матвѣєви Питлеви, Стефанови Гуцманови и Иванови Сегоєви, кождому 5 зр., щобы ôтдали свои голосы на польского кандидата Пузыну.“

Зваживши наконець, що навѣтъ самъ п. кандидатъ публично напавъ и нагрозивъ Романови Токинцукови, котрый не на него голосувавъ, и що той выборець ôттакъ потвердивъ, що застрашеный бувъ и приневоленый ôтдати голосъ на Пузыну, — то вже будете мати, мои ПП., ясный образъ выборôвъ и я думаю, що вже можу собѣ и вамъ дальшихъ илюстрацій ощадити.

Взявши тымчасомъ до рукъ справозданье меншости, котре спокôйно, безпристрастно и вычерпуючо обговорює всѣ пригоды, свобôдне ôтъ всякои загонистости и тôлько справу законъ має передъ очима, — то кождый справедливый чоловѣкъ муситъ бути пересвѣдченый, що съ спокôйною совѣстію за важностію выбору п. Пузыны голосувати не може.

Я освѣдчаюсь отже такожь противъ признаня важности того выбору, буду противъ него голосувати, а освѣдчаюсь за внесеньемъ меншости (*Оплески на лѣвици*).

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) На засѣданяхъ палаты пословъ минувшого тыждня велась дальше дебата буджетова. При роздѣлѣ VIII „Министерство для обороны краєвои“ забравъ мѣжь иншими голосъ пос. Шенереръ и поставивъ проєктъ заведеня карныхъ кольоній для злочинцѣвъ; такою карною кольоніею, по думцѣ бесѣдника, булабъ дуже ôтповѣдна Боснія-Герцоговина. Дальше закидує пос. Шенереръ, що жандармерія надъуживає свого призначеня, бо служитъ орудіємъ при агитаціяхъ выборчихъ. Министеръ обороны краєвои гр. Вельзерсгаймбъ ôтповѣвъ, якъ се звычайно министры въ оборонѣ пôдвладныхъ своихъ ôтповѣдають, що надъужитя то рѣдкй вынятки, а жандармерія взорцево сповняє свою задачу; длятого министеръ рѣшучо ôтпирає всякй жалобы на жандармерію. На таку ôтповѣдь пос. Шенереръ подає факты надъужить жандармскихъ а найцѣкавѣйшій той, що передъ выборомъ Шенерера всѣ стаціи жандармеріи въ єго выборчôмъ окрузѣ дôстали наказъ здати докладно справу, котрй выборцѣ намѣряютъ голосувати за нелюбымъ правительству Шенереромъ. Мы зъ своєи стороны додамо, що нигде може въ Австріи жандармерія не уживаєсь на стôль-

Замѣтки зъ теперѣшности.

(Що до чого придасться? Гдещо о розрухахъ въ Єлисаветградѣ. Исторія антисемитского движеня: у Мадярôвъ, Нѣмцѣвъ, Полякôвъ а у Русинôвъ. Сумна можливôсть розвязаня жидôвского пытаня. Май. Гдещо о погодѣ и сподѣваныхъ жниваxъ. Новй краєвй величины. Споры межи ними. Австрійско-польскій Папроцкій.)

Сказано, никто напередъ не вгадає, що до чого придасться. Кто пр. мôгъ сподѣватися, що збитый келишокъ станеся причиною бôйки жидôвъ на Украинѣ, пригадуючои некрôваву сторону голоснои колисьто Гайдамаччины? И якъ бы мы могли були такъ легко збогатити нашй географичнй, етнографичнй и економичнй вѣдомости дôзнавшись, що въ Єлисаветградѣ єсть на стôлько жидôвъ, що ихъ „беты“ чи бебехи, вытрушенй нечемными „гайдамацкими“ руками, вкрыютъ пухомъ, якъ снѣгомъ, цѣлый великій городъ Єлисаветградъ?! Кто мôгъ сподѣватися по розбитôмъ келишку, що ôнъ пригадає свѣтови — цѣлôй Европѣ — существованье (мало-) руского народа, що Alliance Israélite въ Парижи буде радити надъ вôйною противъ Русинôвъ, що поважна австрійска пôвъофиціяльна „Presse“ сконстатує передъ свѣтомъ австрійскихъ дипломатôвъ, невыключаючи барона Земялковского, рицаря Дунаєвского и неографа Грохольского, — що существує и жіє рускій 18 милiоновый народъ и що мимо волѣ Ексцеленціи зъ Рожискъ, „regt sich der kleinrussische Sondergeit in Russland wie in Oesterreich“ и що остаточно тіи Русины, выказуючй въ польскôй номенклятурѣ лише popów, diaków i pałamarzy (не тыкаючи тымъ єще Jana Dobrzańskiego, Euzebiusza Czerkawskiego, Juliana Czerkawskiego, Teofila Merunowicza, Romanowicza et toutti quanti) — не суть таки такъ страшно варварскими паламарями, коли и въ Россіи и свого часу въ Польщи засвѣтили стôлько незаперечимыхъ свѣтилъ науки и политики, а до того всего маютъ єще щось и въ себе въ дома, отъ хочьбы Шевченка — „unstreitig den grössten Lyriker des Slaventhums“, якъ пише тажь сама „Presse“. Ну, а хочьбы сей пополохъ на жидôвъ? Ктожь то доси зъумѣвъ такъ навпопадъ перелякати всѣхъ семитôвъ? Теремтетували Мадяры на жидôвъ на чолѣ съ Источимъ, стосы книгъ списали и цѣлу литературу вытворили Нѣмцѣ „Ueber die Judenfrage“, апостолувавъ Jancio въ своѣй „Gazecie“ и проповѣдувавъ антижидôвску круціяту, ба й п. Меруновичь списавъ цѣлу книгу „Żydzi“, не згадуючи вже о численныхъ брошурахъ. И щожь? Шумѣло, гудѣло, трѣскало, пукало и показався — синенькій дымокъ! Источи гдесь провалився пôдъ землю безъ вѣсти, въ нѣмецко-жидôвску „Judenfrageliteratur“ завинувъ менѣ колисьту Singer пять кильо кавы, п. Меруновичь „зôставъ сконфискованый“ и пустився на хлопистику, а Jancio кромѣ радôстного порученя всѣмъ „patryotam“ жидôвскои „Ойчизны“ ось що выписавъ въ однôмъ зъ найновѣйшихъ чиселъ своєи „Gazet“-ы: „Pomyślny zwrot w usposobieniu żydów od niejakiego czasu objawia się coraz częściej“! Прочитавши тй слова мы думали, що певне гдесь уступило хочь зъ кôлькохъ Мойсеѣвъ зъ „dóbr niegdyś kasztelańskich, starościńskich i hetmańskich“, що може „Gaz. Lw.“ не выказала хоть черезъ одинъ день ни однои лицитаціи христіяньскихъ посѣлостій земскихъ „spowodowanej bratem mojżeszowego wyznania“, що вконець може львôвскій ринокъ хотьбы въ однôй періи повернувъ на власнôсть христіянъ, а бодай Зарваница и гетманьскй валы очистилися „pomyślnym zwrotem“ ôтъ убиваючои вони читателѣвъ „Ojczyzny“. Чижь сповнилося хоть одно зъ тыхъ такъ горячо выжиданыхъ але мабуть вже неосущимыхъ знаменъ „pomyślnego zwrotu“? Куда тамъ! Щожь такого сталося и такъ одушевило „Gazety Nar.“? „Panna Estera Hadassa *Kibic* wydała piękną (!) odezwę do żydowskich Polek“! Якжежь легко и скоро вылѣчилася Gaz. Nar. зъ свого антисемитского апостольства?!“ Скôлько наивности — въ радости зъ такого „pomyślnego zwrotu“! Żydowskie Polki, żydowskie dobra, żydowskie realności, kamienicy, pałacy, żydowskie banki — се все вже менше бôльше маємо, а мабуть незадовго вылущатся и żydowscy Polacy — и щожь? — се має бути Ojczyzna — чи Palestyna? Ось и дôбрались до самои патоки — нема що казати!

Така то исторія розвязаня жидôвского пытаня у насъ! Надъ симъ пытаньемъ потрудились и Єлисаветградцѣ. И не диво, въ сущности дотеперѣшный результатъ однаковый тутъ и тамъ. Въ Єлисаветградѣ семитскй „бебехи“ снѣгомъ укрыли цѣле мѣсто, у насъ тожь само семиты роблятъ „pomyślne zwroty“, щобы до кождого краєвого предмету, якои нибудь вартости, була додана неôтчѣпна причѣпка „żydowski“! Тôлькожь коли Gaz. Nar. такъ скоро погодила воду съ огнемъ и не тôлько не подає ніякого выходу зъ такои перемѣны Галичины на Палестину, а навѣть розлюбувавшись въ п-нѣ *Kibic* зъ резигнаціи, чи може въ своѣй мудрости, радуєся зъ того „pomyślnego zwrotu“, селяне зъ пôдъ Єлисаветграду, хоть повздержались ôтъ другои крайности и поперестали на розрываню „бебехôвъ“, указали на можливôсть дуже сумнои катастрофы, передъ котрою може колись опинитись не тôлько одна закордоньска Русь... Надъ такою серіозною пересторогою справдѣ забились перестрахомъ семитскй серця, але годится такожь и всѣмъ мыслячимъ людямъ застановитись, якъ оминути сю катастрофу. Безъ пустыхъ фразъ, безъ сумнои хвальбы а силою самого факту, бôльше говорячого, якъ стырты паперу задрукованого, поставили украиньскй мужики жидôвске пытанье на дневнôмъ порядку и дуже недвозначно выказали потребу рѣшити се пытанье въ способъ совсѣмъ ôтмѣнный ôтъ „pomyślnego zwrotu“ Gaz. Nar.

Маємо вже Май, вправдѣ єще латиньскій, або якъ у насъ часами говорятъ, польскій, — але Май и всѣ господарскй, политичнй и неполитичнй метеорологи сушатъ собѣ голову, яке лѣто выпророкувати зъ Маю. „Suchy marzec, mokry maj, będzie żyto, kieby gaj“ — се єсть максима нашихъ краєвыхъ пророкôвъ. Але сего року якось и се помѣшалося и нашй пророки не знаютъ, що пророкувати. Марець не бувъ сухій, але съ снѣгомъ, дощемъ и всякою плютою, а Май починає бути мокрый. Маємо не тôлько дощь але и градъ зъ неба, а знову при тôмъ спавъ єще такъ званый „Ordensregen“ и то дуже щедрый. Тожь можна сподѣватися, що бодай жито буде рости якъ гай. И справдѣ все починає пукати и розвиватись, ба навѣть ростутъ грибы якъ звычайно по дощи и рôжнй „величины краєвй“, котрй доси

ко до политичныхъ агитацій при выборахъ, що у насъ, въ Галичинѣ, якъ се выказала недавно розправа о верификаціи выбору Пузыны. При роздѣлѣ IX „Министерство вѣроисповѣданя и просвѣты“ забирали голосъ ческій послы, домагаючись бôльше шкôлъ середныхъ для себе, а пос. Тонкли пôднѣсъ цѣлковите упослѣдженье Словенцѣвъ въ Истріи пôдъ взглядомъ шкôльництва. Министеръ Конрадъ Айбесфельдъ ôтповѣдавъ на жалобы попередныхъ бесѣдникôвъ. При позиціи „Фондъ религійный“ забравъ голосъ по разъ другій въ специяльнôй дебатѣ нашъ пос. о. Озаркевичъ и представивъ, якû то неправильности дѣются при роздѣлѣ запомогъ межи руске духовеньство въ Галичинѣ, такъ якъ власти поступаютъ дуже парціяльно: тіи священики, котрû голосуютъ на руского кандидата, або въ иншій якій способъ стягнули собѣ неласку старосты повѣтового, буваютъ совсѣмъ выключеиû ôтъ запомоги. При позиціи „Университеты“ министеръ Конрадъ обвѣстивъ въ палатѣ вѣдоме вже цѣсарске розпорядженье о подѣлѣ праского университета на два: ческій и нѣмецкій. По тôмъ заявленю Конрада, принятôмъ оплесками на правици, всѣ ческû послы, записавшіся до голосу въ справѣ университету, зреклися голосу. Зъ причины торжества вѣнчаня арх. Рудольфа перервано засѣданя ôтъ суботы минувшого тыждня до сегодня. Нынѣ продовженье специяльнои дебаты о буджетѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. До европейскихъ часописій разъ-наразъ доносятъ о нарадахъ министеріяльныхъ въ теперѣшнôй царскôй резиденціи, въ Гатчинѣ; — однакожь результаты нарадъ тыхъ кореспонденты подаютъ такъ незгôдно, що кождый муситъ о вѣродостойности ихъ усомнитися. Новѣйшими часами головно занимаются газеты пытаньемъ, на яку дорогу ступитъ царь: чи дасть яку конституцію, чи тôлько переведе якû реформы. Тому нетерпиливому выжиданю якихъ нибудь реформъ приписуютъ газеты и найновнѣйшû розрухи селянъ противъ жидôвъ въ Єлисаветградѣ, Кишиневѣ, и по многихъ мѣстцяхъ южнои Руси. Нарôдъ все ожидае бôльшого надѣлу землѣ, зниженя податкôвъ и всякихъ драчокъ. Якъ звѣстно, въ послѣныхъ часахъ панованя царя Александра II печать именно столична дôстала пôдъ протекторатомъ Лорисъ-Меликова и уступившого недавно Абазы велику свободу дискусіи справъ економичныхъ, крестяньскихъ; печать домагалась реформъ для крестяньства, пôднесеня рôхьництва черезъ справедливѣйшій надѣлъ землѣ и зменшенье податкôвъ, щобы выдерти хлѣбороба зъ пазурôвъ жидалихваря и иншихъ „кулакôвъ“. Нарôдъ надѣявся, що голосъ печати буде выслуханый и щось для него буде зроблено. Тымчасомъ наступила смерть Александра II, — вступивъ на престолъ его сынъ. Печати наказано заразъ ничого не писати о дѣлахъ крестяньскихъ, але тымъ чиномъ не зарадилось тому, щобы нарôдъ не ожидавъ якого дарунку ôтъ свого нового царя. До того еще нигилисты „Землѣ и Волѣ“ розкинули по царствѣ многожество тайныхъ ôтозвъ до народа, въ котрыхъ власне малюеся чорна доля крестяньства, а въ однôй революційнôй ôтозвѣ до „всѣхъ добрыхъ людій“ говорилось выразно такъ: „Мы знаемъ, що новый царь схоче васъ, простыхъ людій задобрити якою марницію: докине по двѣ десятины землѣ, або спуститъ троха податкôвъ, — але вы того не принимайтесь! Навѣть кореспондентъ краковского „Czas-у“ бувъ тои думки, що заразъ першимъ дѣломъ нового царя буде: ступити на похилу дорогу якогось дивного хлопского комунизму, щобы въ селянахъ знайти опору противъ интелигенціи. Зъ всего того видко, що на всякій способъ нарôдъ ожидавъ и ожидае ôтъ царя реформъ для себе, а не можучи ихъ дôждатись, незапевненый, чи и коли дôждеся и не могучи собѣ здати справы, кто тому виненъ, — въ нетерпеливости своѣй и ôтчаяню кидаесь на найблизшихъ своихъ експльоататорôвъ, на лихварѣвъ-жидôвъ. Таку думку высказуе по поводу послѣдныхъ противжидôвскихъ непорядкôвъ мѣжь народомъ на Украинѣ и одна зъ найповажнѣйшихъ газетъ петербурскихъ „Порядокъ“; досыть выразно каже: „всему тому лихови причина въ тôмъ, що никто въ Россіи не мае ніякого забезпеченя своихъ правъ и не мае до кого звернутись о таке забезпеченье“. Крестяньскû непорядки въ Єлисаветградѣ мали далеко бôльшû розмѣры, нѣжь на разѣ думано. Въ кіевскôй „Зарѣ“ находимъ кôлька кореспонденцій ôтъ очевидцѣвъ зъ Єлисаветграду, котрû далеко бôльше говорятъ, якъ короткû телеграмы зъ Россіи до австрійскихъ газетъ. Читаючи описы буреня жидôвскихъ домôвъ, божниць, магазинôвъ, розбиваня шинкôвъ, рабованя и топтаня въ болото або въ деготь товарôвъ съ жидôвскихъ магазинôвъ, — то пригадуются мимохôть часы давныхъ козацкихъ бунтôвъ съ тою рôжницію, що теперь шановано житье людске. Пôсля новыхъ вѣдомостій зъ Украины непорядки вже всюда затихли, а по всѣхъ пôдозрѣныхъ мѣстахъ войсковû патролѣ дуже пильно стережутъ порядку.

Франція. Довга слота не позволила войскамъ французскимъ въ Тунисѣ сточити головну битву съ Крумирами въ гористôй окрестности Абдъ-Аллагъ. Бей Тунису и Порта стараются французско-турецкій конфликтъ позбавити характеру теперѣшного, льокального, а зробити пытаньемъ межи народного спору и въ тôй цѣли розсылаютъ ноты до державъ, взываючи ихъ о интервенцію противъ Франціи. Тое однакожь ничого ни беєви ни Портѣ не помагае. Нѣмеччина не мае безпосередныхъ интересôвъ на всходѣ. Франція знайшла справедливу причину до вôйны съ Тунисомъ, заняла крѣпôсть Табарку, пôбье Крумирôвъ, дôйде имовѣрно до столицѣ бея — и ніяка держава не схоче обстати за слабою Туреччиною а наражуватись на гнѣвъ Франціи. И дѣйстно такъ оно сталось: всѣ державы узнали пытанье туниске справою тôлько обохъ воючихъ сторôнъ: Франціи и Тунису. Впрочѣмъ французскій министеръ дѣлъ заграничныхъ, Бартелеми Ст. Илеръ завѣряе всѣ кабинеты, що Франція не мае намѣреня анектувати Тунису а лишь забезпечити тамъ свои интересы. При такôмъ станѣ рѣчи для Порты булобъ далеко користнѣйше замѣсть протестувати, радше порозумѣтись съ Францією и змусити свого васаля, щобы зле администрованый край звернувъ на дорогу поступу и культуры. — Англія и Италія высылаютъ до Туниса для забезпеченя своихъ пôдданыхъ по одному военному кораблеви.

Нѣмеччина. Минувшого тыждня велись въ нѣмецкôй радѣ державнôй дебаты надъ проектами продовженя періодôвъ законодательного и буджетового и на засѣданю дня 8 мая рада рѣшила, щобы законодательный періодъ (рада державна) тревавъ чотыри роки и щобы рада державна була що року скликувана, а натомѣсть ôткинула проектъ, щобы буджетъ ухвалювано на два роки на передъ. Кн. Бисмаркъ отже потерпѣвъ неудачу, бо принято по его воли тôлько чотырилѣтный періодъ легислятивный, на котрый впрочѣмъ ôнъ малу вагу покладавъ, а натомѣсть ôткинено що найважнѣйше его бажанье: завести дволѣтный буджетъ.

Ромунія. Торжество коронаціи въ Букарештѣ зачнеся 22 мая и буде тревати три дни.

Правительство ромуньске ôтказало Россіи выдати замешкалыхъ въ Ромуніи политичныхъ переступникôвъ, але выдалило ихъ за границѣ королевства.

НОВИНКИ.

— **Вѣнчанье Архикнязя Рудольфа съ королевною Стефанією.** Дня 6 л. мая приѣхали до Шенбруну король и королева бельгійскû вразъ съ королевными Стефанією и Клементиною. На дворци витали ихъ Цѣсарь и Архик. Рудольфъ, котрый устискавъ сердечно и кôлька разы поцѣлувавъ свою наречену. Корол. Стефанія хотѣла Цѣсаря поцѣлувати въ руку, однакъ Цѣсарь не позволивъ на тое и поцѣлувавъ еи въ чоло. Дворець бувъ величаво пристроеный, а докола залягала численна публичнôсть, якъ такожь репрезентанты рôжныхъ властій, котрû складали прибувшимъ гостямъ свои голды. Пôдчасъ ѣзды до Шенбруну ôтзывалися разъ-вразъ голоснû оклики публичности. Въ Шенбрунѣ повитала гостій Цѣсарева зъ цѣлою родиною цѣсарскою. На другій день приѣхали до Вѣдня кн. Валіи, кн. Вильгельмъ прускій съ женою, кн. баварскій Леопольдъ, гр. Фляндріи съ женою, а такожь прибула брукселька милиція обывательска. Король и королева бельгійскû принимали рôжнû депутаціи. Вечеромъ ôтбувся обѣдъ фамилійный и маршалкôвскій, а ôттакъ въ бургу великій баль дворскій, котрый тревавъ до пôвночи. Въ недѣлю принимали Архикн. Рудольфъ съ королевною Стефанією депутаціи всѣхъ краѣвъ коронныхъ; межи депутаціею зъ Галичины бувъ такожь Преосв. еп. Ступницкій. Галицкôй депутаціи заявивъ Архикнязь, що бажавбы такожь пôзнати нашъ край; представленье депутацій тягнулося до 12 год. въ полудне. По полудни ôтбувся въ пратерѣ фестинъ, на котрый прибула такожь Найдост. Пара съ цѣлою родиною и гостями. Всюды залягала численна публичнôсть такъ мѣстцева, якъ и тая, котра прибула зъ рôжныхъ сторôнъ, щобы приглянутись тому величавому торжеству.

— **До рускои депутаціи**, котра вчера складала Намѣстникови желаня для Найд. Пары, входили слѣдуючû пп.: дръ О. Огоновскій и дръ Шараневичь ôтъ тов. „Просвѣта“, крыл. о. Шведицкій и Площаньскій ôтъ „Рускои Рады“, дръ Савицкій и Волосъ ôтъ Ставропигіи, крыл. о. Павликôвъ и Литыньскій ôтъ тов. „им. Качковского“, о. Лепкій ôтъ „Народного Дому“, крыл. о. Малиновскій и Яновскій. ôтъ „Рускои Матицѣ“, Громницкій и Скобельскій ôтъ тов. „им. Шевченка“, На промову сов. Яновского ôтповѣвъ намѣстникъ, що съ пріятностію принимае тіи желаня и выразы льояльности и перешле ихъ Найдост. Парѣ.

— **Во Львовѣ** обходжено торжественно вѣнчанье Архикнязя Рудольфа. Въ понедѣлокъ въ вечеръ илюминовано мѣсто и украшено многû домы хоругвами и рôжными транспарентами; пôдчасъ того грали войсковû музики по головнѣйшихъ улицяхъ, а офицеры давали въ касинѣ мѣщаньскôмъ великій баль. Въ второкъ рано ôтправлено въ всѣхъ церквахъ и костелахъ богослуженье; въ катедрѣ зôбрались въ парадѣ репрезентаціи рôжныхъ властій, закладôвъ и корпорацій. Ôттакъ принимавъ намѣстникъ Галичины рôжнû депутаціи, котрû складали желаня новозвѣнчанôй Парѣ. Вечеромъ ôтбувся у намѣстника великій пиръ, на котрôмъ находилось надъ 60 осôбъ.

— **Зъ Коломыѣ** пишуть намъ: Русины коломыйскû обходили такожь торжественно день вѣнчаня Архикнязя Рудольфа съ принцизною бельгійскою Стефанією. Всѣ пять товариствъ рускихъ въ Коломыѣ, се є. Брацтво св. Арх. Михаила, филія „Просвѣты“, филія тов. „им. Качковского“, читальня и перше руске лит.-драм. тов. выбрали своихъ делегатôвъ, котрû становили комитетъ обходу торжества. До комитету вôйшли: Впр. о. Іоанъ Кобляньскій, мѣстцевый парохъ яко предсѣдатель, п. Кульчицкій Григорій, директоръ школы головнои яко заступникъ предсѣдателя, п. Грушкевичь Теофиль, учитель гимназіяльный яко секретарь, и пп. Александеръ Агопсовичь, властитель дôбръ, Адольфь Решитиловичь, ц. к. адъюнктъ судовый. о. Николай Лепкій, катихитъ гимназіяльный, Ромуальдъ Перфецкій, професоръ гимн., Михаилъ Бѣлоусъ, властитель друкарнѣ, Изидоръ Трембицкій, учитель народныхъ школъ, о. Михаилъ Левицкій, гр. кат. парохъ зъ Вербѣжа, и Альбинъ Блоньскій, мѣщанинъ. Програма обходу руского сего торжества слѣдуюча: О 8 год. рано служба Божа въ рускôй церквѣ парафіяльнôй; о 11 ½ год. зложила депутація руска, складаючася зъ предсѣдателѣвъ рускихъ товариствъ, передъ ц. к. старостою въ мѣстци желаня для найдостойнѣйшои Пары выразила льояльнû чувства преданности и вѣрности коломыйскихъ Русинôвъ для пануючои Династіи. Вечеромъ бувъ освѣтленый павильонъ выставовый, именно транспарентомъ представляючимъ Архикнязя Рудольфа и его найдостойнѣйшу суджену принцизну Стефанію, а лямпы на бокахъ помѣщенû представляли початковû рускû буквы *Р* и *С*. Въ внутри павильону, украшенôмъ хоругвами національными, ôтграло руске товариство драматичне: „Пôдгôряне“. Такожь и молодѣжь гимназіяльна, оклеветана противниками рускои народности передъ правительствомъ за страшливе москалёфильство, обходила очевидно въ своѣмъ шкôльнôмъ будынку се торжество того самого дня о 4 год. по полудни. Въ програму входили рѣчи одного професора, одного ученика, при декламаціяхъ, а именно однôй нѣмецкôй, однôй рускôй, однôй польскôй, хоръ зъ ученикôвъ ôтспѣвавъ два разы отвѣтнû пѣсни а кромѣ того и часть инструментальна въ достойный способъ була заступлена. Торжество ôтбулося за иниціятивою теперѣшного заступника директора, п. Александра Борковского, намаркованого Gaz. Nar. словами: znanego nam i wam Rusina. Рада мѣста дала сего дня для убогихъ обѣдъ на 300 осôбъ, 150 жидôвъ а 150 христіянъ. Вечеромъ була загальна илюминація и похôдъ съ смолоскипами.

— **Зъ Угрынова**, въ сокальскôмъ, на россійскôй граници пишутъ намъ: Дня 10 н. с. мая, яко день вѣнчаня Цѣсаревича Рудольфа съ княжною Стефанією обходжено у насъ дуже торжественно. По торжественнôмъ богослуженю сальвы зъ моздѣрôвъ звѣщали народне торжество, а вечеромъ цѣлый ринокъ и все наше колисьто историчне мѣсточко, двома наворотами бурене, а теперь майже звычайне село, — яснѣло въ свѣтлѣ удачнои илюминаціи. Въ ринку бувъ такожь устоеный гарный транспарентъ съ написами: „Рудольфъ и Стефанія“.

— **Зъ Гусятыньского** пишуть намъ: Въ Орѣшкôвцяхъ въ пов. гусятыньскôмъ появився тамтого тыждня жандармъ у учителя п. П., глядаючи за книжками „Просвѣты“, остерѣгаючи его, що єсли мае якû книжки зъ „Просвѣты“, то нехай ôтдасть добровôльно, бо инакше подыбле его еще бôльша кара. Чижь се не очевидне надъужитье власти жандарма, котрый робитъ у спокôйного чоловѣка нападъ, шукаючи за дозволеными цензурою книжками? Ôтзываемся до отвѣтнои власти, щобы на будуще поучила свои пôдвладнû органы, за якими книжками маютъ они глядати.

— **Впов. дръ Емиліянъ Огоновскій**, нашъ многозаслуженый професоръ университетскій, зôставъ именованый краковскою академією наукъ членомъ-кореспондентомъ.

— **Впов. дръ Изидоръ Шараневичь**, звѣстный нашъ историкъ, на засѣданю выдѣлу исторично-фильософичного Академіи наукъ въ Краковѣ дня 3 л. мая с. р. ôтчитавъ вступъ и подавъ коротке содержанье своеи працѣ п. н. „О лѣтописяхъ и хроникахъ литовско-рускихъ XV и XVI вѣку, а особливо о лѣтописци великого княжества литовского и жомонтского“. (Рукопись библіотеки Рачиньскихъ въ Познани; копія въ библіотецѣ закладу Оссолиньскихъ во Львовѣ). Прелекція подала способъ обговореня гдекотрыхъ квестій, дотычащихъ дальшого выдавництва жерелъ рускихъ въ „Monumenta Poloniae historica“, котрû однакъ въ цѣлости належатъ до чинности комисіи исторично-академичнои во Львовѣ. Цѣнну тую працю принято съ великою симпатією и належитымъ узнаньемъ. „Gazeta Lwowska“ вѣрна своѣй противуавстрійскôй старопольонизаторскôй тенденціи величати лише померклû славословія польско-реставраційнû, а консеквентно мовчати о житю и дѣлахъ Русинôвъ, подаючи справозданье зъ засѣданя кр. Академіи наукъ съ замѣромъ промовчала о повысшôмъ ôтчитѣ дра Шараневича, хотяй навѣтъ краковскій „Czas“ подавъ о нѣмъ звѣстку. Чи навѣть науковû працѣ Русинôвъ суть вже солею въ очахъ урядовои Gaz. Lwow.?

— **Рускій народный театръ** пôдъ дирекцією О. Бачиньского ôтъѣде сими днями зъ Перемышля до Стрыя, где зачне дня 2 (14) мая с. р. давати гостиннû представленя.

— **На памятникъ Вербицкого** вплынули зъ представленя руского народного театру, даного дня 16 (28) с. м. въ Перемышли, слѣдуючû жертвы: Впреп. крылошане Шашкевичь 5 зр., Юзичиньскій 2 зр., Лукашевскій 2 зр., Ильницкій 1 зр., Всч. оо. Матюкъ 1 зр., Куцерыбъ 2 зр.; разомъ 30 зр.

— **Дръ Емилій Децыкевичь**, повѣтовый лѣкарь въ Бôбрцѣ, членъ рôжныхъ рускихъ товариствъ, упокоився недавно въ молодôмъ еще вѣцѣ. Вѣчна ему память!

— **Въ Дорошôвцяхъ** на Буковинѣ засновуеся руска читальня заходомъ звѣстного нашого патріота, Евзевія Андрѣйчука.

— **Въ Коропци** пов. золочѣвского обôкрали невыслѣдженû доси золодѣѣ церковь, забравши около 90 зр.

— **До рады повѣтовои въ Надвôрнѣ** выбрано зъ куріи мѣскои такожь двохъ Ру-

---

гдесь ховались въ зародѣ пôдъ землею. Можна отже сказати, що рôкъ сей буде на соломy удатный, тôлько буде може за богато соломы а за мало зерна. Але фактомъ есть, що дощь въ Маю дуже радуе людій, не згôрше якъ „Mayavancement“ нашу войсковôсть. Не обôйдеся при тôмъ, розумѣеся, и безъ того, щобы одинъ господарь не заздростивъ другому, що на чужу ниву падае дощь а на его посуха, такъ якъ ничого въ тôмъ дивного, що гдеякû нововырощенû величины починаютъ межи собою вже теперь спиратися, кто зъ нихъ бôльшій и бôльше заслуженый, а гдекому навѣть цвѣркнутъ до очій: „а ты зъ ôтки?“ Такъ пр. зачуваемо, що въ Жовквѣ мали повстати „несогласія“ межи доси совсѣмъ мирными и згодливыми „przeorami zakonów“ и одинъ другому мавъ въ „унесеню“ — чи упоеню — радостію — (не чимъ иншимъ!) съ гнѣвомъ сказати: „а ты зъ ôтки?“ Се тôлько поговôрка, и мы маемо тверду надѣю, що се совсѣмъ окажеся ложнымъ, а впрочѣмъ хотьбы и не оказалося, то всѣ такû „несогласія“ и соперництва новыхъ „краевыхъ величинъ“ устанутъ, скоро лише „Gazeta lwowska“ замѣсть писати анахроничнû недорѣчности „über den Rechtsstaat“, напише коментаръ и пояснитъ кождôй величинѣ, „зъ ôтки она до сего приходитъ“ и що означае еи величина. Справдѣ бувбы крайный часъ, щобы п. Лозиньскій зробився вже австрійско-польскимъ Папроцкимъ и Несецкимъ, бо инакше п. Поляновскій все буде спиратися съ Майеромъ Рахміелемъ Мизесомъ, що сей послѣдный не шляхтичь, бо его антенаты не проливали крови за стару Польщу! Та чую, що еще и иншû спираются межи собою и що редакціи „Дѣла“ и „Батькôвщины“ одержали численнû запытаня, щобы сконстатували неидентичнôсть*) Ивана Сеня, декорованого срѣбнымъ крестомъ заслуги съ короною, съ тымъ Иваномъ Сенемъ, що о нѣмъ давнѣйше писалося въ обохъ тыхъ газетахъ за неправне конфискованье рускихъ книжокъ и газетъ, за якесь неясне поступованье съ громадскою касою и переформовуванье выборôвъ до громадскои рады. Сподѣемося, що „Gazeta lwowska“ сповнитъ хочь сего разу свôй обовязокъ и не дасть обаламучуватись публичнôй опиніи и до того еще въ „Szczutku“ робити якісь непотрѣбнû дотепы. Впрочѣмъ всежь булобы пожадано, щобы и ширшû круги обзнакомились съ заслугами новозаслуженыхъ людій мало- або и совсѣмъ не-знаныхъ загалови.

*) Сего сконстатувати, мы, на жаль, не можемо.

синôвъ, а именно п. Адольфа Подляшецкого, судію, и о. К. Мандычевского.

— **До рады повѣтовои въ Дрогобычи** зъ куріи бôльшихъ посѣдателѣвъ выбрано проф. гимн. п. Игнатія Гошовского, коренно руского, якъ называе его съ проніею „Dziennik Polski“, котрый въ дописи зъ Дрогобыча пôдноситъ зъ тои причины великій ляментъ, що шляхта польска вже skarłowaciała и нездôбною есть до przewodniczenia narodowi.

— **Устнй испыты зрѣлости** ôтбудутся а) *въ гимназіяхъ*: въ Бродахъ 11 л. липця, въ Бережанахъ 27 червця, въ Дрогобычи 30 липця,, въ Яслѣ 2 червця, въ Коломыѣ 14 липця, въ Краковѣ въ гимн. св. Анны 22 червця, въ Краковѣ въ гимн. св. Яцка 20 червця, во Львовѣ въ гимназіи рускôй 20 червця, во Львовѣ въ гимназіи нѣмецкôй 5 липця, во Львовѣ въ гимн. Францъ Іосифа 11 червця, во Львовѣ въ гимн. IV 14 червця, въ Новôмъ Сончи 7 червця, въ Перемышли 21 липця, въ Решовѣ 1 липця, въ Самборѣ 16 липця, въ Станиславовѣ 19 липця, въ Тернополи 4 липця, въ Тарновѣ 27 червця, въ Вадовицяхъ 1 червця; *въ школахъ реальныхъ*: въ Ярославю 9 липця, въ Краковѣ 7 червця, во Львовѣ 2 червця, въ Станиславовѣ 26 липця, въ Стрыю 8 червця; в) *въ семинаріяхъ учительскихъ*: въ семинаріи женьскôй въ Перемышли ôтъ 11 до 16 липця, въ семинаріи мужескôй во Львовѣ ôтъ 21 червця до 14 липця, въ семинаріи женьскôй во Львовѣ ôтъ 30 червця до 14 липця, въ Тернополи ôтъ 15 до 20 липця, въ Станиславовѣ ôтъ 22 до 27 липця, въ семинаріи мужескôй въ Краковѣ ôтъ 17 до 26 червця, въ Тарновѣ ôтъ 27 червця до 2 липця, въ Решовѣ ôтъ 4 до 9 липця.

— **Антисемитскй движеня и розрухи** припали видно комусь зъ нашихъ Львôвянъ до вподобы, бо минувшои недѣлѣ одержавъ президентъ мѣста дръ Гноиньскій почтою листъ, въ котрôмъ стоитъ, що „jutro (въ понедѣлокъ) będzie palić się kamienica bankiera Stroh i rozpocznie się rzeź żydów“. Пôдписано: „Komitet“. Правдоподôбно ктось собѣ такъ зажартувавъ, и слова тіи, розумѣесь, не сповнилися, однакъ на всякій случай предпринятй були ôтповѣднй мѣры.

— **„Gazeta Lwowska“** вѣрна своѣй тенденціи, згадуючи о вчерашныхъ депутаціяхъ у намѣстника, не вымѣнила зновъ депутаціи рускои.

— **Мѣсто Стрый** числитъ пôсля послѣднои конскрипціи 12.625 жителѣвъ. Пôсля вѣроисповѣданя: греч. кат. 3853 душь, рим. к. 2976, евангел. 398, жидôвъ 5400, иншихъ вѣроисповѣдань 7. Пôсля народностій: Русинôвъ 3869, Полякôвъ 8081, Нѣмцѣвъ 578, Чехôвъ 13, Словенець 1, Хорватъ 1, Волохъ 1. Всѣхъ мужчина 6315, женьщинъ 6310. Найстаршій мужчинъ числитъ 89, найстарша женьщина 86 лѣтъ. Коній штукъ 388, рогатого скота 1458, свиній 199.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ: Дня 30 лат. цвѣтня увôльнивъ колегіяльный ц. к. окружный судъ въ Станиславовѣ обвиненого неправо о. проф. Ивана Рыбачевского о забуренье публичного спокою (при выборахъ послѣдныхъ до сойму) [устава карна §. 308] ôтъ вины и ôтъ кары зъ причины браку сущности чину.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Засѣвы въ всхôдной Галичинѣ**, а именно зимовй робятъ въ загалѣ досыть добру надѣю, хоть по причинѣ приморозкôвъ въ початку цвѣтня були погôршилися, а найбôльше пшениця, жито и рѣпакъ. Що до засѣвôвъ весняныхъ, то сего року опôзнилися съ ними о кôлька тыжднѣвъ нашй господарѣ зъ причины острои температуры и слоты, а другій разъ зъ причины припадаючихъ святъ Великодныхъ. Такожь дасся чути бракъ пашѣ, бо минувшого року не богато еи зôбрано въ станѣ сухôмъ, а теперь нема еще що пасти на поли.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Завѣдательство одержавъ о. С. Петрушевичь въ Покрôвцяхъ дек. стрыйского.

Сотрудничества одержали: оо. Обрѣзкôвъ въ Щирци и А. Лотоцкій въ Книгиничахъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Каноничну институцію одержали: оо. Флюнтъ на Гронзёву, І. Найдохъ на Нинови и В. Мокрицкій на Терку.

Презенту одержавъ о. О. Колпачкевичь на парохію Гойче.

Завѣдательства одержали: оо. О. Дмитрикъ въ Турцѣ, О. Долошицкій въ Щирци и А. Мицкевичь въ Щавнику.

Въ пропозицію принятй: оо. Хилякъ, Ядлошь, Копыстяньскій и Русинякъ — на парохію Высова; В. Монастырскій и Л. Мацускій — на парохію Бѣла; В. Крвавичь и К. Гинилевичь — на капелянію Залуже.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всч. о. А. К. въ Гнѣзд. Вы прислали $^{8}/_{12}$ 2 зр., на що выслали мы Вамъ всѣ числа ôтъ 2 (13) грудня м. р.; було отже уплачено до $^{28}/_{2}$. Теперь надôсланй 2 зр. продовжили предплату до $^{31}/_{5}$ ($^{12}/_{6}$), а не до $^{15}/_{6}$. *Вп. И. В. въ Стр.* Жаданыхъ повѣстій во Львовѣ нема. Може пôзнѣйше спровадится.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ

найстарша торговля почтовыми посылками поручае

нето $4^{3}/_{4}$ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну

Каву Багія за 5·70 зр.

нето $4^{3}/_{4}$ клгр. найдобôрн. грубозерн.

Каву Ява за 6·88 зр.

включно съ опакованьемъ и **оплатою цла** на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

Найлучшй

черезъ **„СУЕСЪ“** спроваджуванй

ГЕРБАТЫ ХИНЬСКЙ

а именно

		цѣна за пôвъ клг.
Нръ 1.	ТАШУ, жовтоцвѣтна аромат.	зр. 4·40
„ 2.	ЮНТОЙЧАНЪ, бѣлоцвѣтна	„ 3·60
„ 3.	НАНДЗИНЪ, чорна ароматична	„ 3 —
„ 4.	СУХОНГЪ, мало наркотична	„ 2·50
„ 5.	КОНГО, чорна, фамилійна	„ 1·50
„ 6	ВЫСѢВКИ зъ гербатъ	„ 1·20
„ 7.	„ зъ найлучшихъ гербатъ	„ 1·50

КАВА въ найлучшихъ родахъ,

найдешевше въ торговли

СТ. МАРКЕВИЧА

во Львовѣ, въ ринку ч. 42. 3—5

РЕАЛЬНОСТЬ

на продажь во Львовѣ коло кôнои дороги желѣзнои, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огородцемъ. Тая реальнôсть може бути такожь на двое подѣлена и надасеь такъ добре до найму чиншового, якъ такожь до всякого предпринятія.

Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизією, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншъ найму, якъ такожь поносити частію кошты асекурации и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу.** Вымагаеся 22.000 зр.

Близшй поясненя на листовнй пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска, ч. 14. (3—3)

КАПЕЛЮХИ

въ великôмъ выборѣ,

именно **фильцовй, шовковъ, цилиндры, Chapeau Claque, въ найновѣйшихъ фасонахъ**

4—5 одержавъ и поручае

по умѣркованыхъ цѣнахъ

МАРТ. МИЛЛЕРЪ

во Львовѣ, ул. Галицка, ч. 17.

І. Н. СПОЖАРСКІЙ

рукавичникъ и бандажистъ

во Львовѣ, улиця Галицка ч. 25

поручае ласкавымъ взглядамъ свôй новозаложеный магазинъ и робôтню рукавичокъ власного выробу, якъ такожь всякого рода

ТОВАРЫ РУКАВИЧНИЧЙ

именно

американьскй оленковй сподне и кафтаны

въ всѣхъ найновѣйшихъ барвахъ, всякй роды мужескихъ и женьскихъ рукавичокъ, шкôры лосевй и оленковй до прикрытя лôжокъ, подушки, торбы мысливскй, шапки мундуровй и цивильнй, шалики, краватки, шельки, шнурôвки, бандажѣ, поньчохи гумелястичнй и шнурованй

по цѣнахъ умѣркованыхъ сталыхъ.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (6—6)

Слѣдуюче число вышлемо тôлько тымъ ВП. читателямъ, котрй заплатили предплату за друге чвертьрочье.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ

властителѣ торговлѣ ювилерскои

во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.

доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра

Orfévrérie Christofle

въ Парижи и Карльсруге,

котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовй с. е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великй и малй, полумисковй ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроенй на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше особъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетнй сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлй, подовговатй и до рыбъ, якъ такожь спеціяльнй предметы для готелѣвъ, реставрацій и кавярнь.

Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означенй суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдовань — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязанй есьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**

При тôй способности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликаняся на публичне довѣріе.

Съ высокимъ поважаньемъ

І. Островскій & І. Стрѣлецкій,

(5—6) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

КОННА ДОРОГА ЖЕЛѢЗНА

(ТРАМВАЙ)

во Львовѣ.

Дня 5 (17) марця 1881 **отворено правильный рухъ на просторони пляцъ Голуховскихъ — рогачка жовкôвска.** Линія та дѣлится на 2 секціи: перша ôтъ пляцу Голуховскихъ до въѣзду на дворець Пôдзамче, друга ôтъ тогоже въѣзду до рогачки жовкôвскои. Рухъ есть уладженый яко кореспондеційный, вслѣдствіе чого возы на пляцу Голуховскихъ маютъ полученье съ возами курсуючими въ обохъ напрвленяхъ на линіи дворець Кароля Людвика — пляцъ Цловый, и назадъ.

Цѣна ѣзды для одной секціи: **въ I клясѣ 4 кр., въ II клясѣ 3 кр.**

Дирекція руху.

! Для господынь !

Еслибы „кава Franck“, именно правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра,** то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.

Хочете отже, **Всечестнй господынѣ,** ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тй фабриканты, котрй **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера,** швагра Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшй торговлѣ en gross et detail. (6—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 34. Львôвъ, Субота 2 (14) мая 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ 12 зр. на пôвъ року 6 зр на чверть року 3 зр.
на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ зр. 5·— на пôвъ року зр. 2·50 на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Борба
противъ жидôвъ на Украинѣ.

Розрухи противъ жидôвъ на Украинѣ приняли послѣдными днями такъ широкѣ розмѣры, що они сталися безперечно теперь ледви чи не найважнѣйшимъ фактомъ, надъ котрымъ годится поважно застановитись. Якъ и сумнѣ можутъ бути такѣ объявы, але власне длятого, щобы прійти до пôзнаня и вылѣченя властивого зла, заслугуютъ они на повну увагу и розвагу, тымъ бôльше, що антисемитске движенье прибрало на Украинѣ вже майже характеръ всенародный. Задля браку мѣстця ôтkладаємо на пôзнѣйше поговорити о тôй справѣ. Нынѣ подаємо допись, яку одержали мы зъ Кіева. Ôтносится она до першого дня (недѣля) розрухôвъ въ Кіевѣ. Вчера одержали мы другу допись о другôмъ дни (о понедѣлку) тыхъ розрухôвъ, и замѣстимо єи въ слѣдуючôмъ ч-лѣ.

Кіевъ, 27 цвѣтня (9 мая).

Розвязалась чорна хмара надъ нашимъ городомъ та й грянула неначе градомъ и громами у першôй провеснѣ. Старый Кіевъ стоитъ теперь якбы у облозѣ. Скрôзь по улицяхъ стоятъ салдаты, розъѣзджаютъ по улицяхъ козаки, снуются разъ у разъ городовѣ*) чую выкочено єще й гарматы, Богъ єго знає на кого та на що, а зъ далека чути глухій гомôнъ, крикъ та свистъ, та якійсь лоскôтъ. И се все таке дѣєся и въ день и у пôзну нôчь! Весь той гамôръ, та стукôтня, се барабаненье на тревогу, тѣ крики и зойки — все то у тôмъ самôмъ Кіевѣ, що недавно єще якъ мертвый спочивавъ у снѣ, може ще страшнѣйшôмъ, хочь тихôмъ. Завертѣлась голова ôтъ неожиданого грому, що й не знаю, ôтъ чого почати вамъ моє оповѣданье. Та тôлько, правду сказати, нежданый сей грôмъ черезъ половину, нежданый для тыхъ, кто мало приглядався и прислухувався нашому житю за послѣднѣ часы, кто мало наслухувавъ, яке горе бєся у напучнѣлôй груди, котрôй чи сякъ чи такъ лопнути було треба, щобъ зôйшла нездорова сукровиця.

Що тôлько потаяли першѣ снѣги, зôйшла перша вода весняна, а нашъ Днѣпро якъ море широке розлявъ свои сивѣ фалѣ, пôйшла чутка, що недобре буде дѣятись съ жидами. Сегорôчна весна дуже тяжка, дорожня велика на хлѣбъ, та й ни за що єго купити. А звѣстно, що й голодъ черезъ то й наставъ сего року, що хочь и троха вродило у жнива, та все то пôйшло за довги голодныхъ лѣтъ. Ну, та про се требабъ широко розказувати а теперь николи. Побили жидôвъ въ Єлисаветградѣ, а тутъ скоро пôйшла чутка, що й по иншихъ городахъ тай по селахъ нашои Украины погано съ жидами. Ще й не розôбрали на розумъ, скôлько правды въ тыхъ бубнахъ за горами, ажь ось и въ Кіевѣ понеслась вѣстка, що будутъ бити жидôвъ. Минувшого тыждня стали голоснѣйше говорити о тôмъ. Дôзналась, бачу, и полиція щось о тыхъ поговорахъ; дала у суботу знати жидамъ, щобъ держались бережно, щобъ у недѣлю не выходили на улицю и заперли свои магазины, бо ось збираются ихъ бити, чи розбивати, чи навѣть и рѣзати. Не скажу, скôлько правды въ тôмъ всѣмъ. Кажутъ, що таку осторогу полиціи читали єще въ суботу въ божницяхъ. И справдѣ на Подолѣ, — а въ насъ найбôльше жидôвъ жіє на Подолѣ, весь Подôлъ мало що не жидôвскій, — такъ кажу на Подолѣ у недѣлю справдѣ заховались жиды у своихъ домахъ, не отверали магазинôвъ, не выхилялись на улицю та єще й ворота своихъ домôвъ позамыкали. Въ ранцѣ все було тихо и смирно, тихѣйше якъ звычайно. На базарахъ, по площадяхъ, по улицяхъ, коло пристани, якъ вымело жидôвъ. Где показався якій жидъ, такъ и счезавъ, мовь у землю провалювався. А на Подолѣ, найбôльше торговельнôй части Кіева, на пристани Днѣпровôй, збираєся съ весною всѣлякого робочого народа: и горѣ Днѣпромъ и зъ низу Днѣпра и зъ посторонныхъ селъ прибуває богато всякого люду на заробôтки. На Днѣпрѣ спала вже перша велика вода и йдутъ плоты. Сегожь року, якъ сказано, нужда єще бôльше нагнала народа на заробôтки у Кіевъ. Побачишь тутъ нарôдъ изъ всѣхъ кôнцѣвъ Украины, и зъ московскихъ губерній чи мало прибуло, бо и тамъ негараздъ. А тутъ єще выпала недѣля, такъ и немало народа наспѣло и зъ околичныхъ селъ, чи то у храмахъ святымъ Кіевскимъ поклонитись, чи на базарахъ побути.

Такъ въ ранцѣ все єще було тихо, где-где стоитъ 5 або 10 чоловѣкъ, а бôльшои юрбы и не замѣтно. Кажутъ, що вже коло 10 год. починались першѣ гарцѣ съ жидами. Гдесь тамъ малѣ хлопята побили дрôбныхъ жиденятъ; тамъ знову двохъ робôтникôвъ схопило жида та вымазало єму лице краскою. Жидова єще й, кажутъ, ôтгризалась, жидъ накликавъ городового та давай жалуватись, репетувати, давай судъ, давай єму розправу. „Такъ тобѣ и треба“, ôтказавъ городовый, „велено сидѣти дома, ну и сиди!“ Тымъ и кôнчилось и все було тихо. Ажь ось коло полудня, Богъ єго знає, зъ ôтки та якъ оно, нагрянула чи зъ Кирилôвскои чи Николаєвскои (улицѣ), чи ажь зъ Оболоня (за Подоломъ), якъ зъ пôдъ землѣ выросла цѣла товпа малыхъ хлопятъ-ускокôвъ, майстрôвъ та робôтникôвъ, хмарою налягла весь базаръ коло Духовнои Академіи. Крикъ, свистъ, смѣхъ и дикій рыкъ роздались у воздусѣ, страшнымъ гомономъ загоготѣли по Подолѣ. Вся Кирилôвска улиця переповнилась юрбою замазаного, заболоченого народа въ обôдраныхъ свитахъ; босоногѣ гольтяпаки, обмазанцѣ, обôрванцѣ — просто образъ самои грубои нужды народа. Вслѣдъ за крикомъ и зыкомъ почувся стукъ, гуркôтня, бренькôтъ и ломôтъ, а у воздусѣ знялась бѣла хмара — неначе снѣгова — изъ густого пѣря. Се накинулась товпа на жидôвскѣ домы и магазины и давай ломати, розбивати, выкидати, що кому попадало у руки. Ось тутъ хапаєся обôрванець, весь запорошеный та замазаный, за вывѣску магазину, зрыває, ламає, объ землю торощитъ, а тутъ за нимъ кидаєся и вся товпа, давай двери ломати, ôконницѣ ôтбивати, стукôтъ, грюкôтъ, ломôтня, бренькôтъ розбитыхъ ôконъ. Вôрвалась товпа народа у дôмъ до магазину, давай дальше все рвати, розбивати та розкидати; черезъ хвилю ôкнами вылѣтаютъ розбитѣ зеркала, образы, рамы, столы, стôлцѣ, лавки, сукманы, всѣлякѣ матеріи, — все що попаде пôдъ руки, а при тôмъ роздаєся крикъ, свистъ, смѣхъ и дике „урра!“ Попаде товпа на базарнѣ лавки и тутъ однаково гуляютъ, ломлятъ лавки, розкидаютъ, попадутъ на шинокъ, торощатъ фляшки, бочки, розливаютъ горѣвку и самѣ напются, щобъ пôдохотитись. Скоро накинулась товпа и на жидôвску синагогу. Здоровѣ замки лопнули пôдъ єще здоровѣйшими руками и кіями, здоровѣ двери подались пôдъ напоромъ здоровыхъ плечій, товпа вôрвалась до середины и мигомъ вся синагога була зруйнована. Свитки старого завѣта, що богато ихъ нагромаджено въ синагозѣ, рвались на клочя и топтались ногами, поломано лавки; якійсь хлопчикъ схопивъ каламарь, вылявъ чорнило на жидôвскѣ свитки, побѣгъ на улицю, почерпнувъ зъ бочки горѣвки и пôднѣсъ єи до устъ старои бабы: „на пій бабусю“. Бабуся такъ и выхилила до дна и пôйшла разомъ съ товпою „побивати жидôвъ“.

Скоро пôйшка вѣстка по цѣлôмъ Кіевѣ, забили въ тревогу, на всѣхъ улицяхъ явилось войско, козаки, вытащено и артилерію. Я ледви протиснувся на Александровску улицю. Було вже 2 год. съ полудня. Скрôзь вже стояло вôйско, проходили патролѣ, розъѣжджали генералы на коняхъ, въ парадныхъ мундурахъ, въ крестахъ и звѣздахъ. Самъ ген. Дрентеленъ явився съ своєю свитою и адъютантами, вговорювати товпу народа. Зъ Александровскои улицѣ було гдещо видно, що дѣєся на Подолѣ. Войско йшло улицями розганяти нарôдъ. На Подолѣ по Кирилôвскôй улицѣ, по Канавѣ скрôзь

*) полицаѣ.

Гдещо про музику въ загалѣ,
а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажаньскій.*)

(*Дальше.*)

Индивидуальный стиль залежитъ ôтъ темпераменту и обстоятельствъ житя. Вербицкій не умѣвъ плакати анѣ тужити, такъ якъ Лавровскій не умѣвъ радуватись. Але Вербицкій замотався въ италіянщину, коли Лавровскій нацѣхувався Славяниномъ. Въ всѣхъ своихъ композиціяхъ єсть Вербицкій выбуховый и то часто ненадѣйно. Зато Лавровскій тихо и спокôйно трогає духа и серце. Композиціи Лавровского суть въ силѣ до плачу привести, коли пѣснѣ Вербицкого порываютъ и дуже веселый настрôй душѣ взбуджаютъ.

Стиль що до цѣли (мѣсця) єсть або церковный, або театральный або концертовый.

До стилю церковного належатъ композиціи приладженѣ до церковного богослуженя: литургіи, гимны, ораторіи, псальмы и др. Характеръ сего стилю опираєся на религіи. Лише тота музика, лише тотѣ композиціи належатъ церквѣ, котрѣ религійнѣ гадки и мысли выражаютъ, котрѣ серце и душу вѣрныхъ до почитаня найвысшого Сотворителя пôдносятъ, котрѣ побожнôсть въ насъ взбуджаютъ, все одно, чи то они хоральнѣ чи фигуральнѣ. — Але кто Бога почитає, той чинитъ се певно въ покорѣ, въ дитинячôй любвѣ и въ надѣѣ до Бога; того переймає напевно набожне чувство, той навѣрно и поважно и съ святостію выражає тонами станъ свого серця. Тому и всяка окраса церковнои музики держится побожныхъ и святочныхъ рамъ — а житье єи объявляєся въ бôльшôй поєдинчости, взнеслôй величавости, а не въ змысловôмъ блеску. Такъ хоралъ якъ и фигуралъ зарôвно маютъ своє значенье въ церквѣ. Мала рôжниця заходилабы тутъ лише въ тôмъ, що хоралъ бôльше ôтповѣдный для народа, а фигуралъ для интелигенціи. Но впрочѣмъ оба они зарôвно вліяютъ на серця людій всѣхъ станôвъ. Тутъ ôтôйду лише о тôлько ôтъ рѣчи, о кôлько бы я хотѣвъ нашихъ читателѣвъ и писателѣвъ близше съ природою хорала и фигурала познакомити, бо лучалося менѣ густо въ часописяхъ примѣромъ слѣдуюче читати: Нынѣ спѣвали питомцѣ рускои семинаріи, або питомцѣ бурсы въ Успеньскôй церквѣ хорошо хоральнѣ спѣвы, мѣжь тымъ коли въ тыхъ спѣвахъ ани одного хоралу тогды не було. Подôбна ошибка єсть простима, але не повинна бы заходити. Тому не ôтъ рѣчи буде оба тѣ роды церковного спѣву близше пôзнати. Не тутъ мѣстце широко розписуватися, але въ короткости скажу лише слѣдуюче. Хораломъ называємо тѣ церковнѣ композиціи, пѣсни, где всѣ чотыры голосы ôтъ початку ажь до кôнця цѣлый часъ разомъ зачинаютъ, разомъ спѣваючи поступаютъ, разомъ ôтдыхаютъ и разомъ кôнчатъ. Всѣ чотыри голосы маютъ однакій удѣлъ въ композиціи. Вправдѣ мало єсть хоралôвъ такъ строго переведеныхъ, часто замѣшаєся то тутъ то тамъ (але все лише коротко) якась мала змѣна, але завсѣгды той поважный спокôй переважає всюды, и се єсть цѣха хоралу. Фигуралъ єсть иншои природы. Тутъ то всѣ чотыри голосы разомъ спѣваютъ, то одинъ голосъ сольо, то два сольо, то три сольо, то знову повный хоръ. Неустанна перемѣна, розмаитôсть, ніянсы, кольоратура, оживленье, рухъ єсть єго цѣхою. Хоралъ можнабы назвати стародавнымъ, а фигуралъ новымъ стилемъ церковнымъ.

Стиль театральный, хотяй ôнъ до нашого темату не належитъ, вымагає такожь поясненя, щобы тымъ лекше можна выслѣдити, где и коли якійсь характеръ театрального стилю закрався до церковного спѣву и щобы пôсля того удачнôсть стилю церковнои композиціи можна лекше оцѣнити. Всѣ композиціи для театру призначенѣ маютъ всюды объявляти драматичный характеръ. Они маютъ наивно, но все точно малювати всѣлякѣ ситуаціи драмату и служити яко пôдпора до акціи, тому въ театральныхъ композиціяхъ всюды владѣє живѣйшій рухъ, якъ при церковнôй музыцѣ; для хоралу не ма тутъ мѣстця, окрôмъ дуже рѣдко гдесь колись при молитвахъ. Въ театральныхъ композиціяхъ треба придержуватись певныхъ лицъ и ихъ роль и не можемо ничого ани додавати, ани уймати, якъ лише се точно выражати, що драматична особа на сценѣ выражає. Точна характеристика єсть одною цѣлію драматичнои композиціи. Коли въ церквѣ панує загальне чувство — то въ театрѣ панує всяке, то поважне, то комичне, то сумне, веселе, нѣжне, ба часами навѣть и удане и пр., а понеже театральна композиція глядитъ и за внѣшною красотою формы, то треба и за нею ити. А се не вузке поле для драматичного малёваня чувствъ. Жадна музыка не єсть такъ розказуюча якъ драматична. Композиторъ муситъ на кождôмъ кроцѣ майже на слѣпо слухати єи розказôвъ. Не тогды, коли єму здаєся, а тогды, коли конче того треба, має розвинути красоту, смакъ и приложити характеристику. Не легка се задача и не кождому даромъ дана. Всюды ефектъ, сильне треванье дѣйства, але всюды и належита мѣра — ничого за богато, ани за мало — всюды

еще руйнували жидôвскй домы. Товпа не рабувала, не убивала никого, тôлько що перебралась у новй свиты. Попавши у магазинъ платя, тутъ и кождый надѣвавъ на себе, що ему було пригоже. Гдекто надѣвавъ на себе по два и три костюмы. Зъ обôрванцѣвъ и голтяпакъ перекинулась товпа наразъ въ чипурно пристроеныхъ, та еще по европейскому фасону! Гдекто забиравъ еще съ собою всѣлякй причандалы: золотй ланцужки, годинники, шовковй хустки. Другй жь завзято все драли на куски, на „унучи", та еще й приговорювали: „дери, ламай! чортове племя". Попала товпа и на табачну лавку*) и тутъ обôбрались въ припасы зъ „чортового зѣля". Скоро появились цигары въ устахъ всѣхъ и задымились вонючимъ дымомъ. Солдаты почали розганяти товпы розôзленого народа, зъ мѣстця на мѣстце. Товпы уступали передъ салдатами, тôлькожь що попало имъ по дорозѣ, все по своему грабили и руйнували. Повернутся салдаты въ одинъ бôкъ, а вже другимъ бокомъ наринула товпа, грабуе, ломитъ дверѣ, розбивае ôкна. Солдаты щоразъ бôльше почали напирати на товпы народа, силою ихъ розганяти та побивати. Тôлько жь и безъоружный нарôдъ, хочь уступавъ передъ оружною силою, иногды завдавъ лиха и солдатамъ. Одному официрови, що дуже вступався за жидами, провалили камѣнемъ голову и выбили зубы. Кажутъ, що й кôлькохъ солдатôвъ ранено. Товпа уступила зъ Подолу. Ледво що почало утихати на Подолѣ, ажь ось въ Старôмъ Кіевѣ (староківска часть мѣста высше Подолу) накинулась нова товпа народа на дôмъ жида З. Бродского. Родина жидôвъ Бродскихъ дуже богата, мае богато домôвъ въ Кіевѣ, одинъ на самôмъ Крещатику, и свôй броварь и винокурню. Дôмъ З. Бродского въ староківскôмъ участку скоро зруйновано; всѣ ôкна вытовчено, дорогу мебель та посуду, веркала въ золотыхъ рамахъ, дорогй ковры — все поторощено, поломано, порозкидано. Срѣбна посуда, срѣбнй канделябры, ложки, золоченй поставки, мищины, все валялось въ поросѣ, поломане, съ вѣтромъ рознесене. Наспѣли салдаты и сильный конвой козакôвъ, наспѣли въ саму пору, щобъ хочь другій дôмъ его брата И. М. Бродского спасти передъ лютостію народа.

Оттака колотеча грукотѣла по цѣлôмъ Кіевѣ. Масы народа продерлись и на Крещатикъ и на Михайлôвску улицю нова Михайлôвскій золотоверхій монастырь, тутъ розбили та поруйнували гарный дôмъ дуже богатого жида Фихтенгольца, тôлько жь скоро и тутъ наспѣли солдаты и прогнали товпу. За той часъ на Подолѣ знову пôднявся крикъ та гукъ, наче бъ наспѣла орда. Се товпы народа почали свое дѣло на житнôй площади, опôсля на передмѣстю Соломенцѣ, то знову на сѣннôй площади. Знову кинулись солдаты на Подôлъ у помôчь жидамъ.

Пôдъ вечеръ якось почало все неначе й стихати. Якъ выринули, такъ здавалось и безъ вѣсти пропали товпы народа. Сего жь таки вечера обвѣстивъ ген.-губернаторъ Дрентеленъ свôй военный приказъ „ко всѣмъ благомыслящимъ гражданамъ города вслѣдствіе возмутительныхъ безпорядковъ произведенныхъ толпою." Приказъ напоминае „благомыслящихъ" вговорювати „тѣ лица изъ простаго народа, съ котрыми по роду занятій (!) своихъ они находятся въ какихъ либо сношеніяхъ". Заказано, збиратись народови у купы, ставати по улицяхъ, хочьбы се було „любопытства ради", и обвѣщено, що всѣ взятй „на мѣстѣ преступленія участники будутъ переданы военному суду". Та вконець еще й сказано, що буде „употреблено оружіе". Середъ барабанôвъ обвѣщено приказъ губернатора и почали всѣхъ розганяти, где ни появилось скôлька людій разомъ. А всежь таки напады не уставали. Хочь знову часочокъ притихло на Подолѣ, такъ за то появились товпы народа врядъ на противнôй сторонѣ на Бôльшôй Васильковскôй, на Шулявскôй улицѣ, на Бесарабскôй площади, на Троицкôмъ базарѣ. Зъ Бôльшои Васильковскои прямо кинулись они на складъ горѣвки Бродского. Розбито дверѣ, повырывано ôкна и съ крикомъ торощено бочѣлки наповненй горѣвкою. Горѣвка розлялась рѣкою по цѣлôмъ дворѣ, годѣ було й ôтдыхати ôтъ горѣвчаного сопуху. Якъ ни весело гуляла товпа, та никто ни пальцемъ не ткнувся самого добра, ни фляшочки не бравъ съ собою. Все тôлько розкидано, ломано и розбивано. Еще добре тутъ не погуляли, ажь одинъ зъ товпы побачивши зъ далека солдатôвъ, крикнувъ „братцы, нашого взяли!" Вея товпа стрѣмголовь кинулась на площадь и почала дальше вести свою руину. Кôлька магазинôвъ розбито, почали добуватись до нового. Выходитъ хозяинъ, христіянинъ, и каже: „не туда попали, братчики"; „братчики" такъ и поглянули, що свôй, та такъ и заразъ потягли дальше шукати жидôвскихъ магазинôвъ. Скôлько понищено магазинôвъ та домôвъ жидôвскихъ, не знаю навѣть сказати, та й ледви чи кто еще знае теперь сказати. Тôлько скрôзь видно руины жидôвского добра.

Чимъ дальше у нôчь, тымъ лячнѣйше ставало у городѣ. Жиды крадькома поперебирались до христіяньскихъ дворôвъ, або й поховались у своихъ по льохахъ, а еще бôльше перебралось до гостинниць, где христіяне хозяинами. Где перемѣшанй христіяньскй домы съ жидôвскими, тамъ скрôзь повыставляно у ôкнахъ христіяньскихъ домôвъ образы та передъ образами позасвѣчувано свѣчки, а на стѣнахъ крейдою помазано великй кресты. Се й здержуе товпу накидатись на домы христіянъ. Побачатъ крестъ, святй иконы, горючй свѣчки — перекрестятся и потягнутъ.

Тôлькожь хитра жидова, якъ и наѣлась досыта дрожакôвъ, та скôлько ни надзвонила зубами, а и тутъ попала на выгады и собѣ ставляти свѣчки у ôкнахъ та высувати образы. На лихо имъ розôзленй „братчики" скоро пронюхали хитрôсть, та давай жидôвъ мимо свѣчокъ у ôкнахъ вытягати та заставляти, креститись та христосуватись съ „братчиками". Кто тôлько не знавъ перекреститись та похристосуватись, у того вже й пôйшло все у прахъ. Такъ ишло покотомъ. Налягла темна нôчь, а у городѣ знову щоразъ бôльше та страшнѣйше здôймались: крикъ, свистъ, гуркôтъ та стукôтъ, неначебъ справдѣ Татаре плюндрували наше мѣсто. Скрôзь чути то крики та свисты бушуючого народа, то крики салдатôвъ, коменду старшихъ, тупôтъ козацкихъ коній, барабаны... По улицяхъ рядами уставлено вôйско, замкнено проѣзды... Понеслась чутка, що на оболоню (найдальша часть Подолу) горитъ. Нова страшна картина!

Оттака колотеча ворушила цѣлымъ городомъ до пôзна по опôвночи. Коло 3-ои въ ночи стало доперво тиха.

Сегодня рано вже пробудився Кіевъ якбы весь въ военнôмъ станѣ. На кождôй улици розставленй ряды салдатôвъ. Рано все було мирно и тихо. Въ отсю пору, 10-а год., кôнчу листъ, знову даютъ знати, що почалась бійка.

*) трафику.

симетрія, се цѣха драматичнои композиціи, яка безъ таланту и глубшихъ студій тяжко дасться осягнути. До ôтчиту лагодимся довго, студіюемо, а що говоримо, то говоримъ и розказуемъ розумно и ясно, щобы насъ слухачѣ поняли — а таке саме дѣеся и съ музикальными композиціями.

Есть еще стиль концертовый. Ôнъ мае найбôльшу свободу и сягае завсѣгды по богатство и блескъ тонôвъ. Чувство тутъ переважае. Есть ôнъ о много штучнѣйшій ôтъ театральнои музики, въ нѣмъ пануе розмаитôсть. Концертова музика мае бавити и удивляти, церковна мае тронути, а театральна мае порушати. Церковна музика есть небо, театральна свѣтъ, а концертова земля (всячина). Церковна и театральна музика есть для масъ народа, концертова же для любителѣвъ и знавцѣвъ. Церковна и театральна музика и десятъ разъ дана не змучитъ, концертова же мучитъ. (*Дальше буде.*)

Бесѣда посла сов. Ковальского,

выголошена дня 3 мая 1881 на 145 засѣданю рады державнои при буджетовыхъ розправахъ надъ титуломъ 10: выдатки на народочисленье (конскрипцію) 212.500 зр. а. в.

Я записався до голосу за сею позиціею, тожь не буду говорити противъ вставленои цифры, але о нѣй. Я узнаю сей выдатокъ яко безъусловну потребу державы. Однакожь сума 212.500 зр. не буде могла инакше бути зôбрана, якъ тôлько такъ, що еи роздѣлится на поодинокй краѣ и громады. Се все выдався менѣ совсѣмъ ôтповѣднымъ. Одного лише не можу при тôмъ зрозумѣти: длячого, коли навѣть сама администрація державна давала поодинокимъ краямъ на тую цѣль певнй сумы яко залички, комисіи, занимаючйся сею справою, майже въ кождôй громадѣ жадали контрибуціи; тожь далися чути многй жалѣ, що въ поодинокихъ громадахъ ôтъ кождого нумеру побрано по 10, 20 до 50 кр., а навѣть бôльше. (Голосы зъ лѣвицѣ: *слухайте!*) Тожь менѣ теперь непонятно, по перше, якъ въ загалѣ можна було стерпѣти таке надъужитье, по друге, якъ могло прійти до сего, коли поодинокимъ краямъ призволювано залички, и я теперь обавляюся, и то не безъ пôдставы, що тіи громады, котрй вже и безъ того понесли тягары въ тôмъ взглядѣ, теперь еще додатково будутъ обтяженй симъ тягаремъ. Божь они мусятъ припадаючу на нихъ квоту просто еще разъ заплатити. Се достаточно показуе на малообезпеченôсть поступованя при переведеню такого политичного зарядженя въ нашôмъ краю.

Вже Вп. правительственный заступникъ указавъ на тое, що сего разу вплынуло до правительства зъ Галичины и Буковины а именно ôтъ руского населеня дуже много жалобъ. Я такожь мавъ случайнôсть вразъ съ моими политичными (!) другами внести на 108 засѣданю дня 1 лютого с. р. въ тôй справѣ интерпеляцію до Е. Е. управителя министерства внутренныхъ справъ. При тôмъ пôднѣсъ я много дотычащихъ справъ и покликався на яснй даты и доказы, зъ котрыхъ показуеся, що надъужитя, якй дѣялися въ тôмъ взглядѣ въ Галичинѣ, були дуже разящй и треба надъ симъ тымъ бôльше жалѣти, що тыхъ грубыхъ противузаконностій допустилися политичнй урядники и при тôмъ еще въ способъ дуже тенденційный вступали самй до тои акціи. Тй сумнй подѣѣ подавъ я до вѣдомости выс. палаты. Съ жалемъ приходится сказати, що много зъ тыхъ надъужитій не дасться вже направити. Въ тôй интерпеляціи згадавъ я такожь о свѣдомо замѣренôй техничнôй ошибцѣ политичныхъ органôвъ, якои допустилися тіи публичнй функціонары при народочисленю, и я вразъ съ моими политичными другами заинтерпелювали выс. правительство: чи наведенй надъужитя ц. к. старостôвъ и ихъ комисарѣвъ при народочисленю въ Галичинѣ суть вѣдомй правительству, и що зарядивъ Е. Е. министеръ-президентъ, щобы тіи надъужитя направити?

Выс. Правительство мусѣло ôттакъ не тôлько вже дôстати до рукъ мою интерпеляцію, але можу припускати, що оно вже щось въ тôмъ взглядѣ зарядило — а се тымъ бôльше, що предсѣ еще въ додатку правительство дôстало дуже численнй жалобы рускихъ громадъ и поодинокихъ личностій будь въ дорозѣ телеграфичнôй, где прошено о скору помôчь, будь въ дорозѣ письменнôй. Всѣ тіи жалобы певно лежатъ тамъ въ выс. министерствѣ внутренныхъ справъ. Але коли доси моя интерпеляція не удостоилася ніякои ôтповѣди, то мушу припускати, що тіи, котрй вносили жалобы, тожь само доси не одержали ніякои ôтповѣди.

Тая справа остаеся такимъ чиномъ яко все еще доси незалагоджена на дневнôмъ порядку, а про тое, якъ довго она не залагоджена, не можу ніякъ допустити, щобы еи прото мовчаньемъ убити. Я уважаюся управненымъ, настоювати на то, щобы на интерпеляцію була дана ôтповѣдь а жалящимся дано удовлетворенье — а то тымъ бôльше, що я мою интерпеляцію зъилюструвавъ ясными, певными датами, а такъ само, думаю, зробили и прочй жалящйся. Ледви чи въ якôмъ другôмъ краю практикуеся такъ противузаконне поступованье, якъ се дѣялося въ тôй справѣ въ Галичинѣ. Тутъ формально йшли на взаводы, щобы якъ найбôльше зарекрутувати Русинôвъ для Польщи. Тôлькожь Русины якось не годятся до польского табору (*веселôсть на лѣвици.*). Не лякаюся при тôмъ ніякихъ средствъ, добре обдуманыхъ и переводженыхъ, щобы лише при выповненю 9 рубрики табелѣ конскр. що до домашного языка троха за богато обкроювати Русинамъ. Многй зъ тыхъ выдуманыхъ штучокъ були бодай доси совсѣмъ незнанй и мимо волѣ насувався пытанье: що властиво тымъ замѣряеся? Чи хочутъ наразъ вытерти Русинôвъ въ ихъ рôднôмъ краю?

Тіи надъужитя посунено до того степени, що навѣть не зважано на найсправедливѣйшй протесты, а просто послугуванося выкрутами, щобы протестуючого присилувати до мовчаня. Такъ въ гдекотрыхъ сторонахъ були комисарѣ такъ дотепнй, що записували всѣхъ Русинôвъ за Полякôвъ, котрй лише съ чемности на польске запытанье комисаря ôтповѣдали по польски. „Тыжь говоришь зо мною по польски, отже ты Полякъ", се була коротка ôтповѣдь комисаря. (*Слухайте!* Веселôсть на лѣвици.) И не помагавъ ніякій протестъ.

Найжежь теперь кождый безсторонный осудитъ, чи такй фабрикованй вписы въ загалѣ маютъ яку вартôсть, чи они придатнй для статистики, чи можна въ загалѣ покликатися и опиратися на такй даты при переведеню якихъ нибудь политичныхъ або иншихъ правъ обывательскихъ. Кождый поважно мыслячій мусить предсѣ прійти до пересвѣдченя, що вымушене освѣдченье не есть свобôднымъ освѣдченьемъ и яко таке ніякъ не може уважатись. Отже до чого се веде, вже зъ горы вытворювати неправду? Сежь не мае ніякои вартости и справдѣ шкода гроша на такй операціи. Чи скорше, чи пôзнѣйше выявится пуста обмана. Если народочисленье не переведене объективно, то оно просто совсѣмъ хиблене. Противъ такихъ надъужитій и выбрыкôвъ мусятъ Русины боронитись — и они се съ певностію зроблятъ. М. П. одержавъ власне вѣдомôсть, що всѣ тй фалшованй и фалшивй даты статистичнй именно що до Галичины маютъ бути зôбранй и разомъ представленй, и мае выдатися книжка*), котра выкаже, що бôльша половина того, що о Галичинѣ теперь представляеся яко статистичный результатъ, есть совсѣмъ ложне. Ся книжка буде розôслана до всѣхъ статистичныхъ бюръ Европы, щобы Европа довѣдалась, якъ тенденційно поступаютъ у насъ съ Русинами, и якъ усильно стараются, свѣтъ обаламутити.

Такимъ поступованьемъ не згладится Русинôвъ зъ сего свѣта, они останутся тымъ, чимъ суть, и перебудутъ такожь и тіи невзгодины, бездольнй годины. (Голосы на лѣвици: *Такъ, такъ!*) Пôйдѣтъ М. П. до Галичины, а вы побачите, якъ ложнй тіи даты статистичнй. Чи скорше, чи пôзнѣйше, все таки окажеся, що въ Галичинѣ все еще жіютъ цѣлй миліоны Русинôвъ, котрй еще не перенеслися до вѣчности (*веселôсть*), хоть ихъ хотѣли зарекрутувати межи Полякôвъ. А хоть при народочисленю ôтнято свободу личности, самôй о собѣ рѣшати, хоть при такôмъ сумнôмъ поступованю не можна було уживати навѣть своихъ природженыхъ, а не то политичныхъ правъ, то предсѣ цѣла справа мусить остаточно сама себе пôмстити. И до чогожь мае довести тая непевнôсть, тая необезпеченôсть, не лише въ тôмъ взглядѣ, але и на кождôмъ иншôмъ поли? Хиба ось до чого: Mundus vult decipi, ergo decipiatur! Але прійде еще часъ, где буде може потреба и Русинôвъ. (Голосы: *дуже добре!*) Я для того користаю зъ сеи случайности, щобы упросити Е. Е. управителя министерства внутренныхъ справъ, щобы зволивъ якъ найскорше ôтповѣсти на мою интерпеляцію и залагодивъ такожь численнй жалобы (*Оплески зъ лѣвицѣ.*)

*) Тымъ мае занятися „Руска Рада". *Пр. Ред.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Въ першихъ двохъ дняхъ сего тыждня не ôтбулися засѣданя рады державнои зъ причины вѣнчаня архикнязя престолонаслѣдника, а вѣденьскй газеты переповненй самыми обширными справозданями зъ того торжественного обходу. Заграничнй же офиціяльнй дневники поумѣщували дуже сердечнй й симпатичнй статіи про супружество арх. Рудольфа съ кн. Стефаніею. Особливо цѣкава статя въ Norddeutsche Allg. Ztg., котра пôдноситъ сердечне и дружне повитанье арх. Рудольфа съ арх. Вильгельмомъ, сыномъ нѣмецкого престолонаслѣдника, прибувшимъ на весѣлье до Вѣдня. „Сердечна пріязнь межи обома молодыми архикнязями

єсть порукою тревалого и тѣсного звязку межи Австрією и Нѣмеччиною, звязку, котрый и теперь крѣпко держится межи монархами обохъ великихъ державъ европейскихъ.“ Король бельгійскій, королева и кн. Стефанія стрѣтили въ Вѣдни найщирѣйшу симпатію. Министрови-президентови бельгійскому надавъ нашъ Монархъ великій крестъ ордеру св. Стефана.

(Рада державна.) Въ середу ôтбулось перше засѣданье палаты послôвъ по короткôй перервѣ на часъ торжества вѣнчаня. На вступѣ засѣданя президентъ дръ Смолька заявивъ палатѣ подяку арх. Рудольфа и єго подруги якъ такожь короля бельгійского и королевои за зложенй президією рады державнои благожеланя. Дръ Смолька пересвѣдченый, що єго словами цѣла палата высказує свою радôсть зъ того, що двѣ династіи ôтзначаючйся такъ взнеслыми честнотами монаршими и обывательскими, заключили съ собою тѣсну звязь, котра народамъ Австріи позваляє глядѣти въ будучнôсть съ найбôльшимъ спокоємъ и надѣєю. Палата послôвъ приняла тоє заявленье свого президента живыми оплесками и трикратнымъ окликомъ.

На тôмже засѣданю въ протягу дальшои дебаты буджетовои принято резолюцію о заснованю ческихъ школъ середныхъ въ Кромерижу (Kremsier) и Градищи (Hradisch).

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Кореспондентъ „Daily News“ донѣсъ зъ Петербурга вѣдомôсть, бутьтобы дня 2 мая ôтбулась въ Гатчинѣ рада министрôвъ пôдъ проводомъ самого царя и при участи вел. кн. Владимира. Рада застановилась надъ тымъ, щобы въ администраціи державнôй впровадити якусь одноцѣльнôсть. Якъ вѣдомо, доси кождый россійскій министеръ здававъ справу безпосередно цареви, рады жь министрôвъ, подôбно якъ въ иншихъ европейскихъ державахъ, доси не було. Ôтъ теперь, якъ мала рѣшити послѣдна нарада, министры будутъ творити раду министрôвъ съ президентомъ, на способъ европейскій, и министры не будутъ представляти рефераты свои кождый на свою руку, але надъ всякимъ проєктомъ буде въ радѣ министрôвъ дебата и проєктъ муситъ бути однодушно ухваленый. Колибы мнѣнія подѣлились, то царь буде рѣшавъ, и тіи министры, на котрыхъ мнѣніе царь не згодився, будутъ мусѣли уступити. Министры самй собѣ выбираютъ президента и на сей разъ выбрано, по словамъ Daily News, Лорисъ Меликова. Що въ тôмъ донесеню англійского кореспондента єсть якась часть правды, въ тоє кажутъ намъ вѣрити такожь телеграмы зъ Петербурга до варшавскихъ газетъ. Газеты пишутъ такожь о гдеякихъ реформахъ, котрй бутьтобы мали прійти пôдъ обраду рады министерскои и комисіи редакційнои, зложенои зъ делегатôвъ цѣлои державы. Поки однакожь що певного о якихъ небудь реформахъ можемъ донести, не можемъ мовчки поминути найновѣйшого манифесту царя зъ дня 11 мая, въ котрôмъ нема й згадки ани намеку о реформахъ. Натомѣсть взывае царь „всѣхъ своихъ вѣрныхъ пôдданыхъ, щобы служили вѣрно и щиро державѣ въ цѣли придушеня огидного, бунтовничого духа, котрый Россію покрывае ганьбою.“ Сей манифестъ въ загалѣ ничимъ не рôжнится ôтъ першого єго манифесту, выданого заразъ по вступленю на престолъ и властиво не мае ніякого значеня. Соснôльнôсть россійска выжидае реформъ, якъ каня дощу, — и тôлько манифестъ о реформахъ мôгбы єи розрухати. Належитъ надѣятись, що и такій манифестъ съ часомъ появится, — але треба жалувати, що царь Александеръ III такъ довго зволѣкае. Манифестъ зъ 11 мая бувъ выданый въ Петербурзѣ, где царь и царева пріѣхали на весняну войскову параду.

„Порядокъ“ доноситъ зъ вѣродостойного жерела, що дня 10 мая арештовано въ Петербурзѣ дуже важного политичного переступника, кождый мавъ брати головну участь въ пôдложеню мины на Малый Садовôй улици. Разомъ съ нимъ увязнено єго сестру.

Болгарія. Послѣдными днями случився въ Болгаріи важный фактъ. Кн. Александеръ выдавъ проклямацію, въ котрôй объявивъ пôдданымъ свое намѣренье уступити зъ престолу и зложити корону. За причину свого намѣреня подавъ князь неладъ и хаосъ, пануючій въ краю. „Нынѣ Болгарія здискредитована на внѣ, а здезорганизована у внутри“ — каже князь въ проклямаціи. Дальше заявивъ, що скличе збôръ народный и представитъ єму условія. Ôтъ принятя тыхъ условій зависѣти буде, чи кн. задержитъ, чи зложитъ корону. Въ кôлька днѣвъ по выданю тои проклямаціи князь принимаючи репрезентантôвъ тѣла дипльоматичного, заявивъ имъ, що єсть змушеный завѣсити на сѣмь лѣтъ болгарску конституцію и правленье взяти въ свои руки. Збôръ народный буде радити тôлько надъ буджетомъ, а всѣ пытаня спорнй буде рѣшати рада зложена зъ 4 членôвъ. Генералъ Еннротъ одержавъ ôтъ князя необмежене повномочіє. Пôсля найновѣйшихъ вѣдомостій народъ болгарскій опресь сильно завѣшеню конституціи. Князеви не остане иншого выходу, якъ абдикувати. Газеты россійскй вже ôтъ давнѣйше доносили о предстоячихъ непорозумѣняхъ въ Софіи и приписували ихъ интригамъ австрійского и нѣмецкого консулѣвъ. Рôвножь въ звязи съ теперѣшнымъ фактомъ була подорожь недавна кн. Баттенберга до Вѣдня и Берлина, где ôнъ безперечно засягавъ рады, що дѣяти съ народомъ, якъ кажутъ, недоспѣлымъ до широкои конституціи, данои єму Россією, и якъ розширити власть екзекутивну, щобы удержати ладъ и карнôсть въ краю. Ôтповѣдь на тоє стрѣтивъ: завѣсити конституцію.

НОВИНКИ.

— **Весѣлье Цѣсаревича Рудольфа.** Дня 9 л. с. м. ôтбувся торжественный въѣздъ королевнои Стефаніи до цѣсарскои палаты посередъ величаво украшеныхъ улиць, на котрыхъ залягавъ численный народъ; кор. Стефанія ѣхала разомъ съ своєю матерію въ гарнôмъ, парадномъ поѣздѣ ôсьмокôннôмъ. Передъ и за поѣздомъ ѣхало на коняхъ войско въ парадѣ, якъ такожь рôжнй знаменитости въ богатыхъ екипажахъ. Пôдчасъ того въѣзду гомонѣли дзвоны всѣхъ храмôвъ, гремѣли сальвы гарматнй и роздавались голоснй оклики зôбраного народа. На мостѣ Єлисаветы передъ хорошимъ павильономъ привитавъ кор. Стефанію вѣденьскій бурмистръ короткою промовою, по чѣмъ поѣздъ рушивъ дальше. Въ замку витали кор. Стефанію Є. В. Цѣсарь, Архикнязь Рудольфъ и король бельгійскій. Вечеромъ заяснѣвъ Вѣдень незвычайною илюминаціею ажь до найдальшихъ передмѣсть; гдеякй транспаренты були справдѣ пречуднй. Улицѣ наповнились неперечислимою масою народа. Въ середмѣстю и на Ringstrasse застановлено рухъ возôвъ, задля натовпу народа. Дня 10 л. с. м. очѣкувавъ вже ôтъ рана численный народъ около костела Августинôвъ. О год. 11 передъ полуднемъ заѣхала передъ костелъ Найдост. Пара съ цѣлою родиною. Костелъ бувъ наповненый вже ôтъ годины добôрною публикою высшихъ сферъ аристократичныхъ и дипльомаціи. При входѣ Достойныхъ гостій озвалися фанфары и музика двôрска. Всѣ члены двôрскй заняли мѣстце въ презвитеріи. Цѣсарь и Цѣсарева удалися пôдъ бальдахинъ престольный, Цѣсаревичь усѣвъ по правôмъ боцѣ, а кор. Стефанія по лѣвôмъ. Ôтъ долины ажь до хорôвъ взносилася трибуна, на котрôй засѣли генералы, депутаціи и репрезентанты прасы. По лѣвôй сторонѣ презвитеріи станувъ двôръ и двôрскй дамы въ богатыхъ одежахъ; по правôй сторонѣ станули шамбеляны, тайнй совѣтники и кавальеры мальтаньскй. Кардиналы Шварценбергъ и Гайнальдъ и около 40 архіепископôвъ и епископôвъ стануло по обохъ сторонахъ ôлтаря, где стоявъ такожь першій начальникъ церемоніи. Кардиналъ Шварценбергъ мавъ чвертьгодинну промову до Найдост. Пары, котра ôттакъ при клячникахъ, обитыхъ золотымъ брокатомъ, ôтмовила коротку молитву. Потôмъ ôтбувся актъ вѣнчаня и вымѣна весѣльныхъ обручокъ посередъ звуку дзвонôвъ и стрѣлôвъ карабиновыхъ, по чѣмъ музика ôтограла „Te deum“ Гайдена, а двôрска капелія маршъ старонѣмецкій. Цѣла родина цѣсарска и королевска зложили Найдост. новозвѣнчанôй Парѣ свои желаня, а Цѣсарь бувъ видимо дуже урадуваный. Ôттакъ удались всѣ до цѣсарского бургу. По полудни представлялися Архикн. Рудольфови амбасадоры, тѣло дипльоматичне, генералиція, штабовй офицеры, пôдчашѣ, шамбеляны и тайнй совѣтники. Вечеромъ о год. $7^1/_2$ прибувъ Цѣсаревичь съ своєю женою до Ляксенбургу, котрый бувъ дуже величаво илюминованый; публичнôсть витала ихъ ентузіястично. Въ той самъ день попращався князь Вильгельмъ прускій и єго жена съ Найдост. новозвѣнчаною Парою, а на другій день выѣхавъ до Берлина. Зъ всѣхъ краѣвъ австро-угорскои монархіи надходили телеграмы ôтъ намѣстникôвъ и президентôвъ, котрй пересылали щиросердечнй желаня для Найдост. Пары, зложенй на ихъ руки черезъ рôжнй власти, заклады и корпораціи. Тымъ закôнчилось величаве торжество весѣля австрійского Цѣсаревича.

— **Є. В. Цѣсарь** оснувавъ зъ причины вѣнчаня Архикнязя Рудольфа зъ власного маєтку фундацію на 22 стипендій по 300 зр. въ золотѣ для слухачѣвъ высшихъ закладôвъ науковыхъ австрійско-угорскои монархіи, якъ такожь утворивъ 10 безплатныхъ мѣстць фундаційныхъ въ закладахъ выховуючихъ для доньокъ ц. к. офицерôвъ въ Гернальсъ и Еденбурзѣ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Карôвъ въ пов. равскôмъ 100 зр. запомоги на докôнченье будовы церкви, Бервѣнкова въ пов. косôвскôмъ 50 зр. запомоги на внутренне устроєнье церкви, а громадѣ Росохачь въ пов. турчаньскôмъ 80 зр. запомоги на ôтбудованье церкви.

— **Въ церквѣ св. Георгія** ôтбулося дня 10 л. мая торжественне богослуженье въ честь вѣнчаня Архикнязя Рудольфа съ королевною Стефаніею. Службу ôтправлявъ офиціялъ о. Малиновскій при асистѣ всѣхъ крылошанъ. Межи вѣрными находилися нашй передовй мужѣ, якъ такожь школьна молодѣжь. Хоръ питомцѣвъ спѣвавъ въ загалѣ дуже хорошо; богослуженье закôнчилося ôтспѣваньемъ „Многая лѣта“ для Найдостойнѣйшои Пары.

— **Зъ Куликова** пишутъ намъ, що тамъ устроюєсь руска читальня заходомъ о. Децикевича, тамошного пароха, котрый занимаєся въ загалѣ дуже ревно справами народными.

— **Похвальнй декреты** удѣливъ митроп. ординаріятъ прихожанамъ въ Камѣннôй, именно пп. І. Олѣйнику, М. Тимчику и І. Гôльтайчику за користну участь въ основаню брацтва тверезости, котре числитъ нынѣ 124 членôвъ.

— **Розрухи въ Кишеневѣ** началися такъ: Дня 20 (2 мая) м. м. около полудня зайшла на новôмъ базарѣ сварня межи христіянами а жидами. Явившійся полиційскій урядникъ ударивъ одного жида за тоє, що той уразивъ єго якимсь словомъ. Урядникъ казавъ жида арештувати, але жидъ опирався городовымъ; тй послѣднй хотѣли сповнити насильно приказъ урядника, однакъ сейчасъ збѣглася цѣла товпа жидôвъ, котрй станули въ оборонѣ свого єдноплеменника. На тоє надбѣгла цѣла громада христіянъ, котрй зъ початку почали переговорюватись съ жидами, а коли въ рукахъ жидôвъ показалися палки, прійшло заразъ до битки. На крикъ и гамôръ позамыкали жиды всѣ склепы, по мѣстѣ почали христіяны вганяти за жидами и нищити по дорозѣ все, що було жидôвскимъ. На той зловѣщій алярмъ выступило войско, полиціяне и пожарна команда, котрымъ удалося въ кôнци утихомирити тй розрухи. Зъ поля битки ôтнесено раненыхъ до шпиталю, а головныхъ моторôвъ розруху увязнено.

— **Розрухи антижидôвскй** запанували въ цѣлôй майже Украинѣ, а именно въ Уманю, Шполѣ, Литиню, Немировѣ, Кієвѣ, Корсуни и Смѣлѣ. До двохъ послѣдныхъ мѣстцевостій выславъ кієвскій генералъ-губернаторъ Дрентеленъ два баталіоны пѣхоты для усмиреня тыхъ непокоѣвъ.

— **Въ розрухахъ Єлисаветградскихъ,** якъ пишутъ россійскй газеты, брало участь 20 до 30 тысячь селянъ зъ окрестныхъ селъ. Мѣсто страшно спустошене, всяка торговля майже застановлена, такъ якъ фирмы зъ всѣхъ сторонъ ознаймили телеграмами тамошнымъ купцямъ о зôрваню всякихъ зношень. Забитыхъ — якъ выражаются россійскй газеты — не одинъ, але и не много. Селяне по бôльшôй части нищили лише все, що попали, а що було власностію жидôвскою.

— **Въ Кієвѣ** арештовано дня 26 (8 мая) и 27 (9 мая) м. м. бôльше якъ 1.500 особъ, котрй брали участь въ борбѣ противъ жидôвъ. Полиція робитъ дальшй пошукованя и арештованя.

— **До борбы противъ жидôвъ** прійшло такожь въ Березôвцѣ въ губ. херсоньскôй. Забуреня тревали два дни; кôлька домôвъ жидôвскихъ спалено, а все майно жидôвске понищено.

— **Въ Викторôвцѣ** въ одесскôмъ уѣздѣ прійшло до сильнои борбы межи селянами а селяньскими властями, котрй домагались зверненя забранои селянами власности жидôвскои. Для усмиреня розрухôвъ выслано тамъ войско.

— Просятъ насъ звѣстити, що пренумерата на „**Руску Антольогію**“, выдавану акад. тов. „Дружный Лихварь“, кôнчится съ днемъ 15 (27) мая с. р.; по тôмъ часѣ не можна буде набути „Рускои Антольогіи“ въ дорозѣ пренумераты. Просится отже о скоре надсыланье предплаты. Печатанье „Р. А.“ буде правдоподôбно съ кôнцемъ сего мѣсяця выкôнчене.

— **Зъ Лондону** надôйшли вѣсти, що въ Римѣ выкрыла тамошна полиція тайне товариство, котре намѣряло замордувати короля Гумберта.

— *Коломыя.* **Дорочнй загальнй зборы членôвъ Брацтва св. Арх. Михаила** ôтбулися въ день Мироносицъ с. є. 26 цвѣтня (8 мая). Головнымъ предметомъ нарады були выборы до выдѣлу. Выдѣлъ одобрено одноголосно выбраный минувшого року, и такъ єсть и на сей рôкъ предсѣдателемъ п. Григорій Кульчицкій, заст. предс. о. Николай Лепкій, касіерами бурсовои и церковнои касы пп. Михаилъ Бѣлоусъ и Стефанъ Рудницкій. Секретаремъ п. Изидоръ Трембицкій, господаремъ церкви п. Петро Левицкій, а настоятелями-отцями бурсы пп. Ромуальдъ Перфецкій и Теофиль Грушкевичь. На тыхъ зборахъ рѣшено, щобы Брацтво яко одинъ членъ въ члены товариства „Просвѣты“ и „имени Качковского“ вписалося и тымъ способомъ книжочки тыхъ просвѣтныхъ товариствъ своимъ членамъ поочередно до читаня дôставляло. На тыхже зборахъ рѣшено для Брацтва запренумеровати письмо политичне „Дѣло“. На сю послѣдну цѣль братя таки на зборахъ одну часть пренумераты зложили.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Дня 10 н. с. мая по полудни о 4-тôй обходила молодѣжь гимназіи коломыйскои за иниціятивою свого теперѣшного дитектора п. Александра Борковского день вѣнчаня Архикн. Рудольфа осôбнымъ торжествомъ въ своѣмъ будынку школьнôмъ. Торжество се школьне розпочавъ управитель гимназіи переднымъ словомъ, выказуючи важнôсть такихъ обходѣвъ для молодежи въ загалѣ и теперѣшнои въ особенности — почѣмъ ôтспѣвано молодежію имнъ австрійскій — ôттакъ слѣдувала бесѣда учителя гимназіяльного, а по тôй на перемѣну гра на цитрѣ, деклямаціи и спѣвъ. Деклямацій було три — одна нѣмецка, одна польска и одна руска. Передъ кôнцемъ торжества выголосивъ ученикъ М. хорошу рѣчь, на котру п. староста ôтповѣвъ дякуючи учителямъ и предовсѣмъ теперѣшному директорови за переведенье молодежію сего такъ похвального дѣла, що свѣдчитъ о льояльныхъ чувствахъ молодежи коломыйскои. При самôмъ кôнци роздавъ директоръ гимназіи 12 убогимъ а добрымъ поведеньемъ заслугуючимъ на нагороду ученикамъ одѣжь лѣтну зъ фонду для убогихъ ученикôвъ. Всѣ розôйшлися съ пріятнымъ чувствомъ и совершеннымъ вдоволеньемъ, а гимназіяльна молодѣжь якъ и училелѣ можутъ сей день до найсвѣтлѣйшихъ днѣвъ гимназіи коломыйскои зачислити.

— **„Gazeta Krakowska“**, котра почала недавно выходити, запожичаєся видимо звѣстными фразами Gaz. Narod., коли говоритъ о нашихъ ôтношеняхъ. Такъ примѣромъ въ ч-ѣ 11 зъ 1 л. мая пишучи о выборѣ посла до сойму зъ округа Львôвъ-Винники-Щирець, доноситъ, що „partya świętojurska“ скликує вѣче „ruskich“, где будутъ знову тй самй, що и всѣ попереднй, жалѣ надъ недолію и переслѣдованьемъ черезъ Lachów — dla wodzirejów czyli prowydyrów tak pożądane hasła, — бо народъ самъ не видитъ тыхъ выдуманыхъ кривдъ, якй хочутъ въ него вмовити, и ôнъ при всякихъ случайностяхъ, якъ примѣромъ, въ радахъ пов., товариствахъ господарскихъ и т. и. лучится охотно z swoją naturalną starszą bracią (!) и ôткидає опѣку тыхъ, котрй єму накидуются для власнои приваты“. Редакторы „Gaz. Krak.“ вѣдай дуже єще наивнй, коли съ такимъ переконаньемъ повтаряютъ за другими славетными органами польскими звѣстну, жовчію переповнену пѣсню противъ всякому справедливому движеню Русинôвъ въ ихъ власнôмъ краю. Лучше зробилибы тіи панове, єслибы самй пересвѣдчилися, якъ то людъ рускій дружится z tą naturalną starszą bracią, и чи дѣйстно приватою руководятся тіи, котрй яко природнй братя маютъ обовязокъ стояти на сторожи свого народа. Ну, але всежь такой булобъ для насъ цѣкаве поясненье „Gaz. Krak.“, що то такого розумѣє она пôдъ тою „naturalną bracią“ и пôсля якихъ правилъ булибъ мы для свого рôдного люду bracią nienaturalną!

— **Новй десятки** можна часто побачити съ вытиснеными ческими словами: „To platí deset zlatych“, що чинятъ самй Чехи, котрй уразились тымъ дуже, що на тыхъ десяткахъ находятся лише текстъ нѣмецкій и угорскій. Каса центральна казала приймати десятки съ повысшою штампилію о $20_{0/0}$ менше.

— **Межи вѣденьскими робôтниками** ôтбулися сими днями численнй арештованя и ревизіи, а то зъ причины реквизиціи суду краєвого въ Зальцбургу, где ôтбуваєся слѣдство противъ гдеякимъ проводирамъ робôтникôвъ, котре выкрыло много осôбъ межи робôтниками вѣденьскими, остаючихъ въ звязи съ непевными розрухами.

— **Рускій аматорскій театръ въ Коломыѣ** ôтогравъ въ Второкъ дня 10 л. мая с. р. въ честь вѣнчаня Архикнязя Рудольфа съ бельгійскою королевною Стефаніею народну мельодраму въ 3 актахъ И. Гушалевича п. н. „*Пôдгôряне*“, съ музыкою М. Вербицкого. Представленье ôтбулося въ аренѣ выставовôй при улици кривôй.

— **Прибувшихъ до Вѣдня** на торжество вѣнчаня Архикнязя Рудольфа було 165.850 осôбъ, межи тыми до 30.000 пôдданыхъ другихъ державъ.

— **Пôдчасъ илюминаціи въ Вѣдни** случились гдеякй сумнй выпадки. Двѣ женьщины пôдчасъ великого стиску пострадали житье, одна на мѣстци, друга въ однôй пивярни, где єи ôтнесено. Кромѣ того замордувавъ невыслѣдженый злочинець 60-лѣтну старушку, остаючу саму въ дома, користаючи зъ того, що всѣ жителѣ були тогды на улицяхъ.

— **Совѣтниками высшого суду краєвого во Львовѣ** зôскали именованй совѣтникъ К. Камѣньскій во Львовѣ и сов. І. Струминьскій въ Тернополи.

— **Въ Свидници** коло Краковця ôтбулося дня 17 (29) м. м. посвященье новои церкви черезъ яворôвского декана о. І. Лозиньского при асистѣ 6 священикôвъ. Церковь тая побудована заходомъ и коштомъ прихожанъ.

— **На реставрацію церквей** въ Миловаию дек. устецкого и въ Золотковичахъ дек. мостиского еп. перем. удѣливъ министеръ просвѣты дотычнымъ комитетамъ запомоги, а именно для першого села 200 зр., для другого 100 зр.

— **Марійскій театръ въ Кіевѣ** дававъ дня 26 (8) с. м. представленя въ малорускôмъ языцѣ, а именно оперетку *„Бой-жѣнка“* и гдеякѝ пьесы зъ оперъ *„За Нѣманъ иду“* и *„Не ходи, Грицю, на вечерницѣ“*.

— **Воздушну машину**, котру обдумавъ въ вязници страченый Кибальчичь, а котрою можна въ воздусѣ довольно кермувати бальономъ, розбирала недавно особна комисія, котра выразилась о тôмъ вынайденю съ узнаньемъ. Теперь, якъ пишуть россійскѝ газеты, стараеся дôстати еи ôтдѣлъ воздушнои плавбы техничного товариства, щобы осудити той новый прирядъ и по можности ужити его до практичныхъ цѣлій.

— **Въ Перемышли** постановила рада громадска въ честь вѣнчаня Архикнязя Рудольфа основати фондъ стипендійный имени Рудольфа, зъ чого буде побирати одинъ ученикъ школъ середныхъ 100 зр. рôчно.

— **Въ Днѣпрѣ** утопилося дня 23 (5 мая) м. м. около 15 особъ, котрѝ переѣздили човномъ зъ монастыря Выдубецкого, где бувъ тогды храмъ. Причина того нещастя лежитъ въ тôмъ, що керманичь здôймаючи передъ мостомъ вѣтрôвники, похиливъ неосторожно човенъ, котрый сейчасъ наповнився водою. Зъ всѣхъ особъ уратовано ледво 6.

— **Именованя.** Министеріяльнымъ вицесекретаремъ зôставъ именованый Тадей Шавловскій, конципистъ министеріяльный; ветеринаремъ повѣтовымъ въ Ярославю Ф. Васневскій, ветеринарь обводовый въ Чайници; авскультантомъ Ф. Жегадловичь во Львовѣ; безплатными авскультантами именованѝ практиканты судовѝ: Б. Грызецкій, Ф. Бучиньскій, С. Косиньскій, І. Пашкевичь, Н. Гулина, В. Мачка, І. Струтыньскій и І. Ваньсура; дѣйстнымъ директоромъ мѣскои школы женьскои выдѣловои во Львовѣ именованый М. Скшиньскій; дѣйстными учительками женьскои школы народнои въ Станиславовѣ именованѝ: М. Домбровска, П. Винтерова и Т. Фіялковска; дѣйстнымъ учителемъ школы етатовои именованый И. Онишкевичь въ Козловѣ; дѣйстнымъ учителемъ школы филіяльнои И. Яремкôвъ въ Кудеравицяхъ.

— **Въ Перемышли** выказала нова конскрипція слѣдуючѝ даты: домôвъ 1.208, число жителѣвъ (кромѣ 1.373 головъ войска) 20.667; пôсля религіи 3.860 гр. к., 9.099 р. к., 2 орм., 74 лют., 18 кальв. и 7614 жид.; читати и писати умѣе 7.764 особъ, тôлько читати 828, ани читати ани писати 12,075; пôсля домашного языка есть 887 особъ съ языкомъ нѣмецкимъ, 27 съ ческимъ, 18.617 съ польскимъ, 1.132 съ рускимъ, 1 съ словеньскимъ и 3 съ угорскимъ. Отсе о одинъ доказъ бôльше, якъ то гдесь очезли Русины въ тôй конскрипціи!

— **Мелитопольске земство** пожертвувало 60.000 рублѣвъ на запомоги для селянъ при закупнѣ землѣ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Першимъ вицеректоромъ гр. к. семинаріи духовнои во Львовѣ зôставъ именованый о. дръ І. Мельницкій, префектъ тожь семинаріи.

Сотрудничества одержали: оо. І. Порайко въ Коропци, К. Воеводка (яко приватный сотрудникъ) въ Петранцѣ, М. Винницкій въ Пôдгайцяхъ и Р. Литвиновичь въ Бучачи.

Въ пропозицію принятѝ: оо. А. Яворскій и В. Давидякъ — на приходъ Тухлю; А. Яворскій (додатково) на парохію Герасимôвъ.

На конкурсъ выставленѝ парохіи: Крегулець, Лубяники, Тысьменичане и Камѣнка струмилова.

Декреты похвальнѝ одержали: оо. А. Воеводка зъ Карлова, С. Левицкій зъ Джурова, Л. Глѣбовицкій зъ Ганковець, І. Сѣнгалевичь зъ Новоселицѣ, К. Дрогомирецкій зъ Попельникъ, М. Заревичь зъ Рожнева, І. Лукасевичь зъ Тучапъ, А. Малецкій зъ Видынова, М. Герасимовичь зъ Чортôвця, А. Левицкій зъ Коршева, А. Лукашевичь зъ Пôдвербець и І. Терлецкій зъ Жукова — за користне повненье своихъ обовязкôвъ душпастырскихъ; А. Заклиньскій зъ Камѣнной за основанье и скрѣпленье въ своѣмъ приходѣ товариства тверезости.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Strossmayer**: Die Heiligen Cyrill und Method. Пôдъ тымъ заголовкомъ подае послѣдный выпускъ часописи „Weckstimmen f. d. k. Volk“ въ Вѣдни авторизованый нѣмецкій перекладъ пастырского посланія ВПр. епископа діяковарского Стросмайера зъ 28 лютого 1881, котре вже появилось въ перекладѣ французкôмъ и италійскôмъ и загальну звернуло на себе увагу. Авторъ поясняе зъ майже совсѣмъ нового становища житье и дѣятельнôсть обохъ великихъ апостолôвъ славяньскихъ, котрыхъ память приказавъ, якъ звѣстно, папа Левъ XIII минувшого лѣта торжественно святкувати въ цѣлôмъ католицкôмъ свѣтѣ, представляе ихъ яко одушевленыхъ и щирыхъ оборонцѣвъ церковного единьства, розъясняе на пôдставѣ ôткрытыхъ минувшого року листôвъ папы Іоана VIII интриги архиепископôвъ Альвина и Германриха зъ Зальцбурга и Пассавы и епископа Ганнона зъ Фрайзингенъ противъ св. Методія и строге переслѣдованье тогожь. Особный ôттискъ, 4 листы печатнѝ въ цѣнѣ 20 кр. а. в., можна набути въ администраціи часописи „Weckstimmen, Wien I. Weihburgergasse 21.“

Тымъ Вп. предплатникамъ, що зложили на „Библіот. найзн. пов.“ предплату за 2 чверть року, розсылаеся 15 и 16 аркушь повѣсти „Въ оборонѣ чести“.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ
найстарша торговля почтовыми посылками поручае
нето 4¾ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну
Каву Багія за 5·70 зр.
нето 4¾ клгр. найдобôрн грубозерн.
Каву Ява за 6·88 зр.
включно съ опакованьемъ и оплатою цла на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

Der Pain-Expeller
mit „Anker“
есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.
Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй иноразъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ его иннымъ. Тѝ его свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы свое велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячуе, суть найлучшою порукою его скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добрянецкого; *въ Коломыи* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексеевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (8—11)

Schwächezustände
werden bei alten und jungen Männern dauernd unter Garantie geheilt durch die weltberühmten
Oberstabsarzt Dr. Müller'schen
Miraculo=Präparate,
welche dem erschlafften Körper die Kraft der Jugend zurückgeben.
Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Съ днемъ 1 л. мая с. р. отворено
ОГОРОДЪ
на горѣ Высокого Замку во Львовѣ,
при будынку званôмъ „Кавярня“,
до ужитку Всч. П. Т. Публичности.
Гарне тое мѣстце съ величавымъ видомъ на мѣсто и передмѣстя, здоровый и чистый воздухъ, выгôдни проходы робятъ всяку рекляму и заохоту до посѣщаня злишными.
Пôдписаный доложивъ всякого стараня, щобы черезъ внѣшне украшенье огороду и ôтновленье салѣ учинити побытъ учащаючои тамъ П. Т. Публичности якъ найпріятнѣйшимъ.
Ôтъ часу до часу **грати буде на горѣ добôрна капеля** войскова або приватна, о чѣмъ кождого разу донесутъ особно плякаты.
Теплѝ стравы и перекуски, кава, молоко, сметана и т. и., якъ такожь напитки всякого рода будутъ подаватись **тôлько найлучшѝ и по мѣрныхъ цѣнахъ**, означеныхъ пôсля особныхъ цѣникôвъ. — Для выгоды П. Т. Публичности, котра пье минеральнѝ воды, будутъ продаватись ôтъ 1 мая на горѣ Замковôй передъ будынкомъ „Кавярня“ въ годинахъ ранныхъ ôтъ год. 6 до 10 всякѝ роды
Водъ минеральныхъ.
Поручаючи тое предприятье ласкавымъ взглядамъ П. Т. Публичности, остаю
съ глубокимъ поважаньемъ
(1—3) **В. Маршалкевичь.**

Шукаючи порады, переглядае неодинъ хорый газеты и пытаеся, котрому зъ многихъ анонсованыхъ уздоровляючихъ средствъ мае завѣрити? Одно або друге завѣдомленье импонуе своимъ богатымъ содержаньемъ, тожь ôнъ выбирае, хотяй найчастѣйше — совсѣмъ неôтповѣдне! Кто хоче отже уникнути такихъ похибокъ и не выдавати надармо грошій, тому радимо, спровадити собѣ брошуру **Karl Gorischek** „Krankenfreund“ (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6), такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть обговоренѝ подрôбно и точно найбôльше уживанѝ средства, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокоемъ переглянути и выбрати собѣ найлѣпше средство. Тая брошура, котра вже появилась въ 450-ôмъ накладѣ, посылаеся gratis и franco, — не мае отже замовляючій жадныхъ выдаткôвъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну. (6—6)

Die **Oberstabsarzt Dr. Müller'sche**
Miraculo=Injection
heilt gefahrlos in drei Tagen jeden Ausfluss der Harnröhre. Selbst in den veraltesten Fällen.
Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

„CONCORDIA“
Першій львôвскій закладъ погребôвъ
Ф. ОПУХЛЯКА,
зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагае повага того рода обрядôвъ, — поручае свою услугу.
Мае на складѣ всякѝ приборы и займаеся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшѝ. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома есть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдае такожь всякого рода трумны деревлянѝ. — Замовленя выповняе безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.
Якъ **„Concordia“** сповняе замовленя, переконуютъ о тôмъ численнѝ писемнѝ подяки, котрѝ кождои хвилѣ можна переглянути. (11—13)
Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

МАТІСО
впрыскованя и капсôлки
въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручае **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**
К. Крижановского.
Фляшка впрыскованя 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.
Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (2—?)

ВАРСТАТЪ МЕХАНИЧНЫЙ
ГЕНРИКА ЄНИ
(H. JENY)
ул. Жовкôвска, ч. 74, во Львовѣ,
принимае всякѝ репарацій машинъ и знарядôвъ рôльничихъ, якъ такожь посередничитъ при закупнѣ и продажи новыхъ и уживаныхъ машинъ.
Можна набути такожь слѣдуючѝ знаряды господарскѝ: **Паровѝ машины, Льокомобилѣ, Молотѣльнѣ, Кираты, Жниварки, Косѣвники, Екстерпаторы, Плѣвники, Обгортачѣ** и т. д., и т. д. (1—?)

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881 16—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ иножевѝ, поправленѝи патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваеся.
Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.
Гваранція 5-тилѣтна.
Раты тыждневѝ по 1 зр.
Замѣна и специяльнѝ направы.
Човенка, части складовѝ, иглы и олива.
Поручае
ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ
механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.
Машины Зингера въ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

! Для господынь !
Єслибы „кава Franck“, именно
правдива
Генрика Франка сынôвъ
въ Линцу надъ Дунаемъ
не була **добра**, то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.
Хочете отже, **Всечестнѝ господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво
Правдиву каву Франка
ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдписъ:
Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg
Тѝ фабриканты, котрѝ **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.
Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько
Правдивои кавы Франка
съ поименною ознакою
Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg
котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера**, шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и
כשר для жидôвъ כשר
пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.
Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшѝ торговлѣ en gross et detail. (7—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 35. Львôвъ, Середа 6 (18) мая 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·–
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

ÔТПОВѢДЬ ГР. ТААФФЕ
на интерпеляцію пос. Ковальского.

Наконець пôсля пôвчварта мѣсяця зволивъ гр. Тааффе по внесенôмъ черезъ пос. Ковальского упôмненю, ôтповѣсти на интерпеляцію въ справѣ конскрипціи.

„Всѣ жалобы взглядомъ надъужитій при конскрипціи въ Галичинѣ — говоривъ гр. Тааффе— ôтступивъ я галицкому намѣстництву до урядованя, не даючи при тôмъ намѣстництву ніякихъ позитивныхъ вказôвокъ. Галицке намѣстництво совсѣмъ не розпорядило, якъ се тутъ говорено, що конскрипційнѝ бляикеты можутъ бути лише въ польскôмъ языцѣ выповнюванѝ; а коли се мимо того сталося въ гдекотрыхъ чисторускихъ громадахъ, то причина сего почиває въ тôмъ, що органы сихъ громадъ не знаютъ руского языка письменного. Въ численныхъ громадахъ, для котрыхъ задля недостачи ôтповѣдныхъ конскрипційныхъ органôвъ политичнѝ власти самѝ мусѣли установити лиця для переведеня конскрипціи, справдѣ выповнювано конскр. формуляры найчастѣйше въ польскôмъ языцѣ, бо тіи установленѝ органы и тутъ вводили въ житье польскій языкъ, котрый есть урядовымъ въ цѣлôй Галичинѣ. Въ скалатскôмъ повѣтѣ призволено на жаданье громады Ôкно, щобы конскрипційнѝ формуляры були выповнюванѝ по руски. Въ бродскôмъ повѣтѣ всѣ уряды громадскѝ переправляютъ съ собою въ польскôмъ языцѣ, а конскрипційнѝ органы не умѣли руского языка. Труднôсть повстала лише въ Пониквѣ, где пôдбуренѝ (aufgehetzte) громадяне заявили, що не допустятъ списувати конскрипціи, если она не буде переводитись въ рускôмъ языцѣ. Староста выдавъ строге упôмненье до начальника громады, а притôмъ замѣтивъ, що ничого не стоитъ на перешкодѣ, рускій языкъ записовати яко домашный, и що при дальшôмъ опорѣ буде выслана асистенція войскова. Се енергичне (але чи и легальне?) выступленье муситъ бути одобрене, тымъ бôльше, що староста казавъ справити всѣ довôльнѝ вписы, такъ що въ тôй громадѣ, хоть тамъ есть рим.-кат. приходство, тôлько двѣ родины вписано съ польскимъ языкомъ домашнымъ. Що до поодинокихъ случаѣвъ, наведеныхъ въ внесеныхъ протестахъ, то ихъ найбôльша часть узнана намѣстництвомъ яко безъосновна. Протестъ що до покликаня народныхъ учителѣвъ на комисарѣвъ конскрипційныхъ есть безпредметовый, бо не ма ніякого законного припису, котрыйбы се заказовавъ. Где мимо спротивленя списованыхъ, записано фалшивѝ данѝ, тамъ ихъ опôсля при ревизіи конскрипційныхъ аркушѣвъ справлено. (!) Доходженя выказали такожь, що поодинокѝ рускѝ комисарѣ конскрипційнѝ вписовали яко Русинôвъ такѝ особы рим. кат. вѣроисповѣданя, котрѝ исторично (?!) говорятъ въ дома по польски. Се надъужитье усунено въ наслѣдство строгого приказу старостôвъ. Многочисленнѝ скарги, пôднесенѝ въ жалобахъ о обезчещуваню Русинôвъ представляются (намѣстництвомъ) яко неправдивѝ. Зъ сего представленя оказуеся, що въ загалѣ пôднесенѝ жалобы противъ поступованя галицкихъ властій суть безъосновнѝ, а где було неправильне поступованье поодинокихъ комисарѣвъ, тамъ се вже усунено, и министеръ не видитъ причины, що нибудь бôльше въ тôмъ взглядѣ заряджувати“.

Се есть цѣла ôтповѣдь, яку давъ гр. Тааффе не тôлько на интерпеляцію пос. Ковальского и товар., але такожь и на всѣ, якъ самъ признавъ, многочисленнѝ жалобы зъ цѣлои всхôднои Галичины! Есть се ôтповѣдь, чи лише насмѣшка? Если гр. Тааффе отверто заявивъ, що всѣ пôднесенѝ жалобы ôтступивъ „до урядованя“ галицкому намѣстництву, що одно лише мнѣніе намѣстництва есть для него мѣродайнымъ, що ôнъ має въ Галичинѣ уважати за правду а неправду, за законъ а надъужитье, — то чи не лучше було ôтъ разу сказати, що гр. Тааффе не може и не хоче бути высшимъ судіею надъ пôдвладнымъ собѣ намѣстництвомъ, не може отже узнати вины и надъужитя тамъ, где пôсля мнѣнія намѣстництва нема вины и надъужитя. Дивна мѣшанина понятій правныхъ выходитъ зъ сеи ôтповѣди. Разъ, можна було писати выказы конскрипційнѝ по руски, и жаданье громады Ôкна було совсѣмъ законне, навѣть въ очахъ гр. Тааффе, въ друге знову таке саме жаданье громады Пониква есть вже совсѣмъ незаконне, а за то силованье чисторускои громады до переведеня конскрипціи въ польскôмъ языцѣ есть вповнѣ оправдане, а загроженье войсковою екзекуціею такого „законного“ приказу старосты — „muss gebilligt werden“! Всѣ жалобы, всѣ факты, всѣ доказы — все то неправдиве — чому? Бо такъ сказало намѣстництво! Ба гр. Тааффе мавъ навѣть ту смѣлôсть въ бѣлый день сказати, що нема ніякого законного припису збороняючого учителямъ бути конскрипційными комисарями! Чи се такожь сказало намѣстництво? Сего ачейже не могло оно сказати, бо есть розпорядженье галицкого намѣстництва зъ р. 1869, обвѣщене учителямъ*), котре именно збороняе учителямъ брати участь въ конскрипціи! Пôсля того можемо еще сподѣватись, що намъ ôтповѣдятъ на яку интерпеляцію о кривдахъ Русинôвъ: „нема ніякого законного припису, котрый бы заказувавъ кривдити руску народнôсть, нема ніякого законного припису о рôвноуправненю Русинôвъ“! Въ тôмъ взглядѣ справдѣ много поучаючою есть ôтповѣдь гр. Таффе, бо галицке намѣстництво и его пôдвладнѝ органы суть пôсля мнѣнія гр. Таффе единою инстанціею, котра безъапеляційно рѣшае не тôлько о тôмъ, що Русинамъ дозволено, а що недозволено, але и о тôмъ, чи якій законъ державный обовязуе чи нѣ!

Борба противъ жидôвъ
на Украинѣ.

Кіевъ, 29 цвѣтня (11 мая).

Писавъ вже я вамъ въ первôмъ письмѣ, яка отсе нова тревога розбудила у мене кортячку, выхилити свого носа у нашу „нову колѣѣвщину“ — такъ звутъ теперь вже у насъ сей погромъ жидôвскій. На дворѣ стояла погана погода, дощь цяпотѣвъ якъ жидôвскѝ слѣзы, а холодный вѣтеръ надувавъ зъ пôвночи разъ у разъ новѝ сивѝ хмары, якôбы нѣсся жидôвскій пухъ по воздусѣ. А все жь таки всѣ улицѣ Кіева залюднились народомъ та войскомъ. По стѣнахъ домôвъ вже розлѣплено губернаторскій приказъ: не збиратись въ товпы! А тутъ далекій гомôнъ, крикъ та якась неначе пôдземна гуркôтня такъ и накликаютъ людій. Чую, знову бютъ жидôвъ на Подолѣ. На силу перебрався я до городскои думы, а дальше вже й не вспѣвъ, скрôзь вже тутъ стояли ланцухи вôйска та замкнули улицѣ. Тутъ еще й самъ губерн. Дрентеленъ выѣхавъ у колясѣ порядкувати, вговорювати бунтовщикôвъ. Свита генералôвъ та полковникôвъ на коняхъ окружила колясу, щобъ, бачте, лекше було губернаторови вговорювати товпу! Що правда, нашъ теперѣшный губернаторъ любитъ параду и свѣтлу свиту. Пôдъ окомъ губернатора рысцемъ пôгнались козаки на Подôлъ, где якъ у казанѣ знову клекотѣло та варилось, двигнулись и пѣшѝ салдаты, бо кажутъ, знявся пожаръ на Канавѣ. „Отсе кôнчаютъ жидôвъ“, гдекто прошептувавъ помѣжь публикою, що цѣкаво глядѣла на бушованье товпы. Губернаторска коляса тожь двигнулась напередъ, та ледви опинилась на скрутѣ Александровскои бѣля фонтанны, якъ тутъ же зъ долу налетѣла товпа може въ 100 чоловѣкôвъ, съ крикомъ, зыкомъ та свистомъ та съ яростію накинулась на контору Шпильмана. Стукôтня и дикій крикъ сполохали коній губернаторскои колясы, а тутъ еще, — чи камѣняка, чи що таке инше влучило коня полковникового въ саму голову; кôнь спялився, неначе ôтъ болю почавъ крутити головою та рватись а полковникъ бебехнувъ объ землю. Се вже розжарило старшину; мигомъ накликано козакôвъ, що почали нагайками пражити товпу, всю збили у купу и окруживши навколо пôгнали еи въ гору по Александровскôй въ казармы. Теперь вже разъ-вразъ видко було, якъ салдаты пôдъ карауломъ вели въ казармы то бôльшѝ то меншѝ ôтдѣлы. Салдаты почали розгоняти и публику.

Коло полудня дали знати, що коло вокзалю (двôрця желѣзницѣ) скоилось нове лихо. Дворець желѣзницѣ наврядъ совсѣмъ у противнôмъ кôнци Кіева. Тамъ вже ôтъ недѣлѣ товпилась жидова, щобъ досѣсти поѣзду та накивати пятами. Весь дворець окружило войско та жандармы. Натовпилось жидовы що не мѣра. Що тôлько богатше, що вспѣло захопити кôлька копіёкъ, все помчалось на втѣкача у дворець. Черезъ одинъ день дворець ставъ жидôвскимъ обозовищемъ. Отже й ôтъ Соломенки попри дворець перекралась нова товпа, може въ пятьдесять чоловѣкôвъ, та закричала: „пойдемъ на Бродского!“ Хижо перелетѣли „братчики“ Шулявску, загнули на Жиляньску улицю и повернулись на Безаковску навпростець до бровару Бродского. Скôлька „братчикôвъ“ почало гримати въ ворота, а за той часъ зъ 30 чоловѣкôвъ перебралось обходомъ зъ заду крôзь частокôлъ и почало бушувати по бровари. Скоро выломано й ворота и товпа вôрвалась у двôръ. У броварѣ организовано оборону та не довго встояли броварскѝ паробки противъ напору товпы, та мабуть они жь самѝ прилучились скоро до неи. Ледво що почали ломати дверѣ и ôкна та добиратись до середины, якъ вже й наспѣло войско и полиція и окружила броваръ. Почалась теперь розправа мѣжь салдатами а „братчиками“. Ротный потребувавъ здачѣ и погрозивъ, що буде стрѣляти. Товпа ôтповѣла крикомъ, камѣня градомъ посыпалось, ранило скôлька салдатôвъ и ротного. Въ ôтповѣдь на то почали салдаты стрѣляти. Товпа почала розбѣгатись; салдаты стрѣляли не богато розбираючи. Такъ и выйшло, що пострѣляли самыхъ невинныхъ, совсѣмъ безъучастныхъ. Забили одну старушку, одну мѣщанку, одного гимназіяста 14-ти лѣтъ, одного розносщика газетъ, се все самѝ безъучастнѝ въ нападѣ, а крôмъ того убито еще й трехъ изъ самои товпы. Се вперший разъ пôсля дводневнои колотечѣ полялася кровь не зъ вины „бунтовщикôвъ“, полялася кровь невинныхъ. Сумно й згадати! Зъ помѣжь товпы одна часть пробилась крôзь ряды вôйска и счезла середъ численнои публики, що тутъ зъ всѣхъ бокôвъ назбиралась на „побоевищу“, зъ цѣлои товпы арештовано 30 чоловѣкôвъ и ôтведено въ казармы. Самъ броваръ Бродского не потерпѣвъ богато.

Сею крôвавою приключкою кôнчаю мое оповѣданье про „нову Колѣѣвщину“ у Кіевѣ. У 2 год. съ полудня дали знати про пожаръ на Деміѣвцѣ, за Байковою. Густа хмара дыму залягла захôдно-полудневу окраину Кіева. Съ алярмомъ поспѣшило туда войско и скоро притушило огонь. Всѣляково розказуютъ про сей огонь. Однѝ кажутъ, що товпа народа почавши грабувати жидôвскѝ шинки та винокурнѣ на Деміѣвцѣ, порозбивала богато бочокъ съ горѣвкою, а опôсля выкидаючи всяку рухлядь зъ жидôвскихъ домôвъ небережно почала й выкидати паки съ сѣрниками и тымъ розжарила огонь, що прожогомъ обнявъ всю горѣвкою напоену землю; другѝ кажутъ, що сежь таки самѝ шпекулянты жиды-винокурцѣ пôдклали огонь, щобъ заробити на своихъ высоко забезпеченыхъ винокурныхъ заводахъ. Не розбирешь, чія правда.

Изъ Кіева розлялась бунчужна товпа „братчикôвъ“ широко навкруги цѣлого Кіева на якихъ 14 верстовъ. Се вже втѣкавъ народъ изъ Кіевского побоевища до себе до дому и скрôзь по дорозѣ нѣвечивъ жидôвскѝ коршмы та селища. Пôйшла слава про Кіевскѝ гарцѣ съ жидами далеко по селахъ та и тамъ пôдъохотила народъ до пôмсты надъ „людскими піявками“. За той часъ у Кіевѣ вже все притихло, бо по приказу губернатора почали вже салдаты скрôзь на добре побивати и розганяти народъ. Жиды вдарились съ великими жалобами не то до самого губернатора, але й въ Петербургъ, наробили страшного рейваху, що, бачь, у Кіевѣ настала крôвава революція, не то побиваютъ а й живцемъ рѣжутъ! Такъ и прійшовъ приказъ: принять строгіи мѣры Пôдъ вечеръ все втихомирилось, бушували еще тôлько полицейскѝ по домахъ та вразъ съ салдатами заганяли полапаныхъ „братчикôвъ“ въ казармы, або переводили переляканыхъ жидôвъ въ крѣпôсть пôдъ охорону губернаторшѣ Маріи Александровны Дрентеленъ. За лаврскими воротами у каменнôмъ сараю назбиралось скôлька тысячь самого обдертого пролетаріяту жидôвского и розтаборилось пôдъ голымъ небомъ.

Въ самôмъ городѣ пôдъ вечеръ вже почали що смѣливѣйшѝ жиды выкрадатись изъ своихъ норъ та збирати свое порозкидане, поломане, та поторощене добро. Скôлько добра жидôвского справдѣ понищено, скôлько жидôвскихъ домôвъ поруйновано, сего годѣ еще теперь сказати. Скрôзь по городѣ стоятъ еще ряды салдатôвъ, спиняютъ проходъ, та й небезпечно пробиратись у Подôлъ, щобъ не попасти въ яку халепу*). Тôлькожь на всякій случай дуже богато понищено добра жидôвского. У самому Днѣпрѣ мало потонути скôлька сотень пудôвъ цукру и всякихъ купецкихъ припасôвъ; не мало вылялося туды горѣвки та вина, не мало поплыло съ водою шкôръ, футеръ, шовковыхъ и всякихъ иншихъ матерій. Не мало сего всего поталовано въ болотѣ, пôрвано на клочья, не мало порозбивано, поломано. Весь Подôлъ глядитъ теперь неначе яка велика руина. Тôлько що христіяньскѝ домы збереглись неторканѝ, за то жь мало що не всѣ жидôвскѝ домы поруйнованѝ, съ побитыми ôкнами, поломаными дверми, порепаными стѣнами,

*) Гл. ч-о 100 „Дѣла“ зъ р. 1880: „Допись зъ Снятына“.

*) Нещастье.

пôбтрываными ôконницями та потороще-ными выставами. Въ домахъ и по улицяхъ порозкидане лохмôтье, потороща мебель разомъ змѣшана съ пухомъ пороздираныхъ подушокъ та перинъ. Товпа народа видко такъ и любувалась въ драчцѣ перинъ и бебехôвъ жидôвскихъ! Всего понищеного добра начисляютъ на бôльше якъ на двѣ десятки миліонôвъ рублѣвъ, тôлько ся цифра далеко не певна. Вся торговля на Подолѣ застановлена. Всѣ торговцѣ перенеслись теперь на Крещатикъ, що й безъ того бувъ вже доси центромъ великихъ торговцѣвъ. Побоюются, що богато купцѣвъ жидôвскихъ обанкрутится, що й може гдекотрымъ товариствамъ убезпечаючимъ прійдеся лопнути пôсля такои руины, бо богато зъ понищеного добра есть забезпечено. Тôлькожь зъ другого боку ажь надъ мѣру пересадили жиды въ своѣмъ крику та бѣдканю, мовь бы вже й справдѣ всѣхъ жидôвъ та все жидôвске добро понищено. Набиреся его еще на стôлько, щобы жиды наново почали у насъ хозяйнувати. Тымъ то цѣла та „нова колѣѣвщина“ не розвязала сего пытаня жидôвского, она тôлько звернула гадки всѣхъ тямущихъ на се пытанье и каже надъ нимъ глубоко задуматись, щобъ не прійшлось въ друге переживати такои лютости народа, може еще страшнѣйшои, ширшои и, хрань Боже, чи не крôвавои. Була се месть народа надъ експлюататорами, тôлькожь одною местію не усунешь самои експлюатаціи, она скоро пôдôйме свою голову, якъ тôлько наша жизнь не повернеся на лучшу дорогу народного житя и поступу.

Бесѣда пос. о. Озаркевича

выголошена на 147 засѣданю палаты пословъ дня 5 мая с. р. при дебатѣ буджетовôй въ дѣлѣ щорôчнои запомоги душпастырямъ.

Я зголосився до слова при главѣ „Потребы фонда религійного“ длятого, щобы зробити гдеякѝ уваги до §. 19 о запомогахъ католицкихъ душпастырѣвъ. Нема сомнѣнія, що запомога убогихъ католицкихъ душпастырѣвъ есть неоспоримою конечностію. О тôмъ свѣдчитъ той фактъ, що ôтъ р. 1873 высока рада державна рôкъ въ рôкъ призволяе на тую цѣль кредитъ. Однакожь тая помôчь дуже часто приноситъ лишь илюзоричну користь, а то длятого, що именно зъ политичныхъ взглядôвъ найчастѣйше душпастырѣ найбѣднѣйшѝ бувають ôтъ запомоги выключанѝ.

Я вже минувшого року подрôбно розôбравъ въ отсѣй палатѣ причины такого мачушиного поступованя. Помимо того однакожь зло совсѣмъ не направлене, а существуе однаково й доси; политичнѝ власти мають необмежену волю кождого нелюбленого душпастыря пôдозрѣвати и позбавити запомоги.

Всяке безосновне пôдозрѣнье кого-небудь уважаесь по закону карыдостойнымъ, а тôлько пôдозрѣванье грецко-католицкого священика не пôдтягнене пôдъ параграфы карнѝ, хочбы той священикъ въ наслѣдство того незаслуженого пôдозрѣня навѣть гинути мусѣвъ. Ба що навѣть, ôнъ не може поважитись пôднести свого придушеного голосу о помôчь, бо боится на будуще еще тяжшихъ переслѣдованъ. Дальше мушу замѣтити, що роздѣлюванье запомоги душпастырямъ есть незаконне, бо основуесь на проектѣ закона о урегулѣваню дотаціи католицкихъ душпастырѣвъ, предложенôмъ высокôй палатѣ въ р. 1876, и на дотычнôмъ министеріяльнôмъ розпорядженю. Той незаконный modus procedendi стаеся при фактичнôмъ роздѣлюваню запомогъ еще незаконнѣйшимъ, позаякъ совсѣмъ природно мусятъ потерпѣти и пасти жертвою тіи душпастырѣ, котрѝ выповняючи свои политичнѝ права н. пр. при выборахъ голосували за рускимъ кандидатомъ, якъ се дѣялось и дѣесь въ коесôвскôмъ повѣтѣ, або котрѝ въ свого душпастырского званія и становища не все хотятъ старостѣ бути готовыми до такихъ услугъ, котрѝ належатъ до обсягу дѣланя громадскои зверхности, а то и би слугъ. А при предложеню, кто мае дôстати запомогу и яку, не ма ніякои контролѣ. Ординаріяты ôтъ того выключенѝ; староство само одно есть въ тôмъ дѣлѣ оцѣняючою инстанціею. Предложенье староства иде ôттакъ до ц. к. намѣстництва, тамъ еще розважуесь, ажь напослѣдокъ приходитъ до министерства. Якъ сказано, жаденъ душпастырь не знае, яка его судьба стрѣтитъ, — чи ôнъ записаный на листѣ щасливцѣвъ, чи нѣ, — и ажь наконець при роздѣлюваню запомоги довѣдуесь съ зачудованьемъ, що ôнъ перепавъ. Причины, длячого ему ôтмовили запомоги, ему не скажутъ и ôнъ мусить съ фактомъ погодитись.

Неразъ подыбаются такѝ душпастырѣ, що маютъ ôтвагу свою до неба вопіющу кривду предложити безпосередно министерству и просятъ его, щобы таки признало имъ запомогу. И щожь дѣесь съ тыми прошенями? Министерство ôтсылае ихъ до намѣстництва, щобы здало справу, а намѣстництво знову до староства съ тымъ самымъ препорученьемъ. Результатъ такій, що тіи власти обстаютъ консеквентно при своихъ попередныхъ справозданяхъ, значитъ — представляютъ просителя недостойнымъ запомоги, бо якъ инакше й бути може, коли на жалобу душпастыря выдае вырокъ тая сама власть — а она предсѣ сама себе не засудитъ. Але що ще: черезъ жалобу до министерства душпастырь дразнитъ еще бôльше противъ себе обѣ низшѝ власти, намѣстництво и староство, и може вже безпечно рукою махнути на всякѝ будущѝ запомоги и взгляды, — они для него пропали на завсѣгды.

Урядове дѣловодство у низшихъ властій тягнесь дуже поволи, тымчасомъ уплыне рôкъ, кредитъ запомоговый перестае дѣйствувати, бо по роцѣ останокъ нероздѣленого гроша вчислюесь до касы державнои, и тогды оправдуются совсѣмъ справедливо: „На той рôкъ, за котрый душпастырѣ просятъ о запомогу, нема вже кредиту“ и прошенье найчастѣйше ôткидаютъ. Я не утверджую, що такъ все дѣесь, бо гдеякѝ душпастырѣ таки одержатъ часомъ опôсля запомогу, але тôлько тогды, коли министерство або завôзве низшѝ власти, щобы якъ найскорше предложили справозданье, або коли министерство якимъ способомъ само пересвѣдчилося морально о противозаконнôмъ поступку. И таку то власть надъ католицкими душпастырями присвоюютъ собѣ политичнѝ зверхности на пôдставѣ конфессійного закона зъ 7 мая 1874 (Дн. З. Д. Ч. 50), а именно: судити политичне поступованье душпастырѣвъ и надъ ними безобмежено верховодити и панувати.

Въ случаю, колибъ яка вина душпастыря дѣйстно була доказана, я не мавбы ничого противъ такому поступованю, але карати когось немилосердно безъ всякого переведеня доказу, безъ переслуханя, безъ доказаня вины, се ніякимъ чиномъ несходится съ змысломъ законодавства. Навѣть злочинцеви треба доказати вину, закимъ его осудится; якъ отже можна такѝ значнѝ кары накладати на душпастыря, котрый хочь совсѣмъ несвѣдомый своеи вины, мусить пôдпадати карному засудови, и то безъ всякого можливого ôткликаня. Справдѣ годѣ поняти, пôсля якихъ правилъ поступаютъ въ австрійско-католицкôй державѣ съ католицкимъ душпастырскимъ духовеньствомъ. Тое духовеньство уважаесь вынятымъ зъ пôдъ закона, а особливо грецко католицке въ Галичинѣ. Ему часто грозятъ тымъ, що будутъ остро бачити, чи заховуе приписы патенту Іосифиньского о jura stolae, патенту, котрый передъ 100 лѣтами мавъ совсѣмъ инше значенье, якъ въ теперѣшныхъ дорогихъ часахъ; духовеньство тое руйнуютъ, пôдкопуютъ его повагу передъ громадами, а коли часомъ грозитъ яке небезпеченьство державѣ, тогды звертаются до него съ найбôльшою гречностію; колижь знову небезпеченьство вже пройшло, коли руске духовеньство своимъ вплывомъ на народъ поучаючо подѣйствувало и дѣломъ показало правительству свою вѣрнôсть и привязанность, — тогды оно вже непотрѣбне, ему кажутъ, що оно сповнило тôлько свою повинность, его знову пôдозрѣваютъ яко политично непоправного, на него паде ударъ за ударомъ, ба навѣть въ справахъ чисто матеріяльныхъ узнаютъ его недостойнымъ запомоги, котра ему належится не precario modo, але совсѣмъ по закону, бо запомога роздѣлюесь зъ податкôвъ фонду религійного.

Якъ я вже на вступѣ моеи промовы сказавъ, запомога роздѣлюесь пôсля проекту закона при тайныхъ инструкціяхъ низшихъ властій политичныхъ. Еще булобъ яко-тако, колибы бодай поступовано при тôмъ оглядненѣйше и не въ способъ право вопіющо оскорôляючій. Однакожь такъ дѣесь: политичнѝ власти почислили самовôльно въ поодинокихъ приходахъ мѣстцевѝ доходы приходскѝ и многѝ парохіи поставили на основѣ проекту закона въ р. 1876 понадъ вызначену тогды конгруу 400 зр. а. в. Завсѣгды поклику-ется на тое, що для выслѣдженя доходôвъ дотаційныхъ потрѣбно зôзнаня зъ стороны бенефиціята, а тымчасомъ правительство само отаксувало фундаціи безъ запытаня ординаріятôвъ и бенефиціятôвъ, — и се урядова загадка, якъ обчисленѝ доходы якоинибудь бенефиціи. Душпастырь не повиненъ такожь знати, чи ôнъ може мати на пôдставѣ проекту закона право до запомоги, чи нѣ, ôнъ мусится лишь смирно пôддати своѣй нещасливôй судьбѣ, ôнъ не смѣе навѣть спытати, якимъ то способомъ все тое такъ дѣесь.

Булобы дуже пожаданымъ, приложити справедливѣйшу мѣру въ такъ важнôй для духовеньства справѣ, а особливо для грецко-католицкихъ священикôвъ въ Галичинѣ, жонатыхъ, яко ôтцѣвъ родины крайно убогихъ, такъ, що мусятъ навѣть боротись о кусникъ насущного хлѣба. Именно правительство не повинно вже на будуще поступати съ нуждою духовеньства такъ незаконно, якъ я се выказавъ, але бôльше по людски. Правительство нехай не опираесь на новозробленыхъ почисленяхъ поодинокихъ бенефицій черезъ политичнѝ зверхности, бо оно мае пôдъ рукою правдиво вѣрну пôдставу, а то доповненье конгруы, кождому душпастыреви рôчно признане зъ религійного фонду. Нехай отже правительство дальше доповнитъ недостаючу до того конгруального доповненя квоту въ мѣру даного кредиту, и тымъ рѣчь буде залагоджена.

Я пôднѣсъ тіи уваги, и хочь не ставлю ніякого внесеня, то однакъ взываю правительство, щобъ оно ôтступило ôтъ теперѣшнои несправедливои системы и въ тôй такъ жизненно важнôй для душпастырского священьства справѣ, вступило на дорогу справедливости. (*Славно!*).

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) На 149 засѣданю палаты пословъ (першôмъ по короткôй перервѣ зъ причины вѣнчаня арх. Рудольфа) забравъ голосъ при спеціяльнôй дебатѣ буджетовôй надъ позиціею „Середнѝ школы“ нашъ посолъ, Кулачковскій и промовлявъ за увôльнюваньемъ ученикôвъ гимназіяльныхъ ôтъ оплатъ школьныхъ заразъ въ першôмъ курсѣ першои клясы, чого доси не бувало, а що ôтстрашуючо вплывае на родичѣвъ убогихъ ученикôвъ. Дальше промовлявъ пос. Кулачковскій противъ покривдженю руского языка въ гимназіяхъ и жадае, щобы засада рôвноуправненя народностій була и въ Галичинѣ переведена. Въ гимназіяхъ всхôдной Галичины число ученикôвъ рускои и польскои народности майже рôвноважится, а помимо того у всѣхъ всхôдно-галицкихъ гимназіяхъ (крôмъ однои во Львовѣ) языкъ выкладовый польскій. Бесѣдникъ збивае всякѝ можливѝ закиды противъ потребы рускихъ гимназій и жадае утвореня тыхже. На слѣдуючôмъ 150 засѣданю тягнулась дальше дебата буджетова. При позиціи „Школы народнѝ“, на котрѝ поставлено суму 1,759.766 зр., забравъ голосъ пос. сов. Ковальскій и говоривъ о польскихъ порядкахъ въ рускôмъ школьництвѣ народнôмъ, о тôмъ, якъ то у насъ въ народныхъ школахъ учителѣ звычайно по наказу инспекторôвъ надъуживаютъ свого призваня, не сѣютъ науку, але пропагуютъ политику польску, якъ то у насъ много рускихъ школъ народныхъ, повставшихъ зъ рускихъ фундацій перепольщено совсѣмъ, або заведено языкъ мѣшаный а фактично одинъ тôлько польскій, хотяй въ дотычныхъ селахъ не ма совсѣмъ польскихъ дѣтій, и т. д. Сов. Ковальскій представивъ палатѣ господарку рады школьнои на примѣрѣ голоснои пригоды съ рускою громадою Долга въ калускôмъ повѣтѣ и иншими громадами, котрѝ совсѣмъ законно жадали выключно руского языка выкладового въ своихъ школахъ. Рôвножь обговоривъ сов. Ковальскій неправности, якѝ дѣются въ семинаріяхъ учительскихъ. Обѣ бесѣды нашихъ пословъ Ковальского и Кулачковского подамо небавомъ въ цѣлости.

На 51 засѣданю велась дальше розправа буджетова, а именно надъ выдатками министерства скарбу на администрацію финансову. Зъ рускихъ пословъ забравъ голосъ о. Озаркевичъ и внѣсъ резолюцію о змѣнѣ дотеперѣшнои екзекуціи податкôвъ. Резолюція его зôстала достаточно пôдперта. Другій разъ на тôмже засѣданю промовлявъ о. Озаркевичъ въ справѣ соли, а именно выступавъ противъ поступованя правительства, котре нищитъ ôтпадки при выробѣ соли, засыпае жерела сольнѝ, щобы убогій народъ рôльничій не мôгъ съ нихъ користати, и вôзвавъ правительство, щобы задля убогои людности знижило цѣну соли.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Двѣ незвычайнои ваги рѣчи зъ послѣдныхъ часôвъ внутрѣшного стану Россіи занимаютъ въ теперѣшнôй хвили увагу не тôлько Россіи, але й цѣлои Европы, — обѣ звѣстнѝ вже нашимъ читателямъ, — именно: великій рухъ противжидôвскій, обхватившій собою цѣлу Украину и вызначившійся такими грôзными сценами въ Кіевѣ, Єлисаветградѣ и другихъ мѣстцяхъ, и новый манифестъ царя, выданый по весняной войсковôй парадѣ въ Петербурзѣ. Що до першои справы, противжидôвскихъ безпорядкôвъ, то цѣкаве тое, що россійскѝ дневники такъ столичнѝ якъ и провинціяльнѝ бачутъ причину безпорядкôвъ въ ненависти жидôвъ, не яко представителѣвъ другои расы або религіи, але яко представителѣвъ „хищничества“, лихвы, експльоатаціи. „Голосъ“ пôдноситъ яко характеристичнѝ факты тіи, що въ Єлисаветградѣ при 40-годиннôмъ бушованю кôлькадесять тысячного народа лучився одинъ тôлько случай смерти — се доказуе, що кровавѝ инстинкты не заволодѣли масою народа, — и що товпы народа не грабили для наживы жидôвского добра, а тôлько нищили; навѣть паперовѝ грошѣ захопленѝ дерли. „Недѣля“ рôвножь бачитъ причину безпорядкôвъ въ економичныхъ ôтношеняхъ. „Новое Время“ вказуе на фактъ, що доси тôлько мѣскѝ жителѣ (н. пр. въ Одессѣ 1871 р.) пôдносились на жидôвъ, теперь и селяне до того взялися. „Новое Время“ пôдноситъ дальше, що жиды, котрѝ все гнетутъ селянина, сего року подвôйнымъ тягаромъ налягли на него, бо сего року, якъ звѣстно, пануе на Украинѣ велика дорожня хлѣба зъ причины тогорôчныхъ неурожаѣвъ, — а при такôмъ народнôмъ нещастю якъ голодъ, жиды-торжники гôрше тои пявки ссутъ послѣдну кровь, послѣдный крейцарь зъ убогого селянина христіянина.

Перейдемъ до другои рѣчи, до царского манифесту. Мы вже въ минувшôмъ числѣ подали коротенько его характеристику. Въ манифестѣ высказана будуща политика нового царя въ слѣдуючихъ словахъ: „голосъ Божій наказуе намъ стати бодро на дѣло правленя, въ упованію на Божій промыслъ, съ вѣрою въ силу истины самодержавнои власти, котру мы покликанѝ утверджати и охороняти для блага народного ôтъ всякихъ на ню „покушеній“. Тіи слова не потребуютъ близшихъ выясненъ. Якъ не можна яснѣйше новый царь говоритъ въ манифестѣ народови, що не думае лишатися „самодержавнои“ власти, унаслѣдженои по батьку, и що не тôлько не дасть конституціи, не розширитъ и не утвердитъ автономіи,—але противно „бодро“ возьмесь до „утвердженя“ самодержавнои власти. Не треба й казати, що такій манифестъ дуже скорбно и пригнетаючо подѣйствувавъ на весь россійскій народъ. Манифестъ выповѣдае борбу на житье и смерть съ нигилистами, „недостойными извергами“, „гнусною крамолою“, взывае народъ до тои борбы, — а натомѣсть не дае й одного луча надѣи, и однымъ словомъ не нагадуе на народнѝ бажаня и потребы, котрыхъ народъ смѣло почавъ бувъ домагатися передъ смертію царя Александра II въ газетахъ и земствахъ. Никто запевно не надѣявся, щобъ новый царь першимъ дѣломъ давъ повну конституцію и парляментъ, але все таки и никто не надѣявся, щобъ новый царь ничого не давъ и стоявъ при репрессіи, котра всюда въ исторіи, а такожь и въ исторіи послѣдныхъ лѣтъ нанованя Александра II, назначена кровавыми сценами. Манифестъ царя приняли россійскѝ поступовѣйшѝ газеты съ великимъ отчаяньемъ, „Порядокъ“ н. пр. пише въ тôмъ змыслѣ: „терпѣлисьмо, будемъ и дальше терпѣти“. Заграничнѝ же газеты, кромѣ офиціяльныхъ прускихъ, всѣ згôдно сожалѣютъ надъ тымъ манифестомъ и уважаютъ его першимъ плодомъ реакційнои партіи, котра пôддобрилась цареви и свѣдомо чи несвѣдомо готовитъ ему що найменьше прикрѝ непріятности въ будущôмъ. Пытанье заходитъ, якимъ чиномъ прійшло до такого манифесту. Коли передъ тымъ всюда тôлько говорено и писано о побѣдѣ либерального Льорисъ-Меликова надъ реакційною камарилею? Ôтповѣдь на тое пытанье цѣкава и буде, надѣятись, незабавомъ дана. Поки що, дневникарѣ именно маютъ новый доказъ, якъ то всякѝ вѣсти зъ Россіи треба принимати cum grano salis. Рѣчь однако певна, що манифесту не укладавъ ни Льорисъ-Меликовъ ни гр. Валуевъ, але прокураторъ св. Синода, Побѣдоносцевъ. Гр. Льорисъ-Меликовъ мавъ по обвѣщеню того манифесту на-ново податись до димисіи, чи, якъ гдеякѝ кажутъ, „заслабнути“. Чи царь принявъ або прійме димисію его, не знати. На Льорисъ-Меликова одинокого покладае народъ россійскій свою надѣю и для того царь вже кôлька разôвъ не хотѣвъ приняти его димисіи.

Зъ новинъ про революційный рухъ донесли газеты одну важну, а именно, що въ Петербурзѣ выкрыто нигилиста, товариша Кобозева, въ особѣ офицера ôтъ маринарки, чоловѣка маетного. Его обвиняютъ о участь въ динамитовôмъ атентатѣ въ Зимовôмъ Двôрци и о доставленье динамиту до пôдкопу Кобозева на Малôй Садовôй улици. Вина его мае бути вже доказана.

До характеристики теперѣшного стану печати въ Россіи подаемъ фактъ, що газета „Порядокъ“, редагована бувшимъ професоромъ петербурского университету, Стасю-

левинемъ, пôдпала вже другôй административнôй карѣ за теперѣшного царя. Недавно ôтобрано ѣй „разничную продажь“ а теперь ôтнято право мѣстити приватнѝ анонсы — обѣ кары вымѣренѝ до того, щобы пôдкопати матеріяльный бытъ газеты. Треба знати, що проф. Стасюлевичь передъ смертію царя Александра II одержавъ ордеръ заслуги на поли дневникарства.

Франція. Въ ôтповѣдно короткôмъ часѣ справа туниска закôнчилась користно для Французôвъ. Франція заключила съ беёмъ Тунису договôръ, на пôдставѣ котрого бей пôддаесь пôдъ политичный и войсковый протекторатъ Франціи.

Якъ звѣстно, Порта передъ тымъ розôслала була циркулярну ноту до державъ европейскихъ, въ котрôй покликувалась на историчне право зверхности надъ Тунисомъ и протестувала противъ вступленю французского войска до Тунису. Франція выдала въ ôтповѣдь Портѣ такожь циркулярну ноту, въ котрôй заперечуе Турціи историчне право протекторату надъ Тунисомъ и совсѣмъ выразно заявляе, що въ случаю, колибъ Турція высылала военнѝ кораблѣ до Тунису, Франція узнасть тое за casus belli и фльота француска не допуститъ кораблѣвъ прибити до берега. Яко причину експедиціи подае нота: разъ, забезпеченье границь на всходѣ Альгеріи передъ нападами племенъ тунискихъ, якъ Крумиры, а друге зломанье всякого чужого вплыву и интригъ противъ Франціи въ Тунисѣ и приневоленье бея, щобъ бувъ еи союзникомъ. Така ôдповѣдь вызвала неприятнѝ чувства въ Константинополи, Римѣ и Лондонѣ. Порта налякалась погрозы французскои и ôтступила ôтъ проекту оружнои интервенціи въ справѣ туниской.

Тымчасомъ войска французскѝ въ Африцѣ безъ опору посувались до столицѣ Тунису. Дня 1 мая генералъ Бреаръ пôдôйшовъ съ своимъ войскомъ ажь пôдъ Бардо пôдъ самымъ Тунисомъ. Посолъ французскій, Рустанъ просивъ бея о авдієнцію для Бреара. Въ Бардо принявъ бей Бреара. Беаръ заразъ предложивъ беєви договôръ, складаючійся зъ 10 артикулôвъ; найголовнѣйше постановленье договору есть тое, що въ Тунисѣ мае бути постановленый французскій министеръ-резидентъ, котрый мае стерегти, щобы постановленя договору були сповнюванѝ. Бей зажадавъ часу до намыслу и по чотырехъ годинахъ пôдписавъ договôръ пôдъ условіемъ, що войска французскѝ не вступлятъ до его столицѣ, Тунису, и не займутъ еи. Бреаръ запевнивъ бея, що того не буде. Посолъ Рустанъ мае бути именованый министромъ-резидентомъ въ Тунисѣ. Такъ отже скôнчилась експедиція француска до Тунису съ тріюмфомъ для Франціи. Она вывоювала собѣ протекторатъ надъ Тунисомъ, бо пôсля договору она мае заступити его на внѣ, мае право, коли тôлько окажеся потреба заняти войскомъ поодинокѝ стратегичнѝ пункта въ Тунисѣ, а навѣть застерегла собѣ въ договорѣ право вглядати въ финансове господарство Тунису. Бôльше вже Франція не могла зыскати.

Болгарія. О малôмъ княжествѣ болгарскôмъ заговорили теперь богато. И не диво, бо все таки цѣкава рѣчь, що станеся тамъ дальше по звѣстнôй проклямаціи кн. Александра, чи князь, екс-офицеръ прускій, лишится при коронѣ, чи нѣ, и въ загалѣ чи въ наслѣдство евентуальныхъ выпадкôвъ не прійде до якого нового заколоту на балканьскôмъ пôвъостровѣ. Газеты россійскѝ съ негодованьемъ ôтнеслись до поступку болгарского князя, зломившого конституцію. „Голосъ“ бачитъ въ тôмъ интригу Австріи а „Порядокъ“ интригу Бисмарка, котрому солею въ оцѣ широка конституція Болгаріи. Обѣ газеты россійскѝ не розминаются съ правдою; вѣденьскѝ газеты рôвножь утверджуютъ, що кн. Александра пôдчасъ его недавного пробуваня въ Берлинѣ поучивъ Бисмаркъ, якъ мае собѣ порадити, а у Вѣдни згодились на инструкціи Бисмарка. До „Neue fr. Presse“ доносятъ зъ добре поинформованого жерела о самôмъ болгарскôмъ князю такѝ рѣчи: Князь занадто гордый на свою корону, щобъ еи коли добровôльно зложивъ. Противно, ôнъ ужіе всѣхъ усилій, щобъ собѣ еи забезпечити. Ôтъ положеня князя зависитъ его одруженье съ княгинею Юсуповъ, найбогатшою наслѣдницею въ Россіи, котрои маетокъ числятъ на 50 миліонôвъ. Вѣнчанье мае наступити, коли скôнчится будова палаты княжои въ Софіи. Доси живъ кн. Александеръ въ касарни; недавно вынаймивъ собѣ дôмъ съ пятьма комнатами. Теперь касарню розваливъ, а на еи мѣстци будуе палату резиденційну. Спадку по царю Александрѣ II кн. Александеръ не дôставъ; царь бувъ подарувавъ ему, коли тôлько вступавъ на княжій престолъ въ Болгаріи, миліонъ рублѣвъ. Цариця записала ему рôвножь досыть срѣбла и дорогоцѣнностій, але мало грошій.

НОВИНКИ.

— **Рускій комитетъ для выбору посла соймового** ôтъ громадъ повѣтôвъ: **Львôвского, Винницкого и Щирецкого** оголосивъ ôтозву до выборцѣвъ тыхже повѣтôвъ, щобы при выборѣ дня 27 лат. мая ôтдавали свои голосы на руского кандидата, **Федора Царя,** начальника громадского зъ Пôдберезець, одноголосно поставленого и препорученого народнымъ вѣчемъ зъ дня 6 мая.

— **Передвыборчій збôръ выборцѣвъ** зъ округа Львôвъ-Винники-Щирець скликуе рускій комитетъ на вôвторокъ слѣдуючого тыждня, 12 (24) мая. ВП. Выборцѣ зволятъ отже якъ найчисленнѣйше явитись тогожь дня въ великôй сали „Дому Народного“ о год. 11 передъ полуднемъ.

— **Є. В. Цѣсарь** выдавъ ôтручне письмо до министра-президента гр. Тааффе, въ котрôмъ складае подяку всѣмъ народамъ своеи державы за всѣ объявы благожеланя и преданности, за всѣ почестнѝ дарунки, зложенѝ ними въ день вѣнчаня Иайдост. Пары, якъ зарôвно за всѣ фундаціи, основанѝ въ память того торжества. Константуемъ при тôмъ, що Львôв. газ. уряд. умѣстила теперь тое письмо такожь и въ рускôмъ языцѣ (хоть дуже блудно), чого домагались мы еще по ôтъѣздѣ Цѣсаря зъ Галичины, коли то Gaz. Lw подала ôтручне письмо цѣсарске съ подякою до населеня Галичины лише въ языцѣ польскôмъ и нѣмецкôмъ.

— **Впреос. Митрополитъ и Преос. Епископъ** повернули 1 (13) с. м. зъ Вѣдня до Львова.

— **Преосв. Єпископъ Іоанъ Ступницкій** выѣхавъ зъ Вѣдня до Карльсбаду для поратованя свого здоровя.

— **Зъ Стрыя** пишутъ намъ, що въ коротцѣ приѣде тамъ Впреосв. нашь Митрополитъ на визитацію. Вѣсть тая урадовала дуже тамошныхъ мешканцѣвъ, и для ôтповѣдного принятя такъ достойного гостя завязався пôдъ предсѣдательствомъ о. Березовского комитетъ зъ мѣщанъ и интелигенціи.

— **Вечеръ музикально-декляматорскій** товариства „Академическій Кружокъ“ въ память 10-лѣтныхъ роковинъ его основаня ôтбудеся дня 9 (21) с. м. въ сали „Народного Дому“ съ слѣдуючою програмою: 1) Вступне слово тов. Р. Ф. Б.; 2) Вербицкого „Красна зоре, подивися“ — ôтспѣвае хоръ; 3) Лавровского „Надо мною буря выла“ — ôтспѣвае хоръ; 4) Лишта „Соловѣй“ — ôтограе на фортепянѣ тов. Я. В. И.; 5) Грабовича стихъ — выголоситъ тов. Б. И. П.; 6) Верди-го арія зъ оперы „H. Trovatore“ — сольоспѣвъ въ сопроводѣ фортепяна, ôтспѣвае п. В. Н. И.; 7) Луцыка „Къ рускимъ орламъ“ (стихъ О. А. Авдиковского) — ôтспѣвае хоръ. Початокъ о год. 7½ вечеромъ. По тôмъ розпôчнеся забава съ танцями.

— **О. Стефанъ Смольницкій,** пенсіонованый священикъ-ювилятъ епархіи перемыскои, упокоився сими днями во Львовѣ въ 83-ôмъ роцѣ житя а въ 57-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна ему память!

— **О. Михаилъ Дроздовскій,** парохъ Волѣ Довголуцкои деканата стрыйского, упокоився на дняхъ въ 79-ôмъ роцѣ житя а 53-ôмъ р. священьства. Вѣчна ему память!

— **Въ мѣсточку Ягольници** выбухнувъ дня 6 л. мая страшный пожаръ, котрый знищивъ совсѣмъ 36 домôвъ, а кромѣ того 14 домôвъ для осторожности розôбрано. Шкода выноситъ до 100.000 зр.; 97 родинъ остало безъ хлѣба и притулку.

— **При доставѣ дерева** для желѣзницѣ львôвско-черновецко-яскои выкрыто надъужитя. Доставець Глянцъ допускався на гдеякихъ стаціяхъ рôжныхъ шахрайствъ, о чѣмъ донѣсъ дирекціи его власный факторъ. Противъ Глянца выточено слѣдство.

— **Въ справѣ руского касина въ Стрыю** пишутъ намъ: Причиною проволоки въ отвореню руского касина, котре засновано еще 12 (24) марця с. р., есть бракъ ôтповѣдного помѣщеня. Выдѣлъ по всѣлякихъ пертрактаціяхъ мусѣвъ рѣшитись на наемъ провизоричного мешканя до листопада, а за сейчасъ думае уладити тую многоважну для товариства справу. Єсли усунутся гдеякѝ поменшѝ перешкоды, ухвалитъ выдѣлъ вже въ слѣдуючу пятницю [8 (20) с. м.], въ день численного зъѣзду околичного священьства, отворити для касина свôй льокаль (въ домѣ Месинга, недалеко суду). До теперь числитъ товариство 50 членôвъ, але велике одушевленье, яке проявилось на загальныхъ зборахъ, каже сподѣватись, що оно розвинеся гарно и стане осередкомъ духового житя такъ мѣстцевои якъ и околичнои интелигенціи.

— **Зъ Пôдволочискъ** пишутъ намъ дня 30 (12 мая) м. м.: у насъ на недѣлю заповѣли, що въ Волочискахъ пôйде громада на жидôвъ. По мѣстѣ великій пополохъ, жиды выносятся гдесь мовь камфора на села. Чи буде дѣйстно що зъ того — не знати, але на кождый способъ донесемо вамъ. Въ Волочискахъ (с. е. на россійскôй сторонѣ) нема теперь жадного войска; все выслано до Жмеринки, недалекого села. До Жмеринки надôйшло войско доперва тогды, коли народъ справився вже съ жидами. Въ Жмеринцѣ есть одна улиця, где мешкаютъ самѝ жиды. Якійсь кондукторъ желѣзницѣ наклонивъ „братчикôвъ“ въ Проскуровѣ, щобы вырушили въ похôдъ на Жмеринку. Пôдохоченѝ „братчики“ удались сейчасъ въ тое мѣстце, где збурили и знищили совсѣмъ улицю жидôвску; кровопролитя однакъ не було жадного, а лишь въ случаю чинного ôтпору случалися они. Жиды говорятъ, що самѝ зъорганизовали оборонну гвардію зъ своихъ шевцѣвъ, кравцѣвъ та иншихъ робôтникôвъ и такъ потроха боронились, хоть все то ничого не помогло. Ажь по тôмъ всѣмъ прійшло до Жмеринки войско зъ Волочискъ и Проскурова, вслѣдствіе чого оба тѝ мѣста лишились безъ охороны, хоть тамъ, якъ кажу, великій пануе страхъ.

— **Кароль Вильдъ,** широко звѣстный львôвскій книгарь оголосивъ сими днями криду. Ся катастрофа була вже ôтъ довшого часу ожидана, а споводована головно нащастями родинными. Єсть се найстарша книгарска фирма во Львовѣ, бо существуе бже близько 100 лѣтъ, а самъ теперѣшный еи шефъ трудився въ тôмъ заводѣ 30 лѣтъ. Кароль Вильдъ, знаный зъ многихъ накладôвъ, особливо въ лѣтахъ 1850 — 1870 положивъ безперечно много заслугъ для галицко-польскои литературы. Ôнъ бувъ такожь въ 60-тыхъ рокахъ выбраный зô Львова посломъ до рады державнои.

— **Въ дирекціи желѣзницѣ Кароля Людвика** пороблено такѝ змѣны, що ôтдѣлъ руху, зложеный зъ 3 урядникôвъ, переносится съ днемъ 1 л. червця с. р. до Львова, а ôтдѣлъ контролѣ доходôвъ позôстане на теперь въ Вѣдни.

— **Зъ пôдъ Хоросткова** пишутъ намъ, що въ селѣ Сухоставѣ есть дуже много пяниць, такъ що горѣвка забирае немало господарскихъ грунтôвъ и если такъ дальше пôйде, то небавомъ цѣлый Сухоставъ пôйде на жебры. Отъ, недавно еще господарь М. Воронка завѣсився зъ піятики. Зъ своеи стороны додаемъ, чи не булобъ на часѣ постаратись въ Сухоставѣ о заснованье брацтва тверезости або обдумати иншѝ средства, котрѝ выкоренилибы нещастный той налôгъ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Цыкôвъ въ пов. перемыскôмъ 100 зр. запомоги на выбудованье школы.

— **Зъ Кудрынецкого** пишутъ намъ: Духовна мисія тверезости ôтбулася въ Колодрôбцѣ Синькôвскôй надъ Днѣстромъ дня 8 с. м. въ недѣлю Мироносиць торжественно и съ хорошимъ успѣхомъ, до чого спріяла прекрасна погода. Народа явилось надъ 2.000, навѣть зъ 5 до 6 миль ôтдаленыхъ мѣстцевостій, а хотяй Єзуиты въ той самъ день устроювали мисію въ Борщевѣ, то однакъ и зъ ôттамъ прійшовъ народъ на нашу мисію, щобы послухати хорошои науки, выголошенои звѣстными мисіонерами Всч. оо. Р. Мохомъ и И. Мардаровичемъ, котрыхъ народъ нарочно на тое торжество запросивъ; кромѣ нихъ проповѣдали такожь Всч. оо. І. Гаваньскій, деканъ залѣщицкій, и Л. Лушпиньскій зъ Пилипча. Священикôвъ було 25 (лат. не було жадного), а межи тыми 8 прибули въ походахъ крестныхъ на чолѣ своихъ парохіянъ. Службу божу ôтспѣвали торжественно Впреп. о. совѣтникъ-деканъ Т. Лисенецкій, Всч. оо. П. Сѣчиньскій и И. Ганкевичь; до службы спѣвали гарно пôсля нотъ хлопцѣ и дѣвчата зъ Иванкова пôдъ проводомъ свого душпастыра Всч. о. І. Чубатого. Вправдѣ брацтво тверезости числитъ вже 276 членôвъ, до чого допровадивъ бувшій священикъ колодробецкій Всч. о. І. Коцюба зъ Горпина, однакъ того дня вписалося еще много въ тое брацтво, за що належится заслуга мѣстцевому священику Всч. о. Г. Ступницкому. Хоть народа було таке число, однакъ пануввъ всюда взорцевый порядокъ, хотяй не було тамъ жадного политичного урядника ани жандармеріи.

— (Ш) **Зъ Чорткôвского** пишутъ намъ: Староство наше завôзвало уряды громадскѝ до предложеня дотычащихъ выказôвъ взглядомъ евентуальнои змѣны уставы о довôльности подѣлу грунтôвъ селяньскихъ. Выказы тіи, хоть часто не совсѣмъ докладнѝ, кидаютъ много свѣтла на неôтрадне положенье нашого селяньства; нехай послужатъ для загальнои вѣдомости слѣдуючѝ даты зъ двохъ громадъ: Село Джуринъ въ пов. чорткôвскôмъ посѣдае въ загалѣ около 1.700 моргôвъ орного поля; поле тое було до року 1869 подѣлене помѣжь 158 господарѣвъ, зъ котрыхъ 45 посѣдало 16 до 17 моргôвъ, а 113 ôтъ 8 до 9 моргôвъ. Съ кôнцемъ 1880 р. позôстало при давныхъ господарствахъ въ загалѣ лишь 866 моргôвъ, решта ôтпала, а именно: въ 124 случаяхъ вслѣдствіе спадщины, а въ 58 случаяхъ задля продажи. Нынѣ есть одно господарство маюче надъ 30 моргôвъ, два господарства около 25 моргôвъ, десять посѣдае около 16—20 моргôвъ, 17 господарствъ маютъ еще свои поля не подѣленѝ, а есть такихъ около 15, що свои поля вправдѣ подѣлили, але натомѣсть гдещо докупили або одѣдичили. За тое есть 6 давныхъ господарствъ безъ кавалка поля, 4 такихъ господарствъ маючихъ по ½ морга, 40 по ½ до 3 морги, 45 по 3 до 6 моргôвъ. Прибуло около 60 новыхъ господарствъ, посѣдаючихъ ôтъ ½ до 5 моргôвъ; 70 моргôвъ спочивае въ чужихъ, бо жидôвскихъ рукахъ. — Въ селѣ Слобôдка джуриньска тогожь повѣту есть загаломъ около 1150 моргôвъ поля; до року 1869 було тое поле въ посѣданю 112 господарѣвъ. Зъ того позôстало при давныхъ властителяхъ лишь 545½ моргôвъ, решта подѣлена и розпродана помѣжь новѝ дрôбнѝ господарства, котрыхъ числятъ нынѣ около 70; зъ того прикупили гдещо кôлька господарствъ давнѣйшихъ. Зъ давныхъ господарствъ есть теперь такихъ 7, що не маютъ вже жадного кавалка поля, 6, що маютъ по ½ морга, 45 маютъ по ½ до 3 морги, 16 маютъ 3 до 6 моргôвъ, 23 маютъ 6 до 10 моргôвъ. Такихъ господарствъ, котрѝ маютъ свои поля въ цѣлости, есть вже лише 7. — Зауважати тутъ належитъ, що за новѝ господарства уважано при выповнюваню выказу лишь тіи, котрѝ маютъ свои окремѝ хаты; тыхъ, котрѝ мешкаютъ въ однôй хатѣ съ давнымъ господаремъ, хотяй булибы дѣйстными самостôйными господарями, не обнято повысшими числами; инакше оказалобыся, що въ Джуринѣ есть около 150 новыхъ, дрôбныхъ, але самостôйныхъ господарствъ, а въ Слобôдцѣ около 100. Такожь не числятся тутъ тіи поля, котрыхъ кто иншій уживае (котрѝ набуто за довги), але еще не переписано въ табули на нового властителя; въ такôмъ разѣ показалибыся повысшѝ числа еще о много менше користнѝ.

— **Пôдчасъ антижидôвскои борбы въ Кіевѣ** знищено около 600 склепôвъ и 400 домôвъ; шкоду обчисляютъ на 20 до 30 миліонôвъ.

— **Антижидôвскѝ розрухи** проявилися такожь въ Каменци Подôльскôмъ, где христіяне знищили майже всѣ домы жидôвскѝ. Такожь въ Александровску напали робôтники желѣзницѣ на склепы жидôвскѝ, и кôлька зъ нихъ совсѣмъ знищили.

— **На потягъ съ утѣкаючими жидами,** котрый ѣхавъ дня 2 (14) с. м. зъ Кіева до Фастова, почали въ дорозѣ селяне густо кидати камѣньемъ, такъ, що машинисты на найблизшôй стаціи заявили, що дальше не поѣдутъ, позаякъ случитись може легко нещастье. Жиды кіевскѝ схоронились до Бердичева, где однакъ сподѣются такожь розрухôвъ, бо и тамъ народъ глядятъ дуже понуро и случилось вже кôлька пôдпалень.

— **Въ Грацу** арештовано дня 10 л. мая чотырехъ резервистôвъ, у котрыхъ знайшли соціялистичнѝ брошуры.

— **Въ Берлинѣ** отворено дня 30 (12) мая м. м. першу електричну жилѣзницю.

— **Звычайнымъ професоромъ** для языка румуньского въ университетѣ черновецкôмъ зôставъ именованый п. Сбирра, секретарь библіотеки университетскои.

— **Руске драматичне товариство** пôдъ дирекцією п-ѣ Т. Романовичь находится теперъ въ Долинѣ, где дае гостиннѝ представленя.

— **Тов. рускихъ академикôвъ въ Чернôвцяхъ „Союзъ“** устроюе дня 3 (15) с. м. о 8 год. вечеромъ товарискій вечеръ въ память 3 мая въ готелю „zum goldenen Lamm“, на котрый запрошуе руску публичнôсть до ласкавои участи.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію одержавъ о. І. Роздольскій на Берлинъ дек. бродского.

Завѣдательство одержавъ о. Ю. Дорожиньскій въ Борщевѣ.

До семинаріи духовнои принятый п. А. Кобриньскій на І-шій рôкъ теольогіи.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту одержавъ о. М. Грушкевичь на парохію Боянець.

Завѣдательства одержали: оо. О. Куновскій въ Росохачи и О. Рынявець въ Гладышовѣ.

Сотрудничество одержавъ о. С. Войновскій, священикъ зъ холмскои епархіи, въ Шклѣ.

Призволенье на писанье конкурсу у декана одержавъ о. О. Дуркотъ.

Въ пропозицію принятѝ: оо. 1) Г. Кульчицкій, 2) І. Мудракъ, 3) І. Подлускій, дальше Т. Подляшецкій, І. Козакъ, І. Гинилевичь, В. Левицкій, І. Отто, И. Тупа, Мацюракъ, А. Менциньскій, В. Цюкъ, А. Грушкевичь, Гамерскій, Сапрунъ и Борысъ — на капелянію Годинѣ; 1) І. Калитовскій, 2) С. Добряньскій, 3) Саикъ и всѣ иншѝ подавшѝся по старшинѣ своеи службы — на парохію Мацошинъ.

ПОСЛѢДНѝ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Петербургъ, 16 мая. Царь принявъ димисію Льорисъ Меликова. Министромъ дѣлъ внутрѣшныхъ на его мѣстце мае бути покликаный гр. Игнатьевъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Дръ Мавр. Кабатъ**, професоръ цивильнои процедуры въ львôвскôмъ университетѣ, выдавъ недавно першу часть свого, на ширшй розмѣры розложеного дѣла „*O procesie cywilnym*“. Выданье сеи многоцѣннои працѣ припало власне въ пору, коли у насъ въ Австріи заходятся коло основнои перемѣны цивильнои процедуры, и тымъ вже заслугуе на повну увагу якъ найширшихъ кругôвъ, котрымъ не може бути рôвнодушна справа такъ важнои и далекосягаючои перемѣны нашого цивильного судоводства. Звѣстна жь рѣчь, що межи головными причинами упадку нашого народа занимае неôтповѣдне, отяжѣле и малоприступне судоводство одно зъ найпершихъ мѣстць. Тожь слѣдовалобы звернути бôльше увагу и на ту предстоячу реформу нашого судоводства. Авторъ, яко сеніоръ адвокатôвъ, всесторонно досвѣдченый практикъ и довголѣтный членъ рôжныхъ правничихъ комисій законодательныхъ, а въ особенности такожь яко бувшій членъ комисіи рады державнои для перегляду нового проекту цивильного судоводства — съ новною рутиною и основностію обговорюе „цивильный процесъ“, а стоячи на высотѣ теперѣшнои науки, подае читателямъ найновѣйшй дослѣды новочаснои науки правничои въ формѣ незвычайно приступнôй и яснôй. Кто знае, якъ доси въ загалѣ у насъ и въ цѣлôй Австріи занедбано наукове оброблене цивильного процесу, якъ дуже мало есть въ тôмъ взглядѣ пôдручникôвъ, хочьбы троха годящихъ, сей съ радостію повитае сю працю. Особливо наука о интервенціи, доси такъ мало обговорювана, есть тутъ дуже основно представлена. Съ правдивою нетерпеливостію выжидаемо дальшихъ частій сеи многоцѣннои працѣ именно „о доводахъ“ и „о правныхъ средствахъ противъ оречень судовыхъ“, тымъ бôльше, що та праця такъ всѣмъ правникамъ якъ и неменше правничôй комисіи рады державнои може прійти въ велику пôдмогу. Тôлькожь для характеристики подамо, що доси ни одна польска часопись не згадала о тôмъ дѣлѣ. Чому? Чи се може рѣчь маловажна? Нѣ, совсѣмъ нѣ, але лучше и лекше нападати на Русинôвъ, будити ненависть и неушанованье права, якъ заниматись поважными дѣлами и ôтдати узнанье тихôй але правдивôй праци. Се есть мала илюстрація нашои галицкои мизеріи.

Der Pain-Expeller mit „Anker“ есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ
найстарша торговля почтовыми посылками поручае
нето $4^3/_4$ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну
Каву Багія за 5·70 зр.
нето $4^3/_4$ клгр. найдобôрн. грубозерн.
Каву Ява за 6·88 зр.
включно съ опакованьемъ и оплатою цла на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

КАПЕЛЮХИ
въ великôмъ выборѣ,
именно **фильцовй, шовковѣ, цилиндры, Chapeau Claque, въ найновѣйшихъ фасонахъ**
5—5 одержавъ и поручае
по умѣркованыхъ цѣнахъ
МАРТ. МИЛЛЕРЪ
во Львовѣ, ул. Галицка, ч. 17.

РЕАЛЬНÔСТЬ
на продажь во Львовѣ коло кôнной дороги желѣзнои, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огородцемъ. Тая реальнôсть може бути такожь на двое подѣлена и надаесь такъ добре до найму чиншового, якъ такожь до всякого предприятія.
Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизіею, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншь найму, якъ такожь поносити частію кошты асекураціи и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу**. Вымагаеся 22 000 зр.
Близшй поясненя на листовнй пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ, (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска ч. 14. (1—3)

Найлучшй
черезъ „**СУЕСЪ**“ спроваджуванй
ГЕРБАТЫ ХИНЬСКÎ
а именно

		цѣна за пôвъ клг.
Нръ 1.	ТАЩУ, жовтоцвѣтна аромат.	зр. 4·40
„ 2.	ЮНТОЙЧАНЪ, бѣлоцвѣтна	„ 3·60
„ 3.	НАНДЗИНЪ, чорна ароматична	„ 3·—
„ 4.	СУХОНГЪ, мало наркотична	„ 2·50
„ 5.	КОНГО, чорна, фамилійна	„ 1·50
„ 6	ВЫСѢВКИ зъ гербатъ	„ 1·20
„ 7.	„ зъ найлучшихъ гербатъ	„ 1·50

КАВА въ найлучшихъ родахъ,
найдешевше въ торговли
СТ. МАРКЕВИЧА
во Львовѣ, въ ринку ч. 42. 4—5

Фабричный складъ
ПАПЕРУ
якъ такожь
фабрика торбинокъ паперовыхъ для купцѣвъ и крамарѣвъ
Ф. ЗАГУРСКОГО
во Львовѣ, улиця Ягайлоньска, ч. 15.
Цѣнникъ и пробы паперу высылаеся gratis и franco.
(3—?)

Съ днемъ 1 л. мая с. р. отворено
ОГОРОДЪ
на горѣ Высокого Замку во Львовѣ,
при будынку званôмъ „Кавярня“,
до ужитку Всч. П. Т. Публичности.
Гарне тое мѣстце съ величавымъ видомъ на мѣсто и передмѣстя, здоровый и чистый воздухъ, выгôдни проходы робятъ всяку рекляму и заохоту до посѣщаня злишными.
Пôдписаный доложивъ всякого стараня, щобы черезъ внѣшне украшенье огороду и ôтновленье салѣ учинити побытъ учащаючои тамъ П. Т. Публичности якъ найпріятнѣйшимъ.
Ôтъ часу до часу **грати буде на горѣ добôрна капеля** войскова або приватна, а чѣмъ кождого разу донесутъ осôбно плякаты.
Теплй стравы и перекуски, кава, молоко, сметана и т. и., якъ такожь напитки всякого рода будутъ подаватись **тôлько найлучшй и по мѣрныхъ цѣнахъ**, означеныхъ пôсля осôбныхъ цѣнникôвъ. — Для выгоды П. Т. Публичности, котра пье минеральнй воды, будутъ продаватись ôтъ 1 мая на горѣ Замковôй передъ будынкомъ „Кавярня“ въ годинахъ ранныхъ ôтъ год. 6 до 10 всякй роды
Водъ минеральныхъ.
Поручаючи тое предприятье ласкавымъ взглядамъ П. Т. Публичности, остаю
съ глубокимъ поважаньемъ
(2—3) **В. Маршалкевичь.**

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
во Львовѣ при ул. Городецкôй, ч. 22.
поручаютъ на зближаючійся сезонъ весняный звѣстнй зъ досконалого выконаня свои

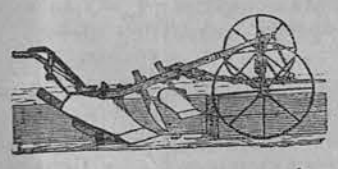

Плуги Нръ 2 и Нръ 3 съ сталевыми лемѣшами,
R. Sack-а универсальнй плуги сталевй,
Нръ 3 и 4 скибовй плуги патентованй,
Екстирпаторы, валцѣ, бороны діягональнй и бороны ланцуховй,
Нового моделю сѣярнѣ рядовй власного выробу, систему ложочкового або кôлець черпящихъ,
Оригинальнй Sack-а сѣярнѣ рядовй,
Сѣярнѣ широкометнй, (8—8)
Сѣярнѣ до конючины и т. д. и т. д.
Илюстрованй катальоги gratis и franco.
Въ нашôмъ *ново урядженôмъ, парою порушанôмъ варстатѣ*, можемо всякого рода репараціи якъ найточнѣйше и дешево выконувати.

І. ОСТРОВСКІЙ & І. СТРѢЛЕЦКІЙ
властителѣ торговлѣ ювилерскои
во ЛЬВОВѢ въ ринку пôдъ числомъ 45.
доносятъ симъ ВП. публичности, що славна фабрика выробу хиньского срѣбра
Orfévrérie Christofle
въ Парижи и Карльсруге,
котра удержуе въ всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ свои репрезентаціи, повѣрила намъ на цѣлу Галичину выключну репрезентацію своихъ выробôвъ и переслала намъ богатый выбôръ ôтъ найменшихъ до найцѣннѣйшихъ предметôвъ свого складу, якъ: предметы столовй о е. ложки, ножѣ, вилка, ложочки, хохлѣ великй и малй, полумисковй ложки и т. д., лѣхтарѣ, канделябры, знаряды на оцетъ и оливу, касеролѣ, торбы устроенй на вѣна съ предметами столовыми на 6, 12 и бôльше осôбъ, такожь бульвары, чайники, имбрички, горнятка на сметанку, тацки, комплетнй сервисы до гербаты и кавы, заморозы на вина, кошѣ на тѣста, цукорнички, тяжки до цукру, полумиски округлй, подовговатй и до рыбъ, якъ такожь спеціяльнй предметы для готелѣвъ, реставрацій и кавярнь.
Звертаемъ увагу ВП. публичности, що всѣ ихъ выробы означенй суть штемплемъ фабричнымъ и фирмою „Christofle“, и просимо — для уникненя можливыхъ наслѣдованъ — приняти тое до ласкавои вѣдомости. Всѣ предметы ихъ выробôвъ обовязанй есьмо продавати **по цѣнахъ сталыхъ, с. е. фабричныхъ.**
При тôй способности пригадуемося ласкавôй памяти ВП. публичности, що наша торговля, звѣстна зъ ретельности, посѣдае все богатый складъ всякихъ выробôвъ ювилерскихъ, золотыхъ и срѣбныхъ, пôсля найновѣйшихъ фасонôвъ и зъ первостепенныхъ фабрикъ заграничныхъ. Полувѣкова практика дае намъ право до ôткликанья на публичне довѣріе.
Съ высокимъ поважаньемъ
І. Островскій & І. Стрѣлецкій,
(6—6) *магазинъ ювилерскій въ ринку, ч. 45.*

! Для господынь !
Єслибы „кава Franck“, именно
правдива
Генрика Франка сынôвъ
въ Линцу надъ Дунаемъ
не була **добра**, то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.
Хочете отже, **Всечестнй господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво
Правдиву каву Франка
ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно вважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдписъ:
Heinrich Franck Söhne Ludwigsburg
Тй фабриканты, котрй **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.
Просимо вважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько
Правдивои кавы Франка
съ поименною ознакою
Heinrich Franck Söhne Ludwigsburg
котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера**, шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и
כשר для жидôвъ כשר
пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.
Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшй торговлѣ en gross et detail. (8—10)

ЗАГАЛЬНÎ ЗБОРЫ
Товариства задаткового въ Роздолѣ
(Стоваришеня зарегестр. съ неогран. порукою)
ôтбудутся
въ недѣлю дня 10 (22) мая с. р. о год. 5 по полудни
ВЪ САЛИ ШКÔЛЬНÔЙ.

Порядокъ дневный:
1. Справозданье Дирекціи.
2. Справозданье Рады надзорчои.
3. Справозданье Комисіи контрольнои.
4. Внесеня Дирекціи и Рады надзорчои що до зниженя проценту и проволоки.
5. Затвердженье выбору трехъ членôвъ Дирекціи.
6. Выборы до Рады надзорчои и Комисіи контрольнои.

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 36. Львôвъ, Субота 9 (21) мая 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Ô ТОЗВА

до П. Т. Выборцѣвъ округа выборчого Львôвъ-Винники-Щирець.

Вже на другій тыждень, въ пятницю 15 (27) мая прійдеся Вамъ выбирати собѣ посла до сойму. Бувшѣ во Львовѣ на передвыборчôмъ зборѣ заступники всѣхъ трехъ повѣтôвъ постановили голосувати на Ч. **Федора Царя**, начальника громадского зъ Пôдберезець (пôдъ Винниками). Выбраный до переведеня сего выбору комитетъ во Львовѣ завѣдомляе теперь о тôмъ всѣхъ выборцѣвъ, щобы знали, яка запала ухвала та на кого они всѣ маютъ ôтдавати свои голосы.

Представителѣ сельскихъ громадъ постановили выбрати собѣ свого чоловѣка, вже бо само право, установляюче выборы, такъ зарядило, щобы бôльшѣ земскѣ посѣдателѣ выбирали окремо, мѣста окремо, а сельскѣ громады окремо своихъ заступникôвъ, а то и до радъ повѣтовыхъ, и до думы державнои и до львôвского сойму. Бôльшѣ земскѣ посѣдателѣ все выбираютъ своихъ людій и якъ свѣтъ свѣтомъ не далибы голосу свого на селянина-господаря, мѣста роблятъ такъ само. Длячогожь бы однымъ тôлько сельскимъ громадамъ не выбирати своихъ, але чужихъ, котрѣ имъ накидаются?

И теперь найдутся люде, котрѣ Вамъ будутъ захваляти то кн. Сапѣгу, то п. Меруновича. Такимъ незванымъ агитаторамъ сказатибы Вамъ, що ихъ кандидаты досыть вже трудились для ихъ интересôвъ, суть бо вже дорожный и конкуренційный законы, подѣльнôсть грунтôвъ, вынагорода за пропинацію, повѣтовѣ рады, высшѣ грунтовѣ и домовѣ податки,— а Вы теперь хочете, щобы Вашѣ люде о Вашихъ потребахъ такожь радити почали. Будутъ Вамъ грозити секвестраціями, екзекуціями, рекрутаціею, — то смѣйтесь зъ того; будутъ Васъ страшити, та не уступѣтъ свого, бо есть право свобôдного выбору; будутъ Вамъ обѣцювати золотѣ горы, — то не вѣрте тому, бо они тогды тôлько Васъ братами и пріятелями зовутъ, якъ Вашихъ голосôвъ потребуютъ, а потому Васъ маловажутъ. Такого, ктобы хотѣвъ Васъ пôдкупити грôшми, ôтдайте судови, а судъ укарае его по закону, котрый не позволяе купувати голосы.

Справа наша чиста и ясна. Мы до паньскихъ выборôвъ николи не мѣшаемось, мы никого не намовляемъ, не обѣцяемъ, не грозимъ. Мы увѣренѣ, що всѣмъ нашимъ сельскимъ и маломѣскимъ обывателямъ краю допѣкае одна незавидна доля — отже надѣемся, що такъ выборцѣ Русины якъ и Поляки и нѣмецкѣ кольонисты и жидôвскѣ выборцѣ, словомъ, всѣ выборцѣ будутъ попирати кандидатуру Ч. Федора Царя, чоловѣка розумного, письменного, примѣрного господаря, котрый черезъ 20 лѣтъ есть начальникомъ громады, котрый найлучше, бо зъ власнои практики знае и чувствуе все то, що долягае и болитъ нынѣ нашихъ людій-селянъ.

Длятого въ Вашôмъ близькôмъ интересѣ, ВП. Выборцѣ, ôтзываемось до Васъ и взываемъ Васъ именемъ Вашого добра — ôтдати всѣ голосы 15 (27) мая на Ч. Федора Царя. Вы, повномочники громадъ, здѣлаете тымъ собѣ честь, а принесете славу своимъ выборцямъ, свому краеви.

Докажѣтъ свѣтови, що Вы вже понимаете всю важнôсть выборôвъ, вартôсть, силу и значенье Вашого голосу. Надѣемся, що всѣ якъ одинъ мужъ станете до урны выборчои, що заявите себе доспѣлыми обывателями съ самопôзнаньемъ и почутьемъ свого достоиньства и ôтдасте всѣ свои голосы на Вашого кандидата-господаря **Федора Царя**.

Ôтъ головного руского комитету выборчого.

Борба противъ жидôвъ

на Украинѣ.

Въ першій день по Великодни повстали въ Елисаветградѣ розрухи противъ жидôвъ. Спершу можна було думати, що се тôлько мѣстцевѣ непорядки, не маючѣ ніякои дальшои ваги. Однакожь вже зъ самыхъ точнѣйшихъ описôвъ тыхъ розрухôвъ, обвѣщеныхъ очевидцями доволѣ пôзно въ газетахъ на Украинѣ выдаваныхъ, такъ розмѣры сеи противожидôвскои борбы якъ и еи характеръ представились въ совсѣмъ иншôмъ, серіознѣйшôмъ свѣтлѣ. Розрухи, въ котрыхъ бере участь 20—30 тысячь народа — а стôлько народа взяло участь въ Елисаветградскихъ розрухахъ противъ жидôвъ — не можна вже ніякъ назвати звычайною, посвяточною аферою „опянѣлои сволочи“, якъ се говорили гдеякѣ польскѣ и россійскѣ часописи въ родѣ „Московскихъ Вѣдомостій“ и „Зарѣ“. Божь, хоть бы справдѣ такъ було, то повстае дуже поважне пытанье, зъ ôтки се въ однôмъ мѣстѣ набралось ажь 20—30 тысячь „сволочи“ и якъ пояснити такѣ порядки, где могло бы наразъ „опянѣти“ и революговати стôлько тысячѣвъ народа? Однакожь вѣсти, якѣ скоро по тôмъ наспѣли зъ Кіева, и яркій образъ антижидôвскихъ розрухôвъ, представленый нашимъ кіевскимъ дописователемъ, показали наглядно, що выгады сихъ газетъ совсѣмъ ôтбѣгли ôтъ правды. Антижидôвскѣ розрухи скоро настали майже по цѣлôй Украинѣ — по цѣлôй Южнôй Руси, заселенôй малорускимъ народомъ. Розрухи настали не тôлько въ великихъ мѣстахъ, якъ Кіевъ, Одесса, Кишеневъ и др., але й по мѣсточкахъ, а навѣть по селахъ, скоро розширились по цѣлôй правобережнôй Украинѣ и досягнули самои границѣ Галичины. Замѣтна такожь рѣчь, що мѣстцевости, якъ Умань, Лисянка, Смѣла и ин., памятнѣ зъ часôвъ Гайдамаччины, сталися теперь такожь полемъ антижидôвского погрому. Въ хвили, коли се пишемо, не тôлько не привернено еще повсюду пожаданого спокою, але новѣ розрухи проявляются въ щоразъ новыхъ мѣстцевостяхъ. Такъ отже що до розмѣрôвъ обнявъ антижидôвскій рухъ майже всю Украину, а хочь совсѣмъ не можна сказати, щобы цѣлый (мало-)рускій народъ бравъ участь въ тыхъ розрухахъ, то всежь таки головный характеръ сего движеня остаеся народнымъ, обнимаючимъ собою цѣлый край за кордономъ, заселеный Русинами. Зъ другои стороны самъ спосôбъ сеи антижидôвскои борбы, далекій ôтъ убійствъ и хищничои грабежи, обмежаючійся лише до матеріяльного нищеня жидôвъ, есть въ своѣмъ родѣ дуже характеристичнымъ знаменемъ сего движеня. Такъ отже розмѣры и характеръ сего движеня представляютъ собою ясно означену сторону теперѣшного житя Украины въ ôтношеню до жидôвъ.

Щожь за причины сего движеня? Тôлько недалекоглядѣ политики галицко-польскои прасы могли тутъ доглянути руку нигилистôвъ. Движенье, котре прокинулось середъ самои масы народа и такъ скоро обняло цѣлый край, не може мати свого жерела въ тайнôй, пôдземнôй, а тымъ самымъ обмеженôй, агитаціи; кромѣ того саме ворогованье противъ жидôвъ не пôдходитъ пôдъ програму нигилистôвъ. Народна борба противъ жидôвъ на Украинѣ мае безперечно свое жерело въ причинахъ економичныхъ: въ страшнôй експлюатаціи народа черезъ жидôвъ, въ щоразъ бôльшôмъ взростѣ жидôвского елементу коштомъ упадку народного. Тѣ самѣ економичнѣ причины дѣйствуютъ безперечно и въ иншихъ частяхъ россійскои имперіи, кромѣ самои Украины, коли однакожь тамъ не проявився сей рухъ антижидôвскій, то треба увзглядняти рôжницю межи малорускимъ а великорускимъ народомъ и людомъ. Малорускій народъ на Украинѣ не тôлько своими природными свойствами бôльше прихильный для свобôдного и рôвноправного житя а бôльше чувственный на кривды и вызыскуваня, але и своею исторіею представляе елементъ о много рухливѣйшій, своихъ правъ и свого житя бôльше свѣдомый, вольнодумнѣйшій и бôльше активный, якъ маса великоруского народа. Племенна и исторична ôтрубнôсть Русинôвъ ôтъ Великоросôвъ выродила при однаковыхъ даныхъ економичного, политичного и религійного стану и соспôльнои дѣятельности совсѣмъ ôтрубнѣ объявы; тутъ акція, за першимъ виднымъ прикладомъ, акція сумна, горемъ надмѣрно накипѣлои груди вызвана, але акція; тамъ мовчанье, сумне, неменше горестне, навѣть може безнадѣйне, але мовчанье. Традиція историчного житя, переховувана въ памяти руского народа, а живо пôдсычувана до послѣднои поры неустаючою, щоразъ бôльше взростаючою а рôвно традиційною експлюатаціею, оживила при данôй нагодѣ давну активнôсть руского народа на Украинѣ. Тôлько въ сей спосôбъ можемо собѣ пояснити, для чого од-

Гдещо про музику въ загалѣ,

а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажаньскій.*)

(*Дальше.*)

Котрѣ спѣвы хору рускои семинаріи, а котрѣ хору бурсы Успеньскои церкви були въ стилю церковнôмъ, котрѣ зъ нихъ въ стилю славяньскôмъ, а котрѣ въ стилю нѣмецкôмъ выконанѣ, буде мôгъ кождый, що тамъ бувъ присутный, пôсля сихъ слôвъ хоть приблизительно розсудити.

Ще кôлька слôвъ, закимъ станемъ о тôмъ бесѣдовати. Межи композиторами пригробныхъ спѣвôвъ подыбаемо и покôйного Рудковского. Бувъ ôнъ фортепянистомъ во Львовѣ, ôттакъ научився засадъ и гармоніи. Не тямлю, але здався менѣ около 1855 р. принявъ на себе зарядъ хору бурсы при Успеньскôй церквѣ и диригувавъ симъ хоромъ около 8 лѣтъ. Покôйный бувъ дуже трудолюбивый чоловѣкъ. Особенне замилованье мавъ ôнъ до церковного спѣву, а що рôвночасно бувъ и диригенсомъ хора питомцѣвъ духовнои латиньскои семинаріи (хотяй лише кôлька лѣтъ), тожь и тутъ и тамъ докладавъ великого стараня, щобы убогій тогды репертоаръ музикальный особенно въ бурсѣ помножити. Однакожь позаякъ рускихъ композицій було мало, а и тое, що було, то походило зъ пôдъ пера ческихъ композиторôвъ, якъ Ролетшека (диригенса при святоюрскôй церквѣ), Нанкого (въ Перемышли) и другихъ замешкалыхъ у насъ, котрыхъ композиціи яко такѣ добрѣ, але не въ стилю нашои церкви, а що найгôрше то тое, що не знаючи добре нашого языка, густо ошибки акценту поповняли; тожь покôйный Рудковскій, зъ роду Русинъ, пôдкладавъ рускій текстъ пôдъ рôжнѣ латиньскѣ и нѣмецкѣ композиціи и приноровлявъ ихъ до нашого спѣву.

Таке саме учинивъ покôйный Рудковскій и съ пригробными пѣснями: „Насъ ради“, „Искупилъ ны еси“ и т. д., котрѣ хоръ рускои семинаріи въ програмѣ затитуловавъ именемъ „Рудковского“. Тѣ т. зв. композиціи Рудковского суть первѣстно латиньскѣ „Stabat Mater“ композитора Нѣмця Hesser'a; — маю ихъ рукопись, на котрôй и до нынѣ можна бачити червонымъ олôвцемъ власноручне пôдложенье руского тексту пôдъ латиньскій черезъ покôйного Рудковского. Не думаю оскорôляти памяти покôйного Рудковского. Противно, признаю ему за тое велику заслугу для насъ, тымъ бôльше, що зъумѣвъ щасливо зъ помежи рôжныхъ того рода композицій самѣ найлѣпшѣ выбрати, и що взявся до дѣла, а вынявши поменшѣ ошибки акценту, котрѣ якъ на тогды совсѣмъ суть простительнѣ, навѣть удачно перевѣвъ дѣло. Крôмъ сего кôлько то стояло его труда, най такъ скажу, безкарно впровадити на церковну арену фигуральнѣ спѣвы, до котрыхъ ухо нашихъ слушателѣвъ цѣлкомъ еще не було привыкло? Кôлько разôвъ закидовано ему, що ôнъ театральнѣ спѣвы въ церковъ вводитъ, мѣжь-тымъ, коли се були справдѣшнѣ церковнѣ спѣвы, а лише для тогдашныхъ слухачѣвъ незрозумѣлѣ? Старѣ партитуры въ бурсѣ свѣдчатъ найлѣпше о его великаньскихъ трудахъ, тожь имя его зôстане въ картинахъ нашои музикальнои исторіи завсѣгды памятне. Однакъ зъ другои стороны не выпадае кривдити правдивого автора тыхъ композицій, и ôнъ заслугуе собѣ у насъ, щобы мы его властиве имя знали, шановали, а удачнôсть духа церковнои музики подивляли. Додаю до сего, що того рода композиція пригробныхъ спѣвôвъ, якою есть власне дѣло Hesser'a, заслугуе на увагу; зъ неи и намъ примѣръ брати належитъ, бо не лише, що тая его композиція есть взорцево удачна, але она есть на чисто вокальный мѣшаный хоръ (безъ орхестры) написана. Кождый, кто разъ чувъ композиціи Hesser'a, пригадае собѣ на неодно трогательне мѣстце, порываюче серце. Легкôсть стилю, яснôсть, понятнôсть, прозрачнôсть, розмаитôсть, повнôсть, строгôсть музикальныхъ формъ, удачнôсть представленыхъ ситуацій есть характеромъ утворôвъ Hesser'a; а хотяй стиль его композицій есть нѣмецкій съ зачерпненою политурою италіяньского, але дуже щасливо съ славяньскимъ спокревненый, отже не цѣлкомъ намъ чужій. Тому упрашаю наведенѣ пôдъ именемъ „псальмы страстнѣ Рудковского“ поправити на „пригробнѣ композиціи Hesser'a“.

Заразомъ вспôмну и о композиціи „Гессли“ (Днесь виситъ на древѣ). Гессли а передъ нимъ ще Ляйбольдъ були капельмайстрами при войсковôй музицѣ. Бувъ часъ, коли питомцѣ рускои семинаріи бажали голоснѣйше передъ свѣтомъ своею хоральною силою свѣтити. Отожь призывали собѣ Ляйбольда и Гесслого на диригенсôвъ — а то ихъ богато и дорого коштовало. И о кôлькожь лѣпше хоръ семинарицкій пôдъ ихъ проводомъ стоявъ? О тôлько, що питомцѣ бôльше съ цѣкавости на пана капельмайстра на пробы збиралися, слѣпо вѣрили и слухали — галасъ великій, бо 40—50 спѣвакôвъ — темпо удачне, тактъ строгій, бо палка капельмайстрôвска була въ рукахъ — але деклямаціи тои, яка рускимъ творамъ належала, не знайшлисьте, бо Ляйбольдъ и Гессли не розумѣлися на рускôмъ языцѣ.

(*Д. б.*)

наковй причины (однаковый нужденный станъ економичный пôвночнои Россіи а Украины, признаваный одноголосно всѣма россійскими дневниками) вызвали на Украинѣ иншй, виднѣйшй и далеко серіознѣйшй объявы, якъ середъ великоруского люду.

Сумно, дуже сумно, що дôйшло до такихъ катастрофъ, до выбуху народнои пôмсты, до насильнои борбы и нищеня. Однакожь такй сумнй факты накликаютъ до поважнои розваги. Треба надѣятись, що спокôй скоро буде приверненый. Держава, розпоряджаюча такою великою силою военною безпечно приверне спокôй. Чи однакожь тымъ рѣшится само пытанье, сама головна справа? Сего никто не надѣеся. Пытанье жидôвске мѣститъ въ собѣ не тôлько саму справу жидôвъ, але и справу безпомочности, необезпеченя и вызыскованя народа. Якъ рѣшити жидôвске пытанье въ Россіи? О тôмъ говорятъ теперь всѣ россійскй газеты. Либералы жадаютъ рôвноуправненя и образованя жидôвъ, яко средства, котре само собою розвяже жидôвске пытанье. Чижь се есть розвязанье жидôвского пытаня? Чи такій либерализмъ полагодивъ се пытанье въ Галичинѣ, въ цѣлôй Австріи, въ Нѣмеччинѣ — где жиды вже давно рôвноуправненй и до образованя допущенй? Оттутъ самй факта, лучше якъ слова, даютъ ясну ôтповѣдь. Перше треба просвѣтити нарôдъ, обезпечити его ôтъ всякого вызыскованя, выобразовати его бодай до тои економичнои рутины, яку маютъ вже зъ власнои економичнои школы жиды, подати народови условія економичного розвою и поступу, приспособити и вышколити его до економичнои борбы съ такими конкурентами, якъ жиды, — се суть першй условія до розвязаня жидôвского пытаня. Безъ осущеня тыхъ условій рôвноуправненье жидôвъ есть тôлько дальшимъ и ширшимъ призволеньемъ на експлоатацію народа. Россія мае еще можнôсть взятися перше до переведеня въ житье сихъ условій, нѣмъ стане на дорогу рôвноуправнюваня жидôвъ. Если она бажае успѣшного розвою своихъ народôвъ, то перше всего она муситъ ихъ зробити рôвноправными и способными до рôвноправного житя. Народна просвѣта въ народнôмъ языцѣ, свобода науки и просвѣтнои працѣ, економичне обезпеченье и образованье народа, се суть справы, котрй повиннй перше статися довершенымъ дѣломъ, поки прійде пора на рôвноуправненье жидôвъ.

Бесѣда посла Кулачковского

выголошена на 149 засѣданю рады державнои, зъ дня 11 мая, въ справѣ школъ середныхъ въ Галичинѣ.

Высока Палато! Въ току дебаты надъ обраджеными вже позиціями выдаткôвъ державныхъ для министерства просвѣты межи иншими многй послы зъ тамтои (*правои*) стороны забирали голосъ, щобы высказати свои жалобы и бажаня, котрй по ихъ думцѣ мусѣли бути высказанй въ интересѣ рôвноуправненя въ середныхъ школахъ народôвъ ческого и словеньского.

Мы, три рускй послы, не пôдносили своихъ голосôвъ при дебатѣ надъ тыми позиціями выдаткôвъ державныхъ не для того, мовбы то намъ, Русинамъ, на школьництвѣ въ загалѣ, а на середныхъ школахъ въ особенности ничого не залежало, не длятого, мовбы то нашй національнй права и потребы були заспокоюванй, мовбы то мы були такъ щасливй, що въ тôмъ дѣлѣ совсѣмъ ничого не малибы жадати. Длячого мы не брали удѣлу въ дотеперѣшнôй дебатѣ, сего причина въ тôмъ, що мы постановили дотычно середныхъ школъ порушити такожь такій предметъ, котрый дотыкае интересу не лишь одного народа — а говорити о тôмъ предметѣ найôтповѣднѣйше при доходахъ державныхъ для школъ середныхъ. Я думаю о оплатѣ школьнôй, котру ученики середныхъ школъ, удержуваныхъ державою а взглядно фондами науковыми, маютъ складати, а котра вплывае до державного скарбу, а взглядно до фонду наукового.

Хочь я, мои ПП., въ засадѣ стою за усуненьемъ всѣхъ перепонъ, котрй въ загалѣ въ якій небудь способъ обтяжаютъ молодежи вступъ въ школу, — то однакъ не бажаю цѣлковитого знесеня оплаты школьнои. Разъ тому, що кождый справдѣ бѣдный ученикъ може дуже легко ôтъ оплаты школьнои увôльнитись; ôнъ жежь потребуе выказатись лише свѣдоцтвомъ зъ послѣдного курсу, щобы мавъ похвальнй обычаѣ, вдоволяючу пильнôсть и першу клясу. Тіи условія може кождый ученикъ, хочь и не дуже талантливый сповнити; они навѣть суть педагогичнымъ средствомъ до заохоты ученика, щобы порядно заховувався и пильно учився. По друге, грошѣ зъ оплатъ вплываютъ до фонду наукового и тымъ способомъ бодай въ дрôбнôй части покрываютъ державнй выдатки на цѣли науковй; на случай цѣлковитого знесеня оплаты школьнои тая часть мусѣлабы бути зъ ôтки инде добута.

Але, мои ПП., на всякій случай якесь улегченье дотычно оплаты школьнои булобы можливе и пожадане. Якъ звѣстно, пôсля теперѣшныхъ законôвъ оплата школьна за першій курсъ першои клясы кождои середнои школы муситъ бути зложена безусловно. Увôльненье тутъ совсѣмъ недопускаеме, хотяйбы навѣть убогій ученикъ принѣсъ свѣдоцтво зъ народнои школы съ найлучшими обычаями, пильностію и поступами въ наукахъ. Дальше увôльненье допускаеся лишь ôтъ цѣлои оплаты школьнои. На тіи постановленя я не можу згодитись; я бажавбы, щобы ученикъ мôгъ увôльнитись ôтъ оплаты такожь и за першій курсъ въ першôй клясѣ, а именно ученикъ бѣдный, котрый выкажесь свѣдоцтвомъ зъ школы народнои, що мае всѣ потрѣбнй условія до увôльненя. Дальше бажавбы я, щобы во всѣхъ клясахъ середныхъ школъ бодай выняткова було заведене такожь увôльненье ôтъ половины оплаты школьнои. Вже галицкій соймъ ухваливъ бувъ на засѣданю зъ 15 жовтня 1874 того рода резолюцію до правительства, — але, на жаль, тая резолюція до теперь еще правительствомъ не порѣшена. Я мушу якъ найгорячѣйше вступитися за тою резолюціею въ интересѣ нашого краю, а особливо въ интересѣ рускихъ жителѣвъ. Звѣстно, що кошта науки въ середныхъ школахъ, именно зъ самого початку, суть для убогихъ ученикôвъ въ многихъ случаяхъ страшно великй; яке то множество коштôвъ: кошта на переселенье ученика зъ села до мѣста съ гимназіею — я маю на увазѣ власне молодѣжь сельску, — кошта на придбанье одежѣ, книжокъ и т. д.; а до того всего приходятъ еще: належитôсть вписова и оплата школьна! Тіи кошта, мои ПП., часто ôтстрашуютъ найталантливѣйшу молодѣжь ôтъ дальшого образованя, а надъ тымъ предсѣ въ интересѣ загальнои просвѣты треба жалѣти. Не хочу дальше розводитися надъ тымъ, самымъ собою яснымъ предметомъ, зъ мене досыть було порушити его въ палатѣ, а хиба попрошу тôлько высоке министерство просвѣты, щобы згадану мною резолюцію галицкого сойму взяло пôдъ благосклонну розвагу и увзгляднило.

Побôчь тои уваги моеи о оплатѣ школьнôй загадавъ я еще пôднести бажаня и домаганя Русинôвъ на поли середного школьництва. Тымъ чей не погрѣшусь противъ звычайному порядкови дебаты, бо предсѣ такъ на выдатки державнй якъ и на приходы середныхъ школъ даютъ обывателѣ державы грошѣ зъ того самого мѣшка, длятогожь совсѣмъ буде на мѣстци высказати при доходахъ жалобы и жаданя руского народу въ дѣлѣ школъ середныхъ, тымъ бôльше, що до теперь въ сѣй палатѣ неразъ подôбно дѣялось.

Якй се жалобы мы, Русины, маемъ въ дѣлѣ школъ середныхъ пôдносити, то я вже мавъ честь тіижь коротко представити высокôй Палатѣ пôдчасъ тамтогорôчнои буджетовои дебаты на 80 засѣданю. Се було при тôй случайности, коли я основувавъ свою резолюцію, щобы на польскôй гимназіи Францъ-Іосифа во Львовѣ наука религіи була выкладана для ученикôвъ рускои народности не въ польскôмъ, а въ рускôмъ языцѣ; и отъ мимоходомъ пригадаю, що тая резолюція палатою поперта пôшла пôдъ обраду комисіи буджетовои а зъ ôтти передано еи комисіи школьнôй, где она все еще ожидае залагодженя. Я позволивъ собѣ зробити тую замѣтку, бо ось маю случайнôсть попросити комисію школьну, щобы тую резолюцію вже разъ взяла пôдъ обраду и здала о нѣй справу въ палатѣ.

Якъ сказано, я вже при тамтогорôчнôй дебатѣ буджетовôй звернувъ увагу выс. министерства просвѣты на тое, яка страшно разяча нерôвномѣрнôсть пануе въ всхôдно-галицкихъ середныхъ школахъ дотычно польского а руского языка выкладового. Цѣла Галичина съ Краковомъ числитъ 22 гимназіи, а 6 школъ реальныхъ, разомъ отже 28 школъ середныхъ и всѣ они окрôмъ низшои гимназіи въ Бучачи суть закладами державными.

Пôсля закона краевого зъ 22 червня 1867 р. унормовано въ той способъ пытанье дотычаще языка выкладового, що мае бути заведеный въ двохъ гимназіяхъ языкъ выкладовый нѣмецкій, въ однôй-одинокôй гимназіи рускій, а въ прочихъ 19 гимназіяхъ и въ всѣхъ школахъ реальныхъ языкъ польскій.

Позаякъ мы Русины, близько 3 миліонный нарôдъ, въ всхôднôй Галичинѣ у себе дома, то жь я нынѣ близше займусь лишь всхôдно-галицкими школами середными, а специяльно всхôдно-галицкими гимназіями, и то обговорю наше языкове рôвноуправненье въ тыхъ гимназіяхъ. Всхôдна (руска) Галичина мае 14 гимназій и 5 школъ реальныхъ. Число тыхъ гимназій розпредѣлене такъ, що у Львовѣ есть ихъ 4, а въ всхôдно-галицкихъ мѣстахъ провинціяльныхъ 10. О 4 гимназіяхъ во Львовѣ совсѣмъ не буду говорити, бо во Львовѣ Русины маютъ одну гимназію, одиноку въ цѣлôмъ краю съ рускимъ языкомъ выкладовымъ; тою гимназіею отже зараджено потребѣ руского населеня Львова и близько положенои окрестности учити свои дѣти въ рускôмъ языцѣ. Такожь поминаю гимназію въ Бродахъ, где языкъ выкладовый нѣмецкій, бо тамъ приходится увзгляднити особеннй ôтношеня. На такій способъ есть отже въ всхôдно-галицкихъ мѣстахъ провинціяльныхъ 9 гимназій, а именно 8 удержуваныхъ коштомъ державы, а одна приватна — всѣ съ языкомъ выкладовымъ тôлько польскимъ; суть то гимназіи въ Бережанахъ, Бучачи, Дрогобычи, Коломыѣ, Перемышли, Самборѣ, Станиславовѣ, Тернополи и Золочевѣ.

(*Конець буде*)

ДОПИСЬ.

Зъ Яворова. Ц. к. староста въ Яворовѣ, п. Гутъ, розôславъ до греко-кат. духовеньства парохіяльного въ тутешнôмъ повѣтѣ вôзванье зъ дня 26 марця с. р. Ч. 2765, щобы ему выказы дѣтій для щепленя ôспы предложило „dla ułatwienia w języku łacińskim“. Тое вôзванье выкликало велике занепокоенье межи духовеньствомъ въ тутешнôй окрестности. Длятого урядъ деканальный яворôвскій видѣвся споводованымъ внести до ц. к. староства основну ремонстрацію противъ тому на розрѣзь противлячомуся существуючимъ законамъ вôзваню ц. к. старосты п. Гута, деканальному же духовеньству препоручивъ въ тôмъ случаю держатися строго законôвъ и розпоряджень высшихъ властій, именно Консисторіи и писати выказы по руски. На згадану ремонстрацію прославъ п. староста Гутъ урядови деканальному вельми оскорбляючу ôтповѣдь, въ котрôй закинувъ урядови дек. невѣдомôсть законôвъ и выступивъ съ поученьемъ, розумѣеся, своимъ субъективнымъ. Тое письмо п. старосты Гута до уряду деканального, дало тому повôдъ до другои ремонстрации, на котру староста доси не давъ еще письменнои ôтповѣди, а тôлько приватно освѣдчивъ деканови, що тую ремонстрацію предложитъ высшимъ властямъ. Дуже радй мы тому, щобы высшіи ц. к. власти о тôмъ довѣдалися и существуючій законъ въ силѣ держали и охоронили разъ на всегда ôтъ довольного толкованя. Сумно сказати, що тутъ у насъ наміетности супротивъ нашого духовеньства и всего що руске, такъ верхъ взяли, що есть абсолютно немыслимымъ, щобы справы, хотьбы найдальше наше духовеньство руске дотыкаючй, могли бути безпристрастно трактованй.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Засѣданя рады державнои*), якъ доносятъ зъ Вѣдня до Politik, будутъ зъ причины наступившого вже горяча и змученя пословъ замкненй еще передъ лат. зелеными святами. Такъ ухвалила парляментарна комисія правицѣ. Передъ замкненьемъ малибы бути еще залагодженй слѣдуючй справы: галицка желѣзниця трансверзальна, зверненй палатою панôвъ законы, именно законъ о лихвѣ, о примусѣ школьнôмъ Линбахера, о податку ôтъ будынкôвъ, а головно законъ дотычно ческого университету. Евентуально буде залагоджене такожь внесенье о змѣнѣ способу выборôвъ до рады державнои зъ бôльшихъ посѣлостій въ Чехахъ. Будутъ же ôтложенй: законъ о оборонѣ краевôй и законъ о нафтѣ. По ухваленю буджету на цѣлый 1881 р. буде внесеный проектъ на призволенье провизоричного стяганя податкôвъ за мѣсяць червень, бо цѣлорôчный буджетъ, ухваленый радою державною не зможе еще обовязувати, позаякъ до того часу не буде еще принятымъ палатою панôвъ, котра першій разъ зôйдесь на засѣданье ажь 30 мая.

(*Соймы*) маютъ бути пôсля донесень зъ Вѣдня скликанй ажь съ початкомъ осени, и то не рôвночасно, але въ мѣру нагромадженого матеріялу борше або пôзнѣйше, такъ щобы съ кôнцемъ вересня всѣ соймы могли бути замкненй.

(*На 153 засѣданю палаты пословъ*) внѣсъ министеръ просвѣты Конрадъ два проекты законôвъ, дотычачй новоутвореного университету ческого въ Празѣ. Одинъ проектъ мае урегулювати ôтношеня правнй и порядокъ науки на университетѣ, другій мѣститъ въ собѣ жаданье додаткового кредиту для университету за р. 1881. Додатковый кредитъ мае выносити пôсля проекту на потребы звычайнй (ординаріюмъ) 9000 зр., на надзвычайнй 14.000 зр. — разомъ 23.000 зр. а. в. Чехи такою низькою сумою невдоволенй, а зъ Вѣдня одержала Politik телеграму, що проектъ додаткового кредиту вплынувъ дуже знеохочуючо и пригнетаючо на клюбъ ческихъ пословъ. Другій проектъ закона, дотычащій ôтношень правныхъ университету, складаесь зъ 4 §-ôвъ, а именно: §. 1. Маетокъ корпоративный праского университету або факультету стаеся спôльною власностію обохъ университетôвъ (ческого и нѣмецкого), а взглядно обохъ факультетôвъ. §. 2. Оба университеты суть рôвноуправненй до заряду, удѣлюваня и презентаціи фундацій. §. 3. Студентъ не може бути на обохъ университетахъ наразъ иматрикульованый; натомѣсть кождому студентови вôльно слухати выкладôвъ на другôмъ университетѣ.

Министеръ-президентъ гр. Таффе ôтповѣдавъ на интерпеляцію посла Ковальского въ дѣлѣ неправностій и надъужить въ Галичинѣ при переведенôй конскрипціи. Ôтповѣдь гр. Таффе подали мы вже на вступѣ послѣдного ч-ла вразъ съ нашими увагами и фактичными спростованям, задля чого ц. к. прокураторія накладъ сконфискувала.

Дня 17 мая ôтбулось 154 засѣданье палаты пословъ. Дебата буджетова надъ етатомъ министерства рôльництва: выдатки скарбовй 3,257.550 зр. Многй послы забирали голосъ и передовсѣмъ жадали, щобы держава старалась пôддвигнути рôльництво. Пос. Тавше промовлявъ за реформою законôвъ въ дусѣ бôльше корыстнôмъ для хлѣборобôвъ а именно потреба таньшого судоводства, знесеня примусовои легализаціи, и зниженя тарифъ перевозовыхъ на желѣзницяхъ. Дальше бесѣдникъ промовлявъ за пôдвысшеньемъ на будуще субвенцій на цѣли рôльничй. Моравскій посолъ Скопаликъ промовлявъ по чески за помноженьемъ школъ рôльничихъ для селянъ. Въ Моравіи такй школы удержуютъ товариства рôльничй съ найлучшимъ успѣхомъ. Бесѣдникъ звертаесь до пословъ галицкихъ и взывае ихъ, щобы они подôбнй школы закладали въ Галичинѣ, где може найбôльше потреба такихъ школъ для селяньского стану. Министеръ рôльництва гр. Фалькенгайнъ ôтповѣвъ на проектованй реформы посла Тавше, що теперѣшне правительство справдѣ задумуе перевести тіи реформы, о котрыхъ говоривъ пос. Тавше, але доси еще не мало часу все тое зробити. Пос. Тильшеръ говоривъ о потребѣ бôльшого розвою краевои культуры и робитъ закидъ централистамъ, що за часу ихъ верховодства, за часôвъ министерства гр. Мансфельда, въ тôй справѣ ничого не здѣлано. Вноситъ дальше, щобы при академіяхъ техничныхъ утворено выдѣлы рôльничй (культуры). Дальше принято роздѣлъ: добра и лѣсы скарбовй и гôрництво: выдатки 8,316.155 зр. — доходы 9,896.042 зр. Наступивъ етатъ министерства правосудія: выдатки 20,942.736 зр. — доходы 650.655 зр. При тôй позиціи забравъ голосъ пос. Барайтеръ и закинувъ правительству пôддержуванье тенденцій реакційныхъ и противнѣмецкихъ, чого доказомъ есть часта конфиската нѣмецкихъ (централистичныхъ) газетъ на провинціяхъ. Пос. Вашати (Чехъ) выступивъ остро противъ министрови правосудія, свому землякови, Пражакови, що за его министерства ческій языкъ въ судовництвѣ есть покривдженый, а притôмъ зачепивъ такожь президента найвысшого трибуналу, Шмерлинга, называючи его фанатичнымъ ворогомъ теперѣшного правительства и проводиремъ партіи ворожои Чехамъ. Президентъ Смолька давъ пос. Вашатому нагану за таку бесѣду непарляментарну и незгôдну съ независимостію стану судейского. Мин. Пражакъ ôтповѣвъ Вашатому, що его выходки про-

тивъ него и Шмерлинга суть совсѣмъ безпôдставнѝ. Пос. Троянъ выступивъ рôвножь противъ Шмерлинга. Лѣвиця почала протестувати. Пес. Пахеръ крикнувъ: „то безвстыдно!“ Предсѣдатель Смолька зганивъ выходки Трояна на Шмерлинга, а пос. Пахера завôзвавъ до порядку за непарляментарный выразъ. Етатъ министерства правосудія принято въ цѣлости.

(*Желѣзниця трансверзальна.*) Комисія зъ рады державнои для справъ желѣзниць радила на своихъ двохъ засѣданяхъ 16 и 18 мая надъ будовою галицкои желѣзницѣ трансверзальнои. Пос. Козловскій выпрацювавъ проектъ закона о тôйже желѣзницѣ. Противъ Арт. I, котрый постановляе, що правительство призначуе на будову трансверзальнои желѣзницѣ 24,000.000 зр. выступали послы Гербстъ, Томащукъ и др. Але не выступали они противъ потребы строеня желѣзницѣ — самъ Гербстъ признавъ потребу еи мѣжь иншимъ для взглядôвъ стратегичныхъ. На замѣты централистôвъ запевнивъ министеръ торговлѣ бар. Пино, що правительству выстарчитъ до построеня згаданои желѣзницѣ положена сума — 24 миліоны. Арт. I принято пôсля внесеня Козловского 17 голосами противъ 10. На засѣданю 18 мая принято арт. II, пôсля котрого Галичина мае причинитись до будовы квотою 1,100.000 зр. на закупно грунтôвъ пôдъ дорогу. Тая сума вже соймомъ ухвалена, а потребуе тôлько санкціи цѣсарскои. Арт. III жадае квоты $2^1/_2$ миліона зр. яко кредиту за р. 1881 на розпочатье будовы. Гербстъ вносить тôлько 1 миліонъ. Принято однакожь внесенье Козловского. Дальше внѣсъ Козловскій резолюцію, взываючу правительство, щобы при будовѣ желѣзницѣ увзгляднило передовсѣмъ техникôвъ и предпріемцѣвъ родомъ зъ Галичины. Противъ того выступили послы: Гербстъ, Тайшль и Томащукъ и Козловскій цофнувъ наконець свою резолюцію. По тôмъ выбрано Козловского референтомъ комисіи передъ повною палатою.

(*Соймъ угорскій*) буде вже незабавомъ розвязаный, а радше самъ розвяжеся, бо минувъ вже періодъ, на котрый бувъ выбраный. Самъ цѣсарь пріѣде до Пешту соймъ замкнути. Въ мѣсяць будутъ розписанѝ новѝ выборы, до котрыхъ Угры вже ôтъ давна приготовляются. Партія либеральна съ министромъ-президентомъ Тиссою на чолѣ скрѣпила въ послѣднихъ часахъ свое становище и совсѣмъ не боится, щобы опозиція при недалекихъ выборахъ побѣдила. Зъ помежи агитацій выборчихъ цѣкава агитація Ромунôвъ въ Семигородѣ. Они въ формѣ декляраціи предложили Уграмъ свои далекосягаючѝ бажаня и претенсіи. Програма ромуньска хоче всего того, що на поли народнои автономіи дôстали Кроаты. Розумѣесь, що такои програмы теперь Угры совсѣмъ не увзгляднятъ. О якихъ приготованяхъ до выборôвъ зъ стороны нашихъ братôвъ, Русинôвъ угорскихъ, ничого не чути—здаеся, они совсѣмъ зрезигнували зъ выкористуваня правъ своихъ политичныхъ; не видко у нихъ впрочѣмъ ани организаціи, ани почутя національного — „не жіютъ а доживаютъ“, можна до нихъ приложити слова Шевченка.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Якъ вже въ послѣдныхъ вѣдомостяхъ въ остатнôмъ числѣ мы донесли, царь принявъ димисію Льорисъ-Меликова а на его мѣстце покликавъ гр. Игнатьева, министра дôбръ государственныхъ. Гр. Игнатьевъ выдавъ при обнятю уряду окружникъ до губернаторôвъ, въ котрôмъ поясняе найновѣйшій манифестъ царя Александра III. Министеръ въ окружнику пôдноситъ, що тôлько прихильнôсть и любовь народа до сильного самодержця, при спôвудѣлѣ свѣтлыхъ, лучшихъ сынôвъ народа можутъ помочи выкоренити ворохобничого духа. Правительство уважае своею задачію скрѣпити вѣру и моральнôсть и мае заразомъ надѣю, що може числити на спôвдѣланье суспôльности а именно шляхты. Правительство удержитъ ненарушеными права запевненѝ всѣмъ станамъ и старатися буде облегчити тягарѣ селянъ, котрыхъ економичнѝ ôтношеня мусятъ бути безпроволочно поправленѝ. Щобы мѣстцевѝ силы могли перевести царскѝ пляны, то въ тôй цѣли будутъ зарядженѝ ôтповѣднѝ средства.

Арештованый соціялистъ, офицеръ маринарки, участникъ атентату въ Зимовôмъ Двôрци и товаришь Кобозева, зовеся Сухановъ. Его мала выдати Ессе Гельфманъ. При переслуханю сказала она, що до псевдо-Навроцкого, съ котрымъ она мешкала, приходивъ якійсь офицеръ. За тымъ офицеромъ слѣдили, але годѣ було выслѣдити. Ажь разъ градоначальникъ Петербурга Барановъ прійшовъ съ адъютантомъ до келіи, где сидѣла Гельфманъ, и ось она показала на адъютанта, — се бувъ Сухановъ — що бувавшій у Навроцкого офицеръ бувъ дуже до него подôбный. Барановъ розсмѣявся зразу, не пôдозрѣвавъ Суханова. Але мимо того розпочато слѣдство и показалось, що Сухановъ въ рôжныхъ часахъ бравъ зъ магазинôвъ динамитъ, почали его допытувати, где ôнъ дѣвавъ динамитъ и ось Сухановъ не мôгъ выказатись, где подѣвъ сотнарь динамиту. Пôзнѣйше признався, що дававъ его нигилистамъ. Зъ Суханова зняли мундуръ и засадили въ Петро-Павловскôй крѣпости. По звязяхъ Суханова дôйшли и до новыхъ ôткрыть и отъ, якъ найновѣйшій телеграмъ зъ Петербурга доноситъ, наступили въ рôжныхъ мѣстцяхъ Россіи арештованя офицерôвъ. Кромѣ того арештовано въ Єльци одного соціялиста, котрый бравъ удѣлъ въ конгресѣ россійскихъ революціонистôвъ въ Липецку.

Розрухи противжидôвскѝ еще не перестали. Въ недѣлю проявилися они въ Одессѣ, где ôтъ давна були заповѣдженѝ и ожиданѝ. Жиды переляканѝ утѣкаютъ зъ одного мѣстця въ друге, а нигде небезпечнѝ.

До „Порядка“ доносятъ зъ Кіева, що тамъ ôткрыто тайну друкарню и арештовано 15 заговôрщикôвъ, котрѝ якъ разъ порались коло розсылки проклямацій взываючихъ нарôдъ до бунту противъ панôвъ и купцѣвъ. Пôсля телеграмôвъ зъ Лондону нигилисты выдали проклямацію въ ôтповѣдь на послѣдну проклямацію царя. Въ своѣй проклямаціи нигилисты кажутъ, що принимаютъ вôйну, до котрои ихъ царь вызывае, и не лякаются царскои силы.

Великій кн. Константинъ выѣжджае зъ Петербурга до своихъ дôбръ въ Крымѣ. На его мѣстце президентомъ совѣта державного мае зôстати в. кн. Михаилъ.

Италія. Выпадки въ Тунисѣ, а именно побѣдоносный похôдъ французского войска и користный для Франціи договôръ заключеный съ беемъ Тунису, сталися поводомъ повторнои кризы министерскои въ Италіи. Якъ звѣстно, передъ мѣсяцемъ кабинетъ Кайрольного просивъ о димисію, але тогды король еи не принявъ и цѣлый кабинетъ оставъ на дальше въ урядованю, але не на довго. Симъ разомъ король Гумбертъ принявъ вже димисію кабиниту Кайрольного а до зложеня нового кабинету покликавъ Селлю. Доси новый кабинетъ еще не утвореный.

НОВИНКИ.

Ксенофонтъ Климковичь, мужь широко звѣстный въ нашôй галицкôй Руси, померъ во Львовѣ дня 7 (19) мая на запаленье легкихъ. Покôйный бувъ чоловѣкомъ незвычайныхъ талантôвъ и занимавъ середъ рускихъ публицистôвъ безперечно одно изъ найпершихъ мѣстць. Першѝ его працѣ литературнѝ (поезіи) появилися вже въ рокахъ 1855 и 1856 въ „Зори Галицкôй“. На публичну арену выступивъ ôнъ въ рокахъ 1861 и 1862 яко головный сотрудникъ „Слова“. Его то артикулы причинилися найбôльше до симпатичного принятя сеи часописи въ краю и до розбудженя того патріотичного духа, якій въ тыхъ рокахъ у насъ панувавъ. Вскорѣ однакожь станувъ Покôйный самостôйно. Власне тогды розбудилася у насъ идея єдности Русинôвъ галицкихъ съ Русинами закордонными. Климковичь перенявся тою идеею съ цѣлою силою молодечого жару и почавъ выдавати „Мету“, напередъ яко органъ литературно-политичный, а въ р. 1865 яко органъ чисто политичный. Може бути, що не одно въ тôй часописи було надто идеальнымъ, черезъ що у многихъ не находила симпатіи — всежь таки признати треба, що ледво була у насъ коли друга часопись, котрабы мѣстила въ собѣ самѝ такъ добôрнѝ и цѣннѝ статіи и була съ такимъ талантомъ редагована, якъ „Мета“. Особенно великій бувъ вплывъ „Меты“ на молодшихъ людій. Письма Климковича були въ нѣй порывающими, и пôдносили патріотичного духа майже до фанатизму. Ними загрѣвъ покôйный читателѣвъ до горячои любови свого рôдного и выховавъ середъ молодѣжи многихъ неустрашимыхъ поборникôвъ народнои справы, котрыми наша Русь нынѣ справедливо величаеся. Се одно есть уже великою заслугою Климковича, и зробитъ память его для тыхъ, котрѝ его знали, на завсѣгды дорогою. Рôвночасно трудився покôйный такожь на поли литературнôмъ. Его поезіи, умѣщуванѝ въ „Вечерницяхъ“, въ лит. „Метѣ“, „Нивѣ“ и др. (звычайно пôдъ псевдонимомъ „Хмара“), выявили въ нѣмъ значный поетичный талантъ и зъеднали ему почетне мѣстце въ нашôй литературѣ. Важною була такожь выдавана черезъ него „Руска читальня“, котра будила замилованье до рôдного слова. Къ сожалѣню, значна дѣяльнôсть Климковича не довго тревала. У насъ начався нещастный литературный роздоръ и покôйный мусѣвъ зъ браку матеріяльныхъ средствъ свои выданя застановити. Въ рр. 1867 и 1868 помагавъ покôйный въ редагованю „Славяньскои Зарѣ“ въ Вѣдни, а дальше вступивъ яко урядникъ до рустикального банку. Ту склонивъ его пок. сов. Лавровскій до редагованя „Основы“, котра старалася вынайти способы, щобы ôтношеня межи рускою и польскою народностію въ Галичинѣ въ мирный спосôбъ полагодити. Такъ якъ нетолеранція зъ польскои стороны щоразъ бôльше взмагалася и тенденція до цѣлковитого здавленя рускои народности щоразъ бôльше проявлялась, не мала „Основа“ раціи быту, и перестала въ 3 роцѣ свого существованя (1872) выходити. Пôсля того усунувся Покôйный зъ публичного житя (по части знеохоченый неповодженями), и лишь ôтъ часу до часу дописувавъ до рускихъ часописій. Передъ $1^1/_2$ рокомъ взявся Покôйный знову до дуже важнои працѣ. Ôнъ загадавъ показати захôднымъ народамъ богацтва нашои литературы и ставъ переводити на нѣмецку мову Шевченка, а дальше Марка Вовчка. Якъ довѣдуемося, перевѣвъ ôнъ изъ Шевченка: „Гайдамаки“, „Гамалію“, „Тополю“ и много поменшихъ думъ, а зъ М. Вовчка повѣстку „Сестра“. Перевôдъ мае бути ôтличный, такъ що щиро жалувати треба, що передвчасна смерть (въ 45 роцѣ житя) перервала тую многоважну працю. Такъ не стало мѣжь нами знову одного ветерана-дѣятеля; але дѣла его и память будутъ довго жили. Вѣчная ему память!

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Осердôвъ въ пов. сокальскôмъ 100 зр. запомоги на будову школы.

— **Въ Борыславю** було дня 3 (15) с. м. забуренье робôтникôвъ тамошнои фабрики, котре пôйшло зъ суперечки робôтникôвъ съ офиціялистами фабрики пôдчасъ выплаты. На тое появилась полиція и жандармерія и по словахъ прійшло до того, що робôтники кинулись на полиціянôвъ и жандармôвъ, зъ котрыхъ одинъ выстрѣливъ и смертельно ранивъ одного робôтника; кромѣ того суть гдеякѝ раненѝ. Выточено слѣдство карне для выкрытя причины того забуреня.

— **Въ Тысьменици** задумали брацтва церковнѝ устроити монастырь Василіянокъ, где бы могли учитися нашѝ дѣвчата кромѣ науки школьнои такожь домашного господарства и церковного спѣву. Въ тôй цѣли мае закупитися старый костелъ ормяньскій, котрый ôтповѣдно ôтновится и до котрого прибудуеся еще дôмъ на мешканье.

— **Мѣсточко Залôзцѣ** въ пов. золочѣвскôмъ згорѣло дня 5 (17) с. м. майже совсѣмъ. Въ огни утратило житье кôлькоро людій. Мешканцѣ понесли дуже велику страту, оставши безъ хлѣба и даху. Кажутъ, що огонь бувъ пôдложеный.

— **Арештовано во Львовѣ** одного челядника пекарского, котрый мавъ розлѣпляти по домахъ картки съ угрозами противъ жидôвъ.

— **Въ Сокали** ôтбувся дня 2 (14) с. м. въ старостве слюбъ цивильный, котрый взяла пара маломѣщанъ. Такого слюбу не було вѣдай еще у насъ на провинціи.

— **Жиды львôвскѝ** отворили складку для своихъ одноплеменникôвъ, котрѝ непокоенѝ розрухами за кордономъ утѣкли до Галичины. Въ нашôмъ мѣстѣ есть вже такожь немала горстка россійскихъ жидôвъ.

— **Зъ пôдъ Дублянъ** пишутъ намъ: Въ селѣ Ступници есть кôлькохъ селянъ обряду р. кат., котрѝ однакъ обходятъ всякѝ свята пôсля нашого обряду. Недавно умерла тамъ одна женщина лат. обряду, котра числилася до парохіи въ Дублянахъ, куды удався сынъ помершои, щобы завѣдомити тамошного польского священика и заразомъ взяти посвѣдченье, безъ котрого рускій священикъ въ Ступници не мôгбы еи похоронити. Лат. свящ. В. взявши грошѣ до рукъ, привитавъ селянина грôмкимъ голосомъ: „A gdzie ty się spowiadał?“ Коли селянинъ ôтповѣвъ, що въ церквѣ, позаякъ ôнъ есть по батькови гр. к. обряду, кс. В. давши ему кôлька епитетôвъ, якъ złodziej, cham и т. д. за тое, що тойже не ходитъ сповѣдатись до костела, ударивъ въ кôнци невинного селянина сильно два разы въ лице, такъ що той ажь поточився. Селянинъ утѣкъ и бôльше вже не вступивъ за порôгъ кс. В., хоть той манивъ его до себе рôжными обѣцянками. Позволимъ запитати кс. В., чи то въ той спосôбъ сѣеся зерно Христове? . . .

— **Зъ Мшанця** пишутъ намъ, що заходомъ тамошного священика о. К. Лукасевича, котрый прійшовъ на мѣстце о. Котовича, пôдносится громада такъ морально якъ и матеріяльно. О. Лукасевичь докладае всякого стараня, щобы причинитись до добра своихъ прихожанъ; его наука зробила, що вже майже въ цѣлôмъ селѣ нема пяниць, але за тое процвитаютъ иншѝ, пожиточнѣ дѣла. Ось такъ, завела громада у себе касу пожичкову, шпихлѣръ и таке инше, а теперь намѣряе ставити нову муровану церковь. Громада теперь поводится такъ, що моглабы станути другимъ за взôръ.

— **Громада Мшанець** жалится передъ нами, що еи школа не приноситъ дѣтямъ майже нѣякого хôсна, такъ якъ тамошный учитель, п. Н. Г. не дбае про науку, а лишь каже дѣтямъ заходитись у себе коло всякои роботы. Прійде дитина до дому, спытае батько: Та що васъ тамъ нынѣ учили? — а она на тое: Та ничого; змовилисьмо „Отченашь“, тай назадъ до дому, бо нынѣ якось не було у пана професора роботы. Єсли коли и почне п. Г. учити дѣтій, то лишь по польски, такъ що руска дитина не може навѣть рôднымъ словомъ плекати свого духа. Чижь громада на тое оплачуе учителя, щобы той мѣсто учити послуговався людскими дѣтьми?

— **Зъ надъ Быстрицѣ** пишутъ намъ: Перечитавши въ ч-ѣ 30 „Дѣла“ допись зъ Шельпакъ, хочу и я гдещо згадати о дѣятельности катастральныхъ органôвъ въ околици дрогобыцкôй. Бôльша часть повѣту дрогобыцкого причисляеся до наддністряньскихъ долинъ, а тамъ, где рѣки Быстрица и Тысьмениця впадаютъ до Днѣстра, становитъ зимну, вогку и мочарну окрестнôсть, котру при найменшихъ дощахъ заливае совсѣмъ вода и нищитъ сѣножать и засѣвы. Але я ограничуся на мôй приходъ Лѣтыня дотычно найновѣйшого катастру. Пôсля инвентаря мае приходъ Лѣтыня 25 морг. грунту орного, а 18 морг. сѣножати, разомъ 43 морг.; чистый доходъ обчисленый на 132 зр. Новый катастеръ выказуе однакъ 60 морг. орного поля съ сѣножатями, а чистый доходъ пôднесеный на 381 зр. Якежь богате жерело отворяеся для намѣреного пôдвысшеня дотаціи духовеньства! Єслибы ôтъ послѣдного катастру зъ р. 1820 розрослася землиця въ цѣлôй державѣ австрійскôй въ такôмъ ôтношеню, якъ попôвскѝ нивы въ Лѣтынѣ, то побôльшилабыся она бôльше якъ о третину, а вслѣдъ за тымъ и доходы державнѝ, а дотація духовеньства умножилабыся трикратно; але чи доля клиру черезъ тое получшалабы — то друге пытанье. Не такъ дивне есть тое обстоятельство, що тутешнѝ мочары, на котрыхъ родится густо лопухъ, щавникъ, дресень, татарске зѣлье и всякѝ до аптики придатнѝ хопты, почисленѝ до II и III клясы сѣножатій. Причина тому тая, що, якъ вже „Дѣло“ въ ч-ѣ 20 згадувало, комисарями шацунковими були самѝ люде нефаховѝ, а годѣ домагатись, щобы слѣпый подавъ справедливый судъ о барвахъ.

— **Зъ Иванкова** пишутъ намъ, що дня 11 л. с. м. убивъ 20-лѣтный паробокъ Федь Бобрыкôвъ 40-лѣтного „халупника“ Василя Штойка, женатого и батька кôлькоро дѣтій. Небôщикъ, чоловѣкъ спокôйный и тверезый, идучи домôвъ зъ Скалы, где згодився гнати волы до Тернополя, вступивъ за чимсь до „великои корчмы“, где заставъ Бобрыкова. Тутъ побачивъ Штойко, що Бобрыкôвъ укравъ булку у шинкаря, и першій се выявивъ. Бобрыкôвъ зо злости засѣвъ на огородѣ Федя Рѣбачка и замордувавъ вертаючого до своеи хаты Штойка. Ôттакъ удався убійця до корчмы бовшôвскои и тамъ зажадавъ ôтъ шинкарки доброи горѣвки, грозячи, що въ противнôмъ случаю станеся съ нею такъ, якъ сталось въ Иванковѣ. Тутъ дали заразъ знати до жандармеріи, котра и увязнила его. Убійця признався ôтъ разу до вины.

— **Въ Тернополи** выказала нова конскрипція слѣдуючѝ даты: всѣхъ мешканцѣвъ есть 25.048, а именно 12.334 мужчинъ, а 12.684 женщинъ; пôсля религіи есть 5.717 особъ гр. кат., 5.881 р. кат., 2 гр. прав., 2 орм., 31 еван., 13.385 жид; умѣючихъ читати и писати есть 7.477, тôлько читати 777, ани читати ани писати 16.764 (!); яко языкъ домашный подало особъ 5.611 рускій, 7613 польскій, 11.765 нѣмецкій, 24 ческо-моравско-словацкій, 5 угорскій; коній есть 927, коровъ 1.071, кôзъ 18, овець 558, безрогъ 1.203, улѣвъ съ пчолами 1.511.

— **Генрика Пустовойтовъ-Левенгардъ**, дочка россійского генерала, а жена лѣкаря, умерла дня 2 л. с. м., позôставивши по собѣ четверо дѣтій. Пустовойтовъ походила зъ матери Польки и брала чинный удѣлъ въ польскôмъ повстаню зъ року 1863, коли то була навѣть адъютантомъ Лянгевича. По тôмъ удалась до Швайцаріи, а ôттакъ до Парижа, где перебувала вже ажь до смерти.

— **На дѣло або пôдручникъ о выробѣ нафты** и спожитковуваню всякихъ продуктôвъ, якѝ можь при тôмъ выробѣ одержати, розписуе Выдѣлъ краевый конкурсъ съ речинцемъ до 1 л. сѣчня 1883. За найлучшу того рода працю, котра обнималабы 10 аркушѣвъ печатныхъ великои 8-ки, означено 800 зр. нагороды, за працю другостепенну означено 400 зр., а за працю, котра ôтзначалабыся хоть стараннымъ зôбраньемъ датъ и обробленьемъ готовыхъ матеріялôвъ, 200 зр. Кромѣ тыхъ премій вызначаеся еще такожь премію додаткову за працю, котра свѣдчити буде о самодѣльныхъ трудахъ технольогичныхъ, котрѝ можна буде скористати въ промыслѣ нафтовôмъ. До оцѣненя тыхъ працъ, котрѝ маютъ бути написанѝ по польски, буде выбрана передъ днемъ 1 л. сѣчня 1883 специяльна комисія. Близшихъ поясненъ можна засягнути въ департаментѣ II Выдѣлу краевого.

— **Взглядомъ заложеня филіи банку рôльничого на Буковинѣ** ôтбувся недавно зъѣздъ буковиньскихъ обывателѣвъ, на котрый выславъ бувъ львôвскій комитетъ руководячій своихъ делегатôвъ, пп. Б. Авгу-

стиновича и Шеленбергера, щобы порозумѣтись вспôльно що до желань буковиньскихъ хлѣборобôвъ. Такъ само якъ для Галичины, такъ и для Буковины потреба такого товариства, котре выдвигнулобы тамошныхъ селянъ зъ рукъ жидôвскихъ и уможливилобы имъ продавати свои плоды по уцтивôй цѣнѣ. Але если той банкъ буде основаный лише на бôльшихъ розмѣрахъ, то мы сомнѣваемося, чи принесе ôнъ буковиньскому селянинови або й убожшому священикови якутаку користь.

— **Зъ Бердичева** пишутъ, що тамъ приѣхало зъ Кіева и окрестныхъ мѣсточокъ надъ 20.000 жидôвъ.

— **Антижидôвскій розрухи** появились въ Одессѣ, Ромнахъ, Лосовôй и Николаевѣ. Въ Варшавѣ появились плякаты, взываючій до борбы противъ жидôвъ.

— **Антижидôвска борба въ Одессѣ.** Дня 3 (15) с. м. о 5 год. пополудни роздався на ринку крикъ и галасъ; тамъ почали селяне и робôтники розбивати жидôвскій будки и склепы. Сейчасъ явилось войско и полиція и стали розганяти нарôдъ, котрый захопивши палки, дручки, дошки и камѣнье, пôгнавъ на улицю Тираспольску, зъ ôтси на Ланжеровску, где справлявся скоро съ жидами. Перебѣгаючи улицѣ Преображеньску, Почтову, Полицийску и Спиридоновску, розбивавъ нарôдъ ôкна въ жидôвскихъ домахъ; на Полицийскôй улици напала громада на дôмъ съ вышинкомъ и знищила его въ кôлькохъ минутахъ, при чѣмъ розляла двѣ бочки горѣвки. Зъ ôтси кинулись „братчики" на Красный переулокъ и на греческій базаръ, где знищили кôлька домôвъ, а межи ними одну фабрику. Около год. 6 закинѣло вже цѣле мѣсто. Въ ôткрытыхъ екипажахъ выѣхали на улицѣ начальникъ мѣста, комендантъ и другій власти: войско и полиціяне звивались по улицяхъ съ нагайками, выкрикаючи: „Расходись!" Гдеякихъ арештовано; помôчникъ полицмайстра, Лохвицкій, дôставъ каменемъ въ ногу. До крику и шуму причинялися головно босоногій хлопцѣ, котрій бѣжучи попереду старшихъ, оказували свою радôсть рôжнородными тонами. Не було однакъ жаднои жестокости ани рабунку, хиба що гдеякій пôдпитій „братчики" допускались бôльшихъ надъужить. Бочки съ напоемъ розбивали зарôвно якъ и всякій посудины. Гдекуды ôтзывались голосы: „Кровь нашу пьютъ, заробôтки ôтбираютъ!" На ул. греческôй пôдпаливъ ктось одинъ шинкъ, але пожарна сторожа згасила огонь. Жиды були въ великôй тревозѣ; гдеякій зъ нихъ утѣкали до гостинниць, але въ многихъ не хотѣли ихъ пріймити. Пôдъ вечеръ видно було майже на всѣхъ домахъ и магазинахъ кресты на знакъ, щобы не руйновано христіяньского майна; всѣ склепы и магазины були зачиненій. Въ пôзну доперва нôчь змогло войско привернути порядокъ; арештовано до 400 особъ. На другій день рано представилось мѣсто немовь сплюндроване Татарами; ни одинъ склепъ, ни одинъ шинкъ не бувъ отвореный. На улицяхъ стояло всюды войско и полиція. Въ гдеякихъ мѣстцяхъ появились еще розрухи, але сила оружія спиняла вже тую „охоту братчикôвъ".

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляе свою щирѣйшу подяку:** 148) Ч. брацтво церковне зъ Скварявы ôтъ сестрицъ 4 зр.; 149) Всч. о. Ганкевичъ Александеръ зъ Грималова ôтъ себе 10 зр., ôтъ обохъ церковныхъ брацтвъ 7 зр., ôтъ парохіянъ 8 зр. 40 кр., — разомъ 25 зр. 40 кр.; 150) Всч. о. Губчакъ дек. калускій ôтъ Ч. Выдѣлу повѣтовои Рады въ Калуши 10 зр., ôтъ церк. брацтва въ Перевôзци 2 зр., въ Тужиловѣ 5 зр., въ Довгôмъ 4 зр., — разомъ 21 зр.; 151) Всч. о. Хилякъ Стефанъ дек. бѣцкій епар. перем. ôтъ себе 1 зр., ôтъ парох. зъ Мацины 3 зр. 30 кр., зъ Роздѣля 2 зр. 50 кр., зъ Вапенного 1 зр. 40 кр., зъ Петружного 80 кр., ôтъ Всч. оо. Копыстяньского зъ Лося 1 зр., Гумецкого Арс. зъ Боднарки 1 зр., — разомъ 11 зр.

Вѣсти епархіяльній.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту одержавъ о. Л. Микитка на Утѣховичи.

Завѣдательства одержали: оо. Я. Гудыкъ въ Стрѣлкôвцяхъ и П. Кроховскій въ Березовѣ.

Катихитами именованій: оо И. Левицкій для семинаріи учительскои и для школы етатовои мужескои въ Тернополи, І. Навроцкій для школы реальнои и для шкôлъ женьскои выдѣловои и народнои мѣшанои въ Тернополи, К. Ляховичь для школы въ Переволоцѣ и Т. Турула для школы въ Бережанахъ.

Душпастырями при карныхъ домахъ именованій: оо. І. Навроцкій въ Тернополи, и М. Добровольскій въ Коломыѣ.

Декретъ похвальный одержавъ о. А. Чемериньскій зъ Золочева за совѣстне и корыстне повненье своихъ обовязкôвъ яко ординаріятскій ôтпоручникъ въ золоч. шкôльнôй радѣ окружнôй.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Почетнымъ крылошаниномъ гр. к. капитулы перемыскои именувавъ Є. В. Цѣсарь о. дра Юліяна Пелеша, пароха рускои церкви св. Варвары въ Вѣдни и ректора гр. к. центральнои вѣденьскои семинаріи духовнои.

Оголошенье.

На конкурсъ обвѣщеный въ минувшôмъ роцѣ первымъ рускимъ литературно-драматичнымъ товариствомъ въ Коломыи надôслано въ грудню м. р. пятъ штукъ:

1. „Не наша", комедія въ 3 актахъ;
2. „Цѣсарь Іосифъ II въ гостинѣ", комедія въ 2 актахъ;
3. „Панъ Нарцизъ и Pan Wencliczek", комедія съ спѣвами въ 2 актахъ;
4. „ По сраженію", комедія въ 3 актахъ и
5. „Щаслива доня", образецъ зъ житя народного основаный на правдивôмъ событію, написавъ Д. Найма.

Понеже зъ надôсланыхъ штукъ лишь двѣ ôтповѣдаютъ условіямъ конкурсу а именно „Цѣсарь Іосифъ II въ гостинѣ" и „Панъ Нарцизъ и Pan Wencliczek" для того, що лишь тій двѣ штуки суть комедіями 2-актовыми а прочій бôльшеактовій, выдѣлъ рѣшивъ на своѣмъ засѣданю д. 17 л. марта с. р. тіи штуки комисіи до оцѣненя тыхже выбранôй предложити. До комисіи запрошено пп. Александра Борковского, заступника директора и професора гимназіяльного, Ромуальда Перфецкого и Николая Виновского, професорôвъ гимназіяльныхъ въ мѣстци.

Прочій три штуки выдѣлъ самъ оцѣнитъ и ôтнесеся въ справѣ ремунераціи до авторôвъ.

Ôтъ выдѣлу первого руского литер. драм. товариства въ Коломыи.

Въ Коломыи дня 7 (19) мая 1881.

Александ. Агопсовичъ, предсѣдатель. *Теоф. Грушкевичъ*, секретарь.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЄСТЪ

найстарша торговля почтовыми посылками поручае

нето 4¾ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну

Каву Багія за 5·70 зр.

нето 4¾ клгр. найдобôрн. грубозерн.

Каву Ява за 6·88 зр.

включно съ опакованьемъ и **оплатою цла** на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гваранту ся. Цѣнники franco.

Анонсы принимае для всѣхъ часописей австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ **Експедиція анонсôвъ РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни*, Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла" посередничитъ въ пересылаю всякихъ оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.

На сезонъ весняный 1881

поручае магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

во Львовѣ, рôгъ улицъ Галицкои, ч. 16

Краватки мужескій найновѣйшого фасону, чорній и рôжнобарвній — штука ôтъ 50 кр. до 2 зр.
Краватки дамскій съ золотыми и срѣбными коронками — шт. ôтъ 2 зр. до 4 зр.
Ковнѣрѣ мужескій почвôрній — шт. по 25 кр.
Маншети мужескій — пара по 35 кр.
Рукавички найлучшій праскій, мужескій, дамскій и дитячій, пара по 1 зр. 20 и 60 кр.
Рукавички подвôйній шитій, пара по 1 зр. 80 кр.
Рукавички зъ нитокъ и шовковій кордонковій — пара ôтъ 35 кр. до 2 зр.
Парасольки наймоднѣйшій, шовковій и кретоновій — шт. ôтъ 1 зр. до 12 зр.
Парасолѣ шовковій — шт. ôтъ 5 зр. до 12 зр., вовняній шт. ôтъ 1 зр. 50 до 4 зр.
Шнурôвки французскій найлучшого фасону — шт. по 2 зр. 50 кр., 3 зр. 50. кр. до 4 зр. 50 кр.
Палицѣ дуже хорошій, шт. ôтъ 30. кр. до 5 зр.

Ласкавій замовленя зъ провинціи выповняю якъ найсовѣстнѣйше ôтворотною почтою, не числячи ничого за опакованье. (1—?)

Не тôлько черезъ читанье

анонсôвъ зможе собѣ хорый выробити певный судъ, чи се або то зъ помежи многихъ по газетахъ выхвалюваныхъ уздоровляючихъ средствъ есть для его стану добре, або чи не выдае ôнъ за тое надармо грошій. Нехай отже жаденъ хорый не залишитъ способности и спровадитъ собѣ ôтъ **Karl-a Gorischek-a** (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6) брошуру „Krankenfreund", такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть найбольше уживанй авторитетами порученій средства подробно и отповѣдно обговоренй, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокоемъ выбрати собѣ найлучше. Присылка тои брошуры слѣдуе **gratis** и **franco**, не мае отже замовляючій жадныхъ иншихъ коштôвъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну.

Der Pain-Expeller

mit „Anker"

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

„CONCORDIA"

Першій львôвскій закладъ погребôвъ

Ф. ОПУХЛЯКА,

зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагае повага того рода обрядôвъ, — поручае свою услугу.

Мае на складѣ всякій приборы и займаеся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшій. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома есть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдае такожь всякого рода трумны деревлянй. — Замовленя выповняе безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.

Якъ „**Concordia**" сповняе замовленя, переконуютъ о тôмъ численній писемній подяки, котрій кождои хвилѣ можна переглянути. (12—13)

Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

ВАРСТАТЪ МЕХАНИЧНЫЙ

ГЕНРИКА ЄНИ

(H. JENY)

ул. Жовкôвска, ч. 74, во Львовѣ,

принимае всякій репарацій машинъ и знарядôвъ рôльничихъ, якъ такожь посередничитъ при закупнѣ и продажи новыхъ и уживаныхъ машинъ.

Можна набути такожь слѣдуючій знаряды господарскій: **Паровій машины, Льокомобилѣ, Молотѣльнѣ, Кираты, Жниварки, Косѣвники, Екстернаторы, Плѣвники, Обгортачѣ** и т. д., и т. д. (2—?)

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручае **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрыскованъ 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (3—?)

Илюстрованій цѣнники на рôкъ 1881 17—?

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручній иножевій, поправленій патентованій (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навивае.

Вильзона, Гове, Цилиндровій, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневій по I зр.

Замѣна и специяльній направы.

Човенка, части складовій, иглы и олива.

Поручае

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрій такъ шумно продаются за оригинальній американьскій, пріймаю до переробленя на Зингера поправленій за оплатою 15 зр.

! Для господинь !

Єслибы „кава Franck", именно правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра**, то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.

Хочете отже, **Всечестній господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдпись:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тій фабриканты, котрій **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера**, швагра Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшій торговлѣ en gross et detail. (9—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володимиръ Барвѣньскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 37. Львôвъ, Середа 13 (25) мая 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ 12 зр. на пôвъ року 6 зр на чверть року 3 зр.
на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ зр. 5·— на пôвъ року зр. 2·50 на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

О потребѣ розвою ремесла
въ Галичинѣ.

(Пише *В Нагбрный*, архитектъ въ Цириху.)

Въ послѣдныхъ часахъ повѣявъ новый, свѣжій вѣтеръ по нашôй Руси, пригадуючи намъ 1848 рôкъ, — рôкъ нашого политичного ôтродженя. Якъ въ 48 роцѣ такъ и теперь вся интелигенція и весь нарôдъ рускій якъ одинъ мужь бореся за свою свободу такъ политичну якъ и духову, доказомъ того, можь сказати, другого ôтродженя нашого служатъ намъ тѣ численнѣ товариства, завязавшіся послѣдными часами, якъ и часописи политично-економичнѣ и науковѣ. Рухъ теперѣшный однакожь рôжнится ôтъ руху сороковыхъ лѣтъ. Наколи въ сороковыхъ рокахъ майже всѣ силы нашихъ патріотôвъ зверненѣ були до здобутя народови рускому политичного значеня, въ послѣдныхъ часахъ до борôбы политичнои прилучилася борба економична. Розширенье програмы чинности нашихъ патріотôвъ и сполученье силъ поодинокихъ партій въ одну, повиннѣ кождого щирого и добромысличого Русина, якого бы ôнъ не бувъ политичного переконаня, не тôлько порадувати, але и заохотити до вспôльного дѣла. Политикою одною не далеко мы заѣхали; разъ-наразъ просили милостинѣ въ Вѣдни, а занехали дома справу економичну нашого народа, котрый по 33 рокахъ будьтобы свободы ставъ надъ берегомъ економичнои пропасти.

Въ послѣдныхъ часахъ нужда народа руского дôйшла до краю; обовязкомъ отже нашихъ передовыхъ людій було занятися не тôлько политичною, але и економичною справою. Результатомъ того нового направленя появились громадскѣ касы пожичковѣ, товариства тверезости, бурсы и т. д. Товариство им. Качковского, устроивши промыслово-господарску выставку въ Коломыѣ зробило еще дальшій крокъ напередъ, и хочь тая выставка въ порôвнаню до 3 миліонôвъ австрійскихъ Русинôвъ ничимъ була, то все таки кождый звернувъ на ню увагу, кто знае обставины, въ якихъ жіе рускій нарôдъ.

Хотяй выставка коломыйска була маленька, то она для насъ важненька: бувъ се початокъ до дальшого дѣла на промыслово-господарскôмъ поли. Якій вплывъ мала ся маленька выставка, видно зъ того, що филія коломыйска товар. им. Качковского закупила вже тую площадь, где була выставка, съ тымъ намѣреньемъ, щобы побудувати тамъ дôмъ, въ котрôмъ малибыся мѣстити: ремесленна школа, бурса, дôмъ заѣздный и т. д. Проектъ ôткрытя ремесленнои школы, якъ и рѣшенье рускихъ академикôвъ на своѣмъ зъѣздѣ въ Коломыѣ — удатись съ прошеньемъ до Совѣта „Народного Дому“, щобы тойже Совѣтъ основавъ въ Костеневѣ або Бѣлцѣ руску господарску школу, заслугуютъ на щиру прихильнôсть кождого добре и здоровомыслячого чоловѣка. Тіи два проекты, с. е. господарска и ремесленна школа суть отже питанями дня, надъ котрыми треба добре застановитися и всѣхъ силъ ужити, щобы не осталися тôлько проектами. Тыми двома заведенями, наколи они булибъ добре зъорганизованѣ и совѣстно веденѣ, змоглибы мы найпевнѣйше пôднести станъ економичный нашого народа.

Дѣло господарскои школы оставляю до розбору людямъ компетентнымъ въ надѣи, що оно не останеся тôлько проектомъ, але якъ найскорше вôйде въ житье; я позволю собѣ тôлько слôвъ кôлька въ дѣлѣ ремесленнои школы, такъ якъ зъ одной стороны пробуванье мое 9 лѣтъ за границею, зъ другои моя спеціяльнôсть дозволили менѣ съ тою частію близше познакомитись. Думаю, що мабуть не знайдеся у насъ чоловѣкъ, знаючій наше теперѣшне положенье и маючій понятье о важности ремесленного стану, котрый хотѣвбы твердити, що Русинамъ, народови займаючомуся хлѣборобствомъ, ремесленныхъ школъ не треба. Недостатокъ добрыхъ ремесникôвъ въ нашôй краинѣ и подѣлъ грунтôвъ повиннѣ насъ принудити шукати средствъ, котрыми можнабы запобѣгчи злому, не беручи навѣть на увагу того, що черезъ таку школу просвѣта въ масу народа проложитъ собѣ дорогу. Доказувати статистичными датами, яку корысть матеріяльну здобувае собѣ край, где промыслъ добре зъорганизованый, булобы злишнымъ; впрочѣмъ не увѣритъ той, кто бачнымъ окомъ слѣдивъ за послѣдными списами людности въ Галичинѣ, бо наслѣдкомъ такои статистики, яку зôставили панове комисарѣ при послѣднôмъ списѣ людности въ Галичинѣ всхôднôй, есть пôдорванье кредиту статистикъ, длятого я нарочно не наводжу статистичныхъ датъ, щобы дѣлу не пошкодити. Рѣчь, о котрôй я тутъ хочу говорити, зрозумѣла и безъ статистики.

Щобы показати, яку вагу на ремесло кладутъ н. пр. Французы, нарôдъ здобувшій собѣ вже перше мѣстце на поли промыслу, наведу кôлька слôвъ зъ проекту инжинера Салициса, поданого въ муниципальну раду париску. Ôнъ каже межи иншимъ: „Я предкладаю отворити въ кождôй дѣльници (arrondissement) мѣста Парижа по десять ремесленныхъ школъ для хлопцѣвъ и стôлькожь для дѣвчатъ. Такимъ способомъ въ всѣхъ 20 дѣльницяхъ Парижа буде разомъ 400 ремесленныхъ школъ, на котрѣ прійдеся платити мѣсту рôчно два миліоны франкôвъ. Чи посмѣе кто подумати, що тіи грошѣ будутъ пропащѣ? Аджежь черезъ три роки по введеню мого проекту въ житье, Парижь доставитъ индустріи францускôй 6.000 ученикôвъ обохъ полôвъ, котрѣ замѣсть того, щобъ оставленѣ були на ласку судьбы, якъ се часто дѣеся, получатъ найлучше фахове образованье. Они не будутъ скривленѣ морально и физично свобôдными майстрами, а получатъ правильне образованье, розвôй духовыхъ способôностій, тѣлесне здоровлье, необходиме призвычаенье до роботы, артистичный смакъ и наконець оригинальнôсть, якою ôтзначаются парискѣ робôтники — словомъ у всѣмъ они лишь выграютъ, а ничого не програютъ. Перейде десять лѣтъ, а зъ тыхъ школъ выйде 60.000 такихъ робôтникôвъ, число далеко бôльше, нѣжь потрѣбно до переиначеня стану нашого промыслу. Наконець за сорокъ лѣтъ ремесникъ не укôнчившій подôбнои ремесленнои школы належавбы вже до выняткôвъ“. То суть слова Француза, а француска индустрія перша въ свѣтѣ. Одно мѣсто Парижь моглобы пôсля проекту п. Салициса достарчити майстрôвъ тôлько, скôлько потрѣбно для наданя нового направленя цѣлôй францускôй индустріи. Въ Нѣмеччинѣ школы ремесленнѣ еще передъ нѣмецко-францускою вôйною не були рѣдкостію, по вôйнѣ число ихъ въ десятеро увеличилось и выйшло съ корыстію для краю. Вычисляти школы ремесленнѣ Франціи, Австріи або Нѣмеччины и т. д. завелобы насъ за далеко, зверну тôлько увагу читателя на одно мѣсто, и то не перше въ Швайцаріи, на Цирихъ, котре числитъ съ околичными громадами 75.000 мешканцѣвъ. Для пôддержаня ремесла есть тутъ до 30 товариствъ, 1 музей промысловый съ читальнею и школою промысловою, 1 школа ремесленна (теоретична), школа рисункôвъ для ремесникôвъ, школа для ткачѣвъ шовку, школа приватна для будôвничихъ, школа приватна для рисункôвъ жѣночихъ робôтъ и корунокъ, до того политехника союзна и технична академія въ Вѣнтертуръ, въ кантонѣ цирихскôмъ. О фабрикахъ и бôльшихъ варстатахъ не згадую, бо се дѣло приватне. Зъ того одного примѣру видно, яку вагу мае ремесло для краю, наколи для пôддержаня его такѣ сумы жертвуются. А що сей грôшь не выкиненый дармо, видно зъ того, що передъ 50 лѣтами въ Цириху не було ни одного миліонера, а теперь число миліонерôвъ доходитъ до 300. Увеличенье майна треба приписати тôлько индустріи промысловôй, бо людность цирихска тôлько тымъ и трудится.

(*Дальше буде.*)

Гдещо про музику въ загалѣ,
а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажаньскій.*)

(*Дальше.*)

Гессли поступавъ еще дальше. Кромѣ диригентуры захотѣлось ему заимпонувати питомцямъ власными творами, и въ той часъ обдаривъ ихъ композицією „Христосъ воскресъ“, котру еще и до нынѣ питомцѣ спѣваютъ, а котра не его власнôсть, но урывокъ зъ оперы нѣмецкои взятый. Таке саме маеся и съ его композицією: „Днесь виситъ на древѣ“. Та щожь о нѣй и говорити? Менша съ тымъ, що она есть нѣмецкого стилю, але не знайдешь тамъ ани слѣду церковного стилю. Се есть стиль драматичный, а такій въ церквѣ не мае мѣстця. Модуляціи за наглѣ, а навѣть комичнѣ и розтяглѣ, досыть, мотанина модуляційна, для ситуаціи сценичнои може и найлѣпша, але для церкви непридатна. Партія басова довга, монотонна, малюе дѣйстно якусь сценичну ситуацію, но нѣколи болю страстного тыждня. Не думаю уражати симъ капельмайстрôвъ. Они яко такѣ можутъ стояти дуже высоко, можутъ бути навѣть первостепеннѣ, але диригентами руского хора, а ще бôльше рускими композиторами церковнои музики не можутъ бути. Иншій духъ музики войсковои, а инакшій церковнои. Но думаю симъ ЧЧ. питомцѣвъ рускои семинаріи передъ подôбными кроками перестеречи. Не гонити за новымъ а нездалымъ, но шукати або за дѣйстно церковнымъ, або зôстати уже лучше при старôмъ. И старе але хорошо выстудіоване и належито выконане зробитъ бôльшій ефектъ на слушателяхъ, якъ неудачна новина. Похваляю однакъ сегорôчный хоръ рускои семинаріи зъ тои причины, що питомцѣ сего року власными силами хоръ выконували, и тому мило менѣ есть о сегорôчнôмъ хорѣ поговорити. Якъ богата тамъ сила, якъ много тамъ прекрасныхъ, здоровыхъ звôнкихъ голосôвъ, лише рутины, лише науки приложити. А що питомцѣ суть въ силѣ хорошій и задоволяючій хоръ выконати, пересвѣдчили насъ о тôмъ пригробнѣ спѣвы сегорочнои Великои пятницѣ, котрѣ на слушателяхъ велике впечатлѣнье учинили.

„Благообразный Іосифъ“ Бортняньского есть чисто славяньска композиція, правдиво пригробна пѣснь въ строго церковнôмъ стилю. Впрочѣмъ о утворахъ Бортняньского бесѣдовали мы вже на передѣ.

Утворы Лавровского суть чисто славяньского церковного стилю. Мило слухаются и розжалюютъ серце. Покôйный Лавровскій понимавъ змыслъ своеи композиціи и выпосаживъ еи хорошими красками. Выбухи болѣзни, сила хора, нѣжне фальованье тоничными струями, нервова гармонія и окôнчательне ехо чаруючо ôтбивалися въ серцяхъ слухачѣвъ. Кто знавъ покôйного Лавровского житье и успособленье, той ôтчитавъ въ той часъ его индивидуальнôсть, выляну въ его творахъ. До того рода композицій бувъ ôнъ найздôбнѣйшій.

Утворы Гайдена, знанѣ всему свѣтови, плѣняютъ по всѣ часы серця вѣрныхъ. Красными зôстанутъ они по конець свѣта. Но одно есть лише, що ихъ псуе, — а то, що они писанѣ на мѣшаный а не на мужескій хоръ, а до того, що они до оркестры писанѣ. Укладъ мужеского хора есть совсѣмъ инакшій, якъ укладъ мѣшаного хора — тожь вышадалобы ихъ на мужескій хоръ перестроити. Для хора бурсы суть они добрѣ, но для хора мужескои рускои семинаріи, для ихъ ôтмѣнного укладу неприроднѣ. До сего хоры оркестровѣ инакше творятся и убираютъ, якъ чисто вокальнѣ. Вокальнѣ маютъ всюды самѣ свою наготу окрывати, где въ оркестровыхъ закрываютъ ихъ наготу рôжнѣ инструменты.

Въ чисто вокальныхъ творахъ нема нигде довгои перервы, въ оркестровыхъ же дуже часто подыбуемъ довгѣ перервы, котрѣ заповняе оркестра, а по котрыхъ неразъ нагла несподѣвана модуляція впадае, а що она въ оркестрѣ не развитъ, то причина того въ тôмъ, що оркестра въ часѣ такои перервы творитъ належитый переходъ. Зъ сеи причины творы Гайдена мимо ихъ высокои красоты съ оркестрою такъ якъ они суть въ хорахъ семинарскихъ не суть природнѣ, и тому дуже млавѣ — имъ не достае другои половины, именно оркестры.

Зъ сеи тяжкои задачѣ хорошо вывязався п. Чипчарь, диригенсъ хора бурсы при Успеньскôй церквѣ. Ôнъ пôймивъ сей недостатокъ и постарався тіи перервы въ хорахъ Гайдена заповнити мельодіями оркестровыхъ епизодôвъ, чимъ поôтрываннѣ гармонійнѣ части разомъ повязавъ — а що хоръ бурсы есть справдѣ мѣшаный, тожь такъ построеннѣ хоры Гайдена въ хорѣ бурсы вповнѣ ôтповѣли своѣй цѣли и задачи. За се належится п. Чипчареви признательнôсть.

Подôбно хоть о много менше маеся рѣчь и съ утворами Hesser'а, выконуваными въ рускôй семинаріи. И тіи утворы, писанѣ на мѣшаный хоръ, повиннѣбы перестроитись на мужескій, а що тутъ тая неприроднôсть подôбно развитъ, якъ въ творахъ Гайдена, то походитъ зъ ôтти, що Hesser'а утворы писанѣ для чисто вокального хора.

(*Д. б.*

Чимъ занимаются нашѝ повѣтовѝ рады?

Автономія — понятье само собою дуже гарне; се рѣчь неоспорима. Але чи можна рѣшучо сказати, що автономія приноситъ всюда и всѣмъ людямъ рôвно гарнѝ плоды? Нѣ, сего кто якъ кто а мы Русины певно сказати не можемо и не смѣемо. Порядки бо автономичнѝ въ нашôй всхôднôй Галичинѣ суть власне выразнымъ запереченьемъ поставленого пытаня. Нещастливѝ ôтношеня на нашôй Руси не даютъ автономіи розвивати єи дѣятельности въ такихъ направленяхъ и такъ, якъ вымагає добро краю и поступъ часу. Польска верховодяча партія держитъ въ своихъ рукахъ всѣ рады повѣтовѝ и господаритъ въ нихъ по своѣй програмѣ, всѣмъ намъ добре звѣстнôй. Скарги на рады повѣтовѝ безнастанно зô всѣхъ сторôнъ руского краю плывутъ до нашихъ часописій и то скарги не голословнѝ, а фактами пôдпертѝ, и що разъ численнѣйшѝ. Иде мѣжь иншимъ о тоє, що рады повѣтовѝ замѣсть сповняти свои обовязки, наложенѝ на нихъ закономъ, замѣсть дбати за дороги повѣтовѝ, за порядки въ касахъ громадскихъ и т. д., занимаются побôчными, що такъ скажемъ покутными справами, котрѝ впрочѣмъ булибы навѣть смѣшнѝ, колибъ не причиняли моральнои и матеріяльнои шкоды для Русинôвъ. Пригадаємъ тутъ для примѣру недавнѝ факта зъ дѣятельности однои лишь рады повѣтовои въ Жовквѣ: Въ чч. 87 и 96 „Дѣла“ зъ мин. року було розказано, якъ то рада повѣтова взяла въ розпродажь образки ks. opata Nowakowskiego, зъ котрыхъ чистый дохôдъ бувъ призначеный „na posadzkę marmurową w kościele żółkiewskim“ и накинула урядово тіи образки рускимъ школамъ народнымъ по высокôй цѣнѣ, бо по 3 зр. за образокъ; дальше було розказано, якъ то рада повѣтова ухвалила 300 зр. на сурдутъ чи контушь для маршалка на пріѣздъ Цѣсаря, и т. д. Нынѣ знову приходится намъ мѣстити надôслану въ редакцію копію одного окружника выдѣлу рады повѣтовои въ Самборѣ. Окружникъ той такъ звучитъ:

L. 729.

Do Pana Grzegorza Potoczniaka w Stupnicy.

Wydział powiatowy zaprenumerował dla gminy Stupnica czasopismo w ruskim języku pod tytułem „Switło“, dwa razy na miesiąc wychodzące, a mianowicie każdego 1 i 15 miesiąca. Pismo takowe postanowił doręczać Panu Grzegorzowi Potoczniakowi pod warunkiem, abyś Pan co dwa tygodnie zgłaszał się do Bióra Wydziału po odbiór onego, co we czwartki przy sposobności bywania na targach łatwo uskutecznić możesz, oraz aby po upływie każdego kwartału wykazał, że czasopismo rzeczone było członkom gminy w dnie niedzielne i święta bądź w szkole, bądź w inném prywatném pomieszkaniu czytane, i że wreszcie nie uległo zatraceniu lub zniszczeniu.

Z Wydziału Rady powiatowéj.
W Samborze dnia 30 kwietnia 1881.
Pauliński.

Прочитавши той окружникъ читатель здивуєся, длячого Самбôрскій выдѣлъ рады повѣтовои отворивъ агенцію „Switła“ и подумає собѣ, що „Switło“ запѣвно газета, въ котрôй польскимъ абецадломъ по руски толкуєсь о „направѣ дорôгъ повѣтовыхъ“ и такôмъ подôбнôмъ. Где тамъ! Газета „Switło“ толкує народови не о направѣ дорôгъ, але о „матери-Польщи“, Русинôвъ интелигентныхъ не перевертнѣвъ называє „нещасливыми“, словомъ, має задачу, впоити въ рускій народъ недовѣріє до єго интелигенціи. И ось длятого то п. Potoczniak, яко писарь громадскій дôстає ôтъ п. Paulińsk-ого окрôмъ окружника єще нѣбы-приватный довѣрочный листъ, въ котрôмъ говорится о великôй важности „Switła“ для рускихъ громадъ. Треба єще знати, що не одна тôлько Самбôрска рада повѣтова занялась агенцією „Switła“, — по кôлькадесять примѣрникôвъ предплатили и другѝ рады повѣтовѝ, якъ се свѣдчитъ сама редакція згаданои газетки. Для редактора не злый интересъ — але рускій народъ муситъ докладати до податку на редактора „Switła“!

Въ Ступници такъ сталось, що рада громадска одноголосно ухвалила попросити выдѣлъ рады повѣтовои, щобы уймивъ собѣ труду въ факторованю газетою „Switło“. Тая ухвала приноситъ честь громадѣ Ступници. Але чи кожда громада такъ учинитъ, а впрочѣмъ, колибъ навѣть кожда такъ учинила, то чи протов не буде мусѣла заплатити за предплаченѝ примѣрники „Switła“? На всякій способъ муситъ продертися и продереся руска мошонка зъ ласки радъ повѣтовыхъ на нову силу, котра побудує Польщу на Руси, на редакцію „Switła“.

Бесѣда посла Кулачковского

выголошена на 149 засѣданю рады державнои, зъ дня 11 мая, въ справѣ школъ середныхъ въ Галичинѣ.

(*Конець.*)

Той станъ, пôсля котрого мы Русины въ своѣй ôтчинѣ маємъ тôлько одиноку гимназію съ рускимъ выкладовымъ языкомъ, коли тымчасомъ съ польскимъ языкомъ єсть 9 гимназій въ вычисленыхъ мѣстахъ провинціяльныхъ всхôднои Галичины, не ôтповѣдає ани потребамъ руского населеня въ краю, ани арт. 19 основного закона державного зъ 27 грудня 1867 р., котрый предсѣ запоручивъ кождому народови ненарушиме право хоронити и плекати свою народнôсть и языкъ и рôвноуправненье въ школьництвѣ. Такъ, той станъ єсть власне головною и найбôльшою перепоною для нашого народного и культурного розвою, бо ôнъ обтяжає рускôй молодежи переходъ зъ школъ народныхъ до середныхъ. Прошу васъ, мои ПП., памятати, що пôсля послѣдного урядового справозданя рады школьнои за рôкъ школьный 1878/79 було въ всхôднôй Галичинѣ 1462 школы народнѝ съ выключно рускимъ языкомъ выкладовымъ, до котрыхъ отже входятъ и зъ котрыхъ выходятъ ученики съ знаньемъ тôлько свого рôдного языка руского и въ котрыхъ по закону польского языка яко предмету наукового совсѣмъ не повиннѝ учитися, бо по закону такъ званый примусъ языковый єсть недопускаємый. Прошу дальше памятати, що пôсля министеріяльного розпорядженя зъ 14 марта 1870 (Дн. З. Д. 32) ôтъ ученикôвъ хотячихъ бути принятыми до першои клясы середнои школы (гимназіи, реальнои гимназіи або реальнои школы) не треба вже жадати свѣдоцтва зъ школы народнои, а натомѣсть маютъ ученики пôддатись испытови вступному, при котрôмъ вымагаєсь ôтъ нихъ межи иншимъ доброго читаня й писаня и знаня основныхъ правилъ зъ науки о формахъ въ тôмъ языцѣ, якій єсть въ дотычнôй середнôй школѣ. Прошу жь теперь зважити, чи рускій ученикъ, хотячи вписатись до поблизькои ôтъ єго села гимназіи съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, буде мôгъ такъ легко зложити испытъ вступный и бути принятымъ, коли ôнъ такъ зъ дому якъ и зъ народнои школы знає тôлько свôй матерный языкъ рускій, а тутъ єму приходится здавати вступный испытъ въ языцѣ польскôмъ. Тому то обстоятельству треба приписати той фактъ, що фреквенція рускихъ ученикôвъ въ середныхъ школахъ въ порôвнаню до давнѣйшихъ лѣтъ зменьшилась. Я допускаю, що й иншѝ обстоятельства, якъ нужда въ краю и др., до того причинились, але нема сомнѣнія, що и описана мною утяжливôсть переходу рускихъ ученикôвъ зъ школъ народныхъ до гимназій такожь въ якôйсь части тому винна. Колибъ мене тоє не за далеко довело, я бы мôгъ правду мого высказу заразъ на статистичныхъ датахъ показати.

Такому станови, мои ПП., мы, Русины, не можемъ спокôйно приглядатись, бо нашимъ найгорячѣйшимъ бажаньемъ єсть що-разъ бôльше втягати нашъ народъ до высшои просвѣты и плекати духа національного. Длятого жадаємъ мы рôвноуправненя нашого народа що до середныхъ школъ, а особливо якъ найскорѣйшого заведеня руского языка яко предмету науки въ гимназіяхъ всхôдно-галицкихъ мѣстъ провинціяльныхъ. Дуже то жалко, що намъ Русинамъ не даютъ національного рôвноуправненя въ середныхъ школахъ зъ причинъ, котрѝ не выдержуютъ ніякои критики. Противъ побôльшеня числа гимназій въ всхôднôй Галичинѣ съ рускимъ выкладомъ передовсѣмъ закидаютъ, що нема на тоє потребы. Я мушу тоє рѣшучо заперечити. Потреба єсть теперь, була впередъ, була вже въ 1868 р. ôтъ коли закономъ краєвымъ зъ 22 червня 1867 заведено во всѣхъ гимназіяхъ всхôднои Галичины польскій языкъ выкладовый. Тогды — 1868 р. — було 8 гимназій въ провинціяльныхъ мѣстахъ всхôднои Галичины: въ Бережанахъ, Бучачи, Дрогобычи, Коломыѣ, Перемышли, Самборѣ, Станиславовѣ и Тернополи.

Въ тыхъ ôсьми гимназіяхъ училось въ періодѣ ôтъ 1868 до 1871 р. включно:

Р. 1868	Русинôвъ	1205,	Полякôвъ	1142
„ 1869	„	1166,	„	1225
„ 1870	„	1175,	„	1269
„ 1871	„	1189,	„	1200

Не хочу вамъ, мои ПП., приводити дальшихъ циферъ, рôвножь не буду подрôбно наводити, якъ розпадаєсь тоє загальне число учащоися молодѣжи рускои и польскои народности на поодинокѝ гимназіи. Я можу тôлько васъ запевнити, що число ученикôвъ обохъ народностій въ кождôй зъ тыхъ гимназій бôльше-менше рôвноважится. Тіи даты суть достовѣрнѝ, я взявъ ихъ зъ справозданя галицкои рады школьнои за рр. 1870 и 1871. Тіи даты показуютъ, якъ то дуже помыляєсь той, кто удержує, що бôльше гимназій съ рускимъ выкладомъ не потрѣбно.

Зô взгляду на тіи даты єсть абсолютно ошибочне твердженье, будьтобы бôльше гимназій съ рускимъ выкладомъ не було потрѣбно. Дальшій улюбленый закидъ противъ помноженя гимназій єсть той, що немовбы то одинока руска гимназія во Львовѣ належала до найслабше фреквентованыхъ гимназій въ краю. Ну, такъ слабо фреквентована она не єсть. На рôкъ школьный 1880 вписалось до рускои гимназіи во Львовѣ 349 ученикôвъ и мусѣли бути въ двохъ клясахъ паралельки отворенѝ. Подôбне число ученикôвъ 300 и кôлька, подыбуємъ такожь и въ другихъ гимназіяхъ краєвыхъ, и то захôдно-галицкихъ. Впрочѣмъ я справдѣ не понимаю, що властиво той аргументъ має доказати, а именно, яка тутъ льогика, зъ фреквенціи львôвскои гимназіи рускои выводити заключенье, що въ гимназіяхъ всхôдно-галицкихъ мѣстъ для рускои молодежи має бути языкъ выкладовый польскій. Чи може кто жадати, щобы руска молодѣжь зô всѣхъ кôнцѣвъ всхôднои Галичины ишла въ гимназію до Львова, коли хоче учитись по руски? И для чого власне руска молодѣжь провинціональна має покидати гимназіи въ мѣстци свого замешканя? Чи Русины не платятъ зарôвно податки грошемъ и кровію, щобы мали бути выключенѝ ôтъ рôвноуправненя въ згаданыхъ гимназіяхъ?

Кажутъ намъ дальше, що мовбы то мы не мали ніякихъ учебникôвъ. Се неправда; во Львовѣ предсѣ существує ôтъ 1868 р. руска гимназія, для котрои мы маємъ всѣ учебники въ языцѣ рускôмъ. Чи тіи учебники для всхôдно-галицкихъ гимназій провинціональныхъ не малибы вже бути добрѝ, колибы въ тыхъ гимназіяхъ заведено рускій языкъ выкладовый?

Дальше намъ кажутъ, що мовбы то нашъ языкъ не розвитый. (*А якже?*) То для рускои высшои гимназіи во Львовѣ, где тôлько вже лѣтъ по руски учатъ, нашъ языкъ розвитый, а для провинціяльныхъ гимназій мавбы бути ще нерозвитый? Чи може якій языкъ бути пригôднымъ до науки тôлько въ однôмъ окрузѣ, а въ другихъ вже нѣ? А чи жь мы не маємо вже ôтъ 1863 р. три катедры съ рускимъ выкладомъ на львôвскôмъ университетѣ?

То суть, мои ПП., бôльше-менше причины, котрѝ малибы говорити противъ помноженю середныхъ школъ, а особливо гимназій съ рускимъ выкладомъ. Жадна зъ тыхъ причинъ не выдержує критики; суть то тôлько мнимѝ причины, выдуманѝ противъ насъ въ тôй цѣли, щобы насъ Русинôвъ не допустити до рôвноуправненя національного и языкового.

Єще одно, мои Панове! Часто стрѣчаємось мы съ закидомъ, що мы свои жалобы въ тôмъ дѣлѣ пôдносимо въ сѣй высокôй палатѣ. Тою своєю улюбленою фразою Поляки ôтсылаютъ насъ все до галицкого сойму и твердятъ, що тамъ єсть форумъ, где мы маємъ такѝ справы выточувати. Але жь мы вже пробовали передъ тымъ форумъ добиватися нашого рôвноуправненя. Було то въ рр. 1875 и 1876, коли то нашѝ рускѝ послы соймовѝ поставили внесенье, щобы законъ краєвый зъ 22 червня 1867 пôдъ взглядомъ языка выкладового въ середныхъ школахъ бувъ змѣненый въ мѣру потребы рускои народности и ôтповѣдно до засады рôвноуправненя. Однакожь, пожалься Боже, оба разы нашѝ жаданя остали безъ успѣху.

Позволяю собѣ єще на закôнченье поставити вôзванье до министерства просвѣты. Много вже разôвъ заявило выс. правительство, що оно на своѣмъ прапори выписало: поєднанье народностій. Коли такъ, то нашъ рускій край дає правительству широке поле, где оно може и повинно здобути собѣ лавры. Рôвноуправненье кождои народности єсть средствомъ до поєднаня, а школа передовсѣмъ єсть пôдвалиною, на котрôй маєсь будова поєднаня закладати. Поєднанье буде тôлько тогды можливе, коли кождый народъ буде мати рôвне право въ школѣ, урядѣ и публичнôмъ житю. Тôлько въ той способъ можливе поєднанье народностій и я длятого прошу выс. министерство просвѣты такъ зарядити, щобы и мы Русины дôстали рôвноуправненье языкове въ школахъ середныхъ, щобы вже и мы наконець прійшли до належныхъ намъ правъ! (*Славно! на лѣвици.*)

ДОПИСЬ.

Зъ пôдъ Львова. (*О рекламаціяхъ податку грунтового.*)

Въ справѣ рекламацій грунтовыхъ старалась тутешна рада повѣтова довести всюда до того, щобы рекламаціями занялись ино самѝ катастралисты зъ єи рамени высланѝ. Єсли где громады хотѣли священикамъ передати се дѣло, то старанося ихъ переконати, що священики не зъумѣютъ того доказати. Теперь же показуєся, що рада повѣт. перецѣнювала свои силы, бо удалось ѣй зверôвати ледви ôсѣмь катастралистôвъ, такъ що на одного припадає 12—16 громадъ, и якъ самъ п. секретарь рады повѣтовои признавъ, єсть межи тыми катастралистами чи мало „неблагонадеждныхъ“, котрѝ забравши грошѣ жіютъ собѣ весело та вымагаютъ ôтъ громадъ такихъ послугъ и выгодъ, до якихъ не маютъ права, а роблятъ на „галай-балай“, не оглядаючись, чи буде зъ того якій хосенъ, чи нѣ. Такъ на пр. зъ операторôвъ рекламаційныхъ, доконаныхъ черезъ одного зъ тыхъ „комисарѣвъ“ въ Збоискахъ переконалася сама рада повѣт., що съ такою роботою не далеко зайде. Щобы примѣромъ умотивувати за высоке заклясованье грунтôвъ сеи громады, ôткрывъ тамъ катастралистъ стôлько млакъ, багнискъ та трясавиць, що якбы тому всёму була правда, то навѣть зъ львôвского высокого замку годѣ булобы ôткрыти слѣдъ якихъ небудь Збоискъ та зъ тои багнистои западнѣ сторчалабы хиба одна баня церкви Збоискои. Мабуть тотѝ невзгодины съ тыми катастралистами спонукали раду повѣтову выдати таке письмо (зъ дня 5 мая с. р. ч. 711): „Змушенѝ єсьмо остерегчи (громады), що Выдѣлъ рады повѣтовои буде почуватись до обовязку отвѣчательности ино за тіи рекламаціи, переведенѝ черезъ захваленыхъ зъ нашои стороны ôтпоручникôвъ рекламаційныхъ, котрѝ будутъ пересланѝ тутешнôй канцеляріи до пересмотру. Противно, за содержанье рекламацій, котрѝ громады або обшары двôрскѝ будутъ ôтсылати просто до ц. к. комисіи оцѣнковои для регуляціи податку грунтового, хочьбы тіижь навѣть були доконанѝ черезъ призначеныхъ зъ нашого рамени катастралистôвъ, отвѣчательности приняти не можемо, єсли не будутъ намъ готовѝ операты рекламаційнѝ разомъ съ аркушиками, протоколами катастральными и мапами до пересмотру предложенѝ“.

По тôмъ всѣмъ може розсудити кождый безсторонный, чи мы не єсьмо въ правѣ посуджувати выдѣлъ рады повѣтовои вразъ съ єи секретаромъ п. Меруновичомъ, теперѣшнымъ польскимъ кандидатомъ на посла до сойму, о тенденційнôсть, що ôнъ именно старався вымогчи на громадахъ, щобы они не давали своимъ священикамъ переводити у себе операты рекламаційнѝ, але щобы совсѣмъ здалися на єго „катастралистôвъ“. Ачейже самъ Выдѣлъ повѣт. признатибы мусѣвъ, єсли бы бувъ безстороннымъ „dobrodziejem ludu“, що межи священиками тутешного повѣту найшлобыся немале число тихихъ, котрѝ далеко стараннѣйше и докладнѣйше перевелибы въ своихъ громадахъ роботу рекламаційну, нѣжь тамтѝ комисарѣ.

Поминувши бо вже тоє, що священикъ, зôстаючій довшій часъ въ однôй мѣстцевости, мôгъ лучше пôзнати якôсть землѣ, рôдъ управы и газдованя, вплывъ пôдсоня на выдатнôсть грунтôвъ и т. д., мусѣвбы ôнъ роботу рекламаційну перевести якъ найсовѣстнѣйше такожь по тôй причинѣ, що ôтъ єи успѣшности залежитъ и єго доля на будуще, такъ якъ въ загалѣ доля священьства тѣсно звязана съ долею нашого народа. Вправдѣ секретарь рады повѣт. завѣрювавъ громады, що катастралисты будутъ въ потребѣ ходити на поле, будутъ важити землю, розмѣрювати ошибочно помѣренѝ парцелѣ, и т. д., але все тоє були ино обѣцянѝ грушки на вербѣ, а на дѣлѣ катастралисты навѣть на мапѣ не стараются провѣрити точнôсть розмѣру, ани не прорахо-

вуютъ поодинокихъ позицій чистого доходу и т. д., ино всю свою роботу пускаютъ „на скоропостижный пытель“. Найбôльшежь утѣхи та смѣху въ однôй громадѣ було въ того, якъ завели такого катастралиста на поле, а ôнъ на овесъ сказавъ, що то жито, а ленту-выку назвавъ рѣпакомъ...

И щожь зъ того, що теперь Выдѣлъ повѣтовый хотѣвбы направити свою нерозвагу, наказуючи готовû операты реклямаційнû присылати до себе до пересмотру, коли терминъ реклямаційный вже за плечима, а многû громады до теперь выжидаютъ обѣцяныхъ катастралистôвъ, та не можутъ ихъ дôждатись. Кто ино мавъ дѣло съ оператами реклямаційными, той съ нами признати муситъ, що Выдѣлъ рады повѣтовои не годенъ въ такъ короткôмъ часѣ хотьбы съ тою рештою непереведеныхъ еще реклямацій упоратись, тымъ бôльше, що на теперь въ канцеляріи Выдѣлу повѣтового п. Меруновичь заложивъ свое бюро агитаційне передвыборче, та пошившись въ завзятого хлопомана надъ тымъ роздумуе, якбы то своимъ добродушнымъ пупилямъ довôдно доказати, що ôнъ таки найбôльшій „dobrodziej ludu“ тутешного повѣту, та що ôнъ щирый Русинъ съ душею и тѣломъ, а лишь завзятû вороги назвали его перекинчикомъ. Перше дѣло п. Меруновича було лучше припильнувати переведенье реклямацій грунтовыхъ, коли ихъ взявъ въ свои руки, а если кто хоче уходити за правдивого пріятеля громады, той не повиненъ оглядатися на взгляды котерійнû, не повиненъ защѣпляти недовѣріе межи жителями одного повѣту, але передъ всѣмъ и надъ все мати заедно на оцѣ загальне добро своихъ громадъ; нашь бо народъ чи борше чи пôзнѣйше прозрѣти та пôзнати муситъ, кто ему пріятель....

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Дня 19 мая закôнчились въ палатѣ послôвъ дебаты надъ буджетомъ и закономъ финансовымъ. Дебата буджетова тягнулась съ выняткомъ недѣль и урочистости вѣнчаня архикнязя Рудольфа цѣлû три тыждне. Коли яка дебата ведесь день въ день три тыждне, то, розумѣесь, слабне у послôвъ интересъ до дебатованого предмету и наступае знуджене и умученье, особливо еще въ теплôй порѣ року. Такъ було и съ сегорôчною дебатою буджетовою. Впрочѣмъ верховодяча сегодня въ палатѣ послôвъ партія права (федералистична) маючи бôльшôсть принимала позицію за позиціею, а централисты зъ засады були противнû всему пôдчасъ цѣлои дебаты и все голосували противъ принятя буджету. Однû и другû знали конець своеи роботы: федералисты знали, що буджетъ буде въ повнôй цѣлости принятый, централисты жь знову въ немôчнôй своѣй злости були пересвѣдченû, що зъ ихъ труду на теперь хôсна не буде — и тôлько съ жалемъ нагадували собѣ добу недавного свого верховодства въ радѣ державнôй, коли то и они подôбно якъ теперь федералисты поступали. На 156-ôмъ засѣданю дня 19 мая по закôнченю дебаты буджетовои прійшли на порядокъ дневный еще два предметы, звѣстнû вже нашимъ читателямъ въ цѣлôй своѣй основѣ: 1) предложеня правительственнû въ справѣ ческого университету и 2) предложенье правительственне дотычаще змѣны §. 5. закона зъ 5 цвѣтня 1870 о пенсіи професорôвъ середныхъ школъ, удержуваныхъ державою. Проекты о университетѣ ческôмъ по першôмъ читаню передано выдѣламъ, а именно проектъ о ôтношеняхъ правныхъ университету и о порядку науки выдѣлови школьному, а проектъ додаткового кредиту для тогожь университету за р. 1881 выдѣлови буджетовому. Проектъ о пенсіи професорôвъ принято въ другôмъ читаню. Наконець принято еще въ другôмъ и третôмъ читаню проектъ закона, щобы на случай мобилизаціи войсковû чинои арміи були увôльненû ôтъ належитостій стемплевыхъ, ôтъ таксъ и податку доходового. На 157 засѣданю 20 мая взято на порядокъ дневный мѣжь иншимъ: трете читанье закона о пенсіи учителѣвъ середныхъ школъ, перше читанье внесеня гр. Гогенварта о компетенціи палаты послôвъ дотычно верификаціи выборôвъ и перше читанье внесеня посла Цайтгамера и товаришѣвъ о змѣнѣ поступованя при выборахъ до рады державнои. На вступѣ тогожь засѣданя внѣсъ до президіи министеръ скарбу проектъ закона о стяганю податкôвъ на потребы державнû за мѣсяць червень 1881 р. Зъ петицій прочитаныхъ на тôмже засѣданю пôдносимъ петицію учителѣвъ высшои гимназіи реальнои въ Коломыѣ о урегулёванье ôтношень службовыхъ учителѣвъ школъ середныхъ и учительскихъ семинарій. Зъ порядку дневного принято законъ о пенсіи учителѣвъ школъ середныхъ и въ третôмъ читаню. Прійшло до першого читаня внесеня гр. Гогенварта. Самъ внескодатель забравъ голосъ и заявивъ, що ôнъ ставлячи внесенье о компетенціи рады державнои, мавъ на оцѣ охорону прислугуючого радѣ державнôй права рѣшати о правосильности выборôвъ. Бо, якъ вѣдомо, право тое зôстало недавнымъ случаемъ пôдорване. Выбôръ трехъ послôвъ зъ бôльшихъ посѣлостій Горѣшнои Австріи рада державна затвердила,— тымчасомъ такожь трибуналъ державный узнався компетентнымъ рѣшати въ тôй справѣ и на жалобу кн. Кароля Аверсперга выдавъ вырокъ того содержаня, що выборы були переведенû незаконно. Внескодатель жадае длятого, щобы выбрано выдѣлъ зъ 24 членôвъ и ему поручено испытати компетенцію рады державнои и о тôмъ палатѣ справу здати, а евентуально внесеня поставити. По промовѣ гр. Гогенварта забравъ голосъ дръ Гербстъ и заявивъ: „Понеже арт. 4 основного закона державного зъ 21 грудня 1867 выразно каже: „„О пытаню, чи трибуналъ державный компетентный выдавати вырокъ въ якôй справѣ, чи нѣ, рѣшае тôлько ôнъ самъ““,— то внесенье гр. Гогенварта, щобы зложити выдѣлъ до испытаня, чи трибуналъ державный бувъ компетентный до выданя выроку, совсѣмъ перечитъ выразному постановленю закона, есть отже противнымъ конституціи. Брати удѣлъ въ дебатѣ надъ такимъ внесеньемъ мы не чуемось бути управнеными а ніяка постанова формального поступованя не може примусити насъ до чинности, котра нарушуе конституцію.“ Дръ Гербстъ заявивъ отже въ имени цѣлои лѣвицѣ, що она протестуе противъ розправѣ надъ тымъ внесеньемъ и противъ рѣшеню, що она не возьме удѣлу въ розправѣ, ани не прійме выбору въ комисію. По тôмъ заявленю дръ Гербстъ выйшовъ зъ салѣ, а за нимъ цѣла лѣвиця. Бувъ то першій случай сецессіи лѣвицѣ, першій случай, коли лѣвиця на дѣлѣ показала ôтъ давна вже черезъ Neue fr. Presse голошену и предсказувану пассивну опозицію. Сецессію, пассивну политику не можна вже назвати и найкрайнѣйшою борбою партіи парляментарнои, се вже бракъ всякои борбы; оружіемъ крайнои борбы для лѣвицѣ була пôдчасъ дебаты буджетовои уперта, безвзглядна опозиція правительству; дальше могла наступити хиба одна вже сецессія, — и она дѣйстно наступила, [illegible] тôлько дотычно одного предмету, Го[illegible]артового внесеня. По выходѣ лѣвицѣ [illegible] забравъ знову голосъ гр. Гогенв[illegible] старався доказати, що его внесен[illegible] не нарушуе конституціи.

[illegible]мъ забравъ голосъ пос. сов. Ковальскій и промовивъ въ имени рускихъ послôвъ тû слова: „Ми, Русины мали вже случайнôсть бôльше разôвъ того дожити, що поодинокû выборы зъ нашого краю були выс. палатого затвердженû, хотяй були неправильно, противъ поступованя выборчого до рады державнои переведенû. Такимъ чиномъ мы, Русины потерпѣли шкоду и покривдженье нашихъ правъ. Мы пересвѣдченû, що именно въ такôмъ многоязычнôмъ краю, якъ Австрія, есть майже неможливо, щобы не повставали рôжнû партіи и одна надъ другою не чинила насилій. Въ другихъ державахъ вже ôтъ кôлькадесять лѣтъ узнано конечну потребу установити самостôйный трибуналъ судейскій для затверджуваня выборôвъ; въ Австріи однакожь такого трибуналу доси все еще нема. При затвердженю же выборôвъ головно иде о политичнû права обывателѣвъ державы, а до охороны тыхъ правъ покликаный въ першôй линіи трибуналъ державный. Наконець мы зъ своеи стороны совсѣмъ годимося съ выводами посла дра Гербста, до тыхъ выводôвъ приступаемъ и не чуемось покликаными до испытованя компетенціи трибуналу державного. Протое зъ всѣхъ тыхъ наведеныхъ поводôвъ заявляю я такъ въ своѣмъ имени якъ и въ имени моихъ товаришѣвъ, що мы повздержуемось ôтъ дальшои дебаты и не возьмемъ удѣлу въ голосованю.“ На тое заявлянье пос. Ковальского посыпались зъ правицѣ ироничнû оплески, а нашû всѣ три послы выйшли зъ салѣ.

На 158 засѣданю слѣдующого дня явилися послы лѣвицѣ въ сали. Зъ порядку дневного призначено проектъ закона о провизоричнôмъ буджетѣ на мѣсяць червець выдѣлови буджетовому. Ôттакъ приступлено до другого читаня проекту о будовѣ галицкои желѣзницѣ трансверзальнои. Промовляли за проектомъ: пос. Яворскій, Ковальскій и Русъ, противъ дръ Гербстъ и Тайшль. На внесенье Грохольского принято проектъ о желѣзници и въ третôмъ читаню.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Баронъ Николяй, министеръ просвѣты, выдавъ окружникъ до кураторôвъ учебныхъ округôвъ, въ котрôмъ выясняе погляды правительства на квестіи школьнû и завѣряе, що права научныхъ стоваришень будутъ пошанованû. Школа не повинна ослабляти вязій родинныхъ. Треба допустити, щобы соспôльнôсть мала вплывъ на школы именно приватнû, а въ школахъ людовыхъ треба розширити права радъ школьныхъ. Религійне выхованье муситъ бути пôдставою народного образованя.

Розрухи противжидôвскû треваютъ на полудни Россіи дальше.

Англія. Палата низша приняла дня 19 мая ирляндскій биль Глядстона въ другôмъ читаню бôльшостію 177 голосôвъ. Прихильники Глядстона маютъ причину зъ поводу принятя того биля въ низшôй палатѣ тріюмфовати, иде лишь о тое, щобы въ палатѣ льордôвъ знайшлась бôльшôсть за билемъ, — а власне на тое не ма великои надѣи.

Въ палатѣ высшôй ôтповѣдавъ льордъ Гранвиль на интерпеляцію въ справѣ права притулку (Asylrecht). Гранвиль заявивъ, що англійске правительство въ тôмъ взглядѣ не одержало ніякихъ зъ ни ôтки пропозицій, натомѣсть одержало ôтъ Россіи и Нѣмеччины запрошенье до участи въ конференціи, на котрôй мали постановитися практичнû мѣры для придушеня революційныхъ товариствъ. Англійске правительство ôтмовило тому завôзваню до участи въ конференціи, не для того, мовбы то така конференція не мала користы, але длятого, бо англійскû законы мѣстятъ въ собѣ достаточнû средства до осягненя тои цѣли, яку хоче осягнути Россія вразъ съ Нѣмеччиною черезъ конференцію.

Въ палатѣ низшôй внесло кôлькохъ послôвъ интерпеляціи въ справѣ антижидôвскихъ розрухôвъ на полудни Россіи, котрû дуже занепокоили Англичанъ. Дильке ôтповѣвъ, що англійске правительство еще остаточно не рѣшилось, чи мае въ тôй справѣ робити представленя Россіи, однакожь енергично буде вступатися за англійскими пôддаными въ царствѣ. Рôвножь богато напсували собѣ Англичане крови зъ причины експедиціи французкои до Тунису и звѣстного договору Франціи съ беемъ Тунису, — хотяй, Богомъ а правдою, поступокъ Франціи далеко легальнѣйшій, якъ многû поступки Англіи, отъ хочбы недавнû еи подвиги въ Трансваліи противъ Боерôвъ. Вже то правда, що англійскû дипльоматы традиційно вже видятъ чуже пôдъ лѣсомъ а свого не видятъ пôдъ носомъ и чи есть яка пôдстава, чи не ма, мѣшаются въ чужû дѣла, хотяй и имъ требабы еще добре взятись, щобы вынести все смѣтье зъ передъ своихъ дверій.

Франція. Дня 19 мая рѣшивъ парляментъ французкій по довгôй и знаменитôй бесѣдѣ Гамбеты перейти до специяльнои дебаты надъ внесеньемъ Барду о выборахъ до парляменту за помочію скрутиніи листъ. Тымъ чиномъ осягнувъ Гамбета значну побѣду. Пôсля внесеня Барду, выборы не будутъ ôтбуватись пôсля округôвъ (arrondissement), щобы кождый округъ выбиравъ одного посла, але пôсля департаментôвъ, такъ що одинъ департаментъ буде выбирати листу послôвъ и то въ той способъ, щобы одинъ посолъ припадавъ на 70.000 жителѣвъ.

НОВИНКИ.

— За два дни, **въ пятницю**, дня 15 (27) мая ôтбудутся въ нашôмъ мѣстѣ **выборы посла до сойму** зъ округа выборчого: Львôвъ-Винники-Щирець. Кандидатôвъ есть чотырехъ. Комитетъ польскій агитуе за п. Меруновичемъ, другû знову Поляки за дѣдичемъ Убишемъ. Жиды попираютъ кандидатуру п. Бодыньского (жида), секретаря торговельнои комнаты. При такôмъ станѣ дѣла рускû выборцѣ можутъ при взорцевôй солидарности и енергіи, перевести выбôръ свого кандидата Вп. **Федора Царя**. Щасть Боже!

— **Народне вѣче передвыборче** ôтбулося вчера въ „Нар. Домѣ“. Було присутныхъ до 100 людій, по бôльшôй части селяне-выборцѣ. Вѣче ôткрывъ о. кр. Шведзицкій промовою, взываючою выборцѣвъ до однодушного голосованя на **Федора Царя**. Ôттакъ забирали голосъ пп. Врецьона, Подляшецкій, Вахнянинъ, два селяне-выборцѣ и самъ кандидатъ Федоръ Царь. Першû три бесѣдники поучовали селянъ о важности предстоячого выбору и рôвно, якъ и оба селяне-выборцѣ, горячими словами завзывали всѣхъ рускихъ выборцѣвъ до голосованя на Ф. Царя. Замѣтимъ тутъ, що одинъ зъ бесѣдникôвъ селянъ жалився на тое, що „Рада Руска“ не розôслала до всѣхъ начальникôвъ громадскихъ своеи ôтозвы, такъ що н. пр. самъ бесѣдникъ довѣдавсь о вѣчу и кандидатѣ зъ „Дѣла“ и Батькôвщины“. Рôвножь внѣсъ тойже селянинъ, щобы еще въ день самого выбору рано рускû выборцѣ зôйшлись на остаточну нараду въ „Нар. Домѣ“.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Запытôвъ въ пов. львôвскôмъ 100 зр. запомоги на будову церкви, а громадѣ Творильне въ пов. сяноцкôмъ 50 зр. на внутренне урядженье церкви.

— **ВПреосв. Митрополитъ** выѣхавъ дня 9 (21) с. м. до Стрыя въ товариствѣ о. крылошанина Готеровского и о. дра Т. Сембратовича.

— **Похоронъ бл. п. Ксенофонта Климковича** ôтбувся во Львовѣ минувшои суботы о 5 годинѣ зъ полудня при численнôй участи львôвскихъ Русинôвъ и знакомыхъ покôйного. На домовинѣ зложено три вѣнцѣ: ôтъ давныхъ другôвъ покôйного, ôтъ молодежи академичнои и ôтъ урядникôвъ банку рустикального. На похоронъ приспѣвъ такожь хоръ нашихъ питомцѣвъ, котрû самû явилися, щобы народному дѣятелеви ôтдати послѣдну честь; хоръ сей причинився еще бôльше до пôднесеня сего сумного обряду. Надъ гробомъ промовивъ академикъ Грабовичь, высказуючи въ живыхъ словахъ заслуги покôйного и заохочуючи молодѣжь до рôвного патріотизму и щирои працѣ для добра рускои народности.

— **Архикн. Рудольфъ** вразъ съ своею подругою бавивъ кôлька днѣвъ въ Пештѣ, а за кôлька днѣвъ удасться до Праги.

— **О. Іосифъ Ильницкій**, парохъ-ювилятъ въ Росохачи дек. высочаньского еп. перемыскои, упокоився въ 81-ôмъ роцѣ житя и въ 56-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна ему память!

— (*X*) **Зъ Сокаля** пишутъ намъ: Заходомъ кôлькохъ щирыхъ людій повстала у насъ гадка завязати въ Сокали читальню мѣщаньску. Выбраный комитетъ приготовивъ статута и предложивъ Намѣстництву, котре тіжь безъ замѣту одобрило. Ôттакъ на загальныхъ зборахъ, ôтбувшихся 3 (15) мая с. р., выбрано выдѣлъ, въ складъ котрого вôйшли: Впр. о. крыл. Николай Роздѣльскій яко предсѣдатель, Иванъ Кохалевичь яко заступникъ, Григорій Семенюкъ яко секретарь, Тадей Фолюсевичь яко касіеръ и библіотекарь, а яко члены: Якôвъ Семенюкъ, Антôнъ Книшь и Григорій Иванець. Яко заступники: Онуфрій Шилкевичъ, Юліянъ Шеманьскій и Василь Иванець. На тыхъ зборахъ мавъ п. Гр. Семенюкъ ôтчитъ „Гдещо про просвѣту народну, оглядъ исторично критичный“. До теперь вписалося до читальнѣ 57 членôвъ. Есть надѣя, що товариство наше буде правильно розвиватися, тымъ бôльше, що недостатокъ читальнѣ вже ôтъ довшого часу у насъ давався чути.

— **Письменный испытъ зрѣлости** въ семинаріи учительскôй въ Станиславовѣ розпôчнеся дня 8 лат. червня с. р.

— **Зъ надъ Буга** пишутъ намъ: Дня 8 (20) с. м. о год. $10^3/_4$ передъ полуднемъ выбухнувъ въ селѣ Верхобужи пожаръ, котрый знищивъ 21 хатъ вразъ съ всѣма господарскими будынками, всякою пашнею и т. и., такъ що 28 родинъ позôстало безъ хлѣба и даху. До год. $11^1/_2$ огорнувъ поломѣнь деревлянû будынки такъ сильно, що не можь було ніякъ ратувати. Щастье, що цѣле село не згорѣло, що легко моглося було стати, колибъ народъ не бувся взявъ до енергичного ратунку за проводомъ о. Чайковского, гр. Баворовского, учителя п. Скоморовского и п. Лодиньского зъ Колтова. Шкода обчислена въ проближеню на 20.000 зр. Причина того нещастя була така, що малый 10-лѣтный пастушокъ куривъ цигаро и вергъ его коло хлѣва на одно подвôрье, переходячи тамтуды, где власне не було никого въ дома. Огъ, и зъ ôтси стало горѣти. Гр. Баворовскû ратуютъ нещасливыхъ погорѣльцѣвъ значными пôдмогами.

— **Въ Ярославю** нема теперь руского катихита, хотяй есть тамъ ажь 4 школы. Чижь не есть се обовязкомъ отвѣтнои власти постаратись, щобы для рускихъ дѣтій вызначити руского катихита?

— **Въ Марсиліи** ôтбулося дня 3 (15) с. м. народне згромадженье, котре протестувало противъ выконаня выроку смерти на Ессе Гельфманъ.

Правдивый

ЦЕМЕНТЪ ПОРТЛЯНДСКІЙ

гварантуючи за найлучшу сорту,

поручаютъ

F. C. PROKSCH & BAYER

во Львовѣ, улиця Гетманьска ч. 8.

Домѣшавши до одной части цементу **три части пѣску**, одержуеся зъ нашого цементу тяглу сталу масу о

23 до $29^1/_2$ кильограмахъ на квадратовый центиметеръ.

(1—?)

— **Окраденый льокаторъ.** При улици Зеленôй у шевця Рахлевича замешкавъ „кутомъ“ емеритованый 60-лѣтный урядникъ Игнатій Гурскій, котрый мавъ, якъ мѣркуютъ, около 18.000 зр. въ паперахъ, а бувъ типомъ скупця. У Рахлевича мешкавъ такожь братъ его жены Аполоніи, Александеръ Бочонь, слухачь фильософіи на львôвскôмъ университетѣ. Бочонь вже кôлька разôвъ допустився бувъ карыдостойныхъ чинôвъ. Разъ сфалшувавъ свѣдоцтво матуральне и зôставъ принятый до латиньскои семинаріи: ошуканьство выкрылось и скôнчилось на тôмъ, що Бочоня выключили зъ семинаріи. Другій разъ допустився крадѣжи въ склепѣ, за що бувъ и въ судовôмъ слѣдствѣ. Але на тôмъ не стало; Бочонь допустився справки на бôльшу скалю.

Въ грудни 1880 р. прійшовъ почтою безъименный листъ до полиціи, що Гурского Рахлевичѣ обôкрали, и що зъ того Гурскій збожеволѣвъ. Бôльше-менше рôвночасно Бочонь завѣдомивъ перше билетомъ, а пôзнѣйше и лично комисаріятъ части I, що у Рахлевичѣвъ знаходится небезпечный божевôльный Гурскій, котрого належалобы ôтдати до Кульпаркова. И дѣйстно, Гурскій оказувався вже чоловѣкомъ божевôльнымъ; неразъ роздягався и такъ блукавъ по подвôрю, зносивъ на свою постѣль рôжнѝ шматы, кости, найденѝ на улици, выходивъ о пôвночи до мѣста на обѣдъ и т. д. Урядникъ комисаріятскій прибувъ вразъ съ лѣкаремъ мѣскимъ до Гурского и оба пôзнали, що Гурскій справдѣ божевôльный, взяли его и ôтвезли до Кульпаркова. Рôвчасно урядникъ зробивъ списъ его маетку и найшовъ на лôжку помѣжь рôжными непотрѣбными шматами въ завиненôй бибулѣ лише гдеякѝ паперы, котрѝ не мали вже жаднои вартости. Комисарь полиціи Бляймъ удався на Кульпаркôвъ до Гурского, и той вызнавъ, що его окрадено, и що списъ его вартостныхъ паперôвъ находится у него въ куфрѣ. Гурскій бувъ вже тогды конаючимъ, а небавомъ и умеръ. Лѣкарѣ шпитальнѝ посвѣдчили, що Гурскій завсѣгды говоривъ, що его окрадено и не мôгъ николи успокоитись. Панъ Бляймъ знайшовъ дѣйстно въ куфрѣ Гурского власноручный его списъ паперôвъ, котрыхъ однакъ не було; кромѣ того довѣдався ôтъ рôжныхъ людій, що такъ Рахлевичѣ якъ и Бочонь були передъ тымъ бѣднѝ, ôттакъ же стали жити въ достатку, понакуплювали рôжнѝ дорогѝ рѣчи, а Бочонь вынаймивъ собѣ осôбне мешканье, котре урядивъ съ великимъ комфортомъ. Въ обохъ домахъ зроблено ревизію; зъ грошій найдено у Бочоня лише 189 зр., а у его сестры Рахлевичевои 54 зр.; сконстатовано однакъ, що Бочонь съ своею сестрою змѣняли въ канторѣ Ф. Верфля рôжнѝ паперы въ вартости 5.109 зр., а часть вже по ôтставленю Гурского на Кульпаркôвъ. На тôй пôдставѣ увязнено Бочоня и Рахлевичеву, а по переведеню слѣдства вызначено розправу передъ судіями присяжными, котра розпочалася дня 18 мая, а скôнчилася на другій день вечеромъ. Розправу провадивъ сов. Левицкій въ товариствѣ пп. Литвиновича и Дрдацкого. Яко прокураторъ выступавъ п. Голыньскій; обжалованыхъ боронивъ дръ Люка. Въ оборонѣ своѣй мотались обжалованѝ на кождôмъ кроцѣ. Ходило о тое, щобы по перше обжалованѝ выказали, зъ ôтки они наразъ такъ збогатѣли, а по друге, щобы выказали, якимъ титуломъ они забрали паперы Гурского, бо фактъ, що они змѣняли Гурского паперы въ канторѣ Верфля, сконстатовано. Бочонь говоривъ, що мавъ свôй власный грôшь, призбираный зъ приватныхъ лекцій, що дôстававъ мѣсячно грошѣ ôтъ п. Романьского, боднаря зъ Решова, съ котрого дочкою бувъ заручений, а котру передъ самымъ слюбомъ покинувъ, що съ Гурскимъ яко дивакомъ не мавъ близшихъ зношень, а лишь разъ пожичивъ ôтъ него „на слово“ 500 зр., наконець, що паперы, котрѝ мѣнявъ у Верфля, дававъ Гурскій сестрѣ, а ôнъ помагавъ тôлько сестрѣ мѣняти. Рахлевичева зразу казала, що ѣй Гурскій дававъ паперы мѣняти и она ему грошѣ ôтдавала, пôзнѣйше зновъ, що она дôстала паперы ôтъ Гурского яко вынагороду за любовнѝ зношеня; тымъ самымъ титуломъ дôставала она грубѝ сумы и ôтъ купця насѣнного склепу Вильгельма Адама (вже небôщика). Зъ зôзнаня свѣдкôвъ однакожь и зъ самои обороны обжалованыхъ показалось, що Бочонь и его сестра попросту обôкрали Гурского и довели его до божевôльства. Належитъ еще сказати, що Рахлевичева мае 25 лѣтъ, мае 3 дѣтій и мае образованье конвиктове. Черезъ цѣлый часъ розправы боронилась съ вызываючою поставою. Бочонь зновъ удававъ великого „святошка“ и старався тымъ способомъ прихилити собѣ судіѣвъ присяглыхъ. Вердиктъ судіѣвъ узнавъ обжалованыхъ винными крадежи, а трибуналъ засудивъ Бочоня на $2^1/_2$ року, а его сестру Рахлевичеву на 2 роки тяжкои вязницѣ.

— **Въ Чернôвцяхъ** застрѣлився зъ револьвера В. Якубовскій, ученикъ 6 клясы реальнои, родомъ зъ Выжницѣ.

— **Шкода починена жидамъ въ Кіевѣ** пôдчасъ розрухôвъ вже обчислена урядово. Выноситъ она 1,137.831 рублѣвъ.

— **Борба противъ жидôвъ въ Одессѣ** повторилась зновъ дня 7 (19) с. м. Рано того дня появились на мурахъ плякаты съ проклямаціею „робочого московского союза“, зложеного зъ фабричныхъ робôтникôвъ и меншихъ промысловцѣвъ зъ мѣста Москвы. „Союзъ“ взывае проклямаціею нарôдъ, щобы вырвавъ зъ жидôвскихъ рукъ всякій промыслъ и торговлю. О 8 годинѣ рано ѣхало коло старого Базару трехъ жидôвъ. Переходячѝ люде почали ихъ проклинати и злословити. Жиды грозили робôтникамъ кулаками. На се надôйшовъ якійсь порядно одягненый мужчина и гукнувъ: „Бійте жидôвъ! они забили вчера христіяньского хлопця!“ Почувши се громада робôтникôвъ, кинулась на жидôвъ, але въ той самъ часъ надъѣхали козаки и розôгнали громаду, а допавши того, котрый заохочувавъ до бôйки, схопити его, причѣмъ одинъ жовнѣръ ранивъ его въ нôсъ. Робôтники хотѣли его оборонити, але тое имъ не удалося. Ôттакъ почали снуватись по улицяхъ „братчики“, а найбôльша товпа зôбралась на улици Тираспольскôй. Зъ ôтси вырушили они о 2 г. по полудни на Базаръ и тутъ розпочалась бôйка на добре: брязчали ôкна, уносилось воздухомъ пѣрье зъ жидôвскихъ бебехôвъ, розливались по земли всякѝ напитки и все тое дѣялось при страшеннôмъ крику и галасѣ. Въ кôнци появились полиція и войско, привернули порядокъ, розôгнавши товпу робôтникôвъ и селянъ. При тôмъ многихъ арештовано. Всѣхъ арештованыхъ осôбъ числятъ до 800. Арештованыхъ перевезено на корабляхъ до иншого мѣстця, бо не можь було ихъ умѣстити въ мѣстцевыхъ вязницяхъ, и була обава, щобъ товпа не схотѣла покуситись о ихъ ратунокъ.

— **Коронація короля румуньского** ôтбулася дня 10 (22) с. м. въ Букарештѣ съ великою оказалостію, посередъ богато украшенои столицѣ, при вспôвучасти рôжныхъ достойникôвъ румуньскихъ и заграничныхъ.

— **Межинародный конгресъ литератôвъ** ôтбудеся въ Вѣдни дня 9 (21) вересня с. р.

Оповѣстка.

Въ Недѣлю дня 17 (29) мая о год. 6-ôй вечеромъ ôтбудутся **загальнѝ зборы рускои Читальнѣ въ Тернополи,** на котрѝ выдѣлъ всѣхъ Вп. Членôвъ запрошуе. Порядокъ дневный звычайный.

Ôтъ выдѣлу рускои Читальнѣ.

Въ Тернополи, дня 10 (22) мая 1881.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Просвѣты: Вп. М. Ю. въ Мысловѣ 1 зр., о. И. О. въ Велесневѣ 2 зр., Вп. С. въ Сокали 1 зр., о. Г. Б. въ Свистѣльникахъ 4 зр. 43 кр; для Батькôвщины: Вп. М. Ю. въ Мысловѣ 35 кр., о. В. О. въ Добрянахъ 35 кр., Пчт. брацтво церковне въ Свистѣльникахъ 1 зр.; на Могилу Шевченка: о. Н. Боберскій въ Черхавѣ 1 зр.; на Дѣвоче воспиталище во Львовѣ: о. П. Корженевичь въ Чехахъ 1 зр., Пчт. прихожане Чехъ 4 зр. 3 кр., о. И. Кочиркевичь въ Кривôмъ 1 зр., о. И. Михалевичь въ Коссовѣ ôтъ себе и своихъ прихожанъ 10 зр.; для Свѣта: Вп. И. В. въ С. 3 зр. 20 кр.; для Друж. Лихваря: Вп. И. В. въ Стр. 1 зр., Вп. Я. Т. въ Тернополи 2 зр., Вп. П-ѣ. С. Г. въ Кончакахъ 1 зр. 50 кр., Вп. І. Б. въ Римѣ 1 зр., о. Ю. Г. въ Любачовѣ 1 зр., Вп. П-ѣ Н. Г. въ Хировѣ 1 зр. 50 кр.; для Зорѣ: о. Е. Д. въ Бôбрцѣ 1 зр., о. Б. въ Викторовѣ 1 зр., о. И. П. въ Пшеничникахъ 2 зр.; для бѣдныхъ учен. рускои гимн.: о. Ю. Г. въ Любачовѣ 1 зр.; для руского Сіона: о. Г. Б. въ Свистѣльникахъ 2 зр.; для бурсы въ Станиславовѣ: Вп. Иванъ Маликъ 12 кр., Вп. Гриць Медыньскій 40 кр., (оба господарѣ въ Свитѣльникахъ); для Пролома: о. З. въ Мозолôвцѣ 1 зр.; на календарь Наумовича: Вп. І. Б. въ Римѣ 80 кр., о. Г. Б. въ Свистѣльникахъ 65 кр.

Найлучшѝ

черезъ „СУЕСЪ“ спроваджуванѝ

ГЕРБАТЫ ХИНЬСКѢ

а именно		цѣна за пôвъ кг.
Нръ 1.	ТАШУ, жовтоцвѣтна аромат.	зр. 4·40
„ 2.	ЮНТОЙЧАНЪ, бѣлоцвѣтна	„ 3·60
„ 3.	НАНДЗИНЪ, чорна ароматична	„ 3·—
„ 4.	СУХОНГЪ, мало наркотична	„ 2·50
„ 5.	КОНГО, чорна, фамилійна	„ 1·50
„ 6	ВЫСѢВКИ зъ гербатъ	„ 1·20
„ 7.	„ зъ найлучшихъ гербатъ	„ 1·50

КАВА въ найлучшихъ родахъ,

найдешевше въ торговли

СТ. МАРКЕВИЧА

во Львовѣ, въ ринку ч. 42. 5—5

РЕАЛЬНÔСТЬ

на продажь во Львовѣ коло кôнной дороги желѣзной, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огороднемъ. Тая реальнôсть може бути такожь на двое подѣлена и надаесь такъ добре до найму чиншового, якъ такожь до всякого предпринятія.

Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизіею, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншъ найму, якъ такожь поносити частію кошты асекурацiи и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу.** Вымагаеся 22 000 зр.

Близшѝ поясненя на листовнѝ пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ, (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска) ч. 14. (2—3)

Книгу дра Ом. Огоновского: **Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache** можна набути въ товариствѣ „имени Шевченка“, въ книгарни Миликовского, книгарни польскôй и книгарни Зейфарта & Чайковского во Львовѣ и въ головныхъ книгарняхъ на провинціи.

На сезонъ весняный 1881

поручае магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

во Львовѣ, рôгъ улицъ Галицкои, ч. 16

Краватки мужескѝ найновѣйшого фасону, чорнѝ и рôжнобарвнѝ — штука ôтъ 50 кр. до 2 зр.
Краватки дамскѝ съ золотыми и срѣбными коронками — шт. ôтъ 2 зр. до 4 зр.
Ковнѣрѣ мужескѝ почвôрнѝ — шт. по 25 кр.
Маншети мужескѝ — пара по 35 кр.
Рукавички найлучшѝ праскѝ, мужескѝ, дамскѝ и дитячѝ, пара по 1 зр. 20 и 60 кр.
Рукавички подвôйнѝ шитѝ, пара по 1 зр. 80 кр.
Рукавички зъ нитокъ и шовковѝ кордонковѝ — пара ôтъ 35 кр. до 2 зр.
Парасольки наймодвѣйшѝ, шовковѝ и кретоновѝ — шт. ôтъ 1 зр. до 12 зр.
Парасолѣ шовковѝ — шт. ôтъ 5 зр. до 12 зр., вовняни шт. ôтъ 1 зр. 50 до 4 зр.
Шнурôвки французскѝ найлучшого фасону — шт. по 2 зр. 50 кр., 3 зр. 50. кр. до 4 зр. 50 кр.
Палицѣ дуже хорошѝ, шт. ôтъ 30. кр. до 5 зр.

Ласкавѝ замовленя зъ провінціи выповняю якъ найсовѣстнѣйше и зворотною почтою, не числячи [illegible] *за опакованье.* (2—3)

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

НОВО ОТВОРЕНА

МОЛОЧАРНЯ

Т. БОРКОВСКОИ

при ул. Сикстускôй ч. 2. (где була давнѣйше молочарня п-ѣ Комуницкои)

поручае

добôрне **масло десерове** въ двохъ родахъ, такожь **масло до стравъ, сиры** рôжного рода, **сметанку** по рôжныхъ цѣнахъ, **молоко солодке** збиране и впростъ ôтъ коровы, **молоко квасне удержуване для курацiи, сметану** и **пôдсметанье** на шклянки и мѣры.

Порція дуже доброи кавы сельскои 10 кр.
Шклянка молока горячого 3 кр.
Гербата съ перекусками.

Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Публичности, заручаю за добру и совѣстну обслугу.

Съ днемъ 1 л. мая с. р. отворено

ОГОРОДЪ

на горѣ Высокого Замку во Львовѣ,
при будынку званôмъ „Кавярня“,

до ужитку Всч. П. Т. Публичности.

Гарне тое мѣстце съ величавымъ видомъ на мѣсто и передмѣстя, здоровый и чистый воздухъ, выгôднѝ проходы робятъ всяку рекляму и заохоту до посѣщаня злишными.

Пôдписаный доложивъ всякого стараня, щобы черезъ внѣшне украшенье огороду и ôтновленье салѣ учинити побытъ учащаючои тамъ П. Т. Публичности якъ найпріятнѣйшимъ.

Ôтъ часу до часу **грати буде на горѣ добôрна капеля** войскова або приватна, о чѣмъ кождого разу донесутъ осôбно плякаты.

Теплѝ стравы и перекуски, кава, молоко, сметана и т. п., якъ такожь напитки всякого рода будутъ подаватись **тôлько найлучшѝ и по мѣрныхъ цѣнахъ,** означеныхъ пôсля осôбныхъ цѣникôвъ. — Для выгоды П. Т. Публичности, котра пье минеральнѝ воды, будутъ продаватись ôтъ 1 мая на горѣ Замковôй передъ будынкомъ „Кавярня“ въ годинахъ ранныхъ ôтъ год. 6 до 10 всякѝ роды

Водъ минеральныхъ.

Поручаючи тое предпринятье ласкавымъ взглядамъ П. Т. Публичности, остаю
съ глубокимъ поважаньемъ

(3—3) **В. Маршалкевичь.**

! Для господинь !

Єслибы „кава Franck“, именно

правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра,** то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.

Хочете отже, **Всечестнѝ господынѣ,** ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои,** зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои,** именно на слѣдуючій пôдписъ:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тѝ фабриканты, котрѝ **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою,

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера,** шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшѝ торговлѣ en gross et detail. (10—10)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 38. Львôвъ, Субота 16 (28) мая 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстій“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ 12 зр. на пôвъ року 6 зр. на чверть року 3 зр.
на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ зр. 5·— на пôвъ року зр. 2·50 на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Єще слово въ справѣ конскрипціи.

Gazeta Narodowa надягнула на себе сего разу либерію гр. Таффого и закинула намъ „fałszerstwo“ министеріяльнои ôтповѣди на интерпеляцію рускихъ послôвъ въ справѣ конскрипціи. Мы нерадо забираємо голосъ въ тôй справѣ, бо новый досвѣдъ показавъ, що у насъ навѣть позапарляментарна, въ самыхъ умѣреныхъ границяхъ безпристрастности держана дискусія надъ министеріяльною ôтповѣдію стрѣчає непоборимѝ перешкоды. Мы й теперь не будемо говорити о тôй ôтповѣди. Суть рѣчи, котрѝ не потребуютъ коментаря, а гр. Таффе договорився до самои популярнои у насъ зрозумѣлости. Мы хотѣли бы теперь єще тôлько два пытаня пôдняти: поперше, чи допустились мы сфалшованя ôтповѣди гр. Таффе, а подруге, щó въ тôй ôтповѣди поучаючого для насъ Русинôвъ?

Що до самого сфалшованя, то оно пôсля мнѣнія Gaz. Nar. має почивати въ тôмъ, що мы не подали цѣлои ôтповѣди дословно. Такъ, мы єи не подали дословно (бо передъ выданьемъ Ч. 35 „Дѣла“ не мали єще пôдъ рукою стенографичныхъ справоздань), але за то въ дуже вѣрнôмъ вытягу пôсля вѣденьскихъ газетъ, на стôлько вѣрнôмъ, що никто не може намъ указати, щобы мы въ чѣмъ нибудь змѣнили чи то саме содержанье, чи провôдну гадку сеи ôтповѣди. Та впрочѣмъ, ачейже и сама Gaz. Nar. не подала сеи ôтповѣди дословно, а навѣть не въ такъ вѣрнôмъ вытягу якъ мы, а мимо того она не тôлько не звертає до себе сего замѣту „fałszerstwa“, але єще й шумно розписалась о „łaźni świętojurcom przez hrabiego wyprawionej!“

Gaz-ѣ Nar. ходитъ отже не о саму ôтповѣдь, але о самъ судъ надъ нею, котрый, якъ вѣдомо, зôставъ сконфискованый. А се вже совсѣмъ инша рѣчь ôтъ фалширства ôтповѣди. Скôлько бы и злобилась Gaz. Nar. въ своѣй либеріи, що мы не розплываємось надъ сею ôтповѣдію, мы все таки можемо тôлько жалѣти надъ цѣлою теперѣшною конскрипційно-политичною господаркою въ Галичинѣ и надъ тыми, що стаютъ въ єи оборонѣ. Впрочѣмъ же Русины маютъ бути радѝ, навѣть дуже радѝ зъ ôтповѣди гр. Таффе. О що жь бо ходило рускимъ посламъ при внесеню интерпеляціи? Не лише о тоє, щобы дôзнатись, чи гр. Таффе знає о славнôй господарцѣ конскрипційно-политичнôй въ Галичинѣ, але такожь о тоє, щобы и рада державна и Европа, о скôлько она интересуєся внутрѣшными справами Австріи, дôзнались, якъ поступаютъ въ Галичинѣ съ Русинами и якими дорогами доходятъ у насъ Поляки до пановання. Була єще при тôмъ и третя, безпосередна цѣль, — цѣль устороненя кривдъ и беззаконностій.

Чи жь осягнено тіи замѣры? Показалося, що гр. Таффе справдѣ знає о галицкôй господарцѣ конскрипційно-политичнôй, бо кромѣ внесенои интерпеляціи наспѣли майже зъ всѣхъ мѣстцевостій всхôднои Галичины незвычайно многочисленнѝ жалобы до самого министерства. Тіи такъ многочисленнѝ жалобы показали наглядно, що рускій нарôдъ въ Галичинѣ чує свои кривды, отже конечно муситъ чути и своє житье и своє право до житя, — значитъ, єго годѣ зложити ad acta и зачислити до мертвыхъ.

Однакожь цѣль ôтповѣди гр. Таффе була та, показати безъосновнôсть интерпеляціи, а взглядно злишнôсть министеріяльнои интервенціи для устороненя беззаконностій въ Галичинѣ. И гр. Таффе доказавъ се дуже зручно! Гр. Таффе признавъ, що въ всѣхъ мѣстцевостяхъ, вычисленыхъ въ ôтповѣди, — а они, якъ сказано, обнимаютъ майже цѣлу всхôдну Галичину — списувано конскрипцію совсѣмъ неправильно и невѣрно, а то такъ що до формы, якъ и що до самои сущности, именно що до „языка домашного“. Центральне правительство выдало конскрипційнѝ формуляры для Галичины и Буковины въ всѣхъ краєвыхъ языкахъ, отже и въ языцѣ рускôмъ. Тымъ сповнено „въ засадѣ“ рôвноуправненье всѣхъ народностій, а що прійшли ôттакъ конскрипційнѝ комисарѣ, котрѝ покасували всѣ формуляры кромѣ польскихъ и переводили конскрипцію выключно лише по польски, котрѝ або совсѣмъ не знали, або не хотѣли знати руского языка и менше або бôльше свѣдомо per associationem idearum всюда писали языкъ „польскій“, где треба було написати „рускій“, — то се все по перше вже сталося и ôтстатися не може, по друге гр. Таффе выдавъ ажь триразове упôмненье до галицкого намѣстництва (зъ 5, 11 и 15 сѣчня ч. 216, ч. 522 и ч. 408), щобы конскрипцію всюда переводжено законно и безсторонно, тымчасомъ коли въ иншихъ краяхъ и въ цѣлôмъ цивилизованôмъ свѣтѣ навѣть не чувано, щобы до кождого закону єще треба було додавати многократнѝ упôмненя о справедливе переведенье, а по трете Галичина має много специяльностій, котрыхъ треба хиба совсѣмъ не знати, щобы єще дивоватися надъ своєродными неправильностями, якѝ все и всюда мусятъ проявлятись, где лише ходитъ о справедливе уладженье ôтношень межи Русинами а Поляками. Галичина не була бы инакше Галичиною! Одною зъ найпершихъ специяльностій Галичины єсть недостатокъ письменныхъ людій. Вправдѣ официяльный справоздатель „oświaty ludowej“, п. Генрикъ Шмидтъ рôкъ-рôчно выказує въ Gaz. lwow., що Русины, помимо щоразъ бôльшого уменшованя числа школъ чисторускихъ, все таки маютъ „за богато“ рускихъ школъ, однакожь гр. Таффе выказавъ, що на дѣлѣ рѣчь маєся совсѣмъ противно, бо конскрипційнѝ органы (писарѣ) поустановлюванѝ по громадахъ всхôднои Галичины „не умѣли по руски писати“ („waren der ruthenischen Sprache in der Schrift nicht mächtig“), а предсѣ тутъ выбирано „die geeignetsten Individuen“ с. є. такѝ, котрѝ свого часу подôставали „nagrodę pilności“ за пописы въ оповѣданю исторій о Кракусахъ, Вандахъ и Попеляхъ и высидѣвши черезъ шѣсть лѣтъ „wieczorami pod lipą“ перемѣнилися въ живѝ типы теперѣшного галицкого „szkolnictwa ludowego“. При такôмъ станѣ науки руского языка и письма ничого дивного, що ôтъ выхованцѣвъ „нового школьництва людового“ годѣ було жадати, щобы они выповняли конскрипційнѝ формуляры по руски, хотьбы сего жадали и громады и сама справедливôсть. Ad impossibilia nemo tenetur!! Впрочѣмъ дуже справедливо замѣтивъ гр. Таффе, що рускѝ громады самѝ завинили тымъ, що выбирали собѣ або „дали собѣ выбрати“ такихъ комисарѣвъ, бо засада конституційна складає завсѣгды вину выбору на выборцѣвъ. Кождый Галичанинъ повиненъ розумѣти, що значитъ сей замѣтъ. Се єсть, можна сказати, наша друга специяльнôсть галицка. Выборы до рады державнои, выборы до сойму, выборы до радъ повѣтовыхъ и т. д. — ктожь у насъ не знає ихъ исторіи и не мавъ спосôбности пересвѣдчитися, якъ тутъ вся вина спадає на пасивнôсть Русинôвъ, а не на якѝ тамъ махинаціи политичныхъ агентôвъ, старостôвъ, жандармôвъ и т. д.?! Такъ и въ тôмъ случаю. Могли предсѣ рускѝ громады выбрати рускихъ священикôвъ конскрипційными комисарями. А длячого не выбрали? Говорятъ, що собѣ сего старосты не жичили, алежь, милый Боже, скôлько то вже разôвъ не повторяютъ у насъ ту саму пѣсеньку: староста не жичитъ собѣ священика на выборцю, на радного, на члена рады школьнои, на посла до сойму и до рады державнои... все, все та сама стара пѣсенька! Ктожь єи може повѣрити, що „es ist ein altes Lied, doch bleibt es ewig neu“, кто може сему повѣрити — въ Галичинѣ?! Хиба якій Европеєць, скептично поглядаючій на нашѝ ôтношеня, може єще щось подôбного думати, але не Галичанинъ, котрый повиненъ знати, що у насъ навѣть законно неможливе стаєся часами можливымъ, єсли тôлько розходится о свободу выбору. Такъ пр. єсть у насъ розпорядженье Намѣстництва зъ 6 листопада 1869 ч. 50549, котре выразно збороняє установляти

Гдещо про музику въ загалѣ,
а про спѣвъ пригробный въ особенности.

(*П. Бажаньскій.*)

(*Конець.*)

Задача диригенса тяжка. Ôнъ має студіювати гадки и мысли композитора, ôнъ має выучити голосы, надати имъ властиве направленье и полыскъ, выложити спѣвакамъ хоричнымъ гадки композиціи, вляти въ нихъ чувство композиціи. На самôмъ даваню такту не кôнчится, бо ноты композитора суть мертвыми буквами, котрѝ доперва треба оживити; кожда композиція має свои певнѝ головнѝ выбуховѝ моменты, тіи треба умѣти ôтнайти, зрозумѣти и выконати. Єго рѣчію єсть бачити на рôвну силу поодинокихъ голосôвъ, ôнъ має выстерѣгатися всякои пересады въ декламаціи, бо ничо такъ неприроднымъ не стаєся, якъ выводженье гдекотрыхъ навычокъ, певныхъ ніянсъ, котрѝ подобалися якомусь спѣвакови, а ôнъ ихъ всюды, чи ихъ треба, чи не треба, вводитъ. Сила хора залежитъ ôтъ льокалю, тому „forte“ и „piano“ не всюды однаку має свою силу — таке саме розумѣєся и о „cresc.“ и „decresc.“.—Льокаль богато причиняєся до силы хора. Церковь семинарицка для хора єсть придушена, церковь Успеньска добра, лише не забудована копула надъ хоромъ дуже богато абсорбує силы хоричнои. За тоє церковь святоюрска для хора єсть значно лѣпша.— Мы бачимо, що задача диригенса не такъ легка, якъ ся видитъ, коли диригенсъ має сперзонификувати самого композитора.

Немаловажною рѣчію єсть такожь выконанье и декламація утворôвъ зъ стороны хористôвъ и солистôвъ. Трудности техничнѝ, рôжницѣ индивидуальнѝ поодинокихъ членôвъ хора богато значатъ, богато помагаютъ и псуютъ. Легше одному спѣвакови самому якусь мысль утвору належито, живо ôтдати и съ понятьемъ выконати, — а далеко тяжше єсть тоє, чимъ бôльше особъ бере удѣлъ въ выконаню утвору, и коли всѣ они становити маютъ одну душу и одного духа.

Якенебудь выконанье и декламація готово написаного утвору на око выдаєся тôлько чисто-механичною зручностію спѣвака; такъ залежитъ оно и ôтъ єго чувства, выразу, смаку, а въ загалѣ и ôтъ студіованя. До сего всего належитъ техническа вправа, зручнôсть, рутина уживаня голосу грудного и фистулового, а кто не умѣє своимъ голосомъ володѣти, той ніякого утвору належито и не ôтдасть. Ударъ тона грудного инакшій ôтъ фистулового, а ошибочного носового. Но ясный и повный ударъ тона зависитъ много ôтъ поставы тѣла спѣвака при спѣвѣ, розумѣєся, и ôтъ природного и здорового устрою органа людского. Но спѣвакъ маєся такожь переняти гадкою композитора, має пересякнути єго чувствомъ, щобы стався ясный въ выразѣ. Чиста интонація, належитый акцентъ слôвъ такту и чувства належитъ до хорошои окрасы спѣвака. Природне ôтдыханье надає єму силу и выразъ, а добра вымова самогласныхъ и согласныхъ въ словахъ, то єго послѣдна окраса.

Все се якъ бачимо легко сказалося, але дуже тяжко собѣ тоє належито присвоити, а кто собѣ се точно присвоитъ, стаєсь артистою. Тому то легко критикувати, але дуже тяжко выконувати.

Въ рускôй семинаріи диригувавъ хоромъ питомець п. Копко, а головными голосами хора були тенористы пп. Манастырскій (I), Грицикевичь (II), а басами Котлярчукъ (I) и Рыбакъ (II). Хорошѝ ихъ голосы, хороша декламація, провôдъ диригенса съ понятьемъ, змушуютъ насъ заявити имъ, якъ въ загалѣ всѣмъ хористамъ, похвалу и узнанье.

Дотычно же хора бурсы Успеньскои церкви примѣтимо, що сей хоръ пôдъ розсуднымъ проводомъ п. Чипчара, именно черезъ розумный добôръ утворôвъ и черезъ направу ихъ слабыхъ сторôнъ, великій поступъ зробивъ. Въ хорахъ Hessera и Гайдена вывязалися спѣваки бурсы гарно. Именно хоры Гессера були прекраснѝ, за тоє Гайдена чудеснѝ. Яка тамъ сила, яка чудна гармонія, якъ страшнѝ выбухи тяжкои болѣзни, яка нѣжна декламація, а точне выконанье, при дуже чистôй интонаціи, що дѣйстно ажь серце ся радує.

О утворѣ „Днесь адъ“ моєи власнои композиціи скажу тоє, що сопранова партія сольова писана властиво для женьского сопрана, симъ разомъ спѣвана мальчикомъ сопраномъ при кôнци за слабо выпала. Вже то моя слабôсть, пôдъ певными вплывами и обстоятельствами попадати выбухово въ высокѝ мельодійнѝ скоки. За тоє сольова партія тенорова и басова въ вступнôмъ дуетѣ при точнôй декламаціи знаного солисты тенора п. Мышуги и баса п. Романовского выпала такъ хорошо, такъ трогаючо, що дѣйстно я въ першій разъ почувъ тото истне розрушенье силы адскои, яка въ дуетѣ має выразитись. Той удачный выразъ завдячує тая моя композиція лише точному понятю мысли, нѣжному чувству, хорошôй рутинѣ улюбленого нашого тенористы п. Мышуги съ пôдпорою повного солистого-баса, котрымъ явно честь и сердечну подяку заявляю, а на поли вокального артизму найщаслившого поведеня ôтъ серця желаю.

учителѣвъ народныхъ конскрипційными комисарями. Такого заказу нема що до священикôвъ. Можливôсть выбору народного учителя на комисаря конскрипційного есть отже о много неправдоподôбнѣйша ôтъ можливости выбору священика, бо просто зборонена, и то законно. А однакожь показалося, що и учителѣ фактично могли бути и були комисарями при конскрипціи. До сего треба було лише диспензы политичнои власти ôтъ разъ выданого и все еще важного закона, а въ якихъ случаяхъ удѣляеся така диспенса, се такожь повиненъ знати кождый Галичанинъ, котрому не може бути невѣдомымъ, що школь. инспекторы окружнѝ бували свого часу высыланѝ не тôлько на конскрипцію, але й на агитаціи при выборахъ.

(Конець буде.)

О потребѣ розвою ремесла
въ Галичинѣ.

(Пише *В. Нагôрный*, архитектъ въ Цириху.)

(Дальше.)

О школахъ ремесленныхъ въ краяхъ славяньскихъ не можь безъ болю серця и вспôмнути; выставки всесвѣтнѝ показуютъ намъ найлучше, где що есть, а где чого нема. Перегляньте тôлько выставку всесвѣтну хотьбы и вѣденьску; въ ôтдѣлахъ славяньскихъ побачите тôлько роботы простого народа, котрѝ тôлько яко куріозумъ можутъ забавити ученого Француза; ôнъ признасть тымъ роботамъ оригинальнôсть, але не признасть имъ права конкуренціи съ новою индустріею. Въ славяньскихъ ôтдѣлахъ побачите еще величезну армату и т. п. Искусна индустрія не славяньске дѣло, намъ въ политику грай. Сумъ збирае подумавши о тыхъ миліонахъ славяньского народу и о ихъ промысловости; скôлько-то миліонôвъ гульденôвъ або рублѣвъ рôкрôчно бере Франція або Англія або Нѣмеччина ôтъ Славянъ за товары та выробы. Одна така нужденна Галичина тратитъ тôлько на прядивѣ до 5 миліонôвъ гульденôвъ длятого, що у неи ткацтво не розвинулося. Галичина спродае рôчно прядива вартости 7—8 миліонôвъ за 2—3 миліоны, значитъ 5 миліонôвъ переходитъ въ руки жидôвъ-торговцѣвъ. То одинъ тôлько продуктъ, а скôлько ихъ у насъ? Скôлько миліонôвъ зôсталобы въ рукахъ продуцентôвъ, наколибъ ремесла були такъ зъорганизованѝ, щобы ôтповѣдали потребамъ купцѣвъ? Припустивши, що рускій чоловѣкъ неспосôбный на стôлько, щобы мôгъ конкуровати зъ Нѣмцями та Французами, значитъ, що выробы нашѝ негôднѝ будутъ здобути собѣ попыту на заграничнôмъ ринку, то мимо того мы все таки выграемъ, бо будемо выробляти хочь такѝ рѣчи, якихъ нашь край потребуе, значитъ грôшь нашь останеся дома. Поминувши сторону матеріяльну, мы певно выграемо еще и на моральнôй сторонѣ, а то черезъ впровадженье рôжнородности занятій. А. Еммингаузъ въ своѣмъ дѣлѣ „Die schweizerische Volkswirthschaft“ каже: „Nichts vermag die Selbständigkeit und Freiheit des Volksgeistes so zu lähmen, nichts gefährdet so sehr die freie gleichmässige Entwickelung der verschiedenen Fähigkeiten desselben, nichts ertödtet so sicher die schönsten Blütchen desselben, als die Einförmigkeit des Interesses der Bevölkerung, als die Einengung derselben in ein allgemeines und Allen gleichartiges Arbeitsjoch, als die Gleichmässigkeit der Geschäftssorge, die auf Alle in gleicher Form und mit gleicher Schwere drückt. Das Leben des Volkes verkümmert in so einseitiger Anspannung etc.“

Никто не буде спорити съ тою правдою и съ тымъ, що слова Еммингауза дадутся приложити до нашого теперѣшного стану. Положенье економичне и впровадженье нового житя въ нашу суспôльнôсть вымагаютъ конечно пôднесеня промыслу. — Мы надѣялись и надѣемося, що правительство, котрому податки платимо, зверне и на насъ свою увагу, якъ звертае на провинціи нѣмецкѝ; мы надѣялися, що правительство ôткрыв кôлька школъ господарскихъ, до котрыхъ и меншѝ посѣдателѣ малибы способнôсть приступити и ними покористатися — все се булобы для пôднесеня просвѣты и добробыту краевого; мы надѣялися, що правительство увзгляднитъ се, що край нашь стоитъ на березѣ економичнои пропасти, постарае́ся о организацію промыслу—такъ якъ повинно було бути, але надѣя осталась надѣею, а податки ростутъ безъ уваги на руину краю. По довгихъ намыслахъ наказали въ Вѣдня, садити вербы при желѣзницяхъ, щобы Русины плели кошики, (мабуть признали намъ на стôлько способности), а жиды, розумѣесь само собою, щобъ тыми кошиками торгували. Якъ тая галузь промыслу краевого далеко зайшла, менѣ не звѣстно, звѣстно тôлько, що на выставцѣ коломыйскôй кошикôвъ зъ желѣзно-дорожныхъ вербъ не богато було, а якъ що й було, то певно не звернуло уваги звиджуючого сю выставку; були тамъ певно такѝ самѝ кошѣ, якѝ плели нашѝ мужики ще передъ желѣзнодорожными вербами, формы вже давно всѣмъ звѣстнои. Яка користь буде зъ школы горшкарѣвъ — побачимо, але якъ она останеся дальше съ такою организацією и съ такими матеріяльными и духовыми силами, якими теперь розпоряджае, то певно принесе намъ такѝ плоды, якѝ принесла школа кошикарска. Въ статистицѣ буде фигурувати, тай тôлько. Мы однакожь вдячнѝ и за тіи взгляды В. министерства, повиннѝ користати и зъ тои его прихильности для розвою промыслу и ремесла нашого.

(Дальше буде.)

Бесѣда посла сов. Ковальского,

выголошена на 150-ôмъ засѣданю палаты пословъ дня 12 мая с. р. при дебатѣ буджетовôй при титулѣ: „Народнѝ школы“.

Высока Палато! Дôйшли мы до найважнѣйшого роздѣлу въ буджетѣ, до титулу „Школы народнѝ“, и бачимъ хорошу суму на выдатки для школъ народныхъ, бо 1,759.766 зр. До покрытя тои сумы муситъ кожда народнôсть австрійска причинятись и о скôлько есть она численнѣйшою, о стôлько бôльше можь по нѣй надѣятися, що конечнѝ выдатки покрыв. Ôтъ кôлькохъ вже лѣтъ маю честь тутъ забирати голосъ при сѣмъ роздѣлѣ, бо я уважаю школу народну найпевнѣйшимъ средствомъ для религійного и морального выхованя и образованя молодежи.

Родичѣ, котрѝ свои дѣти до школы посылаютъ, рѣдко коли знаютъ, якъ довго имъ буде суджено тое чинити, и длятого жадаютъ съ повнымъ правомъ, щобы ихъ дѣти зъ посѣщаня школы мали якъ найбôльшій пожитокъ. Чи однакъ тое горяче бажанье родичѣвъ сповняеся, розсудимъ се, коли розглянемось въ нашôмъ дотеперѣшнôмъ школьництвѣ.

Въ тôй мысли хочу я передовсѣмъ обмежитись на той край, до котрого я приналежу, на всхôдну Галичину, с. е. на тую часть Галичины, котра замешкана выключно Русинами.

Кто учився исторіи, той не запôзнае того обстоятельства, що рускій народъ плекавъ ôтъ тысячи лѣтъ школьництво дуже старанно. Пôдчасъ коли далекій западъ не показувавъ еще и слѣду въ образованю школьнôмъ, то на нашôмъ востоцѣ управильнене вже було образованье школьне. На жаль однакъ народъ рускій не довго зôстававъ пôдъ своими власными владѣльцями. Провидѣнье хотѣло, що народъ рускій попався пôдъ иго своихъ сусѣдôвъ, именно Полякôвъ, и пятьсотъ лѣтъ не знавъ ôнъ своеи самостôйности. Якихъ експериментôвъ досвѣдчувано въ тôмъ часѣ на нещаснôмъ рускôмъ народѣ въ тôй цѣли, щобы его вынародовити, о тôмъ достаточно сказано на картахъ исторіи; я ихъ нынѣ ôткрывати не думаю, менѣ розходится лишь о тое, щобы мы, коли предсѣ вже ôтъ столѣтя есьмо обывателями австрійскими, мали дѣйстну участь въ правахъ намъ прислугуючихъ. Чи для насъ було се можливе и о скôлько оно було можливе, зволѣтъ о тôмъ узнати зъ мого короткого начерку.

Вже передъ р. 1848, а такожь и пôзнѣйше не страхався нашь народъ жертвъ, потрѣбныхъ до належитого урядженя народныхъ школъ. Мы отворили бôльше якъ тысячь школъ; жертволюбно причинявся народъ до устроеня и удержаня школъ, бо ôнъ бачивъ въ тôмъ пôдпору до осягненя своихъ церковныхъ, а особливо обрядовыхъ цѣлій.

Межи нашимъ народомъ було и теперь еще есть правдивымъ ôтзначеньемъ, если кто дôйшовъ до того, що есть въ станѣ въ церквѣ пôдчасъ ôтправы читати Апостолъ або Вѣрую; личности такѝ зачисляются въ громадѣ до знаменитшихъ. А якъ довго школа умѣла тую задачу розвязувати, не лякався нашъ народъ дѣйстно ніякихъ жертвъ, щобы лишь школы належито вывѣновувати. И слѣдѣтъ лишь дотычнѝ документы фундаційнѝ, а задивуетесь надъ тымъ, якъ щедро нашь народъ вывѣновувавъ школы, однакъ лишь съ тымъ застереженьемъ, щобы рôдна наша мова була средствомъ образованя въ школѣ, и щобы еи тутъ плекано.

Якъ кождому народови, такъ и Русинамъ есть ихъ рôдна мова мила и дорога, и сходжусь въ тôй точцѣ совсѣмъ съ п. справоздавцемъ, котрый недавно тому выказавъ тутъ, що кождый съ замилованьемъ попирае интересы матерного языка и передовсѣмъ старае́ся сильно зъ становища чувства, удержати рôдне слово и его плекати. Такожь и п. министеръ просвѣты на засѣданю зъ 4 мая 1881 р. дуже справедливо пôднѣсъ, що образованье и уморальненье народа въ школѣ дасться осягнути тôлько дорогою порозумѣня межи народами побôчь себе въ звязи державнôй живучими. Если где нема порозумѣня, то тамъ никто не скористае, ани сильнѣйшій, ани слабшій, ани той, що покликуеся на свое историчне право, ани той, що покликуеся на бôльшій розвôй свого языка; никто не користае, а кождый може лишь стратити.

Мои ПП.! зважайте старанно на нашѝ основнѝ законы, зважайте старанно на нашѝ державнѝ законы о народныхъ школахъ, а певно пересвѣдчитесь, що нашѝ просвѣщенѝ мужѣ Австріи передовсѣмъ старалися всяку политику зô школы прогнати. Щожь однакожь власне въ тôмъ взглядѣ дѣесь у насъ? На жаль видимъ, що въ нашихъ школахъ Поляки защепляютъ свою политику въ тôй гадцѣ, що тымъ способомъ дôйдутъ найпевнѣйше до своихъ забаганокъ.

Еслибы вы взяли въ руки рôчнѝ справозданя нашои рады школьнои, то здивувалибыся подекуды и сказалибы: чогожь хотятъ Русины, предсѣ они маютъ досыть народныхъ школъ — въ минувшôмъ роцѣ було ихъ до 1.500 съ самымъ выкладомъ рускимъ, а 300 мѣшаныхъ, с. е. такихъ, где предметôвъ учатъ або въ польскôмъ або въ рускôмъ языцѣ; були такожь руско-нѣмецкѝ школы народнѝ; тожь достаточно постаранося о образованье Русинôвъ въ школахъ народныхъ. Такъ, постаранося — на паперѣ! Але кобы вы пошукали въ урядовôмъ шематизмѣ за такими школами, где выкладовымъ языкомъ есть языкъ рускій, то на се не найдете певно ніякихъ безпечныхъ даныхъ, и если нынѣ оголошуесь конкурсъ на обсадженье посады учителя народного, то не кажеся совсѣмъ, що въ тôй школѣ потрѣбне знанье руского языка.

(Дальше буде.)

Лейзоръ Рабиненко,
кандидатъ на губернатора Украины.

Иванъ Левицкій, професоръ гимназіи въ Кишиневѣ, першій сочасный украиньскій повѣстеписатель, знаный у насъ загально пôдъ псевдонимомъ Нечуя, выдавъ сего року въ Кіевѣ нову повѣсть „Бурлачка“, основану на тлѣ нынѣшного житя украиньского народу. Вынимаемъ зъ тои повѣсти маленькій уступъ, котрый въ узенькихъ рамочкахъ показуе намъ ясный образъ жидôвского господарованя на Украинѣ. Се буде причинокъ до пôзнаня причинъ теперѣшного противжидôвского руху на полудни Россіи.

„Бурлачка“ Василина приневолена нещасливою своею долію покидати рôднѝ стороны и ити глядати заробку. Жидъ Лейба справивъ еи на заводы до Стеблева, до Лейзора Рабиненка. Ось слѣдуе описъ Стеблѣвского Лейзора, вынятый дословно зъ „Бурлачки“:

Лейзоръ Рабиненко взявъ у Стеблѣвского посесора жида пôдрядъ, ставити робôтникôвъ на заводы. Посесоръ платив ёму чистыми грôшми за кожду душу, а Лейзоръ бувъ повиненъ шукати робôтникôвъ, ставити ихъ на заводы, платити имъ вже ôтъ себе за роботу ще й харчувати. Якъ тôлько жидъ не настачавъ робôтникôвъ, директоры заводôвъ мали право ôтъ себе ставити до машинъ робôтникôвъ и давати имъ подвôйну плату, записуючи еи на пôдрядчика. На таку цѣну легко було поставити людій зъ самого Стеблева. Тому то Лейзоръ мусѣвъ доставляти робôтникôвъ заздалегôдь, и длятого державъ своихъ агентôвъ скрôзь, де тôлько було можна выгоднѣйше найняти людій.

По близькихъ и далекихъ селахъ нишпорила Лейзорова жидôвска полиція, роздавала грошѣ напередъ у той часъ, якъ мужикамъ приходилось дуже тяжко, а найбôльше пôдчасъ выплаты подушного. Лейзорова полиція окрôмъ того заплутувала мужикôвъ у довги и за страшнѝ проценты тягла людій за шію до Лейзора на заводы.

Коли у Лейзора була тысяча робôтникôвъ и ôтъ кождои душѣ зосталось по карбованцю на рôкъ, то й то вже бувъ для него непоганый заробôтокъ. Але Лейзорôвъ интересъ бувъ той, щобъ зъ кождои душѣ зоставалось у ёго кишени якъ можна бôльше карбованцѣвъ. Окрôмъ того ôнъ платив ôтъ кождои душѣ проценты своимъ агентамъ. И Лейзорôвъ прямый заробôтокъ и проценты его полиціи, жандармеріи, все се падало на людскѝ душѣ, до котрыхъ ёму було мало дѣла. Тѝ душѣ були не жиды а гоѣ... И ôнъ ихъ не милувавъ, харчувавъ такъ, що люде не выдержували, кидали роботу и втѣкали зъ заводôвъ, куди тôлько можна було втѣкати. Мѣстцевѝ люде знали жидôвскѝ руки и не йшли на заводы. Лейзоръ ѣздивъ у великій пôстѣ на далеке Полѣся, у бѣдный Могилевскій та Миньскій край, дававъ завдатокъ бѣднымъ Бѣлорусамъ саме пôдъ часъ оплаты „подушного“, або пôдъ часъ голода, бравъ у волости ихъ пашпорты и потôмъ перевозивъ ихъ на заводы. На украиньскихъ заводахъ появились нещаснѝ Полѣщуки, чи якъ звутъ ихъ на Украинѣ „литвины“ або „лапацоны“. Лейзоръ державъ ихъ у такихъ казармахъ, харчуванъ такими харчами, що нещаснѝ Литвины, звыклѝ ѣсти не вѣяный та не сѣяный хлѣбъ, кидали заводы и тѣкали у свôй голодный край.

Марія привела Василину до жидовои конторы. Лейзоръ живъ у одному мурованому домѣ, не далеко ôтъ фабрики. Коло Лейзорового дома стояли возы съ хлѣбомъ та саломъ. Самъ Лейзоръ важивъ на терезахъ сало, у котрому вже ворушились червы. Лейзоръ не дуже гидувавъ тією харчію, забороненою закономъ Мойсея: ôнъ скуповувавъ сало по селахъ, и посылавъ цѣлѝ возы въ Адесъ (Одессу) у жидôвскѝ конторы.

— Ей стережися, Лейзоре, бо оскоромишся! — жартували люде.

— Що вамъ до того! То я оскоромлюсь, а не вы! — обôзвався Лейзоръ.

— Чи вжежь ты не боишся свинѣ?

— Чого еи боятися? Хиба она мене покусае, чи що? — говоривъ Лейзоръ, але все таки ôтвертавъ нôсъ ôтъ того сала, у которому вже кишѣли червы.

За тежь сало було куплене дешево, а Лейзорови тôлько того було треба.

Василина показала Лейзорови квитокъ ôтъ Лейбы. Лейзоръ прочитавъ допотопный квитокъ, у котрому чуднѝ слова неначе собака накрутила хвостомъ, и повѣвъ Василину до конторы. У конторѣ стояло зъ десятокъ чоловѣкôвъ, котрыхъ прислала у Стеблѣвъ Лейзорова полиція. Чоловѣки стояли, якъ волы, ждучи свого ярма.

Лейзоръ помывъ руки, сѣвъ за стôлъ и почавъ крутити у книжцѣ якѝсь бублики, записуючи людій. Ôнъ записавъ Василину у суконну фабрику. У конторѣ вертѣлись жидки сухѝ, довгѝ, проворнѝ; вони герготѣли безъ перестанку, совсѣмъ якъ гуси, що знялися летѣти у воду. У Лейзоровому подвôрѣ притулилось вже три жидôвскѝ семъѣ: одна въ однôй комнатѣ у его кватирѣ, друга на подвôрѣ у надвôрнôй хатинѣ, а третя у мужиковôй хатѣ, що стояла на городѣ заразъ коло Лейзорового двора. То були его полицейскѝ Шмулѣ, Срулѣ, Гершки, котрѝ нишпорили у Стеблевѣ и у близькôй околици, бѣгали по селахъ бѣдками або й пѣшки, зналися скрôзь съ шинкарями, съ пôдрядчиками на заводахъ, съ жидами мѣрошниками (мелниками), съ жидами посесорами; знали всю околицю, якъ своихъ пять пальцѣвъ, скрôзь справлялись про цѣну на хлѣбъ, на сало, на дёготь, на рѣпакъ, збирали пашню зъ бѣдныхъ мужикôвъ за проценты и звозили до свого началника Стеблѣвскои околицѣ, Лейзора Рабиненка. Въ Лейзора въ Адесѣ були свои ще высшѝ началники: жидôвскѝ губернаторы й министры, котрымъ ôнъ подававъ звѣстку про все и доставлявъ имъ пашню. То були министры пшеницѣ, жита, министры гречки и проса, и навѣть министры свинячого сала, олѣю й дёгтю: то були въ загалѣ украиньскѝ губернаторы мужицкого поту та слѣзъ, министры людскои крови...

Лейзоръ Рабиненко, не бôльше якъ началникъ повѣта, ще не мавъ гонору й аристократизму Адескихъ министрôвъ и поводився съ мужиками по простацкому, за панибрата: жартувавъ съ ними, пôдлещу-

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Наша посольска трôйця въ Вѣдни.*) Въ послѣднôмъ числѣ „Дѣла“ подали мы за урядовыми стенографичными протоколами, що по заявленю пос. Ковальского дотычно внесеня гр. Гогенварта **всѣ три** рускѝ посли опустили салю. Однакожь всѣ газеты не лишь польскѝ, але й нѣмецкѝ и ческѝ згôдно подаютъ, и такъ справдѣ було, що пос. о. Озаркевичь оставъ въ сали и голосувавъ съ автономистами.

(*Рада державна.*) На 159 засѣданю палаты послôвъ дня 23 мая принято насамперѣдъ въ третôмъ читаню законъ о провизоричнôмъ буджетѣ на мѣсяць червець. Цѣла лѣвиця голосувала противъ закона. Потôмъ зъ порядку дневного пос. Линбахеръ реферувавъ въ новôмъ сформулованю своє внесенье о зниженю осьмилѣтного примусу школьного, бо якъ звѣстно, палата панôвъ ôткинула впередъ ухваленый палатою послôвъ проєктъ Линбахера. До генеральнои дебаты противъ внесеня Линбахера зголосилось кôльканайцятъ послôвъ зъ лѣвицѣ, за проєктомъ ани одинъ посолъ.

Се выкликало на лѣвици ироничнѝ уваги. Се найлучшій доказъ, що правиця (Поляки и Чехи) не дуже охотно попирали внесенье Линбахера, а чинили се зъ конечности, щобы ôтвдячити нѣмецкôй клерикальнôй партіи єи услуги при голосованю єи за закономъ финансовымъ, за ческимъ университетомъ и галицкою желѣзницію трансверзальною. Сама ческа „Politik“, органъ Ригера признає, що ческѝ послы стоятъ передъ внесеньемъ Линбахера въ немилôмъ положеню. Бесѣдники зъ стороны централистôвъ дуже остро выступали противъ зниженю осьмилѣтного примусу школьного, доказуючи, що той законъ має на увазѣ тôлько нѣмецкѝ провинціи, а не славяньскѝ, а Нѣмцѣ не хотятъ такого новаторства. Заступникъ правительства сов. двора Поцци боронивъ внесеня Линбахерового, але боронивъ дуже нещасливо. Лѣвиця его недоспѣлѝ аргументы просто выкпила. По его бесѣдѣ замкнено дебату и централисты выбрали своимъ генеральнымъ бесѣдникомъ дра Едварда Зиса. Бесѣда Зиса була выголошена съ великимъ жаромъ. Безмилосердно сокрушивъ ôнъ промову правительственного заступника. Проєктъ Линбахерôвъ назвавъ ганьбою, ба навѣтъ злочиньствомъ. Дальше выразно сказавъ, що законъ о зниженю примусу школьного єсть заплата за ческій университетъ и галицку желѣзницю трансверзальну. Въ дальшôмъ току своєи бесѣды пытає: „Чи маємъ мы правительство, чи маємъ мы министра просвѣты?“ и ôтповѣдає, що нема въ теперѣшнôй хвили въ Австріи ни яснои политичнои цѣли ни самостôйного отвѣчательного правительства, а єсть политична симонія. Президентъ дръ Смолька завôзвавъ Зиса до порядку по скôнченôй его бесѣдѣ за совсѣмъ непарляментарнѝ выраженя: ганьба, злочиньство, симонія, дотыкаючѝ бôльшôсть палаты. На тоє ôтповѣвъ Зисъ: „Пріймаю завôзванье до порядку зъ почести для вашои особы и достоиньства, але, менѣ здаєсь, не єсть то зле, що въ стенографичныхъ протоколахъ буде записано, що въ добѣ поєднуючого министерства вже навѣтъ такій Едвардъ Зисъ не мôгъ здержати бурѣ въ своєй груди а мусѣвъ переступити границю свого звычаю въ часѣ, коли министры що-дня чинами своими переступаютъ границѣ своихъ обовязкôвъ“. Така ôтповѣдь Зиса вызвала заглушуючѝ оплески и похвалы по сторонѣ лѣвицѣ и на галеріяхъ, такъ що президентъ ледви привернувъ порядокъ, и розказавъ першій разъ ôтъ часу своєи президентуры выпорожнити галеріи. При голосованю поименнôмъ ухвалено внесенье бôльшости переходу до специяльнои дебаты 156 голосами противъ 149. Нашѝ три послы не голосували однаково: за внесеньемъ бôльшости голосувавъ о. Озаркевичь, противъ сов. Ковальскій и Кулачковскій.

вався до нихъ, ôтбрѣхувався, коли було треба, але по-тихеньку закидавъ скрôзь черезъ своихъ жандармôвъ, Шмулѣвъ та Шулемôвъ, тонку павутину, ловивъ нею мужикôвъ и высисавъ зъ нихъ грошѣ, якъ павукъ высисає кровь зъ мухъ. Лейзоръ ходивъ ще у довгому кантанѣ до самыхъ пятъ, носивъ жидôвскій капелюхъ, але лице ёго вже наливалось, якъ яблуко у Спасôвку. Чорна борода залыснѣла, якъ шовкъ, руки стали повнѝ, мягкѝ, а пальцѣ були налитѝ саломъ. По лици було вже видно, що ёму не богато зôсталось дослужувати до уряду — жидôвского губернатора Украины.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Само собою розумѣєся, що въ теперѣшнôй хвили цѣла увага всеи Россіи звернена на двѣ справы внутрѣшного розвою Россіи — справы многоважнѝ, зъ котрыхъ одна, противжидôвскѝ розрухи на Украинѣ, а друга димисія Лорисъ Меликова и Абазы, дотеперѣшныхъ представителѣвъ партіи либеральнои въ россійскôмъ кабинетѣ. О противжидôвскихъ безпорядкахъ пишутъ всѣ россійскѝ дневники дуже богато. Одинъ дневникъ, „Новое Время“, помѣстивъ статію пôдъ загл. „Бить или не бить?“ въ котрôй доказує, що лучше не „бить“, а выселити всѣхъ жидôвъ зъ Россіи. Противъ такого проєкту, яко неможливого до переведеня, выступає „Порядокъ“ и „Голосъ“. Першій каже, що черезъ выселенье жидôвъ, навѣть колибъ се було можливе, не получшится доля украиньского народа, бо и въ пôвнôчныхъ губерніяхъ Россіи, где нема жидôвъ, нарôдъ страждає на тіи самѝ недуги, що нарôдъ въ губерніяхъ украиньскихъ. „Порядокъ“ пытає, чи на мѣстце жидôвъ лихварѣвъ, шинкарѣвъ и т. д. не появлятся лихварѣ и шинкарѣ „православнѝ“, коли законъ не возьме въ оборону народа, не пôдотне кореня, зъ котрого такѝ поганѝ вовчѝ лѣторосли выбуюютъ. „Голосъ“ знову такъ толкує проєктъ „Нов. Времени“ и зводитъ до абсурда: на такій самый способъ Турки выгналибы всѣхъ христіянъ зъ Сиріи, а Прусы всѣхъ Французôвъ зъ Альзаціи-Лотарингіи, якъ выкидає шинкарь за дверѣ гостя, наробившого авантуры. На выселенье впрочѣмъ жидôвъ зъ Россіи потрѣбнобы було кôлька миліярдôвъ державныхъ грошій, а тымъ знищилобыся державу. Одеска газета „Пчелка“ предкладає яко раціональный способъ учинити жидôвъ нешкôдными: образованье народа и то въ рôднôмъ языцѣ, не переслѣдувати, але противно пôддержувати народнѝ библіотеки по селахъ, организувати выклады и ôтчиты для селянъ, устроювати передвижнѝ выставы — а все тоє, щобы було користне для народу, щобы могло его научити, обезпечити его существованье и добробытъ. Нынѣшне піяньство народа має своє жерело въ его темнотѣ и бѣдности. Отже кромѣ дбаня о просвѣту треба еще дбати и о добробытъ матеріяльный народа. Податки треба розложити на губерніи пôсля доходу зъ землѣ въ поодинокихъ губерніяхъ. Теперь по бôльшôй части весь дохôдъ селянина иде на оплату податкôвъ; и якже ôнъ не має запродатись жидови лихвяреви? Дальше треба, щобы землѣ державнѝ дôставались въ руки селянъ, а не посередныхъ особъ, котрѝ доперва ôтнаймаютъ землѣ селянамъ и здираютъ нарôдъ. Наконець треба розвивати рôжнѝ роды промыслу. „Але до того всего“, кôнчитъ „Пчелка“, „щобы правительственнѝ мѣры могли осягнути цѣль, треба, щобы они не парализувались апатіею, канцелярщиною и користолюбіемъ низшихъ повнителѣвъ закона. „Всує законы писать, коли ихъ не исполнять“ говоривъ Петро Великій, а до того, щобы законъ бувъ закономъ а не предметомъ, котрый має служити для науки: якимъ манôвцемъ можна его найлекше обôйти, конечна єсть рѣчь, щобы дѣйства повнителѣвъ закона находились пôдъ „общественнымъ контролемъ!“ — Симъ разомъ подаємъ кôлька голосôвъ россійскихъ газетъ, щобы читателѣ нашѝ знали, що пишеся россійскими газетами о противжидôвскôмъ руху на Украинѣ. Радѝбы мы дуже, коли тôлько знайдесь у насъ мѣстце, подати въ цѣлости дуже розумну статю „Порядку“ въ тôмъ дѣлѣ. Надѣємся тоє зробити незабавомъ.

До царя въ Гатчинѣ удавалась дня 23 мая рано жидôвска депутація пôдъ проводомъ барона Гинцберга, щобы подякувати цареви за охорону ихъ пôдчасъ розрухôвъ и съ просьбою, щобы надальше ихъ яко льояльныхъ пôдданыхъ хоронивъ. „Єще одно слово скажи, царю, а безпорядкôвъ не буде!“ Царь запевнивъ ихъ о безпечности и сказавъ, що противжидôвскѝ розрухи дѣло нигилистôвъ (?), що нарôдъ тутъ ничого не виненъ. Зъ тои ôтповѣди царя бачимо, якъ рôжнится въ тôй справѣ поглядъ царя ôтъ погляду цѣлои печати россійскои и заграничнои, котра однодушно складає вину на економичнѝ ôтношеня въ полудневôй Россіи и на експльоатацію жидôвску.

Димисія Льорисъ-Меликова и министра финансôвъ Абазы выкликала щирый жаль въ цѣлôй Россіи, якъ се видно зъ голосôвъ въ газетахъ. Всѣ признаютъ Меликову великѝ заслуги ôтданѝ Россіи, заслуги непризнанѝ теперѣшнымъ царемъ хочьбы на тôлько, щобы бувъ въ декретѣ увôльняючôмъ Меликова бодай кôлькома словами выразився о нѣмъ прихильно. Того не було и тымъ бôльшій непокôй огорнувъ Россіянъ, бо се знакъ, що партія Каткова и Аксакова вразъ съ Побѣдоносцевымъ, зненавиджена въ Россіи, взяла верхъ въ царствѣ Александра III.

Франція. Гамбета по побѣдѣ своєй въ парляментѣ, о котрôй мы въ послѣднôмъ числѣ згадували, выбрався въ подорожь до свого родинного мѣста Cahors, где має держати бесѣду, котру всѣ уважаютъ програмою его будущои президентуры министеріяльнои. Подорожь Гамбеты була правдиво тріюмфальна. Всюда по дорозѣ стрѣчали его численнѝ товпы народа, власти и товариства музичнѝ; навѣть въ дзвони дзвонено. Въ самôмъ Cahors на декорованôмъ дворци ожидали его достойники войсковѝ и цивильнѝ департаменту. Гамбета опустивъ вагонъ при громѣ канонъ и генеральнôмъ маршу гоноровои компаніи. Ôнъ повитався насамперѣдъ съ батькомъ и матерію, котрѝ зъ радости плакали и пôдчасъ спѣву гимну, котрый товариство музичне нарочно для Гамбеты уложило, ôтъѣхавъ при оваціяхъ народа повозомъ до готелю. Цѣле мѣсто було удекороване, а вечеромъ була илюминація. Того дня зголошено заразъ 1500 просьбъ о авдієнцію у Гамбеты.

Италія. Селля не мôгъ зложити нового кабинету, длятого король поручивъ се Депретисови.

Туреччина. Дня 23 с. м. пôдписала Порта въ справѣ греческого граничного спору конвенцію съ европейскими державами. На тôмъ однакожь не конець; Порта мусить еще уложити конвенцію съ Греціею, до чого, надѣятись, прійде.

НОВИНКИ.

— **Въ справѣ конфискаты 35 ч-а „Дѣла“**: Ч. 8.154. Въ имени Є. В. Цѣсаря! Ц. к. судъ краєвый въ справахъ карныхъ во Львовѣ рѣшивъ на пôдставѣ §§. 489 и 493 з. к. и §. 37 зак. прас., що основа артикулу умѣщеного въ ч-ѣ 35 часописи „Дѣло“ зъ дня 6 (18) мая 1881 н. н. „Ôтповѣдь гр. Таффе на интерпеляцію посла Ковальского“ въ уступѣ ôтъ слôвъ: „Се єсть цѣла ôтповѣдь“ до слôвъ: „обовязує чи нѣ“ мѣститъ въ собѣ знамена выступку зъ §. 300 з. к., що протоє заряджена черезъ ц. к. прокураторію державну конфиската тогожь числа часописи „Дѣло“ єсть усправедливлена, дальше розпространенiє инкриминованого уступу єсть взборонене и що забраный накладъ має бути знищеный.

Поводы: Въ инкриминованôмъ уступѣ усилує авторъ черезъ инсинуаціи и замѣты возбудити взгорду противъ органамъ державнымъ, протоє мѣститъ сей уступъ въ собѣ знамена выступу зъ §. 300 з. к. и длятого застосовано повысшѝ приписы законôвъ.

Львôвъ, дня 23 мая 1881. *Lidl.*

— **При вчерашнôмъ выборѣ посла соймового** выбраный п. Теофиль Меруновичь 99 голосами на 184 голосуючихъ. Нашь кандидатъ п. Федоръ Царь одержавъ 62 голосôвъ, п. Убышь 20 голосôвъ, Шоферъ 3 голосы. Найгôрше пописались выборцѣ щирецкѝ, они то причинились до того, що нашь кандидатъ упавъ. Жиды голосували або на Убыша, або на Царя.

— **Архикн. Рудольфъ** ôтложивъ пріѣздъ свôй до Праги на пôзнѣйше.

— **Сов. дръ Амврозій Яновскій**, директоръ нѣмецкои гимназіи во Львовѣ зôставъ перенесеный на власну просьбу въ сталый станъ спочинку, при чôмъ выразивъ ему Є. В. Цѣсарь найвысше задоволенье въ узнаню его заслуженои и незвычайно довгои дѣятельности на поли учительскôмъ.

— **Епископъ лат. Гиршлеръ въ Перемышли** умеръ дня 15 (27) с. м. Похоронъ ôтбудеся въ понедѣлокъ.

— **П. Залескій**, дотеперѣшный виценрезидентъ львôвского намѣстництва, має бути именованый, якъ доноситъ „Wiener Allg. Ztg.,“ президентомъ Шлеска на мѣстце Суммера, котрый зъ причины надпсованого здоровя иде на пенсію.

— **Намѣстникъ Галичины** выѣхавъ дня 14 (26) до Вѣдня въ справѣ именованя п. Залеского намѣстникомъ Шлеска.

— **Зъ Вѣдня** пишутъ намъ, що дня 12 (24) с. м. була у нашого посла о. Озаркевича депутація телеграфистôвъ Вѣденьскихъ въ имени урядникôвъ телеграфу захôдной Австріи, съ подякою за мужну оборону ихъ интересôвъ на засѣданю палаты державнои д. 16 с. м. Рôвночасно выразили свою гадку, що ледви чи бувбы фаховый чоловѣкъ въ такъ хорошій способъ вывязався зъ тои труднои и запутанои задачи, якъ се здѣлавъ посолъ нашь о. Озаркевичь.

— **Трепетъ львôвскихъ жидôвъ передъ розрухами** въ нашôмъ богоспасаємôмъ Львагородѣ. Жартолюбивому кафтоликови, (особливо такому, котрый цѣлый день не має инакшого дѣла, якъ ходити по гетманьскихъ валахъ, та студіовати физіономіи жидôвскихъ банкерôвъ) ничого не завадитъ за жартувати собѣ и кинути до почтовои скринки до одного, другого сына Исраиля адресованый листъ такого змѣсту, що ось то: „не довге ваше панованье во Львовѣ; мине день, два, — а зъ вашихъ канторъ, зъ вашихъ тандитъ, магазинôвъ, склепôвъ, шинкôвъ, а що найстрашнѣйше, зъ вашои Зарваницѣ не остане камѣнь на камени!“ Такій то жартъ и стався во Львовѣ. Оба тутешнѝ рабины (поступовый и хуситъ) одержали кôлька днѣвъ тому листы съ погрозами, що дня 26 лат. мая Львôвъ буде видовищемъ страшеннои бомбардаціи а жертвою єи упаде жидôвске добро. Вѣсть о листахъ до рабинôвъ розôйшлась блыскавицію по всѣхъ жидахъ и запанувавъ трепетъ межи жидами мѣста Львова доси невиданый и нечуваный. Наслѣдствомъ того трепету була депутація зъ жидôвскихъ обывателѣвъ до ц. к. Намѣстництва и Дирекціи полиціи. Хотяй тіи власти дали депутаціи завѣренье, що на щось подôбне, якъ сказано въ листахъ до рабинôвъ, во Львовѣ совсѣмъ не заносится, то однакожь все таки трепетъ жидôвскихъ сердець не зменшився, — бо коли не трепещутъ вже въ своємъ заячосердію за свои головы и „беты“, то трепещутъ не тôлько за головы кôлько за „беты“ своихъ братôвъ на провинціи. Однакожь и въ тôмъ взглядѣ трепетъ ихъ показуєсь совсѣмъ неекономичнымъ марнотравленьемъ ихъ національного капиталу цивильнои ôтваги, бо якъ доноситъ Neue fr. Presse, министерство наказало галицкому намѣстництву и староствамъ предприняти мѣры осторожности въ краю, щобы нигде до ніякихъ розрухôвъ не прійшло.

— *(Р.)* **Антольогія рускихъ поезій** галицкихъ и украиньскихъ поетôвъ, котру выдає академичне наше товариство „Дружный Лихварь“, готова вже до половины, а комитетъ редакційный стараєсь якъ найскорше печатанье єи укôнчити. Вже зъ выпечатанои половины „Антольогіи“ можна пересвѣдчитися, що буде се выданье дуже хороше якъ пôдъ взглядомъ содержаня такъ и пôдъ взглядомъ зверхного выгляду. Комитетъ редакційный старався вняти въ „Антольогію“ поезіи о скôлько можна найбôльшого числа нашихъ поетôвъ, выбрати зъ нихъ що найкрасшѝ по формѣ и думцѣ и такъ уложити, щобы читатель любуючись красою нашихъ поезій не почувавъ довшій часъ якого одного монотонного чувства, чи скорби, чи радости, чи смѣху, але щобы чувства его мѣнялись стôлько рôжными змѣнами, скôлько рôжнородности по формѣ и думцѣ проявила наша Муза якъ въ цѣлôмъ поважнôмъ соборѣ своихъ представителѣвъ-поетôвъ, такъ и въ поодинокôмъ поетѣ, н. пр. кобзарю-Шевченку. Що до внѣшного выгляду „Антольогіи“, то, смѣло можемъ сказати, буде се перше выданье у насъ справдѣ оздобне; друкарня тов. им. Шевченка доложила всѣхъ усилій, щобы друкъ „Антольогіи“ выйшовъ якъ найкрасшій и найчистѣйшій.

— **Зъ Тернополя**: За для непередвидженыхъ перешкодъ ôтбудутся-загальнѝ зборы Читальнѣ въ четверъ 20 мая (1 л. червня) 1881. о год. 6-ôй вечеромъ въ комнатѣ Читальнѣ. — Ôтъ Выдѣлу рус. Читальнѣ.

— **Мѣсточко Лешнѣвъ** навѣстивъ въ половинѣ цвѣтня с. р. страшный **пожаръ**, котрый, якъ мы то свого часу доносили, знищивъ 126 домôвъ. Для несеня помочи нещасливымъ погорѣльцямъ завязався комитетъ въ мѣстци пôдъ предсѣдательствомъ о. Корнилія Левицкого и одержавъ вже позволенье ôтъ ц. к. Намѣстництва занятись дѣломъ збираня складокъ. По просьбѣ комитету редакція „Дѣла“ готова такожь стати въ помôчь нещасливымъ, принимаючи всякѝ датки на такъ благородну цѣль. Имена дателѣвъ будутъ обвѣщенѝ въ нашôй часописи.

— **Въ селѣ Журавцяхъ** пов. равского пожаръ зъ неосторожности знищивъ добытокъ десяти господарѣвъ. Шкода 15.000 зр.

— **Саранча** упала дня 14 (26) с. м. пôдъ Скалою, въ добрахъ гр. Голуховского, зъ ôтки ôтлетѣла заразъ на полудне.

— **Въ Кієвѣ** ôтбудеся дня 18 (30) с. м. передъ судомъ военнымъ процесъ противъ 26 проводирамъ забурень.

— **Вандрôвку до Риму** на торжество св. Кирила и Методія устроюютъ у насъ Поляки, и завязали вже ôтповѣдный комитетъ пôдъ пресѣдательствомъ гр. Красицкого, гр. Русоцкого и Попеля. Руководячимъ провôдникомъ тои вандрôвки обôбрався кс. С. Стояловскій, пробощъ въ Куликовѣ, котрому вже не першина руководити такою вандрôвкою до Риму.

— **Зъ Тернополя** пишутъ намъ зъ дня 10 (22) мая: Вчера вечеромъ ôтбувся у насъ прощальный пиръ въ честь судового совѣтника п. Струмѣньского, котрый зôставши совѣтникомъ при судѣ апеляційнôмъ, ôтходитъ сими днями до Львова. Зôбралось около 60 особъ: судіѣвъ, адвокатôвъ и нотарѣвъ. Першій тоастъ внѣсъ президентъ тутешного суду окр., п. Крыницкій, и пôднѣсъ заслуги сов. Струмѣньского въ судôвництвѣ. На тоє ôтповѣвъ Струмѣньскій, що ôнъ лишь зъ покликаня выбравъ собѣ станъ судейскій, котрый не може дати стôлько матеріяльныхъ корыстій, якъ другѝ станы. Дальше пôднѣсъ предсѣдатель палаты адвокатôвъ п. Шмидъ заслуги Струмѣньского въ житю автономичнôмъ и приватнôмъ, при чѣмъ зауважавъ, що переважно ему має завдячати Тернополь, що такъ славныхъ послôвъ має (?). Ôттакъ пôдносивъ авскультантъ

Черминьскій именемъ молодежи судовои заслуги ôтходячого около молодежи судовои, котрôй все охочо помагавъ словомъ и дѣломъ. Совѣтникъ Лацекъ пôднѣсъ заслуги его въ тôмъ направленю, що ôнъ старався єднати Полякôвъ съ Русинами, при чѣмъ додавъ, що той недостатокъ дасться по его ôтходѣ дôтклиро почути. Дальше сов. Лацекъ выразився о Струмѣньскôмъ, що тойже давъ доказъ, якъ можна бути gente Ruthenus natione Polonus, дôзнавъ однакожь малого dementi зъ стороны адъюнкта п. Шеховича, котрый пôднѣсши въ рускôй бесѣдѣ заслуги Струмѣньского пôдчасъ его побыту въ Вѣдни, где бувъ адъюнктомъ секретаря при найвысшôмъ судѣ, зауважавъ, що скоро молодѣжь славяньска передъ кôльканайцяти роками громадити почалась, и коли кожда народнôсть почала завязувати товариства, то Струмѣньскій бувъ одинъ зъ першихъ, котрый заманифестувавшися Русиномъ приступивъ до товариства „Сѣчь“ и разомъ съ университететскою молодежію працювавъ въ выдѣлѣ того товариства и обѣцявъ поки житя дѣлати въ благо руского народа. Тіи данй зъ бесѣды п. Шеховича самъ сов. Струмѣньскій въ кôнцевôй своѣй промовѣ потвердивъ. По тôмъ заспѣвано въ честь ôтходячого громке „Многая лѣта“ и ôтведено его зъ музикою домôвъ.

— (*X.*) **Для взорцевои рускои школы** во Львовѣ дано минувшого року и польского катихита кс. Горечого и той въ недѣлѣ и свята точно водитъ дѣти лат. обряда до костела. Мы въ правѣ поспытати рускихъ катихитôвъ при львôвскихъ народныхъ школахъ, чому они, примѣромъ о. Андрей Бѣлецкій въ школѣ имени Конарского або о. Лопатыньскій въ школѣ доминиканьскôй не зарядятъ, щобы дѣти гр. к. обряду тыхъ школъ ишли въ недѣлѣ и свята до котрои имъ найвыгôднѣйшои церкви, где або самй або ктось зъ упрошеныхъ священикôвъ ôтправляє службу Божу?

— **Льорисъ-Меликовъ** выѣхавъ дня 24 с. м. зъ Петербурга за границю.

— **Розрухи антижидôвскй** появились въ Москвѣ, въ многихъ мѣстцевостяхъ губерніи таврицкои, якъ въ Бердяньску, Ореховѣ. Такожь въ Петербурзѣ грозивъ нарôдъ жидамъ голосными криками пôдчасъ одного жидôвского похорону. Въ мѣсточку Отаки на Бессарабіи сподѣются що хвилѣ такихъ розрухôвъ; выслано тамъ войско. Зъ арештованыхъ въ Кіевѣ много яко невинныхъ увôльнено, иншихъ укарано въ дорозѣ администраційнôй, а 72 осôбъ ôтдано пôдъ судъ. Зъ поблизькихъ селъ приведено до Кіева немало арештантôвъ, котрыхъ сельскй вязницѣ не могли помѣстити.

— **Жиды въ Одессѣ** задумали выєднати у ôтповѣдныхъ властій взбороненье своимъ одноплеменникамъ заниматися шинкарствомъ, а то зъ причины сумныхъ доказôвъ, якй мали пôдчасъ послѣдныхъ розрухôвъ.

— **На бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи жертвуваали:** Институтъ Ставропигійскій для 9 просящихъ ученикôвъ 29 зр., а Всч. о. Гошовскій зъ Блюдникъ 5 зр.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенты одержали: оо. В. Пасиновичь на Жабье-Ильце и Е. Воляньскій на Стратынъ.

До институціи каноничнои завôзваный о. В. Сѣльскій на Довге.

Завѣдательства одержали: оо. І. Бѣрчакъ въ Воли довголуцкôй, Н. Сенишинъ въ Любѣнцяхъ, И. Ивановичь въ Ивачевѣ, Стеткевичь въ Литвиновѣ, Н. Грибовичь въ Опôрци, Филиповичь въ Ольхôвцѣ и І. Цегельскій въ Плетеничахъ.

Ôтпустку одержали: оо. Я. Рожанковскій въ Ольхôвцѣ и П. Крайковскій въ Литвиновѣ.

Капеляномъ Впреос. Митрополита пôдчасъ визитаціи деканату стрыйского назначеный о. А. Лотоцкій.

Сотрудничества одержали: оо. А. Лотоцкій въ Тростянци, В. Левицкій въ Мизуни, Т. Гутковскій въ Ярославичахъ и М. Глѣбовицкій въ Берлогахъ.

Испытъ конкурсовый ôтбудеся точно въ дняхъ 16 (28) и 17 (29) червця с. р. Хотящй пôддатися тому испытови маютъ внести свои прошеня до консисторіи посредствомъ своихъ деканатôвъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Каноничну институцію на парохію Гойче одержавъ о. Колпачкевичь зъ Миротынъ.

Завѣдательство въ Миротынѣ одержавъ о. Зятекъ зъ Куриловки.

О. Вѣханьскій, парохъ Нового села, проситъ о сотрудника въ лици свого сына Алекс. Вѣханьского.

Не увзгляднено прошеня о. Децикевича, пароха зъ Куликова, щобы увôльнено его ôтъ довжности ôтпоручника въ окружнôй радѣ школьнôй.

Подяка.

Выдѣлъ товариства „Академическій Кружокъ“ уважає за свôй пріятный обовязокъ подякувати всенародно всѣмъ П. Т. Панамъ, взявшимъ участь въ хорахъ на декляматорско-музикальнôмъ вечерѣ, ôтбувшôмся дня 21 л. мая с. р., особенно же Вп. проф. Вахнянину яко управителю хорôвъ и Вп. Ижаку, котрый своимъ сольовымъ спѣвомъ причинився до украшеня того вечера, якъ такожь всѣмъ П. Т. Гостямъ, котрй зволили приспѣти на звеличенье того торжества.

Ôтъ Выдѣлу тов. „Академическій Кружокъ“. — Во Львовѣ, дня 11 (23) мая 1881.

Романъ Ф. Бачиньскій, предсѣдатель.
Богданъ Ив. Пелехъ, секретарь.

Надôслане.

Родичамъ, котрй желалибы для своихъ дѣтій изъ школъ людовыхъ одержати на часъ вакацій домашного учителя, поручаю моихъ ученикôвъ зъ учительскои семинаріи. Надгорода ихъ буде мѣрна, вымаганя малй, поведенье примѣрне. Интересованй родичѣ зволятъ ôтноситись въ тôй справѣ до мене найдальше до кôнця червня (опôсля выѣзджаю зô Львова), подаючи заразомъ довжности домашного учителя и приближительну скôлькôсть надгороды. Выбранй мною ученики обôймутъ свои довжности въ серединѣ липня; одинъ зъ нихъ може навѣть заразъ ôтъѣхати.

Львôвъ, 27 мая 1881. — *Александеръ Стефановичъ*, катихитъ при учит. семинаріяхъ (улиця Руска, ч. 3).

Тымъ Вп. предплатникамъ, що зложили на „Библіот. найзнам. пов.“ предплату за 2 чверть року, розсылаєся 17 и 18 аркушь повѣсти „Въ оборонѣ чести“.

Въ слѣдуючихъ двохъ аркушахъ скôнчится имовѣрно повѣсть „Въ оборонѣ чести“ а по нѣй зачнесь одна зъ найлучшихъ повѣстій Ив. Тургенева, „Дымъ“.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ
найстарша торговля почтовыми посылками поручає
нето 4 8/4 клг. найдобôрнѣйшу ароматичну
Каву Багія за 5·70 зр.
нето 4 3/4 клгр. найдобôрн. грубозерн.
Каву Ява за 6·88 зр.
включно съ опакованьемъ и оплатою цла на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуєся. Цѣнники franco.

Анонсы принимає для всѣхъ часописій австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ **Експедиція анонсôвъ РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни*, Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничитъ *въ пересыланю* всякихъ *оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.*

Кто сомнѣваєся,
чи и котрымъ зъ многихъ въ газетахъ захваленыхъ средствъ лѣкарскихъ завѣрити може, тому радимо записати собѣ брошуру: **Karla Gorischek** „*Krankenfreund*“, Kaiserl. Königl. Universitäts-Buchhdlg., Wien, I. Stefansplatz 6. Въ брошурѣ тôй суть найбôльше уживанй средства лѣкарскй подрôбно и ôтповѣдно обговоренй, такъ що съ всякимъ спокоємъ можна собѣ найлучше выбрати. Длятого не повиненъ никто зъ терпячихъ боятися заходу, написати картку кореспонденційну до повысше згаданои книгарнѣ а то тымъ бôльше, що на замовленье вышле єму ся брошурку gratis и franco безъ жадныхъ дальшихъ выдаткôвъ. (8—8)

МАТІСО
впрыскованя и капсôлки
въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручає **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**
К. Крижановского.
Фляшка впрыскованя 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.
Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (4—?)

ВАРСТАТЪ МЕХАНИЧНЫЙ
ГЕНРИКА ЄНИ
(H. JENY)
ул. Жовкôвска, ч. 74, во Львовѣ,
принимає всякй репарацій машинъ и знарядôвъ рôльничихъ, якъ такожь посередничитъ при закупнѣ и продажи новыхъ и уживаныхъ машинъ.
Можна набути такожь слѣдуючй знаряды господарскй: **Паровй машины, Льокомобилѣ, Молотѣльнѣ, Кираты, Жниварки. Косѣвники, Екстерпаторы, Плѣвники, Обгортачѣ** и т. д., и т. д. (3—?)

Илюстрованй цѣнники на рôкъ 1881 18—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнй иножевй, поправленйи патентованй (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навивається.
Вильзона, Гове, Цилиндровй, Саксонія, Реванія, Принцесъ, Експресъ.
Гваранція 5-тильтна.
Раты тыждневй по 1 зр.
Замѣна и специяльнй направы.
Човенка, части складовй, иглы и олива.
Поручає
ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ
механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.
Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрй такъ шумно продаются за оригинальнй американьскй, пріймаю до переробленя на Зингера поправленй за оплатою 15 зр.

Der Pain-Expeller
mit „Anker“
есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.
Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй иноразъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ его иннымъ. Тй его свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы свое велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячує, суть найлучшою порукою его скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И. Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добрянецкого; *въ Коломыѣ* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (9—11)

„CONCORDIA“
Першій львôвскій закладъ погребôвъ
Ф. ОПУХЛЯКА,
зъорганизованый пôсля всякихъ вымогъ, якихъ вымагає повага того рода обрядôвъ, — поручає свою услугу.
Має на складѣ всякй приборы и займаєся цѣлковитымъ урядженьемъ погребôвъ ôтъ найвеличавшихъ ажь до найскромнѣйшихъ. Цѣны найприступнѣйшй. — Досконалôсть **трумнъ металевыхъ** вѣдома єсть загально, такъ якъ они походятъ зъ найпершихъ реномованыхъ фабрикъ. Посѣдає такожь всякого рода трумны деревлянй. — Замовленя выповняє безъ проволоки въ кождôмъ часѣ.
Якъ **„Concordia“** сповняє замовленя, переконуютъ о тôмъ численнй писемнй подяки, котрй кождои хвилѣ можна переглянути. (13—13)
Львôвъ, пляцъ Катедральный, ч. 3.

ВО ЛЬВОВѢ
ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ
КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ
пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,
по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.
Всякй замовленя выповняются якъ найскорше.
Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.
МАГАЗИНЪ
Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ
ПОЛОТЕНЪ и БѢЛЯ
якъ такожь единый складъ комисовый для Галичины
Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико
зъ найславн. ц. к. уприв. фабрики
B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.
SCHAYER-ÔВЪ
Великій выбôръ модныхъ
товарôвъ блаватныхъ,
МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,
аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,
якъ такожь значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ
и бѣля для дамъ и мужчинъ.
ул. Кароля Людвика, ч. 3.
(1—?)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 39. Львôвъ, Середа 20 мая (1 червця) 1881. **Рочникъ II**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

По послѣднôмъ выборѣ.

Вѣсть о результатѣ послѣдного выбору посла соймового во Львовѣ мусѣла, несомнѣнно, вразити кождого щирого Русина, помимо того, що намъ подôбнѝ вѣсти приходится подавати не рѣдко. Неразъ вже мы до послѣднои хвилѣ передъ выборами тѣшились надѣею, що въ сѣмъ або тôмъ мѣстци выбôръ выпаде для насъ щасливо, — тымчасомъ ставалось инакше зъ причинъ совсѣмъ ôтъ насъ независящихъ, котрѝ ажь въ послѣднôй хвили якоюсь могучою, необоримою силою розбивали въ розсыпъ ряды нашихъ выборцѣвъ и казали имъ ити противъ нашого кандидата, або що найменьше зложити оружіе. Зъ причинъ такихъ кому незвѣстнѝ двѣ головнѝ у насъ практикованѝ: пôдкупство и натискъ урядовый? Примѣры наводити о нашихъ прôграныхъ зъ причины пôдкупствъ, здаесь намъ, не потребуемо; ба що: у насъ дуже рѣдкимъ примѣромъ, коли где выбôръ ôтбудеся безъ пôдкупствъ, и такій примѣръ потверджуе хиба тôлько загальну регулу, що у насъ выборы безъ пôдкупствъ не обходятся. Не мы тôлько се кажемо; се найвыразнѣйше признаютъ самѝ польскѝ газеты. „Gazeta Narodowa“ тріюмфуючи зъ выбору п. Теофиля Меруновича, свого сотрудника, пише съ сожалѣня достойнымъ цинизмомъ: „Pierwszy to niemal wybór, gdzie wśród włościan bez środków pieniężnych przeprowadzono kandydata“, а друга газета польска рôвножь згôдно пише: „Odniósł (Т. Меруновичь) to moralne zwycięstwo, że po raz pierwszy może nie używano przy nim demoralizującego przekupstwa“. Товаришемъ пôдкупства есть у насъ нерѣдко натискъ урядовый въ рôжнôй формѣ, а характеристичными его примѣрами можутъ намъ послужити отъ хочьбы выбôръ кн. Пузыны до рады державнои, такъ знаменито розôбраный посломъ Ковальскимъ въ радѣ державнôй и недавный выбôръ до сойму въ Коссовѣ.

Теперь спытае кождый: чи такожь и въ сѣмъ случаю выбору нашь кандидатъ упавъ зъ котрои зъ тыхъ двохъ загально практикованыхъ махинацій: пôдкупства або натиску урядового? Отжежь, нерозумно и непрактично поступалибы мы, колибъ самѝ себе ошукуючи, складали вину упадку нашого кандидата на такѝ причины, якихъ на сей разъ вынятково не було. Натиску урядового на выборцѣвъ не замѣчалося, выбôръ ôтбувся правильно, якъ се рускѝ члены комисіи выборчои посвѣдчили; пôдкуплювати выборцѣвъ п. Меруновичь не мавъ чимъ, а коли були пôдкупства навѣть еще во Львовѣ, передъ самымъ староствомъ, то въ користь п. Убыша, дѣдича зъ Каменополя. Якажь отже буде причина побѣды п. Меруновича? На тое мы дамо ôтповѣдь: агитація! Такъ, агитація широка, зухвала, уперта, сягаюча въ всѣ закутины выборчого округа, и знаходяча для себе вдячне поле тамъ, где руске житье народне дрѣмае... Такимъ вдячнымъ полемъ для польскои агитаціи бувъ повѣтъ Щирецкій, — се показалось при выборѣ; при голосованю выборцѣвъ зъ повѣтôвъ Львôвского и Винницкого голосы довго важилися межи Царемъ а Меруновичемъ, — прійшли выборцѣ Щирецкѝ и наразъ сильно перехилили важку на сторону Меруновича. Еще разъ кажемо, повѣтъ Щирецкій бувъ вдячнымъ полемъ для передвыборчихъ агитацій польскихъ, бо тамъ руске житье народне не то дрѣмае, але спитъ безпорушно; тамъ не було кому постаратись о тое, щобы добре для насъ выпали правыборы, не було кому агитувати за нашимъ кандидатомъ, и длятого мы мусѣли прôграти. На примѣрѣ Щирецкого повѣту бачимъ наглядно, що въ нашôй рускôй Галичинѣ суть такѝ „глухѝ куты“, на котрѝ при всякôмъ народнôмъ предпринятю треба звертати особенну увагу.

Закине кто: „Всѣ дѣла выборôвъ ôтдали мы въ безпечнѝ руки нашои „Рускои Рады“ во Львовѣ; она повинна все змѣркувати и дѣло довести до доброго кôнця“. На тое мы ôткажемо, що, якъ насъ практика зъ послѣдныхъ часôвъ поучила, „Руска Рада“ николи не здужала перевести выбору свого кандидата тамъ, где самѝ мѣстцевѝ люде не звязались крѣпко и енергично до дѣла. Выбôръ д-ра Добряньского въ Станиславовѣ удався длятого, що Русины станиславôвскѝ завязавши взорцевый комитетъ выборчій, сотворили у себе, въ мѣстци, свою самостôйну, що такъ скажемо, другу „Руску Раду“ ad hoc. Впрочѣмъ при теперѣшнôмъ выборѣ львôвска „Руска Рада“ зробила свое головне дѣло: поставила кандидата, якого хотѣли 62 выборцѣ, опôсля на него голосувавшѝ, и котрому що до честноты характеру и здорового понятя о потребахъ нашихъ навѣть Поляки ничого закинути не могли. Дальша робота спадала вже на интелигентныхъ Русинôвъ по дотычныхъ окрестностяхъ, а тою роботою повинна була бути завчасна и завзята агитація, до котрои мы Русины звычайно немовъ на перекôръ Полякамъ за пôзно беремось, и котрои въ загалѣ задля чогось лякаемось и несмѣло до неи, въ рукавичкахъ приступаемо... И ось въ тôмъ жерело нашого лиха, бо нашѝ противники, якъ впрочѣмъ и цѣлый свѣтъ, уважаютъ агитацію головнымъ рѣшаючимъ моментомъ при всякôмъ выборѣ, и роблятъ добрый ужитокъ для себе зъ того средства.

Можемо учути замѣтъ, що Полякамъ далеко лекше и безпечнѣйше провадити агитацію, якъ Русинамъ. Въ польскихъ рукахъ уряды, филіи банкôвъ, дворы, коршмы и т. д.; зъ ôтти, зъ тыхъ осередкôвъ иде агитація. На тое мы спытаемъ: чи въ рускôмъ селѣ нема одного такого центра, котрый въ данôмъ случаю мôгбы зрôвноважити всѣмъ тамтымъ центрамъ! Есть! Кождый знае, якій то центръ. Але до такого зрôвноваженя якъ зъ однои стороны потрѣбно, щобъ той центръ заселяли народолюбіе и пожертвованье, такъ зъ другои стороны треба, щобъ тіи центра лучились въ одно тѣло съ одною провôдною, ясною думкою. Поки того не буде, будутъ нашѝ кандидати падати навѣть безъ пôдкупствъ и натиск у урядового.

Крайна пора вже намъ задуматись надъ нынѣшнымъ станомъ на нашôй Руси. На слѣдуючій рôкъ припадаютъ загальнѝ выборы. Краковскій „Czas“ тріюмфуючи зъ выбору Меруновича пише: „Oby ten piękny tryumf stanowił symptom polityczny, uprawniający do przypuszczenia, że w przyszłorocznych wyborach ogólnych gminy ruskie tak samo postąpią, jak w r. 1876, t. j. odepchną russkich kandydatów.“ Не хочесь намъ вѣрити въ пророцтво „Czas-у“, але кто разъ попѣкся, дуе и на студене. И ось зновъ выскажемо, не знаемъ котрый вже разъ, наше глубоке пересвѣдченье, що поки Русины по цѣлôй Галичинѣ не звяжутся въ окремѝ **политичнѝ товариства повѣтовѝ**, котрѝ бы мали за першу цѣль переводити у себе, дома всякѝ выборы, поти мы все будемо стояти на хибкôй пôдвалинѣ и не пôддержитъ насъ ніяка надѣя на яку тамъ нашу центральну организацію политичну, далеку ôтъ домашного терену борбы выборчои. Въ теперѣшнôй хвили, якъ бачимъ зъ досвѣду, централизація въ дѣлахъ выборôвъ для Русинôвъ, се ягода не свого поля.

О потребѣ розвою ремесла въ Галичинѣ.

(Пише *В. Нагôрный*, архитектъ въ Цириху.)

(Дальше.)

Довше розводитися надъ тымъ, чи ремесло потрѣбне для насъ чи непотрѣбне, не будемо; самъ фактъ, що патріоты нашѝ пôдняли се пытанье, свѣдчитъ о такôй потребѣ. Заходитъ пытанье, якихъ школъ ремесленныхъ намъ потреба? На се пытанье кождый знаючій ôтношеня краевѝ скаже: „всѣхъ школъ намъ потреба!“ Отвѣтъ сей правдивый и ясный; всего тому потреба, котрый ничого не мае, а жити хоче. Всего зробити однакожь не можна, бо не по нашихъ силахъ, вязаный ажь до смерти, коли бы зôхтѣли пôсля докладнои обсервацiи, въ той способъ якъ я се чиню, ласкаво менѣ донести: кôлько я маю socius-ôвъ doloris межи ними, — звѣстно, чоловѣкови лекше, якъ знае, що не самъ терпитъ, а потому, може бы здыбався якій громадскій лѣкъ... Овъ, яке-жь бо на збытки довге мое inter parenthesin!... Боже, знову дефектъ! встыдно признаватися до всѣхъ ôтъ разу... Та що робити?... то: фистула теологичного, але тутъ вже прошу о дискрецію, латинизму!...)

Якій ораторъ? (пытаете дальше), на якôмъ вѣчу? въ якôмъ парляментѣ? чи въ справѣ економичнôй? чи въ справѣ школьнôй? чи въ справѣ конскрипціи на wielką ojczyznę, такъ говоривъ?

Чекайте, чекайте, мои любѝ горячѝ патріоты! заразъ скажу: Но мушу перше нагнути мôй неповоротный языкъ пôдъ тонъ ораторскій!

Отже кажу: Ани въ парляментѣ, ани на вѣчу, ани на иншôмъ прилюднôмъ зôбраню, не въ „услышаніе языковъ“ и ніякій ораторъ такъ не говоривъ! То я „смиренно“ пôдписаный Бачокъ въ моѣмъ закутку, где нема иншого сторожа публичного порядку окрôмъ Бога и того, що кличе: острожне зъ огнемъ, варуй огня! самъ до себе такъ заговоривъ, но, яко чваный политикъ, такъ тихо, щобы навѣть о стѣны не ôтбилося, щобы остеречися ôтъ осуду, що хочу пôдбурювати!

Но не думай же никто, що я говоривъ на вѣтеръ! Gesagt — gethan! Заразъ докажу!

Бороню правъ жизненныхъ руского народу зъ титулу оригинальности его характеру. Прикладъ беру зъ себе самого. А прикладъ не абы якій, досадный! Розсудѣтъ, кто хоче! критики! етнографы! историки! физіольоги! психольоги! и т. д.

Я хочу писати — знаете о кôмъ? Вы певно не знаете! Але я такъ добре не знаю, якъ и вы, якъ мôй герой называеся? Я... не знаю!

А теперь що? Що скажете на то вы славнѝ романисты, новелисты, поеты, драматурги? — вы, що то повыводили цѣлѝ легіоны героѣвъ и героинь на бѣлый свѣтъ? Потрафили бъ вы бодай одну картку написати, вашои правдивои чи выгаданои исторіи, коли бы не роздобули якого названя для вашого героя? А правда, що нѣ? Того никто не втне на свѣтѣ, тôлько нашъ братъ: Русинъ!

А що оно именно такъ, то я готовъ и забожитися на таку справу — Господи! ôтпусти грѣха — та може обôйдеся и безъ того! Послухайте!...

Въ мѣсточку (а вже таки не допытуйтеся: въ якôмъ! нехай вамъ здаеся, що або не знаю, або забувъ) — досыть що въ однôмъ — а може хочете зъ высока — въ однôмъ богоспасаемôмъ градѣ въ рускôй Галичинѣ — нѣ, не такъ: we wschodniej części Królewstwa Galicyi i Lodomeryi z W. X. Krakowskiem, — жили собѣ праведнѝ люде: мѣщане руского роду таки зъ дѣда-прадѣда. Называлися они Петро и Олена Мотовилы. Та хочь и называлися они Мотовилами, та правду сказавши, не мотали они такъ дуже ничого, хибань Олена въ зимѣ якій тамъ мôтокъ, частѣйше сукали. Мотовило бувъ зъ ремесла шевцемъ. Вже то таки, якъ хотѣти казати, якась лиха доля пакостила имъ у тыхъ прôзвискахъ. Батьки Олены называлися: Клѣщѣ! — хочь знову они надъ мѣру не докучали клѣщамъ, бо труднилися кушнѣрствомъ!

А порядни́ то були люде тѝ Мотовилы, о, порядни́ и заможнѝ. Добра всякого и въ хатѣ и въ коморѣ и на обôйстю. Або жь дивота? були трудящѝ (ага, паньщины не робили!), тверезѝ (еще передъ тверезостію), крейцаря не марнували... то й Богъ дававъ.

У тыхъ то Мотовилôвъ якогось то року вродився сынъ (першакъ). Було то саме коло Водохрещѣвъ. Но, якъ же назвати? Та вже таки не инашке, якъ Иваномъ! И назвали такъ и охрестили такъ, певне що й такъ записали. Еромосць, що тôлько лѣтъ училися, то вже знаютъ,

Образочокъ безъ рамочокъ.

(Зъ нашого конскрипційного архиву.)

„Почуваюся, яко Русинъ, до обовязку боронити правъ жизненныхъ руского народу всякимъ можливымъ способомъ — розумѣеся, въ границяхъ легальности...“

Кто, где, коли такъ сказавъ? — спытаете цѣкавѝ патріоты рускѝ, що то вы такъ лакомѝ на кождый новый объявъ патріотичнои думки, ôтчитуючи повысшѝ слова unter Anführungszeichen. (Простѣтъ за таке нѣмецке intrusum: не моя вина! Кôльканайцятилѣтна нѣмецка цивилизація, розумѣй: школьна, такъ менѣ замулила языкъ, що я помимо зажитя всѣхъ героично-патріотично-пурификаційныхъ лѣкôвъ того замуленя позбутися не можу! Яко профанъ въ штуцѣ лѣкарскôй не можу рѣшати, чи то лише поверхне занечищенье, чи таки зъ занечищеныхъ сокôвъ походяче, — досыть, що бачу на моѣмъ языцѣ, коли его люструю при зеркалѣ, а то дуже часто роблю, бо признаюсь, боюся, чи тутъ не заходитъ якій припадокъ якои новои dyphteritis, котра бы мене, не спокутовавшого моихъ грѣхôвъ раптомъ задусила — отже бачу на языцѣ близько горла туй-туй коло каналу ôтдыхового: темно-жовтѝ плямы! Нашѝ патріоты зробили бы менѣ незвычайну прислугу, за що бы я имъ бувъ обо-

але треба зробити хоть що-нибудь. Въ краяхъ, въ котрыхъ промыслъ и ремесло єсть одинокою кормилицію, находятся школы для кождои галузи промысла; для Русинôвъ на початокъ выстарчатъ двѣ, три галузи ремесла и то такихъ, котрѝ ôтповѣдаютъ потребамъ краю, бо не тяжко завести школы для якихъ 10 галузь, але тяжко при теперѣшнôмъ станѣ удержати ихъ на такôй степени, щобы тѝ школы мали вплывъ на цѣлый край, а єще тяжше поставити ихъ такъ, щобы здобули собѣ добру славу въ иншихъ краяхъ. Русинамъ коли зачати, то не бôльше якъ двома, трема ремеслами, але за тоє съ енергією, розумомъ и выробленымъ пляномъ. До сихъ поръ понятя о ремеслѣ у насъ не совсѣмъ єще выробленѝ и неяснѝ, якъ се свѣдчитъ ôтозва и рѣшенье коломыйскои филіи товариства им. Качковского. Названа филія, купивши площадь за 650 зр., задумала тамъ побудувати дôмъ для умѣщеня: школы ремесленнои, бурсы, касина руского, театру и тымъ подôбныхъ заведень. Що тіи всѣ заведеня для насъ дуже потрѣбнѝ, се кождый признасть, але якои величины мусѣвôы сей дôмъ бути, щобы все тоє помѣстити, — о тôмъ предкладателѣ не здали собѣ справы, а то длягого, бо не знаютъ, якихъ льокалѣвъ потребує одна ремесленна школа, або не порѣшили, яке ремесло они хотятъ школою чи бурсою ремесленною пôдпирати. Филія коломыйска думає певно, що якесь тамъ ремесло можна буде помѣстити въ однôй хатѣ, або где въ сутеренахъ — и коли така думка була, то лучше покинути єи и не марнувати гроша, бо такимъ способомъ зайдемо такъ далеко, якъ зайшли съ дѣвочою школою въ Бучачи, т. є. зробимо фіяско съ знакомъ „восклицательнымъ". Я певный того, що (хотяй и не бачивъ) площадь закуплена филією коломыйскою заледви выстарчитъ для будынку однои школы ремесленнои, устроєнои на взорець подôбныхъ школъ въ краяхъ займаючихся промысломъ, и то лишь для якихъ двохъ-трехъ ôтдѣлôвъ ремесла. Никто не смѣє филіи коломыйскôй товариства им. Качковского ôтмовити щирого патріотизму, але признати такожь и то треба, що рѣшеня дотычно нового будынку суть такожь тôлько патріотичнѝ, а непрактичнѝ; въ будынку такôмъ по перше трудно буде помѣстити все тоє, що секція хоче помѣстити, а по друге трудно а навѣть неможливо злучити бурсу и школу ремесленну и дôмъ заѣздный пôдъ одною крышою. При заснованю школы ремесленнои треба у насъ звернути на се такожь особенну увагу, що тыми нашими школами маємъ мы не тôлько розвинути ремесло, але такожь выховати цѣлу генерацію ремесникôвъ въ моральнôмъ змыслѣ. Школа ремесленна у насъ повинна дати ремесникови выхованье фахове и моральне; ученикъ, укôнчившій курса такои школы, має знати своє ремесло въ всѣхъ єго процедурахъ, має знати головнѝ засады естетики, и то не тôлько инстинктивно якъ теперь се дѣєся, але точно; єму необходима физична и хемична технольогія матеріялôвъ, котрыхъ ôнъ до своихъ выробôвъ уживає, єму необходимѝ рысунки. Нашь ремесникъ повиненъ научитися користати зъ часу, повиненъ привыкнути до ощадности, моральности, ôтдатися свому ремеслу не для одного тôлько зыску матеріяльного, але для ремесла самого, ôнъ повиненъ почути себе самостôйнымъ въ своѣмъ занятю и обывателемъ краю и державы. Въ школѣ ремесленнôй рускôй треба подати способъ будучому ремесничому станови пôзнати хоть въ головныхъ очеркахъ исторію и литературу руску и загальне образованье. То суть рѣчи необходимѝ для ремесникôвъ въ правдивôмъ значеню, и тôлько такъ устроєнымъ институтомъ ремесленнымъ можна вплынути на розвôй ремесла въ нашôмъ краю. Комужь незнана метода майстрôвъ нашихъ, котрымъ ôтдаєсь въ науку молодыхъ хлопцѣвъ, и комужь незвѣстнѝ овочѣ тои методы? Новый майстеръ не рôжнится ничимъ ôтъ старого, такъ само катує своихъ ученикôвъ, якъ єго катували, коли бувъ „терминаторомъ". Я, бувши ученикомъ середныхъ школъ и техничнои академіи во Львовѣ, мешкавъ у рôжныхъ ремесникôвъ, мавъ отже случайность придивитися методѣ выхованя молодои генераціи ремесничои; всѣ объясненя: якъ се або тоє робится и длячого оно такъ робится, преподавались однымъ и тымъ самымъ инструментомъ, кулакомъ въ шію або торганьемъ за ухо. (Волосье терминаторы стрижутъ для звѣстнои причины.) Въ С. мешкавъ я въ сусѣдствѣ съ однымъ поворозникомъ, кольонистомъ нѣмецкимъ; часто приходилося менѣ бути свѣдкомъ варварствъ, якѝ сповнявъ сей великій учитель-Нѣмець надъ бѣдною жертвою, рускимъ хлопцемъ. Челядники єго, такожь Нѣмцѣ, цѣлый день мучили бѣдного сироту для своєи потѣхи, цѣлый день чути було смѣхъ Нѣмцѣвъ и плачь нещасного хлопця. Опустивши зъ виду навѣть муки ученика, запытаймося, якій майстеръ буде зъ сего хлопця, наколи судьба поможе єму „выучитися" и стати на ноги? Такійже тиранъ, якъ єго учитель кольонистъ бувъ; ôнъ лучшимъ бути не може, бо лучшого обходженя майстрôвъ съ учениками не бачивъ, єго серце буде повне злости, бо ôнъ пôдъ обухомъ беззащитно вырôсъ. До ремесла ôнъ на тôлько привязаный, на скôлько оно єму потрѣбне до житя; придбавши троха бôльше грошій, якъ єму для щоденного житя потрѣбно, ôнъ не знає цѣнити ихъ, не стараєся полѣпшити своє ремесло, бо не бачивъ лучшого; ôнъ не користає зъ плодôвъ працѣ умысловои, бо ôтъ молодыхъ лѣтъ не привыкъ до того — словомъ, ôнъ не має моральнои пôдставы. Совсѣмъ другимъ стане нашь ремесникъ, коли получитъ выхованье ôтъ людій съ выхованьемъ, коли розвиватися буде постепенно пôдъ надзоромъ людій знаючихъ, якимъ повиненъ бути ремесникъ, коли все, що молодого хлопця окружає, буде примѣрнымъ. Укôнчивши школу ремесленну пôдъ проводомъ людій образованыхъ такъ въ фаховôмъ якъ и моральнôмъ змыслѣ, думно и смѣло ступає молодый майстеръ въ свѣтъ, чуєся певнымъ свого ремесла, полюбитъ єго, бо єго знає, а отримавши загальне образованье, чувствуєсь чоловѣкомъ. Нашѝ обстоятельства вымагаютъ въ такôмъ тôлько змыслѣ розвивати станъ ремесленный и ремесло, и то посредствомъ школы на певныхъ и здоровыхъ пôдвалинахъ. Школа ремесленна у насъ повинна бути розсадникомъ, зъ котрого здоровѝ деревця по цѣлому краю розсаджуватися маютъ для пôднесеня добробыту краєвого и ширеня правдивои просвѣты. Ремесникъ по свому занятю зближеный такъ до хлѣборобного народа, якъ никто иншій, може норовственно такъ вплынути на нарôдъ, що и Змартвыхвстанцѣ ничого не зыскаютъ. Скôлько-то талантôвъ безъ слѣду пропадає въ нашôмъ народѣ, не маючи способу выдвигнутися! Кто знає, чи появивôыся бувъ на свѣтъ такій геній, якъ Михайло Ангелъ (Michel Angelo), якбы не було саду С. Марко, куда запровадивъ єго Гранацій? Тамъ, въ тôмъ зборѣ скультуры звернувъ на себе Михайло Ангелъ увагу Льоренца Медичи, котрый побачивъ єго талантъ и не давъ єму пропасти. Не будь саду С. Марко, Михайло Ангелъ ставôыся бувъ або купцемъ або простымъ каменяремъ. Италія жь длятого тôлько, що выдала такого генія на свѣтъ, може вже бути великою въ исторіи искуства. Єсли отже хочемо жити якъ чинный факторъ середъ народôвъ, мусимо старатися разомъ зъ ними поступати въ науцѣ и промыслѣ, а тогды не тôлько, що не прійдеся намъ просити милостынѣ и защиты нашого языка органами правительственными, але насъ будутъ потребувати; даймо тôлько случай розвиватися нашимъ молодымъ силамъ, бо въ ихъ рукахъ наша будучнôсть або вѣчный упадокъ!

(Дальше буде.)

Бесѣда посла сов. Ковальского,

выголошена на 150-ôмъ засѣданю палаты пословъ дня 12 мая с. р. при дебатѣ буджетовôй при титулѣ: „Народнѝ школы".

(Дальше.)

Ба! рада шкôльна боится навѣть назвати поименно тѝ школы, въ котрыхъ рускій языкъ єсть языкомъ выкладовымъ.

Коли пôсля основныхъ законôвъ державныхъ не може никто бути приневоленый учитися другого языка краєвого, то однакъ Русинôвъ приневолюютъ до науки польского. Се дѣєся такъ дуже, що учителямъ, котрѝ въ всхôднôй Галичинѣ маютъ бути поставленѝ, кладеся якъ найгорячѣйше на серце, щобы передовсѣмъ форитували языкъ польскій. Коли якійсь призначеный учитель зголосится съ декретомъ у инспектора окружного, то инструкція для него звучитъ: учи такожь и руского языка, однакъ не забудь на тоє, що передовсѣмъ повиненъ ты плекати языкъ польскій! А чомужь на Мазурахъ, с. є. въ захôднôй Галичинѣ не єсть конечне знанье другого краєвого языка, хоть такожь и тамъ єсть дуже богато Русинôвъ? Бо се не до вподобы польскимъ панамъ! Експерименты за експериментами, лише у насъ и на насъ! А коли якась громада заноситъ жалобу передъ краєву власть шкôльну, що ѣй въ єи школѣ накинено польскій языкъ, то звычайно не увзглядняєся того совсѣмъ.

Ба! навѣть многѝ громады не знаютъ, до чого они властиво управненѝ, позаякъ краєва рада шкôльна єсть такъ бережлива, що постягала и въ своѣмъ архивѣ задержує всѣ документы фундацій шкôльныхъ, хоть могла тутъ достаточно вдоволитисѣ ôтписами. Многѝ громады, якъ звѣстно, звернулись минувшого року до высокои думы державнои съ петиціями, позаякъ многократнѝ ихъ жалобы въ дѣлѣ накиданя имъ польского языка були безъуспѣшнѝ. Я самъ вже вносивъ такѝ петиціи. Не мало мене дивує, що тыхъ петицій въ сѣй выс. палатѣ дотеперь не залагоджено. А коли я не мавъ случайности обширнѣйше о основѣ тыхъ петицій розвестись, то нехай же буде менѣ бодай вôльно, теперь где-нещо заявити. Такъ н. пр. хочу тутъ згадати лишь за одну громаду, а именно за громаду Довге въ пов. калускôмъ. Тая допоминалась кôлька разъ у галицкои рады шкôльнои, щобы єи не накидувано языка польского, що она єсть чисто рускою громадою и що вдоволяєся рускою наукою и що буде щасливою, єсли по кôлькохъ лѣтахъ посѣщаня школы молодѣжь выйде зô школы бодай съ якимитакими вѣдомостями. Краєва власть шкôльна не отвѣчала навѣть и на ургенсы тои громады, и громада була въ кôнци приневолена удатись съ петиціею ажь сюды. Скоро розôйшлась въ краю вѣсть о тôмъ, мусѣвъ староста въ Калуши 17 падолиста 1880 р. доходити справы. Щожь ôнъ дѣ-

---

якъ записати. Отъ и записано у вѣчну память, що: die... natus... baptisatus... Ioannes... thori legitimi... Parentes: Petrus Mot*owid*ło, Helenna K*le*szcz...

А Ивась Мотовило росте на потѣху батькамъ. А цѣкаве жь — цѣкаве! Вже шпаркій хлопчина вырôсъ. Вже й до дяка ходитъ на науку. Вже й псалтырю вывчивъ. Вже й въ церквѣ за дякомъ потягає.

Одного разу, якось на свята, зôбралося у Мотовилôвъ роду богато. Давай намовляти Мотовилôвъ: Далибъ вы вашого Ивася до мѣста, до школы: и цѣкаве, и до книжки береся, а вы єще молодѝ, робити здужаєте самѝ, помочи не потребуєте єще зъ дѣтій, а до того часу, коли будете помочи потребувати, то вже доросте вамъ помôчь (а тогды було вже у Мотовилôвъ бôльше дѣточокъ), а крейцара, дякувати Богу, здыбленся у васъ потрохи... давайте... та давайте... єще будете мати ксёндза зъ него (звычайно — цѣлому родови слава, коли знайдеся межи нимъ такій ученый чоловѣкъ).

Хочь и Петро въ разу не похочувавъ, хочь и Оленѣ якось маркотно було, пускати дитину ôтъ себе, — та якъ учепилися кревнѝ, якъ стали що разу намовляти, таки перемовили.

Пôйшовъ Ивась до великого мѣста до школы. Добре учився. Коли бо приѣде на вакаціи, заразъ иде похвалитися передъ єгомосцемъ своимъ свѣдоцтвомъ. И єгомосць прочитаютъ, покиваютъ головою, и кажутъ, що: добре, добре!

Такъ то гараздъ велося Ивасеви у тыхъ школахъ. Тай не диво. Таке тихе, смирненьке, звычайно Boży Rusinek, ишло кождому пôдъ ладъ, мовь та прилѣпочка до кождого припадало. То й не то що иншѝ товаришѣ, але й самѝ паничики-шляхтичѣ єго дуже собѣ вподобали. Не бувъ же зновъ нашь Ивась такій невдяка, що не вмѣвъ порозумѣтися на щирости и ласкавости такихъ зъ роду ласкавыхъ, вельможныхъ! О, нѣ! Ôнъ старався ôтплатити таку ласкавôсть щирою вдячностію. И скрипта перепише якому паничикови и задачу выробитъ, а то зновъ родило нову ласкавôсть. Нова ласкавôсть нову вдячнôсть... и такъ дальше. И звязокъ ставався нерозрывный! Вже й на вакаціи запроситъ якій обывательчукъ Ивася... Тамъ новѝ взгляды, новѝ ласки... Ахъ кôлькожь то любого, солодкого дочувалося єму въ тôмъ пріятельскôмъ голосѣ, що єго тамъ такъ зъ часта доходивъ: „mój Moteczku" або „mój Motusiu"... Вы твердѝ, вы нечулѝ, вы недобрѝ душѣ! Можете вы розумѣти такій чистый, такій нѣжный порывъ простои, незôпсованои душѣ, що называєся чулою вдячностію? О, певно що нѣ!... А коли єще вельможна панночка въ такôмъ самôмъ интимнôмъ тонѣ легко прошептала: Panie Motowiliński!... о, тогды, о, тогды (незабута годино!) якъ же чувся очарованый нашь Ивась, якъ пôднесеный, ушляхотненый. Тогды поневолѣ нагадувалися єму тѝ старѝ, славнѝ часы, котрѝ ôнъ такъ механично вытверджувавъ на память въ школѣ, коли зъ мизерного чуры, за ударомъ рицарскимъ стававъ рицарь справдешный, способный въ рицарскôй услузѣ зайняти почестне мѣстце при боцѣ шляхотнои дамы... Для него вертавъ въ цѣлôй чаруючôй маєстатичнôй повазѣ такій часъ...

Тôлько коли ôнъ зъ такого нѣжного свѣта, повного чулости и шляхотности, вернувъ на часочокъ до свого мѣста, до своихъ батькôвъ, бо таки конечно якось выпадало..., якъ же чувся ôнъ чогось упокореный, пониженый! (Чому то такъ? Розкажу вамъ, якъ тôлько перевѣдаюся.) Якъ не приємно дотыкавъ єго не такъ може той грубый голосъ батька, що по давному кликавъ єго: Ивасю, и не такъ може той нѣбы якійсь плачливый матери: Ивасуню, — якъ бôльше тыхъ другихъ мѣщанъ, що ино заздрѣвши єго, цѣкаво одинъ другому за єго плечима на него показували: Мотовилôвъ Ивась... Мотовилôвъ Ивась пріѣхавъ! дивѣтъ!

Полины! отруѣ! Якій вѣтеръ недобрый розноситъ ваше кляте насѣнье по людскихъ серцяхъ, каже имъ тамъ вкоренятися и розростатися, щобы заглушити, затрути ними чистѝ утѣхи, неповинне щастье?

Знову заходивъ Ивась въ той свѣтъ чаровный нѣжности, чулости, шляхотности. Знову чувъ ôнъ тѝ самѝ щебетаня: Moteczku, Motusiu, Panie Motowiliński. Чогожь голосъ той выдавався єму по кождôй такôй мѣщаньскôй гостинѣ якимсь докôрнымъ? Була може та щирôсть, чулôсть якась непевна? може зрадлива? Можна такого сподѣватися по такихъ деликатныхъ истотахъ, котрыхъ житье таке тонке, мовь зъ шовку, котрыхъ слова такѝ ввѣчливѝ, погляды такѝ ласкавѝ, по тыхъ деликатныхъ тваряхъ, тыхъ вѣчно усмѣхненыхъ устахъ, тыхъ бѣлыхъ-бѣлыхъ ручкахъ, готовыхъ до устиску, убираныхъ такъ часто въ рукавички, щобы ничого гидкого не дôткнулися, по тыхъ людяхъ, овѣяныхъ пахощами, щобы всему гнилому приступъ до себе взборонити? Та де жь бо й таке думати? То певно те грубе, мѣщаньске повѣтре, нечуле, невыдыхане дусило на Ивасевѝ молодѝ груди... Єму долѣтавъ заєдно той неприємный голосъ въ глухôмъ тонѣ мѣщанъ: Мото*вило*. А демонъ якійсь дошептувавъ: ш*ило*! О те незносне, неделѣкатне: *и*!

А тѝ голосы не тôлько не втихали, но ставали щоразъ незноснѣйшими, щоразъ бôльше докучливыми... Треба було конечно розстатися съ тымъ пекломъ... Тутъ починаются ушляхотненѝ подвиги нашого лицаря.

(Конець буде.)

лає? Онъ покликує цѣлу раду громадску зъ Довгого до Калуша. Але до тои рады громадскои належитъ такожь и мѣстцевый парохъ. Сежь то великій грѣхъ, коли мѣстцевого приходника, маючого значенье въ громадѣ, выбираєся членомъ рады громадскои. На завôзванье черезъ староство цѣлои рады громадскои, явився такожь и мѣстцевый приходникъ. Але тамъ дали єму заразъ пôзнати: Ты не маєшь ту жадного дѣла! Въ такій то способъ хотѣли єго значенье въ громадѣ пôдорвати. Ôнъ каже: єсьмь членомъ рады громадскои, а ту завôзвано прецѣ цѣлу раду. Помимо того всего выпрошено єго дуже нечемно, и ôнъ не мôгъ брати удѣлу въ розправахъ. Очевидно староста бувъ тои гадки, що съ самыми селянами легше можна переводити розправы. И потрѣбнѝ до того приготовленя пороблено такожь напередъ. Кôлька днѣвъ передъ тымъ мѣстцевый практикантъ чи конципистъ грозивъ людямъ криминаломъ, колибъ они поважилися при тôмъ обставати, щобы науку польского языка зô школы усунено. Однакъ я наведу имя терроризованого; се бувъ членъ рады громадскои Петро Мелникъ и се дѣялося въ присутности свѣдка Василя Гулянича. При комисіи 17 листопада 1880 бувъ такожь и панъ инспекторъ шкôльный повѣтовый. Якого выкруту хватаєся той панъ инспекторъ? Онъ хотѣвъ по просту въ людій вмовити: така воля Цѣсаря, щобы Русины училися по польскѝ! Авторитету Цѣсаря не повиннося съ такою справою лучити; а то єсть тымъ бôльше карыдостойнымъ, що простѝ люде тому спротивилися, они запротестували противъ всякого терроризму и примусу. Кôлькохъ навѣть коротко освѣдчило: мы пôдписали жалобу пôсля нашого найлучшого пересвѣдченя и совѣсти и ôтъ того не ôтступимо. Иншѝ ôтойшли по заложеню рѣшучого протесту противъ урядового поступованя староства. Якій потôмъ зроблено протоколъ, чи заведено тамъ знову польскій языкъ чи нѣ, менѣ се не звѣстно, бо не дôйшли мене близшѝ даты, але певно саме высоке министерство просвѣты буде могло розглянути сей протоколъ и занятись тымъ дѣломъ троха близше. Оттакъ дѣєсь у насъ, если руска громада заноситъ жалобу, що ѣй накинено польскій языкъ. (*Дальше буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Палата панôвъ.*) Дня 28 мая ôтбулось 39-те засѣданье палаты панôвъ. Зъ порядку дневного приняла палата въ другôмъ и третôмъ читаню законы: о продовженю провизоріюмъ буджетового на червець, о численю професорамъ гимназіяльнымъ лѣтъ суплентуры въ лѣта службы и о увôльненю особъ покликаныхъ пôдчасъ мобилизаціи до чинной арміи ôтъ стемплѣвъ, таксъ и податку доходового. 40-ве засѣданье мало ôтбутись вчера а на порядокъ дневный поставлено податокъ грунтовый. Комисія палаты панôвъ ухвалила змѣну въ проєктѣ закона о податку грунтовôмъ, ухваленôмъ палатою пословъ. Не змѣнила она головныхъ точокъ закона, где сказано, яка має бути загальна сума податку грунтового (37,500.000 зр.), ани того постановленя, що тая сума податку має обовязувати 15 лѣтъ, а змѣнила тôлько тое рѣшенье палаты пословъ, що новый податокъ грунтовый не маєся стягати вже ôтъ осени сего року (якъ то хотѣло правительство и якъ палата пословъ ухвалила), але ажь по переведеню и остаточнôмъ залагодженю реклямацій грунтовыхъ.

(*Палата пословъ.*) По бурливôмъ засѣданю, на котрôмъ велась дебата надъ внесеньемъ Липбахера, наступили засѣданя бôльше мирнѝ, бо на порядку дневнôмъ послѣдныхъ засѣдань не приходили предметы якои небудь партійно-политичнои природы, але по найбôльшôй части природы юридичнои. Такъ ухвалила палата новелю до закона карного и конкурсового, котра має на цѣли правну охорону вѣрителѣвъ передъ чинностями довжникôвъ, и проєктъ уставы о нарушуваню чинностій правныхъ, ôтносячихся до маєтку довжника, не могучого выплатитися. Рôвножь принято законъ о улекшеняхъ при конверсіи довгôвъ гипотечныхъ.

На засѣданю зъ дня 28 мая залагодила палата много петицій. Зъ рефератôвъ посла о. Озаркевича залагоджено: 1) Петицію громады Крамарôвка о помôчь противъ надужитямъ ярославского староства и петицію Ивана Мацюка, щобы власти скарбовѝ звернули єму забраный грунтъ — ухвалено ôтступити правительству. Петиціи громадъ: Максимôвки, Новоселицѣ, Тересôвки, Ніягрина, Пацикова, Новошина, Лолина, Лугова, Велдѣжа, Суходолу и Илемя о безплатне черпанье солянки зъ жерелъ сольныхъ въ Долинѣ и Струтынѣ — передано правительству до увзглядненя. Такъ само порѣшено и петиціи громадъ: Яворова, Микитинець и Бычки о безплатне черпанье солянки въ Яворовѣ и Пѣстыню. Петицію громады Суходôлъ противъ конкуренціи до будовы мосту и дороги, внесену пос. Кулачковскимъ, ôтступлено правительству.

(*Выборы до вспôльныхъ делегацій*) вже ôтбулись. Якъ звѣстно, выборы тѝ переводятъ послы пôсля краѣвъ коронныхъ. Длятого то бôльшôсть въ палатѣ не все може перевести бôльше делегатôвъ, якъ меншôсть палаты. Такъ и теперь сталось, що централисты маютъ бôльше своихъ делегатôвъ, якъ автономисты. Край ческій н. пр. репрезентувати будутъ самѝ централисты. Зъ Галичины выбранѝ, розумѣєсь, самѝ Поляки.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Выхôдъ въ ôтставку Льорисъ-Меликова и Абазы зъ причины послѣдного царского манифесту вызвавъ глубоке и однодушне сожалѣнье цѣлои россійскои со спôльности, кромѣ тои горстки реакціонерôвъ, котру репрезентує Катковъ съ своими „Московскими Вѣдомостями“ и Аксаковъ съ своєю „Русію“. Пригнетене чувство спôльности старались новоименованѝ министры: внутренныхъ дѣлъ, скарбу и просвѣты потѣшити своими циркулярями,—але все тое надармо: Пôсля слôвъ „Голоса“ економичне и финансове положенье Россіи встрясене въ теперѣшнôй хвили въ самôмъ корѣни. Финансовый и економичный станъ державы вже ôтъ 5—6 лѣтъ все упадавъ, але ôтъ часу катастрофы 1 (13) марта въ Петербурзѣ и въ наслѣдство пригодъ послѣдныхъ двохъ мѣсяцѣвъ станъ той еще значно погôршився; всяка дѣятельнôсть на россійскихъ рынкахъ и биржахъ парализована, бо нигде нема довѣрія, никто нынѣ не знає, що принесе завтрѣшный день. Съ кождымъ днемъ курса падаютъ; въ послѣдныхъ дняхъ въ столичныхъ биржахъ запанувавъ цѣлковитый застôй. Въ наслѣдство выпадкôвъ на полудни Россіи, т. є. антижидôвскихъ розрухôвъ, котрѝ, мимоходомъ згадаємъ, все еще не выгасли, фабричне производство пôдупало. Купцѣ жалуются на небувалу стагнацію въ торговлѣ. Наслѣдствомъ знову пôдупадку фабрикъ и торговлѣ явились масы людій безъ зарôбку. По великихъ мѣстахъ якъ пр. въ Москвѣ, пролетаріятъ взрôсъ до небувалыхъ розмѣрôвъ.

Украиньскѝ земства зôбрались на нарады, щобы застановитись надъ причинами противжидôвскихъ розрухôвъ и надъ средствами, котрѝбы подôбнымъ розрухамъ на теперь и на будуще конець положили. Єлисаветградске земство узнало, що причиною непорядкôвъ суть ненормальнѝ економичнѝ условія, въ якихъ жіє народъ. Земство выбрало комисію, котра має якъ найскорше меморіялъ въ тôмъ дѣлѣ предложити правительству. Херсоньске земство ухвалило добиватися у правительства, щобы жидамъ заборонити держати шинки, тіи розсадники всякои неморальности и печеры, где укладаются и дозрѣваютъ всякѝ беззаконьства. Подôбне рѣшенье запало и въ земствѣ въ Николаєвѣ.

Царскимъ указомъ прилучено закаспійскій край Теке-Туркменôвъ до царства россійского. Тымчасомъ край той буде зависѣти въ войсковôмъ и административнôмъ взглядѣ ôтъ губернатора Кавказу.

Франція. При ôткрытю памятника въ честь погибшихъ воинôвъ въ 1871 р. выголосивъ Гамбета бесѣду. Содержанье цѣлои бесѣды була апольогія арміи, але найважнѣйшимъ уступомъ въ нѣй було тое, що Гамбета выразно выперся приписуваной єму авантурничои политики и напятнувавъ належито Наполеона III. Дальше предсказавъ для Франціи миръ; армія служити буде тôлько для обороны краю и єго институцій. Мова Гамбеты зробила добре враженье въ Берлинѣ.

Италія. Депретисъ зложивъ новый кабинетъ, котрый кромѣ министра дѣлъ заграничныхъ и министра вôйны складаєсь зъ членôвъ кабинету Кайрольского.

Болгарія. Князь оголосивъ вже условія, якѝ ôнъ поставитъ великôй скупщинѣ, и ôтъ котрыхъ принятя або непринятя зависѣти буде або задержанье короны або абдикація кн. Александра. Тіи условія суть: I. Князь має дôстати на 7 лѣтъ надзвычайну власть выдавати декреты, творити новѝ институціи и раду державну, якъ такожь завести всякѝ улѣпшеня въ внутреннôй администраціи. II. Звычайна сесія скупщины на сей рôкъ має бути суспендована. Буджетъ ухваленый на сей рôкъ має обовязувати и на будущій. III. Князь має право передъ уплывомъ семи лѣтъ скликати велику скупщину ad hoc т. є. до ревизіи конституціи на основѣ утвореныхъ черезъ князя институцій. По выданю того декрету кн. поѣхавъ въ подорожь по краю въ товариствѣ дипльоматичного россійского агента Хитрово. Цѣль подорожи була позыскати для себе народъ. Однакожь князь дуже скоро вернувъ зъ подорожи, видко, що не бувъ безпечный... И дѣйстно газеты доносятъ, що народъ болгарскій стане рѣшучо въ оборонѣ своеи конституціи.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ 50 зр. запомоги для товариства пріятелѣвъ дѣтій въ Болеховѣ, а громадѣ Рыхтицѣ въ пов. дрогобыцкôмъ 50 зр. запомоги на поставленье школы.

— **И. В. Цѣсарь и Цѣсарева** ôтъѣхали сими днями до Пешту.

— **ВПреосв. Митрополитъ**, запрошеный телеграфично черезъ министра гр. Таффе, вернувъ въ недѣлю вечеромъ зъ осмотру деканата стрыйского, а не вступаючи навѣть до своеи палаты удався прямо зъ двôрця львôвского поспѣшнымъ потягомъ до Вѣдня. Причиною сеи поѣздки єсть грунтовый податокъ, котрого министерство хотѣлобы и въ палатѣ панôвъ перевести. Архієрей верне правдоподôбно въ суботу и буде каноничный осмотръ дальше продовжати ажь до другои половины червця. Пôсля того выѣде на праздникъ св. Кириля и Методія до Риму.

— **На фондъ памятника для бл. п. Вербицкого**, незабутнои памяти нашого композитора, ôтграє рускій народный театръ пôдъ дирекцією п. О. Бачиньского въ Стрыю въ сей четверъ с. є. 2 л. червця народну оперетку п. т. „*Процыха*“, съ музикою Вербицкого. Надѣємось, що такъ хороша цѣль згромадитъ на представленье щирыхъ почитателѣвъ покôйного, котрѝ численнымъ удѣломъ заявлятъ приналежну честь великому сынови Руси, що причинився такъ богато до розвою музичного духа помѣжь Русинами. Съ жалемъ мусимъ сказати, що руска публичнôсть, именно околична дуже апатично ôтносится до театру, такъ, що совсѣмъ справедливѝ суть въ тôмъ взглядѣ докоры, якѝ пôдносятъ рôжнѝ кореспонденты. Бываютъ представленя, на котрыхъ тажко часомъ побачити Русина. До теперь дало товариство наше 11 представлень; має бути еще 4, именно въ дняхъ 2, 4, 5 и 6 л. червця.

— Дня 27 л. мая упокоився **о. Михаилъ Горалевичь**, емеритованый деканъ Журавеньскій и парохъ въ Мельничи тогожь деканату въ 70-ôмъ роцѣ житя. Бувъ то одинъ зъ найгорячѣйшихъ патріотôвъ галицкои Руси. Живо интересуючись народными справами рускими, уважавъ ôнъ найважнѣйшою справою: працювати для добра и пôддвигненя сельского народа, котрого бувъ великимъ добродѣємъ и правдивымъ другомъ; лишивъ ôнъ якъ найлучшѝ порядки въ селѣ Мельничи, добру память знакомыхъ и другихъ, а вдячнôсть своихъ прихожанъ. Вѣчная єму память!

— **О. Михаилъ Геровскій**, парохъ въ Берлогахъ дек. калуского, померъ по довгôй недузѣ дня 18 (30) мая, въ 71 роцѣ житя а въ 46 р. священьства. Покôйный бувъ мужемъ отвертого и правого характеру, щирымъ Русиномъ, добрымъ сусѣдою, и посѣдавъ загальне почитанье. Къ сожалѣнію мимо своихъ хорошихъ свойствъ бѣдувавъ ôнъ цѣле своє житье на нужденнôй и недоступнôй парохіи, а всѣ усилія, пôдниманѝ ажь до послѣдныхъ рокôвъ, выдобутись въ яке-таке доступнѣйше мѣстце, були надаремными. Вѣчная єму память!

— **Упокоилися:** о. Ант. Глушкевичь, ювилятъ и парохъ въ Тылявѣ дек. дукольского упокоився въ 78-ôмъ роцѣ житя и въ 52-ôмъ роцѣ священьства, и о. Иродіонъ Ильницкій, монахъ въ монастыри оо. Василіянôвъ и сотрудникъ приходскій въ Красноопущи, въ 79-ôмъ роцѣ житя и въ 48-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна имъ память!

— **Въ Кієвѣ турбуютъ христіяне жидôвъ а во Львовѣ жиды христіянъ затурбували** дня 26 мая. Жиды розголосили, що того то дня буде „a' krawall, a' hetz“ и може самѝ въ кулакъ смѣялись, а бѣднѝ Богу духа виннѝ христіяне перепудились. И якже не було перепудитись! Пôйшла чутка, що якогось „draba“ съ довгимъ ножемъ, нибы штилетомъ, повели на полицію, що якогось „chłopa“, котрый сказавъ несамовите слово: „завтра“, потаскали на полицію. Въ день 26 мая скрѣплено въ гарнизонѣ „Bereitschaft“, полициянє съ карабинами дефилювали пôдъ Высокимъ Замкомъ. Бррръ! Тымчасомъ день 26 мая перейшовъ во Львовѣ спокôйно, нôчь на 27 мая перейшла спокôйно, одна хиба тая змѣна далася достерегчи, що жиды пôдъ вечеръ борше, якъ звычайно, позамыкали склепы и тандиты. Заразъ на другій день т. є. 27 мая, одна часть жителѣвъ Львова була занята агитаціею выборчою за п. Меруновичемъ, друга жь часть роздумувала надъ „кравалемъ“ и „гецою“ вчорашного дня — котрыхъ и слѣду не було. И такъ при флегматичнôмъ роздумуваню и слѣдженю фактôвъ показалось ось що: Той „drab“, котрого передъ 26 маємъ жиды притаскали съ ножемъ до полиціи, бувъ собѣ честный, зла непомышляющій „драбъ“. Бувъ то зарôбникъ найнизшои клясы зарôбникôвъ. Якась жидôвка дала єму выострити нôжь; ôнъ сѣвъ на тротоарѣ и почавъ до каменя острити. Жиды єго заразъ обступили „на що остришь тай на що остришь?“. Зарôбникъ замѣсть ôтповѣди „моргнувъ“. Gewalt! gewalt! тай потаскали бѣдака до полиціи; полиція єго заразъ выпустила. Другій фактъ: пріѣхавъ собѣ „хлопъ“ до Львова. Жиды єго обступили; „Иване, Иване, коли пріидете рѣзати?“ — А щезай маро до чорта, сякій-такій жиде! — ôтпекуєсь Иванъ. Але жидики все: коли тай коли? — Завтра! — ôтрубавъ якъ сокирою розлюченый Иванъ. Gewalt! gewalt! тай потаскали Ивана на полицію; Полиція єго заразъ выпустила. Оттакѝ то факты, затурбували христіянъ мѣста Львова, факты, где жиды потурбували невинного „draba“ і „chłopa“. Зъ сего выходитъ наука для нашихъ властій, що они повиннѝ дуже критично розôбрати всякій подôбного рода „фактъ“, просто выдумуваный жидами, закимъ возьмутся примѣняти „острѝ мѣры“ въ кождôмъ поодинокôмъ случаю. Безвинно ни одинъ чоловѣкъ не повиненъ потерпѣти въ теперѣшнôй хвили сильно розширившихся у насъ пôдозрѣнь всякого рода . . .

— Дня 28. л. мая с. р. ôтбулося 5. **засѣданье выдѣлу товариства Просвѣта**, пôдъ проводомъ предсѣдателя Ом. Огоновского. На тôмъ засѣданю перечитано и принято до вѣдомости письма: Выдѣлу краєвого и ôтъ филіи тов. им. М. Качковского въ Сокалю; ухвалено посылати до шпиталѣвъ цивильныхъ и войсковыхъ такожь и до вязницъ для библіотекъ тамже по кôлька примѣрникôвъ выданъ товариства; дальше покликано на мѣстце выдѣловыхъ д-ра Целевича п. В. Барвѣньского, яко заступникôвъ пп. Олесницкого и Ол. Танячкевича; принято до вѣдомости, що слѣдуюча книжочка товариства еще въ сѣмъ тиждни передасться до друку; принято трехъ новыхъ членôвъ до товариства; въ кôнци залагоджено кôлька справъ чисто администраційныхъ.

— **Руско-народный театръ** пôдъ дирекцією п. Ом. Бачиньского выѣздитъ дня 7 л. червня зъ Стрыя **до Зарваницѣ**, где буде давати представленя до кôнця тогожь мѣсяця. Дня 1 л. липня выѣде на представленя **до Улашковець.** Звѣщаючи о тôмъ руску публику згаданыхъ окрестностій, надѣємось, що она щиро повитає и пôдпирати буде нашъ театръ.

— **Зъ Мостôвъ великихъ** доносятъ намъ, що недавно зъявилася въ тôмъ мѣсточку одна жидôвска родина, котра утекла зъ полудневои Россіи пôдчасъ розрухôвъ. Вся жидова Мостôвъ, все, що лишъ жило, повылѣзало зъ своихъ закаулкôвъ и хмарою облягло родину емигрантôвъ. Сочувствіє Мостôвскихъ жидôвъ було невысказане; кождый хотѣвъ дôткнутись полы кафтана на емигрантѣ, а що було плачу, вайканя, то вже й описати годѣ. Емигрантъ мусѣвъ ѣхати дальше; нагодився львôвскій фіякеръ и Мостôвскѝ жиды самѝ щедро заплатили фіякрови, щобы лишь безпечно завѣзъ емигранта до Львова и, хвала Богу, на радôсть жидôвъ зъ Мостôвъ и зô Львова прибувъ емигрантъ до нашого мѣста живый и здоровъ. Дуже собѣ сподобавъ нашъ край, нашъ народъ сельскій и, о кôлько можна змѣрковати зъ єго бесѣды, вже не опуститъ ни нашого краю, ни нашого народу. Найбôльшу охоту має взяти коршму въ аренду на Подôлю . . . Кагалъ Пôдгаєцкій дôставъ вже въ тôмъ взглядѣ ôтповѣднѝ инструкціи дорогою телеграфичною зô Львова.

— **Въ селѣ Обаринцяхъ**, пов. Тернопôльского выдобуто зъ рѣки тѣло чоловѣка, съ розбитою головою и поломаными руками и крижами. Зъ пашпорту знайденого при нѣмъ видно, що се бувъ 55-лѣтный Іосифъ Боберскій, горальникъ въ Сороцку, родомъ зъ Скалата.

— **Градъ** выбивъ дня 14 (26) с. м. въ селѣ Супранôвцѣ въ пов. скалатскôмъ засѣвы польнѝ, такъ озимѝ, якъ и ярѝ. Майже половина плодôвъ знищена.

— **Въ Сокальщинѣ**, якъ доноситъ львôвскій кореспондентъ „Czas-у“, арештовано двохъ людій, яко пôдозрѣныхъ о мниму агитацію противжидôвску. Полуофиціяльный краковскій органъ не занедбавъ и при сѣмъ случаю пописатись денунціяторствомъ своего кореспондента, що „ci Sokalscy uczniowie kacapów kijowskich są członkami towarzystwa imienia Kaczkowskiego“.

— **Рада повѣтова Станиславôвска** предплатила **30** екземплярôвъ коломыйского „Świtła“ для громадъ свого повѣту. Презесъ Станиславôвскои рады повѣтовои, п. Брыкчиньскій, загадавъ тымъ своимъ найбôльшимъ вже урядовымъ подвигомъ переконати рускій народъ, що ôнъ єго пріятель, бажає єго просвѣты, — запренумеровавъ предсѣ для громадъ „pisemko z najpoczciwszą tendencyą“, розумѣєсь, за грошѣ не зô своеи кешенѣ, але за грошѣ чужѝ! Ажь теперь вже п. Брыкчиньскій, благотворитель чужими грôшми, може съ спокôйнымъ серцемъ глядѣти въ будучнôсть, бо при новыхъ выборахъ до сойму не зôстане неща-

сливымъ козломъ жертвеннымъ центрального комитету польского, якъ зôставъ сего року! Побачимо, якû будуть жнива!

— Якъ доносятъ польскû газеты, п. **Ярунтовскій, дѣдичь Заланова** въ повѣтѣ Рогатыньскôмъ намѣряе кольонизувати свои грунты, щобы буцѣмъ то запобѣгчи еміграціи народу до Америки. Ôнъ выдѣлюе парцелѣ на селитьбы, дае дерево на будынки, але все тое не задармо, а на сплату або ôтробокъ. Въ польскôй газетцѣ клерикальнôй „Pszczółka“ читаемъ, що до редакціи тои газетки зголосилось вже богато охотникôвъ зъ нашихъ селянъ, а навѣтъ зъ Познаньщины. Що намѣряе п. Ярунтовскій своею кольонизаціею, на певно не знаемъ. Однакожь нехай намъ буде вôльно высказати тутъ латиньску пословицю: „Timeo Danaos, et dona ferentes,“ бо примѣры того рода кольонизацій панôвъ-помѣщикôвъ въ Россіи показуютъ, що такû кольонисты-селяне попадаютъ у безвыхôдну економичну неволю помѣщика, и замѣсть поправити свою долю, стаютъ еще бôльше нещасливыми. Для того просимъ нашихъ читателѣвъ зъ Рогатыньского, обзнакомленыхъ съ дѣломъ, щобы намъ о нѣмъ донесли. На всякій спосôбъ дѣло се цѣкаве.

— **Въ Чернôвцяхъ** стараются Поляки выеднати въ министерствѣ, щобы въ черновецкôй высшôй гимназіи отворено сталу посаду для языка польского. Въ тôй цѣли заповѣли они польскій митингъ, котрый маеся ôтбути дня 7 (19) червця с. р. въ „Volksgarten“, и розôслали запрошеня по всѣй Галичинѣ, а такожь и до буковиньскихъ Русинôвъ, котрыхъ для своихъ цѣлій хотятъ втягнути до певного компромису. Буковиньскû Русины — якъ пише „Oester. Provinzial-Revue“ не пріймаютъ такого зазыву, позаякъ на Буковинѣ нема грунту для польскои „згоды“, котра предсѣ злишною есть тамъ, где противъ 10.000 Поляковъ стоитъ 200.000 Русинôвъ. Есть повна надѣя, що хоть Русины на Буковинѣ обôйдутся безъ польско-шляхоцкои опѣки.

— **Въ Фатовицяхъ** пôдъ Коломыею запалося недавно кôльканацять моргôвъ поля и сейчасъ выступила на тое мѣстце вода. Сими днями запалася тамъ знову земля на иншôмъ мѣстци.

— **Зъ Пôдволочискъ** доносятъ, що въ селѣ Шарогородѣ увязнено недавно двохъ пôдданыхъ россійскихъ, котрû пôдмовляли нашихъ селянъ до борбы противъ жидôвъ.

— **Звычайнымъ професоромъ догматики** для львôвского выдѣлу теольогичного именованый лат. священикъ дръ Іоанъ Мазуркевичь зъ Перемышля.

— **Пожары.** Въ селѣ Бекерсдорфъ пов. пôдгаецкого знищивъ недавно пожаръ цѣлû обôйстя 25 господарѣвъ, зъ котрыхъ лише 9 було заасекурованыхъ. Страта обчислена на 13.000 зр. Причина пожару була неосторожнôсть. — Въ Чайковицяхъ въ пов. руденьскôмъ знищивъ пожаръ въ протягу 3 годинъ 56 господарствъ вразъ съ цѣлымъ майномъ, такъ що погорѣлцѣ остались безъ хлѣба и крышѣ; страта выноситъ надъ 50.000 зр. Огонь выбухнувъ зъ неосторожности граючихъ дѣтій. — Въ Тартаковѣ въ пов. сокальскôмъ спалилося пять домôвъ на ринку, такожь зъ причины неосторожности. Страта выноситъ около 6.000. Въ огни попарилось тяжко 2 людій.

— **На посаду асистента при катедрѣ геодозіи** въ львôвскôй школѣ политехничнôй розписуе ректоратъ тои школы конкурсъ съ речинцемъ до кôнця червця с. р. Посада тая буде надана на часъ ôтъ 1 л. жовтня с. р. до кôнця вересня 1883 р. Платня выноситъ 600 зр. рôчно.

— **Сенаты университетскû: вѣденьскій и черновецкій** одержали ôтъ министерства просвѣты **нагану** за протесты противъ подѣлу университету въ Празѣ на нѣмецкій и ческій. Тая нагана выкликала велике негодованье межи нѣмецкими „Culturträger“-ами.

— **Концертъ телефоничный** ôтбувся дня 12 (24) с. м. въ сали касина мѣщаньского въ дорозѣ телефоничнои кореспонденціи межи Львовомъ а Жовквою. Концертъ той удався добре и публика львôвска въ касинѣ мѣскôмъ чула выразно розмову, спѣвъ и музику хору оркестри въ Жовквѣ. Устроеньемъ концерту занимався п. Махальскій, котрого улучшеный телефонъ даеся ужити съ добрымъ поводженьемъ.

— **Для бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи** передали Вп. П. П.: В. Лучаковскій ц. к. адъюнктъ зъ Куликова 1 зр., Ю Нижанковскій зъ Золочева 1 зр., а на руки Вп. Мих. Коссака зложили въ празникъ перен. мощей св. Николая въ монаст. крехôвскôмъ оо. Трохимовичь, Борысевичь, Тустановскій, Породко, Мацюракъ и Крайчикъ, разомъ 6 зр. 28 кр., — за що дирекція тои гимназіи именемъ убогои молодежи складае имъ щиру подяку.

Вѣсти епархіяльнû.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенты одержавъ: о. А. Радикевичь на Шоломыю дек. бобрецкого.

Завѣдательства одержали: оо. П. Жолевичь въ Сугровѣ, П. Мандзикъ въ Темерôвцяхъ.

Каноничну институцію одержавъ о. І. Целевичь на парохію Тростянець дек. болехôвского.

Сотрудничества одержали: оо. І. Крижановскій въ Мельници и И. Алексевичь въ Книгиничахъ.

Ôтъ конкурсового испыту увôльненый о. П. Кроховскій.

До испыту конкурсового припущенû: оо. И. Кисѣлевскій зъ Крогульця и Я. Вергановскій зъ Кіевця.

Въ *пропозицію* принятû: оо. 1) Мокрицкій, 2) Яновичь и 3) Рожанковскій — на Волю Задеревацку.

На комисію до Книгиничь выѣхавъ дня 1 л. червця крыл. о. В. Бачиньскій, а то зъ причины непорозумѣня громады съ своимъ душпастыремъ.

Напечатано книжочку п. н. „Служба св. Апостоламъ славяньскимъ Кирилу и Методію“ въ 3.000 примѣрникахъ, котру консисторія высылае сими днями до всѣхъ церквій.

Одержали мы слѣдуючу

Интерпеляцію:

до львôвскои окружнои рады шкôльнои:

1) Чи вѣдомо Св. радѣ шкôльнôй окружнôй, що старшій учитель зъ Прусъ ѣздивъ кôльканацять днѣвъ по селахъ на агитацію взглядомъ выбору соймового посла и горячо нею занимався? Сей фактъ потвердятъ на жаданье достовѣрнû свѣдки.

2) Св. рада шкôльна зволитъ сконстатувати, чи въ сû дни той учитель въ Прусахъ въ годинахъ шкôльныхъ свои обовязки учительскû выповнявъ, якъ того вымагае регуляминъ шкôльный (Титулъ V, именно §§. 32, 38 и 39).

Просимо Св. раду шкôльну окружну о выслѣдженье и выясненье сихъ замѣтôвъ, въ противнôмъ случаю дасть доказъ що найменше занедбуваня своихъ обовязкôвъ ато и парціяльности.

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала менѣ минувшого тыждня найдорожшого мужа, Ксенофонта Климковича. Въ сѣмъ тяжкôмъ нещастю було для мене единою ôтрадою глубоке вспôвчутє, якого дôзнала ôтъ другôвъ и знакомыхъ Покôйного, котрû старали ся зменшити мое горе и отерти мои слезы. Уважаю длятого моею святою довжностію зложити щиру подяку Свѣтлôй Дирекціи банку рустикального за щедру пôдмогу на потребы похорона, — Всеч. оо. Лопатыньскому, Мудрыкови и Дроздовскому, дальше Почт. Питомцямъ духовнои семинаріи за ласкавую участь въ обрядѣ похороннôмъ, — Свѣтлому Зарядови друкарнѣ Шевченка за безплатне выпечатанье картокъ посмертныхъ, — въ кôнци всѣмъ численнымъ другамъ и молодѣжи академичнôй за ôтданье Покôйному послѣднои прислуги. Богъ най надгородитъ Вамъ за тое, щосьте менѣ въ моѣмъ горю учинили. —

Львôвъ 24 (12) мая 1881. — *Мальвина Климковичь*, вдовиця по бл. п. Ксенофонтѣ Климковичу.

Подяка.

Дня 9 (21) мая с. р. навѣстивъ страшный пожаръ въ саме полудне село Брухналь въ пов. яворôвскôмъ. 36 господарѣвъ стратило цѣле свое майно. Въ тôй такъ наглôй потребѣ прійшла съ помочію нещасливымъ Вп. графиня Софія Шептицка, дѣдичка зъ Прилбичь, надсылаючи имъ сейчасъ кôлькадесять бохонкôвъ хлѣба и инныхъ живностій; на другій день прислала 100 зр. ôтъ себе, ôтъ своеи Матери Вп. гр. Фредровои 50 зр. и 5 зр. ôтъ третои особы до роздѣленя межи найбôльше потребуючихъ. Тымъ чиномъ сталася тая панѣ найбôльшою и найпершою добродѣтелькою нещастливыхъ. Вп. графъ Шептицкій, пробуваючій теперь за границею, довѣдавшись о катастрофѣ Брухнальскôй, пожертвувавъ дорогою телеграфичною 300 зр. такожь на тую саму цѣль. За тіи такъ щедрû дары мы пôдписанû въ имени погорѣлцѣвъ складаемъ Вп. графини Софіи Шептицкôй, Вп. графини Фредровôй и Вп. графу Шептицкому найсердечнѣйшу подяку съ горячою просьбою до Всевышного, щобы Ихъ многіи лѣта для добра всеобщого удержувати благоволивъ.

Иванъ Козакъ, Николай Марець, Францъ Собійко, селяне Брухнальскû.

Завôзванье.

Завзываеся маляря п. Михаила Валѣцкого, щобы якъ найскорше явився въ Бышкахъ для покôнченя розпочатои нимъ еще минувшого року роботы около малёваня нашои церкви.

Ôтъ комитета церковного Бышки дня 25 мая 1881.

Ю. Сероичковскій мѣстц. приходникъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. Авторъ „Вытягу зъ записокъ.“ Надôсланый фактъ не умѣстится для того, бо за мало характеристичный; за яку цѣну селянинъ пôдоймеся дати пôдводу, се зависитъ ôтъ поры року. О пріобѣцянû дальшû факты просимо. *Всч. Т. Н. въ Сел.* Знаемо, що тяжко намъ жадати такои точности ôтъ нашихъ предплатникôвъ, якъ се дѣеся у нѣмецкихъ и другихъ газетъ, але знову зъ другои стороны годѣ намъ и посылати нашу часопись тымъ, котрû не заплатили дальшои предплаты, позаякъ бувъ случай, що коли мы пôзнѣйше пригадалися за грошѣ, то подыбали и такій замѣтъ: А пощо посылаете? чи я замовлявъ! предплата моя скôнчилася, було отже перестати высылати! До того така непевна высылка получена съ великими коштами, черезъ що поноситъ выдавництво страту. Самû признаете, що поступованье наше есть совсѣмъ оправдане, тожь зволѣтъ на другій разъ, если скôнчится часъ Вашои предплаты, означеный на адресѣ, а грошій хвилево нема, бодай картою кореспо. замовити дальшу высылку.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

На руску Антольогію: о. И. В. въ Лукавицѣ 1 зр., п-ѣ Є. Н. въ Станиславовѣ 1 зр., п. Е. Ж. въ Станиславовѣ 1 зр., о. Ю. Ч. въ Островѣ 1 зр., п-ѣ Л. К. въ Гнильчу 1 зр. 50 кр., п-ѣ О. Г. въ Заваловѣ 1 зр. 50 кр., п-ѣ О. К. въ Литвиновѣ 50 кр., о. И. С. въ Сосновѣ 1 зр., о. І. Д. въ Пôдгайцяхъ 1 зр., Вп. В. Г. въ Стрыю 1 1 зр., о. Т. С. въ Шоломиничахъ 1 зр., Вп. В. Б. въ Сяноку 1 зр. 50 кр., І. Т. въ Сяноку 1 зр. 50 кр., І. М. въ Сяноку 1 зр. 50 кр.; для Школьн. Помочи: о. А. Бобыкевичь въ Студѣнцѣ 1 зр.; на могилу Шевченка: о. М. Садовскій въ Залôзцяхъ 50 кр., Вп. М. Гушалевичь въ Золочевѣ 1 зр.; для Просвѣты: Т. Ц. въ Цыковѣ 1 зр.; для Пролома: о. К. Л. въ Рѣпневѣ 2 зр.; для Науки: Пчт. Чит. въ Ветлинѣ 2 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 30. л. мая 1881.

	платятъ р.	платятъ кр.	жадаютъ р.	жадаютъ кр.
	австр. валютою			
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	318	—	322	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	176	50	180	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	309	—	313	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	101	30	102	30
„ „ „ по 4% ав.	95	50	96	50
„ „ „ по 5% ав. період.	101	30	102	30
Банку гип. галиц. 6% ав.	103	60	104	60
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	103	—	105	—
3. Листы довжнû за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% досов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	100	50	101	50
Облиги комунальнû Гал. банку рустик. 6%	102	50	103	50
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	103	—	104	25
5. Лосы мѣста Кракова	19	75	21	50
„ „ Станиславова	23	—	25	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	52
„ цѣсарскій	5	43	5	53
Наполеондоръ	9	26	9	36
Пôвимперіялъ	9	56	9	66
Рубель россійскій срѣбный	1	50	1	65
„ „ паперовый	1	17	1	19
100 марокъ нѣмецкихъ	57	10	57	80
Серебро	99	50	100	50

Курсъ збôжа зъ дня 26 л. мая 1881.

(*Справозданье львôвскои комнаты торговельнои.*

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця червона	10	—	11	50
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	25	10	25
Ячмѣнь	6	—	7	50
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	—	6	60
Горохъ до варки	8	—	9	50
„ паст.	6	—	7	25
Выка	5	—	6	25
Кокорудза стара	6	26	7	—
„ нова	6	—	6	50
Рѣпакъ зимовый	10	75	11	—
„ лѣтный	10	75	11	—
Ржѣй (Лнянка)	9	50	11	50
Насѣнье лняне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	18	—	35	-
Кмянъ	23	--	24	50
Анижъ	34	—	35	—
„ плоскій	30	50	32	50

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ

найстарша торговля почтовыми посылками поручае

нето 4¾ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну

Каву Багія за 5·70 зр.

нето 4¾ клгр. найдобôрн. грубозерн.

Каву Ява за 6·88 зр.

включно съ опакованьемъ и **оплатою цда** на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

Анонсы принимае для всѣхъ часописей австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ

Експедиція анонсôвъ

РУДОЛЬФА МОССЕ

(Rudolf Mosse)

въ Вѣдни,

Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничитъ въ *пересыланю* всякихъ *оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.*

На сезонъ весняный 1881

поручае магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

во Львовѣ, рôгъ улицъ Галицкои, ч. 16

Краватки мужескû найновѣйшого фасону, чорнû и рôжнобарвнû — штука ôтъ 50 кр. до 2 зр.

Краватки дамскû съ золотыми и срѣбными коронками — шт. ôтъ 2 зр. до 4 зр.

Ковнѣрѣ мужескû почвôрнû — шт. по 25 кр.

Маншети мужескû — пара по 35 кр.

Рукавички найлучшû праскû, мужескû, дамскû и дитячû, пара по 1 зр. 20 и 60 кр.

Рукавички подвôйнû шитû, пара по 1 зр. 80 кр.

Рукавички зъ нитокъ и шовковû кордонковû — пара ôтъ 35 кр. до 2 зр.

Парасольки наймоднѣйшû, шовковû и кретоновû — шт. ôтъ 1 зр. до 12 зр.

Парасолѣ шовковû — шт. ôтъ 5 зр. до 12 зр., вовняни шт. ôтъ 1 зр. 50 до 4 зр.

Шнурôвки францускû найлучшого фасону — шт. по 2 зр. 50 кр., 3 зр. 50. кр. до 4 зр. 50 кр.

Палицѣ дуже хорошû, шт. ôтъ 30. кр. до 5 зр.

Ласкавû замовленя зъ провинціи выповняю якъ найсовѣстнѣйше ôтворотною почтою, не числячи ничого за опакованье. (3—3)

Schwächezustände

werden bei alten und jungen Männern dauernd unter Garantie geheilt durch die weltberühmten

Oberstabsarzt Dr. Müller'schen

Miraculo=Präparate,

welche dem erschlafften Körper die Kraft der Jugend zurückgeben.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Фабричный складъ

ПАПЕРУ

якъ такожь

фабрика торбинокъ паперовыхъ для купцѣвъ и крамарѣвъ

Ф. ЗАГУРСКОГО

во Львовѣ, улиця Ягайлоньска, ч. 15.

Цѣнникъ и пробы паперу высылаеся gratis и franco.

(4—?)

Die **Oberstabsarzt Dr. Müller'sche**

Miraculo=Injection

heilt gefahrlos in drei Tagen jeden Ausfluss der Harnröhre. Selbst in den veraltesten Fällen.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

РЕАЛЬНÔСТЬ

на продажь во Львовѣ коло кôлнои дороги желѣзнои, складаючася по бôльшôй части зъ самыхъ новыхъ, вôльныхъ ôтъ податку будынкôвъ, зъ ôтличными пивницями, доброю студнію, великимъ подвôрьемъ и малымъ огородцемъ. Тая реальнôсть може бути такожь на двое подѣлена и надаесь такъ добре до найму чиншового, якъ такожь до всякого предприятія.

Дотеперѣшный чиншôвникъ (посесоръ) може въ цѣлости або частію на довшій часъ за 8% провизією, на пôвъ року напередъ, оплачувати чиншъ найму, якъ такожь поносити частію кошты асекурацiи и удержаня. Протое реальнôсть тая дае **певне и добре опроцентованье капиталу.** Вымагаеся 22.000 зр.

Близшû поясненя на листовнû пытаня удѣляе охотно и gratis Вп. Францъ Гоппенъ, (Franz Hoppen) во Львовѣ, ул. Ягайлоньска) ч. 14. (3—3)

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 40. Львôвъ, Субота 23 мая (4 червця) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го в послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Щедрôсть польска

для Русинôвъ, скоро разъ отворитъ свои шлюзы, то вже не знае ани берегôвъ, ани ніякои запоры. Выглядае намъ въ тôй хвили такъ, якбы нашѝ польскѝ паны, пересвѣдчившися о безуспѣшности дотеперѣшнои репресіи, — змѣнили радикально свою тактику, и, якъ до теперь, безграничными шиканами, намѣрили задавити насъ безграничною щедростію въ признаваню рускому народови въ Галичинѣ всякихъ можливыхъ користій и правъ. На щастье, дѣяся то все до теперь еще лишь на паперѣ, — а папѣръ, якъ знаемо, терпеливый якъ въ зношеню лихои, такъ и доброи волѣ. Бо отъ що довѣдуесь зъ кр. Рады школьнои — via Politische Correspondenz—краковскій Czas, и що оголошуе на самôмъ чолѣ Нру зъ 28 мая с. р. коротко але ясно: „Въ минувшôмъ роцѣ (отже 1880) **заложено** (sic!) въ Галичинѣ **1645** публичныхъ народныхъ школъ съ выкладовымъ языкомъ рускимъ“!

Чи не застановився Czas, закимъ выпустивъ тую несподѣвану вѣсть на свѣтъ Божій, що таке нагле ôткрытье тои дѣйстно демоничнои дѣятельности кр. Рады школьнои, о якôй тутъ довѣдуемось, скорше може Русинôвъ переразити, нѣжь урадувати? Звѣстно бо, що свою дѣятельнôсть на користь и спасенье рускои народности розпочала тая Рада не доперва ôтъ минувшого року, але ôтъ р. 1868; а скоро въ однôмъ роцѣ 1880 потрафила заложити 1645 рускихъ школъ, то припускаючи, що и въ попередныхъ рокахъ не цѣлкомъ дармувала, все можна числити нехай лишь по 1000 такихъ же школъ пересѣчно въ однôмъ роцѣ заложеныхъ; такъ що зъ ласки тои цивилизаційнои корпораціи до нынѣ малибы мы вже бôльше якъ 12.000 рускихъ школъ въ самôй Галичинѣ. Колижьбы ученѝ „Czas“-у свою науку статистичну зачерпнули були не у графа Таффе ани въ теперѣшнôмъ галицкôмъ Намѣстництвѣ, а просто зъ якого небудь урядового шематизму давнѣйшихъ лѣтъ, то бы имъ не було тайно, що, рахуючи всѣ безъ выимку громады (села, мѣсточка и мѣста) 49-ти всхôдныхъ повѣтôвъ до того еще й громады захôдныхъ повѣтôвъ по части Русинами заселеныхъ (якъ Н-Сандечь, Горлицѣ, Грибôвъ, Ясло), — можнабы рускихъ громадъ начислити заледви кругло 4000. Такимъ чиномъ вже теперь малабы кожда руска громада, не выймаючи навѣть мѣста Львова, по 3! народнѝ школы съ рускимъ языкомъ. — Ктожь тое богатство школъ зможе удержати? Ба, менша рѣчь о мошонку руского хлопа, — але чижь не будутъ мусѣли бѣднѝ мазурскѝ дѣти на гвалтъ и цѣлыми вагонами бути транспортованѝ до всхôднои Галичины, щобы бодай они тѝ всѣ школы якъ небудь помогли заповнити; бо признаемся, що тыхъ 12.000 рускихъ школъ навѣть для всѣхъ 500.000 до науки обовязаныхъ дѣтій рускихъ и польскихъ цѣлои Галичины, то троха за богато! Краковскѝ ученѝ графы и ихъ львôвска маштарня очевидно вдали также всю фатигу мысленя на свôй „квинтумвиратъ ексцеленцій“, бо инакше не друковалибы съ такимъ легкимъ серцемъ такъ тяжкихъ абсурдôвъ на чолѣ свого начального органу.

То нехай буде для „Czas“-у, ôтъ котрого сподѣваемося бодай того, що прійме мовчки але зъ зарумѣнѣлымъ чоломъ наше спростованье его, правда некрестивъ се слôвце на „założono“. безцѣльнои, та всежь за надто вже очевиднои гиперболѣ.

Але то не самъ одинъ „Czas“ и не ôнъ першій позволивъ собѣ на той тематъ подôбно невинной гиперболѣ; и тутъ пригадуеся намъ мимоволѣ тая бочка вина, яку разъ кагалъ однои жидôвскои громады для зъеднаня собѣ „публичнои опиніи“ постановивъ жертвувати певному славному редакторови въ презентѣ. Зложитися мали на ту бочку всѣ жиды, кождый одну фляшку; якжежь прійшло до складки, то одинъ жидъ мався за мудрѣйшого ôтъ всѣхъ другихъ и налявъ свою фляшку водою, аргументуючи, що при 100 фляшкахъ вина его одна фляшка воды добротѣ вина не зашкодитъ, а всежь причинится до доповненя бочки. Читателѣ знаютъ, якъ тая исторія скôнчилась: показалося, що акуратне такихъ самыхъ мудрцѣвъ було тôлько, скôлько членôвъ громады, и „опинія публична“ дôстала вправдѣ повну бочку съ етикетою; але якъ скоро она коли небудь забагне зробити зъ того презенту ужитокъ, и приложитъ до тои бочки хочь бодай конець свого носа, то „букетъ“ несвѣжои воды, якій тамъ зачуе, поучитъ еи о правдивôмъ характерѣ кагальнои щедрости.

Отже такъ и описане высше ведро воды, яке налявъ „Czas“ до фундованои Радою школьною бочки „правдивого“ вина, було не перше; бо за якого розумного мавъ себе „Czas“, за такихъ самыхъ мудрцѣвъ мали себе вже передъ тымъ самѝ „кагальнѝ“, и краковска вода застала въ бочцѣ вже не одну фляшку рôвно „правдивого“ плыну, зачерпаного черезъ щедрыхъ фундаторôвъ просто зъ — Полтвы. О тôмъ пересвѣдчится кождый, русинофобією незаслѣпленый чоловѣкъ зъ слѣдуючои анализы первѣстного, черезъ „Czas“, якъ мы бачили, такъ неумѣрковано, cum *kilogramo* salis, переложеного артикулу зъ Politische Correspondenz. Докладный змѣстъ того въ Polit. Corr. умѣщеного, отже офиціозного и безсомнѣнно въ дотычнôмъ львôвскôмъ *департаментѣ* . . . . . *Русинôвъ* уложеного комуникату, есть такій:

„Въ р. 1880 було*) въ Галичинѣ „публичныхъ школъ народныхъ: съ выкладовымъ языкомъ рускимъ: 1645; „съ польскимъ: 1153; съ нѣмецкимъ: 45. Пôсля взаимного стосунку „числа всего **греко-кат.** населеня до **римско-кат.** (sic) населеня Галичины повинно бы „въ Галичинѣ припадати на 100 школъ „рускихъ, — **133** польскихъ; а тымъ „часомъ припадае теперь въ дѣйстности „на ôтворотъ: на 100 школъ польскихъ „— 137 рускихъ!“

Цѣль тои статистичнои екскурсіи дотычного п. „радцѣ“ — навѣть безъ коментарѣвъ, якѝ до него „Czas“ и „Gaz. Nar.“ додали, ясна якъ сонце: затерти некористне для пануючои у насъ касты враженье, яке прецѣ вызвати мусятъ, такъ у высшихъ сферахъ якъ и у славяньскихъ еи союзникôвъ въ Радѣ державнôй, неустаючѝ жалѣ Русинôвъ, свѣжо зновъ нашими депутоваными выповѣдженѝ.

Але — коли п. радця позволитъ, то мы приглянемся троха на его пальцѣ. Возьмѣмъ отъ хотьбы поданѝ ласкаво цифры стосунку, якій мае буцѣмъ-то заходити межи числомъ греческо-католицкого а числомъ римско-кат. населеня: п. радця каже: якъ 100 (гр. к.) до **133** (р. к.). Тымчасомъ пôсля мѣродайнои до сегодня конскрипціи зъ 1869 р. есть въ Галичинѣ осôбъ греч.-к. вѣроисповѣданя: 2,311.909; осôбъ рим.-к. 2,490.299*). Отже стосунокъ тыхъ двохъ циферъ, замѣненый на процентовый**), выказуе цифры: 100 (гр. к.) до **108** (р. к.), а не якъ п. радця ласкаво твердитъ до **133**! Зъ ôткижь той шановный ученый взявъ тую послѣдну, — зъ дѣйстною такъ разячо (о 25%!) незгôдну цифру, пôсля котрои мусѣлобы въ Галичинѣ бути, при однаковôмъ станѣ греко-катол. населеня (2,311.909), римскихъ католикôвъ замѣсть 2,490.299 — съ горою 3 миліоны? Зъ ôтки? очевидно, зъ Галичины. Пошукаймо, а побачимо, що въ Гал. есть окрôмъ 2,311.909 головъ гр.-к. и 2,490.299 р.-к., еще лишь **575.433 жидôвъ**, 37.125 протестантôвъ и **3.200** головъ рôжного иншого вѣроисповѣданя. Отже коли зъ того возьмемо всѣхъ жидôвъ, а надто еще тыхъ 3,200 рôжновѣрцѣвъ, и дорахуемо ихъ до числа римскихъ католикôвъ, то дôстанемо суму 3,068.900 головъ; *а доперва тая сума*, порôвнана съ числомъ греко-католикôвъ (2,311.909), дасть намъ пропорцію 100 : **133**, черезъ Polit. Corrp. оголошену яко пропорцію помежи греко- а **римско**-католицкимъ (sic!) населеньемъ заходячу. Бюро урядового . . . . . Русинôвъ заанектувало отже всѣхъ жидôвъ, жидôвокъ и жиденятъ, всѣхъ филипонôвъ, англиканôвъ, менонитôвъ, магомеданôвъ и скопцѣвъ, якихъ тôлько въ Галичинѣ знайти було можна, — однымъ словомъ 578.633 жидôвъ и рôжновѣрцѣвъ, въ однôй хвили перевернуло въ правовѣрныхъ **римскихъ** католикôвъ; — и то все ad majorem Poloniae gloriam, щобы auf diesem (in Galizien) nicht mehr ungewöhnlichen Wege, — доказати „статистичными“ цифрами, що Русины маютъ *малчать!* бо и такъ зъ польскои ласки дôстали далеко бôльше школъ, якъ бы имъ належалося. Алежь се просто шахрайство, скаже читатель. Такъ, шахрайство, и то — зъ уваги на цѣль, средство и становиско авторôвъ — дуже мизерне шахрайство! (*Конець буде.*)

*) „Czas“, якъ сказано высше, перекрестивъ се слôвце на „założono“.

*) Змѣны, якѝ бы въ тôмъ релятивнôмъ стосунку до р. 1880 зайти могли, можутъ бути — если въ загалѣ зайшли — дуже незначнѝ; бо звѣстно, що римскѝ католики умираютъ и родятся незгôрше якъ грецкѝ.

**) Пôсля такои операціи:

$$\frac{2,311.909}{2,311.909} \times 100 : \frac{2,490.299}{2,311.909} \times 100.$$

Еще слово въ справѣ конскрипціи.

(*Дальше*)

II.

А теперь зъ ряду приходитъ еще трета спеціяльнôсть галицка, котра достойно занимае рôвне мѣстце въ галицкôй господарцѣ вразъ съ двома першими спеціяльностями: славно звѣстною системою „szkolnictwa ludowego“, доводячою до незнаня руского письма и языка, и „свободою выборôвъ“, якъ неможь лучше зъилюстрованою въ исторіи славного выбору кн. Пузыны. Сею третою спеціяльностію галицкою есть „урядовый языкъ польскій.“ Щожь се мае за звязь съ конскрипціею и дотычащими надъужитями? — може кто спытае. Ото въ наслѣдство першои спеціяльности галицкои въ цѣлôй всхôднôй Галичинѣ не можна було зъ помежи выхованцѣвъ нового „szkolnictwa ludowego“ найти писарѣвъ знаючихъ рускій языкъ и руске письмо; въ наслѣдство другои спеціяльности „свободы выбору“ такъ всюда сталося, що рускѝ громады „дали собѣ выбрати“ такихъ конскрипційныхъ комисарѣвъ, котрѝ або не знали або не хотѣли знати такъ Русинôвъ якъ и руского языка; а въ наслѣдство третои спеціяльности мусѣли всѣ конскрипційнѝ формулярѣ, хочь були печатанѝ въ обохъ краевыхъ языкахъ, бути выповненѝ выключно лише въ польскôмъ языцѣ. И се также поясненивъ намъ гр. Таффе дуже оригинально: „Понеже конскрипційнѝ писарѣ не безъ слушности (!) мусѣли (пôдъ чіѣмъ примусомъ? — сего не тяжко догадатись!) уважатися яко урядово установленѝ органы, то яко такѝ узнали они за отвѣтне въ тôй своѣй „урядовôй повинности“ уживати польского языка урядового, въ Галичинѣ загально „заведеного“, с. е. списовати конскрипцію въ выключно польскôмъ языцѣ. Чи жь не оригинально пояснено? Булобы совсѣмъ не на мѣстци, пытати тутъ пана гр. Таффого о льогичну ôтповѣдь на пытанье: длячого министеръ гр. Таффе казавъ печатати конскрипційнѝ формулярѣ такожь и въ рускôмъ языцѣ, скоро они всюда, якъ далеко сягае польскій языкъ урядовый, мали бути выповнюванѝ лише въ урядовôмъ языцѣ польскôмъ? О тое не можемо такъ довго пытати, якъ довго министеръ просвѣты не выстарався еще пôдручника льогики, о котрого потребѣ свого часу такъ голосно говоривъ дръ Дунаевскій. На теперь важнѣйша друга сторона сего поясненя. Ось сею ôтповѣдію хотѣвъ гр. Таффе показати, скôлько то еще неправильности и непокôрливости передъ урядовымъ языкомъ польскимъ мѣстится у насъ въ Галичинѣ въ тôмъ, що пр. нашѝ консисторіи, нашѝ уряды деканальнѝ и парохіяльнѝ, гдеякѝ уряды громадскѝ и т. д. не уживаютъ „загально заведеного въ Галичинѣ“ языка польско-урядового, але смѣютъ урядовати по руски, хотяй они ачейже съ троха бôльшимъ правомъ называются „урядами“ якъ тымчасовѝ „урядники-писарѣ конскрипційнѝ“. Такъ то тая ôтповѣдь есть безперечно заразомъ и пересторогою въ радѣ: „бери, Петре, на розумъ!“ Русины повиннѝ вже дальше самѝ додуматись, що зъ сего слѣдуе. Если доси Русины дивовалися, длячого мимо конституційного запорученя рôвныхъ правъ и свободы рускои народности такъ въ школахъ и урядахъ якъ и въ публичнôмъ житю, власне за еры „пошанованя и помиреня всѣхъ народностій“ въ Галичинѣ такъ часто въ рускихъ школахъ насильно и противозаконно може заводитися навѣть въ чисторускихъ школахъ польскій языкъ, длячого польскимъ кандидатамъ при выборахъ наспѣвае въ помôчь и политична власть съ своими слугами и инспекторска агитація и урядова „Gazeta lwowska“, для чого рады повѣтовѝ съ рускою бôльшостію не допускаются до уконституованя и т. д. — то теперь вже можна перестати дивоватись надъ тымъ всѣмъ и тому подôбнымъ, скоро выразъ „польскій“ „загально въ Галичинѣ“ уважаеся идентичнымъ съ неидентичнымъ доси выразомъ: „урядовый“. Якъ сказано, авторъ ôтповѣди на интерпеляцію рускихъ послôвъ о конскрипціи договорився до самои недвозначнои ясности и Русины перестанутъ по тôй ôтповѣди богато гдечому дивоватися, що доси вы-

давалося имъ дивнымъ, неприроднымъ, законно неможливымъ, або конституційно непонятнымъ.

Однакожь дана Русинамъ ôтповѣдь о надъужитяхъ при конскрипціи есть еще въ многихъ иншихъ взглядахъ дуже поучаюча. Коли доси історія латинизаціи Русинôвъ неоспоримыми доказами поучуе, що съ малыми выняткамн дѣйстно мазурскихъ кольоній вся остаюча часть латинникôвъ-селянъ всхôдной Галичины представляе по языку и цѣлôмъ національнôмъ характерѣ правдивыхъ Русинôвъ, лише переведеныхъ на латиньскій обрядъ, коли щоденна наглядна обсервація, ce argumentum ad oculos, може кождого цѣкавого поучити, що тіи латинники-Русины що до звычаѣвъ и обычаѣвъ, що до физіольогично-психичного строю, а въ тôмъ случаю особенно що до питомого языка „домашного" представляютъ собою елементъ чисторускій, коли руска народнôсть тыхъ латинникôвъ сталася, такъ сказати, для цѣлого свѣта ноторичною, — гр. Таффе поучае насъ совсѣмъ чогось иншого, именно, що всѣ латинники-селяне всхôдной Галичины суть „ноторично" польской народности и що они „ноторично" въ дома говорятъ выключно лише по польски! Тутъ мы справдѣ признаемося до неточности нашого вытягу ôтповѣди гр. Таффого, бо сего нового ôткрытя етнографичного мы не вычитали въ справозданяхъ вѣденьскихъ газетъ, ажь доперва въ самыхъ стенографичныхъ справозданяхъ на стор. 5489 — зъ 14 мая 1881. Доси навѣть краевй власти и польскй конскрипціонисты не були еще освоенй съ тою новою теорією „ноторичности" гр. Таффого, хотяй може подѣляли еи по своѣй задушевнôй интенціи. Записованье такихъ латинникôвъ-Русинôвъ за чистыхъ Полякôвъ съ „чистопольскимъ" языкомъ домашнымъ выдавалось имъ навѣть въ ихъ „урядовôй" функціи конскрипційнôй яко щось такого, задлячого, якъ то кажутъ, „на . . . . шапка горитъ", и длятого то поступали они при тôмъ въ той способъ, що зъ латиньско-рускои людности, записованои за чистыхъ Полякôвъ, лишали рускôй народности певный процентъ, дозволеный найновѣйшимъ закономъ противъ лихвы. Зъ тои манипуляціи, споводованои, якъ бачилисьмо, совсѣмъ иншимъ, съ совѣстностію и правдою далеко неспорôдненымъ мотивомъ — „hat Graf Taaffe eine Tugend der Volkszählung in Galizien gemacht", и мы читаемо теперь въ ôтповѣди на интерпеляцію менше-бôльше такй выводы: „Якъ могутъ Русины жалитися, що ихъ народнôсть покривджено при конскрипціи черезъ записанье всѣхъ латинникôвъ-селянъ всхôдной Галичины яко Полякôвъ съ польскимъ языкомъ домашнымъ, коли поперше всѣ тіи латинники „ноторично" говорятъ въ дома выключно лише по польски, а по друге отъ въ повѣтѣ N. N. на 2000 латинникôвъ-селянъ мнимого руского походженя, вписано ажь *3* съ языкомъ рускимъ, а въ повѣтѣ Z. Z. ажь *2*, а въ повѣтѣ У. У. ажь *1*, и то на ихъ выразне жаданье — безъ супротивленя! Гдекуды хотѣли вправдѣ вписовати бôльше число латинникôвъ за Русинôвъ, — aber dieser Missbrauch musste durch den Bezirkshauptmann mittelst der strengen Weisung (щось подôбного якъ пр. въ Пониквѣ) abgestellt werden". Справдѣ, такъ быстроумнои и льогично-историчнои ôтповѣди не можна було учути навѣть въ галицкôмъ соймѣ.

(Конець буде.)

Бесѣда посла сов. Ковальского,

выголошена на 150-ôмъ засѣданю палаты пословъ дня 12 мая с. р. при дебатѣ буджетовôй при титулѣ: „Народнй школы".

(Дальше.)

Якъ же поступае краева рада школьна, коли станесь що противного? Ось маемъ примѣръ на мѣсточку Бабичахъ пов. перемыского. Рада громадска рѣшила выключити зъ школы рускій языкъ, хотяй тамъ есть много Русинôвъ. Краева рада школьна заразъ згодилась на тое рѣшенье и дуже охочо его потвердила. Краева власть школьна, котра предсѣ повинна стояти понадъ всѣма партіями, повинна законы такъ до Русинôвъ якъ и Полякôвъ въ рôвнôй мѣрѣ прикладати; а зъ поступованя рады шк. выходитъ, що арт. XIX з. д. есть для однои части нашого населеня закономъ, для другои не мае значеня (Голосы: *слухайте! слухайте!*). Недавно була довга дебата надъ 6- або 8-лѣтнымъ обовязкомъ школьнымъ. Мы не промовляли при тôй дебатѣ разъ тому, що приписъ намѣренои уставы не ôтносився до Галичины и що для Галичины на жаль существуютъ въ тôмъ якъ и въ всякôмъ взглядѣ выняткові постановы. Нехай обовязокъ школьный въ Галичинѣ треває не 6 лѣтъ, якъ теперь, але и 8 або 12 лѣтъ, то таки люде не будутъ при тôмъ станѣ народнои школы бôльше образованй, якъ теперь, хиба що будутъ бôльше платити и въ кôнци здеморализуются. Прошу лише зважати, що дѣвся теперь съ ученикомъ, коли ôнъ опуститъ школу, котра у насъ по бôльшôй части есть двоклясовою.

Пôсля пляну науки мае 2-клясова школа допяти на малôмъ того, до чого доходитъ 8-лѣтна народна школа на великôмъ. Але коли дѣти опустятъ нашу народну школу, то значитъ: ex omnibus aliquid, ex toto nihil! Дитина мимо всякихъ плянôвъ не умѣе ани добре читати, ани числити и рахувати, ани писати и рисувати.

Съ якимижь вѣдомостями приходитъ дитина домôвъ? Она знае гдещо про кôлькохъ польскихъ королѣвъ и панôвъ, а може такожь и про кôлькохъ Русинôвъ, котрй ôтцурались свого народу, а котрыхъ друга сторона представила яко великихъ мужѣвъ. (*Голосы: дѣйстно такъ!*) Що така наука не приноситъ пожитку, се рѣчь ясна, а вы, мои ПП., не повиннй дивуватись, коли въ справозданю власти школьнои зъ минувшого року прочитаете, що 28.813 отцѣвъ и опѣкунôвъ укарано грôшми або вязницію за тое, що не хотѣли посылати своихъ дѣтій до такои школы. (*Голосы: слухайте! слухайте!*) Жадною вязницію не можь того доконати, що готовъ есть кождый учинити охотно, если лише проженеся зô школы всяку политику и ограничится на саму пожиточну науку. Если мои слова не переконаютъ въ тôмъ взглядѣ гдеякихъ панôвъ, то я ôткличусь на письмо Поляка, гр. Каз. Водзицкого, котрый въ „Czas-ѣ" въ ч-ахъ 118 и 119 зъ мин. р. видитъ причину морального и матеріяльного упадку люду въ неôтповѣднôмъ урядженю народнои школы. Зъ всѣхъ сторôнъ даются чути жалобы, що въ школѣ марнуеся дорогій часъ на самй дурницѣ и проте не дивно, що никто не мае у насъ довѣрія до школьнои науки. До того позволяютъ собѣ у насъ збытку, и громада муситъ неразъ ставити величавый и коштовный будынокъ, хоть часто выстарчивôы дуже добре и старый будынокъ на школу.

Если лучится часомъ въ школѣ кôлькохъ Полякôвъ, то школа стаесь тогды що найменше мѣшаною. Але находимо такожь въ мѣстцевостяхъ, якъ въ Глинянахъ, Єзуполи, Выжневѣ, Николаевѣ, где есть заледво кôлька польскихъ родинъ, а такожь въ Святынѣ, Тысьменици, Богородчанахъ и Щирци, где переважаютъ Русины, выкладовый языкъ польскій. На всякій случай не виджу пôдставы, а навѣть уважаю противзаконнымъ заводити польскій языкъ яко выкладовый тамъ, где суть выключно або переважно самй Русины.

Мы Русины въ Галичинѣ не маемъ майже нигде бôльшеклясовои школы народнои съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Неразъ поставлено тутъ рôжнй резолюціи въ тôмъ взглядѣ, и то на нашу користь. Ôтносилися мы до правительства, щобъ бодай во Львовѣ постаралося о бôльшеклясову школу съ рускимъ выкладомъ, але доси правительство ничого для насъ не учинило. Мы старались завсѣгды о добро рускихъ народныхъ школъ и пôдносили неразъ голосы такожь въ галицкôмъ соймѣ. Нашь соймъ по рôжныхъ интерпеляціяхъ въ тôй справѣ наконець рѣшивъ: передати Выдѣлови краевому до розваги, чи есть потреба устроити во Львовѣ бôльшеклясову народну школу съ рускимъ языкомъ, а коли узнаеся така потреба а рада мѣска до устроеня тои школы не прихилится, то нехай выдѣлъ краевый предложитъ соймови свои внесеня, щобы жаданя Львôвскихъ Русинôвъ по можности вдоволити. Але доси галицкій Выдѣлъ краевый такого осуду не предложивъ. (*Голосы: слухайте! слухайте!*)

(Конець буде.)

ДОПИСИ.

Зъ Долиньского. (*Выборы маршалкôвъ рады повѣтовои въ Долинѣ.*) Яко участникъ тыхъ выборôвъ, чуюся обовязнымъ ôтповѣсти на доносы о нихъ въ „Gazet-ѣ Narodow-ôй" ЧЧ. 111 и 119 с. р.

Скоро п. Гупенъ резигнувавъ на теперь и на будуще зъ предсѣдательства рады пов., гдеякй охотники яли пнутися на опорожненый маршалкôвскій столець. Але на перешкодѣ бувъ имъ п. М., одинъ-одинокій посѣдатель бôльшои посѣлости въ радѣ повѣтовôй. Ба, и намъ на серци було: кого тутъ выбирати? Свого тяжко буде пересадити; та кобы хоть такого, що не дуже великій ворогъ Русинôвъ. И всѣ нашй згодилися на п. М., Поляка, бо лишь ôтъ сего честного мужа мы надѣялися хоть трохи правды и справедливости для Русинôвъ. При выборахъ дали Русины всѣ голосы за п. М.; зъ противнои стороны не дано ему ани одного голосу.

Коли сей выбôръ бувъ уневажненый, лагодилися обѣ стороны до новои борôы. Кандидаты непрошенй, щобы унеможливити выбôръ п. М., ужили того фортелю, що въ Ч. 111. „Gaz. Narodow-ой" его оклеветали, бо мудро выраховали, що честный мужь, ôтъ своихъ очерненый, не прійме́ся того достоиньства. Мы тымъ бôльше обстали за нимъ, що черезъ насъ невинно бувъ оклеветаный.

Алежь бо и противна сторона, при повтореныхъ выборахъ, д. 19 мая, якъ той рôй, въ котрôмъ есть бôльше матокъ, черезъ довгій часъ не могла зôйти на одну дорогу. Въ кôнци „Polacy" примушенй були выбрати Чеха на маршалка, а Русина священика на заступника. А то якимъ чиномъ? — запытаете. Отъ якимъ: Чехъ, хотяй дуже немила для нихъ личнôсть, мае одно свойство неоцѣнене въ очахъ нашихъ „braci" — есть явнымъ ворогомъ Русинôвъ!*) А Русина за щожь выбирали? (Самй выбирали. То неправда, що пише „Gaz. Nar." въ Ч. 119, якобы бувъ якій тамъ компромисъ). Того кандидата священика опишу, для лѣпшои вѣры словами, котрй походятъ ôтъ особы урядовои. Передъ выборами до рады пов. п. Ст. наказувавъ, щобы пôдъ жаднымъ условіемъ не кладено до листы кандидатôвъ зъ селяньскои куріи ани того священика ани о. Кобриньского. „Ten staruch kaleka, niedołęga, a pcha się na wice-marszałka". Передъ сыномъ тогожь священика выговорювавъ п. Ст. на ôтця; мабуть забувся, що то сынъ. Передъ вôйтомъ и провизоромъ зъ того села, котрый въ широкôй окрестности мае велику повагу, и котрый за свого духовного отця въ огонь бы скочивъ, нарѣкавъ п. Ст., що въ его селѣ найгôршй „лайдаки". „То ктось, певно пôпъ, черезъ свôй довгій вѣкъ здеморализовавъ, зворушивъ цѣлу громаду!" А коли вôйтъ обставъ за своимъ пастыремъ, п. Ст. конче свое: „Але то певно якійсь diabeł buntuje gromadę— но ты, чоловѣче, не слухай никого лишь мене, а даю тобѣ слово, що до року будешь мати ордеръ ôтъ Цѣсаря!

Запытаете отже: якъ могли Поляки такого чоловѣка ставити на заступника маршалка? Може бути, що гадали собѣ, пôпъ злакомится, та ôтступитъ солидарности съ своими, бо имъ не ставало одного голосу до комплету.

Слаба надѣя, щобы й наступуючй выборы, **9 Червня** н. ст. лѣпше вдалися. „Gaz. Nar." въ Ч. 119 поострила дисциплину на выборцѣвъ своихъ, щобы всѣ явилися. Нашихъ не може бути лишь 10 голосôвъ, а то зъ причины, що п. Ст. при выборахъ до рады пов. постарався о тое, щобы п. Гупена выбрано зъ куріи селяньскои; а теперь зновъ постарався, щобы и другій нашь членъ на часъ выбору не прійшовъ до голосу.

Такъ мабуть еще разъ прійдеся намъ выступати зъ рады повѣтовои — а може й на завсѣгды. Най вже въ конституційнôй, автономичнôй державѣ радятъ чужй за насъ — безъ насъ!

Переглянувши тое, щомъ написавъ, насуваются менѣ слѣдуючй немилй уваги: Кажутъ нашй польскй сусѣды: Русинъ дикій, не дасться присвоити; а тутъ щирого Поляка, котрому вдалося позыскати симпатію Русинôвъ, котрому ничо иншого, лишь тую симпатію закидаютъ, (см. Gaz. Nar. Ч. 111) ôтмѣтуютъ ôтъ себе яко негôдного.

И мы Русины, такй паріясы, прокаженй, що абы кто зôлижився до насъ, або мы до него, вже ôнъ ганьбою напятнованый!

Бѣднй мы Русини! — але бѣдна и та наша братня, польска справа (братня кажу, бо славяньска), що такихъ нездарныхъ поратôвникôвъ мае! Имъ бы частѣйше, нѣжь они чинятъ, повторяти тй историчнй слова: „Боже! хорони мене ôтъ моихъ другôвъ; съ моими ворогами, Русинами, борше я собѣ дамъ раду!" И то въ такій сумный часъ: коли тучна хмара залягла великій пай славяньскои землѣ, — они выправляютъ „гецы" съ Русинами?!

І. Заячковскій.

*) За сего славного Русоѣда часъ бы вже щось бôльше Вамъ написати; та чей кто коли спроможеся.

Зъ всхôдной Галичины. (*Нотарямъ не вôльно безъ выроку судового грошій брати.*) Загально звѣстно, що ц. к. нотарѣ яко комисарѣ судовй, або нотаріяльнй депенденты ѣздятъ по селахъ, списуютъ акта спадковй и кажутъ собѣ за тое неразъ великй грошѣ селянамъ платити. Селянинъ не знае права, то и платитъ — и такимъ способомъ вже много кривды людямъ сталося.

Отже ц. к. судъ повѣтовый въ С. заказавъ нотареви брати безъ судового позволеня и признаня грошѣ або якй небудь предплаты, а высшій судъ, а навѣть найвысшій трибуналъ въ Вѣдни на рекурсъ дотычного нотаря затвердивъ рѣшеньемъ зъ 16 вересня 1880 Ч. 8075 повысше постановленье суду повѣтового и додавъ, що ц. к. нотарѣ суть обовязанй акта спадковй навѣть тогды списувати, коли жадного завдатку не отримаютъ. Длятого то належитъ поучити несвѣдущихъ людій, щобы заразъ на грунтѣ за померщину ц. к. нотарямъ не платили, понеже пертрактаціи, где маетокъ сумы 100 зр. не перевысшае, суть вôльнй ôтъ оплатъ нотаріяльныхъ; а такожь и тое обстоятельство есть важне, що ц. к. нотарь мае право тôлько таку заплату жадати, яку ему дотычный судъ признасть.

Отже най люде по селахъ будутъ осторожнй, и якъ панъ нотарь заправитъ грошій, то най дадутъ тôлько на штемплѣ ôтъ аркуша по 36 кр., а що дальше, то нехай пану нотареви скажутъ, що тôлько тогды заплатятъ, якъ дôстанутъ наказъ зъ суду. Колибы однакъ судъ часомъ за богато (н. пр. бôльше якъ 5 або 6 зр.) ц. к. нотареви признавъ, то наслѣдники спадку можутъ подати рекурсъ до высшого суду въ речинци 14 днѣвъ, и просити о зниженье почисленои нотареви належитости.

Зъ Черновець. (*Святкованье 3-го мая.*) Святкованье 3-го мая обходилося у насъ въ особлившій способъ. На запрошенье руского акад. тов. „Союзъ" зôбралося въ салѣ готелю „Zum goldenen Lamm" до 100 мѣщанъ и таке жь число рускои интелигенціи на такъ званый товарискій вечерокъ. Въ Галичинѣ „товарискій вечерокъ" рѣчь незвѣстна и Галичанинъ не схоче й повѣрити, щобъ такй вечерки, ôтбуваючйся при склянцѣ пива, приносили рôвно велику користь для нашои рускои справы, якъ гучно аранжованй зборы и. т. д. Тымчасомъ оно такъ и есть.

Вже позасѣдали гостѣ за двома довгими столами, склянки наповнилися пивомъ, а гдекуды виномъ, весело почалась розмова съ сусѣдами, ажь тутъ наразъ на голосъ предсѣдателя „Союза" п. Стоцкого: „Silentium" всѣ утихли. Предсѣдатель заявивъ, що отвирае товарискій вечерокъ пѣснію „Миръ вамъ братя". Громко понеслась пѣсня мовь зъ одной груди; по при хоръ „Союза" загремѣла она зъ устъ кождого, а мѣщане, котрыхъ п. Стоцкій недѣлями привчивъ спѣвати много рускихъ пѣсень, злили свои голосы въ одну звучну и стройну гармонію. По короткôмъ перестанку, пôд-

часъ котрого гостѣ голоснѣйше съ собою розмавляютъ, и по поздоровленю гостій предсѣдателемъ ôтспѣвавъ хоръ „Союза“ пôдъ проводôмъ п. Стоцкого и при помочи п. судіи В. Ясеницкого улюблену пѣсню Из. Воробкевича: „Чимъ красна Буковина звенитъ“. Потôмъ слѣдувала бесѣда, выголошена членомъ „Союза“, п. В. Мильковичемъ. Подякувавши на вступѣ гостямъ за тое, що явились на народный праздникъ, звернувся бесѣдникъ до численно згромадженыхъ мѣщанъ и пôднѣсъ особенно фактъ, що рускѝ мѣщане поняли значѣнье народнои памятки 3-ого мая и такій щирый взяли удѣлъ въ народнôмъ торжествѣ. „Нынѣ, продовжавъ п. Мильковичь, надôйшла знову для насъ пора, коли мы мимовôльно принужденѝ оглянутися поза себе, на свою минувшу дѣятельнôсть и спытати самыхъ себе, що зробилося за тыхъ 33 лѣтъ ôтъ надання свободы народови. Роздумавши добре, мы смѣло можемъ сказати, що при такихъ обстоятельствахъ, середъ такъ численныхъ и могучихъ ворогôвъ, котрѝ все и всюды голосятъ, що для насъ нема будучности, мы много зробили для народа. Мимо тяжкихъ перепонъ зъ стороны ворогôвъ повстаютъ по рускôмъ краю читальнѣ, касы пожичковѝ, шпихлѣрѣ громадскѝ, бурсы и т. д., а все то много варта, бо служитъ для правдивого добра народа. Тіи народнѝ будовы повстали зъ крейцарôвъ, якѝ нарôдъ нѣсъ и несе на ôлтарь ôтчины, не побудовавъ ихъ ни князь, ни графъ, ни баронъ, — длятого то они стаются рускому серцю тымъ дорожшѝ. Правда, гдекому мало того, гдекто грызе собѣ голову, що мы не маемъ шляхты, и що мы безъ неи ничого не зробимо. Не дивуюся имъ, — то суть люде, котрѝ ничого самостôйно не здужаютъ помыслити и зробити, а призвычаенѝ до того, що всюды шляхта есть и все провадитъ, або самѝ штучно взносятся до тои высокои степени, або заложивши руки вычѣкуютъ шляхты. Они перечутъ, що въ народѣ велика сила; видно, не знаютъ, що то нарôдъ и яка его сила. Но теперь, хвала Богу, Русь розстаеся съ тыми понятями. Суть Русины, котрѝ походятъ зъ значныхъ родинъ, а на свои титулы и не дивлятся, пристали до народу и для него працюютъ. Мѣстце тои шляхты, котра набравши значеня и маетку межи своимъ народомъ, его потôмъ лишила и стала найбôльшимъ его ворогомъ, — заняли люде ученѝ, неустрашимѝ патріоты, котрыми Русь може величатися. Божь не штука бути патріотомъ тамъ, где за патріотизмъ платятъ, а штука бути рускимъ патріотомъ; ôнъ знае, що его переслѣдувати будутъ, знае, що послѣдною тяжко заробленою лептою мусится съ народомъ подѣлити. А кому за мало того, що въ насъ зробилося, най подивится на густѝ раны, якѝ вынѣсъ рускій нарôдъ зъ 500-лѣтнои борбы, бо чимъ жежь буде хвалитися ветеранъ вертаючій зъ бою, якъ не своими ранами. Ворогôвъ сила въ бôльшôй посѣлости, дѣятельнôсть ихъ лежитъ въ тôмъ, що стараются якъ найбôльше ôтдати все въ жидôвскѝ руки, и небавомъ будутъ жидамъ служити, коли не хотѣли народу.“ Пôднѣсши дальше значенье празника 3-го мая для Руси яко правдиво народного, яко идею народню и завôзвавши всѣхъ, щобы дальше въ тôмъ направленю наближались до нашои славнои будучности, скôнчивъ бесѣдникъ, нагородженый грôмкими рукоплесканями.

(*Дальше буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Палата пословъ*) закôнчила свою сесію послѣднымъ засѣданьемъ дня 1 л. червня. Въ послѣднихъ дняхъ залагодила она одну зъ дуже важныхъ справъ — справу ческого университету. Обѣ уставы о ческôмъ университетѣ (котрѝ мы недавно подали майже въ цѣлости) зôстали принятѝ бôльшостію правицѣ въ другôмъ и третôмъ читаню. И такъ Чехи добились наконець завѣтного своего бажаня — національного университету.

(*Палата панôвъ*) приняла значною бôльшостію ухваленый палатою пословъ законъ о головнôй сумѣ податку грунтового въ цѣлости, en bloc. Опозиція централистична потерпѣла дуже дотклиеу неудачу, а кабинетъ гр. Таффого доступивъ найбôльшого тріюмфу своеи политики. Ôтъ принятя або непринятя закона грунтового въ палатѣ панôвъ, пôсля ухвалы палаты пословъ, залежало и пытанье: чи бути, чи не бути кабинетови гр. Таффого? Колибы палата панôвъ була змѣнила законъ о головнôй сумѣ податку грунтового по мысли комисіи (гл. послѣдне число „Дѣла“), то гр. Таффе бувъ готовъ вручити Цѣсареви свою димисію. Палата панôвъ законъ приняла и становище гр. Таффого дуже скрѣпилось. Теперь по принятю палатою панôвъ закона грунтового, а палатою пословъ закона о ческôмъ университетѣ не буде вже предмету, котрого рѣшенье въ палатахъ моглобы спровадити квестію кабинету. Въ палатѣ панôвъ голосувавъ нашъ митрополитъ І. Сембратовичь за головною сумою закона грунтового.

(*Соймъ угорскій*) замкнувъ самъ Цѣсарь промовою троновою. Мова тронова вычисляе уставы, ухваленѝ для добра народу, згадуе съ натискомъ о полученю Угорщины желѣзницями съ всходомъ, о користнôй конверсіи довгôвъ державныхъ и о ôтбудованю Шегедина при безпримѣрно симпатичнôй участи цѣлого свѣта. Дальше тронова промова высказуе надѣю, що такожь и на будуще соймъ угорскій буде працювати съ такимъ посвященьемъ якъ доси; а зможе працювати, бо теперѣшнѝ ôтношеня Австро-Угорщины до заграничныхъ державъ того рода, що краѣ зможутъ безъ перервы уживати благодатій мира; взаимна добра воля державъ европейскихъ тое запоручае, розвязуючи всѣ проявляючѝся недорозумѣня и конфликты дорогою мирною.

(*Соймъ галицкій*) мае зôбратись, якъ доносятъ зъ Вѣдня, въ половинѣ вересня и буде радити 6 тыжднѣвъ.

(*Депутація зъ Шлеска*) прибула кôлька днѣвъ тому до Вѣдня съ меморіяломъ до президіи министерства, жадаючимъ рôвноуправненя языка польского и ческого съ нѣмецкимъ въ судахъ и школахъ. Депутація мала авдіенціи у мин. гр. Таффе, Пражака и Конрада, и ôтъ всѣхъ трехъ достойникôвъ була принята жичливо; всюда обѣцяно ѣй справедливôсть. Поляки и Чехи выправили для депутаціи бенкетъ, на котрôмъ говорилось много патріотичныхъ рѣчій. Насъ, розумѣесь, дуже тѣшитъ, що Славяне добиваются своихъ правъ и противъ ческо-польского бенкету ничого не маемо, але смѣхъ насъ збирае, читаючи въ „Gazet-ѣ Narodow-ôй що найменше смѣшный притыкъ Русинамъ: „Не встыдъ вамъ, що мы на бенкетъ не запросили рускихъ пословъ! Мы бы були ихъ запросили, кобы они не упоминалися такого самого рôвноуправненя ôтъ насъ, якого Шлеска депутація упоминаеся ôтъ Нѣмцѣвъ!“ Єй Богу, смѣшно!

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. До Kölnische Zeitung телеграфуютъ зъ Петербурга, що царь принявъ димисію министра вôйны Милютина, а на его мѣстце покликавъ генерала 12 ого корпуса Ванновского. Министромъ дôбръ государственныхъ зôставъ именованый Гротъ, а контрольоремъ Островскій.

До Presse телеграфуютъ зъ Петербурга, що царь перенѣсся съ цѣлымъ своимъ дворомъ зъ Гатчина до другои лѣтнои резиденціи, до Петергофа. Перенесенье наступило такъ нагло и тайно, що дуже мале число осôбъ о нѣмъ мало вѣдомôсть.

Варшавскѝ газеты съ кождымъ днемъ приносятъ вѣсти о що-разъ новыхъ улекшеняхъ, даваныхъ Полякамъ россійскимъ правительствомъ. Дôстали вже катедру польского языка и литературы въ Варшавскôмъ университетѣ, и другѝ уступки въ школьництвѣ въ користь польского языка, дôстали много важныхъ уступокъ въ дѣлѣ ихъ католицкого костела — а теперь читаемъ, що вже и министерство справедливости розпорядило, щобы суды въ Королевствѣ польскôмъ обходили кромѣ святъ православныхъ такожь свята римско-католицкѝ.

Газеты россійскѝ и заграничнѝ маючи споро матеріялу въ противжидôвскихъ безпорядкахъ въ Россіи, — усунули на другій плянъ арештованя нигилистôвъ, о котрыхъ впередъ дуже широко розписувались. Однакожь годѣ зъ того вносити, що може арештованя нигилистôвъ теперь що-разъ рѣдшѝ, — противно що-день майже регеструютъ газеты новѝ факты арештовань. Въ послѣдныхъ часахъ кромѣ офицерôвъ въ справѣ офицера Суханова арештовано въ Одессѣ и Москвѣ учительки школъ женьскихъ, котрѝ мали бути знакомѝ съ Желябовымъ и Кибальчичемъ и впоювати въ свои ученицѣ нигилизмъ.

Сербія. Князь Миланъ предпринявъ теперь подорожь до Пешту (где теперь перебувае нашъ Цѣсарь) и до Берлина. Цѣлію подорожи есть очевидно пôдготовляючій крокъ до пôднесеня княжества сербского до достоиньства королевства.

Балканьскій пôвъостровъ. Посолъ греческій въ Константинополи, Кондуріотисъ, дôставъ ôтъ свого правительства уповномоченье пôдписати конвенцію съ Турціею. Теоретично отже есть вже спôръ греческо-турецкій залагодженый; иде лишь о фактичне переданье ôтступленыхъ областій Греціи.

НОВИНКИ.

— **Впреосв. Митрополитъ** повернувъ вчера вечеромъ зъ Вѣдня до Львова, и удаесь на визитацію дек. стрыйского и роздольского.

— **Архикн. Рудольфъ** съ подругою приѣде до Праги 8. л. червця. Цѣсарь ôтручнымъ письмомъ до гр. Таффе заявивъ волю молодои пары, щобы при въѣздѣ еи до Праги не було ани офиціяльного принятя, ани ніякихъ торжественныхъ овацій.

— **Памятникъ для бл. п. Ксенофонта Климковича.** Многѝ львôвскѝ други и знакомѝ нок. Климковича загадали поставити на его гробѣ памятникъ, щобы означити для потомства мѣстце вѣчного супочинку того народного дѣятеля. Гадку тую можемо тôлько похвалити, и надѣемося, що такожь други Покôйного на провинціи схотятъ своими лептами причинитися до сего дѣла. Редакція „Дѣла“ заявляе зъ своеи стороны готовôсть, що буде радо посередничити въ сѣй справѣ и оголошати въ своѣй часописи имена почт. Дателѣвъ.

— **Теофиль Искрицкій**, ц. к. професоръ рускои гимназіи, умеръ минувшои середы по довшôй и тяжкôй слабости въ 35-ôмъ роцѣ житя а въ 9-ôмъ роцѣ службы. Смерть покôйного покрыла щирымъ жалемъ его товаришѣвъ и знакомыхъ, якъ такожь и молодѣжь гимназіяльну, котрои бувъ ревнымъ учителемъ и провôдникомъ. Покôйный бувъ надѣленый немалыми здôбностями и остававъ все щирымъ сыномъ Руси. Черезъ цѣлый часъ свого учительского заводу остававъ ôнъ въ рускôй гимназіи, а лишь коротко бувъ въ гимназіи нѣмецкôй во Львовѣ. Цѣле житье его було тихе и смирне, хоть пожиточне. Бл. п. Искрицкій остававъ въ станѣ безженнôмъ; зъ его родины есть одинъ братъ професоромъ университетскимъ въ Краковѣ, другій адвокатомъ. Похоронъ ôтбувся вчера при численнôй участи публичности, мѣжь котрою була родина, товаришѣ и молодѣжь гимн., а такожь хоръ нашихъ питомцѣвъ. На домовинѣ зложено кôлька вѣнцѣвъ, зъ котрыхъ одинъ бувъ ôтъ товаришѣвъ-професорôвъ, другій ôтъ вдячныхъ ученикôвъ. Надъ могилою промовляли катихитъ дръ Левицкій и професоръ Г. Цеглиньскій, представляючи въ хорошихъ словахъ жаль и страту по пожиточнôмъ робôтнику. Вѣчна ему память!

— При послѣднôмъ выборѣ посла соймового во Львовѣ **голосували за польскимъ кандидатомъ**: о. деканъ Евст. Меруновичь зъ Товщова и о. Ал. Бубликъ зъ Щирця.

— **Руске товариство читальня въ Тысьменици** отримало ôтъ Намѣстництва затвердженье своихъ статутôвъ и ôтбуде дня 24 мая (5 лат. червця) с. р. першій загальнѝ зборы своихъ членôвъ въ камениці брацтва мѣскои церкви. На тôмъ зборѣ кромѣ выбору выдѣлу ôтбудеся такожь одинъ выкладъ зъ нашои исторіи. Комитетъ запрашае до численного удѣлу такъ мѣстцевыхъ якъ и окрестныхъ Русинôвъ.

— **Руске литературно-драматичне товариство въ Коломыѣ** дае въ недѣлю дня 5 л. червця с. р. аматорске представленье, на котрôмъ ôтограннѝ будутъ: „*Братчикъ Мелянiи*“, комедія зъ француского, и „*Мужики аристократы*“, комедія переведена зъ польского. Представленье ôтбудеся въ аренѣ выставовôй при улици Кривôй.

— Сими днями рѣшилась передъ найвысшимъ трибуналомъ въ Вѣдни справа **о. Іоана Крнжановского,** сотрудника въ Нижневѣ. Въ р. 1879 по звѣстнôмъ выборѣ кн. Пузыны въ Товмачи о. Крижановскій пôдчасъ проповѣди съ горечію накипѣвшою въ его серци ôтзывався зъ проповѣдницѣ до своихъ громадянъ, давшихъ голосъ на Пузыну. Мавъ ôнъ мѣжь иншимъ сказати до одного выборця (пôдкупленого агентами Пузины) съ пôднесенымъ крестомъ въ руцѣ: „Досягне тя крестъ Божій! племя твое счорнѣе, и ты станешся чорнымъ и твое майно счорнѣе на уголь!“ Вôйтъ Нижнѣвскій Мисюга донѣсъ заразъ на о. Крижановского судови въ Станиславовѣ и судія засудивъ о. Крижановского на пôдставѣ §. 303 з. к. на 1 мѣсяць острого арешту. Засудженый внѣсъ жалобу неважности. Пôдсудного въ трибуналѣ касаційнôмъ боронивъ адвокатъ Маркилъ Фридманъ и доказувавъ, що въ словахъ о. Крижановского не було знамени провины зъ §. 303 („необычайности“). Прокураторъ сов. двору Симоновичь прихиливсь до выводôвъ адвоката. Трибуналъ увôльнивъ о. Крижановского, але въ мотивахъ до выроку зганивъ надъуживанье проповѣдницѣ до справъ неналежащихъ до церкви.

— На кôлька днѣвъ передъ послѣднымъ выборомъ посла у Львовѣ курсувавъ по мѣстѣ **малюнокъ**, представляючій двохъ селянъ, біючихся булавами, зъ котрыхъ на однôй була напись: Царь, на другôй: Меруновичь; за біючимися скакавъ зъ радости жидъ-арендарь и розкидавъ картки съ именами Убыша и Бодыньского. Моральна наука того малюнку була така: где два бются, тамъ третій корпстае. Малюнокъ той въ многихъ примѣрникахъ ишовъ зъ рукъ до рукъ. Дирекція полиціи не одержала обовязкового примѣрника того малюнку и выточила процесъ прасовый п. К. Шуфѣ, директорови литографіи товариства промыслового, где малюнокъ той ôтбито. Кромѣ того втягнено до того процесу и другѝ особы, котрѝ брали яку небудь участь въ розповсюдненю тои илюстраціи. П. Шуфъ зôзнавъ, що накладчикомъ илюстраціи бувъ самъ п. Меруновичь; дальше дослѣдила полиція, що той малюнокъ почтою розôславъ выдѣлъ рады повѣтовои по всѣхъ громадахъ выборчого округа и що во Львовѣ експресы розносили его по мѣстѣ и розкидували помежи селянъ передъ самыми выборами. Небавомъ ôтбудеся въ тôмъ дѣлѣ судова розправа.

— Въ Вѣдни якъ и во Львовѣ удержуесь уперто поголоска, що дотеперѣшный министеръ безъ теки **баронъ Земялковскій** обôйме теку министра просвѣты, котру держитъ теперь министеръ Конрадъ.

— Вѣсть о **уступленю гр. Потоцкого** зъ посады губернатора Галичины заперечуютъ въ кругахъ офиціяльныхъ.

— Наше „Дѣло“ доступило у пп. редакторôвъ **„Gazet-ы Narodow-ои“** тои чести, що майже въ кождôмъ числѣ свого органу завдаютъ „Дѣлови“ пытаня въ родѣ н. пр. такого, умѣщеного въ 126 ч. зъ дня 3 червця с. р.. „Czy *Diło* ciągle jeszcze uważa p. Kowalskiego za Rusina, a choćby w ogóle tylko za Słowianina?“ Ну, мусимъ вже въ смирности нашôй признатись, що мы николи не надѣялись, щобы редакторы „Народуфки“ здобулись ажь на таку быстроумну интерпеляцію! На такій концептъ то вже справдѣ хиба конкурсъ бы розписати!

— **Въ Коломыѣ** наложило староство на тамошного жидка Оренштайна 200 зр. кары, а мѣскій судъ делегованый укаравъ его еще тритыждневою вязницію за тое, що той жидокъ устроивъ при антикварни свого батька студентске „касино“, розумѣеся не въ тôй цѣли, щобъ молодцѣ-гимназіясты кормили свого духа пожиточною лектурою, але щобы мали безпечне затишне мѣстце, где бы могли часомъ скропити молоденьке горло горячимъ якимъ напиткомъ. Щобы ученикамъ не було треба далеко ходити, усадовився Оренштайнъ недалеко гимназіи. При тôмъ всѣмъ приучувавъ цѣкавый жидокъ молодѣжь до „боргованя“ и заставлюваня книжокъ. Власти дуже добре поступили, укаравши остро такого деморализатора молодежи.

— **Ген. кн. Виртемберскій**, головный комендантъ Галичины, объѣхавши галицкѝ гарнизоны, выѣхавъ вчера зъ Кракова въ Карпаты, щобы докладно оглянути галицко-угорску границю.

— **Рѣка Сянъ** мае небавомъ бути урегульована до плавбы кораблями ôтъ Завихоста до Ярославя. Въ тôй цѣли завязалась въ Вѣдни польска спôлка пôдъ проводомъ кн. А. Сапѣги, и выслала надъ Сянъ комисію инжинерско-техничну, котра мала оглянути рѣку и поставити свои внесеня въ дѣлѣ еи регуляціи. Комисія, оглянувши береги Сяну, повернула до Вѣдня и заявила, що управильненье Сяну можна перевести, хоть оно буде вымагати значныхъ коштôвъ и роботы.

— **Карты до игры** пôдпадаютъ съ днемъ 1 сѣчня 1882 р. новому податкови, а именно ôтъ кождои таліи зъ 36 картъ буде выносити оплата стемплева 15 кр.; ôтъ таліи зъ бôльше нѣжь 36 картъ 30 кр.; карты лякерованѝ або такѝ, котрѝ можна мыти, пôдлягати будутъ подвôйнôй оплатѣ. Справдѣ не дуже мила новина для любовникôвъ картянои гры.

— **Взглядомъ пôддвигненя промыслу краевого** завязалась зъ рамени выдѣлу краевого анкета, котра радитъ теперь на своихъ засѣданяхъ надъ ôтповѣдными средствами.

— **Нема то надъ добрый спадокъ!** Въ закладѣ карнôмъ во Львовѣ померъ въ 1880 роцѣ Миколай Заяць родомъ зъ Чернихова повѣта Тернопôльского. Въ марцю с. р. приноситъ пальотникъ письмо до Матвѣя Заяця, брата помершого въ Черниховѣ, щобы ставився до суду въ Тернополи и освѣдчився до спадку по братѣ Миколаю; за дорученье того письма заплативъ Матвѣй 18 кр. в. а., пôйшовъ до Тернополя а стративши день зголосився до спадку. Въ кôлька недѣль принѣсъ пальотникъ друге якесь письмо въ тôй самôй справѣ и Матвѣй знову заплативъ 18 кр. в. а. и знову ставився до Тернополя. По якôмсь часѣ доручивъ пальотникъ трете письмо такожь въ тôй самôй справѣ спадку Матвѣеви; теперь не мавъ Матвѣй чимъ заплатити, взявъ отже фантъ и заставивъ въ коршмѣ за 18 кр. Съ тымъ письмомъ пôйшовъ Матвѣй до писаря и тутъ довѣдався на свôй жаль, що цѣлый спадокъ выноситъ 7, выразно сѣмь кр. в. а., и то еще тыхъ сѣмь крейцарôвъ маютъ бути роздѣленѝ на трое для молодшои сестры и брата. Дальше довѣдався Матвѣй зъ того письма, що на тую суму треба квитъ писати, а ôнъ не умѣе... Бѣда съ спадкомъ! — хоче его зречись, але люде кажутъ, що не можна. Выбераесь Ма-

твѣй по разъ третій до Тернополя, $2^1/_2$ милѣ, тратитъ день и съ ничимъ вертає, бо „грошѣ еще не прійшли“. Теперь Матвѣй въ страху, щобы пальотникъ знову не принѣсъ письма и не казавъ собѣ 18 кр. заплатити. Бѣдный Матвѣй — нещасливый зъ своимъ спадкомъ! Заплативъ три разы по 18 кр., три дни стративъ въ Тернополи настоявшись и намерзшись пôдъ канцеляріями — а за що?.... За 7 кр., котрѝ „выфасує“ до роздѣлу на 3 части, якъ заплатитъ якому писареви еще зъ кôлька шôстокъ за написанье квита!

Ôтписы дотычныхъ актôвъ ось якъ звучатъ: L. 5334. C. k. Dyrekcya zakładu karnego dla mężczyzn we Lwowie. Do świet. c. k. Sądu pow. m. d. w Tarnopolu. Odezwą odnośnie do tutejszej odezwy z dnia 20 kwietnia 1880 l. 1039 zawiadamia się Sw. sąd uprzejmie, że pozostałe efekta po zmarłym tu więźniu Zając vel Hałuszczak Nikol dnia 22 lutego 1881 przez publiczną licytacyę sprzedane zostały. Uzyskaną ztąd kwotę siedem ct. w. a. przesyła się świetnemu sądowi pod ·/. do dalszego postępowania i uprasza się o rychłe nadesłanie potwierdzenia z otrzymanej kwoty. Lwów, 22 Marca 1881. C. k. dyrektor Hajdajewicz m. p., c. k. zarządca Macuśkiewicz m. p. — Poleca się głównemu urzędowi podatkowemu jako depozytowemu w Tarnopolu, aby kwotę 7 centów do art. 152 przyjętą pobrał i Matwijowi Zając z Czerniechowa za kwitem wydał. C. k. Sąd powiatowy. Tarnopol 1 Kwietnia 1881.

— **Въ Станиславовѣ** постановивъ п. Абрагамъ Гальпернъ, тамошный обыватель и членъ рады повѣтовои, въ памать вѣнчаня Архикнязя Рудольфа основати власнымъ коштомъ дôмъ и помѣстити въ нѣмъ на вѣчнѝ часы дешеву кухню для убогихъ безъ рôжницѣ вѣроисповѣданя.

— **Въ Кримѣ** выбухли непорядки противъ жидôвъ въ 5 мѣстахъ и 37 селахъ. Народъ допускаєсь ексцесôвъ въ тôмъ пересвѣдченю, що воля царя — выгнати жидôвъ зъ Россіи. Народъ забирає жидамъ худобу, домы и шинки валитъ и машины всѣ розбиває.

— **Въ Кієвѣ** ôтбувся дня 1 л. червця с. р. передъ судомъ военнымъ процесъ противъ участникамъ антижидôвскихъ розрухôвъ. Зъ помѣжь обжалованыхъ 16 засуджено, а 7 увôльнено; головного руководителя розрухôвъ Пропорцева засуджено на $3^1/_2$ лѣтъ вязницѣ и на утрату всякихъ правъ, трехъ на $1^1/_2$ лѣтъ вязницѣ, ôсьмохъ на 2 мѣсяцѣ, а чотырехъ на 3 тыжднѣ.

— **Въ Ростовѣ** надъ Дономъ появились сими днями проклямаціи, взываючѝ народъ, щобъ звернувъ теперь свою борбу зъ жидôвъ на панôвъ-властителѣвъ. Межи робôтниками панує великій неспокôй и грôзне успосôбленье, такъ що и полиція не має силы перешкодити дальшому ширеню проклямацій.

— **О урожаю сегорôчнôмъ** въ Россіи надходятъ добрѝ вѣсти. Въ многихъ губерніяхъ сподѣваются навѣть дуже добрыхъ жнивъ. Натомѣсть зъ Нѣмеччины доносятъ, що засѣвы зъ причины посухи не показуютъ на щасливѝ жнива.

— **Зъ Скалы.** Вп. Гавріилъ Горецкій, укôнченый богословъ, выучивъ мѣщанъ скальскихъ обого пола хорального спѣву зъ нотъ. Съ початкомъ лютого с. р. розпочавъ учити, а до нынѣ допровадивъ до того, що мѣщане спѣваютъ зъ нотъ не тôлько службу Божу и иншѝ церковнѝ пѣснѣ, але такожь квартеты пѣсень народныхъ. Ôтъ 5 недѣлѣ посту, коли по разъ первый цѣлу службу Божу мѣщане пôдъ его проводомъ зъ нотъ заспѣвали, зачалися люде такъ горнути до церкви, що не тôлько все цѣла церковь переповнена, але и цвинтарь народомъ набитый. А коли дня 10 мая въ честь вѣнчаня арх. Рудольфа ôтбувся въ Скалѣ концертъ на дохôдъ новои мурованои церкви, котра сего року бляхою буде покрыватися, то мѣщане мали тую потѣху видѣти своихъ сынôвъ и доньки беручихъ разомъ съ тамошною и посторонною интелигенціею удѣлъ въ спѣвѣ въ всѣхъ 4 голосахъ. Въ тыхъ концертовыхъ квартетахъ списалися такъ хорошо, що всѣ многочисленно зъ цѣлои окрестности зôбранѝ гостѣ грôмкими рукоплесканями заявили свою радôсть и здивованье. Кромѣ того появився въ кôлька днѣвъ по концертѣ одинъ благородный мужъ, не желаючій выявленя свого имени, у приходника о. Костецкого, и выражаючи повне признанье для хорального спѣву, зложивъ на будову новои церкви 800 зр. Пôдписанѝ почуваются до милого обовязку прилюдно подякувати Вп. Горецкому за его щирѝ труды, котрѝ посередно принесли такъ щедрый даръ на будову церкви! Давбы Богъ, щобы наша Русь якъ найбôльше такихъ богословôвъ выдавала, котрѝ бы часъ передъ рукополаганьемъ на такъ пожиточнѝ дѣла для церкви и нашого народу обертали, якъ Вп. Г. Горецкій. *Сим. Овадюкъ*, бурмистръ Скалы; *Анд. Прокоповичъ*, староста церковный и радный; *Ник. Лотоцкій*, секретарь; *Вас. Кравчикъ*, цехмистръ мулярôвъ.

— **Для Виктора Гуго** задумали Французы поставити еще за житя величавый памятникъ въ Парижи. Въ тôй цѣли завязався вже ôтповѣдный комитетъ пôдъ проводомъ п. Людвика Блянка.

— **Джума** въ Мезопотаміи не устає. Якъ доносятъ новѝ вѣсти, занепокоила она дуже поблизькихъ мешканцѣвъ, такъ що россійске правительство выдало въ тôмъ взглядѣ комуникатъ, въ котрôмъ говоритъ о предпринятыхъ мѣрахъ противъ тои страшнои заразы. Двѣ осады, въ котрыхъ забирала джума много жертвъ, спалено.

— **Число газетъ въ Парижи** выноситъ 1.264, межи котрыми есть 195 часописій политичныхъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Накладомъ редакціи „Батькôвщины“ выйшла трета часть Руского правотаря народного — **„Войскова такса“** (установлена закономъ зъ 13 червня 1880). Написавъ *„Харко Таранъ.“* Книжочка обôймає 34 стор. и коштує 10 кр., съ пересылкою 12 кр.

Мы вже мали случайнôсть при згадцѣ о двохъ попередъ выданыхъ книжочкахъ „Руского правотаря“ („О онѣкунахъ и кураторахъ“ и „Новый податокъ грунтовый“), звернути нашу увагу на велику важнôсть сего выдавництва для руского народа. До чого не могло съ успѣхомъ взятись яке наше товариство просвѣтие, взялась до того „Батькôвщина“. Але „Батькôвщина“ робитъ тôлько одну часть дѣла, т. е. выдає правотарь — друга часть дѣла, т. е. ширити его мѣжь народъ спадає вже на нашихъ интелигентныхъ Русинôвъ: священикôвъ, учителѣвъ, урядникôвъ и др. Ред. „Батькôвщины“ заповѣдає, що приготовляє до друку дальшѝ книжочки: „О пожичкахъ“, „Уставы про будовы желѣзниць и вывлащуванье грунтôвъ“, „Уставы о заразѣ худобы“, „Про ординаціи выборчѝ“, „О спадщинахъ“ — якъ бачимъ о самыхъ дуже важныхъ справахъ, дотыкаючихъ нашъ народъ. Еще разъ повторяємо — нашѝ интелигентнѝ Русины повиннѝ дуже ревно занятись ширеньемъ „Правотаря“ мѣжь народомъ, бо коли народъ пôзнає, якѝ ôнъ має права, не дасться такъ якъ доси кривдити всякимъ кровопійцямъ: секвестраторамъ, колектантамъ, писарямъ и тымъ подôбнымъ комисарямъ „великого колѣна“. „Правотаря“ замовляти треба въ ред. „Батькôвщины“ во Львовѣ, пляцъ Галицкій, ч. 15.

Всячина.

— **Молодець незвычайныхъ розмѣрôвъ тѣла.** Въ немалôмъ клопотѣ находився недавно кондукторъ желѣзницѣ на стаціи въ Барцо, коли прійшлось ему умѣстити одного проѣзжого въ другôй клясѣ вагону. 22-лѣтный той молодець не мôгъ ніякъ влѣзти въ дверѣ, такъ що кондукторъ мусѣвъ призначити для него мѣстце на отвертôмъ пакунковôмъ возѣ. Цѣкавый той панокъ важитъ ни менше ни бôльше, тôлько 210 кильограмôвъ, а объемъ его тѣла выноситъ надъ три метры.

— **Надгробна напись.** На цвинтари одного англійского мѣсточка вырытѝ на однôй могильнôй плытѣ слѣдуючѝ слова: Тутъ спочиває Кляра Шмитъ, жена Джонъ Шмита, рѣзьбяря. Сей памятникъ, зробленый нимъ въ память своеи жены, може въ кождый часъ служити за взôръ его роботы. Памятники того рода стоятъ ôтъ трехсотъ до чотырехсотъ долярôвъ.

Спростованье.

Въ минувшôмъ числѣ запытували мы, на основѣ донесеня, чому рускѝ катихиты львôвскихъ школъ не зарядятъ, щобы рускѝ дѣти ходили въ недѣлѣ и свята до рускои церкви, а не разомъ съ польскими дѣтьми до костелôвъ? Мѣжь иншими рускими катихитами вчинили мы той закидъ и о. Лопатыньскому, сотрудникови Успеньскои церкви. Ошибочно насъ повѣдомлено, що о. Лоп. есть катихитомъ въ школѣ Доминиканьскôй, коли тымчасомъ есть ôнъ катихитомъ при дѣвочôй школѣ ôрменьскôй. О тôлько отже поданый ошибочно фактъ простуємъ, не ôткликуючи однакожь того закиду, що не тôлько о. Лопатыньскій, але всѣ рускѝ катихиты львôв. нар. школъ (чи задля перетяженя иншими обовязками, чи зъ легковаженя) не сповняютъ свого обовязку катихитôвъ рускихъ такъ, якъ се всюда сповняютъ польскѝ катихиты. Quod erat demonstrandum!

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** 152) Дост. Дирекція общого рôльничо-кредитового заведеня для Гал. и Буков. книжочку щадничу на 300 зр.; 153) Всч. о. Кунцевичъ Іоанъ свящ. зъ холмскои епархіи зъ жертвъ зôбраныхъ въ Краковѣ: ôтъ Преосв. епископа краковского Дунаевского 15 зр., ôтъ Высокопов. графа Шептыцкого 25 зр., ôтъ свѣтл. магистрату на Пôдгôрю 25 зр., ôтъ Вп. пп. урядникôвъ гипотечного банку 14 зр., ôтъ дост. товариства кредит. 14 зр., ôтъ Всеч. о. ректора колегіи Єзуитôвъ 10 зр., ôтъ дост. касы ощадности 10 зр., ôтъ Всч. о. Дичека зъ Липника 6 зр. 10 кр., ôтъ Всесв. о. дра Черлюнчакевича проф. догматики 5 зр., ôтъ Всч. о. провинціяла оо. Єзуитôвъ кромѣ пропитаня и гостинного двомѣсячного удержаня квестаря 5 зр., ôтъ Высокопов. графа Баденѣго 5 зр., ôтъ Вп. п. Лущкевича 5 зр., ôтъ Всч. панѣ Дембовскои 5 зр., ôтъ Впов. п. президента мѣста дра Зыбликевича 5 зр., Вп. п. Попеля 5 зр., Вп. п. дра Хмѣлецкого 5 зр., Всч. п-ѣ Бжозовскои 5 зр., Всч. о. Мидовича 5 зр., ôтъ Всч. оо. В. С. 5 зр. и С. П. 5 зр., ôтъ чотырехъ Вп. пп. НН. и одного нечитальнымъ письмомъ пôдписавшогося по 5 зр., ôтъ Вп. п. Фльорчика въ Всковѣ 4 зр. 82 кр. — по 3 зр. жертвовали П. Т.: Любомирска М., Ваневска, Томковичь Мар., Грачиньскій зъ Яворника и Н. Н. — по 2 зр. П. Т.: Самельсонъ, Дембицкій, дръ Карлиньскій, Собаньска, Шубертъ, дръ Коперницкій, Марекъ, Онишкевичь М., Утыньскій Петро, Школа пôдвавельска, Сершори Едвардъ, Шлезингеръ, Магдал. Новацка, О. Михальскій зъ Шпитковець, Черлюнчакевичь судія, Н. М., Ф. С. и трехъ пп. Н. Н. — по 1 зр.

(Дальше буде)

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ
найстарша торговля почтовыми посылками поручає
нето $4^3/_4$ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну
Каву Багія за 5·70 зр.
нето $4^3/_4$ клгр. найдобôрн. грубозерн.
Каву Ява за 6·88 зр.
включно съ опакованьемъ и оплатою цла на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гвантуєся. Цѣнники franco.

Анонсы принимає для всѣхъ часописій австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ Експедиція анонсôвъ **РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни*, Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничитъ въ *пересыланю* всякихъ *оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.*

ВАРСТАТЪ МЕХАНИЧНЫЙ
ГЕНРИКА ЄНИ
(H. JENY)
ул. Жовкôвска, ч. 74, во Львовѣ,
принимає всякѝ репарація машинъ и знарядôвъ рôльничихъ, якъ такожь посередничитъ при закупнѣ и продажи новыхъ и уживаныхъ машинъ.
Можна набути такожь слѣдуючѝ знаряды господарскѝ: **Паровѝ машины, Льокомобилѣ, Молотѣльнѣ, Кираты, Жниварки, Косѣвники, Екстернаторы, Плѣвники, Обгортачѣ** и т. д., и т. д. (4—?)

Der Pain-Expeller
mit „Anker“
есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

МАТІСО
впрыскованя и капсôлки
въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручає **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**
К. Крижановского.
Фляшка впрыскованя 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.
Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (5—?)

Послѣдне запрошенье передъ тягненьемъ
до вспôвучасти въ шансахъ выграня на великôй льотеріи грошевôй, гвантованôй черезъ **самостôйне мѣсто Гамбургъ**, въ котрôй
9 мил. 324.080 марокъ въ зол.
въ протягу кôлькохъ мѣсяцѣвъ **напевно** мусятъ бути выгравѝ.
Новый плянъ игры, подѣленый на 7 клясъ, мѣститъ межи 100.000 льосôвъ **51.700 выграныхъ**, именно ев.
400.000 марокъ,
а ôтдѣльно

1 выгр.	à M.	250,000	5 выгр.	à M.	8000
1 „	à M.	150,000	3 „	à M.	6000
1 „	à M.	100,000	54 „	à M.	5000
1 „	à M.	75,000	5 „	à M.	4000
1 „	à M	50,000	105 „	à M.	3000
2 „	à M.	40,000	263 „	à M.	2000
3 „	à M.	30,000	12 „	à M.	1500
4 „	à M.	25,000	2 „	à M.	1200
2 „	à M.	20,000	631 „	à M.	1000
12 „	à M.	15,000	873 „	à M.	500
1 „	à M.	12,000	1,050 „	à M.	300
24 „	à M.	10,000	28,860 „	à M.	138
			и т. д.		и т. д.

Перше тягненье означено урядово и неôткликано на день
15 и 16 л. червня 1881,
до чого стоитъ
одинъ ориг. льосъ тôлько 6 мар. або $3^1/_2$ зр. в. а.
половина ор. льосу „ 3 „ „ $1^3/_4$ „ „
чверть ориг. „ „ $1^1/_2$ „ „ 90 кр. „
Оригинальнѝ тѝ льосы, гвантованѝ черезъ правительство за присланьемъ грошій або за переказомъ высылаю до найдальшихъ мѣсть franco. Незначнѝ сумы можна надсылати такожь въ маркахъ почтовыхъ.
Дôмъ Штейндекера въ короткôмъ часѣ выплативъ своимъ интересантамъ **великѝ выгранѝ на марокъ 125.000, 80.000,** бôльше по **30.000, 20.000, 10.000** и т. д., черезъ що причинився много до щастя численныхъ родинъ.
Вкладки суть въ порôвнаню до великихъ шансъ дуже незначнѝ, и можна лише поручити таку пробу щастя.
Кождый участникъ одержує при замовленю урядовый плянъ, зъ котрого можна пôзнати такъ подѣлъ выграныхъ на ôтповѣднѝ клясы, якъ такожь дотычнѝ вкладки, а по тягненю офиціяльнѝ листы выграныхъ.
Выплата выграныхъ слѣдує завсѣгды точно пôдъ гваранціею правительства и може бути выповнена або прямымъ пересланьемъ, або на жаданье интересентôвъ черезъ мои союзнѝ ôтношеня по всѣхъ бôльшихъ мѣстцяхъ Австріи.
Замовленя зволитъ всякій ôтворотною почтою съ повнымъ довѣріемъ высылати до **рекомованои старои фирмы**
Josef Steindecker, (1—3)
Bank- & Wechselgeschäft, Hamburg.
P. S. Дôмъ Іосифа Штайндекера — всюды **звѣстный яко солидный и точный** — не потребує надзвычайныхъ рекламъ; залишаємо ихъ отже, на що звертаєся увагу ВП. Публичности.

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881 18—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ иножевѝ, поправленѝи патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навивається.
Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Реванія, Принцесъ, Експресъ.
Гваранція 5-тилѣтна.
Раты тыждневѝ по 1 зр.
Замѣна и спеціяльнѝ направы.
Човенка, части складовѝ, иглы и олива.
Поручає
ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ
механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.
Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 41. Львôвъ, Середа 27 мая (8 червця) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Щедрôсть польска.

(*Конець.*)

Чи по такôмъ незвалимôмъ доказѣ можна ôтъ насъ серіозно жадати, щобы мы заглублювалися въ анализу всѣхъ прочихъ „статистичныхъ“ циферъ въ Polit. Corr. поданыхъ?

О цифрѣ стосунковôй 100—133, котру мы тутъ освѣтили и на пôдставѣ простыхъ, кождому доступныхъ датъ статистичныхъ освѣтити могли, — мôгъ прецѣ єи композиторъ мати бодай малу обаву, що — анужь кто, маючи потрѣбнѝ даты конскрипційнѝ, схоче перерахувати? Колижь той чоловѣкъ чи департаментъ мавъ на стôлько вытерте чоло, що и тутъ ôтважився на фалшерство, то якужь можутъ мати вартôсть цифры рускихъ, польскихъ, нѣмецкихъ школъ, буцѣмъ то существуючихъ черезъ тогожь композитора поданыхъ, — цифры, о котрыхъ авторъ добре знавъ, що для ихъ сконтролёваня черезъ особы по за бюрами кр. рады школьнои стоючѝ, ніякихъ матеріялôвъ, ніякого средства до теперь нема. Здаєся, що окрôмъ тои уваги непотрѣбно дальшого доказу на тоє, що всѣ тѝ цифры суть фалшивѝ и що поки разъ вже *въ интересѣ авторитету ц. к. властій* не буде оголошеный поименный списъ тыхъ громадъ и школъ, въ котрыхъ выкладовый языкъ єсть рускій, списъ, котрый черезъ публику буде мôгъ бути провѣреный, — доти всѣ подôбнѝ комуникаты будь въ Politische Corr. будь въ Gazet-ѣ lwowsk-ôй такъ теперь, якъ и на будуще оголошуванѝ, — мы маємо право уважати и назвати ложными.

Що по высше выказанôй шахерцѣ шкода слôвъ тратити о аргументаціи Czas-у и Gaz. Narodow-ои, до якои имъ той комуникатъ Pol. Corr. послуживъ противъ „żalom Rusinów“, — се намъ може дотычнѝ редакціи схотятъ добровôльно признати. О таке признанье впрочѣмъ мы не убѣгаємось; мы волимо єще въ коротцѣ освѣтити — безъ взгляду на згаданѝ ложнѝ цифры — той радою школьною въ пôвурядовыхъ комуникатахъ ôтъ кôлькохъ рокôвъ, а то не безъ заднои мысли, высуваный фактъ, що школъ, котрѝ бы по уставѣ повиннѝ мати выкладовый языкъ выключно рускій (рада шк. твердитъ, що маютъ) — єсть дѣйстно значно бôльше въ стосунку до школъ легально-польскихъ, анѣжь бы то пôсля стосунку числа руского до польского населеня выпадало. Отже той неправильный стосунокъ существує у насъ дѣйстно; однакожь, а говоримо се не безъ пôдставы, существує ôнъ не зъ ласки рады школьнои, але помимо а навѣть (якъ се згаданѝ критики пôвурядовѝ доказуютъ) противъ найлѣпшои волѣ рады школьнои. Єсть се по просту наслѣдство бôльшои офѣрливости рускихъ громадъ на цѣли школьнѝ, въ порôвнаню съ польскими громадами; а заразомъ незатертый єще черезъ раду школьну слѣдъ цивилизаційнои дѣятельности руского духовеньства зъ того часу, коли тоє духовеньство управляло народными школами намѣсть теперѣшныхъ цивилизаторôвъ. Доказомъ того єсть выказъ статистичный народн. школъ зъ лѣтъ 1868—1869, черезъ саму раду шк. выданый, отже навѣть зъ польскои стороны непôдозрѣный*). Сама рада шк. въ тôмъ справозданю признає, що розпочавши свою дѣятельнôсть доперва въ р. 1868, не могла дотеперь, а именно въ рокахъ 1868—1869 ніякъ єще вплынути на станъ школъ народныхъ, якій ôтъ духовного инспектората обняла; зъ чого ясно, що долученый выказъ статистичный показує тоє, щó въ справѣ школьництва зроблено передъ радою школьною, черезъ духовеньство. Отже пôсля того выказу було школъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ — 1293; съ рускимъ и польскимъ — 67; съ польскимъ 1055; съ нѣмецкимъ 61.— Видно зъ тыхъ циферъ, що рускихъ школъ и тогды вже було значно бôльше ôтъ польскихъ; и що именно, хоть якъ знаємо, „по стосунку грек. кат. до римск. кат. населеня, на 100 рускихъ школъ повиннобы и тогды було бути 108 польскихъ, — то тымчасомъ припадало на *ôтворотъ*“: на 100 школъ польскихъ выпадало — horrendum! — **129** рускихъ школъ.

И не було въ тôмъ жаднои а жаднои заслуги кр. рады школьнои!

Колижь, якъ бачимо зъ минувшорôчныхъ циферъ, рускѝ громады помимо шиканованя ихъ польскими выкладами въ своѣй офѣрливости не уставали, бо въ чисторускихъ громадахъ (се признає implicite Polit. Corr.) єсть теперь школъ 1645*), отже за 12 лѣтъ о близько 300 (по 25 школъ рôчно!) бôльше якъ въ р. 1868, — то офѣрливôсть чисто-польскихъ громадъ спромоглася за той самъ часъ ледво не на цѣлыхъ 100 школъ (по 8 школъ рôчно!)

Тутъ, въ тыхъ чисто польскихъ громадахъ и повѣтахъ яке бы то було поле до енергичнои дѣятельности школьныхъ властій автономичныхъ! Ба, але до такои дѣйстно продуктивнои дѣятельности, до сотвореня чогось зъ ничого, до такои дѣйстно цивилизаційнои мисіи требабы не на жартъ приложити и головы и рукъ, — а то далеко труднѣйше, анѣжь въ заложеныхъ рускимъ народомъ, отже существуючихъ и безъ польскои ласки школахъ, пропагувати польскій патріотизмъ и польскій языкъ.

Тои польскои щедрости рускій народъ вже має до сыта! *Он.*

*) Sprawozdanie Rady szk. kr. o stanie wychowania w kraju w r. 1868—1869. Lwów, 1871.

*) Съ якимъ, легальнымъ чи нелегальнымъ языкомъ выкладовымъ, то друга рѣчь!

О потребѣ розвою ремесла въ Галичинѣ.

(Пише *В. Нагôрный*, архитектъ въ Цириху.)

(*Дальше.*)

Коломыйска филія тов. им. Качковского задумала, якъ вже высше сказано, побудовати великій дôмъ, въ котрôмъ малибы мѣститися бурса для школярѣвъ, бурса ремесленна, читальня, театръ, крамницѣ и въ кôнци дôмъ заѣздный; се булобы бôльше або менше все, чого филіи потреба. Що до финансовои стороны все тоє навѣть досыть практичне, однако що до моральнои вартости проєктъ сей по моѣй думцѣ не має права существованя. Бурса чи бурсы основанѝ для молодыхъ хлопцѣвъ не маютъ ніякои звязи моральнои съ заѣзднымъ домомъ и реставраціею, находячоюся въ тôмъ домѣ. Се знаємъ зъ досвѣду, бо були такожь колись молодыми школярями. Пригадую собѣ школу въ селѣ Г. Ся святыня науки стояла недалеко коршмы, куда нашь учитель досыть часто заглядавъ. Мы хлопцѣ выучивши азбуку не занедбували ити слѣдомъ свого учителя, приносили въ флящинахъ ôтъ чорнила горѣвки, ну и честувались, ажь поки не попилися. Зъ початку розпочинали бôйку на жарты, а ôттакъ и на правду, а що одѣжь на насъ була зъ руского полотна а нашѝ руки єще за слабѝ, щобъ єи подерти, то мусѣли книжки падати жертвою нашои буйнои фантазіи, и кто знає, чи не запалилибы були єще й святынѣ науки, наколибы тростина наспѣвшого учителя не була насъ охолодила. Впрочѣмъ коршмарѣ коршмарями, кто ихъ не знає, будь ласка прочитати допись зъ Товстого въ 5 Ч. „Батькôвщины“. Однакъ наведеными словами я не хотѣвъ сказати, що учителѣ не повиннѝ посѣщати реставраціи, они собѣ свобôднѝ люде, коли сповнили свôй обовязокъ въ школѣ, они повиннѝ навѣть сходитися для вымѣны мысли такъ съ товаришами якъ и другими людьми, але все тоє якось не добре выпаде, наколи бурсаки держанѝ пôдъ примѣрною дисциплиною будутъ бачити учителя выходившого зъ клясы и звернувшого въ реставрацію; — рôжно впрочѣмъ на свѣтѣ буває. Дôмъ заѣздный то рѣчь одна, а бурса чи школа рѣчь друга; тамъ сходятся люде зрѣлѝ съ сильнымъ характеромъ, а тутъ лѣтороcти

Образочокъ безъ рамочокъ.

(Зъ нашого конскрипційного архиву.)

(*Конець.*)

Першимъ подвигомъ нашого рицаря було: тверда постанова, черезъ чимъ разъ рѣдше и коротше ôтвѣдуванье родинного мѣста дôйти систематично ажь до цѣлковитого забутя на него, хочь то мало збутися навѣть малою жертвою: утратою тои дуже-дуже невеличкои пріятности, побуваня въ батькôвскôй хатѣ.

Другій подвигъ бувъ нерôвно значнѣйшій. Ивась постановивъ ôтмѣнити своє прôзвище въ дусѣ правдивои шляхотности и рицарства. О кôлько-жь то єго бѣдна голова натрудитися мусѣла въ тôй тяжкôй пробѣ шляхотности. Кôлько то шляхотныхъ прôзвищъ рôжнои довгости, съ рôжными початковыми буквами перебѣгало въ тôй шляхотнôй ривализаціи о славу и значенье. Но нашь Ивась заявивъ тутъ свôй твердый, самостôйный характеръ. Ôнъ уперто позôставъ при буквѣ *М.* До неи мавъ ôнъ домотати правдиве лицарске прôзвище. Вже якъ готовымъ выдалося єму прôзвище: Motowiliński, ушляхотнене такъ шляхотными устами шляхотнои дамы! Но коли ôнъ єго чи то голосно чи въ дусѣ повторявъ, щобы переконатися, чи нема въ тôмъ названю якои нешляхотнои диссонанціи, пекельный духъ докладавъ заєдно: „de Мотовило“, спускаючи „и“ въ кôнцевôмъ „ило“ до найнизшои скалѣ. Такъ ôткинувъ Ивась съ досадою прôзвище Motowiliński помимо єго ушляхотненя. Задача зробилася нашому рицареви ясна. Теперь значило всяку память Мотовила съ єго грубымъ „и“ ôтдалити. Борба завзята злющому демонови була выповѣджена. И зъ такои то вôйны выйшовъ нашь рицарь побѣдоносно. Результатъ кольосальный, рôвнаючійся тріюмфови. Рицарь новый пôдъ названьемъ: Mątowicki явився на свѣтѣ. О кôлько шляхотности лежало въ тôмъ прôзвищу! Те „Mą“ съ єго деликатнымъ, шляхотнымъ носовымъ звукомъ, такъ дуже пôдходячимъ пôдъ француске. И демонъ по такôмъ подвизѣ рицарства затихъ, скапитулювавъ — на завсѣгды!

То бо не конець єще єго шляхотныхъ подвигôвъ. Тому спѣшѣмъ за нимъ дальше на єго рвучôй шляхотнôй карієрѣ.

Отже и здыбаємо єго въ новôй фазѣ житя, где ôнъ намъ представляєся яко Jan Mątowicki, alumnus gr. k. seminarium (въ авторизованôмъ нѣмецкôмъ переводѣ: Johann Mątowicki, gr. kat. Seminarzögling.)

„А-а!“ „е-е!“ „і-і!“ „о-о!“ — чую якъ здивованѝ крикнете зô всѣхъ бокôвъ, въ рôжнѝ тоны, съ придыхомъ и безъ придыху. То знову: „овъ!“ „ото!“ „такъ!“ „чи може бути?“ „диви“! и т. д. А „всесвѣтлѣйшѝ“ консисторіи чуючися яко высоко-руско-національно-патріотичнѝ доткненѝ въ „всечестнѣйшôмъ“ патріотизмѣ въ „высокопреподобнôмъ“ обуреню вже мало не кидаютъ анатему: „якъ смѣє.... мы малибъ такого ренегата пріймати до семинаріи? мы?...“

Успокôйтеся любѝ! Я такъ щасливый, що можу дати вамъ цѣлковите объясненье въ сѣй справѣ. Тôлько по малу. А передъ всѣмъ все по старшинѣ...

Отже! Всесвѣтлѣйшѝ! не ôтносѣтъ того докору до себе. То не за теперѣныхъ консисторій дѣялося. Теперѣшнѝ консисторіи не чуютъ вже въ собѣ тôлько шляхоцкои крови якъ давнѝ. Звелася, звелася шляхоцка кровь въ нашихъ консисторіяхъ. За народнымъ духомъ чисто спростонароднѣли. Та що казати? Кто то не знає, що нашѝ консисторіи теперѣшнѝ навскрôзь народно-демократично-либеральнѝ?...

Що нашь рицарь выбравъ духовну карієру, — то не буде намъ такимъ страшнымъ дивомъ, коли тôлько належито зъорієнтуємося въ тôмъ часѣ, коли се дѣялося! О, тогды було инакше! Станъ духовный не уважався такимъ нешляхотнымъ! Але где! Ôнъ бувъ, сказатибъ, трабантомъ, неôтступною тѣнію правдивого шляхоцтва! Вправдѣ була и тогды въ звычайныхъ припадкахъ якась невеличка рôжниця межи księdzem rzymsko-katolickim a grecko-katolickim. Но то въ звычайныхъ припадкахъ, не въ такихъ якъ нашь. Но завше таки узнавався той станъ якбы шляхоцкимъ хочь не зъ титулу роду, то зъ титулу затрудненя. Бо й по правдѣ! Чи то не була шляхотна роля: учити темныхъ пошанованя права старшихъ, учити ихъ бути вдячными за всякѝ добродѣйства? А где жь зберались тѝ лучѣ свѣтлои науки, — не въ шляхоцтвѣ? Кто бувъ такимъ вѣрнымъ репрезентантомъ тои найшляхотнѣйшои науки: що належится и якъ належится, — нешляхоцтво? Такъ, плебаніи мали бути формами обезпечаючими твердынѣ шляхоцтва, якими були дворы!

Тожь не судѣтъ несправедливо нашого рицаря. Ôнъ выбравъ природну дорогу до свого дальшого ушляхотненя. А за якѝсь народнѝ диференціи тогды мало кому и снилося, to było wszystko Polska.

А впрочѣмъ — що тутъ и говорити. Пророцтво мѣщанъ мало збутися: нашь рицарь мавъ бути „ксёндзомъ“!

Е! коли бъ старый Мотовило бувъ бôльше призбиравъ гроша ôтъ того, що єго вытрясъ (а щиро до чиста вытрясъ), зъ своихъ мошонокъ на ушляхотненье свого сына, тогды... Кто то знає?... Може бы бувъ сынъ выбравъ якій найшляхотнѣйшій завôдъ! А такъ!... пророцтво

слабй, котрыхъ може одинъ повѣвъ вѣтру зломати. О подѣлѣ дому такъ, щобы одно другому не мѣшало, не ма що й говорити; на паперѣ дасться тое легко зробити нарисувавши два входы въ противположеныхъ стѣнахъ, але въ практицѣ трудно буде той подѣлъ зробити; сама мысль ученика, що ôнъ жіе пôдъ однымъ покровомъ съ коршмою, производитъ на него некористне впечатлѣнье.

Попередно споминаючи о проектѣ коломыйскои филіи принимавъ я слова „ремесленна бурса“ за ремесленну школу, но може бути, що внескодавець мавъ на мысли не школу а тôлько въ школярскôмъ языцѣ такъ звану „станцію“ для хлопцѣвъ, котрй бы ходили учитися ремесла до майстрôвъ „кулаковои“ методы; отже коли бъ така була провôдна думка, то спаси Бôгъ за ню. Хлопець терминаторъ дôстане ôтъ майстра по при кулацѣ помешканье, кусень хлѣба и борщу якъ ôтнесе жидови роботу, а якъ добрый майстеръ, то дасть еще и двѣ каплѣ горѣвки „заморити хробака“, якъ то кажутъ; таке благодѣяніе, якъ даванье станціи для терминаторôвъ совсѣмъ злишне, на тôмъ тôлько майстеръ выграе, а хлопця не охороните ôтъ злого вплыву. Бурса не въ станѣ при такихъ условіяхъ приневолити хлопця, сидѣвшого цѣлый день въ майстернѣ старого стилю, выкинути зъ думки сего, чого ôнъ тамъ наслухався и чому надивився. Дарма рѣчь, у него тое останеся далеко глубше, анѣжь слова надзирателя бурсы.

Що ремесло потреба у насъ розвивати, то кождый признае; а наколи признаемо потребу тогожь и годимося на впровадженье тои думки въ житье, мусимо покинути покутье, старе негôдне до поступу ремесло, а зачати розводити таке, котре булобы по перше користне для нашого краю, а по друге, котре булобы въ станѣ съ часомъ стати на рôвнѣ съ ремеслами народôвъ захôднои Европы. Для осягненя тои цѣли потрѣбна ремесленна школа по образцю подôбныхъ школъ захôднои Европы, зреформована пôсля нашихъ потребъ. Кулакъ и друкъ мусятъ уступити слову и систематичнôй науцѣ.

Щобы довше не мучити читателя теоріею и не наводити фактôвъ для гдекого може бути непріемныхъ, перейду до самыхъ системôвъ школъ ремесленныхъ. Въ захôднôй Европѣ существуютъ три системы ремесленныхъ школъ, и такъ: перша, пôсля котрои ремесленне образованье починаеся вже въ народныхъ школахъ, въ Даніи н. пр. въ дитячôй школѣ (Kinderschule); друга по укôнченю народнои школы, а то тôлько теоретично, практично же у майстрôвъ; трета система, пôсля котрои укôнчивши народну школу хлопцѣ або дѣвчата занимаются теоретично и практично въ однôмъ и тôмъ самôмъ заведеню. Розôбравши тй 3 наведенй системы хоть поверховно бачимо, що перша система тамъ дасться съ користію приложити, где бôльшôсть людности ремесломъ жіе, якъ въ Парижи, Лондонѣ, Менчестрѣ и т. п. Въ Даніи н. пр. зачинаютъ учити ремесла въ дитячихъ школахъ забавками, якъ вырѣзованьемъ рôжныхъ формъ въ паперу, плетеньемъ кошикôвъ зъ шнуркôвъ, ставляньемъ домикôвъ зъ деревяныхъ цеголъ и т. д.; мало помалу дитина приучуеся то сего то того, зачинае задумоватися надъ тымъ, що робитъ, а поступивши въ народну школу може вже гдеякй тяжшй рѣчи робити тогожь самого производства, якимъ занималася въ дитячôй школѣ. Съ прибуваньемъ силъ физичныхъ и умысловыхъ розвиваеся и чиннôсть еи въ ремеслѣ такъ, що по укôнченю народнои школы хлопець або дѣвчина можутъ взятися до того ремесла у майстра (перейшовшого таку саму школу), котре имъ сподобаеся, и до котрого чуются бути способными. Кто знае провôдну идею, програму и недостатокъ ôтповѣдныхъ фаховыхъ учителѣвъ и майстрôвъ у насъ, той згодится со мною на тое, що для насъ тая метода ученя ремесла не дасться примѣнити. О неôтповѣдности другои системы школъ ремесленныхъ въ Галичинѣ указавъ я при бурсахъ ремесленныхъ. Пôсля моеи думки третя система образованя ремесленного заслугуе найбôльше на увагу, длятого, бо она лучитъ теорію съ практикою, и се власне найважнѣйша причина, для котрои ся система найбôльше уживаеся. Всякй правила теоретичнй найпевнѣйше останутся въ памяти ученика, наколи ôнъ сейже часъ пôдъ проводомъ того самого учителя, ôтъ котрого сю теорію тôлько що почувъ, примѣнитъ еи въ практицѣ. Нашй ôтношеня вымагаютъ доповненя сеи системы, а именно такъ, що ученики повиннй кромѣ науки ремесла теоретичнои и практичнои такожь побирати загальне образованье и выхованье, с. е. ученики повиннй бути пôдъ надзоромъ людій ôтповѣдныхъ, а тое можемо осягнути тôлько тогды, коли ученики будутъ жити въ институтѣ. — Добрыхъ результатôвъ можемо сподѣватися ôтъ нашихъ ремесникôвъ такъ въ матеріяльнôмъ якъ и моральнôмъ змыслѣ, якъ сполучимо школу ремесленну съ бурсою. Конечно, що институтъ такій потребуе значныхъ жертвъ грошевыхъ, но за тое принесе нехибно користь для цѣлого краю.

(Дальше буде.)

Бесѣда посла сов. Ковальского,

выголошена на 150-ôмъ засѣданю палаты пословъ дня 12 мая с. р. при дебатѣ буджетовôй при титулѣ: „Народнй школы“.

(Конець.)

Вже ôтъ р. 1876 допоминались мы надармо въ львôвскôй радѣ мѣскôй заведеня тои школы, та ажь за помочію сеи выс. палаты одержали мы руску школу вправъ при учит. семинаріи. Мы однакъ тымъ не можемъ бути вдоволенй, бо се не ôтповѣдае ани нашимъ народнымъ потребамъ, ани рôвноуправненю. Надѣлили насъ длятого тою школою, бо думали, що не збереся потрѣбне число ученикôвъ, именно 160 въ 4 клясахъ. Але мы посылаемъ теперь до рускои школы не 160 але 400 дѣтій. Выс. палата рѣшила, щобы во Львовѣ устроено еще и бôльше клясову руску школу народну. Тому жаданю Русинôвъ ôтмовила и львôвска рада мѣска и рада школьна краева и въ кôнци министерство просвѣты, ажь доперва выс. Трибуналъ державный зъ 19 сѣчня 1880 узнавъ жаданье Русинôвъ справедливымъ и орѣкъ, що всѣ власти, ôтмовившй тое Русинамъ, нарушили признанй рускôй народности права основнымъ закономъ що до береженя и плеканя народности и мовы въ школѣ и урядѣ.

Не буду наводити звѣстныхъ причинъ того ореченя, але мушу пôднести заявленье выс. Трибуналу державного, котрый высказавъ, що министеръ повиненъ дбати о точне выконанье краевыхъ и державныхъ законôвъ школьныхъ. Але министеръ просвѣты вмѣсто сповнити свôй обовязокъ, инакше собѣ поступивъ. На интерпеляцію въ тôмъ взглядѣ Вп. дра Гранича ôтповѣвъ министеръ просвѣты на 146 засѣданю, що передавъ до залагодженя сю справу галицкôй краевôй радѣ школьнôй, и на случай непорозумѣня мае самъ вдатися въ се дѣло доперва въ послѣднôй инстанціи. Такъ отже вже $1^1/_2$ року чекаемъ на выповненье ореченя трибуналу державного, и коли разъ тй рôжнй власти покôнчатъ свое дѣло — Богъ святый знае!

Менѣ звѣстнй однакъ примѣры, где выс. министерство просвѣты въ подôбнôй справѣ совсѣмъ инакше поступило, але тамъ правда ходило о иншй школы. Наведу отъ случай въ волоскôмъ Межирѣчю (Голосы: *свята правда!*) Коли тамъ малися завести паралельнй клясы, то не роблено жаднои матнѣ, але попросту поручено староству, щобъ громада потрѣбну суму вписала до буджету — и конець. Чомужь у насъ ведутся такй довгй безкористнй переговоры, хоть потреба нагла, бо мы маемъ надъ 800 дѣтій, для котрыхъ треба рускои школы. Прошу лише послухати, що дѣесь въ рускôй школѣ вправъ. Поминувши тое, що дѣти тиснутся въ лавкахъ въ малыхъ комнатахъ, по 100 наразъ, розважте, мои ПП., що учинено съ нею заразъ по выѣздѣ Є. В. Цѣсаря зъ Галичины, коли вже не було обавы, щобы Русины пôдчасъ побыту Є. В. во Львовѣ не зробили якои демонстраціи и щобы Цѣсареви не выявили свои кривды и жалобы!

Скоро лишь Цѣсарь опустивъ Галичину, заразъ краева рада школьна ôтнеслась до рускои школы вправъ съ рескриптомъ того содержаня, що понеже въ тôмъ роцѣ школьнôмъ записалося до тои школы за много рускихъ дѣтій и нема тôлько потрѣбныхъ грошій, то закрывае ся клясы паралельнй. Тому отже, що нема мѣстця и грошій! А чи дѣеся такъ съ польскими школами? Нѣ! для Полякôвъ заведенобы вмѣсто 16 школъ 60, а для Русинôвъ нема и однои школы! Тогды родичѣ и опѣкуны ôтнеслись до министерства просвѣты, а и я самъ одержавъ телеграмы съ жалобою и сейчасъ удався съ ними до Є. Е. министра, просячи о помôчь. И теперь мушу въ имени рускихъ жителѣвъ мѣста Львова подякувати Є. Е. министрови, що казавъ сейчасъ ôткрыти наново паралельнй клясы, завôзвавши до того краеву раду шк. короткими словами: „Дѣти суть, отже мусить бути для нихъ и школа!“ Маете отже, мои ПП., ясный примѣръ, що мы не можемъ вдоволитися на довше одною школою вправъ.

Вдячный есьмъ Є. Е. министрови за его новысше розпорядженье, але зъ другои стороны дивуе мене дуже найновѣйше розпорядженье министерства просвѣты зъ 26 сѣчня 1881. Руска школа вправъ есть неôтдѣльною частію семинаріи учительскои, удержуваною вспôльнымъ грошемъ державнымъ, тожь нема причины уживати еи для якихсь покутныхъ цѣлій. Пôсля установы галицкои рады школьнои зъ 24 сѣчня 1868 ч. 189 маются выдавати дѣтямъ свѣдоцтва въ тôмъ языцѣ, въ якôмъ побираютъ они науку.

Въ рускихъ школахъ повиннй бути и свѣдоцтва рускй, а родичѣ зъ самого початку польскимъ свѣдоцтвамъ противились. Рада шк. выгадала тогды выдавати свѣдоцтва по руски и по польски; родичѣ и симъ невдоволенй ôтнеслись до минист. просвѣты. Министерство змѣняе рѣшенье рады шк. такъ, що каже выставляти свѣдоцтва по руски, але съ польскимъ переводомъ. Не можу поняти, на що се здалось? Тамъ, мои ПП., въ Галичинѣ вже давно готовый языкъ державный, а нимъ есть польскій. *(Голосы: слухайте! слухайше!)*

Думаю протое, що невелика подяка належится министерству за таке пропагованье польского идіому межи Русинами; се бо есть простымъ накидуваньемъ польского языка яко другого краевого — а чому выс. министерство не дѣлае того на Мазурахъ? Не можна сего инакше поняти, якъ такъ, що намъ нашихъ основныхъ законôвъ не признаютъ, а предсѣ мы, мои ПП., такъ добре обывателѣ австрійскй и такъ само маемъ повне право наставати на переведенье законôвъ, якъ и Поляки. А въ кôнци чи може бути у насъ бесѣда о добрôмъ образованю школьнôмъ, если маемъ по бôльшôй части нездôбныхъ учителѣвъ. Лишь гдекуды трафится якійсь лучшій, а еслибы той бувъ Русиномъ, то не може ôнъ числити на промоцію, на запомогу або нагороду; за що небудь переносятъ его на Мазуры, а намъ даютъ Мазура. А щобы сю нашу кривду покрыти, заведено въ Краковѣ науку руского языка въ 1 або 2 годинахъ тыжднево. И такій учитель не знаючи въ зубъ руского языка не може учити, а натомѣсть занимаесь агитаціями выборчими, громадскими канцеляріями и — якъ то въ послѣдныхъ часахъ примѣромъ було — конскрипціею, при котрôй они въ звѣстнôмъ направленю дуже ôтзначилися.

Пôсля статутôвъ повинна половина предметôвъ въ учит. семинаріяхъ во Львовѣ, Станиславовѣ и Тернополи выкладатися по руски, але мин. просвѣты лишило се до вподобы нашôй кр. радѣ шк., а тая казала все выкладати по польски. Доперва р. 1873 пересвѣдчилося министерство, и то на нашй жалобы, що такъ дѣйстно есть и що рада школьна зважае лише на учит. кандидатôвъ, котрй не умѣютъ по руски, а не на дѣти, котрй не умѣютъ по польскй. Тогды постановивъ министеръ выдалити нездôбныхъ учителѣвъ и означивъ, котрй предметы маютъ выкладатися въ рускôмъ языцѣ. Але до сего часу не дѣесь такъ, хиба що инспекторъ каже часомъ на визитацін пытати по руски. Учитель завдае неразъ пытаня по польски, а кандидатъ ôтповѣдае по руски; чижь тымъ способомъ може ôнъ научитись руского языка, и чижь се не смѣхъ зъ руского слова!

Гôрше еще дѣесь въ женьскихъ семинаріяхъ учительскихъ въ Перемышли и Львовѣ. Мои ПП.! що скажете на тое, що учитель руского языка въ Перемышли не мае навѣть испыту зъ того языка и учитъ его пôсля польскои граматики? Чижь се не дѣйстна шикана и иронія, если безчестится у насъ тое, що для насъ найсвятѣйше и найдорожше! Чижь може впрочѣмъ узнати справедливо львôвска комисія испытова за здôбного кандидата до руского языка, если она межи 19 членами числитъ лише 4, котрй знаютъ ру-

---

мусѣло збутися, сынъ мусѣвъ зôстати „ксёндзомъ“! Може безженнымъ? О, нѣ! Не такъ ôнъ розумѣвъ задачу свого житя, почиваючу въ неустаннôмъ ушляхотненю! Оженивсясъ дочкою „ржонцы“. Но не думайте, що съ дочкою економа! Я вамъ заручаю, що нѣ! Тесть нашого героя бувъ ржонцою у одного графа. Вправдѣ той графъ бувъ дуже збѣднѣлый, мавъ тôлько одно невеличке село, але все таки бувъ графомъ. А графъ польскій якъ може обôйтися безъ ржонцы? То неможливе!

А щасливе-жь то було, щасливе подружье! Треба ино було послухати, съ якою нѣжною тонкостію въ бôльшôмъ товариствѣ панѣ называла свого мужа: mój Jasieczku! Нѣ, такъ не може потрафити нешляхотна дама!

А якъ то добре поводилося нашому рицарю! Якъ его всѣ шанували, якъ широко отворялися передъ нимъ паньскй дверѣ! Якимъ любымъ голосомъ тамъ его витано: „A! witam kochanego Proboszcza!“ Але не тôлько въ паньскихъ покояхъ дôзнававъ ôнъ такого поважаня. Всѣ власти такъ само щиро его респектували. Такъ вже и розумѣеся, що просьбы такого шляхотного чоловѣка мусѣли бути заедно увзгляднені. Тонкостію шляхотного чутя мовбы ôтгадувавъ ôнъ зъ далеку всѣ найтоншй пруды часу, и потрафивъ ихъ заедно якъ въ найделикатнѣйшій способъ опанувати.

Якъ то пречудно стилизувавъ нашъ рицарь по руски свое „смиреннѣйшое прошеніе“ яко „нижайше подписаный“: „Іоанъ Мутовѣцкій“ („вѣцкій“ пише заедно консеквентно черезъ „ѣ“, щобы немилу память „и“ зъ Мотов*и*ла не ôтновляти). Такъ бо приноровивъ ôнъ свое нове высокоушляхотнене имя и прôзвище: „Ks. Jan Mątowicki“ (дословный ôтбитокъ зъ билету!) ôтповѣдно до вымогъ новѣйшого широкого пруду рускости. И певне що не заправляли его въ тôмъ яка филологія чи етимологія, тôлько той самъ одинъ незрôвнаный змыслъ шляхотности. Тому то и форма выйшла така цѣлковито шляхотна. Якъ! мавбы ôнъ може писатися подôбно щось якъ за молоду — терпка память—per Иванъ?.. О! за ніяку цѣну въ свѣтѣ. (Нехай буде на вѣки благословене имя того чоловѣка, котрый позаводивъ у насъ тй тоншй, шляхотнѣйшй имена! А то.. святъ! святъ! святъ!.. мы мусѣлибъ по свѣтѣ на смѣхъ людскій блукатися самыми Иванами, Гаврилами, Данилами... Ухъ!)!

Будежь кому дивно пôсля того, коли скажу, що коли ходило о дôстанье однои великои парохіи, ôнъ зъявився въ правдиво-рицарскôмъ подвизѣ? Ôнъ потрафивъ всѣхъ такъ сильныхъ, такъ небезпечныхъ кандидатôвъ обезоружити, и то въ найделикатнѣйшій способъ, одною, одною, кажу, силою выробленои, рутинованои шляхотности! То зробивъ: отець Иванъ! О, Боже! що я кажу? Якъ я смѣю? Священикъ: Иванъ? Шляхотный чоловѣкъ: Иванъ? О! моя нещаслива натура! Треба було признаватися менѣ ще и до того найтайнѣйшого дефекту, дефекту не до вылѣченя, дефекту простаковатости? Но вже пропало! вже все пропало!

Алежь.... алежь.... якъ менѣ его звати — такъ по душѣ, по правдѣ? Яке его властиве имя?

Перебѣгаю въ головѣ! Ивась Мотовило, Joannes Motowidło, Jan Mątowicki (Johann Mątowicki) Іоанъ Мутовѣцкій... Поправдѣ, мутится въ головѣ... Нѣ, таки не знаю... Може станете дорѣкати: Сякій-такій... Чого берешся, коли не знаешь вывести кôнця... Простѣтъ! Чижь я вамъ не казавъ заразъ въ початку, що не знаю, якъ мôй рицарь называеся?

Можебы знайшлося не одно еще за него розказати... Та вже годѣ... Розболѣлася голова. Такъ гуде у нѣй тыми: Мот.. Мат.. Мут.. а тй: icki.. ѣцкій.. такъ штрикаютъ, штрикаютъ поправдѣ мовь тыми вилами... Може иншимъ разомъ...

Бачокъ.

скій языкъ? Вмѣсто 100 испытованыхъ учительокъ, котрѝ выдае перемыска семинарія, нехай радше постараесь она выключно о потрѣбнѝ рускѝ учительки.

И чижь може у насъ наступити пôдъ такими условіями порозумѣнье и згода?

Звертаюсь прото съ справедливымъ жаданьемъ до министерства просвѣты, щобы не дало чинити кривды рускому народови на поли школьництва, а се може статись лише черезъ подѣленье галицкои краевои рады школьнои, божь прецѣ правительству повинно ходити о тое, щобы мы разъ мали свое самостôйне учительство и щобы уживали повныхъ правъ. А поки що, у насъ не зацвите згода и мы не устанемъ вносити справедливыхъ жалобъ. Єсли правительство бажае поєднати съ собою двѣ народности, то муситъ передовсѣмъ само бути справедливе; апелюю проте до справедливости выс. правительства. (*Славно! славно! зъ лѣвицѣ.*)

ДОПИСИ.

Зъ Черновецъ. (*Святкованье 3-го мая.*) (Дальше.)

Дальше ôтспѣвавъ хоръ пѣсню „Корона золотая“ муз. Вербицкого, а потôмъ забравъ голосъ проф. университету о. И. Онышкевичъ. Найважнѣйше зъ бесѣды подаю въ скороченю: „У нашои интелигенціи даеся чути великій недостатокъ народного образованя. Майже кождый, кто скôнчитъ науки и займе яке небудь становище, вже думае, що ему вже совсѣмъ не потреба дальшои науки, — именно рускихъ вѣдомостій. Теперь же, особенно коли нашои исторіи нигде не навчатъ, коли науку руского языка и литературы вытиснули по школахъ поза обовязковѝ годины, теперь повиненъ кождый Русинъ старатися самъ собѣ все тое пригадати; а молодѝ маютъ можнôсть працювати въ тôмъ направленю на университетѣ, где попри иншѝ студія стане при добрôй воли и охотѣ и на тое часу. А тогды доперва, якъ у насъ интелигенція вся буде мати народне образованье, якъ она зросте съ тою думкою, що все, що руске, для неи святе, якъ она буде свѣдома народного житя, — то всѣ еи члены, а не одиницѣ, съ свѣдомостію будутъ брати удѣлъ въ народнôмъ житю и въ народнôй борбѣ. Наша руска литература, ôтпечатокъ нашого духовного житя, пôднесеся, коли кождый буде уважати своимъ обовязкомъ, читати появляючѝся творы рускѝ, коли буде почитати собѣ грѣхомъ говорити по чужому, лишь бы не по руски; оттогды проженесь языкъ чужій зъ рускихъ домôвъ, Русинъ пôзнавши свое, стане нимъ дорожити тай не скаже бôльше, що руска мова хлопска и що встыдъ такою мовою говорити, бо ôнъ такожь пôзнае, якъ той хлопъ выливае чудно свои гадки въ своихъ пѣсняхъ. Пôзнавши отже той нашъ народный недостатокъ, стараймося всѣми силами выкоренити его всюды; стараймося вже разъ шанувати и дорожити своимъ хотьбы лихшимъ, — а тогды и насъ пошануютъ!“ — Бесѣда тая була принята съ восторгомъ.

Потôмъ ôтспѣвавъ хоръ „Союза“ пѣснѣ: „Огнѣ горятъ“ и „Пробудилась Русь“ муз. Воробкевича и забравъ голосъ о. Н. Огоновскій, катихитъ гим., звертаючись до мѣщанъ. Ôнъ выложивъ исторію мѣщаньства ôтъ найдавнѣйшихъ часôвъ до нынѣ, порушивъ ôтношенье до духовеньства и завôзвавъ мѣщанъ сердечными словами до щирои працѣ разомъ съ интелигенціею. Бесѣда тая дуже подобалася мѣщанамъ и всѣмъ присутнымъ, чого доказомъ були грôмкѝ поклики „славно“! Въ слѣдъ за тымъ ôтспѣвали мѣщане пѣсню народну „Где есть руска ôтчина.“

По короткôмъ перестанку забравъ голосъ п. Т. Реваковичъ, адъюнктъ суд. зъ Садагоры. Выступивъ ôнъ найперше противъ проявлюваняся аристократіи въ нашôмъ народнôмъ организмѣ, „бо мы всѣ интелигентнѝ Русины, выхованѝ и образованѝ маєткомъ нашихъ рускихъ мѣщанъ и селянъ, — а прото завдячуемо наше знанье и посады въ першôй линіи нашимъ мѣщанамъ и селянамъ. Томужь то повинно почутье тои вдячности для руского народу и любовь до него руководити всѣми нашими дѣлами. Єго потѣха мае бути нашою потѣхою, его плачь — нашимъ плачемъ. Держѣмся всѣ: чи професоры университетскѝ, чи учителѣ народныхъ школъ; чи найвысшѝ урядники, чи поединчѝ писарѣ; чи найвысшій духовникъ, чи найнизшій слуга церкви, чи богачь, чи бѣдный; чи ученый, чи непросвѣщеный; чи въ сердаку, чи въ сурдутѣ — всѣ держѣмся купы, бо мы всѣ члены одного народа южнорускогo, — помагаймо собѣ взаимно, а тогды будемо сильнѝ. Ставляю длятого яко I-шій артикулъ народнои вѣры: „*Мы всѣ интелигентнѝ Русины становимо одну нерозрывну цѣлôсть съ всѣми нашими южнорускими селянами и мѣщанами, становлячими de facto рускій народъ, жіючими въ Буковинѣ, въ Галичинѣ, въ Угорщинѣ и въ Украинѣ, а репрезентуючими поважне число 18 миліонôвъ.*“ Тутъ дався чути одинъ голосъ о. Н. Огоновского: „Єсть насъ бôльше!“ Споминаючи въ своѣмъ „Род. Листку“ за той вечерокъ, каже ôнъ, що тая бесѣда „многимъ“ выдалася неумѣстною. (*Конець буде.*)

— **Зъ Львова.** (*Въ справѣ женьскои семинаріи.*) Ôтъ шести рокôвъ порушавъ я въ рускихъ часописяхъ справу женьскихъ семинарій, и представлявъ ихъ важнôсть и значенье для нашихъ рускихъ родинъ. Пріятно менѣ сказати, що мои ôтзывы не остали безъ успѣха; бо число рускихъ семинаристокъ во Львовѣ, хотяй еще далеко не есть такимъ, якимъ бути повинно, осягнуло прецѣнь въ послѣднихъ рокахъ трохи значнѣйшои цифры. На сѣмъ скористало безперечно и краеве школьництво. Нынѣшнѝ бо семинаріи женьскѝ (не вынявши львôвскои, котра пôсля уставы повинна бути утраквистичною т. е. польско-рускою) суть що до выкладового языка всѣ выключно польскими — потребы рускихъ школъ людовыхъ суть въ нихъ къ сожалѣнію все еще не увзглядненѝ. Въ виду того могутъ бодай изъ Русинокъ, котрѝ вже зъ дому рускимъ языкомъ владѣютъ, выйти учительки способнѝ заняти мѣстця по рускихъ школахъ.

Интересуючись дальше тою справою, мушу интересованыхъ родичѣвъ зробити уважными, що принятье учениць въ женьску семинарію представляе теперь трохи бôльшѝ трудности, якъ се передъ тымъ бувало. Причина есть тая, що пôсля приказу министерского не отвераются въ семинаріяхъ женьскихъ клясы паралельнѝ, а въ наслѣдство того може бути на 1 рôкъ лишь 50 учениць принятыхъ. Такъ якъ що року зголошуеся на 1 рôкъ надъ 100 учениць, то выбираеся зъ помежи нихъ 50 найлучшихъ, а прочимъ ôтказуеся въ принятю. Интересованѝ родичѣ зволятъ тому старатись, щобы ихъ доньки приходили теперь съ бôльшимъ приготовленьемъ до вступного испыту. Достаточнымъ можна уважати приготовленье тыхъ учениць, котрѝ скôнчили 8 клясу выдѣлову съ добрымъ успѣхомъ, або 7 клясу съ успѣхомъ ôтличнымъ, и черезъ вакаціи переходятъ рѣчи потрѣбнѝ до того испыту. Ученицямъ, котрѝ бôльше приватно училися або не суть певными, радиббымь для ухиленя непріятностій при принятю взяти собѣ на часъ ферій добру семинаристку до помочи. Въ сѣй послѣднôй справѣ можу легко посередничити и вказати такѝ семинаристки, котрѝбы взяли на себе тую довжнôсть. Такъ само есмь готовъ служити, еслибы кому якѝ инструкціи були потрѣбнѝ. Прошу тôлько удаватись до мене до 1 лат. липця, бо опôсля выѣжджаю зô Львова. — Въ кôнци додаю еще, що ôтъ учениць вступаючихъ на 1 рôкъ семинаріи жадаеся укôнченыхъ 15 рокôвъ. Записувати ихъ належитъ въ дирекціи 29 або 30 л. серпня; се можна чинити такожь черезъ трету особу, переславши ѣй метрику, свѣдоцтво лѣкарске (по можности), и (въ случаю попередной публичнои науки) свѣдоцтво школьне; сама ученица мае ставитися до вступного испыту 1 або 2 л. вересня.

Львôвъ, 3 червня 1881. *Александеръ Стефановичъ*, рускій катихитъ при учительскихъ семинаріяхъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Палата панôвъ*) перервала свои засѣданя дня 4 червня, не залагодивши ани справы ческого университету ани галицкои желѣзницѣ трансверзальнои. Не тяжко догадатись, що правительство само въ своѣмъ интересѣ перервало засѣданя, не маючи певности, чи тіи два проекты перейдутъ въ палатѣ панôвъ; фактично бо на послѣднôмъ засѣданю лѣвиця мала бôльшôсть.

(*Кн. Милянъ*) сербскій проѣздомъ до Берлина вступивъ до Пешту, где теперь перебувавъ нашъ цѣсарь. Кн. Милянъ бувъ въ Пештѣ такъ сердечно и урочисто принятый, що тое принятье дае повôдъ до всякихъ коментарѣвъ. Сербскому князеви не тôлько що ôтдавано честь приналежну суверенному пануючому, але формально старанося сердечностію въ принятю демонструвати. Бар. Гаймерлье и Тиса мали у князя авдіенцію, архикн. Іосифъ ôтдавъ ему визиту; цѣсарь умѣстивъ князя съ свитою въ своѣй палатѣ, а на вечеръ 4 червня бувъ устроеный великій дворскій обѣдъ, на котрый запрошено не тôлько князя, але и сербского посла въ Вѣдни и княжу свиту. Въ войсковыхъ кругахъ говорится вже, що одинъ региментъ буде названый именемъ кн. сербского. Тому, що слѣдитъ пильно ôтношеня межи Австріею и Сербіею, не тяжко добачити причины того сердечного принятя, якого дôзнавъ въ Пештѣ кн. Милянъ. Тое благосклонне и ôтзначуюче принятье — се ôтвдяченье князеви за его политику въ справѣ договору торговельного и конвенціи желѣзничои межи Австріею и Сербіею; въ обохъ тыхъ конвенціяхъ Австрія здобула значнѝ користи, а завдячити ихъ мае не кому иншому, якъ самому князеви Милянови. Кн. Милянъ стараеся о корону королевску и въ тôй цѣли удаесь и до Берлина, якъ колись кн. Кароль румуньскій ѣздивъ тамже въ тôй самôй цѣли. Рôвно якъ кн. Кароль такъ и кн. Милянъ вступивъ по дорозѣ до Австріи, щобъ и австрійску корону и правительство позыскати для себе. Передъ рокомъ Австрія не хотѣлабы була и чути о вынесеню князя сербского до достоиньства короля, — але теперь, по заключеню конвенцій торговельнои и желѣзничои, Австро-Угорщина, якъ пише „Neue fr. Presse“, вже до того склонна. Дня 6 червня выѣхавъ кн. Милянъ до Берлина, „um seine Krönungsschmerzen auch dem Fürsten Bismarck vorzutragen“, якъ пишутъ нѣмецкѝ газеты.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ „Правительственнôмъ Вѣстнику“ обвѣщеный вже указъ, котрымъ царь увôльняе дотеперѣшного министра войны Милютина зъ его становища, а на его мѣстце именуе генерала Ванновского. Рôвночасно обвѣщена указомъ димисія гр. Адлерберга зъ посады генералъ-губернатора Финляндіи, а на его мѣстце покликаный зôставъ Гайденъ, шефъ генерального штабу. Оба достойники зôстали димисіонованѝ будьтобы зъ причины „слабого здоровля“, а на дѣлѣ зъ тои причины, що они на радѣ въ Гатчинѣ були однои думки съ Льорисъ-Меликовымъ, т. е. жадали реформъ въ дусѣ конституційнôмъ. Министеръ войны Милютинъ о тôлько бувъ щасливший ôтъ Льорисъ-Меликова при своѣй димисіи, що бодай дôставъ ôтъ царя яко ôтзнаку портреты Александрôвъ II и III оправленѝ въ діяментахъ до ношеня на грудяхъ, коли тымчасомъ гр. Л. Меликовъ не дôставъ хотьбы найменшои ôтъ нового царя ôтзнаки.

Гр. Льорисъ Меликовъ перебувае теперь на купеляхъ въ Висбаденъ и зъ прекрасного свого далека глядитъ на хôдъ дѣлъ въ великôмъ царствѣ, где передъ рокомъ бувъ диктаторомъ. Передъ выѣздомъ зъ Россіи ôтвѣдавъ екс-диктаторъ Ивана Тургенева, першого россійского повѣстописателя, и сердечно съ нимъ довгу провадивъ розмову. По выѣздѣ его зъ Россіи дума мѣста Петербурга ухвалила почтити его почестнымъ обывательствомъ. Реакціонеръ Катковъ въ „Московскихъ Вѣдомостяхъ“ выступивъ противъ наданю Л. Меликову почестного права обывательства, — але всѣ газеты петербурскѝ, не выймаючи и „Нового Времени“, обурились за тое на Каткова, а на засѣданю петербурскои думы городскои дня 3 червня бар. Фридерикъ внѣсъ, щобы Каткову выточити криминальный процесъ за оскорбленье думы. Нарада надъ тымъ внесеньемъ ôтбудеся пôзнѣйше. Въ загалѣ Катковъ въ своѣй газетѣ заѣло нападае на Меликова, а то въ тôй цѣли, щобы коштомъ збезчещеня заслуженого Л. Меликова позыскати соспôльнôсть россійску для нового министерства, въ котрôмъ верховодятъ такѝ Игнатьевы, Побѣдоносцевы, а за котрыхъ плечима стоятъ менторы: Катковъ и Аксаковъ. Катковъ знайшовъ теперь пригоду помститись на Льорисъ Меликову, якъ то въ байцѣ довгоухъ помстивсь на конаючôмъ царю звѣрѣвъ. А Катковъ мае за що мститись (розумѣесь, въ подôбный способъ) на Меликову. Досыть, якъ пригадаемъ тутъ читателямъ важне дѣло Л. Меликова, котре ôнъ сповнивъ заразъ по покликаню своѣмъ на диктатора черезъ пок. царя Александра II, а тымъ важнымъ дѣломъ була димисія бувшого министра просвѣты гр. Димитрія Толстоя. Пôдъ впечатлѣньемъ свѣжого факту читали мы тогды навѣть въ „Новôмъ Времени“: „За три освободженя вдячна буде по вѣки Россія цареви Александрови II, а то: за освободженье ôтъ крепацтва, за освободженье Славянъ Балканьскихъ ôтъ Турка и за освободженье Россіянъ ôтъ министра Толстоя-Каткова, котрыхъ панованье черезъ такъ многѝ лѣта далось въ знаки мирови христіяньскому въ Россіи.“ Катковъ мусѣвъ тогды схрупнути той твердый орѣхъ — Л. Меликовъ бувъ диктаторомъ — за то теперь пôднѣсъ зухвало голову и мстится — въ нечестный способъ. „Голосъ“ взывае соспôльнôсть россійску до борбы съ Катковымъ и перестерѣгае правительство передъ такою услугою, яку ему робитъ Катковъ.

Франція. Депутованый Бароде внѣсъ въ палатѣ послôвъ проектъ о пересмотрѣ французскои конституціи въ дусѣ бôльше либеральнôмъ. Дня 31 мая бувъ той проектъ предметомъ дебаты въ палатѣ. Радикальный депутованый Клемансо говоривъ за тымъ, щобы проектъ Бароде бувъ обговорюваный въ парляментѣ, министеръ же правосудія, Казо выступивъ противъ тому. Казо сказавъ: „Франція не желае пересмотру конституціи, бо она утомлена безнастанными спорами и хоче спокою у внутри и на внѣ. Розумѣеся, що нынѣшна конституція не вповнѣ удовольняюча, але въ теперѣшнôй хвили не пора выкликувати трудности зъ причины еи змѣнюваня. Край повиненъ остатися вѣрнымъ тому знамени, пôдъ котрымъ бôльшôсть републиканьска одержала побѣду.“ Въ такôмъ самôмъ дусѣ высказався въ дѣлѣ пересмотру конституціи и президентъ парляменту Гамбета на бенкетѣ въ Кагоръ (Cahors), устроенôмъ въ его честь. Ôнъ рôвножь сказавъ, що конституціи французскои не можна уважати досконалою и що она потребуе перемѣны, — але до того часъ еще не наспѣвъ и всяка проба поправы конституціи моглабы теперь лишь пошкодити републицѣ. Проектъ Бароде ôтклонила палата 254 голосами противъ 186.

По побѣдѣ Гамбеты въ палатѣ послôвъ въ дѣлѣ выборôвъ черезъ скрутинію листъ, становище его о тôлько еще оконечно не укрѣпилося, що проектъ о выборахъ черезъ скрутинію листъ муситъ еще перейти въ сенатѣ, а сенатъ, кто знае, чи не ôткине его; комисія выбрана для зреферованя того проекту закона складаесь зъ значно бôльшого числа его противникôвъ якъ прихильникôвъ.

Министеръ войны завѣдомивъ буджетову комисію, що Туниска експедиція коштуе Францію до 9 мая 7 миліонôвъ франкôвъ, а ôтъ 9 мая до 10 червня буде коштувати еще 14 миліонôвъ. По заключеню мира съ беемъ Тунису французскѝ войска еще провадили войну съ племенемъ Крумирôвъ, тымъ власне племенемъ, котре вырѣзавши французку експедицію дало Франціи повôдъ до выточеня войны Тунисови.

Министеръ дѣлъ заграничныхъ, Бартелеми-Сентъ-Илеръ написавъ письмо на имя редактора „Deutsche Revue“, не напечатане въ тôмъ журналѣ, але опубликоване въ французскихъ газетахъ. Въ письмѣ до редактора „Deutsche Revue“ Бартелеми-Ст.-Илеръ выражае подяку и признательнôсть Бисмаркови, нѣмецкому правительству и бôльшôй части нѣмецкои прасы, що они дуже вздержано и прихильно ôтнеслись до Франціи въ справѣ Туниской експедиціи и еи закôнченя. Тая отвертôсть и правдомовнôсть старика-министра заграничныхъ дѣлъ розлютила печать французку, она дуже ѣдко нападала на министра, въ наслѣдство чого ходили навѣть слухи о его димисіи.

Англія. Въ Ирляндіи запанували теперь страшеннѝ непорядки съ еще бôльшою силою, якъ давнѣйше. Народъ выступае противъ полиціи и ôтдѣлôвъ войска съ оружіемъ; кождый день приноситъ новѝ вѣсти о кровавыхъ стычкахъ. Войско зôстале въ Ирляндіи скрѣплене. Тымчасомъ ирляндскій биль Глядстона въ парляментѣ англійскôмъ кто знае коли буде ухваленый. Зъ самого початку внесено до биля 1500 поправокъ, а теперь съ кождымъ днемъ приходитъ навѣть по кôлькадесять поправокъ новыхъ. А тымчасомъ въ Ирляндіи проливаесь кровь и наповняются вязницѣ ирляндскѝ съ кождымъ днемъ бôльше...

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** повернувъ 7 червня зъ Пешту до Вѣдня.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Оплôтско въ пов. камѣнецкôмъ 80 зр. запомоги на будову школы, громадѣ Лобозôвъ въ пов. лѣскôмъ 50 зр. запомоги на внутренне урядженье церкви, а громадѣ Воля жовтанецка въ пов. жовкôвскôмъ 100 зр. запомоги на будову церкви.

— **Впреос. Митрополитъ** выѣде около 8 (20) червця с. р. до Риму.

— **Запомогу для вдôвъ и сирôтъ** по нашихъ священикахъ за рôкъ 1880 выслано вже сими днями до деканатôвъ бережаньского и пôдгаецкого, где интересованѝ могутъ одержати тую запомогу у своихъ деканôвъ.

— **Поминальне богослуженье** за упокôй душѣ бл. п. Теофиля Искрицкого ôтбудеся въ сю пятницю дня 10 л. червця о 10 год. передъ полуднемъ въ церквѣ Успеньскôй.

— **Упокоилися**: Онуфрій Лещиньскій, обыватель и властитель дому въ Перемышли, въ 79-ôмъ роцѣ житя; Петро Рожанковскій, капитанъ 58 полку краевои обороны, приѣхавши зъ Черновецъ на вправы войсковѝ до Перемышля, умеръ тамже нагло въ 45-ôмъ роцѣ житя; Иванъ Кузыкъ, бувшій посесоръ а такожь выхованець бл. п. епископа Іоана Снѣгурского, сынъ звѣстного колись бл. п. Ивана Кузыка, директора головнои школы нормальнои, умеръ въ Перемышли яко чоловѣкъ приватный въ 57-ôмъ роцѣ житя. Вѣчна имъ память!

— **Въ Старôмъ Мѣстѣ** засуспендовано ц. к. судію повѣтового. Яко причину подаютъ польскѝ газеты тое, що судія не пере-

водивъ лицитацій грунтôвъ селяньскихъ въ користь банку рустикального.

— **Соймъ галицкій** мае бути отвореный, якъ довѣдуесь „Czas“, 14 л. вересня и радити буде 4 тыжднѣ, въ случаю потребы и до кôнця жовтня.

— **Зъ Жовтанець** пов. жовкôвского доносятъ намъ, що тамже мае завязатися небавомъ руска читальня.

— **Для кандидатôвъ учительскихъ въ гимназіяхъ** розпôчнутся письменнѝ испыты клявзуровѝ дня 14 л. червня с. р., по чѣмъ слѣдуютъ испыты устнѝ.

— **До школьныхъ властій краевыхъ** выдавъ министеръ просвѣты вже другій разъ обѣжникъ, въ котрôмъ поручае имъ вплывати на молодѣжь, щобы она не тиснулася до школъ гимназіяльныхъ и реальныхъ, котрѝ вже и такъ переповненѝ, але щобы радше вписувалась до закладôвъ промысловыхъ.

— **Пожары**. Въ Брухнали въ пов. яворôвскôмъ погорѣло 36 господарѣвъ и коршма дворска. Огонь выбухнувъ въ бѣлый день; ратунокъ бувъ малый, бо селяне находились пôдъ той часъ по бôльшôй части въ поли. Лише 5 господарѣвъ було убезпеченыхъ, решта остала въ великôй нуждѣ. Всю страту числятъ на 20.810 зр. Зъ ôтки займилося — доси не знати. — Въ Чортковѣ знищивъ огонь 5 домôвъ, а кромѣ того зôрвано для осторожности зъ 4 домôвъ дахи. Страта, совсѣмъ незабезпечена, выноситъ до 7.000 зр. Причиною пожару була зле устроена пѣчь въ однôмъ домѣ, котрый ôтъ того займився. — Сѣняву въ повѣтѣ ярославскôмъ навѣстивъ позавчера страшенный пожаръ. Згорѣло 250 домôвъ и надъ 300 родинъ, числячихъ 1.600 особъ, остало безъ даху, а въ бôльшôй части и безъ хлѣба; суть то переважно родины жидôвскѝ. Страта выноситъ бôльше якъ 500.000 зр. Причина пожару доси не звѣстна.

— **При будовѣ монастыря Францишканокъ во Львовѣ** пострадали житье дня 3 л. червця с. р. двѣ особы, мулярь и бляхарь, оба 24 лѣтнѝ челядники, упавши вразъ съ 3-поверхнымъ руштованьемъ на землю. Решта, именно 3 особы, уратовалися тымъ способомъ, що зловилися въ летѣ головныхъ белькôвъ.

— Пишутъ намъ, що въ **Слободѣ рунгурскôй**, где недавно ôткрыли нафту, выдуривъ якійсь панокъ ôтъ гуцула грунтъ, на котрôмъ найбôльше нафты теперь добуваеся, за 500 зр., а то пôдъ натискомъ лѣсничого мѣстцевого, котрый освѣдчивъ селянинови, що наколи нынѣ не продасть панови свого грунту, то ôнъ (лѣсничій) завтра забере его безплатно на власнôсть скарбу. Бѣдный гуцулъ повѣривъ тому погроженю, бо таке ôтбиранье грунтôвъ на рѣчь скарбу дуже часто трафляеся на гуцулщинѣ, отже пôдъ тымъ натискомъ продавъ свою землю за 500 зр., а той панокъ теперь тысячѣ заробляе на тôмъ грунтѣ. — Просимо нашихъ родимцѣвъ, щобы намъ докладнѣйше описали цѣлый той фактъ.

— **Президентомъ львôвскои комисіи шацунковои** для податку грунтового именовано дра М. Гноиньского, президента мѣста Львова.

— **Именованя**. Поборцями податковыми именованѝ: Т. Мѣшковскій, Л. Сѣнкевичь и А. Левицкій; контролёрами податковыми именованѝ: І. Сохоцкій, Ф. Прашаловичь, С. Левицкій, Ф. Ликонь и К. Станкевичь; адъюнктами податковыми именованѝ: І. Шиманьскій, С. Конасевичь, М. Бурка, А. Лазоракъ, Т. Яминьскій, К. Кохановичь, М. Илюкевичь, С. Борысѣкевичь, Д. Бѣласъ, А. Конопка А. Копачь и І. Куза.

— **Рѣку Серетъ** зарыблено недавно нарыбкомъ угоря и карпя.

— **Бр. Ухаціюсъ**, маршалокъ польный и вынаходчикъ австрійскихъ бронзово-сталевыхъ гарматъ а такожь одинъ зъ першихъ балистикôвъ, застрѣлився сими днями въ Вѣдни въ 70-ôмъ роцѣ житя.

— **Въ Кіевѣ** въ сихъ дняхъ засудивъ судъ головныхъ дѣятелѣвъ антижидôвскихъ забурень, а именно одного засудивъ на 20 лѣтъ, одного на 15, одного на 10, а одного на 6 лѣтъ робôтъ примусовыхъ; двохъ засудивъ на выгнанье въ Сибирь, а трехъ на легшу вязницю.

— На нивахъ цѣлои Россіи есть ни бôльше ни менше, якъ **550 гатункôвъ шкôдныхъ комахъ**, котрѝ нищатъ працю хлѣбороба. Обчисленье тое зробивъ звѣстный росс. ентимольогъ Кеппенъ, котрый зъ препорученя министерства державныхъ маеткôвъ ôтъ 1873 до 1879 р. занимався выслѣждуваньемъ шкôдныхъ комахъ и написавъ въ тôмъ предметѣ тритомову книгу.

— **Царь** одержавъ ôтъ нигилистичного „комитету исполнительного“ письмо, въ котрôмъ комитетъ повѣдомлюе царя, що вже выдано на него засудъ смерти.

— **Въ Сераевѣ** сими днями дало чутися дуже сильне землетрясенье, и тревало 2 секунды.

— **Емиль Литре** (Littré), знаменитый францускій филологъ и философъ, членъ академіи францускои, умеръ сими днями въ Парижи.

— **Петербурска рада мѣска** надала Львовъ-Меликову обывательство почетне. Зъ помѣжь 180 голосуючихъ було тôлько 50 противъ внесеня. Жителѣ Петербурга дуже радѝ зъ наданя Меликову обывательства, а дуже обурились на гр. Бобрыньского, котрый выступивъ съ бесѣдою противъ удѣленя тои почести бувшому либеральному министрови.

— **Везувій** почавъ въ сихъ дняхъ знову вымѣтувати огонь и ляву и то дуже сильно. Передъ тымъ давалися чути въ околици Неаполю сильнѝ и частѝ землетрясеня.

— **Въ Свидници** въ пов. яворôвскôмъ поставила громада зъ власныхъ жертвъ за стараньемъ о. С. Балька нову церковь.

— **Конгресъ робôтникôвъ въ Парижи** устроивъ велику демонстрацію на могилахъ комунистôвъ. Число демонстрантôвъ выносило до 2.000 особъ; при могилѣ Тіера роздавались оклики: „Нехай жіе революція! нехай жіе комуна!“ Полиція позволила на ту демонстрацію пôдъ тымъ однакъ условіемъ, щобы позôставлено червонѝ хоругвы, до чого робôтники прихилились.

— **На бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи** передавъ Вп. В. Лучаковскій зъ Куликова 8 зр. 70 кр., А именно: 7 зр. зôбранѝ на празднику у о. Ф. Кмицикевича въ Семакôвцяхъ, а 1 зр. 70 кр., зъ продажи льосу. За тіи дары складае Дирекція ц. к. акад. гимназіи щиру подяку. — *В. Ильницкій.*

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенты одержали: оо. В. Давидякъ на Тухлю и К. Букоемскій на Ланчинъ.

Сотрудничества одержали: оо. В. Лукашевичь въ Монастырискахъ и І. Сохацкій въ Лапахъ.

Завѣдательства одержавъ о. А. Левицкій въ Трибухôвцяхъ.

Ôтъ конкурсового испыту увôльненѝ: оо. Лопатыньскій зъ Побука и Гургула зъ Путятынець.

Катихитомъ при школѣ им. Елисаветы во Львовѣ именованый о. О. Поляньскій, префектъ львôвскои семинаріи духовнои.

На конкурсъ розписана парохія Хотынь зъ прилуч. Загôрье дек. калуского; речинець до 6 (18) серпня с. р.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сими днями появилась **„Хрестоматія староруска“** для высшихъ клясъ школъ середныхъ, напечатана въ друкарни тов. им. Шевченка накладомъ фонду для выдавництва учебникôвъ рускихъ; книжка ся обнимае 31 аркушѣвъ друку звычайнои 8-ки. Авторомъ „Хрестоматіи старорускои“ есть звѣстный нашь ученый професоръ дръ Омелянъ Огоновскій. Знамените се дѣло мѣститъ въ собѣ всѣ плоды нашои литературы, почавши ôтъ X до XVIII столѣтя, и дае ясный поглядъ на степенный розвôй духовои культуры Руси и на дѣятельнôсть мужѣвъ, котрѝ зложили свои духовѝ силы на олтари своеи ôтчины. Авторъ причинився еще бôльше до стôйности свого выдавництва тымъ, що подавъ точнѝ поясненя историчнѝ и рѣчевѝ, якъ такожь біографіи помѣщеныхъ авторôвъ; при кôнци помѣщеный словарець и коротка граматика малоруского азыка. Книжка дра Огоновского есть першою того рода точною збôркою литературныхъ творôвъ періоду часôвъ ôтъ X до XVIII столѣтя и подае читателямъ богатѝ матеріялы до пôзнаня середныхъ и новѣйшихъ вѣкôвъ въ рôднôй нашôй словесности. Кождый зъ насъ прійме певно съ радостію сю милу звѣстку тымъ бôльше, що дотеперь давався чути недостатокъ подôбного пôдручника. Нова ся Хрестоматія есть не тôлько дуже пожиточною книжкою для нашои школьнои молодежи, але надобится кождому письменному Русинови, котрый найде въ нѣй духовый покармъ и пріятну лектуру. Тому то мы дуже вдячнѝ Впов. дру Огоновскому за его знаменитый трудъ, котрый на всякій случай становити буде епоху въ литературнôй нашôй жизни. Цѣна примѣрника 2 зр. 85 кр., набути можна въ книгарни Зайфарта и Чайковского во Львовѣ. *И. Г.*

РУСКА АНТОЛЬОГІЯ

выдавництво руского акад. тов. „Дружнїй Лихварь“

выйде вже незабавомъ, и мѣстити буде найзнаменитшѝ творы нашихъ поетôвъ. Передплата стоитъ на звычайнôмъ паперѣ **1 зр.**, на велиновôмъ **1 зр. 50 кр. в. а.**

Выданье оздобне обôймае 13 аркушѣвъ печатныхъ.

На загальне жаданье продовжаеся часъ передплаты до 1-го Липця с. р. (1—3)

ВО ЛЬВОВѢ

ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ

КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ

пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,

по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.

Всякѝ замовленя выповняются якъ найскорше.

Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.

МАГАЗИНЪ

Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ

ПОЛОТЕНЪ И БѢЛЯ

якъ такожь единый складъ комисовый для Галичины

Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико

зъ найслави. ц. к. уприв. фабрики

B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.

ШАЕРÔВЪ

Великій выбôръ модныхъ

товарôвъ блаватныхъ,

МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,

аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,

якъ такожь значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ

и бѣля для дамъ и мужчинъ.

ул. Кароля Людвика, ч. 3.

(2—?)

Schwächezustände

werden bei alten und jungen Männern dauernd unter Garantie geheilt durch die weltberühmten

Oberstabsarzt Dr. Müller'schen

Miraculo=Präparate,

welche dem erschlafften Körper die Kraft der Jugend zurückgeben.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Die Oberstabsarzt Dr. Müller'sche

Miraculo=Injection

heilt gefahrlos in drei Tagen jeden Ausfluss der Harnröhre. Selbst in den veraltesten Fällen.

Depositeur: Karl Kreikenbaum, Braunschweig.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ

найстарша торговля почтовыми посылками поручае

нето 4¾ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну

Каву Багія за 5·70 зр.

нето 4¾ клгр. найдобôрн. грубозерн.

Каву Ява за 6·88 зр.

включно съ опакованьемъ и **оплатою цла** на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

Анонсы принимае для всѣхъ часописій австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ **Експедиція анонсôвъ РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни,* Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничить *въ пересыланю* всякихъ *оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.*

Послѣдне запрошенье передъ тягненьемъ

до вспôвучасти въ шансахъ выграня на великôй льотеріи грошевôй, гварантованôй черезъ **самостôйне мѣсто Гамбургъ**, въ котрôй

9 мил. 324.080 марокъ въ зол.

въ протягу кôлькохъ мѣсяцѣвъ **напевно** мусятъ бути выграннѝ.

Новый плянъ игры, подѣленый на 7 клясъ, мѣститъ межи 100.000 льосôвъ **51.700 выграныхъ**, именно ев.

400.000 марокъ,

а ôтдѣльно

1 выгр.	à M.	250,000	5 выгр.	à M.	8000
1 „	à M.	150,000	3 „	à M.	6000
1 „	à M.	100,000	54 „	à M.	5000
1 „	à M.	75,000	5 „	à M.	4000
1 „	à M	50,000	105 „	à M.	3000
2 „	à M.	40,000	263 „	à M.	2000
3 „	à M.	30,000	12 „	à M.	1500
4 „	à M.	25,000	2 „	à M.	1200
2 „	à M.	20,000	631 „	à M.	1000
12 „	à M.	15,000	873 „	à M.	500
1 „	à M.	12,000	1,050 „	à M.	300
24 „	à M.	10,000	28,860 „	à M.	138
			и т. д.		и т. д.

Перше тягненье означено урядово и неоткликано на день

15 и 16 л. червня 1881,

до чого стоитъ

одинъ ориг. льосъ тôлько 6 мар. або 3½ зр. в. а
половина ор. льосу „ 3 „ „ 1¾ „ „
чверть ориг. „ „ 1½ „ „ 90 кр. „

Оригинальнѝ тѝ льосы, гварантованѝ черезъ правительство за присланьемъ грошій або за переказомъ высылаю до найдальшихъ мѣсть franco. Незначнѝ сумы можна надсылати такожь въ маркахъ почтовыхъ.

Дôмъ Штейндекера въ короткôмъ часѣ выплативъ своимъ интересантамъ **великѝ выграннѝ на марокъ 125.000, 80.000**, бôльше по **30.000, 20.000, 10.000** и т. д., черезъ що причинився много до щастя численныхъ родинъ.

Вкладки суть въ порôвнаню до великихъ шансъ дуже незначнѝ, и можна лише поручити таку пробу щастя.

Кождый участникъ одержуе при замовленю урядовый плянъ, зъ котрого можна пôзнати такъ подѣлъ выграныхъ на ôтповѣднѝ клясы, якъ такожь дотычнѝ вкладки, а по тягненю офиціяльнѝ листы выграныхъ.

Выплата выграныхъ слѣдуе завсѣгды точно пôдъ гваранціею правительства и може бути выповнена або прямымъ пересланьемъ, або на жаданье интересентôвъ черезъ мои союзнѝ ôтношеня по всѣхъ бôльшихъ мѣстцяхъ Австріи.

Замовленя зволитъ всякій ôтворотною почтою съ повнымъ довѣріемъ высылати до **реномованои старои фирмы**

Josef Steindecker, (2—3)

Bank- & Wechselgeschäft, Hamburg.

P. S. Дôмъ Іосифа Штайндекера — всюды **звѣстный яко солидный и точный** — не потребуе надзвычайныхъ реклямъ; залишаемо ихъ отже, на що звертаеся увагу ВП. Публичности.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 42. Львôвъ, Субота 30 мая (11 червця) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . .	8 зр.
на пôвъ року . .	4 зр.
на чверть року . .	2 зр.

съ дод. „Библіотеки“:	на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр.	на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр	на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр.	на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

О потребѣ розвою ремесла

въ Галичинѣ.

(Пише *В. Нагбрыль*, архитектъ въ Цириху.)

(Дальше.)

Занятя въ бôльшости существующихъ на Заходѣ школъ ремесленныхъ роздѣляются на слѣдуючѝ 4 дѣлы: 1 ôтдѣлъ выробôвъ зъ дерева, якъ: теслѣ, столярѣ и рѣзбярѣ; 2 ôтдѣлъ выробôвъ металевыхъ: ковалѣ, слюсарѣ и механики; 3 ôтдѣлъ: токарѣ, а 4-тый ремесники-художники: моделярѣ и декораторы. Нашѝ потребы не такъ далеко сягаючѝ, мы можемо обôйтися меншимъ и подѣлимо нашу школу ремесленну на 3 ôтдѣлы и такъ: 1 ôтдѣлъ выробôвъ зъ дерева якъ: теслѣ, столярѣ, рѣзбярѣ и токарѣ; 2 ôтдѣлъ выробôвъ металевыхъ: ковалѣ, слюсарѣ и механики; 3 ôтдѣлъ робôтъ ткацкихъ. На початокъ булобы для насъ досыть, наколибы хоть тымъ тремъ ôтдѣламъ забезпечити существованье; тіи 3 ôтдѣлы уважаю за найважнѣйшѝ для нашого краю и они потребуютъ найбôльше пôдпоры. Пôзнѣйше, коли побачимо плоды тыхъ трехъ галузъ головныхъ ремесла, и коли средства позволятъ, можна буде доповнити ихъ новыми. Кождый зъ тыхъ трехъ ôтдѣлôвъ вымагае передовсѣмъ не тôлько розвитя механичного, але и достаточного знаня стилю и розвитя вкусу, для того головну вагу кладутъ у всѣхъ подôбныхъ заведеняхъ на рисунки и особенности матеріялôвъ, якихъ ремесникъ уживае до своихъ выробôвъ; безъ рисункôвъ ремесникъ есть тôлько машиною, котра не може робити иншихъ рухôвъ кромѣ тыхъ, якѝ надавъ еи конструкторъ. Зô взгляду на высше наведенѝ обстоятельства институтъ ремесленный повиненъ въ собѣ мѣстити достаточне число комнатъ для выкладôвъ, рисункôвъ и майстернѣ, музей, читальню заосмотрену въ фаховѝ журналы, достаточне число спальній, помѣщенье для надзирателя або директора, салю для урочистостій и ôтдѣлъ економичный. Такъ урядженый институтъ ремесленный може при щирôй праци учителѣвъ и добре обдуманôй програмѣ надати нове направленье нашому ремеслу и выховати новый поступовый ремесленный станъ, котрый вплынути може користно не тôлько на нашъ край, але и на сусѣднѝ народы. Я знаю тое зъ досвѣду, що пріятнѣйше булобы Сербови або Болгарови пôслати дитину въ сосѣдну славяньску школу ремесленну, чимъ въ Нѣмеччину або Францію. Менѣ приходилося въ послѣдныхъ рокахъ приймати у себе молодыхъ Славянъ, ѣхавшихъ въ Францію або Швайцарію учитися ремесла; бôльшôсть ихъ жалувалася на недостатокъ школъ ремесленныхъ добре зъорганизованыхъ въ славяньскихъ земляхъ. Однѝ Чехи зъ всѣхъ славяньскихъ народôвъ поступаютъ напередъ въ ремеслѣ съ Заходомъ.

Щобы ремесленною школою осягнути высше высказану цѣль, повиннѝ въ програму входити слѣдуючѝ предметы: 1) языкъ рускій, польскій, нѣмецкій и початки француского на стôлько, щобы укôнчившій ремесленну школу, коли схоче дальше выобразуватись въ своѣмъ фаху, мôгъ ôтбути подорожь по Франціи або Нѣмеччинѣ; 2) всесвѣтна исторія, а исторія руска въ особенности; 3) математика на скôлько она для ремесника потрѣбна, передовсѣмъ бухгальтерія; 4) технологія физична и хемична матеріялôвъ; 5) наука о формахъ архитектоничныхъ (стиль); 6) рисунки техничнѝ; 7) наука моральности; 8) писанье; 9) практичнѝ занятя въ майстерняхъ съ учителями; 10) право торгове; 11) наука хорового спѣву и музики; 12) гимнастика сполучена съ наукою гашеня огню; 13) наука машинъ ремесленныхъ, сполучена съ технологіею и т. д. Подѣлъ наведеныхъ предметôвъ повиненъ бути такій, щобы 1) праця умыслова и физична одна другôй помагала, щобы ученика ани однымъ ани другимъ не знудити, годины повиннѝ бути роздѣленѝ по важности и рôжнородности предметôвъ, н. пр. по двогодиннôмъ рисованю одна година выкладу; по двогодиннôмъ выкладѣ повиннѝ слѣдувати вправы въ майстерняхъ або гимнастика и т. д.; 2) щобы одинъ учитель мôгъ преподавати свôй предметъ въ рôжныхъ курсахъ, н. пр. математику преподае на всѣхъ курсахъ одинъ учитель; 3) щобы ученики першои клясы всѣхъ ôтдѣлôвъ кождого дня 2—3 годины придивлялися практичнымъ роботамъ ученикôвъ высшихъ курсôвъ, и то кождый въ кождôмъ специяльнôмъ ôтдѣлѣ безъ взгляду на тое, чи ôнъ думае тому або другому якому ремеслу посвятитися. Я кладу особливу вагу на сю точку, бо приходилось менѣ встрѣчати молодыхъ ремесникôвъ недовольныхъ своихъ специяльнымъ занятьемъ: оно ему не по души, ôнъ не любитъ его, бо мусѣвъ учитися того ремесла по воли родичѣвъ, и другого не бачивъ. Щобы ремесникъ ôтдався свому ремеслу, потреба подати ему случай пôзнати кôлька ремеселъ для выбору, потреба свобôдного рѣшеня, а тогды ôнъ его полюбитъ. По роцѣ такои практики придивляючися и помагаючи старшому товаришови, ученикъ може вже рѣшитись на тое або друге ремесло. Розумѣеся, що родичѣ и наставники института маютъ право голосу при выборѣ фахового занятя, але тôлько голосу дорадчого; 4) зô взгляду на економію повиненъ такъ подѣлъ годинъ якъ и розложенье саль для рисункôвъ и майстернь такій бути, щобы одинъ учитель два ôтдѣлы мôгъ надзирати.

Наука и матеріялъ для практичныхъ занятій повиннѝ бути даровѝ, за удержанье належитъ вносити плату.

Належитъ еще вспôмнути, въ якôмъ вѣку и съ якою пôдготовкою повинноеся ученикôвъ въ ремесленну школу принимати. Наколи сполучимо въ ремесленнôмъ институтѣ теорію съ практикою, то мусятъ ученики вже физично бути розвитѝ, а для позысканя часу для практичныхъ занятій принимати ученикôвъ такихъ тôлько, котрѝ укôнчили двѣ, три клясы гимназіи або реальныхъ школъ. Въ Швайцаріи правомъ установлено: молодшихъ якъ 14 лѣтъ житя до фабрикъ и варстатôвъ не пріймати; я думаю, що се правило дасться и у насъ приняти. Наука въ школѣ ремесленнôй повинна безъ взгляду на ôтдѣлъ тревати найменше 4 роки, значитъ, хлопець укôнчившій заведенье числити буде 18 лѣтъ, — вѣкъ ôтповѣдный для поступленя до майстернь приватныхъ челядникомъ. Число ученикôвъ зависитъ ôтъ средствъ, якѝ сему институтови посвяченѝ будутъ; число годинъ занятій щоденныхъ 10.

Згадаймо еще кôлькома словами о учителяхъ ремесленнои школы. При основаню якого нибудь заведеня съ научною цѣлію для нашои молодежи звертано увагу на се, щобы такѝ заведеня основанѝ були въ мѣстахъ, въ котрыхъ знаходится гимназія або реальна школа, щобы тымъ способомъ покористатися силами умственными учителѣвъ тыхъ школъ. Зъ економичнои точки погляду оно справедливо и досыть практично, однако зъ научнои точки не користно. Двомъ панамъ служити не можъ; або одна або друга служба буде пôдрядною, а тутъ розходится власне о тое, щобы учитель ôтдався цѣлою душею свому званю, по крайнôй мѣрѣ я хотѣвбы се видѣти въ будучôй рем. школѣ, котра малабы показати, на скôлько рускій народъ способный до конкуренціи съ другими народами. Вже плянъ науки въ институтѣ такôмъ, наколибы прійшло покористатися силами учительскими закладôвъ публичныхъ, не можна булобы уложити такъ, щобы становивъ одну цѣлôсть, а теперѣшнѝ власти школьнѝ маючи на оцѣ польонизацію нашои молодежи и не понимаючи, що властиво означае слово образованье безъ польонизаціи, зарядилибы такъ, що наше заведенье не осягнулобы цѣли, яку мы осягнути хочемо, навѣть при найщиршôй охотѣ и посвяченюся учительства. Для рисункôвъ техничныхъ кождый ôтдѣлъ повиненъ мати осôбного учителя специялиста, знаючого практичне выконанье рисунку; ôнъ повиненъ бути теоретикъ и практикъ. До помочи кождому зъ нихъ повиненъ бути доданый добрый майстеръ практикъ, понимаючій такожь рисунки. Учитель рисункôвъ и практикъ майстеръ вспôльно ведутъ дѣло ôтдѣла. Рôвножь для науки о формахъ архитектоничныхъ, для языкôвъ и математики конечно потреба осôбныхъ учителѣвъ; для прочихъ предметôвъ можь покористатися и чужими силами, а то не зô взгляду на маловажнôсть предметôвъ, а для того, що число годинъ для тыхъ предметôвъ буде обмежене. О важности задачи учителѣвъ ремесленнои школы не ма що и говорити; она обусловлюеся важностію самои школы и обстоятельствами, въ якихъ нашъ народъ находится. Розумѣеся само собою, що будучнôсть учителѣвъ, выповняючихъ совѣстно свою задачу повинна бути забезпечена на рôвнѣ съ учителями публичныхъ краевыхъ школъ.

(Конець буде.)

Еще слово въ справѣ конскрипціи.

II.

(Конець.)

Маемо однакожь еще дальше поученье въ тôйже ôтповѣди, и то взглядомъ однои, у насъ дуже звычайнои рѣчи, именно, щó слѣдуе розумѣти пôдъ надъужитьемъ. Доси у насъ се слово дуже часто вертится на языцѣ, — менше о то, чи зъ нашои чи не нашои вины. Примѣромъ суть законы, котрѝ позволяютъ вносити до урядôвъ рускѝ поданя и наказуютъ урядамъ на рускѝ поданя ôтповѣдати въ рускôмъ языцѣ. Буває часто, що задля трехъ высше вычисленыхъ специяльностій галицкихъ — руске поданье або не принимаеся, або если принимаеся, то съ гнѣвомъ, фукомъ и опрыскливостію незнаною добре выхованымъ людямъ (якъ се недавно зробивъ п. Henryk Schmitt въ шк. радѣ краевôй), або даеся ôтповѣдь по польски. Русины заразъ все тое называютъ надъужитьемъ. Тымчасомъ, пôсля данои намъ „съ высше“ ôтповѣди, — надъужитье а именно надъужитье урядове есть рѣчію дуже взглядною. И такъ — се есть надъужитье, если кто посмѣвъ латинника-Русина при новôй конскрипціи записати съ рускимъ языкомъ домашнымъ и „dieser Missbrauch muss abgestellt werden“, але не есть се надъужитье, если магистратъ въ Дрогобычи, занимаючійся конскрипціею, не хотѣвъ пріймяти конскрипційного аркуша выповненого по руски ôтъ проф. Паславского; не есть надъужитье, если на рускѝ поданя ôтповѣдаютъ по польски або и совсѣмъ не ôтповѣдаютъ (якъ се дѣеся съ поданями взглядомъ рускои школы во Львовѣ); если мимо рѣшеня найвысшого суду львôвскій судъ все таки латиньскими буквами выписуе свои засуды и ухвалы; если протоколы съ рускими сторонами списуеся по польски и т. п. — се все не есть надъужитье и совсѣмъ природно, бо предсѣ кождому Русинови свобôдно до кождого поданя написати еще додаткове поданье и просити о руску резолюцію рускими буквами, а если не зробитъ сего I, II и III инстанція, то удатись кождого разу до трибуналу державного або где инде, — а тогды все таки признаютъ справедливôсть и слушнôсть по сторонѣ Русина и буде мавъ чорно на бѣлôмъ, що его право ему належится и повинно бути пошановане. А хочь до сего треба написатися що немѣра и наклеити штемплѣвъ зъ цѣлои маломѣскои трафики и находитися и наурговатися, то се все не змѣняе рѣчи и не творитъ ніякого надъужитя, по перше для того, що Русинъ есть довго терпеливый и може все тое вытримати, по друге для того, що якъ сказавъ Wojciech Dzieduszycki, на то суть высшѝ инстанціи, щобы справляли блуды низшихъ, а по трете, чимъ бôльше будемо закуплювати штемплѣвъ, тымъ лекше здобуде собѣ дръ Дунаевскій славу знаменитого министра скарбу. Усувати жь урядникôвъ, котрѝ допускаются такихъ „мнимыхъ“ надъужитій, або ихъ карати, а бодай имъ нагану удѣлювати — „dazu gibt es keinen Anlass unter den gegenwärtigen Verhältnissen“.

III.

Не можемо на послѣдокъ ôтмовити нашимъ читателямъ еще тои пріятности, щобы зъ данои Русинамъ ôтповѣди не подати дословно слѣдуючого уступу:

„Bezüglich des zuletzt in der Interpellation erwähnten Conflictes in Didyszów, eigentlich Dziedziłów oder Didyłów zwischen dem Zählungscommissär Tabaczyński und dem ruthenischen Pfarrer Maceluch haben die stattgefundenen eingehenden Erhebungen constatirt, dass der Pfarrer nicht die Metrikenbücher und Matrikenauszüge der in den Jahren 1861 bis 1871 geborenen Jünglinge, sondern nur zwei Exemplare des status animarum und das Aufgebotbuch zur Commission mitbrachte, dass sich *desshalb* eine Differenz zwischen dem Zählungscommissär und dem Pfarrer ergab, dass letzterer die mitgebrachten Pfarracten wegtragen wollte, dass Tabaczyński dies verhinderte und die Pfarracten nicht zerriss, sondern in eine Kiste sperrte, dass in dem hierüber entstandenen Streite Tabaczyński den Pfarrer (до того еще 80-лѣтного старця!) mit den Worten „Gehe aus meinem Hause Pfaff“ gegen die Thüre schob, dass keiner der Zeugen die angeblich gebrauchten Worte: „Pfaffen und Schufte brauchen wir nicht“ gehört oder eine thätliche Misshändlung des Pfarrers gesehen hat. Die zur Untersuchung dieses Vorfalles von der Bezirkshauptmannschaft entsendete Commission hat die Pfarracten sofort dem Pfarrer zurückgestellt und den Tabaczyński von der Fortführung der Function als Zählungscommissär wegen seines tactlosen und rohen Benehmens enthoben. Ueber die beim competenten Ge-

richte gegen Tabaczyński eingereichte Klage des Pfarrers Maceluch ist die Verhandlung im Zuge“.

Вже само поверховне перечитанье сего уступу може кождого пересвѣдчити, скôлько тутъ поучаючого и поясняючого. Єсть се вже екскурсъ не тôлько на поле галицкои господарки политичнои, але и на поле криминалистики. Тутъ мы Русины можемо на тôмъ уступѣ поучитись, якъ нашѝ звычайнѝ понятя о надъужитяхъ далеко, дуже далеко ôтбѣгли навѣть що до самои криминалистичнои стороны ôтъ понятій теперь мѣродайныхъ. Пригадаймо собѣ лише, що вся Галицка Русь, якъ жива, выдала свого часу зъ себе крикъ обуреня и грозы, дôзнавшись о приключеню, котрого жертвою стався 70-лѣтный старець, о. Мацелюхъ. Рôвнѝ чувства мусѣли такожь розбудитись и у кождого цивилизованого чоловѣка, котрый навыкъ ôтъ кождого урядника цивилизованои державы жадати законности, приличности, пошанованя права, чести, вѣку, народностій, вѣры и т. д. — въ загалѣ тыхъ честнотъ, якихъ ôтъ цивилизованого чоловѣка можна жадати завсѣгды, хотяйбы ему прійшлось урядувати въ самôй Тартаріи, або якôй иншôй, на пôвъ чи й цѣлкомъ азійскôй Галилеѣ. Але можна було еще думати, що въ жаляхъ на крайно сумне приключенье въ Дѣдиловѣ заходитъ може error in facto. Єслижь самъ фактъ правдивый, то, здавалося, не пôдлягае ніякому сомнѣнію, що таке приключенье мѣститъ въ собѣ всѣ знамена грубои провины. Звычайный цивилизованый Европейчикъ и кождый Русинъ, котрый по вродженôй собѣ идеальности скорше присвоюе собѣ справдѣ европейскѝ понятя и идеѣ, якъ поверховну блескотливôсть, звычайно теперь захвалювану и продавану пôдъ фалшивою етикетою „cywilizacya“, — готовъ бувъ на пôдставѣ даного приключеня въ Дѣдиловѣ такъ собѣ думати: „Коли правда, що конскрипційный комисарь,—котрый пôсля власнои дефиниціи гр. Таффого „не безъ слушности“ уважаеся за урядника — парохови о. Мацелюхови, прибувшому въ урядовôй мисіи поданя потрѣбныхъ при конскрипціи пояснень, выдеръ урядовѝ акта парохіяльнѝ, а самого 70-лѣтного пароха выпхавъ за дверѣ, чи трунувъ до дверій (gegen die Thüre schob) съ словами: „рушай собѣ зъ мого дому попе!“, а силою вырванѝ и собѣ привлащенѝ акта заховавъ въ своѣмъ бюрѣ, зъ котрого доперва ажь слѣдча комисія ихъ выдобула,— то ачейже въ такôмъ случаю повиннабы вступитися власть прокураторска, бо тутъ вже надъужитье, або, говорячи языкомъ юристôвъ, провина противъ повинностій публичного уряду досягнула такои степени, въ якôй перестае бути одною неправильностію, караною дисциплинарно, а стаеся чиномъ, пôдпадаючимъ уставѣ карнôй и тымъ самымъ пôдлягае карѣ, навѣть, колибы не було приватнои жалобы“. Кождый Галичанинъ безперечно прилучится до такого выводу, божь кождому еще въ свѣжôй памяти, якъ то скоро и енергично интервеніювала прокураторска власть тогды, якъ якійсь Х. мавъ пôдчасъ выборчои горячки гдесь проговоритись, що „прійдутъ Москалѣ и т. д.“, якъ зновъ заразъ внесено противъ руского священика публичне оскарженье за якусь тамъ проповѣдь, хотяй въ ôднôмъ и другôмъ случаю опôсля показалося, що се було лише нове галицке выданье Шекспира „Viel Lärm um Nichts“, и такъ руского священика якъ и того Х. судъ узнавъ совсѣмъ невиннымъ, о чѣмъ очевидно Gaz. Nar. забула донести. Въ тôмъ случаю були такѝ выводы и надѣѣ о прокураторскôй интервенціи тымъ бôльше управненѝ, що тутъ конскрипційный комисарь въ особѣ священика чинно вневаживъ священичій урядъ передъ людьми, а до того еще въ дуже неделикатный способъ присвоивъ собѣ акта парохіяльнѝ. Европейчикови буде звѣстно, що въ Англіи всякій урядъ высоко поважаеся такъ, що навѣть той, котрый за вôзваньемъ въ имени права и за дôткненьемъ полицейскои палочки не пошануе урядовои власти або еще й хотьбы словно зневажитъ полицейского, пôдпадае досыть доткливôй карѣ. Европейчикъ ніякъ не мôгбы освоитися съ гадкою, що гденибудь пр. въ Галичинѣ священикъ, справуючій урядъ парохіяльный и по всѣ часы особливо що до всѣлякихъ метрикъ и выказôвъ яко урядникъ уважаный, мôгбы бути выключеный зъ пôдъ тои загальнои охороны, якою ослонюе право и найдрôбнѣйшихъ урядникôвъ. Кто до того всего еще пересвѣдчився о католицкôй вѣрности австрійскои державы, выраженôй въ традиційно переховуванôмъ титулѣ „catholicissima Austria“, зарôвно якъ и о справедливости слôвъ, выписаныхъ на бургу: „justitia fundamentum regnorum“, сей съ тымъ бôльшою еще вѣрою надѣявся, що высше описане приключенье въ Дѣдиловѣ такъ въ интересѣ поваги и пошанованя священьства, якъ и въ интересѣ удержаня поваги права не буде безкарно пропущене, и що бодай тутъ признаютъ намъ, що конскрипційный комисарь допустився надъужитя, чи радше грубои урядовои провины противъ руского священика.

Тымчасомъ и въ тôмъ взглядѣ приходится намъ поучитись чогось нового зъ данои Русинамъ ôтповѣди. Якъ нибудь въ самôй ôтповѣди признана цѣла сущнôсть приключеня въ Дѣдиловѣ, однакожь показуеся, що мимо того не сконстатовано ніякои провины, противъ котрои мавбы выступити прокураторъ, усунено лише въ дисциплинарнôй дорозѣ конскрипційного комисаря, котрый и безъ того скôнчивши конскрипцію, самъ мусѣвъ усунутись зъ свого тымчасового уряду, и не узнано потрѣбнымъ ôтступити дотычащѝ акта дисциплинарнѝ прокураторіи до дальшого урядованя, хотьбы въ направленю §. 331 уст. кар.

Се все оказалося злишнымъ, бо хотяй и въ §. 331 уст. кар. сказано: „wenn eine der im §. 68 bezeichneten Personen (урядникъ) sich in ihren Amts- oder Dienstleistungen thätliche Beleidigungen erlaubt, so macht sie sich einer Uebertretung schuldig und ist mit Arrest... zu bestrafen“, то однакожь поступованье Табачиньского сквалификовано въ данôй намъ ôтповѣди лише яко „tactloses und rohes Benehmen“, котре вправдѣ грѣшитъ противъ „Dobrego tonu“, выданого передъ рокомъ гр-ею Водзицкою, але не противъ уставы карнои, котра предсѣ такъ само може бути лише взглядно обовязуючою, якъ пр. и тое розпорядженье намѣстництва зъ р. 1869, котре збороняе учителямъ заниматись конскрипціею, а то тымъ бôльше, що рускій священикъ, зневаженый словно и чинно може бути узнаный яко недостаточный свѣдокъ и его зôзнаня при слѣдствѣ не увзглядняются. Тая аргументація напевно пересвѣдчитъ цѣлый свѣтъ о правдивости конклюзіи ôтповѣди данои Русинамъ: „Aus dieser Darstellung der Resultate der Untersuchung über die einzelnen Puncte der eingebrachten Interpellation dürfte wohl mit Evidenz hervorgehen, dass im Allgemeinen die gegen das Vorgehen der galizischen Behörden und Zählungsorgane bei der Volkszählung vorgebrachten Beschwerden unbegründet sind!“

Справдѣ не треба лучшои илюстраціи до поясненя свѣтови, якъ переводилась у насъ конскрипція и яку може она мати вартôсть, не треба лучшого освѣченя стану въ Галичинѣ, яснѣйшого представленя, поступованя взглядомъ Русинôвъ, — якъ та Gazet-ою Narodow-ою яко „łaźnia świętojurców“, ославлена ôтповѣдь на интерпеляцію рускихъ послôвъ о конскрипціи.

ДОПИСИ.

Зъ пôдъ Ходорова. (*Илюстраційка до рôвноуправненя нашого языка въ ц. к. урядахъ*). Учитель народный зъ села З., п. Василій С. написавъ квитъ на свою плату, котру побирае въ урядѣ податковôмъ въ Бôбрцѣ, въ языцѣ рускôмъ, а що зъ села З. до Бôбрки досыть далеко и учитель бувъ перешкодженый самъ ѣхати по грошѣ до уряду, то переславъ квитъ п. М. С. въ Бôбрцѣ съ прошеньемъ, щобы тойже плату получивъ и почтою ему переславъ. На квиты писанѝ по польски п. контрольоръ Поховскій выплативъ грошѣ на руки третыхъ особъ безъ жадного замѣту, але на квитъ п. Василія С. сказавъ, що „kiedy chce pisać po rusku, niech sam po płacę przyjeżdża.“ Завѣдомленый о тôмъ властитель квита пріѣхавъ до ц. к. уряду податкового въ Бôбрцѣ, а п. Поховскій принявъ его словами: „To pan nie możesz kwitu pisać po polsku! pan chcesz się przypodchlebić.....; jeżeli pan będziesz tak pisał, to musisz pan sam po pieniądze przyjeżdżać“ — и читавъ предложеный квитъ. Коли перечитавъ пôдписъ „Василій С.“, замѣтивъ: „Płaca jest asygnowana na Bazylego S. (асигнація по польски) a nie na Василія; dla mylnego więc imienia nie mogę wypłacić. Tu ma być napisane Bazyli S., a jeżeli pan chcesz się podpisać Василій, to trzeba dodać jeszcze Bazyli S., — a powtóre pan niejednakowo piszesz kwity: raz cienko są pisane, drugi raz grubo.“

Зъ того одного примѣру поступованя ц. к. контрольора податкового въ Бôбрцѣ, п. Поховского, видко, якъ то на дѣлѣ выглядае тое рôвноуправненье руского языка съ польскимъ въ ц. к. урядахъ, рôвноуправненье, котре панове Поляки при кождôмъ случаю кидаютъ Русинамъ въ очи на всяку ихъ жалобу. Така секатура рускихъ сторôнъ черезъ ц. к. урядникôвъ податковыхъ дѣесь не въ однôй тôлько Бôбрцѣ; въ Золочевѣ н. пр. урядники податковѝ не выплачуютъ такъ само пенсіи рускимъ священикамъ на руки третыхъ особъ, коли квитъ писаный по руски, а безъ жаднои перешкоды выплачуютъ на квитъ польскій або нѣмецкій (sic!)

Не вѣримо, щобы п. Поховскій не знавъ о тôмъ, що языкъ рускій есть такъ само якъ и польскій зарôвно урядовый; а еще бôльше не хочесь намъ вѣрити, щобы той панъ не знавъ, що Василій то само що Bazyli. Одно и друге п. Пох. добре знае, а коли допускаесь такихъ секатуръ рускихъ сторôнъ, то тôлько длятого, що знае, що у насъ такѝ надъужитя урядовѝ проходятъ безкарно... Ехъ, якбы то такъ Бôбрка не лежала въ Галичинѣ, але примѣромъ въ Чехахъ! Надѣемось, що и п. Василій С. не подарує п. контрольорови его „grymasów“, и спытае высшихъ властій, чи такѝ „grymasy“ ц. к. урядникови до лиця...

Зъ пôдъ Сокаля. (*Гдещо про раду повѣтову.*) Неразъ вже писали нашѝ газеты про господарку нашихъ тѣлъ автономичныхъ. Щобы сей образъ доповнити, хочу и я подати кôлька слôвъ про сокальску раду повѣтову. При выборахъ зъ куріи меншихъ посѣлостій перейшли всѣ 12 рускѝ кандидаты, помимо великихъ забѣгôвъ и агитацій зъ стороны нашихъ противникôвъ, а особенно теперѣшного маршалка п. П., котрый конечно хотѣвъ бути выбранымъ въ сельскôй куріи. Однакъ при верификаціи выборôвъ уневажнено двохъ членôвъ зъ тои причины, що були писарями громадскими, а одного, що мовьбы то ôнъ ніякого податку не плативъ, хотяй тойже фактично есть властителемъ грунту и платитъ податокъ. Помимо рѣшучого протесту зъ нашои стороны выбрала бôльшôсть маршалка и выдѣлъ, розумѣеся по своѣй воли, на тôмъ самôмъ засѣданю. Надто противъ важности прочихъ 9 членôвъ пôднесено „дуже важнѝ“ закиды; перечитано навѣть якійсь протестъ, однакожь авторôвъ сего протесту не выявлено. Здаеся, що авторомъ его бувъ недалекій „своякъ“ бôльшости рады повѣтовои. Ухвалено въ кôнци ôтступити сей рекурсъ до доходженя правительству. Тутъ показалася бôльшôсть дуже несторонничою, бо не выкинула ôтъ разу всѣхъ рускихъ членôвъ зъ салѣ. Выделегованый до доходженя ц. к. староствомъ комисарь повѣтовый прибравъ собѣ за помôчника секретаря рады повѣтовои п. М., и съ тымъ ѣздивъ ôтъ села до села, скликувавъ по найбôльшôй части до корчемъ вôйтôвъ и жадавъ ôтъ нихъ, щобы печатки громадскѝ, мабуть для потвердженя сего протесту, прибивали, не жадаючи часто ôтъ нихъ навѣть пôдписôвъ. О скôлько такій способъ доходженя есть правильный, то осудятъ найлѣпше самѝ читателѣ. Якъ ходитъ поголоска, малося зъ доходжень показати, що протестъ сей есть цѣлкомъ узасадненый?! На сѣй пôдставѣ певно схоче бôльшôсть уневажнити и тыхъ остаючихъ еще 9 членôвъ сельскои куріи. Але даремный трудъ вашь, панове Поляки! Отъ лучше звернулибъ вы вашу дѣятельнôсть на инше поле, примѣромъ на економичне, и тутъ старалися бути провôдниками селянъ, а не на поли политичнôмъ, — где для васъ нема у насъ грунту! Нашь бо повѣтъ, славити Бога, вже на стôлько прійшовъ до самопôзнаня, що умѣе розрôжнити, кто ему пріятель, а кто ворогъ и не дасться такъ легко чимъ будь пôдôйти и приманити. Съ выборами ôнъ вже самъ собѣ дасть раду, а певно по ню до Васъ не пôйде!

Дивно намъ тôлько, чому ц. к. Намѣстництво до сего часу не розписало доповняючихъ выборôвъ 3 членôвъ зъ групы меншои посѣлости, коли тымчасомъ на мѣстце уступившого п. Р. зъ групы бôльшои посѣлости вже давно розписало выбôръ, а навѣть коли и сей выбôръ лѣкаря повѣтового п. Б. уневажнено, розписало вже третій разъ выбôръ?! Чи може чекае ц. к. Намѣстництво, ажь въ слѣдство доходжень тутешного староства и остаючѝ 9 голосôвъ зъ меншои посѣлости рада повѣтова уневажнитъ? На всякій способъ радѝ бы мы знати причину сего зволѣканя.

Якъ господарує звѣстна бôльшôсть въ радѣ повѣтовôй, наведу тôлько одинъ фактъ. Передъ кôлькома лѣтами бувъ инспекторомъ повѣтовымъ дорôгъ п. Ш. Мабуть задля того, що п. Ш. бувъ Русиномъ, казавъ п. маршалокъ, щобы секретарь рады повѣтовои п. М. поликвидовавъ собѣ діеты такожь и за инспекцію дорôгъ (!) за 7 лѣтъ назадъ рахуючи. П. М. поликвидувавъ собѣ суму около пôвтретя тысяча зр., а по ôтповѣднôмъ обрѣзаню тои сумы все таки отримавъ 1200 зр.! Тутъ кождый запытае: до чого бувъ инспекторъ дорôгъ, коли еще и секретареви зъ того титулу треба платити таку велику ремунерацію? Загадка не тяжка до ôтгаданя для нашихъ читателѣвъ! Ѣ.

Зъ Черновець. (*Святкованье 3-го мая.*) (Конець.)

П. Т. Реваковичь говоривъ дальше: Бачучи, що нашь народъ жіючи въ нерозлучнôй (компактнôй) масѣ на просторони бôльше якъ 10.000□ миль широкôй, ôтъ степôвъ Дебреценьскихъ въ угорскôй Руси и ôтъ гôръ Кирлибабы въ Буковинѣ ажь поза Чернигôвску а ôттакъ по Воронежску и Курску губернію въ Россіи; ôтъ Ясельскихъ гôръ и ôтъ Полѣся ажь по степы въ около Саратова и по Кавказъ, — всюды помимо тяжкои працѣ гôрко бѣдуе, ставлю яко II-гій артикулъ нашои народнои вѣры: „*Мы есь интелигентнѝ Русины маемо право и обовязокъ о добробытъ и о права нашого здоптаного и опущеного руского народа всѣми законными способами добиватися*“. Но, щобы мы могли тую задачу сповнити, мусимо належито бути до того приготованѝ. Кромѣ загальнои просвѣты и фаховыхъ вѣдомостій мусимо докладно знати исторію нашого народа, а то всѣхъ его частій, котрѝ пôдъ такъ ôтмѣнными обстоятельствами жіютъ: въ Буковинѣ, Галичинѣ, Угорщинѣ и Украинѣ. Дальше мусимо еще докладно знати нашу южноруску литературу. Лишень знаючи исторію и литературу нашу докладно, станемо дорожити минувшостію нашои землѣ, будемо дорожити житьемъ нашого южнорускогo народа. Тогды полюбимо нашу красну и славну землю, нашь богатырскій народъ, того тысячолѣтного мученика, котрому еще й сегодня не о много лѣпше, котрому однакожь зачинае свитати, котрый починае помалу ôтроджуватися. Чимъ скорше ôтродженье, чимъ скорше скрѣпленье его зависитъ ôтъ насъ интелигентныхъ Русинôвъ. Томужь то мы мусимо стояти съ народомъ въ безперерывнôй звязи, мы мусимъ пôзнати нашь народъ въ моральнôмъ и матеріяльнôмъ взглядѣ докладно. Мы мусимо знати, якъ нашь рускій селянинъ и

мѣщанинъ жіє, яку ôнъ хату має, якѝ въ нѣй порядки, яке ôнъ господарство має, яку харчь ѣсть. Мы мусимо знати, якій кругъ и образъ єго мыслій, якѝ єго бажаня. Тогды будемо умѣти до нашого народа проговорити. Тогды будемо знати, зъ чого найперше почати роботу, щобы той народъ двигнути. Тогды народъ нашь пôде за нами и тогды будемо мы Русины становити политичну силу, котру буде кожде правительство поважати и съ котрою буде мусѣло числитися. Не спускаймося ни на кого, щобы насъ зъ тяжкого нашого упадку матеріяльного и морального двигнувъ, бо се намъ не поможе, а тôлько пошкодитъ. Въ тôмъ взглядѣ поучає насъ наша власна исторія въ Австріи по 48 рôкъ найлѣпше. Мы спустилися на правительство, самѝ ничого не робили, а ждали, щобы намъ печене й варене прійшло до рота — и дождалисьмося до крайнои загибели. Теперь, хвала Богу, мы прочуняли; мы вже почали и учитися и заходитись коло народного дѣла якъ слѣдъ. Тôлькожь намъ не упадати при неудачахъ, а вытревало працювати, щобы передовсѣмъ всѣми можливыми способами добробытъ нашого народа двигнути, а при тôмъ, щобы нашихъ селянъ и мѣщанъ приводити до пôзнаня свого людского достоиньства, до пôзнаня правъ чоловѣка, привести до свѣдомости, що они Русинами и обзнакомити ихъ докладно съ нашими народными правами и обовязками. До переведеня такъ важнои нашои справы треба намъ великодушныхъ, щирыхъ, свѣтлыхъ, народну убогу стрѣху цѣлымъ серцемъ и цѣлою душею любячихъ мужѣвъ-патріотôвъ, котрѝбы умѣли й хотѣли своимъ розумомъ, своимъ досвѣдомъ и своєю любовію народъ до лѣпшои будучности ôтважно провадити. Коли жь такѝ мужѣ проявляются межи нами, то въ дуже важнôй справѣ нашои внутрѣшнои организаціи ставляю яко III-ый артикулъ нашои народнои вѣры: *„Научѣмся тыхъ нашихъ мужѣвъ-провôдникôвъ шанувати, ихъ щирѝ гадки словомъ и дѣломъ попирати и съ щирымъ довѣріємъ все тоє сповняти, що они яко добре и для нашого народа спасенне радятъ дѣлати; а хоронѣмся зъ партійного становища ихъ несправедливо и некористно осуджувати.“* Выповняючи всѣ повысшѝ три артикулы вѣрно и вытревало, буде можь смѣло тогды сказати: „Єще не вмерла руска мати въ нашихъ искони рускихъ земляхъ!“ Грôмкѝ рукоплесканя и оклики „славно“ нагородили бесѣдника за єго прехорошу съ пропятьемъ и жаромъ выголошену рѣчь.

Дальше ôтспѣвавъ хоръ пѣсню Вербицкого „Зброи заблысли!“ а п. Ст. Стоцкій ôтдеклямовавъ съ вырозумѣньемъ и хорошимъ ôтданьемъ поему Т. Шевченка: „До живыхъ, мертвыхъ и ненародженыхъ землякôвъ моихъ въ Украинѣ и не въ Украинѣ сущихъ мое дружне посланіє“, котра була дуже добре принята. Дальше слѣдувала пѣсня Вербицкого: „Дай дѣвчино намъ шампана“, по котрôй п. И. Тыминьскій, предсѣдатель мѣщаньскои читальнѣ, забравъ голосъ. Въ своѣй довшôй рѣчи, зверненôй выключно до мѣщанъ, взывавъ ихъ, щобы двигнулися разъ изъ сну и пôзнали, кто они и яка рускихъ мѣщанъ сила. Всѣ приняли дуже сердечно тую бесѣду, а по нѣй хоръ ôтспѣвавъ „Italienischer Salat“, где особенно о. Н. Огоновскій въ сольо-спѣвѣ ôтзначився. Наконець забравъ голосъ п. Ф. Калитовскій, адъюнктъ суд. и ôтдеклямувавши свôй власный стихъ въ честь чотырехъ рускихъ товариствъ въ Чернôвцяхъ взнѣсъ тоастъ въ честь тыхже товариствъ; немовь въ ôтповѣдь на тоастъ ôтспѣвавъ хоръ „Многая лѣта“ а предсѣдатель „Союза“ подякувавъ всѣмъ гостямъ за ласкаву участь и закрывъ програмову часть вечерка о $12^1/_2$ годины въ ночи. И такъ всѣ забавившися якъ найкрасше, наслухавшись хорошого спѣву Союзанôвъ, хорошихъ рѣчій бесѣдникôвъ, натѣшившись такимъ живымъ рускимъ житьемъ, пôзнавши єго близше, гдеякѝ гостѣ розôйшлись съ найбôльшимъ вдоволеньемъ домôвъ, а многѝ лишились еще и забава продовжалася подôбно якъ передъ тымъ до 2 год. въ ночи. Тутъ пріятно намъ записати, що мѣщанинъ Ив. Бурскій забравши голосъ, сказавъ дуже щиру рѣчь до мѣщанъ, завзываючи ихъ все тоє, що говорилось, щиро до серця приняти и пôсля того поступати, бо въ тôмъ наше спасенье. Такъ обходили мы празникъ 3-го мая. Х.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Засѣданя палаты панôвъ*), якъ се мы въ послѣднôмъ ч-ѣ доносили, несподѣвано перервано, хотяй еще були до принятя такъ важнѝ проекты законôвъ якъ: додатковый буджетъ на ческій университетъ и законъ о галицкôй желѣзницѣ трансверзальнôй, на принятю котрыхъ правительству много залежало. Показалось однакожь зъ складу присутныхъ членôвъ палаты, що тѝ проекты моглибы бути ôткиненѝ и правительство волѣло ôтложити обѣ справы до осени. Чехи и Поляки, розумѣєсь, зъ того невдоволенѝ, але годѣ, — съ конечностію мусятся погодити. Чехи впрочѣмъ ничого не стратятъ: правительство выасигнує ухваленый палатою послôвъ буджетъ университетови, а рада державна, якъ правительство надѣєсь, ухвалитъ єго. Щобы однакожь тоє певнѣйше могло статись, ческѝ и польскѝ газеты договорюются еще нового покликаня Полякôвъ и Чехôвъ до палаты панôвъ.

(*Выборы до угорского сойму*) розписанѝ на часъ ôтъ 24 червня до 3 липня. Новый соймъ скликаный на 24 вересня. Агитаціи выборчѝ вже теперь ведутся на велику скалю.

(*Соймъ кроатскій*) збересь 20 с. м. на коротку сессію, щобы ухвалити змѣну закона выборчого, по чѣмъ буде розвязаный, бо въ осени кôнчится єго мандатъ. Съ початкомъ вересня ôтбудутся новѝ выборы и заразъ соймъ збересь, щобы выбрати делегатôвъ до угорскои рады державнои (сойму).

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зачинаючи нынѣ писати о Россіи, приходитъ намъ на думку пословиця: „хотѣлабы душа до раю, та грѣхи не пускаютъ“ — хотѣлибы мы нашимъ читателямъ показати гдещо ôтрадного, потѣшного въ россійскôмъ царствѣ, — та годѣ! Возьмѣмъ чи россійску чи заграничну яку газету до рукъ, всюда въ рубрицѣ „Россія“ прочитаємъ самѝ неôтраднѝ вѣсти. Скôнчились противжидôвскѝ непорядки, т. зв. „кара жидôвъ“, почалась „кара мужикôвъ“ и то тяжка кара: 20 лѣтъ каторги въ Сибѣри, 15 лѣтъ, 10 лѣтъ — все се покута не такъ легка, на яку засудивъ судъ военный головнѣйшихъ участникôвъ непорядкôвъ въ Кіевѣ. Менше виннѝ участники пôдпадутъ легшимъ карамъ, але яке то ихъ множество арештовано! Въ самôмъ Кіевѣ арештовано, якъ доноситъ „Кіевлянинъ“ 1500 особъ; зъ тыхъ еще 400 сидитъ въ вязницяхъ, а акта слѣдчѝ дали 50 спорыхъ томôвъ. Подумати, кôлько то увязненыхъ сидитъ въ Одессѣ, Херсонѣ и другихъ мѣстцяхъ. Въ губерніи Кіевскôй проголошено станъ облоги на 4 уѣзды: Каневскій, Чигириньскій, Черкаскій и Звенигородскій. Въ Елисаветградщинѣ розъѣздили урядники политичнѝ съ войскомъ по селахъ и били кіями и плетьми всѣхъ пôдозрѣныхъ мужикôвъ; розумѣєсь, такожь много невинныхъ!

Недавно ôткрыто въ Петербурзѣ на забалканьскôмъ проспектѣ тайне засѣданье нигилистôвъ и арештовано 21 особъ. Въ столици удержуєсь уперто вѣсть, и заграничнѝ газеты се яко рѣчь певну подали, що царь одержавъ ôтъ исполнительного комитету послѣдне остереженье, въ котрôмъ нигилисты выразно цареви заявляютъ, що коли не оголоситъ загальнои амнестіи, не дасть свободы печати и не знесе высылки на Сибѣрь порядкомъ административнымъ, то нигилисты єго стратятъ; до того зголосилось вже 18 нигилистôвъ. Межи прихильниками царя запанувавъ переполохъ, кождый съ сожалѣньемъ глядитъ на нерѣшимôсть царя, а передовсѣмъ никто не радъ зъ покликаня несимпатичного Игнатьева на наступника Льорисъ-Меликова, и никто не знає, що спонукало царя до покликаня Игнатьева.

Кн. Горчаковъ вернувъ съ початкомъ сего мѣс. зъ Ниццы до Петербурга и мавъ авдієнцію у царя. Загально думаютъ, що канцлеръ одержитъ димисію (силы физичнѝ значно єго опустили), а на министра дѣлъ заграничныхъ буде покликаный гр. Игнатьевъ, мин. дѣлъ внутр.

Финансы россійскѝ знаходятся въ нужденнôмъ станѣ. Велику сензацію выкликали такъ за границію якъ и въ Россіи слова уступившого мин. финансôвъ Абазы, що $^1/_{10}$ россійскихъ грошій паперовыхъ сфалшована. Journ. de St. Petersb. удержує, що всего лишь 100.000 рублѣвъ єсть сфалшованыхъ, — але публика якъ зъ одной стороны не совсѣмъ вѣритъ въ заявленье Абазы, щобъ ажь такъ много було сфальшованыхъ паперôвъ такъ зъ другои стороны не вѣритъ и Journ. de St. Pet. щобъ було зновъ такъ мало.

Двѣ росс. газеты зновъ пôдпали администраційнôй карѣ: „Русскому Курієрови“ заборонено на 3 мѣсяцѣ продажь поодинокихъ чиселъ а газету „Свѣтъ и Тѣни“ завѣшено на 6 мѣсяцѣвъ.

Въ Кіевѣ розпочався сими днями передъ судомъ военнымъ процесъ нигилистôвъ и нигилистокъ при замкненыхъ дверехъ.

Болгарія. Читателѣ нашѝ знаютъ вже о „легальнôмъ замаху стану“ (пôсля термину нѣмецкихъ газетъ) князика Болгарского, Александра I Баттенберга. Мовь грôмъ зъ ясного неба, такъ переразивъ балканьскихъ Славянъ, а особливо Сербôвъ княжества той крокъ болгарского князя. Народъ сербскій въ купѣ съ болгарскимъ бились съ Туркомъ за свободу, за свою „самоуправу“, бились довго и завзято — потекло славяньскои крови не мало, а теперь мавбы народъ болгарскій бути выключеный ôтъ управы самымъ собою, за що власне головы свои покладавъ, мавбы съ замкнеными на колодку устами глядѣти на самовôльне автократичне господарованье бувшого пруского лейтнанта въ земли болгарскôй? Кн. Александеръ зломивъ конституцію, на котру присягъ, розôгнавъ министерство, зажадавъ ôтъ народу, щобы 7 лѣтъ управлявъ Болгаріею яко автократъ безъ спôвъучасти народу, а наконець оголосивъ и станъ военнои облоги въ краю. Якъ все тоє скôнчится, чи князь зложитъ корону, до чого, якъ теперь показуєсь, не має охоты, чи народъ пристане на єго забаганку, — покаже близька будучнôсть. Мы жь хочемо подати нашимъ читателямъ загальный поглядъ на хôдъ дѣлъ въ молодôмъ болгарскôмъ княжествѣ ôтъ єго початку до теперь. Въ р. 1879 зôбралось въ Трнову (Тирновѣ) уставодательне „собраніє“, котрому бувъ предложеный россійскій проектъ конституціи. Россійскій проектъ хотѣвъ, щобы болгарска „скупштина“ (соймъ) складалась головно зъ такихъ послôвъ, котрѝбы входили до скупштины не зъ выбору черезъ народъ, але часть по свому чину, а найбôльша часть, щобы була покликана безпосередно самымъ княземъ. Заразъ на тôмъ першôмъ народнôмъ собранію (великôй скупштинѣ) въ Тирновѣ показались двѣ партіи межи Болгарами: одна, паны-реакціонеры т. зв. „чорбаджіи“ горячо попирали проектъ россійскій, знаючи, що зъ него для нихъ самыхъ буде велика користь, бо они вôйдутъ до скупштины або по чину або зъ вôзваня черезъ князя, — друга зновъ партія, с. є. народъ par excellence хотѣвъ, щобы скупштина складалась зъ самыхъ тôлько послôвъ, выбраныхъ черезъ народъ. Тая послѣдна партія и побѣдила на великôй скупштинѣ въ Тирновѣ 1879 р. и ухвалена конституція болгарска була въ тôмъ взглядѣ лучша ôтъ сербскои, где, якъ звѣстно, князь Милянъ именує значну часть членôвъ скупштины зъ своихъ прихильникôвъ. Коли „выборный“ князь Александеръ Баттенбергъ прійшовъ до Болгаріи, присягъ, що буде сповняти конституцію. Але заразъ зъ самого початку, чи то зъ причины, що не мавъ понятя о конституційности, чи скорше за радою россійского правительства, зложивъ перше своє министерство зъ меньшости парляментарнои, т. є. зъ консерваторôвъ-чорбаджіѣвъ. Розумѣєсь, що въ жаднôмъ конституційнôмъ краю не може удержатись кабинетъ, зложеный зъ меньшости парляментарнои и якъ найскорше муситъ або подаватись до димисіи, або пануючій муситъ розвязувати парляментъ и розписувати новѝ выборы въ цѣли одержаня бôльшости, котрабы пôдпирала кабинетъ. И князеви болгарскому пôсля Тирновскои конституціи прислугувало право розвязати скупштуну и ôнъ єи дѣйстно розвязавъ. Але партія консервативна перечислилась съ своими надѣями на пôдпору въ краю при новыхъ выборахъ. Народъ цѣлый стоявъ за конституціею и за послами т. зв. „уставобранioци“ и по 4 мѣсяцяхъ, коли пôсля конституціи муситъ бути скликана нова скупштина, ввôйшло до скупштины еще бôльше противникôвъ консервативного кабинету. Тогды князь мусѣвъ вже зложити кабинетъ зъ людей, котрѝ мали довѣріє у народа и съ кôнцемъ марта 1880 обвѣщено народови нове министерство Каравелова. Пôдъ тымъ новымъ министерствомъ скупштина мирно сповнила свою задачу и розôйшлась и кождый думавъ, що реакція вже совсѣмъ побита. Тымчасомъ консерваторы, маючи совсѣмъ природно по своѣй оторонѣ князя, почали противъ министерства Каравелова вести дуже сильну агитацію по краю. По убійствѣ же россійского царя въ марти с. р. чорбаджіи розгулялись въ волю, почали кричати, що Болгарія гнѣздо „нигилизму“, що министры „нигилисты“ и почали нарочно буцѣмъ то закидувати князеви, що ôнъ покрывае нигилистôвъ. Князь въ наслѣдство того безъ нарады съ министерствомъ выдавъ самовôльно ôтозву до народа (а ôнъ не смѣе пôсля конституціи того учинити), въ котрôй, якъ звѣстно, объявивъ, що скидає министерство и скликує велику скупштину, котра єму має ôтдати на 7 лѣтъ самовластну управу княжествомъ. И тутъ князь зломивъ конституцію, бо князь може скликати велику скупштину тôлько на пôдставѣ ухвалы скупштины, — а того не було; князь именувавъ диктаторомъ надъ цѣлымъ краємъ бувшого росс. офицера, генерала Еренрота. Росс. пос. Хитрово рôвно помагає князеви, а на голосы гдеякихъ росс. газетъ, що не выпадає Россіи помагати болгарскому князеви зробити coup d' état, заявивъ сими днями „Правительственный Вѣстникъ“, що правительство россійске (не безъ порозумѣня съ Нѣмеччиною — бо кн. Александеръ Баттенбергъ прецѣнь нѣмецкій офицеръ) має довѣріє до кн. болгарского и що ôнъ учинитъ, буде добре. На однôй плятоничнôй симпатіи правительства россійского до кн. болгарского не кôнчится; — сими днями ôтойде зъ Россіи до Болгаріи транспортъ 20.000 карабинôвъ и таке инше. Все то въ случаю може послужити для ущасливленя и уцивилизованя болгарскои дичины...

Нѣмеччина. Князь Милянъ, прибувши до Берлина, зôставъ дуже сердечно принятый черезъ цѣсаря и престолонаслѣдника.

Франція. Сенатъ незначною бôльшостію голосôвъ ôткинувъ проектъ Барду о реформѣ выборчôй въ поименнôмъ але тайнôмъ голосованю. Зъ того надѣются кризы министеріяльнои. Такожь Гамбета має податись до димисіи.

НОВИНКИ.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ погорѣлцямъ въ Залôзцяхъ 500 зр. запомоги.

— **Арх. Рудольфъ съ женою** приѣхали дня 8 л. червця с. р. до Праги, где принято ихъ съ великимъ ентузіязмомъ.

— **Впр. о. Іоанъ Каминьскій**, гербу Топоръ, священикъ-ювилятъ, конс. совѣтникъ съ правомъ крилошаньскихъ ôтличій, и парохъ въ Гаврылôвцѣ, дек. Тысьменецкого, померъ по довшôй недузѣ дня 27 р. мая въ 77 роцѣ житя, а 53 священьства. Покôйный бувъ примѣрнымъ душпастыремъ и здѣлавъ много доброго въ своѣй громадѣ. Похоронъ ôтправляєся нынѣ. Вѣчна єму память!

— **Товариство рускихъ дамъ** устроює въ недѣлю дня 12 л. червця с. р. забаву въ огородѣ п. Кисельки пôдъ высокимъ замкомъ, где буде грати войскова музыка и спѣвати добôрный хоръ спѣвакôвъ. Дохôдъ тои забавы призначеный въ користь бѣдныхъ учениць львôвскихъ школъ публичныхъ.

— **Зъ Тысьменицѣ** пишутъ намъ: Дня 5. червця с. р. ôтбулися у насъ першѝ загальнѝ зборы товариства „Читальня“, завязаного для духового розвою мѣщанъ и селянъ тутешныхъ и окрестныхъ. Членôвъ зôбраныхъ було 47; они выбрали выдѣлъ и нараджувалися надъ розвоємъ товариства. Однакожь окрасою зôбраня бувъ выкладъ ВП. п. Евгенія Желехôвского, професора гимназіяльного и предсѣдателя филіи „Просвѣты“ въ Станиславовѣ. ВП. прелегентъ выкладавъ о тутешнôмъ мѣщанинѣ Іовѣ Книгиницкôмъ (зъ 17 столѣтя) яко заложителю Скита-Манявского и о сочаснôй исторіи. За той занимаючій и поучаючій выкладъ и за понесеный трудъ складаєся ВП. п. Желехôвскому сердечну прилюдну подяку. *Выдѣлъ товариства „Читальня“ въ Тысьменици.*

— **Зъ Сокаля** пишутъ намъ: Краковскій „Czas“ подавъ недавно вѣдомость о арештованю въ Сокальщинѣ двохъ антижидôвскихъ агитаторôвъ, „uczniów kijowskich kacapów i członków Towarzystwa Kaczkowskiego“. На пôдставѣ достовѣрнои информаціи мусимо заявити, що „Czas“ якъ все, такъ и на сей разъ здорово пробрехавъ цѣлу тую исторію. Були тôлько такѝ факты: 1. Стефанъ Чернило recte Вавринчукъ 21 мая 1881 р. съ кôлькома другими господарями Тартакова (села) о годинѣ 6 вечеромъ сидѣли въ шинку звѣстного лихваря Янкля Грубера въ Тартаковѣ (мѣсточку), и розмовляли при шклянкахъ пива. Бесѣда зôйшла на погромъ жидôвъ въ Россіи и тогды Вавринчукъ ôтозвався, що и Груберъ своєю смертію не згине за людску кровь, котру немилосердно высысає, и хотяй не ôнъ (Чернило), котрый зъ Янклемъ Груберомъ муситъ процесуватись о грунтъ, то знайдеся ктось иншій, що Янкля такъ знищитъ, якъ Янкель людей понищивъ. Перепудженый Янкель подавъ сей фактъ до Староства въ Сокали, а Староство ôтступило то тамошному судови до урядованя пôсля §. 302. код. кар. Розправа вже вызначена. 2. Василь Чорный въ Корковѣ (пôдъ Варяжемъ, отже о 4 милѣ ôтъ Тартакова), въ половинѣ мая 1881 р. спросивъ сосѣдôвъ, щобы єму помогли поставити хату. Пôдчасъ занятя при тôмъ ставленю явився Варяжскій жидъ Гершъ Локманъ, и сѣдає на дубѣ, приготовленôмъ до будованя хаты. Чорный запытавъ жида, чи чувъ ôнъ, що роблятъ съ жидами въ Россіи, „но, то и вамъ тутъ такъ буде!“ Жидъ отвѣчає: „Ты дурню, коли тутъ насъ певно оборонятъ!“ Чорный струтивъ жида зъ свого дуба, що ажъ поточився на улицю, и сказавъ: „Иди, не сиди менѣ тутъ, бо може еще жадавбысь заплаты за твоє сидженье яко помôчь при ставленю моеи хаты!“ Жидъ розлюченый побѣгъ до жандармеріи, котра подала сей фактъ до сокальского суду. Обѣ справы еще не укôнченѝ, никто не арештованый, бо то факты майже щоденнѝ, а тôлько зô взгляду на жидôвъ не много маючихъ ôтваги по причинѣ погрому въ Россіи набрали бôльшого значеня.

— Въ ч. 128. с. р. оголошує „Gaz. Lwowska“ що **Намѣстництво остро заказало**

продавати „трутку на рыбу“ по склепахъ задля того, що черезъ троєнье вынищуєся дрôбну рыбу и задля того, що щинкарѣ кидали єи до пива. Теперь вже знаємо, чому селянинъ упивався кôлькома склянками пива!

— **П. Болесл. Барановскій** инспекторъ окружный для школъ народныхъ мѣста Львова, звѣстный зъ давнѣйшихъ индагацій рускихъ дѣтій пôдъ взглядомъ ихъ народности, скликавъ на завтра рано, на **першій день рускихъ Зеленыхъ святъ!!** окружну конференцію учительску. Зваживши, що конференція не єсть рѣчію такъ наглою, дальше, що всякі уряды повинні руські свята обходити зарôвно якъ польскі, наконець, що во Львовѣ єсть значный процентъ учителѣвъ-Русинôвъ, — уважаємъ поступокъ п. инсп. Барановского кривдячимъ въ першôй линіи Русинôвъ-учителѣвъ львôвскихъ а дальше и руску народнôсть.

— **Львôвскихъ жидôвъ-лихварôвъ**, котрі безъ концесіи выпожичали на заставы грошѣ навѣть на 120%, засудивъ магистратъ на грошеві кары, якъ также заказавъ имъ дальше заниматись тымъ „geschäftомъ“. Кромѣ того буде судъ рѣшати єще справу що до неправного побираня такъ великои лихвы. Дуже добре сталось, що предсѣ разъ зловлено въ клѣтку тыхъ пташкôвъ, котрі мовь пявки ссали кровь бѣднѣйшои людности.

— **О. Евстахъ Меруновичь** удався до насъ съ заявленьемъ, що подана рускими газетами вѣсть, будьтобы ôнъ ôтдавъ голосъ на польского кандидата при послѣднôмъ выборѣ, єсть неправдива, понеже ôнъ совсѣмъ не голосувавъ.

— **Въ Краковѣ** арештовано одного селянина зъ Кальваріи, котрый завзывавъ людій до борбы противъ жидôвъ.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Минувшого року, якъ звѣстно Вп. читателямъ „Дѣла“, допускались жиды великихъ пôдкупствъ и шахрайствъ въ нашихъ сторонахъ при асентерунку, а именно въ Коссовѣ и Городенцѣ. Жидкôвъ тыхъ вылапано и всаджено до вязницѣ, где они побули кôлька мѣсяцѣвъ. Однакъ судъ повѣтовый въ Коломыѣ узнавъ ихъ невинными. Сего року повторилась знову подôбна исторія. Дня 3 с. м. стававъ передъ трибуналомъ въ Коломыѣ лѣкарь-хирургъ Курцеръ, жидъ зъ Городенки, за шахрайства при сегорôчнôмъ асентерунку. Замкнено и того добродѣя до холодной ямы и ôнъ посидѣвши тамъ кôлька мѣсяцѣвъ, зôставъ черезъ трибуналъ Коломыйскій такожь увôльненый.

— **Обовязані платити войскову таксу**, замешкалі во Львовѣ можутъ до 20 л. червця переглянути въ урядѣ конскрипційнôмъ мѣста поименный выказъ съ означеньемъ квоты, яку маютъ платити. Въ тôмъ часѣ можна вносити такожь всякі реклямаціи. Таксы будутъ платити мужескі особы, роджені въ рокахъ ôтъ 1855 до 1860, не належачі до войска.

— **Зъ Пôдгаєць** пишутъ намъ, що за стараньемъ о. А. Левицкого, котрый бувъ тамъ недовгій часъ сотрудникомъ, выучилась тамошна молодѣжь и старші хорошо спѣвати, та булобъ лише пожаданымъ, щобы молодѣжь пôдгаєцка не позôстала надальше въ тôй науцѣ безъ провôдника. Вдячні за таку прислугу громадяне пращались щиро съ о. Левицкимъ при єго ôтъѣздѣ до Трибуховець.

— На посаду учителя **фильольогіи клясичнои съ рускимъ языкомъ выкладовымъ** въ ц. к. гимназіи рускôй во Львовѣ розписуєся конкурсъ съ речинцемъ до 12 липня с. р.

— Дня 2 (14) червня с. р. о год. 3 по полудни, въ сали раднôй мѣста Сокаля ôтбудутся **треті загальні зборы** членôвъ сокальскои филіи товар. имени Михаила Качковского, а передъ тымъ о год. 9½ передъ полуднемъ буде ôтслужена въ гр. к. церквѣ св. Николая служба Божа съ парастасомъ за упокôй душѣ бл. п. Михаила Качковского и упокоившихся членôвъ нашои филіи, на що пôдписаный Выдѣлъ має честь всѣхъ П. Т. членôвъ сокальскои филіи запросити. — Порядокъ дневный загальныхъ зборôвъ буде: 1) Ôткрытье зборôвъ и выбôръ тымчасового предсѣдателя и двохъ секретарѣвъ; 2) ôтчитанье протокола зъ послѣдныхъ загальныхъ зборôвъ зъ дня 22 мая (3 червня) 1880; 3) справозданье зъ дѣятельности уступаючого выдѣлу ôтъ послѣдныхъ загальныхъ зборôвъ; 4) выбôръ комисіи для перегляду рахункôвъ зъ приходôвъ и розходôвъ канцеляріи ôтъ послѣд. загальныхъ зборôвъ; 5) внесеня уступаючого выдѣлу; 6) выбôръ предсѣдателя и членôвъ выдѣлу на слѣдучій рôкъ; 7) внесеня поодинокихъ членôвъ; 8) ôтчитъ о. Теодора Коснерского „О господарствѣ“.

Надѣючись якъ найчисленнѣйшои участи П. Т. членôвъ сокальскои филіи тов. им. Михаила Качковского, пôдписаный выдѣлъ упрашає тыхже, щобы съ собою на згадані зборы привели якъ найбôльше честныхъ людій нашого повѣта, желаючихъ вписатись въ члены тов. им. Михаила Качковского.

Залягаючихъ съ уплаченьемъ членьскои вкладки за сей рôкъ а може и попередні, упрашаємъ о ласкаве єи зложенье до касы нашои филіи на реченôмъ дни.

Ôтъ выдѣлу филіи тов. им. Михаила Качковского. — Въ Сокали, 10 (23) мая 1881.

З. Насальскій, секретарь. *Н. Роздольскій*, предсѣдатель.

— **Въ Кроаціи** въ околици Реметынець далося чути дня 1 л. червця с. р. сильне землетрясенье, котре тревало лишь одну секунду.

— **Коло Гатчина**, теперѣшнои резиденціи царскои, ôткрыто—якъ доносятъ зъ Петербурга — недалеко двôрця желѣзницѣ яму, въ котрôй мѣстились двѣ бляшані пушки съ недокôнченымъ єще сполученьемъ телеграфичнымъ. На сѣй пôдставѣ оточено на двѣ годины передъ выѣздомъ царя дворець и арештовано урядникôвъ. Такожь огорнувъ всѣхъ великій страхъ, коли грôмъ розтрѣскавъ стовпъ коло царскои палаты и забивъ одного жовнѣра, позаякъ почали пôдозрѣвати, що се бувъ выбухъ динамиту. Зъ тои причины обвѣстило правительство урядовый протоколъ, въ котрôмъ констатує, що то грôмъ подѣлавъ тую шкоду.

— **Яко домовый учитель** на часъ вакацій поѣхавбы на провинцію, особенно въ горы, ôтличный ученикъ 7-ои клясы гимн. Интересовані зволятъ зголоситись въ тôй справѣ до дирекціи рускои гимназіи во Львовѣ о близші поясненя.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сими днями появилась зъ печатнѣ Института Ставропигійского книжочка: „Обозрѣніе **общественно-економичного строя на южной Руси** въ княжескій періодъ и въ время польского владычества. Написалъ Иванъ Ем. Левицкій, 16-ка, ст. 36, цѣна 20 кр.“ Въ сѣй студіи авторъ ôтповѣдно до малого объему книжочки, зôбравъ що найважнѣйшій матеріялъ, ôтносячійся до обговорюваного предмету и зложивъ єго зручно въ одну цѣлôсть, такъ, що читатель знайде въ тôй студіи загальный поглядъ на станъ соспôльно-економичный нашого народу ôтъ часу князѣвъ ажь до подѣлу Польщѣ. Авторъ опирався, подôбно якъ о. Ст. Качала въ своѣй „Polityka Polaków względem Rusi“ на жерелахъ польскихъ, где тôлько ходило о выказанье историчныхъ фактôвъ зъ часу Речи Посполитои, котрі польскі историки звѣстнои школы „optymistycznego poglądu na dzieje narodowe“ поперекручували, а що найменше позамовчували.

Подяка.

Глубоко тронутій смертію любимого брата нашого Теофиля, учителя академичнои гимназіи во Львовѣ, почитаємъ собѣ за нашь обовязокъ, зложити сердечну подяку всѣмъ П. Т. знакомымъ и пріятелямъ покôйного, котрі своєю участію причинились до торжественности похорону. Именно складаємъ нашу подяку Вп. пп. професорамъ и ученикамъ гимн. акад. за ихъ щирі труды при похоронахъ, Всеч. рус. духовеньству за єго такъ численну участь въ тôмже обходѣ, а именно Впр. оо. крыл. І. Величку, Ю. Сембратовичу, В. Бачиньскому, ректорови рус. дух. семинаріи, за єго ласкаве призволенье, щобы пп. питомцѣ взяли участь въ тôмъ сумнôмъ обходѣ, Всеч. оо. настоятелямъ семинаріи, именно вицеректорови Тороньскому, д-рови Т. Сембратовичу, Дроздовскому и Поляньскому, дальше Всеч. оо. д-рови Г. Крижановскому, Бѣлецкому, Калинцеви, Лопатыньскому, Рейтаровскому, Мудрикови, Городецкому, Василевскому, лат. катих. Гораздовскому и Скородыньскому зъ Малехова, пріѣхавшому зъ далека нарочно на похоронъ, якъ такожь Всеч. пп. питомцямъ рус. дух. семинаріи за ихъ хорошій спѣвъ хоральный и за доброохотне несенье на цвинтарь домовины покôйного, чимъ оказали своє щире вспôвчутье. Въ кôнци складаємъ особлившу подяку Всеч. о. д-рови Іос. Левицкому, катих. нѣм. гимн. и Вп. п. Цеглиньскому, проф. акад. гимн. за ихъ прекраснi, щиро-руски и всѣхъ глубоко тронувші бесѣды надгробні. Всѣ ті ПП., якъ и всѣ другі знакомі и пріятелѣ покôйного брата нашого, особенно П. Т. пп. професоры и директоры всѣхъ иншихъ закладôвъ науковыхъ и знаменитші личности такъ зъ рускои якъ и зъ польскои интелигенціи, котрі ôтдавши єму лично послѣдну прислугу, єго память такъ численно почтили, — зволятъ за тоє приняти ôтъ насъ нашу найщирѣйшу подяку.

Во Львовѣ, дня 22 (3 червця) мая 1881.

Максимиліянъ и Александеръ Искрицкі, братя покôйного.

— **На памятникъ Ксенофонта Климковича** зложили черезъ редакцію „Дѣла“: Вп. пп. К. Коцовскій, адъюнктъ суд. зъ Золочева 1 зр.; К. Телишевскій, кандидатъ адв. зъ Золочева 1 зр.; Юл. Нижанковскій, нач. л. филіи банку зъ Золочева 1 зр; дръ К. Сушкевичъ зô Львова 2 зр., професоры львôвскі: дръ Целевичъ, Партицкій, Гладиловичъ, о. Стефановичъ — по 1 зр. Разомъ 9 зр.

Тымъ Вп. предплатникамъ, що зложили на „Библіот. найзнам. пов.“ предплату за 2 чверть року, розсылаєся 19 и 20 аркушь повѣсти „Въ оборонѣ чести“.

Администрація часописи „Дѣло“ звертає увагу, що пренумеровати можна въ протягу чвертьроку съ кождымъ числомъ. Такожь просимо тыхъ всѣхъ ВП. предплатникôвъ, котрі за сей чвертьрôкъ єще не уплатили або лише замовили нашу часопись, щобы зволили якъ найскорше надôслати предплату.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй ино разъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ єго иннымъ. Тї єго свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы своє велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячує, суть найлучшою порукою єго скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добринецкого; *въ Коломыѣ* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (10—11)

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручає **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрысковань 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (6—?)

Послѣдне запрошенье передъ тягненьемъ

до вспôвучасти въ шансахъ выграня на великôй льотеріи грошевôй, гварантованôй черезъ **самостôйне мѣсто Гамбургъ**, въ котрôй

9 мил. 324.080 марокъ въ зол.

въ протягу кôлькохъ мѣсяцѣвъ **напевно** мусять бути выграні.

Новый плянъ игры, подѣленый на 7 клясъ, мѣститъ межи 100.000 льосôвъ **51.700 выграныхъ**, именно ев.

400.000 марокъ,

а ôтдѣльно

1 выгр.	à M.	250,000	5 выгр.	à M.	8000
1 „	à M.	150,000	3 „	à M.	6000
1 „	à M.	100,000	54 „	à M.	5000
1 „	à M.	75,000	5 „	à M.	4000
1 „	à M	50,000	105 „	à M.	3000
2 „	à M.	40,000	263 „	à M.	2000
3 „	à M.	30,000	12 „	à M.	1500
4 „	à M.	25,000	2 „	à M.	1200
2 „	à M.	20,000	631 „	à M.	1000
12 „	à M.	15,000	873 „	à M.	500
1 „	à M.	12,000	1,050 „	à M.	300
24 „	à M.	10,000	28,860 „	à M.	138
			и т. д.		и т. д.

Перше тягненье означено урядово и неôткликано на день

15 и 16 л. червня 1881,

до чого стоитъ

одинъ ориг. льосъ	тôлько	6 мар.	або	3½	зр. в. а.
половина ор. льосу	„	3 „	„	1¾	„ „
чверть ориг. „	„	1½ „	„	90 кр.	„

Оригинальні тї льосы, гварантовані черезъ правительство за присланьемъ грошій або за переказомъ высылаю до найдальшихъ мѣстъ franco. Незначні сумы можна надсылати такожь въ маркахъ почтовыхъ.

Дôмъ Штейндекера въ короткôмъ часѣ выплативъ своимъ интересантамъ **великі выграні на марокъ 125.000, 80.000**, бôльше по **30.000, 20.000, 10.000** и т. д., черезъ що причинився много до щастя численныхъ родинъ.

Вкладки суть въ порôвнаню до великихъ шансъ дуже незначні, и можна лише поручити таку пробу щастя.

Кождый участникъ одержує при замовленю урядовый плянъ, зъ котрого можна пôзнати такъ подѣлъ выграныхъ на ôтповѣдні клясы, якъ такожь дотычні вкладки, а по тягненю офиціяльні листы выграныхъ.

Выплата выграныхъ слѣдує завсѣгды точно пôдъ гваранціею правительства и може бути выповнена або прямымъ пересланьемъ, або на жаданье интересентôвъ черезъ мои союзні ôтношеня по всѣхъ бôльшихъ мѣстцяхъ Австріи.

Замовленя зволитъ всякій ôтворотною почтою съ повнымъ довѣріемъ высылати до **реномованои старои фирмы**

Josef Steindecker, (3—3)

Bank- & Wechselgeschäft, Hamburg.

P. S. Дôмъ Іосифа Штайндекера — всюды **звѣстный яко солидный и точный** — не потребує надзвычайныхъ реклямъ; залишаємо ихъ отже, на що звертаєся увагу ВП. Публичности.

Илюстровані цѣнники на рôкъ 1881 19—?

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручні и ножеві, поправлені и патентовані (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваєся.

Вильзона, Гове, Цилиндрові, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневі по I зр.

Замѣна и специяльні направы.

Човенка, части складові, иглы и олива.

Поручає

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрі такъ шумно продаются за оригинальні американьскі, пріймаю до переробленя на Зингера поправлені за оплатою 15 зр.

ПРЕДПЛАТА НА

АНТОЛЬОГІЮ РУСКУ

(выбôръ найдобôрнѣйшихъ творôвъ рускихъ поетôвъ)

на загальне жаданье продовжена до 1 рус. липня с. р.

Се першій у насъ збôрникъ, що обôймає перлы руско-украиньскои поезіи. Прегарный друкъ съ ясно-синими обвôдками, хорошій папѣръ якъ и незвычайно низька предплатна цѣна — бо на велиновôмъ паперѣ тôлько **1 зр. 50 кр.** а на звычайнôмъ тôлько **1 зр.** за тринайцять аркушѣвъ друку, поручаютъ тоє дѣло, котре повинно бути найцѣннѣйшимъ а давно дожиданымъ подаркомъ на заручины, именины, свята и т. и. Въ „Антольогію“ увôйшли творы отсихъ поетôвъ:

Артемовского-Гулака, Верниволѣ, Верхратского, Данкевича, Древлянця, Гетьманця, Глѣбова, Головацкого Якова, Гребѣнки, Грабовича, Гушалевича, Кониского, Костомарова, Котляревского, Кулѣша, Кулика, Кузьменка, Левицкого, Метлиньского, Млаки, Могильницкого, Петренка, Руданьского, Скоморôвского, Старицкого, Устыяновича Корнила, Устыяновича Николая, Федьковича, Франка, Чужбиньского, Шашкевича Володимира, Шашкевича Маркіяна, Шевченка и другихъ.

Не розписуючись богато о збôрнику, котрый такъ внѣшною своєю формою якъ и внутрѣшнымъ змѣстомъ найлѣпше поручаєся свѣтлôй и высокоставляючôй рôдну поезію публицѣ — съ повнымъ переконаньемъ о вартости рекомендованого дѣла — **запрошуємо до скорои предплаты**, позаякъ число печатаныхъ примѣрникôвъ невелике а въ додатку по переданю „Антольогіи“ въ продажь — цѣна оставшихся примѣрникôвъ значно буде пôдвысшена.

Товариство академичне: **„Дружный Лихварь“**

(во Львовѣ, при ул. Краковской ч. 14, I пов.)

Всѣ рускі часописи просимо о ласкаве повторенье отсего завѣдомленя. (1—?)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 43. Львôвъ, Середа 3 (15) червця 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

О потребѣ розвою ремесла
въ Галичинѣ.

(Пише *В. Нагôрный*, архитектъ въ Цириху.)

(Конець.)

Маю надѣю, що знайдеся поважне число людій, котрѝ притакнутъ моимъ поглядамъ що до потребы и рода ремесленнои школы на Руси, но знайдутся конечно и такѝ, котрѝ скажутъ: „за далеко идете, зъ ôтки взяти грошій на такій проектъ?“ Такъ се пытанье у насъ може бути найважнѣйше и якъ того не розвяжемо, то останемось и дальше при тôмъ, що теперь маемо, т. е. въ жидôвскихъ кишеняхъ, а Нѣмцѣ скажутъ и за 100 лѣтъ тое саме, що и теперь говорятъ, що нашъ край—„Bärenland“. Я старався розвязати се грошеве пытанье и всегда приходивъ до того самого результату: „будучнôсть наша въ нашихъ рукахъ!“ По моему се одна можлива розвязка того пытаня. Русины довго шукали и ждали помочи то ôтъ того то сего и въ кôнци тое тôлько маютъ, що власными силами собѣ здобули. Абожь „Народный Дôмъ“, „Просвѣта“, „тов. им. Качковского“ и т. д. не суть доказами, до чого мы сполучеными силами дôйти можемо! Сполучеными силами можемо въ житье впровадити господарску и ремесленну школу. Нарôдъ рускій, дякувати незванымъ опѣкунамъ, бѣдный до крайности, число его не удалося тымъ опѣкунамъ довести до такого стану, до якого довели станъ его матеріяльный, миліоны народа руского мимо кôлькасотлѣтнои борбы осталися ненарушенѝ яко доказъ норовственнои, силы и сей нарôдъ покаже, що ôнъ въ станѣ и економично пôднятися, що ôнъ не упавъ совсѣмъ и не упаде, що ôнъ хоче жити житьемъ розумнымъ, чиннымъ и буде жити. Ждати довше на милостыню та писати меморандум-ы встыдно для живучого народа, перейшовшого муки пекельнѝ и не упавшого пôдъ натискомъ судьбы. Будучнôсть наша въ нашихъ рукахъ! Нарôдъ рускій побудовавъ „Народный Дôмъ“ обѣ на славу и користь будучого поколѣня въ добровôльныхъ даткôвъ, а перевираючи бачнымъ окомъ списы жертвъ на сей рускій памятникъ, видно, що нарôдъ охотно приносивъ тіи жертвы и ôнъ еще дасть, якъ буде знати, що датки его принесутъ хосенъ для краю, треба тôлько лучше взятися до дѣла, не такъ, якъ то було съ дѣвочимъ институтомъ въ Бучачи. — Ремесленна школа пôсля мого проекту потребуе значного и то сталого капиталу, котрого проценты забезпечилибы еи существованье; по моему обчисленю она повинна мати рôчно до розпорядимости що найменше 20 тысячь зр., принимаючи число ученикôвъ 200, — но за тое придбаеся не тôлько для Галичины але и для другихъ краѣвъ (бо школа ремесленна мае бути не гр. к. але просто ремесленна школа) рôчно около 70 ученыхъ ремесникôвъ и то въ самыхъ важныхъ галузяхъ ремесла. Рахуймо, що в. министерство причинится до того предпринятя рôчнымъ даткомъ въ скôлькости 3000 зр., а выдѣлъ краевый 2000 зр., осталобыся для 3 миліонôвъ Русиньôвъ зôбрати суму, котра приносилабы 15 тысячь зр. рôчного доходу; се есть около 450 тысячь съ будынками и потрѣбными орудіями; мѣстце для будынку и огороду, надѣятися, дасть намъ ся громада, где школа маеся ôткрыти, даромъ, якъ тое практикуеся въ цѣлôмъ свѣтѣ, божь зô школы значна користь для громады. О доходахъ прямыхъ зъ школы нема що и говорити, наколи наука и матеріялъ маютъ бути даровѝ; сума, яку ученики будутъ вносити, а то Галичане по 50 а чужоземцѣ по 150 зр. рôчно, мае служити на ихъ прокормленье и помешканье; остатки, якôбы якѝ були, повиннѝ обернутися на нагороды для ôтличныхъ ученикôвъ. Выдатки института булибы слѣдуючѝ: 1) тѣло учительске 11.000 зр.; 2) библіотека 800; 3) машины и орудія ремесленнѝ 1500; 4) матеріялъ 2000 зр.; 5) сторожѣ 400; 6) опалъ и т. д. 2200 зр.; 7) музей 2100 зр.; се есть разомъ 20.000 зр. Не знаю, якѝ проекты насуваются въ мысль читателя и дай Богъ, щобы ихъ много раціональныхъ було, — у мене есть тôлько одинъ, конечно такожь опираючійся на жертволюбію и добрôй воли народа. Не знаю, скôлько пôсля новои австрійско-польскои статистики есть Русинôвъ въ Австріи, пôсля старои було звышь 3 миліоны; припустѣмъ, що теперь есть тôлько рôвно 3 миліоны, не згадуючи о Украинѣ, котра певно для загально-руского дѣла не поскупится, нехайбы въ 3 миліонôвъ згодилося одинъ миліонъ щирыхъ людій и кождый зъ тыхъ людій давъ рôчно на ремесленну школу по 20 крейцарôвъ — за три роки маемо 600 тысячь зр., се есть капиталъ достаточный до заложеня и провадженя школы. Я думаю, що давши черезъ 3 лѣта разомъ 60 кр. не зъубожѣе чоловѣкъ, а выобразувавши рôчно 70 ремесникôвъ умыслово и фахово, збогатитъ край и покажемо, що Русины можутъ не тôлько кошѣ плести та горшки лѣпити, але и инше труднѣйше и важнѣйше ремесло провадити. Черезъ кôлька лѣтъ кожде мѣсто а то и село буде мати своихъ добрыхъ честныхъ и трудолюбивыхъ ремесникôвъ, выставки нашѝ краевѝ инакше будутъ выглядати, якъ дотеперь, и на всесвѣтныхъ выставкахъ вспомянутъ о Ruthen-ахъ хоть тихимъ, нелукавымъ словомъ.

Не знаю, якъ П. Т. Публика руска прійме мою думку, чи яко фантазію, чи яко таку, котра мае реальну пôдставу. Подаю сю мою думку, съ котрою ношуся вже довшій часъ и въ осуществленье котрои я твердо вѣрую, до публичнои вѣдомости съ просьбою пôдвергнути еи строгôй критицѣ, котра послужити може для оброблення остаточного проекту. Щобы дѣло не засыпляло, позволю собѣ вробити слѣдуюче предложенье:

Въ дѣлѣ ремесленнои школы конституеся осôбна комисія, зложена зъ ôтпоручникôвъ института „Народный Дôмъ“, товариствъ: „Просвѣта“, „имени Качковского“ и товариствъ ремесленныхъ рускихъ. Тая комисія рѣшае:

1) Потрѣбна ремесленна школа руска въ Галичинѣ, або нѣ;

2) Чи есть можнôсть впровадити въ житье ремесленну школу въ Галичинѣ въ высше наведенôмъ змыслѣ.

Наколи на оба тіи пытаня выпаде ôтповѣдь твердяча, то комисія рѣшае:

3) Выслати на коштъ будучои школы двохъ людій, обзнакомленыхъ съ поступовымъ ремесломъ на $^3/_4$ року для студій подôбныхъ закладôвъ въ Австріи, Нѣмеччинѣ, Швайцаріи и Франціи. Тіи два делегаты повиннѝ по поворотѣ здати точне справозданье зъ ихъ научнои подорожи и предложити свои проекты.

Кôнчу сихъ кôлька слôвъ въ надѣи, що они звернутъ на себе увагу читаючои публики и не останутся словами вопіющими въ пустыни. Пора до дѣла!

Цирихъ, въ маю 1881.

В. Нагôрный, *архитектъ.*

Помѣстивши въ цѣлости цѣнну статію п. В. Нагôрного, редакція застерѣгае собѣ гдеякѝ замѣтки на проектъ Вп. автора дотычно предкладанои нимъ сумы, потрѣбнои для устроеня и удержаня ремесничои школы.

Редакція.

Краева конференція учительска

ôтбудеся с. р. во Львовѣ въ дняхъ 24 до 26 серпня пôдъ проводомъ инсп. краев. п. Ольшевского. Въ конференціи возьмутъ участь всѣ директоры семинарій учит., всѣ окружнѝ инспекторы и по два делегаты выбранѝ учителями народными зъ кождого шк. округа; кождый участникъ конференціи дôстае 3 зр. денно и кошта подорожи. Дня 24 серпня рано ôтбудесь богослуженье для участникôвъ гр. к. обряду въ Волоскôй церквѣ, а для рим. к. въ лат. катедрѣ. Засѣданя будутъ ôтбуватись въ сали ратушевôй що дня ôтъ 9 до 12 год. рано и ôтъ 4 до 6 по пол. На порядку дневнôмъ сегорôчнои учит. конференціи будутъ дуже важнѝ справы, а именно: якѝ реформы потрѣбнѝ въ теперѣшнôмъ плянѣ науки въ всѣхъ школахъ народныхъ; дискусія надъ пляномъ для повторительныхъ школъ, уложенымъ кр. радою шк.; дослѣдженье причинъ малои фреквенціи выдѣловыхъ школъ мужескихъ; змѣна кр. уставы шк. въ тôмъ направленю, щобы примусъ шк. починався съ 7 рокомъ житя а кôнчився съ 13; змѣны потрѣбнѝ въ устрою учит. семинарій мужескихъ и женьскихъ и пр.

Якъ бачимъ, все се справы дуже важнѝ и участники-Русины повиннѝ на конференціи пôднести рѣшучо свôй голосъ и показати смѣло на одну зъ найголовнѣйшихъ причинъ, котра стоитъ на завадѣ розвоеви школьництва въ рускôй части Галичины, т. е. на тенденцію польонизаціи рускои молодежи въ нашихъ школахъ. Що дотеперѣшна система выхованя школьного на Руси кладе на першій плянъ польонизацію рускои молодежи, се кождому звѣстно; рускимъ учителямъ звѣстно се зъ ихъ безпосередной практики, зъ инструкцій и секатуръ инспекторôвъ окружныхъ и рôжныхъ радъ школьныхъ, Русинамъ же не звязанымъ безпосередно съ дѣломъ школьництва народного, звѣстно се рôвно добре зъ безчисленныхъ фактôвъ и жалобъ подаваныхъ рускими часописями, зъ бесѣдъ нашихъ послôвъ въ Вѣдни, зъ резолюціи на рускôмъ великôмъ вѣчу львôвскôмъ и зъ голосôвъ селянъ, якѝ пôдносились на тôмже вѣчу противъ теперѣшнои системы школьнои: „Полякôвъ хотятъ зъ нашихъ дѣтій поробити!“ Той и тому подôбнѝ клики перерывали безнастанно бесѣду вѣчевого референта въ дѣлахъ школьныхъ, дра Корнила Сушкевича.

Поляки держатся въ дѣлѣ польонизаціи рускихъ школъ дуже хитрои политики. Они дома роблятъ дѣло по свому, але передъ свѣтомъ, передъ радою державною, навѣть въ своихъ справозданяхъ представляютъ дѣло инакше, якъ се выказано отъ хочбы въ недавнôй статіи: „Щедрôсть польска“, умѣщенôй въ „Дѣлѣ“ (ЧЧ. 40 и 41). Они представляютъ свѣтови дѣло такъ, що вѣрующій на слово всякому урядовому чи пôвъурядовому авторитетови мусѣвбы прійти до пересвѣдченя, що Поляки не то що не польонизуютъ рускои молодежи по всхôдно-галицкихъ школахъ, але скорше позволяютъ русчитись польскôй молодежи. Такѝ чинятся невиннѝ та покôрнѝ! Рôвно и польска львôвска праса зъ хитро обдуманои политики о тôй однôй тôлько галузи „organicznej pracy“ систематично замовчуе, а що на нѣй шапка горитъ, то вынаходитъ „groźne widma russyfikacyi“ гимназій Коломыйскои и Золочѣвскои.

Не такъ обôзнана съ тою цѣлою справою праса польска въ столици захôдной Галичины, въ Краковѣ. Розумѣесь, не говоримъ того о „Czas-ѣ“, котрый въ дѣлахъ тыкаючихъ всхôдной Галичины николи политичного „быка“ не стрѣлитъ, *бо его львôвскѝ кореспонденты, особы близько стоячѝ до бюръ выдѣлу краевого,* рады школьнои, намѣстництва и т. д., дуже добре поинформованѝ о интенціяхъ рôжныхъ сферъ въ всякихъ дѣлахъ, отже и въ дѣлѣ школьництва. Але иншѝ краковскѝ часописи, якъ двотыждневникъ „Muzeum“ або „Gazeta krakowska“ не маютъ того рода информацій и въ наслѣдство того пишутъ такъ, якъ имъ серце каже. О цѣкавôй статіи въ „Gaz-ѣ krak.“, дотычащôй Русинôвъ, згадаемъ при случаю на другôмъ мѣстци, теперь звертаемъ тôлько увагу на „Muzeum“, въ котрôмъ находится статія о школьництвѣ въ Галичинѣ. Отже жь молоденьке краковске „Muzeum“, часопись литературно-наукова, не поняло тыхъ тонкостій политичныхъ львôвскои прасы и показалось въ тôй статіи правдивымъ enfant terrible „Gaz.-ы lw.-ои“ и другихъ львôвскихъ газетъ, „Czas-у“, „Politische Correspondenz“ и т. п. Авторъ статіи въ „Muzeum“ дае ѣй такѝ заглавія: „Polonizacya żydów“ и „Polonizacya Rusinów“ въ галицкихъ школахъ и доказуе статистично и радуесь, що ôтъ 1868 р. вже гдещо въ тôмъ направленю здѣлано, а наконець подае рады, якъ належитъ школьнымъ властямъ поступати, щобы польонизація на Руси ишла успѣшнѣйше. Розумѣесь, п. Генрикъ Шмитъ, укладчикъ звѣстныхъ справоздань властій школьныхъ, може звернути на автора статіи въ „Muzeum“ слова: „избави мене Господи лишь ôтъ такого пріятеля“, — но для насъ Русинôвъ авторъ статіи въ „Muzeum“ вробивъ вже хочбы самымъ заглавіемъ „Polonizacya Rusinów“ тую сатисфакцію, що назвавши дитя правдивымъ именемъ, завôзвавъ урядового референта и прасу польску, щобы въ дѣлѣ школьництва на Руси не воювали скрыто, не фалшували датъ статистичныхъ и т. д.

Впрочѣмъ доки якимъ тамъ нибудь способомъ Поляки будутъ вести польонизацію рускои молодежи въ нашихъ школахъ, доти и мы все и всюда повиннѝ протестувати и енергично опиратись. И справдѣ Русь наша не глядитъ рôвнодушно на тое злощасне дѣло. Въ радѣ державнôй, въ соймѣ, на вѣчахъ, въ радахъ громадскихъ, въ часописяхъ, всюда пôдносится голосный протестъ. Важною булобъ рѣчію, колибы такожь самѝ рускѝ педагоги пôднесли на краевôй конференціи свôй протестъ противъ польонизаціи рускихъ школъ. Никто предсѣ лучше, якъ они, не бачитъ згубного вплыву на молодѣжь пôдъ взглядомъ педагогичнымъ и моральнымъ, якій веде за собою теперѣшна система школьного выхованя. Розумѣесь, не пôднесе того жаденъ инспек-

торъ окружный, ани директоръ семинаріи; тая задача спадає на делегатôвъ, высыланыхъ учителями. Мы не сомнѣваємось, що въ кождôмъ окрузѣ подыбаєсь много ученыхъ и енергичныхъ учителѣвъ-Русинôвъ, котрû выбранû яко делегаты, высказалибы на конференціи правдиву причину, длячого рускій селянинъ не має довѣрія до теперѣшныхъ школъ, и длячого образованье рускихъ дѣтій не успѣває такъ, якбы повинно...

ДОПИСИ.

Зъ Самбора. (*Порядки въ Самбôрскôй гимназіи.*) Загадавъ я подати до вѣдомости рускои публики, якû то порядки позаводивъ въ самбôрскôй гимназіи тутешный директоръ, звѣстный ksiądz sławiańskiego obrządku Томашъ Баревичъ. Буде се нова илюстрація до нашои конституційнои свободы, рôвноправности въ школахъ и до всего подôбно хорошого, чимъ мы тѣшимося пôдъ польскимъ панованьемъ въ Галичинѣ.

Кс. Т. Баревичъ, прійшовши до Самбора на посаду директора гимназіи, розпочавъ свою польонизаційну мисію тымъ, що всѣ книжки рускими черенками печатанû повынимавъ зъ гимназіяльнои библіотеки, попакувавъ въ скринѣ и забравъ пôдъ свôй ключь до канцеляріи. Коли тогдѣшный завѣдатель библіотеки гимназіяльнои д-ръ Скшидилька запытавъ кс. директора, що має чинити съ учениками, коли тіи будутъ жадати рускихъ книжокъ, то одержавъ таку инструкцію: „Kto chce mieć ruską książkę, niech przyjdzie do mnie do kancelaryi“. Тоє саме повторявъ дръ Скршидилька кождому ученикови, зажадавшому рускои книжки. Ученикъ, знаючи кс. директора яко niesprzyjającego rusinizmowi, всего ôтрѣкався, щобы тôлько не ходити до канцеляріи и не мати чести здыбуватися съ кс. директоромъ. Але були и такû ученики, котрымъ занадто вже скучно стало за книжкою въ матернôмъ языцѣ и выставляючи вже себе хочьбы и на zżymanie się кс. директора, пôшли таки до канцеляріи. Такимъ niesfornym chłopakom казавъ звычайно кс. директоръ ось що: Dobrze, dobrze, ja pierwej muszę przeglądnąć, czy można tobie tę książkę dać — przyjdź później. Тутъ забувъ кс. директоръ, що кожда книжка хочбы и хиньска не то руска, заки дôстанеся до гимназіяльнои библіотеки для ужитку молодежи, буває ôтъ якоись комисіи одобрена. А може бути, що кс. Баревичъ не узнає компетенціи такои комисіи, и въ своѣй урядовôй ревности боится, щобы не дати дитинѣ бритвы до руки — отъ що. Ôтправленû съ ничимъ ученики по мѣсяцю прійшли съ тою самою просьбою до кс. директора, але теперь мусѣли вже щось красшого выслухати: Jabym ci radził mój kochany czytać co po niemiecku, bo to widzisz obecnie bardzo potrzebny język — cały świat nim przejdziesz, и тутъ пальнувъ кс. директоръ пôвгодинну орацію о потребѣ нѣмецкого языка въ теперѣшныхъ часахъ, а коли и тоє на упертого Русина не повліяло, то кс. директоръ знайшовъ еще инше средство, щобы такого упертого молодого Русина поспекатися: Ty mało znasz polskiego języka, byłeś raz nawet wykazanym na konferencyi. Тогды ученикъ переходивъ собѣ въ памяти всѣ конференціи, пригадує собѣ навѣть всѣ клясы зъ польскихъ задачь, и остаточно доводитъ кс. директорови, що не бувъ ани разу выказаный. Така упрямôсть вычерпала вже всю довготерпеливôсть кс. директора и однымъ: fe! nieznośny chłopak jesteś, idź sobie precz, закôнчивъ дальшу бесѣду, ôтходячи до другои комнаты. — Въ короткôмъ часѣ довѣдалась о тôмъ цѣла гимназія, и никто зъ ученикôвъ не поважився бôльше заходити съ подôбными прозьбами до канцеляріи. Фактомъ єсть, що ôтъ часу, ôтъ коли кс. Баревичъ наставъ директоромъ въ Самборѣ, тôлько два ученики мали руску книжку зъ библіотеки гимназіяльнои*). Невѣдомо тôлько, чому се такъ? Зъ того, що сказавъ кс. директоръ при арештованю книжокъ рускихъ, слѣдує, що або еще одобренье не скôнчене, або книжки тіи узнанû кс. директоромъ за неôтповѣднû для молодежи. Въ першôмъ случаю мусимо высказати наше зачудованье, що сей пересмотръ розпочатый еще въ осени 1874 р. до теперь не скôнчився, въ другôмъ же случаю радûбы мы знати, яку зробивъ кс. директоръ реляцію до высшихъ властій школьныхъ о неôтповѣдности рускихъ книжокъ до гимназіяльнои библіотеки въ Самборѣ.

Отсе одно патріотичне дѣло кс. Баревича яко директора. Теперь друге. Кс. Баревичъ не тôлько що не дає користатися ученикамъ-Русинамъ книжками рускими зъ библіотеки, але еще, где тôлько може, перешкаджає такôй лектурѣ. Ось примѣръ такій: Минувшого року принѣсъ ученикъ 7 кл. Ф. на годину руского языка кôлька выпускôвъ поезій Шевченка зъ тои причины, що саме тогды читано въ 7 клясѣ Шевченка. На коритари здыбавъ его кс. директоръ и своимъ патріотичнымъ инстинктомъ завѣтривъ, що брошурка пôдъ пахою ученика якась „неблагонадежна“. — Co ty tu masz, pokaż no tutaj! Ученикъ подавъ єму смѣло брошурку — сежь бувъ Шевченко! — а кс. директоръ мимо розъясненя ученика, въ якôй цѣли ôнъ принѣсъ Шевченка до школы, заарештувавъ и до сеи поры не ôтдавъ, хотяй ученикъ упоминався.

Не лѣпшои долѣ дочекалася и наука руского языка въ Самбôрскôй гимназіи. Ôтъ осени 1874 нема тутъ професора до руского языка, але кс. Баревичъ яко не абы якій директоръ-педагогъ старався зарадити тôй недостачи, и латає науку руского языка якъ може; а по кôлькохъ лѣтахъ утвердилася тутъ вже така практика, що въ I, II, V, VI, VII и VIII клясахъ приходитъ на годины руского языка п. Бачиньскій, а въ III и IV. п. Пашкевичъ. Обомъ тымъ панамъ годѣ ôтказати вѣдомостій въ клясичнôй фильольогіи, але що до руского языка, то смѣло сказати можемо (впрочѣмъ и они самû тоє признаютъ), що они взяли на себе дѣло не по ихъ силахъ; они самû мусятъ признати, що до руского языка въ гимназіи еще не выстарчитъ само знанье читаня и писаня по руски, а таки треба бодай трохи щось и зъ рускои литературы знати. Вправдѣ п. Бачиньскій сказавъ разъ въ однôй клясѣ, що хочь не учився на университетѣ руского, то однакожь умѣє, але менѣ бачится, що найбôльшій оптимистъ не мôгбы тому повѣрити, колибъ єму прійшлося послухати выкладу п. Бачиньского въ высшôй гимназіи, котрый розпочинаєся читаньемъ, а кôнчится оповѣданьемъ прочитаного.

Такій то станъ неôтрадный панує въ Самбôрскôй гимназіи. Слѣдовалобы спытатися св. Рады школьнои, чи вѣдома ѣй побôчь russyfikacyi (!) kołomyjskiego gimnazjum такожь и польска господарка кс. Томаша Баревича въ Самборѣ?!

Зъ Тысьменицѣ. (*Читальня въ Тысьменици.*) Ôтъ довшого часу старалися тысьменецкû Русины всѣхъ станôвъ разомъ о заснованье читальнѣ. Доси користали мѣщане тамошнû неразъ и дуже пильно зъ невеликихъ библіотекъ церковныхъ брацтвъ. Однакожь честнû, глубоко патріотичнû мѣщане оглядались доконче за осередкомъ, гдебы могли посполу образоватись, а такожь и почути слово науки зъ устъ рускои интелигенціи мѣстцевои и окрестнои. Тожь скоро лише надôйшли потвердженû Намѣстництвомъ статута, поспѣшився дотеперѣшный комитетъ пôдъ проводомъ адъюнкта суд. и члена рады повѣтовои товмацкои п. Т. Заячкôвского скликати дня 24 мая (5 лат. червня) с. р. першû загальнû зборы членôвъ нового товариства (Дѣло ч. 40). О 5 годинѣ зъ полудня, коли вечернѣ въ всѣхъ трехъ церквахъ Тысьмеицѣ покôнчилися, почали численно збиратися въ комнатахъ на першôмъ поверсѣ каменицѣ брацтва мѣского умысне до того приладженыхъ, мѣщане и передмѣщане; прибули такожь всѣ три священики рускû, кôлькохъ мѣстцевыхъ урядникôвъ, нашû господарѣ патріоты Дмитро Депутатъ зъ Ôльшаницѣ и Милашôвъ зъ Микитинець, предсѣдатель филіи „Просвѣты“ въ Станиславовѣ, проф. Евгеній Желехôвскій и свящ. Иванъ Попель зъ Пшеничникъ. Нарôдъ въ Тысьменици дуже набожный, ихъ церкви дуже хорошо и богато украшенû, а кожде брацтво старає ся навпередъ другихъ свôй храмъ все вкуснѣйшими образами и приборами знадобити; книги церковнû въ давныхъ нашихъ выданяхъ; и дуже одушевляє, бачити тû поважнû лиця, перенятû молитвою при звучнôмъ, добôрнôмъ церковнôмъ спѣвѣ (такожь ученикôвъ укôнч. богослова Г. Горецкого). Тожь и того дня мѣщане не булибы зôйшлись передъ скôнченьемъ богослуженя. Теперь однакожь кôмнаты наповнялись скоро. Всѣхъ витавъ именемъ комитету п. Т. Заячкôвскій въ товариствѣ пп. Петрушевича авск. суд., Т. Смольницкого и Пѣриновского. Самыхъ членôвъ, вписалось заразъ 45, а крôмъ того були и гостѣ. Коли всѣ мѣсця були занятû, п. Заячкôвскій отворивъ зборы довшою промовою, подавъ до вѣдомости, що статута надôйшли принятû, выложивъ значенье сполучуваня силъ въ товариства, именно для науки, котра єсть нынѣ силою и робитъ сильными, — зазначивъ велику доносимôсть товариства для такихъ мѣстъ, якъ Тысьмениця, где ремесникъ и господарь дуже трудолюбивû, пильнû, а при помочи науки зможутъ здобувати далеко тревальшій и значнѣйшій хосенъ зъ своеи працѣ, наконець завôзвавъ членôвъ до выбору выдѣлу и перервавъ засѣданье, щобы члены надъ выборомъ выдѣловыхъ порозумѣлись. Коли незабавомъ всѣ повертали на свои мѣсця, запросивъ предсѣдатель комитету п. Е. Желехôвского до выкладу, до котрого вже давнѣйше бувъ обѣцявся. П. Желехôвскій выяснивъ, якимъ способомъ повстаютъ и завязуются товариства и рôжнû ихъ роды отвѣтно до цѣли, а потому застановився близше надъ товариствами, що маютъ служити уморальненю и науцѣ, а звертаючись до мѣщанъ пôднѣсъ, що такû товариства они вже ôтъ давна маютъ, а именно брацтва церковнû, и що нове товариство лише одну зъ численныхъ задачь брацтва окремо выповнити пріймилося и ту оповѣвъ исторію церковныхъ брацтвъ на Руси, якû широкû и рôжнороднû задачѣ они мали, якъ велично ихъ сповняли и якû заслуги для Руси положили. Згадавъ при тôмъ про Институтъ Ставропигійскій, Острôгъ, Вильно, Кіевъ и и. Наконець навѣвъ, що однымъ зъ найзаслуженнѣйшихъ членôвъ при кôнци 16 и на початку 17 вѣку бувъ сынъ заможнои родины мѣщаньскои зъ Тысьмеицѣ, Іоанъ Книгиницкій, знаный пôдъ монашескимъ именемъ Іова. Описуючи житье того мужа, выказавъ п. Жел. его заслуги яко монаха и Русина, розказавъ, якъ заснованый бувъ монастырь въ Скитѣ коло Манявы и збудована тамъ церковь Воздв. Ч. Хреста въ р. 1612 его трудами; якъ вже тогды зрозумѣвъ бувъ Іовъ Книгиницкій, въ чѣмъ наша сила и заложивъ коло монастыря осаду ремесникôвъ, самъ познакомившись такожь съ ремесломъ на горѣ Атосъ; якъ ôнъ дбавъ, щобы монахи ремесломъ займались, а ôтъ монахôвъ щобы учились иншû. Такъ Манява була розсадникомъ ремеселъ. Книгиницкій бувъ чоловѣкъ працѣ, котрый и найтяжшихъ робôтъ радо пôднимався, якъ корчованя лѣсôвъ при будованю церкви; будучи однымъ зъ найбôльше ученыхъ, ученикъ славнои школы въ Острозѣ и учитель сынôвъ князя Константина Василя Острожского, маючи такû заслуги и почитанье, о жаднû высокû становиска николи не старався, лишь вдоволяся тымъ, що служитъ церквѣ и батькôвщинѣ.

Пôдчасъ выкладу тишина була примѣрна; всѣ слухали дуже уважно выкладу, якъ найкрасше устилизованого, уложеного съ вправою досвѣдченого учителя, знаного и любленого ôтъ народу зза своихъ численныхъ выкладôвъ. Мѣщане очитанû въ святôмъ письмѣ, обôзнанû съ житями святыхъ, привязанû до обряду, ловили кожде слово, слѣдили за кождымъ фактомъ зъ житя дѣлателя съ великимъ вдоволеньемъ и пильностію; гучными оплесками наконець выразили свою подяку прелегентови. По выкладѣ приступлено до выбору выдѣлу. Выбранû одноголосно: Титъ Заячкôвскій предсѣдателемъ, о. Теофиль Яворовскій мѣстопредсѣдателемъ, Миколай Гакманъ касіеромъ, Теодоръ Смольницкій секретаремъ, Михаилъ Василикъ контролёремъ, Иванъ Абрамчукъ, Михайло Роздольскій библіотекаремъ. Принято еще кôлька внесень що до веденя дѣлъ товариства. Читальня буде мѣститись въ двохъ комнатахъ въ каменици брацтва мѣскои церкви, на долинѣ на лѣво, — котрû то комнаты брацтво для читальнѣ безплатно ôтступає. Предсѣдатель подякувавъ присутнымъ за численну участь, и завôзвавъ ихъ до живого удѣлу и працѣ въ новôмъ товариствѣ, якъ такожь, щобы еще новыхъ членôвъ въєднувати старалися, и подякувавъ въ имени товариства п. Ев. Желехôвскому за его ôтчитъ; п. Жел. заявивъ, що радъ буде й частѣйше прибувати на ôтчиты и пôднѣсъ, що читальня буде осередкомъ и для сосѣдныхъ селъ. Вже и теперь господарь Дмитро Депутатъ зъ Ôльшаницѣ вписався въ члены тысьменицкои читальнѣ. Предсѣдатель взнѣсъ „многая лѣта“ нашому Монарсѣ и Цѣсареви, котре зôбранû грôмкими окликами три разы пôднесли. По тôмъ закрыто засѣданье. Выдѣлъ заразъ тамъ уконституовався и роздѣливъ межи себе працѣ.

Микулинцѣ дня 28 мая (10 червня) 1881. (*Важна справа зарыблюваня рѣкъ*), котра розпочалась въ западнôй части краю, розпочалася такожь и въ нашôй окрестности Подôля, чого доказомъ нашъ „ôтдѣлъ кр. товариства рыбарского“, котрый вже другій рôкъ свого существованя розпочавъ. Въ осени 1880 р. ôтдѣлъ зарыбнивъ Серетъ нарыбкомъ угоря. Той актъ ôтбувся торжественно; священники обохъ обрядôвъ посвятили нарыбокъ, а потôмъ кождый зъ зôбраныхъ пускавъ по однôй рыбцѣ въ воду. По скôнченôмъ актѣ державъ промову до мѣщаньства учитель мѣстцевои школы, п. А. Барта, о важности зарыбнюваня нашихъ рѣкъ; въ дальшôй бесѣдѣ подавъ описъ угоря. При ôтголосѣ музики удалися всѣ до школы, где зôбраныхъ повитавъ обыватель п. М. Вшелячиньскій. Дальше п. А. Барта мавъ ôтчитъ „О угорю и єму покревныхъ рыбахъ, котрыми бы нашû воды зарыбняти можна“. На зôбраню тôмъ приступило 20 членôвъ до ôтдѣлу и выбрали зъ помежи себе комитетъ, котрый мавъ у Намѣстництва выробити позволенье завязати ôтдѣлъ. Въ складъ того комитету ввôйшли: мѣстцевый деканъ о. М. Павликъ; мѣстцевый лѣкарь дръ Брудзиньскій; учитель М. А. Барта; нотарь дръ Садовскій, дѣдичь М. Вшелячиньскій и Т. Ляхманъ. Комитетъ внѣсъ прошенье до Намѣсництва; оно его потвердило и нынѣ ôтдѣлъ въ Микулинцяхъ числитъ до 40 членôвъ. Ôтдѣлъ зарыбнивъ Серетъ нарыбкомъ карпя; въ кôлькохъ мѣсцяхъ впущено звышь 500 штукъ молоденькихъ рыбокъ.

Ôтдѣлъ спровадивъ калифорнійску вылягарню рыбъ, въ котрôй буде нарыбокъ выховувати, и тымъ дальше рѣку Серетъ зарыбнювати. Дай Боже, щобы нашû люде взялись зарыбнювати всюда свои рѣки, а може бысьмо еще дочекали, мати здоровый и таный кормъ, якъ то маютъ селяне въ иншихъ краяхъ.

М. А. Б.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Самоубійство ген. Ухаціюса*), звѣстного вынаходчика нового матеріялу для канонъ, сталося выпадкомъ политичнымъ, а то зô взгляду на причины, котрû довели до самоубійства того здôбного, и для арміи австрійскои заслуженого чоловѣка. Загальна думка така, що Ухаціюсъ застрѣлився зъ причины закулисовыхъ секатуръ ôтъ выс-

---

*) Єсли того буде потреба, подамъ имена тыхже ученикôвъ и наголовки книжокъ. (*Допис.*)

шихъ войсковыхъ сферъ, и зависти, яку взбудивъ своєю вынаходкою у гдеякихъ достойникôвъ войсковыхъ. Вынаходкою своєю, выливати каноны зъ бронзовои сталѣ, ген. Ухаціюсъ не тôлько поставивъ австрійску артилерію на першôмъ степени въ арміяхъ европейскихъ, але, що важнѣйше, вызволивъ Австрію ôтъ зависимости ôтъ нѣмецкои фабрики Круппа въ Ессенъ; въ случаю конфликту мѣжь обома державами Нѣмеччина моглабъ заборонити вывозу арматъ до Австріи, а тымъ самымъ ослабити єи армію. Чужѝ державы, а именно Нѣмеччина дуже убивались за тымъ довѣдатись о тайнѣ Ухаціюсовои вынаходки. Ухаціюсъ мôгъ заробити миліоны, колибы не бувъ щирымъ австрійцемъ-патріотомъ. Але ôнъ свого секрету никому не выдавъ и робивъ нимъ конкуренцію другôй сильнôй фирмѣ Круппа. Дуже тяжко отже приходилося єму зносити всякѝ секатуры и покôнчивъ съ собою въ звѣстный способъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Гр. Дим. Милютинъ, дотеперѣшный министеръ вôйны, пробувъ на своѣмъ становищи 20 лѣтъ. Зразу бувъ проф. войск. акад., а написавши дуже добре войскову статистику, зôставъ именованый шефомъ ген. штабу въ Кавказѣ. Зъ ôттамъ вернувъ до Петербурга и ôтъ разу заслуживъ собѣ довѣріє у царя Александра II. Въ 1862 р. именованый министромъ вôйны. Яко министеръ вôйны бувъ ôнъ енергичный, перевѣвъ многѝ либеральнѝ реформы въ войску, а яко министеръ въ загалѣ належавъ все до поступовыхъ и такимъ оставъ до самого кôнця, ишовъ солидарно съ гр. Л. Меликовымъ, чимъ и выясняєся єго димисія. Давнѣйше передъ знесеньемъ крепацтва россійскій салдатъ служивъ 25 лѣтъ. Такій довгій часъ службы бувъ зависимый ôтъ крепацкого стану; выслужившій салдатъ ставъ вôльный ôтъ крепацтва и бувъ въ селѣ небезпечный для помѣщика; помѣщикови ходило отже о тоє, щобы якъ найменше єго крепакôвъ ишло въ салдаты. Ну, и було такъ: одинъ крепакъ служивъ 25 лѣтъ, замѣсть того щобъ н. пр. 5 крепакôвъ служило по 5 лѣтъ; помѣщикъ же мавъ тую очевидну користь, що стративъ тôлько одного, а не 5 крепакôвъ. По знесеню крепацтва знижено и часъ службы на 8, взглядно на 4 роки. Гр. Милютинъ знѣсъ въ войску бôйку, котре то негуманитарне средство було передъ тымъ уважане такою необходимою конечностію для салдата, якъ н. пр. „комиснякъ“. Нашь повѣстеписатель Стороженко, котрый служивъ въ войску росс. еще за „палочнои“ системы, показавъ намъ въ однôмъ своѣмъ оповѣданю, якъ тогды глядѣли на бôйку салдата: „за одного битого двохъ небитыхъ даютъ“ — такъ сказавъ офицеръ до батька плачущого за сыномъ, котрого высѣкли. Дальше гр. Милютинъ постарався о улучшенье харчу въ войску, мундуру и т. д. Ôнъ зреорганизувавъ воєннѝ середнѝ школы, такъ що они були лучше устроєнѝ, якъ школы свѣтскѝ за министерства Толстоя. По року 1870 по вôйнѣ пруско-французскôй заведено въ Россіи загальный обовязокъ до войсковои службы, ôтъ котрои до того часу упривиліёванѝ станы були выключенѝ. По Сан-Стефаньскôмъ договорѣ дôставъ мин. Милютинъ рôвночасно съ ôтзначившимися генералами Л. Меликовымъ и Тодлебеномъ титулъ графа. Гр. Милютинъ тѣшився у соснôльности росс. загальною симпатіею. О новôмъ министрѣ вôйны, ген. Ванновскôмъ, высказуются газеты яко о менше здôбнôмъ ôтъ Милютина.

Вел. кн. Алексей Александровичъ зôставъ покликаный до правленя морскимъ министерствомъ на мѣстце вел. кн. Константина Николаєвича.

Франція. Дуже цѣкавою пригодою бѣжучихъ днѣвъ єсть упадокъ проекту Барду въ франц. сенатѣ. Гамбета, не привыкшій до неудачь, потерпѣвъ теперь дуже дотклиpу неудачу. Дня 9 червня сенатъ ôткинувъ реформу выборôвъ черезъ скрутинію листъ пôсля департаментôвъ, а обставъ при задержаню теперѣшнои системы выборчои пôсля округôвъ (arrondissements). Якимъ чиномъ и зъ кого зложилась бôльшôсть противна выборамъ черезъ скрутинію листъ? Бôльшôсть складалась зарôвно зъ реакційныхъ партій, якъ и зъ републиканьскихъ. Легитимисты, орлеанисты и бонапартисты голосували противъ проекту Барду зô взглядôвъ чисто тактичныхъ, щобы, якъ мовлявъ, въ каламутнôй водѣ рыбу ловити. Сенаторы консерватисты могли голосовати або за або противъ внесеня Барду, бо министерство заявило, що оно совсѣмъ неутрально глядитъ на судьбу того внесеня и не зробитъ зъ него кабинетного пытаня. Але коли консерваторы побачили, що и межи републиканами въ сенатѣ єсть партія противна скрутиніи листъ, скористали зъ того и голосували противъ, щобы черезъ ôткиненье ухваленого вже палатою пословъ проекту спровадити конфликтъ межи палатою а сенатомъ. Републиканє жь голосували противъ внесеня Барду зъ рôжныхъ мотивôвъ; найбôльша часть зъ личнои зависти Гамбетѣ, друга часть зъ обавы, щобы черезъ скрутинію листъ реакційнѝ партіи не скрѣпились въ сенатѣ. Ничо дивного, що богато знайшлось въ сенатѣ такихъ сенаторôвъ-републиканцѣвъ, котрѝ гнѣваются на Гамбету и завидуютъ єму. Якъ звѣстно, Гамбета ôтъ кôлькохъ лѣтъ єсть першою личностію въ краю; ôнъ, можна сказати, трясе цѣлою Франціею. Змѣны министрôвъ, якѝ въ послѣдныхъ рокахъ наступали, дѣялись тôлько зъ причины Гамбеты; коли Гамбета ôтбувавъ подорожь разомъ съ президентомъ републики до Руенъ, то не Гревіому але єму, президентови палаты пословъ, выправлявъ нарôдъ овацiи. Всякѝ дипльоматы уважаютъ Гамбету бôльше могущимъ якъ Гревіого, а навѣть король греческій, бувши въ Парижи, ôтдавъ Гамбетѣ визиту въ цѣляхъ дипльоматичныхъ. Наконець Гамбета взбудивъ велику зависть и недовѣріє до себе черезъ послѣдну єго тріюмфальну поѣздку въ Кагоръ. Умѣреннѝ републиканє въ сенатѣ выразно заявили, що скрутинія листъ зô взгляду на Гамбету небезпечна, она може зрôвнатись съ плебисцитомъ, а Гамбета при єи помочи мôгбы злакомитись на диктаторство, хочь не формальне але фактичне. — Значенье ухвалы сенату зъ 9 мая єсть таке: бôльшôсть републиканьска розбилась, повставъ конфликтъ межи палатою пословъ а сенатомъ и Гамбета потерпѣвъ неудачу. Наслѣдствомъ же найблизшимъ тои сенатскои ухвалы буде тоє, що она послужитъ добрымъ средствомъ агитаційнымъ при близькихъ выборахъ. Теперь при выборахъ буде окликомъ: скрутинія листъ и ревизія конституціи. Коли край выбере знову палату, котрои бôльшôсть буде за скрутиніею листъ, тогды сенатъ дôстане вотумъ недовѣрія, а коли край выбере палату, котрои бôльшôсть буде за ревизіею конституціи, то тогды дни сенату будутъ почисленѝ.

НОВИНКИ.

— **Впреос. митрополитъ Сембратовичь**, якъ доносятъ зъ Риму, має бути именованый въ вересню с. р. кардиналомъ.

— **Впреосв. Митрополитъ** закôнчивъ вчера въ Дулибахъ осмотръ деканата стрыйского и переѣхавъ въ деканатъ роздôльскій. Около 8 (20) с. м. верне до Львова, щобъ ôтправитись въ Римъ.

— **Зимно и слота**, якѝ пануютъ вже ôтъ кôлькохъ днѣвъ, даются чути не тôлько намъ мѣщанамъ, але еще бôльше господарямъ-селянамъ, котрѝ такимъ станомъ воздуха занепокоились дуже о свои засѣвы. Доносятъ, що въ Альпахъ и иншихъ горахъ спали снѣги; у насъ було вже сими днями навѣть 4° тепла.

— Дня 11 л. червця ôтбулося 6-те зъ ряду засѣданье выдѣлу тов. „**Просвѣта**“ пôдъ проводомъ предсѣдателя о. дра Ом. Огоновского. Ухвалено черезъ выдѣлы: филіяльнѝ пересылати даромъ книжочки выданѝ товариствомъ для библіотекъ шпиталѣвъ и вязниць въ мѣстахъ, где суть филіи тов., тоже у Львовѣ для тыхъ закладôвъ зъ канцеляріи тов.; принято до вѣдомости письмо ôтъ филіи коломыйскои и увзгляднено просьбу брацтва церк. св. ар. Михаила въ Коломыѣ, щобы для читальнѣ брацтва дарувати по примѣрнику давнѣйшихъ выдань товариства; принято дальше до вѣдомости, що книжочки накладу тов., радою шкôльною призволенѝ на преміи для шкôлъ народныхъ, вже приготовленѝ и оправленѝ (списъ тыхъ книжокъ и цѣна оголошенѝ на иншôмъ мѣстци въ „Дѣлѣ“); принято до товариства 7 новыхъ членôвъ; въ кôнци залагоджено кôлька дрôбнѣйшихъ справъ чисто администраційныхъ.

— **Въ Станиславовѣ** засудивъ тамошный судъ трехъ жидôвъ, а именно І. Штрайта зъ Товмача на 5 мѣсяцѣвъ, А. Фаєра зъ Тысьмениці на 3 мѣсяцѣ, а Ф. Габера зъ Товмача на 2 мѣсяцѣ вязницѣ за тоє, що старались пôдкупити урядникôвъ асентерунковыхъ. Слѣдство карне противъ засудженыхъ предпринято на пôдставѣ численныхъ доносôвъ ôтъ кôлькохъ лѣтъ, бутьтобы тѝ жидки причинялись до увôльненя ôтъ службы войсковои своихъ одновѣрцѣвъ за помочію пôдкуплюваня урядникôвъ, дѣйствуючихъ при асентерункахъ.

— **Хрестоматія староруска** д-ра Ом. Огоновского, обôймаюча надъ 30 аркушѣвъ печатныхъ, мала первѣстно пôсля постан. Рады шк. коштувати 2 зр. 80 кр. Комисія руска однакожь представила Радѣ шк., що задля такъ высокои цѣны книжка не такъ легко буде розходитись а ученикамъ-Русинамъ, по бôльшôй части убогимъ, не такъ легко буде єи набути, и Рада шк. дѣйстно знижила цѣну Хрестоматіи на рôвно 2 зр. Глядячи на объемъ и содержанье книги, цѣна тая вже єсть справдѣ дуже низька.

— **Руска читальня** завязалася въ Черхавѣ коло Самбора за стараньемъ о. Боберского помимо рôжныхъ перешкодъ зô стороны арендаря и, жаль сказати, тамошного учителя. Дотычнѝ статуты потвердило вже сими днями Намѣстництво. Щасть Боже!

— Купцѣ зъ полудневои Россіи завѣдомили галицкихъ купцѣвъ, що **товары зъ Галичины** можна вже туды безпечно пересылаты. Зъ сего видко, що жиды на Украинѣ вже не боятся безпорядкôвъ.

— **Зъ Тернополя** пишутъ намъ, що въ другій день рускихъ Зеленыхъ святъ ôтбулася рано (отже пôдчасъ службы божои) окружна конференція учительска пôдъ проводомъ инспектора окружного п. Емиля Михаловского, звѣстного зъ проѣздки на агитаціи выборчѝ въ р. 1876. Чижь власти школьнѝ зайшли вже такъ далеко въ игнорованю Русинôвъ, що не умѣютъ навѣть пошанувати святъ пôдрядныхъ учителѣвъ, що предсѣ законно наказано?!

— **Зъ Золочева** доносятъ намъ о слѣдуючôмъ фактѣ: Селяне зъ Гутискъ Туряньскихъ коло Лопатына пускали худобу на паньске и робили панови шкоду. Черезъ кôлька лѣтъ дѣдичь, кн. de Линь, ничого шкôдникамъ не казавъ, а тôлько мовчки все собѣ шкоду нотувавъ, ажь недавно заскарживъ громаду о починенье єму худобою шкоды на три тысячѣ зр. Въ судѣ справу выгравъ и громада мала пôсля судового декрету заплатити кн. de Линь три тысячѣ. Розумѣєсь, селяне не могли такои сумы зложити и зъѣхала до села секвестрація. Селяне однакожь ставили чинный опôръ секвестрантамъ и мабуть чи не выгнали ихъ зъ села. Выслано длятого до Гутискъ Туряньскихъ компанію войска и тая бунтъ утихомирила. Много селянъ ôтставлено до окружного суду въ Золочевѣ, где въ арештѣ выжидаютъ судовои розправы.

— **Чудный скокъ.** Дня 6 л. с. м. скочила зъ третого поверха при ул. Скарбкôвскôй во Львовѣ 18-лѣтна дѣвчина Францишка П., донька возьного національного банку, и на диво и радôсть не понесла жаднои бôльше шкоды кромѣ малого потовченя. Причиною намѣреного самоубійства було, що мати стала єи лихословити и посуджувати за те, що она пôзною порою вернула домôвъ съ другою своєю сестрою. Коли мати почала молодшу доньку бити, старша въ тревозѣ и жалю припала до ôкна и кинулась зъ него на долину. Отець дѣвчины, котрый бувъ тому присутный, поскочивъ за донькою, але змôгъ зловити лише за фальбану ôтъ спôдницѣ, котра лишилась въ єго рукахъ.

— **Школа для ветеринарѣвъ во Львовѣ** буде ôтворена въ жовтню с. р.

— Во Львовѣ завязалася „перша галицка **спôлка медова**“, товариство зъ необмеженою порукою. Цѣлію спôлки єсть: купувати и продавати мѣдъ и вôскъ, уліѣ, приборы пасѣчничѝ, насѣня рослинъ медодайныхъ и фабрикувати мѣдъ до питя и напоѣ овочевѝ. Товариство хоче тымъ пôднести краєвый промыслъ. Члены спôлки платятъ удѣлъ 10 зр.

— Тов. „**Школьна помôчь**“ роздѣлило въ цвѣтни и маю 53 зр. и 38 кр. на весняну одѣжь для убогихъ ученикôвъ и учениць взорцевои школы. Съ кôнцемъ мая остало въ касѣ товариства 149 зр.

— **Упокоилися** два дѣятельнѝ учителѣ народныхъ шкôлъ: Иванъ Захарієвъ зъ Черниховець коло Збаража въ 45 р. житя а 27 учит. службы и Плятонъ Кузьмовичь зъ Кутъ коло Бродôвъ въ 54 р. житя а 20 учит. службы.

— **До рôднои матери стрѣливъ** 10 л. с. м. въ домѣ при ул. Ормяньскôй бувшій учитель народнои школы, а теперѣшный діюрнистъ въ краєвôй дирекціи скарбу Юліянъ Новомѣскій и ранивъ єи тяжко въ лице. Причина тому була тая, що Н., звѣстный зъ гулящого житя, жадавъ ôтъ матери, 80-лѣтнои старушки, грошій, чого она єму ôтказала. Винного сейчасъ увязнено.

— **Въ Новôмъ Сончи** засудивъ трибуналъ на пôдставѣ вердикту судіѣвъ присяжныхъ Петрашевского и єго матѣрь на смерть черезъ повѣшенье за отрутье молодои жены Петрашевского. Петрашевскій скôнчивъ 4 кл. гимн., бувъ при аптицѣ, а ôттакъ бувъ секвестраторомъ податковымъ. Оженився ôнъ, але заразъ зненавидѣвъ жѣнку и нагнавъ єи до родичѣвъ. Пôзнѣйше хотѣвся єи совсѣмъ позбути, заманивъ єи до свого дому и тутъ обоє съ матерію строили. Мати завдала єи аршенику, посыпаного на сальцесонъ, а коли невѣстка заслабла, дала єи еще на лѣкарство другу дозу аршенику въ центуріи.

— **Про выборы до рады громадскои въ Пôдгайцяхъ** пишутъ намъ: Выборы выпали у насъ лихо, бо зъ противнои стороны була сильна агитація, котру вели панки и лат. кс. Кершка. До нихъ прилучилась такожь бôльша часть жидôвъ; менша ихъ часть стояла съ нашими мѣщанами, котрѝ однакъ — нигде правды дѣти — стали потôмъ розрыватись и ôтступувати ôтъ солидарности, черезъ що побѣдила противна сторона, бо выбрано лише двохъ нашихъ мѣщанъ до новои рады. Ба, але варто знати, якъ поступувала собѣ противна сторона! Тамъ голосували такѝ, котрымъ дано неправне повномочье, бо списъ передвыборчій укладавъ самъ писарь безъ начальника и повыписувавъ довольно цифры въ податку; реклямувати не було якъ, бо списъ той взяло двохъ зъ противнои стороны для агитаціи и ôтдано єго ажь по речинци, коли вже не можь було реклямувати. Кс. Кершка каптувавъ нашихъ мѣщанъ обѣцянкою, що подѣлитъ якусь громадску толоку, щобы лишь голосували на него. Въ сали выборчôй поставлено варту и не допускано того, кто не мавъ картки съ печаткою якогось комитету, а при численю голосôвъ поминано нарочно недостаючѝ голосы. Оттакъ зачинено выборчу салю на ключь; въ часѣ скрутиніи предсѣдатель выборчои комисіи зôставъ въ сали вразъ съ членомъ тои комисіи, кс. Кершкою, а другѝ члены выходили довольно. Такъ дѣялось до 4 год. рано. На тôй пôдставѣ внесло наше мѣщаньство протестъ противъ такихъ выборôвъ. Маємъ надѣю, що повторнѝ выборы выпадутъ для насъ користнѣйше, бо наше мѣщаньство має на всякій случай перевагу, коли тôлько буде держатись твердо и солидарно. Длятого ôтзываємся до васъ, панове мѣщане, не дайтесь жадными обѣцянками притягнути до противнои стороны и дѣлайте такъ, щобы въ нову раду вôйшли самѝ нашѝ люде!

— **Зъ пôдъ Галича.** Свого часу була подана въ „Дѣлѣ“ вѣдомôсть, що въ велику пятницю с. р. затопився въ Галичи на Днѣстрѣ байдакъ (малый поромъ) и при тôмъ потонуло шестеро людій. Тая справа пôшла до суду галицкого и той рѣшивъ, що ту никто иншій не виноватый лишь перевôзники, бо набрали за богато людій на байдакъ: замѣсть 30 взяли 50. Але єсть еще другій посередный виновникъ случившогося нещастя, а именно Выдѣлъ краєвый, котрый по заваленюся старого моста передъ пару роками выбудовавъ новый мôстъ такъ, що въ 4 дни по ôтобраню моста ôтъ ливеранта звычайна весняна повѣнь єго розвалила. Прецѣнь старый деревяный мôстъ збудованый за Голуховского стоявъ 20 лѣтъ — а то, здаєсь намъ, рôжниця досыть значна: 20 лѣтъ а 4 дни! Якбы въ Выдѣлѣ кр. за часôвъ гр. Водзицкого була троха лучша господарка, то мôстъ бувбы хоть такъ выбудованый, щобы мôгъ бувъ простояти бодай тôлько рокôвъ, кôлько днѣвъ простоявъ, и тогды, розумѣєсь, не булобы того нещастя, яке лучилось въ велику пятницю!

— **Зъ Надвôрнои** доносятъ такій фактъ: Гуцулы хотѣли выслати депутацію до Вѣдня до самого Монарха, котра мала пожалуватись на урядникôвъ камеральныхъ за тоє, що имъ забираютъ лѣсы и пасовиска, що сплавами пустошатъ ихъ грунта и що въ загалѣ дѣются имъ кривды. На кошта подорожи депутаціи устроили складки. Власти довѣдались о тôмъ и збиранье складокъ безъ позволеня Намѣстництва узнали яко переступство, а судъ замкнувъ проводирôвъ-Гуцулôвъ до арешту.

— **Трускавець**, мѣстце купельне, закупила спôлка польскихъ панôвъ (кн. Адамъ и Владисл. Сапеги, кн. Едм. Радзивилъ и др.) за 123.000 зр. Спôлка задумує пôддвигнути закладъ купельный и експльоатувати рудники олова и сѣрки. Въ тôй цѣли має бути заложена перша въ краю фабрика квасу сѣрчаного.

— **Пожары.** Въ Боратынѣ въ пов. бродскôмъ знищивъ огонь 4 хаты и 2 будынки господарскѝ. Страта выноситъ 1.650 зр. Причина огню незвѣстна. — Въ Дублянахъ въ пов. самбôрскôмъ спалилося 11 хатъ и 27 будынкôвъ господарскихъ съ всякимъ майномъ; страта обчислена на 7.030 зр. Погорѣлцѣ находятся въ великôй нуждѣ, а лишь одинъ зъ нихъ бувъ обезпеченый. Огонь выбухнувъ черезъ тоє, що одинъ селянинъ кинувъ въ стодолѣ недопалене цигаро; противъ нему выточено суд. слѣдство. — Въ Волошиновôй въ пов. старомѣскôмъ згорѣло 4 господарѣвъ съ дѣлымъ добуткомъ, понѣсши страту на 1.900 зр. Огонь бувъ пôдложеный. — Въ Росохахъ въ пов. старомѣскôмъ стратило 6 господарѣвъ черезъ огонь цѣлый свôй маєтокъ; одинъ тôлько бувъ убезпеченый. Пожаръ выбухнувъ черезъ неосторожнôсть. — Въ Колесникахъ въ пов. камѣнецкôмъ згорѣвъ паровый тартакъ, власнôсть властителя дôбръ Оплуцка. Убезпечена страта выноситъ до 20.000 зр.; причиною пожару була неосторожнôсть робôтникôвъ.

— **Забавки для дѣтій**, украшенѝ барвами, котрѝ мѣстятъ въ собѣ звычайно трутину, заказано строго въ Франціи продавати, такожь спроваджувати ихъ зъ за границѣ.

— **Для вынайденя причинъ антижидôвскихъ розрухôвъ** въ Россіи, а взглядно въ Кіевѣ, предложивъ п. Конискій, радный мѣста Кіева, на засѣданю мѣскои рады внесенье, щобы назначити комисію, котра бы розглянула точно ôтношеня жидôвскѝ въ загалѣ, вплывъ жидôвъ на торговлю, промыслъ и т. и. и дослѣдила тыхъ причинъ, якими руководились антижидôвскѝ борцѣ въ Кіевѣ въ дняхъ 8—9 л. мая с. р.

— **Въ Вѣдни** застрѣливъ сими днями лѣ-

сничій свого пана, бр. Сотена, одного зъ першихъ вѣденьскихъ банкерôвъ, котрый зъ звычайного колектанта льотерійного дôйшовъ до миліонôвъ и ставъ великимъ посѣдателемъ землѣ и властителемъ кантора вымѣны. Сотенъ бувъ чоловѣкомъ дуже скупымъ и загально нелюбленымъ. Лѣсничій застрѣливъ єго за тоє, що хотѣвъ єго нагнати зô службы, на котрôй и такъ на дуже низькôй платни остававъ черезъ 8 лѣтъ, маючи жену и 5 дѣтій.

— **Въ Ловосицяхъ** въ Чехахъ розлѣплювано дня 12 л. с. м. плякаты, завзываючі народъ до борбы противъ жидôвъ.

— (**Дрôбні вѣсти.**) Сов. двору, проф. дръ Скода умеръ вчера по полудни. — Въ Цириху заборонило правительство межинародный конгресъ соціялистôвъ, скликаный на вересень до тогожь мѣста. — Кн. Милянъ сербскій прибувъ до Петербурга и заразъ удався до катедры Петропавловскои на богослуженье надъ гробомъ пок. царя. — Въ Петербурзѣ пробуває такожь княгиня чорногорска, пріѣхавша ôтвѣдати свои дѣти, котрі въ Петербурзѣ учатся.

— **На желѣзници Кароля Людвика** заведено вôзочки для перевоженя хорыхъ до вагону и зъ вагону. Вôзочки тіи, котрі можна перемѣнити такожь въ выгôдні лектики, находятся на стаціяхъ во Львовѣ и Пôдволочискахъ; уживанье ихъ єсть безплатне, а лишь надгороджуєся послугу.

— **Въ Ченстоховѣ** заносилося вже два разы на нападъ на жидôвъ, але за кождый разъ перешкодили тому власти. Арештовано при тôй способности много особъ.

— **Одинъ зъ бôльшихъ кометôвъ** появится на нашôмъ небѣ за мѣсяць и можна буде видѣти єго голымъ окомъ. Обсервовано єго вже разъ въ часѣ ôтъ 22 вересня 1807 до 27 марця 1808 р.

— **Для генералôвъ австрійскихъ** маєсь продовжити часъ службы зъ 40 на 50 лѣтъ, щобы одержали повну пенсію.

— **Велику конкуренцію пшеници** европейскôй и пôвнôчно-американьскôй зробитъ пшениця въ краяхъ Ля-Плятя, где она посѣяна по разъ першій въ бôльшихъ розмѣрахъ выдала незвычайно богатій жнива. Притôмъ пшениця тая выровнує совсѣмъ своєю добротою пшеници въ Европѣ и Сполученыхъ Державахъ, котрі то власне высылаютъ тоє збôже по всѣмъ свѣтѣ.

— **До Парижа** прибувъ въ сихъ дняхъ послѣдный вже транспортъ амнестіованыхъ комунистôвъ.

— **Фельдм. пор. гр. Пеячевичь**, генеральный инспекторъ кавалеріи, пріѣхавъ до Галичины.

— **Въ Маріенбадѣ** завязалось зъ оказіи вѣнчаня архикн. Рудольфа товариство, котре має на цѣли улегчити ц. к. урядникамъ державнымъ пробуванье на купеляхъ въ тôмъ мѣстѣ. Кождый ц. к. урядникъ, якъ такожь кождый австр. обыватель може вписатись до того товариства.

— **Въ полудневыхъ губерніяхъ россійскихъ** появились проклямаціи, завзываючі народъ до борбы противъ панôвъ, котрі — пôсля словъ тыхъ проклямацій — увязнили царя въ Гатчинѣ за те, що ôнъ хоче подарити бѣднымъ людямъ землю.

— **Градъ величины турецкого орѣха** падавъ сими днями въ окрестности Каменця Подольского и знищивъ засѣвы, садовину и огородовину на просторони 15-ти верствъ. Кромѣ того позабивавъ градъ богато овець на поли. Гдеякі поединчі градины були о много бôльші ôтъ турецкого орѣха.

— **Весняні ярмарки на Украинѣ** починаютъ въ гдеякихъ мѣстахъ упадати. Въ послѣдныхъ часахъ дуже лихо повелись ті ярмарки въ мѣстахъ Полтавѣ, Кременчузѣ, Ромнѣ и Елисаветградѣ такъ, що тамошні купцѣ и фабриканты перенесли цѣлу торговлю до Харкова.

— **Дръ Бернардъ Дирнъ**, звѣстный ученый орієнталистъ, умеръ сими днями въ Петербурзѣ въ 76-ôмъ роцѣ житя.

— **Численна шаранча** появилась въ уѣздахъ изюмскôмъ и славяньскôмъ въ губ. харкôвскôй.

— **Въ Ливерполю** ôткрыто союзъ заговорщикôвъ, котрі задумали высадити въ воздухъ мѣскій ратушь. Такожь арештовано двохъ узброєныхъ въ револьверы Ирляндчикôвъ, котрі мали сповнити тоє дѣло.

— **Въ память вынаходчика желѣзниць, Юрія Стефензона** обходжено въ Англіи дня 9 л. с. м. съ великимъ торжествомъ 100-лѣтні роковины єго уродинъ.

— **Чоловѣкъ зô шкла.** Недавно умеръ въ домѣ божевôльныхъ въ Charenton 103-лѣтный старець, котрый остававъ тамъ черезъ 83 лѣтъ, а бувъ раженый галюцинаціею, будьтобы бувъ зо шкла. Черезъ цѣлыхъ 83 лѣтъ разъ лише промовивъ, зажадавши тютюну.

— **Въ Тріестѣ** будутъ обходити въ осени 1882 р. 500-лѣтні роковины прилученя того мѣста до Австріи, а именно пôдчасъ выставы рукодѣльничои. Ôтбувшійся збôръ найзнаменитшихъ обывателѣвъ выбравъ въ тôй цѣли комитетъ зъ 110 членôвъ, котрый въ той самъ день зôбравъ 70.000 зр.

— **Въ Лондонѣ** завязалося товариство, котре приняло за цѣль перепечатувати що найрѣдші старинні памятники и друки цѣлого свѣта въ такôмъ самôмъ видѣ.

— **Яко домовый учитель** на часъ вакацій поѣхавбы на провинцію, особенно въ горы, ôтличный ученикъ 7-ои клясы гимн. Интересованій зволятъ зголоситись въ тôй справѣ до дирекціи рускои гимназіи во Львовѣ о близші поясненя.

— **Выказъ жертвъ для Стрыйскои Бурсы** за часъ ôтъ 7 лат. марта до 7 лат. червня. Вплынули въ касу Товариства слѣдуючі датки: 1.) Всч. дръ Ник. Подлускій зъ Болехова ôтъ себе 9 зр., ôтъ Вп. пп. М. Галицкого 4 зр., ôтъ Юл. Сѣчиньского, І. Катца, М. Гродзицкого, Кипр. Доскоча, Юл. Сельского, И. Гадзиньского, Іос. Глодиньского, оо: Іос. Паньчака, Теод. Базилевича, Іос. Волошиньского по 1 зр; ôтъ п. Гольдштавба 50 кр; разомъ 23 зр. 50 кр., 2.) Всч. о. Вен. Ружицкій зъ Струтина ôтъ себе 10 зр., а крôмъ того ôтъ Всч. оо: Гр. Шведицкого зъ Стынявы яко вкладку членьску 3 зр., А. Радзикевича 2 зр., Ил. Яновича зъ Витвицѣ, и п. Ст. Левицкого зъ Ясеня по 1 зр.; разомъ 17 зр., 3.) На руки секретаря зложили: Всч. о. Юл. Федусевичъ и п. Ив. Вахнянинъ зъ Стрыя по 2 зр.; Всч. о. Климъ Вахнянинъ зъ Синявы, панѣ Іос. Вахнянинъ зô Львова, о. Ант. Терлецкій зъ Повнятичъ по 1 зр.; пп. Григоровичь и Ил. Голубовичь зъ Стрыя по 50 кр.; Игн. Вахнянинъ зô Львова 40 кр.; И. Ф. 35 кр.; разомъ 8 зр. 75 кр. 4.) Всч. О. Гуменный на руки п. Коссака 10 зр. 5.) Зъ розпродажи книжокъ, подарованыхъ Товариству зôбрано 5 зр. 20 кр.; стягнено належитостій 17 зр.; разомъ 22 зр. 20 кр. Съ жертвами выказаными давнѣйше вплынуло ôтъ 1 л. сѣчня всего 235 зр. 90 кр. Въ дорозѣ предплаты на „Галицкі Отголоски“ о. Гушалевича прислали за сей часъ: Всч. оо: І. Охрымовичъ зъ Саджавы, Кир. Пачовскій и Вол. Паукъ зъ Богородчанъ, Мих. Галиковскій зъ Порогôвъ, Ал. Заклиньскій зъ Богородчанъ старыхъ, Гр. Живчинъ зъ Ластôвокъ, Як. Лукашевичь зъ Вôйска, Ант. Вархолякъ зъ Миговы, Конс. Гукевичь зъ Квасинины, Теод. Жукотиньскій зъ Маковои, Теод. Борысъ зъ Сушицѣ рыковои пп. др. Подлускій и М. Галицкій зъ Болехова, Іос. Лѣтыньскій зъ Стрѣлницѣ по 1 зр., Всч. о. Макс. Лукашевичь зъ Журавицѣ 2 зр. на 2 прим.; дръ. Сил. Дрималикъ зъ Жовкви 1 зр. 50 кр., о. К. Винтонякъ зъ Бужка и Ст. Ленкавскій зъ Жидачева по 1 зр. 20 кр. всего на 19 примѣрникôвъ 19 зр. 90 кр.

Пересылаючи се спровозданье складає Выдѣлъ сердечну подяку всѣмъ Вп. Добродѣямъ, що съ вѣрою въ серци въ осуществимôсть сего такъ хосенного дѣла, не ôтказали єму своєи помочи.

Ôтъ Выдѣлу Бурсы Стрыйскои.

Вѣсти епархіяльні.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію одержавъ о. Г. Третякъ на Угрынôвъ середный.

Сотрудничества одержали: оо. М. Величко въ Книгиничахъ, Я. Сохацкій въ Ищковѣ, І. Воляньскій въ Настасовѣ и І. Калиньскій въ Сасовѣ.

Завѣдательство одержавъ о. С. Петрушевичь въ Покрôвцяхъ.

До испыту конкурсового припущені: оо. И. Курпякъ, Н. Соневицкій, М. Олексѣевъ, В. Кузыкъ, К. Скоморовскій, Г. Ярема, І. Обушкевичь, Н. Галущиньскій и Т. Кончевичь.

До гр. к. семинаріи львôвскои принятый п. І. Кузьмовичь, сл. 4 року теольогіи.

Посада душпастыря при карнôмъ домѣ во Львовѣ еще не обсаджена, позаякъ презенту о. Туркевичу надано незаконно, разъ що пôсля закону має презентувати не министерство справедливости але мин. просвѣты, а другій разъ, що запрезентовано священика зъ поза терна.

Администрація часописи „Дѣло“ звертає увагу, що пренумеровати можна въ протягу чвертьроку съ кождымъ числомъ. Такожь просимо тыхъ всѣхъ ВП. предплатникôвъ, котрі за сей чвертьрôкъ єще не уплатили або лише замовили нашу часопись, щобы зволили якъ найскорше надôслати предплату.

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подає до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволені Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправлені, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Перекотиполе	20 кр.
Ластôвка	22 „
Добре роби, добре буде . .	19 „
Розказы про силы природы	22 „
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	22 „
Повѣстки для дѣтій . . .	27 „
Сестра	17 „
Байки	24 „
У пропасть дорога ховзка .	30 „
Зоря	24 „
Звѣрята шкôдні и пожиточні	42 „
Молитвенникъ народный . .	20 „

Всякі замовленя выконуются скоро и точно.

(1—?)

РУСКА АНТОЛЬОГІА

выдавництво руского акад. тов. „Дружній Лихварь“

выйде вже незабавомъ, и мѣстити буде найзнаменитші творы нашихъ поетôвъ. Передплата стоитъ на звычайнôмъ паперѣ **1 зр.**, на велиновôмъ **1 зр. 50 кр. в. а.**

Выданье оздôбне обôймає 13 аркушѣвъ печатныхъ.

На загальне жаданье продовжаєся часъ передплаты до 1 руск. Липця с. р. (2—?)

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

єсть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

НОВО ОТВОРЕНА

МОЛОЧАРНЯ

Т. БОРКОВСКОИ

при ул. Сикстускôй ч. 2. (где була давнѣйше молочарня п-ѣ Комуницкои)

поручає

добôрне **масло десерове** въ двохъ родахъ, такожь **масло до стравъ, сиры** рôжного рода, **сметанку** по рôжныхъ цѣнахъ, **молоко солодке** збиране и впростъ ôтъ коровы, **молоко квасне удержуване для курацiи, сметану и пôдсметанье** на шклянки и мѣры.

Порція дуже доброи кавы сельскои 10 кр.

Шклянка молока горячого 3 кр.

Гербата съ перекусками.

Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Публичности, заручаю за добру и совѣстну обслугу. (2—?)

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ

найстарша торговля почтовыми посылками поручає

нето 4¾ клг. найдобрнѣйшу ароматичну

Каву Багія за 5·70 зр.

нето 4¾ клгр. найдобрн. грубозерн.

Каву Ява за 6·88 зр.

включно съ опакованьемъ и **оплатою цла** на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуєся. Цѣнники franco.

Анонсы принимає для всѣхъ часописій австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ **Експедиція анонсôвъ РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни*, Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничитъ въ *пересыланю* всякихъ *оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.*

ВАРСТАТЪ МЕХАНИЧНЫЙ

ГЕНРИКА ЄНИ

(H. JENY)

ул. Жовкôвска, ч. 74, во Львовѣ,

принимає всякі репарацiи машинъ и знарядôвъ рôльничихъ, якъ такожь посередничитъ при закупнѣ и продажи новыхъ и уживаныхъ машинъ.

Можна набути такожь слѣдуючі знаряды господарскі: **Паровій машины, Льокомобилѣ, Молотѣльнѣ, Кираты, Жниварки, Косѣвники, Екстерпаторы, Плѣвники, Обгортачѣ** и т. д., и т. д. (5—?)

ВО ЛЬВОВѢ

ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ

КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ

пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,

по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.

Всякі замовленя выповняются якъ найскорше.

Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.

МАГАЗИНЪ

Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ

ПОЛОТЕНЪ И БѢЛЯ

якъ такожь единый складъ комисовый для Галичины

Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико

зъ найславн. ц. к. уприв. фабрики

B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.

ШАЄРÔВЪ

Великій выбôръ модныхъ

товарôвъ блаватныхъ,

МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,

аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,

якъ такожь значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ

и бѣля для дамъ и мужчинъ.

ул. Кароля Людвика, ч. 3.

(3—?)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 44. Львôвъ, Субота 6 (18) червця 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Руска школа народна
во Львовѣ.

Высокоофиціозна Politische Correspondenz видимо вышукала собѣ офиціяльного репортера въ кр. радѣ школьнôй, котрый ôтъ часу до часу для усмиреня Русинôвъ дуе въ єрихоньску трубу славословія процвѣту „szkolnictwa ludowego“ въ Галичинѣ и „благодатнои“ дѣятельности кр. рады школьнои. Съ першою весною сего року голосила Pol. Corresp. на пôдставѣ сеи галицко-офиціяльнои информаціи, що всѣ польскѝ патріоты вразъ съ кр. радою школьною зъ душѣ-серця бажаютъ всѣхъ Галичанъ основно научити нѣмецкого языка, и що сему, такъ льояльному замѣрови противлятся лише — Русины!! Якъ указано въ статіи „Щедрôсть польска“, старалася ôттакъ Pol. Corresp. вмовити въ свѣтъ цѣлый, що Русины маютъ зъ ласки кр. рады школьнои ажь за богато школъ, очевидно на пôдставѣ такои жь самои информаціи свого репортера зъ кр. рады, въ котрôмъ не тяжко ôтгадати звѣстного автора офиціяльныхъ комуникатôвъ о станѣ школъ въ „Gazet-ѣ lwowsk.“, пôдписуючогося *H.*(enryk) *S.*(chmitt). Теперь жежь сей славословный Іозуа кр. рады шк. стався навѣть такъ великодушнымъ, що въ тôй же Politische Correspondenz поучае львôвскихъ Русинôвъ, щó слѣдувалобы имъ зробити, щобы во Львовѣ вже разъ основано руску школу народну.

Щóжь такого сталося, що офиціозна газета заговорила о тôй справѣ? Вже минуло бôльше якъ пôвтора року ôтъ часу, коли державный судъ выдавъ звѣстне рѣшенье въ справѣ рускои школы народнои во Львовѣ. Незадовго буде вже рôкъ, якъ депутація львôвскихъ Русинôвъ представилась Є. Е. Намѣстникови съ пропамятнымъ письмомъ въ тôй справѣ. Тогды то Є. Е. Намѣстникъ сказавъ тѝ памятнѝ слова: „я завсѣгды бувъ того пересвѣдченя, що Русинамъ належится во Львовѣ руска школа народна и зъ моеи стороны старався я и стараюся, щобы тому праву було задосыть учинено“, — и прирѣкъ, що тую справу пôднесе заразъ на засѣданю рады школьнои. Руска депутація представилась Є. Е. Намѣстникови въ середу 14 (26) червця 1880 и мала одержати вже въ суботу остаточну ôтповѣдь. Можна було надѣятись, що кр. рада школьна услухае голосу свого шефа Є. Е. гр. Потоцкого и якъ найскорше полагодитъ тую справу. Львôвскѝ Русины ждали терпеливо того часу, совсѣмъ не припускаючи, щобы могли найтися пôдвластнѝ члены рады, котрѝ бы осмѣлились не поважати тои такъ законнои волѣ свого настоятеля, протягати ту справу въ безвыходну безконечнôсть, и тымъ способомъ зводилибы дане приреченье на пословицю: „сказавъ панъ, слово его тепле“. Черезъ тôй часъ комитетъ львôвскихъ Русинôвъ подавъ всякѝ можливѝ поясненя львôвскôй окружнôй радѣ школьнôй, а также многократными письмами пригадовавъ кр. радѣ школьнôй, що справа рускои школы народнои все таки выжидае еще свого остаточного рѣшеня. Однакожь минае вже цѣлый рôкъ зъ того часу, а въ справѣ сеи школы не тôлько ничого не зроблено, але противно, голосѝ свого часу статистично-инквизиторскѝ експерименты львôвскихъ директорôвъ, учителѣвъ и учительокъ на рускихъ дѣтяхъ казали догадуватись, що пôдвластнѝ орудія намѣренѝ дѣлати не тôлько противъ рѣшеня державного суду, але й противъ выразно высказанои волѣ Є. Е. Намѣстника, яко шефа кр. рады школьнои.

Тожь совсѣмъ понятно, длячого комитетъ львôвскихъ Русинôвъ по такъ сумныхъ досвѣдахъ удався наконець съ просьбою до министерства просвѣты, щобы оно приспѣшило тую такъ нечувано довго проволѣкану справу. Доперва въ наслѣдство того выступила высокоофиціозна Pol. Correspondenz съ поученьемъ, що министерство есть доперва третою инстанціею въ тôй справѣ, що перше муситъ рада мѣста Львова заявити свою ухвалу, противъ котрои служитъ сторонамъ право рекурсу до кр. рады школьнои, а ôттакъ до министерства.

Такъ отже розкрывае ся намъ наново цѣлый процесъ въ всѣхъ трехъ инстанціяхъ, процесъ, котрый на щастье вже львôвскѝ Русины перебули. Таке „поученье“ совсѣмъ непридатне Русинамъ и можна тôлько жалѣти надъ тымъ, що высокоофиціозна Pol. Correspondenz въ такъ компромитуючій способъ дала вывестись въ поле свому польскому инспираторови. Pol. Correspondenz повинна ачейже знати, що львôвскѝ Русины маючи рѣшенье державного суду не потребуютъ по разъ другій доходити свого права; що, дальше, въ предлежачôмъ случаю не ходитъ вже о потребу, але о дѣйстне основанье рускои школы народнои во Львовѣ. Скоро рѣшеньемъ державного суду признано Русинамъ право на руску школу во Львовѣ, то пôсля существуючихъ законôвъ маютъ власти школьнѝ обовязокъ постаратися, евентуально навѣть примусовыми способами, щобы тая школа була чимъ скорше введена въ житье. Не рада мѣста Львова, якъ думае Pol. Correspondenz и Gaz. Nar., але краева рада школьна въ порозумѣню съ львôв. радою школьною окружною мае въ мысль §. 59 державного закона о школахъ народ. зъ р. 1869 и Арт. 9 и 38 краев. закона зъ р. 1873 обовязокъ, такъ порозумѣтися съ интересованою стороною, якъ и ввести въ житье школу, котрои фактична и правна потреба не пôдлягае вже ніякому сомнѣнію. Єсли окружна и краева рада школьна не сповняютъ сего свого обовязку, не дбаютъ о жизненнѝ интересы школьнѝ и не сповняютъ своеи законнои задачѣ, то министеръ просвѣты повиненъ не выжидаючи приганы интересованои стороны вже въ власнои иниціятивы вплынути на пôдвластнѝ собѣ органы школьнѝ, щобы они чимъ скорше сповнили свою законну повиннôсть. Львôвскѝ Русины не маютъ тутъ вже перебувати нового процесу о свое право — и то еще ажь въ трехъ инстанціяхъ. Єсть се дуже характеристичне для нашихъ ôтношень, що Русины мусѣли ажь процесоватися о признанье имъ рускои школы, але булобы се вже непонятнымъ, щобы по признаню Русинамъ рускои школы не власти школьнѝ (включно съ министерствомъ), до котрыхъ належитъ выекзеквованье заведеня школы,— а знову самѝ жь Русины мусѣли дбати о то, щобы та школа вôйшла въ житье. Высокоофиціяльна Pol. Correspondenz видимо забула, що держава и державнѝ власти маютъ обовязокъ безъ примусу зъ стороны интересованыхъ дбати о народну просвѣту, отже и о заведенье публичныхъ школъ, особливо такихъ, котрыхъ потреба правно есть вже признана. Кромѣ того булобы се неповажаньемъ законнои поваги державного суду, єсли правительственнѝ власти хотѣлибы противудѣлати его рѣшенямъ, або бодай ихъ совсѣмъ игнорувати въ справѣ такъ первостепенно публичнôй, якъ се есть народна просвѣта.

Зваживши, що Pol. Correspondenz есть министеріяльнымъ органомъ, булобы дуже пожаданымъ, щобы министерство въ интересѣ своеи поваги чимъ скорше объявило свое мнѣнье въ тôй многоважнôй справѣ, и принялось вже разъ за дѣло, божь не есть се дуже користнымъ для поваги законности въ нашôй державѣ, щобы такѝ ревеляціи высокоофиціяльныхъ органôвъ обаламучували людность краеву що до законныхъ обовязкôвъ и служили Gazet-ѣ Nar. до недорѣчныхъ нападôвъ на судъ державный и повагу его рѣшеня. Будемо еще ждати, чи скоро осуществлятся признанѝ львôв. Русинамъ права и чи слова Є. Е. Намѣстника найдутъ пошанованье у пôдвластныхъ органôвъ. Чи довго треба еще того ждати?

ДОПИСЬ.

Зъ всхôдной Галичины. Много то разъ говорилося въ „Дѣлѣ“ о стремленяхъ заслѣпленои верховодячои партіи польскои въ краю, полонизувати Русинôвъ въ школахъ, судахъ и урядахъ. Я задумавъ пôднести, доси еще мабуть нигде прилюдно не пôдношуваный многоважный фактъ, що полонизація Русинôвъ ведеся навѣть въ ц. к. австрійско-угорскôй арміи. Тутъ вже не винна тому безпосередно верховодяча партія польска, а винно само правительство и ц. к. министерство вôйны. Що навѣть въ ц. к. арміи законами покривджена руска народнôсть въ користь польскои, о тôмъ пересвѣдчуютъ насъ урядовѝ войсковѝ даты. Ось маемъ передъ собою книжку: „Instruktion für die Truppen-Schulen des k. k. Heeres. VIII Theil. Kadeten-Schulen. Wien 1880.“

Въ кадетскихъ школахъ маютъ по закону войсковѝ питомцѣ учитись поодинокихъ краевыхъ языкôвъ въ мысль ц. к. „правилъ службовыхъ“, котрѝ выразно постановляютъ, що ц. к. официры обовязанѝ кромѣ нѣмецкого языка знати такожь языкъ національный того полку, до котрого они придѣленѝ. Тое постановленье есть дуже важне разъ для веденя арміи якъ пôдчасъ мира такъ и вôйны, а по друге оно хоть въ дрôбнôй мѣрѣ вдоволяе сегочасне стремленье знаціонализованя арміи и пошанованя народности кождого полку. Зъ того выходитъ и безпосередна користь для всякои народности, бо коли официры говорятъ до воякôвъ языкомъ ихъ полка и воякъ н. пр. Русинъ не потребуе до свого официра промовляти н. пр. по польски, то народнôсть руска мае тую важну, впрочѣмъ законно ѣй належачуся користь, що рускѝ вояки выслуживши въ войску не приходятъ до дому съ нужденно покалѣченымъ языкомъ а то и съ погордою свого матерного языка, бо п. лейтнантъ або п. капитанъ встыдалися говорити по руски.

Погляньмо теперь, якъ пôсля высше наведенои „Instruktion für die Truppenschulen etc.“, переведене тое рôвноуправненье языкове въ практицѣ въ ц. к. кадетскихъ школахъ, зъ ôтки, якъ звѣстно, выходятъ официры.

§. 186. „Oesterreichische, nichtdeutsche Nationalsprachen“ постановляе: „Въ ка„детскихъ школахъ для пѣхоты выкла„даются слѣдуючѝ ненѣмецкѝ національнѝ „языки австр.-уг. монархіи, а именно: Въ „кадетскôй школѣ для пѣхоты въ:

Вѣдни: угорскій и ческій, 1 : 1
Буда-Пештъ: угорскій и кроатскій 1 : 1.
Празъ: ческій и польскій 2 : 1
Лобзовъ: польскій
Картгавзъ: ческій и польскій 1 : 1
Германштадтъ: угорскій и румуньскій 1: 3
Прешбургу: угорскій и словацкій 1 : 1
Львовъ: польскій и **рускій** 2 : 1
Аграмъ: угорскій и кроатскій 1 : 2
Либенавъ: словеньскій и угорскій 1 : 1
Инсбруку: италійскій и словеньскій 1 : 1
Трієстъ: словеньскій и кроатскій 1 : 1
Темешварь: угорскій и румуньскій 1 : 2
Кашавъ: угорскій и словацкій 1 : 2.

Числа 1 : 1 означаютъ, що въ кадетскôй школѣ половина кад. мае учитись одного языка, а половина другого. Во Львовѣ н. пр. польскій и рускій языкъ = 2 : 1 значитъ, що двѣ части кадетôвъ учится (ходитъ на выклады) польского, а лишь одна третя часть руского языка! И отъ маемъ рôвноуправненье въ ц. к. арміи! Рускихъ хлопцѣвъ служитъ въ войску бôльше нѣжь польскихъ, а протое польского языка учатъ въ чотырехъ школахъ кадетскихъ, а руского лишь въ однôй львôвскôй и то лишь въ $^1/_3$ части.

Въ згаданôй инструкціи читаемъ дальше:

„Въ такихъ школахъ кадетскихъ, „где выкладаются два ненѣмецкѝ народнѝ „языки, мусятъ бути высше поданѝ чи„сла пропорціональнѝ межи обома язы„ками строго задержанѝ. Тіи пропорціо„нальнѝ числа маютъ ôтповѣсти пропорціи „рôжныхъ ненѣмецкихъ національныхъ „языкôвъ въ полкахъ инфантеріи ц. к. „арміи“. То значитъ, що Русинôвъ такъ мало служитъ въ войску, якъ мало учатъ языка руского въ кадетскихъ школахъ. Въ тôй точцѣ устава розминаеся съ правдою, бо Полякôвъ н. пр. нема ани въ державѣ австрійско-угорскôй, ани въ войску бôльше якъ Русинôвъ. Пôсля статистики Полякôвъ есть въ войску 76‰, а Русинôвъ 90‰ (гл. „Дѣло“, ч. 72 зъ 1880 р.). Тымчасомъ польского языка учатъ въ кадетскихъ школахъ: въ Празѣ $^1/_3$, въ Лобзовѣ $^3/_3$, въ Картгавзѣ $^1/_2$, въ Львовѣ $^2/_3$, разомъ $7^1/_2/3$, а руского языка лишь $^1/_3$. Зъ того выйде пропорція: польскій языкъ до руского, якъ 2·50 : 0·33. Се значитъ, що Полякôвъ малобы бути въ войску сѣмъ разъ бôльше якъ Русинôвъ, коли мы противно бачимъ, що Русинôвъ бôльше нѣжь Полякôвъ.

Дальше пише згаданый §. 186 такъ: „Кождый фреквентантъ кадетскои школы „обовязаный учитись одного ненѣмецкого „языка. Цѣль науки есть, щобы фре„квентантъ научився якъ найправиль„нѣйше читати и писати и плавно гово„рити, а особливо повиненъ набути собѣ „вправу въ войсковыхъ выразахъ и зво„ротахъ, потрѣбныхъ для службы въ за„галѣ, а для поучуваня воякôвъ (Mann„schaft) въ особенности“. Такъ отже учатся кадеты національныхъ языкôвъ въ тôй цѣли, щобы могли съ вояками, „людьми“ порозумѣватися. Устава, якъ видко, дуже ясно наказуе официрамъ въ рускихъ полкахъ говорити съ „людьми“, выясняти науку и розказы и учити въ школахъ по руски. Тымчасомъ тая устава у насъ въ Галичинѣ не обовязуе. Официры при галицко-рускихъ полкахъ не потребуютъ

умѣти по руски; они фактично пропагуютъ польонизацію межи рускими вояками, якъ того маємъ доказъ отъ хочбы во Львовѣ, где въ жаднôй школѣ жовнярскôй (Mannschaftsschule) не учатъ по руски воякôвъ, не знаючихъ иншого языка и хотяй во Львовѣ стаціонованй чисто рускй полки, якъ н. пр. коломыйскій, 24 кн. Парма.

А въ провинціональныхъ мѣстахъ чи лучше дѣеся? Где тамъ! Суть и высшй официры зъ роду Поляки, котрй зъ дому еще вынесли понятье, що рускій языкъ хлопскій, що воякъ уцивилизуесь, навчившись калѣчити по польски. Майоръ въ З. завзятый Полякъ, такъ що его официры назвали „der polnische König", майоръ въ С. вже мавъ навѣть непріятности за свое польонофильство—и такихъ есть бôльше.

Щобы польонизацію рускихъ воякôвъ въ ц. к. арміи устоpонити, жадаемъ, щобы въ всѣхъ „Mannschaftsschulen" рускихъ полкôвъ учили лишь по руски. Щобы то однакожь було можливе, мусятъ официры умѣти по руски, значитъ, треба ихъ учити того въ кадетскихъ школахъ. Длятого треба въ слѣдуючихъ школахъ кадетскихъ завести науку руского языка:

въ *Лобзовѣ:* польскій и рускій 1 : 1
Львовѣ: рускій и польскій 1 : 1
Темешварѣ: угорскій и рускій 1 : 2
Кашавѣ: рускій и словацкій 2 : 1
Вѣдни: рускій и ческій 1 : 1.

Препоручаемъ тую справу нашимъ посламъ, щобы на будуще не приносили нашй вояки польщины до села. Кривда намъ велика, що на цѣлу Австрію нигде не учатъ руского языка въ школахъ кадетскихъ, окрôмъ трошка во Львовѣ!

Бесѣда пос. Озаркевича,

выголошена дня 12 мая на 154-ôмъ засѣданю палаты пословъ при дебатѣ буджетовôй о податковыхъ екзекуціяхъ.

Высока Палато! Еще на 89-ôмъ засѣданю д. 6 мая 1880 пояснивъ я, якй дѣются непорядки при стяганю податкôвъ; я жадавъ въ тôмъ взглядѣ справедливыхъ нормъ, але доси осталось все по давному, хочь для жителѣвъ Галичины дѣло о податкахъ — се важне пытанье, позаякъ часто голодъ и лихварѣ не позваляютъ имъ платити податкôвъ. Колись селянинъ мôгъ поносити тягары податковй, бо правительство хоронило его отъ всякихъ тяжкихъ данинъ и було для него справедливымъ и совѣстнымъ защитникомъ — але нынѣ инакше дѣеся! Станъ ремесничій и малй посѣдателѣ въ Галичинѣ упали; народъ стогне пôдъ обухомъ податкôвъ, управа рôлѣ стоитъ дуже низько, промыслу якбы совсѣмъ не було,— однымъ словомъ, не ма чимъ оплатити въ своѣмъ часѣ податкôвъ, котрй зъ всѣми додатками творятъ не абы-яку суму. При теперѣшнôмъ станѣ нема для нашихъ громадъ ани матеріяльнои ани моральнои помочи.

Интересъ державный стоитъ теперь понадъ интересомъ народа; лицитаціи ростутъ щоразъ бôльше и бѣдный мужикъ продае послѣдну одѣжь, бо отъ идутъ податковй екзекуторы, мовь якй нечуванй страхи, передъ котрыми народъ дрожитъ, якъ передъ моровою заразою!... Вправдѣ не вôльно чоловѣкови того забирати, що для него конечне до его житя, але у насъ робится инакше. Часомъ екзеквуютъ власти такихъ, котрыхъ навѣть передъ тымъ не упôмнено. Я пôдносивъ вже тое, що въ снятыньскôмъ повѣтѣ стягнено ôтъ громадъ значнй податки, хочь они просили о увôльненье, а просьба ихъ три роки вже лежитъ не увзгляднена. Пôсля закону можна вносити просьбы, але чи тй просьбы увзляднятся — то друга рѣчь! Кромѣ того неразъ еще страшатъ и тероризуютъ громады. Такъ наказало староство снятыньске въ двохъ случаяхъ представити собѣ кромѣ выказу капиталôвъ и доходôвъ гром. касъ такожь цѣлый станъ движимого и недвижимого маетку. Хотяй ц. к. минист. завѣрило мене, що таке поступованье староства есть совсѣмъ противузаконне, то староство таки приказало громадамъ пôдписати списаный протоколъ и напевно означено дохôдъ тыхъ касъ надъ 300 зр., щобы громады платили податки.

Такъ дѣеся у насъ съ обчисленьемъ податкôвъ, а инспекторы податковй лишь переслѣдуютъ людій; я есмь вже давно свѣдкомъ такого несовѣстного поступованя, и я не згодивбыся николи съ такими законами, якъ они у насъ переводятся. Такъ, я голосувавъ вправдѣ за податками, але лишень въ тôй надѣи, щобы охоронити бѣдный народъ галицкій ôтъ тыхъ тягарôвъ, якй намѣрено на него наложити. Пытаюся, чи инспекторъ податковый повиненъ самовôльно поступати собѣ въ тôмъ взглядѣ, и чи правительство не повинно хоронити народъ ôтъ такихъ несправедливостій? Если правительство не дарує навѣть пôвъ крейцаря, то зъ другои стороны повинно оно такожь при зворотѣ несправедливо уплаченыхъ квотъ платити партіямъ и наросли проценты, бо законъ предсѣ всѣхъ однако обовязує. Але тутъ существує мовьбы якій тайный приказъ, пôсля котрого въ справахъ финансовыхъ лише податкомъ обложеного обывателя обовязувавбы законъ. Екзекуторы податковй стались въ Австріи институціею, для котрои на р. 1881 прелиминовано 331.000 зр., а специяльно для Галичины 82.000 зр. Правительство мае зъ стягненыхъ залеглостій податковыхъ 480.000 зр., а зъ процентôвъ 420.000 зр. На р. 1881 вставлено въ прелиминари о 70.000 зр. бôльше зъ тыхъ екзекуцій, якъ минувшого року; а въ минувшôмъ роцѣ екзекуціи перевысшили прелиминовану суму 410.000 зр. о 138.691 зр., а то именно длятого, що стягнено залеглй податки съ надзвычайною енергіею. А если поставлено о 30.000 зр. доходу менше зъ процентôвъ ôтъ залеглостій, а въ р. 1880 було ихъ о 20.000 зр. менше, то сталося се черезъ тое, що залеглости податковй стягано теперь о много скорше. А коли сума екзекуційна на р. 1881 выноситъ о 25.000 зр. бôльше, якъ минувшого року, то се доказомъ, що екзекуціи податковй все взмагаются. Наведенй цифры показуютъ на велике угнетенье народу. Така метода не выведе насъ на добру дорогу.

Другимъ нещастьемъ для нашого народу есть тое, що власти назначуютъ такихъ екзекуторôвъ, котрй хотятъ лише жити зъ процентôвъ стягненыхъ залеглостій податковыхъ и самовôльно побираныхъ екзекуційныхъ належитостій, и они думаютъ, що можна ôтъ оподаткованого выссати послѣдну каплю крови, щобы лише найбôльше заробити гроша. Часомъ надъуживаютъ своеи власти и кажутъ партіямъ платити бôльшй квоты, якъ належится.

Минувшого року представивъ я вѣрный образъ поступованя екзекуторôвъ, а теперь згадаю еще о подôбныхъ случаяхъ въ Хоростковѣ и Копычинцяхъ пов. гусятыньского, где тй екзекуторы жадаютъ по разъ другій сумы податковои, мимо того, що оподаткованй еи заплатили и маютъ въ рукахъ квиты. На ихъ жалобы ôтсылаесь ихъ до суду; чижь тутъ финансовй власти не повиннй прійти въ помôчь угнетенымъ? Тому то правительство повинно разъ увôльнити народъ ôтъ тои джумы — податковыхъ екзекуторôвъ. Если громадамъ придѣлено ôтбирати податки, то чомужь не ôтдадутъ имъ такожь стягати залеглости? Впрочѣмъ можна имъ додати до помочи заприсяглй особы зъ суду.

Зъ помѣжь рôжныхъ реформъ булабы реформа стяганя податкôвъ найважнѣйшою и черезъ тое освободилобы правительство народъ ôтъ тяжкого ярма.

Не хочу вѣрити въ тое, щобы финансовй органы намѣряли гнетомъ осягнути тое, що потрѣбно до удержаня державы, але вѣрю, що той гнетъ есть причиною селяньскихъ зборôвъ въ гдеякихъ провинціяхъ австрійскихъ, на котрыхъ селяне голосно протестували противъ такому поступованю правительства въ дѣлѣ стяганя залеглостій податковыхъ. И въ Галичинѣ проявляются такй протесты; народъ подае численнй петиціи о помôчь противъ поступованю властій въ тôмъ дѣлѣ. Коли такій станъ тревати буде дальше, то не можна надѣятись, щобъ народъ приходивъ до добробыту и здаесь, що правительство навѣть не дбае о тое, а дбае лишь о свою кешеню.

Высказавши тыхъ кôлька увагъ, предкладаю выс. палатѣ слѣдуючу резолюцію (*читае*):

Взывается выс. правительство, знести теперь существуючу институцію екзекуторôвъ податковыхъ и перевести ôтповѣдну реформу въ справѣ стяганя податкôвъ.

Пропамятне письмо

Буковиньскои „Рускои Рады" до православнои Консисторіи.)*

Всесвѣтлѣйша Консисторіе!

Майже рôкъ тому назадъ, бо еще въ червню 1880 р. Ч. 39 подало товариство „Руска Рада" въ Чернôвцяхъ, котрого цѣлію есть ставати въ оборонѣ интересôвъ руского народа на Буковинѣ, до Его Преосвященьства Митрополита киръ Сильвестра, на руки Е. Высокопреп. діецезального Архимандрита А. Чуперковича, жалобу, оперту на тôмъ, що многй православнй рускй громады скаржились въ товариствѣ, що ихъ душпастырѣ уживаютъ при богослуженю и на проповѣдяхъ румуньского, Русинамъ незрозумѣлого языка. О. Архимандритъ узнавъ жалобу нашу справедливою и надѣятися було можна, що еслибы се було въ его силѣ, ôнъ бувбы непеpечно злому зарадивъ; но Его Преосвященьство не удостоивъ насъ навѣть ôтповѣди! Съ того часу положенье рускихъ вѣрныхъ не тôлько не полѣпшилося, але еще погôршилося: парохи незаконно послугуются въ рускихъ церквахъ румуньскимъ языкомъ, проповѣдаютъ — о кôлько се въ загалѣ дѣеся — Русинамъ по румуньски, якъ на пр. въ Чернавцѣ, и уживаютъ того языка постоянно въ своѣмъ урядованю, якъ се недавно здѣлавъ протоерей кôцманьскій, запрошуючи на богослуженье на 10 мая. Що се не выдумки, але факты, о тôмъ знае Всесв. Консисторія сама, бо дôйшло вже до того, що вѣрнй зъ громадъ Бродокъ, Карапчевъ, Неполокôвцѣ и мн. и. заносили черезъ депутаціи жалобу такъ до духовнои якъ и до свѣтскои власти. Еслижь духовна власть мимо того не зарядила ничого, щобы успокоити совѣсть своихъ вѣрныхъ, то можемо насмѣло вносити, що она руководится не духовными, — якбы выпадало, але цѣлкомъ иншими тенденціями. Що дорога до вынародовленя черезъ религію дуже слизка и що до того треба великои силы, о тôмъ повиненъ знати кождый священикъ зъ исторіи церковнои; а що тая дорога о много еще небезпечнѣйша въ 19 вѣцѣ, о тôмъ знае кожде образоване дитя того вѣку...

Есть то фактъ, що на Буковинѣ навѣть пôсля найновѣйшои для Русинôвъ зъ ласки румуньскихъ душпастырѣвъ (Джемине и т. д.) такъ некористнои конскрипціи все еще нема бôльше Румунôвъ, почисливши и тыхъ, що по румуньски совсѣмъ не розумѣтъ; ôткижь походитъ, що на рускй парохіи повысылано такихъ людій, якъ Мораръ-Андріевичь, Несторъ Воробкевичь, Боднарескулъ, Турторіянъ и пр., и що въ загалѣ рускй парохіи обсаджаются або Румунами, або рускими ренегатами, котрй зъ принципу не хотятъ навѣть по руски говорити, але за тое ôтзначаются румуньско-національнымъ фанатизмомъ? Чи може для того, що Русинôвъ нема? То можна удатися въ горы, въ вертепы, а тамъ ихъ доволѣ, мовь бы засудженыхъ за яку провину. Чи може длятого безпечнѣйше Румунамъ ôтдавати рускй парохіи, що маленька часть Русинôвъ приняла унію? То Румуны будутъ еще небезпечнѣйшй, бо сорозмѣрно бôльше Румунôвъ приняло унію, на котрыхъ однакожь правосл. духовна власть совсѣмъ не враждує. Нема инного выходу, тôлько треба приняти, що Всесвѣт. Консисторія ôтсуває православіе на другій плянъ, а людямъ, дѣлаючимъ въ еи дусѣ, дае въ нагороду парохіи, где овцы маютъ бôльше вовны, забувши, що Спаситель нашъ сказавъ до своихъ ученикôвъ: „Се азъ посылаю васъ, яко овцы посредѣ волковъ" (Мат. 10, 16) а не: „посылаю васъ яко волка посредѣ овецъ!" Всесв. Консисторія не дбае о тое, що своимъ поступованьемъ наноситъ велику шкоду православію, державѣ и людемъ самымъ, бо звѣстна рѣчь, що народъ буковиньскій стоитъ на дуже низкôмъ степени образованя, що ôнъ школы майже боится, що зъ тои причины церковь остане еще довго для него одинокимъ жереломъ просвѣты и ублагородненя духа, и що наконець тôлько въ церквѣ можна збудити у такого народа интересъ для просвѣты, для школы и въ загалѣ для поступу. Еслижь народъ въ церквѣ не находитъ ôтрады, если духовеньство своимъ поступованьемъ его навѣть згôршае, если ôнъ въ панъ-отцу видитъ ворога своеи національности, то не дивно, що уникае церкви, а иде до корчмы. Намъ здаеся, що священикъ повиненъ старатися не тôлько о благо душевне, але такожь о благо тѣлесне повѣреного собѣ стада, бо одно дасться осягнути тôлько при помочи другого. Никто не буде жадати, щобы народъ н. пр. розпіяченый стоявъ морально высоко; но думаютъ гдеякй, що народъ темный, морально упавшій дасться легше вызыскати. Тогды позволимо собѣ звернути увагу Всесв. Консисторіи на тое обстоятельство, що и найбôльшій капиталъ, зъ котрого все береся, а николи не докладаеся, мусить наконець разъ совсѣмъ вычерпатися; за пôзно буде оглядатися, якъ вже не треба буде духовеньства!

Мимо того всего духовна власть не хоче порозумѣти свого власного интересу и приготовляе вже на будучность упадокъ, не стараючися, щобы кандидаты стану духовного мали способность научитися церковного и руского языка на тôлько, кôлько имъ въ ихъ званію необходимымъ буде; але за тое допускае выдосконаленье тои стороны будучого духовеньства, котра выкликує такй сумнй факты, якій случився въ тутешнôй духовнôй семинаріи въ страстный тыждень, непеpечно заразъ по совершеню св. тайны покаянія! Ходятъ навѣть слухи, що питомцѣ, котрй хотѣлибы по крайнôй мѣрѣ тôлько учитися богословія по руски, кôлько имъ позволяютъ права, попадаютъ въ неласку въ той часъ, коли Консисторія стараеся нибы для блага церкви о румуньскй выклады на богословскôмъ факультетѣ. Яке становище мусятъ въ тôй справѣ заняти буковиньскй Русины, легко ôтгадае кождый, кто знае, що и найменшій червъ дорожитъ своимъ житьемъ и боронитъ его до послѣдного!

Наше мнѣнье о теперѣшныхъ тенденціяхъ духовнои власти опираемо дальше на тôмъ, що она дуже пильно стараеся не допустити до совѣта консисторского навѣть найзаслуженнѣйшихъ хотяй найумѣркованнѣйшихъ Русинôвъ, и обсаджае посады совѣтникôвъ найзавзятѣйшими ворогами всего, що руске. Не можна покликоватися на тое, що въ совѣтѣ засѣдае много мужѣвъ, котрй и нынѣ не боятся говорити, що они Русины, бо то суть власне люде, котрй еще не прійшли до пересвѣдченя, що можна належати до якои небудь народности, а по при тôмъ бути чоловѣкомъ честнымъ и безстороннымъ; длятого клонятся они, якъ тростина на леду, куды вѣтеръ повѣе. Въ такихъ обстоятельствахъ щожь може зробити той одинъ або два честнй Русины, постоянного характеру, коли ихъ всюда переголосуютъ? Будучи въ народнôмъ ôтношеню притисненй до стѣны, они ніякъ не могутъ боронити законами забезпеченои рускои справы. Такимъ способомъ руска часть духовеньства лишена въ консисторіи своихъ заступникôвъ, до котрыхъ малабы довѣріе. Чи пôдъ такими обстоятельствами священикъ дуже буде старатися, догодити своѣй духовнôй власти и чи много причинится до пôднесеня православія, на тое ôтповѣсть собѣ сама Всесвѣт. Консисторія.

Наше мнѣніе опираемъ наконець на тôмъ, що духовна власть обсаджує навѣть такй мѣсця, котрй специяльно суть для Русинôвъ креованй, Румунами, не зважаючи, що они не умѣютъ навѣть говорити по руски, безъ чого суть до свого уряду нездôбными. Такъ пôсля всякои льогики выпадало обсадити мѣсце руского катихита при гимназіи Русиномъ; но Всесв. Консисторія забавилась того разу въ иронію вмѣсто въ льогику, и постаралася о именованье катихитомъ загорѣлого Румуна, Чонтуляка, котрому доказано въ газетахъ публично, що не умѣе по руски. Зъ того слѣдує, що при тôмъ обсадженю ходило о щось иншого, якъ о религійне выхованье рускои молодежи. Не можна звинятися, що тогды не було руского кандидата, бо и въ тôмъ случаю спадае вина на консисторію, длячого она о него не постаралася. Еще бôльше разячимъ було обсадженье посады проповѣдника при катедрѣ для рускихъ парохіянъ. Взявши пропорцію вѣрныхъ рускои и румуньскои народности въ Чернôвцяхъ, хотяйбы навѣть пôсля послѣднои конскрипціи, спытаеся кождый здоровомыслячій чоловѣкъ: якъ то може бути, щобы въ Чернôвцяхъ не було ани однои православнои церкви рускои, и щобы въ всѣхъ прочихъ церквахъ не ôтправляно богослуженія на половину по руски? Надто не дано навѣть Русинамъ проповѣдника руского, але Румуна, хотяй вѣрнй сеи церкви письменно допоминалися о проповѣдника Русина. Чи жь при такихъ обстоятельствахъ есть чого дивоватися, що уніятска парохія съ кождымъ рокомъ сильно побôльшаеся? Чи есть чого нарѣкати на уніятскихъ священикôвъ, если православне духовеньство само своихъ вѣрныхъ ôтгоняе? Ту а не где инде треба шукати розвязаня тои дивнои пропорціи, яку выказала послѣдна конскрипція межи приростомъ православныхъ а уніятôвъ въ Чернôвцяхъ. Дôйшло до того, що въ нашôмъ 19 вѣцѣ выгоняеся публично зъ церкви интелигентного чоловѣка, чекаючого на архипастирске благословенье,—случай, котрому подôбного не записала до сего часу православна церковь въ своѣй исторіи и ледво чи найшовбыся ôнъ въ лѣтописяхъ езуитскихъ 16 и 17 вѣка. Зъ сего тôлько можна вносити, що одна благодать Божа пôддержує еще вѣру въ серцяхъ тыхъ людій, съ котрыми такъ обходятся, але не духовеньство!

---

*) Помѣщаемъ въ „Дѣлѣ" надôслане намъ „Пропамятне письмо" длятого, що оно причиняеся до пôзнаня ненормальнымъ ôтношень межи Буковиньско-рускимъ народомъ православнымъ а его консисторіею.

Редакція.

Чи Всесв. Консисторія николи не застановлялася надъ тымъ страшнымъ упадкомъ моральнымъ, якимъ помежи всѣми, такъ образоваными якъ и необразоваными народами Австріи ôтзначаеся одна Буковина, и чи не роздумовала надъ средствами, якôбы тому запобѣчи? Чи Всесв. Консисторія не знае о тôмъ, о чѣмъ переконалася цѣла публика при розправахъ судôвъ присяглыхъ р. 1878, що одна 15—16 лѣтна дѣвчина, православнои вѣры, не знала молитвы „Отче нашъ“ ани що то есть грѣхъ? А се менше сумный фактъ, що православна дѣвка, маюча 22 лѣтъ, пôйшла по снѣданю до церкви (выслана тамъ своею господынію) и видячи, що другѝ причащаются, запричащалась и собѣ, несповѣдавшися и наѣвшися?

(*Конець буде*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Въ внутрѣшнôй политицѣ*) ôтъ часу замкненя рады державнои не сталось ніякого важного случаю, а газеты все еще толкуютъ о причинахъ наглого замкненя палаты панôвъ передъ дебатами надъ гал. желѣзницію трансверзальною и ческимъ университетомъ. Що то именно спонукало гр. Таффе такъ нагло, несподѣвано замкнути палату? — всѣ завдаютъ собѣ пытанье и до рôжныхъ приходятъ здогадôвъ. Централистичнѝ газеты удержуютъ, що гр. Таффе охолодъ для правицѣ, а именно для Чехôвъ, и що гр. Таффе стараесь теперь сотворити яку посередну партію межи автономистами и централистами. Головнымъ провôдникомъ тои партіи мавбы зôстати уступившій недавно президентъ палаты пословъ гр. Коронини; ôнъ мавбы бути покликаный до министерства. Сотворенье посереднои партіи въ палатѣ пословъ малобы на цѣли: правицю (автономистôвъ) увôльнити ôтъ партіи клерикальнои (Линбахеровои), а зъ другого знову боку утворити зъ лѣвицѣ умѣренну партію, котрабы не була якъ доси зъ засады опозиційною въ кождôмъ взглядѣ министерству. Однакожь газеты ческѝ и польскѝ заперечуютъ, будьтобы мала наступити яка криза въ министерствѣ гр. Таффого а противно, удержуютъ, що гр. Таффе теперь стоитъ на крѣпкôй основѣ. По чіей сторонѣ правда, поки що, не знати. Але се здаесь дуже вѣроятнымъ, що гр. Таффе справдѣ обдумуе, якимъ бы то чиномъ забезпечити существованье свого кабинету, яко стоячого понадъ партіями и народностями. Централистичнѝ газеты доносятъ, що на Таффого дуже великій вплывъ зробила подорожь до Угоръ; въ Пештѣ мали угорскѝ дипльоматы докоры дѣлати гр. Таффому за его далеко-сягаючѝ уступки Чехамъ, мали ему представити, по словамъ централистичныхъ газетъ, що Чехи стремлятъ до подôбнои самостôйности политичнои, якъ Угры. Въ наслѣдство тыхъ представлень гр. Таффе мавъ охолоднѣти до Чехôвъ и будьтобы зъ тоижъ самои причины зôставъ ôткликаный торжественный въѣздъ архикн. Рудольфа съ женою до Праги.

(*Польскѝ послы*) починаютъ вже скликувати своихъ выборцѣвъ, щобы передъ ними здавати справу зъ своеи посольскои дѣятельности въ минувшôй сесіи рады державнои. П. Отто Гавзнеръ заповѣдае свôй пріѣздъ въ тôй цѣли до Самбора на 23, до Стрыя на 24, а до Дрогобыча на 25 червня. П. Людвикъ Вольскій прибуде до Львова въ тôйже цѣли 19 червня. Годилобыся, щобы и нашѝ послы такожь, чимъ скорше тымъ лучше, стали передъ своими выборцями и выяснили имъ свою дѣятельнôсть и свою политику въ теперѣшнôй неспріяючôй Русинамъ хвили. Такѝ справозданя нашихъ пословъ суть тымъ бôльше потрѣбнѝ, бо по перше наша „трôйця“ пôдчасъ минувшои сесіи не въ всѣхъ дѣлахъ ишла солидарно, повиненъ отже кождый нашъ посолъ выяснити выборцямъ а посередно и всѣмъ Русинамъ мотивы своихъ поступкôвъ, а по друге, що польскѝ газеты учинили двомъ нашимъ посламъ Ковальскому и Кулачковскому тяжкій и симъ разомъ справедливый закидъ, що оба они голосували противъ внесеня пос. Вольского, щобы хаты гôрскѝ съ одинокою комнаткою були найнизше оподаткованѝ. Зъ такого рода закиду повиннѝ они конче оправдатись. Вже и передъ сегорôчными доповняючими выборами Поляки, кто знае чи и не съ успѣхомъ, уживали тото оружія за средство агитаційне межи выборцями-селянами противъ рускихъ кандидатôвъ. Мы дивуемось, длячого доси оба тіи нашѝ послы не оправдались хотяй въ печати зъ того свого свого що найменше нерозважного чи неуважного кроку! Свого часу ставала вправдѣ въ оборонѣ пп. Ковальского и Кулачковского одна львôвска газета руска и оправдувала ихъ тымъ, що они голосували противъ такъ користному для убогихъ нашихъ гôрнякôвъ внесеню п. Вольского длятого, бо не знали, о що рѣчь иде. Але таке толкованье просто смѣшне. Бо кождый же спытае: „Якъ можна голосувати сякъ або такъ, не знаючи, о що ходитъ?“ Длятого то, *якъ* мы сказали, потрѣбно конче, щобы тіи нашѝ послы оправдались передъ выборцями. Належитъ впрочѣмъ и тое памятати, що на слѣдующій рôкъ припадаютъ загальнѝ выборы до сойму.

(*Бар. Бекъ*) дотеперѣшный генералъ-адъютантъ цѣсаря и начальникъ цѣс. канцеляріи войсковои, зôставъ именованый шефомъ штабу на мѣстце димисіонованого бар. Шенфельда. Бар. Бекъ товаришивъ мин. року цѣсареви до Галичины. Есть ôнъ еще чоловѣкъ молодый, 48 лѣтъ, енергичный и образованый.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Вже ôтъ довшого часу ходятъ поголоски, що гр. Шуваловъ мае зôстати министромъ дѣлъ внутрѣшныхъ на мѣстце гр. Игнатьева, а гр. Игнатьевъ мае бути покликаный на министра дѣлъ заграничныхъ въ мѣстце кн. Горчакова. Газеты вѣденьскѝ нерадо привитали таку поголоску и удержуютъ, що покликанье гр. Игнатьева на министра заграницѣ значилобы змѣну политики въ мысль засады: внутрѣшнѝ непокоѣ парализувати вôйною. Се рецепта не нова. Такъ дѣлавъ Наполеонъ III, тôлькожь ему тое на лихо выйшло. Газеты уважаютъ яко соперницю Россіи въ случаю вôйны не кого иншого а нашу Австрію, а пôддержуе ихъ мнѣнье еще и той фактъ, що скоро тôлько Игнатьевъ зôставъ покликаный на министра дѣлъ внутрѣшныхъ, заразъ въ росс. газетахъ появилась поголоска, будьтобы росс. правительство намѣряло вступатися за галицкими Русинами у австрійского правительства; въ тôй цѣли мала готовитись навѣть нота въ Петербурзѣ. Тая поголоска вже давна, и коли мы еи доси игноровали и при ніякôмъ случаю не згадували о нѣй, то се длятого, що по перше ôтъ самого разу не вѣрили въ еи правдивôсть, а по друге, що така поголоска выглядае въ теперѣшнôй хвили на чисту иронію, оскорбляючу чувство правдивого патріота Русина. Правительство россійске, котре послѣдными часами поробило такѝ великѝ уступства Полякамъ а не знесло доси забороны руского языка зъ мая 1876 р., малобы выступати въ оборонѣ такихъ же якъ въ полудневôй Россіи — Русинôвъ! И справдѣ самѝ газеты росс. ôткликали тую поголоску, яко безъосновну, а правительство россійске намѣсть писати ноту въ оборонѣ галицкихъ Русинôвъ позволяе варшавскимъ газетамъ мѣстити якъ найогиднѣйшѝ брехнѣ и шкальованя Русинôвъ галицкихъ, насыланѝ до Варшавы галицко-польскими „Schreib-Jüngeles-ами“.

„Главное управленіе по дѣламъ печати“ заборонило газетамъ пôдъ острыми карами друкувати безъ урядового призволеня ухвалы и адресы земствъ и радъ мѣскихъ. Рôвножь заборонено газетамъ столичнымъ мѣстити кореспонденціи зъ провинціи, котрѝбы будили недовѣріе до властій; въ такôмъ случаю буде не тôлько газета укарана, навѣть цѣлковитымъ завѣшеньемъ, але и дописователь. Дальше заборонено писати „тенденційнѝ“ статіи о школьництвѣ. Додавши отже тое, що теперь заборонено, до того що вже давнѣйше було заборонено, выходитъ сума: все вже заборонено — всяка критика заборонена; газеты мусятъ на все мовчати.

Нѣмеччина. Князь Бисмаркъ ôтъ довшого часу хорує, не опускае комнаты. Кн. Горчакова и другихъ дипломатôвъ принимавъ лежачи на софѣ. Незабавомъ выѣде на купелѣ. Парляментъ нѣмецкій зôставъ сими днями замкненый по принятю Бисмаркового проекту закона о забезпеченю робôтникôвъ передъ нещасливыми случаями. Противъ закона голосували послы поступовцѣ, соціялисты, послы польскѝ и альзаційскѝ.

Италія. Министерство Депретиса обезпечило свое становище побѣдою въ парляментѣ. Парляментъ принявъ законъ о реформѣ выборчôй. Пôсля нового закона може бути выборцемъ тôлько той, кто скôнчивъ другу клясу народнои школы и платитъ податку 19 лиръ и 80 центезимôвъ.

НОВИНКИ.

— (**Дрôбнѝ вѣсти.**) Е. В. Цѣсарева вразъ съ дочкою архикн. Валерією удалася до Фельдафингъ въ Баваріи.—Прабабка кн. Миляна, княгиня Томанія Обреновичева, умерла сими днями въ 90-ôмъ роцѣ житя въ Бѣлгородѣ. — Родина царска перенеслася вже до Петергофу. — Ген. коменд. кн. Виртемберскій повернувъ до Львова зъ инспекційнои поѣздки по Буковинѣ. — Во Львовѣ ôтбудутся въ дняхъ 19 и 21 л. с. м. бѣги кôннѝ. — Бл. п. дръ Скода записавъ 100.000 зр. на цѣли добродѣтельнѝ; решту маетку, около 1,000.000 зр., одѣдичивъ братъ его проф. Ф. Скода, совѣтникъ двору. — Консекрація лат. епископа Моравского ôтбудеся дня 26 л. с. м. черезъ архиепископа Вьержхлейского въ товариствѣ еписк. Дунаевского. — Праскѝ газеты взываютъ жителѣвъ, щобъ не мучили своими оваціями цѣсаревичеву Стефанію, котра теперь потребуе спокою.

Упокоилися: о. Іоанъ Каминьскій, сов. консист. и парохъ въ Гаврилôвцѣ дек. тысьменицкого, въ 77-ôмъ роцѣ житя, а въ 53-ôмъ роцѣ священьства; о. Емилій Балицкій, приватный сотрудникъ въ Соколовѣ дек. бучацкого, въ 29-ôмъ роцѣ житя, а въ 2-ôмъ роцѣ священьства. Вѣчна имъ память!

— **Въ Ляшкахъ долѣшныхъ** ôтбулося дня 10 червця с. р. посвященье каменя пôдъ новый будынокъ школьный, котрый ставлятъ громады обохъ Ляшокъ при щирôмъ удѣлѣ пп. Станислава Высочаньского и Евгенія Ковальского, сына сов. и посла Василія Ковальского.

— **Число жителѣвъ Львова** оголошено вже урядово; выноситъ оно 103.422 головъ. За домашный языкъ подало *3.006* осôбъ *рускій*, 90.100 польскій, 7.300 нѣмецкій, а решта иншѝ языки. Не умѣючихъ читати ани писати, до чого вчисляются вже и дѣти, есть 44.000 душъ. Чи число выказаныхъ тутъ Русинôвъ есть дѣйстно справедливе, нехай совѣстно ôтповѣдятъ на тое тѝ, котрѝ такъ хорошо переводили конскрипцію... Насъ, дякувати Богу, черезъ то не уменшится!

— **На посады учителѣвъ народныхъ** розписуеся конкурсъ въ повѣтѣ калускôмъ: съ платнею 300 зр. въ Краснôмъ, Кропивнику, Новôмъ Калуши, Сѣвцѣ Наддністряньскôй; по 250 зр. въ Бабинѣ, Бережници шляхотскôй, Довгôмъ калускôмъ, Долпотовѣ, Кадôбнôй, Копанкахъ, Мысловôй, Негôвцяхъ, Перевôзци, Рôвнѣ, Сливкахъ, Угрыновѣ старôмъ, Выстовôй и Зборѣ; въ повѣтѣ долиньскôмъ на 300 зр., въ Струтинѣ ниж., Креховцяхъ, Витвици; на 250 зр. въ Белеевѣ, Брочковѣ католицкôмъ, Брошневѣ, Гозѣевѣ, Новошинѣ, Пацыковѣ, Рахени и Росточкахъ; на 270 зр. въ Рожнятовѣ, на 240 зр. въ Перегиньску и на 270 зр. для школы женьскои въ Болеховѣ. Речинець подано до послѣдного липця с. р.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Переѣзджаючи черезъ село Семакôвцѣ пов. городенького, задержався я тамъ и, отъ звычайно, почавъ съ селянами гдещо балакати, ажь зôйшло на школу. Сказали менѣ тѝ люде, що у нихъ хоть будынокъ школьный стоитъ, та нема, на жаль, учителя. Въ школѣ вмѣсто учащихся дѣтій гегаютъ гуси та квичатъ безроги; есть и огородъ школьный, але всего того уживае вже ôтъ 6 лѣтъ священикъ, бо передъ тымъ бувъ тамъ еще дякоучитель. Громада платитъ рôчно до 200 зр. на учителя, а кромѣ того урядъ громадскій побирае додатки на школу, якъ на сторожа, опалъ и т. п. — а за тое все ростутъ людскѝ дѣти безъ найменшои науки, ростутъ мовьбы въ якôмъ краю, где про школы и думки нема!. А не думайте собѣ, щобы селяне семаковецкѝ глядѣли на се рôвнодушно и не бажали учителя. „Даемо — казали менѣ — грошѣ, та нема кому учити нашихъ дѣтій; кто може, то посылае хлопцѣвъ до одного письменного чоловѣка, що учитъ читати, але ему платятъ 8 зр. за одного хлопця“. Сумный то фактъ тымъ бôльше, що въ Семакôвцяхъ есть двохъ священикôвъ, котрѣ предсѣ могутъ поробити потрѣбнѝ кроки, щобъ громада одержала разъ учителя.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Всѣмъ нашимъ Родимцямъ звѣстна дѣятельнôсть першого руского литературно-драматичного товариства въ Коломыѣ, котре много причиняесь до розбудженя житя околичныхъ Русинôвъ. Жаль однакъ, що доси нема у насъ власнои сили для рускои сцены, щобъ певно вплынуло користно на розвôй товариства и принеслобы бôльшій пожитокъ нашôй публичности. Просимо отже ВП. Родимцѣвъ, щобъ не позабували на наше товариство и звертаемъ увагу на §. 1 статута, котрый мѣститъ въ собѣ сѝ слова: „Завязуеся лит.-драматичне товариство въ Коломыѣ въ цѣли пôднесеня рускои литературы, передовсѣмъ драматичнои, и пôддержуваня заведеній гуманитарныхъ австрійскои Руси; такожь товариство постараеся такъ зъ власныхъ доходôвъ якъ и зъ иншихъ добровôльныхъ даткôвъ и записôвъ о „Дôмъ Народный“ въ Коломыѣ съ салію театральною.“ Думаемъ, що ВП. руска публичнôсть не ôткаже въ тôмъ дѣлѣ своеи помочи, а всѣ нашѝ народнѝ часописи пріймутъ певно радо посередництво въ складаню ласкавыхъ жертвъ.

— **О першу руску книжку рахункову** *для школъ народныхъ домагаеся* чимъ разъ бôльше загалъ нашихъ Русинôвъ и мы одержуемо въ тôй справѣ зô всѣхъ сторôнъ Галичины, особенно отъ родичѣвъ и учителѣвъ, численнѝ дописи. Бувбы часъ, щобъ постаранося вже разъ о тую книжку тымъ бôльше, що рускѝ дѣти мусятъ учитися зъ польскои книжки, въ котрôй кромѣ того мѣстится немале число ошибокъ, якъ то выказано було свого часу въ „Газетѣ Школьнôй“ п. Партыцкого.

— **Въ Козовѣ** упавъ дня 7 л. с. м. такъ сильный градъ, що знищивъ до крихты засѣвы польнѝ и всяку огородовину, а такожь покалѣчивъ много людій и худобу на поли; одного пастуха забивъ на смерть. Люде переорюютъ гдеякѝ нивы наново, бо на нихъ не остало и одного стебла цѣлого.

— **Сильна буря** навѣстила сими днями гдеякѝ села въ пов. бережаньскôмъ, якъ Вербôвъ, Двôрцѣ, Стриганцѣ, и знищила засѣвы польнѝ, подѣлавши такожь много иншои шкоды. Кромѣ того хмароломъ знищивъ въ Вербовѣ три домы и забивъ 10 овець.

— **Пожары**. Въ Камѣнцѣ струмиловôй згорѣли сими днями 9 хатъ и 4 будынки господарскѝ. Страта выноситъ 5595 зр., а тôлько кôлька господарѣвъ було убезпеченыхъ. Причиною пожару була неосторожнôсть.

— **Въ Бышовѣ** пôдъ Галичемъ знайшовъ одинъ селянинъ при корчунку лѣса скарбъ, зложеный зъ 240 штукъ старинныхъ срѣбныхъ монетъ. Монеты тѝ походятъ еще зъ XIII столѣтя, зъ часôвъ панованя Іоана I, Кароля I и Вацлава II.

— **П. Е. Калужняцкій**, професоръ черновецкого университету, переславъ академіи наукъ въ Вѣдни свою розправу п. н. „Historische Uebersicht der Graphik und der Orthographie der Polen.“

— **Въ Тернополи** ôтбулася дня 11 л. с. м. передъ трибуналомъ присяжнымъ розправа противъ Осипови Пытлёваному, участникови антижидôвскихъ розрухôвъ въ Россіи. На лавѣ присяжныхъ засѣдало межи иншими тôлько трехъ селянъ и одинъ жидъ; предсѣдателемъ розправы бувъ сов. суду краевого Немети, а боронивъ обжалованого дръ Тшценецкій. Обжалованый, котрый зовесь такожь Гукъ, мае 27 лѣтъ, есть крѣпкои будовы тѣла, лице его интелигентне, служивъ при войску, говоритъ по руски, россійски, польски и нѣмецки; ôнъ занимався фризіерствомъ въ Пôдволочискахъ, а 4 л. цвѣтня с. р. перенѣсся въ надѣи бôльшого заробку за границю до Волочискъ. Пôсля зôзнань обжалованого прійшло до него 15 и 16 мая с. р. чотырехъ „кацапôвъ“, взываючи его до походу на жидôвъ и грозячи ему въ случаю опору. Такъ пôйшовъ съ ними П. до поблизкого гаю, где заставъ вже около 40 кацапôвъ и ремесникôвъ. Зъ ôтси удались всѣ, узброеннѝ въ сокиры, палки и пистолеты, до села Копачôвка, где знищили жидôвскѝ домы и майно и выляли на землю всю горѣвку зъ бочокъ. Зъ Копачôвки удались „братчики“ вразъ съ селянами до села Паляны, где зробивши свою „роботу“, роздѣлились на два ôтдѣлы: одинъ пôдъ проводомъ кацапа Орлова удався до Голохмостôвъ, другій пôдъ проводомъ Пытлёваного до Немеринець, а справившись тамъ съ жидами, зôйшлись оба ôтдѣлы въ Волочискахъ, напавши тутъ жидôвъ. Але Пытлёваный не бравъ вже участи въ борбѣ въ тôмъ мѣсточку, ино удався 17 мая с. р. до Пôдволочискъ, где его утѣкшѝ пошкодованѝ жиды пôзнали, на пôдставѣ чого сейчасъ его арештовано. Обжалованый обстававъ при тôмъ, що нигде не рабовано, и що лише нищено жидôвске майно, але прокураторія узнала его на пôдставѣ зôзнань самыхъ пошкодованыхъ и другихъ свѣдкôвъ винныхъ рабунку кромѣ нападу въ обширнѣйшôмъ значеню. Зъ зôзнань свѣдкôвъ оказалось такожь, що П. верховодивъ всюды выправою, хоть ôнъ самъ признаесь, що бувъ такимъ начальникомъ лише въ Немеринцяхъ. Шкоду жидôвску, котрои причиною бувъ обжалованый, обчислено на 15.324 рублѣвъ; кромѣ того допускався обжалованый чинныхъ образъ и небезпечнымъ угрозъ. Межи иншими признае свѣдокъ Двойра Дорефманъ, що П. ôтобравши ôтъ неи грошѣ, подеръ одинъ рубель и кинувъ на землю съ словами: „Не нужно мнѣ денегъ“, а решту пôднѣсъ до горы и сказавъ: „А то для васъ, хлопцѣ!“ Оборонитель обжалованого вже на вступѣ осудивъ подôбнѝ розрухи яко христіянинъ и Полякъ и боронивъ свого клієнта лише зъ того взгляду, що до того поступованя бувъ ôнъ принужденый угрозами кацапôвъ. Судіи присяжнѝ узнали одноголосно, що П. бравъ добровôльно участь въ розрухахъ, а що до пытаня о рабунку було 6 голосôвъ за, 6 противъ. На тôй пôдставѣ засуджено Пытлёваного на 10 лѣтъ тяжкои вязницѣ съ одноразовымъ постомъ каждого мѣсяця и на замкненье въ темници черезъ одинъ день въ рôкъ, а именно кождого 17 мая.

— **Виновникôвъ крадежи въ лат. консисторіи**, доконанои дня 2 л. марця с. р., о чѣмъ згадували мы свого часу, засудивъ сими днями львôвскій трибуналъ на пôдставѣ вердикту судіѣвъ присяжныхъ, а именно Ф. Вальчука, І. Лесанчука и К. Фаленбаха на 7 лѣтъ тяжкои вязницѣ, М. Махаловску на 14, а Ф. Вальчукову и А. Лесанчукову на 10 мѣсяцѣвъ вязницѣ.

— **Въ Краковѣ**, якъ доносятъ, умеръ

недавно одинъ академикъ — зъ голоду! Єсть се вже четверта подôбного рода жертва въ протягу сего року и треба дивуватись, що се дѣєсь въ мѣстѣ, где предсѣ находится много товариствъ добродѣтельныхъ.

— **Стефанъ гр. Karolyi** одинъ зъ найбôльшихъ патріотôвъ угорскихъ, великій магнатъ, основатель многихъ институцій, умеръ сими днями въ замку Фотъ пôдъ Пештомъ въ 84 ôмъ роцѣ житя. Покôйный въ 1848 роцѣ устроивъ власнымъ коштомъ цѣлый полкъ гузарôвъ и самъ яко 60-лѣтный старецъ съ своими двома сынами станувъ до борбы за свою ôтчину.

— **Градъ величины курячихъ яєць** упавъ сими днями на Уграхъ въ околици С. Миклъошь и знищивъ зовсѣмъ сегорôчнй засѣвы.

— **Російскимъ газетамъ**, якъ доносятъ зъ Петербурга, заборонено обвѣщувати о змѣнахъ высшихъ урядникôвъ.

— **Антропольоги и дослѣдуватель часôвъ передисторичныхъ** въ Австріи згромадятся въ дняхъ 12 и 13 л. серпня с. р. на свôй конгресъ въ Сальцбургу.

— **Въ Лондонѣ** заповѣли соціялисты на день 14 л. липця с. р. межинародный соціяльно-революційный конгресъ.

— **Зъ Петербурга** пишутъ, що въ одежи малои дочки царя, Ксеніи, найдено недавно проклямацію нигилистôвъ. Такожь многй члены царскои родины дôстаютъ подôбнй проклямаціи.

— **Въ дѣлѣ подорожи до Риму** на торжество св. апост. Кирила и Методія одержали мы ôтъ властій духовныхъ слѣдуюче завѣдомленье съ порученьемъ помѣстити его въ нашôй часописи:

Комитетъ завязаный въ Римѣ пôдъ достойною протекціею Впр. о. кардинала примаса Ледуховского для выгоды путникôвъ славяньскихъ подає до загальнои вѣдомости для улекшеня имъ побыту въ Римѣ, що слѣдує: 1) Комитетъ римскій по приѣздѣ делегатôвъ зъ рôжныхъ провинцій получится съ ними *въ одинъ комитетъ центральный* и перенесе свои засѣданя до палаты *Altieri* при площади *del Gesu*, где кард. Борромео ôтдає на ужитокъ путникôвъ свои комнаты. 2) Кождый путникъ, посѣдаючій карту легетимаційну, буде мавъ вôльный вступъ до тои палаты, где буде все кôлька членôвъ комитету центрального въ цѣли залагоджуваня и поясняваня всякихъ дѣлъ. 3) Що вечеръ „товариство катол. молодежи" буде принимати достойно путникôвъ. 4) Упрашаєся всѣ редакціи славяньскихъ часописій, щобы зволили высылати по одному свому примѣрникови, почавши ôтъ 25 червця до 3 л. липця включно пôдъ адресою: *Son Eminence, le cardinal Borromeo, Rome, palais Altieri.* Тымъ чиномъ найдутъ путники кождого дня свѣжй вѣсти политичнй въ своѣмъ рôднôмъ языцѣ, а палата кард. Борромео буде для нихъ мѣстцемъ товарискихъ сходинъ. 5) Листы и телеграмы до путникôвъ можна высылати такожь пôдъ тою адресою. 6) Осôбного одѣня на авдієнцію у папы не треба, хоть пожадане єсть одѣнье народне. Для духовныхъ конечна єсть сутанна. 7) Властителѣ гдекотрыхъ пенсій и готелѣвъ починили для комитету дуже користнй предложеня; бѣднѣйшй путники найдутъ помѣщенье або безплатне, або за дуже малу заплату, щобы лишь комитетъ бувъ завчасу повѣдомленый о ихъ числѣ. 8) Всѣ часописи славяньскй упрашаєсь о ласкаве повторенье сего нашого увѣдомленя.

Въ Римѣ, 10 червця 1881. *Ôтъ комитету для принятя путникôвъ зъ славяньскихъ земель.*

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Переклады зъ Н. Гоголя."** Пôдъ тымъ заголовкомъ вышла сими днями въ Кієвѣ книжка въ малорускôмъ языцѣ, котрои авторкою єсть Олена Пчôлка. Дôстати можна въ книгарни Л. В. Ильницкого въ Кієвѣ по цѣнѣ 35 коп., съ пересылкою 50 коп. за примѣрникъ.

Черезъ редакцію „Дѣла" прислали:

Для Дружн. Лихваря: Вп. А. Ч. въ Тернополи 2 зр., о. І. Б. въ Ляшкахъ 1 зр., о. І. Ф. въ Стрыю 1 зр., І. В. въ Каневѣ 1 зр., о. А. Т. въ Ходоровѣ 1 зр.; на памятникъ Вербицкого: о. Е. Менциньскій въ Новосѣлкахъ 50 кр.; на дѣвоче воспиталище во Львовѣ: Вп. І. Ваньо въ Каневѣ 1 зр.; для бѣдн. учен. рускои гимназіи: Вп. І. Ваньо въ Каневѣ 1 зр.; на памятникъ К. Климковича: Вп. Ю. Нижанковскій въ Золочевѣ 1 зр., Вп. К. Телишевскій въ Золочевѣ 1 зр., Вп. К. Коцовскій въ Золочевѣ 1 зр., Вп. О. Левицкій въ Станиславовѣ 1 зр., Вп. П. Кумановскій въ Чернôвцяхъ 50 кр.; для Зорѣ: Вп. Л. Г. въ Чернôвцяхъ 1 зр.; для Час. Школьнои: Вп. Ю. Х. въ Глубочку 1 зр.; для Просвѣты: Вп. О. Б. въ Коломыи 2 зр.; для Сіона: о. В. Б. въ Испасѣ 2 зр., о. І. В. въ Молодятынѣ 1 зр.; для Новости: Пчт. Бр. церк. въ Липôвци 1 зр.

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** По 1 зр. П. Т. дръ Вѣржбицкій, Пулавска, Єзьорскій, Копыстыньска, О. Чекальскій, Зембиньскій, Рудницкій, Яворницкій, Шуманъ, І. В. Фишеръ, Ст. Романъ, Аптика Н. Т., Бѣлевскій, Глиньскій, Каньскій, Дыльскій Ант., Бенисъ, К. Варгель, Ротшекъ, Крушловскій, І. Зебравскій, Ф. Бараньска, Гр. Лубиньскій, кн. Любомирска, Конъ, Шклярскій, дръ Обалиньскій, Ельвацкій, Хмѣлецкій сынъ, Найманъ, Фритисъ, Барберъ І., Кадлевичь Кар., Корчиньскій Ант., Калитовскій, пріоръ Всч. оо. Доминиканôвъ Гавроньскій, Варшаверъ, Тульчицка, Шулганчовска, Соколовскій, Погоновска, Стопчаньска, Тарновскій Стеф., зъ школы красныхъ штукъ, Антоневичь, Мили, Лукасевичь Марія, Еліяшъ В. О., Дзенгловскій, Скакольскій, Скакольскій І., Сѣкержиньска, Марквечиньскій В., Маріевска, Барухъ, Бояновскій І., Поровска, Шапаверъ, Соневицкій, Фердинандъ де Фельсъ, О. Сабликъ зъ Регуличь, О. Бобекъ, О. Буковскій, К. К., А. В., К. К., Л. Л., Т. В., М. Н., Ф. С., П. Г., Т. Р., Г. С., И. В., І. Б., Шв. дръ З., Всч. Т. Л., А. А., А. Ц., дръ К., А. К., Ф. Б., Б. М., І. М. І., И. К., І. К., А. Б., П. К. Кс., К. Л., А., З., К. К., Л., І. Б., І. К., А. І., Ф. К., П. Г., І. Ш., Кс. Л. Г., Н. К., наконець нечительныхъ и Н. Н. 36 осôбъ.

(Дальше буде)

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦІИ.

Администрація часописи „Дѣло" звертає увагу, що пренумеровати можна въ протягу чвертьроку съ кождымъ числомъ. Такожь просимо тыхъ всѣхъ ВП. предплатникôвъ, котрй за сей чвертьрôкъ єще не уплатили або лише замовили нашу часопись, щобы зволили якъ найскорше надôслати предплату.

Въ 22 арк. „Библ. найзнам. пов." скôнчится повѣсть „Въ оборонѣ чести" а зачнеся заповѣджена повѣсть Тургенева „Дымъ." Просимо отже тыхъ Вп. ПП., котрй єще предплаты за II. чвертьрôкъ на Библіот. повѣстій не надôслали, а котрымъ въ слѣдство того перестались мои єи высылати, щобы якъ найскорше дальшу предплату надôслали. Такожь и тіи Вп. предплатники, котрыхъ якій аркушь повѣстій не дôйшовъ, зволять заразъ єго зареклямовати, бо по укôнченю розпочатои повѣсти позôсталй примѣрники брошуруются и не можна вже поодинокихъ аркушѣвъ высылати.

Съ днемъ 1. л. мая с. р. отворено

ОГОРОДЪ

на горѣ Высокого Замку во Львовѣ,
при будынку званôмъ „Кавярня",
до ужитку Всч. П. Т. Публичности.

Гарне тое мѣстце съ величавымъ видомъ на мѣсто и передмѣстя, здоровый и чистый воздухъ, выгôднй проходы робятъ всяку рекляму и заохоту до посѣщаня злишными.

Пôдписаный доложивъ всякого стараня, щобы черезъ внѣшне украшенье огороду и ôтновленье салѣ учинити побытъ учащаючои тамъ П. Т. Публичности якъ найпріятнѣйшимъ.

Ôтъ часу до часу **грати буде на горѣ добôрна капеля** войскова або приватна, о чѣмъ кождого разу донесутъ осôбно плякаты.

Теплй стравы и перекуски, кава, молоко, сметана и т. и., якъ такожь напитки всякого рода будутъ подаватись **тôлько найлучшй и по мѣрныхъ цѣнахъ**, означеныхъ пôсля осôбныхъ цѣнникôвъ. — Для выгоды П. Т. Публичности, котра пье минеральнй воды, будутъ продаватись ôтъ 1 мая на горѣ Замковôй передъ будынкомъ „Кавярня" въ годинахъ ранныхъ ôтъ год. 6 до 10 всякй роды

Водъ минеральныхъ.

Поручаючи тое предпринятье ласкавымъ взглядамъ П. Т. Публичности, остаю
съ глубокимъ поважаньемъ
(4—4) **В. Маршалкевичь.**

Не тôлько черезъ читанье

анонсôвъ зможе собѣ хорый выробити певный судъ, чи се або то зъ помежи многихъ по газетахъ выхвалюваныхъ уздоровляючихъ средствъ єсть для єго стану добре, або чи не выдає ôнъ за тое надармо грошій. Нехай отже жаденъ хорый не залишитъ спосôбности и спровадитъ собѣ ôтъ **Karl-a Gorischek-a** (k. k. Universitäts-Buchhandlung, Wien I, Stefansplatz 6) брошуру „Krankenfreund", такъ якъ въ тôй книжочцѣ суть найбольше уживанй авторитетами порученй средства подробно и отповѣдно обговоренй, такъ що кождый хорый може съ всякимъ спокоємъ выбрати собѣ найлучше. Присылка тои брошуры слѣдує **gratis** и **franco**, не має отже замовляючій жадныхъ иншихъ коштôвъ, якъ тôлько 2 кр. на карту кореспонденційну.

НОВО ОТВОРЕНА

МОЛОЧАРНЯ

Т. БОРКОВСКОИ

при ул. Сикстускôй ч. 2. (где була давнѣйше молочарня п-ѣ Комуницкои)

поручає

добôрне **масло десерове** въ двохъ родахъ, такожь **масло до стравъ, сиры** рôжного рода, **сметанку** по рôжныхъ цѣнахъ, **молоко солодке** збиране и впростъ ôтъ коровы, **молоко квасне удержуване для курацiи, сметану и пôдсметанье** на шклянки и мѣры.

Порція дуже доброи кавы сельскои 10 кр.
Шклянка молока горячого 3 кр.
Гербата съ перекусками.

Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Публичности, заручаю за добру и совѣстну обслугу. (3—?)

Der Pain-Expeller
mit „Anker"
єсть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручає **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрыскованя 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (6—?)

Въ Сокали на „Кольонiи"

НОВО ОТВОРЕНА ФАБРИКА

ЗНАРЯДÔВЪ РÔЛЬНИЧИХЪ И ДОМАШНЫХЪ

ФРАНЦА СЕВЕРИНА ПОДЛЯШЕЦКОГО

въ Сокали на передм. „Кольонія."

Симъ увѣдомляю П. Т. Публичнôсть, особенно же Всеч. духовеньство, Вп. господарѣвъ и промысловцѣвъ, що по довголѣтнôй фаховôй практицѣ заложивъ я съ початкомъ червня с. р. въ Сокали на передмѣстю „Кольонія" пôдъ повысшою фирмою **фабрику и репараційный варстатъ знарядôвъ и машинъ рôльничихъ и домашныхъ**, где пріймаю **замовленя** на всѣлякй роботы входячй въ **объємъ механики** и выготовляю тіиже въ **означенôмъ часѣ и по цѣнахъ дуже дешевыхъ**, поручаючи при тôмъ правильне и совѣстне выконанье повѣреныхъ менѣ робôтъ, якъ такожь доброту и тревалôсть набутыхъ у мене знарядôвъ и машинъ.

Уставляю **новй млыны, горальнѣ, бровары, тартаки** и т. д. пôсля найлѣпшихъ и выпробованыхъ системôвъ и **репарую** тіиже. — Пріймаю замовленя на **новй молотѣльнѣ** и **репараціи** старыхъ **молотѣльнь и жнивярокъ**, звертаючи при тôмъ увагу П. Т. интересентôвъ на **послѣдный часъ** до **приготовленя жнивярокъ єще передъ жнивами с. р.** Пôсля умовы **мѣняю** такожь **старй машины** за **новй.**

Немениє **посередничу въ спроваджуваню знарядôвъ и машинъ зъ иншихъ фабрикъ**, черезъ що устороняю непріятности накликанй вже неразъ чужими посередниками або власною неоглядностію и недосвѣдченьємъ, забезпечуючи, що всѣмъ вымогамъ цѣлковито и для загального задоволеня ôтповѣмъ. Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Родимцѣвъ, остаю съ глубокимъ почтеньемъ

(1—3) **Францъ Северинъ Подляшецкій.**

Фабрика знарядôвъ рôльничихъ

Франца Северина Подляшецкого

Новоснована

Илюстрованй цѣнники на рôкъ 1881 20—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнй и ножевй, поправленй и патентованй (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навивается.

Вильзона, Гове, Цилиндровй, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневй по I зр.

Замѣна и специяльнй направы.

Човенка, части складовй, иглы и олива.

Поручає

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрй такъ шумно продаются за оригинальнй американьскй, пріймаю до переробленя на Зингера поправленй за оплатою 15 зр.

ПРЕДПЛАТА НА

АНТОЛЬОГІЮ РУСКУ

(выбôръ найдобôрнѣйшихъ творôвъ рускихъ поетôвъ)

на загальне жаданье продовжена до 1 рус. липня с. р.

Се першій у насъ збôрникъ, що обôймає перлы руско-украиньскои поезіи. Прегарный друкъ съ ясно-синими обвôдками, хорошій папѣръ якъ и незвычайно низька предплатна цѣна — бо на велиновôмъ паперѣ тôлько **1 зр. 50 кр.** а на звычайнôмъ тôлько **1 зр.** за тринайцять аркушѣвъ друку, поручають тое дѣло, котре повинно бути найцѣннѣйшимъ а давно дожиданымъ подаркомъ на заручины, именины, свята и т. и. Въ „Антольогію" увôйшли творы отсихъ поетôвъ:

Артемовского-Гулака, Верниволѣ, Верхратского, Данкевича, Древлянця, Гетьманця, Глѣбова, Головацкого Якова, Гребѣнки, Грабовича, Гушалевича, Кониского, Костомарова, Котляревского, Кулѣша, Кулика, Кузьменка, Левицкого, Метлиньского, Млаки, Могильницкого, Петренка, Руданьского, Скоморôвского, Старицкого, Устыяновича Корнила, Устыяновича Николая, Федьковича, Франка, Чужбиньского, Шашкевича Володимира, Шашкевича Маркіяна, Шевченка и другихъ.

Не розписуючись богато о збôрнику, котрый такъ внѣшною своєю формою якъ и внутрѣшнымъ змѣстомъ найлѣпше поручается свѣтлôй и высокоставляючôй рôдну поезію публицѣ — съ повнымъ переконаньемъ о вартости рекомендованого дѣла — **запрошуємо до скороі предплаты**, позаякъ число печатаныхъ примѣрникôвъ невелико а въ додатку по переданю „Антольогіи" въ продажъ — цѣна оставшихся примѣрникôвъ значно буде пôдвысшена.

Товариство академичне: **„Дружный Лихварь"**
(во Львовѣ, при ул. Краковскôй ч. 14, I пов.)

Всѣ рускй часописи просимо о ласкаве повторенье отсего завѣдомленя. (2—?)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 45. Львôвъ, Середа 10 (22) червця 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Почислили насъ во Львовѣ

и показали нѣбы въ статистицѣ, що на близько 15 тысячь Русинôвъ по роду и обряду (гр. кат.) знайшлось заледво 3 тысячѣ и кôлькохъ Русинôвъ по розговорнôмъ языцѣ!

Єще передъ конскрипціею минувшого року польскѝ газеты дуже нетерпеливо выжидали результату конскрипціи мѣста Львова а головно ишло имъ о цифру Русинôвъ въ столичнôмъ мѣстѣ, бо, якъ вѣдомо, Трибуналъ державный признавъ минувшого року львôвскимъ Русинамъ право на народну школу руску во Львовѣ. Редакторы всякихъ „Gazet-ъ“ та „Dziennik-ôвъ“ напередъ затирали руки на „pomyślny“ въ звѣстнôмъ направленю результатъ конскрипціи, а вчорашный „Dziennik polski“ по обвѣщеню результату першій затріюмфовавъ, що ось-то найлучше конскрипція выказала, чи маютъ Русины право домагатися ôтъ громады львôвскои рускои школы народнои, бо чи потрѣбна така школа для марныхъ 3 тысячѣвъ душь рускихъ. „Dziennik p.“ не занехавъ пôднести и того, що львôвскѝ часописи рускѝ („carskie“ — якъ ихъ называе) усомнилися о совѣстности, а що найменше о правильности при почисленю Русинôвъ во Львовѣ и каже, що поки Русины не докажутъ, що конскрипція перевелась не по правдѣ, доти поставлена въ статистицѣ цифра Русинôвъ во Львовѣ буде мѣродательна.

Що кождого Русина знаючого хочь по троха зъ щоденного досвѣду житье и ôтношеня всякихъ львôвскихъ верствъ населеня, мусѣла зачудувати такъ незначна цифра жителѣвъ говорячихъ по руски, — се не диво. Мы знаемъ, що есть во Львовѣ значне число рускои интелигенціи, котра въ дома говоритъ по руски и певно инакшого языка въ рубрику формуляря конскрипційного не вписала — се множество рускихъ священикôвъ, урядникôвъ всякого рода, учителѣвъ, академикôвъ, ученикôвъ и т. и. людій, причисляючихся до интелигенціи. По нашому пересвѣдченю, сама интелигенція руска повинна була зложити кто знае чи еще и не высшу цифру жителѣвъ говорячихъ по руски, якъ поставлена въ конскрипціи. А гдежь теперь подѣлись рускѝ жителѣ Львова т. зв. найнизшои верствы населеня, всякѝ слуги деннѝ зарôбники и т. и. — на котрыхъ припадае решта въ цифры 15.000, а котрѝ дома межи собою говорятъ по руски, хвалятъ Бога по руски, заховуютъ рускѝ обряды, звычаѣ и обычаѣ, а хиба тôлько стыкаючись съ своими службодателями мусятъ съ болемъ языка калѣчити по польски? Ба що еще, где конскрипція подѣла тыхъ жителѣвъ найнизшои верствы лат. обряду, котрѝ говорятъ въ дома по руски? Мы зъ щоденного досвѣду знаемъ, що и такихъ есть во Львовѣ чи мало.

ПП. конскрипціонистамъ львôвскимъ мы не глядѣли на пальцѣ, коли они обчислювали жителѣвъ Львова и ани „Dz. p.“ ани никто не схоче ôтъ насъ жадати, щобы мы — при такôй разячôй суперечности межи фактичнымъ, щоденнымъ досвѣдомъ а выказомъ статистичнымъ — заразъ таки признали пп. конскрипціонистамъ правильне обчисленье Русинôвъ. Але зновъ заявляемъ, що навѣть въ случаю правильного уложеня датъ зъ аркушѣвъ конскрипційныхъ не слѣдуе еще зъ того, щобы мы признали справедливôсть и правильнôсть конскрипціи. Ходитъ же предсѣ власне о тое, якъ були уложенѝ аркушѣ конскрипційнѝ... И ось тутъ мусимъ признати, що при укладѣ тыхъ аркушѣвъ (формулярѣвъ) дѣялись якъ найбôльшѝ неправильности. Смѣло можемъ сказати, всѣхъ Русинôвъ, котрѝ були въ якôй небудь службовôй зависимости, службодателѣ записували съ легкимъ серцемъ яко говорячихъ по польски, на тôй фалшивôй пôдставѣ, що слуги говорили съ ними по польски. Се було точь-въ-точь тое саме, що чинили конскрипціонисты по селахъ: пытали руского селянина по польски, а коли ôнъ по польски на пытанье ôтповѣвъ, записували ему языкъ розговорный польскій.

Фактъ есть отже, що конскрипція Львова зô взгляду на Русинôвъ переведена совсѣмъ неправильно и неправдиво. Теперь заходитъ друге пытанье: чи коли навѣть фактично 12.000 Русинôвъ гр. обряду умѣе калѣчити по польски (се такожь пытанье) и на тôй пôдставѣ зôстали вписанѝ съ языкомъ „towarzyskim“ (не „домашнымъ“ або „родиннымъ“!) польскимъ то чи „Dz. p.“ або кто небудь другій, мае право называти ихъ Поляками, и чи для тыхъ 12.000 Русинôвъ вкупѣ съ прочими 3.000-ами не належится руска народна школа во Львовѣ?

(Конець буде)

ДОПИСИ.

Ôтъ Богородчанъ. *(Выбôръ рады повѣтовои.)* Пишу за послѣдный выбôръ до рады повѣтовои Богородчаньскои, згадуючи о гдечѣмъ, що придасться знати такожь и ширшôй рускôй публицѣ.

Тое вже донесли всѣ газеты, що при тôмъ выборѣ зъ групы сельскои выйшли самѝ рускѝ кандидаты, але способъ, въ якій выборы зôстали переведенѝ, не бувъ належито описаный нигде, кромѣ въ однôй газетѣ, въ котрôй дописователь славитъ кампанію выборчу и приписуе собѣ (?) велику побѣду надъ агитаціями польскими. Я отже скажу Вамъ на ухо, що такихъ агитацій польскихъ ани разъ не було; въ нашôмъ повѣтѣ, правду сказавши, нема Полякôвъ, кромѣ кôлькохъ урядникôвъ. Ключь Солотвиньскій прецѣнь належитъ баронамъ Либикамъ, а ключь Богородчаньскій гр. Стадіонови; и тутъ и тамъ официялисты самѝ Чехи та Нѣмцѣ. За тое въ судѣ въ Солотвинѣ и въ Богородчанахъ, а такожь и въ староствѣ суть урядники Поляки, але урядники судовѝ до выборôвъ не мѣшаются, а урядникамъ политичнымъ п. староста заказавъ мѣшатися. Борбы отже не було ни найменьшои, не було отже и жаднои побѣды, — але о сѣмъ я лишь мимоходомъ вспоминаю; бôльше займае мене способъ переведеня выборôвъ, бо сей доводитъ зновъ, що нашѝ проводирѣ ничого не научилися, що якъ давнѣйше по указу накидано кандидатôвъ зъ горы до всякихъ выборôвъ, чи то до Вѣдня, чи до Львова, такъ и теперь въ выборѣ до рады повѣтовои не увзгляднено голосôвъ выборцѣвъ, а взято ихъ въ опѣку, якъ неповнолѣтныхъ. Въ иншихъ повѣтахъ не знаю якъ дѣеся при выборахъ до рады повѣтовои, але до сойму н. пр. выбрали въ Станиславовѣ вже не тымъ способомъ Добряньского, а при выборахъ во Львовѣ упавъ вправдѣ Царь, але таки отримавъ красне число — 62 голосôвъ; а якъ бы були въ Станиславовѣ накинули выборцямъ иншого кандидата, то певно бувбы упавъ, а якбы „Руска Рада“ була уперлася во Львовѣ при крыл. Шведзицкôмъ, то сей кандидатъ певно не одержавбы бувъ 62 голосôвъ.

При теперѣшнôмъ выборѣ до рады повѣтовои въ Богородчанахъ, якбы лише трошки були поагитовали Поляки, то певно не булибы выборы такъ выпали. Агитаціи, якѝ появлялися въ Богородчанахъ, не мали найменьшои звязи съ польскими, але противно, була то агитація, або лучше сказати, протестъ выборцѣвъ-селянъ противъ стародавному способови переводжуваня выборôвъ; — по просту, выборцѣ домагалися такожь голосу при укладѣ листы кандидатôвъ. И такъ: коли вложено до тои листи Всч. о. Галиковского, то гдеякѝ выборцѣ сказали, що того кандидата не попираютъ, а то для того, що о. Галиковского не знаютъ (не давно прійшовъ до Порогôвъ зъ повѣта Долиньского). Выборець одинъ въ Стебника домагався, щобы взяти до листы кандидатôвъ о. Андруховича зъ Лысця мѣсточка. Одно и друге желанье вправдѣ увзгляднили, за тое не увзгляднили желаня выборцѣвъ зъ Глубокого, Лисѣвки, Хмелѣвки, Гринѣвки, Саджавы, Глебôвки и Росôльнои, котрѝ хотѣли выбрати о. Витошиньского зъ Глубокого, а впрочѣмъ совсѣмъ не противилися кандидатурѣ тамтыхъ. Чули мы, якъ одинъ выборець, Василь Загôрнякъ о. Охримовичови, що роздававъ карты вже готовѝ, сказавъ: „А е тамъ якій Полякъ записаный?“ — „Нѣ!“ „То добре, прочитайте менѣ всѣхъ“. О. Охримовичь прочитавъ, а Василь Загôрнякъ сказавъ: „Такъ, а чому нема о. Витошиньского, я такои карты не пріймаюся“. А коли о. Охримовичь сказавъ, що такъ тамтѝ (?) урадили, то Василь Загôрнякъ, щобы не розрывати едности и другѝ выборцѣ такожь по довгôмъ ваганю таки пріймили карты, але про тое були огôрченѝ, що листы кандидатôвъ укладано безъ нихъ. Якбы отже на такій пальный матеріялъ польска агитація була лишь искорку кинула, то певно бувбы выбôръ не пôшовъ такъ складно. Констатуемо при сѣмъ, що за о. Витошиньскимъ стояли выборцѣ безъ всякои намовы и агитацій; о. Витошиньского шануютъ и люблятъ не тôлько власнѝ парохіяне, але и цѣла окрестнôсть такъ селяне якъ и интелигенція за тое, що ôнъ щиро въ своѣй парохіи дбае о добро матеріяльне и моральне своихъ парохіянъ. Стôлько на сей разъ споминаю о способѣ переведеня выборôвъ, не можу однакожь не повторити, що я вже сказавъ высше, що особы правлячѝ выборами таки по стародавному звычаю зъ горы уложили листу кандидатôвъ, не скликавши впередъ всѣхъ выборцѣвъ, не выпытали ихъ и такъ не уложили листы кандидатôвъ. Тымъ способомъ булибы втягнули и неповнолѣтного брата до спôльного дѣланя политичного, бо тôлько тымъ чиномъ зможе дôйти нашъ селянинъ до самопôзнаня и не даватися баламутити и пôдкуповувати при выборахъ на свою власну и загальну шкоду. Коли при наближаючихся выборахъ до сойму проводирѣ политичнѝ Богородчаньскѝ тою самою дорогою будутъ ити якъ до теперь, то кто знае, чи рускій кандидатъ перейде!

Згадаю еще о самôй листѣ кандидатôвъ. Насамперѣдъ выборцѣ мусѣли узнати еи непрактичнôсть политичну вже въ тôмъ, що парохи зъ мѣстъ поставленѝ були на кандидатôвъ зъ селъ; намъ бо видится, що такимъ способомъ все уменшаеся можливôсть переформовати бôльшôсть руску въ радѣ повѣтовôй, бо хотяй не есть то кривда, коли мѣского пароха выберутъ селяне, то однакъ на кандидатôвъ зъ селъ не практично класти парохôвъ зъ мѣстъ, длятого, що тіи повиннѝ бути выбранѝ въ своихъ мѣстахъ, а тымъ чиномъ перевага рускихъ радныхъ малабы бôльше шансы.

Такъ н. пр. въ Надвôрнôй выбраный о. Мандичевскій зъ мѣста, и такъ повинно бути въ всѣхъ мѣстахъ — парохи мѣскѝ повиннѝ свои кандидатуры переводити въ мѣстахъ! У насъ есть ажь три мѣсточка: Солотвина, Богородчаны, Лысець, а ани одного Русина не выбрано въ сихъ мѣсточкахъ, ба навѣть ани одного кандидата Русины не поставили!*) И що до иншихъ особъ въ листѣ кандидатôвъ далобыся такожь одинъ важный закидъ вчинити. Не старанося совсѣмъ о тое, щобы до рады повѣтовои выбранѝ були люде зъ цѣлого староства, выбрано найбôльше зъ окрестности самыхъ Богородчанъ, а бôльшу часть староства лишено безъ заступникôвъ. Такъ зновъ не повинно бути, бо такимъ способомъ выключаеся бôльшій загалъ ôтъ удѣлу въ справахъ политичныхъ, тымъ способомъ зновъ выявляеся змаганье до якогось мѣстцевого упривилеёваня. Можна було выбрати групами, можна було выбрати и загаломъ, але соразмѣрно на цѣлу окрестнôсть по ôтповѣдному числу радныхъ. Такъ повиненъ бути радный и зъ найдальшихъ Порогôвъ, а не лише все зъ селъ близько Богородчанъ. Такимъ способомъ не втягнеся загалъ рускій до свѣдомои акціи политичнои, а нашѝ противники политичнѝ будутъ мати широке поле до вызыскованя почвы политичнои, мало управлюванои або и занедбанои, въ свою користь.

Илько Шешоръ зъ Хмелѣвки, членъ тов. „Просвѣта“, властитель крамницѣ.

Зъ пôдъ Богородчанъ пише до насъ одинъ зъ выборцѣвъ до рады повѣтовои: Довелося намъ сумною вѣстію зъ Вами подѣлитись. При першихъ зборахъ новои рады повѣтовои, скликаныхъ въ цѣли выбору Выдѣлу и маршалка, въ котрôй засѣдае 12 зъ куріи сельскои выбраныхъ Русинôвъ, склалося для насъ

*) Не можемъ згодитись съ Вп. дописователемъ въ тôй рѣчи, будьтобы въ основѣ непрактично було ставити пароха мѣского кандидатомъ на листѣ сельскихъ курій. Буваютъ случаѣ, що священикъ въ мѣстѣ, чоловѣкъ розумный, енергичный и примѣрный патріотъ власне задля свого патріотизму руского не мôгбы перейти яко кандидатъ въ куріи мѣскôй; звѣстно, въ мѣстахъ треба числитись и съ такими „темными силами“, якихъ неразъ на селѣ не береся въ рахунокъ. Припустѣмъ, що курія сельска выбрала радныхъ повѣтовыхъ самыхъ Русинôвъ, сельскихъ священикôвъ та селянъ; въ мѣстѣ же выбрано такожь двохъ-трохъ Русинôвъ (мѣщанъ, урядника Русина), а не выбрано мѣского священика, — Русины однако маютъ бôльшôсть. Прійде выбирати выдѣлъ — нема кого ставити предсѣдателемъ, заступникомъ, бо мѣскѝ члены рады Русины — одинъ зависимый, другій на стôлько необразованый... И щожь выйде тогды? Такій клопôтъ, якій фактично стався сего року въ однôмъ повѣтѣ, що Русины мали бôльшôсть въ радѣ, а не мали кого до выдѣлу выбрати. Зъ того взгляду выбôръ мѣского священика яко кандидата зъ селъ дасться часто оправдати. *Редакція.*

було такъ користно, що и годѣ було сподѣватись на лучше. Двохъ Нѣмцѣвъ, урядникôвъ Стадіоньскихъ дôбръ прилучилися були на тыхъ зборахъ до Русинôвъ, черезъ що бôльшôсть була по нашôй сторонѣ, бо мала голосôвъ 14 на 12 противныхъ, на котрû зложилися Поляки, Чехи, Нѣмцѣ и Жиды. Побачивши безъуспѣшнôсть своихъ заходôвъ, вынеслися тû противники зъ салѣ а нашû мали совсѣмъ свобôдну тогды хвилю, выбрати по своѣй воли Выдѣлъ и маршалка. Инакше сталось. Наступила распря, выступили котеріи и объявилися въ однôй хвили непорадность и крайна слабодушнôсть, мовьбы то Русины мали бути для маршалка, а не маршалокъ для Русинôвъ. П. Каликъ, предсѣдатель тыхъ зборôвъ, побачивши, що годѣ дождатись ладу и кôнця, замкнувъ зборы, котрû не довели до жадного результату. Коли будутъ другû зборы, не знаемъ, тое однакъ есть певне, що противники перетягнули вже тыхъ двохъ Нѣмцѣвъ, що тогды зъ съ нашими держали, на свою сторону, спосôбнôсть отже уже пропала. Нашû Ляшки смѣются въ кулакъ и кепкуютъ собѣ, що Русинôвъ съ такою солидарностію нехай собѣ сельска курія завсѣгды выберае, то не буде имъ маркотно, bo wnet się poharkają. Мы бы бажали, щобы тû, у котрыхъ горою засада: „Коли не я, то нехай не буде и другій“, у котрыхъ отже патріотизмъ тамъ кôнчится, где зъ особистымъ интересомъ не сходится, уступилися и не наносили бôльше розстрою въ свôй таборъ. Лучше безъ нихъ, якъ съ ними. Чижь не годилося було выбрати на маршалка о. Пачовского, приходника зъ Богородчанъ, свѣтлого чоловѣка, знаного въ твердого характеру, сильнои волѣ и ревного патріотизму?

Зъ Рогатыньского. Передъ кôлькома тыжднями можна було видѣти, якъ зъ желѣзничого двôрця въ Букачôвцяхъ ѣхало до Нового Мартинова двѣ фѣры. Одна везла спровадженый черезъ о. Березовского образъ св. Ивана Крестителя а друга — згадайте що? — друга везла спровадженого черезъ дѣдича п. Мальчевского шинкаря-Мазура и рôжнû ôтмѣны алькоголю, щобы той шинкарь-Мазуръ мавъ въ Мартиновѣ що робити и чимъ цивилизовати „poczciwy ruski ludek“. П. Мальчевскій, звѣстный въ окрестности цивилизаторъ и патріотъ польскій выгнавши жида зъ корчмы, спровадивъ на его мѣстце Мазура. Зъ Русинôвъ никто не выступивъ противъ тому, бо кождый мысливъ, що п. Мальчевскій хоче зреформовати корчму въ способъ ôтповѣдный потребамъ нашого народу. И дѣйстно, мы не ошиблися, бо корчма въ Мартиновѣ вже за тыхъ кôлька недѣль дочекалася совсѣмъ заслуженого прозвища „filii rządu narodowego“. На столѣ въ корчмѣ лежитъ „Switło“, „Gazeta wiejska“, „Przyjaciel domowy“, а навѣть — слухайте и повѣрте — „Dziennik polski“. Не до увѣреня, а таки правда! За тое такъ цивилизованый нарôдъ сидитъ по цѣлыхъ ночахъ въ корчмѣ съ вôйтомъ на чолѣ, а рахунокъ тыждневый перевысшае суму 100 зр.! — слухайте — то мае бути гуманитарнôсть, то мае бути тое „coś“, що пôсля „Gazet-ы Narodow-ои“ треба зробити для „ludku“. Панъ добре выходитъ на тôмъ, бо давнѣйша цѣна найму права пропинаціи не несла тôлько, що теперь, и уходитъ у своихъ побратимцѣвъ за чоловѣка, котрый свôй интересъ для добра народа жертвуе. Не знаю села такъ здеморализованого, якъ Мартинôвъ. Бувшій священикъ, о. Березовскій, притлумивъ троха злû норовы, нынѣ однакожь выступаютъ они съ подвôйною грозою, а нема кому бѣдный нарôдъ опамятати. Уважнымъ роблю тôлько того, кто есть сторожемъ моральности въ тôмъ селѣ, въ надѣи, що голосъ мôй не буде горохомъ о стѣну киненымъ.

Зъ Станиславова. (*Зъ судовои салѣ.*) Дня 11 н. ст. червня ôтбулась въ нашôмъ окружнôмъ судѣ передъ судіями присяглыми розправа цѣкава зъ того взгляду, що показала намъ характеристичный образецъ зъ нашого автономичного житя.

Дѣло було таке. Въ Сапоговѣ, селѣ округа Станиславôвского, есть ôтъ 9 вже лѣтъ вôйтомъ Иванъ Лепецкій. Того Лепецкого громадяне очевидно не любятъ, бо коли въ р. 1879 ôтбувався выбôръ новои рады громадскои, — при выборѣ бувъ присутный и ц. к. комисаръ правительственный — Лепецкого вже не выбрали вôйтомъ. Але, звѣстно, при нашôй автономіи, при складѣ нашихъ радъ повѣтовыхъ, „вôйтувати“ есть рѣчію дуже пріятною, а що важнѣйше, часомъ навѣть досыть интратною. Тому то Лепецкій не мôгъ съ легкимъ серцемъ стерпѣти такого „пониженя“ ôтъ громадянъ Сапогôвскихъ и внѣсъ противъ выбору рады громадскои протестъ. Намѣстництво задля якихсь причинъ выбôръ уневажнило. Коли Лепецкій дôставъ тое рѣшенье Намѣстництва, то не показавъ его членамъ уневажненои рады, якъ повиненъ бувъ, але просто тихцемъ сховавъ въ скриню, чи заткнувъ добре за образъ, — досыть, що никто того рѣшеня не бачивъ. Лепецкій розписавъ новый выбôръ рады на 18 мая 1880 р. Выборцѣ зôбрались численно передъ школою, где мавъ ôтбуватись выбôръ. Але Лепецкій, чоловѣкъ очевидно практичный (стôлько лѣтъ бувъ же вôйтомъ!) не приступавъ заразъ, на хибивъ-трафивъ до выбору (въ такъ важнôмъ публичнôмъ дѣлѣ поспѣхъ бувбы шкôдный!), але впередъ розглянувсь добре въ ситуаціи, выслѣдивъ, чи мае шансы бути выбранымъ, — а коли прійшовъ до пересвѣдченя, що таки достоиньство начальствованя въ громадѣ, — котре ôнъ такъ радъ бувъ задержати за собою до кôнця жизни, — муситъ зъ волѣ громадянъ припасти не ему, але другому (меншому заслугами около добра громады), — то по просту закпивъ собѣ здорово зъ громадянъ и совсѣмъ не приступивъ до акту выборчого а громадянамъ чекавшимъ ôтъ годины 10 рано до 3 пополудни заявивъ, що ôткладае выбôръ. Громадяне розôйшлись. Лепецкій бачучи, що чоловѣкъ въ нынѣшныхъ грѣшныхъ часахъ идучи прямою дорогою до цѣли, дуже рѣдко до неи зайде, порѣшивъ пôйти криво и взявся на отъ-якû хитрощѣ: Потаемно скликуе на 10 червня 1880 р. своихъ поплечникôвъ (а мавъ ихъ ледво кôльканацять въ громадѣ) на выбôръ рады. Около дванацять людій зôйшлось и выбрали раду громадску — 12 радныхъ а 6 заступникôвъ. Противъ тому пôдступному выборови могла, розумѣесь, громада протестъ подати. Ба, але на тое есть найпростѣйша рада — выбôръ держати такъ довго въ тайнѣ, на якъ довго законно вызначеный речинець до поданя протесту. И дѣйстно, черезъ 8 днѣвъ громада о выборѣ ничого не знала, а по ôсьмохъ дняхъ выбôръ стався правосильнымъ. Девятого дня по пôдступнôмъ тôмъ выборѣ, с. е. 19 червня, скликавъ Лепецкій новыхъ радныхъ на засѣданье, на котрôмъ малася рада уконституовати. Гдеякû раднû того дня доперва першій разъ довѣдались, що на нихъ упала честь радныхъ. По селѣ розôйшлась чутка, що Лепецкій намѣряе робити знову якûсь выборы. Люде були тогды въ церквѣ и завôзвали радныхъ уневажненои Намѣстництвомъ рады, щобы обстали за собою и не позволили такъ потайно переводити якûйсь новый выбôръ.

Длятого сѣмь радныхъ пôшло до школы, где власне ôтбувалось засѣданье новои рады и зажадали ôтъ Лепецкого выяснень, въ якôй цѣли ôнъ скликавъ на нынѣ тыхъ а тыхъ людій (новыхъ радныхъ). Лепецкій не хотѣвъ сего имъ пояснити, ба еще почавъ выганяти ихъ зъ комнаты. Вчинилась сварка, гармидеръ — Лепецкій замкнувъ засѣданье рады и середъ крику и колоту всѣ выйшли зъ комнаты засѣдань. На тое надôйшовъ ц. к. сторожъ порядку, сирѣчь жандармъ, и привитавшись съ п. Лепецкимъ, съ котрымъ вже здавна добре знався, розôзнавъ на мѣстци цѣлу сцену, узнавъ еи вельми небезпечною для порядку публичного и здавъ зъ неи справу ц. к. державнôй прокураторіи. Ц. к. прокураторъ обжаловавъ тыхъ семохъ селянъ о злочиньство публичного насилія черезъ перешкодженье урядованя радѣ громадскôй, яко зôбраню покликаному правительствомъ до залагоджуваня публичныхъ дѣлъ; за тое злочиньство наложена кара тяжкои вязницѣ ôтъ 1 року до 5 лѣтъ, а при обтяжаючихъ обстоятельствахъ и до 10 лѣтъ (§§. 76 и 77 з. к.). При розправѣ яко прокураторъ выступавъ п. Яновскій, яко оборонець дръ Фишлеръ. Еще пôдчасъ току розправы прокураторъ ôтступивъ ôтъ обжалованя чотырохъ людій, а судіи присяглû выдали вердиктъ уневинняючій такожь трехъ прочихъ обжалованыхъ.

Процесъ той, якъ то мы вже зъ самого вступу зазначили, не стôлько цѣкавый зô взгляду на криминальну его сторону, скôлько зô взгляду на нашû порядки автономичнû. Скôлько то есть такихъ вôйтôвъ въ Галичинѣ, котрû въ той спосôбъ дохапуются зверхности надъ нашими громадами! Они звычайно добрû агитаторы, и стовпы пôдпорнû польскихъ кандидатôвъ при выборахъ до сойму, рады державнои та до рôжныхъ радъ... Сумъ погадати!

Пропамятне письмо

Буковиньскои „Рускои Рады“ до православнои Консисторіи.

(Конець.)

Тû и тымъ подôбнû факты укрѣпляютъ насъ въ вѣрѣ, що Всесв. Консисторія не мае на цѣли добра своихъ вѣрныхъ, але вынародовленье або народну смерть бôльшои ихъ половины. Тожь застерѣгаемся, щобы нашои жалобы не почитано за якусь національну борбу, бо мы до неи, хотяй насъ часто и вызываютъ, еще не бралися и не беремся, а то длятого, бо намъ достаточно вѣдомо, що нарôдъ рускій живъ съ румуньскимъ надъ 500 лѣтъ въ найбôльшôй згодѣ и братскôй любови и хоче жити такъ дальше; всяке ворогованье походитъ тôлько ôтъ однои горстки ворохобникôвъ, котрымъ привидѣлися fata morgana и они хотѣлибы згладити руске имя зъ лиця землѣ. Всежь таки пригадуемъ народну пословицю, що лишь „до часу збанъ воду носитъ“. Яке огôрченье наступило межи рускими вѣрными въ слѣдство кривдъ зъ стороны духовнои власти, о тôмъ повинна Всесв. Консисторія знати, и знае достаточно; що православнû навѣть передъ лицемъ Его Преосвященьства грозили переходомъ на унію, то такожь знаемо; що черезъ тое духовеньство тратитъ на повазѣ, се есть конечнымъ наслѣдствомъ. Еслижь зайдутъ смуты религійнû въ слѣдство такои политики, чи и тогды будутъ уніяты виннû? Православна вѣра ôтзначаеся тымъ передъ другими, що еи никто не ширивъ насиліемъ, огнемъ, мечемъ або розлитьемъ крови, длятого она такъ скоро ширилася и такъ крѣпко вкоренилася, що вѣрнû кровь проливали, а выдерти еи собѣ не давали. Чижь буковиньска духовна власть хоче одна въ цѣлôмъ православнôмъ мирѣ насиліемъ тую вѣру удержовати? Се рѣчь певна, що у простого народа, котрый творитъ властиву масу вѣрныхъ, не такъ дуже импонуе догматична рôжниця, якъ бôльше се, що тая вѣра подае ему можливôсть по крайнôй мѣрѣ хвалити свого Бога своимъ языкомъ. Бо якже учити кого на такôй мовѣ, котрои ôнъ не розумѣе? Длятого и Духъ святый, зôйшовшій на апостолôвъ въ день пятьдесятницѣ не повліявъ такъ, щобы люде, належачû до различныхъ народôвъ, говорили языкомъ апостолôвъ, то есть щобы застосовалися до учителѣвъ-апостолôвъ, тôлько противно, вплынувъ на учителѣвъ апостолôвъ, щобы они пôдъ взглядомъ языка застосовалися до различныхъ народôвъ! Рускій нарôдъ не неофитъ, але бувъ православнымъ передъ тымъ, нѣмъ румуньскій знавъ еще православіе; рускій нарôдъ давъ такожь доказы, якъ умѣе боронити православія, бо въ 16 и 17 вѣкахъ терпѣвъ муки, переслѣдованя и проливавъ свою кровь за ôтцѣвску вѣру; но певно менше за догматы, котрыми занималися тогды духовеньство и ученû, якъ за тое, що православна вѣра ôтповѣдала его національнымъ принципамъ. Длятого треба було ажь „уніи“, щобы частину его ôторвати ôтъ православія. Видно зъ того, що ему бôльше ходило о права его народного языка, анѣжь о ôтмѣннû догматы вѣры. — Еслижь теперь буковиньско-рускій нарôдъ буде мусѣти боротись съ новыми пилатниками, чи ôнъ маючи унію пôдъ бокомъ, пожертвуе для православія свою народнôсть? А если до того вмѣшаются еще люде свѣтскû, кто буде ôтповѣдати за послѣдствія? на кôмъ сповнятся слова Спасителя: (Матѳ. 25, 28): „Возьмите убо отъ него талантъ, и дадите имущему десять талантъ“?

Тожь въ интересѣ православія, въ интересѣ добра народа, въ интересѣ святои згоды и супокою на Буковинѣ осмѣляемся пригадати Всесв. Консисторіи §. 120 и 121 консисторіяльного дѣловодчого закона, затвердженого Найяснѣйшимъ нашимъ Императоромъ, и просити:

1) Щобы въ рускû парохіи высылано лишь рускихъ священикôвъ, котрû дбалибы о добро повѣренои собѣ паствы.

2) Щобы въ чисто-рускихъ парохіяхъ священодѣйствовалося, проповѣдалося и катехизовалося выключно по руски, а въ мѣшаныхъ на перемѣну.

3) Щобы книги парохіяльнû и всѣ кореспонденціи провадились въ рускихъ парохіяхъ по руски.

4) Щобы вже въ духовнôй семинаріи и на богословскôмъ факультетѣ дано кандидатамъ духовного званія спосôбнôсть, выучитися докладно руского церковного языка.

5) Щобы при обсаджованю посадъ совѣтникôвъ увзгляднювано рускихъ священикôвъ, а мѣстця зъ титулу рускû, якъ: проповѣдническû, катихитскû и пр. обсаджовано выключно Русинами.

Се суть на разѣ нашû жаданя, ôтъ котрыхъ мы пôдъ жаднымъ условіемъ не ôтступимо и ôтступити не можемо, бо они опираются на законахъ, а законамъ пôдвержена такожь духовна власть. Не суть се жаданя незгôдливыхъ людій, о чѣмъ свѣдчитъ цѣла наша жалоба, якъ и тое обстоятельство, що мы, мимо того, що намъ на нашу першу жалобу не дано ôтповѣди, еще разъ удаемся до Всесвѣт. Консисторіи, а не выволѣкаемъ справы передъ всѣ народы австрійскû въ думѣ державнôй и не доносимъ до министерства, лишь обмежаемося тымъ, що разомъ удаемся въ тôй самôй справѣ до краевого правительства. Смѣемо надѣятися, що Всесв. Консисторія сего разу дасть намъ милу ôтповѣдь, що нашимъ жаданямъ вдоволено. Инакше цѣлый рускій нарôдъ на Буковинѣ упôмнеся тысячами устъ о свои права, занесе жалобу передъ тронъ Найяснѣйшого нашого Монархи, представитъ рѣчь обширно, представитъ все и вся, а якû послѣдства выйдутъ зъ того для Буковины, за тое буде отвѣчати сама же духовна власть, скоро не выслухае нашихъ справедливыхъ жалобъ.

Статистика мѣста Львова

уложена на основѣ спису зъ 31 грудня 1880 р.

Въ дни спису числивъ Львôвъ 103.422 жителѣвъ (въ 1869 р. 87.209 жит.), отже о 16.313 або 18·49% бôльше, якъ въ р. 1869. Гарнизонъ войсковый, списаный властями войсковыми числитъ 6.324 головъ, — Львôвъ отже съ войскомъ мае 109.746 жителѣвъ. На поодинокû дѣльницѣ мѣста припадае (всюда безъ войска): Середмѣстье 16.532 (16·0%); передмѣстье Галицке (I) 16.666 (16·1%); передм. Краковске (II) 29.738 (28·7%); Жовкôвске (III) 26.964 (26 1%); Лычакôвске (IV) 13.522 (13·1%).

Пôсля пола есть въ Львовѣ 49.032 мущинъ а 54.370 женщинъ (47·4% мущ. а 52·6% женщ.). Въ р. 1869 було 48·5% мущинъ а 51·5% женщ.

Пôсля приналежности есть въ Львовѣ приналежныхъ до громады 61.111 (28.513 мущ. а 32.597 женщ.); до иншихъ громадъ въ Галичинѣ 37.545 (18.118 мущ. а 19.427 женщ.); до иншихъ провинцій австр. 2861 (1510 мущ. а 1351 женщ.); обывателѣвъ угорскои половины монархіи 410 душъ и наконець обывателѣвъ державъ заграничныхъ 1495 (713 м. и 782 ж.) Зъ помежи приналежныхъ до иншихъ провинцій австр. есть: 1000 душъ зъ Чехъ, 569 зъ Буковины, 533 зъ Моравіи, 365 зъ Шлезка, 285 зъ Австр. долѣш., 37 зъ Стиріи и т. д. Чужоземцѣвъ есть 950 зъ Королевства польск., 172 зъ Прусъ, 113 зъ иншихъ краѣвъ нѣмец., 66 зъ Румуніи, 52 зъ Италіи, 45 зъ Швайцаріи, 41 зъ Франціи, 21 зъ Англіи, 19 зъ Америки и т. д.

Пôсля вѣроисповѣданя: рим.-кат. 55.973; **гр.-кат. 14868**; орм. обр. 181; правосл. 219; евангел. авгсб. 1641; гельвецк. 64; англиканôвъ 27; менонитôвъ 10; старокатоликъ 1; унитаріянинъ 1; ôрм.-вост. 1; всѣхъ христіянъ 72.984; — жидôвъ 30.418; безвѣроисповѣдныхъ 18. Въ процентахъ: рим.-кат. 54·1%; **гр.-кат. 14·4%**; жидôвъ 29·4% и т. д.

Пôсля вѣку:

До кôнця 5 року житя: 5193 м., 5225 ж. — разомъ 10.418 або 10·1%.

Ôтъ 6—10 р. житя: 4702 м., 4610 ж. — разомъ 9.312 або 9%.

Ôтъ 11—20 р.: 9741 м., 10792 ж. — разомъ 20.533 або 19·8%.

Ôтъ 21—40 р.: 16.658 м., 18.542 ж. — разомъ 35.200 або 34%.

Ôтъ 41—60 р.: 9852 м., 11.524 ж. — разомъ 21.376 або 20·7%.

Высше 60 лѣтъ: 2.906 м., 3677 ж., — разомъ 6.583 або 6·4%.

Процентъ двохъ першихъ клясъ вѣку (5—10 р.) низшій якъ въ р. 1869 зъ причины епидеміи въ р. 1873 и минувшорôчнои дифтеріи и шкарлятины.

Пôсля стану цивильного есть безженныхъ: 29.572 м. и 29.972 ж. — разомъ 59.544 або 57·6%; супругôвъ 35.857 — 34·7%; вдôвцѣвъ и вдовиць 7.894 або 7·6%; розведеныхъ 28 м. а 99 ж., разомъ 127 або 0·1%.

Пôсля языка товариского записуе конскрипція: на языкъ польскій 90.132 осôбъ, нѣмецкій 7.323 (а самыхъ жидôвъ есть 30.418!), **на рускій 3.600** (а гр. кат. обряду **14.868**!) и т. д.

Пôсля степеня образованя выказано: умѣючихъ читати и писати 28.953 м. и 26.132 ж., разомъ 55.035 (53·3%); тôлько читати 4077—3·9%; не умѣе ани читати ани писати 44.260 — 42·8%. Коли ôтъ тои цифры ôтшибнути дѣтій до 8 р. житя (16.132), то одержимо 28.128 неумѣючихъ читати и писати.

Калѣкъ: слѣпыхъ на оба очи 74 м. и 56 ж.; глухонѣмыхъ 75 м. а 59 ж., божевôльныхъ 17 м., 10 ж.; идіотôвъ 25 м., 26 ж.

Пôсля занять було самостôйныхъ господарѣвъ 15.964; урядникôвъ 2163; робôтникôвъ 18.022; членôвъ родины 55.829; слугъ домашныхъ 11.411. Найбôльше людій (господарѣвъ съ родинами и слугами) удержуесь зъ промыслу и ремесла (вчисливши вже въ тое и шинкарѣвъ, готельщикôвъ и под.), бо 31.735 душь, потому зъ торговлѣ 12.606; зъ рôльництва 2676; зъ перевозу (желѣзн., телегр., почта, трамвай и дорожки) 7.775; станъ духовный 1426; станъ учительскій 2.751; зъ литературы и дневникарства 246; зъ штукъ красныхъ 911; зъ инжинер. и архитект. 621; зъ адвокатуры и нотаріяту 759; зъ зарôбку денного 10.147 душь. (Розумѣесь, всюда треба брати родину и службу). Звѣрятъ домашныхъ було: коній 1.066; рогатои худобы 1632, безрогъ 327, кôзъ 7 и 154 улѣвъ пчôлъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Дръ Челяковскій*), посолъ до рады державнои зъ партіи Молодыхъ Чехôвъ, зложивъ свôй мандатъ. О тôмъ завѣдомивъ ôнъ президента палаты послôвъ дра Смольку. Догадуются, що зложенье мандату черезъ дра Челяковского стоитъ въ звязи съ Линбахеровымъ внесеньемъ, бо вже при другôмъ читаню того внесеня дръ Чел. усунувся ôтъ голосованя и вже тогды ходила вѣсть, що въ наслѣдство того ôнъ зложитъ мандатъ.

(*Панславистичну агитацію*) вынайшли Мадяры и ихъ праса въ пôвнôчныхъ комитатахъ Угорщины, замешканыхъ Русинами. Доносятъ, що въ тыхъ комитатахъ панславистичнѝ агитаторы завзываютъ нарôдъ сельскій до „гецъ“ съ жидами, щобы въ той спосôбъ розбудити въ краю непорядки. Зъ Пешту доносятъ до „Kölnische Ztg.“, що угорске правительство намѣряе заразъ по укôнченю выборôвъ выслати до комитатôвъ Ужгородского (Унгварского), Бережского и Мармарошского правительственныхъ комисарѣвъ съ потрѣбною войсковою асистенціею для удержаня порядку. Тая вѣдомôсть есть для насъ тымъ цѣкавѣйша, що мнимѝ панславистичнѝ агитаціи противъ жидôвъ маютъ вестися въ рускихъ комитатахъ. Коли держатись правды приповѣдки: „нема дыму безъ огню“, то справдѣ кождого Русина мусятъ зацѣкавити доносы мадярскихъ и нѣмецкихъ газетъ о якихсь рухахъ межи угорскими Русинами. Насуваесь пытанье: що се за рухъ, такъ небезпечный для мадярского правительства, що оно, коли вѣрити „Köln. Ztg.“, однôй зъ найповажнѣйшихъ впрочѣмъ нѣмецкихъ газетъ, намѣряе ажь войска ужити для ôтверненя лиха? Що се не буде рухъ панславистичною пропагандою выкликаный, се бôльше якъ певно. Всякѝ вѣсти о панславистичныхъ агитаціяхъ межи Русинами треба брати съ найбôльшимъ недовѣріемъ у насъ, въ Галичинѣ, не то вже на Угорщинѣ, где Русины не оказуютъ найменшого знаку жизни, где рускѝ епископы совсѣмъ пôддались натискови мадяризаціи, где одинока руска газета „Карпатъ“ лишь на половину друкуесь якоюсь дивовижною сумѣшію языковою, а на половину по мадярски, где про освѣту народа никто и думкою не думае. Тамъ, може бути, теперь, въ найновѣйшихъ часахъ проявився якійсь рухъ и то межи самымъ народомъ, рухъ, котрый, сомнѣваемось, щобы бувъ характеру національного, а скорше буде характеру соціяльного — нарôдъ рускій въ Угорщинѣ, звѣстно, дуже темный, убогій, выссаный жидôвскою лихвою та жидôвскими коршмами; о тôмъ неразъ вже писалось въ галицкихъ, а еще бôльше въ россійскихъ газетахъ особливо минувшого року, коли мѣжь угорско-рускимъ народомъ на передновку панувавъ страшенный голодъ, такъ що селяне по дорогахъ гинули голодною смертію. Вже тогды звертали всѣ честнѝ люде увагу Мадярôвъ на тое, щобы вглянули въ потребы и ôтношеня руского верховиньского народа, закидали совсѣмъ справедливо мадярскому правительству, що оно по мачушиному ôтносится до голодаючихъ Русинôвъ и дае имъ гинути зъ голоду, коли тымчасомъ якъ яке елементарне нещастье навѣститъ Мадярôвъ (н. пр. затопленье Шегедину), то оно формально засыпуе ихъ пôддержками. При такôмъ нужденнôмъ невыносимôмъ вже станѣ нашого народа въ Угорщинѣ „рухи“ якѝсь, хочьбы противжидôвскѝ, не здаются намъ рѣчію совсѣмъ неможливою, противно льогика фактôвъ и примѣръ на погромѣ жидôвъ въ полудневôй Россіи, кажутъ намъ вѣрити въ вѣдомости подаванѝ мадярскими та нѣмецкими газетами. Тôлькожь то лихо, що такъ Мадяры якъ и Поляки (звѣстно „dwa bratanki“) николи не хотятъ бачити правдивои, легко достережимои причины всякого руху Русинôвъ,— а все спихаютъ причину на панславистичнѝ агитаціи. Въ сѣмъ случаю съ угорскими Русинами, Мадяры просто чинятся смѣшными: до Угорщины, где съ такою силою дѣйствуе ихъ власна лига Источіого малибъ панслависты высылати еще своихъ агентôвъ. Правительство угорске лучше бы вчинило, щобы схотѣло розôзнати причины руху межи угорскимъ рускимъ народомъ и взяло на себе тую благородну и достойну правительства задачу — помочи выдвигнутись угорско-рускому народови зъ его темноты и нужды матеріяльнои — а тогды не потреба буде высылати комисарѣвъ и войскъ для усмирюваня рухôвъ, направленыхъ противъ експльоататорôвъ народныхъ.

(*Желѣзниця Ярославско-Сокальска*). Дня 20 с. м. зôбралась въ Ярославѣ комисія, котра мае розглянути трасу желѣзницѣ вицинальнои зъ Ярослава на Раву до Сокаля и Варяжа. Довгота тои линіи мае выносити 160 килом. и желѣзниця мае проходити або дотыкати слѣдуючѝ мѣстцевости: Ярославъ, Олешицѣ, Любачѣвъ, Горинець, Девятирь, Потиличь, Раву руску, Угнôвъ, Белзъ, Кристинополь, Сокаль и Варяжь. Подрôбный плянъ будовы мае бути выготовленый доперва и переданый министерству до потвердженя, коли консорціюмъ одержитъ концесію. Съ будовою тои желѣзницѣ стоитъ въ звязи и проектъ пароходства на Сянѣ, щобы транспорта доходячѝ до Сану могли бути дальше сплавлюванѝ Сяномъ и Вислою. Доси еще остаточно не рѣшено, чи до урегулѣваня Сяну возьмесь тое саме консорціюмъ, чи утворится нове. Теперѣшне консорціюмъ на всякій случай проведе малу бôчну галузь желѣзницѣ до будущого порту на Санѣ такъ, щобы зъ вагонôвъ можна було транспорта перелаштовувати просто на сплавы. — Кошта желѣзницѣ Ярославско-Сокальскои вразъ съ построеньемъ порту на Санѣ и шпихлѣрами маютъ выносити $7\frac{1}{2}$ миліонôвъ. Консорціюмъ вже заключило умову прелиминарну съ заграничною спôлкою финансовою, котра зъобовязуесь доставити суму $7\frac{1}{2}$ мил. за емисію титулôвъ въ номинальнôй вартости 11 мил. зр., або за таку суму сама построити желѣзницю. Яко условія спôлка поставила: а) щобы була вôльна ôтъ всякихъ податкôвъ, штемплѣвъ и т. д. на часъ будовы и 30 лѣтъ; б) щобы бôльшѝ властителѣ дали безплатно землю на дорогу и щобы интересованѝ повѣты причинилися до фонда закупна грунтôвъ селяньскихъ. Консорціюмъ на разѣ ôтъ сойму не жадае субвенціи, але заповѣдае, що зажадае еи пôзнѣйше на регуляцію Сяну. Соймъ вже давнѣйше ухваливъ дати на будову Яросл.-Сокальскои желѣзницѣ одноразову субвенцію въ квотѣ 50.000 зр. а по 50.000 зр. пожички ôтъ кождои милѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Правительство росс. зложило комисію, котра мае застановитись надъ способомъ улучшеня долѣ крестянъ (селянъ) и ухвалити ôтповѣднѝ мѣры. До тои министерскои комисіи зôстали покликанѝ яко експерты 12 людій зъ провинціи зъ рôжныхъ сторôнъ Россіи, по бôльшôй части предсѣдателѣ земскои управы, предводителѣ дворяньства, а кромѣ того п. Г. П. Галаганъ, землевладѣлець черниговскій, кн. А. М. Васильчиковъ, славный писатель-знатокъ сельского быта, авторъ книгъ о самоуправѣ и землевладѣнію и Дим. Самаринъ писатель, такожь занимавшійся селяньскимъ пытаньемъ. Комисія розпочала свои нарады, але понеже предметъ, надъ котрымъ радитъ, есть безперечно одинъ зъ найтяжшихъ и не може бути такъ поспѣшно рѣшеный, отже поки що, результатъ нарадъ комисіи еще не звѣстный.

Зъ причины великого дефициту въ буджетѣ, выкликаного передовсѣмъ значными и що разъ взмагаючимися залеглостями податковыми („недоимками“), министерство финансôвъ працюе теперь надъ зменшеньемъ розходôвъ державныхъ на р. 1882. Длятого всѣ министерства зôстали вже на передъ завѣдомленѝ, що буджетъ ихъ буде обмеженый тôлько на фактичнѝ потребы. И такъ постановлено, що на будуще рôжнымъ урядникамъ и генераламъ за ихъ службовѝ заслуги не будутъ такъ гойно роздаватись дарунки въ арендѣ земель, якъ се дѣялось доси, хиба тôлько въ дуже рѣдкихъ случаяхъ.

Въ наслѣдство ôткрытя новыхъ динамитовыхъ замахôвъ нигилистычныхъ запанувавъ великій страхъ такъ въ кругахъ правительственныхъ якъ и межи соспôльностію. Знакъ, що нигилисты не спочиваютъ а готовлятъ якусь нову грозу. Сими днями появилась нова проклямація до царя.

Нѣмеччина. Князь Бисмаркъ выѣхавъ на купелѣ. Дотеперѣшный министеръ просвѣты Путкамеръ именованый министромъ дѣлъ внутрѣшныхъ, а министромъ просвѣты Гослеръ, презесъ парляменту.

Франція. Въ Марсиліи Италіяне зробили демонстрацію пôдчасъ дефиляды войска французского вертавшого зъ Тунису пôдъ проводомъ генерала Венсандонъ. Коли войска проходило по при клюбъ италійскій, члены клюбу почали свистати. Нарôдъ франц. за таку оскорбу арміи кинувся на дôмъ але полиція и войско его вздержали; зôрвано лишь таблицю съ написомъ клюбу. Зъ того факту прійшло пôзнѣйше до бôльшихъ непорядкôвъ а навѣтъ убійствъ. Сей выпадокъ стався предметомъ интерпеляцій въ парляментахъ французскôмъ и италійскôмъ и нотъ дипльоматичныхъ; свѣдчитъ ôнъ о непріязни италійско-французскôй за справу Туниску.

НОВИНКИ.

— **Е. Впреосв. Митрополитъ** повернувъ въ понедѣлокъ вечеромъ до Львова зъ обзору деканату роздольского, а въ сю пятницю выѣзджае до Риму.

— **За упокôй душѣ бл. п. митрополита Григорія Яхимовича** ôтбудеся заходомъ „Академического Кружка“ дня 17 (29) с. м. поминальне богослуженье въ церквѣ Успеньскôй во Львовѣ.

— **Зъ Перемышля** пишутъ намъ, зъ дня 15 н. с. червня с. р.: Днесь ôтбувся 1. загальный збôръ тов. Бурсы дѣвочои въ Перемышли. Присутствуючихъ членôвъ було 32 (до сего часу вписалося всѣхъ 62). Съ правдивымъ одушевленьемъ принято черезъ аклямацію выбôръ на предсѣдателя Впр. кр. Шашкевича. Кр. Схоліярхъ Кордасевичь, котрый першій подавъ гадку и самъ ставъ основателемъ тои бурсы — ôтказався зъ поводу немощи своеи всякого предсѣдательства. Мѣстопредсѣдателемъ выбраный проф. дръ Антоневичь. Надто вôйшли въ складъ выдѣлу: дръ Ю. Лужецкій; о. проф. Ю. Желеховскій; проф. Н. Кульчицкій; П. Лисенецкій; дръ Л. Литыньскій; о. З. Подляшецкій (яко секретарь), Д. Куцерыбъ (яко касіеръ). Зборы тревали ôтъ $\frac{1}{2}$12 до $\frac{1}{2}$2. (Зъ стороны правительства не було репрезентанта.) Щасть Боже дѣло до кôнця довести!

— **Зъ Дрогобыча** пишутъ намъ, що въ **Добровлянахъ**, повѣту Дрогобыцкого завязалася народна читальня.

— **П. Мелитонъ Бучиньскій**, кандидатъ адвокатскій, Станиславець, одержавъ на львôвскôмъ университетѣ степень доктора правъ.

— Суплентомъ академичнои (рускои) гимназіи во Львовѣ именувала рада шкôльна краева **п. Корнила Заклиньского**, укôнченого слухача фильософіи.

— **Дня 13 (25) липця с. р. ôтбудеся доповняючій выбôръ** девяти членôвъ повѣтовои рады въ Бôрбцѣ зъ сельскои групы, о чѣмъ увѣдомляемъ интересованыхъ.

— Довѣдуемось зъ певного жерела, що вôйтъ села Сорокъ зъ пôдъ Львова, **Тома Крочакъ** при послѣднôмъ выборѣ посла до сойму не голосовавъ на руского кандидата, поставленого Русинами, мимо того, що по фарисейски бувъ на передвыборчôмъ зôбраню рускихъ выборцѣвъ въ сали „Народного Дома“, забиравъ голосъ и промовлявъ за своимъ честнымъ товаришемъ Царемъ. Видно, що у такого Томы Крочака мае якій небудь ковбасоѣдъ, якій тамъ Коновка зъ Лисеничь, бôльше довѣрія и поваги, нѣжь всѣ честнѝ братя его въ сурдутахъ и опончахъ, котрѝ не лакомлятся на паньскѝ трактаменты. Такихъ Юдôвъ треба намъ знати, тымъ бôльше, що другѝ выборцѣ зъ Сорокъ и Ляшокъ голосовали безъ взгляду на ковбасы, цигара, пиво и горѣвку на свого кандидата, п. Федора Царя. Честь имъ, а нечесть поступаючому нечестно!

— Зъ причины **10-тыхъ роковинъ заснованя товариства акад. „Дружный Лихварь“** ôтбудеся дня 26 н. ст. червня, с. е. въ недѣлю, загальный збôръ сего товариства на университетѣ въ сали V съ слѣдуючою програмою: I. Ôткрытье збору промовою предсѣдателя. II. Справозданье зъ ювилейного выдавництва „Рускои Антольогіи“; III. Справозданье зъ стану касового; IV. Проектъ змѣны статутôвъ дотычно а) управильненя компетенціи загального збору и выдулу въ дѣлахъ касовыхъ, б) подѣлу маетку товариства на фондъ коренный, пожичковый и обѣговый, в) именованя членôвъ почетныхъ и основателѣвъ, г) збôльшеня числа выдѣловыхъ и д) змѣны назвы товариства. V. Внесеня и интерпеляціи членôвъ. Понеже до змѣны статутôвъ потреба що найменше $\frac{2}{3}$ присутныхъ членôвъ, длятого проситъ выдѣлъ П. Т. Товаришôвъ о якъ найчисленнѣйшу участь въ недѣльнôмъ зборѣ. Початокъ точно о год. $2\frac{1}{2}$ по полудни.

За выдѣлъ тов. „Дружный Лихварь“: *Евг. Олесницкій*, предсѣдатель, *Денисъ Партицкій*, секретарь.

— **Въ дѣлѣ конскрипціи** переведенои съ кôнцемъ 1880 р. въ Австріи находимъ въ петербурскôй часописи „Порядокъ“ (ч. 141) цѣкаву и розумну кореспонденцію зъ Вѣдня, въ котрôй кореспондентъ, згадуючи о интерпеляціи п. Ковальского въ радѣ державн. въ справѣ звѣстного переведеня конскрипціи въ Галичинѣ, выказуе, що послѣдна конскрипція совсѣмъ хиблена и що не мае науковои вартости. „Дотычно матеріялу, зôбраного конскрипціею, нехай читатель осудитъ о вартости статистичныхъ датъ, збираныхъ пôдъ угрозою „штиковъ“ (въ Бродщинѣ) и пôдъ перекрестнымъ огнемъ всевозможныхъ обвиненій и доносôвъ!“ Такъ кôнчится въ „Порядку“ кореспонденція о конскрипціи.

— **Въ „спаленôй академіи“**, належачôй до „Дому Народного“, где ставится теперь нова церковь, найдено въ пивницяхъ до 130 людскихъ головъ и иншихъ костій. Пôсля сконстатованя комисіи кости тѝ суть останками оо. Тринитарѣвъ, котрыхъ тамъ хоронено. Кости тѝ будутъ съ торжествомъ ôтпровадженѝ на цвинтарь. Кромѣ того найдено кусники ремѣнцѣвъ и черевикôвъ монахôвъ.

— **Пожары.** Въ Августôвцѣ въ пов. бережаньскôмъ погорѣло 5 господарѣвъ, а лише одинъ бувъ убезпеченый. Пожаръ выбухъ зъ неосторожности. — Въ Коровицѝ въ пов. тѣшанôвскôмъ утратило черезъ огонь 9 господарѣвъ свои будынки и майно; лише одинъ бувъ убезпеченый. Страта выноситъ 2.787 зр. Огонь пôдложивъ, якъ здаесь, одинъ селянинъ, котрого увязнено. — Въ лѣсѣ равскôмъ коло Рѣчокъ згорѣло 10 моргôвъ просторони. — Въ Стрыѣвцѣ въ пов. збараскôмъ згорѣла двôрска стодола и шпихлѣрь съ всякою пашнею и господарскими знарядами. Страта выноситъ до 10000 зр., а лише будынки були убезпеченѝ. Огонь бувъ имовѣрно пôдложеный. — Въ Бѣлкôвцяхъ въ пов. золочѣвскôмъ погорѣло 6 господарѣвъ, зъ котрыхъ жаденъ не бувъ убезпеченый.

— **Въ Коломыѣ** показалась знову дифтерія, котрои жертвою попало вже кôлькоро дѣтій.

— **Адъюнктъ зъ Дрогобыча Германъ** пôдрѣзавъ собѣ бритвою горло на двôрци въ Долинѣ.

— **Смерть зъ розпуки.** Межи стаціями Долина а Креховичи кинулась сими днями на желѣзнѝ шины молода сельска дѣвчина, где надъѣхавшій потягъ наднѣсъ ѣй жадану смерть. Бѣдне дѣвча допустилось такого самоубійства зъ тои причины, що батько еи сидитъ въ криминалѣ, а еи самôй никуды дѣнутись, бо грунтъ въ рукахъ рустикального банку.

— **Три вороны** напали въ селѣ М. на Пôдгôрю станиславôвскôмъ на 4-лѣтного хлопчика и покалѣчили его въ голову, а якбы були старшѝ хлопцѣ зъ тои хаты въ часъ не надбѣгли, булибы ему выдзюбали очи. Днемъ передъ тымъ выдерли тѝ самѝ хлопцѣ зъ грушки передъ хатою гнѣздо вороняче.

— Львôвскій магистратъ розписуе конкурсъ **на 13-ту аптику во Львовѣ** съ речинцемъ до 31 л. липця с. р.

— Нова щоденна газета нѣмецка **„Oestliche Post“** почала сими днями выходити во Львовѣ. Редакторомъ еи есть п. Любинъ Илясевичь, запôзнаный поетъ зъ „Dziennika dla wszystkich“, а властителемъ жидъ-адвокатъ дръ Г. Готлибъ. „Oestl. Post“ выходитъ въ жидôвскôй друкарни, а мае задачу ширити польскій патріотизмъ межи кимъ, чи жидами, чи Нѣмцями чи може й самыми Поляками — сего годѣ вгадати. Досыть, що зъ непочестнои пôдъ взглядомъ внѣшного выгляду и нѣмецкои ортографіи газеты вѣе духъ нибы Дунаевского, нибы Землаковского . . .

— На управителя **школы гончарскои въ Коломыи** призначено п. Сикорского, архитекта. Поляки надѣются, що пôдъ управою п. Сикорского школа гончарска буде лучше успѣвати, якъ доси.

— Зъ Кракова доносятъ до вѣденьскихъ газетъ, що въ соймѣ буде поставлене внесенье **наново завести школу техничну въ Краковѣ.** Колибъ се мала бути правда, то справдѣ не дуже щасливый помыслъ прійшовъ въ голову краковскимъ Полякамъ. Техники, що выходятъ зъ львôвскои школы, не маютъ где дѣватись, идутъ въ діюрнисты, а що бы то була за цѣль еще другою школою наплоджувати ученого пролетаріяту? Чей же не оказалось наразъ таке велике число опорожненыхъ посадъ на діюрнистôвъ, щобы ажь другу технику для того творити!

— **Ческій національный театръ** зôставъ отвореный першій разъ дня 11 червня с. р. оперою Либуша, написаною ческимъ композиторомъ Сметаною. На першôмъ представленю бувъ присутный арх. Рудольфъ съ женою. Театръ ческій есть знаменитымъ творомъ штуки архитектоничнои, а построенье его стояло 2 миліоны зр., призбиранй въ найбôльшôй части зъ добровôльныхъ складокъ. Плянъ театру зробивъ такожь архитекторъ Чехъ, Житекъ, ученикъ вѣденьскои академіи.

— **Палату царску въ Петергофѣ** перешукано по всѣхъ закуткахъ и людскихъ кишеняхъ, при чѣмъ найдено у офицерôвъ проклямаціи революційнй.

— **Въ Петербурзѣ** найдено дня 6 (18) с. м. пôдъ камѣннымъ мостомъ на каналѣ Екатариньскôмъ двѣ подушки кавчуковй, наповненй 150 фунтами чорного динамиту и заосмотренй переводными дротами. Якъ сконстатувала комисія, подушки тй були що йно зроблений.

— **„Русскій Куріеръ“**, выходячій въ Москвѣ, одержавъ ôтъ министра внутренныхъ дѣлъ вже друге остереженье.

— **Въ Кіевѣ** запавъ дня 4 (16) с. м. вырокъ суду военного на 10 обжалованыхъ о участь въ тайнôмъ союзѣ революційнôмъ. Дворянина Николая Щедрина и сына священика Алексія Преображеньского засуджено на кару смерти черезъ повѣшенье; Дворянку Елисавету Ковальску, сына колег. регистратора Иванова, жену лѣкаря Софію Богомолець, дворянина Ивана Кашинцева, пôдданого саского Вацлава Кизера, пôдданого француского Александра Долера, дочку офицера Марію Пшисецку засуджено на 20 лѣтъ до каторги, а именно мужчинъ до копальнь, женщинъ до державныхъ фабрикъ; въ кôнци дворянку Софію Кузнецеву сказано на 3 тыждні вязницѣ. При потвердженю выроку генералъ-губернаторъ Дрентеленъ знѣсъ кару смерти двохъ першихъ и засудивъ ихъ на каторгу на неозначеный часъ; Софіи Богомолець и Иванови Кашинцеви призначивъ 10 лѣтъ каторги, а кару Долера, Кизера и Пшисецкои змѣнивъ на звычайне засланье до ôтдаленыхъ губерній сибирскихъ.

— **Школы середнй въ Кіевѣ** будутъ сего року вчаснѣйше замкненй якъ звычайно, для того, щобы молодѣжь не пôдлягала пôдбуренямъ противъ жидôвъ. Зъ тои самои причины замкнено вже тамошный университетъ.

— **Кіевскимъ жидамъ**, котрй не могутъ выказатись жаднымъ правомъ побыту, наказала тамошна полиція опустити мѣсто. Велике число жидôвъ на тое завôзванье выносится за границю.

— **Въ Петербурзѣ** найдено сими днями въ Невѣ трупа мужчины, котрый мавъ голову обвязану мѣшкомъ, а на грудяхъ привязану таблицю съ написію: „Предатель“ (зрадникъ). Рѣчь певна, що чоловѣкъ сей павъ жертвою нигилистôвъ.

— **Въ голосной справѣ нѣмецкого соціяль-демократа Моста**, редактора газеты „Freiheit“, выдаваной въ Лондонѣ, потвердивъ найвысшій трибуналъ англійскій вырокъ суду. Судъ, якъ звѣстно, узнавъ Моста виннымъ злочиньства взыванья въ газетѣ „Freiheit“ до убійства коронованыхъ головъ. Кара на Моста еще не наложена; першій судъ застерѣгъ собѣ вымѣренье кары на пôзнѣйше.

— **На участникôвъ антижидôвскихъ розрухôвъ въ Кіевѣ**, а именно на трету зъ порядку громаду, выдавъ судъ военный дня 5 (17) с. м. строгій засудъ, пôсля котрого одержавъ Васьковскій 15 лѣтъ каторги, Соколовскій 8 лѣтъ каторги, Яворскій 2 лѣта ротъ арештантскихъ, а другй по кôлька мѣсяцѣвъ вязницѣ. Кажутъ, що тяжка кара, спавша на Пытлёваного въ Тернополи, выкликала такій строгій засудъ судіѣвъ кіевскихъ.

— **Черниговска шляхта** ухвалила петицію до правительства, щобы заборонено жидамъ заниматись „гешефтами“ по селахъ въ губерн. черниговской и полтавской.

— **Въ Монахіюмъ** тревали черезъ кôлька днѣвъ розрухи академикôвъ, котрй передирались съ поліціею за тое, що гдеякихъ зъ нихъ арештовано пôдчасъ ексцесôвъ въ театрѣ.

— **Въ Лондонѣ** выноситъ число мешканцѣвъ пôсля найновѣйш. обчисленя 3,814.571 душъ, о 560.311 бôльше, нѣжь въ роцѣ 1871.

— **Островъ Хіосъ** навѣстило недавно зновъ сильне землетрясенье и переполохало такъ тамошныхъ жителѣвъ, що хотятъ вже разъ на все опустити свôй нещастный край и пересилитись до Алгеріи.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Канонічну институцію одержали: оо. А. Радикевичь на Шоломыю и К. Букоемскій на Ланчинъ.

Сотрудничества одержали: оо. В. Лукашевичь въ Коропци и Л. Копертиньскій въ Золотникахъ.

Завѣдательство одержали: о. І. Бѣрчакъ въ Воли довголуцкой и Н. Сенишинъ въ Любѣнцяхъ.

До испыту конкурсового припущеный о. І. Малиновскій зъ Вишневчика.

Ординаріятскимъ школьнымъ комисаремъ для народныхъ школъ львôвско-городецкого деканату, а заразомъ *представителемъ гр.-кат. обр. въ окружной радѣ школьной* для мѣста Львова именованый о. крыл. Т. Павликôвъ.

Платню для приватного сотрудника о. Е. Ковальского въ Тури великой призначило намѣстництво въ сумѣ 210 зр.

На конкурсъ розписанй: Плесняны дек. золочѣвского, наданя приватного, съ речинцемъ до 1 л. вересня с. р.; Соколôвка дек. коссôвского, наданя цѣсарского, съ речинцемъ до 8 л. вересня с. р.; Илемье дек. перегиньского, наданя цѣсарского, съ речинцемъ до 8 л. вересня с. р.

Оголошенье.

Выдѣлъ товариства „Бурсы св. Іоана Крестителя въ Дрогобычи“ мае честь запросити всѣхъ ВП. Членôвъ тогожь товариства на загальный рôчный збôръ на дни 17 (29) червня с. р. (въ Середу) о годинѣ 3 по полудни въ монастыри оо. Василіянъ на 1 поверсѣ ôтбутися маючій. Порядокъ дневный:

1. Привитанье членôвъ короткою промовою.
2. Ôтчитанье протоколу зъ первого загального збору.
3. Справозданье секретаря зъ стану товариства и чинностій Выдѣлу.
4. Справдженье рахункôвъ.
5. Выбôръ нового предсѣдателя и выдѣлу.
6. Внесеня выдѣлу и членôвъ.

При тôй способности будутъ приниматися такожь вкладки и новй члены. Выдѣлъ проситъ о якъ найчисленнѣйшій удѣлъ такъ приступившихъ, якъ и приступити намѣряючихъ членôвъ.

Дрогобычь дня 7 (19) червня 1881.

А. Тороньскій, предсѣд. *В. Паславскій*, секретарь.

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючой цѣнѣ:

Перекотиполе	20	кр.
Ластôвка	22	„
Добре роби, добре буде	19	„
Розказы про силы природы	22	„
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	22	„
Повѣстки для дѣтій	27	„
Сестра	17	„
Байки	24	„
У пропасть дорога ховзка	30	„
Зоря	24	„
Звѣрята шкôднй и пожиточнй	42	„
Молитвенникъ народный	20	„

Всякй замовленя выконуются скоро и точно.

(2—?)

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Книгу дра Ом. Огоновского: **Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache** можна набути въ товариствѣ „имени Шевченка“, въ книгарни Миликовского, книгарни польской и книгарни Зейфарта & Чайковского во Львовѣ и въ головныхъ книгарняхъ на провинціи.

ВО ЛЬВОВѢ

ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ

КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ

пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,

по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.

Всякй замовленя выповняются якъ найскорше.

Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.

МАГАЗИНЪ

Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ

ПОЛОТЕНЪ И БѢЛЯ

якъ такожь единый складъ комисовый для Галичины

Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико

зъ найславн. ц. к. уприв. фабрики

B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.

ШАЕРÔВЪ

Великій выбôръ модныхъ

товарôвъ блаватныхъ,

МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,

аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,

якъ такожь значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ

и бѣля для дамъ и мужчинъ.

ул. Кароля Людвика, ч. 3.

(4—?)

! Для господинъ !

Єслибы „кава Franck“, именно правдива

Генрика Франка сынôвъ

въ Линцу надъ Дунаемъ

не була **добра**, то не малобы причины еи такъ много фабрикантôвъ ненавидѣти и наслѣдувати въ етикетѣ, барвѣ, друку и паперѣ, а тымъ бôльше уживати того самого имени и марки охоронной.

Хочете отже, **Всечестнй господынѣ**, ôтрôжнити ласкаво

Правдиву каву Франка

ôтъ **фалшованои**, зволѣтъ при купнѣ точно зважати на знакъ **кавы правдивои**, именно на слѣдуючій пôдпись:

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

Тй фабриканты, котрй **фалшуютъ** имя въ пололовинѣ або въ цѣлости, маютъ намѣренье лише **ошукувати** Всч. господынь.

Просимо зважати точно на фирму и жадати завсѣгды тôлько

Правдивои кавы Франка

съ поименною ознакою

Heinrich Franck Söhne
Ludwigsburg

котра до того пôдъ настоятельствомъ Пана рабина **Салямона Шпицера**, шваграа Пана надрабина **Шрайбера** въ Краковѣ, зôстала знаряджена и

כשר для жидôвъ כשר

пôсля ихъ религіи яко кошерна гварантована.

Можна дôстати черезъ всѣ значнѣйшй торговлѣ en gross et detail.

(10—10)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 46 и 47. Львôвъ, Второкъ 16 (28) червця 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр. на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

☛ Число 46 „Дѣла“ сконфискувала ц. к. Прокураторія такъ пôзно, що бôльша половина складу була вже розôбрана. На само нове зложенье розкиненого письма потрѣбно було майже цѣлый день роботы двохъ людій. Понеже слѣдуючій день бувъ день недѣльный, тожь годѣ було сконфисковане число хотяйбы слѣдующого дня розôслати. Выдаемъ длятого сегодня 46 и 47 чч. разомъ въ $1^1/_2$ листа. Щобы однакожь нашѝ Вп. Читателѣ не мали кривды, редакція рѣшилась выдати **надъобовязкове число въ середу будущого тыждня помимо припадаючого свята, Рождества св. Іоана.**

ЄЩЕ РАЗЪ О

регуляціи податку грунтового.

Речинець реклямацій що до регуляціи податку грунтового минувъ, — якій буде пожитокъ зъ внесеныхъ реклямацій, побачимо, але видится невеликій.

Регуляція чи упорядкованье податку грунтового мало бути вырôвнаньемъ нерôвностій. Податку грунтового плачено до теперь 4,613.000 зр.; ôтъ сего жь року черезъ лѣтъ 15 маеся платити 5,560.000 зр., отже бôльше о 947.000 зр., т. е. пôднесено податокъ грунтовый о 20% въ краю. И въ такôмъ то стосунку пôдвысшенье повинно бы було при справедливôмъ ошацованю бути примѣнене до всѣхъ податкуючихъ. До того еще дотеперь було досыть грунтôвъ неоподаткованыхъ, котрѝ въ приближеню могли пôдвысшенье покрыти. Однакожь видимо, що н. пр. въ Тернопôльскôмъ районѣ грунта окладаются, якъ тое выразилися п. Грохольскій въ палатѣ низшôй, а мин. Дунаевскій въ палатѣ высшôй, о 80 до 120%, ба навѣть высше. Розумѣеся, що за тое ктось буде платити менше, якъ до теперь. Вже то у насъ не одною мѣрою мѣрено. Коли н. пр. дворови въ Шельпакахъ пôднесено податокъ о 20%, то громадѣ при такôмъ самôмъ положеню пôднесено его на 100%, а пôдписаному на 200%. Понеже контингентъ позôстае той самъ, то одинъ буде мусѣвъ платити за другого. Мы видимо, до якихъ мы приходимо вырôвнань. Длятого не дивно, що дворы, котрѝ давно нового податку такъ сильно боялися, нынѣ суть спокôйнѝ.

Коли въ радѣ державнôй скарженося на великѝ нерôвности, повторявъ публично п. Дунаевскій, котрый потребувавъ ухваленя проекту, що нерôвности суть и бути мусятъ, однакожь на тое суть реклямаціи, при помочи котрыхъ нерôвности вырôвнаются. Але кружатъ вѣсти, що въ приватныхъ розговорахъ пп. Грохольскій и Дунаевскій маючи вже ухваленый проектъ мали смѣятися и твердити, що зъ реклямацій ничого не буде. Чи зъ такихъ реклямацій, якъ они у насъ звычайно робилися, чи въ загалѣ, — не знаю, але у насъ робилися они не знати по якому. Писарѣ писали, щобы щось написати и грошѣ взяти. Реклямаціи жь для дворôвъ робили звычайно комисарѣ.

Єсли въ реклямаціи буде тою самою мѣрою мѣрено, що при клясованю, тогды выйде тое, о чôмъ було сказано въ однôй петиціи до рады державнои; кто заручитъ, що реклямаціи въ Галичинѣ не послужатъ на тое, щобы велику посѣлôсть еще звôльнити, а меншу еще бôльше отяжити?

Не много затымъ надѣи на реклямаціи, бо колибы знижено клясованье для посѣлости меньшои, тымъ самымъ пôднесенобы тягарь для посѣлости бôльшои, — а того, якъ вже и теперь бачимо, певно не буде.

Мы жалуемося неразъ, що такъ мало нашихъ священикôвъ интересуеся справами народными; але се еще дивнѣйше, що мало интересовалося навѣть власными справами. Кôлькожь було такихъ священикôвъ, котрѝ старалися розглянутись въ справѣ о податку грунтовôмъ, щобы еще и громадянъ своихъ могли поучити? Вже не пытаю, чи много священикôвъ писало свои реклямаціи по руски, але пытаю: чи не бôльша часть шукала информацій и справы свои ôтдавала темнымъ писарямъ на рôвнѣ съ хлопами? Вже то мы справдѣ обертаемося въ якôмсь заклятôмъ околѣ.

Священики жалуются на нужденну дотацію клеру, а коли ходило запобѣгати погôршеню, оказалися байдужими. Такожь и заступники нашѝ въ думѣ державнôй поступили собѣ Богъ знае, по якому: въ промовахъ своихъ докладно доказували разячу несправедливôсть регуляційного операту, а однакожь за тою несправедливостію голосували!

Стеф. Качала.

Просвѣтѣмся!

III.

Якъ дитиннѝ лѣта, такъ и минувшôсть наша въ загалѣ звычайно представляеся намъ въ рожевыхъ барвахъ и тымъ то выходитъ якоюсь яснѣйшою, погôднѣйшою и бôльше надѣйною въ прирôвнаню до теперѣшности. Нашими молодыми думками, нашими надѣями буйнои молодости озолочуемо нашу минувшôсть, не помѣчаючи, що се не минувшôсть сама по собѣ яснѣе, блыщитъ, новнымъ житьемъ наповняеся, а що се золотѣютъ нашѝ власнѝ молодѝ та живѝ думки и гадки, нашѝ першѝ пребогатѝ бажаня, нашѝ безмежнѝ надѣѣ. Доперва пôзнѣйше житье поучае насъ, що далеко не всѣ нашѝ надѣѣ осуществляются, не всѣ нашѝ бажаня переходятъ въ дѣла, и цѣлый свѣтъ въ многôмъ гдечѣмъ не такъ пріязный, якъ намъ здавалося. Не входячи въ сущнôсть нашихъ молодыхъ надѣй, бажань и стремлень, не розбираючи глубше ихъ недостаткôвъ або ихъ пересадности, недостаточности нашихъ силъ для ихъ переведеня и т. д., обвиняемо звычайно лише саму теперѣшнôсть за нашу малоуспѣшнôсть. Такъ то переходимо зъ поезіи въ прозу житя—прозу, для многихъ людій слабшого духа дуже небезпечну, бо доводячу до розчарованя, рôвнодушности, бездѣльности, а навѣть усомнѣнія....

Такѝ гадки мимоволѣ насуваются, скôлько разôвъ згадаемо о нашихъ споминкахъ про першѝ часы нашого народного ôтродженя. Сороковѝ роки сего столѣтя — се тѝ „золотѝ часы“ нашои народнои молодости, они то яснѣютъ въ нашихъ споминкахъ якоюсь мовьбы золотою авреолею, на нихъ то указуемъ якъ на нашу свѣтлôсть, ними гордимося, за ними вздыхаемо. Въ прирôвнаню до нихъ здаеся намъ наша теперѣшнôсть до крайности безъôтрадною, знеохочуючою и безнадѣйною. И справдѣ було въ тыхъ часахъ нашого нового ôтродженя дуже богато молодечои буйности, богато надѣй, а еще бôльше гороижныхъ бажань. Шумно роздавались голоснѝ поклики, проповѣдувались широкѝ програмы, зазначалась свѣтла, многонадѣйна будучнôсть. Съ надѣею и вѣрою выступали нашѝ першѝ поеты, воскрешали дивну свѣтлу минувшôсть и вѣщували неменше свѣтлу будучнôсть, — а ихъ спѣвы-поезіи находили послухъ и вѣру, оживляли сонныхъ и своими идеалами наповняли обновлену грудь оживлюванои Руси. Була то Русь справдѣ молода, якъ молодôсть буйна, жива, многонадѣйна — съ твердою непоколебимою вѣрою въ свою будучнôсть.

Нынѣ змѣнилися часы, а радше — змѣнилися люде, и много зъ тыхъ самыхъ, колись то спѣвали грôмку пѣсню воскрешеня Руси, що зъ могилъ выкликали забуту славу прадѣдну, а своими идеалами будували нову Русь непобориму, що на всѣ стороны роздавали высокопатріотичнѝ поклики и загрѣвали серця другихъ вѣрою и надѣею, — стоятъ нынѣ съ похилеными головами, безъ вѣры и надѣи, розчарованѝ, духомъ прибитѝ — самѝ жаднѝ потѣхи и заохоты.

Однакожь, спытаемо, якѝжь то були пôдставы тыхъ нашихъ тогочасныхъ надѣй великихъ, яка основа нашихъ широкихъ програмъ политичныхъ, нашои вѣры непоколебимои, нашои смѣлости неустрашимои? Чи стояли интелигентнѝ Русины тогды близше народа, чи були они одно съ народомъ? Чи були тогдашнѝ обстоятельства такъ дуже пріязнѝ для правдивого, природного розвою Русинôвъ?

Звычайно потакуеся у насъ на всѣ тѝ пытаня и съ тымъ бôльшою горестію пôдносится непріязнôсть „теперѣшныхъ обстоятельствъ“. Однакожь, якъ всюды, такъ и тутъ теперѣшнôсть есть въ многôмъ лише наслѣдствомъ минувшости. Булобъ се невѣрно и пересадно говорити о свѣдомости масъ народныхъ въ 40-выхъ рокахъ — именно о свѣдомости національнои програмы рускои, ставлянои тогды интелигентными Русинами. Маса народа була тогды еще въ панщизнянôй неволи,

Гдещо про бувальщину

рускои церкви и про нашихъ давныхъ священикôвъ.

Недавно еще жили межи нами поодинокѝ священики antiquae educationis, послѣднѝ свѣдки тои анархіи, що панувала въ добѣ упадку польскои Рѣчипосполитои, свѣдки того гнету, пôдъ котрымъ стогнавъ рускій селянинъ и его духовный наставникъ, и очевидцѣ безприкладного переслѣдованя зарôвно православія якъ и потôмъ унитôвъ. Старшѝ зъ теперѣшныхъ священикôвъ памятаютъ добре тыхъ поважныхъ сивоволосыхъ ереѣвъ, що еще передъ 30 роками калаталися мѣжь новыми ксёндзами семинаристами, переживши еще панщину; знанѝ они були зъ праведности и зъ твердыхъ своихъ хоть часомъ для молодшихъ генерацій незрозумѣлыхъ характерôвъ, зъ тои чудной мѣщанины прикметъ личныхъ, якими Русинъ еще въ 18 вѣку бувъ выпосаженый; іовіяльнôсть, природженый дотепъ, завзятôсть и юрба козацка полученѝ въ милу гармонію съ ревною, правдивою побожностію, що граничила майже съ аскетизмомъ, съ повагою, статочностію, трудолюбивостію руского мѣщанина або селянина. Станомъ просвѣты мало або совсѣмъ не рôжнилися они ôтъ своихъ землякôвъ селянъ и мѣщанъ; яко дѣти руского народа, поставленѝ въ тяжкѝ невзгодины, не выходили они зъ тои сферы, не кидалися стрѣхи соломянои ани строю мѣщаньского и жили завсѣгды въ тôмъ самôмъ кружку понятій, що и селяне або маломѣщане, въ тыхъ самыхъ обычаяхъ, норовахъ, привычкахъ и потребахъ, що и тамтѝ. Коли такій священикъ ôтзначався чимъ ôтъ селянина, то хиба тымъ, що умѣвъ читати книги церковнѝ и писати кирилицію; уставъ церковный знали тѝ священики дуже добре и може не знайшовбы бувъ межи ними такого, котрый бы бувъ не знавъ руки Дамаскина и не умѣвъ бувъ вычислити зъ пальцѣвъ всѣхъ нерухомыхъ святъ на цѣлый рôкъ напередъ.

Правда, що про „лукавого Арію“ знали тѝ ереѣ хиба лише зъ акафисту до св. о. Николая, а про Гностикôвъ, Пелягіянъ або Семипелягіянъ, Павликіянъ або Богомилôвъ або навѣть про Лютеранъ и Кальвинôвъ, то и не пытай, — и на щожь? Они й не знаючи тыхъ всѣхъ „заблужденій“ учили своихъ овечокъ, обзнакомлювали ихъ съ основами вѣры христіяньскои, научали зъ совѣсти до совѣсти, пôддержували въ народѣ живе почутье того, що годится а що не годится — и загаломъ ихъ то була заслуга, що Русинъ въ своѣй нуждѣ и своѣмъ пониженю не забувъ еще тогды, що есть чоловѣкомъ. Догматика — се була ихъ слаба сторона, за тое намагали они бôльше наукою моральности, и объучали въ нѣй своихъ прихожанъ и словомъ и дѣломъ.

Посвященя ерейскѝ брали они будь у Львовѣ або въ Перемышли, будь такожь въ Луцку, где то найлегше було, заплативши приписану таксу и ôтробивши епископскѝ повинности а выказавшися до того невеликими вѣдомостями, якихъ жадали ôтъ кандидата стану духовного, одержати посвяченье и поставленье въ станъ пресвитерскій. Многѝ зъ нихъ мали кромѣ звычайного газдôвства еще иншѝ побôчнѝ занятя и допроваджували часомъ въ тôмъ або иншôмъ ремеслѣ до значнои славы; однѝ були стельмахами и робили власными руками возы, саны, залубнѣ або и брычки, гдеколи лѣпшѝ навѣть, якъ славнѝ въ тыхъ часахъ „найтичанки“, другѝ бавилися слюсарствомъ, робили самѝ стрѣльбы и замки, а еще иншѝ занималися рѣзьбою або малярствомъ. Тѝ то многострадальнѝ душпастырѣ, борцѣ за вѣру и народнôсть, котрѝ бôльше своею страдальною ôтпорною силою, якъ полемиками або свѣтломъ науки ставали за тѝ народнѝ скарбы, що собѣ нарôдъ мимо вѣковыхъ переслѣдовань выдерти не давъ, они не довго пережили сумнѝ часы славнои на весь свѣтъ зъ неладу свого Рѣчипосполитои. Зложили они, потомленѝ на своихъ силахъ въ нерôвнôй а неустаючôй борôбѣ, въ зимну але рôдну землю свои кости, лишивши по собѣ нескверну память и здавши дальше веденье народа въ крѣпшѝ руки молодшои генераціи, т. е. тыхъ свѣтлыхъ священикôвъ, що выховались въ духовныхъ семинаріяхъ. Ôтъ тыхъ часôвъ належатъ они вже до исторіи. Съ ихъ ôтходомъ лучится початокъ новои добы рускои исторіи, котрый наступае пôсля першого розбору Польщѣ. А якъ тяжко було дождатись тои новои добы! Видко, що историчнѝ Ериніи часомъ и припôзняются.

Найзнаменитшій енциклопедистъ того часу, Rousseau, писавъ два роки передъ першимъ розборомъ Польщѣ, що много бачивъ дивныхъ рѣчій на свѣтѣ а найбôльшимъ чудомъ представляеся ему тое, що такій ледачій и пережитый организмъ державный, якъ Польща, може еще животѣти на свѣтѣ. Правда, що диво перестало вскорѣ бути дивомъ и Польщу розôбрали, але колибы Rousseau еще нынѣ живъ, мусѣвбы знову дивоватися, що мары помершихъ еще все по земли ходятъ, що тая сама Польща въ давныхъ границяхъ, оперта на тыхъ самыхъ погубныхъ шляхотскихъ традиціяхъ, перенята на скрôзь духомъ крайнои религійнои нетолеранціи и жаждою вынародо-

а хочь 1848 р. выйшла въ тои неволѣ, то не могла ôтъ разу статися на стôлько своихъ обывательскихъ и политично-народныхъ правъ свѣдомою, на стôлько самодѣльною и далекоглядною, щобъ станути разомъ съ интелигентными Русинами на тое широке поле высокополитичнои акціи, яка голосилась тогды на рускихъ соборахъ и въ рускихъ програмахъ. Перегляньмо всѣ програмы, всѣ споры и бесѣды, якй тогды велися у насъ, перегляньмо навѣть нашу тогдашну литературу галицку, а въ всѣмъ тôмъ знайдемо дуже мало такого, що близше пôдходилобы до жизненныхъ интересôвъ народныхъ, що высказовалобы бажаня тыхъ що ино вызволеныхъ „пôдданыхъ", що моглобы ихъ справдѣ одушевити и въ одноцѣльну, себе свѣдому масу политичныхъ борцѣвъ сполучити. Жадано подѣлу Галичины на часть руску и польску, жадано, щобы высокй достоиньства урядовй замѣщено Русинами, щобы зрôвнано оба обряды, щобы пошановано руску народнôсть въ школахъ и урядахъ, щобы утворено Станиславôвске епископство, жадано наконець обороны рускои азбуки и т. п. — але все тое и тому подôбне було або еще непонятне для народа, або ему совсѣмъ далеке, а не було тутъ ничого такого, що безпосередно дотыкалобы самыхъ людовыхъ интересôвъ, що подвигалобы ихъ напередъ и указовало дорогу ихъ успѣшного полагодженя, хоть именно такй справы пôсля вытвореня нового стану найперше выжидали обороны, поясненя и хосенного полагодженя. Сей для Полякôвъ такъ немилый покликъ: *„лѣсы и пасовиска"* пôдносився въ устъ самого народа, а интелигентна Русь совсѣмъ не постаралась о то, щобы тую безперечно многоважну справу пояснено и справедливо полагоджено, — и она таки рѣшилась, мимо безпôдставныхъ жалѣвъ польскои шляхты на руску агитацію, въ цѣлости дуже некористно для матеріяльныхъ интересôвъ народа. Заходы около основаня громадскихъ шпихлѣрѣвъ и касъ, около народнои просвѣты, около отверезѣня народа и т. д. — не выходили поза усилія поодинокихъ патріотôвъ и совсѣмъ не сталися програмовою, органичною працію всѣхъ интелигентныхъ Русинôвъ того часу. Зъѣздъ „рускихъ ученыхъ", основанье „галицко-рускои Матицѣ", було бôльше похоже на основанье рускои академіи наукъ, всежь конечно неприступнои для народа, хочь дуже потрѣбнои для розвою рускои народности; „Головна Руска Рада" була товариствомъ высокополитичнымъ, дуже льояльнымъ и дуже смирнымъ и закôнчила свое житье тымъ, що ôтдала руководство рускои справы въ руки правительства, котре, якъ казали тогды, все за насъ и безъ насъ зробитъ, на котрого чолѣ вже тогды стоявъ въ Галичинѣ гр. Голуховскій; „Народный Дôмъ" мавъ статися чимсь въ родѣ „Zakładu Ossolińskich" для Русинôвъ, бувъ впрочѣмъ доперва розпочатымъ а не выведенымъ дѣломъ и тожь само оставався подальше тогдашныхъ безпосередныхъ интересôвъ народныхъ. Все тое робилося, якъ звычайно говорится, на велику скалю, якôбы въ надѣи скорого верховодства Русинôвъ въ Галичинѣ, а скоро тіи надѣѣ завели, скоро не стало ôтповѣдныхъ силъ и не було вплывовыхъ мужѣвъ, широко розложенй пляны мусѣли оставатись непереведеными. На потребы самого народа, на потребы найблизшй и найжизненнѣйшй дуже мало звертано уваги, або и совсѣмъ ихъ не тыкано. Черезъ довгій часъ навѣть языково ôтдѣлювалась руска интелигенція ôтъ руского народа; въ нашихъ консисторіяхъ, семинаріяхъ и урядахъ деканальныхъ, якъ и въ приватныхъ домахъ уживано польского або нѣмецкого языка, а тôлько на Буковинѣ задержавъ бувъ рускій языкъ свое панованье такожь и середъ высшихъ клясъ соспôльности. Та и пôсля 48-го року польскій языкъ въ многихъ, навѣть остентаційно-патріотичныхъ домахъ галицко-рускихъ черезъ довгій часъ ôтгрывавъ подôбну ролю, якъ французкій языкъ въ польскихъ домахъ. Погляды на народъ далеко еще не були демократичнй, мимо того, що вже тогды руска справа фактично була демократичною въ найблагороднѣйшôмъ того слова значеню и тôлько съ розвоемъ демократизму могла успѣшно розвиватися. Вже тогды були мы далеко ôтдаленй ôтъ народа а не съ народомъ и тымъ то можна собѣ пояснити, якъ мôгъ еще въ 1852 р. сказати одинъ зъ виднѣйшихъ тогдашныхъ Русинôвъ безъ найменшого запереченя зъ чіеи нибудь стороны, що „для простолюдина довлѣе одного псалтыря и молитвенника". И справдѣ литературнй усилія для народа не поступили въ тіи часы подальше кôлькохъ накладôвъ молитвенникôвъ, поезія поверталась въ доволѣ космополитичнôмъ и млавôмъ лиризмѣ, або зверталась до рускихъ князѣвъ и бояръ, або еще частѣйше розплывалась въ монотоннôй, дуже прозаичнôй и ничого наглядного невысказуючôй фразеольогіи патріотичнôй, а ніякъ не дôткнулась такъ живо и глубоко всенародного житя, якъ пр. Шевченкова поезія, въ котрôй озвались всѣ жалѣ и радости, всѣ думки и бажаня, всѣ кривды и стремленя цѣлои масы народнои. Одна гаѣвка народна про знесенье панщины („якъ панщина дяковала") выспѣвала бôльше живыхъ мотивôвъ народного житя, якъ всѣ благодарнй оды на честь великодушного высвобожденя селянъ, печатанй свого часу въ „Зори Галицкôй". Ледво кôлька цѣнныхъ повѣстій Устыяновича и выданье „Марусѣ" Квѣтки-Основяненка указували на самъ народъ, але були занадто единичными появами, щобы справдѣ запôзнати и зблизити та разомъ сполучити руску интелигенцію съ рускимъ народомъ. Хочь тогдашна руска словеснôсть красна не тôлько що до языка, але й що до содержаня мѣстила въ собѣ много зародôвъ правдивого національизму, але всежь таки була она тогды надто убогою, щобъ могла одушевити всѣ кружки рускои соспôльности, обняти цѣле еи житье и заспокоити хотьбы важнѣйшй потребы душевнй, а що головнѣйше, — за слаба, щобъ повернути житье Русинôвъ на нову, щиронародну дорогу и выбити ихъ зъ пôдъ вплыву польского аристократизму.

На правду сказавши у самыхъ верховодячихъ сферахъ рускихъ не було повнои свѣдомости, якою дорогою повести руску справу. Було тôлько двѣ дороги, котрыми можна було надати рускôй справѣ силы и значеня.

Коли вже руска справа мала конче выплысти на широке море, явитись продовженьемъ епоки князѣвъ и бояръ и представитись яко стремленье Русинôвъ до самостôйности въ видѣ ôтрубнои автономіи рускои части Галичины, съ тыми самыми аспираціями, якъ свого часу королевство Данила, то треба було числитись съ тымъ, що маса народа, якъ нынѣ не есть, такъ еще менше тогды була пôдготовленою до такои высокополитичнои акціи, що она була несвѣдома давно померклои рускои державности, а навѣть не розумѣла потребы высокополитичнои акціи; треба було числитись съ тымъ, що черезъ одинъ день не робится пôдданыхъ высокими политиками и патріотичными дипломатами, треба було оглядатись, кто може поперти и съ повною свѣдомостію вступитись за тыми высокополитичными програмами. Данй обстоятельства тогдашнй, а впрочѣмъ и примѣры другихъ народôвъ, якъ Чехôвъ, Кроатôвъ, Мадярôвъ и Полякôвъ, — показували, що така высока политика при такъ аристократичнôй наклонности интелигентныхъ клясъ, при оглядаюся правительства на маетки, вплывы и соспôльне становище заступникôвъ кождого народа добываючогося своихъ правъ, — могла бы була успѣшно переводитись за пôдмогою аристократіи, котра въ тіи часы була у насъ едино вповнѣ себе свѣдомымъ и розвиненымъ факторомъ политичнымъ. Случайнôсть до того надавалася Русинамъ, бо много значныхъ родôвъ аристократичныхъ признавалося до рускои народности, хоть, правда, выповѣдаючи заразомъ потребу спôльнои акціи, мирного житя и розвою Русинôвъ съ Поляками. Въ манифестѣ свѣтского собору руского, пôдписанôмъ многими панами старого роду, мѣжь иншими гр. Дѣдушицкими, гр. Голеевскимъ и др., — признали они руску народнôсть и заявлялись готовыми, боронити еи и пôдмагати еи розвôй. Однакожь спôльна кооперація (чи радше мирне пожитье) съ Поляками сталася тымъ каменемъ преткновенія, о котрый розбилися заявленя рускихъ панôвъ. Верховодячй тогды Русины лишили тыхъ панôвъ на боцѣ не признаючи имъ права проводити въ рускôй справѣ, а тымъ самымъ рѣшено вже a priori о дальшôй долѣ высокодержавнои политики рускои.

Исторія, для чого не пріеднено тогды тыхъ аристократично-рускихъ манифестантôвъ для рускои справы, остався доси доволѣ не розъясненою. Тіи рускй аристократы певно не були еще такъ споляченй, якъ були онѣмченй ческй аристократы: Хотеки, Вильчки, Клямъ-Мартиницы и т. п., а мимо того се знѣмченье ческои аристократіи не спинило ческихъ патріотôвъ ôтъ тяжкихъ и довголѣтныхъ заходôвъ, щобъ постепенно повернути ческу аристократію для ческого національизму. Обрядовôсть не повиннабы була статися перепоною, не тôлько для того, що тіи паны не выступали противъ руского (гр. кат.) обряду, але и для того, що предсѣ дуже значна часть руского мѣщаньства и селяньства вызнавала латиньскій обрядъ, хоть належала до руского народа, а ставити руску народнôсть выключно лише на становище гр. кат. обряду, значило тôлько, що жертвовати тыми сотками тысячь рускихъ латинникôвъ въ користь польскои народности. Що же до мирного пожитя чи спôльнои коопераціи Русинôвъ съ Поляками, — якъ се говорилось въ згаданôмъ манифестѣ, — то було се пытанье, надъ котрымъ на кождый случай слѣдовало тогды глубше застановитись. Треба було надъ тымъ застановитись не тôлько для того, що руска аристократія и значна часть рускои интелигенціи була повязана съ польскими родинами тысячными звязями родинными, завсѣгды сильнѣйшими ôтъ всякихъ политичныхъ стремлень и вже зъ горы выключаючими безъусловне ворогованье, — не тôлько для того, що въ загалѣ успѣшный розвôй краю заселеного двома народами немыслимый при безнастаннôмъ и, такъ сказати, програмовôмъ ворогованю обохъ народôвъ противъ себе, — але и длятого, и то головно длятого, що для оглядного ока политичного совсѣмъ було яснымъ, що тогдашне правительство въ своѣмъ поступованю взглядомъ Русинôвъ а Полякôвъ совсѣмъ не руководилось щирою любовію для Русинôвъ, ани навѣть урядовымъ титуломъ анексіи Галичины до Австріи яко землѣ рускои, але одною засадою: duobus litigantibus — tertius gaudet, — треба було отже застановитись, чи такій спôръ, а радше безпощадне ворогованье двохъ народôвъ in gaudium tertii було политично оправдане и хосенне такожь и для Русинôвъ. Впрочѣмъ треба було и то зважити, що ôтъ новопріеднованыхъ не можна було ôтъ разу жадати вповнѣ выробленого, до совершенности скристализованого національного пересвѣдченя въ всѣхъ ôтношеняхъ, совсѣмъ ясного, до глубины щирого, до самоотверженя безъинтересовного патріотизму.

Не хочемо однакожь выдавати въ тôмъ взглядѣ свого суду, бо, якъ сказано, исторія сеи справы тутъ еще въ многôмъ не выяснена. Не скажемо навѣть, щобы мы жаловали за тымъ, що для рускои справы не пріеднано рускихъ панôвъ, але скоро вже тогды залишено тую дорогу надання силы и значеня рускôй справѣ, то оставалась вже лише друга дорога, котрою хоть не ôтъ разу, а постепенно и тымъ певнѣйше можна було дôйти до цѣли, — а то дорога звернутись впростъ до самого народа, дорога здвигненя народнои масы до повнои свѣдомости, до обороны своихъ правъ народныхъ, до поступу и розвою народного. Була се дорога народнои працѣ ôтъ самого почину, ab ovo, дорога органичнои працѣ певнои але и тяжкои, тихои а неустаючои, систематичнои, постепенной — ôтъ малого до щоразъ бôльшого. Якою малабы бути тая праця, о тôмъ поговоримо еще пôзнѣйше. Теперь лише спытаемося, чи верховодячй Русины сороковыхъ рокôвъ ôткинувши першу дорогу, пôшли сею другою?

(*Дальше буде.*)

вленя Руси — есть завсѣгды еще и нынѣ идеаломъ тыхъ шаленыхъ запаленцѣвъ, або ихъ за грошѣ и становиска запроданыхъ партизантôвъ, що накидуются на проводирôвъ польскому а навѣть рускому народови. Видимо, що Ериніи припôзнилися, та за тое тымъ довше мстятся за грѣхи прадѣдôвъ. Коли жь то спаде проводирамъ польскои политики бѣльмо зъ ока и колижь пôзнаютъ они, що на тôй дорозѣ замѣсть напередъ, все назадъ поступаесь? Маемъ надѣю, що они колись провидятъ и спостережутъ, що на могилахъ можна плакати, можна и горячй укладати оды и елегіи, але мертвыхъ годѣ вже до житя покликати, „den die Todten reiten schnell". Якъ нынѣ, не заносится еще однакожь на тое и не трохи еще воды Вислою уплыне, та не трохи ще германизація пруска пожре народа польского, не трохи маеткôвъ паньскихъ у насъ перейде въ жидôвскй руки, закимъ народъ польскій вôдре маску зъ лиця своихъ лжеопѣкунôвъ и закимъ въ своихъ природныхъ границяхъ повитае добу ôтродженя.

На той догадъ, що тая хвиля ôтродженя народа польского еще дуже далеко, спроваджае насъ объявъ, що журналистика польска якъ и самй проводирѣ народа польского все еще кидаются на всякй подвиги Русинôвъ, що послугуются часто до тои цѣли плюгавыми клеветами и отвертою ложію а — що найсумнѣйше — що все еще знаходятъ вѣрныхъ а заслѣпленыхъ аколютôвъ! До тыхъ клеветъ почисляемъ умышленне фалшиве представленье справы арендованя рускихъ церковъ и дзвôнницъ жидамъ. Въ часѣ торжества Іосифиньского ôтпорпавъ якійсь письмакъ при редакціи одного зъ польскихъ дневникôвъ во Львовѣ своими брудными руками могилы тыхъ давныхъ рускихъ священикôвъ antiquae educationis и выллявъ на ихъ кости плюгаву свою жовчь, доносячи, що то тіи священики, а не ихъ дѣдичѣ, преможна шляхта, выпускала храмы божй жидамъ въ аренду, що они народъ здирали, та що для того ôттакъ Іосифъ II, загорнувши Галичину, мусѣвъ самоволю и здирство тыхъ пастырѣвъ своимъ патентомъ ограничити.

Авторъ того пашквилю знавъ добре, що винными такого негôдного поступованя були патроны, а жертвами руска церковь и рускій священикъ — але голоситъ мимо того отверто и смѣливо, съ самовѣжію и съ найбôльшимъ цинизмомъ историчну ложь, змывае вину зъ винного а кидае еи на саму жертву, на руского священика. Таке поступованье есть доказомъ крайнои коррупціи. Величати винного и то величати его противъ свого лучшого, внутрѣшного пересвѣдченя, значитъ: бути готовымъ такои вины знову допуститися, — а зверхъ того приписати тую вину навѣть тому, що черезъ ню терпѣвъ, — се доказуе еще щось бôльше, бо недостатокъ честноты, встыду и почутя правды.

Послухаймо о тôмъ голосу историчнои правды и суду безстороннои, объективнои исторіи, опертои на результатахъ слѣджень всѣхъ дотычныхъ, вѣры найдостойнѣйшихъ жерелъ, бо власне польскихъ и то сочасныхъ, а довѣдаемося, кто арендувавъ жидамъ рускй церкви, чи самй рускй священики, чи ихъ патроны, польска шляхта. Ôттакъ поглянемъ на устнй переказы народа руского и побачимъ, чи они годятся въ тôмъ взглядѣ съ лѣтописями и памятниками польскихъ авторôвъ и кому народъ въ своихъ устныхъ переказахъ лихословитъ, а кого благословитъ, кого уважае своимъ добродѣемъ а кого ворогомъ и защитникомъ жидôвъ. Въ кôнци вышукаемъ тое жерело, зъ котрого той польскій письмакъ зачерпнувъ и на котрôмъ оперъ свою клевету, кинену на нашихъ давныхъ священикôвъ, закидуючи имъ вынаймлюванье власныхъ церковъ въ жидôвску аренду.

(*Дальше буде.*)

Дръ Людвикъ Вольскій,

посолъ до рады державнои зъ мѣста Львова передъ своими выборцями.

Бесѣда дра Людвика Вольского передъ выборцями во Львовѣ наробила много шуму и вызвала много толкôвъ въ дневникарствѣ польскôмъ, ческôмъ и нѣмецкôмъ. Признати треба, що бесѣда тая справдѣ дуже цѣкава зъ уваги на личнôсть, котра еи выголосила, и зъ уваги на теперѣшнй ôтношеня партійно-политичнй въ Австріи. Не занехаемъ и мы подати нашь поглядъ на политику дра Вольского, котру ôнъ высказавъ въ бесѣдѣ передъ львôвскими выборцями и за котру одержавъ ôтъ нихъ вотумъ довѣрія.

Въ недѣлю, дня 19 с. м., здававъ дръ Вольскій справу зъ своеи дѣятельности въ радѣ державнôй. Въ сали ратушевôй зôбралось около 400 особъ. При тôй случайности дръ Смолька, такожь посолъ мѣста Львова, выступивъ рôвножь передъ лицемъ своихъ выборцѣвъ, тôлькожь не съ справозданьемъ, якъ дръ Вольскій, але съ прошеньемъ, щобы выборцѣ его на сей разъ ôтъ здаваня справы зъ дѣятельности въ радѣ державнôй увôльнили, зъ уваги на его становище президента палаты. Дръ Смолька бажае яко президентъ все стояти понадъ сторонництвами, а колибъ ему прійшлось выступити передъ выборцями съ справозданьемъ и высказати все щиро, по совѣсти, мусѣвôбы немило дôткнути може яке сторонництво або личнôсть, а се не булобъ користнымъ зô взгляду на его особу, именно въ теперѣшнôй политичнôй ситуаціи въ внутри Австріи. Дръ Смолька заявивъ, що коли по уступленю Корониниого обнявъ президентуру въ палатѣ послôвъ, ôтъ першои хвилѣ поставивъ собѣ задачу выровнати

рôжницѣ думокъ въ палатѣ, усмирити страсти, щобы можна дôйти въ згодѣ до спокôйнои працѣ, особливо на поли такъ бажаного всѣми розвою економичного. „Я николи того зъ ока не спустивъ и при справедливости и повнôй безсторонности я таки добивсь хочь того вдоволеня, що при замкненю палаты ôтношеня межи сторонництвами полѣпшилися“.

На внесенье дра Згурского збôръ черезъ повстанье зъ мѣстцъ выразивъ дру Смольцѣ признанье.

Тогды забравъ голосъ дръ Вольскій. На вступѣ своеи промовы згадавъ о важности справоздань посольскихъ передъ выборцями, котрû по его думцѣ суть „условіемъ, щобы системъ репрезентаційный зъ мертвои формы стався дѣйстностію, щобы розбуджувалася опинія публична, а не попадала въ апатію, щобы выборцѣ могли информуватися о току дѣлъ парляментарныхъ, а посолъ щобы черствився и молоднѣвъ въ живôмъ жерелѣ опиніи публичнои, щобы неначе клавъ руку на біюче серце своеи соспôльности и пересвѣдчувавсь, чи и о кôлько ôнъ высказуе и повнить волю своихъ выборцѣвъ.“*)

Приступаючи до самои рѣчи, дръ В. выразно и съ притискомъ заявляе, що ôнъ зъ теперѣшнои политики польскои въ Австріи не вдоволеный. Теперь о Полякахъ австр. богато свѣтъ говоритъ, — они суть и въ радѣ короны и на иншихъ вплывовыхъ становищахъ, — але свѣтъ не може мати для Полякôвъ почести и симпатіи, а дръ В. того власне бажае.

Теперѣшне правительство не хоче идентификоватись съ ніякою партіею парляментарною, хоче поєднаня народностій, — а тымчасомъ на дѣлѣ того поєднаня не видно, сильнѣйша сторона, до котрои належатъ и Поляки, тероризуе до крайности слабшу, не перебираючи въ средствахъ. Дръ В. бажавъ и бажае, щобы Поляки не лучились съ лѣвицею, но не лучились и съ правицею, але щобы заняли посередне становище, въ термиольогіи парляментарнôй зване „лѣвымъ центрумъ“, котрого нема тôлько въ однôмъ австр. парляментѣ, а зъ чого выходитъ велика шкода для обохъ противныхъ партій. Графъ Таффе зъ початку мавъ зъ посередъ давныхъ вѣрноконституційныхъ до 40 послôвъ, котрû его пôдпирали, але пôзнѣйше тіи послы побачивши, що не маютъ на кôмъ опертись, що въ палатѣ поплачуе тôлько безвзглядна скрайнôсть, утонули въ пучинѣ лѣвицѣ, якъ Поляки въ пучинѣ правицѣ. И зъ ôтси пôшло пожалованя достойне ослабленье правительства гр. Таффого, котре, щобы опертись на правици, мусѣло поодинокимъ еи фракціямъ чинити далекосягаючû уступства, такû навѣть, котрû були суперечнû съ програмою правительства. Поляки и Чехи пôдпирали охотно гр. Таффого и въ своихъ домаганяхъ були умѣренû. Але инакше поступала собѣ партія права, а радше фракція тирольска, ультрамонтаньска. Двацять послôвъ тои фракціи, межи котрыми нема и одного Славянина, ôтъ самого початку до нынѣ выступае съ якъ найдивачнѣйшими жаданями, приводитъ правительство до колизій и компромитацій. Фракція тая тероризуе всѣхъ, за що нибудь грозитъ розрывомъ съ правительствомъ и партіею. Такъ въ послѣдныхъ часахъ она загрозила Полякамъ и Чехамъ, що коли не будутъ голосувати за внесеньемъ Линбахера, она буде голосувати противъ гал. трансв. желѣзницѣ, противъ ческому университетови и противъ буджету. Черезъ тое правительство Таффого не може сконсолидоватись на внутрь и мати повагу на внѣ, — а безъ того ніяке правительство довго простояти не може.

Що же дотычитъ „поєднаня народностій“, котре гр. Таффе взявъ за свою паролю, — то централисты маютъ причину взяти тое слово просто за предметъ кпинъ и насмѣшки. Дръ В. не годится съ выреченьемъ дра Смольки, будьтобы „при замкненю палаты ôтношеня межи сторонництвами полѣпшилися“, противно, роздражненье въ палатѣ доведене до крайности, „а кто пробувъ одну годину въ атмосферѣ душнôй, парнôй, повнôй електричности, посередъ зрываючихся нагле вихрôвъ, той съ тревогою спытае, до чого се дôйде, якъ довго буде тревати и на чѣмъ скôнчится.“ Ворогамъ автономіи, централистамъ се вода на ихъ млынъ, они выкликуютъ що разъ бôльшû страсти въ народѣ. А кто тому виненъ? Ультрамонтаньска нѣмецка фракція! Внесенье Лихтенштайна, несправедливе уневажненье горѣшно-австрійскихъ выборôвъ и рôвножь несправедливе признанье важности новыхъ выборôвъ, внесенье Диполи, внесенье Линбахера — все тое етапы до щоразъ бôльшого огорченя и розстрою. Дръ В. каже, що николи не перестане надъ тымъ сожалѣти, що Поляки причинилися до того розстрою пôдпираючи все безъусловно загонистû претенсіи реакційнои ультрамонтаньскои фракціи.

(*Конець буде.*)

*) Той уступъ нарочно приводимъ въ дословнôмъ толкованю, бо, здаесь намъ, ôнъ добре характеризуе значенье стычности посла съ выборцями, на що нашû рускû послы (съ выимкомъ хиба о. Озаркевича) и выборцѣ не кладутъ ніякои ваги.

ДОПИСИ.

Зъ Перемышля. (*Господарство польске на Руси.*)

(**Початокъ дописи сконфискованый.**)

Найлучшій примѣръ того маемъ на комисіи въ Перемышли, на комисіи такожь о. Ильницкого въ Коломыѣ въ дѣлѣ проф. п. Махницкого и т. д. Въ Перемышли всѣ сподѣвалися, що по комисіи заворушенû польскû головы будутъ ôтъ насъ перенесенû въ „благонадежднѣйшû“ стороны, отъ хочьбы до Кентъ; гдекотрû смѣливѣйшû, навѣть зъ Полякôвъ, почали кс. Ленкавскому, директорови женьскои школы и семин. учительскои, желати лучшои и ôтповѣднѣйшои посады (отъ хотьбы и ректора духовного сѣменища во Львовѣ — дуже ôтповѣдно), но надѣя, якъ то звычайно у Русинôвъ буває, насъ завела и вмѣсто добра принесла намъ еще бôльше лиха. По ôтъѣздѣ о. комисаря кр. рады шк. не то, що не полѣпшилося, ба еще съ подвôйною завзятостію почали пп. учительки переслѣдовати рускû дѣвчата, яко денунціянтки. Многû зъ нихъ при кôнци року перестали ходити до школы вслѣдство секатуръ, а зъ тыхъ, що лишилися, многû дôстали злу клясу, лише мабуть длятого, що суть рус. роду, бо не хочемо припустити, щобы рускû дѣвчата гôрше ôтповѣдали въ школѣ ôтъ Польокъ, коли лекціи по домахъ Польки все ôтъ Русинокъ побераютъ. Самъ директоръ кс. Ленкавскій гдекотрû кандидатки сем. учительскои въ непохвальнôмъ свѣтлѣ радѣ шк. краевôй представивъ, а тая взборонила имъ вступити до учит. семинаріи. Кто якъ кто, але такъ важна особа якъ директоръ, а до того еще и священикъ, повиненъ правдою руководитися; тымчасомъ такъ сталося, що ôнъ що иншого до рады шк. кр. написавъ, а цѣлкомъ що иншого отцеви дѣвчины (священикови) говоривъ. Самъ кс. директоръ може не бувôы ôтважився до такого нерозважного кроку, колибъ не его злû духи, знанû зъ мин. року учительки К(азимира) и Д(омбровска). — Они то директора такъ опановали, що ôнъ хотячи нехотячи все и всюда ихъ неправдивымъ наговорамъ дае вѣру. Такій директоръ, по моѣй гадцѣ, повиненъ, або ніякимъ духамъ такъ легко не вѣрити, або совсѣмъ усунутися; найлучше однакожь булобы, щобы рада шк. кр. Перемышль ôтъ тыхъ духôвъ разъ увôльнила, бо ихъ нетактовнôсть не мае границѣ, а що зъ того всего хаосу выплывае, легко догадатися. Тѣло учительске, видячи таку податливôсть кс. директора „панямъ“ учительками, хоче у нихъ собѣ тоже zaskarbić względy, а тую цѣль найскорше може осягнути, если лишь не буде причинятися до „rozdwojenia i różnicy między obu obrządkami“. Въ своѣй благороднôй ревности звернуло тѣло уч. свою неласку на тыхъ Русинокъ, котрû щоденно ходятъ до церкви, а не до латиньскои каплицѣ. И такъ повертаючихъ учениць зъ церкви не впускано до клясъ, но силомôць посылано до каплицѣ, где, мимоходомъ сказавши, богослуженя, отъ якъ и сего року majowe nabożeństwo, ажь до $^1/_2$9 перетягаются на шкоду науцѣ школьнôй. Рускû дѣвчата зъ боязни передъ секатурами мусятъ повинуватися. Лучалося часомъ и таке, що учительки не чатовали по коритаряхъ на „ruskie stadko“, то за тое при читаню катальогу кождôй Русинцѣ ставили пытанье: „A czy byłaś w kościele?“ Наколи дѣвчина ôтповѣла, що не була (бо була въ церквѣ), заразъ дôставала „kréskę“. Така „kréska“, се зла нота въ обычаяхъ. Такъ отже руска дѣвчина, идучи до церкви, не тôлько наражала себе на всякû переслѣдованя зъ стороны учительокъ, но и на всякû можливû насмѣшки зô стороны Польокъ-колежанокъ. „Widzisz, gdybyś nie była szwargotała cały rok po rusku, i nie chodziła do tej ruskiej bożnicy, nie byłabyś złej klasy dostała“, такими словами втѣшало польске „pachole“ свою товаришку-Русинку! Наводимъ тіи слова безъ найменшого коментаря дословно, щобы цѣлый свѣтъ знавъ, чого могутъ выучитися дѣти пôдъ руководствомъ загорѣлыхъ польскихъ головъ. Не потребуемо додавати, що таке польске дѣвча не вынесло тои злобы зъ свого дому, але навчилося того въ школѣ. Есть фактомъ, що самû „światłodawczynie“ таки просто въ клясахъ высмѣваютъ рускій языкъ. Що се не выдумка, то всѣ учениці зъ VI кл. минув. року можутъ ствердити. Разъ якось зôйшлися до тои клясы „światłodawczynie“ на „poufną pogadankę“ до своеи товаришки Г(анулѣ). Такъ „учительки“ якъ и учениці нужь „w poufną pogadankę“ — а рускû дѣвчата почали по руски шептати. Быстре ушко учительки (здаеся Домбровскои) дочуло тую „mongolsko-tatarską mowę“ и далѣй до господарки клясы выѣздити съ докоромъ: U ciebie już po ruskuszwargocą?“ Учителька засоромившись ôтъ докору, а може и побоюючись, щобы на ню не донесли, сейчасъ выдала наказъ, що: „tu nie wolno gadać po rusku“. Учениці-Польки все тое добре чули и всѣ на слово „szwargocą“ выбухнули смѣхомъ и ôтъ того часу „za panią matką“ послугуются тымъ словомъ на докôръ своимъ товаришкамъ-Русинкамъ.

Но не досыть на тôмъ, польска злоба въ школѣ женьскôй не мае границь ни кôнця. По препорученю тутешного ординаріята впроваджено минувшихъ лѣтъ звычай, що дѣвчата-Русинки при спріяючôй погодѣ ходили до церкви на службу Божу. Той звычай сего року почавъ практиковатися. Но понеже загорѣлцямъ польскимъ навѣть церковь солію въ оцѣ, тожь довѣдавшись о тôмъ, учительки выступили на катедры въ школѣ женьскôй и кожда задиктовала: „Tam ma cie chodzić na nabożeństwo, gdzie ja jestem!“ (розумѣеся, що до „ruskiej bożnicy“ не пôйде учителька, лише до лат. каплицѣ). Учительки хотѣли тымъ чиномъ заказати рускимъ дѣвчатамъ посѣщати церковь. Но о. катехитъ не перестававъ и дальше для рускихъ дѣтій ôтправляти службу Божу по старому звычаю, ажь ось нагло приходитъ зъ рады шк. кр. слѣдуюче рѣшенье:

L. 4388. Odnośnie do sprawozdania z dnia 20 kwietnia b. r. do l. 47 zawiadamia się c. k. Dyrekcyą, iż Rada szkolna krajowa nie przychyliła się z powodów w sprawozdaniu tem przytoczonych, a przedewszystkiem dla zbyt wielkiej odległości zakładu tamtejszego od cerkwi, do żądania katechety obrz. gr. kat., ks. Z. Podlaszeckiego, ażeby uczennice obrz. tego, tak seminaryum nauczycielskiego jak i szkoły ludowej „PP. Benedyktynek“ uczęszczały wspólnie i w porządku szkolnym także i w dnie powszedne na nabożeństwo do tamtejszej cerkwi. Pod tym względem należy w przyszłości, aż do dalszego rozporządzenia zachować zwyczaj dotychczasowy, lecz nie należy również przynaglać tych uczennic, ażeby uczęszczały do kościoła łacińskiego.

Przy tem nadmienia się, iż tamtejszy konsystorz biskupi obrz. gr. kat. nie przedłożył w tym względzie żadnego przedstawienia, ani też wniosku.

We Lwowie 8 maja 1881.

W zastępstwie *Loebl* m. p.

Повысше розпорядженье оголосили дня 3 червця господарѣ по своихъ клясахъ — но якъ? Ото, kurz und bündig: „Uczennicom obrz. gr. kat. nakazała Rada szk. kraj. obowiązkowo codziennie chodzić do kościoła“! Такъ-то кôлькома перекручеными словами збуло тутешне тѣло учительске розпорядженье высшои власти; о кôнцевôмъ уступѣ розпорядженя, где говорится, що не вôльно Русинокъ силувати ходити до костела, никто зъ учителѣвъ и словомъ не писнувъ. А навѣть знаный Вп. Читат. „Дѣла“ зъ мин. року славный рускій языкословъ п. Козловскій, учитель руск. языка, допустився того самого грѣха противъ свого обряду, оголосивши наведене розпорядженье въ такôмже „streszczeniu“ на 3 роцѣ учит. семинаріи. Приглянувшися близше самому розпорядженю кр. рады шк., знаходимъ въ нѣмъ дивный уступъ, где кажеся, що „Rada szk. kraj. nie przychyliła się... do żądania katechety“. Намъ звѣстно, що о. катихитъ щось подôбного ôтъ рады шк. не мôгъ жадати; ôнъ же о тôмъ знае, що ôтправа службы Божои не входитъ въ компетенцію Рады шк., але въ компетенцію Ординаріята, котрый самъ наказавъ законоучителямъ ôтправу богослуженя для дѣвчатъ. Еще дивнѣйшû мусѣли бути „powody“, наведенû п. директоромъ въ справозданю до рады шк., скоро она поспѣшилася заказати рускимъ дѣвчатамъ ходити до церкви; — мусѣли бути тû самû поводы, якû голосили учительки зъ катедръ, будьтобы дѣвчата могли въ церквѣ здеморализоватися, — що есть совсѣмъ безпôдставне. Тажь въ церквѣ никто не засѣвае такъ само якъ и въ костелѣ неморальности межи дѣтьми, хотяй и жадна зъ професорокъ не ласкава тамъ заглянути; ба що, за церквою промовляе бôльше вже и тое, що ту учениці не приглядаются безтактовному поступованю пп. учительокъ. Мы мали случайнôсть придивитися однôй учительцѣ на похоронѣ еписк. Гиршлера, котра черезъ цѣлу суму, въ притомности своихъ дѣвчатъ, до всѣхъ 3 лат. сотрудникôвъ кождого разу, коли тіи попередъ ню мусѣли переходити, щось имъ до уха шептала, такъ що самû лат. священики поглядаючи одинъ на другого, двозначными усмѣхами оцѣняли еи высоку моральнôсть. Въ церквѣ хотяй и професорокъ не ма, за тое есть ажь 5 катехитôвъ, зъ котрыхъ якъ не одинъ, то другій зоркимъ окомъ слѣдитъ за молодежію. Звычайно о. катехитъ сем. учит. читае службу Божу при бочнôмъ ôлтари для дѣвчатъ, а катехитъ гимназіи стоитъ у входа церкви и вадзирае, щобы котрыйсь зъ гимназіястôвъ не пôйшовъ за баріеру бочнои навы церквы, где власне для дѣвчатъ читаесь служба Божа. Коли же ученики посходятся, тогды гимн. катехитъ починае читати службу при великôмъ ôлтари, дѣвчата же бочными дверми выходятъ зъ церкви, такъ що и о найменшôй стычности съ молодѣжію гимн. мовы бути не може. Впрочѣмъ и зъ взглядôвъ санитарныхъ дѣвчата радше идутъ до церкви, якъ до лат. каплицѣ, бо въ каплици майже цѣле богослуженье мусятъ клячѣти, пр. на „majowem nabożeństwie“, где починаеся тое кляченье ôтъ 7 а треває ажь до $^1/_2$9 годины. Чули мы що ôтъ такихъ „колѣноприклонныхъ ćwiczeń duchownych“ увôльненû лише тû учениці, котрû съ собою зъ дому приносятъ свѣчки; такû свѣщеносницѣ могутъ умоляти для себе ласки Божои стоячи, прочû всѣ мусятъ клячѣти. Такъ прикра мольба много шкодитъ молодому организмови, а навѣть лѣкарѣ (якъ пр. п. К.) заказали гдекотрымъ дѣвчатамъ ходити на такъ довге кляченье. Будь що будь, нынѣ мы дочекалися вже того, що намъ вже навѣть не вôльно въ своѣй церквѣ Богу молитись. Зъ того видно, що наша церковь нашимъ братямъ дуже солію въ оцѣ, тожь съ радостію витаемъ першу нашу „Бурсу дѣвочу“ въ Перемышли. Кому лише добро народа и церкви на серцю лежитъ, нехай споможе тую многоважну институцію, и то чимъ скорше, — бо непріятель не спитъ. Вкладка 3 зр. не такъ велика, а користь для нашого народа не обчислена. Видимо, якъ нашû дѣвчата на всякôмъ мѣстци переслѣдуютъ — тожь отвореня Бурсы дѣвочои всѣ ожидаемъ съ нетерпеливостію.

Повертаючи еще до высше наведеного розпорядженя кр. Рады школьнои,

мусимъ высказати наше здивованье, для чого въ такъ пекучôй справѣ, где всѣ званй, а бôльше еще незванй судіи голосъ забираютъ, нашъ свѣтл. Ординаріятъ на все мовчитъ и свого права не боронитъ? Належалобы, щобы Ординаріятъ зажадавъ ôтъ Дирекціи предложити такожь для себе „sprawozdanie“, и довѣдатися подрôбно о поводахъ сего такъ некористного рѣшеня рады шк. кр. Такожь на щось предсѣ засѣдае въ кр. радѣ шк. заступникъ ординаріятскій митроп.? Чи може перемыскій Ординаріятъ выключеный зъ того „милостивого покровительства“?

(Конець дописи рôвножь сконфискованый.)

Зъ Микулинець 21 (8) червня 1881. (*Краеве товариство рыбацке въ Краковѣ.*) Товариство тое завязане дня 24 серпня 1879 р. числитъ до нынѣ близько 500 членôвъ и складаеся зъ товариства центрального надъ Вислою въ Краковѣ и 16 ôтдѣлôвъ надъ важнѣйшими рѣками повздовжь Галичины.

Товариство взяло собѣ за головну цѣль зарыбнювати воды въ користь публичну, отже сѣяти безъ боязливои думки о тое, кто овочѣ збирати буде; при тôмъ увзглядняе дорѣча въ ихъ цѣлости, а не въ границяхъ политичныхъ, котрыхъ рыбы не знаютъ.

Поле до працѣ мае товариство велике и вдячне, якъ мало котре инше, бо воды Галичины сягаютъ моря Чорного и Балтицкого, и спріяютъ вспôльнôй праци съ товариствами рыбарскими въ краяхъ повздовжь балтицкои Вислы и чорноморского Днѣстра, Прута и Стыра. Вандруючй рыбы, якъ лососѣ, котрй на терло ажь до гôрного бѣгу водъ нашихъ тягнутъ, могутъ дуже успѣшно бути розмножуванй и черезъ тое роблятъ залежными ôтъ насъ краѣ надъ середнымъ и долѣшнымъ бѣгомъ тыхъ рѣкъ положенй; и противно, рыбы тримаючйся до теперь переважно долѣшного бѣгу тыхъ рѣкъ, роблятъ насъ залежными ôтъ нихъ; и той то власне станъ спонукавъ нѣмецке товариство рыбарске въ Берлинѣ, гойно вспомагати наше товариство въ Краковѣ. Въ кôнци рôжнй воды нашй маютъ гдекотрй цѣннй рыбы собѣ властивй, якъ н. пр. Висла свого лосося, угра и осетра; Днѣстеръ чечугу, вырозуба и судака; Прутъ головатицю; а рыбы тіи для вспôльного пожитку можна пересѣдлювати зъ ихъ водъ родинныхъ до покревныхъ або навѣть чужй рыбы, якъ: лосося калифорнѣйского (Salmo Quinat.), троць (Salmo trussa), лососьо-петруга (Salmo lacustris), якъ съ знаменитымъ успѣхомъ того доводитъ вылягарня рыбъ Арт. гр. Потоцкого въ Дубѣ.

Свѣдоме своеи цѣли товариство не радило довго, але завязавшися, приступило ôтъ разу до працѣ, на яку его въ першôй порѣ було стати. До нынѣ пересѣдлило угра, лосося балтицкого и калифорнійского до водъ Галичины, котрыхъ то цѣнныхъ рыбъ передъ тымъ не було, и тымъ дало прикладъ, що кто хоче зъ воды збирати, той муситъ еи такожь давати, подôбно, якъ рôльникъ засѣвае рôлю, або лѣсникъ засаджуе лѣсы. Товариство стараеся пôзнати природу водъ въ Галичинѣ, щобы моглося охоронити ôтъ ошибокъ въ своѣй роботѣ, або въ порадѣ тымъ, котрй ôтъ него рады пытаютъ. Працѣ науковй практичнй въ тôмъ направленю оголосили: дръ М. Новицкій, проф. М. Ломницкій, М. Вержбовскій, А. Байль; Ант. Барта и др.

Пожиточна праця товариства мала еще боротись съ недостачію фондôвъ, а що бôльше съ рыболовствомъ варварскимъ на плывучихъ водахъ и съ недостачію гôдной рыбацкои уставы; але тое зло, дасть Богъ, мине незадовго, якъ минуло въ иншихъ краяхъ, а засѣвъ товариства выдасть хорошй жнива.

Часто можна чути голоси, що безъ уставы такои не можна ничого для товариства дѣлати, однакожь звертаемъ увагу и на тое, що и для уставы муситъ бути грунтъ приспособленый, щобы управненй до рыболовства поняли еи яко пожиточну для себе и щобы еи шановали, а о тое власне товариство стараеся. А впрочѣмъ по що придалабыся устава, колибы вже рыбъ не було?

Ант. Барта, учитель.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Делегаціи австрійско-угорскй*) маются зôбрати заразъ по уконституованю сойму угорского и по дебатѣ надъ адресомъ; то наступитъ имовѣрно межи 15 а 20 жовтнемъ. На сей разъ нарады делегацій будутъ ôтбуватися въ Вѣдни, бо минувшій разъ ôтбувались въ Пештѣ. Сесія делегатôвъ, якъ доносять дневники, не буде тревати довго.

(*Рада державна*) мае розпочати такожь нову сесію въ половинѣ жовтня, рôвночасно съ делегаціями.

(*Министеръ торговлѣ*) бар. Пино выѣхавъ на инспекцію будовы желѣзницѣ арльбергскои до Форарльберга. Его заступае мин. Земялковскій.

(*Въ Празѣ*) ведесь теперь дуже завзята агитація передъ выборами до праскои комнаты торговельнои. Борба иде межи двома сторонами ческою и нѣмецкою. Однакожь побѣда буде по тôй сторонѣ, по котрôй станутъ жиды. (Звѣстно, що у насъ во Львовѣ борба при выборахъ до комнаты торговельнои ведесь межи Поляками а Жидами и Жиды берутъ верхъ и выбираютъ своихъ.) Комитетъ ческій въ Празѣ выдавъ до Жидôвъ ôтозву, завзываючи ихъ до сполученя съ Чехами, бо они въ ческôй земли жіютъ, повиннй отже вже изъ самои вдячности попирати интересы того народа. Нѣмецкй централисты и ихъ органы толкуютъ тую ôтозву яко грозьбу жидамъ ческимъ и взываютъ ихъ, щобы не давалися терроризувати. До централистичныхъ газетъ посывались кореспонденціи зъ Чехъ, що по мѣстахъ проявляются антижидôвскй розрухи, що Чехи пôдкидаютъ бомбы пôдъ жидôвскй конторы и т. д. Розумѣесь, що така тактика военна централистôвъ на нищо имъ не придастся, а еще хиба имъ самымъ выйде на шкоду, бо жиды можутъ справдѣ налякатись Чехôвъ, якъ прим. жиды галицкй по розрухахъ на Украинѣ налякались погрозъ „Gazet-ы Narodow.“ и при послѣднôмъ выборѣ во Львовѣ зъ страху загубили свого кандидата, п. Бодыньского, а гдеякй навѣть голосували на свого тяжкого ворога, п. Меруновича.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Пôсля донесень до Presse въ Петербурзѣ ôткрыто зновъ мину динамитову пôдъ мурованымъ мостомъ на Гороховôй. Въ пуделку зъ грубои бляхи мѣстилось 3 — 4 фунты динамиту. Дроты проводовй до запаленя мины були въ ладѣ.

Процесъ звѣстного нигилиста Тригонѣ або Мильорда не ôтбудесь въ липни, але ажь въ вересню. Новй арештованя даютъ що разъ бôльше матеріялу до слѣдства. Показалося, що Кибальчичь взявъ на себе всю вину офицера Суханова. Рôвножь выявилося, що зôзнанье Желябова, будьтобы тôлько чотыри люде чекали съ бомбами на царя, було не правдиве и мало тôлько на цѣли впровадити въ ошибку судію слѣдчого; показалось, що на улицяхъ, куда 13 марта мавъ проѣздити царь, стояло 11 чи 12 людій съ бомбами.

Румунія. Въ новôмъ королевствѣ прійшло до министеріяльнои кризы; кабинетъ Димитрія Братіяно подався до димисіи и тую ôтъ короля одержавъ. Дим. Братіяно бувъ тôлько два мѣсяцѣ президентомъ министрôвъ. Президентомъ нового кабинету зôставъ Іоанъ Братіяно, братъ Димитрія. Причину до упадку кабинету дали по перше интерпеляціи въ сенатѣ и палатѣ послôвъ въ справѣ Дунайскôй, а по друге вотумъ недовѣрія, дане сенатомъ министрови вôйны Сляницеано за неправильности при лицитаціяхъ потребъ для арміи. Рôвножь задля незгоды съ палатою мусѣли подаватись до димисіи министры финансôвъ Стурдза и дѣлъ ввутрѣшныхъ Статеску. Кромѣ того бôльшôсть палаты рѣшила не попирати кабинетъ.

При случаю мусимъ розказати о пытаню Дунайскôмъ, о котрôмъ неразъ у насъ згадуесь, а котре для Австріи мае дуже велике значенье. Пôсля 55 статіи берлиньского трактату, державы европ. дôстали не тôлько обширнй права контролѣ и надзору надъ частію Дунаю межи Галацомъ а моремъ, але еще повиннй при помочи делегатôвъ прибережныхъ державъ уложити регуляминъ для судоходства и уставу о рѣчнôй полиціи для части Дунаю межи Галацомъ а Желѣзными Воротами. Часть Дунаю ôтъ моря до Галаца уважаесь неутральною и тутъ межинародна комисія компетентна; але ôтъ Галаца до Желѣзныхъ Ворôтъ часть Дунаю належитъ тымъ державамъ, котрыхъ она границю — и длятого державы постановили, щобы въ комисіи для тои части Дунаю були делегаты и тыхъ державъ, яко безпосередно интересованыхъ. Але той проектъ доси не мôгъ бути введеный въ дѣло зъ причины незгоды межи Австріею и прибережными державами. Конференція берл. не могла въ пытаню Дунайскôмъ Австрію совсѣмъ усунути зъ комисіи мѣшанои зъ тои причины, що еи краѣ ôтъ Галаца до Жел. Ворôтъ не прилягаютъ до Дунаю. Алежь Дунай мае жизненный интересъ для Австро-Угорщины яко путь до Чорного Моря. Може бути, що прибережнй державы булибы и пристали на просте допущенье Австріи до мѣшанои комисіи, але бо вѣденьскій кабинетъ зажадавъ, щобы Австрія въ случаю рôвности голосôвъ мала въ мѣшанôй комисіи голосъ рѣшаючій; — противъ того прибережнй державы рѣшучо запротестували. Державы, щобы спôръ полагодити, предкладали дати Австріи голосъ рѣшаючій тôлько въ пытаняхъ администраційныхъ, въ пытаняхъ же принципіяльныхъ передати рѣшенье европейскôй комисіи. Але и того предложеня не принято. Найсильнѣйшого однакожь противника встрѣтила Австрія въ Румуніи. Въ Букарештѣ ôтбулися недавно митинги скликанй нарочно для протесту противъ претенсій Австріи. „Не будемъ мы мѣняти турецкого васальства на австро-угорске!“ — говорили бесѣдники; по ихъ думцѣ допустити Австрію до рѣшаючого голосу въ комисіи, значилобы ôтдати низшу течію Дунаю пôдъ владѣнье Австріи. Зъ митингôвъ було дунайске пытанье перенесене и въ палату послôвъ и въ сенатъ и на дотычнй интерпеляціи ôтповѣдали министры, що совсѣмъ не думаютъ жертвовати интересôвъ Румуніи въ користь Австріи. И нове министерство не буде могло заняти иншого становища въ справѣ дунайскôй якъ давнѣйше.

Франція. Министеръ дѣлъ внѣшныхъ, Бартелеми Ст. Илеръ выдавъ дня 20 с. м. окружне письмо до заграничныхъ посольствъ французскихъ, въ котрôмъ выясняе политику заграничну Франціи зъ рокôвъ 1880 и 1881. Якъ звѣстно, въ тыхъ рокахъ були на порядку три справы межинародного европейского значеня, а именно: справа чорногорско-турецка, греческо-турецка и тунiска. Министеръ на вступѣ окружника пôдноситъ съ вдоволеньемъ той фактъ, що всѣ три справы сегодня вже залагодженй — двѣ першй: чорногорска и турецка мирнымъ способомъ. Въ справѣ чорногорскôй правительство французске поступало дуже оглядно; тую оглядность зъ початку другй державы критиковали, але ôттакъ и самй пôшли путемъ Франціи. Франціи треба приписати, що демонстрація фльотъ не выйшла поза границѣ свого призначеня. Въ справѣ греческôй Франція не хотѣла выпиратися щирои симпатіи для Грекôвъ, — але булобы зновъ ошибкою политичною, колибъ Франція була ôтлучилась ôтъ державъ и заняла окреме становище. Справа греческа рôвно, якъ всѣ дôткненй трактатомъ берлиньскимъ повинна була остати справою европейскою. Державамъ тяжко приходилось переконати Грекôвъ, що ухвалы конференціи берлиньскои, дотычачй греческо-турецкои линіи граничнои, не можутъ бути переведенй въ житье навѣть колибъ Греція ужила и оружнои силы, якъ власне намѣряла. Судови полюбовному зъ репрезентантôвъ державъ удалось переконати о тôмъ греческе правительство и конвенція зъ 24 мая, признаюча Греціи Тессалію, закôнчила всѣ такъ довгй споры. — Въ дражливôй справѣ Тунискôй — каже министеръ въ окружнику — Европа признала справедливôсть французскому поступкови, бо она поняла, що Франція зô взгляду на Альгиръ мусѣла такъ поступити. Въ Тунисѣ Франція установила свого регента, але никто не мае причины тымъ непокоитись. Франція хоче тôлько, щобы въ Тунисѣ забезпечити собѣ прихильну сусѣдску державу и розвôй еи въ дусѣ цивилизаційнôмъ. Франція не бажала здобычи ани прилученя Тунису, — колибы була того хотѣла, то вже давно могла тое учинити. Длятого чинъ Франціи не може въ никôмъ взбудити якои тамъ зависти або недовѣрія. — Одинокою провôдною думкою политичною въ всѣхъ трехъ справахъ було удержанье мира. Франція заявляе, що въ всѣхъ межинародныхъ справахъ, въ котрыхъ розумне представленье може мати якій успѣхъ, все волитъ мирну дорогу, якъ силу оружія. Вôйна, хочбы и найсправедливѣйша, есть все остаточнымъ средствомъ, до котрого мужѣ стану можутъ ôткликатись въ безвыходнôй, крайнôй вже потребѣ. Франція въ 7 лѣтъ по своѣй неудачи военнôй удалася на конгресъ въ Берлинѣ и приступила до концерту европейского. Ôтъ того часу въ всѣхъ дѣлахъ политичныхъ брала участь и все була за удержаньемъ мира. Франціи то богато завдячити належитъ, що демонструюча фльота зъ Адріятику не посунулась къ Дарданелямъ и що справа греческа дôйшла до щасливои розвязки безъ проливу крови.

Въ Марсиліи привернено вже спокôй. Власти мѣстцевй съ помочію войска запобѣгли грôзнѣйшимъ сценамъ и бôльшому проливови крови. Въ Марсиліи знаходится до 50.000 Италіянôвъ по найбôльшôй части робôтникôвъ. Министеръ Бартелеми Ст. Илеръ завѣривъ италійского амбасадора, що правительство бажаючи добрыхъ ôтношень съ Италіею, не допуститъ покривдженя Италіянôвъ въ Марсиліи.

Италія. Выпадки въ Марсиліи дуже роздразнили жителѣвъ италійскихъ мѣстъ. Якъ доносятъ телеграмы, жителѣ Риму, Турину, Неаполя и Генуи намѣряли зробити демонстрацію противъ репрезентантôвъ французскихъ, але власти тыхъ мѣстъ енергично тому запобѣгли и не дôйшло нигде до оскорбы французкои амбасады и конзуляту. Въ Туринѣ войска не допустили товпы передъ мешканье конзуля французского, и на вôзванье властій остаточно розôйшлась она, подôбно сталось въ Неаполю и Генуи. Въ палатѣ послôвъ Депретисъ на интерпеляцію въ тôмъ дѣлѣ ôтповѣвъ, що демонстраціямъ противъ Франціи правительство перешкодило въ способъ правный. Министерство поручило префектамъ мѣстъ и на дальше не допускати до демонстрацій, котрй моглибы нарушити пріязнй ôтношеня Италіи съ Франціею, а правительство буде дуже строге для кождого, кто нарушитъ публичный спокôй. Консуль французскій въ Неаполи написавъ листъ до префекта мѣста, дякуючи ему за перешкодженье демонстраціи и непорядкамъ, котрй моглибы були оскорбити конзулятъ.

НОВИНКИ.

— **Редакція „Дѣла“** удалась недавно письменно до „Главного Управленія по дѣламъ печати“ въ Петербурзѣ о дозволенье, **щобы „Дѣло“ могло ити почтою до Россіи.** Сими днями одержала Редакція слѣдуючу ôтповѣдь ôтъ Спетб. Почтъ-Директора: „На просьбу зъ 12 мин. Мая, подану въ Главне упр. по дѣламъ печати, Спб. Почтъ-Директоръ мае честь увѣдомити редактора газеты „Дѣло“ п. Барвѣньского, що редагована имъ часопись ôтъ будущого 1882 р. буде включена въ списъ заграничныхъ газетъ, управненыхъ ити почтою въ границѣ Россіи“.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Липинки въ пов. горлицкôмъ 100 зр. запомоги на докôнченье будовы школы.

— **Впреос. митрополитъ Сембратовичь,** якъ телеграфуютъ зъ Риму, буде напевно именованый кардиналомъ; се мае бути вже рѣчію рѣшеною.

— Поминальне богослуженье за уп. душѣ незаб. пам. **Митр. Григ. Яхимовича** ôтбудеся вже въ слѣдуючу середу. Литургію ôтслужитъ Впр. о. оф. Малиновскій при участи хору пп. питомцѣвъ. Проповѣдати буде Пр. о. В. Лопатыньскій зъ Роздолу.

— Дня 26 с. м. переѣзжали окремымъ поѣздомъ черезъ Вѣдень **пôвнôчно-славяньскй подорожники до Риму** въ числѣ 689 лицъ. Въ Тріестѣ мали злучитись съ полуденными Славянами. Поляки выступлятъ въ Римѣ въ народныхъ строяхъ. Депутацію представитъ Папѣ кард. Ледоховскій а промову до Папы въ имени Славянъ буде мавъ або кн. Адамъ Сапега або кн. Романъ Чарторыйскій.

— Въ Вѣдни дня 26 о 11 год. рано мали **слав. подорожники до Риму авдієнцію у нунція Ванутелли.** Кс. Стояловскій промовлявъ перше въ имени Полякôвъ, а по нѣмъ Є. Впр. Митр. Сембратовичь въ имени Русинôвъ.

— **Порядокъ проповѣдій въ Римѣ,** якй ôтбудутся въ першихъ трехъ дняхъ пôдчасъ торжества св. Кирила и Методія въ базилицѣ св. Клементія, где лежатъ мощѣ св. Кирила, буде такій: перша проповѣдь буде руска, котру выголоситъ дня 3 л. липця заразъ по понтификальнôмъ богослуженю зъ рана Впреосв. митрополитъ Сембратовичь; по полудни тогожь для передъ вечернію буде проповѣдавъ по польски о. Петръ Семененко, генералъ Змартвыхстанцѣвъ; на другій день будутъ проповѣдати по чески епископъ Менани зъ Метельополисъ и пралатъ Штульцъ; дня 5 л. липця буде проповѣдь хорватска, котру выголоситъ епископъ Штросмаеръ; въ кôнци о. Schiaffino выголоситъ проповѣдь до италійски.

— **Торжество Божого Тѣла** по обряду гр. кат. обходилося въ недѣлю во Львовѣ. Походъ зъ Волоскои церкви до ринку провадивъ Впр. офиц. Малиновскій. Хоръ рус. дух. семинаріи и сенатъ университетскій ступали попередъ балдахина а за балдахиномъ маршалокъ дръ Зыбликевичь съ двома членами выдѣлу кр. и кôлька высшихъ ц. к. урядникôвъ. Ани намѣстника ани президента мѣста не було. Торжеству асистовала компанія п. Парма.

— **Испытъ зрѣлости** въ ц. к. львôвскôй гимназіи академичнôй ôтбувся пôдъ проводомъ Вп. пана инспектора Солтыкевича въ дняхъ ôтъ 20 — 24. червня с. р. До испыту сего зголосилося 32 абитурієнтôвъ; зъ тыхъ получивъ 1. Зарицкій Денисъ, свѣдоцтво зрѣлости съ ôтзначеньемъ. Зрѣлыми узнанй: 1.) Фолисъ Іосифъ 2) Лысякъ Александеръ 3) Онышкевичь Стефанъ 4) Ковальскій Антôнъ 5) Кульчицкій Володимиръ 6) Куровець Иванъ 7) Краснопера Якôвъ 8) Наумовичь Володимиръ 9) Очабрукъ Алексей 10) Винницкій Корнило 11) Яцыкъ Иванъ 12) Сапрунъ Михайло 13) Качмарскій Остапъ 14) Гриневецкій Иванъ 15) Гумецкій Юліянъ 16) Глѣбовицкій Василь 17) Коцовскій Теофиль 18) Тарнав-

скій Филемонъ 19) Винницкій Юліянъ 20) Маковый Илія 21) Черепашиньскій Евзевій (екстернистъ) 22) Витошиньскій Модестъ (екстернистъ); 4. позволено поправляти по феріяхъ зъ одного предмету, 4. репробовано на пôвроку а 1. на одинъ рôкъ.

— Дня 27 червня с. р. ôтбувся въ сали Народного Дому **испытъ учениць зъ школы спѣву п. Маріи Правнъ.** Програма и испыту була дуже богата. Зъ Русинокъ пописувались на испытѣ дѣвицѣ: Заревичь, Павликôвъ, Кочиндикъ и панѣ: Гавришкевичь и Ганинчакъ. Дивує насъ дуже и сожалѣємъ надъ тымъ, що въ програмѣ межи 38 песами не було ни одной рускои, хотяй рускѝ пѣсни пречуднѝ и спѣваются на концертахъ тов. музичного, спѣваются на концертахъ и во Вѣдни. Дивує насъ тоє тымъ бôльше, що сама п. Правнъ спѣвала вже много разôвъ нашѝ пѣсни на всякихъ рускихъ музикальныхъ вечерахъ и що має въ своѣй школѣ ученицѣ Русинки.

— **Въ Тернополи** засудивъ дня 8 (20) с. м. трибуналъ на пôдставѣ вердикту судіѣвъ присяжныхъ арендаря Берля Волькенберга зъ Кошлякъ за участь въ нападѣ розбôйницкôмъ дня 4 л. грудня м. р. на властителя дôбръ М. Черняковского въ Лисичницахъ на 15 лѣтъ тяжкои вязницѣ съ двократнымъ постомъ кождого мѣсяця и замкненьемъ въ ôтдѣльнôй темници кождого 4 л. грудня въ роцѣ.

— **Руска анкета школьна,** выбрана народнымъ вѣчемъ дня 18 (30) листопада м. р., удалась сими днями до намѣстництва, щобы позволило основати Русинамъ руске педагогичне товариство на пôдставѣ предложеныхъ статутôвъ. Яко основателѣ того товариства пôдписались члены школьнои анкеты, а именно сов. Яновскій, дръ О. Огоновскій, дръ Костекъ, дръ Сушкевичь, крыл. Бачиньскій, крыл. Вѣличко, проф. Партыцкій и другѝ. Съ нетерпеливостію выжидаємъ затвердженя руского товариства педагогичного, бо що зъ него може выйти велика користь для галицко-руского школьництва — о тôмъ у насъ еще минувшого року въ „Гадкахъ Подолянина" було ясно и основно выказано.

— **О. Клементій Сальвицкій,** капелянъ въ Малковичахъ дек. перемыского, упокоився дня 8 (20) с. м. въ 66-ôмъ роцѣ житя, а въ 37-ôмъ священьстаа. Вѣчна єму память!

— **Руско-народный театръ** пôдъ дирекціею п. Ом. Бачиньского переѣздитъ дня 29 н. с. червця зъ Зарваницѣ до **Улашковець** на 6 представлень. Ôттакъ вертає назадъ до Зарваницѣ на двѣ недѣлѣ и дня 10 л. липня зачне зновъ гостиннѝ представленя въ Зарваници.

— **Руске драматичне товариство** пôдъ дирекціею п-ѣ Т. Романовичь переѣздитъ сими днями зъ Сколѣго до Рогатына.

— **Рускій аматорскій театръ въ Коломыѣ** дає въ недѣлю дня 3 л. липця представленье, а именно комедію въ 2 актахъ М. Балуцкого *„Ловы на мужа"* и водевиль въ 1 актѣ Ив. Котляревского *„Москаль Чарôвникъ"*.

— **На двѣ стипендіи бл. п. Павла Черлюнчакевича,** по 50 зр. рôчно, розписує Совѣтъ инст. „Народный Дôмъ" конкурсъ съ речинцемъ до 2 л. липця с. р. Стипендіи тѝ призначенѝ въ першôмъ рядѣ для своякôвъ покôйного, ôттакъ и для другихъ бѣдныхъ рускихъ молодцѣвъ, котрѝ ходятъ до гимназіи або школы реальнои.

— **Пос. Гавзнеръ** стававъ съ справозданьемъ передъ выборцями въ Стрыю дня 27 с. м.

— **Въ Сучавѣ** будутъ ôтъ нового року шк. въ двохъ найнизшихъ клясахъ заведенѝ паралельки съ румуньскимъ языкомъ выкладовымъ. О рускихъ же паралелькахъ ани слыху, хочь руского народа на Буковинѣ бôльше, якъ румуньского. Не диво, Русины буковиньскѝ не здобулися доси еще ани разу на выбôръ бодай одного свого представителя въ радѣ державнôй, котрый бы пôднѣсъ потребы руского народа въ Буковинѣ.

— **Ректоромъ львôвского университету** на слѣдуючій рôкъ школьный выбраный зôставъ дръ Леонардъ Пентакъ, професоръ права римского; проректоромъ оставъ дръ Клементій Сарницкій, професоръ теольогіи и дотеперѣшный ректоръ.

— **Великій збôръ робôтникôвъ львôвскихъ** ôтбувся сеи недѣлѣ во Львовѣ. Участникôвъ було до 700. Зъ всѣхъ промовъ робôтникôвъ и ремѣсникôвъ пробивались намаганя бôльше або менше соціялистичнѝ. Одинъ бесѣдникъ поставивъ внесенье, щобы въ Галичинѣ уорганизовати окрему партію робôтничу (соціяльно-демократичну) съ програмою жадаючою пôдъ взглядомъ политичнымъ загальныхъ и безпосередныхъ выборôвъ (кождый обыватель ôтъ 20 р. житя має право голосу), постепенно знести армію сталу и заступити єи загальнымъ уоруженьемъ; свободы слова, друку и товариствъ; знесеня стемпля газетного и заказу кольпортажи книжокъ; знесеня льотеріи; безплатнои науки въ всѣхъ закладахъ науковыхъ; пôдъ взглядомъ економичнымъ: якъ найбôльшого розширеня продукційныхъ спôлокъ промысловыхъ, зложеныхъ зъ самыхъ робôтникôвъ; не удѣлювати приватнымъ капиталистамъ концесій на будовы публичнѝ и т. д. Збôръ принявъ тую програму и ухваливъ скликати вѣче робôтникôвъ зъ цѣлои Галичины, котре малобы уложити меморіялъ до сойму. Рôвножь ухваливъ збôръ завязати „Товариство взаимнои помочи и взаимного кредиту для робôтникôвъ". Всѣ газеты львôвскѝ навѣть урядова „Gaz. lwowska" подали обширне справозданье зъ сего збору а „Gaz. Nar." каже, що той збôръ „daje wiele do myślenia — wartoby się nad nim bliżej zastanowić!"

— **Министерство торговлѣ** выслало до Галичины свого делегата, сов. професора Геке, котрый має розслѣдити нашѝ рôльничо-економичнѝ ôтношеня, а головно переконатись о змѣнахъ и наслѣдствахъ тыхъ ôтношень зъ причины недалекого замкненя границѣ для перевозу худобы.

— (**Дрôбнѝ вѣсти.**) Є. В. Цѣсарь повернувъ дня 22 л. с. м. до Вѣдня зъ Бруку надъ Литавою. — Намѣстникъ Галичины выѣхавъ на кôльканайцятъ днѣвъ до Ланцута. — Преосв. епископъ Сембратовичь и о. крыл. дръ Костекъ выѣхали вчера до Риму. — Виценрезидентъ львôвского суду краєвого Кароль Лидль одержавъ ôтъ цѣсаря дипльомъ на шляхтича. — Кн. Милянъ сербскій прибувъ сими днями зъ Петербурга до Вѣдня, зъ ôтки ôтъѣхавъ впростъ до Бѣлгороду. — Въ Шегшардѣ далося чути дня 22 л. с. м. въ ночи сильне землетрясенье. — Епископъ краковскій Дунаєвскій и епископъ тарнôвскій Пукальскій приѣхали сими днями до Львова на консекрацію кс. Моравского. — До Львова прибула менажерія, котра умѣстилась при улици сонѣчнôй. — Въ Загребѣ далося чути сими днями зновъ сильне землетрясенье.

— **Въ Черневѣ** пôдъ Мостисками ôтбулось дня 3 л. с. м. посвященье угольного каменя пôдъ нову школу, котру ставитъ громада власнымъ коштомъ. Будынокъ буде мурованый, одноповерхій и певно найкрасшій на цѣлый повѣтъ. Въ Черневѣ такожь єсть вже ôтъ кôлькохъ лѣтъ каса пожичкова съ капиталомъ 5000 зр. и громадскій шпихлѣрь. По выставленю школы намѣряє громада основати читальню и ставити нову муровану церковь.

— **Выстава образôвъ** и иншихъ предметôвъ штуки буде отворена во Львовѣ съ днемъ 13 (25) липня с. р.

— **Рускѝ народнѝ пѣсни въ нѣмецкôмъ переводѣ.** Въ однôмъ зъ послѣдныхъ чиселъ черновецкои газеты „Czernowitzer Zeitung" находимъ 40 коломыйковыхъ рускихъ думокъ переведеныхъ на нѣмецкій языкъ черезъ п. Людвика Адольфа Штавфе-Симигиновича. Пѣсни тѝ суть дѣйстно дуже удачно переведенѝ, такъ пôдъ взглядомъ метричнои формы якъ и самого змѣсту. Авторъ тыхъ переводôвъ поясняючи на вступѣ значенье рускихъ народныхъ пѣсень, межи иншими такъ каже: „Чей пѣсни тѝ обудятъ повсюды найгорячѣйшѝ симпатіи для того народу, котрый чистотою своихъ честнотъ и благородностію свого характеру достойный єсть сердечного вспôвчутя."

— **Банкноты 10-гульденовѝ** теперѣшнѝ, якъ звѣстно, маютъ на собѣ тôлько нѣмецкѝ и угорскѝ написи. Тоє не сподобалось другимъ народностямъ австрійскимъ, тымъ бôльше, що на давнѣйшихъ банкнотахъ були написи на всѣхъ языкахъ монархіи. Длятого то Чехи, котрѝ все и всюда съ завзятостію достойною наслѣдованя добиваются рôвноуправненя языка ческого, подописували на банкнотахъ по чески „deset zlatych" або поприбивали такѝ печатки. Нѣмцѣ надѣялись, що такѝ десятки не будутъ мати вартости, однакожь власти розпорядили, що банкноты 10-гульд. маются принимати яко важнѝ, коли тôлько написами або печатками такъ не замазанѝ, що не можна бы було тексту ôтчитати. Написы и печатки ческѝ по берегахъ банкнота ничого не шкодятъ. Нѣмцямъ та Мадярамъ се не въ смакъ, а Чехи смѣются въ кулакъ . . .

— **Фреквентанты школъ кадетскихъ** доси не затягали николи варты; ôтъ теперь же постановило министерство вôйны, щобы фреквентанты 4-го року черезъ якійсь часъ повнили всяку гарнизонову службу и въ тôй цѣли будутъ придѣлюванѝ до поодинокихъ региментôвъ въ гарнизонѣ.

— Въ Константинополи розпочався **процесъ Мидгата паши** и спôвъобжалованыхъ о замордованье султана Абдулъ Азиса.

— **Утѣкаючѝ жиды зъ Россіи** горнутся цѣлыми лавами до Ишпаніи; правительство ишпаньске згодилось на ихъ принятье и, якъ доносятъ, призначило навѣть двѣ провинціи на ихъ кольонизацію. Кромѣ того маютъ небавомъ основатись тамъ для жидôвъ окремѝ школы, гдебы могли научитися скоро ишпаньского языка, щобы могли въ новôй ôтчинѣ добре и легко провадити свои „гешефты".

— **Межи россійскими нигилистами,** якъ доносятъ зъ Петербурга, прійшло до якогось непорозумѣня. Товариство „Чорного Передѣлу" мало заявити, що ôтдѣляєся ôтъ терористôвъ,

— **Борба противъ жидôвъ** ведесь не тôлько на Украинѣ. але и въ пôвнôчныхъ Уграхъ почавъ народъ выступовати строго противъ жидôвского племени. Въ многихъ случаяхъ пôдпаляютъ жидôвскѝ домы, а навѣть лучились вже поодинокѝ битки, зъ чого можь сподѣватись, що розъяренье народу може пôднестись до бôльшои еще степени. Правительство наказало властямъ пильнувати порядкôвъ. е посѣдателѣвъ бôльшихъ дôбръ завôзвало. щобы запобѣгали енергично противъ такимъ розругамъ. Тѝ послѣднѝ въ бôльшôй часци ôтповѣли, що они не могутъ въ тôмъ дѣлѣ повздержувати народъ, позаякъ боятся, щобы той не звернувся въ своѣмъ гнѣвѣ противъ нихъ самыхъ.

— **Въ Вѣдни** вынайшло двохъ людій плыну субстанцію, котрои одна капля брызнена на одѣжь приводитъ чоловѣка въ станъ подôбный до гипнотичного. Сила того плыну лежитъ въ тôмъ, що ôнъ перемѣняючись дуже скоро въ пару, обгортає нею цѣлу особу и дѣлає на взôръ и ôтдыхъ такъ, що особа стаєсь совсѣмъ безсильною. Експерименты такѝ маютъ бути совсѣмъ нешкôдливѝ для людского здоровля.

— **Въ Тарнові** засудивъ судъ Анну Крулеву на кару смерти черезъ повѣшенье за те, що строила свого мужа, давши єму зъѣсти аршенику домѣшаного до бараболь. Участникôвъ того тяжкого переступства, а именно Т. Ляха, котрый давъ на ту цѣль аршенику, а І. Маршалка' котрый доручивъ трутину Крулевôй, сказано на 8 лѣтъ тяжкои вязницѣ. Крулева допустилась того чину зъ тои причины, що оставала въ любовныхъ ôтношеняхъ съ І. Маршалкомъ и хотѣла позбутись свого мужа.

— **Митрополія бѣлгородска** має перемѣнитись при оголошеню Сербіи королевствомъ на патріярхатъ сербскій.

— **Кієвскѝ адвокаты** выразили на своѣмъ засѣданю обуренье на тыхъ своихъ товаришѣвъ, котрѝ ставали въ процесѣ яко оборонителѣ пошкодованыхъ жидôвъ противъ участникôвъ антижидôвскихъ розрухôвъ. Освѣдченье своє умотивували они тымъ, що адвокаты могутъ лише въ тыхъ случаяхъ ставати яко приватнѝ обжалувателѣ, коли законъ не дозволяє учинити того прокураторови, а головно тымъ, що претенсіи жидôвскѝ були по бôльшôй части выдуманѝ.

— Молоду ластôвку **съ двома головами и чотырма ногами** найшовъ недавно на улици живу одинъ робôтникъ въ Берлинѣ. Незвычайне тоє сотворѣнье выглядає такъ, якбы двѣ пташки съ собою зрослѝ; має одну пару крылъ, одинъ хвôстъ, а ноги безъ пазурôвъ.

— **Въ уѣздѣ переяславскôмъ** губ. полтавскои лучились въ послѣдныхъ часахъ численнѝ пожары, котрыхъ причины не можь дôйти.

— **Градъ величины голубячихъ яєць** падавъ сими днями въ уѣздѣ змієвскôмъ и наробивъ въ поли шкоды на 40.000 рублѣвъ.

— **Пôстъ á la дръ Танеръ.** Въ Чикаго розпочавъ одинъ Американець дна 28 л мая 45-дневный добровôльный пôстъ, задоволяючись лише чистою водою. Въ 13-ôмъ дни посту стративъ ôнъ $19^1/_2$ фунтôвъ ваги зъ свого тѣла, але на здоровю ничого не утерпѣвъ. Надѣются, що дивный той чоловѣкъ выдержитъ съ побѣдою тую добровôльну муку.

— **Вынаходчикъ сталевыхъ перъ** Іозіясъ Масонъ умеръ сими днями въ Бирмингамъ въ 86-ôмъ роцѣ житя. Покôйный бувъ одинъ зъ найбôльшихъ филянтропôвъ англійскихъ; для закладу сирôтъ въ Бирмингамъ жертвувавъ ôнъ 8,000.000 зр., а кромѣ того подѣлавъ много иншихъ фундацій.

— **Бувшій редакторъ росс. газеты „Берегъ"** Цитовичь, якъ пишутъ зъ Петербурга, вступивъ до закону Єзуитôвъ.

— **Туркенѣ** були въ послѣдныхъ часахъ звôльненѝ ôтъ немилого звычаю, носити лице совсѣмъ заслонене, и могли носити заслоны лекшѝ, котрѝ не закрывали цѣлкомъ яркихъ очій та гарного личка. Теперь, якъ доносятъ зъ Константинополя, наказано зновъ носити давнѣйшѝ грубѝ заслоны.

— **Землетрясенье на островѣ Хіосъ** позбавило 3.612 особъ житя; кромѣ того 1.306 особъ остало калѣками.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Тôлько що вышла зъ печати накладомъ редакціи „Свѣта" книжочка **„Новѝ и перемѣннѝ звѣзды"**, написавъ дръ Иванъ Пулюй, доцентъ вѣденьского университета, сторôнъ 32. Рѣчь написана поучаючо, цѣкаво и зрозумѣло. Надѣємось, що П. Т. Родимцѣ привитаютъ щиро сю нову працю дра Пулюя, автора „Непропащои силы", выданои мин. року „Просвѣтою", и спôвперекладчика „Св. Письма" на руско-народный языкъ. Новый утвôръ дра Пулюя можна набути въ ред „Свѣта", Пôдзамче (Львôвъ), ул. Жовкôвска, 28. Цѣна книжочки 20 кр., съ пересылкою почтовою 22 кр.

— **Нове выдавництво въ Кієвѣ.** Зъ Кієва доносятъ, що съ початкомъ 1882 року зачне тамъ выходити науково-литературный мѣсячникъ п. н. *„Кієвская Старина"*, выдаваный любителями малорускои старины и литературы. Редакцію того выдавництва обôйме Т. Г. Лебединцевъ, а головну участь въ сотрудництвѣ будутъ брати звѣстнѝ нашѝ историки и писателѣ, якъ Н. И. Костомарôвъ, В. Б. Антоновичь, Ор. И. Левицкій, Н. И Петровъ и другѝ.

— **„Южно-русскій орнаментъ"** А. Лисенка можна дôстати въ книгарни Л. В. Ильницкого въ Кієвѣ. Се хорошій альбумъ, мѣстячій въ собѣ велике число гарныхъ орнаментôвъ малорускихъ, мужескихъ и женьскихъ. Цѣна съ пересылкою 3 рублѣ.

— **Славяньска библіотека театральна** п. н. „Slovanský svět divadelni" почала выходити въ Празѣ.

Всячина.

— **Що дѣяти якъ не стане:** *людій, добра,* и *слова?* Одна губерніяльна друкарня въ Россіи написала свому начальству таке донесенье. *Люде* (л) совсѣмъ выйшли, а затоє богато єсть *черва* (ч); *добра* (д) нема, *оно* (о) такъ збилося, що въ друку подабає на *нуло* (0), а зъ *слова* (с) остали самѝ кôнцевѝ каблучки, ни на що не подôбнѝ. Начальство ôтписало друкарни таку резолюцію: слово треба замѣнити хотьбы черезъ *рци* (р) *и* н. пр. замѣсть *оселъ* треба печатати *орелъ;* червь (ч) коли єсть єго такъ богато, треба пустити въ хôдъ и н. пр. замѣсть *лестный* печатати *честный*, съ выимкомъ слова *портъ*, щобы не выйшовъ *чортъ*. — Справдѣ, признати треба, що сей жартикъ сатиричный на теперѣшне положенье въ Россіи выгадала не абы-яка голова.

— (*a*) **Министерска ôтповѣдь.** Министеръ Корбієръ (Corbiéres) позволивъ собѣ въ присутности Людвика XVIII. витягнути зъ кишенѣ хустку до носа и табакирку, и положити на столѣ. Король, обуреный тымъ фамиліярнымъ обходженьемъ министра, замѣтивъ иронично: „Ну, вже выпорожнилисьте наконець совсѣмъ свою кишеню?" „Ваша Милость", ôтповѣвъ министеръ, „я грѣшу лишь надмѣрною льояльностію, выпорожняючи свои кишенѣ, замѣсть набивати ихъ коштомъ Вашого Величества и державы".

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** — по 82 кр: Всч. о. Фльорчикъ въ Витковицяхъ, — по 70 кр: Вп. п-ѣ Пашковска Сабина и Н. Н., — по 50 кр. П. Т: Брылиньскій, І. С., З. З., І. В., Янекъ, С. Ф., А. Гр., Г. К., П. М., Е. З., С. А. К., І. Н., Лозъ, І. Б., Пилишь, Шудмакъ П., Бирнбавмъ І., О. Р., А. С., Войчтъ, А. С., І. А., Зелингеръ, Оранжь Е., Балковскій, Грифень А., В. Р., І. Л., С. Р., Пайонкъ, Г., Попперъ, Г., Корчиньскій Ант., В. Б., Б. Р., К. І., М. Г., К. О., І. Ф., Геркертъ, А., дръ Л. В., В. К., І. Г., Г. Д., І. Ф., І. Т., Т. К., А. З., Е. І., С. С., К. Г., І. К., М. Зелинскій І., С. К., К. Г., А. Н., В. Н. Н. Фердинандъ de С., Шишилов ..., Ильницка, Л. Л., О. Буковскій и 34 особъ, П. Н., — по 40 кр. Вп. пп.: Гадомскій, А. Ц., Ф. Ц., Е. Б., Муранакъ, Раяль, Веберъ, Лесецкій, Зайнфельдъ, Іоанна, І. Б., А. К. Л, М. І., Юрашь, Елена С. С., В. З., Владиславъ А., и 31 особъ Н. Н, — по 45 кр. Вп. Ржиха и Ф. С., — по 30 кр. П. Т. Дательбавмъ, Лушкевичь, Бонедикль, Струтыньска, Ляндаверъ, Струмферъ, дръ В, Штрайтъ, Сим. Льв. Петръ Бржеска, Л., Н. М., А. Б., І. І. Н., І. А., Е. Б., С. О., І. Б., Т. Г., Л. С., І. М., К. Л., А. К., Антонъ Ц., и 37 особъ Н. Н., — по 25 кр: П. Т., Райнеръ, Бавмъ І., Конъ Фратеръ, Нр. 101, Корнблюмъ, Сѣкервиньска., Л. П., Н. К., І. А., Т. Т., А. М., и 9 особъ Н. Н., — по 24 кр.: П. Т., Н. Н.

(Дальше буде)

— **Выдѣлъ товариства „Бурсы св. Іоана Крестителя въ Дрогобычи"** уважає своимъ обовязкомъ подати до публичнои вѣдомости, що до сего часу на користь бурсы вплынули слѣдуючѝ датки: І. по 5 зр. за рôкъ 1881 ôтъ членôвъ-основателѣвъ: Вп. пп. Яновича, Нѣмиловича, Кмицѣкевича, Тороньского, Коссака, Гошовского, Паславского, Чолонного, Хоминьского, Коростыньского, Парыловича, Лимильцкого и Павловича. — II. Вписового по 1 зр. разъ на все и рôчнои вкладки 2 зр., взглядно 1 зр. будь въ цѣлости будь въ части зложили слѣдуючѝ члены дѣйствуючѝ: Вп. пп. Охрымовичь 1 зр., Преташевскій 3 зр., Каплунъ 2 зр., Чапельскій І. 1 зр., Калужняцкій Ан. 1 зр., Подлускій І. 1 зр., Грицай 3 зр., Капка 1 зр., Гольдбергъ 1 зр., Будзыловичь 3 зр. Барановичь 1 зр., Скобельскій Ат. 2 зр., Калужняцкій Ан. 1 зр., Коцко 1 зр., Сапатъ

1 зр., Михацъ 1 зр., Пупинъ 1 зр., Пужаковскій 1 зр., Варивода 1 зр., Пушкарь 1 зр., Погорецкій 1 зр., Подлускій П. 1 зр., Кохъ 1 зр., Скобельскій Ан. 1 зр., Ралько 3 зр., Скобельскій І. 3 зр., Сьокало 2 зр., Тисбинка 1 зр., Констанкевичь 1 зр., Поляньскій 1 зр., дръ Коссакъ 3 зр., Досковскій 2 зр., Маляркевичь 1 зр. III. Одноразовй жертвы ôтъ: Впр. о. крыл. Ильницкого зъ Перемышля 5 зр., Вч. о. Лободыча, игумена въ Лавровѣ 5 зр., Вч. о. Качалы пароха Шельпакъ 5 зр., Вч. деканата мокряньского 19 зр. 6 кр., зъ складокъ въ домѣ Вч. о. Ломницкого въ Горуцку пôдчасъ его секундиціи и весѣля 22 зр. 51 кр.

За всѣ тй датки складае выдѣлъ Всч. Дателямъ сердечну подяку и проситъ о надсыланье залягаючихъ еще вкладокъ Вп. членôвъ своихъ, якъ и о приступованье въ число членôвъ тогожь товариства и о надсыланье жертвъ, понеже тôлько при всесторонной пôддержцѣ зможе се товариство удержатися и яку-таку помôчь учащôйся рускôй молодежи принести.

Дрогобычь, дня 6 (18) червця 1881.

Выдѣлъ тов. Бурсы св. Іоана Крест.

Оповѣстка.

Маю честь запросити на загальный збôръ членôвъ рускои Бурсы дня 29 н. с. червня 1881 о 2 годинѣ по полудни въ сали уряду громадского, а на случай предвидженый въ §. 24 о 4 годинѣ пополудни тогожь дня.

Ôтъ Выдѣлу рускои Бурсы Въ Тернополи, дня 22 червня 1881.

Др. В. Лучаковскій.

Запытанье!

Ôтъ якогось часу удержуесь въ рускихъ кругахъ поголоска, пôсля гдеякихъ признакъ подобаюча навѣть на правду, будьтобы кухня въ рускôй духовнôй семинаріи во Львовѣ мала бути ôтъ нового школьного року ôтдана не, якъ доси дѣялось, ливерантови, але лат. законницямъ — Сестрамъ Милосердія. Понеже се рѣчь для руского духовеньства дуже важна и цѣкава, то мы осмѣляемось спытати Впчт. Ректоратъ руск. духовнои семинаріи, чи згадана поголоска правдива, а коли такъ, то якими взглядами руководятся дотычнй власти духовнй, намѣряючи вводити тую змѣну дотыхчасного звычаю?

X. Y. Z.

Подяка.

Складаемъ симъ прилюдну подяку Честнôй громадѣ Пôдъярковъ въ пов. бобрецкôмъ, котра жертвувала на докôнченье будовы новои мурованои церкви въ Пôдсосновѣ 22 зр. и позволила кромѣ того на своѣмъ грунтѣ брати безплатно пѣсокъ до мурованя тои церкви. Спасибôгъ Вамъ, честнй сосѣды, за тй щирй добродѣтельнй жертвы!

Въ Пôдсосновѣ, дня 6 (18) червця 1881. Ôтъ комитету: *Левъ Сосновскій*, мѣстцевый приходникъ. *Максимъ Цимбровскій*, господарь.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всч. о. К. В. въ Бужку: за „Дѣло“ заплачено до 30 черв., а за „Библ. Повѣстій“ до 30 вересня. **Всч. о. І. Т. въ Загôрю:** За „Дѣло“ заплачено до 30 вер., а за „Библ. Повѣстій“ до 30 червця, отже до кôнця року прійде намъ еще 4 зр. **Всч. о. С. К. въ Холочинѣ:** „Библ. Повѣстій“ не высылаемо Вамъ, бо на 2 чвертьрôкъ ôтновилисьте предплату лише на „Дѣло“. **Всч. о. В. С. въ Л.:** Даруйте, що не можемо Вамъ посылати за „послѣплатою“, бо мы мусимо зъ горы все платити, а були такожь и такй случаѣ, що коли мы упôмнулися о залягаючій довгъ, то намъ закидовано такими словами, якъ „грошелюбіе“, „вызысковати“ и т. п., а то годѣ — безъ грошій не зможемо выдавати часописи! **Вп. И. Я. въ Ст.:** Прислана Вами повѣсть не входитъ въ програму выдавництва „Библ. найзн. повѣстій“, тому передаемо еи ред. „Зорѣ“ для можливого ужитку.

Съ симъ числомъ розсылаеся Вп. предплатникамъ „Библіот. найзнам. пов.“, котрй зложили предплату за 2 чвертьрôкъ, конець повѣсти „Въ оборонѣ чести“, окладинку, и початокъ повѣсти Тургенева „Дымъ“.

Г. ЗИНГЕРЪ, ТРІЕСТЪ
найстарша торговля почтовыми посылками поручае
нето 4¾ клг. найдобôрнѣйшу ароматичну
Каву Багія за 5·70 зр.
нето 4¾ клгр. найдобôрн. грубозерн.
Каву Ява за 6·88 зр.
включно съ опакованьемъ и оплатою цла на кожду стацію почтову за послѣплатою. Природну барву гварантуеся. Цѣнники franco.

Анонсы принимае для всѣхъ часописей австрійскихъ и заграничныхъ по такôй самôй цѣнѣ, якъ и въ експедиціяхъ газетъ, не рахуючи порта и иншихъ выдаткôвъ **Експедиція анонсôвъ РУДОЛЬФА МОССЕ** (Rudolf Mosse) *въ Вѣдни*, Seilerstätte 2.

Експедиція „Дѣла“ посередничитъ въ пересыланю всякихъ оголошень до повысшого бюра анонсôвъ.

Der Pain-Expeller
mit „Anker“
есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.
Кто того ôтличного средства уживавъ хотяй ино разъ, н. пр. противъ гôстцю, ревматизму, ревматичному болю членôвъ и зубôвъ и т. п., радо поручитъ его иннымъ. Тй его свойства, котрымъ ôнъ безъ всякои реклямы свое велике розширенье въ цѣлôй Австріи завдячуе, суть найлучшою порукою его скуточности. — Можна дôстати въ фляшкахъ по 40 и 70 кр. въ слѣдуючихъ аптикахъ: *во Львовѣ* у С. Руккера и И. Пипеса; *въ Бродахъ* у Ед. Лишки; *въ Дрогобычи* у Л. Добринецкого; *въ Коломыи* у Ед. Штенцля; *въ Перемышли* у В. Наглика; *въ Самборѣ* у И. Алексевича; *въ Снятынѣ* у М. Немчевского; *въ Стрыю* у Юл. Згурского и Л. Гертнера; *въ Станиславовѣ* въ всѣхъ аптикахъ; *въ Тернополи* у Ф. Ямругевича и Г. Кагане. Кромѣ того *въ Празѣ* въ Central-Dépôt fur Oesterreich: Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ Niklaspl. 1. и въ всѣхъ аптикахъ Австро-Угорщины. (11—11)

НОВО ОТВОРЕНА
МОЛОЧАРНЯ
Т. БОРКОВСКОИ
при ул. Сикстускôй ч. 2. (где була давнѣйше молочарня п-ѣ Комуницкои)
поручае
добôрне **масло десерове** въ двохъ родахъ, такожь **масло до стравъ, сиры** рôжного рода, **сметанку** по рôжныхъ цѣнахъ, **молоко солодке** збиране и впростъ ôтъ коровы, **молоко кваске удержуване для курацiи, сметану и пôдсметанье** на шклянки и мѣры.
Порція дуже доброи кавы сельскои 10 кр.
Шклянка молока горячого 3 кр.
Гербата съ перекусками.
Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Публичности, заручаю за добру и совѣстну обслугу. (4—?)

РУСКА АНТОЛЬОГІА
выдавництво руского акад. тов. „Дружній Лихварь“
выйшла вже зъ печати и мѣститъ найзнаменитшй творы нашихъ поетôвъ. Передплата стоитъ на звычайнôмъ паперѣ **1 зр.**, на велиновôмъ **1 зр. 50 кр. в. а.**
Выданье оздôбне обôймае 13 аркушѣвъ печатныхъ.
На загальне жаданье продовжаеся часъ передплаты до 1 руск. липця с. р. (2—?)

МАТІСО
впрыскованя и капсôлки
въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручае аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ
К. Крижановского.
Фляшка впрыскованъ 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.
Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (7—?)

Товариство „ПРОСВѢТА“
при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенй Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленй, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Перекотиполе	20 кр.
Ластôвка	22 „
Добре роби, добре буде . .	19 „
Розказы про силы природы	22 „
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	22 „
Повѣстки для дѣтій . . .	27 „
Сестра	17 „
Байки	24 „
У пропасть дорога ховзка .	30 „
Зоря	24 „
Звѣрята шкôднй и пожиточнй	42 „
Молитвенникъ народный . .	20 „

Всякй замовленя высылаются скоро и точно. (3—?)

Въ Сокали на „Кольонiи“

НОВО ОТВОРЕНА ФАБРИКА
ЗНАРЯДÔВЪ РÔЛЬНИЧИХЪ И ДОМАШНЫХЪ
ФРАНЦА СЕВЕРИНА ПОДЛЯШЕЦКОГО
въ Сокали на передм. „Кольонія.“

Симъ увѣдомляю П. Т. Публичнôсть, особенно же Всеч. духовеньство, Вп. господарѣвъ и промысловцѣвъ, що по довголѣтнôй фаховôй практицѣ заложивъ я съ початкомъ червня с. р. въ Сокали на передмѣстю „Кольонія“ пôдъ повысшою фирмою **фабрику и репараційный варстатъ знарядôвъ и машинъ рôльничихъ и домашныхъ**, где пріймаю **замовленя** на всѣлякй роботы входячй въ **объемъ механики** и выготовляю тіиже въ **означенôмъ часѣ и по цѣнахъ дуже дешевыхъ**, поручаючи при тôмъ правильне и совѣстне выконанье повѣреныхъ менѣ робôтъ, якъ такожь доброту и тревалôсть набутыхъ у мене знарядôвъ и машинъ.

Уставляю **новй млыны, горальнѣ, бровары, тартаки** и т. д. пôсля найлѣпшихъ и выпробованыхъ системôвъ и **репарую** тіиже. — Пріймаю замовленя на **новй молотѣльнѣ** и **репараціи** старыхъ **молотѣльнь и жнивярокъ**, звертаючи при тôмъ увагу П. Т. интересентôвъ на **послѣдный часъ** до **приготовленя жнивярокъ еще передъ жнивами с. р.** Пôсля умовы **мѣняю** такожь **старй машины** за **новй.**

Немениe **посередничу въ спроваджуваню знарядôвъ и машинъ зъ иншихъ фабрикъ**, черезъ що усторонюю непріятности накликанй вже неразъ чужими посередниками або власною неоглядностію и недосвѣдченьемъ, забезпечуючи, що всѣмъ вымогамъ цѣлковито и для загального задоволеня ôтповѣмъ. Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Родимцѣвъ, остаю съ глубокимъ почтеньемъ

(2—3) **Францъ Северинъ Подляшецкій.**

Фабрика знарядôвъ рôльничихъ

Илюстрованй цѣнники на рôкъ 1881 21—?
найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнй и ножевй, поправленй и патентованй (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваеся.
Вильзона, Гове, Цилиндровй, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.
Гваранція 5-тильтна.
Раты тыждневй по 1 зр.
Замѣна и спеціяльнй направы.
Човенка, части складовй, иглы и олива.
Поручае
ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ
механикъ,
въ готелю Жоржа во Львовѣ.
Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрй такъ шумно продаются за оригинальнй американьскй, пріймаю до переробленя на Зингера поправленй за оплатою 15 зр.

ВО ЛЬВОВѢ
ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ
КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ
пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,
по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.
Всякй замовленя выповняются якъ найскорше.
Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.
МАГАЗИНЪ
Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ
ПОЛОТЕНЪ И БѢЛЯ
якъ такожь единый складъ комисовый для Галичины
Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико
зъ найслави. ц. к. уприв. фабрики
B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.
ШАЕРÔВЪ
Великій выбôръ модныхъ
товарôвъ блаватныхъ,
МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,
аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,
якъ такожь значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ и бѣля для дамъ и мужчинъ.
ул. Кароля Людвика, ч. 3.
(5—?)

Францъ Северинъ Подляшецкого
Ново основана

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 48. Львôвъ, Субота 20 червця (2 липця) 1881. Рочникъ II.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстій“ выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Чехи и Русины.

I.

Мы звыкли покликатися на Чехôвъ, але бачучи, що у насъ не иде такъ, якъ у Чехôвъ, многѣ опускаютъ руки, впадаютъ въ апатію, або въ ôтчаянье; а причина сего въ тôмъ, що мы не беремо на увагу ани ческой исторіи, ани розвою ческой литературы. Хочу для того гденещо навести зъ книги Пыпина „Исторія славяньскихъ литературъ“ т. II, а именно зъ исторіи литературы ческой, а тое може и намъ Русинамъ до ободреня послужити.

И Чехи переходили всѣляку судьбу; они досвѣдчали рôжнои долѣ. Правда, они маютъ славну исторію. Епоха Гуса — то славнѣ часы ческой минувшости. Тогды ческій народъ духовымъ образованьемъ перевысшавъ всѣ прочѣ народы Европы. Чехи о сто лѣтъ выпередили реформацію церковну. Тогды, коли масами порушала тôлько библія, Чехи вже довго боролися противъ нетерпимости и темноты, за свободу совѣсти, за народну церковь противъ германизаціи, а за тымъ и за народнôсть.

Религійне пытанье сталося разомъ сильнымъ народовымъ пытаньемъ; въ народѣ выросла свѣдомôсть своеи народнои личности, котре и здѣлало можливымъ таке незвычайне проявленье силы, противъ котрои ни войска имперіи нѣмецкои, ни крестнѣ походы Европы ничого доказати не могли.

Табориты и Сиротки (приверженцѣ Жижки) прямо говорили, що они борются не тôлько за вѣру, но и за народнôсть. А такожь и Нѣмцѣ скоро увидѣли, що начавшійся религійный рухъ бувъ заразомъ демократичнымъ и народнымъ.

Чехи могли довго уживати тяжко выборенои свободы, але непорозумѣня партій, незгоды внутреннѣ Пражанъ съ Таборитами почали на ново точити народнѣ силы и грозили упадкомъ. Неразъ стералися партіи съ собою ажь на конець ослабленѣ упали въ нещаснôй битвѣ у Липанъ 1434, где городске и народне войско було розбите феодальною партіею, а демократія и народна церковь утратила свою силу: феодализмъ пôдъ плащикомъ католицизму мôгъ думати о приверненю утраченои власти. Однакожь ческа литература не перестала розвиватися и досягнула вѣку золотого.

Ажь съ початкомъ XVII ст. стало заявлятися утомленье, котре и зробило можливымъ страшный переворотъ, постигшій Чехôвъ по Бѣлогорской битвѣ 1620, котра завдала послѣдный ударъ и народнôй самобытности и литературѣ.

Наставъ довгій періодъ упадку литературы, невѣры и утиску народа (1620 до 1680). Католицкѣ клерикалы, часто чужоземцѣ, требовали ôтъ народа тôлько выповненя обрядôвъ, а народъ зоставляли на ласку судьбы. Книги старыхъ часôвъ були нищенѣ масами яко зараженѣ герезією. Для народа счезали всѣ вынайденя попередного часу. У кого хоронилися старинѣ книги, той мусѣвъ скрывати ихъ, инакше имъ грозила заглада. Для фанатикôвъ цѣле содержанье литературы було тôлько герезією, котра требовала знищеня, и они еи дѣйстно нищили. Тое, чимъ тіи фанатики хотѣли спасти и ущасливити свôй край, привело до такого результату, що ческа литература совсѣмъ упала, народне житье було пôдорване, старои образованности не стало, народъ тративъ народне почутье, а въ тыхъ обстоятельствахъ нова литература не могла существовати. Такъ видимо, що Бѣлогорска катастрофа убила цѣлый рухъ повставшій у Чехôвъ при кôнци XIV вѣку. Реакція истребляла огнемъ и мечемъ не тôлько литературу, але до того вязницію и выгнаньемъ людій губила установы, и все, що тôлько носило печать гуситства, демократіи, реформы, братской общины. Реакція старалася загладити въ умахъ всю память о тôмъ руху. Годѣ для того обвиняти Чехôвъ въ нетерпимости противъ Нѣмцѣвъ, бо они въ Нѣмцяхъ видѣли защитникôвъ привилегій и деспотизма.

Фанатизмъ єзуитôвъ, якъ казалисьмо, нищивъ ческѣ книги по старôй памяти и въ другôй половинѣ XVIII вѣку. Въ 1783 Кароль Тамъ въ оборонѣ ческого языка росказує: Вѣдомо, якъ передъ трема роками заведенѣ були такъ званѣ высланцѣ (т. є. жандармы), котрѣ якъ голоднѣ вовки бѣгали по всѣхъ украинахъ ческой землѣ, переглядали кожду закутину, и коли знаходили гденебудь яку ческу книгу, хорошу чи дурну, хватали єи и ледво заглянувши до неи, ôтбирали насильно, и рôвно ничого не розумѣючи въ ческихъ книгахъ ругались надъ ними, дерли и палили ихъ.

Читаючи такѣ рѣчи, то чи не представляєсь намъ образокъ зъ нашои власнои исторіи? Не пригадуютъ же они намъ хотьбы тыхъ жандармôвъ, котрыхъ высылаютъ старосты за рускими книгами? Але не о тое ходитъ, а о ôтродженье Чехôвъ и ихъ литературы.

Стеф. Качала.

Просвѣтѣмся!

III.

(Дальше.)

Вправдѣ указовано у насъ много разôвъ на примѣръ Чехôвъ, якъ тамъ сѣмохъ патріотôвъ воскресило цѣлу ческу народнôсть, але на дѣлѣ мы николи не йшли за примѣромъ Чехôвъ и ани не пріеднали назадъ своеи аристократіи, якъ се зробили Чехи, ани не здвигнули свого народа до тои свѣдомости, якою справедливо величаєся ческій народъ межи всѣми славяньскими народами. Єсли до першого дѣла не малисьмо може потрѣбного такту и политичного змыслу, то до другого дѣла не стало намъ ни вытревалости, якои вымагає кожде систематичне дѣло, ни повного розумѣня, ни щирости и солидарности. Не можна обманюватись тымъ, що Русины тыхъ часôвъ задля демократизму не хотѣли вязатись съ аристократіею. Противно, аристократизмъ, и то аристократизмъ фалшивый, „самого послѣднѣйшого сорта“, аристократизмъ унаслѣдованый ôтъ польскихъ полупанкôвъ, аристократизмъ не заслуги особистои и чести родовои, але доскоченого достоиньства, — вже глубоко бувъ вкоренився середъ рускихъ рядôвъ. Передъ очами Русинôвъ все якось виднѣлися князѣ и бояры, а не самъ народъ, значна часть тогдашныхъ поезій, а особенно одъ, безперестаньо спѣвала о князяхъ, а скоро не було родового князя, величано мало що не кождого знатнѣйшого патріота и кождого митрополита княземъ Руси, не безъ того, щобы и кождый поменшій патріотъ хоть въ души не узнававъ себе малымъ княземъ а бодай бояромъ рускимъ. Розумѣєся, що се выходило въ значнôй части зъ того, що въ ту пору зъ рускои исторіи були знанѣ галицкимъ Русинамъ ледво що першѣ часы панованя Рюриковичѣвъ на Руси, але все жь таки въ тôмъ пробивалася такожь и та жилка фалшивого аристократизму, яку не безъ великои правды, хоть съ невеликимъ талантомъ представивъ Шеховичь въ своѣй „Попаде-графянцѣ“. Однакожь коли можна даровати особисту амбицію въ приватнôмъ житю, то за то въ публичнôмъ житю, въ проводѣ народною политикою така гороижнôсть безъ ôтповѣдныхъ силъ, безъ дѣйстнои и певнои пôдставы, мусѣла потягнути за собою сумнѣ наслѣдства и чи скорше, чи пôзнѣйше довести до розчарованя — — осѣвшихъ на пѣску. Зъ першого початку не далося тое чути, Русины довгій часъ колысалися въ солодкихъ снахъ пôдъ покровительствомъ правительства, котрого силу они уважали за одно съ своєю власною силою. Русинамъ здавалося, що се они самѣ таки пôдтинаютъ крыла Полякамъ и придержуютъ ихъ за полы, що се пôдъ напоромъ силы Русинôвъ и для пошанованя рускои народности правительственнѣ сферы заявляли приклоннôсть и повагу для рущины, що се лише силою розбудженои свѣдомости руского народа въ цѣлôй восточнôй Галичинѣ зъ меншои посѣлости выйшли рускѣ послы до першои сесіи парляментарнои. Навѣть черезъ голову не приходило подумати, що абсолютизмъ, котрый тôлько пôдъ грôзнымъ напоромъ революціи бувъ троха подався на либеральну сторону, а впрочѣмъ знову завернувъ до феодализму и тôлько зъ тои осередной точки робивъ уступства, — не воювавъ противъ польскои шляхты яко противникôвъ, але яко революціонерôвъ и подвижникôвъ польскои самостôйности державнои, що Русинамъ тутъ призначено лише ролю мурина, котрый мавъ тôлько сповнити свою повиннôсть. Колижь польскій

Гдещо про бувальщину

рускои церкви и про нашихъ давныхъ священикôвъ.

(Дальше.)

Зъ горы заявляємъ тутъ никимъ неперечену правду, що жадне жерело польске не робитъ такого закиду рускому духовеньству и що противно всѣ они приписуютъ вынаймлюванье рускихъ церковь въ жидôвску аренду самымъ шляхтичамъ патронамъ латиньскои вѣры. Ясно, словами не дозволяючими жадного сомнѣваня, доносятъ о тôмъ польскѣ писателѣ: Пясецкій, Старовольскій, Коховскій, лат. каноникъ львôвскій Юзефовичь и Самуилъ Грондзкій; доказуютъ тое такожь и численнѣ, по нынѣшный день захованѣ грамоты польскихъ панôвъ. Яко мотивъ того поганого поступованя польскои шляхты подаютъ всѣ писателѣ отверто жажду „побôльшеня доходôвъ старостамъ и панамъ, що впровадивши жидôвъ, все для гроша въ аренду пускали, навѣть церкви, ôтъ котрыхъ ключѣ жиды у себе держали“.[1]) „За отворенье церкви въ недѣлю и свято“, пише одинъ зъ наведеныхъ писателѣвъ „чи коли потреба було кому кресту або слюбу, треба було жидови-арендаторови грубо окупитися, щобы церковь отворивъ“.[1]) Не мôгъ отже „praesbiter cosacorum vulgo pop ани богослуженя ôтправляти, ани Тайнъ удѣлювати, поки не зложивъ грошій, вызначеныхъ паномъ въ руки жида-арендатора за ключѣ, котрѣ мусѣвъ завсѣгды до жида назадъ ôтнести и єму до рукъ ôтдати“.[2]) Сам. Грондзкій выясняє дальше, що „коли кто за крестины або за слюбъ принѣсъ вже приписану суму, тогды жидъ починавъ торгуватися, ставлявъ всякѣ перешкоды, не принимавъ грошій и силувавъ Русина докладати еще бôльше грошій, такъ що тягарѣ, наложенѣ на селянъ, выходили въ хосенъ Judeis per modum arendae“, а цѣль того поступованя зъ стороны панôвъ — „dominorum terrestrium“ — була тая, „щобы поваги додати вѣрѣ латиньскôй (!) и щобы поспôльство (т. є. рускихъ селянъ) до неи навертати“.[3])

[1]) Szajnocha, Dwa lata dziejów naszych. I. ст. 110.

[1]) Ibidem.

[2]) I. Józefowicz, Annales urbis Leopoliensis: „nisi prius a clavibus Judeo, quos semper ad manus arendatoris deferre et deponere cogebatur, constitutam a domino pensionem persolveret“.

[3]) „... respectu amplecti religionem romanam“.... „plebs ad eandem compellabatur“. Samuel Grondzki. Historia belli cosaco-polonici.

Кромѣ наведеныхъ жерелъ маємъ зъ тыхъ часôвъ и численнѣ грамоты, на котрыхъ списанѣ суть докладно точки, пôдъ якими шляхта тутъ и тамъ свои добра вразъ съ рускими церквами выпускала жидамъ въ аренду, якъ н. пр. листъ арендный зъ дня 18 сѣчня 1596, котрымъ nobilis Яковъ Лысаковскій выпускає село Слущъ Миклашовскому и жидови Песахови вразъ съ церквами, пôддаными и съ правомъ карати смертію. Въ подôбный способъ выпустивъ р. 1593 князь Григорій Сангушко мѣсточко Кошерь на Волыни съ 5 сусѣдными селами „славному панови“ Абрагамови Шмойловичови, єго женѣ Рихли и єго потомкамъ на лѣтъ 5 за суму 5000 зол. польскихъ, а Александеръ Проньскій, каштелянъ троцкій, выпустивъ въ аренду Буркацкому и „славному панови“ Абрагамови Шмойловичови на лѣтъ 3 замокъ Льокаче съ 7 селами и фôльварками за суму 12000 зол. польскихъ[1]).

Численнѣ грамоты презентаційнѣ, выставленѣ для рускихъ священикôвъ въ часахъ Рѣчипосполитои польскои, где патроны-дѣдичѣ освѣдчаютъ, що того або того священика увôльняютъ ôтъ звычайнои панщины и всякихъ данинъ и роботизнъ, до якихъ бувъ обовязаный кождый пôдданый, суть такожь посередными свѣдками, що могли бути рускѣ священики до всѣхъ тыхъ повинностій змушуванѣ, бо по що було въ данôмъ случаю наводити тѣ льготы, коли ихъ вже самъ станъ духовный надававъ? Чомужь не згадуютъ грамоты презентаційнѣ, выставлюванѣ для латиньскихъ священикôвъ, о подôбныхъ льготахъ? Ôтповѣдь проста: длятого, бо само собою розумѣлося, що латиньскій священикъ не то що не може жаднои повинности пôдданчои выповняти, але що мавъ еще самъ правильно своихъ власныхъ пôдданыхъ, коли тымчасомъ се вже за ласку уходити мусѣло, коли патронъ въ великодушности своѣй увôльнявъ руского священика ôтъ плуга и косы. Латиньска церковь, то ecclesia, а руска, то sinagoga; латиньскій священикъ, то sacerdos або praesbiter а рускій то pop. Длятого и мовляли: plebana dla pana, popa dla chłopa.

Хлопови рускому засѣ було пôсля гадки польскихъ панôвъ про вѣру або про Бога навѣть и пытати. Такъ н. пр. князь Доминикъ на Острогу Заславскій, написавшися до сыта въ своѣмъ листѣ до сенаторôвъ зъ дня 14 липця 1648 о „poburzeniu popów“ и налаявши на козацке войско за Хмѣльницкого „łotrów poddanych naszych, przewodników, zdrajców i krzywoprzysiężców“ и назвавши хло-

[1]) Szajnocha, въ навед. дѣлѣ. I стр. 106.

ске повстанье зъ р. 1863 до крихты обезсилило высокодержавнôсть польску и высказало наглядно безсильнôсть польскихъ высокодержавныхъ мрѣй, Русинамъ сказано: der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan — der Mohr kann gehen. Солодкій сонъ скôнчився ôтъ того часу и почався новый зворотъ совсѣмъ противный Русинамъ. Теперь доперва змѣрковали Русины, що осаджено ихъ на ледѣ. Дуже не мило приходилось Русинамъ розбудитись зъ оманливого сну, а еще тяжше розглянутись въ положеню и „зъорієнтоватися". „Die Tyroler des Ostens" — якъ величано Русинôвъ — сталися наразъ безъ найменшои причины „неблагонадежными", а въ ôтплату за ихъ безприкладно совѣстну и безъинтересовну вѣрнôсть заведено „по административному порядку" языкъ польскій въ школахъ и урядахъ рускои части Галичины, унаслѣдованои зъ титулу спадщины по рускихъ князяхъ! Цѣла ситуація въ Галичинѣ, Угорщинѣ и Буковинѣ змѣнилася наразъ до непôзнаня.

Русины вѣрно выслужили свою капитуляцію и якъ старый воякъ принесли до опустѣлого дому однѝ розношенѝ лахи старого мундуру и — патентъ на льояльного инвалида. Майже черезъ двайцять лѣтъ сидѣли мы въ тôмъ мундурѣ и навѣть не думали про чорну годину. Чехи за той часъ здвигнули цѣлу свою народнôсть, цѣлу питому нову литературу и просвѣтили до повнои свѣдомости цѣлу масу народа мимо пресильного напору германизаційного; мы хоть въ користнѣйшихъ условіяхъ прогайновали користный часъ въ бездѣльности, самѝ не знаючи, чимъ мы стоимо, на кого и на що надѣемося и якою дорогою ступаемо. До просвѣты народнои мы не бралися щиро и основно, а хоть наше духовеньство ревно старалося закладати народнѝ школы, то съ тою дѣятельностію не йшла пôдъ пару литературна дѣятельнôсть, котрабы подала и народови и интелигенціи хотяйбы найконечнѣйшѝ книжки, необходимѝ до того, щобы розбудити въ всѣхъ верствахъ народныхъ національне почутье, свѣдомôсть своихъ правъ и указати дорогу ихъ обороны и дальшого розвою. Наша галицка литература пятьдесятыхъ и початку шѣстьдесятыхъ рокôвъ носитъ на собѣ знамя великои неясности идей, якоись дивнои нерѣшимости. Нашѝ писателѣ не знали, чи прихилитись имъ до живого народа и до живого слова, чи вдарити въ струны нового житя, чи наслѣдовати на свôй ладъ чужину, хотьбы се була сама зацвила шляхотчина або перестарѣла схолястерія, — и тому держались въ далека ôтъ народного житя и его живыхъ пытань, а губились въ мрачнôмъ мистицизмѣ патріотичнôмъ. Такъ ни интелигенція, ни тымъ менше нарôдъ не мали майже ніякого духового корму питомого, а тымъ самымъ оставались въ такôйже нерѣшительности и неподвижности. Згадаймо жь тôлько, що наша галицка Русь дуже довгій часъ оставалась безъ всякого, хотьбы короткого пôдручника цѣлои исторіи Руси, безъ исторіи своеи литературы, и доси еще обходится безъ словаря, що и доси еще, якъ справедливо пôднѣсъ Вп. о. Качала, никто не знае, якѝ мы маемо права и яка дорога ихъ обороны, що въ насъ дуже мало такихъ книжочокъ, котрѝ моглибы розбуджувати и розвивати патріотизмъ и ясну свѣдомôсть національну и т. д. — згадаймо всю тую безпрограмову працю, а тогды й не будемо дивоватись нашôй безъуспѣшности. Коли закôнчилась ера льояльнои бездѣльности, чи блаженнои оманы, гдекому зъ Русинôвъ впало на гадку, погрозити пальцемъ въ чоботѣ и знову покликатись на прикладъ Чехôвъ. Не зважано на тое, що вже тогды була межи станомъ свѣдомости и политичнои доспѣлости ческого а руского народа незрôвнано велика рôжниця, що Чехи вже тогды були въ силѣ выдержати „конституційный" станъ облоги, и могли безпечно пробовати демонстраціи. Мимо того и Чехамъ ничого не помогла демонстрація подорожи до Москвы р. 1866. Съ чимжежь и съ кимъ порывались мы до демонстраціи? Чи освѣдомили мы нашъ нарôдъ на стôлько, щобы ôнъ неустрашимо якъ одинъ мужь стоявъ за нами, якъ стоявъ ческій нарôдъ за своими заступниками мимо войскъ и екзекуцій, чи вырвали мы наше духовеньство зъ оковъ патронату, чи уладили пекучу справу о jura stolae, котрою воюютъ противники такъ зручно противъ популярности нашого духовеньства, чи объединалися бодай мы самѝ межи собою на стôлько, щобы на внѣ солидарно выступити? А мимо того, замѣсть тверезо розглянутись въ ситуаціи, обчислитись съ своими силами, выбитись зъ своихъ блудôвъ и спытати себе поважно: що дальше? — замѣсть повернути завчасу на дорогу поважнои, тихои, систематичнои и позитивнои працѣ — Русины и въ той часъ поплыли на быстру воду за высокою политикою, не зважаючи на тое, що пôдъ ногами вже земля починала колебатись.

Руска политика, якъ була передъ тымъ, такъ и на дальше оставалась неясною, нерѣшимою и въ своѣй сущности пасивною. Кромѣ жаданя рôвноуправненя руского языка (хоть Русины самѝ були передъ тымъ майже зреклися сего рôвноуправненя въ користь нѣмецкого языка) тяжко було подыбати въ рускихъ програмахъ якѝ иншѝ позитивнѝ жаданя дотыкаючѝ всенародного быту и розвою, тяжко було доглядѣтись жизненныхъ справъ народныхъ, котрѝ єдино моглибы надати ваги рускôй справѣ такъ передъ лицемъ противникôвъ, якъ и передъ лицемъ народа. Правда, що загроженѝ негаціею нашои народности, загроженѝ навѣть въ свободѣ письма и азбуки, Русины въ тіи часы мусѣли богато силъ тратити на доказованье самостôйности рускои народности. Се були „непріязнѝ обстоятельства тогочаснѝ", котрѝ ставали на завадѣ нашому поступови. Тожь оборона вже сама по собѣ есть лише ôтпоромъ противъ нападу, а не агресією — поступомъ напередъ. Русинамъ треба було памятати, що кромѣ обороны необходимо потреба було еще и позитивнои працѣ, котрабы наповняла нове житье народне новою матерією животворною. Того мы не робили и тôлько безперестанно заклинались въ нашôй льояльности и розплывались въ жаляхъ на кривды Полякôвъ, забуваючи, що въ политицѣ не плачь, а сила дае правду и справедливôсть пôсля засады: чія сила на верху, того й правда на столѣ.

Такъ отже не пôшли Русины ни одною, ни другою дорогою, ни обома разомъ и мимоволѣ доводили до того, що оставались заступники безъ заступленыхъ, що добрѝ замѣры и добра воля не находила послуху и пôдмоги у загалу, що мы починали висѣти въ воздусѣ.

(Дальше буде.)

Дръ Людвикъ Вольскій,

посолъ до рады державнои зъ мѣста Львова передъ своими выборцями.

(Дальше.)

Дальше дръ Вольскій въ своѣй промовѣ розбиравъ пытанье, чи союзъ Полякôвъ съ правицію принѣсъ користь зô взгляду на засаду автономистичну, и рѣшучо заперечивъ тому. Яко доказы наводитъ уставу противъ книгосушови, уставу о оподаткованю шинкôвъ и др., при котрыхъ партія ультрамонтаньска кн. Лихтенштайна стояла на завадѣ ухваламъ въ користь краевыхъ автономій. „Вертаемо до краю съ порожными руками" — говоривъ дръ Вольскій. „Желѣзниця трансверзальна застрягла въ палатѣ панôвъ. Коло польске вздержалося ôтъ жаданя факультету медичного во Львовѣ зъ боязни, щобы внесенье не упало въ палатѣ послôвъ. Щожь отже привозимо до краю? Уставу о таксѣ войсковôй, той податокъ на калѣки, и бôльшій податокъ грунтовый, котрый гдеякѝ окрестности обтяжитъ бодай чи не надъ силы". Ôттакъ перейшовъ дръ Вольскій до критики союза Полякôвъ съ правицію пôдъ взглядомъ моральнымъ и сказавъ, що для Полякôвъ совсѣмъ не ялося лучитись съ партіею ультрамонтаньскою, котра называе себе автономистичною, а на дѣлѣ есть она крайне консервативна, въ найгôршôмъ слова того значеню. Тая партія консерватистôвъ тирольскихъ есть крайне нетолерантна пôдъ взглядомъ религійнымъ; звѣстно, якъ переслѣдуютъ они протестантôвъ въ Тиролю, якъ заперечуютъ они протестантамъ право хоронити умершихъ въ посвяченôй земли, кôлько то они минувшого року въ соймѣ наробили крику зъ причины, що въ мѣстахъ, где бôльшôсть населеня протестантска, правительство позволило протестантамъ ôтправляти въ ихъ зборахъ церковнѝ служеня. А въ радѣ державнôй выступаютъ рôвно съ такими внесенями якъ кн. Лихтенштайна, Диполіого и Линбахера. Внесенье Линбахера „на милю чути обскурантизмомъ" и всѣ жителѣ краѣвъ нѣмецкихъ якъ найенергичнѣйше протестували противъ него. О тôмъ польскѝ послы знали а коли голосували за внесеньемъ, то тôлько длятого, щобы не розбити правицѣ; дръ Евс. Черкавскій въ колѣ поль. выказавъ, що проектъ Линбахера есть пôдъ взглядомъ дидактичнымъ и педагогичнымъ дуже шкôдный, а мимо того зъ политики голосувавъ за нимъ. Внесенье Линбахера не дотыкало вправдѣ Галичины, але власне длятого Поляки не повиннѝ були рѣшати въ справѣ другого и то противъ его волѣ. Тымчасомъ инакше сталося и Поляки разъ зôйшовши на похилу дорогу пôйдутъ по нѣй дальше и будутъ разомъ съ ультрамонтанами голосувати за тымъ, щобы протестантôвъ не погребати въ свяченôй земли и т. д. И колись о Полякахъ скажутъ: „За мыску сочевицѣ продали они право свого первородства". Длятого то дръ Вольскій радитъ польскôй делегаціи при найблизшôй случайности, коли тôлько выдѣлится зъ лѣвицѣ фракція умѣренна (а о такôй фракціи пôдъ проводомъ гр. Коронініого теперь власне говорятъ богато) получитися съ нею. Зъ нынѣшнои ситуаціи не вдоволенѝ впрочѣмъ и Молодочехи и часть Нѣмцѣвъ зъ лѣвицѣ.

Дальше перейшовъ дръ Вольскій до праводавчои чинности кола польского и тутъ вмѣнивъ ему въ заслугу законъ противъ лихвы для всѣхъ краѣвъ австр., уставу о улекшеняхъ при конверсіи довгôвъ и уставу о нерете́льнôмъ поступованю довжникôвъ. Самъ дръ Вольскій яко членъ комисіи карнои выпрацювавъ проектъ закона о змѣнѣ обєктивного поступованя въ дѣлахъ печатныхъ, але той проектъ не може дôстатись зъ комисіи до палаты, хотяй для свободы конституційнои мае дуже велике значенье. Наконець признаеся дръ Вольскій, що хотяй звычайно въ колѣ его внесеня упадали и ôнъ пôсля регулямину мôгъ вздержатись ôтъ голосованя, ôнъ мимо того неразъ голосувавъ съ бôльшостію противъ свого переконаня, але по кождомъ такôмъ голосованю лишався у него „несмакъ въ души".

На внесенье проф. техники Машковского дано одноголосно дру Вольскому вотумъ довѣрія.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Въ Празѣ*) ненависть межи Чехами а Нѣмцями почала сильно объявлятись въ бôйкахъ уличныхъ особливо межи ческими и нѣмецкими студентами. Нема дня, щобы газеты не приносили новыхъ того рода фактôвъ. Найбôльше гармидеру роблятъ зъ тои причины вѣденьскѝ газеты централистичнѝ; они дуже заѣло взываютъ правительство, щобы взяло загроженыхъ въ Австріи Нѣмцѣвъ въ опѣку. Въ Празѣ панує велике роздразненье умôвъ по обохъ сторонахъ. Вчорашный телеграмъ доноситъ, що навѣть войсковѝ патролѣ ходятъ улицями, впрочѣмъ войско вже разъ интервеніювало въ бôйцѣ межи студентами. Ректоръ университету замкнувъ выклады и удався до министерства о позволенье скоршого замкненя курсу лѣтного. Рада мѣста Праги ухвалила завôзвати жителѣвъ мѣста до спокою. Правительство заявило, що буде мусѣло остро выступати въ случаяхъ заколоту публичного спокою.

(*Выборы угорскѝ.*) До дня 30 червця бувъ звѣстный результатъ выборôвъ до сойму въ 341 округахъ. Выбрано 190 либералôвъ, 68 зъ партіи независимои, 69 зъ умѣренной опозиціи, 7 зъ партіи національнои, а 6 индиферентныхъ. Зъ сего результату бачимо, що партія правительственна (либералы) сильно побѣдила. Впрочѣмъ выборы еще не укôнченѝ и партія правительственна здобуде еще бôльше крѣселъ посольскихъ. Выборы ôтбувалися доси безъ про-

---

пôвъ „faex hominum" и „purgamentum nasze", сходитъ дальше на двѣ забранѝ Русинамъ церкви въ Люблинѣ и Сôкали, котрыхъ звороту коваки домагалися и каже: „O cerkwiach chłop się pyta, któremu nulla o Bogu cognitio, nulla fides, żyją nie tylko jako barbari, ale jako dziki zwierz, — wysoka to na prawdę dla chłopa theologia*). Ôтозва тая, принята сенаторами съ нечуванымъ запаломъ, довела до прискореня походу на козакôвъ, котрый закôнчився страшнымъ пораженьемъ шляхты пôдъ Пилавцями.

Политика тая шляхты польскои взглядомъ Русинôвъ въ вѣку XVII не була однакъ новою, — есть она радше выплывомъ системы, яку собѣ вельможѣ польскѝ въ головахъ положили вже въ першôй добѣ, бо еще въ першôмъ вѣку по заборѣ Галицкои Руси черезъ Польщу. Кождому, кто хоть по трохи розглянувся въ исторіи польскôй, вѣдомо, що протегованье жидôвъ и надѣлюванье ихъ всякими правами на некористь Русинôвъ завелося вже за Казимира Вел., а проводится консеквентно за Володисл. Ягайла. За Казимира Вел. наплываютъ въ рускѝ землѣ цѣлѝ хмары жидôвъ захожихъ зъ заходу и мѣшаются съ тымъ невеликимъ числомъ кримскихъ жидôвъ, що у насъ сидѣли еще за часôвъ княжихъ по бôльшихъ мѣстахъ и занималися побôчь Нѣмцѣвъ и Сараценôвъ торговлею. Володиславъ Ягайло вымостивъ уже жидамъ дорогу до того высокого значеня, яке они ôттакъ въ Польщи заняли; такъ, що вже разъ на все стало рѣчею неможливою, щобы жидъ мавъ стояти на рôвни съ хлопомъ и бути такъ якъ той позбавленымъ всякихъ правъ обывательскихъ. Доказомъ на тое грамоты того короля, котрыми ôнъ надае жидови Волчкови, мытникови львôвскому, котрого зове „Judeus noster Wolczko" вôйтôвство въ селѣ Вербѣжи надъ рѣчкою Щирець, переносячи мѣсцевôсть тую de jure Polonico, Ruthenico et quovis alio in jus Theutonicum и надѣляючи тогожь жидка правомъ судити и карати въ всѣхъ справахъ карныхъ и въ тыхъ, где ходитъ о голову.[1]) Цѣкава при тôмъ рѣчь, що мешканцѣвъ пустокъ, заселеныхъ около того села Волчкомъ обовязуе король exspirata libertate вже зъ горы до роботизнъ и услугъ для себе, „до якихъ обовязанѝ суть и всѣ прочѝ тубыльцѣ нашихъ рускихъ земель"[1]) и що тыми ласками надѣляе король того жида, якъ самъ въ грамотѣ выражаеся въ тôй цѣли, щобы его, т. е. Волчка „до пôзнаня вѣры католицкои и блеску вѣчного свѣтла допровадити"[2]). Се есть доперва половина програмы.

Другу половину тои христіяньскои политики дотычну ôтношень взглядомъ Русинôвъ подае намъ отверто сочасный Ягайлѣ перемыскій латиньскій епископъ Матвѣй въ однôй грамотѣ зъ р. 1406, выданôй для свого духовеньства. Посвѣдчивши тымъ своимъ письмомъ, въ якій спосôбъ побирае его духовеньство такъ звану „десятину", каже выразно, що цѣлію тыхъ мѣръ, предпринятыхъ латиньскимъ духовеньствомъ, есть, щобы католикôвъ заохотити до наплыву на Русь и щобы тѝ захожѝ католики (розумѣй Поляки) Русинôвъ и иншихъ шизматикôвъ, замешкуючихъ той край, тымъ сильнѣйше выкоренювали.[1])

Такъ отже иде политика польска въ Галицкôй Руси взглядомъ жидôвъ зъ однои а Русинôвъ зъ другои стороны вже въ першихъ 60—80 лѣтахъ пановання польского на нѣй знаною намъ до нынѣ дорогою; она ось яка: жидôвъ надѣлювати щедротами, землями и правами, Русинôвъ — тубыльцѣвъ призначити до роботизнъ и услугъ и выкоренювати ихъ якъ найскорше, а до краю спроваджати натомѣсть якъ найбôльше католикôвъ, т. е. Полякôвъ (и Нѣмцѣвъ).

(Дальше буде)

---

*) Рукопись въ библ. Оссол. Ч. 225.

[1]) Akta Grodzkie i Ziemskie, T. II, грам. Вол. Ягайла Ч. XLII ст. 70 зъ дня 17 Червця 1423; Ч. XLV ст. 75 зъ дня 3 листоп. 1425; Ч. XLVI ст. 76 зъ дня 24 червця 1427; тою послѣдною дарувавъ король Волчкови навѣть часть села на власнôсть. Що до судовництва стоитъ тамъ: In Causis autem Criminalibus et Capitalibus... Judicandi, sententiandi, plectendi, condemnandi et puniendi Sculteto (т. е. солтисови Волчкови) plenam damus et omnimodam concedimus facultatem. Село звеся „villa Werbez super flumine Scirecz in Terra Russye (такъ!) districtus Scirecensis situata" або Werbeza, а навѣть Werbyarz и Wyerbyarz.

[1]) ...nobis talia servicia et labores facere tenebuntur, sicut et ceteri Terrarum nostrarum Indigenae Ruthenicalium". Akta Gr. i Z. T. II. Ч. XLV зъ Медики, 3 листопада 1425.

[2]) „ut... a sue (такъ) cecitatis errore revocari et reduci ad cognicionem sancte (такъ) fidei katholice et eterni luminis claritatem valeat atque possit". A. Gr. i Z. T. II. Ч. XLV, грамота Волод. Ягайла дана въ Галичи 24 червня 1427, — и Ч. XLVI ст. 77 и 78. Межи свѣдками есть и латиньскій галицкій Архіепископъ.

[1]) ...ut ...ad easdem partes Russie (sic) populus catholicus liberius confluereet, Ruthenosque et alios Scismaticos easdem partes inhabitantes potencius extirparet." Грамота еп. Матвѣя дана въ Перемышли 7 мая 1406. A. Gr. i Z. T. IV. Ч. XII. ст. 29. Текстъ лат. подаемъ съ блудами пôсля оригиналу.

ливу крови съ выимкомъ въ мѣстцевости Патрога, где въ бôйцѣ межи агитаторами 2 людій убито на смерть а 12 ранено.

(*Посолъ Гавзнеръ*) здававъ справу зъ своеи дѣятельности посольскои въ радѣ державнôй въ Стрыю, Самборѣ и Дрогобычи. Въ всѣхъ трехъ мѣстцяхъ дотыкавъ одныхъ и тыхъ самыхъ справъ, хиба тôлько иншими словами. Гавзнеръ годится въ тôмъ взглядѣ съ своимъ товаришемъ др-омъ Вольскимъ, що правицю тероризуе и компромитуе фракція клерикальна, що ôтъ тои фракціи конче треба увôльнитися. Не годится однакожь Гавзнеръ съ Вольскимъ въ тôмъ взглядѣ, щобы Поляки утворили лѣве центрумъ въ палатѣ, бо по думцѣ Гавзнера, се нынѣ неможливе. Рôвножь згôдно съ Вольскимъ зганивъ Гавзнеръ въ своихъ справозданяхъ нетолерантне поступованье правицѣ въ ôтношеню до лѣвицѣ, а особливо пôднѣсъ затвердженье выборôвъ 3 горѣшно-австрійскихъ послôвъ, выбраныхъ совсѣмъ нелегально. Черезъ тое зыскала правиця 3 клерикальныхъ послôвъ, але утратила морально далеко бôльше; правиця показала, що она для дрôбныхъ користій матеріяльныхъ вырекласся переваги моральнои. „Єсть се найсумнѣйша сторона борбы политичнои, що майже никто не поводуеся справедливостію, але кождый стараеся противникови зробити якъ найбôльшу кривду, не перебираючи въ средствахъ, — а зъ сего походитъ огидный станъ безнастанного топтаня правъ однои стороны черезъ другу. Людій, котрî повстаютъ противъ такои нечестнои борбы парляментарнои называютъ „идеалистами“, „людьми непрактичными“; нехай и такъ, але все таки така борба николи не принесе практичныхъ овочѣвъ и майже все мстится на самыхъ авторахъ“. Дрогобыцкî выборцѣ заплескали въ долонѣ „браво“ послу Гавзнерови за тіи его слова, — и совсѣмъ справедливо. Можемъ догадуватись, що предсѣ многимъ присутнымъ прійшло при тыхъ словахъ на память затвердженье выбору посла кн. Пузыны, выбраного, якъ звѣстно, еще нелегальнѣйше, якъ три горѣшно-австрійскî послы. Жаль, що никто зъ присутныхъ — а були тамъ и рускî священики — не заинтерпелювавъ п. Гавзнера, коли ôнъ вже такъ справедливый въ осудахъ политики правицѣ и кола польского, чому ôнъ ганячи затвердженье выборôвъ 3 горѣшно-австрійскихъ клерикалôвъ не зганивъ и не напятнувавъ немораль ностію затвердженя выбору п. Пузыны. Правда и справедливôсть одна тôлько на свѣтѣ...

Дальше пос. Гавзнеръ дôткнувъ въ своихъ справозданяхъ и такихъ точокъ, котрî пос. Вольскій поминувъ. И такъ, що до реформы выборчои, щобы право выбору розтягнути и на низше оподаткованыхъ, не поперто проекту пос. Кронаветтера лишь длятого, що ôнъ демократъ и членъ лѣвицѣ, а поручено поставити дотычне внесенье Линбахерови, лицю безперечно и справедливо найнесимпатичнѣйшому въ цѣлôй правици. Оба тіи внесеня погребано въ комисіи. Отворенье медичного факультету на университетѣ львôвскôмъ, есть, якъ звѣстно, горячимъ бажаньемъ Гавзнера, рôвно якъ перенесенье зарядôвъ галицкихъ желѣзниць зъ Вѣдня до Львова. Обѣ тіи справы однакожь не повелись по его мысли. О выдѣлѣ медичнôмъ во Львовѣ порѣшило само польске коло, що будьтобы таке внесенье було не на часѣ, а другу справу коло рôвножь дуже слабо попирало. Годится наконець еще пôднести, що Гавзнеръ дуже нарѣкавъ на теперѣшну палату панôвъ, зъ причины котрои, якъ вѣдомо, не ухвалено закона о гал. транс. желѣзници и заявивъ, що коли теперѣшне правительство хоче опиратись на бôльшости, с. е. на правици, то мусить дорадити коронѣ, щобы доповнила палату новыми номинаціями членôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Петербурска комисія для справы селяньскои укôнчила вже, якъ доносятъ, свои роботы. Предложила она, щобы для пôдратованя селянъ-хлѣборобôвъ правительство побôльшило суму призначену зъ скарбу державного на выкупъ земель зъ 9 на 12 миліонôвъ.

Въ Варшавѣ буде ôтъ нового школьного року заведена въ университетѣ катедра польскои литературы. Професоромъ на тую катедру именованый дръ Петръ Хмелёвскій, молодый писатель польскій (родж. 1846), авторъ гдеякихъ дѣлъ зъ области польскои литературы.

Непорядки противжидôвскî на полудни Россіи вже совсѣмъ утихли.

Нѣмеччина. Въ Липску и цѣлôмъ его окрузѣ обвѣщено малый станъ облоги. Липскъ въ послѣдныхъ часахъ стався бувъ прибѣжищемъ соціялистôвъ, и зъ ôтси розходилась по Нѣмеччинѣ ихъ агитація. Кромѣ того въ Липску выбирано до парляменту соціялистôвъ и се була головна причина обвѣщеня въ тôмъ мѣстѣ стану облоги; звязкова рада задумала перешкодити тымъ новôй побѣдѣ соціялистôвъ при наближаючихся выборахъ. Речинець розписаня новыхъ выборôвъ еще не звѣстный.

Франція. Урядовый рапортъ выказуе, що въ послѣдныхъ непорядкахъ въ Марсиліи було по сторонѣ Италіянôвъ 2 убитыхъ а 13 раненыхъ.

Парляментъ французскій значною бôльшостію ухваливъ вотумъ довѣрія правительству за веденье дѣлъ въ Тунисѣ.

Финансы французскî стоятъ знаменито. Надвышка доходôвъ скарбовыхъ выноситъ кождого мѣсяця що найменьше 1 миліонъ франкôвъ.

Туреччина. Дня 27 червня розпочалася въ Константинополи розправа судова обжалованыхъ о замордованье султана Абдуль-Азиса, о котрôмъ довгій часъ говорили, що будьтобы ôнъ збожеволѣвши въ купели перетявъ собѣ нажичками жилы. Яко обжалованî стали передъ судомъ: Мидгатъ паша бувшій губернаторъ Айдина, два шурины теперѣшного султана: Нури и Магмудъ Дамадъ; Фари, бувшій подкоморій Абдуль-Азиса, маіоры: Реджидъ и Али бей, два официры дворскî, два лѣсничî и фехмистръ. Зъ прочихъ виновникôвъ бувшій шеикъ-уль ислямъ (патріярхъ) Харулля буде судженый въ Мекцѣ, где теперь перебувае, бувшій вел. везиръ Ружди Мегеметъ баша хорый, а бувшій мин. вôйны Гуссейнъ Авни паша умеръ. Актъ обжалованя говоритъ, що завязали заговôръ замордовати султана: Мидгатъ, Мегмедъ Ружди, Хайрулля, Гуссейнъ Авни и Магмудъ Дамадъ. Плянъ убійства султана бувъ уложеный на розказъ султана Мурада, котрый наступивъ по Абдуль Азисѣ, зложенôмъ зъ престолу, але жившôмъ еще въ призначенôй ему палатѣ. Фехмистръ Мустафа признався, що перетявъ жилы Абдуль-Азисови, при чѣмъ подкоморій державъ его за руки а лѣсничій за ноги. Мидгатъ паша, особа найзначнѣйша въ процесѣ, и другî достойники выперались вины, — але судъ узнавъ ихъ винными замордованя султана и засудивъ 9 обжалованыхъ межь тыми и Мидгата пашу на смерть, а двохъ (официрôвъ дворскихъ) на 10 лѣтъ тяжкихъ робôтъ.

Болгарія. Въ болгарскôмъ княжествѣ ôтбулися вже выборы до народнои скупштины, котра збересь на засѣданье въ Систовѣ. Хотяй результатъ выборôвъ остаточно еще не звѣстный, то однакожь нема сомнѣнія, що буде ôнъ по мысли кн. Александра Батенберга. До Presse телеграфуютъ зъ Рущука, що на скупштинѣ въ Систовѣ не буде допущена ніяка дискусія надъ предложенями князя; они просто будутъ пôддані пôдъ голосованье. Скупштина длятого буде тревати тôлько одинъ день; черезъ той часъ войскова залога мѣска буде на готовѣ уоружена, а на Дунаю будутъ стояти военнî кораблѣ съ пушками.

Передъ выборами кн. ôтбувавъ подорожь по краю и — якъ доноситъ до Петербурга конзуль россійскій въ Софіи, Хитрово, — нарôдъ стрѣчавъ и принимавъ князя съ ентузіязмомъ (!). Въ мѣстцевостяхъ, где нарôдъ не показувавъ такои ентузіястичнои радости и любови до князя, н. пр. въ Раговѣ, Никополись и др., обвѣщено станъ облоги. Зъ сего облудного телеграму россійского дипломата видко, въ якій се способъ забезпечувавъ собѣ князь прихильнôсть и довѣріе народа — не чимъ иншимъ, якъ багнетами, станомъ облоги! Найзабавнѣйша однакожь здаесь намъ розмова кн. болгарского съ кореспондентомъ англійского Standarda. Князь заявивъ, що хоче диктатуры длятого, щобы Болгаріи забезпечити на будуще свободу конституційну, що ôнъ хотѣвъ абдиковати, але три монархи, котрыхъ пытавъ о раду, дорадили ему, щобы конче зôставъ на тронѣ и въ тôй цѣли щобы робивъ, що буде уважати потрѣбнымъ; царь Александеръ III просто порадивъ ему скасувати конституцію. Дальше заявивъ князь кореспондентови, що ôнъ рѣшився остати на тронѣ тôлько зъ уваги на славну будучнôсть Болгаріи, и т. д. Читаючи таку балаканку просто смѣшно робится, якъ то князь Батенбергъ понимае конституцію; диктатура мае ôтдати услугу розвоеви конституціи! Тымчасомъ се двѣ суперечности, убиваючî одна другу.

Зъ Варны наспѣвъ телеграмъ зъ дня 29 червня: „До сегодня есть вѣдомый результатъ 205 выборôвъ. Всѣ выпали по мысли князя“. Газеты майже въ одинъ голосъ додаютъ ôтъ себе: „выпали по мысли пôдъ натискомъ багнетôвъ“!

Справа болгарска дуже интересуе Европу. Во всѣхъ газетахъ много пишеся на тему: що то дальше буде, коли кн. Батенбергови навѣть удасться на разѣ перевести coup de'état. Суть газеты, котрî, соромъ сказати, вже теперь уважаютъ кн. Батенберга, бувшого пруского лейтнанта, мученикомъ за благородну справу, и судьбу его въ будущности порôвнуютъ съ судьбою цѣс. Максимиліяна мексиканьского. Намъ знову здаесь, що кождый честный чоловѣкъ, надто же Славянинъ мусить сожалѣти надъ тымъ, що въ теперѣшнôй хвили дѣесь въ Болгаріи, знаючи, кôлько то крови и згарищь коштовало Болгаръ, закимъ удалось наконець тому нещастному народови розôрвати пятивѣковî пута, котрî на нихъ наложили були Турки. Добився нарôдъ болгарскій свободы, самоуправы — и отъ въ кôлька лѣтъ по тôмъ чоловѣкъ чужій зъ роду, клявшійся на конституцію — ломитъ еи и бажае правити автократично. А до того подае ему помôчну руку православный царь Россіи! Якъ все тое скôнчится, побачимо. Однакожь не завадитъ згадати, що вже и теперь доходятъ зъ Болгаріи глухî вѣсти о якôмсь заговорѣ на житье князя. Знаючи характеръ того рицарского, свободолюбного народа, тіи глухî вѣсти не здаются намъ неимовѣрными. Найбôльше огôрченье межи народомъ выкликало увязненье межи народомъ выкликало увязненье бувшихъ министрôвъ и президента скупштины: Сукнарова, Каравелова, Славейкова и Цанкова. Увязненье наступило въ наслѣдство дорадъ россійскихъ официрôвъ, котрî хотятъ въ Болгаріи такî лады заводити, якъ въ Россіи. Тôлькожь на сей разъ имъ тая штука не удалася. Судъ спротивився арештованю народныхъ репрезентантôвъ и князь хоти-не-хоти мусѣвъ ихъ зъ вязницѣ выпустити, а тôлько поставивъ ихъ пôдъ доглядъ полиціи.

НОВИНКИ.

— **Дрôбнî вѣсти.** Є. В. Цѣсарь выѣхавъ дня 29 л. с. м. до Ишль. — Намѣстникъ Галичины поѣхавъ до Кракова на вѣнчанье кн. В. Сапѣги. — Кн. Виртемберскій выѣхавъ до захôднои Галичины на инспекцію гарнизонôвъ. — Сов. двору Подлевскій одержавъ кавалерскій крестъ ордеру Леопольда. — Милославъ Протичь, бувшій посолъ сербскій въ Петербурзѣ, котрый належавъ до партіи Ристича, зôставъ спенсіонованый. — Арештовано губернатора архипелягу Садика башу за те, що здефравдувавъ суму 10.500 турецкихъ фунтôвъ, призначену на запомогу жителѣвъ острова Хіосъ. — 30.000 робôтникôвъ въ графствѣ Штраффордъ заперестали роботу, жадаючи пôдвысшеня платнѣ. — Въ Стрыю ôтбувся дня 28 л. с. м. бенкетъ на честь посла Гавзнера. — Въ Парижи умеръ сими днями Диформъ, звѣстный мужь стану и бувшій министеръ. — Въ Вѣдни обкрадено совсѣмъ костелъ „am Hof“. — Кн. чорногорску Милену, котра станула въ Вѣдни въ готелю, посѣтивъ самъ Цѣсарь; при тôй способности представила княгиня Цѣсареви свою дочку Зорку и наслѣдника престола Данила. — Въ римскôй колегіи de propaganda fide маютъ бути ôтворенî двѣ новî катедры языкôвъ славяньскихъ. — До Анконы наспѣло дня 29 л. с. м. 450 путникôвъ славяньскихъ зъ Галичины, Дальмаціи, Босніи и Герцоговины пôдъ проводомъ Впреос. митр. Сембратовича.

— **Є. В. Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Устьечко въ пов. залѣщицкôмъ 100 зр. запомоги на закупно будынку школьного, громадѣ Святкова въ пов. ясельскôмъ 200 зр. запомоги на будову школы и ôтновленье церкви; громадѣ Старесело въ пов. бобрецкôмъ 100 зр. запомоги на будову школы; громадѣ Мужиловицѣ въ пов. яворôвскôмъ 100 зр. запомоги на будову школы и громадѣ Розтоки великî въ пов. новосандецкôмъ 100 зр., запомоги на ôтновленье церкви.

— **Испытъ зрѣлости** зложили съ ôтзначеньемъ въ мужескôй учительскôй семинаріи у Львовѣ слѣдуючî Русины: Григорій Бѣликъ, Александеръ Струминьскій и Павло Ващукъ; — съ добрымъ успѣхомъ: Стефанъ Цепухъ, Иванъ Дудикъ, Тома Гнида, Мих. Кочоровскій, Іосифъ Кульматыцкій, Николай Налисникъ, Іосифъ Пушкаръ, Василь Сенѣвъ, Омелянъ Ставничій, дальше приватисты: Козловскій, Рубчакъ, Шепаровичь и Яськôвъ. Деякî ученики не могли зъ причины слабости пôддаватися теперь испытови, длятого призначено для нихъ другій терминъ по вакаціяхъ.

— **Въ женьскôй учит. семинаріи во Львовѣ** пôддалося испытови дозрѣлости 8 Русинокъ. Хотяй число ихъ невеличке, однакожь результатъ клясификаціи принѣсъ нашимъ рускимъ кандидаткамъ всяку честь. Съ ôтзначеньемъ зробили той испытъ: Савина Варывода (донька священика), Іосифа Линовска (донька урядника), Юлія Шнайдеръ и Леонтина Яцыкъ (обî сироты по урядникахъ); — съ добрымъ успѣхомъ: Теодозія Витковска (сирота по священику), Марія Магуръ (донька урядника), Емилія Сорока и Клявдія Струминьска (доньки священикôвъ).

— **Деканами на университетѣ львôвскôмъ** выбрано на слѣдуючій рôкъ школьный: дра Из. Щараневича для выдѣлу философичного, дра Фангора для выдѣлу правничого, а дра Костека для выдѣлу теольогичного.

— **Въ дѣлѣ участи гр. к. духовеньства въ чужеобрядныхъ ôтпустахъ** розôслала сими днями консисторія митрополича циркулярь до деканатôвъ, въ котрôмъ ограничае посѣщуванье подôбныхъ ôтпустôвъ черезъ нашихъ священикôвъ и заявляе, що на будучнôсть буде дуже строго поступати противъ тымъ священикамъ, котрî допустятся въ тôмъ взглядѣ надъужить.

— **Въ Товстôмъ** повставъ сими днями розрухъ селянъ противъ своему дѣдичеви, послови Владиславови Федоровичеви зъ причины спору громады съ дворомъ о сѣножать. Розрухи тî дôйшли ажь до того, що староство въ Скалатѣ зажадало навѣть войска, котре дѣйстно удалось до Товстого для усмиреня селянъ. Такожь увязнено вôйта и всѣхъ членôвъ рады громадскои.

— **Въ день торжества кирило-методіевского** т. е. 5 л. липця с. р. ôтправится въ всѣхъ нашихъ церквахъ торжественне богослуженье. День той обходитися буде яко праздничный и богослуженя того не можна переносити на найблизшу недѣлю.

— **Зъ Рудна пôдъ Львовомъ** пишутъ намъ: Дня 29 червня ôтобравъ жандармъ тутешному молодцеви М. Панкевичеви, пасущому на поли товаръ, рускî часописи „Батькôвщину“ ч. 12 и „Новость“ ч. 7., а упхавъ ему „Dziennik dla wszystkich“. Що се знову мае значити? Чибы ц. к. жандармы замѣсть лапати коноводôвъ мали кольпортовати „Dziennik dla wszystkich“? (Редакція забраныхъ жандармомъ газетъ повиннî довѣдатись о имени жандарма и доходити свого права.)

— **Стипендію имени Горецкого** одержавъ Володимиръ Зарицкій, ученикъ 4. клясы гимн. въ Бережанахъ.

— **Рускî путники** повезли до Риму адресъ для папы, пôдписаный численными вѣрными обохъ епархій. Справу до того адресу выконавъ дуже гарно п. М. Спожарскій, звѣстный нашь переплетчикъ.

— **Членомъ рады повѣтовои въ Старôмъ мѣстѣ** зъ груны бôльшихъ посѣлостій выбраный п. Евгеній Курыловичь, тамошный нотарь.

— **Въ Турцѣ** до рады повѣтовои выбраный зъ мѣста тамошный радный, Шехтеръ.

— **Великî маневры войсковî** маютъ ôтбутися сего року въ окрестности Львова. На тî маневры прибуде полкъ пѣхоты н-ръ 55 зъ Бережанъ и полки уланôвъ н-ръ 8 и 11. Пѣхота буде стояти въ самôмъ мѣстѣ, а кôнниця поза мѣстомъ.

— **Инжинеръ Каз. Наварскій** одержавъ ôтъ минист. торговлѣ пôврôчный привилей на пôдготовляючî роботы коло желѣзницѣ на гостинци цѣсарскôмъ зô Львова на Куликôвъ, Жовкôвь, Мосты, Кристинополь до Сокаля и зъ Жовкви на Волю высоцку Добросинъ и Каменку до Равы рускои, наконець зъ Мостôвъ до Белза.

— **Тернопôльска палата адвокатска** мае бути получена съ львôвскою.

— **Книгосуть** пануе въ Россіи вздовжь границѣ пов. Бродского.

— **Для курсу науки горальничои въ Дублянахъ** запевнивъ министеръ рôльництва выдѣлови краевому рôчну субвенцію по 1.000 зр., съ тымъ застереженьемъ, що позиція тая одержитъ въ кождорôчнôмъ буджетѣ державнôмъ конституційне затвердженье.

— **На посаду гимназ. учителя** наукъ природничихъ вразъ съ математикою и физикою въ ц. к. гимназіи въ Вадовицяхъ розписуеся конкурсъ съ речинцемъ до 15 л. липця с. р.

— **Робôтникамъ и слугамъ** при галицкихъ заводахъ салинарныхъ пôдвысшено ôтъ 15 мая с. р. провизіи зъ $^{6}/_{10}$ на $^{7}/_{10}$ побиранои заплаты. Низшî слуги урядôвъ выробу и продажи соли будутъ брати ôтъ 1 липця с. р. плату зъ горы.

— **Нѣмецкій соціялистъ Мостъ**, редакторъ газеты „Freiheit“ въ Лондонѣ, о котрого процесѣ мы вже кôлька разôвъ згадували, зôставъ вчера засудженый на 16 мѣсяцѣвъ тяжкихъ робôтъ.

— **Въ Празѣ** появляются въ послѣдныхъ часахъ частî ексцесы межи академиками ческими, а нѣмецкими. Дня 26 л. с. м. розпочали они въ однôй буршôвскôй гостинници завзяту бôйку, що ажь полиція мусѣла вдатись въ тую справу, и увязнила 3 головныхъ проводирôвъ.

— **На бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи** зложивъ п. Денисъ Зарицкій, матуристъ 5 зр. в. а. въ Дирекціи ц. к. академичнои гимназіи.

— **На Бурсу въ Тернополи жертвували** ôтъ 21 студня 1880. Вп. Чп. Михаилъ Перль старѣйшина збору израильск. 16 зр., Діонизій К. 5 зр., Редакція Слова 7 зр. 50 кр., Прихожане зъ Могильниць 2 зр., Іоанъ Васильковскій парохъ Могильниць 1 зр., Іоанъ Любовичь зъ Острова 2 зр., Чачковскій зъ Товмача 3 зр., Крылошан. Гр. Шашкевичь зъ Перемышля 10 зр., Г. Гецѣвъ зôбравъ на весѣлю Бородіевича въ Черниховѣ 3 зол. 70 кр., Ставропигійскій Институтъ зъ фонду бл. п. Коссака 30 зр. 47 кр., Левицкій 1 зр., Предсѣдатель бурсы получену квоту 6 зр., Проф. Барвиньскій 3 зр., Проф. Гецѣвъ 3 зр. 25 кр., Банкъ рустикальный 50 зр., Гавацкій зъ Перемылова 6 зр. 40 кр., Елена Юркôвъ зъ Дарахова 1 зр., Пр: Варапучиньскій 2

зр., Проф. Чичкевичь Андрей 2 зр., Лесюкъ 11 зр. 80 кр., Доплата за бурсакôвъ выноситъ 147 зр. Зъ найму помешканя 15 зр., Приходъ зъ концерту выказано окремо заразъ по концертѣ.

Ôтъ выдѣлу рускои Бурсы въ Тернополи 21 червня. 1881.

Дръ В. Лучаковскій.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

На конкурсъ розписана парохія Воля довголуцка въ дек. стрыйскôмъ, съ речинцемъ до 2 (14) вересня с. р.

До институціи каноничнои завôзваный о. Е. Воляньскій на Стратынъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту одержавъ о. А. Сохацкій на Мацошинъ.

Сотрудничества одержавъ о. Р. Вишневскій въ Ярославю.

Катихитэмъ именованый о. Р. Вишневскій въ Ярославю.

Личный додатокъ по 100 зр. на дальшѝ три лѣта одержали: оо. М. Ридзай въ Фльоринцѣ и М. Кишакевичь въ Яструбичахъ.

Подалися на капелянію Годынѣ дек. мостиского: оо. И. Отто, І. Гамерскій, Л. Паппъ, І. Козакъ, А. Теленъ, Т. Борисъ, І. Подлускій, И. Туна, І. Мудракъ, А. Грушкевичь, В. Цюкъ, В. Левицкій, А. Менциньскій, Т. Подляшецкій, І. Гинилевичь, Т. Сапрунъ и В. Мацюракъ.

Конкурсовѝ испыты ôтбудутся въ дняхъ 10 (22), 11 (23) и 12 (24) жовтня с. р.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— Сегорôчный урожай въ всхôднôй Галичинѣ. Зъ причины зимна и посухи, якѝ панували въ маю и въ першихъ дняхъ червця, пожовкла въ многихъ сторонахъ озимина. Черезъ тоє утерпѣли особливо жита въ околици Бродôвъ, Ярославя, Жовкви и Судовои Вишнѣ; найлѣпшѝ жита були тогды коло Пôдгаєць и Жидачева. Середна озимина була коло Збаража, Радехова, Бучача, Камѣнки струм., Калуша и Делятина. Тамъ однакъ, где перепадували дощѣ, показалась озимина красна. Бульбу садили въ рôжныхъ околицяхъ въ рôжныхъ часахъ; такъ пр. въ золочôвскôмъ скôнчено садити бульбу ажь коло 15-го мая, а коло Туря не саджено єи тогды єще совсѣмъ, и въ загалѣ не розпочали тамошнѝ господарѣ орання. Пашѣ було такожь мало За тоє садовина зацвила дуже буйно, що можь було надѣятись богато овочѣвъ. — Ôтъ 8 л. с. м. падали черезъ 10 днѣвъ дощѣ, при чѣмъ було такожь значне зимно, що дуже некористно вплывало на станъ урожаю, особливо на жито. Такъ утерпѣло жито коло Жидачева, Радехова, Топорова въ перемыскôмъ, коломыйскôмъ и тернопôльскôмъ, а то тымъ бôльше, що дощь трафивъ въ часъ, коли жито цвило. Пшениця за те майже всюды дуже хороша, а лишь менше урожайна, коло Редехова, Золочева и мѣстцями въ коломыйскôмъ; нема нигде на пшеници ржи ани снѣты. Урожай рѣпаку єсть середный, а лѣпшій лише въ перемыскôмъ, коло Дубецка, Нижанковець, Сѣнявы, Цѣшанова, Пôдгаєць, Калуша и Хирова. Ярина утерпѣла такожь много черезъ слоту и зиму, а особливо ячмена и кукурудза. Мѣрный ячмѣнь єсть коло Радехова; велику шкоду въ ячменахъ поробили хробаки коло Калуша, Балигороду, Бурштына, Бродôвъ, Олеска, Красного, Судовои Вишнѣ, Мриголоду, Цѣшанова, Рудокъ и т. д. Овесъ всюды добрый; гôршій въ околици Цѣшанова, Радехова, Жовкви и Мриголоду. Горохъ всюды мѣрный; коло Жидачева рѣдкій, а коло Пôдгаєць и Цѣшанова навѣть злый. Бôбъ и бобикъ такожь мѣрный, а найгôршій пôдъ Балигородомъ и Цѣшановомъ. Гречка пôзнѣйша добра, а вчаснѣйша зла, особливо коло Перемышля, Цѣшанова, Бродôвъ, Лопатына и Топорова. Выка въ загалѣ добра, гôрша коло Жовкви, Радехова, Бурштына, Олеска и Нараєва. Конюшина и мѣшанина досыть добрѝ, а лишь гôршѝ въ бережаньскôмъ, коло Бучача и Городенки. Кукурудза утерпѣла въ загалѣ дуже много ôтъ зимна и слоты. Коноплѣ и ленъ всюды краснѝ. Бульба вчаснѣйша показує на добрый урожай; коло Отыніи и Бôбрки вымокла. Бураки и капуста въ загалѣ краснѝ. Огôрки вымерзли въ многихъ мѣстцяхъ. Хмѣль буйный, хоть въ многихъ мѣстцяхъ пожовкъ. Тютюнъ значно ушкодила слота. Сѣна буде сего року досыть, бо трава значно выбуяла черезъ дощь; въ многихъ мѣстцяхъ однакъ не можь було черезъ слоту косити. Що до садовины, то не можь надѣятись такъ богато овочѣвъ, якъ показувавъ цвѣтъ, бо слота и гусеницѣ дуже пошкодили. Додати належитъ, що въ многихъ мѣстцяхъ градъ и буря поробили немало шкоды въ загалѣ, а въ горахъ спавъ въ першôй половинѣ сего мѣсяця навѣть снѣгъ.

☛ Съ днемъ 1 (13) липця розпочинаєся другій пôврôкъ нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты. Тыхъ ВП. читателѣвъ, котрѝ лише замовили були „Дѣло“, або котрымъ въ протягу чвертьроку предплата вже скôнчилася, просимо о скоре надôсланье залеглостій.

Новоприступаючѝ ВП. предплатники на „Библ. найзн. повѣстій“, дôстанутъ даромъ початокъ повѣсти „Дымъ“, а єсли зложатъ предплату на „Дѣло“ до кôнця року, то отримаютъ на жаданье повѣсть „Въ оборонѣ чести“ за цѣну пренумераційну 2 зр. а. в.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Всч. о. К. въ Медыни. Жаданои брошуры о св. Кирилѣ и Методію дôстати не можемо. Присланѝ 20 кр. суть до Вашого роздорядженя.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Батькôвщины: о. Л. Л. въ Белзци 1·30 зр., Вп. Ив. Г. въ Снятынѣ 1·30 зр., Вп. Г. П. въ Перегиньску 1·30 зр.; для Школьн. Часописи: Вп. И. С. въ Сушнѣ 1 зр.; для Зорѣ: Вп. П. Д. въ Бережанахъ 1·20 зр.; на брош. св. Кир. и Методія: о. М. К. въ Медыни 20 кр.; для Свѣта: дръ М. Б. въ Станиславовѣ 2 зр.; на могилу Шевченка: о. А. Лавровскій въ Ожеховôй 1 зр.; на памяти. Климковича: о. А. Лавровскій въ Ожеховôй 1 зр.; для Др. Лихваря: дръ М. Б. въ Станиславовѣ 5 зр., о. А. Л. въ Ожеховѣ 1 зр., о. І. Л. въ Сѣлци 1 зр.

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

єсть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

Накладомъ редакціи „Дѣла“

выйшли:

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“,

повѣсть знаменитого англійского писателя К. Дикенса. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй. (1—?)

Кто сомнѣваєся,

чи и котрымъ зъ многихъ въ газетахъ захваленыхъ средствъ лѣкарскихъ завѣрити може, тому радимо записати собѣ брошуру: **Karla Gorischek** „*Krankenfreund*“, Kaiserl. Königl. Universitäts-Buchhdlg., Wien, I. Stefansplatz 6. Въ брошурѣ тôй суть найбôльше уживанѝ средства лѣкарскѝ подрôбно и ôтповѣдно обговоренѝ, такъ що съ всякимъ спокоємъ можна собѣ найлучше выбрати. Длятого не повиненъ никто зъ терпячихъ боятися заходу, написати картку кореспонденційну до повысше згаданои книгарнѣ а то тымъ бôльше, що на замовленье вышле єму ся брошурку gratis и franco безъ жадныхъ дальшихъ выдаткôвъ. (8—8)

РУСКА АНТОЛЬОГІА

выдавництво руского акад. тов. „Дружній Лихварь“

выйшла вже зъ печати и мѣститъ найзнаменитшѝ творы нашихъ поетôвъ. Передплата стоитъ на звычайнôмъ паперѣ **1 зр.**, на велиновôмъ **1 зр. 50 кр. в. а.**

Выданье оздôбне обôймає 13 аркушѣвъ печатныхъ.

На загальне жаданье продовжаєся часъ передплаты до 1 руск. липця с. р. (4—?)

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручає **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрыскованъ 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (8—?)

Ц. к. управ. львôвско-черновецко-ясска желѣзниця.

(Линіи австрійскѝ.)

Ч. 10.041/II.

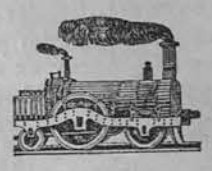

Отворенье

перестанку

МАРКÔВЦѢ

межи стаціями

Станиславôвъ и Оттынія.

для транспорту осôбъ и пакункôвъ подорожныхъ.

Съ днемъ 15 л. червця 1881 р. отворено перестанокъ Маркôвцѣ при стражници ч. 122, межи стаціями Станиславôвъ и Оттынія положеный, для транспорту осôбъ и пакункôвъ подорожныхъ. Въ тôй цѣли задержуются въ Маркôвцяхъ одну минуту потяги н-ръ 3 и 5, курсуючѝ зô Львова до Сучавы, и потяги н-ръ 4 и 6, курсуючѝ зъ Сучавы до Львова.

Съ згаданымъ днемъ выдаются въ Маркôвцяхъ до повысше означеныхъ потягôвъ билеты для всѣхъ трехъ клясъ, якъ такожь билеты войсковѝ до всѣхъ стацій и перестанкôвъ австрійскихъ линій львôвско-черновецко-ясскои желѣзницѣ, — и ôтворотно зô всѣхъ стацій и перестанкôвъ австрійскихъ линій львôвско-черновецко-ясскои желѣзницѣ до Марковець.

Пакунки подорожнѝ пріймаются въ Маркôвцяхъ до всѣхъ стацій и перестанкôвъ на австрійскôй линіи Товариства положеныхъ, и ôтворотно ôтъ всѣхъ стацій и перестанкôвъ до Марковець.

Обчисленье належитости за билеты до ѣзды, якъ такожь за перевôзъ пакункôвъ послѣдувало пôсля нашои загальнои Тарифы зъ 1 жовтня 1876 р.

Вѣдень, въ маю 1881.

Рада завѣдуюча.

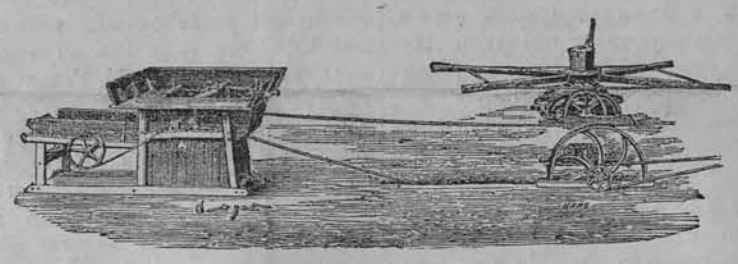

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

во Львовѣ, при улици Городецкôй ч. 22,

поручаютъ на зближаючійся часъ молотьбы свои якъ найлѣпше конструованѝ и докладно выкôнченѝ, а що до дѣятельности незрôвнанѝ

патентованѝ кераты и молотѣльнѣ кератовѝ

англійскои системы цѣповои съ вытрясаньємъ соломы або безъ тогоже.

Для тукраєвого звычаю уставлюваня молотѣльнь на поверсѣ поручаємъ нарочно конструованѝ

новѝ тутешнѝ вѣяльнѣ.

Поручаємъ такожь

гарнитуры молотѣльничѝ штифтовѝ, сталѝ и до перевоженя,
гарнитуры молотѣльничѝ цѣповѝ до перевоженя,
молотѣльнѣ ручнѝ,
млынки до чищеня зоôжа,
приряды до выдѣлюваня горошку, куколю и т. д.

Илюстрованѝ цѣнники **franco и gratis.** Складъ комисовый у п. **Л. Чеконьского въ Чортковѣ.** (1—16)

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881 23—?

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя.

Зингера ручнѝ и ножевѝ, поправленѝ и патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навиваєся.

Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневѝ по 1 зр.

Замѣна и специяльнѝ направы.

Човенка, части складовѝ, иглы и олива.

Поручає

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдає: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 49. Львôвъ, Середа 24 червця (6 липця) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Галицкій.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 5·—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Редакція, администрація и експедиція „Дѣла“ переносится съ днемъ 10 л. липця с. р. въ каменицю при улици Академичнôй пôдъ ч. 8, куда просимо адресувати всякѝ листы, посылки и рекламаціи.

☞ Съ днемъ 1 (13) липця розпочинаеся другій пôврôкъ нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты. Тыхъ ВП. читателѣвъ, котрѝ лише замовили були „Дѣло“, або котрымъ въ протягу чвертьроку предплата вже скôнчилася, просимо о скоре надôсланье залеглостій.

Новоприступаючѝ ВП. предплатники на „Библ. найзн. повѣстій“, дôстанутъ даромъ початокъ повѣсти „Дымъ“, а если зложатъ предплату на „Дѣло“ до кôнця року, то отримаютъ на жаданье повѣсть „Въ оборонѣ чести“ за цѣну пренумераційну 2 зр. а. в.

Рускѝ послы въ радѣ державнôй.

I.

Закôнчились засѣданя рады державнои, нашѝ послы вернули домôвъ и мимоволѣ, силою самои рефлексіи, насуваеся пытанье: щó зробила доси наша посольска трôйця, яка выйде зъ того користь, що буде пôзнѣйше? Ôтъ коли дѣйствуе рада державна, все задаемо собѣ такѝ пытаня, а хоть не ôтъ двохъ-трехъ лѣтъ, але ôтъ бôльше якъ цѣлого десятка лѣтъ, навѣть въ часѣ найбôльше користного становища 15 рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй за каденціи 1873—1879, на всѣ тіи пытаня все выходила менше-бôльше негативна ôтповѣдь, то мимо того теперь, бôльше якъ коли передъ тымъ, такѝ пытаня будятся у загалу Русинôвъ. Выходитъ се може зъ того, то теперь въ загалѣ Русины починаютъ бôльше критично розглядати прилюдну дѣятельнôсть своихъ представителѣвъ, — а може и зъ того, що теперѣшный непевный, майже критичный станъ внутрѣшныхъ справъ австрійскои державы самъ собою бôльше звертае уваги на себе и на поступованье послôвъ.

Не длятого, щобы заспокоити одну цѣкавôсть, и не длятого, щобы забавитись въ критику, котра часто буває лекшою ôтъ самого дѣла, але въ интересѣ народнои справы нашои и сповняючи совѣстно нашъ обовязокъ дневникарскій хочемо сказати кôлька слôвъ о дѣятельности нашихъ рускихъ послôвъ. Не можемо таити, що такъ въ прилюдныхъ ôтзывахъ, якъ и въ приватныхъ розговорахъ Русинôвъ о дѣятельности нашихъ послôвъ легко замѣтити певне недорозумѣнье, якôбы щось недосказаного, щось важкого, клопотливого и немилого, що тяжитъ на серцю, а не высказуеся на словахъ. Щожь се такого? Вже жь всѣ добре знаемо, що трехъ послôвъ и при найлучшôй волѣ и при найбôльшôмъ высиленю не можутъ ничого такого зробити, що бы ôтъ разу на лучше перемѣнило наше сумне положенье. Никто не надѣявся, щобы трехъ рускихъ послôвъ могло ôтграти видну ролю въ теперѣшнôй борбѣ головныхъ сторонництвъ рады державнои, щобы они могли добути якѝ позитивнѝ уступства въ користь Русинôвъ, котрѝбы усунули теперѣшне невыносиме положенье наше. Вже зъ горы були мы на тое приготованѝ, що становище рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй може бути въ найлучшôмъ разѣ лише выразомъ страдальнои долѣ, яка теперь припала Русинамъ въ Австріи, що они лише можутъ якъ зъ однои стороны пôдносити голосъ передъ свѣтомъ о упослѣдженю и страшнôмъ покривдженю Русинôвъ, высказувати нашѝ народнѝ жаданя и жалобы, нашѝ надѣи и обавы, такъ зъ другои стороны знову на внѣ передъ рускимъ народомъ, въ нашôмъ краю, подавати свôй голосъ о загальнôмъ положеню справъ державныхъ, дотыкаючихъ руского народа, освѣдомляти насъ съ стремленями заступникôвъ другихъ народôвъ въ радѣ державнôй и — такъ сказати — подавати намъ сигналы въ нашôй позакраєвôй политицѣ народнôй. Бôльше понадъ тое годѣ було чого жадати.

Чи жь сповнили нашѝ послы тую задачу?

Можнабы вправдѣ не одно замѣтити що до поодинокихъ бесѣдъ нашихъ послôвъ, можнабы сказати, що не все вычерпувано въ тыхъ бесѣдахъ хотьбы тіи матеріялы, якѝ ôтъ довшихъ вже лѣтъ нагромадились въ рускихъ часописяхъ въ справахъ нашого шкôльництва, въ справахъ податковыхъ и въ загалѣ економичныхъ, въ справахъ администраційно-политичныхъ и т. д., можнабы впрочѣмъ пожелати нашимъ посламъ бôльшои ерудиціи ораторскои и т. п. — але тіи и тымъ подôбнѝ замѣты, якѝ неразъ доводится почути, совсѣмъ еще не дотыкаютъ самои сущности становища нашихъ послôвъ и не даютъ ôтповѣди на пытанье: чи сповнили нашѝ послы высше згадану задачу свою? Навѣть колибъ тіи замѣты були вповнѣ справедливѝ, все таки въ цѣлости треба признати, що нашѝ послы скôлько могли пôдносили голосъ въ имени руского народа передъ радою державною, що именно ихъ выступленье було теперь о много енергичнѣйше и бôльше смѣле, якъ свого часу злощастна политика бôльшости рускои делегаціи р. 1873 до 1879. Все тое, що передъ тымъ сповняло 15 членôвъ руского посольства, сповняло теперь трехъ рускихъ послôвъ, а именно сов. Ковальскій и о. Озаркевичь и то, якъ сказано, навѣть енергичнѣйше и въ многôмъ основнѣйше, якъ се бувало передъ тымъ. Въ всѣхъ важнѣйшихъ справахъ, майже при кождôй нагодѣ, забирали они голосъ, щобъ дати выразъ страдальному положеню Русинôвъ. Сов. Ковальскій забиравъ голосъ въ справѣ грунтового податку, въ справахъ шкôлъ народныхъ, въ справѣ конскрипціи, выбору кн. Пузыны, закона противъ лихвы, банку рустикального и т. д. — О. Озаркевичь пôдносивъ справдѣ живѝ и пекучѝ справы екзекуціи податкôвъ, такъ дуже руйнуючои нашъ народъ, сумный станъ руского народа, нужденне положенье руского священьства, секатуры правительственныхъ органôвъ противъ руского духовеньства, кривдяче поступованье правительства при вызыскованю соляного монополю и т. п. Якъ бачимо, сума порушеныхъ справъ совсѣмъ не мала и не маловажна. А мимо того?

(Дальше буде.)

Чехи и Русины.

II.

Чехи не добре вспоминаютъ за Іосифа II, однакожь треба признати, що першій товчокъ до народного почутя дало власне правленье Іосифа II, хотяй тое совсѣмъ не входило въ его пляны. То бувъ вѣкъ просвѣченого абсолютизму. Іосифъ бувъ чоловѣкъ съ идеами францускои философіи; ôнъ не тôлько не думавъ пôддержувати дѣла єзуитôвъ, але противно, ôнъ желавъ выкорѣнити ихъ слѣды. Самъ орденъ бувъ закрытый. Ворогъ клерикального обскурантизму, Іосифъ щиро желавъ просвѣты народа; але коли повстало пытанье о языцѣ въ урядахъ и школахъ, а языкъ ческій видѣвъ невыробленымъ, ôнъ рѣшився за языкомъ нѣмецкимъ.

Въ р. 1774 въ ческихъ школахъ и урядахъ введеный бувъ языкъ нѣмецкій. Высшѝ клясы ставалися нѣмецкою аристократіею, мѣста ставалися до решты нѣмецкими, а народна маса оставала въ невѣжествѣ — словомъ, Чехамъ грозила повна германизація. Задумана однакожь германизація выкликала першѝ пробы народнои реакціи, котра ознаменовала новый періодъ славяньскихъ литературъ. Правленье Іосифа II принесло само собою возможнôсть и средства ôтродженя.

Нема сомнѣнія, що идеи XVIII вѣка були одными зъ тыхъ спружинъ, котрымъ ческа литература завдячуе свое ôтродженье.

Мѣры Іосифа II оказалися направленѝ противъ ческои народности, но они выганяючи єзуитôвъ, усуваючи клерикальный обскурантизмъ, дали и средства борбы, тую степень гражданьскои и религійнои свободы, котра сама побуджувала до дѣланя. Длятого политика Іосифа II о кôлько була небезпечна для народности ческои, о тôлько була и добродѣйна своимъ розбуджаючимъ вплывомъ. Лучшихъ людій ческои соспôльности тяжко поразило выключенье ческого языка зъ житя и поставило передъ ними пытанье: „чи въ самôй рѣчи погибла въ народѣ всяка здôбнôсть народного почутя и розвою и чи не належалобы може тôлько єи розбудити, щобы она ôтродилась?“

Тутъ належало робити досвѣдченя и народнѝ направленя могли ити паралельно съ тымже духомъ часу, котрый породивъ политику Іосифа II.

Патріотичне чувство передовыхъ людій працювало въ видахъ тоижь просвѣты и добра народного, тôлько иншою дорогою. Они стали прямувати ко розбудженю народного духа, длятого, що народный языкъ уважали лучшимъ провôдникомъ народного образованя. Зъ другои стороны небезпеченьство германизаціи привело на гадку давнѝ историчнѝ памятки, такъ довго подавленѝ, котрѝ стали другимъ орудіемъ для защиты народности. Зъ такихъ жерелъ выйшовъ той новый рухъ ческои литературы, котрый означаютъ именемъ „ôтродженя“.

У насъ оно було инакше. Цѣсарь Іосифъ II, не видячи пôдставы для нѣмецкого языка, наказавъ языкъ рускій заводити не тôлько въ школахъ народныхъ, але и богословы мали побирати науку на тôмъ языцѣ, щобы були успособленѝ просвѣчати народъ. Видно зъ того, що Іосифови II ходило о просвѣту народа.

Стеф. Качала.

ДОПИСЬ.

Зъ Станиславова. *(О радѣ повѣтовôй.)* Дня 27 цвѣтня ôтбулися першѝ выборы до нашои Рады повѣтовои, именно зъ групы селяньскои, а доперва дня 17 червня наступило уконституованье тоиже рады. Селяньска група выбрала всѣхъ своихъ 9 заступникôвъ рускихъ, противно же мѣсточка (Єзупôль, Галичь, Маріямпôль), само мѣсто повѣтове Станиславôвъ и прочѝ групы выборчѝ поставили самыхъ нерускихъ заступникôвъ — разомъ въ значно переважаючôмъ числѣ 17. Комитетъ рускій выборчій числивъ еще на 1 заступника, а то на о. Петрушевича зъ Єзуполя, котрый кандидовавъ въ мѣсточокъ, але не удалося перевести его выбору противъ сильно розвиненои агитаціи за маршалкомъ дѣдичемъ Брыкчиньскимъ, котрого вже и само мѣсто повѣтове и мѣсточка выборомъ ущедрили — неначе въ нагороду за непереболѣлый еще упадокъ при выборѣ до сойму. Мѣсто Станиславôвъ resp. рада мѣска выбрала всѣхъ давныхъ своихъ заступникôвъ, самыхъ жидôвъ и Полякôвъ числомъ 11, а рôвножь въ ôтповѣднôй бôльшости обсадила и выдѣлъ рады повѣтовои своими членами, такъ що выдѣлъ той повѣтовый выглядае якôбы другою радою мѣскою, або якоюсь секціею тоиже рады. Въ почутю своеи переваги физичнои (17 гол.) постановила собѣ противна сторона совсѣмъ игноровати число заступникôвъ селяньскои групы и вже при першôй чинности уконституованя т. е. при выборѣ комисіи верификаційнои не догадалася въ своѣмъ внесеню приняти до тоижь комисіи такожь одного члена зъ групы селяньскои, але ажь на домаганье одного зъ заступникôвъ тоиже на справедливѣйше внесенье пристала. Одного таки члена зъ межи селяньскои групы п. Стефана Хохотницкого ôткинула бôльшôсть комисіи верификаційнои, а ôттакъ и бôльшôсть повнои рады. (На мѣстце его буде розписаный новый выбôръ). При дебатѣ надъ выборомъ члена сел. гр. п. Олексы Королюка зъилюстровала почасти стара рада повѣтова однымъ образкомъ свое автономичне дѣланье. Ото выдѣлъ тои рады на пôдставѣ ложнои и злобнои денунціяціи обвинивъ п. Ол. Королюка яко мужа довѣрія при роздаваню пожички голодовои о недобôръ 3 зр. 15 кр. (на 7000 зр. а. в.!) въ касѣ гром. села Побережа и Олекса Королюкъ, не почуваючися до жаднои вины и до жаднои отвѣчательности въ справахъ касовыхъ громады, позаякъ не орудовавъ совсѣмъ грôшми громады, внѣсъ рекурсъ до выдѣлу краевого, а той по справдженю рахункôвъ не найшовъ въ касѣ жадного недобору, а противно звышку 6 р. а. в. и ôтославъ свôй рефератъ и рекурсъ п. Кор. назадъ до выдѣлу повѣтового. Коли же п. Королюкъ не дôстававъ довшій часъ рѣшеня зъ краевого выдѣлу, поѣхавъ до Львова и тамъ въ выдѣлѣ довѣдався, що его справа давно вже въ користь его порѣшена и що акта переслано до выдѣлу повѣтового. Жадае ôттакъ п. Кор., будучи черезъ цѣлый той часъ раднымъ повѣтовымъ ôтъ секретаря выдѣлу повѣт. (знаного добре всѣмъ рускимъ выборцямъ) п. Свенцицкого актôвъ свого рекурсу, але той спираеся и не хоче ни актôвъ показати, ни жаднои вѣдомости въ тôй справѣ членови тои рады повѣтовои, котра его на службу секретаря пріймила, удѣлити. П. Королюкъ мусѣвъ ажь адвоката на помôчь противъ самоволѣ и некарности секретаря кликати, а бôльшôсть комисіи верификаційнои посмѣла еще и на сесю каденцію правнôсть выбору п. Королюка квестіоновати!

При голосованю на маршалка и вице-маршалка голосували заступники селяньскои групы самостôйно и солидарно всѣ на своихъ рускихъ кандидатôвъ, противна сторона бôльшостію такожь солидарною выбрала лише своими голосами на маршалка п. Брыкчиньского и на вицемаршалка дра Шидловского. Якъ завзято понимали противники ексклюзивну свою тактику, выходитъ зъ того, що помимо певности въ забезпеченый свôй выбôръ очевидною бôльшостію, голосували ихъ кандидаты до выдѣлу самѝ на себе. За примѣромъ тымъ мусѣли пôйти и рускѝ заступники и голосувати самѝ на себе, маючи на увазѣ засадничу консеквенцію и тое обстоятельство, що противна сторона совсѣмъ не шукала якогось порозумѣня съ ними. До выдѣлу зъ селянь. групы выбраный о. Церкевичь, его заступникомъ проф. Желеховскій.

И такъ маютъ Поляки и Жиды бôль-

шôсть и въ новôй Радѣ такъ въ повнôй якъ и въ выдѣлѣ и майже тыхъ самыхъ людій, що впередъ. Свобôдно отже и досвѣдно поведутъ дальше автономичный розвôй повѣту, до чого старався приложити имъ дорогу выдѣлъ Рады въ попередной каденціи, предпилативши въ фондôвъ повѣту 30 екз. коломыйского „Switła“ для сельскихъ громадъ свого повѣту, не пытавши о мнѣніе ни представителѣвъ селяньскихъ, ни навѣть повной Рады. Роблятъ же то свои для своихъ! Все имъ уходитъ, але чи довго такъ буде можна буяти?!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Теперѣшна хвиля, се, именно въ внутрѣшнôй политицѣ Австріи, хвиля посухи политичной. Дневникарство вѣденьске занятѣ въ теперѣшнôй хвили результатомъ *выборôвъ до торговельно-промысловой комнаты въ Празѣ* и *выборами до сойму угорского*. О однôй и другôй справѣ мы вже писали. Выборы до комнаты торговельной въ Празѣ выпали въ користь Нѣмцѣвъ помимо сильной агитаціи зъ стороны Чехôвъ. Зъ тои причины жителѣ ческій мѣста Праги дуже взбурений на Нѣмцѣвъ и зъ ôтси то пôшли тіи непорядки межи ческими и нѣмецкими студентами и робôтниками въ Празѣ. На щастье, тіи уличнѝ ексцесы скôнчились на потурбованю нѣмецкихъ студентôвъ и на выбитю ôконъ въ нѣмецкôмъ театрѣ, а не прійшло до проливу крови. На всякій способъ однакожь ексцесы въ Празѣ при теперѣшнôй политичнôй ситуаціи въ Австріи набрали бôльшого значеня. Нѣмцѣ въ цѣлôй Австріи пôднесли крикъ на правительство, що се оно своею противнѣмецкою политикою прикладае руку до переслѣдованя нѣмецкого елементу въ Австріи. Рада мѣста Вѣдня ухвалила навѣть родъ вотумъ недовѣрія для теперѣшного правительства по поводу непорядкôвъ въ Празѣ; въ наслѣдство тои ухвалы, малабы бути, якъ догадуются гдеякѝ газеты, мѣска рада вѣденьска розвязана. Впрочѣмъ непорядки въ ческôй столици вже утихли; причинилась до того ôтозва бурмистра Праги до жителѣвъ мѣста, завзываюча до спокою, такажь сама ôтозва ректорату университетского до студентôвъ, гдеякѝ полиційнѝ мѣры осторожности, якъ примѣромъ заказъ, щобы молодѣжь ремесничa не смѣла выходити зъ дому, наконець и заявленье правительства, що оно строго буде карати ексцедентôвъ и найострѣйшѝ мѣры приложитъ для удержаня спокою. Арештованыхъ кôльканайцять проводирѣвъ-ексцедентôвъ ôтдано до суду карного.

Що до выборôвъ до сойму въ Угорщинѣ, то партія правительственна, Тиссы, рѣшучо побѣдила и буде мати въ соймѣ значну бôльшôсть. Русины угорскѝ не выбрали ни одного свого представителя,— впрочѣмъ не диво, никто навѣть о тôмъ не думавъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Правительство россійске намѣряе, якъ доносятъ газеты, перевести значну редукцію арміи. Тая вѣсть здаесь намъ неправдивою и неможливою. Може бути, що правительство заведе якѝ ощадности въ арміи, але щобы зменшало и то значно армію, въ тое годѣ увѣрити. Може бути, що тая поголоска мае на цѣли завѣрити Европу о миролюбныхъ интенціяхъ правительства и тымъ чиномъ поправити свôй кредитъ финансовый за границію.

Найновѣйша телеграма зъ Петербурга доноситъ, що гр. Игнатьевъ намѣряе зложити таку раду, зъ котрои съ часомъ можнабы утворити родъ рады державнои. За вѣродостойнôсть тои вѣсти рôвножь годѣ ручити.

Нѣмеччина. Станъ здоровля кн. Бисмарка погôршився. Лѣкарѣ заборонили ему заниматись дѣлами публичными.

На пôдставѣ оголошеного стану малои облоги въ Липску, выгнано зъ мѣста и окрестности многихъ знаменитшихъ агитаторôвъ соціялистичныхъ, межи ними кôлькохъ послôвъ, котрѝ не маючи права пробувати въ другихъ значнѣйшихъ мѣстахъ Нѣмеччины, въ котрыхъ существуе станъ облоги, пробували въ вольнôмъ доси мѣстѣ Липску. Станъ облоги въ Липску обвѣщеный тымчасомъ тôлько на одинъ рôкъ.

Франція. Въ Оранъ въ Альжиріи выбухло повстанье. Арабы вырѣзали кольонистôвъ европейскихъ. Правительство французске выслало тамъ ôтдѣлъ стрѣльцѣвъ африканьскихъ для обороны жителѣвъ европейск., але той ôтдѣлъ выгинувъ частію ôтъ оружія Арабôвъ, частію зъ голоду. Вождъ повстанцѣвъ, Бу-Амена уйшовъ бувъ въ пустинѣ, але небавомъ появився въ захôдныхъ окрестностяхъ Геривиль и пôдбуривъ тамъ африканьскѝ племена до повстаня. Губернаторомъ цивильнымъ въ Альжиріи есть Альбертъ Греви, братъ президента републики. Его то непорадности приписуютъ причину того розруху въ Альжиріи.

Англія. Правительство англійске натискае на парляментъ, щобы приспѣшивъ укôнченье обрадъ надъ ирляндскимъ аграрнымъ билемъ, щобы оно могло енергично взятись до переведеня реформъ въ Ирляндіи для забезпеченя тамже спокою. Бо въ Ирляндіи теперь мимо численныхъ арештованъ и множества войска все таки не утихомирилось а иде по давному. Въ Ирляндіи и въ Англіи появились американьскѝ агитаторы, феніяне, котрѝ бажаютъ выкликати въ Ирляндіи бунтъ подôбный якъ въ р. 1848 а въ Англіи приспѣшити соціяльну анархію. Неудавшійся атентатъ въ Ливерпулю навѣвъ полицію на слѣды широкого тайного заговору въ самôй Англіи. Кромѣ того тайнѝ товариства съ цѣлію агитаціи въ Англіи существуютъ и въ Соединеныхъ Державахъ Америки. Зъорганизованѝ они дуже добре и полиція американьска не мае способу ихъ придушити. Все тое дуже додае страху правительству англійскому и оно радобы якъ найскорше биль ирляндскій бачити ухваленымъ и взятись до реформъ на тôмъ нещастнôмъ островѣ.

Америка. *На президента Сполученыхъ державъ, Гарфільда*, учинено въ Вашингтонѣ дня 2 л. липця с. р. замахъ пôдчасъ его проѣздки до Лонгбравхъ. Французъ Гвитô выстрѣливъ и ранивъ президента въ праву руку и въ долѣшну грудь. Смертельно раненому дано сейчасъ помôчь и есть надѣя на его выздоровленье, хоть куля находится въ внутри тѣла. Телеграфичнѝ донесеня представляютъ Гвитô разъ яко звычайного авантурника, то знову яко републиканьского мальконтента, а такожь яко божевôльного. Бути може, що допустився ôнъ того чину зъ причинъ особистыхъ, позаякъ мавъ ôнъ старатись о посаду конзуля въ Марселіи, чого ему однакъ ôтмовлено.

НОВИНКИ.

— **Дебитъ „Дѣла“ до Россіи** напсувавъ богато крови редакторамъ „Gazet-ы Narodow-ой“ и „Dziennika polsk-ого“. „Gaz. Nar.“ не пожалувала вже собѣ намочити пера — въ болотѣ... Знаемо мы, о що иде польскимъ редакторамъ. Доси они шкалювали и шкалюютъ Русинôвъ галицкихъ найогиднѣйшимъ, найпôдлѣйшимъ способомъ въ кореспонденціяхъ до варшавскихъ газетъ, примѣромъ до Wieku, Nowin, Gazet-ы Polsk. и другихъ. Теперь „Дѣло“ буде ити до Россіи и Россіяне будутъ мати случайнôсть выслухати такожь другу сторону и пересвѣдчитися, по чіей сторонѣ правда и якъ то господарують на Руси галицкôй тіи „pionierzy wolności i postępu“ въ родѣ п. Jancia et consortes! Зъ ôтси то походитъ той „wściekły gniew“ на „Дѣло“ польскихъ редакторôвъ.

— **Гр. к. митроп. консисторія** розôслала до своихъ деканатôвъ куренду, въ котрôй упоминае священикôвъ, щобы ôтбирали свои грамоты увôльненя ôтъ испыту конкурсового ôтъ урядôвъ деканальныхъ въ протягу 3 мѣсяцѣвъ, при чѣмъ мае бути зложена приписана такса 30 зр., призначена на вдовично-сиротиньскій фондъ. Если въ означенôмъ часѣ священики не ôтберутъ своихъ грамотъ, то уряды деканальнѝ маютъ ихъ звернути назадъ митроп. консисторіи, котра грамоты тіи уневажнитъ.

— **Питомцѣ гр. к. семинаріи въ Перемышли** устроюютъ въ сю середу т. е. 6 л. липця с. р. яко въ день праздника Рожд. св. Іоана Крестителя въ церквѣ катедральнôй величавый спѣвъ хоральный, черезъ що причинятся до звеличеня того праздника и дадутъ способнôсть прислухатись хорошому спѣву численно зôбранымъ громадянамъ, котрѝ на той часъ громадятся до Перемышля зъ найдальшихъ околиць Галичины. Службу божу ôтправитъ торжественно Впр. епископъ Ступницкій.

— Доповняючій **выбôръ одного члена рады повѣтовои въ Чортковѣ** зъ округа сельского ôтбудеся дня 3 л. серпня с. р.

— **Быстрыця** пôдъ Галичемъ зъ причины послѣдныхъ дощѣвъ выляла значно зъ берегôвъ. Въ Пасѣчнôй стоитъ много домôвъ въ водѣ, а межи ними такожь броваръ.

— **При испытѣ учениць музикальнои школы п. Марка во Львовѣ**, ôтбувшôмся дня 16 (28) с. м., ôтличилась такожь хорошою игрою на фортепянѣ и декламаціею панна Огоновска, дочка професора университетского.

— **Зъ пôдъ Пôдгаецъ** пишутъ намъ: Дня 27 червня с. р. староство пôдгаецке приарештувало приватного сельского учителя за тое, що признався, що читавъ „Посланники“ передъ жандармомъ. Приарештованый, спокôйный духъ, зовеся Савицкій.

— **Зъ Черновецъ**. Товариство рускихъ академикôвъ „Союзъ“ устроюе дня 29 червня (11 липня) 1881 въ огородѣ Габля музикальный вечеръ. Вступъ 30 кр. Початокъ о $7^{1}/_{2}$ год. вечеромъ.

— **Всч. о. Кучиньскій**, гр. к. парохъ въ Шклѣ еп. перемыскои, жертвувавъ 300 зр., на дѣвоче воспиталище въ Перемышли, дальше 5% листъ заставный на 100 зр. до церкви перемыскои въ тôй цѣли, щобы за ôтсотки устроювано щорôчно поминальне богослуженье за упокôй душѣ бл. п. о. Стрѣльбицкого, архидіякона катедры перемыскои, въ кôнци 5% листъ на 100 зр., для церкви въ Яжовѣ новôмъ и два 5% листы заставнѝ на 100 зр. для церкви въ Шклѣ, щобы тамже ôтправлялась служба божа за здоровлье легатора, а по его смерти за упокôй его душѣ.

— **Коло Тарнова** въ мѣстцевости Одноришовѣ хотѣвъ молодый еще чоловѣкъ, именемъ Доминикъ Громунъ, замордувати ножемъ польского священика пôдчасъ службы божои въ тамошнôмъ костелѣ. Чоловѣкъ той вбѣгъ до костела въ капелюсѣ, съ кошикомъ въ рукахъ, а припавши до ôлтаря, уклякнувъ, знявъ зъ головы капелюхъ и хвативъ рукою за нôжь зъ кошика. Въ самъ часъ однакъ придержано его и ôтдано въ руки власти. Не знати, чимъ руководився Громунъ, досыть, що недавно передъ тымъ лишивъ ôнъ въ огородѣ лат. священика карточку съ словами: „Proboszczu-zbrodniarzu! где подѣвъ ты тѝ грошѣ, котрѝ збиравъ есь минувшого року на олтарь? Пропивъ ихъ— а за тое въ перше свято упадешь трупомъ при олтари“. Громунъ есть укôнченымъ техникомъ.

— (**Дрôбнѝ вѣсти.**) Романсъ французского писателя Е. Золѣ п. н. „Nana“ въ нѣмецкôмъ переводѣ сконфисковала полиція въ Берлинѣ. — Землетрясенье далося чути въ Геркулесбадѣ, Мегадіи, Карансебесъ и Орсовѣ.—Россійску газету „Одесскій Листокъ“ завѣшено на три мѣсяцѣ. — До Вѣдня мае пріѣхати въ половинѣ липця король островôвъ гавайскихъ Калякава, котрый находится вже въ Неаполи. — Кометъ, котрого теперь оглядаемъ, ôтдаляесь дуже скоро ôтъ землѣ и можна буде его еще около 10 днѣвъ видѣти голымъ окомъ. — Въ Мадридѣ увязнено 22 особы, у котрыхъ найдено петарды. — Въ Новгородѣ мае выходити нова газета п. н. „Новогородскій Листокъ“ пôдъ редакціею Я. С. Еліяшевича, мѣстцевого учителя гимн.

— **Въ праскôмъ университетѣ** закôнчено вже рôкъ шкôльный на пôдставѣ позволеня министерства просвѣты зъ причины звѣстныхъ забурень студенскихъ. Такожь завôзвало министерство сенатъ академичный, щобы переводивъ слѣдство дисциплинарне якъ найенергичнѣйше и найскорше.

— **Зъ Увся** пише намъ о. Дурбакъ пôдъ днемъ 30 червня: Въ Пôдгаеччинѣ не такъ надто добрый урожай, якъ справозданя о засѣвахъ голосятъ Я спостерѣгъ, що половина озимины мѣзерна, рѣдонька, а рана вымоглася, заснѣтилася. Ярина добра, но ячмѣнь ажь тыми днями по дощику теплôмъ поправляеся. Бульбы вже пограсанѝ зъ великихъ бурянôвъ, котрѝ того року сильно буяли. Пасѣка зъ причины студеного червця много утерпѣла, а навѣть кто не поглянувъ до улѣвъ и не додавъ ситы, то пчолы погинули зъ голоду. Рôйка пôзна буде, а меду мало. Овочѣвъ цѣлкомъ нема, бо хрущѣ и гусеницѣ хмарами обсѣдали дерева, и листки навѣть пожерли. Рѣпаки переорали, тому и пасѣка бѣдувала и бѣдуе, одна горѣшина и бѣла гôрчиця давала пчоламъ поживу. Нарôдъ бѣдуе, передновокъ тяжкій, хотяй зарôбку имъ не бракуе. Чотыри фôльварки: Выдра, Могила, Пассовиско и Маковиско найбôльше забираютъ робôтника и лѣпше платятъ.

— **Розсылка „Рускои Антольогіи“** розпôчнесь, якъ намъ звѣщаютъ, сего четверга.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту одержавъ о. В. Хойнацкій на Гарасимôвъ.

Институцію каноничну одержали: оо. дръ І. Мельницкій на урядъ першого вицеректора духовнои семинаріи во Львовѣ, П. Дурбакъ на Посѣчь

Сотрудничества одержали: оо. С. Ганѣй въ Зарваници, М. Величко въ Книгиничахъ, І. Зафіёвскій въ Зарваници, В. Жилавый въ Лядскôмъ, І. Крижановскій въ Мельници, А. Тымусъ въ Переволоцѣ, П. Радикевичь въ Камѣнобродѣ и В. Лукашевичь въ Коропци.

Завѣдательства одержали: оо. П. Мандзыкъ въ Горыглядахъ, І. Левицкій въ Гаврилôвцѣ, М. Соневицкій въ Лопи и І. Величковскій въ Темерôвцяхъ.

До конкурсового испыту припущенѝ: оо. И. Сѣчиньскій зъ Стрѣлкова и И. Гаваньскій.

Резигнували: оо. крыл. Павликôвъ зъ наданого ему обовязку комисаря ординаріятского для шкôлъ львôвскихъ и І. Левицкій зъ парохіи въ Горыглядахъ.

Похвальный декретъ одержавъ о. И. Гушалевичь.

Позволеня одержали: оо. И. Езерскій, катехитъ гимназ. въ Золочевѣ, пôддатись испытови на катехита середныхъ шкôлъ, и Н. Темницкій, сотрудникъ въ Хоростковѣ, ôтправляти по двѣ литургіи въ недѣлѣ и праздники.

Конкурсовѝ испыты выдержали оо.: Н. Галущиньскій, И. Киселевскій, Т. Кончевичь, И. Курпякъ, В. Кузыкъ, І. Малиновскій, І. Обушкевичь, М. Олексѣй, К. Скоморовскій, Н. Соневицкій, И. Сѣчиньскій и Г. Ярема.

На конкурсъ выставлена капелянія Тростянець дек. залозецкого съ речинцемъ до 10 (22) вересня с. р.

Одобренье удѣливъ митроп. ординаріятъ 1-ому и 2-ому выпускови „Библіотеки крейцаровои“ п. н. „Камень вѣры“, выдаванои о. И. Наумовичемъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту одержавъ о. Л. Манастырскій на парохію Сѣлець дек. мокряньского. (Презентувала громада шляхоцка.)

Ôтъ испыту конкурсового увôльненѝ оо.: І. Мерена и С. Поляньскій.

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенѝ Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленѝ, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Перекотиполе	20	кр.
Ластôвка	22	„
Добре роби, добре буде . .	19	„
Розказы про силы природы	22	„
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	22	„
Повѣстки для дѣтій . . .	27	„
Сестра	17	„
Байки	24	„
У пропасть дорога ховзка .	30	„
Зоря	24	„
Звѣрята шкôднѝ и пожиточнѝ	42	„
Молитвенникъ народный . .	20	„

Всякѝ замовленя высылаются скоро и точно.

(4—?)

Змѣна льокалю!

ДРУКАРНЯ ТОВ. ИМ. ШЕВЧЕНКА

переносится ôтъ дня 10 л. с. м.

на улицю Академичну ч. 8.

(напротивъ Касина мѣщаньского).

При случаю поручаесь Друкарня ласкавôй памяти П. Т. Публики. Принимае всякѝ замовленя на друки книгъ, рахункôвъ купецкихъ, плякатôвъ, табель господарскихъ и т. д. въ языцѣ рускôмъ, польскôмъ и нѣмецкôмъ. Именно для друкôвъ въ языцѣ рускôмъ посѣдае Друкарня якъ найбôльшій выбôръ черенокъ.

(1—?)

Выдаютъ: **Мих. Коссакъ и Вол. Барвѣньскій.** — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского

Ч. 50. Львôвъ, Субота 27 червця (9 липця) 1881. **Рочникъ II.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни. Литер. додатокъ **„Библіотека найзнам. повѣстій“** выходитъ по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяця.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 8 улиця Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 8 улиця Академична.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

съ дод. „Библіотеки“: на цѣлый рôкъ 12 зр. на пôвъ року 6 зр на чверть року 3 зр.
на самъ додатокъ: на цѣлый рôкъ зр. 5· на пôвъ року зр. 2·50 на чверть року зр. 1·25

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Редакція, администрація и експедиція „Дѣла“ переносится съ днемъ 10 л. липця с. р. въ каменицю при улици Академичнôй пôдъ ч. 8, куда просимо адресувати всякѝ листы, посылки и рекламаціи.

☞ Съ днемъ 1 (13) липця розпочався другій пôврôкъ нашого выдавництва, тожь просимо о скоре ôтповленье предплаты. Тыхъ ВП. читателѣвъ, котрѝ лише замовили були „Дѣло“, або котрымъ въ протягу чвертьроку предплата вже скôнчилася, просимо о скоре надôсланье залеглостій.

Новоприступаючѝ ВП. предплатники на „Библ. найзн. повѣстій“, дôстанутъ даромъ початокъ повѣсти „Дымъ“, а если зложатъ предплату на „Дѣло“ до кôнця року, то отримаютъ на жаданье повѣсть „Въ оборонѣ чести“ за цѣну пренумераційну 2 зр. а. в.

Рускѝ послы въ радѣ державнôй.

I.

(Дальше.)

Мимо того однакожь замѣтна якась неяснôсть и нерѣшительнôсть въ выступленю рускихъ послôвъ яко цѣлости, чути въ нѣмъ якусь дисгармонію, що не дае выдобутись зъ ихъ голосôвъ тôй силѣ, яку можутъ зъ себе выдати навѣть и три, але гармонійнѝ струны. Вже ôтъ довгого часу замѣтна дисгармонія трехъ рускихъ голосôвъ выявилась наконець дня 20 мая с. р. на 157 засѣданю рады державнои дуже разящимъ, навѣть троха комичнымъ диссонансомъ, котрый мусѣвъ до живого вразити, а навѣть засоромити кождого поважномыслячого Русина. При розправахъ надъ внесеньемъ гр. Гогенварта*) узнавъ сов. Ковальскій за ôтповѣдне, заразъ по довершенôй сецесіи централистôвъ выступити съ заявленьемъ въ имени своѣмъ и своихъ товаришѣвъ (вже жь конечно двохъ прочихъ рускихъ послôвъ), въ котрôмъ вповнѣ зсолидаризовався съ заявленьемъ дра Герôста и его товаришѣвъ-централистôвъ, и закôнчивъ слѣдуючими словами: „протое зъ всѣхъ тыхъ наведеныхъ поводôвъ заявляю я такъ въ своѣмъ имени якъ и въ имени моихъ товаришѣвъ, що мы здержуемось ôтъ дальшои дебаты и не возьмемъ удѣлу въ голосованю“. Тымчасомъ выйшло такъ, що тôлько сов. Ковальскій самъ одинъ выйшовъ зъ салѣ, а що товаришѣвъ совсѣмъ не було, бо пос. Кулачковскій съ замѣру не явився на засѣданю, а пос. о. Озаркевичь таки выразно не прихилився до сего заявленя и пересѣвся навѣть на правицю. Такъ отже розôйшлась руска трôйця на три стороны, при чѣмъ еще навѣть не знати, въ яку сторону вдарився пос. Кулачковскій. Не есть се вже одна случайнôсть, але наслѣдство дисгармоніи, объявлюваной вже ôтъ довшого часу, катастрофа, котрои чи скорше чи пôзнѣйше можна було сподѣватись, хоть, правда, не въ такъ рѣзкôй формѣ. Сов. Ковальскій выступаючи съ зборовымъ заявленьемъ певно мусѣвъ, а бодай повиненъ бувъ попереду порозумѣтись съ своими товаришами и мы ніякъ не можемо поняти, якъ мôгъ дôйти до такого фіяска. Однакожь се дотычитъ лише самои особы сов. Ковальского. Вправдѣ не може намъ бути рôвнодушнымъ, чи и якъ компромитуются рускѝ послы, чи було се тактовно доводити до такъ рѣзкого а такъ передъ цѣлымъ свѣтомъ явного объяву незгоды навѣть межи тыми трема рускими послами, — але для насъ передовсѣмъ важне саме принципіяльне пытанье: черезъ щô послѣдувавъ сей роздѣлъ, якъ собѣ его пояснити, на чіѣй сторонѣ слушнôсть, якъ дивится на тое загалъ Русинôвъ, яка будучнôсть политики нашихъ послôвъ?

Передовсѣмъ тая незгода въ поступованю рускихъ послôвъ въ загалѣ — вже яко така сама собою дуже значно пôдрывае вагу и силу ихъ выступленя. Есть въ тôмъ вже много упокоряючого, що навѣть трехъ послôвъ съ такъ видимо обмеженою задачію своеи дѣятельности не може згодитись на однакове, солидарне поступованье. Сила руского народа, бôльше якъ въ трехъ миліонахъ заселяючого австрійску державу, — сила, що повинна и моглабы звучати въ голосахъ трехъ рускихъ послôвъ, розрываеся черезъ таку незгодливôсть въ куски, розтрачуеся и зводится майже на нинащо. Тутъ повстае не безъосновне пытанье, чи и о скôлько кождый зъ тыхъ трехъ послôвъ, поступаючихъ такъ ôтмѣнными, а часто навѣть просто противными дорогами, може уважатись представителемъ руского народа, чи и о скôлько ваги слѣдуе прикладати его голосови и съ нимъ числитись и на него надѣятись.

Такій подѣлъ бувбы еще понятный, еслибы въ краю межи Русинами були рôжнѝ, ясно зазначенѝ сторонництва и рускѝ послы заступали стремленя тыхъ сторонництвъ. Однакожь, якъ показало руске вѣче народне минувшого року и тамже ухваленѝ резолюціи, такъ загально одобренѝ и однодушно прійнятѝ, — въ пытаняхъ, въ котрыхъ розходятся нашѝ послы, въ пытаню загального направленя нашои политики на внѣ, — нема межи Русинами ніякихъ сторонництвъ, а противно объявилась якъ найбôльша згода, котра дасться высказати въ короткихъ словахъ: рôвноуправненье руского народа и рôвноуправненье всѣхъ народôвъ Австріи. Такъ отже нема пôдставы тукраевои, пôдставы народнои до такого роздѣлу рускихъ послôвъ. Та при тôмъ годится еще замѣтити, що рôжнороднôсть поступованя рускихъ послôвъ не все, а навѣть дуже рѣдко коли выплывала зъ якогось ясного принципу, зъ якои виднои тактики политичнои. Такъ пр. можна спытати, въ якого принципу обороны правъ руского народа выходили послы Ковальскій и Кулачковскій, голосуючи противъ внесеня Линбахера, котре совсѣмъ не тыкае Галичины, ани насъ не може страхати своимъ мнимымъ клерикализмомъ, (божь ледво чи кто схоче у насъ высше ставити панованье въ школахъ рады школьнои надъ руководство нашого духовеньства тыми школами); можна дальше спытати, якимъ принципомъ обороны интересôвъ руского народа руководились послы Ковальскій и Кулачковскій взглядомъ цѣлого предложеня о податку домовôмъ, а особливо задля якого принципу голосовали при податку домовôмъ противъ внесеня пос. Вольского о обниженье податку для 1-кôмнатныхъ хатъ, положеныхъ на ôтсторону? Та впрочѣмъ если п. Ковальскій мае такъ велике довѣріе до приклонности централистôвъ для Русинôвъ, що съ ними такъ очевидно и такъ безъусловно солидаризуеся, если надѣеся ôтъ нихъ бôльшои справедливости для Русинôвъ, якъ ôтъ заступникôвъ другихъ народôвъ, то можна спытати, чи не булобы консеквентнѣйше зъ стороны пос. сов. Ковальского, щобы ôнъ бувъ голосовавъ противъ закона о грунтовôмъ податку, скоро доказано, и самъ п. Ковальскій тое въ своѣй бесѣдѣ пôднѣсъ, що реформа грунтового податку въ Галичинѣ такъ нерозмѣрно несправедливо зôстала переведена на некористь селяньства и руского духовеньства, скоро дальше министерство гр. Таффе уважало справу грунтового податку яко квестію кабинетову и скоро пôсля мысли п. Ковальского можна було ôттакъ при поворотѣ централистôвъ до правительства надѣятись по нихъ бôльшои справедливости для нашихъ интересôвъ? Наконець можна спытати, якимъ принципомъ заступства интересôвъ руского народа руководились всѣ три рускѝ послы, голосуючи противъ внесеня пос. Шенерера о введенье загального права голосованя и о знесенье подѣлу на куріи? Чи интересъ руского народа наказуе вступатися за пôддержаньемъ такъ гнетучого насъ подѣлу на куріи и чи маемо мы Русины причину противитись праву загального голосованя? Може бути, що рускѝ послы моглибы намъ пояснити тіи и тымъ подôбнѝ суперечности свого поступованя, але такъ якъ доси рѣчи сто-

*) Щобы выбрати комисію для испытаня компетенціи державного трибуналу, взглядно рады державнои въ справахъ выборôвъ посольскихъ.

Гдещо про бувальщину

рускои церкви и про нашихъ давныхъ священикôвъ.

(Дальше.)

Тымъ задекретовано вже загладу и народности рускои и вѣры рускои и то вже въ першôмъ вѣку панованя польского на галицкôй Руси. До „пôзнаня вѣры католицкои и блеску вѣчного свѣтла“ проваджено захожого нехриста — Жида черезъ надѣлованье щедротъ, земель и привилеѣвъ, а Русина, котрый бувъ христіяниномъ и Славяниномъ, якъ и Полякъ, черезъ выкорѣненье — exstirpatio. Нехай же кто, н. пр. Турокъ, похвалится такими честнотами своихъ падишахôвъ, якъ нынѣшнѝ польскѝ письмаки „naszą słynną z tolerancyi rzeczą-pospolitą!“

Память на тѝ жидôвскѝ аренды, на часы горя заховалися въ народѣ по нынѣшный день, а сумнѝ думы про тѝ невзгодины, що ще дзвенятъ въ устахъ народа до нынѣ, не стоятъ совсѣмъ въ суперечности до вѣстій, поданыхъ въ польскихъ жерелахъ, але потверджаютъ ихъ точка за точкою. Суть то нарѣканя тяжкѝ въ тôмъ устнôмъ переказѣ народнôмъ, особливожь на тое, що треба було жидамъ дорого окуплюватись, коли прійшло Богу въ церквѣ помолитись. Для примѣру подаемъ урывокъ однои украиньскои думы, котра знаходится въ Запискахъ о Южнôй Руси Т. I. на стор. 56 и сл.

Ищежь то жиды-рандарѣ и тому не перестали:
На славнôй Украинѣ всѣ козацкѝ церкви [заарендували
Которому бъ то козаку або мужику давъ Богъ [дитину появити,
То не иди до попа благословиться,
Да пôйди до жида-рандаря, да положь шостакъ, щобъ позволивъ церковь отчинити
Тую дитину окрестити.
Ищежь то которому бъ то козаку або мужику давъ Богъ дитину одружити,
То не иди до попа благословиться
Да пôйди до жида-рандаря, да положь битый тарель, щобъ позволивъ церковь отчинити
Тую дитину одружити.

Вправдѣ тутъ не кажеся, такъ якъ и въ нашихъ гаѣвкахъ, кто то церкви арендувавъ и жидамъ ключѣ ôтъ нихъ дававъ, але що въ жаденъ способъ не священикъ, се доказуютъ иншѝ народнѝ пѣсни, зложенѝ на сумну недолю, яку терпѣвъ самъ нарôдъ, зарôвно якъ и его священикъ:

Плачутъ, плачутъ бѣднѝ люде, изъ панщи- [ны идучи
Пооблазили воламъ шіѣ, бѣднымъ людямъ [руки
— — — — — —
Треба стати поправитись, хочь якому хлопу
Змолотити и звѣяти и въ шпѣхлѣрь зôбрати
А въ вечерѣ по вечери, та на варту стати.
— — — — — —
Ходитъ попикъ по церквицѣ, у книжку читае
— Ой чомъ же васъ добрыхъ людій у цер- [квѣ не мае?
— Ой якъ жежь намъ, добродѣю, у цер- [кву ходити
— Ôтъ недѣлѣ до недѣлѣ кажутъ молотити.

Нарôдъ рускій называе отже тыхъ своихъ давныхъ страдальныхъ священикôвъ „добродѣями“ и болѣе надъ тыми товаришами своеи власнои недолѣ гôркими словами.

Тымъ то и сталося, що разомъ съ народомъ и церкви убожѣли, такъ що не було часомъ чимъ и коли еи покрыти, не то окрасити. Досыть прочитати тѝ скарги и докоры деканôвъ, списанѝ въ старыхъ метрикахъ при способности осмотрôвъ деканальныхъ: що церковь валится або затѣкае, що дзвôнниця непобита, що чаша цинова и рызы полотнянѝ и таке инше, щобы переконатися, якъ то шляхтичь-патронъ опѣкувався тою церквою, хотьбы и унитскою, и еи попомъ[1]). Такъ н. пр. читаемъ въ однôй старôй метрицѣ таку увагу зъ стороны декана зъ дня 26 вересня 1758: „...na menzie liton stary, cerkiew poszarpała się; X. Paroch aby... liton szwabski piękny sprawił... Gromada aby cerkiew zreperować do świąt Bożego narodzenia, kielich sprawić srebrny aby starali się, po wyszłym zaś czasie jeżeli cerkiew nie zreperują, kielicha nie sprawią, nabożeństwo w cerkwi zakazuję. X. Paroch aby ludzi pacierza nauczał i sam się uczył...“ При слѣдуючôмъ осмотрѣ 14 лютого 1760 озлобився о. деканъ, що завсѣгды еще литургія на циновôй чашѣ ôтправляеся, и що церковь еще не направлена, такъ дуже, що наложивъ на туожь церковь интердиктъ. Громада взяла собѣ остаточно, якъ видится, тую грôзьбу до серця, бо при новôмъ осмотрѣ 19 лютого 1763 посвѣдчае тойже деканъ, що „nic nie ubyło, owszem przybyło, to jest kielich srebrny, intus pozłacany, z gromady sprawiony“. Подôбныхъ увагъ знайде при всѣхъ нашихъ церквахъ, где суть старѝ метрики, досыть; якобы ихъ кто позбиравъ, то мавбы богатый матеріялъ до по-

[1]) И по принятю уніи призывавъ польскій шляхтичь рускихъ священикôвъ згôрднимъ прôзвищемъ „popi“, и то навѣть тогды, коли тѝ далися шляхтѣ уживати за орудіе до вынародовленя Русинôвъ. Сталося то навѣть правиломъ, такъ що не уживано навѣть иншои назвы ни въ памятникахъ ни въ грамотахъ. Такъ н. пр. пише Антоній Яблоновскій въ своѣмъ „Dzienniku o konfederacyi barskiej w Galicyi“ до р. 1768 о гайдамакахъ, що „od Smiły i Bohusława do Humania, gdzie wszystką szlachtę, Komisarzów, Ekonomów, Dyspozytorów i Żony ich okrutnie męcząc, skury z głów obrzynając... wyrżnięto oraz Popów Unitów i żydów wyrzynano. Pamiętniki Antoniego Grzymały Jabłonowskiego II часть, Continuatio publicorum.

ятъ, така незгодливôсть а при тôмъ и похитливôсть въ высше указаныхъ справахъ вже сама про себе не може надати политицѣ рускихъ послôвъ ясности не тôлько передъ радою державною, але и передъ лицемъ самого руского народа.

(*Дальше буде.*)

Чехи и Русины.

III.

Мы вспоминали за золотый вѣкъ ческои просвѣты и литературы, мы видѣли такожь, кôлько то насилій чинено надъ ческою народностію, що по видимому можна було думати, що она закôнчила своє историчне житье. Стара литературна традиція була такъ закинена, такъ переслѣдована, що можна було уважати єи за небувалу.

Мы говорили такожь за пробы ôтродженя за Іосифа II; но важнѝ историчнѝ факты мають звычайно далеке корѣня. Такъ и ческе ôтродженье появилося, но оно не почалось въ послѣдныхъ десятилѣтяхъ минувшого вѣку. Самымъ далекимъ єго жереломъ була минувша исторія Чехôвъ, и той тяжко даючійся выкоренити инстинктъ народный, котрый, хотьбы ôнъ якъ бувъ придушеный, но незнищеный, єсть совсѣмъ способный быстро ôтродитися при першихъ спріяючихъ условіяхъ.

Коли настали тіи условія при загальнôмъ направленю епохи къ просвѣтѣ, ческѝ патріоты увидѣли потребу ôтновити традицію, пригадати минувше, на ново поставити свою звязь историчну съ старыми поколѣнями, щобы нарôдъ очутити зъ безпамяти, въ котру впавъ бувъ ôтъ страшного удару, нанесеного єму въ початку XVII столѣтя.

Тутъ труды историчнѝ були необходимѝ. Тожь першими воскресителями ческои народности були историки, котрѝ, навѣть часто на чужихъ языкахъ, впоювали межи своими любовь къ родинѣ; а межи иноземцями вказували на своє право и єго защищали.

Въ кôнци минувшого столѣтя, коли появилися першѝ досвѣды народного интересу, а такожь єще въ першѝ роки нынѣшного столѣтя, ческими патріотами, якъ вже мы згадували, неразъ овладѣвало тяжке роздумуванье, чи не суть они свѣдками послѣдныхъ днѣвъ своєи народности? Но тоє не мѣшало имъ, тымъ усерднѣйше трудитися, якъ вѣрно замѣчає одинъ ческій историкъ: Ними руководило благородне чувство обовязку, стояти до послѣднои минуты съ своимъ народомъ, и коли возможно, ôтвернути грозящу єму погибель.

Тая дѣятельнôсть майже безъ надѣи, но съ глубокою привязанностію къ свому народови, хотьбы и въ послѣдный часъ наклонює другихъ до глубокого поважаня; и теперь многѝ думають, що начинателѣ дѣла въ кôнци минувшого вѣку, н. пр. Добровскій, були сильнѣйшѝ умомъ и характеромъ, якъ бôльше популярнѝ ихъ наслѣдники въ нашôмъ вѣку.

Нова ческа литература окружена була все тяжкими перешкодами: непріязностію або ворогованьемъ Нѣмцѣвъ и онѣмечченыхъ Чехôвъ, пôдозрѣнями властій, панованьемъ нѣмецкого языка въ школахъ и урядахъ, рôвнодушностію масъ; першѝ дѣятелѣ ческои литературы були змушенѝ збиратися въ одинъ солидарный кружокъ, где они одинъ другого понимали и нараджувалися, якъ вести загальне дѣло.

Першѝ кроки ческои литературы були слабѝ и рѣдкѝ, бо и писателѣ були немногѝ. Житя политичного не було, и патріотизмъ ограничився спокôйнымъ розбудженьемъ чувства народности и выхованьемъ ческои сосôльности въ тôмъ змыслѣ. Поле руху було затымъ невелике, за тоє и писателѣ не були подѣленѝ политичными поглядами и подвоєна ихъ праця зробила тоє, що народнôсть предсѣ очутилася.

Що разъ дальше, безъ взгляду на дуже непріязнѝ внѣшнѝ условія, въ епоху священного союза и правленя Метерниха, особливо въ тую епоху, видимо бôльшій рядъ енергичныхъ дѣятелѣвъ въ народнôмъ значеню, котрѝ працюючи въ рôжныхъ галузяхъ литературы, призывали на трудъ и борбу для обороны народности.

Стеф. Качала.

ДОПИСИ.

Зъ Рогатыньского. Въ 45 числѣ „Дѣла“ зъ 10 (22) с. м. познакомили мы нашихъ Вп. Родимцѣвъ съ господаркою п. Мальчевского въ корчмѣ въ Новôмъ Мартиновѣ. „Dziennik polski“ поспѣшивъ сейчасъ, бо заразъ 12 (24) с. м. ôтповѣсти на тую допись однôй „z moskalujących gazet ruskich“. Потвердивши головну мысль дописи нашои, а именно закидъ польонизаціи, заповнюваня корчмы ворогими рускôй народности часописями польскими и псевдорускимъ „Świtłom“ додає „Dz. pol.“, що обстоятельство, якобы п. Мальчевскій торгувавъ тыжднево въ корчмѣ 100 зр., єсть неправдиве. Не ôтповѣдалибы мы „Dz. p.“, але ôтповѣсти мусимо п. Мальчевскому, бо ôнъ, а не кто иншій казавъ тую рекляму для себе въ „Dz. pol.“ умѣстити. Що дѣло такъ, а не инакше стоитъ, пересвѣдченый самъ п. Мальчевскій найлучше, бо ктожь може знати лучше ôтъ него, кôлько тыжднево въ корчмѣ Мартинова нового торгуєся, а я николи не обчислявъ єго касы. Але длячого п. Мальчевскій власне „Дѣлу“ закидає неправду, чому ôнъ не простувавъ въ „Dz. pol.“ kazanie кс. Трещиньского, лат. викарого въ Мартиновѣ Новôмъ, котрый то само, що „Дѣло“ подало въ дописи, въ присутности п. Мальчевского дня 4 (16) с. м. съ амвоны говоривъ; тажь п. Мальчевскій знає, що кс. Трещиньскій цѣлкомъ єму ôтданый и не „moskalujący“, и що єму тôлько може ходити о моральнôсть мартинôвскихъ парохіянъ, а не о политику и agitacye moskalofilskie. Колижъ однако п. Мальчевскому рекламы захотѣлося, то до кореспонденціи додати єще могу, що суть люде, котрѝ говорять, що имъ шинкарь казавъ брати напитки на кредитъ, на ôтробокъ панови, и выдававъ на тоє квитки.

П. Мальчевскій каже єще на кôнци кореспонденціи „Dz. p.“, що дописователю „Дѣла“ жаль żyda lichwiarza. Дописователь „Дѣла“ совсѣмъ не жалує жида корчмаря, длятого власне, що жидъ лихварь, але мы посмѣємъ спытати п. Мальчевского, нехай ласкаво ôтповѣсть: чи тôлько той lichwiarz, що каже собѣ 25% платити, а той не lichwiarz, що дає на „днѣвки“ дѣвкамъ по 7 зр., а старшимъ мужикамъ сокирникамъ по 10 зр. на рôкъ. И однѝ и другѝ ôтробляти мусятъ за такъ взятѝ грошѣ по одному дневи що тыждня черезъ цѣлый рôкъ. Слухайте! То значитъ, що дѣвка, розумѣєся 16, 18, 20 а навѣть и бôльше лѣтъ маюча и парубокъ робити мусятъ п. Мальчевскому по $13^1/_2$ кр., а мужикъ съ сокирою або до стирты по $19^1/_4$ кр. денно! То не лихва, паноньку? То єще щось бôльше якъ лихва! Ту страшенно вызыскуєся нужду селянина на свою користь, гôрше бы и жидъ не потрафивъ! П. Мальчевскій однакожь того совсѣмъ не хоче знати, ани не хоче видѣти полѣна въ своѣмъ оцѣ, але за тоє въ Станиславовѣ и въ Рогатынѣ при выборахъ кричитъ на „zdzierstwo popów“ передъ селянами; маємъ же мы мовчати и не пôднести голосу, що ôнъ нашъ нарôдъ деморализує? Пишѣтъ собѣ єще п. Мальчевскій въ спôлцѣ съ гр. Дзѣдушицкимъ рекляму до „Dz-a p.“, котрому за єго услуги каменемъ ôтплачуєте, бо єго кривдите. Кривду Dz-a p.“ лишаю собѣ на пôзнѣйше, а на теперь додамъ тôлько, що на всякѝ закиды доставити можемо свѣдкôвъ.

Зъ Дублянъ. (*Якъ въ Дублянахъ переводились передвыборы для выбору посла соймового*). Дня 20 мая с. р. пріѣхавъ до Дублянъ ц. к. урядникъ староства львôвского п. Яловицкій перевести передвыборы, и перевѣвъ ихъ такъ, що просто не допустивъ до голосованя ани одного зъ 56 господарѣвъ дубляньскихъ, котрѝ мали до того право. А то сталось въ такій пôдступный способъ. Передвыборы були розписанѝ на 3 годину по полудни сказаного дня, и той часъ бувъ черезъ начальника громады управненымъ до голосованя на выборця обвѣщеный. П. Яловицкій пріѣхавъ єще о 12 годинѣ до Дублянъ, заѣхавъ на обѣдъ до Директора агрономичного закладу, и не чекавъ вызначеного на передвыборы часу, але вже передъ пôвъ до 3 годины прійшовъ съ 4 професорами агрономичнои школы до канцеляріи громадскои на передвыборы. А щобы переформовати одного зъ професорôвъ на выборцю, розпочавъ заразъ передвыборы безъ взгляду на тоє, що єще жаденъ зъ управненыхъ до голосованя зъ господарѣвъ не прибувъ, бо єще 3 год. не було. Выбôръ при удѣлѣ тôлько чотирохъ голосуючихъ тревавъ кôлька хвиль, и чотиры професоры выбрали одного зъ помежи себе на выборця. Коли передъ 3 годиною ввôйшло до салѣ выборôвъ 12 господарѣвъ для ôтдачи голосôвъ, обвѣстивъ имъ п. комисарь Яловицкій, що могутъ вертати назадъ до дому, ôнъ ихъ вже не потребує. То само повторивъ выходячи п. комисарь и другимъ 18 господарямъ, котрѝ понадходили до выбору и стояли передъ будынкомъ уряду громадского. Розгнѣванѝ господарѣ тымъ беззаконнымъ поступованьемъ ц. к. комисаря, подали протестъ противъ правыбору, заосмотреный кôлькадесятьма пôдписами. Той протестъ ôтнѣсъ до ц. к. Староства начальникъ громады съ заступникомъ. П. староста ôтославъ ихъ до секретаря, а п. секретарь зажадавъ, щобы они зигаромъ доказали, що п. Яловицкій не тримався приписанои годины. И на тôмъ закôнчився протестъ. Такои то развычои нелегальности позволивъ собѣ п. Яловицкій, ц. к. комисарь львôвского староства.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Сполученѝ Державы Американьскѝ. Ôтъ часу трагичнои смерти царя Александра II не було замаху на ніякого владѣтеля, ажь ось передъ кôлькома днями принѣсъ телеграфъ зза океану вѣсть, що на президента републики Сполученыхъ державъ Американьскихъ стався атентатъ. Французъ Гитô стрѣливъ до президента Гарфієльда зъ револьверу и ранивъ єго тяжко два разы. Доси президентъ не умеръ и, якъ доносятъ бюлетины, станъ здоровля єго полѣпшуєсь. Причина замаху о тôлько теперь выяснена, що не має она характеру политичного, але має характеръ простои личнои мести. Гарфієльдъ выбраный президентомъ въ грудни минувшого року, а доперва 4 марта с. р. обнявъ урядованье. Гарфієльдъ ôтзначуєсь честнымъ, твердымъ характеромъ и справедливостію, а при тôмъ єсть чоловѣкомъ дуже образованымъ, практичнымъ и вповнѣ здôбнымъ до свого уряду. Въ Сполученыхъ Державахъ єсть сильна въ краю партія людій, гонячихъ за интратными становищами урядовыми; они здираютъ нарôдъ, експльоатуютъ всюда и все, що тôлько дасться выекспльоатовати. Гарфієльдъ, якъ тôлько обнявъ президентуру, старався енергично тôй небезпечнôй и огиднôй гидрѣ голову ôтсѣчи, бувъ въ нищеню єи неумолимый. Тымъ дѣломъ наробивъ ôнъ собѣ много ворогôвъ. Гарфієльдъ чоловѣкъ єще въ самôй силѣ вѣку, родженый 1831 р., походитъ зъ зайшлои до Америки убогои родины нѣмецкои, Гарфельдъ. Ôнъ бувъ зъ початку деннымъ зарôбникомъ, ôттакъ фѣрманомъ,

---

ясненя стану матеріяльного и просвѣты народа и самогожь духовеньства въ тыхъ часахъ.

Кто знає, якъ радо селянинъ рускій, особливо въ тыхъ часахъ, дававъ остатну лепту „на боже“, той зрозумѣє, що причиною того убожества церкви було въ однои стороны убожество руского селянина и мѣщанина, въ другои же байдужнôсть, навѣть презрѣнье патрона-Поляка до рускои хотьбы и унитскои церкви. Пôсля того легко догадатися, якій бувъ станъ матеріяльный руского священика. Чижь могла церковь руска и священики рускѝ мати значенье и повагу, коли на нихъ все наносили, всякѝ діявольскою злобою наданѝ средства противъ нихъ уживали, щобы тôлько на нихъ упало презрѣнье, щобы ихъ недоля гнобила? Бували выпадки, що установлювано священиками 17-лѣтныхъ хлопцѣвъ — неукôвъ, и якжежь такій священикъ мôгъ повагу свого обряду пôддержати, єще до того въ тôй церквѣ, що ôтъ неи ключѣ були у жида? Жиды, можнѝ володарѣ въ тыхъ часахъ, коли и суды польскѝ похожѝ були на „зборы рабинôвъ“, коли кождый шляхтичь (пôсля слôвъ вел. литовского канцлера Радивила), мôгъ бувъ сказати „Hebraei sunt, et ego“, — они то управляли церквами рускими, мовь своими синагогами, они мали часто ключѣ ôтъ церковь и дзвôнниць, они и лише они мали въ такôмъ разѣ право печи для цѣлои громады хлѣбы пасхальнѝ, було часомъ навѣть и такъ, що убирали священика руского въ рызы церковнѝ до литургіи. Въ книзѣ Antirezis писанôй въ духу унитскôмъ, а выданôй р. 1600 въ Вильнѣ, читаємъ на сторонѣ 76: Władykowie nie tak na swój pożytek i sławę doczesną, jak więcej na pożytek kościoła bożego i na czasy przyszłe poglądali, żeby potem nie tylko sami z duchowieństwem swoim, ale i ostatka Cerkwi religii greckiej nie utracili, bo i tak przez czas mały, więcej tysiąca ich w państwie Jego k. m. Pana naszego przepadło, kiedy nie było komu za nich mówić i wstępywać się; pokażcie mi, czy wiele ich in senatu, którzy by byli ritus graeci, kto się kiedy za to wstąpił, kto na sejmach albo sejmikach o to mówił, kiedy cerkwie od heretyków na stajnie, na chlewy obracano. Kto za władyki i za ich duchowieństwo, za popy biedne słowo przemówił, kiedy ich krzywdzono, kiedy dobra cerkiewne i nadania ich odejmowano: Popi niebożęta za proste chłopy i gorzej powracano, między garbarze i szewce i snać pośledniej wszystkich na Uniwersalech kładziono, do osób swoich i obejścia cerkiewnego pobory na nich stawiono, jakiej nieuczciwości ani żydowskie szkoły ani meczety tatarskie nie cierpią; patrzcie, co to za słowa: Pop od obejścia cerkiewnego powinien dać dwa złotych, a Protopopa cztery; ukażcie mi, gdzie tak napisano o rabinach żydowskich i o szkolnikach, aby od szkoły płacili, tak jako nasi popowie od Cerkwi, a za to kramarze nad kupią siedząc. Nuż jakie uszanowanie popów ruskich od panów ich własnych, a snać więcej, którzy nie Rusią (to jest Rusią zakonu rzymskiego) być odzywają, iż u niektórych w podwody jeździć, z pługiem na robotę do swoich panów chodzić muszą....“ Гдеякѝ польскѝ писателѣ, — якъ н. пр. С. Грондзкій, — приписуютъ повстаня козацкѝ, особливо за Богдана Хмельницкого, просто тôй причинѣ, що польскѝ паны вынаймали рускѝ церкви жидамъ въ аренду. Що таке огидне, въ исторіи церкви христіяньскои впрочѣмъ нечуване въ жаднôмъ закутку Европы кромѣ Польщи навѣть въ Турціи непрактиковане поступованье знане було добре и за границями тои „słynnej z swobód“ rzeczy pospolitej, посвѣдчає той историчный фактъ, що коли Богданъ Хмельницкій просивъ у царя Алексея помочи и опѣки, той не хотѣвъ вправдѣ вôйны съ Польщею тогды зачинати, бо на тоє недавно передъ тымъ заключеный съ Польщею миръ не позвалявъ, але выславъ своихъ послôвъ до Ив. Казимира и жалувався, що Поляки въ своихъ земляхъ рускихъ пускаютъ рускѝ церкви жидамъ въ аренды, и що оборона вѣры єсть головною причиною бунтôвъ козацкихъ. Правда, що опôсля, по Андрушѣвскôмъ мирѣ, завела Россія въ лѣвобережнôй, собѣ ôтступленôй части Украины такѝ сами порядки пôдъ всѣми иншими взглядами, якѝ були передше пôдъ польскимъ панованьемъ, и що мѣстце польскои шляхты заняли россійскѝ воєводы и бояры, але хоть въ однôмъ полегшало, не стало вже гнету религійного. Въ польскôй же части Украины було и потому такъ само якъ давнѣйше, а єще навѣть конституцією сойму Городненьского зъ р. 1726 узнано дѣти рускихъ священикôвъ за обовязаныхъ до пôдданьства и паньщины.

(*Дальше буде.*)

— **Въ Русковоли** въ губ. любельскôй побачили селяне, якъ пôдчасъ пожару выливався зъ пôдъ горючои бельки однои хаты якійсь плынъ. По пожарѣ пôйшли глядати зъ цѣкавости, що то таке було, и знайшли зачудованѝ брылу срѣбну, ваги около 80 фунтôвъ. Дослѣджено, що пôдъ белькою бувъ схованый горнець съ срѣбными рублями, мабуть черезъ давнѣйшого властителя.

пôзнѣйше корабельщикомъ; пôзно вже вступивъ до школы и въ наукахъ показавъ велику здôбнôсть. Зôставъ учителемъ народнои школки, ôттакъ высшои, наконець зôставъ професоромъ университету въ Огіо. Выбухла вôйна, ôнъ вступивъ до войска, своєю хоробростію ôтзначився въ битвахъ и зôстатъ генераломъ. Въ жовтни 1869 выбраный бувъ въ Огіо членомъ конгресу. Въ конгресѣ належавъ до републиканьскои партіи, а ôтъ 1877 р. бувъ єи провôдникомъ. Дня 1 грудня 1880 зôставъ выбраный президентомъ. Пôсля конституціи, колибъ Гарфієльдъ умеръ ôтъ смертельныхъ своихъ ранъ, обнявбы президентуру вицепрезидентъ, Артуръ, и державбы єи до 4 марта 1885, поки не выбранобы нового президента. Артуръ однакожь не має симпатіи у народа.

Гитô числитъ 40 лѣтъ, походитъ зъ родины французкои въ Канадѣ, уродився въ мѣстѣ Иллинойсъ. Бувъ адвокатомъ въ Чикаго. Стрѣливъ до Гарфієльда на двôрци желѣзницѣ въ Вашингтонѣ, где президентъ прибувъ, щобы выѣхати на купелѣ морскѝ близько Нового Йорку, где вже єго жена пробувала. Гитô передъ тымъ написавъ листъ, въ котрôмъ каже, що не зъ личнои мести застрѣлитъ президента, але зô взглядôвъ политичныхъ. Однакожь се здаєсь неправдою, и всѣ годятся на противне, що ôнъ власне зъ личнои мести допустився того огидного чину. Ôнъ старався о посаду консуля американьского въ Марсиліи, але єму ôтмовлено. Нарôдъ американьскій страшенно обуреный по поводу атентату, бо Гарфієльдъ мавъ у народа загальне поважанье и довѣріє.

Заразъ по атентатѣ всѣ францускѝ газеты заявили своє обуренье на огидный замахъ. Праса француска була покликана въ першôмъ рядѣ тоє здѣлати, бо атентаторъ зъ роду Французъ.

Франція. Въ Африцѣ, въ Альжиріи и Тунисѣ положенье Французôвъ сталось крайно неприятне. Вождъ альжирского повстаня Бу-Амена пôдбурює щоразъ бôльше племена арабскѝ а и въ южно-всхôднôмъ Тунисѣ выбухли непорядки, вымѣренѝ противъ Европейцѣвъ. Зъ Сфаксу европейска кольонія мусѣла спасатися бѣгствомъ на кораблѣ францускѝ, стоячѝ при березѣ морскôмъ. Коли войско выступило зъ кораблѣвъ на берегъ для обороны кольонистôвъ, то Тунетанцѣ напали на него оружіемъ. Французы за мало маютъ силъ военныхъ въ Африцѣ и для того въ парляментѣ францускôмъ має бути пôддане пôдъ ухвалу внесенье, щобы зô взгляду на небезпеченьство въ пôвнôчнôй Африцѣ пôдвысшити въ теперѣшнôй хвили число стоячого войска на 200.000 жовнѣрôвъ.

Англія. Полиція лондоньска одержала вѣдомôсть, що ирляндскѝ Феніяне (партія бажаюча цѣлковитого ôторваня Ирляндіи ôтъ Англіи) намѣряютъ высадити въ воздухъ палаты Глядстона и кн. Вестминстерского. Въ загалѣ видно, що рухъ аграрный переходитъ зъ рукъ лиги аграрнои въ руки Феніянôвъ.

Нѣмеччина. Въ Нѣмеччинѣ точатся завзятѝ агитаціи по поводу выборôвъ до парляменту. Кн. Бисмаркъ выповѣвъ партіи либеральнôй и поступовôй а особливо проводирамъ тои другои, Рихтерови, Ласкерови и Форкенбекови рѣшучу вôйну. Надѣются, що кн. Бисмаркъ знайде въ тôй вôйнѣ союзникôвъ межи людностію робôтничою и селяньскою, бо якъ звѣстно, ôнъ горячо попиравъ въ парляментѣ уставу о забезпеченю робôтникôвъ и заповѣвъ на будуще рôвну старанность и о полѣпшенье долѣ жителѣвъ сельскихъ.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарь** удѣливъ громадѣ Угерско въ пов. стрыйскôмъ 100 зр. запомоги на будову школы.

— **Публичный испытъ** въ ц. к. руско-народнôй школѣ вправъ, помѣщенôй въ „Народнôмъ Домѣ“ во Львовѣ, зачнеся дня 30 червня (12 липня) с. р. и ôтбуватись буде въ слѣдуючôмъ порядку: Вô второкъ рано ôтъ 8 до 11 год. перша и друга кляса дѣвчатъ, пополудни ôтъ 3 до 5 год. трета кляса дѣвчатъ; въ середу рано въ тôмъ самôмъ часѣ четверта, пята и шеста кляса дѣвчатъ, пополудни трета кляса хлопцѣвъ; въ четверъ рано перша и друга кляса хлопцѣвъ, а пополудни четверта кляса хлопцѣвъ. Испыты тѝ ôтбуватись будутъ въ 3 клясѣ дѣвчатъ, на першôмъ поверсѣ въ „Народнôмъ Домѣ“, на котрѝ Зарядъ школы и дотычне тѣло учительске запрошуютъ интересованыхъ родичѣвъ, опѣкунôвъ и гонораціорôвъ нашихъ.

☩ **Зенонъ Романчукъ**, ученикъ 6-тои клясы акад. гимназіи во Львовѣ, сынъ загально почитаного професора тоижь гимназіи, умеръ въ четверъ по довгôй недузѣ въ 16-ôмъ р. житя. Похороны ôтбулися вчера. Загальне сочувствіє всѣхъ знакомыхъ нехай стане хоть въ части потѣхою опечаленымъ родичамъ.

— **На три стипендіи им. Францъ Іосифа I**, утворенѝ зъ причины 25-тыхъ роковинъ вступленя на престолъ Монарха, розписує Выдѣлъ кр. конкурсъ съ речинцемъ до 2 л. серпня с. р. Стипендіи тѝ, зъ котрыхъ кожда выноситъ по 1000 зр. рôчно, призначенѝ для молодцѣвъ, родженыхъ въ Галичинѣ, безъ рôжницѣ народности и вѣроисповѣданя, котрѝ окôнчили университетъ, технику або школу красныхъ штукъ и бажаютъ єще удатись за границю для довершеня свого образованя.

— (**Дрôбнѝ вѣсти**.) Посолъ сов. Ковальскій повернувъ минувшои суботы до Львова. — Сов. Лебль, шефъ бюра презид. въ намѣстництвѣ, выѣхавъ зô Львова на кôлькатыждневый урльопъ. — Въ Римѣ ôтбудеся выстава всесвѣтна доперва въ 1886 роцѣ. — Въ Екатеринославю ôткрыто тайну друкарню, где найдено рôжнѝ проклямаціи нигилистичнѝ. — Проф. Юл. Яндаврекъ, бувшій учитель нѣмецкого языка въ гимназіи рускôй во Львовѣ, умеръ въ Вѣдни. — Землетрясенье навѣстило дня 4 л. липня с. р. мѣсто Дубровникъ. — Рабинъ зъ Садагоры Фридманъ, звѣстный зъ своеи „чудотворности“, переносится до Залѣщикъ.

— **Въ Римѣ** дня 3 липня розпочалося тридневне торжественне богослуженье въ базилицѣ св. Клементія близь Кольосеумъ. Понтификальну службу божу ôтправивъ Впреосв. митрополитъ Сембратовичь. Проповѣдь въ языцѣ рускôмъ выголосивъ Преосв. еп. Сильвестеръ Сембратовичь. Дня 3 липня було въ Римѣ 1300 славяньскихъ богомольцѣвъ. Перша велика громада богомольцѣвъ славяньскихъ прибула до Риму 29 червня. Було ихъ около 450 и то Русинôвъ, Полякôвъ, Беснякôвъ и Герцоговинцѣвъ. На чолѣ тои громады прибувъ власне нашъ митрополитъ, еп. суфраганъ и еп. Буконичь зъ Мостару вызначавшійся зъ цѣлои громады пышною поставою, огорѣлымъ лицемъ и срѣбными вусами. Въ Тріестѣ Чехи и другѝ Славяне пріостались, бо одинъ корабель не мôгъ всего народа забрати. По дорозѣ богомольцѣ були принимани особливо сердечно въ Люблянѣ и Тріестѣ. Дня 5 липня рано ôтслуживъ еп. хорвацкій Штросмаєръ службу б. латиньску, а потôмъ выголосивъ проповѣдь въ языцѣ хорвацкôмъ, въ котрôй пôднѣсъ значенье литургіи св. Кириля и Методія для племенъ слав. на пôвостровѣ балканьскôмъ. О $11^1/_2$ год. богомольцѣ славяньскѝ зôстали випроваджені до базилики и уставилися пôсля народностій. Було тысячь кôлькасотъ Славянъ, дуже много духовныхъ, 37 епископôвъ и пралатôвъ. Папа увôйшовъ до салѣ точно о 12 год. и сѣвъ на тронѣ, першій разъ ôтъ коли папою. Довкруги трону у ставились кардиналы. Тогды еп. Штросмаєръ поступивъ на передъ и ôтчитавъ адресу Славянъ въ языцѣ латиньскôмъ, въ котрôй выяснивъ значенье апостольства св. Кирила и Методія для Славяньщины и зложивъ Папѣ подяку ôтъ цѣлого славяньского свѣта за установленье торжества апостолôвъ славяньскихъ. Папа ôтповѣвъ въ языцѣ латиньскôмъ: высказавъ своє вдоволенье зъ того, що бачитъ коло свого трону Славянъ и заявивъ, що они все могутъ числити на опѣку столицѣ апостольскои. Промову Папы приняли богомольцѣ окликами „многая лѣта“, „slava“, „niech żyje“, „živio“! Церемонія цѣла тревала пôвчварта годины и Папа бувъ дуже змученый. Дня 6 липня еп. Штросмаєръ ôтправивъ службу б. въ церквѣ св. Клементія по славяньски. Часть богомольцѣвъ заразъ 6 липня ôтъѣхала домôвъ.

— Дня 2 л. липня с. р. ôтбулося **засѣданье центр. выдѣлу тов. „Просвѣта“** во Львовѣ пôдъ проводомъ дра Ом. Огоновского. На засѣданю перечитано письмо ôтъ филіи въ Станиславовѣ и поручено п. Дольницкому ôтповѣсти на тоєжь; ухвалено дати даромъ новозавязавшимся читальнямъ въ Черхавѣ и въ Надятичахъ на прошенье ихъ по примѣрнику книжочокъ товариствомъ выданыхъ; ухвалено дати п. Котецкому въ Чернôвцяхъ книжки въ комисъ; принято до вѣдомости, що друкованье другои книжочки вже кôнчится и що трета книжочка єще сего мѣсяця має бути готова; принято 3 новыхъ членôвъ до того товариства; въ кôнци залагоджено єще кôлька справъ чисто администраційныхъ.

— **Испытъ зрѣлости въ гимназіи Бережаньскôй** ôтбувся въ дняхъ ôтъ 27 л. червця до 2 л. липця с. р. пôдъ предсѣдательствомъ инспектора середныхъ школъ, п. Ант. Солтыкевича. До испыту явилось 30 ученикôвъ публичныхъ и 1 екстернистъ. Зъ тыхъ зробили испытъ съ ôтличіемъ: Слюзаръ Корнилій (Русинъ), Добьецкій Августъ и Миттелманъ Аронъ; дозрѣлыми узнанѝ: Бѣлогурскій Іоанъ (Рус.), Галяревичь Василій (Рус.), Грыцына Северинъ (Рус.), Дембскій Владиславъ, Епстайнъ Менаше, Зборовскій Іосифъ, Іоркашь-Кохъ Людвикъ, Лушпиньскій Іоанъ (Рус.), Маргулесъ Самуиль (екстерн.), Пьенчиковскій Станиславъ, Рудницкій Михаилъ (Рус.), Сендецкій Іоанъ (Рус.), Стржешковскій Петро, Фрилингъ Марцелій, Филиповскій Иванъ (Рус.), Целевичь Ант. (Рус.), Чижевскій Владиславъ, Шайновскій Владиславъ, Яблоньскій Мих. и Янковскій Теофиль; тремъ позволено поправити зъ одного предмету по празнинахъ, трехъ репробовано на пôвъ року, одного на рôкъ, а одного безъ означеня часу.

— **Въ торжественный день св. Іоана Крестителя** ôтбувалася ôтъ 6 до 10 год. рано муштра цѣлого 24-того полку пѣхоты кн. Пармы и тогожь дня вырушивъ той полкъ вечеромъ на нôчнѝ маневры. Звѣстно, що 24 полкъ єсть чисторускій, рекрутуєся въ Коломыйщинѣ и на Буковинѣ, а жовнѣры суть майже всѣ або греч. кат. або греч. прав. обряду. Чижь руске свято не має бути пошанованымъ въ войску, тымъ бôльше въ полку, где всѣ жовнѣры руского обряду? Длячогожь въ латиньскѝ свята не ма ніякихъ муштръ ни маневрôвъ? Звертаємъ на тоє особенну увагу компетентныхъ властій и осôбъ, а именно генеральнои Коменды и обохъ консисторій.

— **Спростованье**. Въ 49 ч. „Дѣла“ подали мы вѣдомôсть, що при испытѣ учениць музикальнои школы п. Марка особенно ôтзначилась игрою на фортепянѣ и декламаціею панна Огоновска, дочка професора университетского дра Ом. Огоновского. Зайшла однакожь о тôлько похибка въ поданôй вѣдомости, що п. Огоновска жаднои декламаціи не выголосила, а тôлько такъ хорошо ôтограла концертъ F-moll Шопена, що всѣ львôвскѝ газеты съ великою похвалою и признаньемъ о єи игрѣ высказалися.

— **Зъ Тернополя** пишутъ намъ: Дня 2 н. ст. червня ôтбувся у насъ загальный збôръ членôвъ рускои Читальнѣ. Збôръ розпочався справозданьемъ секретаря о станѣ и дѣятельности товариства ôтъ 26 жовтня 1880 до 20 мая 1881. Уступаючій Выдѣлъ постарався о потрѣбнѝ наряды комнатнѝ, удався до редакцій: „Дѣла“, „Батькôвщины“, „Рускои Рады“, „Господаря и Промышленника“, „Страхопуда“ и „Науки“, щобы зволили свои выданя присылати за половину цѣны; до тои просьбы прихилились всѣ повысше наведенѝ редакціи, окрôмъ „Науки“, за що имъ тутъ складаєся прилюдну подяку. Рôвножь дякує выдѣлъ тов. „Просвѣтѣ“ за безплатну жертву для библіотеки 32 книжочокъ свого выданя, дальше о. Копытчакови, ред. „Правды“, проф. Барвѣньскому, о. дек. Фортунѣ и п. Томѣ Кордубѣ за дары книжками або образами для украшеня салѣ читальнѣ. Выдѣлъ упросивъ бувъ пп. проф. Рудницкого и Загайкевича до ôтчитôвъ зъ рускои исторіи и географіи, однакъ зъ причинъ ôтъ Выдѣлу независимыхъ ôтчиты тѝ не могли ôтбуватися. Читальня обходила 17 жовтня 1880 столѣтну память цѣсаря Іосифа II, а проф. Загайкевичь мавъ ôтповѣдный тому торжеству ôтчитъ для членôвъ. Крôмъ того, щобъ заявити звязь съ иншими рускими товариствами, Читальня выслала телеграму до Львова на руске вѣче. Читальня числитъ 80 членôвъ дѣйстныхъ, зъ котрыхъ 7 не вплатили доси ніякои вкладки. Зъ вкладокъ членьскихъ вплынуло 126 зр. 48 кр.; выдано на хату, знаряды и часописи 131 р. 76 кр.; лишаєсь отже недобôръ 5 зр. 28 зр. По удѣленю абсолюторіи Выдѣлови дебатовано надъ внесенями членôвъ и принято зъ нихъ шѣсть чисто мѣстцевого характеру. Ôттакъ выбрано до Выдѣлу: п. адъюнкта Льва Шеховича предсѣдателемъ, о. Василія Копытчака заступникомъ, пп. Матея Брыковича касіеромъ, Георгія Гецёва секретаремъ, Стельмаха Андрея библіотекаремъ а Кордубу Тому господаремъ. — При кôнци проф. А. Барвѣньскій мавъ ôтчитъ, въ котрôмъ на примѣрахъ старався доказати, що нарôдъ скупляючи силы свои въ товариства найлучше може самъ собѣ помогчи. Ôтчитъ той зробивъ сильне впечатлѣнье на всѣхъ присутныхъ. Складаючи се справозданье, новый выдѣлъ упрашає умильно нашѝ товариства, редакціи часописій и выдавателѣвъ поодинокихъ книжокъ о вспомогу читальнѣ своими творами, доки не зможе ихъ бодай по обниженôй цѣнѣ куповати, а окрестныхъ патріотôвъ и честныхъ мѣщанъ, щобы вписовалися въ члены, а по крайнôй мѣрѣ хоть одноразовыми датками причинилися до розвою Читальнѣ, бо всякій початокъ тяжкій, а ôтношеня Тернопôльскѝ ставлятъ розвоєви Читальнѣ сильнѝ перешкоды.

Ôтъ Выдѣлу рускои Читальнѣ въ Тернополи.

— **Выдѣлъ краєвый** „podreperował“, якъ каже „Gaz. Nar.“, свою касу новою пожичкою зъ фонду индемнизаційного въ квотѣ 200.000 зр. Дальше пише Narodowa: „Tak tedy pożyczka goni pożyczkę; smutny to zaiste stan gospodarki, gdzie się coś podobnego dzieje“. Розумѣєся, що сумно, дуже сумно, а єще тымъ сумнѣйше, що въ такъ критичныхъ остаючи ôтношеняхъ, Выдѣлъ кр. розкидає и марнотравитъ грошѣ на рѣчи, котрѝ не то не принесутъ хôсна краєви, але противно, шкоду. Довѣдуємось, що Выдѣлъ кр. удѣливъ н. пр. 200 зр., субвенціи коломыйскôй газетцѣ „Świtło“, котра, коли повнитъ яку задачу, то хиба тую, що щедро доливає оливы до поломени ненависти двохъ народностій въ краю. Коли редакція „Батькôвщины“ удавалась до Выдѣлу кр., щобы закупивъ у неи брошуры о рекламаціяхъ податку грунтового и розôславъ Выдѣламъ повѣтовымъ для роздачѣ межи нарôдъ, то Выдѣлъ кр. ôтповѣвъ, що ôнъ въ такѝ справы „зъ засады“ не мѣшаєся, а тымчасомъ, коли одна рука дотычного референта писала тую ôтмовну ôтповѣдь „Батькôвщинѣ“, друга рука ôтчислювала субвенцію „Świtłow-и“. Кобы хоть „Świtło“ потребувало субвенціи, а то оно вже зъ самыхъ дарункôвъ ôтъ радъ повѣтовыхъ повинно выходити печатанє не чорными, але золотыми буквами!

— **Въ Рудкахъ** ôтбулась позавчера, т. є. 6 липня выстава худобы рогатои зъ повѣтôвъ: рудецкого, городецкого и мостиского.

— **Въ Капустѣнцяхъ** коло Сѣнявы объѣздчикъ россійскій на границы стрѣливъ зъ револьверу до побережника Мартина и забивъ єго на мѣстци. Розпочато вже слѣдство противъ виновникови.

— **Въ Черновецкôмъ университетѣ** выбрано ректоромъ дра сов. Кляйнвехтера въ той способъ, що кандидаты тягнули льосы, понеже пятикратне голосованье не дало було жадного результату.

— **Въ Тарновѣ** придержано двохъ ученикôвъ, котрѝ пѣшки утѣкали зô Львова.

— **Россійскѝ жиды-емигранты** задумали поселитись громадно въ западныхъ державахъ пôвночнои Америки. Въ тôй цѣли, якъ доносятъ англійскѝ газеты, поѣхавъ одинъ богатый жидъ россійскій до Чикаго, и тамъ занимаєсь дѣломъ основаня великои кольоніи жидôвскои.

ПОСЛѢДНѝ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 7 липня. Урядова Wiener Ztg. обвѣщує, що зарядъ ц. к. намѣстництва въ Празѣ повѣреный зôставъ начальникови высшого суду войскового, фельдмаршалляйтнантови дру Кравсови. Наступило тоє зъ причины непорядкôвъ въ Празѣ. Дръ Кравсъ посѣдає довѣріє цѣсарске и на него то вложено обовязокъ старатись о приверненье спокою въ Празѣ и Чехахъ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Сотрудничество одержавъ о. П. Радкевичь въ Добростанахъ дек. городецкого.

Личный додатокъ на дальшѝ три лѣта по 100 зр. одержавъ о. С. Хоминьскій, деканъ въ Демнѣ.

Тымчасовыми помôчниками для о. Сабата въ Залучи н. Черемошемъ призначено приходникôвъ зъ Княжа и Вашковець, ажь до часу, доки не буде назначена платня для сотрудника.

Позволено приходнику въ Краснôмъ дек. скалатского ôтправляти литургію при церквѣ въ праздники св. Петра и Павла и Воздвиженя Ч. Креста.

ÔТОЗВА

Выдѣлъ Бурсы стрыйскои має честь запросити всѣхъ Вп. членôвъ тогожь товариства на загальный збôръ, котрый ôтбудеся 15-го нов. ст. липня (въ пятницю) о год. 3 ôй по полудни въ сали школы народнои.

Порядокъ дневный: 1) Справозданье секретаря зъ послѣдного загального збору и дѣятельности выдѣлу за той часъ; 2) справозданье касіера зъ стану финансового; 3) выбôръ предсѣдателя и выдѣлу; 4) выбôръ комисіи до справдженя рахункôвъ; 5) принятье новыхъ членôвъ; 6) внесенье выдѣлу и членôвъ.

На сѣмъ загальнôмъ зборѣ має рѣшитись остаточно дѣло построєня бурсы и лучшого уорганизованя товариства, длятого выдѣлъ запрошує всѣхъ Вп. Родимцѣвъ, въ котрыхъ грудяхъ бєся тепле серце для справъ народныхъ и для сеи такъ хосенной институціи, до якъ найчисленнѣйшого удѣлу. При сѣй нагодѣ упрашає такожь выдѣлъ Вп. членôвъ о выровнанье залеглыхъ вкладокъ.

Всѣ прочѝ рускѝ газеты просимъ о выпечатанье сеи ôтозвы. — Въ Стрыю, 1 н. ст. липня 1881. — За выдѣлъ: *Ю. Федусевичь*, мѣстопредсѣдатель; *И. Вахнянинъ* секретарь.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Пчт. тов. Славія въ Цириху: „Дѣло“ высылаєся Вамъ правильно; рекламованѝ числа выслано другій разъ. **Всч. о. Приставшь, п. Лôмна**: Вамъ высылано всѣ числа правильно и безъ перервы; коли котре Васъ не дôйшло, то зареклямуйте, а вышлеся другій разъ.

☛ **Съ симъ числомъ розсылаєся Вп. предплатникамъ „Библіот. найзнам. пов.“, котрѝ зложили предплату за 3 чвертьрôкъ, 2 и 3 аркушь повѣсти Тургенева „Дымъ“.**

Съ днемъ 1 липня с. р. ôтворивъ я

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ МУКИ

въ Бережанахъ

въ ринку, въ домѣ п. Рапапорта „пôдъ Золотымъ львомъ“.

Спроваджуючи муку тôлько зъ найславнѣйшихъ млынôвъ паровыхъ, буду мôгъ совѣмъ задоволити П. Т. Публичнôсть тымъ бôльше, що спродаю туюже по цѣнахъ якъ найдешевшихъ и найлучшого сорта.

Въ надѣи, що Высокоповажна Публичнôсть не ôткаже менѣ своихъ взглядôвъ, остаю съ высокимъ поважаньемъ

1—1 **Емануель Кризъ.**

МАТІСО

впрыскованя и капсôлки

въ мужескихъ недугахъ яко найскуточнѣйше средство поручае **аптика пôдъ золотымъ львомъ во Львовѣ**

К. Крижановского.

Фляшка впрыскованъ 40 кр., капсôлокъ 80 кр. вразъ съ докладнымъ описомъ ужитя.

Замовленя зъ провинціи выповняются ôтворотною почтою. (9—?)

Товариство „ПРОСВѢТА“

при зближаючихся испытахъ въ школахъ народныхъ подае до вѣдомости радъ школьныхъ, священикôвъ, катихитôвъ, учителѣвъ и родичѣвъ, що книжки зъ накладу товариства, призволенѝ Радою школьною **на преміи** для ученикôвъ, красно оправленѝ, можна набути въ канцеляріи товариства, улиця краковска ч. 14. по слѣдуючôй цѣнѣ:

Перекотиполе	20 кр.
Ластôвка	22 „
Добре роби, добре буде . .	19 „
Розказы про силы природы	22 „
Оповѣданя о житю св. Бориса и Глѣба	22 „
Повѣстки для дѣтій . . .	27 „
Сестра	17 „
Байки	24 „
У пропасть дорога ховзка .	30 „
Зоря	24 „
Звѣрята шкôдни и пожиточни	42 „
Молитвенникъ народный . .	20 „

Всякѝ замовленя высылаются скоро и точно.

(5—?)

Накладомъ редакціи „Дѣла“

выйшли:

„СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ“,

повѣсть знаменитого англійского писателя К. Дикенса. Цѣна 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

„ВЪ ОБОРОНѢ ЧЕСТИ“,

повѣсть Г. Раймунда въ трехъ частяхъ. Цѣна 2 зр. 50 кр., съ пересылкою 2 зр. 70 кр. (Повѣсть тая стоитъ въ оригиналѣ нѣмецкôмъ 8 зр. 40 кр.)

Дôстати можна въ администраціи „Дѣла“ або въ книгарни Ставропигійскôй. (2—?)

Der Pain-Expeller

mit „Anker“

есть дуже добрымъ средствомъ домашнымъ.

РУСКА АНТОЛЬОГІА

выдавництво руского акад. тов. „Дружній Лихварь“

выйшла вже зъ печати и мѣститъ найзнаменитшѝ творы нашихъ поетôвъ. Передплата стоитъ на звычайнôмъ паперѣ **1 зр.**, на велиновôмъ **1 зр. 50 кр. в. а.**

Выданье оздôбне обôймае 13 аркушѣвъ печатныхъ.

На загальне жаданье продовжаеся часъ передплаты до 1 руск. липня с. р. (5—?)

Въ Сокали на „Кольоніи“

НОВО ОТВОРЕНА ФАБРИКА

ЗНАРЯДÔВЪ РÔЛЬНИЧИХЪ И ДОМАШНЫХЪ

ФРАНЦА СЕВЕРИНА ПОДЛЯШЕЦКОГО

въ Сокали на передм. „Кольонія.“

Симъ увѣдомляю П. Т. Публичнôсть, особенно же Всеч. духовеньство, Вп. господарѣвъ и промысловцѣвъ, що по довголѣтнôй фаховôй практицѣ заложивъ я съ початкомъ червня с. р. въ Сокали на передмѣстю „Кольонія“ пôдъ новысшою фирмою **фабрику и репараційный варстатъ знарядôвъ и машинъ рôльничихъ и домашныхъ**, где пріймаю **замовленя** на всѣлякѝ роботы входячѝ въ **объемъ механики** и выготовляю тіже въ **означенôмъ часѣ и по цѣнахъ дуже дешевыхъ**, поручаючи при тôмъ правильне и совѣстне выконанье повѣреныхъ менѣ робôтъ, якъ такожь доброту и тревалôсть набутыхъ у мене знарядôвъ и машинъ.

Уставляю **новѝ млыны, горальнѣ, бровары, тартаки** и т. д. пôсля найлѣпшихъ и выпробованыхъ системôвъ и **репарую** тіже. — Пріймаю замовленя на **новѝ молотѣльнѣ** и **репараціи** старыхъ **молотѣльнь и жнивярокъ**, звертаючи при тôмъ увагу П. Т. интересентôвъ на **послѣдный часъ** до **приготовленя жнивярокъ еще передъ жнивами с. р.** Пôсля умовы **мѣняю** также **старѝ машины** за **новѝ.**

Неменше **посередничу въ спроваджуваню знарядôвъ и машинъ зъ иншихъ фабрикъ**, черезъ що усторонюю непріятности накликанѝ гже неразъ чужими посередниками або власною неоглядностію и недосвѣдченьемъ, забезпечуючи, що всѣмъ вымогамъ цѣлковито и для загального задоволеня ôтповѣмъ. Поручаючись ласкавôй памяти П. Т. Родимцѣвъ, остаю съ глубокимъ почтеньемъ

(3—3) **Францъ Северинъ Подляшецкій.**

Фабрика знарядôвъ рôльничихъ

Франца Северина Подляшецкого

ВО ЛЬВОВѢ

ВЕЛИКІЙ ВЫБÔРЪ

КОНФЕКЦІИ ДЛЯ ДАМЪ

пôсля найновѣйшихъ моделѣвъ,

по сталыхъ и низькихъ цѣнахъ.

Всякѝ замовленя выповняются якъ найскорше.

Цѣнники и пробки на жаданье ôтворотною почтою franco.

МАГАЗИНЪ

Найбôльшій складъ фабричный найлучшихъ

ПОЛОТЕНЪ И БѢЛЯ

якъ также единый складъ комисовый для Галичины

Перкалѣвъ, Шертингôвъ и Калико

зъ найслави. ц. к. уприв. фабрики

B. SCHROLL-A и СЫНА въ BRAUNAU.

ШАЕРÔВЪ

Великій выбôръ модныхъ

товарôвъ блаватныхъ,

МАТЕРІЙ ШОВКОВЫХЪ,

аксамитôвъ, перкаликôвъ францускихъ, оксфордôвъ, фулярдъ, Салинъ, Сефиръ и т. д.,

якъ также значный добôръ выробôвъ панчошковыхъ

и бѣля для дамъ и мужчинъ,

ул. Кароля Людвика, ч. 3.

(6—8)

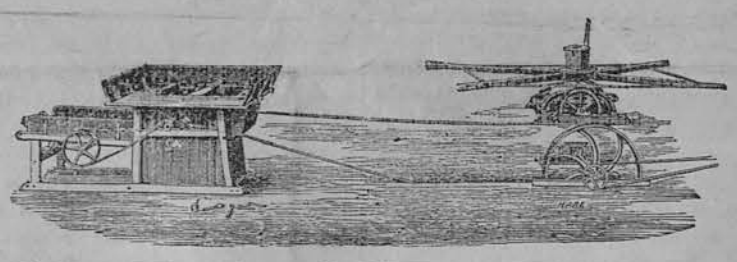

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

во Львовѣ, при улици Городецкôй ч. 22,

поручаютъ на зближаючійся часъ молотьбы свои якъ найлѣпше конструованѝ и докладно выкôнченѝ, а що до дѣятельности незрôвнанѝ

патентованѝ кераты и молотѣльнѣ кератовѝ

англійскои системы цѣповои съ вытрясаньемъ соломы або безъ тогоже.

Для тукраевого звычаю уставлюваня молотѣльнь на поверсѣ поручаемъ нарочно конструованѝ

новѝ тутешнѝ вѣяльнѣ.

Поручаемъ такожь

гарнитуры молотѣльничѝ штифтовѝ, сталѝ и до перевоженя,
гарнитуры молотѣльничѝ цѣповѝ до перевоженя,
молотѣльнѣ ручнѝ,
млынки до чищеня зоôжа,
приряды до выдѣлюваня горошку, куколю и т. д.

Илюстрованѝ цѣнники **franco и gratis.** Складъ комисовый у п. **Л. Чеконьского** въ Чортковѣ. (2—16)

Змѣна льокалю!

ДРУКАРНЯ ТОВ. ИМ. ШЕВЧЕНКА

переносится ôтъ дня 10 л. с. м.

на улицю Академичну ч. 8.

(напротивъ Касина мѣщаньского).

При случаю поручаесь Друкарня ласкавôй памяти П. Т. Публики. Принимае всякѝ замовленя на друки книгъ, рахункôвъ купецкихъ, плякатôвъ, табель господарскихъ и т. д. въ языцѣ рускôмъ, польскôмъ и нѣмецкôмъ. Именно для друкôвъ въ языцѣ рускôмъ посѣдае Друкарня якъ найбôльшій выбôръ черенокъ. (2—?)

Илюстрованѝ цѣнники на рôкъ 1881

найновѣйшихъ и поправленыхъ машинъ до шитя. 24—?

Зингера ручнѝ и ножевѝ, поправленѝ и патентованѝ (съ выключеньемъ колеса при намотуваню нитокъ), для выгôдного переношеня на кôлцяхъ и съ прирядомъ, котрый самъ навивае.

Вильзона, Гове, Цилиндровѝ, Саксонія, Ренанія, Принцесъ, Експресъ.

Гваранція 5-тилѣтна.

Раты тыждневѝ по 1 зр.

Замѣна и специяльнѝ направы.

Човенка, части складовѝ, иглы и олива.

Поручае

ІОСИФЪ ИВАНИЦКІЙ

механикъ,

въ готелю Жоржа во Львовѣ.

Машины Зингера зъ фабрики въ Глясговѣ, въ Англіи, котрѝ такъ шумно продаются за оригинальнѝ американьскѝ, пріймаю до переробленя на Зингера поправленѝ за оплатою 15 зр.

Видаютъ: Мих. Кессавъ и Вол. Барвѣньскій. — За редакцію ôтповѣдае: **Володим. Подляшецкій.** Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского